



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

# DE DANSKE APOTEKERS HISTORIE

II. BIND

# DE DANSKE APOTEKERS HISTORIE

APOTEKERNE I DANMARK OG ISLAND  
OG DERES INDEHAVERE SIDEN  
OPRETTELSEN OG INDTIL  
AARET 1922

---

AF

E. DAM

FORTSAT OG BEARBEJDET AF

A. SCHÆFFER

---

## II. BIND

APOTEKER  
OPRETTEDE I TIDSRUMMET 1673—1842

---

LEVIN & MUNKSGAARDS FORLAG  
I KOMMISSION  
KØBENHAVN MCMXXVIII

APOTEKER I DANMARK  
OPRETTEDE I TIDSRUMMET 1673—1842

---

# SVANE-APOTEKET I SLAGELSE.

I Slagelse har allerede meget tidligt været Udsalg af Lægemidler, idet Hansestæderne her havde Oplagssted for deres Varer; J. C. Qvistgaard anfører (i »Efterretninger om Slagelse By og Skole«, 1831, S. 13), at Lybækkerne i ældre Dage havde Børs, Pakhus og Apotek paa Byens Raadhus. I Slagelse finder man ogsaa Betegnelsen Apotek knyttet til Udsalg af Urtekramvarer til helt ind i det 17. Aarhundrede. 20. April 1641 ansøgte *Daniel Weinholt*, hvem afdøde Dronning Sophia i 7 Aar havde ladet under-vise i sit Apotek paa Nykøbing Slot, om Tilladelse til at forhandle Vin og Speceri i Slagelse, »hvor der hverken findes nogen Vinkælder eller Urtebod«.¹) 2. Maj s. A. fik han Bevilling som ønsket; han maatte i afdøde *Johan Webbekinds* Sted sælge og udtappe Franskvin, Spanskvin og anden hed Vin, holde Urtebod og sælge Speceri; Webbekinds Bevilling var dateret 8. Juli 1638. Aaret efter, 28. April 1642, fik *Weinholt* yderligere Privilegium paa at holde offentligt Herberg og sælge Rhinskvin, ligesom han blev fri for at svare Skatter. 3. Juni 1647 fik Borgmester og Raad i Slagelse kgl. Befaling til at beskytte *Weinholt* imod Indgreb i hans Privilegier fra hans Medborgeres Side¹); med disse har han aabenbart stadigt ligget i Strid, for 20. April 1648 ansøger nogle Borgere i Slagelse om, at *Weinholts* Privilegium paa at sælge Franskvin og Brændevin maa fratages ham, da han ringe har agtet, hvad der befales ham deri.¹) Han har dog i en Del Aar endnu solgt Vin og Apotekvarer i Slagelse; saa sent som i 1660 ansøger han igen om Kongens Beskyttelse mod Indgreb i Næringen.²) 22. Marts 1661 fik han Ret til Enehandel i Slagelse med fransk og rhinsk Vin og fransk Brænde-

vin samt Vin til Kirkerne deromkring, saa og til Hofholdningen, »naar vi holde Hof paa vort Slot Antvorskov«. 14. Februar 1647 var Weinholt bleven gift med Anna Willatzdatter, en Plejedatter af Borgmester Caspar Brand i Korsør; hun fik som Enke Bevilling 29. September 1666 til at maatte nyde sin afdøde Mands Privilegier i sin Livstid; hvornaar hun er død, vides ikke. Weinholt boede paa Hjørnet af Smedegade og Vinpibestræde, Mtr. Nr. 215; efter ham fik Strædet sit Navn.<sup>3)</sup> — Noget egentligt privilegeret Apotek fik Slagelse dog ikke, førend J o h a n n e s B u r s e r i 1673 flyttede sit Officin fra Sorø dertil.

### JOHANNES BURSER.

S. a. Apoteker i Sorø Joakim Burser og Christiane Seiffart, død i Slagelse (før 1675).

Gift 24. August 1670 i Kolding med Abigael Ankersdatter, D. a. Sognepræst i Kolding, Magister, Provst Anker Sørensen og anden Hustru Anna Jeremiasdatter Wulf. Hun blev gift 2) 13. Oktober 1675 med efterfølgende Apoteker Johan Julius von Stracken; 3) 1682 med Borgmester i Korsør Hans Jørgensen (død 1685) og 4) 12. September 1689 med Dr. med. Peter Schwendi Ebeling i Roskilde.<sup>4)</sup>

Han fik 14. Februar 1668 Bevilling som Apoteker i Sorø, hvor han havde købt Apoteket af sin Farbroders Enke; det var i 1631 oprettet af hans Fader (se »Sorø Apotek«, I, S. 193—96). I 1665 var Sorø Akademi blevet ophævet, efter at det allerede fra 1637 havde været i mindre god Tilstand; under den svenske Krig 1658 fik det sit Banesaar, idet Godset ødelagdes. Det gik da ogsaa tilbage for Apoteket, hvorfor Burser besværede sig for Kongen over den ringe Næring, han hidtil havde haft i Forhold til den Bekostning, han havde anvendt paa Apoteket. Derfor tillodes det ham 30. April 1673 at flytte Apoteket til Slagelse og der at nyde de samme Friheder og Benaadninger, som Apotekerne i de andre danske Købstæder nød, saafremt han sig ellers tilbørlig forholdt efter den Anordning, som Kongen havde givet derom.<sup>5)</sup> Allerede et halvandet Aars Tid efter at være flyttet til Slagelse døde han.

## JOHAN JULIUS VON STRACKEN.

Død i Slagelse (før 1680).

Gift 13. Oktober 1675 med Abigael Ankersdatter, Enke efter foregaaende Apoteker. (En Søn af dette Ægteskab, Johan Julius von Stracken, blev 1706 Ejer af Løve-Apoteket i Trondhjem).

Han fik 28. April 1676 Bevilling som Apoteker i Slagelse med samme Friheder, som Apotekerne paa andre Steder nyder, »saa vidt det ikke strider imod Vores Vintapperne udi bemeldte Slagelse den 7. September 1617 allernaadigst givne Brev«.º) Stracken indløste ikke sin Bevilling, der i Registranten bærer Paategningen »uaffordret og igen casseret«. Det har sandsynligvis været Bemærkningen om Vintapperne, der var Skyld deri; thi 3. Maj 1676 skriver han til Kongen, at han havde søgt om kgl. Konfirmation paa Bursers Bevilling til Apotek og Vinhandel, men han har nu fornemmet, at den nye Bevilling ikke giver ham Ret til Vinhandel, og han søger derfor paany om denne Tilladelse;⁷) om han har faaet den, vides ikke.

Apoteket var i en Gaard, der havde tilhørt Rektor ved Københavns Skole, Magister Peder Foss, som havde solgt den til von Stracken, der 1. Oktober 1678 havde udstedt en Panteobligation til Rektoren paa 2500 Sldl.; Gaarden udlagdes paa Skiftet efter von Stracken til den tidligere Ejer, men var da brøstfældig. Hans Enke ejede et Hus paa Fruegade, hvortil Apoteket muligvis er henflyttet, og hvor hun i 1680 havde en Svend Johan Jacob Wilster. I Slagelse Tingbog anføres nemlig under 16. August d. A.: Bjørn Pedersen Bachendrop har for et Par Uger siden gjort Optøjer i Fuldskab paa Apoteket, og slaet Ruderne ud i Abigaels Stue. Svenden Johan Wilster maatte sætte ham ud«.⁸)

I Juni Maaned 1682 »kvitterede« Abigael Ankersdatter Apoteket, da hun skulde giftes med Borgmesteren i Korsør; hun havde overladt det til »Gesel« Frederik Gjerulf, som imidlertid ikke overtog det, men s. A. anlagde Kalundborg Apotek. Apoteket i Slagelse overtoges af J. J. Mylius.

## JOHAN JACOB MYLIUS.

Født i Freyreuth i Sachsen 24. Juli 1656, S. a. Borgmester i Plauen Andreas Mylius og Sibylla Boehme, død i Slagelse 28. April 1691.

Gift 1) med Dorothea Roth, født i Helsingør 22. Oktober 1665, D. a. Apoteker Henrik Roth og dennes første Hustru Dorothea Heerfordt, død 24. November 1687.

2) 2. April 1688 med Sophie von Støcken, født 10. Marts 1656, D. a. Amtsforvalter, Kabinetssekretær Folchmar von Støcken og Cathrine Borchmann, død 6. August 1729. (Hun var 4 Gange gift. 1) 22. Februar 1676 med Amtsforvalter paa Antvorskov Peter Bruun, der døde 11. Maj 1677; 2) 14. April 1679 med Rektor ved Slagelse lærde Skole Peder Benzon, der døde 3. August 1684; 3) med Apoteker Mylius og 4) med efterfølgende Apoteker Hans Caspar Nickels).

Han tjente i »Den hvide Svane« i København som Apoteker-gesell, da han 30. Juni 1682 søgte om Tilladelse til at overtage Apoteket i Slagelse, hvortil han fik Bevilling 1. Juli 1682.<sup>9)</sup> Ved Auktion, der i Følge kgl. Resolution afholdtes 17. Juni 1690, købte han for 80 Rdl. Kongens Gaard paa Bredegade og fik Skøde derpaa af Kongen 19. August s. A., her indrettede han Apoteket, og *paa samme Grund har Apoteksejendommen siden da været beliggende*. Gaarden havde tjent som Bolig for Slotspræsten paa Antvorskov, indtil dette Embede 1684 blev nedlagt, og var, da Mylius overtog den, helt forfalden. Den anføres i Skødet som liggende paa Bredegade mellem Laurs Ribe Skomagers Vaaning paa den østre og en øde Plads paa den vestre Side; den bestod af 2 Længer Hus med tilliggende liden Have.<sup>10)</sup>

6. November 1686 blev Mylius fritaget for Skat og anden borgerlig Paalæg og Besværing, og det befaledes Magistraten at tilbagegive ham det Husgeraad, som var frataget ham formedelst resterende Skatter.<sup>11)</sup>

Johan Jacob Mylius var af tysk Adel; hans og Sophie von Støckens Sønnesøns Søn var Kammerherre Johan Caspar de Mylius, som ved Patent af 14. Oktober 1840 blev optaget i den danske Adel.

### HANS CASPAR NICKELS.

Født i Tønder, døbt 5. Juni 1666, S. a. Caspar Nickelsen, død i Sorø 4. Juli 1748 (efter at han 10. Juli var bleven bisat i Just Høgs Begravelse i Sorø Kirke<sup>12)</sup>), førtes Liget i December til Slagelse og nedsattes i hans Begravelsessted i St. Michaelis Kirke).



Gift 21. September 1692 med Sophie von Støcken, Enke efter foregaaende Apoteker (se foran).

Nickels ansøgte først 1. December 1699 om Bevilling til Apoteket og siger i sin Ansøgning, at han efter den udi Apotekertaksten Enken forundte Frihed hidtil upaaklageligt havde vedligeholdt Apoteket. Han maa altsaa, selv efter at han ved Giftermaalet var kommen i Besiddelse af Apoteket, have følt sig som Provisor, men nu bad han om, at Kongen i Stedet for at konfirmere hans Formands Bestalling vilde antage ham til Apoteker i Slagelse og forbyde alle indenfor 3 Miles Afstand at destillere enten Aqvaviter eller Composita item at præparere Snustobak, Pudder, Oliteter og Konfekturer. I en ny Ansøgning, inden Bevillingen endnu var udstedt, udtalte han sin Frygt for, at en Apoteker skulde nedsætte sig i Korsør eller »paa Soer« og bad derfor om, at ingen Apoteker maatte nedsætte sig indenfor 3 Miles Afstand fra Slagelse, langt mindre, at Omløbere eller Fuskere maatte falholde noget Apoteket vedkommende, og han fremhæver, at de før nævnte Varer »i de smaa Stæder er Apotekernes bedste Næring«. Bevillingen udstedtes 2. Marts 1700, og det blev deri efter Borgmester og Raads Erklæring tilladt ham, at han alene der i Byen maatte falholde alle Slags Specerier, Sukker og Konfekturer samt Snustobak og Haarpudder.<sup>13)</sup>

Det var naturligvis vanskeligt for Nickels at faa denne Eneret anerkendt af Byens andre Handlende. Han klagede 1708 til Kongen over, at der skete ham største Indpas af adskillige Borgere; Stiftamtmanden havde det foregaaende Aar forgæves givet Magistraten og Byfogden en skarp Befaling; nu var det navnlig en Borger Jens Lassen, der daglig solgte Speceri, hvorfor Nickels ikke kunde subsistere af sit Apotek alene, skønt han efter Provinsialmedici Attest holdt det meget vel vedlige; han bad nu om, at enten han selv eller en Fuldmægtig maatte faa Tilladelse til at inkvirere i Borgernes Huse om deslige Varer, og om at Generalfiskalen maatte tiltale denne Jens Lassen for »Hans Kongelige Majestæts Mandaters Overtrædelse«. Sagen stod længe paa; 6 Slagelse Borgere ansøgte 24. Juli 1709 om Tilladelse til at sælge Krydderi ligesaa vel som Apotekeren, da de forment, at hans Privilegium paa Enehandel dermed var erhvervet »paa vrang Beretning«. Sagens Udfald blev, at Stiftamtmanden fik Ordre til at maintainere ham ved hans Privilegier.<sup>14)</sup>

Snart havde Apotekeren nye Fortrædeligheder. I Slutningen af 1710 klagede han til Kongen over, at han imod sine Privilegier havde faaet en Major i Indkvartering, saa at alle Regimentets Telte hang paa hans Loft og fordærvede hans Urter og Medikamenter, »da dog andre formuende Mænd der i Byen, som har langt flere Værelser end han, er befriede«. Magistraten er-

klærede herimod, at Majoren alene havde været ham anvist mod Betaling, og at han nu var flyttet; men, siger Magistraten, denne Apoteker har en af de største Gaarde i Byen item en Del Jord i Marken; den formener sig berettiget til at paalægge ham Indkvartering af »deslige Ejendom, som er foruden hans Apotek, til hvilket han for en ringe Penge har tillagt en stor Plads, Byen tilforn tilhørende«. Efter at Nickels paany havde henvendt sig til Kongen, udgik der Kongebrev til Magistraten om selv at respektere hans Privilegium og paase, at andre gjorde det samme.<sup>15)</sup>

Men endnu havde hans Sorger ikke Ende. 1715 berettede han til Kongen, at han var sat i Skat og anden Besværing af et lidet Vænge, han havde købt, hvorfor han bad om at blive forskaonet for alle slige Byrder, naar han aarlig betalte 2 Rdl. af dette Vænge; Stiftamtmanden atlesterede, at Apotekers Næring var liden, og at hans Huses og Apoteks Beskaffenhed ikke taalte Indkvartering. 8. April s. A. udgik da til Otto Krabbe Befaling til at maintere Apotekeren ved hans Privilegier og at decidere, hvad han aarlig skulde give i Skat af Vænget.<sup>16)</sup>

Det Vænge, som foranledigede Nickels Strid med Magistraten, var »Vor Frue Vænge«, som han 1712 købte paa Auktion efter afg. Borgmester Niels Jespersen for 300 Sldl. (Skøde 15. Juli 1726); det laa »strax ved Papegøjens udenfor Smedegade og var omhegnet med 3 Stykker Stengærde samt Risgærde og Grøfter; der svaredes af det 2 Mk. 4 Sk. til St. Michaelis Kirke; ved Skøde af 19. December 1729 overdrog han det til Købmand Zacharias Bensen.<sup>17)</sup> Han var tillige Ejer af et Stykke Jord, kaldet Vestersø, i Byens Vestervang udenfor Bredegade, købt paa Auktion 22. September 1707 af Raadmand Rasmus Jørgensen for 500 Sldl. (Skøde 7. Januar 1708); ved Skøde af 11. Juni 1735 afhændede han det til Bager Gotfred Hermansen.<sup>18)</sup>

Nickels solgte Apoteket 1737 til Jürgen Werligh og levede i nogle Aar hos sin Stedsøn, Justitsraad Peter Benzon Mylius i Sorø, hvor han døde.

### JÜRGEN FRIDRICH WERLIGH.

Født i Flensborg; død i København? Gift; hans Hustru døde i København 17. Juli 1780, 57 Aar gl.

Han kom 1716 i Lære hos Apoteker Frederik Wolf i Skien og tjente, efter at være udlært, hos dennes Enke i 3 Aar som Svend, derefter et Aar i Helsingør og 2½ Aar i Horsens; tog derfra tilbage til Skien hos den afdøde Apotekers Broder, der havde overtaget Apoteket, og var hos ham 4½ Aar, hvorefter han konditionerede 1½ Aar paa Vajsenhus-Apoteket i København; han eksamineredes i August 1736.<sup>19)</sup>

I Slutningen af Maj 1737 købte han Apoteket i Slagelse til Overtagelse 31. s. M. Apoteket betegnes som liggende paa Bredegade

mellem Købmand Hans Christian Roedes og Niels Handskemagers Ejendomme, og bestod til Gaden af 16 Fag Hus, 2 Etager højt; Haven strakte sig helt ud til Stenstuegade og ved Siden af Gaarden ud til Bredegade henimod Handskemagerens Hus laa en ubebygget Plads; der nævnes i Skødet af 10. November 1737 en Del Laboratorieinventar, som fulgte med i Købet, saaledes 2 Destillerkedler, et Sandkapel med Jerngryde, en Jernpresse, en Rotuler-



Slagelse Svane-Apoteks Have med det gamle Stengærde ud mod Stenstuegade.

pande og Rotulerbrædder foruden Brygger- og Brændevinskedel.<sup>10)</sup> I sin Ansøgning om Bevilling beder Werligh om, at der i den maa blive indført den Bestemmelse, at ingen anden maa falholde Apotekerverer »inden tvende Miles Distrikt fra Slagelse at regne, Korsør, Skelskør og Sorø indbefattet, hvor aldrig noget Apotek har været tilforn (!), og ej heller ventelig sig der nogen Apoteker kan ernære«; han er specielt ude efter en Lorentz Schultz, der samme Aar havde nedsat sig i Korsør og havde Borgerskab paa at skænke Vin, destillere Akvavitter og handle med Gewürz (se om ham under »Korsør Apotek«). Bevillingen kom dog ikke til at indeholde noget om det ønskede Læbælte; den udstedtes 28. Juni 1737 (konfirm. 15. Maj 1747).<sup>11)</sup>

3 Aar efter Werlighs Overtagelse af Apoteket udbrød en stor Brand i Slagelse, ved hvilken 44 Gaarde og Huse, hvoriblandt Apoteksejendommen, nedbrændte; Branden fandt Sted 28. April 1740. Han fortæller selv, at han i sin Tid har gjort anselig Bekostning paa Apoteket og bragt det i den Stand, hvori det ingen Tid tilforn har været, og ansøgte derfor Kongen om foruden den Hjælp, som ventelig vilde blive skænket til Bygningen, »paa nogen Slags



Slagelse Svane-Apoteks Ejendom mod Bredegade inden Ombygningen i 1890.

Maade at forundes anden Hjælpemiddel til Apotekets højst fornødne Istandsættelse.« Stiftamtmanden benyttede Lejligheden til at foreslaa, at Landets øvrige Apotekere skulde udrede tilsammen en Sum af 800 Rdl. hver især efter sine Vilkaar, og at man fremdeles skulde forordne noget saadant, saa ofte et Apotek brændte. Denne Plan vandt dog ikke Kongens Bifald, og Werligh fik intet ud af sin Ansøgning.<sup>21)</sup>

Ved sin Svigerfaders Hjælp fik han imidlertid Apoteket genopført allerede samme Aar og købte yderligere i 1741 10 Tdr. Sædeland og  $\frac{1}{8}$  Læs Engbund i Mellenmarken efter Jacob Niensens

Enke.<sup>22)</sup> I Byggehjælp havde han faaet til 24 + 17 Fag ialt 1390 Rdl. Da Gaarden var opbygt, blev den fremhævet som et Mønster paa en smuk Gaard, bygget med høj Grund, dobbelt Stentrappe, 4 Alen høj med et smukt Smedjerns Rækværk med Messingkugler, Mansardtag og senere 4 Lindetræer til Gaden. En Gadelænge, 24 Fag, 52 Alen 7 Tommer lang, 16 Alen bred, 5 Alen Kvist, dobbelt, italiensk Tag (Mansard), Vinduesluger til Gaard og Gade; 22 Værelser, oliefarvede, 6 Værelser, betrukket med Voksdug, Apotek og Laboratorium, Port i den østre Ende; assureret for 5070 Rdl.<sup>23)</sup>

I Fundatsen af 1747 for det genoprettede Sorø Akademi var det paa en Maade forudsat, at der i Sorø skulde være et Apotek. Werligh meldte sig straks som en af Ansøgerne og mente, at han for nogle Aar siden af Vedkommende havde faaet Løfte om at skulle være det udi Sorø agtende Apotek fremfor nogen anden forundt, hvorfor han for længe siden havde forsynet sig med de fleste til et saadant Apotek henhørende Varer etc.; han haabede, at ingen anden maatte faa Privilegium paa Sorø, »som da ville blive mig Fatig afbrendte Mand til aldt for Stoor *Præjudice* og yderligere *Ruin*«. Werligh opnaaede dog ikke at blive Apoteker i Sorø. (Se »Sorø Apotek« I, S. 196—97).

1753 solgte han Apoteket til Antonius Smith og flyttede til København; hans senere Skæbne er ukendt.

### ANTONIUS SMITH.

Født i Bragernæs 28. Februar 1726, S. a. Negotiant Johannes Olsen Smith og Petronella Brinckmann, død i Slagelse 1796, begr. 29. Juli.

Gift i Roskilde 2. Maj 1753 med Alhed Jacobine Stær, døbt 25. September 1731, D. a. Apoteker Jørgen Stær og Lykke Maria Eilshou, død i Slagelse 1790, begr. 23. April.

Han fik først Undervisning i Latin for at studere, men af Lyst til Farmaci og Kemi kom han 1740 i Lære hos »den berømte« Apoteker Andreas Thue paa »Kong Salomons Apotek« i Frederiksstad i Norge; konditionerede derefter i Sorø og hos de Place paa Christianshavn, »fra hvem han med et herligt Skudsmaal om hans gode Forhold blev dimitteret«; 29. November 1752 blev han eksamineret i København.<sup>23)</sup>

Forinden havde han ved Kontrakt af 27. September 1752 købt

Slagelse Apotek; i Skødet af 11. Juni 1753 betegnes Ejendommen som bestaaende af 24 Fag italiensk Bygning og 19 Fag anden Bygning ud til Gaden; Originalerne af de gamle Adkomstbreve var gaaet til Grunde ved Branden i 1740.<sup>24)</sup> Ejendommen skildres 1760 som meget smuk og med en Række Træer foran.<sup>25)</sup> Da Smith efter at have købt Apoteket ansøgte om Bevilling, bad han tillige om at maatte anlægge et Filialapotek i Korsør, da Slagelse (»dette lidet Stød«) næppe kunde ernære en Apoteker, hvorfor hans Formand ogsaa var gaaet til Agters. Provinsialmedikus, Dr. Tobias Wirth vilde ikke modsætte sig dette Andragendes Bønhørelse, »ihvorvel det var at ønske, at ingen flere Apoteker blev oprettet i Sjælland, og Supplikanten ingen Fordel kunde vente heraf i Henseende til den der værende uberettigede Person, som mod Forordningen falholder Apotekersager.« Af Korsør Magistrats Erklæring faar vi en anden Betragtning af den »uberettigede Person«; den fraraader Apotekets Anlæggelse, da det »uden at komme Supplikanten til Nytte vilde geraade den brave og meriterede Borger Lorentz Schultz, som skønt uexamineret destillerer Akvavitter og andre Apotekersager, siden han har været Provisor, til Ruin.«<sup>26)</sup> Smith fik da 10. August 1753 Bevilling som Apoteker i Slagelse med samme Handelsret som Forgængeren.<sup>27)</sup> Schultz' Forretning vedblev da at blomstre i Korsør, og Smith ansøgte derfor endnu i samme Aar igen Kongen om at maatte oprette et Apotek i Korsør og der holde en edsvoren Provisor, eller om det maatte bevilges, at Ingen fik Tilladelse til at etablere sig som Apoteker i Korsør i Smiths Levetid, eller om at det maatte blive Schultz forbudt at sælge andre Medikamenter end dem, han kunde bevise at have forsynet sig med fra Slagelse Apotek. Magistraten i Korsør holdt dog fremdeles sin Haand over Schultz; den erklærede om ham, at han alene præparerede en og anden Slags af Simplicia og Salver, som ellers, hvor intet Apotek var, falholdtes i Kramboderne; naar slige Præparata og Composita, som kun maatte sælges i Apotekerne, begæredes af ham, forskrev han dem altid fra Nyborg Apotek og handlede saaledes ikke mod Anordningerne. Smiths Ansøgning blev da 13. Oktober 1753 afvist af Konseillet.<sup>28)</sup>

I 1780 overdrog han Apoteket til sin Svigersøn Henrik Jacobsen men maatte, da denne døde allerede det følgende Aar, overtage det igen; 1786 overdrog han det til Frederik Zeise.

Smith var en meget driftig Mand. 1764 ejede han selv femte

et Teglværk i Nørremarken og erhvervede senere 2 Femtedele til af det. 1762 købte han sammen med Købmand Hans Ostenfeldt Smedegades Mølle »paa Papegøjen«. Aaret efter erhvervede han sig af Rasmus Schnabel hans Købmandsgaard ved Slottens Port tillige med Antvorskov Ladegaard og et Par Huse og nogle Jorder. Ved Auktion 8. April 1780 efter Konferensraad, Amtmand Løvenørn tilhandlede han sig for 1680 Rdl. Gaarden Lille Antvorskov paa



Parti af Slagelse Svane-Apoteks Labororium.

Skovsøgade (Skøde 1. September 1781).<sup>20)</sup> — 22. November 1760 fik han Bestalling som Borgmester og Byfoged i Slagelse<sup>20)</sup>; indtil 1796 var han Herredsfoged i Løve Herred.<sup>21)</sup> Han var desuden Konsumptionsforpagter og svarede en aarlig Afgift af 4115 Rdl.; han var Inspektør for Slagelse Hospital og senere tillige Lotterikollektør og Tobaksoplagskommissær. Han havde Titel af Kammerraad. — Baade han og Hustruen begravedes i den aabne, murede Begravelse i St. Peders Kirkes Kor; alle 3 Kirkers Klokker ringede, ligesom der blev givet Vokslys til Alteret ved hegges Begravelse; hele Skolen sang.

## HENRIK JACOBÆUS.

Født i Ledøje 16. Juni 1743, S. a. Sognepræst Johan Adolph Holgersen Jacobæus og Regine Magdalene Weldingh, død i Slagelse 1781, begr. 30. Juni i St. Michaels Kirke.

Gift i København (Helligaands Kirke) 16. Juli 1779 med Lykke Marie Smith, D. a. foregaaende Apoteker Antonius Smith og Alhed Jacobine Stær, døbt 5. April 1760, død December 1788 (gift 2) 2. April 1784 med Regimentskvartermester Frederik Christian Plum).

Han lærte Farmacien hos Apoteker Kruse i Stavanger og konditionerede derefter smst. i 2 Aar, i Arendal 1½ Aar, paa Vajsenhus-Apoteket i København ½ Aar og kom 1769 til Smith i Slagelse, hos hvem han var, indtil han 10. Juli 1779 bestod farm. Eksamen med *haud. ill.*<sup>22)</sup> Ved Skøde af 18. December 1780 overdrog Smith Slagelse Apotek til sin Svigersøn Henrik Jacobæus; Købesummen var 10,000 Rdl. kurant; Taksationsforretningen, der udførtes af Apoteker Bech i Kalundborg og hans Svigersøn, senere Apoteker smst. Windersleff, omfatter en Mængde selv da obsolete Stoffer.<sup>23)</sup>

Bevillingen for Jacobæus udstedtes 11. April 1781; allerede i Juni s. A. døde han, og Apotekets Drift fortsattes nu af hans Enke, indtil hun i 1784 ægtede Regimentskvartermester Plum; Apoteket overtoges nu igen af A n t o n i u s S m i t h, til hvem Plum overdrog det ved Skøde af 11. Juni 1786 for 10,959 Rdl. 4 Sk.<sup>24)</sup> Et halvt Aars Tid forinden havde Smith fundet en Køber til det i F r e d e r i k Z e i s e. — Jacobæus nævnes i 1780 som Lotterikollektør i Slagelse, en Virksomhed, der ogsaa fortsattes af hans Enke, som nævnes som saadan i 1784.

## FREDERIK ZEISE.

Født i Aabenraa, døbt 29. Februar 1754, S. a. Apoteker Hans Christopher Zeise og Marie Gertrud Henningsen, død i Slagelse 15. September 1836.

Gift 27. Oktober 1786 med Johanne Helene Hammond, født paa Aagaard i Gerløv Sogn, døbt 9. September 1755, D. a. Kommerceraad Vilhelm Hammond og Louise Charlotte Hagerup, død i Slagelse 25. Juni 1831.

I 6 Aar, 1770—76, stod han i Lære hos sin Stedfader, Apoteker Frederik Jørgensen i Aabenraa, konditionerede smst. i 2 Aar og i Kongsberg i 4½ Aar; hørte derefter i Berlin Professor Klaproths



Forelæsninger over Kemi og tjente 1½ Aar hos Apoteker Peter Ahrends i Wismar; studerede derefter i København, indtil han 28. November 1785 indstillede sig til farm. Eksamen, som han bestod med enst. Laud.<sup>22)</sup> Allerede 15. Oktober s. A. var der oprettet Købekontrakt mellem Zeise og Smith om Slagelse Apotek; ved Skøde af 21. Juni 1786 blev det overdraget førstnævnte for 10,000 Rdl.: Hovedbygningen var nu til Gaden forsynet med en dobbelt Sten-trappe med Jernrækværk.<sup>26)</sup> 21. Juli 1786 fik han Bevilling som Apoteker i Slagelse. Zeise udvidede Apotekets Bygninger ved at opføre 19 Alen Staldlænge vest for Apoteket med Indkørselen lagt imellem disse, ligesom han 1798 foretog en Del Forbedringer paa hele Gaarden; den blev derefter omvurderet til 12,930 Rdl. Her nævnes den vestre Sidelænge, 13 Fag, til Kostald, Resten til Vognremisse, et Lysthus i Haven, 5 Alen langt, 5 Alen bredt, grundmuret og teglhængt, samt et lille Hus med Hjerter i Døren, Brønd med Pumpe.<sup>3)</sup> 1830 afstod han Apoteket til sin Svigersøn.

#### CHRISTIAN HENRIK KNUDSEN.

Født 1794 i Nørre Næraa paa Fyn, S. a. Sognepræst Knud Knudsen og Anna Christine Ewald, død 31. Marts 1851.

Gift 5. Maj 1820 i Slagelse med Charlotte Marie Cathrine Zeise, D. a. foregaaende Apoteker Frederik Zeise og Johanne Helene Hammond, døbt 23. Maj 1793, død 3. Januar 1849.

Fra 1806 til 1810 var han Discipel hos Abraham Gottlieb Padel, der bestyrede Brødremenighedens Apotek i Christiansfeld; efter at have opholdt sig et halvt Aar hjemme hos Forældrene »til videre Studier« konditionerede han i Svendborg og Rudkøbing og var derefter ansat som Feltapoteker ved det danske Armékorps mod Frankrig. Efter at Korpsset 1814 var blevet opløst, konditionerede han hos Zeise i Slagelse til November 1816 og læste derefter til Eksamen, som han bestod 5. Maj 1817 med Laud.<sup>22)</sup> Efter Eksamen er han formentlig vendt tilbage til Slagelse, hvor han 3 Aar efter ægtede Zeises Datter. Apoteket blev overdraget ham af Svigerfaderen ved Skøde af 12. Januar 1831, og Bevilling til at drive det fik han 1. Marts 1831. Allerede 6 Aar efter solgte han det til H. F. Foersom.

I 1830 udsendte Chr. H. Knudsen et Circulære til sine Kolleger om Oprettelsen af et Understøttelsesselskab for Farmaceuter. Samme Aar stiftede det da bestaaende »Pharm. Læseselskab« det

nuværende »pharm. Understøttelsesselskab« efter at have forhandlet desangaaende med Knudsen og blevet enige med ham.<sup>36)</sup> 29. Maj 1835 fik han Bestalling til at føre Titel af Assessor pharmaciae.<sup>37)</sup>

### HENRIK FREDERIK FOERSOM.

Født i Odense 27. Marts 1810, S. a. Urmager Foersom, død i Frederikssund 7. August 1878.

Gift 10. November 1837 med Betty Amalie David, født 26. Maj 1815, D. a. Købmand i Slagelse Jonas Ferdinand David og Frederikke Marie Warburg, død 5. Januar 1863.

Han blev 1825 Discipel paa Slagelse Apotek, aflagde Medhjælperprøve for Fysikus 1829 og bestod farm. Eksamen 1831 II (Laud.). Ved Købekontrakt af 7. Juni 1837 (tinglæst 12. Juni s. A.)<sup>38)</sup> købte han Slagelse Apotek; Købet omfattede Apoteket med Ejendom (Mtr. Nr. 174) og en Ejendomsjordlod udenfor Slagelse Nyport; Købesummen var 39,000 Rdl. Sølv og Sedler samt en aarlig Livrente til Knudsen og Hustru. Bevillingen for Foersom udstedtes 25. Juli 1837. I 1870 solgte han Apoteket til sin Søn J. H. F o e r s o m.

H. F. Foersom lod udføre forskellige Forbedringer af Apotekets Lokaler. Visitats-Protokollen anfører herom under 14. Oktober 1852: »Laboratoriet modtaget ligesaa omfattende som hensigtsmæssige Forbedringer, idet Skorstenen er bleven aflukket med en Hvælvning, nye jernstøbte Komfurer, Destillereapparater m. v. er anskaffede«; og under 13. Oktober 1856: »Officinet var henlagt til et større og lysere Værelse og alle de ældre Reoler, Receptur og Skranker var blevne remplacerede med aldeles nye samt en stor Del nye Standflasker anskaffede, samt vare forsynede med malede og indbrændte Skildter.«

H. F. Foersom blev 11. Oktober 1849 udnævnt til Eksaminator ved Medhjælpereksamen i Sjællands Stifts søndre Landfysikat. Fra 28. April 1845 til 9. Juli 1851 var han Medlem af Bestyrelsen (Direktør) i »Danmarks Apotekerforening«.

### JAMES HENRY FOERSOM

overtog Apoteket 11. Juni 1870 for en Købesum af 60,000 Rdl. Købet omfattede foruden Apoteket ca. 30 Tdr. Land af Slagelse Købstads Markjord; Bevillingen udstedtes 18. August 1870; 1878 solgte han

Apoteket til A. C. Nørlund. Han frasolgte de 19 Fag Stald med Byggeplads til Dr. Hasse, nu Mtr. Nr. 47 b.

J. H. Foersom var senere Apoteker i Helsingør, Hørsholm, Viborg, Næstved og Vejle. (Biografi se »Løve-Apoteket i Vejle«).

**ALFRED CHRISTIAN NØRLUND.**

Født i Slagelse 31. Januar 1850, S. a. Urmager Jørgen Christian Nørlund og Margrethe f. Nielsen.



Henrik Frederik Foersom.



Alfred Chr. Nørlund.

Gift i Slagelse 1. December 1882 med Emma Sophie Ottine Holm, født i Slagelse 19. November 1862, D. a. Exam. jur., Fuldmægtig Niels Terpger Holm og Laura Hanne Schäfer.

Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek i København fra 1. Januar 1866 til 1. Januar 1870, tog Medhjælpereksamen ved Københavns Stadslægeembede i Januar 1870 (I Kar. prakt., II Kar. teor. Prøve) og konditionerede derefter paa samme Apotek fra 1. Februar 1870 til s. D. 1872. Tog farm. Kandidateksamen 1873 II (Laud.), konditionerede igen paa Frederiks Hospitals Apotek fra 1. August 1874 til s. D. 1877 og derefter paa Krone-Apoteket i København fra 1. November 1877 til 1. Februar 1878. Han købte da Slagelse Apotek til Overtagelse 1. Marts 1878; Købesummen var 200,000 Kr.; Skødet udstedtes 8. Juni og Bevillingen 8. Maj 1878.

I 1890 blev den gamle Apoteksejendom nedrevet og en ny opført; ved samme Lejlighed fornyedes Inventaret i Apotekets forskellige Lokaler. Visitats-Protokollen anfører 28. Juni 1891 om Ombygningen: »Apoteket er fuldstændigt opført af Nyt. Stort rummeligt og særdeles smukt udstyret Officin med et betydeligt større Antal Beholdere end tidligere; Materialkamre særligt til Kemikalier og til Urter, udmærket Kælder, i hvilken Laboratoriets Damp-



Slagelse Svane-Apoteks Ejendom efter Ombygningen i 1890.

apparat er anbragt. Fra Officinet er direkte Adgang til Materialkamrene og fra disse Nedgang til Kælderen.«

I Januar 1912 solgte A. C. Nørlund Apoteket til fhv. Apoteker i Aalborg **V a l d e m a r H u s t e d** og har siden da boet som Rentier paa Frederiksborg. Han var i en Aarrække Medlem af Direktionen (Formand) for »Sparekassen for Slagelse og Omegn«; var Overligningskommissær-Suppleant for Aarene 1911—14; i Aarene 1904—12 Medlem af Bestyrelsen for »Danmarks Apotekerforening«; i 1909 valgtes han til Medlem af Repræsentantskabet i »Købstædernes almindelige Brandforsikring«.

VALDEMAR HUSTED.

Født i Silkeborg 22. September 1873, S. a. Overretssagfører Christen Husted og Hustru Marie Vilhelmine Christine.

Discipel paa Løve-Apoteket i Herning fra April 1891 til September 1894, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1894 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen i Januar 1896 (II Kar.) og Juni 1896 (I Kar.). Konditionerede derefter paa Svane-Apoteket i Viborg fra August 1896 til Maj 1897, gennemgik Kursus paa Alfred Jørgensens Laboratorium og konditionerede derefter paa Gl. Torvs Apotek i Kø-



Valdemar Husted.



Gustav Johs. Møller.

benhavn fra November 1898 til April 1900. Var 1901 Medstifter af og tekn. Direktør for »Akts. Isolationsstoffabriken« (København). Købte December 1903 Løve-Apoteket i Aalborg for 387.000 Kr., fik Bevilling dertil 18. Marts 1904 og drev det til 1. Oktober 1910 (se »Løve-Apoteket i Aalborg«). Købte i Januar 1912 Svane-Apoteket i Slagelse til Overtagelse 1. April s. A.; Bevillingen hertil udstedtes 21. Marts 1912; i Maj 1919 solgte han Apoteket til den nuværende Ejer G. J. Møller. V. Husted bor nu som Rentier i Holte.

GUSTAV JOHANNES MØLLER.

Født i Slagelse 1. December 1878, S. a. Bagermester Christian Andreas Møller og Hustru Christine Møller.

Gift med Ingeborg Emilie Weincke, født i København 25. Marts 1882, D. a. Grosserer Wilhelm August Sophus Weincke og Hustru Emilie Weincke.

Var Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København fra 27. August 1894 til 1. April 1898; tog farm. Medhjælpereksamen April 1898 (II Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1900 (II Kar.). Konditionerede efter Eksamen paa Gl. Torvs Apotek i København (ind-



Parti af Officinet i Slagelse Svane-Apotek.

til 1907) og foretog i denne Periode en Rejse til England, som han beskrev i en længere Beretning »Fra en Rejse til London« (Farm. Tid. 1903); i en Del Aar derefter var han Korrespondent for Danmark til »The Chemist and Druggist« i London.

I 1907 købte G. Møller Svane-Apoteket i Thisted for 385.000 Kr. til Overtagelse 1. Juli s. A.; Bevillingen dertil udstedtes 6. Juli 1907; i Maj 1918 solgte han det (se »Svane-Apoteket i Thisted«). Efter et halvt Aars Virksomhed paa Løve-Apoteket i København købte han Svane-Apoteket i Slagelse til Overtagelse 25. Juni 1919; Købesummen var 475,000 Kr. (Privilegium 300,000 Kr., Ejendom (Bre-

degade 8), Inventar og Varelager 175,000 Kr.); Skødet udstedtes 11. Juni 1919 (tinglæst 20. August s. A.), og Ejendommens Areal er deri angivet til 14,516 Kvadratalen; Bevillingen udstedtes 21. Juni 1919. Apoteker Møller er Chef for Vestsjællands Spejderdivision. — —

Til Apoteket hører 29½ Tdr. Land, Mtr. Nr. 75 af Slagelse Købstads Markjord; Jorden er i Følge Kontrakt af 25. Januar 1905 bortforpagtet indtil 11. April 1954 for en aarlig Afgift af 59 Tdr. Byg efter Kapitelstakst.

Hvert 4. Aar har Apoteket Leverancen til den distribuerende Læge i Vemmelev.

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Indk. Breve til Danske Kancelli (Orig.).
- 2) Indlæg i Sjæll. Missiver 2/4, 1660 (Nr. 1006).
- 3) P. Arnskov: Slagelse Svaneapothek 30. April 1673—30. April 1923 (Sorø Amts Dagblad. 28/4, 30/4, 1/5 1923).
- 4) E. Dam: Sorø Apotek gennem 300 Aar. Sorø 1906. S. 9.
- 5) Sjæll. Registre XXIX, Fol. 190—91.
- 6) » » XXX, Fol. 157.
- 7) Daterede Suppliker 1661—1680, Nr. 18.
- 8) Slagelse Tingbog 1676—81, Fol. 230, 233, 248, 251.
- 9) Sjæll. aabne Breve 1681—82, Nr. 179 med Indlæg.
- 10) Protokol over expederede, udfærdigede Skøder og Mageskifter i det sjæll. Distrikts Kontor. A. 1689—97, Fol. 67.
- 11) Indlæg til Sjæll. Registre 1699—1700, Nr. 45.
- 12) Sorø Kirkebog 1719—51.
- 13) Sjæll. Registre 1699—1700, Fol. 174—75 med Indlæg.
- 14) Supplikprotokol 1708, II Halvaar, 398.
- 15) » » 1710, II » , 410.
- 16) » » 1715, I » , 213; Sjæll. Tegnelser LX, Fol. 162.
- 17) Slagelse Pantebog 1720—40, Fol. 129—30, 220.
- 18) » » 1695—1720, Fol. 175; 1720—40, Fol. 330—31.
- 19) Indlæg til Sjæll. Registre 1737, Nr. 190.
- 20) Slagelse Pante- og Skødeprotokol 1720—40, Fol. 386, 402.
- 21) Supplikprotokol 1740; 1095.
- 22) Slagelse Pante- og Skødeprotokol 1740—57, Fol. 4, 27, 66.
- 23) Indlæg til Sjæll. Registre 1753—54, Nr. 322.
- 24) Slagelse Pantebog 1740—57.

- 23) Elvius og Rist: En københavnsk Urtekræmmers Levnedsløb. («Musæum» 1891, S. 3).
- 24) Supplikprotokol 1753, II Halvaar. 5. H., 44.
- 25) Sjæll. Registre 1753—54, Fol. 336—37.
- 26) Supplikprotokol 1753, II Halvaar. 5. H., 676.
- 27) Slagelse Skøde- og Pantebog Nr. 4, 1757—58, Fol. 264, 309, 310, 210, 257; 1777—81, Fol. 308.
- 28) Sjæll. Registre 1760—61, Fol. 331.
- 29) Løve Herreds Tingbog 1790—98, Fol. 600.
- 30) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 31) Slagelse Pantebog 1777—81, Fol. 270, 273.
- 32) » » 1781—87, Fol. 296.
- 33) » » 1781—87, Fol. 298.
- 34) Pharm. Tidende 1863, 120.
- 35) 2. Depart. Registr. 1835, Fol. 153, Nr. 355.
- 36) Slagelse Justitsprotokol 1837—40, Fol. 14.





# KALUNDBORG APOTEK

FREDERIK AAGESEN GIERULF.

Død i Kalundborg 26. Februar 1699.

Gift 1683 med Hedevig Tomasdatter<sup>1)</sup>, død 30. September 1704 (gift 2) med efterfølgende Apoteker Bartholus Kyblich).

Gierulf indsendte fra København en Ansøgning til Kongen dat. 8. September 1682. Heri kalder han sig Apotekersvend i Slagelse og siger, at Abigael sal. Apoteker von Strackens Enke efter sit Ægteskab med Borgmesteren i Korsør havde overladt og transporteret ham Apoteket i Slagelse; Kongen har imidlertid privilegeret »en Fremmed« som Apoteker der i Byen, hvilket var ham til største Skade og Ruin, da han havde gjort Indkøb af Medikamenter og haft adskillige andre Udgifter i den Tro, at han kunde fortsætte von Strackens Apotek (se »Svane-Apoteket i Slagelse«, II, S. 5). Han bad nu om i Stedet for at maatte nedsætte sig i Kalundborg som Apoteker med Ret til at sælge Vin og Specerier samt Fritagelse for al borgerlig Tyngde og Kontributioner; til Gengæld vilde han indrette et forsvarligt og vel forsynet Apotek med dertil hørende erfarne og velforsøgte Svende og behøvende Drengene paa det at alle Patienter, som ham ellers hans Apotek kunde have fornødent, Dag eller Nat kunde have deres Opvartning, som det sig burde og en Apoteker vedkom. Kancelliet indstillede, at Ansøgningen bevilgedes, naar Gierulf først blev eksamineret; 17. Oktober 1682 udstedtes Bevillingen.<sup>2)</sup>

Gierulf drev Apoteket til sin Død i 1699. Kort efter ansøgte hans Enke Kongen om Tilladelse til at holde Skifte mellem sig og sine Børn ved Samfrænder uden Rettens Medvirken, for at Apote-

ket ikke skulde staa ledigt, og de samtlige derover tage Skade; 22. April 1699 blev Ansøgningen bevilget.<sup>3)</sup> Samme Aar ægtede hun sin Provisor B a r t h o l u s K y b l i c h, der derefter overtog Apoteket som Ejer.

### BARTHOLUS FERDINAND KYBLICH.

21. Oktober 1699 fik Kyblich Bevilling som Apoteker i Kalundborg dog uden de hans Forgænger tildelte Rettigheder til Vinhandel og Fritagelse for Skat. Kort efter ansøgte han da Kongen om at faa Eneret til at handle med Vin i Kalundborg; i Ansøgningen udtalte han, at Apoteket i Gierulfs sidste Leveaar under dennes Sygdom var geraaden udi slet Tilstand, men at han nu hidtil ingen Flid havde sparet for at bringe det i god Stand, men Vinhandelen var ham nødvendig, fordi Apoteket paa saadant lidet Sted kun havde liden Afgang og megen slet Næring.<sup>4)</sup> 21. November s. A. fik Kyblich da Bevilling til alene at maatte sælge Vin i Kalundborg men med Forpligtelse til altid at have gode Vine i Forraad, saa at ingen skulde have billig Aarsag sig derover at beklage.<sup>5)</sup> Begge disse Bevillinger lod han læse paa Raadstuen 25. Oktober og 11. December 1699.<sup>6)</sup> Aaret efter, 27. November 1700, fik han Bevilling paa ligesom de andre Apotekere i Riget at være fri for Skat og al borgerlig Tynge og var saaledes nu i Besiddelse af samme Rettigheder som sin Forgænger.<sup>7)</sup>

Kyblichs Virksomhed i Kalundborg gik ikke af uden adskillige Stridigheder med Byens Købmænd, der gjorde Indgreb i hans Næring, navnlig i hans Vinhandel. Denne sidste gav ogsaa Anledning til en Del af de dengang sædvanlige Værtshusspektakler paa Apoteket. I 1702 klagede han til Byens Magistrat over adskillige af Byens Folk, med hvilke han i Tidens Løb var kommen i Proces; nogle havde forlangt, at han skulde skænke Øl eller Vin for dem om Natten, hvilket var forbudt og derfor blev nægtet af ham; andre havde forulempet ham med Trusler og Skældsord ved højlys Dag, ja endog flere Gange var han blevet overfaldet med Hug og Slag i sin egen Stue; og søgte han Hjælp hos Nabo eller Genbo, blev denne aldrig ydet ham. Hans Besværing resulterede i, at Byfogden fik Ordre til at tilsige Apotekerens Naboer, at de skulde yde ham Bistand under saadanne Forhold eller i modsat Fald lide Straf efter Loven, ligesom den kgl. Forordning desangaaende paany blev læst

paa Bytinget »til Almuens desto bedre Kundbarhed«. Forholdene bedredes dog ikke synderligt; ogsaa flere Gange derefter forekommer der i Raadstueprotokollerne Sager om Spektakler paa Apoteket.<sup>8)</sup> I 1702 laa han ogsaa i Proces med sin Svend Monsieur Peiter Christiansen Møllemark, der 24. April d. A. indstævnedes Apotekerens til Betaling af et Aars Løn til næst afvigte Paaske med 16 Sldl. saavel som for at faa sit Pas og Afsked, som Kyblich vilde forholde ham.<sup>9)</sup>

De stadige Stridigheder i Forbindelse med hans stadigt daarlige økonomiske Forhold bevirkede, at Kyblich søgte at skaffe sig et bedre og roligere Levebrød andet Steds. Hans Moder Karen Bertelsdatter, Enke efter Hofguldsmed Ferdinand Kyblich, ansøgte 1705 Kongen om, at hendes Søn maatte flytte sit Apotek til København eller Christianshavn, hvor et Apotek vel gøres fornødent, saasom han umuligt kan ernære sig i Kalundborg, formedelst ham sker Indpas i hans Vinhandel; samtidigt søgte Kyblich selv om at faa Eneret som Vinhandler i Kalundborg eller at maatte flytte til Hovedstaden.<sup>10)</sup> Kyblich maatte indsende adskillige Ansøgninger og 2 Gange, baade i 1706 og 1707, lade sig eksaminere ved Fakultetet, inden han naaede sit Maal; men 1. Marts 1707 fik han Bevilling til at oprette et nyt Apotek paa Christianshavn. (Se herom nærmere under »Christianshavns Apotek«).

Da Kyblich lykkelig og vel var bleven Indehaver af sit nye Privilegium, lod han 28. Marts s. A. læse paa Kalundborg Byting en Tillysning om, at han den 30. s. M. vilde holde offentlig Auktion i sin Gaard over en Del Husgeraad og Løvsøre; han opfordrede endvidere dem, som sig med nogle Medikamenter af hans Apotek behøver imod billig Betaling, før han til næstkommende Paaske dem indpakker og bortfører fra Byen, vil behage at indfinde sig hos ham inden den angivne Tid; endelig bekendtgør han, at fattige og svage Folk, som behøver Medicin og ej for Fattigdom og Armod kan betale, kan komme til ham i hans Apotek fra den 11.—15. April, saa skal der uden Betaling blive meddelt dem Medikamenter, saavidt de til deres egen Nytté og Brug dem nødvendigt behøver.<sup>11)</sup> — Ved Skøde af 20. Juni 1707 afhændede han Apotekergaarden i Kalundborg til Borgmester Bras.<sup>12)</sup>

Af Skifteforretningen, der afholdtes i 1704 efter Hedevig Tomasdatters Død, fremgaar det, at Apoteksgaarden da var beliggende »udi Corridgade« (Kordilgade) paa den søndre Side mellem sal.

Amtsskriver Jacob Bortsigs Enkes Gaard paa den østre og Hans Dinesens Hus paa den vestre Side; da Kyblich solgte den til Borgmester Bras var Naboerne Bortsigs Enke og Hans Lauritz Hattemager; til Gaden var der 13 Fag Hus; Gaarden med Udhuse og Have vurderedes i 1704 til 750 Sldl. — Af samme Skifte faas en Del Oplysninger om Apoteket og dertil hørende: Taksationen foretoges af Apotekerne Becker og Scharffenberg fra København. Paa Materialkamret fandtes 655 forskellige Stoffer, deriblandt selvfølgelig en Mængde Urter, men ogsaa Konserver, Spiritus og Tinkturer. Udi Sengekamret opbevaredes en Mængde destillerede Vande; i Apoteket var 202 Beholdere, deriblandt Safterne, og 30 Rdl. i rede Penge; i Laboratoriet fandtes de nødvendige Apparater, Presse, Destillerkedler osv.; hele Apoteksinventaret vurderedes til 714 Sldl. 2 Mk. 12 Sk. I Vinkælderen fandtes Vin, fransk Brændevin og Eddike for 205 Sldl. I Svendekamret var Bohavet et brunt anstrøget »rundt, ovalt« Bord, en hvidmalet Fyrretræsseng, en tom Standtønde, 4 Ankere og 2 Spinderokke.

(Biografi se »Christianshavns Apotek«).

### VINCENT DAVID FISCHER.

Født 1670, død i Kalundborg 1725, begr. 9. Maj.

Gift 1) i Kalundborg 10. December 1709 med Maren Jensdatter Woller, født 1690, D. a. Jens Andersen Woller og Anna Jensdatter, død i Kalundborg 1723, begr. 13. Oktober.

2) i Næstved 13. December 1724 med Marie Sophie Andersdatter Tamdrup, død i Kalundborg 1735, begr. 8. Oktober, 33 Aar 10 Mdr. gl. (Gift 2) med efterfølgende Apoteker Nic. Fred. Gottlieb).

Om Vincent Fischers Uddannelse og Virksomhed findes kun faa Oplysninger. I 1704 ansøgte han Kongen om Bevilling til enten i København eller hvor han kan finde Næring at søge den ved Salg med destillerede Vine og Brændevin; Ansøgningen blev afslaaet.<sup>13)</sup> 25. Januar 1701 havde han faaet Bevilling til at drive Apoteket i Frederikshald i Norge men ikke benyttet den; senere paa Aaret 1704 søgte han paany om at blive Apoteker i Norge, denne Gang i Kongsberg, men heller ikke her havde han Held med sig. 3 Aar senere, 5. April 1707, fik han Bevilling som Apoteker i Kalundborg, og her blev han til sin Død.

Fischer indrettede Apoteket paa dets nuværende Plads i Linde-

gade; 21. December 1708 fik han Skøde af Forpagter paa Dragsholm Lorentz Simonsen paa en denne tilhørende Gaard i Kalundborg beliggende imellem By- og Raadstueskriver Bagge Laugesen Røeds Gaard paa den østre og til Hjørnet tvært over for Ladegaarden paa den vestre Side tillige med en hosliggende Have; Skødet tinglæstes 24. s. M.<sup>14)</sup>)



Gamle Saftkander og Mortere paa Kalundborg Apotek. Den største Morter benyttes endnu stadigt.

Ved Skrivelse af 30. August 1712 klagede Fischer til Byens Magistrat over »adskillige Forringelser ham vederfares imod Privilegiet«, og i 1714 klagede han til Kongen over Købmændenes Indgreb i hans Næring;<sup>15)</sup> han fik ved denne Lejlighed Ret til Vinhandel, og Stiftamtmanden fik Ordre til at maintainere ham ved hans Privilegier.

Apoteket bestyredes for Enken af efterfølgende Apoteker N. F. Gottlieb, med hvem hun Aaret efter sin Mands Død indgik Ægteskab.

## NICOLAI FREDERIK GOTTLIEB.\*)

Født 1700 i Budissin (Bautzen) i Ober Lausitz (Sachsen), død i Kalundborg 16. Juli 1742.

Gift 1) i Kalundborg 12. Juni 1726 med Marie Sophie Andersdatter Tamdrup, Enke efter foregaaende Apoteker.

2) 12. Februar 1738 med Else Johansdatter Knuth, født i Kalundborg 1710, døbt 24. Juli, D. a. Borgmester Johan Knuth og Gedske Pedersdatter, død 13. Februar 1797 (gift 2) med efterfølgende Apoteker Andreas Lorentzen Bech).

Han var Discipel hos Dr. Friderich Sartorius og Johan Casper Bernbaum i Dresden, opholdt sig derefter en Tid hos den fornemme Apoteker og Handelsmand Georg Friderich Aschenborn i Berlin, gik derfra over Hamborg til Næstved Løve-Apotek, hvor han tjente troligt og flittigt i 1½ Aar; 16. Juli 1725 fik han Bevis for at have ladet sig eksaminere i København af det medicinske Fakultet og et Medlem af Collegium Pharmacopæorum, der bevidnede hans Dygtighed og anbefalede ham som en i sin Kunst veløvet Pharmacopæus til enhver Gunst og Bevaagenhed; derefter blev han Bestyrer af Apoteket i Kalundborg. 10. Maj 1726 indgav han herfra sin Ansøgning til Kongen om at forundes allernaadigst Bestalling paa Apoteket i den afdøde Fischers Sted; han havde været Provisor i et Aar og forestaaet Apoteket saaledes, at ingen havde haft Aarsag sig derover at besværges; efter Guds Behag var han nu saaledes med Enken bleven forenet, at de havde besluttet at indgaa Ægteskab med hinanden.<sup>16)</sup> Bevillingen udstedtes 24. Maj 1726 (tinglæst i Kalundborg 7. Februar 1727).<sup>17)</sup>

Da han i 1738 ægtede Else Knuth og derfor skiftede med sine Børn af første Ægteskab, opgav han at eje Løvsøre, Kvæg og Bæster for 1104 Rdl. 5 Sk., vurderede sin Gaard til 400 Rdl., Materialkamrets Indhold til 308 Rdl. 2 Mk. 12 Sk. og Apotekets til 596 Rdl. — Ved hans Død vurderedes Apoteksgaarden til 600 Rdl. Apoteket synes velholdt med Lægemidler efter Tidens Fordringer, baade Material-, Urte- og Akvavitkamret rummede talrige Medikamenter. Apoteket var aabenbart nu blevet større og bedre end i Kyblichs Tid; det indeholdt 359 malede Bøsser, 287 Skuffer, 130 Glas til Essentser etc., 72 firkantede grønne Glas med malet Navn ungefær

\*) I de fleste Dokumenter (Bevillinger, Skøder o. l.) kaldes denne Apoteker: Frederik Gottlieb Nicolai; hans Efterslægt kalder sig imidlertid ved Efternavnet Gottlieb, hvorfor dette Navn er anvendt her.

paa 1 Pot, 136 smaa Glas i Corpus Chymicus, 113 Bouteiller á 1 Pot og desuden 172 smaa og store Krukker med malet Navn paa. Paa Materialkamret fandtes en malet Engel slaaget under Bjælken. Apotekersvendens Kammer var nu udstyret med en Fyrreseng, et Fyrrebord med Krydsfod og gult »Dækken« over, 4 Ruslæders Stole, 4 røde Haardugs Gardiner med Kappe og 4 »Papirstykker« med forgyldte Rammer paa Væggen<sup>18</sup>).

Gottliebs Enke fortsatte Apotekets Drift med efterfølgende Apoteker A. L. B e c h, hendes tilkommende Ægtemand, som Provisor.

### ANDREAS LORENTZEN BECH.

Født 1713, død i Kalundborg 18. April 1787.

Gift 5. Februar 1744 med Else Johansdatter Knuth, Enke efter foregaaende Apoteker.

Var Discipel hos Apoteker Johan Wolff i Skien, hos hvem han derefter tjente 1½ Aar som Svend; serverede siden paa Kong Salomons Apotek i Frederiksstad og paa Svane-Apoteket i Frederikshald. Da han i Sommeren 1741 opholdt sig i København, lod han sig eksaminere (22. August); han eksamineredes af Professorerne Detharding og Buchwaldt samt Apotekerne Gottfried Becker og Mangor og blev af dem spurgt om, hvorledes man samlede og tilberedte alle Slags af de i Officinerne værende *Simplicibus* og *Compositis ex regno tam vegetabili, animalium quam mineralium*. Af hans Svar kunde man slutte, at han ikke havde anvendt ilde den Tid, han havde tilbragt i ovennævnte Officiner, men ladet det være sig magtpaaliggende at lære noget grundigt in arte pharmaceutica og stedse mere og mere profitere ved flittig og omhyggelig Fremstilling af *Composita*. Fakultetet kunde derfor ikke paa Grund af hans saaledes beviste gode Forhold lade være med at tildele ham et velfortjent godt *Testimonium*, som han kunde betjene sig af ved forekommende Lejlighed, derved blive endnu mere opvakt og drive det videre og videre i sin Profession.<sup>19</sup>)

I Efteraaret 1742 kom han til Kalundborg og var Provisor hos Gottliebs Enke. 4. Januar 1744 meddelte han Kongen, at han var bleven forlovet med Ægteskabs Løfte med Enken, og bad om Bestalling som Apoteker, for at han kunde tjene det nødtørftige daglige Brød til sin Forlovede, hendes 4 faderløse Børn og sig selv. Bech understøttede sin Ansøgning med en Erklæring fra Provinsial-

medikus Johannes Elias Müller, der 21. November 1743 udtalte, at han ved den Dagen før afholdte Visitats havde fundet Kalundborg Apotek i god og fuldt forsvarlig Stand, naar man tog Hensyn til Stedets ringe Afsætning; det var godt og uadadeligt provideret med et godt og næsten oversflødigt Forraad af medicamentis simplicibus et compositis, saavel indigenis som exoticis, begge in qualitate og quantitate, som det var usualia. Monsieur Bech havde lovet med



Kalundborg Apoteks Ejendomme inden Ombygningen i 1877. Selve Apoteket var (og er stadig) i Bygningen tilhøjre med den høje Stentrappe.

fremtidig Flid og god Villie nu og al Tid at holde Apoteket i god Stand samt ved Lejlighed forbedre det. Medikus kunde saaledes ratione officii ikke andet end anbefale Apoteket paa det bedste til alle og enhver, som i Distriktet havde Brug for Medikamenter. — 7. Februar 1744 fik Bech den ansøgte Bevilling.<sup>10)</sup>

Bech lod ved Siden af Apoteket, der var i et gammelt Hus, opføre en Hovedbygning i 2 Etager, den nu fredede Del af Apoteksejendommen (jvf. senere). Han var en driftig Mand, der tillige drev Handel med Vin, Urtekram og Korn, og var Ejer af flere Ejendomme i Byen. — 27. Februar 1744 fik han af sin Svigermoder Skøde paa en Gaard Nr. 59 i Lindegades nordre Side; 7. August 1773 fik han



af Hans Chr. Langemark Skøde paa en Gaard, der tilforn havde tilhørt Iver Millinge; 1775 købte han ved Auktion et Hus i Møllestræde.<sup>20)</sup> 1767 var Kalundborg Ladegaards Avling og Hollænderi forpagtet af Bech. I 1763 ansøgte han Kongen om, at det maatte blive forbudt andre end ham og den privilegerede Værtshusmand i Byen at handle med Vin. Magistraten erklærede, at der ikke kunde ventes noget ringere Vinforbrug, fordi de 2 alene blev privilegerede, og at en saadan Bevilling derfor blot vilde betyde, at 2 berigede sig af en Profit, som ellers flere kunde leve af. Ansøgningen blev da ikke bevilget.<sup>21)</sup> Bech havde Titel af Kammerraad. Efter Bechs Død blev Apoteket bestyret for Enken af Svigersønnen cand. pharm. Peter Christian Orry. Han var født i Næstved 1752, døbt 27. Februar; kom 1764 i Lære paa Sorø Apotek, men efter dette Apoteks Salg 3 Aar senere kom han til Kalundborg, hvor han disciplinerede i 6 Aar og tjente 2 Aar som Svend; var derefter 3½ Aar paa »Store Apotek« i Tønder, et Aar paa Løve-Apoteket i Flensborg og derefter igen i Kalundborg, hvor han var, da han 9. Juni 1781 indstillede sig til farm. Eksamen, hvor han opnaede Kar. non contemn.<sup>22)</sup> Efter Bechs Død blev han som nævnt Bestyrer af Kalundborg Apotek, men allerede knapt 3 Aar efter døde han 14. Januar 1790. Hans Bo viste et Underskud paa godt 1600 Rdl.; han havde en Varegæld paa omtrent denne Sum; i Leje af Apoteket skulde han aarlig have svaret 80 Rdl., hvilken Sum han dog ikke krævedes for, da han havde underholdt sin gamle Svigermoder med Føde i de forløbne Aar.<sup>27)</sup> 24. Marts 1784 blev han gift med Apoteker Bechs Datter Anna Kirstine, født 1748, døbt 13. September; efter sin Mands Død kom hun i Huset hos Windersleff og døde paa Frederiksberg 29. Maj 1823.

### ADOLPH CHRISTIAN WINDERSLEFF.

Født paa Gerdrupgaard, Egeslevmagle Sogn, 1742, døbt 3. Juni, S. a. Ridefoged Lars Windersleff og Birgitte Kirstine Jørgensdatter Loos, død paa Frederiksberg 7. August 1828.

Gift 1) i Kalundborg 11. Maj 1774 med Frederikke Lorentze Bech, født 1744, døbt 27. December, D. a. foregaaende Apoteker Andreas Lorentzen Bech og Else Johansdatter Knuth, død 26. Oktober 1798.

2) med Frederikke Christiane Schwings (Søster til efterfølgende

Apoteker), født i Skelskør. 6. August 1775, D. a. Ritmester Johan Frederik Schwings og Johanne Eleonore Gottlieb (D. a. foran nævnte Apoteker N. F. Gottlieb), død i Køge 13. September 1851.

Efter at være bleven konfirmeret i Slagelse, tog han Undervisning i Latin indtil 1759, da han kom i Lære hos Bech i Kalundborg; han blev udlært 1765 og konditionerede derefter smst. 1½ Aar, paa Svane-Apoteket i Viborg 1½ Aar og paa Frederiks Hospitals Apotek i København 3 Aar. 3. Oktober 1771 indstillede han sig til Eksamen, men Eksaminatorerne fandt ham ikke antagelig, eftersom han kun besvarede meget faa Spørgsmaal; 31. s. M. indstillede han sig igen og blev nu befunden saaledes, at han i Praxi pharmaceutica kunde forestaa et Apotek, men i fundamentis theoreticis var hans Kundskab maadelig.<sup>22)</sup> Ikke ret længe efter maa han være vendt tilbage til Kalundborg; af en Bekendtgørelse af 4. Januar 1773 ses, at Hr. Windersleff paa Apoteket i Kalundborg modtager Subskriptionspenge paa »Den Viborger Samler«.<sup>23)</sup>

Apoteket overtog han som Ejer efter Orrys Død og drev det til 1802, da han overdrog det til sin Svoger A n d r e a s L o r e n t z e n S c h w i n g s. I Samfrændeskifte afholdt 13. December 1790 mellem Bechs Enke Else Knuth og hendes Børn og Arvinger blev hele hendes Bo (med Apotek og Ejendomme) overdraget til hendes ældste Svigersøn Adolph Windersleff, der da var Forpagter paa Kalundborg Ladegaard.<sup>24)</sup> Nogen Bevilling for ham som Apoteker i Kalundborg er ikke fundet. Han ejede flere Smaahuse, der laa paa venstre Side af Hovedbygningen, lod dem bryde ned og opførte i 1790 paa Grunden en svær 2 Etagers Bygning, hvortil Apoteket henflyttedes og siden da har været; Ejendommen henstod uforandret i det Ydre indtil Ombygningen i 1877.

Windersleff var Lotterikollektør og Landvæsenskommissær; han havde Titel af Kammerraad. I 1792 købte han for 30,000 Rdl. Godset Lerchenfeldt, da det d. A. bortsolgte af Stamhuset Lerchenborg, og solgte det 1802 for 68,000 Rdl. Senere var han Ejer af Ny Bakkehus paa Frederiksberg, hvor han døde. — Som patriotisk privilligt Bidrag til en ny Flaade indsendte Windersleff i 1808 239¾ Lod forarbejdet Sølv.

## ANDREAS LORENTZEN SCHWINGS.

Født i Skelskør 22. Oktober 1766, S. a. Ritmester Johan Frederik Schwings og Johanne Eleonore Gottlieb (D. a. Apoteker N. F. Gottlieb), død i Kalundborg 29. Oktober 1832.

Gift 29. Juli 1801 med Andrea Caroline Bruun, født i Slagelse 29. Juni 1781, D. a. Købmand Helgie Bruun og Cille Marie Bech (D. a. Apoteker A. L. Bech), død i Kalundborg 17. Juli 1813.

I sin tidlige Ungdom kom han til Apoteker Bech i Kalundborg, efter hvem han var opkaldt; efter at være undervist in humanioribus blev han Discipel i Kalundborg og derefter fra 1786 paa Hof-Apoteket i København; her konditionerede han som Svend, da han 8. December 1798 bestod farm. Eksamen (enst Laud.).<sup>22)</sup>

26. Oktober 1802 fik han Bevilling til Kalundborg Apotek, som han allerede 3 Aar efter solgte til J. A. L. R i p s. I Aarene 1800—05 var han Overmaaler og Vejermester i Kalundborg.

## JOHAN ANDREAS LYBICHT RIPS.

Født i Tisted 19. November 1780, S. a. Kirurg Johan Vilhelm Rips og Christiane Schandorph, død i Kalundborg 14. Januar 1806.

Gift i November 1805 med Johanne Augusta Becher, født 1775, død 7. Juli 1846. (Gift 2) 1811 med efterfølgende Apoteker H. E. Mangor).

Fra Faderens Død i 1796 havde han »nærmere beskæftiget sig med Farmacien« og blev 1797 Discipel paa Svane-Apoteket i Viborg; 1802 blev han Svend. Efter i Vinteren 1804—05 at have hørt Beckers Forelæsninger over Kemi, bestod han 9. Maj 1805 farm. Eksamen (haud ill.).<sup>22)</sup> S. A. købte han Kalundborg Apotek og fik Bevilling dertil 12. November 1805. Han havde just begyndt at bringe Apotek og Laboratorium i forbedret Stand, da han pludselig døde efter kun i 4 Maaneder at have ejet Apoteket.

Hans Enke fortsatte Apotekets Drift paa sin Mands Bevilling (konfirm. 21. September 1810) indtil 1812 med efterfølgende Apoteker, hendes anden Mand, Heerfordt Elovius Mangor som Provisor.

## HEERFORDT ELOVIUS MANGOR.

Født i Holsten 2. Juli 1774, S. a. Lector chemiæ Elovius Mangor (se I, S. 572) og Marie Dahlstrøm, død i København 16. Januar 1840.

Gift 1811 med Johanne Augusta Becher, Enke efter foregaaende Apoteker.

Fra 1792 til 1797 var han Discipel paa Kong Salomons Apotek i København og konditionerede derefter et Aar i Bragernæs og et Aar paa Løve-Apoteket i Trondhjem; i Vinteren 1799—1800 hørte han Forelæsninger over Fysik hos Professor Aasheim og over Experimentalfysik hos Becker og Manthey; den følgende Sommer frekventerede han Forelæsninger i botanisk Have og repeterede Kemi hjemme hos sin Fader; 4. Oktober 1800 bestod han farm. Eksamen (Laud.)<sup>22)</sup> Efter Rips' Død blev han Bestyrer af Kalundborg Apotek for Enken, med hvem han giftede sig i 1811; han ansøgte derefter (31. Januar 1812) om at faa den hende og hendes afdøde Mand meddelte Bevilling overført paa sig, hvilket bevilgedes 28. Februar 1812.<sup>23)</sup>

Tre Maaneder efter blev Apoteket visiteret af Fysikus i Holbæk i Følge Skrivelse af 20. Maj til denne fra Sundhedskollegiet; Apoteket befandtes i god og forsvarlig Stand (28. Maj 1812). Anledningen til Visitatsen var, at der af en Regimentskirurg Andersen var klaget over noget Kanelpulver, Olivenolie og Rapsolie fra Apoteket.<sup>25)</sup>

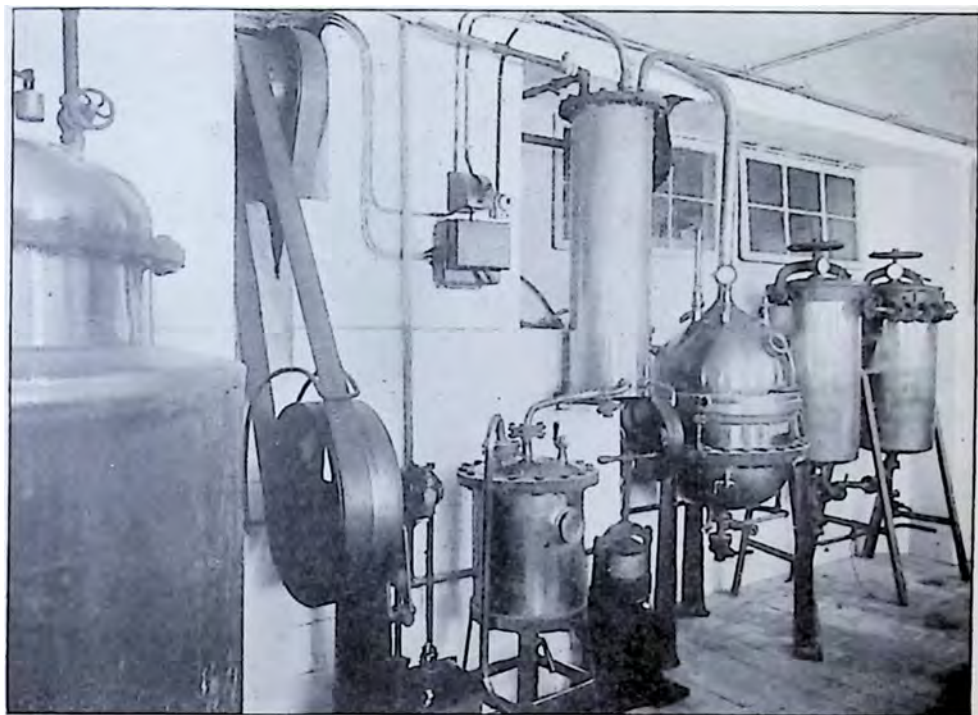
I Juli og August 1822 havde Overkrigskommissær Rasch i Rønne faaet Apoteket udlagt som Pant for en uindløst Fordring paa 5160 Rdl. 5 Mk. 6 Sk. Sedler og Tegn, 4 Rdl. 1 Mk. 9 Sk. Sølv foruden 5 pCt. Renter af 5000 Rdl. Sedler fra 11. Juni 1821; og 16. Juli 1823 lod han Apoteket sætte til Auktion. Efter at Mangor for-gæves havde søgt at faa Auktionen kendt ulovlig, opraabtes Apoteket for 10,000 Rdl. Sølv, men intet Bud skete. Mangor indgav til Sundhedskollegiet et Andragende om at maatte beholde Privilegium som Apoteker i Kalundborg, selv om hans Gaard med Inventar osv. blev solgt. Men allerede 8. April s. A. havde Kancelliet resolveret, at Køberen kunde være sikker paa at erholde Privilegium for sig. Efter at fjerde Auktion var bleven udsat i 4 Dage indtil 27. August, tilsloges Apoteket paa denne Dag Apoteker C h r. F r e d. B a y e r fra Korsør, hvis Bud paa 16,000 Rdl. r. S. blev antaget; og Køberen tiltraadte straks Besiddelsen (Auktionsskødet udstedtes 26. Juli 1824).

Mangor flyttede til København, hvor han blev Klokker ved »Frederiks tyske Kirke« paa Christianshavn (nuv. Christianskirke) samt Medicinalrevisor ved Københavns Fattigvæsen.

## CHRISTIAN FREDERIK BAYER.

Født i København 1783, S. a. Miniaturmaler ved den kgl. Porcellænsfabrik Johan Christopher Bayer og Charlotte Birgitte Belling, død i København 30. Juni 1870.

Gift 1) med Johanne Sophie Gercken, født 1776, død 5. September 1828.



Parti af Kalundborg Apoteks nuværende Laboratorium.

2) 18. Februar 1829 med Theodora Antoinette Erasmine Melchior, født 1795, død 14. December 1871.

Fra 1796 til 1801 var han Discipel paa Svane-Apoteket i København og derefter Medhjælper (Laborant) smst. 11. Oktober 1802 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.). I 1809 købte han Korsør Apotek (Bevilling 8. December 1809) og drev dette, indtil han som ovenfor omtalt havde købt Apoteket i Kalundborg (se »Korsør Apotek«); Bevilling til Kalundborg Apotek fik han 20. Juli 1824 og dette drev han i 20 Aar; i 1844 fik hans Søn, Chr. Adolph Bayer Bevilling til Apoteket, men den endelige Overdragelse fandt

dog først Sted 12 Aar senere (se nedenfor). Resten af sit Liv boede han i København som Partikulier.

»Bayer var en kundskabsrig Pharmaceut. Han gjorde sig i sin Tid fortjent af Militær-Etaten ved Forsøg angaaende Anvendelsen af Kalichlorat til Fænghætter og udnævntes til Kancelliraad.«<sup>20</sup>)



Kalundborg Apoteks Ejendomme efter Ombygningen i 1877.

### CHRISTIAN ADOLPH BAYER.

Født i Korsør 9. August 1811, S. a. foregaaende Apoteker og dennes første Hustru, død i København 14. November 1879.

Gift 25. Oktober 1850 med Sophie Hedvig Larsen, født 17. Maj 1831, D. a. Distriktslæge i Bogense Peter Clausen Larsen og Sophie Magdalene Utke, død i København 30. Juli 1912.

Han blev 1825 Discipel hos Faderen, tog 1831 I farm. Eksamen

(Laud.) og konditionerede derefter hos Faderen, indtil denne i 1844 overdrog ham Ledelsen af Apoteket; Bevillingen hertil udstedtes 23. April 1844. Salget af Ejendom, Apotek, Varelager osv. skete dog først efter Købekontrakt af 4. September 1856; Købesummen var 40,000 Rdl. og Købet omfattede tillige en Jordlod i »Lyngen«; Apotekets Beliggenhed betegnes som Korrildgade Nr. 65 og 66; Skødet udstedtes 1. Oktober 1858. I 1876 solgte han Apoteket til L. C. M u u s til Overtagelse 1. Januar 1877 og flyttede derefter til København.

I Visitatsprotokollen anføres 1. September 1846, at »siden forrige Visitats har Hr. Bayer grundforbedret Laboratoriet, som nu er baade smukt og hensigtsmæssigt.«

### LUDVIG CARL MUUS.

Født 22. Januar 1845 paa Sørup Hovedgaard, Veterslev Sogn ved Ringsted, S. a. Proprietær Thor Muus og Henriette Valentine Sønderup, død paa Frederiksberg 25. Januar 1919.

Gift 26. Februar 1873 paa Sørup med Jacobine Georgia Rieper, født i Hillerød 3. April 1850, D. a. Postmester Johan Frederik Rieper og Helene Margrethe Wedel.

Han var Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra 1. August 1863 til 1. August 1866, tog Medhjælpereksamen ved Fyns Stiftsfysikat Oktober 1866 (II Kar. ved praktisk, I Kar. ved teoretisk Prøve) og farm. Candidateksamen 1868 I (haud ill.). Konditionerede derefter fra 1. Februar 1868 til 1. April 1869 paa Hillerød Apotek og, efter aftjent Værnepligt, paa Svane-Apoteket i København fra 1. November 1870 til 1. Maj 1872. Fra November 1872 var han Materialist i Kalundborg, indtil han fra 1. Januar 1877 overtog Apoteket smst. for en Købesum af 150,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 1. December 1876. 1894 solgte han Apoteket til V. Ø h l e n s c h l ä g e r til Overtagelse 1. Maj 1895 og levede derefter som Partikulier paa Frederiksberg til sin Død.

L. C. Muus ombyggede straks efter Overtagelsen Apoteksejendommen fuldstændigt (se Billede S. 36). I Visitatsprotokollen anføres 21. December 1877 følgende herom: »Det (Apoteket) er under sin nuværende Besidder bleven underkastet en gennemgaaende Ombygning og Reparation, og fandtes ved Visitatsen saavel hvad Inventarium som Varer angaar i fuldkommen tilfredsstillende Stand.«

## VILHELM ØHLENSCHLÆGER.

Født i Aalborg 28. Maj 1854, S. a. Bagermester Mathias Caspar Øhlenschlæger og Charlotte Magdalene Dahl.

Gift 29. Oktober 1886 med Agnes Victoria From, født i København 5. April 1861, D. a. Herreekviperingshandler Abraham From og Birgithe Cathrine Fløystrup.



Gaardparti fra Kalundborg Apotek før den sidste Restaurering.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Randers fra August 1869 til Maj 1873, tog farm. Medhjælpereksamen 1873 ved Aarhus—Randers Fysikat (II Kar.) og farm. Kandidateksamen 1876 II (haud ill.). I Tidsrummet September 1876—April 1885 konditionerede (og vikarierede) han paa Løve-Apoteket i Haderslev, Løve-Apoteket i Vejle, Løve-Apoteket i Aabenraa, Løve-Apoteket i Aalborg, Holbæk Apotek, Helms' Apotek i Horsens og Løve-Apoteket i Hjørring.

Købte 1885 sammen med Apoteker i Sæby Jyll. Christian Frederik Emil Beck Løve-Apoteket i Nykøbing p. F., men Købet ændredes derhen, at Øhlenschlæger 11. Juni s. A. overtog Apoteket i Sæby, medens Beck blev Eneejer af Apoteket i Nykøbing (se I, S. 498). Bevillingen til Sæby Apotek udstedtes 31. August 1885, Skødet 2. December s. A. (se »Sæby J. Apotek«). 10 Aar senere solgte Øhlen-



schlæger dette Apotek og købte af L. C. Muus ved Købekontrakt af 29. November 1894 Apoteket i Kalundborg med tilhørende 2 Naboejendomme for 320,000 Kr. til Overtagelse 1. Maj 1895; Bevillingen hertil udstedtes 28. Juni 1895. 12 Aar senere solgte han Apoteket til J. D. Friderichsen til Overtagelse 1. Januar 1908 og har siden levet som Partikulier i København; ved



Gaardparti fra Kalundborg Apotek efter den sidste Restaurering.

dette Salg fragik de 2 Naboejendomme, som Øhlenschlæger selv beholdt; her havde han ladet opføre en selvstændig Forretnings-ejendom, som senere solgtes til den ene Forretningsindehaver.

### JOHAN DITLEV FRIDERICHSEN

købte 1907 Kalundborg Apotek for 378,000 Kr: til Overtagelse 1. Januar 1908; Bevillingen udstedtes 30. November 1907; i Januar 1912 solgte han Apoteket til F. C. Kielgast. 19. Oktober 1911 anføres i Visitatsprotokollen, at »Officinet var gjort smukt i Stand. I Laboratoriet var opsat et nyt Dampapparat.«

J. D. Friderichsen var forinden Apoteker i Viborg (Svane-Apotek), senere i Ærøskøbing med Hjælpe-Apoteket i Marstal.

(Biografi se »Ærøskøbing Apotek«).

### FREDERIK CHRISTIAN KIELGAST.

Født i Skive 9. Juli 1875, S. a. Købmand Frederik Johan Christian Kielgast og Anna Margrethe Behrens.



Vilhelm Øhlenschläger



Fred. Chr. Kielgast.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Skive fra 1. September 1891 til Marts 1895, tog farm. Medhjælpereksamen April 1895 (I Kar.), konditionerede paa Løve-Apoteket i Næstved fra 1. Maj—1. December 1895 og tog farm. Kandidateksamen April 1897 (II Kar.). Konditionerede derefter fra 1. Maj 1897 til April 1899 paa Skive Apotek, fra sidstn. D. til 1. April 1903 paa Silkeborg Apotek, i de følgende 2½ Aar i Nordborg, Witzlar, Eisleben og Ahrensboeck og fra 1. Januar 1906 til 1. Januar 1907 paa Helms' Apotek i Horsens.

Købte 1906 Apoteket i Sæby Jyll. til Overtagelse 1. Januar 1907 for 124,000 Kr., Bevillingen udstedtes 9. Februar 1907; solgte det Juni 1911 (se Sæby J. Apotek). Købte derefter i December 1911 Kalundborg Apotek til Overtagelse 1. Januar 1912; Bevillingen udstedtes 15. Juni 1912. — I de senere Aar er Apoteket og Ejendommen

gennemgaaet adskillige Forbedringer. Visitatsprotokollen anfører 13. September 1920: »Der var anskaffet en Del nye og moderne Maskiner og Apparater som Vacuumsapparat med mekanisk Rørcapparat, Salvemølle, Blandingsmaskine og Vacuums Perkolatorer.« I 1923 blev Apoteks-Ejendommens Facade ombygget under Ledelse af Ar-



Kalundborg Apoteks Ejendomme efter Ombygningen i 1923.

kitekt Carl Jørgensen i Glostrup og bl. a. indrettedes et praktisk Vindfang; Materialkamre, Laboratorium og Kælder blev grundigt restaurerede og forsynet med en Del nyt Inventar; Visitatsprotokollen skriver 30. November 1923 herom, at »de foretagne Istandsættelser og Nyanskaffelser har i det Hele hævet Lokalernes Udseende betydeligt.«

I 1921 blev den gamle Rokoko-Ejendom underkastet en gennemgribende Restaurering under Ledelse af Arkitekt Mogens Clemmen-

sen og derved ført tilbage til sit oprindelige Udseende; denne Ejendom benyttes til Privatlejlighed med Undtagelse af Kælderen, hvori Apoteks-Laboratoriet er indrettet. Hvornaar denne Ejendom er opført, er det ikke lykkedes nøjagtigt at faa konstateret, men det er antageligt sket i 1763; i dette og i de følgende Aar opføres den i al Fald i Skatteligningerne under Benævnelsen Apoteker Bechs »nye Gaard«; i Kalundborg Brandtaxationsprotokol anføres 1771 under Mtr. Nr. 61: »Hr. Bechs anden Gaard, 12 Fag, af Tavl-Verk til Grund-Muur, med gebrocken Tag og dobbelte Qvist, i alt 12 Fag, med Kielder under, à Faget 150 Rd. er .....1800 Rd.«<sup>28)</sup> I Henhold til Lov om Bygningsfredning af 12. Marts 1918 er denne Ejendom fredet i Klasse A.

— — —

Kalundborg Apotek havde tidligere Leverance til de distribuerende Læger i Ubby og Viskinde; nu til den distribuerende (tidl. dispenserende) Læge paa Sejro.

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- <sup>1)</sup> 25. Oktober 1683 udstedtes Bevilling for F. A. Gierulf og Hedevig Tomas-datter til at lade sig vie »i Huset« (Sjæll. Registre 33, Fol. 318).
- <sup>2)</sup> Sjæll. aabne Breve Nr. 250, 17. Oktober 1682.
- <sup>3)</sup> » » » Nr. 97, 22. April 1699.
- <sup>4)</sup> Kalundborg Raadstues Kopibog 1690—1715, Fol. 126.
- <sup>5)</sup> Sjæll. aabne Breve Nr. 225. 1699.
- <sup>6)</sup> Kalundborg Raadstue Protokol 1671—1702, Fol. 240.
- <sup>7)</sup> » » Kopibog 1690—1715, Fol. 135.
- <sup>8)</sup> Kalundborg Tingbog 1696—1703, Fol. 341; 1703—14, <sup>24</sup>/<sub>12</sub> 1703. Raadstue-Protokol 1702—1746, <sup>12</sup>/<sub>7</sub>, <sup>14</sup>/<sub>7</sub>, <sup>31</sup>/<sub>7</sub>, <sup>3</sup>/<sub>8</sub>, <sup>11</sup>/<sub>12</sub> og <sup>15</sup>/<sub>12</sub> 1702. Kalundborg Raadstue Kopibog 1690—1715, Fol. 169.
- <sup>9)</sup> Kalundborg Tingbog 1696—1703, Fol. 614.
- <sup>10)</sup> Supplik Protokol 1705, III Kvartal, 339.
- <sup>11)</sup> Kalundborg Tingbog 1703—14, Fol. 392.
- <sup>12)</sup> » » » ; Fol. 410.
- <sup>13)</sup> Supplik Protokol 1704, II Kvartal, 326.
- <sup>14)</sup> Kalundborg Tingbog 1703—14, Fol. 509.

- <sup>16)</sup> Kalundborg Raadstue Protokol 1702—1746, Fol. 163.  
Supplik Protokol 1714, I Halvaar, 150.
- <sup>17)</sup> Sjæll. aabne Breve Nr. 181, 24. Maj 1726, med Indlæg.
- <sup>18)</sup> Kalundborg Raadstue Protokol 1702—1746, Fol. 302.
- <sup>19)</sup> Kalundborg Skifteprotokol 1731—69, Fol. 304.
- <sup>20)</sup> Sjæll. aabne Breve. Nr. 32, 7/2 1744 med Indlæg.
- <sup>21)</sup> Kalundborg Tingbog 1729—56, S. 539; 1756—78, Fol. 496, 529.
- <sup>22)</sup> Supplik Protokol 1763, II Halvaar, 525.
- <sup>23)</sup> Det medic. Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>24)</sup> Den Viborger Samler 1773, Nr. 1.
- <sup>25)</sup> D. Kanc. 2. Depart. Registr. 1812, 305 b.
- <sup>26)</sup> Det kgl. Sundhedskollegium. Indk. Sager 1812. 233.
- <sup>27)</sup> Nekrolog i »Archiv for Pharmaci og Chemi«. 1870.
- <sup>28)</sup> Kalundborg Skifteprotokol 1783—1804, Fol. 52.
- <sup>29)</sup> Arkivudskrifter i Apoteker Kielgast's Besiddelse.

## ASSENS APOTEK.

Den første Bevilling til at drive Apotek i Assens blev udstedt 17. August 1687 til Dr. med. **H e n r i c h B o n s a c h**; hverken han eller den næste Bevillingshaver, **C h r i s t o p h e r B e c k e r**, der fik Bevilling til Apotek i Assens 27. Marts 1703, synes dog at have indrettet noget Apotek der i Byen; i al Fald har deres eventuelle Virksomhed der ikke efterladt sig noget Spor, Fra 1698 bosatte Gæstgiver og »Apoteker« **L a m b e r t F r a n c k** sig i Assens, hvor han, da hans Ansøgning om Bevilling aldrig blev ekspederet af Stiftamtmanden, drev uprivilegeret Apotekernæring til 1734, i hvilket Aar hans Søn **T o b i a s F r a n c k** den 29. Januar fik Bevilling som Apoteker i Assens; efter ham er Rækken af privilegerede Apotekere ubrutt, og 1734 maa saaledes betragtes som Oprettelsesaaret for det nu bestaaende »Assens Apotek«.

### HENRICH BONSACH.

Født i Odense 1653, S. a. Feltskær Jokum Bonsach og Cathrine Harders, død i Trankebar 17. August 1711.

Gift med ?; hans Enke ægtede Præst Jonas Smidt i Trankebar.

Han blev Student i Odense 1673 og immatrikuleredes ved Københavns Universitet 19. Juli s. A.; han valgte Ole Borch til Præceptor og gjorde Medicinen til sin Profession; en Tid studerede han nu ved Universitetet og hørte Borchs Forelæsninger over Kemi (en kemisk Afhandling af Bonsach er bevaret i Manuskript). Mere end et Aars Tid har han næppe været i København; i en Ansøgning, dat. København 5. August 1687, skildrer han det bevægede Liv, han har ført og siger, at han »udi tretten Aars Tid ganske ikke havde haft

nogen Rolighed, men tidt og ofte vaaren udi største Fare«. Han omtaler her, hvorledes han har tjent som Kirurg til Orlogs, bl. a. under den sidste Krig mod de Svenske (1676—79), ligesom han i samme Stilling har været ansat i det Dansk-Ostindiske Kompagnis Tjeneste og gjort 3 Rejser til Ostindien. Han ønsker nu at begive sig udi Stilhed og beder derfor Kongen om at blive Landmedikus paa Fyn med Bopæl i Assens og med Tilladelse til samtidigt at holde et Apotek i denne By. Bonsach havde i denne Periode (18. August 1685) erhvervet den medicinske Doktorgrad i Rinteln for en Afhandling: *De Obstructionibus*.

17. August 1687 gav Kongen ham den ønskede Udnævnelse; han tiltraadte vistnok ikke Stillingen som Medikus i Assens og oprettede næppe heller noget Apotek der, da han allerede 25. Oktober s. A. blev udnævnt til Bergmedikus i Kongsberg. 19. Juli 1690 udnævntes han til Generalstabsmedikus i Kristiania, hvor han tillige holdt Barberstue; 7. December 1708 fik han Fuldmagt til at eksaminere kirurgiske Kandidater i Norge. I Slutningen af 1709 sendtes han som kgl. Kommissarius til Trankebar, hvor han døde.')

### CHRISTOPHER BECKER.

Født i Odense 1. September 1671, S. a. Apoteker Jacob Gottfried Becker og dennes første Hustru Catharina Heerfordt, død ?

Han var Discipel paa Hof-Apoteket i København og rejste derefter udenlands. I Aaret 1700 vendte han tilbage og ansøgte i April Maaned Kongen om Hjælp til at opnaa sin Mødrenearv. Efter hans Fremstilling af Sagen var Faderen efter Overenskomst med Sønnens Formyndere bleven indesiddende med Arven, som udgjorde 2000 Rdl., hvilken Ordning var blevet kgl. stadfæstet. Efter 4 Aars Forløb havde Faderen faaet Stadfæstelsen ophævet, hvorfor han nu ikke vilde overlade Sønnen den ringeste Skilling af Arven, som denne vilde bruge til at nedsætte sig for. Christopher Becker anklagede endvidere Faderen, fordi han tværtimod »Apotekertaksten« (Forordningen af 4. December 1672) havde afstaaet Apoteket i Odense til en Fremmed (!), uagtet Klageren som Søn var nærmest dertil. (Jacob Becker solgte i 1700 sit Apotek til Svigersønnen Peter von Westen). Han bad derfor Kongen tilholde Formynderne eller deres Arvinger at skaffe ham hans Arvedel fra Faderen med tilbørlig Rente eller selv erstatte den, samt om at omstøde Stadfæstelsen

af Apotekssalget saaledes, at han selv kunde overtage sin Faders Apotek. Herpaa resolveredes, at alt skulde forblive ved Lands Lov og Ret.<sup>2)</sup> Som omtalt under »Løve-Apoteket i Odense« (I, S. 40) havde Faderen nogle Aar tidligere ansøgt Kongen om at maatte afstaa sit Apotek til sin anden Svigersøn Apoteker Claus Oldenburg i Nyborg, mod at denne til Gengæld afstod sit Apotek i Nyborg til Christopher, der da endnu var i Udlandet. Oldenburg blev imidlertid i Nyborg, og Apoteket i Odense blev som anført overdraget til Peter von Westen; Christopher fik saaledes ingen af Delene.

29. Januar 1703 ansøgte Christopher Becker fra København om Bevilling til at nedsætte sig som Apoteker i Assens, da han nu efter de mange Aars Udenlandsfærd ønskede at slaa sig til Ro i sit Fædreland. Stiftsbefalingsmanden Diderik Schultz anbefalede Ansøgningen, idet han udtalte, at Middelfart og Faaborg laa 5 à 5½ Mile fra Odense men kun 3 à 4 Mile fra Assens, hvorfor det syntes ham for Patienter i de tvende Købstæder mest *commode*, at de nærmest muligt kunde faa fornøden Medicin. Bevillingen udstedtes da for Becker 27. Marts 1703.<sup>3)</sup> Der foreligger ingen Meddelelser om, at han har indrettet noget Apotek i Assens, og heller ingen om hans senere Livsskæbne.

#### LAMBERT FRANCK.

Født i Ribe 1668, døbt 10. Juli, S. a. Apoteker Tobias Franck og Lene Johansdatter Pouch, død i Assens 18. April 1744.

Gift i Store Hedinge 21. Juli 1696 med Sidsel Nielsdatter, død i Assens 1742, begr. 9. April.

Han var i 1696 og 97 bosiddende i Store Hedinge, hvor Sognepræsten Jørgen Hansen Léth var gift med hans Søster. 27. Maj 1698 vandt han Borgerskab i Assens og aflagde sin Borgered; han angav at ville ernære sig af Gæstgiveri og skulde, saalænge han holdt det forsvarligen, nyde de Friheder, som Gæstgiveri-Forordningen tillod.<sup>4)</sup> I 1703 skrev han i en Ansøgning til Kongen, at han havde indrettet et Værtshus i Assens, og bad nu om de Privilegier derpaa, som nævntes i Forordningen af 1695, samt om Tilladelse til alene der i Byen at maatte falholde Vin og fransk Brændevin. Bevillingens Udstedelse blev udsat, indtil en paatænkt Reform af Gæstgiveri-Forordningen havde fundet Sted.<sup>5)</sup> En Maaned Tid efter androg Francks Hustru for Kongen, at hun var rejst til København for at blive Amme paa Slottet, men blev ikke antaget (Frederik IV's Dronning Louises Søn Georg fødtes 6. Juni 1703); da hendes Mands Ansøgning om Eneret paa Værtshushold foreløbig var blevet afslaaet, supplicerede hun, »paa det hun ikke ganske trøstesløs skulde rejse tilbage«, om hendes Mand maatte være Vice-Raadmand, indtil en af Raadmændene afgik, og da blive dennes Efterfølger. Men ogsaa denne An-



søgning blev afslaaet.) Franck opnaede dog allerede 31. Januar 1705 at faa Bestalling som Raadmand, og 38 Aar senere, 24. Maj 1743, avancerede han til Borgmester.

Lambert Franck havde boet i Assens i 10 Aar, svaret Skatter og andet, der var ham paalagt, samt ombygget en gammel og forfalden Gaard, »hvori hans meste Velfærd bestod«; denne Gaard laa sandsynligvis paa det samme Sted paa Østergade, hvor Apoteket nu findes. Han havde ved Siden af sin Gerning som Gæstgiver søgt at forbedre sit Levebrød ved Hjælp af sin gamle Profession Apotekerkunsten, idet han »kun til Skade for sig selv« havde betjent den Rejsende og Andre, der i Nødsfald kunde behøve sligt, som ej tilforn havde været at bekomme i Assens. Alt dette fortalte han Kongen i en Ansøgning af 25. Juni 1707, hvori han beder om Privilegium paa alene i Assens dels at holde de Sager og Oliteter, som vedkom et Apotek, og dels holde alle Slags Vin og Akvavit, uden at Nogen derudi maatte gøre ham Hinder.

Denne Ansøgning sendtes Fyns Stiftamtmand Joakim Pritzbuer til Erklæring og herfra kom den aldrig længere; Ansøgningen ligger den Dag i Dag i Odense Amts Arkiv. Af hvilken Grund Stiftamtmanden aldrig har afgivet Erklæring, er ikke godt at vide. Franck søgte paa sin Side at hjælpe Sagen paa Gled ved at indsende en allerydmygst affattet Skrivelse (dat. 12. November s. A.), hvori han beder om den højædle og velbaarne Hr. Stiftamtmands, hans højgunstige Hr. Patrons, Naade og Bevaagenhed og anmoder ham om at afgive en gunstig Erklæring i Sagen; men denne kom som sagt aldrig.) Franck har da uden Privilegium ganske roligt fortsat med sit lille Apotek, der vel næppe har været ham til saa stor Skade, som han gerne vil give det Udseende af, da han jo saa ganske simpelt kunde have ophørt med sin mod de gældende Love stridende Handel.

Da Lambert Franck i 1744 døde, boede han til Leje hos Bager Johan Chr. Selmer; Boet var kun lille, hele dets Beholdning udgjorde 170 Rdl. 3 Mk. 15 Sk.; Arvingerne frasagde sig Arv og Gæld. Endnu 9. September 1745 var hans Magistratssager ikke afviklede, Skiftet kunde ikke sluttes og senere foretoges intet i det. Blandt Borgmesterens Efterladenskaber fandtes ikke faa Bøger; bl. a. en Del af medicinsk og farmaceutisk Indhold.) — —

Paa Apoteket bevares endnu en Malmorter med Indskriften: *Lambert Franck 1707.*

## TOBIAS FRANCK.

Født i Store Hedinge 1697, døbt 9. Maj, S. a. uprivil. Apoteker Lambert Franck og Sidsel Nielsdatter, død i Assens 1760, begr. 15. April.

Gift i Assens 4. November 1734 med Katrine Helvig Bang, født Januar 1705, død i Assens 1. Februar 1776.

Han havde tjent paa Apotekerprofessionen i Aarene 1714—33, det sidstnævnte Aar paa Løve-Apoteket i København; 29. December 1733 tog han farm. Eksamen. Kort efter ansøgte han om Be-

villing som Apoteker i Assens, »hvor intet Apotek var«, og Privilegium paa at falholde de Varer, som det var Apotekerne tilladt at handle med, og iøvrigt nyde samme Friheder som andre privilegerede Apotekere. Landfysikus Musæus og Stiftamtmand Chr. Sehested anbefalede begge hans Ansøgning, idet Amtmanden dog bemærkede, at han ikke kunde bifalde, at Francks Bevilling ogsaa kom til at omfatte de Privilegier, som kunde være særligt tillagt en eller anden Apoteker. 29. Januar 1734 fik Franck da en Bevilling »i ordinær Stil«.9) Han lod den læse paa Assens Raadstue 5. Februar s. A. og sendte 13. Februar en Afskrift deraf til Sehested med en underdanigst og allerydmygst Taksigelse for Ekscellensens høje og naadige Paaskrift paa Suppliken. Han nedkastede sig derhos for Ekscellensens Fødder med den underdanigste Bøgæring, at denne fremdeles naadigst vilde tage ham i sin høje Protektion.10)

Det følgende Aar døde Bertel Jørgensens Enke Elisabeth, som havde kgl. Privilegium paa ene at herbergere Posterne og Fremmede. Franck ansøgte straks om Privilegium paa alene at være Herbergerevært i Assens saavel for de agende Poster som for andre Rejsende, efterdi han af Apoteket alene ej kunde subsistere. Magistraten anbefalede Ansøgningen og bevidnede dels, at Supplikantens Gaard var bekvem til et Værtshus, og dels, at eet saadant var nok for Byen; Stiftamtmanden støttede ham ligeledes11); Franck fik da ogsaa den ønskede Bevilling. En Tid var han tillige Byens Vejer og Maaler.

Hans Enke fortsatte i 16 Aar, til sin Død, Driften af Apoteket med Sønnen, J ø r g e n F r a n c k, som Provisor.

### JØRGEN BIELEFELDT FRANCK.

Født i Assens 1737, døbt 14. Maj, S. a. foregaaende Apoteker Tobias Franck og Katrine Helvig Bang, død i Assens 22. Oktober 1787, begr. i Assens Kirke »bag Alteret«.

Gift 19. September 1770 med Anna Johanne Hansen, født 1744, død i Assens 14. Januar 1822.

Han var Discipel paa Hof-Apoteket i København fra 1752 til 1757 og derefter Svend smst. et halvt Aar; han foresatte sig nu at se sig videre om i Verden for yderligere at perfektionere sig, men allerede i April 1758 kom han tilbage til Hof-Apoteket og var der,

da han det følgende Aars 5. Oktober blev eksamineret. I Testimoniet, der udstedtes 12. Oktober 1759, hedder det, at »*Candidatus* til samtlige *Examinatorum* nøye besvarede de ham forelagde Spørgsmaal fornuftig og vel, saa at Vi med føye kand tilstaae ham det Skudsmaal at være beqvem til at forestaa og vedligeholde et got *Apotheqve*, ja har og stor Andledning til at haabe, saa fremt han fornuftig vil anvende det hannem af Gud betroede Pund og *Continuere* med sin hidindtil viiste Flid og *Activitet*, om at see i ham med tiiden een meget *habil* og vittig *Apotheker*«. Han var derefter fra 1760 til 1776 Bestyrer af sin Moders Apotek og søgte efter hendes Død om Bevilling til selv at drive det. Ved sin Ansøgning, dat. 5. Marts 1776, lagde han Sognepræsten Cosmus Ramus' Attest for, at han var en indfødt dansk Mand. Bevillingen udstedtes 14. Maj 1776.<sup>12)</sup>

Hans Enke solgte kort efter sin Mands Død Apoteket til *J a c o b R i e f f e s t h a l*, der overtog det 1. Januar 1788; det bestyredes i dette Tidsrum for hende af senere Apoteker i Svendborg (Løve-Apoteket) *C a r l A d o l f L a c o p p i d a n*. — Hun stiftede ved Gavebrev af 22. Juni 1808 et Legat paa 100 Rdl. til Kirken i Faaborg og et andet paa 400 Rdl., hvis Renter uddeles til 4 fattige Enker i Faaborg.

### JACOB RIEFFESTHAL.

Født i Nyborg 1761, døbt 22. Juni, S. a. Apoteker Johan Balthasar Rieffesthal og Karen Braadt, død i Assens 5. Februar 1793.

Gift med Ellen Margrethe Bertelsen, født i Assens 1770, døbt 9. Maj, D. a. Kammerraad, Tolder Lorentz Bertelsen og Eleonore Hedevig Biørn, død i Assens 16. Juli 1819 (gift 2) med efterfølgende Apoteker *J. J. D. Albinus*).

Han var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København fra 1776 til 1781; derefter Medhjælper paa Apoteket i Svendborg i 5 Fjerdingsaar, paa Løve-Apoteket i Arendal til 1783, et Aar paa Svane-Apoteket i Frederikshald og 1½ Aar paa Løve-Apoteket i Trondhjem; 28. November 1785 bestod han farm. Eksamen i København med Laud. Han købte Apoteket i Assens med Gaard og Vaaninger samt 2 Haver af Francks Enke for 5500 Rdl. og fik Skøde derpaa 17. April 1788; samtidigt købte han af hende en Enghave udenfor Ramsherreds Port ved Stranden for 498 Rdl.; Bevilling fik han 9. Maj 1788. Han skal have ombygget Apoteket.

Rieffesthal klagede i 1790 til Kancelliet over de Indgreb, som Købmændene, især Bryde Holst, gjorde ham i hans Næring ved at sælge adskillige Apotekervarer. Holst paaberaabte sig blot at have solgt de Varer, som falholdtes af Københavns Urtekræmmere; han anførte bl. a. Forordningen af 19. November 1687, uagtet den kun talte om de københavnske Urtekræmmere, som ved at udstaa Læreaar maatte gøre sig fortjent til deres Fag, hvorimod enhver kunde nedsætte sig som Købmand i Smaastæderne. Stiftamtmanden ind-

hentede Købmændenes Erklæring i Sagen. Da de aldeles modsigede Rieffesthals Fremstilling, mente han, at Sagen burde afgøres ved Lands Lov og Ret, hvortil Kancellikollegiet sluttede sig.<sup>13)</sup>

Apoteket blev efter hans Død forestaaet af Svenden **C o n r a d F r e d e r i k G e r l a c h \***), indtil en eksamineret Provisor kunde blive antaget; denne blev **J. J. D. A l b i n u s**, der blev fundet paa Nyborg Apotek, hvor han tjente hos Rieffesthals Broder. Allerede samme Aar giftede Albinus sig med Enken og overtog derefter Apoteket som Ejer.



Jacob Rieffesthal.

### JOHAN JÜRGEN DANIEL ALBINUS.

Født i Hamborg 1. November 1765, S. a. Juvelerer Johan Heinrich Albinus og Johanne Margrethe Haartz, død i Assens 26. November 1818.

Gift 8. November 1793 med Enken efter foregaaende Apoteker.

Efter sine Forældres Død blev han opdraget i sin Fødeby Vajsenhus; fra 1781 til 1786 var han Discipel hos Apoteker A. J. Heinrichsen i Hamborg og konditionerede derefter 1½ Aar i Lauenborg hos Apoteker J. H. Bobetan, 1½ Aar i Mølln hos Apoteker J. G.

\*) **C o n r a d F r e d e r i k G e r l a c h**. Født i Østbirk 1769, discipl. paa Assens Apotek 1788—1792, farm. Eksamen i København 3. Oktober 1807 (Laud.); senere Møntmester i København; død 1861.

Dahl, 2 Aar i Hamborg hos Apoteker Justus Andreas Ehrt, 1 Aar smst. hos Apoteker A. F. Heinrichsen<sup>14)</sup> og paa Nyborg Apotek fra 1792, indtil han det følgende Aar fik sin fremtidige Virksomhed i Assens; farm. Eksamen bestod han i København 17. Maj 1793 (enst. Laud.). Bevillingen til Assens Apotek blev udstedt 3. Januar 1794<sup>15)</sup> (stadfæstet 4. Januar 1811). Efter hans Død blev Apoteket overtaget af Sønnen J. H. J. Albinus.

Af Skiftet efter ham fremgaar, at der paa Apoteket fandtes en saakaldt »Akvavitstue«, i hvilken Apotekerne har drevet Udskænk-



Assens Apotek før Ombygningen i 1847—48.\*)

\*) Til dette og følgende Billeder vedrørende Assens Apotek er Clichéerne velvilligst stillede til Raadighed af Hr. Apoteker J. V. Strøberg.

ning; den var udstyret med et rødmalet Slagbord, et Spejl, 2 Lænestole, 6 Læderstole, et firkantet Egetræsbord og en Skrivepult. Paa Provisorens Kammer fandtes et Skabsengested, 3 gamle Stole og et Spejl; et Pulterkammer kaldtes »Fandens Kammer«.

### JOHAN HEINRICH JACOB ALBINUS.

Født i Assens 24. Maj 1794, S. a. foregaaende Apoteker, død 18. December 1867.

Gift 1) 28. Oktober 1820 med Caroline Kirstine Cederfeld de Simonsen, født 20. Juli 1789, D. a. Kammerjunker, Stamherre til Erholm og Søndergaarde, Landsdommer i Fyn Lorentz Christian

Ernst Cederfeld de Simonsen og Anna Sofie Simonsen, død i Assens 8. Juni 1823.

2) med Hedvig Christine Wissing, D. a. Købmand og Skibsreder i Kolding Andreas Wissing.

Om hans Uddannelse foreligger ingen Oplysninger; han er eksamineret ved det slesvig.holstenske Sanitetscollegium i Kiel. Han overtog Apoteket i Assens efter Faderens Død for 10,620 Rdl.; deraf for Apoteket med Inventar og Privilegium 6500 Rdl. r. S., for Ejendom 4120 Rdl. r. S.; Bevilling for ham udstedtes 12. Februar 1819.

2. Januar 1829 beskikkedes han til Kasserer ved Assens Borger-skole. 3 Aar senere solgte han Apoteket til J. L. Strøyberg og købte Varmarkgaard ved Kolding, senere var han Ejer af en Lystgaard Bellevue syd for Kolding. 25. Maj 1832 udnævntes han til Kancelliraad.<sup>16)</sup> Samme Aar indsendte han en Beretning til det kgl. nordiske Oldskriftselskab om Udgravningen af en Borg fra Oldtiden ved Aborreminde, 3 Fjerdingvej nord for Assens.<sup>17)</sup>

### JACOB LACOPPIDAN STRØYBERG.

Født i Sønder Broby 30. August 1800, S. a. Sognepræst Jørgen Strøyberg og Birgitte Nicoline Breckling, død i Assens 12. September 1882.

Gift i Assens 12. September 1834 med Mette Cathrine Hanniball, født i Assens 8. December 1813, D. a. Købmand og Skibsreder Søren Dyrhauge Hanniball og Susanne Cathrine Simonsen, død i Assens 11. Maj 1851.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 2. Maj 1816 til April 1821, tog Medhjælpereksamen ved Fyns Stiftsfysikat 28. April 1821, og konditionerede derefter som Medhjælper smst. i et halvt Aar, paa Sønderborg Apotek 1 Aar og derefter paa Løve-Apoteket i København, hvor han var, da han 13. December 1823 bestod farm. Eksamen med Laud. (Eksamensbevis udstedt 30. December s. A.); konditionerede derefter paa flere andre Apoteker, sidst paa Løve-Apoteket i Odense, inden han ved Kontrakt af 8. Februar 1832 købte Assens Apotek af Albinus til Overtagelse 1. Juli s. A.; Købet omfattede foruden Apotek og Ejendom tillige 2 Jordlodder, og Købesummen var 28,800 Rdl. r. S.; Bevillingen udstedtes 22. Maj 1832.<sup>18)</sup>

Ved Købet skulde Strøyberg præstere en kontant Udbetaling paa 15,000 Rdl. rede Sølv. Han laante da 17,500 Rbd. hos sin Broder Apoteker Christopher Strøyberg i Aalborg og udstedte 1. Juli et Gældsbrief til ham. Heri stillede han som Sikkerhed »med 1ste Prioritets Panteret og Rettigheder tvende mig efter Skøde af Dags Dato tilhørende Jordlodder paa Assens Mark, nemlig A. en Tofte, beliggende udenfor Østerport, stor 30,210 Kvadratalen og staaende for



J. L. Strøyberg.

Hartkorn Ager og Eng frit 2 Skp. 3 Fdk. 2 $\frac{3}{4}$  Alb. og ufruit Hartkorn 1 Skp. 2 F. 1 Alb.« (Albinus fik Skøde derpaa 29. April 1822). »B. en Jordlod, der ligesom Toften er for sig selv indhegnet, beliggende paa Steileberg, staaende for frit Ager og Eng Hartkorn 1 Td. 7 Skp. 2 Alb. og indeholdende 165,550 Kvadratalen«. (Albinus fik Skøde derpaa 21. December 1829). »Videre pantsættes for indbemeldte Capital med 2den Prioritet, næsteften 1ste Prioritet, som er 649

Rdl. 5 Mk. 10 $\frac{1}{2}$  Sk. Sedler og Tegn til Erholm og Søndergaards Overformynderie, 4500 Rdl. rede Sølv til Kammerherre Greve Rantzau til Frederikslund og 1800 Rdl. til afgangne Apoteker Mechlenborgs Arvinger i Flensborg, min paa Hjørnet af denne Bys Østergade ejende Nr. 25; 26 og 27 beliggende Gaard med tilliggende Grund, Gaard- og Haugeplads, iværende Apotek med Privilegium, Inventarium, tilhørende Apotekerverer og Requisitter, saa og de i Gaarden værende Kakkelovne mur- og nagelfaste Ting saavel som Assurancesummen 4120 Rdl. Sølv, for hvilken Sum Ejendommen er forsikred i Brandkassen. «<sup>10</sup>)



Assens Apotek efter Ombygningen i 1847—48.

I Aarene 1847—48 nedrev Strøyberg den gamle Gaard og opførte den nuværende Bygning mod Østergade. Indtil da havde Skranken i det gamle Apotek været lukket med Glasvinduer; der brugtes Muslingskaller til Udlevering af Salver; gamle Recepter gjorde Tjeneste som Undertektur paa Flasker. Nu blev Apoteket forsynet med helt nyt Inventar.

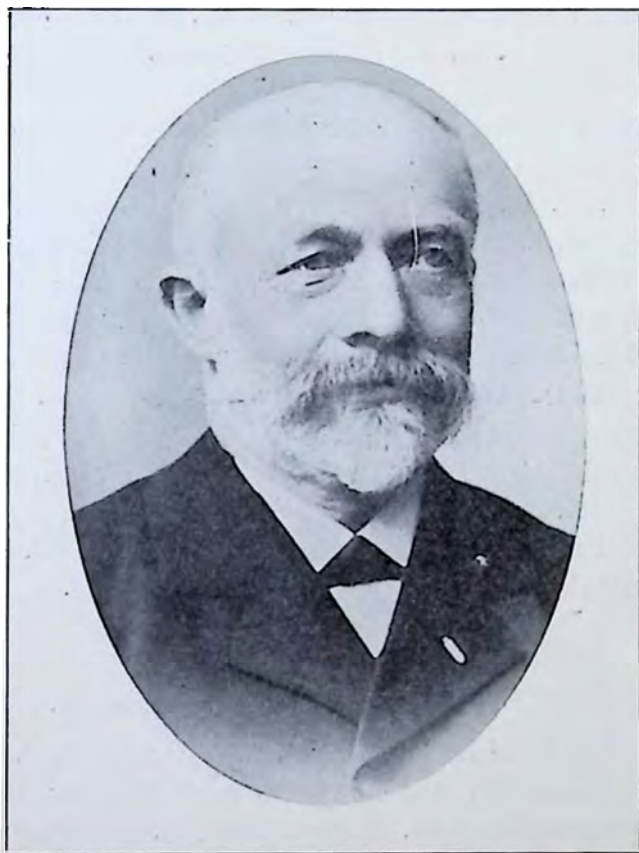
J. L. Strøyberg var Skolekasserer og Medlem af Ligningskommissionen; Medstifter af og Direktør for Laane- og Sparekassen for Assens og Omegn; »Dirigent for Fyn« (Kredsformand) i Danmarks Apotekerforening fra 13. Januar 1845 til 1. Januar 1861. — I 1867 overdrog han Apoteket til sin Søn.



**JØRGEN NICOLAI HANNIBAL STRØYBERG.**

Født i Assens 3. Oktober 1835, S. a. foregaaende Apoteker, død i Assens 17. Februar 1905.

Gift i Løgstør 3. Oktober 1861 med Georgine Cecilie Satterup, født i Aalborg 30. Januar 1835, D. a. Kaptajn, Landmaaler Lauritz Peter Satterup og Vilhelmine Hjaltelin.



J. N. H. Strøyberg.

Var Discipel paa Nyborg Apotek fra 1. November 1850 til s. D. 1854, tog Medhjælpereksamen 23. Oktober 1854 ved Fyns Stiftsfysikat (I Kar.) og farm. Kandidateksamen 1857 I (Laud.). Var derefter Medhjælper paa Svane-Apoteket i København fra 1. Februar 1857 til 1. Februar 1858, paa Assens Apotek 1. August—1. November 1859, paa Svane-Apoteket i Aalborg 1. November 1859—1. November 1860 og derpaa igen paa Assens Apotek, indtil han fra 1. November 1867 overtog det som Ejer. Købesummen for Apotek

og Ejendomme m. v. var 48,000 Rdl. (8000 Rdl. Udbetaling), deri indbefattet 20 Tdr. Land for 4000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 29. November 1867.

I 1883 lod J. Strøyberg Officinet restaurere og forsyne med nyt Inventar, og i 1894 ombyggedes Laboratoriet og forsynedes med Dampapparat. Han udvidede Apoteksgaarden ved Køb af en Naboejendom, og paa den indvundne Plads lod han opføre et Hus med Stald og andre Rum til sit Landbrug. — 25. Marts 1904 ansøgte han om at faa sin Søn J. V. Strøyberg anerkendt som Bestyrer, hvilket bevilgedes; denne fik Approbation 9. Juni 1904 og bestyrede Apoteket indtil Faderens Død, hvorefter han selv overtog det som Ejer.

Apoteker J. N. H. Strøyberg var i 24 Aar, fra 1872, Medlem af Assens Byraad, var Medlem af Skolekommissionen (fra 1878), af Ligningskommissionen (fra 1885), af Bestyrelsen for Laane- og Sparekassen for Assens og Omegn (fra 1880, Formand fra 1890) og Medlem af Bestyrelsen for Akts. Bryggeriet »Vestfyn« (fra 1885 til December 1902). Af faglige Hverv beklædte han Stillingen som Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforening (fra 14. Juni 1894 til 1904) og som Medlem af Apotekerkommissionen af 6. November 1894.

8. Februar 1886 udnævntes han til Justitsraad, 26. Maj 1892 til Ridder af Dannebrog.

### JOHANNES VILHELM STRØYBERG.

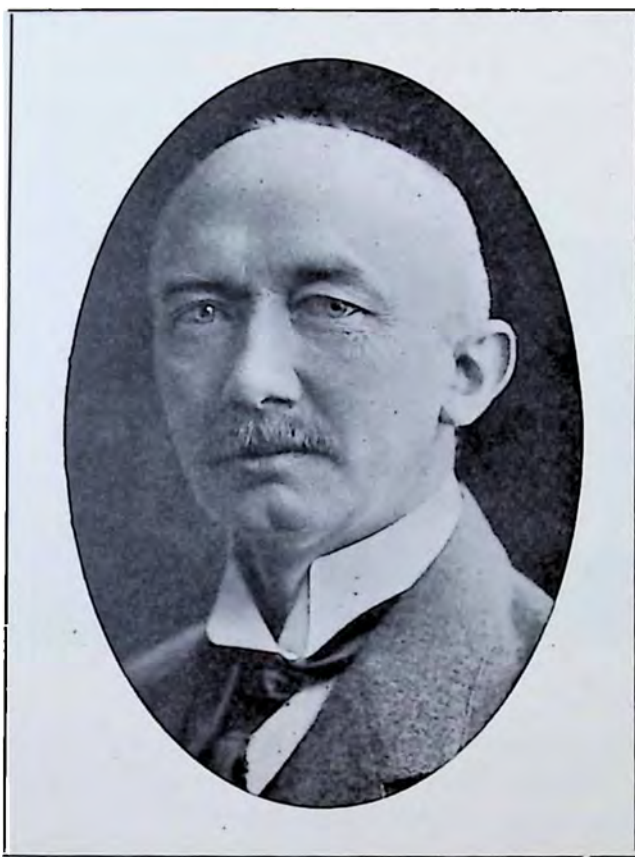
Født i Assens 3. Oktober 1866, S. a. foregaaende Apoteker.

Gift i Humlebæk 26. Oktober 1896 med Dagmar Augusta Mortensen, født i København 21. August 1869, D. a. Dampmøller Mads Mortensen og Jensine Hansmine Marie Jensen.

Var Discipel paa Assens Apotek fra 1. Februar 1883 til 1. September 1884 og derefter paa Svane-Apoteket i Aalborg fra 1. September 1884 til 17. December 1885, da han tog Medhjælpereksamen ved Aalborg-Hjørring Fysikat (I Kar.); konditionerede derefter paa Svane-Apoteket i Aalborg fra 1. Januar til 1. August 1886 og paa Assens Apotek fra 1. Februar til 1. September 1887; tog farm. Kandidateksamen 1889 I (g.). Studerede ved polyteknisk Læreanstalt 1889, var Medhjælper paa Ribe Apotek 1. Maj 1890 til 1. Februar 1891 og derefter paa Assens Apotek, indtil han fra 1. Maj 1904

blev Bestyrer af Apoteket; efter Faderens Død overtog han det som Ejer og fik Bevilling dertil 24. April 1906.

Apoteker J. V. Strøyberg har ladet foretage forskellige Omforandringer ved Ejendommen. Laboratoriet blev i 1904 forsynet med større Dampkedel og Sterilisator, Material- og Urtekamre er fra 1. og 2. Sal flyttet ned i Stueetagen bag Apoteket.



J. V. Strøyberg.

Apoteker J. V. Strøyberg har i Aarenes Løb været Indehaver af forskellige Tillidshverv. Siden 1906 Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforenings Fyns Kreds. Fra 1903—21 Medlem af Repræsentantskabet, fra 1911—21 dettes Formand og derefter Medlem af Direktionen for »Assens og Omegns Spare- og Laanekasse«; fra 1913—1921 Medlem af Assens Byraad og blev 12. August 1918 (af Konservative og Venstre) valgt til Borgmester (kgl. Beskikkelse af 30. s. M.), hvilken Stilling han beklædte til 1. April

1921; Medlem af Bestyrelsen for »Akts. Lillebælts-Overfarten« fra 1920.

Over Døren i Porten ud til Korsgade er indsat 3 Overliggere med Indskrifter; den ene er fra et Hus i Ramsherred og indeholder det ofte forekommende Ønske om, at Gud vil unde Ejeren der at bygge og bo, saa han i Hinmerig kan faa den evige Ro; den er opsat 1609 af Jes Pedersen. De 2 andre skriver sig fra det Hus, som tid-



Assens Apotek 1908.

ligere stod paa Grunden; paa den ene staar, at Olle Hansen Been med sin kære Hustru Maren Jensdatter Anno 1689 har ladet Huset bygge; paa den anden findes Indskriften:

Uden Herren opbøgger Husset, da er vort Arbed For Gefuis.  
De der bøgger paa Gushelp og Naade De bøgger uel.  
Vor Help skeer i Herrens Nauen Som haver skafft  
Himmelen og Jorden.

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet saa godt som udelukkende paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Odense Skifteprotokol 1651—60, Fol. 539; Fynske aabne Breve Nr. 62, 17. August 1687; Norske Registre Nr. 154, 25. Oktober 1687; K. Carøe: Den danske Lægestand I, S. 15—16; Joh. Scharffenberg: Havde de privilegerede Kirurger Eneret til at udøve Kirurgi? (Ugeskrift for Læger 1902, S. 749).
- 2) Supplikprotokol 1700, April. 154.
- 3) Fynske Registre Nr. 17, 27. Marts 1703.
- 4) Assens Raadstueprotokol 1698—1737, Fol. 10.
- 5) Supplikprotokol 1703, I Kvartal, 174.
- 6) » » 1703, II Halvaar, 102.
- 7) Odense Amts Arkiv. 256.
- 8) Assens Skifteprotokol 1738—63, Fol. 137.
- 9) Supplikprotokol 1734, I Halvaar, 30.
- 10) Odense Amts Arkiv. 258.
- 11) Supplikprotokol 1735, I Halvaar, 288.
- 12) Fynske Registre Nr. 74, 14. Maj 1776.
- 13) Supplikprotokol 1790, II Halvaar, 1029.
- 14) J. A. Ehrt boede siden 1774 paa Hjørnet af Schlachterstrasse og Elbstrasse; A. F. Heinrichsen boede fra 1795 paa Alterwall 33. (C. C. H. Müller: Geschichte der Hamburger Apotheken. Hamburg 1888. S. 45, 46).
- 15) Fynske og smaal. Registre 1792—95, Fol. 322, Nr. 1.
- 16) D. Kanc. 3. Depart. Registr. 1832, 25. Maj. Nr. 970.
- 17) Nordisk Tidsskrift for Oldkyndighed I; J. G. Burman Becker: Efterretninger om de gamle Borge i Danmark og Hertugdømmerne. 3. Saml. Kbhvn. 1832.
- 18) D. Kanc. 3. Depart. Registr. 1832, Nr. 962.
- 19) Familien Strøyberg 1662—1920. Udg. af Vald. Strøyberg. Aalborg 1920. (S. 53—65: Familien Strøyberg i Assens 1832—1920).

## HELMS' APOTEK I HORSSENS

Den 8. September 1666 fik J ø r g e n H e n n i n g B e y e r B e v i l l i n g som Apoteker i Horsens; i sin Ansøgning derom skriver han, at han efter Borgmesters og Raads Begæring havde tilforhandlet sig Apoteket i Horsens af den forrige Apotekers »Kvinde«, efter at det tilforn var næsten øde, og paataget sig at indrette og vedligeholde det; han bad derfor om Privilegium og de sædvanlige Rettigheder til dets Drift, paa det han des bedre kunde bringe det paa Fode. Beyer fik som nævnt den ønskede Bevilling men benyttede den ikke; i Kancelliets Registrant er den forsynet med Paategning »kassetet«.¹) Et halvt Aar efter, 28. Februar 1667, fik han Bevilling som Apoteker i Fredericia (se »Løve-Apoteket i Fredericia«, I S. 503—07).

Den Apotekerenke, der her er Tale om, var Lisbeth Danielsdatter, der s. A. var bleven Enke efter Apoteker C h r i s t o p h e r C o r n e r u s. Han var født i Schmiedeberg i Schlesien og aflagde sin Borgered i Horsens 16. September 1663; han var Ejer af Christopher Wegener Bartskaers Gaard paa Søndergade, hvor nu Helms Apotek er beliggende, og døde i Viborg 1. Juli 1666. Hans Hustru Lisbeth Danielsdatter var en Steddatter af Dr. med., Apoteker i Viborg Johan Christopher Creutzhauer (I, S. 64); hun fortsatte Apoteket til 1671, da hun ægtede E r n s t S t a m e r, som 9. Maj s. A. fik Bevilling til Apoteket.²) — I 1667 havde »M i c h e l B r e t h e r Apotecker født i Hertz i Chursachsen« taget Borgerskab i Horsens.

Ernst Stamer var født 1643 i Berkentin i Nedersachsen; 1671 tog han Borgerskab som Apoteker i Horsens. Ved hans Ægteskab med Lisbeth Danielsdatter var hendes eneste Barn af første Ægte-

skab Frederik Christopher Cornerus ét Aar gammelt, og for hans Fædrenavn, 250 Sldl., maatte Stamer stille Apoteket som Sikkerhed. I 1685 var Sønnen 16 Aar gl., 8. August d. A. gav han sin Stedfader Afkald for Arv efter sine Forældre, efter at Ejendommen var solgt ved Auktion til Birkedommer Peder Mouridsen. Stamer blev boende som Lejer i Gaarden, indtil Mouridsen 10. Januar 1693 skødede Ejendommen til Købmand Søren Berendsen. Han har formentlig stadig drevet Apotekernæring, men han ejede slet intet og havde i de nærmest foregaaende Aar ikke betalt Husleje.<sup>2)</sup> Han døde 9. Februar 1701 og blev begravet 16. s. M.; »for Armods Skyld« blev ham bevilget Jorden og alle Klokker frit.<sup>3)</sup>

4. Juli 1671 fik Stamer Skøde af Hans Sørensen Munch paa »en Havejord og Ejendom liggende bag Sønden ved den Gaards øde Byggested og Gaardsrum paa Søndergade, som Bendix Valentinsen fordum tilhørte«; den stødte mod Vest op til Stamers egen Have og strakte sig i Sønder til Aaen.<sup>4)</sup> 2. April 1672 klagede Vinhandler Urban Jørgensen over, at Stamer solgte fransk Vin og fransk Brændevin, uagtet Jørgensen havde Eneret derpaa; 10. April dømtes Stamer til at lade være med saadan Handel.<sup>5)</sup>

Allerede en Del Aar inden Stamer døde, havde Horsens faaet en Apoteker til, da Erik Jacobsen Elbogen i 1688 oprettede det nuværende Helms' Apotek.

### ERIK JACOBSEN ELBOGEN.

Død i Haderslev 1707. (I December 1707 læstes paa Viborg Lands-ting Proklama efter Erik Elbogen, som var Apoteker i Horsens og døde i Haderslev; Arvingerne skulde møde til Skifte i Horsens 1 Aar og 6 Uger efter Dødsfaldet, nemlig 1. August 1708).

Gift 3. Februar 1686 med Gertrud Danielsdatter.<sup>2)</sup> (I E. Dams Samlinger anføres — uden Kildeangivelse —, at Elbogens Enke hed Sophia Pedersdatter Møller).

Elbogen fik 11. December 1688 Bevilling som Apoteker i Horsens. 23. Maj 1693 købte han af Kirsten Jochumsdatter Rodenborg, Knud Thomsens Enke, den Ejendom (Nr. 20) paa Søndergade, hvor han allerede 1690 havde indrettet sit Apotek.<sup>2)</sup> I Magistratens Erklæring til »Kop- og Ildskatter« s. A. siges, at »Elbogen er for kort Tid siden kommen hertil Byen og af ingen Middel, haver kun liden Aftræk paa Medikamenter«. Som Medhjælp holdt han en Dreng og en Pige foruden Hustruen.<sup>2)</sup>

I 1691 beklagede Elbogen sig til Kongen over det Afbræk i Næring og Privilegier, som forvoldtes ham af »en ledig Person« *Johan Christopher Reich*, der tilberedte og solgte Medikamenter og andre Apotekerverer, saa at Elbogen »mesten Dels var kommen fra sin Næring, og Apoteket ej saa fuldkommeligen, som ske burde, kunde vedligeholdes«. 6. Juni s. A. fik Borgmester og Raad kgl. Befaling til at hjælpe ham mod Reich og slige Personer. 1. December s. A. tog Reich Borgerskab i Horsens, men maatte ved denne Lejlighed erklære, »at han ej vidste, hvormed han sig kunde ernære, efterdi hans Apotekerkunst at bruge var ham forbuden; vilde derfor nogen Tid eragte Tiden«. Han praktiserede dog længe efter baade som Læge og Apoteker. Han boede i en Gaard paa Søndergade først som Ejer og fra 1698 som Lejer; ved Salget havde han og Hustruen Anna Tomasdatter Winter forbeholdt sig nogle Kamre, bl. a. »et lidet Kammer udi Gaarden, som vores Destillerovn og andet dets Tilbehør staar udi og dertil bruges«. <sup>6)</sup> Johan Reich døde 1702 (Skifte afholdt 22. April d. A.).

I 1689 boede Elbogen i Raadstueskriver Stefan Rasmussens Gaard paa Søndergade vest for Handelsmand Jens Nielsen Tonboes Gaard.<sup>7)</sup> Paa Skiftet efter ham, der afholdtes 1. August 1708, omtales den Gaard, hvori han fra 1690 til sin Død havde Apoteket. Den laa paa Søndergade paa den søndre Side af Gaden mellem Raadmand Morten Cortsens Gaard paa den østre og Jørgen Mikkelsens Vaaning og Ejendom paa den vestre Side og strakte sig fra Gaden ned til Aaen; samme Gaard med Ladehuse, Grund, Havejord og Brønd i Gaarden takseredes for 525 Sldl. men blev paa Auktionen solgt for 660 Sldl. Apoteket med alt dertil hørende blev takseret af Apoteker Johannes Hintze i Fredericia og anslaaet til 699 Dl. 2 Mk. men solgtes til J a c o b S c h m i d t for 700 Dl.<sup>8)</sup>

### JACOB SCHMIDT.

Født i Gardelegen i Brandenburg 1682, død i Horsens 21. Februar 1750.

Gift med Anna Margrethe Helms, født 1688, D. a. Apoteker i Haderslev Heinrich Helms og Anna Catharina Albinus, død 1758.<sup>9)</sup>

Paa Auktionen over Elbogens efterladte Apotek med dertil hørende, der afholdtes 25. Oktober 1707 blev Jacob Schmidt højstbydende med 700 Sldl.<sup>10)</sup> Han maa forinden have søgt at købe Apo-



teket direkte af Elbogens Enke, for allerede 23. September havde Stiftsbefalingsmanden Chr. L. von Plessen faaet kgl. Ordre til at erkyndige sig om Beskaffenheden af Købekontrakten mellem dem; i den Ansøgning om Bevilling for Schmidt, som Enken da indsendte, kalder hun ham »Apotekersvend fra Haderslev«. Bevillingen for Schmidt udstedtes 11. November 1707 (kgl. stadf. 2. Marts 1731), læst paa Horsens Raadstue 29. November s. A. Apotekets Varelager skulde herefter først efterses af Stiftsmedikus, og de udygtige Varer kasseres. S. A. havde Schmidt ladet sig eksaminere ved det medicinske Fakultet i København; Testimoniet er dat. 3. September 1707 og underskrevet af H. Mule og Joh. Gottfried Becker.

Jacob Schmidt indrettede sit Apotek i en Gaard paa Torvets søndre Side, den østre Palægaard, som han købte af Hospitalsforstander Søren Clemmensen og fik Skøde paa 29. November 1707. Ved en Opgørelse af sin Formue i 1718 vurderede han Ejendommen til 501 Rdl. 1 Mk. 8 Sk. og Apotekets Løsøre til 1000 Rdl.; i rede Penge ejede han 1000 Rdl. og havde en Gæld til samme Beløb.<sup>2)</sup> Denne Ejendom solgte han 1735 til Konferensraad Jørgen Grabows Enke Lucie Hedvig Levetzow og flyttede til Søndergade, hvør han siden 1729 havde været Ejer af den tidligere ældste Apoteksejendom (se Side 00) = den nuværende (Nr. 12); Skøde paa denne Ejendom havde han faaet 2. April 1729 af Anna Hansdatter Lottrup, Købmand Søren Berendsens Enke. De paa denne Grund staaende gamle Bygninger lod han i 1736 nedbryde og den endnu bestaaende smukke Apoteksejendom opføre. Gaarden byggedes af Sten fra en nedreven Fløj af Herregaarden Urup i Østbirk Sogn; paa denne, Peder Skrams Gaard, findes endnu de samme Dekorationer som paa Apoteket som Fordækning over Vinduerne, nemlig Englehoveder med Vinger.

Over Døren anbragtes Indskriften:

Privilegirte Apotheke
Anno                      Jacob Schmidt                      1736
Anna Margarethe Helms

Som sin Forgænger maatte ogsaa Jacob Schmidt kæmpe mod Indgreb i Næringen. I 1708 resulterede hans Klage til Kongen i, at det 19. September s. A. gennem Stiftamtmanden blev paalagt Borgmester og Raad at fremkalde paa Raadhuset de af Byens Borgere

og Indvaanere, som havde understaaet sig at handle med Apoteker-  
varer, og alvorligen i Apotekerens Nærværelse paalægge dem at af-  
holde sig fra sligt, hvis de ikke vilde straffes som kongelige Man-  
daters modvillige Overtrædere. I 1731, den 3. Juli, anmodede  
Schmidt Magistraten om at indkalde Byens Købmænd og Kræm-  
mere paa Raadhuset og alvorligt advare dem, da de endnu blev ved  
deres gamle Vane og solgte Apotekervarer; hvilket ogsaa skete 10.  
Juli i Apotekerens Nærværelse.<sup>11)</sup>



Søndergade i Horsens (med Apoteket tilvenstre i Forgrunden) smykket og illumineret i An-  
ledning af Frederik V's Besøg, vistnok i 1749. (Se Teksten Side 74).

I Grundtaksten for 1717 angives Jacob Schmidt at eje en Gaard  
med en Vaaning, Have og et lidet Pakhus ved Stranden, takseret  
til 461 Rdl. 1 Mk. 8 Sk. Han drev tillige baade Vinhandel og Herberg.  
Da Lene Jokumsdatter, Enke efter Vinhandler Hans Jørgensen, i  
1708 bad om, at det hendes Mand 25. Januar 1701 forundte kgl.  
Privilegium som Enevinhandler i Horsens maatte bevilges paany  
for hende, skriver hun, at Apotekeren samme Steds sidder i lige  
Næring med Vin og fremmed Øl, og Borgmester Stefan Hougaard  
anbefalede Ansøgningen med den Bemærkning, at det skulde ge-  
raade Byen og den omliggende Egn til Tvang og Trængsel, om  
Apoteker Schmidt skulde tilvende sig Vinhandelen alene.<sup>12)</sup> I 1716

var der paalagt Horsens stor Indkvartering; Magistraten havde til dens Fordeling valgt 6 »fornuftige Borgere«, der ogsaa paalagde Schmidt Indkvartering, hvorimod han protesterede. Magistraten skrev 5. Marts til Stiftamtmanden, at Schmidt holdt et dygtigt og velbestilt Apotek, holdt Vin fal for enhver, som noget deraf vilde købe, og i sit Hus logerede han fornemme høje Herrer og smukke skikkelige Folk for Penge, hvilket for Byen var helt gavnligt og for høje rejsende Herrer og andre fornemme Godtfolk helt fornøjeligt. (I 1709 beskikkedes der en Herbergerer og Gæstgiver i Horsens for alle Rejsende undtagen for de Herrer og Godtfolk, som behager udi Jacob Schmidts Hus at logere.<sup>13</sup>)

»Formedelst tiltrædende Alderdom og Kræfters Aftagelse« overdrog Schmidt i 1743 Apoteket til sin Søn **G o t t f r i e d S c h m i d t**. (S. A. fik han og Hustru Bevilling til, at deres Datter Anna Cathrine maatte gaa i lige Arv med Sønnen, da de kun havde disse 2 Børn og havde anvendt en Del Bekostninger paa Sønnen ved hans udenlandske Rejser i Apotekervidenskaben, hvorimod hun ej havde nydt lige Ækvivalent.<sup>14</sup>)

Ved Fundats af 8. Juni 1750 oprettede hans Enke det Schmidtske Legat til Horsens Hospital med 1000 Rdl. mod, at hendes Descendenter fik Ret til at indsætte 2 Lemmer i Hospitalet. — Hun købte 1751 Hovedgaarden Stovgaard i Torring Sogn og Alstedgaard i Øster Nykirke Sogn.

### GOTTFRIED SCHMIDT.

Født i Horsens 12. Marts 1709, S. a. foregaaende Apoteker, død i Horsens 12. Marts 1773.

Gift 1) i Aarhus (Vor Frue Kirke) 11. Juni 1743 med Marie Christensdatter Althaldt, død i Horsens 8. Marts 1759.

2) 6. December 1760 med Anna Marie Schønau, født 8. Juli 1722, D. a. Tolder i Aarhus Johan Frederiksen Schønau og Cathrine Elisabeth Buus, død i Horsens 30. April 1779 (gift 1) med Ulrich Christian Müller, By- og Raadstueskriver og Vice-Borgmester i Aarhus.)<sup>15</sup>)

I Foraaret 1743 afstod Faderen ham Horsens Apotek »saa vel som og vor nye opbygte og iboende Gaard paa store Smedegades søndre Side strækkende sig med Fortog, Byggeplads, Gaardsrum og Havejord fra Adelgaden og i sønden ned til Aaen for 6000 Rdl., der skal tilkomme ham som Arv.« I sin Ansøgning om Bevilling

skriver han, at han fra Ungdommen af baade i København og paa fremmede Steder havde lagt sig efter Apotekervidenskaben og staaet i 8 Aar i sin Faders Apotek; han bad nu om at faa bevilget samme Privilegium og Friheder som Faderen. Bevillingen udstedtes 24. Maj 1743.<sup>16)</sup> Han drev Apoteket i 30 Aar til sin Død.

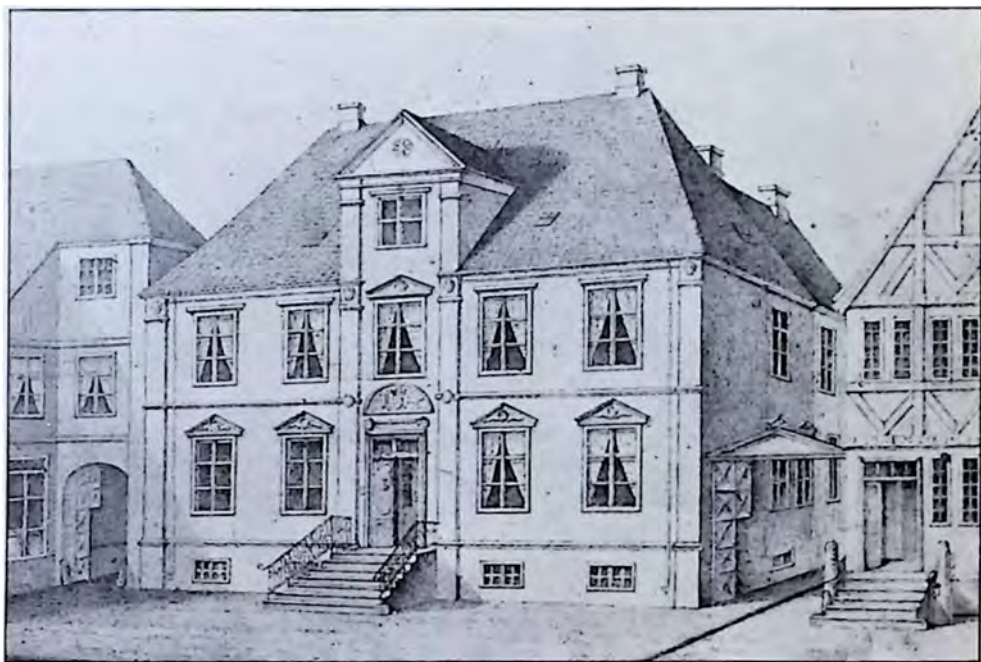
Gottfried Schmidt var til 1769 Ejer af Stovgaard og Alstedgaard, som Etatsraad C. F. F. von Lüttichau købte 27. Oktober 1769 for 74,000 Rdl. (Skøde 23. December s. A.), af hvilket Salg opstod adskillige Vidtløftigheder. — Han havde Titel af Kammerassessor.

29. Oktober 1759 afholdtes Samfrændeskifte efter hans første Hustru, Marie Althaldt. Gaarden paa søndre Side af Søndergade, hvorudi Apoteket holdes, imellem Madame Smiths iboende Gaard paa den østre Side og Md. Cordtsens iboende Gaard paa den vestre Side med Apotek osv. vurderedes til 6000 Rdl. Der nævnes følgende Værelser og Kamre: Dagligstuen, Gadestuen, Bedstestuen, Sovekammeret, Ammestuen, Folkestuen, Køkkenet, Børnenes Kammer, Skolen, Skolekammeret, Skriverkontoret, et Kammer til Gaden paa den østre Side, Kamret næstved ud til Gaden, Kamret næstved til Gaarden; Gangen udenfor Salen, Apotekersvendens Kammer. Kornloftet, Over Loftet, Bryggerhuset, Kælderen, Rullestuen, Rullekammeret, Havestuen, Laden, Huggehuset, Stalden.<sup>17)</sup>

Skifteforretningen efter Gottfried Schmidt afholdtes 13. Marts 1773; Gaarden paa Søndergades søndre Side imellem Knud Groths Gaard tilvenstre og Stervboets egen Gaard tilhøjre (beboet af Justitsraad Bertelsen) med Rum, Bygninger, Haveplads og Apotek vurderedes til 6000 Rdl.<sup>18)</sup> I Følge testamentarisk Bestemmelse af 8. Marts 1773 skulde Gottfried Schmidts Enke overtage det hele for denne Sum og fortsætte Apotekets Drift med Provisor, indtil Sønnen Henrik Schmidt var habil til at overtage det for samme Beløb; ligeledes skulde hun i sin Livstid beholde den af Schmidt østen for Apoteket opførte og nu udlejede Ejendom, som vurderedes til 1000 Rdl., den maatte ikke sælges til Fremmede men skulde til sin Tid overlades det af Børnene, som fik Apoteket, for samme Sum.

Apotekets Bestyrer var J a c o b H e l m s, som i 1779 efter Enkefru Schmidts Død købte Apoteket. Dette var paa det Tidspunkt ikke i den dertil byggede Ejendom (den nuværende Apoteksejendom, nuv. Nr. 12), men i den ovenfor nævnte østlige Naboejendom, nuv. Nr. 14. Dette fremgaar bl. a. af Skifteforretningen efter Enkefru

Schmidts Død, hvor Jacob Helms paa Mødet (1. Maj s. A.) meddelte, at den sal. Frue før sin Død havde afhændet ham Apoteket med Ejendommen (Nr. 14) til Overtagelse til Mikkelsdag 1779, til hvilket Tidspunkt Gaardens Lejere var opsagt; Helms skulde til Snapsting 1780 betale 6000 Rdl. for det hele. Paa Auktionen over den egentlige Apotekergaard (Nr. 12), der afholdtes 4. Oktober 1779, blev ogsaa denne solgt til Helms for 3025 Rdl.; Helms købte tillige Løsøre for godt 900 Rdl. Skiftet efter Enkefru Schmidt sluttedes først 26. Juni 1783.



Helms Apotek i Horsens for Restaureringen i 1890.

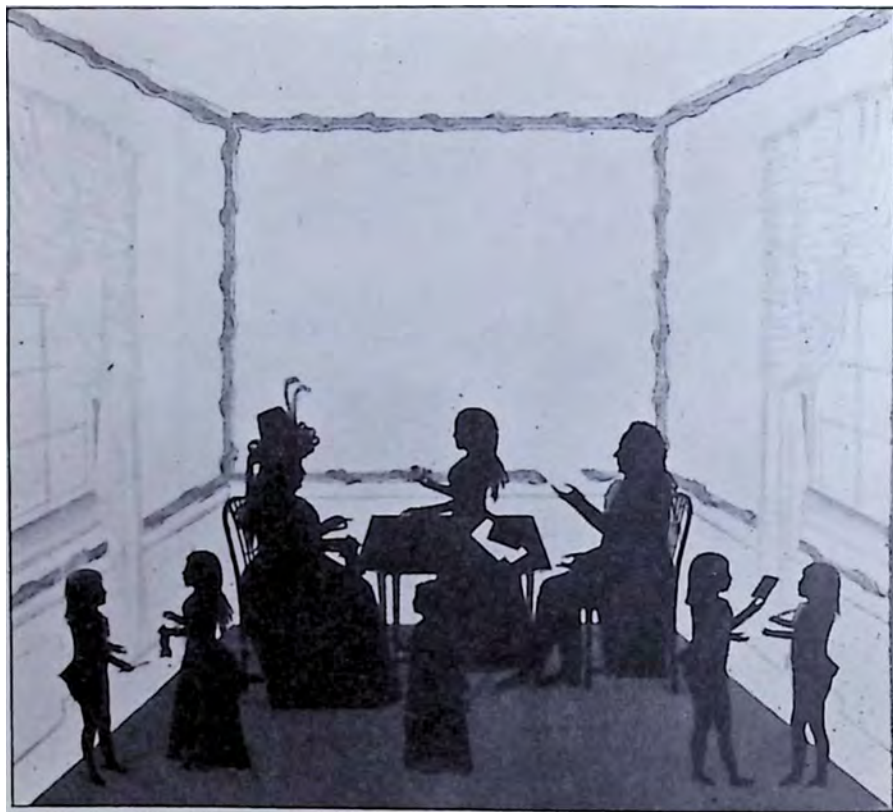
Gottfried Schmidt og hans 2 Hustruer begravedes i Horsens Klosterkirke i Kapellet paa nordre Side af Koret, hvor der opsattes et stort Marmormonument med Portrætmedaillon. Til Vedligeholdelse af Begravelsen stiftedes 1783 et Legat paa 900 Rdl. Det følgende Aar stiftede Arvingerne »Gottfried Schmidts Legat« paa 200 Rdl., hvis Renter tillagdes 2 Studenter ved Afgangen til Universitetet fra Horsens Latinskole; Legatet er nu indgaaet i Stipendiefonden.

2 af Sønnerne af andet Ægteskab Ulrich Christian og Johan

Frederik Schmidt blev begge i 1783 adlet under Navnet von Schmidten.

### JACOB HELMS

Født i Horsens 21. December 1738, S. a. Købmand Adam Helms og dennes anden Hustru Magdalene Sass, død i Horsens 7. April 1816.



Apoteker Jacob Helms (1738—1816) med Familie.

Gift 1) i Horsens 1. December 1779 med Anna Elisabeth Toxen, født i Horsens 7. August 1752, D. a. Købmand Rasmus Toxen og Bodil Sørensdatter Hierild, død i Horsens 6. Oktober 1780.

2) i Horsens 1781 med Helene Christine Saabye, født i Horsens 1754, døbt 1. November, D. a. By- og Raadstueskriver Søren Bagge Nielsen Saabye og Elisabeth Friderichsdatter Fohlmann, død i Horsens 23. November 1816.

Bevilling for Jacob Helms og Anna Elisabeth Toxen til Vielse

i Huset udstedtes 24. September 1779; og Bevilling til det samme for Jacob Helms og Helene Christine Saabye udstedtes 12. Juli 1781.<sup>23)</sup>

Jacob Helms var af sin Fader holdt først i dansk og tysk Skole og derefter informeret i det latinske Sprog af en Præceptor. Da han havde Lyst at applicere sig til Farmacien, kom han i Lære paa Hjorte-Apoteket i Haderslev, hvori han stod i 7 Aar og derefter smst. som Svend i 1½ Aar; konditionerede dernæst i Rostock hos Apoteker Mathias Friderich Bracht fra April 1762 til September 1764 (Anbefaling dat. 18. September 1764), hos Apoteker Martin Berndt i St. Petersborg i omtrent et Aar (Anbefaling dat. 5. August 1765), hos Raadsapoteker Johann Gottlieb Georgi i Stendal i Kur-Brandenburg fra September 1765 til Paaske 1766 (Anbefaling dat. 30. Marts 1766) og endelig hos Apoteker Friederich Wilhelm Werneberg i Berlin fra Paaske 1766 til Paaske 1767 (Anbefaling dat. 14. April 1767); de originale Testimonier er endnu alle i Familien Helms' Besiddelse, og ligeledes er bevaret Jacob Helms' »Stambog« med Optegnelser, Billeder o. l. fra hans Udenlandsfærd. — 21. August 1767 eksamineredes han i København og fik det Vidnesbyrd, at han var vel øvet i de farmaceutiske Operationer samt med Flid og Nidkærhed havde lagt sig efter de Ting, der hørte til hans Profession. Fra Mikkelsdag s. A. blev han Provisor hos Apoteker Gottfried Schmidt i Horsens og efter dennes Død Bestyrer af Apoteket for Enken, indtil han som ovenfor nævnt købte det i 1779; Overtagelsen fandt Sted 18. Oktober s. A.

Til hans Ansøgning af 4. Juni 1779 om at faa Bevilling udtaler Stiftamtmand Rosenørn (25. Juni), at Horsens Apotek udi nogle Aar har været i saa ringe Kredit, at han ikke alene har erindret afg. Assessor Schmidts Enke derom, men endog paalagt Dr. Georg Christian Hahn at efterse og erfare Apotekets Tilstand samt iagttage, hvad ham derved som Stiftets Fysikus paaligger; i slig Henseende eragtes fornødent, at Jacob Helms som nuværende Ejer af Apoteket, om han faar Bevilling som Eneapoteker, tilholdes at forsyne sig med anbefalede gode og friske Medikamenter samt selv og hans Folk at iagttage de Pligter, ham som Apoteker er befalet, alt under dette hans ansøgte Privilegii Fortabelse; Collegium medicum sluttede sig 20. Juli til Stiftamtmandens Henstilling. Bevillingen, der udstedtes 18. August 1779, er ikke eksklusiv, derimod siges deri, at Helms skal være forpligtet til i Følge Medicinalforordningen at for-

syne sig med gode og friske Medikamenter og opfylde de Pligter, ham som Apoteker deri anbefales.<sup>19)</sup> — 6. Juni 1780 udstedte Ulrich Chr. og Johan Fred. Schmidt Skøde til Jacob Helms paa Gaarden (Nr. 14) med Apotek for Købesum 6000 Rdl. Cour., og s. D. udstedtes Auktionsskøde til Helms paa Gaarden (Nr. 12) for Købesum 3025 Rdl. (begge tinglæst 17. September 1782).<sup>23)</sup>

Jacob Helms flyttede straks Apoteket tilbage til den oprindelige Apotekergaard (Nr. 12), hvor det siden da har været. Paa Samfrændeskiftet efter hans første Hustru vurderedes denne Gaard med Apotek og alt tilhørende til 8105 Rdl.; den østre Nabogaard (Nr. 14) vurderedes til 1040 Rdl.<sup>20)</sup> — Efter hans Død overtoges Apoteket af Sønnen A d a m H e l m s.

#### ADAM HELMS.

Født i Horsens 13. Juni 1786, S. a. foregaaende Apoteker og dennes anden Hustru, død i Horsens 23. September 1852.

Gift med Else Cathrine Mandix, født 20. September 1796 paa Bisgaard i Tamdrup Sogn, D. a. Proprietær Oluf Mandix og Johanne Marie Kruuse, død i Horsens 27. Januar 1858.

Han var Discipel paa Løve-Apoteket i Flensborg fra 1801 til 1805 og konditionerede derefter smst. i et halvt Aar; Testimoniet, udstedt af Apoteker Friederich Mechlenburg, er dateret 16. April 1806;<sup>23)</sup> fra Paaske 1806 til Paaske 1808 var han hjemme paa Faderens Apotek og kom derfra til Svane-Apoteket i København; fra Maj 1809 studerede han privat »det teoretiske af sin Kunst«, indtil han 25. August s. A. bestod farm. Eksamen (Laud.);<sup>21)</sup> Eksamensbeviset er dat. 11. September 1809. Mellem ham og Moderen oprettedes kort efter Faderens Død Købekontrakt (dat. 22. August 1816), i Følge hvilken han skulde overtage Apoteket til »Michaeli Fløttetid« 1822; døde Moderen forinden, skulde han overtage Apoteket straks og Ejendommen 12 Uger efter hendes Død; Købesummen var 40.000 Rdl. N. V. eller 32.000 Rdl. Sølv (Kontrakten tinglæstes 3. December 1816).<sup>22)</sup> 3 Maaneder efter Kontraktens Udstedelse døde Moderen, og Adam Helms overtog da Apoteket; Bevilling til dets Drift fik han 9. Maj 1817; (kgl. stadfæstet 18. Marts 1843 og 25. November 1848).<sup>23)</sup> Skødet paa Apoteket og Ejendom blev udstedt af hans Medarvinger 28. Marts 1821 (tinglæst 24. Juli s. A.). Han var Indehaver af Apoteket til sin Død, hvorefter dets Drift



fortsattes af Enken indtil 1856, da det overtoges af Sønnen **J a c o b H e l m s**.

Adam Helms blev 18. September 1846 udnævnt til Assessor pharmaciæ.

### JACOB HELMS.

Født i Horsens 12. August 1820, S. a. foregaaende Apoteker, død paa Frederiksberg 21. Januar 1890.

Gift i Horsens 5. September 1858 med Marie Kirstine Bang, født 15. December 1834, D. a. Købmand, Vicekonsul Jens Thykjær Bang og Lyna Emilie Mikisch, død paa Frederiksberg 4. November 1903.

Han tog Examen Artium ved Københavns Universitet i Oktober 1839 med Laud. (dimitteret fra Horsens Skole); Eksamensbevis udstedt 23. Oktober, underskrevet af H. C. Ørsted;<sup>23)</sup> blev cand. phil. 1840 (første Del bestaaet 4. April, anden Del 24. Oktober, begge med Laud.). Var derefter i 2 Aar »Volontær« paa Løve-Apoteket i København for at lære farm. Praksis og hørte samtidigt, og et halvt Aar derefter, Professor W. Zeises Forelæsninger over Kemi og arbejdede i dennes Laboratorium; bestod 30. Oktober 1842 Medhjælperprøven ved Københavns Stadsfysikat (Eksamensbevis 31. s. M.<sup>23)</sup>) og farm. Kandidateksamen April 1843 med enst. Laud. (Eksamensbevis 24. April<sup>23)</sup>). Fra Paaske 1844 til Mikkelsdag 1845 konditionerede han paa Hjorte-Apoteket i Haderslev og derefter hjemme hos Faderen, for hvem han bl. a. forestod Indretningen af et nyt, hensigtsmæssigt Laboratorium; efter Faderens Død bestyrede han Apoteket for Moderen indtil 1856, da han selv overtog det. Hans Ansøgning om Bevilling ledsagedes af forskellige Anbefalings skrivelser, bl. a. fra Byens Læger; Stiftsfysikus Jespersen i Aarhus skriver 13. April 1856: »Ved at visitere Horsens Apotek har jeg i en Række af Aar havt Leilighed til at lære Supplicanten at kjende som en ualmindelig dygtig Pharmaceut, der saavel medens hans Fader levede, som efter dennes Død væsentligt har bidraget til at sætte Apotheket i en saadan Stand, at det nu maa regnes til de bedste i Landet, hvorfor jeg med Fornøjelse kan anbefale denne hans Ansøgning.« — Bevillingen udstedtes 23. Maj 1856. 30 Aar efter overdrog Jacob Helms Apoteket til sin Søn **A d a m H e l m s** og flyttede til Frederiksberg, hvor han boede som Partikulier til sin Død.

Jacob Helms var Medlem af Direktionen for Danmarks Apote-

kerforening fra 13. Juli 1872 til 14. September 1885; 29. August 1887 blev han udnævnt til Æresmedlem af Foreningen. — Fra 1861 til 1886 var han Medlem af Horsens Byraad, hvor han særligt interesserede sig for Skolevæsenet; var Medlem af Skolekommissionen og Skoleudvalget. Ved hans Bortrejse fra Byen i 1886 udtalte 627 Medborgere i en Adresse deres varme Anerkendelse og Taknemlighed overfor ham; endvidere modtog han en Adresse fra Lærere og Lærerinder ved Horsens offentlige Skoler, der takkede ham for, hvad han havde virket for Skolevæsnets Fremme og Lærernes Vel; endvidere Adresser fra Byens Læger og Totalafholdsforenin-



Jacob Helms (1820—1890).



Adam Helms.

ger. — 18. August 1879 fejredes Hundredaarsdagen for Familien Helms' Overtagelse af Apoteket; Jacob Helms gav i Dagens Anledning 500 Kr. til Børneasylet, 1000 Kr. til Velgørenhedsselskabet og 1000 Kr. til Brændselskomitéen.

5. December 1864 udnævntes han til Kancelliraad, 25. Juli 1879 til Justitsraad.

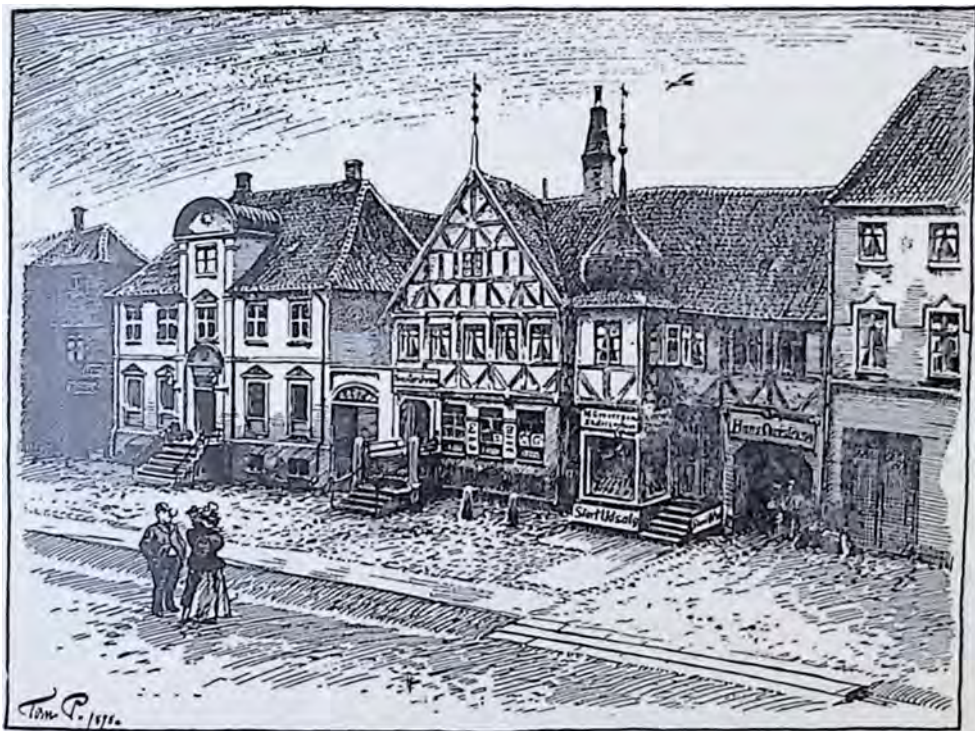
#### ADAM HELMS.

Født i Horsens 26. April 1859, S. a. foregaaende Apoteker.

Gift 14. Maj 1886 med Agnes Hedevig Waagepetersen, født i

Horsens 15. Januar 1860, D. a. Bryggeriejer August Waagepetersen og Hedevig f. Holm.

Tog Examen Artium 1876, blev cand phil. 1877; var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 1. August 1877 til Medhjælpereksamen ved Fyns Stiftsfysikat 15. Juli 1879 (I Kar.) og tog farm. Kandidat-eksamen 1881 II (Laud.); studerede i København og Strassburg 1881—83 og blev derefter Medhjælper paa Faderens Apotek. Over-



Parti af Søndergade i Horsens med Helms' Apotek.  
Efter Tegning af Tom Petersen 1898.

tog Apoteket i Horsens i Foraaret 1886, Bevillingen udstedtes 27. Juni 1886.

Apoteker Adam Helms har i Aarenes Løb været Indehaver af en lang Række Tillidshverv: Medlem af Direktionen for Spare- og Laanekassen for Horsens By og Omegn fra 1896, Formand fra 1913; Byraadsmedlem 1897—1909 og 1913—17; Medlem af Skanderborg Amts Skoleraad fra 1898; Formand for Horsens Skolekommission indtil 1917, for Horsens tekniske Skole indtil 1919, for Horsens Prisreguleringskommission og for Nævninge-Grundlisteudvalget i

Horsens; Medlem af Bestyrelsen for Horsens Museum og Horsens Statsskoles Forberedelsesskole; Medlem af Overepidemi-kommissionen for Skanderborg Amt; Handelsbankens Tilsynsmand for Filialen i Horsens fra 1916. — 8. Juni 1922 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

Den paa Side 64 gengivne Tegning af det illuminerede Horsens i Anledning af Frederik V's Besøg er ikke ganske korrekt; Apotekstrappen er gjort ganske lav, og Taget over Kvisten var trekantet, ikke halvrund som paa Tegningen. (Karnappen paa Nabogaarden har Tegneren gjort sekskantet, den var i Virkeligheden firkantet). Ved Ejendommens Restaurering i 1890, der lededes af Arkitekt, Bygningsinspektør Thuren, blev Taget over Kvisten gjort halvrund, ligesom Vinduerne paa første Sal blev delt i 4 Felter, som de oprindeligt havde været i begge Etager.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

For den ældste Tids Vedkommende stammer en Del Oplysninger fra Manuskript til et under Arbejde værende Værk »Gamle Horsensslægters Historie« (ved T. Baumgarten), stillet til Raadighed af Hr. Apoteker A. Helms.

<sup>1)</sup> Jyske aabne Breve Nr. 63, 1/4, 1666.

<sup>2)</sup> Ovennævnte Manuskript.

<sup>3)</sup> Saml. til jysk Historie og Topografi. II R., 2. B., S. 375.

<sup>4)</sup> Horsens Bytingsprotokol 1670—74, Fol. 76.

<sup>5)</sup> » » » , Fol. 146.

<sup>6)</sup> » Tingbog 1692—1707, Fol. 154.

<sup>7)</sup> Jyske Tegnelser Nr. 30, 1/4, 1691.

<sup>8)</sup> Horsens Skifteprotokol 1705—12, Fol. 145—157.

<sup>9)</sup> Stamregister over Slægten Helms. S. 16.

<sup>10)</sup> Auktionsprotokol 1690—1715, Fol. 126.

<sup>11)</sup> Adam Helms: Ulovlig Medicinalhandel i forrige Aarhundrede (Ny farm. Tidende 1891, Sp. 356—59).

<sup>12)</sup> Supplik Protokol 1743, I Halvaar, 868; Jyske Registre 1743—46, Fol. 137.

<sup>13)</sup> O. Fabricius: Horsens Kjøbstads Beskrivelse og Historie. Odense 1879. S. 295.

<sup>14)</sup> Supplik Protokol 1743, I Halvaar, 1061.

<sup>15)</sup> Patriciske Slægter II, S. 294.

- <sup>16)</sup> Supplik Protokol 1743, I Halvaar, 868; Jyske Registre 1743—46, Fol. 137.  
<sup>17)</sup> Skifte Protokol 1747—65, Fol. 706—709.  
<sup>18)</sup> » » 1765—81, Fol. 599.  
<sup>19)</sup> Jyske Registre Nr. 271, 18. August 1779, med Indlæg.  
<sup>20)</sup> Skifte Protokol 1781—91, Fol. 12.  
<sup>21)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.  
<sup>22)</sup> 3. Depart. Registr. 1817, Fol. 54, Nr. 497.  
<sup>23)</sup> Originalt Dokument i Apoteker A. Helms' Besiddelse.
-

# MARIBO APOTEK.

CONRAD FISCHER.

Født ca. 1663, død i Maribo 1725, begr. 13. Juli i den midterste Gang i Kirken.

Gift (før eller i 1698) med ?; Hustruen født ca. 1678, død i Maribo 1715, begr. 22. Februar i Kirken ligefor Prædikestolen.<sup>1)</sup>

Han havde været Læge i Kurland i 13 Aar, da han, fordrevet af Fjenderne, i 1702 kom til Maribo; 24. November 1703 fik han Bestalling som Medikus i Laaland og Falster med samtidig Tilladelse til at oprette et Apotek i Maribo (Bevillingen blev stadfæstet 24. Oktober 1708). 14. August 1705 fik han Bevilling til alene at have Handel med Vin og fransk Brændevin i Maribo. Han drev Apoteket til sin Død.

Straks efter Fischers Død forsøgte Apoteker Frederik Seidelin i Nykøbing F. at blive befriet for denne generende Konkurrent i Maribo ved at ansøge Kongen om Tilladelse til at holde en Svend i Maribo med de nødvendige Medikamenter i Stedet for et selvstændigt Apotek, der var ham og Apotekeren i Nakskov til stor Præjudice; 13. Juli s. A. skrev hans Broder, daværende Amtmand over Københavns Amt Hans Seidelin (se I, S. 488, Fodnote) til Oversekretæren i Kancelliet og bad denne støtte Apotekerens Andragende.<sup>2)</sup> Det hjalp dog ikke; Apoteket i Maribo blev fortsat, og Fischers Efterfølger var igen en Læge.

JOHAN EBERHARD HOLLÆNDER.

Født 1673 i Sørup (Slesvig?), død i Maribo 1727, begr. 17. December i den nordre Gang i Kirken.

Gift med Elisa Catharina Høy (Hag?), D. a. Johan Høy og Hustru Cathrine, død i Maribo 1763, begr. 15. April i Kirkens nordre Gang (gift 2) 1729 med efterfølgende Apoteker H. N. Hoffmann).

Han var i mange Aar Regimentsfeltskær i Danmark og Brabrand og tidligere Overmester i Ostindiefart (1714 blev han Feltskær ved 2det sjællandske Nationalregiment); 26. Januar 1725 blev han beskikket som Landkirurg i Laaland og Falster saavel i Købstæderne som paa Landet;<sup>3)</sup> 19. November 1725 fik han Bevilling til at være Apoteker i Maribo, naar han var eksamineret. Allerede 2 Aar efter døde han, og Enken fortsatte nu Apotekets Drift med efterfølgende Apoteker som Provisor indtil deres Ægteskab.

#### HENRIK NICOLAUS HOFFMANN.

Død i Maribo December 1766, begr. 2. Januar 1767 i Kirkens nordre Gang.

Gift 12. August 1729 (hjemme i Huset) med Elisa Catharina Høy, Enke efter foregaaende Apoteker.

Om hans Uddannelse vides intet. Han havde konditioneret i Nykøbing p. F., inden han 1727 blev Provisor i Maribo for Hollænders Enke, men da han »var kommen hende for nær«, maatte de indgaa Ægteskab; godt et Aars Tid efter ansøgte han om Bevilling som Apoteker; sin Ansøgning vedlagde han sit Testimonium, udstedt 16. April 1728 af det medicinske Fakultet i København, i Følge hvilket han var eksamineret og befunden dygtig til at være Apoteker; Bevillingen udstedtes 23. Februar 1731.<sup>4)</sup>

Apoteker Claus Seidelin i Nykøbing F. beklager sig i sine Livs-erindringer over Hoffmann og siger om ham, at »han med al Magt stræbte at trykke saavel Nykøbings som Nakskovs Apoteker, og at lokke deres Kunder til sig, idet han idelig gjorde Presenter rundt omkring af gode Akvavitter, Morseller, Røgelser etc., endskønt jeg ikke tror, han udrettede andet derved end at gøre andre og sig selv Skade, thi Tilstanden efter ham var ikkun ganske maadelig. Doctorerne, en efter anden, vidste han og at bringe paa sin Side, saa jeg ikke saa en Recept fra dem.«<sup>5)</sup> I 1734 beklagede Hoffmann sig til Kongen over, at han af Byens Øvrighed var sat i højere By- og Grundskat end hans Formand; denne havde svaret 1 Rdl. aarligt, medens Hoffmann nu blev affordret 5 Rdl. 1 Mk. 4 Sk.; da Apotekerne i Nykøbing og Nakskov begge var fritagne for Skatter, Indkvartering og al anden borgerlig Paalæg, bad han om at faa tildelt samme Rettig-

heder; Stiftamtmanden støttede Hoffmanns Andragende, og 12. Februar 1735 udstedtes Reskript til Amtmanden om, at Apotekeren i Maribo ligesom Stiftets andre Apotekere maatte være aldeles fri for borgerlig og Byens Tynge at svare af den Gaard, hvorudi Apoteket holdes.<sup>6)</sup>

H. N. Hoffmanns Apotekergaard var beliggende paa Østergade; han var tillige Ejer af flere Grunde i Byen (se efterfølgende Apoteker). Fra 1751 til 1765 var han Kirkeværge. — I 1764 ansøgte han om at maatte afstaa Apoteket til sin Søn J o h a n C h r i s t o p h e r H o f f m a n n, der var eksamineret, hvilket bevilgedes;<sup>7)</sup> i Juni 1766 overdrog han det til denne.

### JOHAN CHRISTOPHER HOFFMANN.

Født 1730, døbt 15. November, S. a. foregaaende Apoteker, død 22. Juli 1802.

Gift i Maribo 12. November 1766 med Vibeke Kirstine Sølling, døbt 28. Oktober 1746, D. a. Fattigforstander, Købmand Knud Pedersen Sølling og Mette Christine Wichmand, død 10. Marts 1795, begr. 18. s. M. i Kirkens nordre Gang. — I Ægteskabet var 16 Børn, hvoraf 8 Sønner og 4 Døtre overlevede Moderen.

Om hans Uddannelse vides intet. Han var Medhjælper hjemme hos Faderen i Maribo i de sidste Aar, før han selv overtog Apoteket, da denne var svagelig; 4. Januar 1765 fik han Bevilling til at være »adjungeret og succederende Apoteker« i Maribo.<sup>8)</sup> Det følgende Aar, ved Købekontrakt af 24. Juni 1766, solgte Faderen ham sin forhen iboende og tilhørende Gaard paa Østergade mellem Provstinde Poulsens Gaard paa den ene og Galanterikræmmer Peder Jensens forhen iboende Gaard paa den anden Side. Apotekergaarden bestod af 14 Fag Forhus, grundmuret til Gaden, og 43 Fag Bindingsværk til Gaarden; den gav tillige Plads for Besætning af Heste, Køer, Faar og Svin samt Avlsredskaber. I Købet medfulgte ovennævnte Peder Jensens Gaard, som den ældre Hoffmann havde erhvervet ved Skøde af 17. Oktober 1763; bagved Gaardene og et Stykke længere mod Øst strakte sig et Vænge paa 1 Td. Land, der ligeledes overdroges. Sønnen saavel som Halvdelen af Klosterhaven med det derved liggende gamle Kloster eller Størstedelen af det Kvarter af Byen, der nu begrænses af Ny Klostergade og Torvet, hvilket H. N. Hoffmann sammen med Mathias Møller havde erhvervet ved Skøde af 18. December 1740, hvilket ogsaa omfattede Stran-



ges Have øst for Byen; Halvdelen af denne fulgte ogsaa med i Købet; for samtlige Herligheder var Købesummen 2700 Rdl., Skødet udstedtes 11. December 1766. (Af Klostervænget findes endnu en Del i »Aktiehaven«, hvor ogsaa en Murlevning af det gamle Nonnekloster ligger).

J. C. Hoffmann var tillige Postmester og holdt Herberg for den agende laalandske Post. Han laa som de fleste af sine samtidige Kolleger i Strid med Byens Magistrat om de borgerlige Skatter. I 1770 klagede han til Kongen over at være ansat baade til Indkvartering og Næringsskat, for hvilket han forment sig fritaget; Stiftamtmanden erklærede hertil, at vel fritog Forordningen af 4. December 1672 Apotekerne for alle borgerlige og Byens Bestillinger og for Indkvartering, saafremt de ikke brugte borgerlig Næring udover Apoteket; men da Hoffmann ikke alene havde en Del af de til Maribo henlagte kongelige Jorder i Brug men endog som ene Vognmand der i Byen havde paataget sig at befordre Rejsende, saa indstillede han, at det ansøgte ikke bevilgedes; 14. November blev Andragendet da ogsaa afslaaet af Kancelliet.<sup>9)</sup>

I 1795 overdrog han sin Søn **H e n r i k N i c o l a i H o f f m a n n** Apoteket og Ejendommene.

#### HENRIK NICOLAI HOFFMANN.\*)

Født i Maribo 8. April 1769, S. a. foregaaende Apoteker, død i Nykøbing p. F. 3. Marts 1813.

Gift i Maribo 25. Juli 1798 med Sophie Erreboe, født i Maribo 3. Februar 1777, D. a. Købmand og Farver Hans Christian Erreboe og Abigael Marie Jensen, død 8. April 1853.

Fra 1782 til 1789 var han Discipel paa Kong Salomons Apotek i København og derefter Svend smst. til 1791; derefter konditionerede han et Aar i Stavanger og et halvt Aar i Næstved, hvorfra han efter Faderens Forlangende rejste til København for at tage Eksamen, som han bestod 17. August 1793 (haud. ill.).<sup>10)</sup> Efter Eksamen var han Medhjælper hjemme hos Faderen, indtil denne ved Skøde af 12. Februar 1795 overdrog ham Apoteket og de forskellige Ejendomme undtagen Stranges Have for 1990 Rdl. til Overtagelse 1. Maj s. A.; Bevillingen udstedtes 22. Maj 1795.<sup>11)</sup> H. N. Hoffmann

\* ) Af Apoteker H. N. Hoffmann findes Biografi under »Løve-Apoteket i Nykøbing p. F.« (I, S. 495); den optrykkes her med forskellige siden da fundne Tilføjelser.

ombyggede Apoteksejendommen; i 1803 var Apotekets Forhus det eneste private grundmurede Hus i Byen; alle de øvrige var Mur- og Bindingsværk. I Berlingske Tidende 26. November 1804 averterede han sit Apotek til Salgs; i April n. A. købtes det af J o h a n S a m u e l E c k s t r a n d; Hoffmann købte selv Apoteket i Nykøbing paa Falster, hvortil han fik Bevilling 13. September 1805;<sup>12)</sup> dette Apotek drev han til sin Død (se »Løve-Apoteket i Nykøbing F.«).

Salget til Eckstrand omfattede foruden Apotek og Ejendom tillige det bagved Gaarden liggende Vænge. Klostervænget derimod solgte Hoffmann til Biskop Birch for 2000 Rdl.; ved en Taksation afholdt d. A., viser det sig, at Vænget bestod af 4 Tdr. godt Pløjeland, takseret til 500 Rdl. hver, samt af 1 Td. Land Engbund og Græsning, som var 200 Rdl. værd. Vænget kom senere i Kammerraad, Amtsforvalter Luddahls Besiddelse; 1819 opførte han der 2 nye Bygninger; til den ene af disse blev Apoteket 1821 henflyttet af Apoteker C. F. Schmidt.

Da Eckstrand i 1807 meldte sig konkurs, overtog Hoffmann igen som Hovedkreditor Maribo Apotek med Eckstrand som Bestyrer, indtil dennes Pengeforhold var blevet ordnede (se under efterfølgende Apoteker).

### JOHAN SAMUEL ECKSTRAND.

Født i Ekeshøj, Sverige, 9. Marts 1779, S. a. Købmand Johan Eckstrand og M. E. Broberg, død?

Gift i Køge 20. Juli 1805 med Charlotte Sophie Amalie Grünert.

Fra 1791 til 1795 var han Discipel paa Ekeshøj Apotek og fik i denne Tid tillige Tilladelse til at lægge sig mere efter Skolevidenskaber, saa at han 1793 kunde tage Examen Artium ved Universitetet i Lund; 1795 kom han til Danmark og konditionerede i Holbæk, Horsens og Aarhus samt paa Svane-Apoteket og Hjorte-Apoteket i København; 25. Juni 1802 bestod han farm. Eksamen i København (Laud.).<sup>10)</sup>

Ved Købekontrakt af 4. April 1805 købte han Apoteket i Maribo med tilhørende Ejendom og Vænge for 6000 Rdl.; Skødet udstedtes 11. Juni og Bevillingen 23. August 1805.<sup>11)</sup> Den 9. Februar 1807 meldte Eckstrand sig fallit. Ved Registreringen vurderedes hans Løvsøre til 85 Rdl. 1 Mk. 14 Sk., Gaarden tillige med Vænget til 3000 Rdl. Apoteket blev ikke takseret, men Eckstrand antoges foreløbigt til at bestyre det for 8 á 10 Rdl. ugentlig som det mindste, han

kunde have til sit Udkomme; den kontante Kassebeholdning paa 2 Rdl. 4 Mk. 3 Sk. overgaves ham. 6. Maj afholdtes fjerde Auktion over Apoteket, der oppraabtes for Takseringssummen 5500 Rdl.; da ingen bød, begærede Auktionsforvalteren Omtaksation, som skete paa Stedet og gik ned til 4000 Rdl., hvorefter Apoteker H. N. Hoffmann, som var Hovedkreditor, bød 4010 Rdl., for hvilken Sum Apoteket blev ham tilslaact; han overtog straks Virksomheden. Under den samme Dag afholdte Skiftesamling opgaves den kontante Beholdning siden Boets Opgivelse til 48 Rdl. 3 Mk. 1 Sk., hvortil dog nok kom anskaffede Varer til Apotekets Drift for 28 Rdl. 3 Mk. 6 Sk.; Hoffmann tilstod da Eckstrand 5 Rdl. for at skrive Regninger over Receptur og udleverede Apotekervarer i den forløbne Del af Aaret. Da Eckstrand paa den d. 17. Juni afholdte Skiftesamling meddelte, at han havde grundet Haab om at faa sine Kreditorer tilfredsstillede, udsattes Skiftet i 12 Uger; da denne Frist var udløben, mødte imidlertid ingen paa Skiftet, og da der »formedelst de nærværende Tid svævende Krigsuroligheder ikke kunde fastsættes nogen vis Tid til Skiftets videre Fremme«, blev samme udsat indtil videre. Den næste og sidste Samling afholdtes 22. Oktober 1808, da Eckstrand erklærede, at han nu havde faaet sine Kreditorer tilfredsstillede dels ved Betalinger og dels ved givne Deklarationer om at give ham Dilation med de til ham havende Fordringer, hvorfor han begærede Skifteforretningen hævet. Hoffmann var ved Skrivelse af 13. Juni frafaldet sit ved Auktionen gjorde Bud og erklærede, at Apoteket fremdeles skulde vedblive at være Eckstrands Ejendom; Boet blev da overgivet denne til fri Raadighed, og Skifteforretningen sluttedes.

Ret længe nød Eckstrand ikke godt af sin Ejendom; ved Kontrakt af 15. Februar 1810 solgte han Apoteket til Hans Andreas Egerod til Overtagelse 1. April s. A. Kort forinden havde han ansøgt om at maatte være fritaget for at erlægge By- og Grundskat, samt om at den ham for Aarene 1805—09 afkrævede Afgift maatte blive ham godtgjort, i Henhold til det under den første Apoteker Hoffmann 12. Februar 1735 udstedte Reskript. Ansøgningen afsloges med den Motivering, at nævnte Fritagelse kun var bestemt gældende for Hoffmann alene; hvis han vilde opnaa det ansøgte, maatte han opgive nærmere Hjemmel derfor.<sup>14)</sup> — Hans senere Skæbne er ukendt.

## HANS ANDREAS EGEROD.

Født i København 1. December 1780 (døbt 17. s. M. i Nikolai Kirke), S. a. Præst Svend Mikkelsen Egerod og Annicke Plockross, død i Maribo 28. December 1812.

Gift (paa Falster) 16. August 1811 med Ovene Lucie Rohde (hun gift 2) med Silke-, Ulden- og Lærredshandler Johannes Michael Egerod).

Blev 1795 Discipel paa Løve-Apoteket i Arendal og senere paa Elefant-Apoteket i Kristianssand; konditionerede derefter sidstnævnte Sted i 3 Aar og det sidste Aar før Eksamen paa Apoteket i Tønsberg; 23. September 1803 bestod han farm. Eksamen i København (Laud.). I 1809 ansøgte han om at maatte anlægge et Apotek i Aalborg, hvilket blev afslaaet; han var da bosiddende i København.<sup>16)</sup> Ved Kontrakt af 15. Februar 1810 købte han Maribo Apotek for 9700 Rdl. D. C. til Overtagelse 1. April s. A.; Bevilling dertil fik han 6. April 1810.<sup>16)</sup> Kort efter ansøgte han om Tilladelse til at indrette Brændevinsbrænderi for selv at kunne fremstille Brændevin til sine Akvavitter og Likører og at maatte sælge det Brændevin, der derved blev tilovers; 28. September 1810 fik han Bevillingen mod at indrette Brænderiet efter en af Bestyreren for det kgl. Brændevinsbrænderi approberet Tegning.<sup>17)</sup>

Egerod flyttede Apoteket over paa den modsatte Side af Østergade i en Gaard, der laa, hvor nu Mtr. Nr. 100, 101 og 102 befinder sig. Flytningen kom i Stand derved, at han 22. Juli 1811 mageskiftede Gaarde med Købmand Jacob Jacobsen Lunddahl saaledes, at denne skulde have den hidtilværende Apotekergaard samt det Egerod privilegerede Brændevinsbrænderi med Have, Vænge og Jorder i Marken for 7000 Rdl.; Egerod fik derimod den Lunddahl tilhørende Gaard og 5000 Rdl. i Bytte. Købmandsgaardens Længe til Gaden skulde sættes i saadan Stand, at enhver honnet Familie kunde bebo samme; Apoteket derimod skulde indrettes i en ny 5 Fags Bindingsværks Bygning, som skulde opføres i lige Linie med den gamle Bygning til Gaden; de 3 Fag skulde være til Apotek, de 2 Fag til beboelige Værelser og i Baggrunden skulde indrettes det fornødne Lokale til Laboratorium. Omflytningen skulde ske senest 1. Juni 1812; Skøde blev udstedt af Lunddahl 1. August 1812.

Efter hans Død drev Enken Apoteket ved Provisor og solgte det 11. August 1813 til cand. pharm. F r e d e r i k N i c o l a i H a n s e n. — Egerod havde kort før sin Død ansøgt om Tilladelse til at anlægge et *Filialapotek i Rødby*; Bevillingen hertil udstedtes 26. Ja-

nuar 1813, omtrent en Maaned efter hans Død, og blev ikke benyttet af Enken (se »Rødby Apotek«).

### FREDERIK NICOLAI HANSEN.

Født i Viborg 1787, døbt 15. December, S. a. Professor, fhv. Rektor Jens Hansen og Anna Marie Hoff, død i Skagen 7. Januar 1868.

Gift i Hjørring 20. Oktober 1813 med Sophie Petrine Lovise Wulff, født 1796, døbt 30. April, D. a. resid. Kapellan, senere Sognepræst smst. Palle Waldemar Wulff og Sophie Agnete Bruun.

Han var Discipel paa Løve-Apoteket i Vejle fra 1801—1806, konditionerede smst.  $\frac{1}{2}$  Aar og derefter paa Løve-Apoteket i København til November 1808, da han begyndte at læse til farm. Eksamen, som han bestod 5. Maj 1809 (haud ill.).<sup>10)</sup> Ved Kontrakt af 11. August 1813 (Skøde af 28. s. M.) købte han Maribo Apotek af Eegerods Enke for 7300 Rdl. Sølv; Bevilling som Apoteker i Maribo fik han 17. December 1813; deri staar intet om eventuelt Filialapotek i Rødby.<sup>10)</sup> Allerede knapt 2 Aar efter solgte han Maribo Apotek til M a d s H a n s e n B r y g g e til Afstaaelse 1. Maj 1815; konditionerede derefter paa forskellige Apoteker og blev senere Postekspedior i Skagen.

### MADS HANSEN BRYGGE.

Født 1784, S. a. Skovrider Johan Joachim Brygge (ved Marienborg og Liselund paa Møen) og Caroline Madsen, død?

Fra 1798 til 1805 var han Discipel paa Vordingborg Apotek og konditionerede derefter i 2 Aar paa Nakskov Apotek; han søgte da at komme til København for at læse til Eksamen, men da han ingen Plads kunde faa, tog han til Vordingborg Apotek i 2 Aar og derefter paa Løve-Apoteket i København til 1. Oktober 1810; 22. Oktober s. A. bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>10)</sup> Ved Kontrakt af 21. Januar 1815 købte han Maribo Apotek for 7300 Rdl. Sølv til Overtagelse 1. Maj s. A.; Salget omfattede den Gaarden tilliggende Jordlod og Anpart i Tørvemosen i Byens Marker; Skødet udstedtes 30. Maj 1816; Bevillingen udstedtes 15. September 1815. — Ved Bevilling af 14. Maj 1819 fik Brygge Tilladelse til at anlægge *et Filialapotek i Rødby*.

Brygge maatte kæmpe med trange Kaar. 1819 havde Kammerraad, Amtsforvalter Lunddahl erhvervet Udlægsdom over Brygge,

og 11. Maj afholdtes tredie Auktion over Apoteket, ved hvilken Lunddahl blev højstbydende med 7100 Rdl., hvilket Bud han Dagen efter approberede som gjort paa Brygges Vegne og bad om, at Auktionsskødet maatte blive udstedt til denne, hvilket skete 20. December. Samme Aar havde Brygge faaet Bevilling til Filialapoteket i Rødby og maatte igen ty til Lunddahls Hjælp for at faa det i Stand, hvorfor han 29. August 1819 udstedte Obligation til Lunddahl paa 10,500 Rdl., laante dels til Genkøb af Apoteket i Maribo og dels til Bekostning ved Filialen. Brygge kunde imidlertid ikke klare sine Forpligtelser, og de 2 Parter indgik da 5. December 1820 et Forlig, hvorefter Brygge forpligtede sig til at sælge de 2 Apoteker til cand. pharm. C h r. F r e d. S c h m i d t fra København for 7500 Rdl. r. S., imod at den ovennævnte Obligation kvitteredes; endvidere skulde han 1. Juni 1821 aftræde til den, som Lunddahl maatte opgive, den Gaard med Tilliggende, hvori Hovedapoteket i Maribo var beliggende, tillige med en Del Løsøre, hvoriblandt et Billard og 2 Skabe eller Skænke. Ved Kontrakt af 5. December 1820 solgte Brygge til Schmidt de 2 Apoteker for 7250 Rdl.; Apoteket i Rødby var indrettet i et Lokale, der var lejet for 50 Rdl. Sølvt aarlig. 1. Februar 1821 fratraadte Brygge; hans senere Skæbne er ukendt.

### CHRISTIAN FREDERIK SCHMIDT.

Født i Slagelse 1785, døbt 19. Juni, S. a. Oberstløjtnant J. L. Schmidt og Birgitte Jacobsen, død i Næstved 18. Marts 1866.

Gift 29. April 1821 i Næstved med Benjamine Nicoline Simonsen (36 Aar gl.).

Han undervistes privat i Skolevidenskaberne, indtil han i 1799 »efter sin Tilbøjelighed« blev Discipel paa Hof-Apoteket i København; efter 5 Aars Læretid konditionerede han smst. som Medhjælper, indtil han 1. August 1811 bestod farm. Eksamen (Laud.).<sup>10)</sup> Apoteket i Maribo med det dertil knyttede Filialapotek i Rødby overtog han, som omtalt under foregaaende Apoteker, 1. Februar 1821; Bevillingen udstedtes 13. April 1821.<sup>10)</sup> Ved Kontrakt af 5. December 1820 købte han af Kammerraad Lunddahl (som Værge for sin umyndige Søn Jacob Andersen Lunddahl) den i Sommeren 1819 nyopførte Gaard i »Klostervænget«, paa nuv. Vestergade lige ved Torvet, for 5500 Rdl. r. S.; her indrettede han Apoteket, og her er det endnu beliggende; Skødet paa Ejendommen blev udstedt 30.

Juni 1821. I 1843 solgte han begge Apoteker til P e t e r F r e d e r i k B a g g e, og levede derefter som Rentier, først i København, senere i Fredensborg og tilsidst i Næstved, hvor han døde. I Nekrologen i »Archiv for Pharmaci og Chemi« skrives om ham, at han drev de 2 Apoteker »med en Dygtighed og Nøiagtighed, der fandt megen



Maribo Apotek.

Anerkjendelse og bidrog til at han, hvis redelige og menneskekjærlige Charakteer allerede tidligere havde skaffet ham Velyndere, nød en meget stor Tillid som Apoteker.«

Ved Testamente af 17. Marts 1849 (med Kodiciel af 3. Juni 1855) oprettede C. F. Schmidt et Legat paa 1000 Rdl., hvis Renter uddeles til Brændselshjælp til 10 trængende Familier i Maribo; Legatet bestyres af Byraadet.

### PETER FREDERIK BAGGE

købte 1843 Maribo Apotek med det dertil hørende Filialapotek i Rødby for 40,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 1843. I 1855 ombyg-

gede han Apoteksejendommen i Maribo. Ved kgl. Resolution af 10. November 1855 fik han Tilladelse til at sælge Rødby Apotek som et selvstændigt, salgbart Apotek; 3 Aar senere benyttede han Tilladelsen. I 1868 købte han »Det gamle Apotek« i Nakskov, men Justitsministeriet vilde ikke (i Henh. til Skrivelse af 5. November 1868) give ham Bevilling hertil, førend han havde godtgjort, at have solgt Maribo Apotek; derimod fik han Tilladelse til at drive Nakskov Apotek i et Aar med en autoriseret Bestyrer (se dette Apotek, I, S. 438). I 1869 solgte han Apoteket i Maribo til Th. A. V. R u g e.



Th. A. V. Ruge.

P. F. Bagge var tidligere Apoteker i Nysted, senere i Nakskov. (Biografi se »Det gamle Apotek i Nakskov«).

#### THEODOR ANDREAS VILHELM RUGE.

Født i Svendborg 26. Juni 1840,  
S. a. Apoteker Heinrich Adolph  
Christian Ruge og Marie Cecilie

Hansen, død i København 16. September 1892.

Gift i Faaborg 22. Februar 1870 med Birgitte Caroline Dahl, født i København 26. December 1849, D. a. Kunstmaler N. C. M. F. Dahl og Poulaine Weber, død i København 14. Februar 1897.

Han blev 1855 Discipel paa »Store Apotek« i Tønder, tog Medhjælpereksamen i Slesvig 29. Oktober 1859 og farm. Kandidateksamen i København 1862 II (haud ill.); konditionerede derefter nogle Aar i Randers og blev 1865 efter Apoteker J. A. Bøvings Død Bestyrer af Apoteket i Faaborg, indtil han i 1869 købte Maribo Apotek for 58,000 Rdl. til Overtagelse 27. Marts n. A.; Bevillingen udstedtes 27. Maj 1870. Apoteket blev i hans senere Leveaar fra Oktober 1883 bestyret af cand. pharm. L u d v i g C l e m e n t B a r d r a m\*).

\*) L u d v i g C l e m e n t B a r d r a m. Født i Odense 8. September 1860, disciplinerede August 1876—1879 paa Løve-Apoteket i Svendborg, tog Medhjælpereksamen Juli 1879 og farm. Kandidateksamen 1882 II (Laud.); konditionerede et Par Aar paa Maribo Apotek, inden han blev Bestyrer og



Th. Ruge var Kasserer for Laaland-Falsters Fængselsselskab og Medlem af Bestyrelsen for Maribo Asyl. I 1892 skænkede han til Asylet 1000 Kr., hvis Renter anvendes til Asylbørnenes Julefest.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med L. C. Bardram som Forpagter (Approbation som Bestyrer 20. Marts 1893); efter hendes Død fik Arvingerne 3. Februar 1898 Bevilling til at fortsætte Driften af Apoteket, indtil de afdødes Søn Arnold Ruge var kvalificeret til at overtage Apoteket; Bevillingen regnedes fra 14. Februar 1897 men var dog kun gældende i højst 10 Aar; L. C. Bardram fik fornyet Approbation 3. Februar 1898.

#### ARNOLD RUGE.

Født i Maribo 16. Juni 1877, S. a. foregaaende Apoteker.

Efter bestaaet Studentereksamen (Juli 1896) og Filosofikum blev han Discipel paa St. Jacobs Apotek i København fra 1. September 1897 til 1. April 1901 og derefter i nogle Maaneder paa Maribo Apotek; bestod farm. Medhjælpereksamen Oktober 1901 (II Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1903 (I Kar.). Konditionerede derefter i 1½ Aar paa St. Jacobs Apotek og i 2 Aar paa Maribo Apotek, indtil han efter L. C. Bardrams Død overtog dette Apotek som Ejer fra 1. Juni 1907; Bevillingen udstedtes 2. Marts 1907.

A. Ruge er siden 1911 Provinsialkasserer i »Det pharm. Understøttelsesselskab« og siden 1920 Medlem af Bestyrelsen for »Akts. Indre Missions Gymnasium i Haslev«.



Arnold Ruge.

---

senere Forpagter af dette; død i København 12. Januar 1907. Gift 25. Oktober 1893 med Clara Maria Helms, født 17. September 1871, D. a. Distriktslæge i Maribo Ludvig A. N. Helms og Sofie Charlotte Meincke.

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Optegnelser og Manuskripter i E. Dams efterladte Samlinger.

- \*) K. Carøe: Den danske Lægestand I, S. 39.
- \*) Danske Kancelli. Henlagte Sager. 1725.
- \*) Fynske Registre. 1724—30, Fol. 71.
- \*) Suppliker 1731, I, 364; Fynske Registre XXX.
- \*) Apotheker Claus Seidelins Optegnelser om sit Levned 1702—1782. (Memoirer og Breve. XXII, 1915, S. 203—04).
- \*) Supplik Protokol 1734, II Halvaar, 616; Petersen: Den danske Medicinal-Lovgivning I, S. 32.
- \*) Supplik Protokol 1764, II Halvaar, 1009.
- \*) Fynske og smaal. aabne Breve 1759—66, Fol. 570, Nr. 4.
- \*) Supplik Protokol 1770, II Halvaar, 769.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) Fynske og smaal. Registre 1792—95, Fol. 596, Nr. 150.
- \*) 5. Depart. Registr. 1805—6—7, Fol. 107, Nr. 638.
- \*) 5. » » » , Fol. 99, Nr. 573.
- \*) 5. Depart. Brevbog 1810, 24.  $\frac{1}{4}$ .
- \*) 5. » » 1809, 553,  $\frac{1}{8}$ .
- \*) 5. Depart. Registr. 1808—9—10, Fol. 315, Nr. 209.
- \*) 5. » » » , Fol. 402, Nr. 584.
- \*) 5. » » 1811—12—13, Fol. 349, Nr. 946.
- \*) 3. » » 1821, Nr. 1908.

# ELEFANT-APOTEKET I HOLBÆK

## DET GAMLE APOTEK

EVERT FELLMANN.

Vistnok født i Riga; død i Holbæk 1. August 1714. Ugift.

I 1704 nævnes han som Apotekersvend i Næstved<sup>1)</sup>, men iøvrigt vides intet om hans Herkomst og Uddannelse, inden han 7. Marts 1705 fik Bevilling til Apotek i Holbæk<sup>2)</sup>; Bevillingen indeholder intet udover det almindelige. Hans Apotek laa paa Nordsiden af Algade (i det 7de Hus fra nuv. Havnegade?) øst for Borgmester Lars Christensens og vest for Skomager Hans Jørgensen Coldings Gaarde. Det bestod mod Gaden af 16 Fag Hus' med frie Stolper paa begge Sider; oven over var en stor Kvist af 4 Fag og 4 Vinduer; mod Gaarden var 17 Fag Hus og mod Haven 15 Fag; begge Huse teglhængte og 2 Loft høje; til Gaarden hørte en skøn og behagelig Haveplads. Fellmann havde 22. Marts 1705 udstedt en Panteobligation i Ejendommen paa Købesummen 500 Rdl. til Sælgeren Borgmester Lars Christensen; fra Juni Termin 1708 skulde han afdrage 100 Rdl. om Aaret, men da han døde, krævedes i Boet Kapitalen og Renter fra 11. Juni 1713. Gaarden solgtes ved Dødsboauktion for 533 Rdl. 2 Mk. d. C. til Prokurator Børge Mogensen Bring, som fik Skøde 11. December 1714; da beboedes Ejendommen af Md. Anna Sibylla Smith, Peter Hansen Biørns Enke.<sup>3)</sup>

Af Skifteforretningen efter hans Død fremgaar det iøvrigt, at Fellmanns økonomiske Forhold var meget daarlige og hans Apotek i en sørgelig Forfatning. Som Sagkyndige ved Apotekets Vurdering anvendtes Barberen Tor-kild Normann og Apotekersvenden Peiter Larsen; Normann blev særlig for-maaet til at efterse hvilke Apotekersager, der maatte findes. Han fandt bl. a.

i Diskens 40 Skuffer en Del gamle Plastre, en Krukke med Axungia Leporis (2 Sk.), en Krukke med fortorret Helleboriekstrakt (6 Sk.), en do. med fortorret Extr. Tormentillæ (1 Sk.), en Del Glas med forskellige Spiritus og en Æske med 2 tørre Tudser (1 Sk.); et Hakkebrædt med Kniv (24 Sk.), en Apotekerhakkedkniv (6 Sk.), 15 Skuffer med gamle fordærvede Urter, en Del med fordærvet Frø, 6 Krukker med Hank og Tud, »hvori nogen gammel Sirup af ingen Værdi« (6 Sk.), og forskellige destillerede Vande uden Værdi. I den øverste Reol af Oliteterne fandtes 9 tomme Glas, i den anden 10. Her var isøvrigt 6 Lod Coralla rubra (å 4 Sk.),  $\frac{1}{2}$  Lod Coralla alba (4 Sk.), et Glas med Narhvaltand (2 Mk. 2 Sk.), Lapis granati (6 Sk.), Vildsvinetand (3 Sk.), Lapis Saphir 2 Lod (18 Sk.), Lapis Smaragd (10 Sk.), Mater Perlarum ppt. 5 Lod (24 Sk.), et Kræmmerhus Mumie (8 Sk.) og Electuarium Mithridati (1 Mk.). — Skrivedisken var Opbevaringssted for en Hjortetak bestaaende af 24 Stykker, en brøstfældig Vægt, en Præparersten med Løber (1 Mk.), desuden  $\frac{3}{4}$  Pd. skaaren Tobak og som det bedste en Bliksparebøsse med Laas for (til 12 Sk.), der indeholdt kontant 8 Mk.

Paa forskellige Steder i Huset fandtes Apotekerverer. Paa Salen saaledes bl. a. en Del gamle Urter, som »ej bleve ansete for nogen Værdi uden 8 Sk.«, en Bøtte med gammelt Bukkeblod (1 Sk.); paa Loftet næstved var der 2 Destiller-Stenkrukker, 23 Stykker Destillerglas (2 Mk.),  $1\frac{1}{2}$  Td. gamle Encbær (3 Mk.); i et Kammer ved Salen beroede adskillige Materialier af Apotekertøj, som Mændene ikke kunde vurdere og derfor blev under Forsøgling indtil videre. I et Skab i Stuen var en Marcipanform (4 Sk.), en Æske med 4 Klysterrør af Ben og en Balsambøsse. — Ved Auktionen 18. Oktober 1714 indbragte Varer og Inventar ialt 90 Rdl. 1 Mk.  $12\frac{1}{2}$  Sk.

I Boet forlangle Vinhandler Kristian Sohl i København 23 Rdl. 3 Mk. for leveret Vin og fransk Brændevin i 1709; i September d. A. havde Fellmann sendt Sohl et Aldrag paa 10 Rdl. og bemærkede samtidigt »Gott weis dass die Nerung ist sehr schleglit«. En anden af hans Leverandører var Urtekræmmer Didrik Dressing i København. — Under Apotekerens Svaghed havde Skomager Frederik Frederiksens Hustru opvartet, herfor, og fordi hun havde vaaget over hans Lig, fordrede Skomageren i Boet 4 Rdl. 4 Mk.; Begravelsen kostede 36 Rdl. 6 Sk.; til Ligets Klædning udleveredes af Boet en gammel Paryk og en Klosterlærreds Skjorte. I Boet fordredes desuden Betaling for Opvartning af en fremmed Pige og for Mad, han i Sommeren 1713 havde faaet ude i Byen; endvidere forlangle Barberen Torkild Normann 2 Rdl. i et Aars Barberløn.

Fellmanns Bo gav et Overskud paa 57 Rdl. 2 Mk.  $3\frac{1}{2}$  Sk. foruden nogle usikre Fordringer. Af Slægninge havde han en Søster Anna, sal. Tomas Nissens i København; en anden Søster havde været gift med en Valters og havde efterladt sig 2 Børn, og en Broder var død i Riga, hvor de øvrige Arvinger var døde for mere end 20 Aar siden. Søsteren Anna havde forstrakt Fellmann med Penge til Apotekets Oprettelse og hans Bods Istandsættelse.<sup>4)</sup> — —

Der er i Byens Skattelister mange Vidnesbyrd om Fellmanns fattige Tilstand; han betalte dog troligt sine Skatter, kun et enkelt Aar er han i Resistance; han erlagde stadigt Ekstraskat og Aftensangspenge, som Regel 4 Mk. til hvert Formaal. I et Mandtal over Skat til Militiens Mundering fra 1705

anføres han nederst blandt Borgere, som bruger nogen liden Handel; i 1709 maa han betale 4 Mk. til Byens Køb af Hovedvagten og Reparation af Byens Sprøjter. Da General-Krigs-Kommissariatet i 1710 forlangte at vide, hvor meget Staldrum til Heste der var at faa i Holbæk, opgiver Fellmann for sit Vedkommende 6 Heste; fra samme Aars Mandtal til Svarelse af Krigsstyr hidrører Kæmnerens Bemærkning om, at Apotekerens iboende Gaard er pantsat og har han inlet Brug uden Apoteket, som er ganske slet og ringe; i 1712 hedder det, at han har meget slet Brug ved Apoteket, saa hans Vikaar er ringe; 1714 siges Gaarden at være i slet Tilstand; ganske barokt kommer hans Elendighed frem i Kæmnerens Bemærkning fra 1711, da der i Skattelisten staar: »Felman, Apotecher men fattig.« Dog betalte han redeligt i 1710 2 Rdl. i Skat af sin eneste Paryk og 5 Mk. 5 $\frac{1}{2}$  Sk. i Folkeskat for sin Tjenestepige, hvis Halvaarsløn var 2 Rdl. 4 Mk. Da der efter en kgl. Forordning af 26. Januar 1711 skulde betales Skat af Heste og beslagne aabne Vogne, skriver han paa Listen: Ich Habe keine Ferde nog Wagen; da slap han fri ligesom i 1713, da han henviser til sin Stillings Fritagelse for Indkvartering; men dette Aar skrives da ogsaa om ham: »er forarmet«. Han kom dog i sin Grav som en redelig Mand; ogsaa det sidste Aars Skat blev betalt af Boet.

#### LORENTZ LINDE.

Død i Holbæk 1754, begr. 16. Februar.

Gift med Maren Lyng, død i Holbæk 14. September 1766.

Han var Discipel paa Hof-Apoteket i København i Aarene 1706—11 og senere i nogle Aar Medhjælper smst.; var derefter Urtekræmmer i København (i 1717 boede han i Købmager Kvarter Mtr. Nr. 58); 5. April 1720 fik han Moratorium for alle Kreditorers Krav og Tiltale paa 3 Aars Tid.<sup>5)</sup> Samme Aar ansøgte han om at maatte holde Apotek i Holbæk, hvor der siden Fellmanns Død ikke havde været noget saadant; i Ansøgningen anførte han at have serveret i 8 Aars Tid paa Hof-Apoteket og tilmed i Pestens Tid; han bad om, at det maatte bevilges, at ingen uden han alene maatte sælge nogen Slags Vin, »paa det ene Land kan følge det andet«. Stiftamtmanden anbefalede Ansøgningen og udtalte, at han burde have Lov til at logere fremmede Rejsende, for hvilke intet privilegeret Værtshus fandtes i Byen; dette bevilgedes ham, men uden Eneret, i Bevillingen af 8. November 1720.<sup>6)</sup>

Da Lorentz Linde skulde genoprette Apoteket i Holbæk, maatte han skaffe sig en ny Apoteksejendom. I 1724 købte han den Gaard paa Algade, paa hvilken Grund Apoteket endnu er beliggende, og hvori han siden sin Ankomst til Byen havde boet til Leje. Den var da beliggende mellem Borgmester Andreas Grubbes og afg. Jens Mikkelsen Skomagere Gaarde paa Algades søndre Side og ejedes

af Søkaplajn Nicolai Esben Poulsen, der fra 1721 til sin Død i 1735 ejede »Jomfruens Egede« i Øster Egede Sogn; han var kommen i Besiddelse af den ved sit Ægteskab med Enken efter Slotsforvalter paa Jægersborg Niels Thøgersen (død 1722);<sup>7)</sup> Linde overtog Gaarden 21. August 1724 og fik Skøde derpaa 11. December s. A.



Gaardparti fra Holbæk Elefant-Apotek.

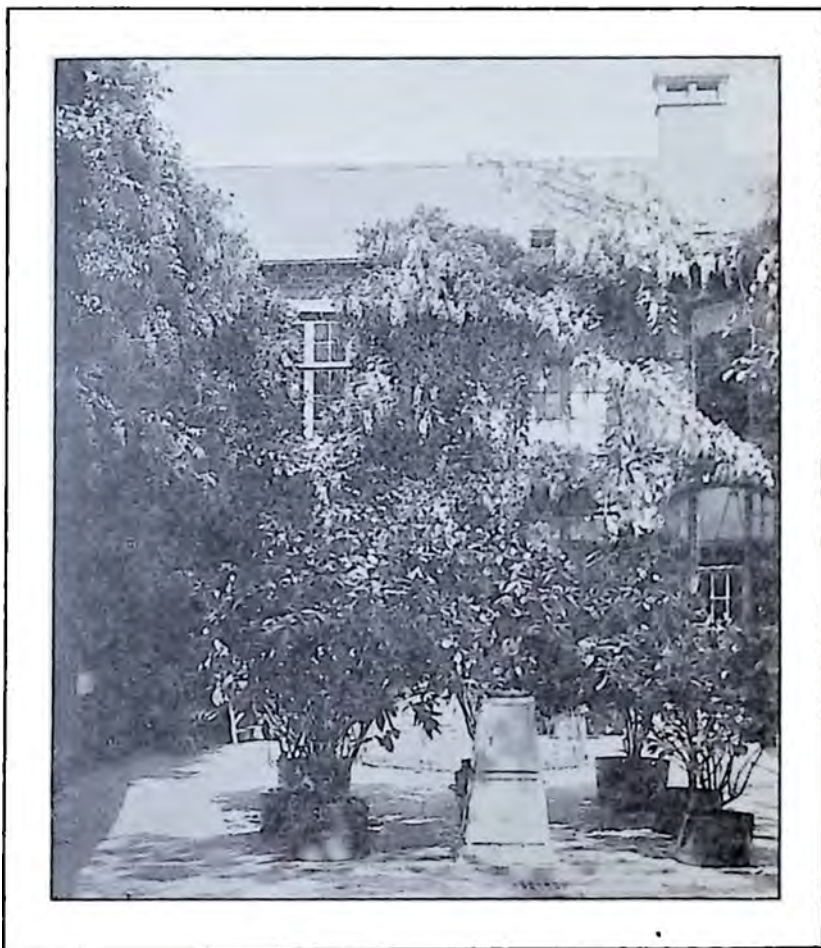
I 1742 overdrog han Apoteket og Ejendommen (ved Skøde af 11. Juni d. A.) til sin Søn J o h a n L o r e n t z L i n d e, »Apotekersvend og ventelig Successor«.<sup>8)</sup>

#### JOHAN LORENTZ LINDE.

Født i København 1713, S. a. foregaaende Apoteker, død i Holbæk 1773, begr. 14. Juni.

Gift i Holbæk 3. Februar 1745 med Christine Jørgensdatter Schou, D. a. Byfoged i Sorø Jørgen Schou og Helene Christoffersdatter; (gift 1) med Niels Clausen Knag, Ejer af Langebæks Mølle, der døde 1741, begr. 16. Marts).

Han var Discipel paa Hof-Apoteket i København, konditionerede



Gaardparti fra Holbæk Elefant-Apotek.

smst. og var senere Provisor paa Hof-Apoteket i Slesvig, hvis Indehaver Johan Adolf Bilhard ogsaa var Læge. Da hans Fader Lorentz Linde dels formedelst Alderdom og dels fordi han formedelst hans »iværende Tilstand ikke længere formaaede at *soutenere* sig med Hustru og Børn«, havde han i 1742 paa forventet kgl. Approbation afstaaet Sønnen Apoteket, og denne ansøgte derfor 11. Juni s. A. om at maatte forundes samme Privilegium som Faderen med den

Tilføjelse alene at maatte udtappe Vin og fransk Brændevin i Holbæk, paa det han desbedre kunde ernære sig ved Apoteket og vinde Brødet for sig og sine.

Stiftamtmand Niels Gersdorff bemærker i sin Erklæring om Ansøgningen, at Holbæk Apotek i Aar og Dag havde været i en meget ringe Tilstand, men da den gamle Linde altid paaberaabte sig, at Sønnen med det første ventedes hjem for at overtage og istandsætte Apoteket, var der med den gamle bleven baaren *Consideration*, saa at han indtil nu deri var bleven besiddende. Gersdorff indstillede, at den unge Linde fik Paalæg om tillige at holde Værtshus for fremmede Rejsende, siden intet andet Hus der i Byen var at indrette dertil. Johan Lorentz Linde fik 21. September 1742 den ønskede Bevilling, i hvilken han forpligtedes til at holde gode Vine samt til at forsyne de til Byen ankommende Fremmede med gode Logementer og andre Fornødenheder for billig Betaling, saa at ingen kunde have billig Aarsag sig derover at besværges.<sup>o</sup>) — Han var tillige Klasselotteri-Kollektør.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Søren Christian Ørsted som Bestyrer men overdrog allerede det følgende Aar Apoteket til Bernhard Hagen; Ørsted blev hos denne som Medhjælper, indtil han i 1776 overtog Apoteket i Rudkøbing; han blev senere Apoteker i Sorø (Biografi se »Sorø Apotek«, I, S. 208).

#### BERNHARD HAGEN.

Født i København 1748, døbt 14. Juni, S. a. Apoteker Bernhard Hagen (Kong Salomons Apotek) og Anna Margrethe Cøllner, død i Holbæk 9. Februar 1785.

Gift i Hagedsted 7. Oktober 1774 med Cathrine Hedevig Bagger, født i Skamstrup 16. Juni 1755, D. a. Sognepræst Jakob Jakobsen Bagger og Vibeke Clausdatter Buch, død i Holbæk 11. August 1820; (gift 2) med efterfølgende Apoteker S. L. Worsøe).

Bernhard Hagen blev født efter sin Faders Død, og hans Fødsel kostede Moderen Livet; han blev derfor opdraget hos sin Møster Marie Elisabeth Cøllner, gift med Justitsraad, Auktionsdirektør Fisker. Han var Discipel paa Hof-Apoteket i København 1763—67; konditionerede 1767—69 hos Hofapoteker i Stettin Johann Chr. Friedr. Meyer og 1771—73 hos den som Forfatter af den ofte udkomne »Lehrbuch der Apothekerkunst« bekendte Apoteker og Pro-



fessor i Fysik og Kemi i Königsberg Carl Gottfried Hagen. I Høsten 1773 kom han tilbage til København og underkastede sig 21. April 1774 Examen pharmaceuticum, hvorved han opnaede Karakteren



Bernhard Hagen.  
(Efter Fotografi af Maleri).

»antagelig«. Bevilling til at drive Holbæk Apotek fik han 3. August 1774.<sup>10)</sup> J. L. Lindes Enke overdrog ham Gaard og Apotek med tiliggende Gaardsrum og Haveplads samt alle dertil hørende Ejen- dele ved Skøde af 10. December 1774; Gaarden betegnes som liggende paa Algades søndre Side mellem Købmand Jørgen Knags

(Enkefru Lindes Søn af første Ægteskab) og Gørtler Johan Struxes Gaarde; Købesummen var 4000 Rdl., med hvilken Sum Gaardens Rettighed i By og paa Mark tillige var betalt.<sup>11)</sup>

Allerede 8 Maaneder efter sin Mands Død ægtede Enken S ø r e n W o r s ø e, der derefter overtog Apoteket som Ejer.

### SØREN LARSEN WORSØE.

Født i Blegind 29. Maj 1743, S. a. Sognepræst Laurids Sørensen Worsøe og Ida Margrethe Christoffersdatter Bøgh, død i Holbæk 28. April 1804.

Gift i Holbæk 12. Oktober 1785 med Cathrine Hedevig Bagger. Enken efter foregaaende Apoteker.

Han var Discipel paa Svane-Apoteket i Aarhus fra 30. Oktober 1755 til 1762; konditionerede et halvt Aar i Vordingborg, 4½ Aar i Nyborg, 1 Aar hos Apoteker Brysing i Schwerin, 2½ Aar hos Apoteker Quistrop i Rostock, 7 Aar paa Løve-Apoteket i Næstved og var fra 1776—84 Provisor paa Løve-Apoteket i Arendal. I hans Bevilling til Holbæk Apotek af 18. August 1786 opretholdtes Bestemmelsen om at holde Værtshus med Udtapning af Vin og fransk Brændevin samt Logering af Fremmede.<sup>12)</sup>

I 1790 androg Worsøe for Kongen, hvorledes det til Apotekets Understøttelse var forundt ham at maatte herbergere Rejsende; men ved »den ny anlæggende Landevejs længere Bortdragelse fra Købstaden« vilde denne Del af hans Næringsvej bortfalde og blive Landsbyernes herbergerende Steder til Del. Tillige gjorde den femdobbelte forhøjede Pris af alle Livets Nødvendigheder og af de til et Apoteks Vedligeholdelse nødvendige Rekvisitter Livets Ophold og et talrig Families Opdragelse ulignelig vanskeligere. Han ansøgte derfor om nogen Erstatning for det ham og Formænd forundte Privilegii Krænkelse, hvis Landevejen uheldigvis skulde længere bortdrages Købstaden Holbæk. Stiftamtmanden kunde ikke anbefale denne Ansøgning om Erstatning, »da den nye Vej fra Roskilde til Kalundborg endnu ej var afstukken og end mindre fuldført«. Og herved blev det.<sup>13)</sup>

Efter hans Død i 1804 sad Cathrine Bagger for anden Gang som Enke med Holbæk Apotek; da hun bekendtgjorde sin Mands Død i Berlingske Tidende, tilføjede hun: »Fra Apoteket skal enhver fremdeles paalidelig og pligtskyldigst vorde betjent, og jeg udbeder mig paa det bedste at være anbefalet«. Hun fortsatte Apotekets Drift,

først med Georg Filip Hertzberg\*) og derefter med sin Søn af første Ægteskab Hans Christian Hagen som Provisorer, indtil hun fra Januar 1807 overlod denne Apoteket.



Haveparti fra Holbæk Elefant-Apotek.

Worsøes Enke foretog i 1805 en betydelig Reparation paa Gaarden, der kostede hende over 1600 Rdl.; da hun samtidigt fik opsagt en Prioritet paa 3000 Rdl., som hendes Moder havde haft staaende i Gaarden, ansøgte hun Finanskollegiet om et Laan paa 4000 Rdl. mod første Prioritet i hendes Gaard, Apoteks- og Herbergprivilegium; Gaarden og Apoteket var vurderet til 10,000 Rdl. Hun fik Afslag, skønt Stiftamtmanden Baron Adeler havde anbefalet Ansøgningen og særligt fremhævet de mange bekostelige Forbedringer, som hun paa Amtets Opfordring havde foretaget ved de i hendes Gaard til Rejsende bestemte Værelser og Lejligheder.

Det følgende Aars 16. Februar ansøgte hun igen, og denne Gang var Ud-sigterne hos Finanskollegiet ikke saa daarlige, og der blev forlangt nærmere Oplysninger om det tilbudte Pants Beskaffenhed; det fremgik af Holbæk Købstads Brandforsikringsprotokol, at Bygningerne fra Gadelængden til Svinestien var forsikrede for 4630 Rdl. Desuden blev der i Maj 1806 foretaget en Vurdering af Ejendommen, der nu beskrives saaledes: En Gadelængde

\*) Georg Filip Hertzberg. Født i Tønningen 1. Maj 1777, discip. paa Holbæk Apotek 1792—1798, farm. Eksamen i København 31. Marts 1803; fik Bevilling til Apotek i Løgstør 25. Maj 1804 og til Apotek i Nibe 2. November 1804 men benyttede ingen af dem; fik 29. December 1809 Bevilling som Apoteker i Holmestrand i Norge; drev dette Apotek til sin Død 26. April 1843.

paa 15 Fag, 2 Etager med Kælder under, Bygningen af Ege- og Fyrrelømmer, murede Vægge og Stentag; i nederste Etage indrettet til Stuer, Kammer og Apotek; øverste Etage var indrettet til 6 smukke Kamre, hvert paa 2 Fag, og en smuk Stue paa 3 Fag; denne Længde havde en Tilbygning i Gaarden paa 4 Fag med 2 Kamre; den vestre Længde til Bysøstræde bestod af 10 Fag, 2 Etager og Kælder under, indrettet til Stuer og Kamre; i en anden Vestlængde paa 7 Fag i én Etage var Portrum, Stald og Lo; i den østre Længde paa 10 Fag og én Etage var Køkken, Laboratorium og Bryggers og ligeledes i samme Side 2 Fag Hus med klinede Vægge med Karlekammer og Hønsehus. Den søndre Længde paa 7 Fag var indrettet til Lo og Lade.

Gaarden med Herbergprivilegium og alt tilhørende var vurderet til 5500 Rdl., Apoteket med Vasa og andre Inventarier saavel som til Laboratoriet hørende Kedler, Ovne, Retorter og videre med Apoteksprivilegium vurderedes til 4000 Rdl.; denne Post var ansat af Landfysikus, Dr. Simon Bugge og Ansøgerindens Broder, Distriktskirurg Peder Christian Schiøtt Bagger, der havde begyndt sin Løbebane som Apotekerlærling. Den store Have til Frugt, Køkken- og Apotekerurter paa 4 Skp. Sædeland paa den anden Side af Bagstræde blev ansat til Værdi 500 Rdl., og den udskiftede Jordlod i Byens Old paa 3 Tdr. Land vurderedes til 200 Rdl.; hele Pantets Værdi var saaledes 10,200 Rdl.

Efter adskillige Forhandlinger fik hun Laanet bevilget til Juni Termin 1807 med 4 pCt. Renter, 500 Rdl.s Afdrag de 2 første Aar og derefter 100 Rdl. aarligt gældende saavel for hende selv som for enhver tilkommende Ejer. Hun havde nemlig senere ansøgt herom til Fordel for sin Søn, da hun følte Alderdommen begynde at indfinde sig, og hun uden at se sin Søn anbragt i den Vej, han havde opofret sig til, og ved derimod at se ham forlade sig, maaske for Eftertiden kunde blive udsat for en kummerlig Ejendom.<sup>14)</sup>

Som Apoteket nu var indrettet, henstod det, til S. C. W. Ipsen overtog det i 1838.

### HANS CHRISTIAN HAGEN.

Født i Holbæk 23. Oktober 1781, S. a. næst foregaaende Apoteker Bernhard Hagen og Cathrine Hedevig Bagger, død i Holbæk 12. September 1816.

Gift 1807 med Cathrine Buurmann, født 1785, død i Holbæk 22. Januar 1838; (gift 2) med efterfølgende Apoteker G. A. Hjerm).

Han kom 1796 i Lære hos sin Onkel, Apoteker Mathias Hagen paa Kong Salomons Apotek i København, og udlærtes 1801; konditionerede 2 Aar i Maribo og forestod derefter Holbæk Apotek under Stedfaderens Sygdom indtil Januar 1804, da han tog til København for at læse til Eksamen, som han bestod 26. Maj s. A. (enst. Laud.).<sup>15)</sup> Efter Hertzbergs Bortrejse var han Bestyrer af Holbæk Apotek for Moderen, indtil han selv overtog det i Januar 1807; Bevilling dertil fik han 26. Juni 1807. I Skødet af 27. Juni s. A. siges

Gaarden at ligge mellem Sieur Peder Schoumanns Gaard paa den ene og det saakaldte Bysøstræde paa den anden Side. Moderen overdrog ham Apoteket med Bygninger, tvende Haver og en Jordlod i Holbæks Old tillige med hendes Apoteker- og Herbergereprivile-



Holbæk Apotek ca. 1845. Personerne er Apoteker S. C. W. Ipsen, hans Hustru og 2 Søster og en Gouvernante.  
(Efter Fotografi af Silhouet.)

gium for ialt 14,000 Rdl. d. C. Den Jordlod i Holbæk Slotsmark, hun havde i Arvefæste, overdroges uden Afstaaelse; Hagen modtog 2 Heste, 2 Køer, et Seletøj, en Plov, en Arbejdsvogn samt en indmuret Bryggerkedel og tiltraadte Ejendommen 1. Maj 1807; Apotekets Drift overtog han fra Købekontraktens Dato, imod at han fra denne (4. Januar 1807) til førstk. 1. Maj betalte sin Moder 25 Rdl. ugentligt.<sup>11)</sup> Han drev Apoteket til sin Død, hvorefter det ved Enkens Ægteskab med Georg Alexander Hjerm overgik til denne.

Ved Kancelliskrivelse af 15. Juli 1809 til Amtmanden over Holbæk Amt blev det paalagt H. Chr. Hagen at oprette *et Filialapotek i Nykøbing p. Sj.* Efter forskellige Genvordigheder lykkedes det ham at faa det i Stand, men allerede 2 Aar efter ønskede han sig fritaget derfor, og ved kgl. Resolution af 22. April 1812 omdannedes Filial-Apoteket til et selvstændigt Apotek. (Se herom under »Nykøbing Sj. Apotek«).

## GEORG ALEXANDER HJERM.

Født i Garding 1791 (S. a. Apoteker Søren Seemann Hjerm?), død i Holbæk 13. Marts 1839.

Gift 26. Maj 1817 med Cathrine Buurmann, Enken efter foregaaende Apoteker .

Han var Discipel paa Sønderborg Apotek, konditionerede i Altona, Kiel, Flensborg og København og tog farm. Eksamen i Kiel; i Aarene 1813—17 var han Bestyrer af Apoteket i Køge for Apoteker J. H. Dischers Enke. 26. August 1817 fik han Bevilling til Holbæk Apotek med Ret til at udskænke Vin og fransk Brændevin samt holde Værtshus og logere fremmede rejsende Folk.<sup>10)</sup>

Et Aarstid før sin Død solgte Hjerm Apoteket i Holbæk til Apoteker i Hillerød **E b b e M a d s A n d r e s e n**. Købekontrakten udstedtes 27. Marts 1838, Overtagelsen skulde ske 11. Juni s. A. og omfatte Apoteket med Bygninger, de 2 Haver og den Ejendommen tilliggende Jordlod i Holbæk Old, stor omtrent 3 Tdr. Land, tillige med Privilegium og Rettighed til Gæstgiveri, Urtekramhandel og Vinsalg; Købesummen sattes til 3000 Rdl. Sedler og 37,000 Rdl. rede Sølv. Allerede i Maj s. A. døde imidlertid Andresen, og hans Enke overdrog da ved Dokument af 10. Juni 1838 alle sine Rettigheder og Pligter vedrørende Holbæk Apotek til cand. pharm. **S. C. W. I p s e n** af Næstved. Hjerm udstedte Skødet 6. August s. A. og overlod 24. August Ipsen den ham tilhørende Arvefæsteparcel Nr. 10 af Holbæk Slots Ladegaards Jorder paa 6 Tdr. 7 Skp. Land.<sup>11)</sup>

## SVEND CHRISTIAN WESSEL IPSEN.

Født i København 1812, S. a. Snedkermester Peter Erik Ipsen og Ingeborg Bruce, død i København 13. Januar 1886.

Gift med Sofie Madsen, D. a. Forpagter Madsen paa Gaunø, død 25. August 1890.

Han var Discipel paa Dispensationsanstalten paa »Almindeligt Hospital« i København og tog farm. Kandidateksamen 1834 II (haud ill.); da han købte Holbæk Apotek, var han Medhjælper paa Løve-Apoteket i Næstved. Bevillingen til Holbæk Apotek udstedtes 26. Juli 1838; i 1880 overdrog han det til sin Søn **J. A. V. I p s e n** og boede derefter i København til sin Død. 19. Oktober 1880 udnævntes han til Justitsraad.

Straks efter Overtagelsen lod Ipsen foretage forskellige Omfor-

ændringer ved Ejendom og Apotek og fortsatte dermed i Aarenes Løb. Visitatsprotokollen <sup>17)</sup> fortæller derom: Ved en i dette Aar (1838) bekostet ny Facade havde Bygningen faaet et smukt og anseligt Ydre; Materialkamrene flyttedes til Stuetagen, Officinet blev for en stor Del forsynet med nye og propre Opbevaringsapparater samt fik Kakkelovn. Mellem 1848—50 indrettedes nyt Laboratorium, i 1854 kom hertil et nyt Støde- og Skærekammer, 1868 kom Dampapparat i Laboratoriet, 1870 udvidedes og forskønnedes Officinet.

I S. C. W. Ipsens Bevilning var indbefattet den sædvanlige Ret til at holde Værtshus, udtappe Vin og fransk Brændevin samt logere Rejsende. 29. December 1873 frasagde han sig paa ubestemt Tid Retten til Værtshushold, Brændevinshandel og Udkænkning; 31. December 1880 gentog Sønnen denne Frasigelse, denne Gang for bestandig.



S. C. W. Ipsen.

### JACOB AXEL VALDEMAR IPSEN.

Født i Holbæk 11. Februar 1849, S. a. foregaaende Apoteker, død i Holbæk 5. Marts 1907.

Gift 9. Juni 1887 med Henriette Johanne Margrethe Krarup, født 7. November 1868, D. a. Forpagter af Severinsminde, Butterup Sogn ved Holbæk, Alfred Krarup og Thora Mathilde Margrethe Henckel.

Blev Student fra Herlufsholm 1868 (II K.), var Discipel paa Holbæk Apotek fra Juli 1868 til Medhjælpereksamen August 1871 og konditionerede derefter et halvt Aar paa samme Apotek, tog farm. Kandidateksamen 1873 I (Laud.) og vendte paany tilbage til Holbæk Apotek som Medhjælper; fra 1. November 1880 overtog han Apoteket som Ejer, Ejendommen derimod fra 1. Januar 1881; Be-

villingen udstedtes 5. Oktober 1880, Skødet 4. November s. A. Ejendommen var i Følge dette Nr. 78 paa Algade, dens Grund 1 Fdk.  $\frac{3}{4}$  Alb. Hartkorn, hvortil kom Matr. Nr. 148 i Bagstræde, benyttet til Have, 1 Skp. 2 Fdk.  $1\frac{1}{4}$  Alb. Hartkorn med Gammelskat 1 Kr.



J. A. V. Ipsen.

28 Øre, Jordlodden Matr. Nr. 11 paa Holbæk Ladegaards Mark 6 Skp.  $1\frac{1}{4}$  Alb. med Gammelskat 11 Kr. 56 Øre; der svaredes heraf en Arvefæsteafgift til Ejeren af Holbæk Ladegaard paa 90 Kr. aarlig og en Rekognition ved Ejerskifte af 41 Kr. 25 Øre. Købesummen udgjorde ialt 150,831 Kr. 81 Øre; heraf var for Privilegiet beregnet 70,000 Kr., for Apoteksejendommen 54,000 Kr., og for Varer og Inventar 20,000 Kr.<sup>11)</sup>

J. A. V. Ipsen fortsatte de af Faderen paabegyndte Forbedringer af Apoteket og dets Lokaler.

1889 blev Laboratoriet atter ombygget og fremtraadte nu i en udmærket smuk og tidssvarende Stand; under Laboratoriet var indrettet Kældere til Spiritus- og Oliebeholdere, ligeledes var her Varmeapparat, hvormed Laboratoriet, Tørreovnene, Officinet og en Del af Beboelseslejligheden opvarmedes.<sup>17)</sup> — Han var en Del Aar Formand for Danmarks Apotekerforenings nordre sjællandske Kreds og et mangeaarigt Medlem af HolbækBys Ligningskommission og af Bestyrelsen for Holbæk Sparerkasse.

5. September 1905 ansøgte Fru Henriette Ipsen (paa sin Mands Vegne) om Tilladelse til at holde Bestyrer; Ansøgningen anbefalede af Sundheds-Kollegiet 11. Oktober og bevilgedes 2. November s. A. Bestyrer blev cand. pharm. Camillo Wilstrup (nu Apoteker i Stenlille), der bestyrede Apoteket indtil 1. August 1907, da det overtoges af A. V. Krarup, Apotekets nuværende Indehaver.

#### ARNOLD VILHELM KRARUP.

Født i Aalborg 29. Marts 1876, S. a. Direktør Ejler Christian Krarup og Anna Albertine Borch.





Elefant-Apotheket i Holbæk.

Gift i København 30. Oktober 1907 med Anna Sofie Frederikke Nyeberg, født i Voer ved Randers 27. Oktober 1876, D. a. Sognepræst Peter Severin Nyeberg og Ida Oline Hagen.

Var Discipel paa Nørrebro Apotek i København fra 1. November 1892 til Medhjælpereksamen i April 1896 og tog farm. Kandidateksamen i Oktober 1898; konditionerede derefter paa Apoteker i det franske Schweiz; uddannede sig som Gæringsfysiolog, var i Aarene 1902—04 Assistent hos Dr. Erich i Worms am Rh. og derefter Assistent ved Alfred Jørgensens gæringsfysiologiske Laboratorium i København. I Maj 1907 købte han af Enkefru Ipsen Apoteket i Holbæk til Overtagelse 1. August s. A.; Købesummen var 380,000 Kr. og Bevillingen udstedtes 24. Juli 1907.



A. V. Krarup (fot. 1924).

Apoteker Krarup var 1919—25 stedfortrædende Medlem af Skatteraadet for Holbæk Skattekreds; er siden 1921 Formand for Alliance Française i Holbæk, er Membre bienfaiteur de l'alliance Française de Paris og Medlem af Bestyrelsen for Grænseforeningen for Holbæk og Omegn samt Forretningsfører for »Det danske Hede-selskab«. Er dekoreret med den franske Orden som »Officier d'Academie«.

— — —

29. November 1907 fik Apoteket Tilladelse til at oprette et Haand-købsudsalg i Gislinge.

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Næstved St. Peders Kirkebog, 27/, 1704.
- 2) Sjæll. Registre 43, Fol. 395—96, Nr. 41.
- 3) Holbæk Auktionsprotokol 27/, 1693—27/, 1731, Fol. 254—261; Skøde- og Panteprotokol 1705—36, Fol. 68.
- 4) Holbæk Skifteprotokol.
- 5) Sjæll. Registre 1719—21, Fol. 326.
- 6) Supplik Protokol 1720, II Halvaar, 373.
- 7) Holbæk Tingbog 1717—32, Fol. 206.
- 8) » » 1732—55, Fol. 306.
- 9) Supplik Protokol 1742, I Halvaar 1149; Sjæll. Registre Nr. 317, 27/, 1742.
- 10) Sjællandske Registre Nr. 415, 7/, 1774.
- 11) Originalt Dokument i Apoteker A. V. Krarups Besiddelse.
- 12) Sjæll. Registre Nr. 664, 27/, 1786.
- 13) Supplik Protokol 1790, I Halvaar, B 2756.
- 14) Finanskollegiets Journal 1806, 974—1388—1904—2731; kgl. Resolution af 21. November 1806.
- 15) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 16) 2. Depart. Registr. 1817, Nr. 1313.
- 17) Visitatsprotokol for Holbæk Apotek, paabegyndt 27/, 1838.

—————

# RUDKØBING APOTEK

GOTTFRIED CHRISTOPHER BECKER.

Født før 1667, S. a. Præst i Mesinge paa Fyen Abraham Gottfried Becker og Else Lauritzen, død i Rudkøbing 1743, begr. 14. Februar.

Gift 1) 30. September 1696 med Catharina Feddersen, født i Flensborg Maj 1662, D. a. Købmand og Raadmand i Rudkøbing Nis Feddersen og Catharina Asmussen, død i Rudkøbing 1714, begr. 10. September; (gift 1) med Visiterer i Rudkøbing Claus Hansen Holst, død 1695).

2) med Susanna Maria von Westen, født i Trondhjem 1690, D. a. Apoteker Arnold von Westen og anden Hustru Inger Marie Thomasdatter Meyer, død 29. Juli 1772.<sup>1)</sup>

I 1705 ansøgte Gottfried Becker som »Indvaaner i Rudkøbing« om Tilladelse til at oprette et Apotek der i Byen;<sup>2)</sup> Bevilling dertil fik han 2. November 1705 (kgl. konfirm. 24. Marts 1731) med Tilladelse til der i Byen »alene at holde Vin og Brændevin og sælge Specerier«. I 1732 klagede han til Kongen over, at Byens Købmænd ikke respekterede hans Privilegier men handlede baade med Vin og Specerier saavel i Byen som til Proprietærer og Præster paa Landet. Han ansøgte om at faa Øvrighedens Støtte herimod, samt om at tillige alle der holdt Gæstebud og Værtsskab, hvortil Vin og Specerier behøvedes, »og med hans Kvittring ikke beviser at have faaet Varerne hos ham, skal anses som kgl. Mandaters modvillige Overtrædere«. Ansøgningen blev afslaaet.<sup>3)</sup>

Efter 36 Aars Virksomhed som Apoteker i Rudkøbing solgte Becker Apoteket til Provisor A n d r e a s J ø r g e n s e n paa Løve-Apoteket i Odense og ansøgte Kongen om Bestalling for Jørgensen indeholdende de samme Privilegier som hans egen. Kancelliet er-

klærede hertil, at der vilde blive udstedt Bevilling for Jørgensen, naar denne ved Attest beviste at være eksamineret og befunden dygtig; Bevillingen vilde dog ikke blive som Beckers, idet det for Fremtiden ikke vilde blive Borgerskabet forment tillige at handle med Vin, Brændevin og Specerier. Becker ansøgte endnu engang om, at Jørgensen maatte faa Bevillingen ubeskaaret, »paa det at han kan være i Stand til at udgive den *Subsistence*, som han har tilsagt Supplikanten, og som er det eneste, der er tilbage for ham, Hustru og Børn til Ophold i deres høje Alderdom og fattige Tilstand«; Ansøgningen blev dog paany afslaaet.<sup>4)</sup>

Efter hans Død ansøgte Susanna von Westen om at maatte sidde i uskiftet Bo (med 3 ugifte Døtre og en Søn paa 22 Aar), hvilket bevilgedes.<sup>5)</sup> Apoteket var allerede før Beckers Død overtaget af Andreas Jørgensen.

#### ANDREAS JØRGENSEN.

Gift 1) 1766 med Beathe Christine Holst, D. a. Herredsfoged Niels Holst i Næstved (senere Langeland) og Christina Svendsdatter.

2) med Sophie Marie Brinck.

Han var som foran omtalt Provisor paa Løve-Apoteket i Odense, da han i 1741 købte Rudkøbing Apotek af Becker; Bevillingen dertil fik han 13. Oktober 1741 (kgl. konfirm. 24. Juli 1747 og 25. Juli 1766). I 1743 ansøgte han om Eneret til Handel med Vin og fransk Brændevin, idet han erklærede, at Afsætningen i Byen af den Slags Varer var saa ringe, at naar baade han og alle Købmændene handlede dermed, var Varerne aldrig friske og gode; Ansøgningen blev afslaaet. I 1751 ansøgte han paany om det samme, da han umuligt kunde indfri sin Gæld alene ved at sælge Medikamenter; han fik paany Afslag.<sup>6)</sup>

Andreas Jørgensen saa sig vedvarende ikke i Stand til at klare sine Forpligtelser. Byens Fattigkasse var første Prioritetsindehaver i Apoteket med 500 Rdl. indestaaende; anden Prioritetshaver var Kancelli-Assessorinde Leth. Efter foregaaende Indførsel lod hun 18. September 1772 afholde Auktion over Apoteket, som nu solgtes for 1600 Rdl. til Dr. med. H a n s V e n n i n g h a u s e n.

Jørgensen, som 3. Oktober 1741 af det medicinske Fakultet var ordineret som *Licentiatu8 practicus* med Ret til at praktisere paa Langeland, »formedelst ingen Læge der kunde leve«, blev boende i Rudkøbing og ernærede sig af Lægepraksis. En kort Tid, fra No-

vember 1773 til Paaske 1774, var han Provisor paa Apoteket for Venninghausen; som det nedenfor skal omtales, blev denne Virksomhed ikke til Glæde for nogen af Parterne.



Rudkobing Apotek. Partl fra Haven (med Havestuen).

### HANS VENNINGHAUSEN.

Vistnok født paa Femern.

Gift med Mette Kirstine Winther, født ca. 1730 (20. Maj 1743 angives hun at være 12½ Aar gl.), D. a. Købmand i Svendborg Lauritz Winther og Margrethe Knudsdatter; (gift 1) 27. Maj 1746 med Købmand Peder Gram).?)

Han havde i sin Ungdom saavel ved inden- som udenrigske Universiteter lagt sig efter det medicinske Studium og erhvervet den medicinske Doktorgrad i Halle; havde derefter i en Del Aar boet i Svendborg men erfaret, at han saavel som andre ikke kunde leve af sit Fag alene »udi Fyhn«; han havde derfor købt den Apoteker Jørgensen tilhørende Gaard og Apotek paa Auktion og bad nu i en Ansøgning, dat. Svendborg 25. September 1772, Kongen om at faa Bevilling med de Privilegier, som Jørgensen havde haft.<sup>9)</sup> Hans Ansøgning blev anbefalet af Stiftsfysikus Eichel i Odense (5. Oktober), af Stiftamtmand Bille (10. Oktober) og af Collegium me-

dicum (6. November); af sidstnævnte dog saaledes, at Venninghausen enten skulde tage Examen pharmaceuticum eller tilholdes stedse at holde en eksamineret Provisor. 28. November 1772 skrev Kancelliet til Bille, at Supplikanten maatte underkaste sig Eksamen og derefter paany søge om Bevilling.<sup>9)</sup> Et halvt Aars Tid efter skrev Venninghausen til Kongen, da han »formedelst Uformuenhed til at gøre en Rejse til København og dels formedelst en Del paa Landet havende Patienter ikke kan underkaste sig Examen pharmaceuticum«, og bad om at maatte faa Bevilling mod at holde en Provisor; 8. September 1773 fik han da Bevillingen.<sup>10)</sup> Venninghausen var ganske ude af Stand til at kunne klare sig i Rudkøbing, og 5. August 1775 forlod han da Byen og drog til Femern for at nedsætte sig der som Læge; hans senere Skæbne er ukendt.

Fra Venninghausens kortvarige men bevægede Apotekertid i Rudkøbing foreligger en lang Række Skrivelser foranledigede af hans Stridigheder med Medhjælper, Provisor, Kreditorer og Autoriteter; de giver et interessant omend sørgeligt Billede af de dengang herskende enestaaende Apoteksforhold i Rudkøbing, og det skal derfor i det følgende forsøges at give en nogenlunde kortfattet Skildring af disse.

Venninghausen var Tobakoplags-Kommissionær i Rudkøbing. I et Brev af 23. Februar 1774 angav Apotekersvenden Christian Musæus for Byfogden, at hans Principal, skønt selv Statens Kommissionær, havde Kontrabande-Tobakker gemt i sit Hus. Dette bekræftedes ved en Husundersøgelse, og Venninghausen fik en Mulkt og blev frataget Bestillingen.<sup>11)</sup> Om Forholdet mellem Apotekeren og Musæus faar man en Anelse, da denne senere paa Aaret (som Apotekersvend i Odense) ansøgte om fri Proces mod Venninghausen, som havde mishandlet ham.<sup>12)</sup>

Forholdet til Provisoren, fhv. Apoteker Jørgensen, var heller ikke af det bedste. Blandt de mange Indlæg, der blev fremsat i den senere Strid mellem Venninghausen og hans Kreditorer, hvorom senere skal berettes, findes ogsaa et fra Jørgensen. Denne fik af Venninghausen Skyld for dels at have vanrøgtet Apoteket i sin Provisortid og dels for efter denne Periode at gøre stadige Indgreb i Apotekerens Næring. Provisoratet varede, som foran omtalt, kun fra November 1773 til Paaske 1774, og Grunden hertil var, siger Jørgensen, at Apotekeren var ganske umulig at omgaas og ikke vilde tillade ham, der dog skulde være ansvarlig Bestyrer, at gøre sin Mening gældende. »Naar jeg (Jørgensen) paatalte de mange unyttige og ustadige foretagender, som ikke sømmer en retskaffen Christen og *Apothecker*, nemlig at holde sig fra Drikke Giesterne, at entholde sig fra at leege med store anskaffede Bolde i *Apothecket*, ikke at *exercere* for meget de mange slags *musicalske instrumenter*, eller at bruge Tiiden til med at dreje, at skildre og mahle og flere andre unyttige Ting, Blev mig ingen Gehør givet, men blev meere og meere

selfraadig og uordentlig, ville ikke anskaffe de fornødne *Simplicia* og ey heller kunde fremstille self *Composita*, saa at jeg i førstningen fandt et plaster som Blev fordervet af dends urigtige *Laboration*; der Blev og sat giftt udi een af de skuffer i *Apothecket*, som var *destineret* til rødder udi at giemme, forryggede og brugte de *Vasa*, som hørte i *Apothecket*, til andre Ting som er



Rudkøbing Apotek. Kælderpartl.

uden for, hvilket *Apotheck* jeg med stor møye og omkostning har indrettet, tillige med en *Medicinsk* have, for at have ved Haanden de Brugelige Urter og Vexter til *publici* nytte, som nu tillige med Huset er *rueneret*, alt sligt jeg paatalte, vilde Hånd ikke lide. . . . . »

Venninghausens Pengeforhold blev stadig daarligere, og han kunde til Slut ikke svare Renter til sine Kreditorer. Af en i Byen boende Studiosus juris Hans Holm havde han ved December Termin 1773 laant 750 Rdl., for hvilke han 24. Februar 1774, efter at Auktionsskødet var ham udstedt, udstedte en Panteobligation i tredie Prioritet. Da han nu ved Juni Termin 1774 ikke kunde betale Renter, besluttede han sig til med Prioritetshavernes Samtykke at sælge Apoteket ved Auktion. I »Kjøbenhavnske Tidender« Nr. 77, 26. September 1774 lod han indrykke følgende:

»Doct. med H. Venninghausen agter den 12te October førstkommende at lade ved offentlig Auction absolute til den Høystbydende bortsælge sit i Rudkøbing eyende Apothek med Privilegium og Bygninger, som er til Gaden 22 Fag med vidtløftige Udbygninger i Gaarden, Pakhus og Staldrum, hvortil ligger en stor og anselig Have strax ved Gaarden; Apotheket er vel condi-

tioneret og meget nærsom, har haft adskillige Liebhavere, men formedelst Pengemangel ikke er bleven solgt.«

Blandt de ved Auktionen mødte Liebhavere var Stud. Holm og cand. pharm. Lauritz Hansted, hvilken sidste vurderede Apoteket til 16—1700 Rdl. Det opraabtes for 2250 Rdl. men ingen bød. Summen dalede derefter til 1700 Rdl., hvorpaa Holm bød 1750 og straks derefter 2000 Rdl. Venninghausen bad nu tredie Prioritetshaver om at tilræde sit Pant for at spare ham for videre Bekostning, da han ej saa, at han kunde kontentere 3die Prioritet. Holm saa, at ingen af de tilstedeværende Liebhavere vilde gøre Bud; han tilraadte da sit Pant og lod sig Apoteket tilslaa for 2250 Rdl.<sup>13)</sup>

Men det var ikke blot Kreditorerne, der havde et godt Øje til Venninghausen og hans Apoteksdrift; Autoriteternes Opmærksomhed var vakt paa en for ham alt andet end smigrende Maade. Siden Jørgensen trak sig tilbage, havde Venninghausen ikke haft Provisor og heller ikke gjort sig nogen Ulejlighed for at faa en. Apoteket var efterhaanden blottet for de nødvendigste Varer, og Klagerne fra Publikum blev højere og højere. Stiftsfysikus henvendte sig flere Gange til Venninghausen for at erfare, om han har faaet en Provisor; første Gang svarer denne, at han nok skal skaffe en til Mikkelsdag; før den Tid har han ikke Penge til at betale ham med, da han ogsaa skal have indkøbt Varer til Apoteket; de senere Gange svarer han slet ikke. Fysikus sender derefter den tidligere Provisor paa Odense Løve-Apotek Christian Faber (senere Apoteker i Holstebro) til Rudkøbing, for at han kan forhandle med Venninghausen, men denne vil ikke kontrahere med ham.

Da oprandt Auktionen, hvor Holm købte Apoteket, hvilket ikke gjorde Forholdene bedre; der opstaar nu vild Forvirring med Stridigheder mellem Venninghausen og Kreditorerne, mellem disse indbyrdes og mellem Holm og Autoriteterne. Straks efter Auktionen, paa selve Dagen 12. Oktober 1774, skrev stud. juris Holm sin Ansøgning til Kongen om at faa Bevilling til at drive Apoteket ved Provisor. Byfoged Flindt vil overhovedet ikke udtale sig om denne Sag, førend højere Autoriteter forlanger det. Stiftsfysikus Eichel skriver (16. Oktober), at han ikke kan anbefale denne Ansøgning, da Holm er en Farmacien aldeles uvedkommende Person; han foreslaar derimod, og hertil slutter Stiftamtmand Bille sig i sin Erklæring (af 24. Oktober), at Kreditorerne faar Paalæg om inden 4—6 Uger at sælge Apoteket til en kyndig og eksamineret Person. Dette Forslag fremkaldte et Moddragende (af 1. November) fra Holm til Kancelliet om endelig ikke at følge Amtmandens Forslag, da dette vilde blive til Prioritetshavernes fulde Ruin. 4 Dage senere (5. November) sendte Venninghausen en Klageskrivelse til Kongen, hvori han navnlig retter en lang Række grove Beskyldninger mod Byfoged Flindt og i det hele søger at fremstille sin Sag paa den bedste Maade. Klagen er ledsaget af et Par Bilag omhandlende Forholdet mellem Venninghausen og hans tidligere Provisor Jørgensen.

Inden de højeste Autoriteter havde faaet afgjort Sagen vedrørende Holms Ansøgning, indtraf en Begivenhed, der kaster et grelt Lys over de slette Apoteksforhold i Rudkøbing. Den 28. Oktober skrev Byfogeden til Stiftamtmanden, at der var fremkommet en meget graverende Klage over Apoteket, idet man bl. a. havde opdaget, at der i en med tvende Rum afdelt



uafloaset Skuffe var Tobak i det ene og en farlig Gift i det andet Rum, hvilket jo var ganske stridende mod Forordningen om Gifters Opbevaring. Flindt har, skriver han, hidtil set meget gennem Fingre med Uordenen paa Apoteket, da han havde troet, at dette ved Auktionen kunde være solgt til en kyndig Mand, men nu mener han sig forpligtet til at indberette. By-



Rudkøbing Apotek. Officinet.

fogdens Klage gik videre til Stiftsfysikus, som 11. November foreslog at sende den til Danske Kancelli, da dette saa maaske kunde faa Øjnene op for, hvor forfærdelige Forholdene var. Amtmanden indstiller nu til Kancelliet, at Apoteket straks forsynes med en Provisor paa Kreditorernes Regning og sælges til en Farmaceut inden Januar Maanedes Udgang; hertil slutter Collegium medicum sig (10. December).

Nu vaagner Kancelliet, og 7. Januar 1775 sender det en Skrivelse til Stiftamtmand Bille, hvori meddeles ham, at Holms Ansøgning ikke kan bevilges, og at Amtmanden derfor skal tilholde vedkommende Ejere af bemeldte Apotek inden 6—8 Ugers Forløb at sælge det til en kyndig Mand, som derpaa kunde vente Privilegium, men at de tillige indtil da skulde holde en duelig Provisor.

Men var det galt før, blev det værre nu; for hvem var »vedkommende Ejere«. Venninghausen, der stadig boede paa Apoteket og »drev« det, erklærede, at han havde solgt det til Holm og derfor ikke havde mere med det at gøre. Holm erklærede, at han som kun tredie Prioritetshaver, ikke havde nogen Forpligtelse til at tage sig af Sagen og henviste til Assessorinde

Leth, som havde anden Prioritet. Hun svarede med at opsig sine Penge i Apoteket og anlægge Sag baade mod Venninghausen og Holm for at faa dem. Og alt imens vandrede Skrivelserne mellem Byfoged og Amtmand, mellem denne og Fysikus og videre op til Kancelliet. 6. April 1775 indstillede Collegium medicum til Kancelliet, at Privilegiet til Rudkøbing Apotek blev erklæret forbrudt. Dette turde Kancelliet dog ikke gaa med til, skønt det indrømmede, at det var den rigtigste Fremgangsmaade, men forespurgte i en Skrivelse af 29. s. M., om Kollegiet var i Stand til at udpege en kyndig og duelig Person, som vilde tage imod Bevillingen til Rudkøbing Apotek og sætte det i forsvarlig Stand. Hertil indstillede Kollegiet 17. Maj cand. pharm. Lauritz Hansted; denne havde 13. s. M. ansøgt om at maatte indrette et nyt Apotek i Rudkøbing; han vilde derimod nødig overtage det gamle Apotek, da han frygtede for at blive indviklet i disses Sager ved at indlade sig med de 2de Ejere, »som ventelig mellem dem selv *Disputerer*, hvem *Apotecket* egentlig tilhører«. Det foreløbige Resultat blev, at Kancelliet 10. Juni skrev til Bille, at han skulde indhente »Vedkommendes« Erklæring om, at de straks vilde sætte Apoteket i fuldkommen Stand, da i modsat Fald Privilegiet maatte anses som forbrudt og overlades til en anden.

Virkingen i Rudkøbing af denne Skrivelse ses bl. a. af Stiftamtmandens Indberetning af 18. August. Han meddeler heri, at ingen af dem vil paa tage sig Apotekets Istandsættelse. Og for at dokumentere sin Mening fuldtud rejste Dr. Venninghausen med Familie og Ejendele bort fra Rudkøbing den 5. August for at nedsætte sig paa Femern. Apotekets Døre laasede han omhyggeligt og sendte med 2 betroede Mænd Nøglerne til Holm; og for at man ikke skulde være i Tvivl om dennes Standpunkt, kastede han ganske roligt Nøglerne ud paa Gaden som noget ham ganske uvedkommende. Det kunde under disse Omstændigheder, mente Amtmanden, være ganske rimeligt om Privilegiet blev erklæret forbrudt og overladt til en anden; »men som det just er Fattigkassen i Rudkøbing, der har første Prioritet i Apoteket for 500 Rdl., der ventelig ikke engang vilde udkomme af Huset og Materialierne alene, naar Privilegiet skulde anses for forbrudt«, indstiller han, at Byfogden sætter Apotek + Privilegium til Auktion og sælger det til en kyndig Mand med den Forpligtelse inden 4—6 Maaneder at have oprettet et forsvarligt Apotek. Købesummen kunde deponeres hos Byfogden og komme Panthaverne til Gode efter hvers Ret, og om Huset kunde Køberen iøvrigt handle med disse. Og herved blev det. I Skrivelse af 14. Oktober 1775 til Bille bifaldt Kancelliet denne Ordning og paalagde ham »med det forderligste« at sætte Apoteket til Auktion.<sup>14)</sup>

21. December 1775 afholdtes første Auktion over »Rudkøbing Apotek med hvad deri findes af Materialia, Simplicia et Composita, samt Instrumenta og Vasa, samt den Gaard, hvorudi samme er indrettet, med tilliggende Gaards- og Haugerum«; det opraabtes for 700 Rdl., men ingen bød. Samme Resultat opnaeades ved de 2 følgende Auktioner, 18. Januar (Opraab 550 Rdl.) og 23. Januar 1776 (Opraab 550 Rdl.); først ved fjerde Auktion, der afholdtes 19. og 21.

Marts 1776 blev det solgt. Det opraabtes her først for 1000 Rdl., derefter for 700 og til Slut for 550 Rdl.; det tilsloges Søren Christian Ørsted for 600 Rdl.!

### SØREN CHRISTIAN ØRSTED.

Kort efter Købet af Rudkøbing Apotek indsendte Ørsted sin Ansøgning om Bevilling; 18. April havde han ladet sig eksaminere. De forskellige Autoriteter anbefalede Ansøgningen, og 5. Juni 1776 udstedtes Bevillingen. Auktionsskødet udstedtes 8. Juni s. Å., og samme Dag udstedte Ørsted en Obligation paa 400 Rdl. til Byens »Legat Casse« (Skødet tinglæstes 11. Juni).<sup>16)</sup> Paa Samfrændeskiftet efter Ørstedes første Hustru, der afholdtes 19. Marts 1794 vurderedes »Apoteket med Gaard og hvad til Apoteket i et og alt henhører« til 3000 Rdl. og »hans ganske Boe« til 800 Rdl. Da Ørsted efter 30 Aars Virksomhed i Rudkøbing solgte Apoteket til Anton Jacobæus var Salgssummen 8000 Rdl.



Apoteksskilt fra Rudkøbing Apotek fra 1776.

Paa Apoteket opbevares fra Ørstedes Tid et gammelt Skjold, udskaaet i Egetræ, malet og forgyldt; det har rimeligvis i sin Tid hængt udenfor Apoteket. Endvidere en Malmmorter, der i Randen bærer Indskriften: Søren Ørsted, Rydkøbings Apoteker, 1785.

Aaret efter Salget af Rudkøbing Apotek købte Ørsted Apoteket i Sorø.

(Biografi se »Sorø Apotek«, I, S. 208).

### ANTON JACOBÆUS.

Født 1779 i Slagelse, S. a. Apoteker Henrik Jacobæus og Lykke Marie Smith, død 12. December 1865.

Gift 1) med Catharina Elisabeth Faith, født 2. September 1782, død 25. Januar 1808.

2) med Regine Magdalene ...?, født 20. Oktober 1781, død 8. Juli 1841.

Efter Forældrenes tidlige Død blev han opdraget hos sin Morfader, Kammerraad, Borgmester og Apoteker i Slagelse Antonius Smith; fra 1794 til 1799 var han Discipel paa Hof-Apoteket i København og konditionerede smst., indtil han 8. April 1802 indstillede sig til farm. Eksamen, som han bestod med enst. Laud.<sup>16)</sup> Aaret efter anlagde han Hobro Apotek i Følge Bevilling af 29. April 1803, men solgte det allerede 3 Aar senere og købte i Stedet for af Søren Ørsted Apoteket i Rudkøbing; Bevilling hertil fik han 3. Oktober 1806.<sup>17)</sup> Skøde paa det købte fik han 24. Maj 1807 (tinglæst 26. s. M.), udstedt af Ørsted, der da var Apoteker i Sorø; Skødet omfattede Gaarden (Nr. 19 i Brogade)



Anton Jacobæus.

med Apotek, Instrumenta, Vasa, Have o. s. v.; Købesummen var 8000 Rdl. I Aarenes Løb blev han Ejer af forskellige Jordstykker (Tinglæsninger 7. Juni og 11. September 1817, 21. November 1820); 28. August 1821 tingl. Skøde paa et Vænge i Rue Mark »Apoteker-vænget« kaldet.

I 1841 solgte han Apoteket til F r e d e r i k W e n g e l og levede derefter som Proprietær paa Langeland til sin Død. (Han nævnes forsk. Steder som Ejer af »Faarevejle«; i Traps Danmark opføres han dog ikke blandt denne Gaards Ejere). I Hornemanns »oconomiske Plantelære« omtales han som Finder af flere sjældne, danske Planter, f. Eks. Orchis sambucina ved Slagelse og Teucrium scordium ved Rudkøbing.<sup>18)</sup>

### FREDERIK WENGEL

købte 1841 Apoteket i Rudkøbing af Jacobæus for 45,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 2. Oktober 1841.<sup>19)</sup> I 1854 solgte han det til A. F. B a u e r, var derefter Ejer af en Landejendom ved Fredericia



Rudkøbing Apotek. Facade mod Torvet. (Den gamle Vandpost er nu forsvunden og paa dens Plads er anbragt en Statue af H. C. Ørsted).

og købte i 1857 Apoteket i Hillerød med tilhørende Filial-Apotek i Frederiksværk.

(Biografi se »Hillerød Apotek«.)

### AUGUST FRIDOLIN BAUER.

Født i København 13. April 1825, S. a. kgl. Skuespiller Johan Daniel Bauer og kgl. Solo-Balletdanserinde Charlotte Amalie f. Weyle, død i København 15 November 1905.

Gift 1856 i Rudkøbing med Marthe Marie Bay, født 11. December 1832, D. a. Købmand i Rudkøbing Jens Pilegaard Bay og Ane Marie f. Basballe, død i Rudkøbing 26. December 1879.

Han kom til Farmacien 1841 og tog farm. Eksamen 1847 II (Laud.). 21. December 1854 fik han Bevilling til Rudkøbing Apotek, som han havde købt af Frederik Wengel for 45,000 Rdl.; fra 1. Januar 1889 overdrog han Apoteket til sin Søn C. A. P. Bauer, og levede derefter som Partikulier paa Frederiksberg. I 1850erne ombyggede han Apoteksejendommen.

A. F. Bauer var Byraadsmedlem og Sparekassedirektør i Rudkøbing; 28. Marts 1889 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

**CHRISTIAN AUGUST PILEGAARD BAUER.**

Født 4. Februar 1862 i Rudkøbing, S. a. foregaaende Apoteker.  
Gift 21. Juni 1889 paa Strandgaarden i Rudkøbing med Chri-



August Fr. Bauer.



Chr. A. P. Bauer.

stine Marie Regine Andersen, født paa Skovsbo paa Fyen 18. April 1867, D. a. Forpagter Peter Andersen og Cathinca f. Malling; (Fru Bauers Farmoder var D. a. foran omtalte Apoteker Anton Jacobæus).

Var Discipel paa Rudkøbing Apotek fra 1. August 1877 til Medhjælpereksamen 25. Oktober 1880 (ved Fyens Stiftsfysikat, I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1882 II (Laud.); konditionerede i 1883 paa Skive Apotek; tog Sekondløjtnantseksamen 1885. Fra 1. Januar 1889 overtog han Apoteket i Rudkøbing og fik Bevilling dertil 14. Februar 1889; i 1925 overdrog han Apoteket til sin Søn Axel Bauer og bor nu paa sin Ejendom »Nakkehoved« i Gilleleje.

C. Bauer var Formand for »Rudkøbing Forskønnelsesforening«, Formand for Friskolebørns Bispising, Næstformand i »Langelands

Musæum« og for »Rudkøbing Roklub«. — I 1920 lod han opføre 2 Tjenesteboliger for Apotekets Kandidater.

I Anledning af Apotekets 200 Aars Jubilæum i 1905 lod Apoteker C. Bauer Ejendommen forsyne med et Taarnur med Slagværk udført af Urfabrikant Bertram Larsen, København.

**AXEL BAUER.**

Født i Rudkøbing 9. Maj 1898,  
S. a. foregaaende Apoteker.

Gift 27. November 1921 i Gilleleje med Ellen Kathrine Andreasen, født i Sæby 17. Marts 1901, D. a. Postbaadfører Kristian Valdemar Julius Andreasen og Else Marie f. Sørensen.

Var Discipel paa Rudkøbing Apotek fra 1. Januar 1915, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1918 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1921 (I Kar.). Konditionerede som exam. pharm. paa Løve-Apoteket i Frederikshavn fra 1. November 1918



Axel Bauer.

til 1. August 1919; rejste efter Kandidateksamen ca. 1½ Aar til Østrig for at studere Sprog og var efter Hjemkomsten Medhjælper paa Faderens Apotek i Rudkøbing fra 1. August 1923 til 1. Januar 1924, og fra sidstnævnte Dato Bestyrer af Apoteket, indtil han fra 1. Juli 1925 overtog det som Ejer. Bevilling til dets Drift fik A. Bauer 29. Juni 1925.

Apoteksejendommen omfatter nu følgende Mtr. Nr.: Ejendommen Brogade 15 med Forhus, 2 Sidehuse, Gaard og Have (alt = Mtr. Nr. 368), endvidere Markjorder (Mtr. Nr. 11 a) og 2 Huse med Haver (Mtr. Nr. 11 d og 11 e); de 2 sidstnævnte Huse bebos for Tiden af Apotekets 2 Kandidater.

Til Rudkøbing Apotek hører for Tiden Haandkøbsudsalg i Tranekær (opr. 1. Maj 1915) og i Lohals (opr. 1. Februar 1921); endvidere har Apoteket for Tiden Leverance til 4 distribuerende Læger, i Tranekær, Snøde, Stoense og paa Strynø.



Rudkøbing Apotek. Facade mod Gaarden.

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Optegnelser og Manuskript-Brudstykker i E. Dams efterladte Samlinger.

- \*) Patriciske Slægter I, 1891; Geschlechts-Register der Familie Becker.
- \*) Supplik Protokol 1705, II Kvartal, 300.
- \*) » » 1732, I Halvaar, 542.
- \*) » » 1741, II Halvaar 4 L, 3, 377.
- \*) » » 1743, I Halvaar, 314.
- \*) » » 1743, II Halvaar, 155; 1751, I Halvaar, 5 C, 43.
- \*) K. Carøe: Den danske Lægestand (Rettelser og Tilføjelser, S. 48).
- \*) Supplik Protokol 1772, II Halvaar, B 585.
- \*) Kanc. Brevbøger 423, 2/1 1772.
- \*) Fynske aabne Breve Nr. 81, 1/1 1773.
- \*) Fynsk-jyske Toldkontors Journal 1774, Nr. 239, 246, 247 og 266—68.
- \*) Supplik Protokol 1774, II Halvaar, Nr. 1687. 6 U.
- \*) Rudkøbing Auktionsprotokol.
- \*) Kancelliets Brevbøger; Kancelliets Supplikprotokoller; Rudkøbing Auktionsprotokol.
- \*) Skøde- og Panteprotokol, Fol. 246, Nr. 1167.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) Danske Kanc. 5. Dep. Reg. 1806, 715.
- \*) J. Lind: Botaniserende Farmaceuter (Farm. Tid. 1915).
- \*) D. K. 3. Dep. Reg. 1841, 1254, q 1870.



# STEGE APOTEK

FREDERIK CHRISTIAN HARTMANN.

Død i Stege 1713, begr. 15. Marts.

Gift i Stege 16. Marts 1706 med Mette Christiansdatter Bergen, født 1671, død 1731, begr. 21. Juni; (gift 1) 16. Marts 1703 med Købmand, Raadmand og Kirkeværge i Stege Rasmus Hansen Knag, født 1634, begr. 18. Juli 1703); 2) med Hartmann; 3) 1717 med efterfølgende Apoteker Peter Terkelsen).

I 1705 ansøgte Hartmann om Bevilling til at indrette et Apotek i Stege med samtidig Ret til at holde Vinkælder, til alene der i Byen at sælge Specerier og til sammen med de derværende Købmænd at handle med Korn og alle Slags Varer, samt som Apoteker at være fritaget for Indkvartering og al borgerlig Skat og Tynge. Stiftamtmanden erklærede, at det vilde være nyttigt at faa et Apotek i Stege, og at Supplikanten vel kunde bevilges Privilegium derpaa og Tilladelse til sammen med andre at sælge Specerier og Vin; men hvis han begyndte Handel med Korn eller andre Varer, da maatte han deraf svare Skat og Tynge lige med Andre, da han ellers vilde ruinere Byens Borgere.<sup>1)</sup> I Overensstemmelse med denne Erklæring bevilgedes ham Privilegium exclusivum 16. Januar 1706.

Han drev Apoteket til sin Død. 8. April 1713 fik hans Enke Tilladelse til at sidde i uskiftet Bo, og hun fortsatte Apotekets Drift med efterfølgende Apoteker Peter Terkelsen som Provisor, indtil hun 4 Aar senere ægtede ham.

PETER TERKELSEN.

Født 1682, begr. i Stege 13. September 1734 (52 Aar 9 Mdr. gl.)

Gift 7. Juli 1717 med Mette Christiansdatter Bergen, Enke efter foregaaende Apoteker.

Om hans Herkomst og Uddannelse er intet fundet, heller ikke kendes nogen Bevilling for ham til Stege Apotek, som formentlig stadigt er drevet paa Hartmanns og Enkens Bevilling. I 1708 var han Provisor paa Køge Apotek, hvor han efter Jørgen Hervigs Død d. A. var med til at vurdere Apoteket. I 1715 ansøgte han i Efteraaret om Bevilling til at være Apoteker i Køge i Andreas Winthers Sted, men blev det ikke (se »Køge Apotek«, I, S. 448); han angav da at have været Provisor i Stege i 6 Aar.

Efter Terkelsens Død solgtes Apoteket og hans øvrige Ejendomme ved Auktion 25. November 1734. Han var bl. a. Ejer af 22½ Skp. Land i Byens Nymark, hvoraf de 14 Skp., deriblandt Nilauses Jord og Smedehusjorden, solgtes særskilt. Apoteksgaarden »paa Torvet mellem Raadhuset og Ole Grothes Gaard« med Apotek, en Eng i Ulfshale, 8½ Skp. Land i Nymarken, ½ Skp. Land »Tilgiften« og en Frugt- og Urtehave i Langestrædet med 2de Huse solgtes for 500 Rdl. til P e t e r O l d e n b o r g; denne, der kalder sig Provisor paa Stege Apotek, overdrog imidlertid det hele til A n d e r s C h r i s t i a n E g h o l m for samme Pris.?) Oldenburg er formentlig identisk med den Peter Oldenburg, som s. A. ansøgte Kongen om at maatte faa Privilegium som Doktor i Falster; han anførte i sin Ansøgning, at han var kommen fra Leipzig til Falster for der at fortsætte sine Studia i Medicinen og imidlertid et halvt Aar havde været i Kondition paa Nykøbing Apotek og »i samme Tid gjort adskillige lykkelige Kure hos høje og lave«; hans Ansøgning blev dog afslaaet.?)

Det fremgaar af ovenomtalte Auktion, at Apotekergaarden allerede dengang var beliggende paa samme Grund som nu, da Stege Raadhus først i 1853—54 anlagdes paa dets nuværende Plads men indtil da var beliggende paa Torvets modsatte Side, hvor Apoteksejendommen ligger.

### ANDERS CHRISTIAN EGHOLM.

Død i København 1767, begr. 28. April.

Gift med Hanna Christina Dam, døbt Hellig Trefoldigheds Søndag 1714, D. a. Sognepræst til Udby og Ørslev Iver Arntsen Dam og Karen Hansdatter Gemzøe.

Han havde konditioneret i Norge og paa Hof-Apoteket i København, da han i Foraaret 1734 blev antaget til at hjælpe ved Indretningen af Vajsenhusets Apotek i København. Da han her viste sig

som en temmelig vidtløftig Herre, der brugte mange Penge til Klæder og Fornøjelser, men ikke vilde bestille noget, blev han opsagt til November. Han købte derefter som foran nævnt Stege Apotek af Peter Oldenburg og fik Bevilling dertil 26. Marts 1735; denne lod han 19. April tinglæse tillige med §§ 27, 28, 29 og 30 i Forordningen af 4. December 1672, for at enhver Vedkommende sig derefter kunde rette.

Egholm, der fra 1737—41 *tillige var Apoteker i Vordingborg* (se dette Apotek), kom snart til at sidde daarligt i det; 1737 og 1738 begyndte hans Kreditorer at sagsøge ham til Betaling af Gæld<sup>4)</sup>, ligesom han sidstnævnte Aar gav sin Svoger Andreas Kramer i Flensborg fjerde Prioritet i Apotekergaarden med Apotek, Jord og Have for et Laan paa 459 Rdl. 5 Mk. 6 Sk.<sup>5)</sup> Da han i 1737 overtog Vordingborg Apotek, laante han 1400 Rdl. af sin Svigermoder; hun fik i Pant herfor en 2. Prioritet i Ejendommen i Vordingborg og en 1. Prioritet i Apoteket smst. samt 3. Prioritet i Gaard og Apotek i Stege næst efter en Prioritet paa 83 Rdl. 5 Mk. 14 Sk. af 11. December 1736 tilhørende Købmand i Stege Anders Jacobsen paa hans Myndling Jfr. Thornams Vegne og en 1. Prioritet paa 700 Rdl. af 16. Juli 1736 tilhørende Sille Sophie sal. Svingelbergs, nu gift med Birkedommer Niels Møller paa Falster.

Saa daarligt sad Egholm i det, at han i 1739 gennem Amtmanden indsender til Kongen en Memorial, hvori han forestiller den Gæld, han er geraadet i under sine Bestræbelser for at sætte Apotekerne i Stege og Vordingborg i Stand, da Kreditorerne nu begynder at angribe ham for Gælden, som er 4500 Rdl.; han beder om, paa det han ikke ganske skulde ruineres, og hans 2 Apoteker med Gaarde og Effekter, der har kostet ham over 6000 Rdl., blive spole-rede, at Kongen vilde tillade ham at oprette et Lotteri næst efter det nu forestaaende Børnehus-Lotteri og med samme Vilkaar og Frihed, som dette var indrettet, saa at han af Gevinsten kunde fornøje Kreditorerne; han tilbød enten at bortgive Stege Apotek med Gaard og Medikamenter uden Betaling til hvilken Brug, Kongen vilde bestemme det, eller aarlig til samme Brug i 12 Aar give 100 Rdl. og desuden af begge Apotekerne Medikamenter for 10 Rdl. til Møens Manufakturhuses Syge; men skulde disse Alternativer ikke blive ham akkorderede, anholdt han om Moratorium for Kreditorers Tiltale i 8 Aar. Stiftamtmanden støttede denne sidste Del af Ansøgningen, men 19. Februar 1739 resolverede Konseillet, at herved var intet at gøre.<sup>6)</sup>

Da Egholm og hans Hustru paa 3. Pinsedags Aften 7. Juni 1740 kom hjem fra Visit i Byen mellem 11 og 12, var alt i sin sædvanlige Orden paa Apoteket, men en Time senere opstod en Ildebrand, som lagde Apoteksejendommen øde. Ilden synes opstaaet i Naboens Ole Groths Baghus, hvorpaa den tog fat i Apotekets Baghus, hvor Apotekersvenden Otto Orchisen Bloch først saa den over Amme-stuen. Ilden bredte sig stadigt videre, og ialt brændte foruden Apo-tekets Byens Raadhus, et 2 Fags Hus samt 90 Fag Gadehus og 207 Fag Side- og Baghuse til en samlet Værdi af 21,157 Rdl. Apoteks- gaarden bestod af 11 Fag Hus til Gaden, 15 Fag til et lidet derved liggende Stræde paa den østlige Side og 8 Fag Baghus, hvilket alt- sammen med Apotek og Bohave gik op i Luer, saa at Egholm med Hustru og Børn ikke reddede andet end det, de laa i; Apotekersven- den reddede sig ud gennem Haven og gik ud i Byen og vækkede Folk; han var først kommen til Byen et kvart Aar i Forvejen og fik kun reddet en Kjole og et Par Bukser. Skaden paa Apotek, Material- og Urtekammer vurderedes til omtrent 2000 Rdl., paa Gaard og Bohave til 2 à 3000 Rdl. Stiftamtmand Gersdorff indbe- rettede Branden til Kongen og begærede til de afbrændte Pladsers Bebyggelse nogen Hjælp af Byens Konsumption, nemlig i 6 Aar 833 Rdl. 2 Mk. aarlig. Apotekeren for sin Del bad om at maatte forun- des en Kollektbog til Omgang overalt i Kongens Riger og Lande samt Fyrstendømmerne saavel i Købstæderne som paa Landet, des- uden at Kongen vilde *à parte* tillægge ham »noget vist«, der skulde ydes af Landsens Almue i Forhold til deres Hartkorn. Stiftamtman- den lægger et godt Ord ind for sit Forslag i Anledning af Slagelse Apoteks Brand (se II, S. 10), omtaler Nødvendigheden af en Apo- tekers Tilstedeværelse paa Møen, som er et »omfløt Land«, hvor Apotekerne ikke som i de øvrige Købstæder kan konservere sig ved at sælge Vin, Specerier og holde Værtshus; han foreslaar, at Stege Købstad tillige med Møens Land, naar Apoteket nogenledes kommer paa Fode igen, aarlig skal udrede 40 Rdl. til Apoteket i Vordingborg som Hjælp til at holde Stege Apotek vedlige og med en Provisor for- synet. Kongen bevilgede dog kun Konsumptionshjælpen. Egholm indgav da Ansøgning til Kongen om, da den ham ved Repartitionen tillagte Sum ikke var tilstrækkelig til at opbygge hans Hus for, at maatte lade omgaa Kollektbogen i alle Kongens Riger og Lande samt lade sætte Bækkener for Kirkedørene i København; han for- pligtede sig til Gengæld til at sætte Apoteket i den Stand, at Lan-

det og de Fattige derved i sin Tid kunde blive hjulpede; 8. Juni 1741 afslog Konseillet ogsaa denne Ansøgning.<sup>1)</sup>

Egholm saa sig nu nødsaget til at sælge Vordingborg Apotek, der købles af Hofapoteker *G o t t f r i e d B e c k e r* i København (se »Vordingborg Apotek«), og i 1744 havde han faaet genopbygget Apoteksgaarden i Stege. Hans Pengeforhold blev dog stadigt daarligere, og i 1750 forsøgte han at komme væk fra det hele og skabe sig en bedre Levevej i København; han ansøgte nemlig d. A. om at maatte anlægge et Apotek i den nye Del af Byen (Store Kongensgade og Bredgade Kvarteret); han forsøgte at gøre Indtryk ved at fortælle, hvorledes han havde sat en Del af »sit eget« til ved at forsyne Folk med Medikamenter; Ansøgningen blev dog ikke bevilget.<sup>2)</sup>

Den 20. November 1752 blev Egholm indsat i Stege Arresthus for Gæld (senere overflyttedes han til Gældsfaengslet i København) af Kreditorerne, der nu gik i Gang med at realisere hans Ejendele. En Hovedkreditor var Justitsraad, Byskriver Munthe paa Møens Lands Kirkers Vegne, af hvis Kapitaler Egholm havde laant 1200 Rdl. i 1744, men ikke betalt Renter siden Juni Termin 1750; der blev i November 1752 gjort Arrest i hans Gods og Ejendom til Betaling af Renten og Kapitalen, der blev opsagt til 11. December 1752. Ved Bytingsdom af 17. April 1753 blev Egholm dømt til at betale, og 1. Juli skete Indførsel i Gaarden; Dommen blev stadfæstet 10. Oktober s. A. af Overretten ved Sjællandsfars Landsting, og 15. December 1753 skete ny Indførsel. Under Egholms Fraværelse havde en Apotekersvend *M e h l g a r t e n* bestyret Apoteket til 1. August 1753, da han afløstes af en »Monsieur H e s s e«.

Synsforretningen ved den sidste Indførsel giver et interessant Billede af den af Egholm opførte Apoteksejendom og Apotekets Indhold af Inventar. Ejendommen var paa 12 Fag, 2 Etager høj, med Kælder under de 6 Fag; i Stueetagen var Apoteket paa 3 Fag, en stor Stue paa 4 Fag og et Kammer paa 3 Fag; i øverste Etage var en stor Sal paa 6 Fag og 2 Kamre, hvoraf det ene var indrettet til Materialkammer med Skuffer og Reoler, endvidere 3 Kamre til »Logementer«. Sidelængen var paa 12 Fag, én Etage høj, og deri var Køkken og 7 Kamre. Baghuset var ogsaa 12 Fag, og deri var indrettet Stald, Lo og Lade samt en Havestue. Paa Materialkamret fandtes 655 Skuffer foruden Reoler og »anden Indretning«; i Apoteket var 430 Træbøsser, 179 firkantede sorte »Boteller«, 6 firkantede klare do., 137 firkantede klare Pulverglas, 45 smaa runde Olierglas, 74 brune Stenkrukker af forskellig Stør-

relse, 4 blaa og hvide Sirupskander af hollandsk Stentøj og iøvrigt 10 Jernspatler, 1 Jern Pilleform, Kedler, Mortere og Vægte; alt Inventar + Privilegium vurderedes til 2000 Rdl. Medikamenterne blev ikke vurderede, men Svenden, Monsieur Hess erklærede sig villig til det, men de skulde i saa Fald jo først vejes og maales; iøvrigt erklærede han, »at der fattedes adskillige poster udi Apothequed, saa det ikke var fuldkommen Complet, men med Tiden kunde completeris«.

Allerede 12. Juli 1753 var Apoteket blevet solgt til Marcus Mackeprang, skønt Egholm gjorde alt for at forhindre det. Han ansøgte fra København Kongen om, at det maatte nægtes Mackeprang, der efter Sigende aldrig skal have lært Apotekerprofessionen, men alene studeret Medicin, at faa Privilegium, førend han var blevet enig med Egholm om Afstaaelsen; han beklagede sig samtidigt over, at Salgssummen 2700 Rdl. var altfor lav; der var ofte budt ham over 4800 Rdl. for Apoteket endog »i ringere Tilstand«; han bad senere om at maatte sælge Apoteket til den Højstbydende, men fik Afslag og Henvisning til Lands Lov og Ret.<sup>9)</sup>

Egholm var da en ruineret Mand. Det hjalp intet, at hans Svi-germoder 24. Juni 1754 gav ham 4 Aars Kredit paa, hvad han skyldte hende; heller ikke, at han 1755 henvisende til den ulykkelige Ildebrand bad om Moratorium paa 12 Aar; han fik det ikke.<sup>10)</sup> Han var dog endnu ikke uden Planer. I 1760 bad han Kongen om at garantere for det Bud, han vilde gøre paa Forpagtningen af Vajsenhusets Apotek, ved hvilken han haabede at reddes af sin store Fattigdom; han fik imidlertid det Svar, at dette var Kancelliet uvedkommende. Bedre Held havde han heller ikke med en Ansøgning, dat. København 12. August 1762, hvori han bad om Tilladelse til at indrette et Hus- og Rejseapotek i Vendsyssel, hvor der »for nærværende Tid« ikke var nogen Apoteker eller Medikus.<sup>11)</sup> Hans Virksomhed i hans seneste Leveaar i København er iøvrigt ukendt.

### MARCUS MACKEPRANG.

Født i Rødby 26. Oktober 1726, S. a. Købmand Hans Jørgen Mackeprang og Johanne Marcusdatter Willer, død paa Frenderupgaard paa Møen 15. August 1791.

Gift 1) i Maribo 23. September 1755 med Margarethe Reimers Sølling, døbt i Maribo 25. Oktober 1737, D. a. Købmand Knud Sølling og Mette Christine Wichmand, død paa Frenderupgaard 15. Marts 1781 (hensat i Stege Kirke 20. Marts).

2) i Stege 21. September 1781 med Bolette Catharina Hage, født i Stege 6. November 1753, D. a. Købmand, Skibsreder i Stege Johannes Jensen Hage og Bolette Margrethe Friedenreich, død 29. Oktober 1846 paa Frenderupgaard.")

Han disciplinerede i 5 Aar paa Løve-Apoteket i Odense og begyndte derefter at studere Medicin (deponerede 1749 ved Københavns Universitet), indtil han 24. September 1753 disputerede for den medicinske Doktorgrad med en Afhandling: *Analysis Viscijusque usus in diversis morbis*; 27. s. M. kreeredes han til Dr. med. Allerede 12. Juli 1753 havde han, som foran omtalt, købt Stege Apotek ved Tvangsauktion for 2700 Rdl.; et Aar efter, 26. Juli 1754, fik han Bevilling til at drive Apoteket mod at nedlægge sin Praksis.") Han havde faaet Tilladelse til at handle med Vin og Speceri, men 2 Aar efter ansøgte han Kongen om Eneret paa Handel med Mjød, gammel og ung fransk Vin, da han ellers paa Grund af, at saa mange handlede dermed, ikke kunde have nogen Fordel deraf; han forpligtede sig til Gengæld at logere fremmede Rejsende, som kom til Byen; Andragendet afsloges 11. November 1756 af Kancelliet.") 8. November 1760 udnævntes han til Landfysikus for Møens Amt.

I 1773 solgte Mackeprang Apoteket og opholdt sig derefter en Tid i Vollerup Præstegaard, indtil han købte Frenderupgaard- og by- paa Møen, hvor han boede til sin Død.

Hans Søn Mathias Smith Mackeprang efterfulgte ham fra 1791—1844 som Distriktslæge, hvorefter Embedet d. A. overgik til Sønnesønnen, cand. pharm. Harald Vilhelm Mackeprang.

#### MARCUS WERLIN.

6. Juli 1773 fik Marcus Werlin, om hvem nærmere Oplysninger ikke er fundet, Skøde af Mackeprang paa Apotek, Ejendom m. v. Han søgte derefter om Konfirmation paa Apotekerbevillingen (kalder her Jørgen Werlin), hvilket bevilgedes i Kancellikollegiet 19. August 1773, dog Indkvarteringsfrihed undtaget.") Allerede 18. September s. A. erklærede Werlin sig fallit, s. D. solgte han en af de til Apoteksejendommen hørende Jordlodder, og 13. Januar 1774 blev Apoteket med Privilegium, Gaard m. v. stillet til Auktion.")

#### HANS JACOB DREYER.

Han var i 5 Aar Discipel paa Løve-Apoteket i Odense og tjente smst. ½ Aar som Svend; konditionerede derefter paa Elefant-Apoteket i Christianssand, paa Apoteket i Skien og paa Apoteket Ørnen

i Larvik; 5. December 1771 indstillede han sig til farm. Eksamen i København og erkendtes herved for særdeles dygtig og skikket til et Apotek at forestaa.”)

Paa Auktionen over Werlins Konkursbo 13. Januar 1774 købte han Stege Apotek med Ejendom m. v., men solgte det allerede det følgende Aar; Bevilling for ham er ikke funden. »Farm. Stat« 1843 kalder ham »Brændevinsbrænder i København« og anfører ham som død i 1780.

#### POUL MUNCHGAARD DE PLACE.

Født 1748 (døbt 10. Sønd. e. Trin.) paa Mølleborup, en ufri Avlsgaard i Taastrup Sogn, Merløse Herred, S. a. Edvard de Place og Anna Cathrine Liunge, død 1804.

Gift med Martha Anna Dideriche..., født 16. Januar 1776 (?).

1763 kom han i Lære hos de Place paa Christianshavns Apotek, hvor han var i 6¼ Aar som Lærling og 1 Aar som Svend og besøgte samtidigt Rottbølls Forelæsninger over Botanik og Todes over Materia medica; var derefter 2 Aar paa Løve-Apoteket i Aarhus, ¼ Aar i Holbæk, modtog her Kondition i Norge og underkastede sig 17. November 1773 farm. Eksamen i København; han erklæredes ved denne for »fuldkommen skikket til at forestaa et Apotek.”) 2 Aar senere købte han Apoteket i Stege af Jacob Dreyer, fik Bevilling dertil 13. Oktober 1775 og Skøde 12. December s. A. (tinglæst 27. Februar 1776); Apoteksejendommen betegnes heri som liggende mellem Raadhuset og Sr. Keylows Gaard. Allerede 3 Aar efter solgte han Apoteket til R a s m u s S m i t h, Apotekeren i Vordingborg.

#### RASMUS SMITH.

Født i Skien 1733, død i Stege 26. Januar 1800.

Gift med Jensine Hage, født i Stege 31. Maj 1741, D. a. Købmand Jens Jenssøn Hage og Anna Margrethe Wiborg, begr. i Stege 23. December 1804.”)

Ved offentlig Auktion 16. November 1759 købte han Vordingborg Apotek, fik Bevilling dertil 5. November 1760 og drev det til 1776, da han solgte det til Hieronymus Sickel (se »Vordingborg Apotek«). Aaret efter købte han ved Kontrakt af 4. December 1777 Apoteket i Stege af de Place, der udstedte Skøde til ham 30. Januar



1778 (Kontrakt og Skøde tinglæst 16. Juni 1778).“) 1792 solgte han Apoteket til J ø r g e n B e r g og købte derefter af Frederik Schiering Gaarden Matr. Nr. 46 paa Torvet (Skøde 18. Marts 1793) og boede her til sin Død.

Af Ejendommen Matr. Nr. 101 af Stege Bygrund af Hartkorn 5 Skp. 2½ Alb. og 2 Huse oprettede Smith og hans Hustru en Stiftelse til Bolig for Fattige; Ejendommene solgtes 1893, og Købesummen indgik i Byens Kæmnerkasse. 1798 skænkede de en Malm-Lysekrone til Stege Kirke. — Under sit Ophold i Vordingborg var Smith Brændevinsafgifts-Forpagter for Vordingborg Distrikt; i Stege var han Over-Klasse-Tallotteri-Kollektør.

### JØRGEN BERG.

Født i Slagelse 1757, døbt 19. August, S. a. Købmand Søren Berg og Ingeborg Pedersdatter Jan, død i Stege 28. September 1815.

Gift 2. Maj 1797 med Kirstine Theodora Lund, D. a. Sognepræst i Stubbekøbing, senere i Stege Jacob Johan Pedersen Lund og Mette Jacobæa Lauritsdatter Alsbach.

Han forlod Slagelse Skole i 4. Lectie 1773 og blev Discipel paa Hof-Apoteket i København indtil 1778, hvorefter han konditionerede smst. i 3 Aar; rejste derefter til Göttingen og var 1 Aar hos Universitetsapoteker Sander, siden 1 Aar hos Apoteker Constantin i Rothenburg an der Fulda i Cassel og kom derfra tilbage til Hof-Apoteket i København. 26. September 1789 bestod han farm. Eksamen i København (enst. Land.)”)

Ved Kontrakt af 6. Marts 1792 købte han Stege Apotek, fik Skøde derpaa af Smith 21. Juli s. A. og Bevilling dertil 21. Juni 1793; 1810 solgte han Apoteket til E. C. B a r f o e d. Det ejendommelige, gamle Smedejernsgitter, som pryder Apotekets Trappe, er opsat af Berg; det bærer paa begge Sider Bogstaverne I. B. og Aarstallet 1799. Den gamle Ligsten, som danner øverste Trappeafsats, og som bærer Indskriften »Guds og Steges Menighed« o. s. v., hidrører formodentlig fra samme Aar.”)

### ERIK CHRISTIAN BARFOED.

Født paa Strynø 21. Januar 1786, S. a. Sognepræst Christen Thomsen Barfoed og Cathrine Elisabeth Høyer, død 5. August 1854 i København.

Gift med Anna Cathrine Laurberg, født i Svendborg 2. Januar 1789, D. a. Toldkasserer Laurits Laurberg og Ellen Cathrine Hatling, død 11. November 1869.

Han var Discipel paa Svendborg Løve-Apotek fra 1798 til Maj 1804, hvorefter han tog til København for at læse til farm. Eksamen, som han bestod 2. Oktober 1804 (Laud.). 19. Januar 1810 fik han Bevilling til at drive Apoteket i Bogense (se »Bogense Apotek«), men solgte det kort efter for at overtage Stege Apotek, hvortil han fik Bevilling 21. April 1810; Købesummen for Stege Apotek var 10,000 Rdl. D. C.; 1842 solgte han det til P. I. B o y s e n for 30,000 Rdl.

#### PETER INGWER BOYSEN.

Død i København 30. September 1889, 89 Aar gl.

Gift 27. April 1830 med Julie Sophie Amalie Kampmann, født 1804, D. a. Ejer af Sneumgaard Hack Kampmann og Emilie Zoega, død i København 16. December 1878.

I 1830 blev han Apoteker i Nysted, og i sin Ansøgning om Bevilling anfører han, at han havde taget farm. Eksamen i Kiel (Testimonium udstedt af Sanitets-Kollegiet 27. Juli 1826); 1. Marts 1830 overtog han Nysted Apotek og solgte det 1837 (se »Nysted Apotek«). Fra 1837 til 1840 var han derefter Indehaver af »Alte Apotheke« i Tønder (se I, S. 301) og købte i 1842 Stege Apotek af Barfoed for 30,000 Rdl. Hans Ansøgning (dat. København 19. August 1842) om Bevilling til dette Apotek anbefaledes af Byfogden (5. September), af Amtet (13. September) og af Sundhedskollegiet (24. Oktober); Bevillingen udstedtes 10. November 1842.<sup>20</sup>) Han foretog i 1844 og 1850 betydelige Forbedringer af Apotekets Lokaler; var Medlem af Skolekommissionen i Stege. I 1856 solgte han Apoteket til J. O. Thisted, som allerede det følgende Aar solgte det til H. C. Brock-Hansen, og da denne i 1861 gik fallit, overtog Boysen igen Apoteket, som han nu drev til 1875 med sin Søn J. H. H. B o y s e n som Bestyrer og Parthaver (se senere).

Efter det sidste Salg rejste han til København, hvor han i Forening med Boghandler Steen drev en temmelig betydelig Forretning med Parfumer, Blæk, Chocolate o. s. v. indtil sin Død.

#### JAMES OGELWIE THISTED

købte 1856 Apoteket i Stege for 45,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 6. November 1856; han overtog det 1. Oktober s. A., men solgte det allerede det følgende Foraar.

Han blev senere Apoteker i Gram i Sønderjylland og i Frederiksværk.

(Biografi se »Frederiksværk Apotek«).

### HANS CHRISTIAN BROCK-HANSEN.

Født i København 30. Maj 1823, S. a. Grosserer, senere Rodemester Niels Brock-Hansen og Sophie Bolette Nissen, død i Chicago 3. Januar 1872.

Han var Discipel paa Hjorte-Apoteket i København fra 1839—1841 og derefter indtil 1844 paa Frijsenborg Apotek (Hammel); konditionerede derefter paa forskellige Apoteker indtil Efteraaret 1850, da han begyndte at læse til farm. Eksamen, som han bestod 1851 II (haud ill.) I 1857 købte han Stege Apotek for 55,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 3. Oktober 1857; han kunde imidlertid ikke bestaa og i 1861 maatte han opgive Apoteket, der nu atter overtoges af P e t e r I n g w e r B o y s e n. Han udvandrede derefter til Amerika og døde som Apoteker i Chicago.

### PETER INGWER BOYSEN

overtog Apoteket for 34,000 Rdl. Den af Brock-Hansen i 1859 og 60 paabegyndte, men aldeles ufuldendte Ombygning af Apotekets Lokaler blev foreløbigt stillet i Bero, og det gamle Officin og Materialkammer blev straks taget i Brug efter at have undergaaet en fuldstændig og hensigtsmæssig Restauration.<sup>21)</sup> I det følgende Aar fortsattes Omforandringerne navnlig med Laboratoriet, der blev forsynet »med Jerncomfurer, Destillationsapparater og forskellige Redskaber af nyere Construction.«<sup>21)</sup>

I hele denne Periode, hvori P. I. Boysen for anden Gang var Indehaver af Stege Apotek, havde han som Bestyrer og Parthaver sin Søn J o h a n n e s H a c k H e r m a n n B o y s e n.

Han var født i Nysted 29. Maj 1833, var Discipel paa Svane-Apoteket i København fra 1. Februar 1849 til s. D. 1853; konditionerede derefter i Næstved, tog farm. Kandidateksamen 1857 I (haud ill.) og konditionerede derefter i Assens 1858—59, i Sommeren 1859 i Neustadt i Holsten og fra Efteraaret d. A. til 1. Juli 1861 i Roskilde, hvorefter han vendte hjem til Stege, hvor han blev, indtil Apoteket i 1875 solgtes til C a r l E m i l J e n s e n. Han boede derefter i København til sin Død 9. Juli 1909.

Efter at han var kommet til København, drev han med stor Flid botaniske Studier, specielt over Grønalgerne; i December 1884 holdt han Foredrag over Slægten *Spirolina*, men desværre svækkedes hans Syn saa meget, at han ikke kunde fuldføre sine Studier.<sup>22</sup>) Han var i en Aarrække Censur ved farm. Kandidateksamen; fra 1866 til sin Død var han Medlem af »Botanisk Forening«, var dens Kasserer 1877—81, Revisor 1897—1906. Sit store Herbarium testamenterede han til den farm. Lærestalt.

### CARL EMIL JENSEN.

Født i Vedsted ved Haderslev 14. Juli 1843, S. a. Sognepræst Heinrich Jensen og Hustru, f. Hoffgaard, død i København 19. August 1901.

Gift 5. Oktober 1887 paa Frederiksberg med Wilhelmine Hybolette Jensen, født i Grenaa 10. Januar 1847, D. a. Købmand Jensen og Hustru, f. Hanson, død i København 25. Februar 1919.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Haderslev fra 1. Maj 1859 til 1. Juli 1863, konditionerede paa »Alte Apotheke« i Tønder fra 1. August 1863 til 1. Januar 1866 og tog farm. Kandidateksamen 1867 I (Laud.). Konditionerede derefter 2½ Aar paa Vesterbro Apotek, 1 Aar i Middelfart og 2 Aar paa Gl. Torvs Apotek i København; var derefter fra Efteraaret 1872 Materialist og Købmand i Aalborg (Firma: Ludvig Møllers Eftf.), indtil han fra 1. September 1875 overtog Stege Apotek, som han havde købt af P. I. Boysen for 108,000 Kr. (+ 624 Kr. for Bankhæftelsen); Bevilling fik han 28. November 1875. Han lod i 1876 foretage en Del Omforandringer ved Apoteket saaledes, »at Officinet er blevet forstørret med  $\frac{1}{3}$ , hvorved der er opnaaet, at Lokalet har faaet et tilstrækkeligt Lys, og at Recepturen har faaet sin Plads paa en hensigtsmæssig Maade. Det hele Arbejde har medført betydelige Byggearbejder, men Officinet er nu blevet smukt og hensigtsmæssigt, idet der tillige er opnaaet en tilstrækkelig rigelig Plads for de Ventende.«<sup>23</sup>)

Han solgte Apoteket 1883 til J. C. M o n b e r g, flyttede til København, blev Husejer (Ejendommen Fredericiagade 57, St. Pauls Apotek) og drev en Agenturforretning for Skandinavien i Kemikalier. Fra 1. Maj 1887 til 1. Maj 1894 var han Bestyrer af Vesterbrønderslev Apotek, der da var Hjelpeapotek til Hallund Apotek; han flyttede derefter igen til København, hvor han blev boende til sin Død.



Stege Apotek ca. Aar 1900.

### JOHAN CHRISTIAN MONBERG

købte Stege Apotek i Slutningen af 1882 til Overtagelse 1. Marts 1883 for 155,000 Kr., fik Bevilling 1. Marts 1883 og solgte det i 1885 til **J a m e s W. C h r i s t e n s e n** til Fratrædelse 1. Januar 1886.

J. C. Monberg var senere Apoteker i Nakskov («Det gamle Apotek»), Vordingborg og Skelskør.

(Biografi se »Skelskør Apotek«).

### JAMES WATT CHRISTENSEN.

Født i Nykøbing paa Mors 28. April 1862, S. a. Fabrikejer N. A. Christensen og Marie Theresia, f. Wøller.

Gift i Odense 19. Januar 1886 med Christiane Knutzen, født i Odense 31. Oktober 1862, D. a. Grosserer Frederik Knutzen og Anna Knutzen .

Var Discipel paa Apotekerne i Varde og Holstebro fra Maj 1879 til December 1881, konditionerede som exam. pharm. paa Holstebro Apotek og tog farm. Kandidatsamen 1884 II (haud ill.) Konditionerede derefter fra August 1884 til Maj 1885 paa Svane-Apoteket i Odense, paa Nyt Apotek i Nykøbing p. F. fra Maj til November 1885 og købte Stege Apotek til Overtagelse 1. Januar 1886 for 160,000 Kr.;

Bevilling hertil fik han 9. August 1886. Han anvendte betydeligt paa at forbedre Apotekets Lokaler. Saavel selve Officinet som Materialkammer og Kælder blev istandsatte og forbedrede, nye Glas og Flasker afløste de gamle; grønne Daaser paa Materialkammeret afløste de gamle Skuffer, og den gamle Sidebygning maatte vige Pladsen for en smuk 2 Etages Bygning, i hvis Stue-Etage indrettedes Damp-



Johan Peter Grønbech.



James W. Christensen. (Fot. 1910).

Laboratorium (1888), Lagerrum, Flaskerum, Skyllerum og Støderum.<sup>10</sup>) I April 1924 solgte han Apoteket til J. P. Grønbech og har siden da boet i Rungsted.

J. W. Christensen var fra 1907—24 svensk Vicekonsul i Stege, fra 1903—09 Medlem af Stege Byraad og derefter indtil 1924 Medlem af Stege Havneudvalg; Formand for »Møens Dampskibsselskab«, Medlem af Tilsynsraadet for »Møens Spare- og Laanekasse af 1827« og Formand for Akts. N. A. Christensen, Nykøbing Mors (Faderens gl. Firma); han har i mange Aar været en ivrig Sejlsportsmand og er siden 1908 Medlem af Bestyrelsen for Kgl. Dansk Yacht-Klub.

Blev 19. Juni 1913 udnævnt til Ridder af Dannebrog, 2. September 1924 til Ridder (I Kl.) af den svenske Vasaorden.

#### JOHAN PETER GRØNBECH.

Født i Allinge 26. November 1871, S. a. Brygger Peter Michael Grønbech og Thora Oliva, f. Grønbech, død i Stege 3. Marts 1925.

Gift 11. Juli 1924 i København med Ane Margrethe Nielsen, født i København 7. Juni 1896, D. a. Rørlægger Rasmus Peter Nielsen og Anna Marie, f. Andersen.

Var Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København fra 1. Maj 1889 til 1. April 1890 og paa Kerteminde Apotek fra 1. Maj 1890 til 1. Januar 1893, tog farm. Medhjælpereksamen Januar 1893 (g.) og farm. Kandidateksamen Januar 1895 (II Kar.). Konditionerede derefter paa forskellige Apoteker, dels i Danmark, dels i Udlandet, indtil han fra 1907 tog Ophold i København som Grosserer, og bl. a. i en lang Aarrække Repræsentant for Medicinalfirmaet Parke, Davis & Co. I 1924 købte han Stege Apotek, fik Bevilling 1. Juli 1924 og overtog det s. D. Allerede Aaret efter døde han.

Joh. Grønbech var et meget interesseret Medlem af »Dansk Farmaceutforening«, og fra hans Haand foreligger adskillige Bidrag i »Farm. Tidende«, dels Artikler af faglig Art, dels »Rejsebreve« fra hans talrige Rejser i Udlandet.

### THORVALD PEDERSEN

købte Apoteket i Stege af J. Grønbechs Dødsbo, fik Bevilling til dets Drift 30. April 1925 og overtog det 1. Maj s. A.

Han var tidligere Indehaver af det gamle Apotek i Nakskov sammen med Apoteker O. V. Poulsen.

(Biografi se »Det gamle Apotek i Nakskov«).

### NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

<sup>1)</sup> Supplik Protokol 1705, 4. Kvartal, 429.

<sup>2)</sup> Stege Tingbog 1733—47, Fol. 51, 53, 77.

<sup>3)</sup> Supplik Protokol 1734, I Halvaar, 548.

<sup>4)</sup> Stege Tingbog 1733—47, Fol. 105, 156.

<sup>5)</sup> Vordingborg Pante- og Skødebog 1725—39, Fol. 559—61.

<sup>6)</sup> Supplik Protokol 1739, I Halvaar, 218.

<sup>7)</sup> Stege Tingbog 1733—47, Fol. 229 ff; Supplik Protokol 1740, 4 I, 523; 1741, 4 K, 1102.

<sup>8)</sup> Supplik Protokol 1750, II Halvaar, 1240.

<sup>9)</sup> « « 1753, II Halvaar, 205, 362; 1754, I Halvaar, 1018.

<sup>10)</sup> Stege Bytingsprotokol 1745—60, Fol. 276; Supplik Protokol 1755, II Halvaar, 216.

- 11) Supplik Protokol 1760, I Halvaar, 666; Ansøgninger til Kongen 1762—70 (Partikulærkammeret).
- 12) Sjæll. Registre 1753—54, Fol. 831—32.
- 13) Supplik Protokol 1756, II Halvaar, 877.
- 14) Patriciske Slægter III, S. 105.
- 15) Supplik Protokol 1773, II Halvaar, 6. S. 181.
- 16) Stege Tingbog 1771—82, Fol. 641, 652, 658, 694.
- 17) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol .
- 18) Stege Tingbog 1771—82, Fol. 1524—25
- 19) Stege Apotek 1706—1906 (Archiv for Pharmaci & Chemi 1906).
- 20) 2. Depart. Registr. 1842, Nr. 828 med Indlæg.
- 21) »Attestbog ved Stege Apotheks Visitation begyndt Aaret 1810«, afsluttet 1890.
- 22) J. Lind: Botaniserende Farmaceuter (Farm. Tidende 1915).



# CHRISTIANSHAVNS APOTEK

BARTHOLUS FERDINAND KYBLICH.

Født i København, S. a. Hofguldsmed Ferdinand Kyblich og Karen Bertelsdatter, død i København 1711, begr. 3. December i Vor Frelsers Kirke.

Gift i Kalundborg 1699 med Hedevig Tomasdatter, død i Kalundborg 30. September 1704; (gift 1) med Apoteker i Kalundborg Frederik Aagesen Gierulf).

21. Oktober 1699 fik Kyblich Bevilling til at drive Kalundborg Apotek, som han var kommen i Besiddelse af ved sit Ægteskab med Gierulfs Enke, for hvem han havde været Provisor en kort Tid; om hans Uddannelse og Virksomhed inden dette Tidspunkt vides intet. De stadige Stridigheder med Byens Købmænd, der gjorde Indgreb i hans Næring og hans stadigt daarligere økonomiske Forhold bevirkede, at han søgte at skaffe sig et bedre og roligere Levebrød andet Steds. I 1705 ansøgte hans Moder Kongen om, at hendes Søn maatte flytte sit Apotek til København eller Christianshavn, hvor et Apotek vel gøres fornødent, saasom han umuligt kan ernære sig i Kalundborg, formedelst ham sker Indpas i hans Vinhandel; samtidigt søgte Kyblich selv om at faa Eneret som Vinhandler i Kalundborg eller at maatte flytte til Christianshavn; han indsendte med korte Mellemrum ialt 4 Ansøgninger om det samme (20. August, 5. September, 21. Oktober og 10. November 1705).<sup>1)</sup>

Det kom til at vare omtrent 2 Aar, inden Kyblich naaede sit Maal. Den kgl. Forordning om Medicis og Apotekere af 4. December 1672 indeholdt i Paragraf 25 den Bestemmelse, at »Saa længe de Apoteker, som nu ere i Voris Residentz Stad Kiøbenhaffn u-straffeligen ere *providerede* med gode Vare oc *Materialier*, saa at Indvaa-

nerne nocksom dermed kunde være betient oc forsiunet, oc ingen med Billighed der offver kunde hafve at klage, skal det, indtil paa videre allernaadigste Anordning, forbliffve ved det Tal (4), som nu her i Staden er, oc ey fleere Apotecke her sammesteds tilstedis, de nu værende til Affbreck oc betryck. 2 Aar senere blev Christianshavn indlemmet i Hovedstaden, og Bestemmelsen om de 4 Apoteker maatte da ogsaa være gældende for denne Bydel. Kyblich opnaede ved sine Ansøgninger foreløbigt, at Kongen 9. Oktober 1705 skrev til Livlægerne, det medicinske Fakultet og de københavnske Læger og udbad sig disses Betænkning. Denne fremkom 16. Oktober og gik ud paa, at Lægerne ansaa det for tilstrækkeligt, om Byens 4 Apotekere holdt en dygtig Provisor der paa Stedet med de nødvendige Lægemidler »att bruge udi hastige Sygdommer«. Det næste Kongebrev, dat. 23. Februar 1706, var stilet til de 4 københavnske Apotekere, der anmodedes om en Udtalelse om, hvorvidt en af dem selv vilde flytte til Christianshavn og holde Apotek der, da Kongen i modsat Fald vilde bevilge »en anden Dygtig person« dertil. Svaret herpaa afgik 3 Dage senere; Apotekerne ansaa det naturligvis for tilstrækkeligt med de 4 bestaaende Apoteker, der hidtil havde været i Stand til at forsyne »nicht allein die gantze Stadt sondern das gantze Land« med Medikamenter; iøvrigt kunde de »weiter nichts als alles in Ihro Königl. Mayst: Willen allergnädigst bewendt zulassen.«

Imidlertid var der dukket op en ny Aspirant til det nye Apotek, nemlig Dr. med. Peder Balslev, Søn af Læge og Apoteker i Odense Christopher Pedersen Balslev og Karen Riisbrigh; han levede som Læge i London og anbefalede til Apotekerstillingen af den danske Afsending i England Iver Rosenkrans og af flere andre. 30. Marts 1706 skrev Kongen til det medicinske Fakultet om at henvende sig til ham og sørge for, at han, i Fald han havde Lyst til Stillingen, med forderligste kom hid, hvorefter Fakultetet med Flid og i Overværelse af Byens Apotekere skulde eksaminere baade Balslev og Kyblich; siden forlangte Kongen Fakultetets Betænkning om, hvilken af de 2 Eksaminander, det fandt dygtigst og bedst erfaren. Kyblich blev eksamineret, men ikke befunden dygtig nok; Balslev mente, »det hannem ikke kunde være anstændigt, at han, der i saa mange Aar havde praktiseret, skulde nu undergive sig en Eksamen i Apotekerkunsten, den han burde at vide, førend han sig i nogen Praksis indlod«.\*) Spørgsmaalet fandt saaledes ingen Afgørelse denne Gang.

Kyblich ansøgte da paany om at faa det eftertragede Apotek, og Kongen bad nu Fakultetet og Apotekerne om paany at eksaminere ham. 25. Januar 1707 udstedtes da en ny Erklæring om Kyblichs faglige Dygtighed, og det siges deri, »at hand bedre hafver Erkyn-diget sig j eet og andett, som hand ej widste j forrige *Examine* at giøre rede for, saa hand siunes nok j wore Tancker, at kunde være beqvem till at oprette oc forestaae et Apothecke paa Christianshavn saa fremt hand hereffter med flid will tage sine sager j agt, som hand Jligemaade hafver lovet og forsikrett.«<sup>4)</sup> 3 Dage efter, at denne Erklæring var udstedt, søgte Kyblich endnu en Gang om Bevillingen, og nu naede han sit Maal;<sup>4)</sup> 1. Marts 1707 udstedtes Bevil-lingen.<sup>5)</sup>

Da Kyblich var bleven Indehaver af sin nye Bevilling, realise-rede han skyndsomst en Del af sine Ejendele i Kalundborg og solgte sin Gaard (se under »Kalundborg Apotek«, II, S. 24—26). Sit Apo-tek paa Christianshavn indrettede han i Brændevinsbrænder Niels Joensens Gaard, Langebrogade Nr. 10, nuv. Brogade Nr. 21.<sup>6)</sup> Ret længe kom han dog ikke til at nyde Frugten af sin Forslyttelse; han døde allerede 1711 af den Pest, som hærgede København d. A.

### JACOB BARTHOLOMÆUS.

Født i Roskilde 1687, døbt 8. Marts, S. a. Apoteker Jacob Bar-tholomæus og dennes anden Hustru Anna Munch, død 1744 (?).

Gift med Catharina Elisabeth Bötticher, D. a. Borgmester og Toldinspektør i Falkenburg Jovinianus Bötticher og Elisabeth Rahn.

Bartholomæus fik 7. Maj 1712 Bevilling til at fortsætte Kyblichs Virksomhed; han drev Apoteket i samme Hus som denne; det eje-des 1717 af Skipper Mads Andersen.<sup>7)</sup> Imidlertid døde hans Sted-fader, Apoteker i Roskilde Martinus Rahn, 6 Aar senere, og Bartholo-mæus forlod nu Christianshavn og overtog Apoteket der i Følge Be-villing af 23. Maj 1718 (se »Dom-Apoteket i Roskilde«, I, S. 466—67). Apoteket paa Christianshavn var da lukket i flere Aar.

I Aaret 1723 søgte nu Apotekersvenden, Destillatør i København Tobias Wirth om Privilegiet paa Christianshavn. Han frem-lagde sit Eksamensbevis af 20. Marts 1721 og Apotekerne Gottfried Beckers (Hof-Apoteket) og Andreas Winthers (Løve-Apoteket) Er-klæringer om hans *Capacité* og Erfarenhed; desuden bad han om at maatte nyde den Frihed, som Apotekerne i de smaa Steder nød,

at brygge Leydnerøl og sælge det pottevis til de fattige Syge, som ikkun har faa Penge, hvorved han mente at holde Apoteket i bedre Stand end sin Formand. Ansøgningen anbefaledes af Doktorerne Franckenau og Buchwald, paa det Byen desto bedre kunde blive forsynet med Medikamenter. Københavns 4 Apotekere indstillede, om Bartholomæus maatte forundes sit Privilegium af 1712 fremdeles, saasom han endnu vilde bemøje sig samme at maintenere og til den Ende vilde indrette et nyt, upaaklageligt Apotek. Det blev da besluttet, at det skulde forblive ved den gamle Bevilling, og Oversekretæren Frederik Rostgaard fik 6. Oktober 1723 Besked om at tilskrive Magistraten, at den tilholdt Bartholomæus at nedsætte sig paa Christianshavn saa betimeligt, at hans næste Apotek kunde være forsynet og i fuldkommen Etablissement inden næste Paaske, saafremt han ikke vilde have sit Privilegium forbrudt; hertil erklærede Bartholomæus sig villig.<sup>8)</sup>

Han har nu formentlig straks slaaet sig ned i den Ejendom, som endnu er Apotek, og som han snart efter købte af Svend Svendsen, Ekvipagemester ved det kgl. oktr. dansk-ostindiske Kompagni; denne afstod ham en Del af sin øvrige Grund og Vaaninger (Skøde 16. Januar 1725, Maalebrev 19. s. M., Grunden 1371 Kvadratalen stor).

I Følge en Vurdering af 24. Marts 1724, da Gaarden beboedes af Oberst Zepelin, bestod den til Gaden af 14 Fag med Indkørsel af et Portrum og var af Bindingsværk, dog den første Etage til Gaden Grundmur, den havde fri Stolpe til begge Naboer. Forhuset var 2 Loft højt med en Kvist paa 2 Fag og Kælder under 12 Fag. I Gaarden stod et Sidehus paa 17 Fag, 2 Etager højt med Kvist over 3 Fag, Kælder under 6 Fag, Mur- og Bindingsværk, desuden et Tværhus paa 9 Fag, 2 Loft højt med Kvist over 3 Fag, ligeledes Mur- og Bindingsværk; dette Baghus angaves at være »udi maadelig god Stand«, de øvrige Bygninger »i Stand«. Logementerne i Huset var en Stue, beklædt med forgyldt Læder, nogle andre med Panel, Resten med bare Vægge; der fandtes Stald til 4 Heste samt vel indrettet Køkken; Ejendommen takseredes til 3000 Rdl. kurant og et forsvareligt Pant for 2400 Rdl. kurant. Den til Gaarden hørende Bryggerfrihed solgte Bartholomæus senere efter kgl. Dispensation til Bryggerlavet.

Bartholomæus fik ved kgl. Resolutioner af 3. Maj 1717 og 21. Januar 1732 Konsumptionsfrihed for 2 Oksehoveder fransk Brændevin, 2 Oksehoveder fransk Vin og 1 Oksehoved Vineddike om Aaret. I 1724 ansøgte han om Tilladelse til at maatte sælge og udskænke

Vin — en Ret, som de københavnske Apotekere i Modsætning til Provinsens ikke havde; Magistraten erklærede, at en saadan Tilladelse vilde være stridende mod Vintapperlavets Regler, og Ansøgningen blev da afslaaet.<sup>9)</sup>



Christianshavns Apotek, første Materialkammer. Paa Hylden mellem Støttebælkerne en Samling Beholdere fra Apotekets ældre Tid.

I 1735 ansøgte Bartholomæus, der sammen med de andre københavnske Apotekere havde leveret Medikamenter til Søkvæsthuset, om at faa Ene-Leverancen eller, hvis dette ikke kunde bevilges, da at maatte flytte sit Apotek til Kongens Nytorv; som Grund anfører han, at han ingen Næring har paa Christianshavn og altsaa der ikke kan subsistere. 2. September s. A. bevilgede Kongen ham Ene-Leverancen til Kvæsthuset; Flytningen kunde derimod ikke tillades.<sup>10)</sup> — Bartholomæus blev som den »Stadsapoteker, som længst havde forestaaet Officinen«, Medlem af det i 1740 oprettede *Collegium Medicum*.

Paa Apotekets karakteristiske Materialkammer findes endnu bevaret en Malmmorter med Bartholomæus' Forbogstaver i Spejlnogram og kronet med en Bladkrans; desuden bærer den følgende Indskrift:

A benedictione Divina  
 et Laboribus indefessis  
 pronascuntur tandem  
 divi (ti)æ Ao. 1717.  
 Wig = 7 L 8. 12 8.

## MATHIAS DE PLACE.

Født i København 1719, S. a. Urtekræmmer Edvard de Place og Dorothea von Lengercken, død 1793, begr. 12. Januar i St. Petri Kirke i København.

Gift 25. November 1744 med Karen Kellinghusen, født 1725, D. a. Urtekræmmer i København Peter Kellinghusen og Anna Katrine Hartmann, død 1801, begr. 8. Juli.

Mathias de Place købte Apoteket paa Christianshavn i 1744 (Skøde 12. Marts) og overtog det til Paaske rette Flyttetid; Købesummen var 8000 Rdl. kurant foruden 200 Rdl. i Diskretion til Bartholomæi Hustru; hans Bevilling blev udstedt 21. Februar 1744 (kgl. konfirm. 24. Marts 1747 og 15. Januar 1768).

Heller ikke denne Apoteker befandt sig vel paa Christianshavn. I 1750 skriver han i et Andragende til Kongen, at efter det *roullende spargement* skal adskillige have anholdt om at oprette et nyt Apotek i København; men ligesom det er tværtimod Apotekernes Privilegier, saa vilde det og præjudicere dem i deres Næring. Hvis Kongen imidlertid heri vilde dispensere, bad de Place om, at han i saa Fald maatte foretrækkes frem for andre i Anledning af, at han havde Haab om at sukkedere Hofapoteker Gottfried Becker, der døde 19. Februar 1750, hvorfor han maatte være betænkt paa at faa et Apotek i Byen. Dersom han fik Privilegium paa at oprette et Apotek paa Kongens Nytorv, vilde han gerne sælge og afhænde Christianshavns Apotek til den søgende, som sig ellers vilde ned sætte. Dette Andragende blev dog ikke bevilget. — 7 Aar senere søger de Place og Johan Gottfried Becker (Hof-Apoteket) om at faa Leverancen af Medikamenter til Flaaden; de øvrige københavnske Apotekere protesterer og beder om, det maa have sit Forblivende ved den kgl. Resol. af 1743, ved hvilken det fastsattes, at alle Apotekerne skulde nyde lige Deling af Leverancen. I Collegium medicum var Meningerne meget delte. Kanc. Koll. indstillede 13. April 1757, at Christianshavns Apotek, der daarligt kunde bestaa, og hvis Dekadence befrygtedes, i Fredstid maatte nyde Leverancen af Halv-

delen og i Krigstid levere Medicin til 8 af de største Skibe, medens Resten deltes mellem de øvrige Apotekere. Om det samme søgte da Apoteket ved Frederiks Hospital, om hvilket det medicinske Collegium mente, at det paa Grund af sin afsondrede Beliggenhed ikke kunde haabe nogen Næring. Konseillet tilbagesendte 12. Maj Sagen til Kanc. Koll. med Tillæg, at man overlod til samme, herom efter Befindende selv at gøre Forestilling.<sup>11)</sup> 14. Juni 1757 blev det bestemt, at Leverancen til Sjøtaten skulde deles saaledes, at Christianshavns Apotek leverede en Trediedel, Hof-Apoteket og Frederiks Hospitals Apotek tilsammen en Trediedel og de øvrige 3 Apotekere i København Resten.

Endnu en Gang blev de Place begunstiget, idet han ved kgl. Resolution af 3. Marts 1767 fik den hans Forgængere tilstaaede Konsumptionsfrihed udvidet til at omfatte 3 Oksehoveder fransk Brændevin. — 6. Maj 1749 blev han udnævnt til virkelig Kammerassessor, og i en Aarrække fungerede han som Ældste for St. Petri Kirke.

Vel sagtens for at hjælpe paa den knappe Indtægt af Apoteket blev Assessoren Interessent i og Direktør for Salpeterværket i Hillerød, hvilke Stillingen imidlertid væsentligst bidrog til at forværre hans Omstændigheder og bevirkede, at han maatte skille sig ved Apoteket.

Ved Hof- og Stadsrettens Dom af 31. Januar 1785 dømtes han til at indfri den af ham 11. September 1767 til Hofsmid Peder Møller udstedte Obligation paa 2000 Rdl. med Rente 4 pCt. af den fra 11. December 1777 foruden Sagsomkostninger, ialt 2595 Rdl. Den 4. April mødte Kongens Foged for at afæske Debitor Beløbet, og da de Place erklærede ikke at kunne betale, paastodes der Eksekution i Gaarden med Apotek og Laboratorium samt Vasa, Instrumenter, Materialia, Spirituosa, Simplicia, Composita m. v. samt i Debtors Møbler og Effekter; der blev da gjort Udlæg i Apotek og Indbo til Beløb af 136 Rdl. 1 Mk.

Salpeterværket var imidlertid gaaet ind. 11. April 1785 afsagdes en Kommissionsdom, hvorefter de Place yderligere skulde betale 2516 Rdl. 13 Sk. til forskellige Kreditorer. Fogden mødte igen paa Apoteket 9. August; de Place kunde ikke betale, men var villig til at bortsælge sit Apotek ved Auktion. Efter at have angivet den i Apoteket staaende Prioritet til 13,200 Rdl. fremkom Apotekeren med en Fortegnelse over Beholdere og Instrumenter i Apotekets forskellige Rum. Et Pakkammer paa 2. Sal til Gaden blev forsejlet, medens Apotekeren ellers fik Adgang til at bruge af de øvrige Forraad saa meget, som var nødvendig til at holde Apoteket i Drift; han lovede derhos, at dette skulde blive bortsolgt ved Auktion inden 14 Dage. Atter indfandt Fogden sig 1. September. Apoteket var ikke blevet solgt, da de Place fandt, at der ikke var bleven budt saa meget, at han kunde være tjent dermed; da han stadig ikke kunde betale, krævedes der Vurdering. Denne foretoges med det samme; Gaarden ansattes til 10,000 Rdl.; Apoteker J. A. Mühlensteth (Svane-Apoteket) og Lector chymiae Nic. Tychsen vurderede Privilegiet til

4000 Rdl. 26. Oktober indsendte de en Værdiansættelse over Varer, Glas og Krukker (= 1800 Rdl.); for Urter og Rødder samt Pulvere og Simplicia og Composita, som var bestemt til at følge med Privilegiet og fandtes paa Lofterne og Materialkammeret samt Spiritus og Essentser ansloges 300 Rdl.; Inventarium over Bøsser, store og smaa, i Apotek og Materialkammer, Vand- og Spirituskældereren samt til Laboratoriet henhørende Retorter og Kolber, Jern og Malm, som ikke var beregnet under Gaardens Vurdering, blev ansat til omtrent 400 Rdl.

Ved Auktion 19. Oktober 1785 solgtes Apoteket for 17,201 Rdl. Sælgeren forbeholdt sig Bolig til Paaske 1786 i Sidehusets anden Etage for en Leje af 40 Rdl. Køberen skulde opfylde den med Lærlingen Knud Winding (senere Apoteker i Hillerød) den 14. Januar 1784 oprettede Kontrakt.



Frantz Henrich Müller.

### FRANTZ HENRICH MÜLLER

Født i København 17. November 1732, S. a. Materialforvalter ved den kgl. Holm Frantz Heinrich Müller og Øllegaard Christiane Ehlers, død i Hillerød 4. Marts 1820.

Gift 1) 23. Maj 1764 med Anna Dorthea Berger (22 Aar gl.), død 5. Juni 1779.

2) 7. Januar 1780 med Anna Katrine Holm, født i Nyborg 20. Juni 1743, D. a. Kirurg Thomas Nicolai Holm og Katrine Lucie Lengercken, død 24. April 1822.

Sin Uddannelse begyndte den-  
ne fremragende Farmaceut paa

Kong Salomons Apotek i København, hvis Provisor var J. D. Cappel, der gav sin Discipel Anledning til at lægge sig efter Mineralogi. Efter at være udlært modtog han 1753 Kondition hos Lægen Christopher Gram, som ejede Bragernæs Apotek i Drammen; her fik han Lejlighed til at besøge Jarlsberg og Kongsberg Berg- og Hytteværker, hvorved han udvidede sine Indsigter i Hyttévæsnet, desuden gav hans Principal ham de første Grunde i Botaniken. 1754 vendte Müller tilbage til Kong Salomons Apotek, hvor han gjorde Tjeneste i 3 Aar. Herfra gik hans Vej til Upsala, hvor han studerede hos Linné og Walerius i 3 Fjerdingaar. Efter sin Hjemkomst fik han Plads hos Cappel, der nu var blevet Apoteker ved Frederiks Hospital; der blev han i 3 Aar og holdt i dette Tidsrum med sin Principals Tilladelse



offentlige Forelæsninger over Mineralogi i Apotekets Laboratorium. Ved denne Tid har Müller tænkt paa at skabe sig en fast Stilling. Kurantbankens Direktion havde i 1759 indgivet et Andragende til Kongen om at maatte oprette sin egen Mønt, og det Haab, Müller fik om efter sin Ansøgning at blive antaget som Guardein ved denne Mønt, foraarsagede, at han paatog sig en Rejse til Bjergværkerne i Harzen for at gøre sig habil til dette Embede. Paa denne Rejse fik han i Hamborg Undervisning hos den berømte Dokimast (= Proberingskyndige) Johan Andreas Cramer. Da Müller kom hjem, blev han 23. December 1760 den nye Mønts Guardein med en aarlig Gage af 300 Rdl. Sine Forelæsninger fortsatte han; de omfattede nu Mineralogi, Metallurgi og medicinsk Kemi og ledsagedes af Forsøg. Mønten standsede antagelig 1766 sin Virksomhed, og Müller, der foruden som Guardein til Tider ogsaa havde gjort Tjeneste som Møntmester, afskedigedes med en foreløbig Pension paa 200 Rdl.<sup>12)</sup>

3. November 1767 ansøgte han Kongen om Privilegium som *Materialist* og *Laborant* i København med Tilladelse til *en gros* »at udsælge og falholde alle slags *Simplicia* og *præparata medica et chymica*, forsaavidt der ikke af een eller anden kunde have noget særdeles *Monopolium* i henseende til visse *Species*«. Hans Ansøgning fremkaldte straks et Modandragende fra de københavnske Apotekere, der i ham saa en opdukkende farlig Konkurrent; de ønskede, at han i Lighed med andre Materialister kun maatte sælge de Varer, der var tilladte i fri Handel. Müller imødegik dem og fastholdt, at det var hans Mening kun at sælge de Apotekerne forbeholdte Varer *en gros*. Sagen blev udførligt behandlet i Collegium medicum, der i sin Indstilling søgte at skaffe Müller saa meget Raaderum, som Lovgivningen tillod. Resultatet blev imidlertid, at Müller 19. Februar 1768 fik sin Ansøgning bevilget i den Form, han havde bedt om; dog skulde Collegium medicum fastsætte de Mængder, i hvilke han maatte sælge Medikamenter, ligesom han skulde være pligtig at underkaste sig aarlig Visitats; desforuden fik han Tilladelse til at sælge alle Slags *Specerier* og andet, som henhører til almindelig Urtekram. Kort efter at Müller havde faaet sit Materialistprivilegium, forsøgte de københavnske Apotekere endnu engang at faa dets Betydning indskrænket. »Vi seer i Forvejen ligesom igjennem et *Perspectiv* denne vores Ødelæggelse for Øyne: at nemlig ikke alleeneste vi 7 *Apothekere* her i *Kiøbenhavn* med vore Familier blive *ruinerede*, men at endog *Apothekerne* heromkring i Landet miste deres Næring, som desuden kuns er liden, derved nemlig at *Frantz Hinrich Müller* ey holdes i de *Skranker*, som Forordningen af 19. Nov: 1687 sætter paa *Materialister*«. Apotekerne opnaaede dog intet; 22. April s. A. resolverede Kongen, at det skulde forblive ved det Müller forundte Privilegium. (De forskellige denne Sag vedrørende Skrivelser og Indlæg findes citerede i E. Dam: Christianshavns Apotek 1707—1907, S. 21—35, hvortil iøvrigt maa henvises).

Müller beredte sig nu paa at udnytte Privilegiet. Han købte for 11,700

Rdl. Købmand Herman Kristian Bargums store Ejendom Amagertorv Nr. 3, der gik ud til Læderstræde. Den forlangte Fortegnelse over de Vægtmængder, hvori han maatte sælge sine Varer, udarbejdedes af Collegium medicum tillige med en nærmere Instruks for hans Handelsrettighed og underskrevs af Müller 6. August 1768. Han fandt sig dog ikke tilfreds med sin Stilling som Materialist; hans kemiske Kundskaber benyttedes ved flere Lejligheder af Autoriteterne, men hans Omsætning i Forretningen var ham ikke tilstrækkelig. 1. September 1771 ansøgte han da om Tilladelse til at indrette et ordentligt Apotek i sin Gaard, og om at det efter hans Død maatte fortsættes af hans Enke eller Arvinger. Magistraten udtalte sig meget kraftigt imod at bevilge det ansøgte, og de københavnske Apotekere protesterede selvfølgeligt ogsaa stærkt imod denne nye Konkurrent (se anf. Skr. S. 35—39).

Imidlertid kom der intet ud af Müllers Ansøgning; derimod tiltraadte han 26. Oktober 1773 Forpagtningen af Vajsenhus-Apoteket for et Tidsrum af 10 Aar og mod en aarlig Afgift af 1100 Rdl. Ved kgl. Reskripter af 14. Marts 1781 og 6. Oktober 1783 tillodes det Müller, at hans eventuelle Enke maatte lade Apoteket bestyre ved Provisor, indtil et af hans Børn som Apoteker kunde antage det; til Gengæld forhøjedes Afgiften til 1200 Rdl., og Müller forpligtedes til at afkøbe Vajsenhusets dets Varelager og en Del Vasa og Instrumenter (se iøvrigt under »Vajsenhus-Apoteket i København«). Før end Müller kunde tiltræde Apoteket, maatte han, der nu var 41 Aar gl., underkaste sig Examen chemico-pharmaceuticum, hvilket skete 14. Oktober 1773, da Eksaminatorerne fandt dem særdeles fornøjede og erfarede Kandidatens store Indsigt saavel i Kemien som i Farmacien.<sup>22)</sup> Trods Protest fra de københavnske Apotekere fortsatte Müller sin Materialhandel ogsaa efter at have overtaget Ledelsen af Vajsenhus-Apoteket; først i Januar 1781 ophørte han med Forretningen og skødede 25. s. M. Ejendommen paa Amagertorv til Agent G. P. Wolff for 13,000 Rdl. Müllers Virksomhed paa Vajsenhuset varede til 1785, da han købte Apoteket paa Christianshavn og overtog det 19. Oktober; hans Bevilling udstedtes 30. Juni 1786. Han ombyggede og forbedrede Apoteket saaledes, at han det følgende Aar forhøjede dets Brandforsikring til 10,000 Rdl.; i en Erklæring fra Collegium medicum af 1786 udtales, at Værdien af Christianshavns Apoteksprivilegium i Müllers kyndige og driftige Hænder kunde ansættes til 6000 Rdl. I 1795 solgte han dette Apotek for 30,000 Rdl. til J. P. P f l u g m a c h e r, der ogsaa havde været hans Efterfølger paa Vajsenhuset; s. A. oprettede han et Legat paa 70 Rdl. for Vor Frelsers Arbejdsanstalt. —

Det blev imidlertid paa et helt andet Omraade end det farmaceutiske, at Müller skabte sig en Virksomhed, der til sene Tider vil bevare hans Navn; det blev som Grundlæggeren af »Den kgl. Porcellænsfabrik«. Allerede medens han, som foran omtalt, var Møntgardein, beskæftigede han sig med Fremstilling af Porcellæn. Han fik i 1765 selvanden overladt nogle

Ovne, som tidligere var byggede ved Bastionen Rysenstein, til Brug ved sine Porcellænsforsøg, der imidlertid ikke fik nogen Fremgang, mest vel paa Grund af Pengemangel. Ikke længe efter at have nedsat sig som Materialist genoptog han sine Porcellænsforsøg; hans Arbejde i denne Retning førte i 1775 til Dannelsen af Akts. den danske Porcellænsfabrik, hvis ivrige Fabrikmester han fra 1. Maj blev. 4 Aar senere overtog Kongen Fabriken, der siden har hed-

det »den kgl. Porcellænsfabrik«; Müller fik kgl. Bestalling som Fabrikmester; i Anledning af Ejerskiftet modtog han en Gulddaase med 1000 Rdl., og 5. Februar 1780 udnævntes han til Inspektør ved Fabriken med Titel af Justitsraad. Ved en 1794 foretagen Omordning af dens Bestyrelse udnævntes Müller til dens kunstforstandige Administrator; 1801 blev han fritaget for den daglige Administration men udnævntes til Meddirektør med Bibeholdelse af sin Gage



Geardparti fra Christianshavns Apotek. I Baghusets Stueetage  
Laboratorium.

den kgl. Porcellænsfabrik«; Müller fik kgl. Bestalling som Fabrikmester; i Anledning af Ejerskiftet modtog han en Gulddaase med 1000 Rdl., og 5. Februar 1780 udnævntes han til Inspektør ved Fabriken med Titel af Justitsraad. Ved en 1794 foretagen Omordning af dens Bestyrelse udnævntes Müller til dens kunstforstandige Administrator; 1801 blev han fritaget for den daglige Administration men udnævntes til Meddirektør med Bibeholdelse af sin Gage

(hans Efterfølger som Administrator var Professor, Ejer af Løve-Apoteket i København J. L. G. Manthey). Lige til sin Død vedblev Müller med Interesse at ofre sig for Fabriken.<sup>13)</sup>

1775 fik F. H. Müller det kgl. danske Landhusholdnings Selskabs første Guldmedalje som Præmie for sine Arbejder paa Porcellænsfabrikationens Omraade.<sup>14)</sup> I December 1780 blev han Medlem af Videnskabernes Selskab; 28. Januar 1809 udnævntes han til Ridder af Dannebrog. I Vidensk. Selsk. Skrifter findes optaget forskellige af Müllers skriftlige Arbejder væsentligst vedrørende Mineralogi og Metallurgi.

### JOHAN PETER PFLUGMACHER.

Født i Glückstadt 1756, hvor Faderen var Kræmmer, død 21. Januar 1833.

Gift i Sengeløse Præstegaard 11. November 1788 med Cecilie Margrethe Brøndstorff, født 1769, D. a. Proprietær Mathias Brøndstorff, død paa Christianshavn 25. Februar 1824.

Han var Discipel 1767—72 paa Stadtapotheker i Glückstadt, konditionerede som Svend smst. i 1½ Aar, i Hamborg i 3 Aar, i Berlin i 1½ Aar og i Braunschweig i 1½ Aar. Fra November 1779 til Oktober 1786 var han Medhjælper paa Hof-Apoteket i København og underkastede sig i denne Periode, den 16. Marts 1782, farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>15)</sup> 26. Oktober 1786 overtog han Forpagtningen af Vajsenhusets Apotek paa 10 Aar mod en aarlig Afgift paa 2000 Rdl.; for de første 2 Aar eftergaves ham 200 Rdl. aarlig; først 12. April 1794 oprettedes der Kontrakt med ham. Det følgende Aar afsluttedes brat hans Virksomhed paa Vajsenhuset, da dette fuldstændig nedbrændte 6. Juni 1795 ved den store Brand i København. Han fik af Magistraten Tilladelse til at anlægge et »Haandapotek« i Vartov; 21. September ophævedes hans Kontrakt med Vajsenhusets Direktion (se iøvrigt under »Vajsenhus-Apoteket i København«).

Samme Dag Vajsenhuset brændte, sluttede Pflugmacher Kontrakt med Fr. H. Müller om Christianshavns Apotek. Overtagelsen skulde ske 11. December 1795, og samme Dag udstedtes Skøde. Apotekets 2 Lærlinge var Jørgen Hammer og Peter Müller; den første var udlært om faa Dage, den anden først om 3 Aar; begge skulde de efter Læretiden tjene et Par Aar som Svende i Apoteket; for Resten af Peter Müllers Læretid skulde Pflugmacher forsyne ham med alt fornødent, Linned undtagen, og til hans Udredning som

Svend give ham en anstændig Klædning med alt Tilbehør. Pflugmachers Bevilling udstedtes 20. November 1795.

Apoteket bestod i 1795 af Forhus, Side- og Baghus; paa Forhuset var en Altan med Jerngelænder. Apotekslokalet var paa 3 Fag; det havde 2 Recepterborde, en stor Disk, hvorunder en Slagbænk og nogle Skuffer; denne Disk, der altsaa har tjent som Sovested, findes endnu i Apotekets Stødekammer. Over Bordet var under Loftet hæftet et antikt Jernornament til at hænge Vægte paa; Apoteket var forsynet med et fast Urfuteral med Ur, foran det stod en lakeret og forgyldt Træpedestal, hvorpaa stod en antik, bronceret Vase. Af Laboratoriets Indhold fremhæves 2 Digerereovne, en Smelteovn, 3 Kobberdestillerkedler, et stort og 2 smaa indmurede Jernkomfurer, en Sublimereovn med Jerngryde, en stor Tørreovn med Jernplader, 2 Destillerekapeller med tilhørende Jerngryder og Glasretorter, en stor Stenretort, en indmuret bornholmsk Sten-Giftmorter, en Morter af huggen Kamp, en stor Pulvermorter af norsk Marmor; ved Siden af Laboratoriet var et Chokoladeværksted paa 2 Fag med muret Gryde.

Pflugmacher drev Apoteket til sin Død. Han udnævntes 9. August 1805 til Assessor i Sundhedskollegiet, hvilken Post han ogsaa beklædte til sin Død; 1. August 1829 tillagdes der ham Rang (i VI Kl. Nr. 1).

Han har efterladt sig en Beregning over den aarlige Indtægt og Udgift ved Apoteket paa Christianshavn i Aaret 1805. I dette Dokument findes den aarlige Udgift ansat til:

a. Renter af Apoteket med Inventar og Varelager .....	1200 Rdl.
b. Til Bygningens og Inventariets Vedligeholdelse .....	200 »
c. Til 3 Medhjælpere .....	400 »
d. Kostpenge for 3 Medhjælpere og 2 Lærlinge .....	700 »
e. Kost og Løn for en Pige og en Skurekone .....	200 »
f. Til Ildebrand og Lysning .....	200 »
g. Tab ved Vegetabiliers Fordærvelse .....	100 »
h. Til Vedligeholdelse af Linned, Sengeklæder og Møbler for Folkene .....	100 »
i. Skatter af alle Slags .....	200 »
k. Til Assessorens og Familiens Underholdning .....	1200 »

---

Ialt ... 4500 Rdl.

Den aarlige Indtægt beregnedes til 8000 Rdl.; altsaa blev tilovers

til at forny Varelageret med eller til Indkøb af Varer for det næste Aar 3500 Rdl.<sup>11)</sup>)

### GOTTFRIED MATHIAS PFLUGMACHER.

Født i København 1792, S. a. foregaaende Apoteker, død paa Frederiksberg 9. Januar 1868.

Gift 16. Februar 1818 med Helene Marie Benthien.

Han undervistes i Borgerdydskolen til sit 15. Aar og fik ved Eksamen 13. April 1807 en Sølvmedalje som Bevis paa Skoledirektionens Bifald; 1811 blev han privat dimitteret til Universitetet, blev Student i Oktober s. A. og cand. phil. 14. April 1812. Han var nu 2 Aar Discipel i Faderens Apotek, medens han paa samme Tid hørte Prof. Hornemanns botaniske Forelæsninger; derefter læste han et Aar Kemi hos Prof. Jens Smith, hvorpaa han 28. Juni 1815 blev cand. pharm. (enst. Laud.).<sup>12)</sup> Han var nu Medhjælper paa Christianshavns Apotek, hvor Faderen dog ikke gerne saa, at han tog Del i de praktiske Arbejder; han skulde hellere fortsætte sine Studier. Efter Faderens Død overtog han Apoteket, hvortil han fik Bevilling 2. Maj 1833; men han følte sig ikke paa sin rette Plads og solgte derefter 8 Aar senere Apoteket til J. C. H a u b e r g.

Hans gode teoretiske Kundskaber medførte, at han blev en meget benyttet Manuduktør for de farmaceutiske Studerende; han overtog desuden Posten som Medicinalrevisor ved Frederiks Hospital.

### JØRGEN CHRISTIAN HAUBERG.

Født i Storehedinge 22. November 1814, S. a. Landmand og Brændevinsbrænder Peter Christian Hauberg og Karen Sofie Wengel, død paa Frederiksberg 11. April 1899.

Gift 28. April 1841 med Margrethe Sofie Arboe, født paa Christianshavn 14. April 1818, D. a. Skibskaptajn Thomas Arboe og Elisabeth Dorothea Sonne, død 16. September 1910.

Han var Discipel paa Ringsted Apotek fra Nytaar 1829 til Efteraaret 1832; i 1834 blev han cand. pharm. (haud. ill.) og konditionerede derefter paa Gl. Torvs Apotek i København til Foraaret 1839; i 1840 tog han paany farm. Eksamen (denne Gang med Laud.) efter at have købt Christianshavns Apotek for 48,000 Rdl. Aaret før; han overtog det til Oktober Flyttedag d. A.; Bevilling fik han 24. Juni 1841. I 1845 ombyggede han Ejendommens Forhus, og han udfol-

dede en stor Virksomhed som Apoteker. Apoteket solgte han i 1870 til L. V. C. E. H o r n.

Fra 1. Januar 1840 overtog Hauberg Driften af Apoteket paa Veterinærskolen, som dengang laa paa Christianshavn; han skulde drive det for egen Regning i 5 Aar under Tilsyn af Læreren i Farmakologi. Apotekslokalet med tilhørende Indretninger samt Medicinalhaven paa Sundby Overdrev overlodes Hauberg uden nogen Godtgørelse til Skolen, der sørgede for Vedligeholdelsen. Stiftelsen skulde i Apoteket købe alle de Lægemidler, den brugte til Behandling af syge Dyr til en Takst, der beregnedes saaledes, at Simplicia stedse skulde falbydes til de samme Priser, til hvilke Materialisterne i København solgte dem. Udsalget skulde i Førstningen finde Sted hele Dagen



Jørgen Christian Hauberg.

og om fornødent ogsaa om Natten ved en eksamineret Farmaceut, som tillige maatte assistere Skolens Lærer ved Elevernes Undervisning i Farmaci. Senere holdtes Apoteket kun aabent i Timerne 8—10 og 5—6. Fra 1. Januar 1845 forpagtede Hauberg Apoteket paa 10 Aar; han fungerede endvidere som Censor ved Skolens Eksaminer.<sup>16)</sup>

Paa sin Ejendom »Mineslyst« i Ordrup dyrkede Hauberg forskellige medicinske Urter; i 1862 indrettede han Damplaboratorium ved Apoteket.

Sammen med Brygger, cand. pharm. Peter August Wogelius grundlagde han Bryggeriet i Rahbeks Allé, og efter at have solgt Apoteket erhvervede han sammen med Mekanikus Hellerung »Gamst og Lunds Jernstøberi« ved Vestervold i København.

J. C. Hauberg var Indehaver af en lang Række Tillidshverv. Fra 12. Marts 1860 til 23. December 1870 var han Assessor i Sundhedskollegiet; i over 30 Aar indtil 26. Maj 1891 var han Revisor i »Det pharm. Understøttelsesselskab«; fra 28. April 1845 til 9. Juli 1851 var han Medlem af Bestyrelsen for »Danmarks Apotekerforening«;

han var Ephor for det Cappelske Pensionslegat og i nogle Aar Censor ved farm. Eksamen. Desuden var han Medlem af den private Laanbanks Bankraad, Bestyrelsesmedlem i »De forenede Bryggerier« og havde Sæde i det københavnske Asylselskabs Repræsentantskab; i en lang Aar-



Christianshavns Apotek.  
Facade mod Torvegade.

række var han Forstander for Christianshavns Asyl, Kirkeværge for Vor Frelzers Kirke, Medlem af Direktionen for Døtreskolen paa Christianshavn og af Bestyrelsen for de forenede Kirkeskoler, Medstifter af Christianshavns Bospisningsforening og af Foreningen for billige Arbejderboligers Opførelse.

28. Juli 1869 udnævntes han til Ridder af Dannebrog, 28. April 1891 til Etatsraad. Ved deres Sølvbryllup stiftede Hauberg og Hustru et Sølvbryllupslegat paa 1000 Rdl. til Christianshavns Bospisningsforening; 25 Aar senere stiftede de et Guldbryllupslegat paa 20,000 Kr., hvis Renter uddeles til

trængende Borgere, deres Enker eller faderløse Døtre i Storehedinge; ved samme Lejlighed skænkede de 1000 Kr. til »Fonden til det pharm. Studiums Fremme«.

### LUDOLF VICTOR CHRISTIAN EMIL HORN

købte Christianshavns Apotek til Overtagelse 1. Oktober 1870 for 112.000 Rdl. og fik Bevilling dertil 22. Oktober s. A.; »han arbejdede



utrætteligt i sit Apotek, hvor endnu adskillige praktiske Indretninger minder om hans Virksomhed« (E. Dam, anf. Skr., S. 49). Han solgte det efter 12 Aars Forløb, da Apoteket i Sundby oprettedes, til C. F. F. Pedersen og blev derefter Forpagter af Frederiks Hospitals Apotek.

(Biografi se »Frederiks Hospitals Apotek i København«).

### CARL FREDERIK FRIIS PEDERSEN.

Født i Vindeby paa Laaland 27. Februar 1837, S. a. Gaardejer Rasmus Pedersen og Ellen Friis, død i København 10. Maj 1904.

Gift 10. Oktober 1862 med Marie Antoinette Jessen, født i Vindeby 13. Oktober 1839, D. a. Ejer af Skovballegaard Hans Jessen og Marie Hansen.

Fra Maj 1851 til Oktober 1854 var han Discipel paa Nakskov Apotek, tog Medhjælpereksamen ved Laaland-Falsters Fysikat (I Kar.) og

farm. Kandidateksamen 1856 II (Laud.). Fra 1. August 1856 til s. D. 1862 konditionerede han paa Apotekerne i Nakskov og Køge; 14. Maj sidstnævnte Aar købte han Apoteket i Rødby til Overtagelse 1. August (Bevilling 23. September s. A.), hvilket han drev til 1. Oktober 1882 (se »Rødby Apotek«). I December 1882 købte han Christianshavns Apotek til Overtagelse 1. April n. A.; Bevillingen udstedtes 28. April 1883; dette Apotek drev han til 1. Januar 1890. Han lod foretage en grundig Ombygning af flere af Lokalerne, der udvidedes og bragtes i en mere tidsmæssig Stand, ligesom han anlagde et analytisk Laboratorium.

Apoteker Carl Pedersen var i Rødby Medlem af Byraadet og af Overligningskommissionen, Bestyrer af Laalands Spare- og Laanbanks Filial fra 1872 til 1. Januar 1883, desuden Eksaminator ved farm. Medhjælpereksamen i Laaland-Falsters Stift 1875—82. I København var han fra 1887—90 Medlem af den farm. Eksamenkommission og var Medlem af den i 1887 af Justitsministeriet nedsatte



Carl F. F. Pedersen.

Kommission, der skulde foreslaa Forbedringer i Farmaceuternes Undervisning. Efter Salget af Christianshavns Apotek levede han som Privatmand i København; i August 1893 udnævntes han til den første farm. Visitator for Danmark, en Post, han dog paa Grund af Sygdom maatte opgive allerede til Oktober s. A.

6. August 1887 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

Ved Bestemmelse i hans Søsters, Enkefru F. L. Olesen f. Pedersens, Testamente oprettedes i 1918 et Legat paa 12,000 Kr. under Navnet »Apoteker Carl Pedersens Mindelegat«; Legatet administreres af Bestyrelsen for »Det pharm. Understøttelsesselskab«, og Renterne tildeles Farmaceuter, der har gjort eller gør Tjeneste paa Christianshavns-, Nakskov- eller Rødby-Apoteker eller til Enker efter saadanne.

I 1889 solgtes Christianshavns Apotek for 430,000 Kr. til H. R. V. P e d e r s e n og J. C. A. J u u l m a n n, der overtog det 1. Januar 1890; Bevilling for begge i Forening udstedtes 20. Februar 1890. Fra 1. Januar 1919 udtraadte J. J u u l m a n n af Firmaet og V. P e d e r s e n fortsatte Apotekets Drift som Eneindehaver; Bevilling som saadan fik han 3. Marts 1919.

### JOHAN CHRISTIAN AMMENTORP JUULMANN.

Født paa Taarnborggaard ved Korsør 10. August 1859, S. a. Godsforvalter Johan Christian Juulmann og Elisabeth Kirstine Hansine Ammentorp, død paa Frederiksberg 21. September 1920.

Gift i København 8. November 1895 med Hedevig Hald, født i Nibe 20. August 1867, D. a. Kancelliraad, By- og Herredsfoged Søren Jørgen Theodor Hald og Hedevig Kristiane Bunde.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København fra 3. Oktober 1876 til Medhjælpereksamen ved Kbhvns. Stadslægeembede 7. Januar 1880 (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1882 II (haud ill.) og 1883 I (Laud.). Konditionerede som Examinatus paa Løve-Apoteket i København til 30. Juni 1880 og paa Nyborg Apotek fra 1. August 1880 til 1. August 1881; som Kandidat igen paa Løve-Apoteket fra 1. Februar 1883 til 1. Maj 1885 og derefter paa Nørre-Farimagsgades Apotek til 1. December 1889. Fra 1. Januar 1890 til 1. Januar 1919 var han som nævnt Medindehaver af Christianshavns Apotek.

J. Juulmann var fra 1891 Medlem (senere Førmand) af Københavns Apotekerforenings Takstudvalg; han var Medlem af Direk-

tionen for Christianshavns Døtreskole, af Repræsentantskabet for »Grundejerbanken i København« og af Bestyrelsen for »Højres Arbejder- og Vælgerforening« (Kbhvns. II Kreds).



J. C. A. Juulmann.



Victor Pedersen.

### HANS RASMUS VICTOR PEDERSEN.

Født i Rødby 11. September 1864, S. a. foregaaende Apoteker Carl Frederik Friis Pedersen og Marie Antoinette Jessen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Nykøbing p. F. fra 1. November 1879 til 1. November 1881 og derefter paa Rødby Apotek til Medhjælpereksamen 18. Oktober 1882 ved Laaland-Falsters Fysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1885 I (Laud.). Konditionerede som Examinatus paa Svane-Apoteket i København fra 1. Januar til 1. August 1883 og som Kandidat paa Vesterbro Apotek fra 1. Maj 1885 til 1. August 1886 og derefter hos Faderen, indtil han fra 1. Januar 1890 selv overtog Apoteket som Ejer sammen med J. Juulmann; siden 1. Januar 1919 er han, som ovenfor anført, Apotekets Eneindehaver. — I 1920 foretoges en betydelig Omforandring og Udvidelse af Officinet.

Victor Pedersen har i Aarenes Løb varetaget talrige Tillidshverv. I en lang Aarrække Censor ved farm. Medhjælpereksamen; Suppleant i den farm. Voldgiftsret 1915—18, derefter Voldgiftsdommer. Formand for Akts. Bakteriolog. Laboratorium Ratin, Formand for Grundejernes Renholdningsselskab, Formand for Christianshavns



Officinet i Christianshavns Apotek. Efter Ombygningen 1920.

Grundejerforening (1907—19), Formand for Akts. Dansk Drogeindustri; Medlem af Bankraadet for »Grundejerbanken i København« (1898—1910); Medlem af Tilsynsraadet i Grundejernes Hypotekforening, Medlem af det raadgivende Udvalg i »Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse«, Formand for »det kgl. københavnske Skydeselskab« 1918—19 (derefter Medlem af Bestyrelsen), Medlem af Bestyrelsen i Aktieselskaberne »Elektron«, »Carl I. Christensen & Co.s Skotøjsfabriker«, »L. E. Bruun« og Dampskibsselskabet »Malm«.

Blev 6. Juli 1918 udnævnt til Ridder af Danebroge, 23. September 1919 til Ridder af svensk Vasaorden.

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Jubilæumsskriftet: »E. Dam: Christianshavns Apotheke 1707—1907. Til Minde om 200 Aars Virksomhed udgivet af V. Pedersen & Juulmann. København MCMVII.«

<sup>1)</sup> Supplik Protokol 1705, III Kvartal, 339; Indlæg til sjæll. Tegnelser LV, 318—19.

- 7) Sjæll. Tegnelser LV, 318—19 (med Indlæg); do. 357—58.  
8) » » » , 357—58; do. 513—14 (med Indlæg).  
9) » » » , 513—14; Indlæg til Sjæll. Registre Nr. 44, 250.  
10) Sjæll. Registre, Nr. 44, Fol. 250, Nr. 34.  
11) Christians Hafns Indquarterings Mandtal Anno 1708.  
12) » » » » » 1717.  
13) Supplik Protokol 1723, II Halvaar, 140.  
14) » » 1724, II » 574.  
Københavns Magistrats Kopibog 1722—24.  
15) Supplik Protokol 1735, I Halvaar, 166.  
Generalcommissariatet for Søetaten. Correspondanceprotokol fra <sup>10</sup>/<sub>11</sub> 1735—  
<sup>28</sup>/<sub>;</sub> 1736. Nr. 49. Fol. 287 og 318.  
Københavns Magistrats Kopi- og Erklæringsbog 1735—36, S. 151.  
16) Supplik Protokol 1750, I Halvaar, 187.  
17) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.  
18) Om F. H. Müllers Virksomhed kan iøvrigt henvises til Biografi af C. Nyrop  
i Pers.hist. Tidsskr. IV R., 4. B, 172 ofl., »Frantz Henrich Müllers Selv-  
biografi« meddelt af Ad. Clément i Pers.hist. Tidsskr. VIII R., 3. B, 196 ofl.  
samt Literaturhenvisninger under Biografi i »Dansk biografisk Haandleksi-  
kon« II, 684.  
19) Det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Skrifter. IV Del. 1794. Fortale  
pag. X.  
20) J. D. Herholdt: Et Bidrag til Pharmaciens og Medicinaltaxtens Historie  
i Danmark. Kiøbenhavn 1811. S. 90—91.  
21) H. C. Tscherning: Efterretning om den Kongelige danske Veterinærskole.  
Kbh. 1854. S. 59, 112.

# LØVE-APOTEKET I AABENRAA

Efterfølgende Skildring af Aabenraa Løve-Apoteks Historie er i det væsentligste udarbejdet paa Grundlag af Undersøgelser, der paa Foranledning af Apotekets nuværende Indehaver, Apoteker Kaj Faber, er foretagne af Arkivar Frode Gribsvad i det midlertidige Arkivdepot i Aabenraa (jfr. Note 1). De ad denne Vej fremskaffede Meddelelser er supplerede med de Oplysninger, der findes i Tyske Kancellis Efterladenskaber i Rigsarkivet i København; disse er dog ret sparsomme, og det samme gælder de Oplysninger, der findes i trykte Kilder, bl. a. i Schmidts: Taschenbuch über die Entstehung der Apotheken. .; denne sidste, der saa godt som udelukkende er udarbejdet paa Grundlag af personlige eller trykte Meddelelser, er imidlertid unøjagtig paa mange Punkter. Jeg beder derfor Hr. Apoteker Faber modtage min bedste Tak for den ydede værdifulde Hjælp, uden hvilken det vilde have været umuligt paa nærværende Tidspunkt at bringe en nogenlunde udtømmende og nøjagtig Beskrivelse.

*Aage Schæffer.*

## THOMAS FABRICIUS.

Født i Rinckenæs 1688, døbt 15. Maj, S. a. Præst Friderich Fabricius og Hustru Catharina, død i Aabenraa 1742. (Moderen var gift 2) med Christian Lund, Faderens Efterfølger som Præst i Rinckenæs).

Gift med Anna Marie Clausen (21. September 1716 udstedtes »Copulations-Brief für Thomas Fabricius, Apotheker in der Stadt Apenrade, und seiner verlobten Braut Anna Marie Clausen«)<sup>3)</sup>.

Efter Ansøgning af hans Stedfader fik Thomas Fabricius 24. August 1709 Bevilling som Apoteker i Aabenraa; Bevillingen udstedtes af den gottorpske Hertug og gav Fabricius Ret til tillige at maatte handle med Vin og Krydderi (»Gewürtz«). Han var Byens første privilegerede Apoteker; før hans Tid havde dog en uprivile-

geret Apoteker H a n s V i e t h, der af Profession var Brændevinsbrænder (Destillerer), tillige haft Handel med Lægemedler<sup>2</sup>); Vieth døde (eller snarere begravedes) 17. April 1708.<sup>1</sup>)

Ved kgl. Dekret af 14. Maj 1726 blev Fabricius fritaget for Indkvartering, saalænge han ikke drev anden borgerlig Næring end den Vin- og Krydderihandel, der var tilladt ham i Bevillingen.<sup>4</sup>) 18. Marts 1727 blev hans Bevilling stadfæstet af Kongen, og ved kgl. Dekret af 12. April s. A. blev det udvidet til ogsaa at gælde for hans Arvinger.<sup>5</sup>) Om det sidste havde han ansøgt 22. Marts s. A., og han fortæller i sin Ansøgning, at han har anvendt al sin Flid og sine egne og mange fremmede Penge til Apotekets Indretning og Vedligeholdelse; for at hans Arvinger derfor ikke skal lide noget Tab ved, at en anden efter hans Død opretter Apotek i Byen, beder han om, at Bevillingen (af 1709) ogsaa maa være gældende for hans Arvinger; hvilket altsaa bevilgedes.

Thomas Fabricius har sikkert indrettet sit Apotek paa Søndertorv (Søndergade nuv. Nr. 14), i hvert Fald træffes det her i 1744 (se nedenfor). — Han var Raadmand i Aabenraa.

### HEINRICH FABRICIUS.

Født i Aabenraa 1724, døbt 6. Juni, S. a. foregaaende Apoteker, død i Aabenraa 1750, begr. 7. Juli.

Gift med Maria Gertrud Henningsen, D. a. Borgmester i Flensborg Peter Henningsen og Dorteia Helena Paulsen, død 11. Marts 1794. (Gift 2) med efterfølgende Apoteker H. C. Zeise, 3) med dennes Efterfølger J. F. Jürgensen).

Heinrich Fabricius overtog Apoteket efter Faderens Død og fik kgl. Bevilling til dets Drift 24. December 1742; Bevillingen gjaldt ogsaa for hans Arvinger.<sup>6</sup>) I 1744 opføres han som Ejer af Huset 3. Fjerding Nr. 115 (paa Søndertorv); det beskrives i Brandtaksations-Protokollen saaledes:

Et Gavlhus og Kvist af Bindingsværk, 9 Fag à 120 Mk. ...	1080 Mk.
2 Fag Kvist à 120 Mk. ....	240 >
9 Fag Bagbygning à 80 M. ....	720 >

---

2040 Mk.

Efter hans Død fik Enken og hendes Børn (hvoriblandt Sønnen Peter Fabricius, der 1782 overtog Apoteket) 26. Oktober 1750 Til-

ladelse til at fortsætte Driften af saavel Apoteket som Vin- og Krydderihandelen<sup>7)</sup>; samtidigt blev det tilladt, at saafremt hun giftede sig med en tilstrækkelig duelig Apoteker, skulde det være ham tilladt at drive Apoteket i 30 Aar, hvorefter det skulde tilfalde den afdøde Heinrich Fabricius' efterladte Livsarvinger.<sup>1)</sup> 2 Aar senere ægtede hun Zeise.

### HINRICH CHRISTOPHER ZEISE.

Død 1763, begr. 26. Maj. (Han kaldes i Kirkebogen baade Hans Christopher og Johan Christopher, i Brandkatasteret derimod Hinrich Christopher).

Gift 7. Januar 1752 med Maria Gertrud Henningsen, Enken efter foregaaende Apoteker. (I dette Ægteskab var 3 Børn, bl. a. Sønnen Frederik Zeise, der 1786—1830 var Apoteker i Slagelse, II S. 14—15).

Apoteket var ogsaa i denne Apotekers Tid i samme Ejendom som ovenfor omtalt. I 1754 har den Nr. 122 og beskrives som i 1744; Zeise nævnes da som Ejer. I 1764 (?) har den Nr. 127, og Enkefru Zeise nævnes som Ejer. Vurderingen af de 2 Fag Kvist var nu nedsat til 200 Mk., hvorved den samlede Vurderingssum blev 2000 Mk: Enkefru Zeise nævnes s. A. ogsaa som Ejer af Huset Nr. 126.<sup>1)</sup>

3 Aar efter Zeises Død giftede Maria Henningsen sig for tredje Gang, denne Gang med Licentiat J. F. J ü r g e n s e n, der nu overtog Apoteket.

### JOHANN FRIDERICH JÜRGENSEN.

S. a. Kammerinspektør i Glücksborg Christian August Jürgensen og Maria Bevensee, død i Aabenraa 24. Marts 1809, 88 Aar gl.

Gift 3. Oktober 1766 med Maria Gertrud Henningsen, Enke efter de 2 foregaaende Apotekere.

22. September 1766 var udstedt kgl. Konfirmation paa den mellem dem oprettede Ægteskabskontrakt<sup>9)</sup>; dette Ægteskab var barnløst. J. F. Jürgensen drev Apoteket til 1782, da det efter Udløbet af de ovenfor omtalte 30 Aar overtoges af P e t e r F a b r i c i u s. Jürgensen mageskiftede det Hus paa Søndertorv, hvori Apoteket hidtil havde været drevet, med Raadmand Peter Petersens Hus i 2. Fjerdings = den Ejendom, hvori Apoteket endnu findes. Det kan ikke bestemt oplyses, hvornaar dette Mageskifte har fundet Sted, men det er sket før 16. Februar 1769 og antagelig kort før, sandsynligvis i 1768 eller i Begyndelsen af 1769.<sup>1)</sup>



PETER FABRICIUS.

Født i Aabenraa 12. Maj 1748, S. a. Apoteker Heinrich Fabricius og Maria Gertrud Henningsen, død i Aabenraa 11. November 1827.

Gift med Dorothea Helene Henningsen.

Han var Discipel paa Løve-Apoteket i Flensborg og konditionerede derefter i Aarene 1772—79 i Hamborg, Schwerin, Frederiksstad, Cöthen, Brandenburg, Grossensalza, Magdeburg (hvor han blev eksamineret), Ludwigslust, Bergen og Kongsberg; han hørte i ½ Aar »Collegiæ« i Berlin og indstillede sig 5. Februar 1780 til Eksamen ved det medicinske Fakultet i København (Kar. haud ill.).<sup>9)</sup> I 1782 ansøgte han i Henhold til tidl. omtalte Bevilling af 26. Oktober 1750 om at faa Bevillingen til Aabenraa Apotek overført paa sig med samtidig Ret til Vin og Krydderihandel; han anfører i sin Ansøgning, at Stedfaderen J. F. Jürgensen er villig til at træde og iøvrigt intet har at indvende mod hans Ansøgning; 7. Juni 1782 fik Peter Fabricius Bevillingen overdraget.<sup>10)</sup>

I 1775 beskrives Apoteksejendommen (den nuværende, da = 2. Fjerding Nr. 1) saaledes:

Et Gavlhus af Bindingsværk med en brandmuret Gavl, bestaaende af 11 Fag, à 120 Mk. ....	1320 Mk.
6 Fag Tværhus af Brandmur, 2 Elager, à 300 M. ....	1800 »
5 Fag Pak-Rum af Brandmur, à 100 Mk. ....	500 »
10 Fag Stald à 38 Mk. ....	380 »
Tilsammen ... 4000 Mk.	

Fabricius nævnes vedvarende som Ejer af denne Ejendom i Protokollerne fra 1785, 1795 og 1805; i 1795 siges de 10 Fag Stald at være af Bindingsværk; i 1805 er tilkommet »Laboratoriet, 3 Fag à 200 Mk.«, og den samlede Vurderingssum da 4600 Mk.

Under hans Ledelse blev Apoteket ikke holdt i den bedste Orden, hvilket foranledigede hyppige Klager og Undersøgelser.<sup>2)</sup> Dr. Wiggers i Aabenraa klagede flere Gange over Apoteket; Forholdene skulde være daarlige, og Taksten blev ikke fulgt. Tilsidst nedsatte det slesvig-holstenske Sanitetskollegium i 1804 en Kommission til at undersøge Forholdene. Resultatet blev, at Apoteker Peter Fabricius fik et Tilhold om at lade foretage nogle Ændringer og Forbedringer. Af de 8 Punkter skal nævnes: i Stedet for det næsten

ubrugelige Laboratorium skulde der bygges et nyt (Brandtaksationsprotokollen fra 1805 viser, som ovenfor anført, at det ogsaa straks skete), man skal have den nøjeste Opmærksomhed henvendt paa den nødvendige Renlighed og Opbevaring af Arsenikforraadet, Giftene maa ikke opbevares saa efterladende; der skal have nøjagtige Vægte og føres ordentlig Bog over alle Recept-Ekspeditioner, og for større Ordens Skyld skal han stadig holde en Provisor, der behørigt har aflagt Ed paa Medicinal-Forordningen.<sup>1)</sup>

Muligvis har denne Sag været medvirkende til, at Fabricius snart efter solgte Apoteket. I al Fald bekendtgør han i Berl. Tidende 28. Oktober 1805, at han vil sælge sit Apotek enten under Haanden eller ved Auktion. Det følgende Aar overdroges det til *I n g w e r P e t e r s e n*. Fabricius blev boende i Aabenraa til sin Død. I 1815 opføres han som Ejer af et Hus i 3. Fjerdings (Nr. 14); det havde tilhørt hans Stedfader, fhv. Apoteker Jürgensen, der nævnes som dets Ejer i 1775—1805.

#### INGWER PETERSEN.

Født i Risum (Husum Amt), S. a. Smed Peter Sönnichsen og Hustru Elisabeth f. Christiansen, død i Aabenraa 25. Maj 1818.

Gift med Anna Maria Friderica Wittig, D. a. Guldarbejder i Lybæk Daniel Wittig og Hustru Johanne Justine f. Gode; (gift 2) 14. September 1820 med Over- og Landsretsadvokat Jürgen Christian Meyland i Aabenraa).

Han var Discipel i sin Fødeby, konditionerede derefter flere Steder, bl. a. i Bückeberg, og tog Eksamen ved Sanitets-Kollegiet i Kiel (II Kar.); han nedsatte sig derefter som Urtekræmmer (Gewürzhandlung«) i Lybæk, indtil han købte Aabenraa Apotek af Fabricius. Bevillingen dertil blev overført paa ham 6. December 1805; i sin Ansøgning derom skriver han, at han mener at være i Besiddelse af den fornødne »Fähigkeit und Geschichtlichkeit« til at drive Apoteket;<sup>1)</sup> Bevillingen blev kgl. konfirm. 20. Maj 1817. Købekontrakten mellem ham og Fabricius er dateret 30. Maj 1806; Købesummen var 12,000 Rdl. slesv.-holst. Cour. og omfattede Apoteket med Hus og Gaard, Have og Tilbehør.<sup>1)</sup> Han indførte flere Forbedringer saavel i Officin som i Laboratorium.<sup>2)</sup>

Efter hans Død blev Apoteket bestyret af Provisor først for Enken og derefter for hendes Arvinger, indtil Sønnen Daniel Christian Petersen overtog det i 1838.

Af Ejendommen findes i denne Periode følgende Beskrivelser i Brandtaksations-Protokollerne:

I 1815 (Ejer: Ingwer Petersen).

A. 11 Fag Gavlhus med en brandmuret Gavl, ellers Bindingsværk, à Fag 80 Rdl. ....	880 Rdl.
6 Fag Tværhus af Brandmur, 2 Etager à Fag 160 Rdl....	960 »
B. 5 Fag Pakrum og Stald af Brandmur à Fag 64 Rdl. ....	320 »
C. 2 Halvtage .....	20 »
D. 3 Fag Laboratorium à Fag 70 Rdl. ....	210 »
	2390 Rdl.

I 1825 (Ejer: Arvingerne).

A. 8 Fag Gavlhus med en Gavl af Brandmur, ellers Bindingsværk, à Fag 85 Rdl. ....	680 Rdl.
6 Fag Tværhus af Brandmur, 2 Etager, à Fag 160 Rdl.	960 »
B. 8 Fag Baghus af Brandmur, deraf	
1. 3 Fag med Kælder à Fag 200 Rdl. ...	600 Rdl.
2. 3 Fag til Laboratorium à Fag 190 Rdl.	570 »
3. 2 Fag til Tørverum à Fag 140 Rdl. ...	280 » 1450 »
C. 3 Fag Halvtag af Brandmur à Fag 30 Rdl. ....	90 »
D. 4 Fag Staldkammer à Fag 50 Rdl. ....	200 »
E. 1 Halvtag af Træ .....	20 »
	3400 Rdl.

I December 1830 tilkommer til A: 2 Fag Tilbygning af Brandmur: 280 Rdl. I 1835, da Arvingerne stadig staar som Ejere, er Beskrivelsen som i 1825, kun er Taksationssummen forhøjet til 3860 Rdl. De 3 Fag med Kælder siges her at være til Beboelse (»Wohnstube«), og de 2 Fag Tilbygning fra 1830 siges at være tilbygget Beboelseshuset.

— I 1835 var Apotekets Mærke »en kronet Løve med en udhængende rød Tunge«.?)

### DANIEL CHRISTIAN PETERSEN.

Født i Aabenraa 30. December 1812, S. a. foregaaende Apoteker.

Efter at være bleven myndig overtog han Løve-Apoteket i Aabenraa og ansøgte Kongen om Ekstension af Privilegiet. Han skriver i sin Ansøgning, at hans afdøde Fader testamentarisk havde bestemt

ham som sin Efterfølger, naar han var bleven myndig og kommen overens derom med sine Medarvinger (29. December 1837 havde han »generaliter quittiert« sin Stedfader Advokat Meyland som Interimsbesidder af Apoteket). 18. Maj 1838 indstillede Kancelliet til Kongen, at Ansøgningen bevilgedes, dog saaledes, at Bevillingen ikke længere var eksklusiv; dette skete efter Henstilling af Magistraten i Aabenraa, og i Bevillingen, der underskrevs af Kongen 29. Maj s. A., forbeholdtes Ret til Anlæg af et 2det Apotek i Byen, ligesom den Bestemmelse indsattes, at Apotekeren skulde svare Nærings-skat af sit Erhverv.<sup>12)</sup>

I 1845 var Taksationssummen for Ejendommen 3920 Rdl.; de 2 Fag Tilbygning fra 1830 siges at være i 2 Etager. I 1846 solgte D. C. Petersen Apoteket til H. T. Karberg.

#### HANS THOMAS KARBERG

købte Løve-Apoteket i Aabenraa ved Kontrakt af 7. Marts 1846 for 34,000 slesv.-holst. cour. Specier eller 54,400 Rdl. Sølv. 12. December 1845 havde Tyske Kancelli indstillet til Kongen, at Bevillingen overførtes paa Karberg; han skulde tage Borgerskab i Aabenraa, deltage i alle borgerlige Byrder og Afgifter spec. Næringssskat og svare 500 Rdl. i Rekognition til Universitetet i Kiel, ligesom Retten til Anlæg af et 2det Apotek forbeholdtes; efter at de 500 Rdl. var betalte, blev Ekstensionen underskrevet af Kongen 23. Januar 1846.<sup>13)</sup> Ved kgl. Resolution af 17. Februar 1855 nægtedes der Karberg allerhøjeste Konfirmation paa Privilegiet, og efter en 29. September s. A. afholdt Taksation af Apoteket solgte han, der da opholdt sig paa Tangsholm ved Nordborg, 18. December 1856 Apoteket til cand. pharm. Peter Chr. Stisgaard.<sup>1)</sup>

Karberg var hjemmehørende i Sønderborg og havde tidligere været Apoteker i Wittingen i Hannover.<sup>13)</sup>

#### PETER CHRISTIAN STISGAARD.

Født i Aalborg 4. Januar 1820, S. a. Skrædermester Stisgaard og Hustru f. Gravgaard, død i Odense 25. August 1893 (under et Besøg hos G. Lotze).

Gift 15. Oktober 1857 med Johanne Charlotte Algreen-Ussing, født i København 18. Februar 1829, D. a. Deputeret i Danske Kancelli, Generalprokurør for Danmark, ekstraordinær Assessor i Høje-

steret Tage Algreen-Ussing og første Hustru Jensine Johanne Bull, død i Aabenraa 4. Maj 1881.<sup>10)</sup>

Kom til Farmacien 1833, tog farm. Kandidaleksamen 1842 I (Laud.), konditionerede efter Eksamen paa forskellige københavnske Apoteker (bl. a. i 1855 paa Kong Salomons Apotek) og købte ved Kontrakt af 18. December 1856 Løve-Apoteket i Aabenraa. Købesummen var fastsat ved ovennævnte Taksation og udgjorde 29,700 Rdl., nemlig 12,000 Rdl. for Gaarden med Tilbehør, 1700 Rdl. for Varer og 16,000 Rdl. for Privilegium; sidstnævnte Sum skulde ikke udbetales men betragtes som en paa Privilegiet hvilende stedsevarende Realskyld. Denne sidste Bestemmelse var optaget i Stisgaards Bevilling, der var udstedt 11. Juni 1856; denne er ogsaa paa anden Maade afvigende fra de tidligere Bevillinger, bl. a. derved, at den kun var gældende for Stisgaard personlig; den er med Hensyn til disse særlige Bestemmelser saalydende: den tildeles ham kun paa de Vilkaar, »at han til forhenværende Apotheker H. T. Karberg af Aabenraa eller dennes Creditorer erlægger den af Taxations-commissionen for Overdragelsen af bemeldte Apothek fastsatte Kjøbesum, saaledes som denne nærmere er bleven bestemt i den mellem Sælgeren og Kjøberen under 6. Maj 1856 oprettede Overenskomst, og forbeholde Vi Os allerhøjst ved Privilegiehaverens Død, eller naar Privilegiet paa anden Maade skulde blive ledigt, at bestemme Efterfølgeren, ligesom det i ethvert enkelt Tilfælde vil afhænge af de nærmere Omstændigheder, om det kan tilstedes den eventuelle Enke at fortsætte Apothekets Drivt under de i Forordningen af 4. Decbr. 1672 § 12 foreskrevne Betingelser, hvorimod en Sum af 16,000 Rdl. skal hvile paa Privilegiet, som en stedse værende Realskyld, der skal overtages og udredes af alle Efterfølgere i Besiddelsen af Privilegiet, hvilket saaledes skal kunne behæftes med protocolleret Pant indtil det ovennævnte Beløb af 16,000 Rdl.« (Denne Bestemmelse om de 16,000 Rdl. er optaget ogsaa i 1882 i Efterfølgerens Bevilling (da = 36,000 Rchmk.) men derimod ikke i de senere).

Stisgaard solgte i 1881 Apoteket til Lachmann og levede derefter som Rentier i København til sin Død.

Han udarbejdede 1850 den første Udgave af Apotekerforeningens Takst; skrev s. A. i »Archiv for Pharmaci og Chemi«: Kritik over Warnckes Supplement. Han var Bestyrelsesmedlem i »Pharm. Forening« 1845—46 og 1849—50; han hørte til »Botanisk Forening«s ældste og gennem alle Aarene flittigste Medlemmer, deltog

i adskillige Ekskursioner, leverede Bidrag til Johan Langes Haandbog og samlede Herbarium.<sup>14)</sup>

#### SOPHUS CLAUS FREDERIK CHRISTIAN von LACHMANN.

Født 1849 i Fohl (i Sønderjylland).

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aabenraa fra Maj 1865 til Medhjælpereksamen i Maj 1869, konditionerede 1½ Aar som Examinatus og tog farm. Kandidateksamen i København 1872 I (haud ill.); senere tog han tysk Statseksamen i Marburg. I 1881 købte han Løve-Apoteket i Aabenraa af Stisgaard for 129,000 Rchmk. (Privilegium 50,000, Varer 34,000, Ejendom 45,000); Bevillingen udstedtes 22. Maj 1882 af Overpræsidenten for Provinsen Schleswig-Holstein.<sup>15)</sup> 6 Aar senere fratraadte han Apoteket og købte »Jürgensgaard« lidt udenfor Aabenraa, som han drev 4—5 Aar; derefter har han boet som Rentier i Slesvig By og nu i Aabenraa.

#### HEINRICH FERDINAND EMIL SOMMER

købte Løve-Apoteket i Aabenraa i 1888 (indført i Grundbogen som Ejer 3. April d. A.) for 180.000 Mk. (deraf Varer og Inventar 55.000 Mk.); Bevillingen<sup>16)</sup> udstedtes 14. April 1888, og Overtagelsen fandt Sted 19. Maj s. A. I 1896 staaer Ejendommen opført til Brandtaksation for 24.400 Rchmk.

Han var tidligere, fra 1883—87, Apoteker i Haderslev, Hjorte-Apoteket (se I, S. 132); Apoteket i Aabenraa solgte han 1900.

#### HANS HEINRICH JULIUS SCHENCK

købte Løve-Apoteket i Aabenraa ved Kontrakt af 9. Oktober 1900 til Overtagelse 1. November s. A. (s. D. indført i Grundbogen som Ejer); Købesummen var 191.500 Mk. (deraf Varer og Inventar 55.000 Mk.), og Bevillingen udstedtes 22. December 1900.<sup>16)</sup> I 1921 solgte han Apoteket.

#### HANS KRUSE BLINKENBERG.

Født i Svendborg 24. Maj 1874.

Var Discipel paa Assens Apotek fra 1. September 1891 til s. D. 1894, tog Medhjælpereksamen Oktober 1894 (II Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1897 (II Kar.). 24. April 1904 overtog han



Love-Apotheket i Aabenraa (fol. 1925).

Apoteket i Frederiksværk, hvortil han fik Bevilling 22. Juli s. A.; i 1917 solgte han dette Apotek (se »Frederiksværk Apotek«). I 1921 købte han Løve-Apotheket i Aabenraa til Overtagelse 1. August s. A. (indført i Grundbogen som Ejer 7. August) og fik Bevilling dertil 2. August s. A.; i 1924 solgte han dette Apotek og er f. T. Medhjælper paa Apoteket »Ørnen« i Odense.<sup>17)</sup>

#### KAJ LEONHARD FABER.

Født i Tranebjerg paa Samsø 9. Oktober 1887, S. a. Apoteker Carl Aksel Faber og Charlotte Vilhelmine, f. Clausen.

Gift i Bødstrup, Langeland, 17. December 1914 med Johanne Emilie Möllmann, født i Bødstrup Sogn 24. Februar 1891, D. a. Købmand Otto Frederik Möllmann og Hustru Eleonore.



Kaj Leonhard Faber.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Nykøbing F. fra 1. August 1904 til 1. Februar 1908 og bestod Medhjælpereksamen April 1908 (II Kar.); konditionerede derefter paa Svane-Apoteket i Nykøbing F. fra 1. Maj til 1. November 1908 og derefter paa Assens Apotek til 1. Maj 1909; tog farm. Kandidateksamen April 1912 (II Kar.), var derefter Soldat og konditionerede paa Svane-Apoteket i Randers fra 1. Maj 1913 til 1. Oktober 1914.

I Oktober 1914 købte K. L. Faber Mariager Apotek for 172.000 Kr. til Overtagelse 1. November og fik Bevilling dertil 24. November s. A.; 1. Oktober 1922 afstod han dette Apotek (se »Mariager Apotek«). Fra 1. Juni 1923 til 1. April 1924 konditionerede han paa Apoteket »Ørnen« i Odense og overtog derefter sidstnævnte Dato Løve-Apoteket i Aabenraa; i Marts s. A. havde han købt dette for 365.000 Kr. og fik Bevilling dertil 5. April 1924; Skødet udstedtes 11. April.

— — —  
Til Apoteket er knyttet et Haandkøbsudsalg i Felsted.

## NOTER OG HENVISNINGER

- <sup>1)</sup> Aabenraa Raadstuearkivalier, Brandtaksationsprotokoller, Skyld- og Pant-  
<sup>2)</sup> Schmidt: Taschenbuch über die Entstehung der Apotheken .... 1835, III. teprotokoller, Kirkebøger (i det midlertidige Arkivdepot i Aabenraa).  
<sup>3)</sup> Tyske Kanc. Patenten Registr. 1716, Fol. 185.  
<sup>4)</sup> » » » » 1726, » 118.  
<sup>5)</sup> » » » » 1727, » 37, 53 (med Indlæg).  
<sup>6)</sup> » » Patenten Extracten 1742 (Nr. 38).  
<sup>7)</sup> » » » » 1750 (Nr. 76).  
<sup>8)</sup> » » » » 1766 (Nr. 78).  
<sup>9)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.  
<sup>10)</sup> Tyske Kanc. Vorstellungen 1782, S. 625.  
<sup>11)</sup> » » » 1805, 5. Juli—27. Decbr., Nr. 162.  
<sup>12)</sup> » » » 1838, Maj—Juni, Nr. 32.  
<sup>13)</sup> » » » 1845, X December, Nr. 18; 1846, I Januar, Nr. 31.  
<sup>14)</sup> J. Lind: Botan. Farmaceuter (Farm. Tid. 1915).  
<sup>15)</sup> Originalt Dokument i Apotekets Besiddelse.  
<sup>16)</sup> Stamtavle over Slægten Ussing. Kbhvn. 1910.  
<sup>17)</sup> Efter Hr. fhv. Apoteker Kruse Blinkenbergs Ønske er Oplysninger om Familieforhold o. l. ikke medtagne.



# DET GAMLE APOTEK I HOLSTEBRO

JOHAN HENRIK CRABIDEL.

Død i Holstebro 1724, begr. 13. Marts.

Gift 30. December 1716 med Kunigunde Johanne Hofmand, D. a. Samuel Hofmand og Euphrosina Gottfredsdatter Calenus, Steddatter af Bartskeer i Holstebro Peter Mathias v. Ahlen, død i Holstebro 17. Marts 1762, 74 Aar gl. (gift 2) 1725 med efterfølgende Apoteker Henrik Mühlmann).

I Eftersommeren 1715 ansøgte J. H. Crabidel Kongen om Bevilning til at indrette et Apotek i Holstebro, »hvor det høj skal behøves«; Stiftamtmanden erklærede 13. September hertil, at Borger-skabet meget forlangte et Apotek, »saasom ingen er hverken i Lemvig, Ringkøbing eller Varde«, hvorfor han mente, at Ansøgningen kunde bevilges.<sup>1)</sup> Bevilling for Crabidel udstedtes da ogsaa 11. December 1715. Han indrettede Apoteket i en Gaard, som han ved Kontrakt af 14. Februar 1716 købte af Købmand i Holstebro og Ejer af Tvis Kloster Niels Ibsen for 400 Rdl.; den var beliggende mellem Østergade, Brostræde og Brotorv.

Der er fra Crabidel bevaret et Brev, dat. 2. August 1719, af hvilket fremgaar, at han optraadte baade som Læge og Apoteker, idet han sender en Patient forgyldte Piller med samtidig Anvisning paa, hvorfor og hvorledes hun skal bruge dem.<sup>2)</sup> — Han efterlod sig Enke og 3 Døtre; Skiftebrevet efter ham viser, at Arvingerne fik 254 Rdl. 1 Mk. 4 Sk.<sup>3)</sup>

HENRIK MÜHLMANN.

Død i Holstebro 3. Juli 1749.

Gift 1) med Margrethe Othilie Beitzen, død i Viborg 1724, begr. 19. Januar.

2) 17. Marts 1725 med Kunigunde Johanne Samuelsdatter Hofmand, Enken efter foregaaende Apoteker.

Mühlmann havde 3. Februar 1705 faaet Bevilling som Bartskeer og Kirurg i Skive, for saa vidt ingen privilegeret derved blev præjudiceret,<sup>4)</sup> men har vel ment at finde bedre Udkomme i Viborg, hvor han havde lejet sig ind i Bradepande. Her døde hans første Hustru; under Boets Registrering erklærede Mühlmann, at saavidt ham var bevidst, havde han 5 Børn i Live; den ældste Søn var 29 Aar gl., den næstældste hed Johan Frederik, var 22 Aar og stod i Lære paa Viborg Apotek. De økonomiske Forhold var mildest talt elendige; alle Aktiver beløb sig til 130 Rdl. 5 Mk. 7 Sk., og Gælden oversteg dette Beløb med 205 Rdl. 14 Sk.<sup>5)</sup> I 1715 blev Mühlmann ansat som Feltskeer ved Ribe Stifts nationale Infanteri-Regiment; hans Eftermand ansattes 1722.

Aaret efter Crabidels Død blev Mühlmann gift med Enken, og de fortsatte nu Apotekets Drift uden at ansøge Kongen om Bevilling dertil. 4 Aar senere ansøgte Mühlmann dog om, at Bevillingen til Holstebro Apotek maatte overføres paa ham; samtidigt klagede han over, at Købmændene i Ringkøbing, Holstebro, Lemvig og andre næst omliggende smaa Købstæder forskrev adskillige til Apoteket henhørende Varer imod Forordningen og desuden løb ogsaa Tabuletkræmmerne omkring dermed; det var derfor hans Bøn, at sligt i hans Privilegio *specificæ* maatte forbydes; endelig bad han ogsaa om, at hans Provisor, siden han selv tit maatte rejse ud i Landet, naar Godtfolk behøvede hans Kure, maatte blive eksamineret af Provinsialmedikus i Ribe, efterdi det vilde blive ham for kostbart at lade ham til den Ende rejse til Universitetet.<sup>6)</sup> Mühlmann fik alle sine Ønsker opfyldt i den Bevilling, der udstedtes for ham 16. December 1729 (trykt i E. Dam: Ringkøbing Apotek 1749—1899, S. 30—32); Bevillingen tinglæstes i Holstebro, Lemvig og Ringkøbing. Hans Provisor var J o h a n C h r i s t o p h e r A p o l d i, der senere blev Kirurg og Apoteker i Thisted (se »Svane-Apoteket i Thisted«).

Smaa var de Forhold, hvorunder en Apoteker i en af Landets mindre Købstæder dengang virkede. Præsten i Ferring, Christen Jensen Bech, skrev i 1730 til Mühlmann, at der i hans Sogn var 30 veneriske Syge, som han havde paataget sig at kurere, hvorfor han opfordrede Apotekeren til at have de fornødne Medikamenter rede; denne anskaffede for 40 Rdl. af saadanne, »da han ellers ikke havde saa store Forraad af sligt, som sjældent brugtes«. Bech brugte imidlertid ingen af de hjemførte Sager, hvilket satte Mühlmann i en slem

Forlegenhed, saa meget mere som han havde laant de 30 Rdl. af Præsten; en Sum, som denne sikkert aldrig fik tilbage trods Proces og Rettergang.

Mühlmann drev indtil 1733 Apoteket i den Ejendom, som Cra-bidel i 1716 havde købt af Købmand Ibsen. Endnu i 1728 havde denne iøvrigt ikke udstedt Skøde paa Gaarden; i dette Aar kom Mühlmann i Proces med Ibsen, under hvilken Apotekerens anklagede ham, fordi han havde for Skik at lade Faar drive ned i Husets Kælder, hvilket gav ilde Lugt i Apoteket og i Apotekerens Stuer. (Om Sagen se iøvrigt E. Dam: anf. Skr. S. 32—33). 1733 brændte Apoteket og blev ikke genopbygget i Mühlmanns Tid. Han opgiver at have mistet ved Branden over 2600 Rdl., og at han maatte med Hustru og 8 Børn saa godt som nøgne forlade alt for at redde Livet. 1737 siger han i en Ansøgning til Kongen, at han siden Branden 2 Gange har ansøgt denne om Bevilling til at indsamle en frivillig Gave enten ved Kollektbog eller Bækkens Udsættelse for Kirkedørene i Danmark; men da sligt ikke er blevet ham tilladt, har det været ham umuligt enten at bekoste et nyt Apotek eller igen at bygge hans afbrændte Plads, hvorfor han ogsaa maa vente sig udelukket fra det de afbrændte i Byen forundte kgl. Beneficium, hvilket bestod i en Sum af 1103 Rdl. 5 Mk. aarlig i 9 Aar af Byens Konsumptionsforpagningsafgift. Mühlmann bad nu atter om Kongens Naade til Bønhørelse af hans første Ansøgninger eller om Tilladelse til at maatte afstaa Privilegiet til en anden habil Person, hvorved han kunde vente sig saa meget *soulageret*, at en Del af hans Gæld kunde afgøres; baade dette og et fornyet Andragende i 1739 blev afslaaet.<sup>7)</sup>

Han synes forinden at have forladt Byen og have taget Ophold i Viborg, hvor han vel har praktiseret som Kirurg; hans økonomiske Forhold har stadig været daarlige. Fra Viborg udsteder han, der kalder sig privilegeret Apoteker i Holstebro, Ringkøbing og Lemvig, sammen med sin Hustru 23. April 1738 et Pantebrev til Apoteker Johan Reimer i Randers paa 98 Rdl. 5 Mk. kurant Mønt for Medikamenter og rede Penge, som Reimer havde laant dem til fælles Nytte; han pantsætter en Del Indbo samt en Destillerkedel med Hat og Pibe, et Rejseapotek med Jernbeslag, Skuffer, Laage og 2 Døre med Laas og Nøgle.<sup>8)</sup> Mühlmann døde dog i Holstebro, og man forstaar, at han har kunnet skrive til sin Svigermoder, at der hos ham intet Haab fandtes til Betaling af hans Stedbørns Fædrearv, som indestod i det brændte Apotek<sup>9)</sup>, idet Aktiverne i hans Bo op-

gjordes til 56 Rdl. 3 Mk. og Passiverne til 58 Rdl., deraf 22 Rdl. 2 Mk. til Apoteker Cappel i Viborg.<sup>10)</sup> Betydelig bedre var Tilstanden i Boet efter hans Enke, hvilket maaske skyldes Arv efter hendes Moder, der døde 15. Juni 1750. Mühlmanns Enke boede i sit eget Hus norden for Byskriver Jacob Sonius' Have, det vurderedes til 20 Rdl.; et Gaardsted beliggende til Østergade med den ene Side og med den anden »til Gyden, som løber fra Torvet til den lange Bro«, takseredes til 4 Rdl.; desuden opregnes Jorder forskellige Steder i Byens Marker til en Værdi af 203 Rdl. 1 Mk. Til Deling mellem Arvingerne blev der 562 Rdl. 2 Mk. 9 Sk.<sup>11)</sup>

### JACOB ELIAS HOFFMANN.

Død i Holstebro 16. Oktober 1776, 59 Aar gl.

Gift 1) 13. Marts 1753 i Ringkøbing med Sofie Hedevig Rhude, født 28. Juli 1726, D. a. Kontrollør og Raadmand Eskild Rhude, død 1754, begr. 5. Januar.

2) 2. November 1754 i Ringkøbing med Marie Cathrine Bolvig, født i Ringkøbing 6. November 1730, D. a. Skolemester Peder Nielsen Bolvig og Maren Andersdatter, død 1755 (i Barselseng), begr. 12. August.

3) med Mariane Frederikke Buch, død i Holstebro 31. Januar 1760.

4) 1. Juni 1770 i Holstebro med Cathrine Margrethe Drachart, født i Ulfborg 14. Juni 1714, D. a. Sognepræst Bjørn Christensen Drachart og Margrethe Bendixdatter Kop, død i Holstebro 23. August 1777.

Hoffmann havde rejst paa sin Kondition baade uden- og indenlands og var Medhjælper paa Kolding Apotek, da Indehaveren af dette, Christian Cornelius Eilschou, i 1749 fik Bevilling til at oprette et Filialapotek i Ringkøbing, hvoraf Hoffmann da blev Bestyrer. 2 Aar senere overdrog Eilschou ham Apoteket i Ringkøbing, hvortil han fik Bevilling 19. November 1751. (Se herom nærmere under »Ringkøbing Apotek«). Nogle Aar senere blev han tillige Apoteker i Holstebro.

Efter Mühlmanns Død havde hans Enke paany siddet inde med Privilegiet til Apoteket i Holstebro uden dog at benytte det. Hun søgte i 1752 Kongen om Tilladelse til at afstaa det til sin Slægtning Postmester Grøn men fik Afslag. Denne, der »havde lært Apotekerprofessionen«, havde iøvrigt Aaret i Forvejen selv søgt om i Holste-

bro at maatte forhandle de i en vedlagt Fortegnelse nævnte Medikamenter, da »heller ikke noget komplet Apotek kunde der anskaffes, efterdi snart ingen retskafne Medikamenter blev forlangt«; ogsaa denne Ansøgning var dog afslaaet.<sup>12)</sup> I 1755 ansøgte Apoteker Hoffmann i Ringkøbing Kongen om at maatte flytte sit Apotek til Holstebro, da baade denne By og Lemvig beklagede sig over Mangel paa Apotek og over den lange Vej til Ringkøbing; han bad om at maatte nyde samme Privilegium, som før havde hørt til Apoteket i Holstebro, nemlig at Ringkøbing og Lemvig skulde hjælpe sig med samme Apotek. Stiftamtmanden fandt, at Ringkøbing, hvortil der var Sejlad, var bekvemmere til et Apotek end Holstebro og antog, at Hoffmanns Ansøgning var dikteret af Frygt for, at nogen anden skulde nedsætte sig i Holstebro; han holdt paa, at Apoteket skulde blive, hvor det var; Holstebro og Lemvig kunde *soulageres*, i Fald et *bekvemt Subjectum* vilde nedsætte sig der. Ansøgningen blev da afslaaet.

Allerede samme Aar kom Hoffmann da med en ny Ansøgning, hvori han tilbyder at holde Provisor i Ringkøbing eller afstaa sit Privilegium der, men hvis en anden oprettede et nyt Apotek i Holstebro, blev han rent ruineret. Nu optræder Postmester Grøn igen og beder om Apotekerprivilegium for Holstebro og Lemvig, hvilket vilde blive ham, der kun havde en ringe Tjeneste, til stor Hjælp og Mühlmanns Enke til Nytte; han skulde imidlertid først eksamineres. Et Par Maaneder senere havde Grøn fortrudt sin Ansøgning, som han nu vil frafalde, naar det tillades ham fremdeles at falholde Oliteter og de Sorter, som Urtekræmmerne tillige med Apotekerne sælger; herimod havde Hoffmann intet at indvende, og Spørgsmaalet løstes saaledes, at denne 17. Oktober 1755 fik Bevilling til ogsaa at være Apoteker i Holstebro mod at holde en Provisor i Ringkøbing eller afstaa Apoteket der;<sup>13)</sup> Bevillingen blev konfirm. 14. Juli 1766.

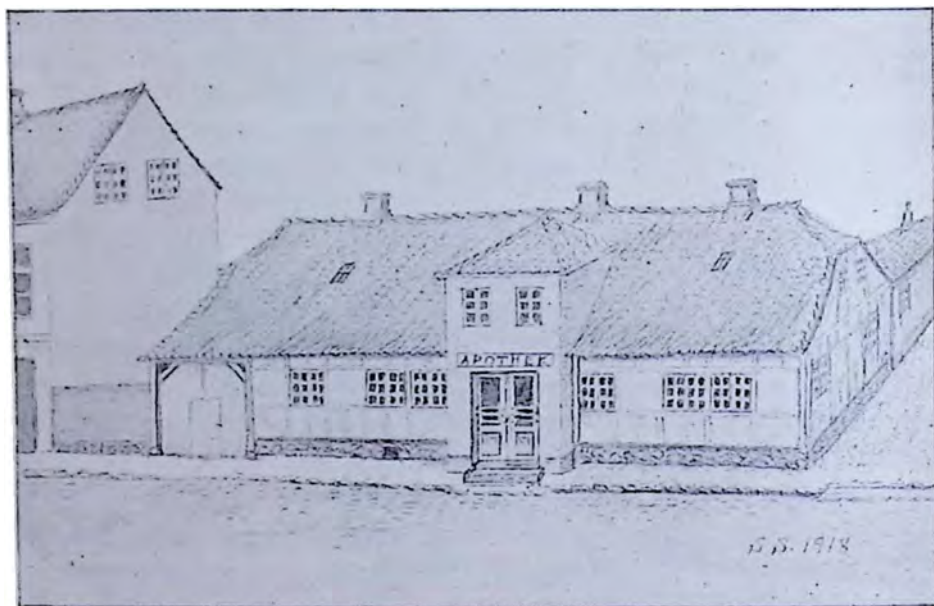
I nogle Aar drev Hoffmann nu begge Apoteker, indtil han 26. Marts 1760 ansøgte Kongen om at maatte sælge Ringkøbing Apotek til Provisoren der, Johan Frederik Hein<sup>14)</sup>; denne fik derefter Bevillingen (se »Ringkøbing Apotek«).

Hoffmann indrettede sit Apotek i Holstebro i Ejendommen Mtr. Nr. 63 paa Østergade. Efter hans Død solgtes Apoteket ved Auktion til C h r. F a b e r. Apoteksgaarden bestod af 16 Fag Gadehus iberegnet Porten samt 2 Sidefløje, den vestre paa 17 og den østre paa 16 Fag; tillige med Haven, som laa nord og øst for Gaarden, vurderedes den til 250 Rdl. Apoteket med Vasa, Inventar, Varer, Instrumenter

og Privilegium var vurderet til 150 Rdl.! Ved første, anden og tredje Auktion skele intet Bud, men ved fjerde, der afholdtes 24. Marts 1777, bød Apoteker Eilschou i Kolding paa Fabers Vegne 416 Rdl. og fik Hammerslag.<sup>15)</sup>

### CHRISTIAN FABER.

Født i Odense 1741, S. a. Købmand Henrik Faber og Birgitte Jespersen, død i Holstebro 26. Juli 1822.



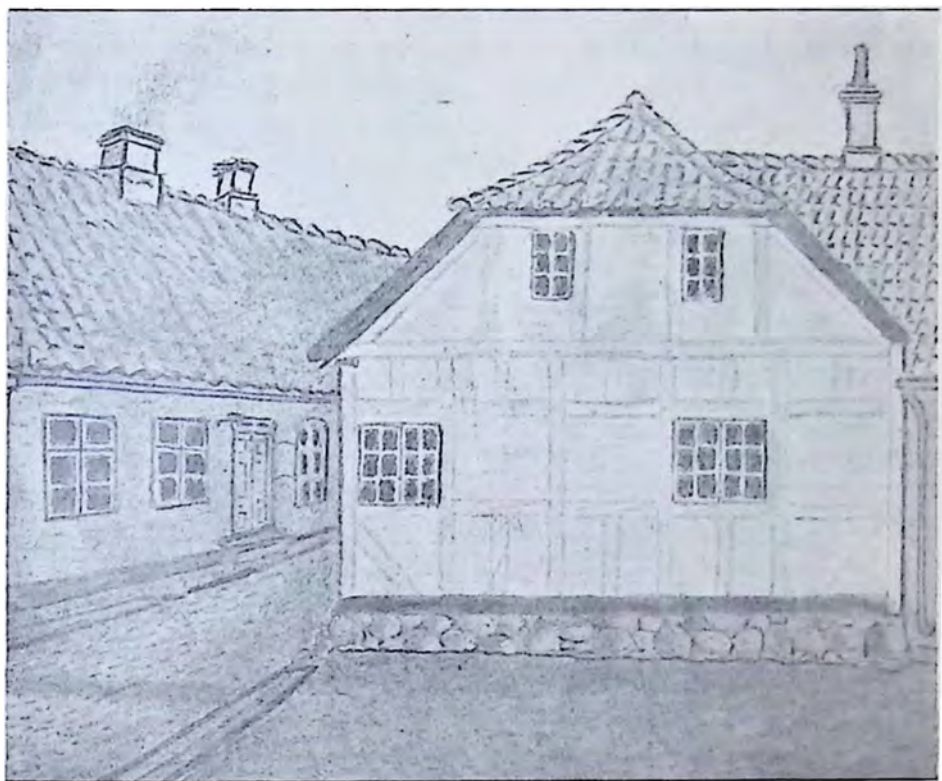
Holstebro Apoteksejendom før Ombygningen 1875.

Gift i Holstebro 12. Februar 1778 med Karen Pedersdatter Schive, født i Holstebro 1759, D. a. Købmand Peder Clausen Schive, død i Holstebro 30. Januar 1818.

Han var Discipel paa Apoteket i Horsens fra 1755 til 1762 og derefter Svend smst. i 5 Aar til September 1767; derefter var han paa Løve-Apoteket i Aarhus til Paaske 1769, paa Store Apotek i Tønder til Paaske 1771 og paa Hjorte-Apoteket i Haderslev til November 1772. Den 4. November s. A. bestod han farm. Eksamen i København og var saa Provisor paa Løve-Apoteket i Odense til April 1774.<sup>16)</sup>

Da han 24. Marts 1777 paa ovenfor omtalte Auktion købte Holste-

bro Apotek med Ejendom etc. for 416 Rdl., var han Provisor paa Frederiks Hospitals Apotek. Overtagelsen af Apoteket skulde ske med det samme, og Købesummen udbetales 11. Juni s. A.; Hoffmanns Enke reserverede et Værelse for sig og en Pige til Pinsedag.<sup>15)</sup> I sin Ansøgning af 5. April s. A. om Bevilling bad han om at faa Privilegium som Eneapoteker i Holstebro og Lemvig med samme



Holstebro Apoteksejendom. Hjørnet til Hørsstræde før Ombygningen 1875.

Friheder og Rettigheder, som hans Formænd havde haft. Han modtog, skriver han, Apoteket i den mest forfaldne og mangelfulde Tilstand og skulde anvende stor Bekostning paa at sætte det i Stand; han ansøgte derfor tillige om, at Grøns Handelstilladelse efter dennes Død ikke blev givet til nogen anden, da den betød et altfor betydeligt Afbræk i hans lille Næring. Grøn indsendte paa samme Tid til danske Kancelli en Afskrift af Hoffmanns konfirmerede Bevilling, for at »de høje Herrer« ikke skulde være uvidende om hans Ret, og for at Bestemmelsen om den ogsaa kunde blive indført i

Fabers Bevilling. Da denne udstedtes 21. Maj 1777 fandtes Bestem- melsen ogsaa deri, men derimod intet om Købmændenes Indgreb, intet om, at Byfogden skulde assistere ham med Eftersøgning og intet om, at Bevillingen ogsaa gjaldt for Lemvig.<sup>17)</sup>

Over disse Mangler besværede Faber sig lidt senere paa Aaret og ansøgte om at faa disse rettede, da han »ellers ikke kunde subsistere ved sit Køb«. Disse Begunstigelser blev ham da ogsaa indrømmede 12. December s. A., medens det samtidigt paalagdes ham »hos en bekendt og paalidelig Mand i Lemvig at holde et Korpus af de ellers til et Apotek alene henhørende almindelige Lægemedler, som den menige Mand og Landboerne sædvanligt betjener sig af, paa det de der kunde faa samme Ting tilkøbs uden videre Vidtløftighed.<sup>18)</sup>

Nogle Aar senere saa Faber sig nødsaget til igen at besvære sig over Købmændenes vidtgaaende Handel med Apotekervarer; det be- faledes derefter i et Reskript til Stiftsbefalingsmanden i Ribe af 4. Januar 1782, at Købmændene og alle andre i Holstebro skulde holde sig Forordningen af 1672 efterrettelig og afholde sig fra at sælge ikke alene de (af Faber) nævnte Varer men endog de, som var an- ført i Medicinaltaksten af 1772; Overtrædelser heraf skulde be- handles ved Politiretten og straffes med Varernes Konfiskation samt Mulkter paa 5—20 Rdl. efter Forbrydelsens Beskaffenhed.<sup>19)</sup> Faber blev 27. Oktober 1787 fritaget for at svare Næringsskat endog af det Agerbrug, han drev, thi dette »havde bestandigt ligget til Grun- den, uden at nogen af hans Medborgere deraf havde svaret Nærings- skat«. <sup>20)</sup>

Chr. Faber flyttede Apoteket til Hjørnet af Nørregade og Hors- stræde, hvor det endnu er beliggende; i 1816 overdrog han det til sin Søn.

#### HENNING ANDREAS FABER.

Født i Holstebro 16. Juli 1783, S. a. foregaaende Apoteker, død i Holstebro 18. Oktober 1847.

Gift 18. Januar 1821 med Kirstine Hein, født i Hørsholm 14. April 1799, D. a. Skomager Johannes Hein og Anna Cathrine Holmberg, død i Holstebro 26. April 1873.

Han var Discipel paa Holstebro Apotek hos Faderen fra Paaske 1798 til Paaske 1804 og konditionerede som Svend 1 Aar smst.; var derefter paa Svane-Apoteket i Aalborg fra Paaske 1805 til Paaske 1807, paa Hjorte-Apoteket i Haderslev til Mikkelsdag 1808, paa Løve-Apoteket i Flensborg til Paaske 1810 og derefter ½ Aar paa



Løve-Apoteket i København; 14. Marts 1811 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>21)</sup>

Ved Skøde af 2. Marts 1816 overdrog Faderen ham Holstebro Apotek med Gaard, Markjorder og alt Tilbehør for 12,000 Rdl. N.V.; Bevilling som Apoteker fik han 23. Juli 1816. I sin Ansøgning derom siger han, at Lemvig efter Faderens Bevilling skulde høre under Distriktet, men at denne Rettighed for Tiden ved en andens Nedsættelse var suspenderet (J. C. Ustvaldt oprettede 1813 Lemvig Apotek); han beder om, at der i hans Bevilling maa tilstaa ham alle de Ret-



Henning Andreas Faber.



Fred. Leonhard Faber.

tigheder, som hidtil har hørt til Holstebro Apotek, og navnlig om, at Lemvig igen maa høre til hans Distrikt, saasnart det derværende Apoteksetablisement var ophørt.<sup>22)</sup>

Efter hans Død fortsatte Enken indtil 1856 Apotekets Drift med Sønnen F. L. Faber som Bestyrer, hvorefter denne overtog det som Ejer.

### FREDERIK LEONHARD FABER.

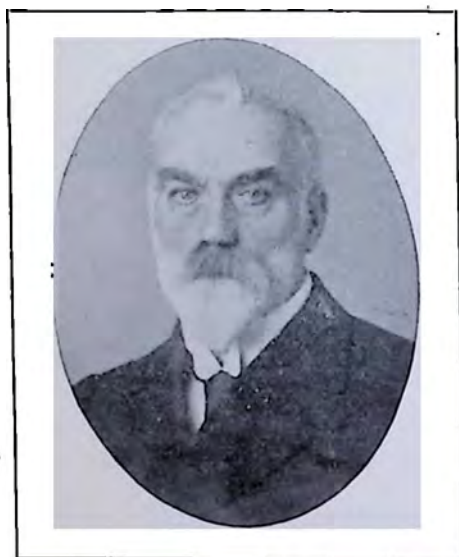
Født i Holstebro 11. Oktober 1823, S. a. foregaaende Apoteker, død paa Frederiksberg 12. April 1886.

Gift i Holstebro 9. Maj 1856 med Maren Christine Repsdorph, født i Lysgaard Mølle ved Holstebro 10. November 1831, D. a. Prokurator, Kammerraad O. Christian Repsdorph og Marie Hansen.

Han tog Examen Artium og Filosofikum, var Discipel hos Faderen (fra 1843) og tog 1844 II farm. Kandidateksamen (Laud.); han konditionerede paa Hillerød Apotek, inden han i 1847 blev Bestyrer af Apoteket i Holstebro for Moderen. Selv fik han Bevilling til Apoteket 5. September 1856, efter at han havde overtaget det fra 1. Maj s. A. for en Købesum af ca. 30,000 Rdl., hvori var indbefattet Betaling for omtr. 40 Tdr. Land Markjord. I 1874—75 ombyggede han Apoteksejendommen og indrettede Damlaboratorium.

I Følge Bevilling af 19. Juli 1878 oprettede F. L. Faber et *Hjælpeapotek i Struer* (s. d. Apotek). I 1881 solgte han begge Apoteker til N. P. R. B o b j e r g og boede derefter paa Frederiksberg til sin Død.

I 1905 blev udfærdiget kgl. Stadfæstelse ad mandatum paa Fundatsen for Justitsraad, Apoteker L. Fabers Legat (paa 5000 Kr.) for værdige, trængende Personer i Holstebro.



N. P. R. Boberg.

NIELS PETER  
RICHARD BOBERG.

Født i København 3. Juni 1855,  
S. a. Overlærer Christian Joh.  
Boberg og Hustru Ane Sophie  
Boberg.

Gift i Thisted 23. Juli 1878 med Anna Nicoline Hald, født i Thisted 3. December 1857, D. a. Skibsbygmester Peter Hald og Hustru Inger Marie Hald.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Thisted fra September 1872 til Medhjælpereksamen i Marts 1875 (ved Viborg—Thisted Fysikat) og tog farm. Kandidateksamen 1876 I (haud ill.). Konditionerede derefter i Verninge, Odense og Thisted og var fra 1878—1881 Bestyrer af Hjælpeapoteket i Koldby (til Vestervig Apotek). 14. Marts 1881 købte han Apoteket i Holstebro (med tilhørende Hjælpeapotek) for 230,000 Kr. til Overtagelse 11. Juni s. A., Bevillingen udstedtes 9. September 1881. Allerede 3 Aar efter solgte han Apotekerne til Chr. Th. Krenchel; i Apoteksejendommen i Holstebro ind-

rettede han en Butiksejlighed i den ene Hjørnefløj. Efter Salget af Apoteket var han i et Par Aar Ejer af Løve-Apoteket i Eau Claire, Wisconsin, U. S. A., hvilket derefter overgik til hans yngre Broder, cand. pharm. Otto Boberg, medens han selv vendte tilbage til Danmark; O. Boberg havde bestyret Hjælpeapoteket i Struer for sin Broder.

I Maj 1887 bestod R. Boberg dansk Tandlægeeksamen, fik 5. Au-



Holstebro Apoteksejendom før Ombygningerne 1908—1912.

gust s. A. Bevilling til Praksis i København og praktiserede derefter i en lang Aarrække som saadan; han lever nu som Rentier i Hellerup. — Fra 1905—10 var han Medlem af Bestyrelsen for Akts-Dansk Dental Depot.

### CHRISTIAN THEODOR KRENCHEL.

Født i København 19. Januar 1846, S. a. Toldoppebørselskontrol-lør Bartholomæus Sebastian Krenchel og Jacobine Bartholomine Lund, død 8. December 1903.

Gift 21. Juni 1878 med Anna Lund.

Var Discipel paa Vesterborg Apotek fra 1861 til 1864, tog Med-

hjælpereksamen ved Laaland-Falsters Stiftsfysikat (I Kar.), konditionerede i 2 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1867 II (Laud.). Var derefter i en Del Aar beskæftiget bl. a. ved Bryggerivirksomhed (paa Bryggeriet i Rahbecks Allé). Ved Kontrakt af 27. August 1884 købte han Holstebro Apotek med tilhørende Hjælpeapotek i Struer for 260,000 Kr. (heraf Ejendom, Inventar og Varelager = 110,000 Kr.) til Overtagelse 1. September s. A.; Bevillingen udstedtes 13. November 1884. Ved kgl. Resolution af 12. Februar 1889 blev Struer



C. Th. Krenchel



R. Chr. Haffgaard.

Apotek selvstændigt fra 1. Februar 1890 at regne. Apoteket i Holstebro drev Krenchel til sin Død.

C. Th. Krenchel var fra Maj 1891—1894 Medlem af Bestyrelsen for »Danmarks Apotekerforening« og fra 1896 Medlem af Bestyrelsen for »Apotekernes Æskefabrik og Stentrykkeri« i Aarhus; i mange Aar var han Næstformand i den vestjyske Apoteker Kredsforening. I Holstebro var han Indehaver af mange Tillidshverv, bl. a. ledede han i en lang Aarrække Bestyrelsen af Byens Anlæg, en Virksomhed, der interesserede ham i høj Grad.<sup>23)</sup>

#### RASMUS CHRISTIAN HAFFGAARD.

Født i Vigerslev ved Bogense 6. Februar 1878, S. a. Proprietær Christen Haffgaard og Hustru Ingeborg Christine f. Larsen Haffgaard.

Gift i Holstebro 2. Juni 1909 med Olga Elisabeth Bøggild, født i Holstebro 30. Maj 1879, D. a. Købmand Sigfred Valdemar Bøggild og Agathe f. Møller.

Var Discipel paa H. C. Ørsteds Apotek paa Frederiksberg fra 1. August 1896 til Medhjælpereksamen i April 1900 (I Kar.) og tog farm. Candidateksamen Oktober 1901 (II Kar.). Konditionerede derefter paa Apoteket Godthaab paa Frederiksberg og fra 1. Marts 1903 paa Løve-Apoteket i København, indtil han 1. Marts 1904 overtog Apoteket i Holstebro, som han havde købt 25. Januar s. A. af C. Th. Krenchels Enke for 360,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 21. April 1904. I 1917 solgte han Apoteket til J. P. Laur sen og har siden boet som Rentier i Charlottenlund.

Han ombyggede i 1908 og 1912 den af F. L. Faber i 1875 opførte Ejendom (= Nørregade 3, ved Store Torv), saa at denne nu bestaar af en stor 2 Etages Bygning med Sidesløj i Horsstræde; i Bygningen er der foruden Apotek og Privatlejlighed tillige 3 Butikker med tilhørende Beboelse. — Han var i Aarene 1908—12 Medlem af Holstebro Byraad.



J. P. Laur sen.

### JOHAN PEDER LAURSEN.

Født i Høver Sogn (Høgsholdthus) 8. Marts 1873, S. a. Landmand, senere Møller Andreas August Laur sen og Jensine Marie f. Pedersen.

Gift i Varde 8. August 1907 med Elise Ørum Pedersen, født i Stensgaard ved Hobro 15. Januar 1881, D. a. Proprietær Peder Pedersen og Marie Kathrine f. Ørum.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Vejle fra 1. Maj 1894 til Medhjælpereksamen i Oktober 1897 (II Kar.), konditionerede paa Gl. Torvs Apotek i København 1897—98 og tog farm. Candidateksamen April 1900 (II Kar.). Konditionerede derefter paa Varde Apotek fra 1. Maj 1900 til 1. August 1907 og var fra August 1907 til

November 1917 Bestyrer af Hjælpeapoteket i Holsted (til Brørup Apotek); købte derefter Holstebro Apotek til Overtagelse 13. November 1917 for en Købesum af 461,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 5. November 1917, Skødet 13. December s. A. (tinglæst 18. Januar 1918).

Apoteker J. P. Laursen er siden 1921 Medlem af Bestyrelsen for »Spare- og Laanekassen for Holstebro og Omegn«, desuden fleraarigt Bestyrelsesmedlem og i 2 Aar Formand for »Holstebro Borgerklub«.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger samt Jubilæumsskriftet »E. Dam: Ringkøbing Apotek gennem 150 Aar. Ringkøbing 1899.«

- <sup>1)</sup> Supplik Protokol 1715, II Halvaar, 106.
- <sup>2)</sup> Ny farm. Tidende 1890, Nr. 20, Sp. 313.
- <sup>3)</sup> Holstebro Justitsprotokol, Fol. 359.
- <sup>4)</sup> Jyske Registre 1703—06, Fol. 270, Nr. 13.
- <sup>5)</sup> Viborg Skifteprotokol 1717—30, Fol. 585.
- <sup>6)</sup> Supplik Protokol 1729, II Halvaar, 848.
- <sup>7)</sup> » » 1737, II Halvaar, 416; 1739, II Halvaar, 498.
- <sup>8)</sup> Viborg Pante- og Skødeprotokol 1728—43, Fol. 288.
- <sup>9)</sup> Supplik Protokol 1740, I Halvaar, 563.
- <sup>10)</sup> Holstebro Skifteprotokol 1743—56, Fol. 228.
- <sup>11)</sup> » » 1756—69, Fol. 116.
- <sup>12)</sup> Supplik Protokol 1751, I Halvaar, 5. C. 46.
- <sup>13)</sup> » » 1755, I Halvaar 604.
- <sup>14)</sup> Indlæg til jyske aabne Breve Nr. 225, <sup>15)</sup>/<sub>8</sub> 1760.
- <sup>16)</sup> Holstebro Auktionsprotokol 1776—1802, Fol. 135.
- <sup>17)</sup> Testimonium udstedt 28. September 1767 af Apoteker Gottfried Schmidt i Horsens; Testimonium udstedt 11. April 1774 af Apoteker P. von Westen i Odense; Eksamensbevis udstedt 5. November 1772, underskrevet af Kratzenstein, Rottbøll, Cappel og M. Hagen (Orig. Dokumenter i Apoteker Fr. Kabells Eje).
- <sup>18)</sup> Jyske Registre <sup>19)</sup>/<sub>8</sub> 1777, Nr. 177.
- <sup>19)</sup> » » <sup>20)</sup>/<sub>12</sub> 1777, Nr. 460 (tinglæst i Holstebro 28. Juli 1778).
- <sup>20)</sup> Jyske Tegnelser Nr. 2 (se Petersen: Den danske Medicinallovgivning I, S. 177).
- <sup>21)</sup> Kanc. Brevbog, <sup>22)</sup>/<sub>10</sub> 1787, 2214 (Petersen, anf. Skr., S. 237).
- <sup>22)</sup> Testimonium udstedt 4. April 1804 af Apoteker Chr. Faber, do. 14. April 1807 af Apoteker Rübner i Aalborg, do. 18. Oktober 1808 af Apoteker Langheim, do. af 26. April 1810 samt Eksamensbevis udstedt 23. Marts 1811 og underskrevet af F. L. Bang, I. L. Saxtorph, Mynster og G. Becker.
- <sup>23)</sup> 3. Dep. Reg. 618, <sup>24)</sup>/<sub>7</sub> 1816 (Indlæg); Bevillingen konfirm. 11. April 1843 og stadfæstet for hans Enke 14. September 1849. (De orig. Konfirmationer og de under Noter 17, 18 og 21 nævnte Dokumenter ejes af Apoteker Fr. Kabell).
- <sup>24)</sup> Archiv for Pharmaci og Chemi 1903, S. 427.

# VORDINGBORG APOTEK

JENS JENSEN WOGNSEN.

Han ansøgte i 1733 Kongen om Bevilling som Apoteker i Vordingborg med samtidig Tilladelse til at sælge »lidt Urtekram samt Vin og Akvavitter«, da han ellers ikke kunde leve; Indbyggerne maatte hente deres Medicin 4 Mil derfra og ønskede derfor et Apotek; de gav ham et godt Skudsmaal.<sup>1)</sup> Bevillingen for ham udstedtes 24. Oktober 1733 og lød paa, at han skulde være Apoteker i Byen, men ej i noget Distrikt paa Landet. Wognsen lod sig nu eksaminere, og Fakultetets Attest, udstedt 15. Januar 1734, lod han tinglæse i Vordingborg sammen med Bevillingen.<sup>2)</sup>

Wognsen boede først til Leje (Kontrakt af 14. November 1733) i Amtsforvalter over Vordingborg Amt Anders Teilmanns Gaard paa Algade liggende mellem Byfoged Peder Jørgensens og Bodil sal. Søren Andersen Smeds Gaarde, *hvilket er den Plads, hvor Apoteket endnu er beliggende*. Teilmann fik Skøde paa Gaarden 23. August 1734 af Peter Johansen Neergaard, og ved Skøde dat. 4. September s. A. overdrog han den til Wognsen — den bestod af 16 Fag til Gaden — tillige med 3 Alen Jord i Bredden af Byfoged Jørgensens Gaardsrum og Haveplads, som Teilmann selv havde overtaget ved Skøde af 13. November 1733. Teilmann forpligtede sig til at lade flytte fra den Gaard i Vordingborg, som Regimentsskriver Hans Svane hidtil havde ejet, de 15 Fag Sidehus, som stod vesten i samme Gaard, at forøge dem med et Fag og sætte dem paa Gaardspladsen i Apotekets Gaard; til Gengæld skulde Teilmann uden videre Betaling have Ret til at benytte 12 Fag Loftsrums i Apotekergaarden mod Gaden i 6 Aar fra Paaske 1735 til Paaske 1741 til dér at oplægge Korn.<sup>3)</sup> Samme Dag, Skødet blev udstedt, gav Wognsen en Panteobligation paa 160 Rdl. til Teilmann og en paa 300 Rdl. til Hans Svane.

Wognsens økonomiske Forhold blev hurtigt meget daarlige. I

Vordingborg Tingbog træffes han flere Gange baade i 1736 og 1737 som dømt til at betale til forskellige Kreditorer; i 1737 skyldte han saaledes Vinhandler Mathias Nordrup i København 48 Rdl. 3 Mk. 8 Sk. for Vin efter Regning af 4. April s. A. 8. Juli 1737 dømtes han til at betale Kontrollør Christian Frøling 300 Rdl. efter Panteobligation af 5. Maj 1735, som var opsagt til 11. Marts 1737; da han ikke kunde betale, lod Frøling Gaarden sætte til Tvangsauktion 1. Gang 30. Juli og lod sig den tilslaa ved 3. Auktion 13. August for 461 Rdl. kur. Teilmanns Ret til Benyttelsen af Loftet afkøbte Frøling ham. Gaarden siges ved denne Lejlighed at være beliggende paa Algade østen for Regimentsskriver Hans Svanes og vesten for Bodil Andersens Gaard; den bestod af 16 Fag til Gaden, Mur- og Bindingsværk samt teglhængt paa begge Sider, og med en Jordkælder under 4 Fag, paa den vestre Side i Gaarden en Længe paa 9 Fag indrettet til Stald, Lo, Lade og Vognskur, og en Længe østen i Gaarden paa 7 Fag indrettet til Bryggers, Bagerovn og et Kammer, samt Gaards- og Haveplads.<sup>4)</sup>

Inden dette Tidspunkt havde Wognsen imidlertid efter Stiftamtmand Gersdorps Indstilling mistet sin Bevilling. Amtmanden havde ladet Apoteket visitere, og det var da »befunden i saa slet Tilstand, at det ikke kan meritere at kaldes et Apotek«; Wognsen var meget fordrunken og havde ekspederet forkert, saa at Byfogden havde maattet lade Apoteket forsegle, »paa det ved slig Apotekerens Adfærd ingen Vanheld skulde existere«. Amtmanden foreslog, at Bevillingen »jo før jo bedre blev genkaldet«, og at det tillodes Apoteker Egholm i Stege at oprette et nyt Apotek i Vordingborg og der holde en eksamineret Provisor; eventuelt foreslog han at give Bevillingen til en Apotekersvend i Næstved ved Navn Daniel Druscker, som havde gode Attestata. Kancellikollegiet indstillede 18. Februar 1737 i Overensstemmelse med Amtmandens Forslag.<sup>5)</sup>

Wognsen rejste til Vestindien. Han var gift med Dorothea Wognsen, der var født i Næstved 1708, døbt 22. Januar, D. a. Johan Georg Lintner; hun blev her i Landet og tog Ophold i Næstved, hvor hun døde 1757, begr. 14. December. I de efterfølgende Vordingborg-Bevillinger indsattes den Bestemmelse, at Mad. Wognsen skulde have en aarlig Pension paa 10 Rdl. af Apoteket; i 1756 klagede hun til Kongen over, at Apoteker Topp ikke i 4 Aar havde betalt hende denne Afgift, hvorfor hun fik fri Proces for at faa den inddrevet.<sup>6)</sup> 22. December 1756 maatte hun søge Fattigvæsenets Hjælp og fik da tillagt 1 Rdl. maanedligt.<sup>7)</sup>



## ANDERS CHRISTIAN EGHOLM,

som i 1735 blev Apoteker i Stege (se II, S. 120—124), fik 8. Marts 1737 Bevilling til tillige at være Apoteker i Vordingborg, dog kun i Byen og ej i noget Distrikt, og samme ved en Provisor at lade forestaa mod at betale 10 Rdl. aarligt til Enken. Bevillingen lod han tinglæse 13. April s. A., og ved samme Lejlighed blev bekendtgjort, »at alle Slags Apotekerverer og Oliteter af alle Slags, som henhører un-



Porcellænskrukke fra Vordingborg Apotek. anskaffet af A. C. Egholm 1737, (Jvf. Teksten Side 184).

Fotografi af Originalen, tilh. Universitetets medicinsk-historiske Musæum, farm. Afdeling.

der Apotekeren, skal fra dennem (Wognsens Hustru) afskaffes inden ultimo Juli 1737, da Apotekeren i Stege Sr. Egholm vil lade oprette et Apotek«.<sup>8)</sup> 23. December 1737 fik Egholm Skøde paa Apotekergaarden af Christian Frøling; for Gaarden udstedte han en Pantobligation af 11. December s. A. paa 400 Rdl. kur. og betalte kontant 124 Rdl.<sup>9)</sup> Til Indretningen af sit nye Apotek laante han 1400 Rdl. (à 96 Sk.) af sin Svigermoder Karen Gemzøe, sal. Magister Iver Dams Enke, og gav hende herfor 2. Prioritet i Gaarden og 1. Prioritet i det nye Apotek og Materialkammer; dette Pant indeholdt »560 store og smaa Skuffer og tvende Store Diske, 560 store og smaa malede Træbøsser, 600 store og smaa bemalede og beskrevne Glas-

flasker hver med sit Navn paa, 270 store og smaa af adskillige Sorter hvide Porcellænskrukker (se Billede S. 183), som alle med blaa Navne er indbrændte paa hver Krukke, saa og alt det Inventarium, der nu og herefter findes i Apotek, Materialkammer og Laboratorium«; hun fik tillige en Prioritet i Stege Apotek (se der).<sup>9)</sup> 11. December 1738 fik Egholms Svoger, Andreas Kramer i Flensborg, en 3. Prioritet i Vordingborg Apotek.<sup>9)</sup>

Indtil 1741 var Egholm nu Apoteker baade i Stege og Vordingborg. Aaret i Forvejen brændte Stege Apotek og Ejendom, hvorved Egholm led et betydeligt Tab og derover blev »ængstet af sine Kreditorer«. Han saa sig da nødsaget til at sælge Vordingborg Apotek og fandt en Køber i Hofapoteker G o t t f r i e d B e c k e r i København, der stillede Egholms Kreditorer tilfreds med Købesummen. Indtil 1753 var han Apoteker i Stege.

(Biografi se »Stege Apotek«).

### GOTTFRIED BECKER

ansøgte i 1741 Kongen om at faa Bevilling til Vordingborg Apotek og at maatte lade det bestyre ved en dygtig og eksamineret Provisor; desuden bad han om Tilladelse til at maatte sælge »alle Slags Gewürz, Vine og Brændevin, saa vel i smaa som i store Partier« samt om »Ret til at logere fornemme, rejsende Folk, saavidt Husets Lejlighed kunde tillade det«. Stiftamtmanden erklærede 8. Juni, at det af Becker ansøgte Privilegium maa kunne bevilges, og hvad Gæstgiveriet angik ligeledes, for saa vidt Andr. Egholm det har haft, og det ikke strider imod det Borgeren Diderik Fuglsang den 18. Maj 1731 meddelte kgl. Privilegium anlangende den tillige forlangte Frihed at logere Rejsende; vel er bemeldte Fuglsangs Hus et Værts-hus efter Forordningen, men dog mener Stiftamtmanden, at Apotekeren kan saavel der som i andre smaa Købstæder have Frihed at indtage fremmede rejsende Folk til Logement, hvortil alligevel i Vordingborg Apotek ikkun er ringe Lejlighed, og saaledes ses ikke, at Fuglsang derved kunde ske nogen Fornærmelse.<sup>10)</sup> 23. Juni 1741 fik Gottfried Becker Bevillingen og de ønskede Rettigheder; han skulde ogsaa betale de 10 Rdl. aarligt til Md. Wognsen.

24. Juli 1741 tinglæstes Beckers Panteobligationer til Karen Gemzøe, Andreas Kramer og Johan d'Orville; alle er dat. 10. Juli s. A.<sup>11)</sup> 3 Aar senere overdrog han Apoteket i Vordingborg til sin Søn H a n s H e n r i c h B e c k e r.

(Biografi se »Det kgl. Hof-Apotek i København«).

## HANS HENRICH BECKER.

Født i København 15. Juni 1718, S. a. kgl. Hof-, Rejse- og Feltapoteker Gottfried Becker og Johanne Heinricca Nørck, død i Toxværd Præstegaard ved Præstø 8. Oktober 1781. Ugift.

Han havde lært Apothekerprofessionen, og det var netop for at se ham »til et *locum fixum* etableret«, at Faderen i 1741 havde købt Vordingborg Apotek. Bevillingen for ham udstedtes 24. Juli 1744 (Wognsens Enke skulde have 10 Rdl. aarlig som hidtil, »om hun er i Live«); s. D. fik han Privilegium paa »at herbergere og imodtage Fremmede og fornemme Rejsende Personer« og forsyne dem »med Spisning og Drikkevare for en civil og billig Pris, som derpaa af Byfogden aarlig sættes i Fald det fornødent skulde cragtes eller noget Klagemaal derover skulde blive ført, rettende sig udi øvrigt efter Loven og andre i saa Maade om Gæstgiveri udgangne Forordninger, saavidt ham samme kunde vedkomme«. <sup>12)</sup>

Kun i godt 2 Aar blev Hans Henrich Becker i Vordingborg; han skrev da til sin Fader, at han ikke havde Lyst ved saadan Profession at forblive og fandt sig ikke begavet med de Egenskaber, der udkræves til i samme Station at vinde sit Brød, hvorfor han begærede at kvittere saavel Apoteket som Professionen for at anvende sin Tid til anden Haandtering; i en »Renunciation« af 15. Juni 1746 fraskrev han sig al Ret til de ham meddelte Privilegier. Hofapoteker Becker solgte da Vordingborg Apotek til Apotekersvenden J o h a n C h r i s t i a n T o p p og ansøgte om Tilladelse til at overdrage ham Apoteket med Ret til Vinhandel og Gæstgiveri, hvilket ogsaa bevilgedes. <sup>13)</sup>

Hans Henrich Beckers Død bekendtgjordes af Amtmanden over Vordingborg og Tryggevælde Amter J. R. Bielke; hans ringe Efterladenskaber bestod i nogle Gangklæder, da hans Arvekapital 2000 Rdl. i 1770 var overdraget hans Broder Hofapoteker Johan Gottfried Becker mod at denne svarede ham en aarlig Livrente paa 7 pCt. til hans fornødne Udkomme, saalænge han levede. <sup>14)</sup>

## JOHAN CHRISTIAN TOPP.

Født i Karleboe 20. Juni 1720, S. a. Provst Peder Pedersen Topp og dennes tredie Hustru Marie Magdalene Bendsen.

Gift i Vordingborg 18. September 1748 med Anna Elisabeth Deichmann. <sup>15)</sup>

I Henhold til Gottfried Beckers Ansøgning fik Topp Bevilling til

Vordingborg Apotek 17. Februar 1747 indeholdende de samme Bestemmelser som Beckers<sup>16)</sup>; Bevillingen og Retten til at herbergere Fremmede blev tinglæst 17. April s. A., og 2 Maaneder senere tinglæstes Skøde af 5. Juni fra Becker til Topp paa Ejendom og Apotek. 7. og 10. Juni udstedte Topp en Panteobligation paa 1000 Rdl. til Karen Gemzøe, en paa 500 Rdl. til stud. juris Søfren Buchwald og en paa 1000 Rdl. til sin Moder. I 1753 overdrog Karen Gemzøe sin Obligation paa 1000 Rdl. til Baron Ludvig Holberg, og Topp tilpligtedes ved Dom af 21. Maj 1759 at betale Baronens Dødsbo 1000 Rdl. med 2 Aars Rente samt holde Boet skadesløst for Sagens Omkostninger.<sup>17)</sup> Denne Forpligtelse har Topp aabenbart ikke kunnet indfri, thi nogle Maaneder senere solgtes Apoteket ved offentlig Auktion til R a s m u s S m i t h. Om Topps daarlige økonomiske Forhold vidner ogsaa foran omtalte Omstændighed, at han ikke var i Stand til gennem flere Aar at betale de i Bevillingen bestemte 10 Rdl. aarlig til Wognsens Hustru.

Hans senere Skæbne er ukendt.

### RASMUS SMITH

købte Apoteket ved Auktion (16. November 1759) for 1260 Rdl. D. C. og ansøgte derefter om Bevilling,<sup>18)</sup> som udstedtes 5. November 1760; ogsaa i hans Bevilling findes Bestemmelsen om den aarlige Pension til Dorothea Wognsen; paa det Tidspunkt var hun imidlertid død. Han drev som Forgængerne tillige Vinhandel, Gæstgiveri og Herberg.

Fra 1770 eller 71 var Smith Brændevinsafgifts-Forpagter for Vordingborg Distrikt. I September 1771 havde han været paa Inspektion i Skaverup og Radeløv, hvor han havde fundet og konfiskeret forskellige Beholdere med dansk Brændevin og »Lek«. Det sidste Sted blev han forfulgt til Hest af Brændevinens Ejer, en Gaardmand Rasmus Olsen, der naaede ham ved Hellevads Mølle, greb fat i hans Hests Tøjler, hvorved han forhindrede i at komme til Hest. Tilsidst raabte Bonden paa Afstand efter ham: kom hid, din skutryggede Hund!<sup>19)</sup> I 1773 ansøgte Smith om Beneficium paupertatis i en Sag angaaende Afgiften.<sup>20)</sup>

Ogsaa hans Virksomhed som Gæstgiver bragte ham Fortrædeligheder. 3. Februar 1769 kom Løjtnant Friis, Monsr. Hans Steffen og Fuldmægtig Frans Aggerup ind paa Apoteket mellem Kl. 9—10 om Aftenen; da de havde været der et Kvarters Tid, begærede de 3 Sopkener eller en Flaske Vin, hvad der var nærmest ved Haanden, »eftersom de var paa et Apotek og derfor burde fortære noget«. Apotekeren laa i Sengen og spiste Smørrebrød, men tilbød at staa op, hvortil »Madamen« Jensine Smiths sagde, at det var unødvendigt, da

Svenden Licht endnu var oppe og kunde skaffe det forlangte. Løjtnanten og Monsr. Steffen havde hidtil gaaet paa Gulvet og spøget med »Madamen«, men nu stod de for Sengen hos Apotekerens; Steffen lagde sin Haand paa hans Bryst og sagde, han vilde »kilde« ham, hvilket dog ikke skete, da Smith protesterede; Løjtnanten skulde da have udkældt Apotekerens for Kæltring, Kannaile og en uhonnet Mand samt kastet hans Tallerken med Maden i Gulvet.<sup>19)</sup>

I 1776 solgte Smith Vordingborg Apotek til Hieronymus Sickel og købte derefter en anden Ejendom i Byen af Klokker Jørgen Gram for 650 Rdl. (Skøde af 18. December 1776); han var tillige Ejer af en Gaard ved Overkilde, som han 1778 solgte til Sr. Jens Christensen for 280 Rdl. (Skøde 16. Juni s. A.)<sup>21)</sup> Fra 1778 til 1792 var Smith derefter Apoteker i Stege og boede i denne By til sin Død.

(Biografi se »Stege Apotek«).

### HIERONYMUS SICKEL.

Død i Vordingborg 26. November 1789, 55 Aar gl.

Gift med Margarethe Platfusz. Hun var formentlig en Slætning (Datter?) af Apoteker Engelbrecht Platfusz paa Vajsenhus-Apoteket i København, for hvis Enke Sickel bestyrede Apoteket i Aarene 1766—73.

Han fik 28. August 1776 Bevilling til Vordingborg Apotek, som han havde købt og »anvendt stor Bekostning paa dets Istandsættelse«. 17. December s. A. fik han af Smith Skøde paa Ejendom og Apotek for en Købesum af 7500 Rdl.; s. D. udstedte han en Panteobligation paa 1000 Rdl. til Sorø Akademi og en paa 1000 Rdl. til Brygger og Brændevinsbrænder i København Christian Lime.<sup>22)</sup> Hans Enke solgte 1790 Apoteket til A. C. R. Plum.

### ANTHON CHRISTOFFER ROHN PLUM.

Født i Korsør 1754, døbt 21. August, S. a. Præst Claus Plum og Elisabeth Amalie Rohn, død i Pedersborg ved Sorø 21. Oktober 1802.

Gift med Johanne Cathrine Møller, født 1776, død 17. Januar 1857; i Ægteskabet var 4 Børn.

Fra 1772 til 1778 var han Discipel paa Kong Salomons Apotek i København; konditionerede som Svend 1 Aar smst. og derefter hos Bernhard Hagen i Holbæk; efter dennes Død i 1785 ønskede Enken ham til Provisor, hvorfor han 3. September d. A. under-

kastede sig farm. Eksamen (haud ill.); der blev dog intet af Provisoratet, da Hagens Enke 1 Oktober s. A. giftede sig med S. L. Worsøe, der da overtog Holbæk Apotek.<sup>24)</sup> 5 Aar senere købte Plum Vordingborg Apotek af Sickels Enke og fik Bevilling dertil 19. Marts 1790; han fik tillige Tilladelse til at holde Værtshus med Udtapning af Vin og fransk Brændevin samt til at logere fremmede Rejsende. Herimod protesterede Vinhandler Peter Lorenzen Hoff og ansøgte Kongen om, at Plums Bevilling i saa Henseende maatte blive ændret, da de ellers begge vilde blive forarmede. Hvis Kancelliet, skriver han, havde indhentet Erklæring fra Stiftamtmanden, vilde det være blevet overbevist om, at han »og hans Formænd over 100 Aar og alene« havde Privilegium paa at udtappe og falholde Vin og fransk Brændevin i og uden Huset samt logere Rejsende. Kancelliet tog dog intet Hensyn hertil, men lod det forblive ved Plums Bevilling.

Han drev Vordingborg Apotek til sin Død.

#### WOLFGANG ANDREAS RESCH

købte det følgende Aar Vordingborg Apotek for 8000 Rdl. og fik Bevilling dertil 22. Juli 1803 med samtidig Tilladelse til at »holde Værtshus med Vines og Brændevins Udtapning saa og logere Fremmede og rejsende Folk«.<sup>25)</sup> I December 1809 solgte han Apoteket til Mads Graae Aarsleff.

Resch var tidligere, fra 1797 til 1802, Apoteker i København (Vesterbro Apotek); i 1812 fik han Bevilling til at anlægge et Apotek i Nibe.

(Biografi se »Nibe Apotek«).

#### MADS GRAAE AARSLEFF.

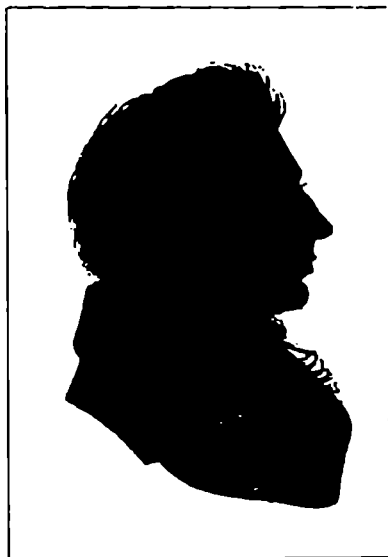
Født i Svendborg 28. Maj 1783, S. a. Købmand Hans Pedersen Aarsleff og Mette Kirstine Rye, død i Vordingborg 1. April 1845.

Gift 1) i København (Holmens Kirke) 8. Februar 1810 med Else Cathrine Eilschou, født 23. April 1787, D. a. Apoteker i Kolding Morten Christian Eilschou og Magdalene Muusmann, død i Vordingborg 9. Juli 1837.

2) i Vordingborg med Anna Elise Schmiegelow, født paa Fuirendal (ved Holsteinborg) 11. Juli 1817, D. a. Godslæge Frederik David Joachim Schmiegelow og Anna Mathea Bøtcher, død 10. September 1895.

Han var Discipel paa Svane-Apoteket i København fra 1797 og konditionerede smst., da han 26. Oktober 1802 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.); han havde »tillige selv lagt sig efter adskillige til Farmacien hørende Videnskaber«.<sup>24)</sup> 29. December 1809 fik han Bevilling til Vordingborg Apotek, som han havde købt af Resch for 14,000 Rdl. D.C.; dette Apotek drev han til sin Død. Ved Bevilling af 12. Juni 1816 oprettede han et *Filialapotek i Præstø*; dette overdrog han som selvstændigt Apotek til sin Søn Hans Christian Aarsleff i 1842 (se »Præstø Apotek«).

I Aarene 1826—28 opførte han i Vordingborg et nyt Hus ved Siden af den gamle Apoteksejendom og flyttede Apoteket dertil, hvor det blev indrettet »paa det bedste«. Ved Kancelli-Skrivelse af 4. April 1815 bestemtes, at Apotekeren i Vordingborg ikke skulde svare Næringsskat.<sup>25)</sup> — Han paabegyndte Fabrikationen af »Esprit de Valdemar«. — Paa Vordingborg Kirkes vestlige Ydermur findes en Mindetavle over M. G. Aarsleff.



M. G. Aarsleff.

#### CHRISTEN STAMPE SCHOW.

Født 27. Januar 1820 paa Gerdrupgaard, Egeslevmagle Sogn, Flakkebjerg Herred, S. a. Henrik Stampe Schow og Dorthea Lund, død i Vordingborg 21. Marts 1894.

Gift i Vordingborg 10. December 1845 med Marie Magdalene Christine Aarsleff, født i Vordingborg 13. Januar 1811, D. a. Apoteker Mads Graae Aarsleff og første Hustru Else Cathrine Eilschou, død i Vordingborg 11. Juni 1883.

Han var Discipel paa Skelskør Apotek fra 1834, tog farm. Eksamen 1837 II (Laud.) og konditionerede derefter paa Løve-Apoteket i Randers, i Hamborg og paa Præstø Apotek. 15. December 1845 fik han Bevilling til Vordingborg Apotek, som han havde overtaget 20. Juni s. A. efter Svigerfaderens Død for en Købesum af 25.850 Rdl. I 1856 opførte han en betydelig Tilbygning til Apoteket med Damplaboratorium; 1870 solgte han det til P. J. N. G ø t z s c h e. Ved Siden af Apoteket drev han Vinhandel; han var Medstifter af »Spare-

kassen for Vordingborg og Omegn« (8. Januar 1855) og Meddirektør for den til sin Død. Efter at have solgt Apoteket boede han paa sin Ejendom »Enghuset« i Vordingborg. I en Aarrække var han Formand for Bestyrelsen af Vordingborg Asyl og borgerlige Fri-bolig.

Schow og Hustru var meget religiøse Mennesker, som udøvede



Vordingborg Apotek 1898.

stor Godgørenhed. I 1875 stiftede de et Legat paa 4000 Kr. til Fordel for fattige Borgere eller Enker i Vordingborg-Nyraad Købstad. Deres Ejendom »Enghuset« samt en Kapital paa 20.000 Kr. legerede de til Vordingborg Kommune som Stiftelse for trængende Kvinder.

#### PETER JOHANSEN NEERGAARD GØTZSCHE.

Født 17. November 1842 i Fensmark Sogn ved Næstved, S. a. Sognepræst Gotfred Emil Gøtzsche og Elisabeth Vilhelmine Jacobine de Neergaard.

Gift 28. Oktober 1870 med Johanne Lucie Sofie Færch, født 15. Maj 1841 paa Hals Ladegaard, D. a. Proprietær Carsten Andreas



Færch og Annette Joachimine Neergaard, død i Vordingborg 24. Juni 1909.

Han tog 1863 Adgangseksamen ved polyteknisk Lærestalt, blev 1864 Officersaspirant i Artilleriet og 1865 Sekondløjtnant i Reserven; var derefter Discipel paa Vordingborg Apotek fra Oktober 1865 til Medhjælpereksamen August 1867 (ved søndre sjæll. Landfysikat) og tog farm. Candidateksamen 1869 I (Laud.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Odense fra Februar 1869 til Juni 1870 og overtog Vordingborg Apotek 1. Juli 1870 for en Købesum af 52.000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 8. Oktober 1870. Ved Siden af Apoteket drev han Avlsbrug og ligesom Forgængerne Vinhandel. I 1871 tilkøbte han en Sidebygning fra Naboejendommen og foretog 1891 en Udvidelse af Officinet og fornyede Inventariet. I 1895 solgte han Apoteket til J. C h r. M o n b e r g, men beholdt selv Vinforretningen, der fortsattes i en anden Ejendom.

Medlem af Vordingborg Byraad, Direktør for »Sparekassen for Vordingborg og Omegn«, siden 1895 Medlem af Bestyrelsen for »Akts. Kallehave-Banen«. Blev 11. Marts 1898 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

### JOHAN CHRISTIAN MONBERG

købte 13. August 1895 Vordingborg Apotek for 280.000 Kr., Bevillingen udstedtes 11. April 1896; i 1905 solgte han det til Bestyrer af Samsø Apotek F r e d e r i k K a b e l l.

J. C. Monberg var tidligere Apoteker i Stege og Nakskov (»Det gamle Apotek«), senere i Skelskør.

(Biografi se »Skelskør Apotek«).

### FREDERIK KABELL

købte Vordingborg Apotek i August 1905 til Overtagelse 1. Januar 1906; Købesummen var 300.000 Kr.; Bevillingen udstedtes 20. December 1905. 19. Marts 1907 fik han Bevilling til i 10 Aar at holde *Hjælpe-Apotek i Lundby* (se »Lundby Apotek«). I 1910 solgte han Apoteket til Apoteker i Randers (Svane-Apotek) A. M. L u n d h og overtog selv Apoteket i Randers.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Randers«).

## ANDREAS MOLBECH LUNDH.

Født i Korsør 14. Oktober 1860, S. a. Apoteker Carl Hans Philip Lundh og første Hustru Oline Caroline Marie, f. Koefoed.

Gift i København 20. April 1897 med Magda Marie Mosolff, født i København 10. Oktober 1875, D. a. Slagtermester Mosolff og Julie, f. Lind.

Var Discipel paa Korsør Apotek fra 1. Maj til 31. December 1879, paa Grenaa Apotek fra 1. Januar 1880 til 10. December 1881 og derefter igen paa Korsør Apotek til Medhjælpereksamen (ved søndre sjæll. Landfysikat) 13. Oktober 1882 (I Kar.), tog farm. Kandidateksamen Januar 1884 (Laud.) og studerede derefter et halvt Aar ved polyteknisk Læreanstalts Laboratorium. Konditionerede derefter ca. 3 Mdr. paa Fuglebjerg Apotek, i ca. 6 Aar til 1. November 1890 paa Korsør Apotek, paa Løve-Apoteket i Næstved fra November 1890 til November 1892 og paa H. C. Ørstedes Apotek, Frederiksberg, fra Juni 1893 til 1. August 1894, hvorefter han i ca. 3 Maaneder studerede paa Alfred Jørgensens Laboratorium, Frederiksberg.



Andr. M. Lundh, (fot. 1896).

A. M. Lundh var fra 23. December 1894 til 1. Marts 1896 Bestyrer af »St. Pauls Apotek« i København; 1. September 1896 overtog han »Det gamle Apotek« i Nakskov (Bevilling 2. Oktober s. A.) og drev dette til November 1908; ved Kontrakt af 21. Marts 1909 købte han Svane-Apoteket i Randers til Overtagelse 1. April s. A., Bevilling 23. Juni s. A. (se iøvrigt disse Apoteker). Apoteket i Randers solgte han det følgende Aar til ovennævnte Apoteker Fr. Kabell og overtog 11. Juni 1910 Apoteket i Vordingborg; Købesummen for dette Apotek incl. Hjælpe-Apoteket i Lundby var 350.000 Kr. (Lundby Apotek: 23.000 Kr.); Købekontrakten dat. 8. Juni s. A.; Bevillingen udstedtes 8. September 1910, og samtidig meddeltes Tilladelse til at drive Lundby Hjælpe-Apotek til 1. Oktober 1917, fra hvilken Dag dette, der blev selvstændigt fra 1. Maj d. A., overtoges af E. S. A.

Landt Jonsson. — A. M. Lundh har i Aarenes Løb ladet foretage en Del Forandringer ved Vordingborg Apoteks Lokaler, baade Officin, Laboratorium, Kælder m. m.

Apoteket har, skiftende med Præstø Apotek, Leverance (i 2 Aar af 3) til den distribuerende Læge i Langebæk.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Supplik Protokol 1733, II Halvaar W. W. W. 141.
- 2) Vordingborg Tingbog 1725—38, 2<sup>o</sup>/<sub>2</sub> 1734.
- 3) Skøde- og Panteprotokol 1725—39, S. 352—53.
- 4) Tingbog 1725—1738, Fol. 454; Skøde- og Panteprotokol 1725—39, S. 492—93.
- 5) Supplik Protokol 1737, I Halvaar, 249.
- 6) » » 1756, I Halvaar, 210.
- 7) Næstved Skifteprotokol 1747—60, Fol. 488.
- 8) Tingbog 1725—38, Fol. 450.
- 9) Pante- og Skødeprotokol 1725—39, S. 493, 496, 559.
- 10) Supplik Protokol 1741, I Halvaar, 952.
- 11) Tingbog 1738—66, Fol. 105.
- 12) Sjæll. Registre Nr. 59, Fol. 239—41.
- 13) Supplik Protokol 1747, I Halvaar, 4 W. 114.
- 14) Kjøbenhavnske Tidender Nr. 3, 1<sup>o</sup>/<sub>1</sub> 1782.
- 15) Vordingborg Kirkebog.
- 16) Sjæll. Registre Nr. 60, 1746—48, Nr. 58.
- 17) Vordingborg Tingbog 1738—66, Fol. 230, 231, 415.
- 18) Supplik Protokol 1760, II Halvaar, 5 W. 76.
- 19) Vordingborg Tingbog 1767—90, Fol. 25—26, 49—50.
- 20) Supplik Protokol 1773, II Halvaar, 6 S. 560.
- 21) Tingbog 1767—90, Fol. 148, 208.
- 22) » » Fol. 148.
- 23) 2. Depart. Registr. 1803, Fol. 192, Nr. 866.
- 24) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 25) Petersen: Den danske Medicinal-Lovgivning. II, 1. Bind, S. 178.

# VAJSENHUS-APOTEKET I KØBENHAVN

Blandt de Privilegier, hvormed Frederik IV benaadede det af ham oprettede Vajsenhus, var ogsaa Retten til at drive et Apotek. Det københavnske Vajsenhus var i alt væsentligt indrettet efter samme Principer som de af Teologen A. H. Francke i Halle indrettede Stiftelser og Skoler for Hlittedørn og andre Forældrelose, og til disse var knyttet baade Bogtrykkeri, Boghandel og Apotek, der gav Stiftelserne gode Indtægter. I sin Instruks for Vajsenhusets Direktører af 21. Juli 1727 skriver Frederik IV da ogsaa, at de, saafremt de kan gøre Vajsenhuset nogen Fordel ved »Handel og Negoce«, maa bruge det, som de finder profitablest, »og saasom andre Exempler give, at et Apotek ved slige Anstalter er *convenable*, saa meddele vi ogsaa hertil allernaadigst Frihed det at indrette til Vaisenhusets og enhvers Tieneste«. Ved den store Brand i København i 1728 nedbrændte Vajsenhuset fuldstændigt; det var da indrettet i det tidligere ridderlige Akademi paa Nytorv, beliggende paa samme Plads, hvor nu Domhuset findes. 3 Aar efter Branden var Vajsenhuset paany i Virksomhed, men der hengik endnu yderligere 3 Aar, inden Direktionen benyttede Stiftelsens Apoteksprivilegium. I 1734 blev August Günther antaget som Vajsenhusets Apoteker; han tog straks fat paa Indretningen og kunde 2 Aar senere aabne det nye Apotek. Günther var til at begynde med lønnet Bestyrer, men da Apoteket ikke blev den indbringende Forretning, som Direktionen havde drømt om, besluttede denne at bortforpagte Apoteket for en fast aarlig Afgift; og denne Ordning med Vajsenhuset som Privilegiets Indehaver og en Apoteker som Forpagter af Apoteket vedvarede til 1877, da Apoteker Alfred Sprechelsen købte Privilegiet af Vajsenhuset.

## AUGUST GÜNTHER

studerede, efter i en længere Aarrække at have været beskæftiget ved Farmacien, Anatomi og Fysiologi i Halle, da hans Lærer, Professor Johannes Juncker smst., efter Forespørgsel fra Direktionen

for det københavnske Vajsenhus i Marts 1734 anbefalede ham til den nye Stilling som Stiftelsens Apoteker. Günther er da formentlig snart efter kommen til København, hvor han i Juli s. A. blev eksamineret; det medicinske Fakultet fremsendte 17. Juli hans Testimonium og remitterede, hvad der plejede at blive erlagt i Eksamensafgift, »af Kærlighed til Vajsenhuset«; det lod tillige medfølge en Edsformular, som det mente, at Günther passende kunde underskrive. Omtrent 2 Aar efter kunde Apoteket aabnes, hvilket ses af Avisen »Kjøbenhavns Extraordinære Relationer« 1736, Nr. 28, hvori staar:

Gives hermed tilkiende, at idag den 23. April er Apotheket i det kgl. Waysenhus her i Kjøbenhavn aabnet.

Günther skulde bestyre Apoteket som Provisor for Vajsenhusets Regning og aarlig aflægge Regnskab for dets Drift; hans aarlige Gage var de 2 første Aar 200 Rdl. og derefter 300. Stiftelsen skulde skaffe det nødvendige Varelager, betale Apotekets Indretning og betale Svende, Dreng, Karle og Piger. Apoteket indrettedes i Vajsenhusets Ejendom paa Nytorv i den Fløj, der laa nærmest nuværende Frederiksberggade; en høj dobbelt Stentrappe førte fra Gaden op til Officinet; Loftet i dette var prydet med Christian VI's og Sofie Magdalenes Navnetræk. Inventaret havde kostet 7000 Rdl.; paa 2. Sal var Materialkammer og paa Loftet Urtekammer; i Sidebygningen fandtes Laboratoriet.

5 Aar senere besluttede Vajsenhusets Direktion at bortforpagte Apoteket, da Ordningen med Bestyrer ikke var tilstrækkelig indbringende for Stiftelsen. I Februar 1741 tilbød Københavns 5 Apotekere sig Een for Alle og Alle for Een at ville overtage Apoteket paa billige Betingelser og bad sig saadanne meddelt. Günther, der saaledes saa sin Stilling truet, endskønt Direktionen havde givet ham Fortrinsret til Forpagtningen, ansøgte da Kongen om Bevilling til at anlægge et nyt Apotek i København under Navn af Garnisons- eller Felt- og Rejseapotek. 27. Oktober 1741 fik han imidlertid det Svar, at et nyt Apotek kun kunde skade Vajsenhusets, hvorfor han ikke kunde faa den ansøgte Bevilling, lige saa lidt som han kunde blive Felt- eller Rejseapoteker, »saasom Vi ej bruge deslige Betjener«. Da det ikke lykkedes at komme til Enighed med de københavnske Apotekere, overtog Günther Forpagtningen for 10 Aar fra 18. Juli 1742 for en aarlig Afgift af 1000 Rdl., fri Medikamenter til Vajsenhusets Børn og Personale samt 4000 Rdl. Kaution.

Allerede inden han havde overtaget Forpagtningen, havde Gün-

ther til Paaske 1742 overtaget Løve-Apoteket i København og faaet Bevilling dertil 21. April s. A. I 12 Aar var han nu *Indehaver af 2 af Byens Apoteker paa een Gang* og saaledes paa en Maade Konkurrent til sig selv. Da Forpagtningstiden nærmede sig sit Udløb, 1. Marts 1752, indgik Günther med Andragende om at faa den fornyet paa Livstid. Herpaa vilde Direktionen imidlertid ikke indlade sig. Forledt af den betydelige Indtægt, som Günther ved sin Dygtighed havde skaffet Stiftelsen gennem Apoteket, mente man nu at kunne sætte Fordringerne op, og 5. Oktober 1753 sattes Forpagtningen til Auktion for 12 Aar ad Gangen. Som en klog General holdt Günther sig tilbage; han havde sit eget Apotek og agtede ikke at indlade sig paa Vidtløftigheder. Hans Bud blev det laveste, 1200 Rdl. Dernæst kom hans Svend, Reichner, der bød 1400 Rdl., Cappel, der senere fik Frederiks Hospitals Apotek, bød 1500, Apoteker Werligh i Slagelse 2102 — dog kun paa 6 Aar — Jacob Buus blev højstbydende med 2101 Rdl. og fri Medicin til Stiftelsen.

18. Juli 1754 overleverede Günther Apoteket til sin Efterfølger. Løve-Apoteket drev han til sin Død.

(Biografi se »Løve-Apoteket i København«.)

### JACOB BUUS

overtog, som nævnt, i Juli 1754 Stillingen som Vajsenhusets Apoteker. Günther synes at have været lidt langsom med at udfylde visse Mangler ved Apoteket, som hans Eftermand fordrede fuldstændigt kompletteret, og først efter idelige Erindringer fra Stiftelsens Side fik han 3. Juli 1755 Inspektør Finckenhagens Kvittering for, at han rigtig havde afleveret og istandsat alt, hvad han ifølge sin Kontrakt burde svare til. Buus maatte købe Inventaret for 6000 Rdl. og fik bl. a. sine Brødre Jokum og Hans Buus til at gaa i Kaution for sig.

Det viste sig hurtigt ganske umuligt for Buus at klare sine Forpligtelser overfor Vajsenhuset, den tilbudte Forpagtningsafgift var altfor høj. Han havde dog ved Annoncer gjort en Del for at henvende Publikum's Opmærksomhed paa Apoteket. I »De københavnske Danske Posttidender« Nr. 51, 28/6 1754 skriver han:

»Herved bekiendtgøres, at Apoteqver Jacob Buus skal tiltræde det kongelige Wajsenhuuses Apoteqve den 18. Juli førstkommende, efter forrige Forpagter Hr. Apoteqver Günther, og kand da alle og enhver som Medicin maatte behøve være forsikrede om, at de skal

vorde forsynede med gode og forsvarlige Medikamenter imod billig Betaling.«

Ugedagen derefter averterer han igen og reklamerer her yderligere med Medicin ankommen fra Halle. Senere paa Aaret, 29. November, har han en ny Annonce, der viser, at han drev Handel ogsaa med adskilligt andet end Apotekerverer:



Nytorv i København med Vajsenhuset og Rådhuset i det 18. Aarh. — Apoteket fandtes i Ejendommen Nr. 2 tilvenstre (med Stentrappen).  
Efter L. Thurah: Hafnia Hodlerna (Tab. XXXVI).

»Hos Apotheker Buus paa det kgl. Waysenhuus kand for billige priser faas tilkjøbs alle slags couleurede silketøyer, taffel- og theeservicer, terriner, thee-potter, caffee-sætter, ponce-cummer, enkelte spøllkummer, flade talerkener, saltzirkener, sukkerdaaser, øll-kruse, caffee- og thee-kopper, thee (forskellige Sorter), præpareret og upræpareret salpeter, peber, reengiort borax, etc. ....«

I 1756 ansøgte Jacob Buus Kongen om Nedsættelse af Forpagningsafgiften; han var ved Auktionen blevet højstbydende, skriver han, med 2101 Rdl., men har ikke fundet sin Regning derved og beder nu om Afslag til 1200 Rdl. Konseillet resolverede 5. August, at herved var intet at gøre. Samme Svar fik hans Brødre, da de Aaret efter ansøgte om Afslag og begrundede dette med, at Byen nu havde

faaet et Apotek til i Frederiksstad (Frederiks Hospitals Apotek).<sup>1)</sup> Jacob Buus' økonomiske Vanskeligheder havde allerede i 1755 bevirket, at hans Brødre havde søgt Kongen om Tilladelse til at sætte ham i Gældsfængsel og gøre Udlæg i hans Effekter<sup>2)</sup>; og da hans Forhold blev stadig daarligere, medens Apoteket mere og mere forfaldt, opsagde Vajsenhusets Direktion Kontrakten, og 1. Januar 1758 maatte han fratræde Apoteket. Forpagtningen blev paany stillet til Auktion og tilsløges nu **Engelbrecht Platfusz**.

Jacob Buus rejste til Næstved, hvor han senere i et Par Aar var Indehaver af Apoteket.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Næstved«).



1810

Krukker fra Vajsenhus-Apoteket.

1902

1830

1790

### ENGELBRECHT PLATFUSZ.

Ved Auktionen i 1757 fik han tilslaaet Forpagtningen af Vajsenhusets Apotek paa 6 Aar for en aarlig Afgift af 1475 Rdl. 1. Januar 1758 tiltraadte han sin Stilling efter at have betalt sin aarlige Afgift, thi Direktionen havde — klog af Skade — forlangt, at Afgiften skulde indbetales forud. Men allerede det første Aar gav et Underskud af 1881 Rdl., og Platfusz maatte straks begynde med at søge om Afslag. Direktionen lover, »da vi anser ham som en habil og stræbsom Mand« at tage Sagen under velvillig Overvejelse, men vil dog se Tiden an. Da han vedvarende ikke kan klare sig, og Direktionen stadigt ikke svarer, ansøgte han 1760 om at faa Kontrakten hævet. Herpaa fik han et imødekommende Svar, og Apoteket sattes paany til Auktion. Købelysten, som havde været saa stor ved Günthers Afgang, var nu betydelig afsvalet. Platfusz blev den højstbydende med 1012 Rdl. kur. paa 6 Aar og opnaaede saaledes et Afslag paa 463 Rdl.



Engelbrecht Platfusz døde 1766, men hans Enke fortsatte Driften af Apoteket med en Provisor Hieronymus Sichel, der senere blev Apoteker i Vordingborg. Hun formaaede dog ikke at betale den fulde Afgift længer end til 1770. Under de følgende Forhandlinger mellem hende og Direktionen søgte hun at faa Lov til at beholde Forpagtningen i al Fald til September 1774 mod en Af-



Vajsenhus-Apotekets Officin paa Købmagergade før Ombygningen i 1902.

gift af 600—650 Rdl.; men da det viste sig, at Apoteket var stærkt i Forfald, blev hun opsagt til September 1773, og Direktionen fik heri Medhold af Kancelliet.<sup>3)</sup> Hendes Efterfølger som Forpagter blev Frantz Henrich Müller. Platfusz' Enke fraflyttede Vajsenhuset, og Mandag den 7. November d. A. blev »en Del Gods og Løsøre osv. item en liden Samling gode Bøger m. v. ved offentlig Auktion bortsolgt udi sal. Apotheker Platfusses Enkes beboede Værelser paa det kgl. Weysenhus over Apotheket«. <sup>4)</sup>

Engelbrecht Platfusz angives at være en velstaaende Mand, da han overtog Forpagtningen af Vajsenhus-Apoteket; han var Ejer af

en Bryggergaard paa Nørregade og havde selv drevet Bryggeri. Denne Virksomhed havde han formentlig overtaget efter sin Stedfader; i al Fald omtales i 1757, at afg. Stadskæmner og Brygger Andreas Munchs Enke Mette havde 2 Sønner Lauritz og Engelbrecht Platfusz; hun kaldes i 1737 Mette Holst, afg. Engelbrecht Platfusz.<sup>5)</sup> — Det er formentlig hans Enke, i hvis Bo der 4. Maj 1791 gøres Forsegling i Gaarden Nr. 11 i Springgade; hun kaldes her Martha Munch, afd. Brygger og Apoteker Platfusz' Enke.<sup>6)</sup>

### FRANTZ HENRICH MÜLLER

tiltraadte 26. Oktober 1773 Forpagtningen af Vajsenhus-Apoteket for et Tidsrum af 10 Aar og mod en aarlig Afgift af 1100 Rdl. Byens øvrige Apotekere havde ogsaa denne Gang søgt at erhverve Forpagtningen og havde budt 1200 Rdl. i Afgift. Müller gik dog af med Sejren og fik yderligere »som en bekendt driftig og skikkelig Mand, der forhaabentlig kunde sætte det i Stand og Renommee igen«, Fritagelse for at stille den sædvanlige Kaution paa 4000 Rdl. for Overtagelsen af Inventaret. Ved kgl. Reskripter af 14. Marts 1781 og 6. Oktober 1783 tillodes det Müller, at hans eventuelle Enke maatte lade Apoteket bestyre ved Provisor, indtil et af hans Børn som Apoteker kunde antage det; til Gengæld forhøjedes Afgiften til 1200 Rdl., og Müller forpligtedes til at afkøbe Vajsenhuset dets Varelager og en Del Vasa og Instrumenter. Der var mærkeligt nok aldrig oprettet nogen skriftlig Kontrakt mellem Müller og Vajsenhusets Direktion, og da denne ønskede en saadan, vilde Müller ikke underskrive. Stadsfysikus Mangor og Apoteker Mühlensteth blev valgt til at mægle i Striden, men den endte uden Fredsslutning, idet Müller 1785 opsagde Forpagtningen og fratraadte den i Oktober det følgende Aar.

F. H. Müller var derefter Apoteker paa Christianshavn.

(Biografi se »Christianshavns Apotek«).

### JOHAN PETER PFLUGMACHER

tiltraadte 26. Oktober 1786 Forpagtningen af Vajsenhus-Apoteket paa samme Vilkaar som F. H. Müller for 10 Aar, dog skulde han i de første 2 Aar kun betale 1000 Rdl. aarligt. Ved Opgørelse af Varelagret blev de kurante Varer anslaaet til en Værdi af 2975 Rdl. 5 Mk. 15 Sk., Vasa og Glas til 370 Rdl. 4 Mk. 12 Sk.; Værdien af de

ukurante Varer (1076 Rdl. 1 Mk. 2 Sk.) blev erstattet med en Trediedel. Ej heller Pflugmacher vilde til en Begyndelse bekvemme sig til at sætte sit Navn under en skriftlig Kontrakt; det skete først efter fornyede Stridigheder den 12. April 1794. Det følgende Aar afsluttedes brat hans Virksomhed paa Vajsenhuset, da dette fuldstændig nedbrændte 6. Juni 1795 ved den store Brand i København. Pflugmacher mistede alt Inventar og Lager — der blev kun reddet Varer til en Værdi af 82 Rdl. 5 Mk. 3 Sk. Han fik af Magistraten Tilladelse til at oprette et lille »Haandapotek« i Vartov (paa Vajsenhusets Privilegium) mod en Afgift af 2 Rdl. om Ugen; dette drev han i Maanederne Juni—December. 21. September s. A. ophævedes hans Kontrakt med Vajsenhusets Direktion, og i December s. A. overtog han Christianshavns Apotek, om hvilket han havde sluttet Kontrakt med F. H. Müller samme Dag, Vajsenhuset brændte.

(Biografi se »Christianshavns Apotek«).

»Stiftelsens Direktion var straks stemt for at genopføre Vajsenhuset paa den gamle Plads, saa meget mere som Murene af den gamle Bygning kunde benyttes fra Grunden til Overkant af Vinduerne i 1. Stokværk. Regeringen vilde imidlertid ikke tage Bestemmelse om dette Spørgsmaal endnu, og Vajsenhuset indrettedes foreløbig ude paa Blaagaard, hvortil Børnene straks var blevet bragt hen.

»Der herskede stor Uenighed hos Myndighederne om Vajsenhusets fremtidige Skæbne. Medens Stiftsphysikus Mangor allerede d. 2. Juli indsendte et Forslag til Danske Cancelli om at nedlægge Stiftelsen, hvis Virksomhed han kritiserede meget skarpt, og for Renterne af dets Fond lade Børnene opdrage ude paa Landet hos Bønderne, vilde Finanskollegiets Præses have det genopført paa Blaagaard, og, lige som før, i nær Forbindelse med Boglade og Apotek. Direktionen, der fik stærkt Medhold af Biskop Balle, gjorde derimod bl. a. gældende, at Blaagaard laa saa langt fra Byen, at Københavnernes Interesse for Vajsenhuset, som stadig havde givet sig Udslag i Gaver, ikke kunde paaregnes i samme Grad som tidligere, og desuden vilde et Apotek og en Boglade ikke kunde paaregnes at give nogen nævneværdig Indtægt i en saadan Afstand fra Staden. Endelig vil det, som Inspektør Gude bemærker, have sine store Betænkeligheder at forene Seminariet og Vajsenhuset, »eftersdi disse Pigebørn ere i den kritiske og Seminaristerne i den fyrige Alder«. Den naturlige Plan at gennemføre Stiftelsen paa den gamle Plads blev imidlertid ganske forladt, da Magistraten i 1800 erhvervede Byggegrunden (10,112 Kv. Al.) for en Sum af 4 Rdl. kur. (= 12 Kr. 80 Øre) pr. Kv. Al. til Opførelse af et nyt Raadhus. Direktionen havde haft sine Betænkeligheder ved at afhænde Grunden, da den stod i den Formening, at Privilegierne til Apotek og Boglade var knyttet til denne. En kgl. Resolution af 17. Oktober 1800 beroligede den imidlertid i saa Henseende, idet der deri meddeles Vajsenhuset den Forsikring, at hverken det eller dets Personale skulde formedelst Fraflytning tabe noget af de Privilegier eller Rettigheder, som det hidtil

havde haft, men at disse maatte følge Stiftelsen, paa hvilket andet Sted den maatte leje, købe eller bygge.

»Vajsenhusapoteket var saaledes det eneste Apotek i Landet, der ikke var knyttet til nogen bestemt Bygning, Gade eller By.

»Først i August 1806, da Direktionen købte den store Gaard paa Købmagergade, som tilhørte Etatsraad Hemmerts Dødsbo, for 41,250 Rdl., syntes den endelig at skulle kunne komme til Ro igen under eget Tag. Men inden Indflytningen havde fundet Sted, kom Begivenhederne i 1807. Bygningen blev taget i Brug som Lazaret; den blev flere Gange skudt i Brand under Bombardementet, men Ilden blev dog lykkelig slukket. — Først i 1810 flyttede Vajsenhusbørnene ind i deres nye Hjem.«

Stiftelsens Apoteksprivilegium havde dog ogsaa i denne Periode været den til Indtægt, idet det i Aarene 1796—1811 var bortforpagtet til Apoteker J. G. Blau. Det Apotek, som denne drev paa Vajsenhusets Privilegium, var beliggende paa Nytorv paa Hjørnet af Frederiksberggade og fortsattes fra 1811 paa selvstændigt Privilegium under Navnet »Gammel Torvs Apotek«. Blaus Efterfølger som Forpagter, J. P. Groth, havde til at begynde med sit Apotek i Vajsenhusets nye Gaard paa Købmagergade, men flyttede det i 1826 til dets nuværende Plads.

### JOHAN GOTTLIEB BLAU.

Forskellige Steder i den farm. Literatur, bl. a. ogsaa i det her ofte citerede Skrift »Blade af det kgl. Militær- og Vajsenhus-Apoteks Historie«, anføres, at Blau paa Vajsenhusets Privilegium oprettede »Vesterbro Apotek«. Dette er ikke rigtigt; Blaus Bevilling til dette Apotek udstedtes 16. Januar 1795, altsaa medens J. P. Pflugmacher endnu var Forpagter af Vajsenhus-Apoteket. Da Vajsenhusbørnene efter Branden var blevet anbragte paa Blaagaard, mente Blau sig, som den eneste Apoteker udenfor Byens Porte, berettiget til Leverancen af Medicin til Stiftelsen. Forhandlingerne endte med, at Blau fra Mikkelsdag 1796 forpagtede Vajsenhus-Privilegiet for en aarlig Afgift i Form af fri Medicin til et Beløb af 200 Rdl., og da han i Forvejen var ked af Forholdene paa Vesterbro, solgte han dette Apotek og flyttede, som omtalt, ind til Nytorv.

I 1803 ansøger Blau om at faa Bevilling i Lighed med Byens andre Apotekere (Frihed for Skat og Byens Tyngte) paa det af ham for egen Regning oprettede Apotek imod at svare en aarlig Afgift til Vajsenhuset paa 50 Rdl. eller levere det fri Medicin for et Beløb af indtil 100 Rdl. aarligt. Kancelliet anmoder Direktionen om at udtale sig desangaaende, og denne svarer da hertil, at Blau ikke kan siges at have oprettet dette Apotek, han har forpagtet Vajsenhus-Apoteket og »kun flyttet sine Vasa og Inventariisager fra Vester-

bro til Staden«, og desuden udløber Forpagtningskontrakten først til Mikkelsdag 1803, hvorfor Ændringer først kan ske efter den Tid.

Forhandlingerne førtes videre og ender foreløbig med, at Direktionen delvis imødekommer Blau, idet den under 22. September 1804 tilskriver ham, »at naar intet maatte indtræffe, som vi ikke kunne forudse, saa ville vi forsikre Dem om, at De skulle beholde Privilegiet i Forpagtning, saa længe De vil og kan, imod 50 Rbdl. hver Mikkelsdag og Paaske«, og udbeder sig Blaus Svar herpaa.



Apotekere og Medhjælpere paa Vajsenhus-Apoteket (1892).

I forreste Række (siddende): H. P. Michelsen, P. S. Balle, N. P. Chr. Lassen, C. J. S. Engberg, Viggo Lassen (Ikke Farmaceut).

I bageste Række (staaende): P. E. F. Bøving, O. Fabricius, C. Hoffmann, L. V. Lintrup, C. F. Dahlberg, V. Thejl, A. S. Krenchel.

Dette Svar synes imidlertid ikke at være kommet; for da Blau igen i September 1806 ansøger om at faa selvstændig Bevilling, denne Gang imod at erlægge en Sum af 2500 Rbdl., besvarer Direktionen denne Ansøgning med at kræve Svar paa sin Skrivelse af 1804, »da en lovlige Contract snarest maa opsættes«. Forhandlingerne resulterer denne Gang i en kgl. Resolution af 13. Maj 1808, i Følge hvilken Direktionen for Vajsenhuset maa overlade Privilegiet til Blau og hans Hustru for deres Livstid imod en aarlig Afgift af 120 Rbdl., samt at den, der efter disses Død køber Inventar og Lager, skal være berettiget til det samme.

Men heller ikke denne Ordning tilfredsstiller Blau; den 24. November 1810 ansøger han igen om at faa selvstændig Bevilling; den

kgl. Resolution har, skriver han, kun forværret hans Stilling; hvis nemlig han eller hans Arvinger vilde sælge Apoteket, da kunde jo en anden tilbyde Vajsenhuset en større Afgift; Resultatet vilde da blive, enten at Blaus Apotek slet ikke blev solgt, medens en anden fik Leverancen til Vajsenhuset, eller at det maatte sælges under den Sum, det var værd, for at hans Køber kunde konkurrere med de andre Tilbud; i alle Tilfælde vilde det gaa ud over hans Ejendom, og det Tab kunde han ikke taale, da hans økonomiske Forhold var fortvivlede; dels havde han lidt stor Skade paa sine Beholdninger under Kjøbenhavns Bombardement, og endelig havde Fjenden erobret en Transport Medicinalvarer for et Beløb af 4000 Rbdl., og ved de stadig stigende Kurser var denne Gældssum nu vokset til 12,000 Rbdl.; det eneste, der kunde hjælpe ham ud af den vanskelige Stilling, var derfor, at han fik selvstændigt Privilegium, der tillod ham at nyde de samme Friheder som Byens andre Apotekere.<sup>7)</sup>

Denne Gang fik Blau sit Ønske opfyldt, idet der 7. Juni 1811 meddeltes ham Bevilling til paa de sædvanlige Betingelser at drive et Apotek paa Gl. Torv i København. Dette Apotek drev han til 1824, medens Vajsenhusets Direktion i November 1811 sluttede Kontrakt med cand. pharm. J. P. Groth.

(Biografi se »Gammel Torvs Apotek i København«).

### JENS PETER GROTH.

Født i Svendborg 20. Juni 1785, S. a. Told- og Konsumptionsinspektør Simon Peter Groth og Dorteia Magdalene Groth, død i København 1832.

Var Discipel paa Hillerød Apotek fra 12. April 1800 til 12. April 1805 og konditionerede derefter smst. 1½ Aar som Medhjælper, medens han samtidig erhvervede sig kemiske og farmaceutiske Kundskaber. Efter nogle Maaneders privat Undervisning indstillede han sig 11. April 1807 til farm. Eksamen, som han bestod med enst. Laud.<sup>8)</sup> I 1809 blev han Provisor ved den s. A. oprettede »Medicinal-Provideringskommission«<sup>9)</sup> og var ansat i denne Stilling, indtil han 30. November 1811 afsluttede Kontrakt med Vajsenhusets Direktion om Forpagtning af Stiftelsens Apotek. Forpagtningen gjaldt for Livstid, og den eventuelle Enke skulde efter hans Død have Ret til at fortsætte Driften i 10 Aar. Der skulde svares en aarlig Afgift af 600 Rdl. samt ydes fri Medicin til et Beløb af 200 Rdl. aarlig.

Samtidig med, at Groth overtog Forpagtningen af Vajsenhus-Apoteket, indsendte han en Ansøgning til Kongen om Oprettelsen af et Feltapotek, hvortil han tilbød at levere Medikamenter mod en Avance af 15 pCt. af Indkøbsprisen pr. hvert Aars Oktober plus Tillæg af Arbejdstakst. Ansøgningen bevirkede Nedsættelsen af en Kommission, der skulde fremsætte Forslag om en mere tidssvarende Ordning af det militære Medicinalvæsen. Denne Kommission forhandlede ogsaa med Groth og fremsatte i sin Betænkning af 23. Maj 1812 Forslag om, at Leverancen af Medikamenter til Hæren overdroges ham; han skulde levere dem mod en Avance af 20 pCt. paa Indkøbsprisen (incl. Arbejdstakst), og af den kgl. Kasse skulde der ydes ham et Driftslaan paa 30,000 Rdl., som han skulde afvikle i aarlige Afdrag = Halvdelen af hans aarlige Fortjeneste. 1. Juni s. A. bifaldt Kongen Kommissionens Forslag, og Vajsenhusets Apotek blev derved til »Det kgl. Militær- og Vajsenhus-Apotek«. (Denne Sag er udførligt omtalt i »Blade af d. kgl. Militær- og Vajsenhus-Apoteks Historie«, S. 21—27).



Jens Peter Groth.

I 1812 blev der ved kgl. Resolution indrømmet Groth de nødvendige Lokaler til Apotekets Indretning i Vajsenhusets Gaard. Det aabnedes 25. Maj 1813. Strøget var godt nok, men der var den Ulempe, at Apoteket laa inde i Gaarden, saa man skulde gennem Porten for at komme til det, og Groth klagede med Rette over, at Søgningen blev stærkt formindsket ved, at Folk om Natten ikke kunde finde Indgangen. Direktionen vilde imidlertid ikke laane Øre til hans Klager, og Groth gik da til Kongen, som straks gav Ordre til, at Indgangen skulde flyttes, saa man kunde gaa ind fra Gaden. Det hjalp, men Groth var dog ikke i Længden tilfreds med Lokalerne paa Vajsenhuset, og den 31. Maj 1824 købte han Apotekets nuværende Ejendom paa Hjørnet af Kronprinsensgade. Den tilhørte Dødsboet efter Justitsraadinde Rosted, maalte 1418 Kv. Alen og blev paa Auktionen solgt for 26,200 Rdl. Apoteket i den ny Ejendom blev aabnet i 1826.

Groth anvendte efter Datidens Forhold betydelige Summer paa Indrettelsen af det nye Apotek. Der anskaffedes helt nyt Træinventar, Skrankens Søjler var af drevet Metal, Vægtskaalene af Sølv og Krukkerne udført paa den kgl. Porcellænsfabrik. Et tidssvarende Laboratorium med en i Tidens Øjne vældig Skorsten — den samme, der staar endnu — blev indrettet tillige med store luftige La-



Det Indre af Vajsenhusets Gaard paa Købmagergade. Trappen tilhøjre førte op til Apoteket.

gerrum og Urtekamre. Han havde belavet sig paa en stor Omsætning, og hans Forventninger blev ikke skuffede. Han var en meget dygtig og energisk Mand, der drev Vajsenhus-Apoteket op igen til den Højde og Anseelse, det tidligere havde haft.

Efter hans Død bestyredes Apoteket af de af Boet indsatte Provisorer P. M. Gjør ling og C. H. L u n d\*) i Forening, indtil hans Søn J. D. H. G r o t h i 1840 overtog Forpagtningen.

J. P. Groth havde Titel af Kancelliraad.

\*) Peter Mathias Gjør ling. Født i København 1793, discipl. paa Løve-Apoteket i Aarhus, farm. Eksamen 13. April 1815, Bestyrer af Vajsenhus-Apoteket 1832—40, død 28. Maj 1868.

Christen Henrik L u n d. Født i København 1795, discipl. paa Vajsenhus-Apoteket, farm. Eksamen 27. April 1816, Bestyrer af Vajsenhus-Apoteket 1832—40, død i Hillerød 19. April 1853.



## JOHAN DANIEL HERHOLDT GROTH.

Født i København 1815, S. a. foregaaende Apoteker, død i København 8. December 1881.

Gift med Cathrine Louise Ahlers, død i København 22. Februar 1897 (81 Aar gl.).

Han blev 1833 Discipel hos Apoteker Heinrich Zeise i Altona, tog Medhjælpereksamen i Kiel 1836 og farm. Kandidateksamen i København Juli 1838 (enst. Laud.). 12. Marts 1840 overtog han Apoteksejendommen for 40,000 Rdl. og sluttede 3. Juli s. A. Kontrakt med Vajsenhuset om Privilegiets Forpagtning for en aarlig Afgift af 700 Rdl. Han »var en praktisk og teoretisk dygtig Pharmaceut og fulgte stadigt med sin Kunst og Videnskab. Han forstod fuldt at vedligeholde den overordentlige Tillid, som hans Apotek nød fra Faderens og, efter denne, Provisorernes Tid.«<sup>9)</sup> Efter Licitation erhvervede han fra 1. Oktober 1863 tillige Leverancen til Dispensationsanstalten paa det nyopførte Kommune - Hospital i København.<sup>10)</sup> I 1866 overdrog han Ejendom og Apotek til sin Svigersøn A. Sprechelsen og dennes Kompagnon L. L. Tvede.



J. D. H. Groth.

J. D. H. Groth var Medlem af Bestyrelsen for »Danmarks Apotekerforening« fra September 1844 til August 1862. I »Archiv for Pharmaci« (1844) skrev han om »Laboratoriet i det Kongelige Militair og Vajsenhuus Apothek i Kjøbenhavn« (med 2 stentrykte Tavler).

— — —

Alfred Sprechelsen og Levin Levinsen Tvede købte 25. August 1866 i Forening Apoteksejendommen (for 130,000 Rdl.) og Inventar og Varelager (for 50,000 Rdl.). Samtidigt forpagtede de Privilegiet af Vajsenhuset for en aarlig Afgift af 1000 Rdl. og Medicin efter Taksten for 200 Rdl. »Medens Tvede vedbliver at

drive sin kem.-farm. Fabrik ved Siden af, at han er Deltager i Administrationen af Apoteket, vil Sprechelsen, som i nogle Aar har været Kompagnon med Groth, som ansvarlig Apoteker vedblive at lede Detailforretningen under Bibeholdelsen af J. Groths Firma«.<sup>11)</sup> Fra 1. Januar 1871 overdrog Tvede sin Halvpart i Ejendom og Apotek til Sprechelsen for en Godtgørelse af 70,000 Rdl., deri indbefattet 20,000 Rdl., han hidtil for sin Part havde afbetalt paa Apoteket.

L. L. Tvede var senere Indehaver af Frederikshavn Apotek, fra 1875 til sin Død 1880.

(Biografi af ham se («Løve-Apoteket i Frederikshavn»).



A. Sprechelsen.

### ALFRED SPRECHELSEN.

Født i Nibe 8. Januar 1827, S. a. Proprietær Barthold Sprechelsen og Mette Kirstine Hoppe, død paa Frederiksberg 3. November 1901.

Gift med Cathrine Marie Magdalene Groth, D. a. Apoteker Johan Daniel Herholdt Groth og Cathrine Louise Ahlers, død i København 1873.

Han var fra 1842—47 Discipel paa Hjørring Apotek, konditionerede smst. 1 Aar og derefter paa Nibe Apotek i 1 Aar og fungerede under Krigen som Feltapoteker i Flensborg 1849—51. I Juli 1852 tog han farm. Kandidateksamen og konditionerede derefter næsten uafbrudt paa Vajsenhus-Apoteket, indtil han i 1866 selv overtog det sammen med L. L. Tvede; fra 1. Januar 1871 var han, som ovenfor anført, Ene-Apoteker. Vajsenhus-Apoteket var paa denne Tid det største i Danmark. Det beskæftigede 11 Kandidater, 4 Disciple, 4 Karle og 4 Defektricer.

Der var flere Gange, af J. G. Blau, J. P. Groth og sidst af Sprechelsen, gjort Forsøg paa at afkøbe Vajsenhuset dets Apoteksprivilegium; for Sprechelsen lykkedes det at naa dette Maal. Forhandlingerne mellem ham og Direktionen endte med, at denne overdrog ham Privilegiet for en Afstaaelsessum af 125,000 Kr., hvorefter det skulde henlægges til hans Ejendom Matr. Nr. 28 i Købmager

Kvarter som reelt Privilegium; dog skulde Privilegiet ikke kunne fordres meddelt Apotekeren, førend der var betalt 85,000 Kr. af den betingede Sum, hvilket ifølge Kontrakten vilde ske 15. Juli 1890. Direktionen indstillede gennem Kultusministeriet til Kongen, at Salget blev approberet, hvilket ogsaa skete; Sundhedskollegiet havde intet at indvende mod Ordningen.<sup>12)</sup> Overdragelsen skete 17. August 1877.

Aaret efter solgte Sprechelsen Apotek og Ejendom til N. P. C. Lassen og C. J. S. Engberg og købte s. A. Gaarden Lystofte ved Frederiksdal, som han solgte 1882; derefter var han indtil 1898 Medejer af Mineralvandsfabriken og Øltapningsanstalten Alliance i Valby.

A. Sprechelsen var Censor ved farm. Candidateksamen fra Januar 1869 til Juni 1872.

— — —

Niels Peter Christian Lassen og Christian Julius Sophus Engberg overtog Apoteket (med Ejendom etc.) for 660,000 Kr. i 1878. Da der endnu manglede nogle Aars Afdrag i Købesummen for Privilegiet, maatte de ogsaa slutte Kontrakt med Vajsenhuset, der sad inde med Ejendomsretten, indtil hele Summen var betalt. — I 1902 solgte de Apotek med Privilegium og Ejendom til H. J. V. Trojel og V. H. Meyer.

#### NIELS PETER CHRISTIAN LASSEN.

Født i Melby ved Frederiksværk 2. Maj 1830, S. a. Skolelærer og Kirkesanger Niels Frederik Lassen og Sofie Caroline Peetz, død i København 4. Oktober 1908.

Gift i Kerteminde 7. Juni 1865 med Olivia Lucie Ulrikke Eleonore Fribert, født i Kerteminde 15. Marts 1843, D. a. Apoteker Frantz Wilhelm Trojel Fribert og Elise Jørgine Jensine Harder, død

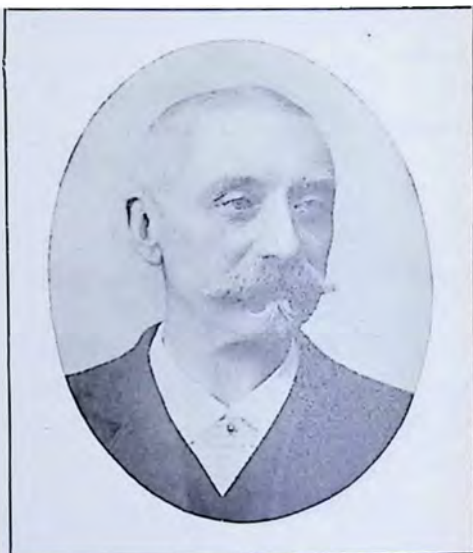
Var Discipel paa Frederikssund Apotek fra 4. Maj 1845 til 1. November 1849, tog Medhjælpereksamen Oktober s. A. (I Kar.) og konditionerede paa Middelfart Apotek fra 1. November 1849 til 1. November 1851 og paa Køge Apotek fra 1. April 1852 til 1. August 1853. Tog farm. Candidateksamen 1854 II (Laud.), konditionerede fra 1. August 1854 til 1. Februar 1860 paa Vesterbro Apotek og studerede derefter indtil April 1861 Kemi paa Landbohøjskolen, medens han samtidig var Manuduktør i Farmaci og Kemi. Fra 25. April 1861 til 11. December s. A. var han Bestyrer af Svendborg Apotek. Fra 28. August 1862 til 11. Juni 1865 var han Bestyrer

og derefter til 11. Juni 1872 Forpagter af Kerteminde Apotek, som han sidstn. Dato overtog som Ejer; Bevilling dertil fik han 6. Februar 1873; 5 Aar senere solgte han Apoteket (se »Kerteminde Apotek«). I 1878 overtog han som ovenfor omtalt Vajsenhus-Apoteket sammen med C. J. S. Engberg og drev dette til 1902.

Under sit Ophold i København som Medhjælper og Manuduktør holdt han et Par Foredrag i »den pharm. Forening«, i hvis Bestyrelse han sad 1857—61; i »Archiv for Pharmaci« og i »Pharm. Ti-



N. P. Chr. Lassen.



C. J. S. Engberg.

dende« offentliggjorde han nogle Artikler af fagligt og farm. Indhold. I Kerteminde deltog han meget i Byens offentlige Liv og var Indehaver af mange Tillidshverv (se »Kerteminde Apotek«). Som Apoteker i København var han Medlem af Bestyrelsen for »Danmarks Apotekerforening« fra 1890—94 (et halvt Aar tillige fung. Formand) og var fra 1890—1902 Formand for »Københavns Apotekerforening«. Han var Ephor for »det Cappelske Pensionslegat« og Medlem af Kommissionen af 8. September 1892 til Revision af Apotekernes og Materialisternes Handelsrettigheder.

#### CHRISTIAN JULIUS SOPHUS ENGBERG.

Født i Ondløse ved Holbæk 11. Juli 1841, S. a. Landmand Hans Bentzen Engberg og Dorthea Andrea Carlsen, død paa Københavns Sygehjem 14. Marts 1913.

Gift 1) i Vettterslev ved Ringsted 20. Oktober 1870 med Agnes Marie Erichsen, født i København 30. November 1849, D. a. Apoteker, Assessor pharm. Carl Ludvig Erichsen og Agnes Johanne Vilhelmine Fangel, død i Aalborg 27. November 1871.

2) i København i November 1873 med Laura Albertine Ørsted (Ægteskabet opløst).



Vajsenhus-Apotekets Officin paa Købmagergade efter Ombygningen i 1902.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København fra 1857 til Medhjælpereksamen i 1860 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede paa Gl. Torvs Apotek fra 1. August 1861 til s. D. 1862 og tog farm. Kandidateksamen 1863 II (Laud.). Konditionerede derefter paa Kong Salomons Apotek og paa Gl. Torvs Apotek fra 1. Maj 1866, indtil han fra 1. Januar 1870 overtog Løve-Apoteket i Aalborg; Bevilling hertil fik han 3. Maj 1870 og drev dette Apotek til 1877. I 1878 overtog han, som ovenfor omtalt, Vajsenhus-Apoteket sammen med N. P. C. Lassen og drev dette til 1902. Han boede derefter i København til sin Død.

— — —

H. J. V. Trojel og V. H. Meyer overtog fra 1. Januar 1902 Vajsenhus-Apoteket med Ejendom for en Købesum af 540,000 Kr.; Købekontrakt og Skøde udstedtes 13. Januar 1902. Der ansøgte om, at V. H. Meyer, der havde 2. Kar. til Eksamen, maatte faa Medbevilning, men dette afsloges, og 25. Februar 1902 udstedtes Ene-Bevilning for H. J. V. Trojel.

De nye Ejere lod straks hele Ejendommen ombygge, og Apoteket var midlertidigt indrettet i Naboejendommen Købmagergade 42. Apoteket fik helt nyt Inventar; Krukkerne leveredes af den kgl. Porcellænsfabrik; i Laboratoriet indlagdes ny Dampkedel og Kedel til Centralvarme samt Sterilisationsovn og Vacuumsapparat. Ved Siden af Apoteket og i Forbindelse dermed indrettedes en Materialhandel, som blev drevet under Firma »Vajsenhus-Apotek-Materialhandelen« (ved Meyer). I 1915—16 anskaffedes en Mængde nye Maskiner til Skæring og Pulverisering, Tabletmaskiner, Salvemøller etc.; Laboratoriet udvidedes med hele Stue-Etagen i Baghuset, der hidtil havde været udlejet til Butiker, og alt indrettedes til at kunne forsyne Firmaet »Th. Lose & Co.« med farm. Præparater. 1. Januar 1917 udlejedes hele Laboratoriet til Firmaet »Edward Jacobsen«, og der indrettedes nyt Laboratorium til Apotekets eget Brug. Visitatsprotokollen anfører 26. September 1917 herom: I det hidtil benyttede Lokale til Tabletfremstilling er indrettet et helt nyt og i enhver Henseende tilfredsstillende Laboratorium, hvis udmærkede Inventar synes at være meget praktisk arrangeret. — Fra 1. April 1916 ophørte Apoteket at være Militær-Apotek.

I 1918 solgtes Apoteket med Ejendom og Materialhandel til V. Dehholm.

### HANS JØRGEN VILHELM TROJEL.

Født i Helligsø, Jylland, 8. Juni 1862, S. a. Sognepræst Frants Vilhelm Trojel og Marie Elisabeth f. Fabricius.

Gift 3. Maj 1895 med Nanna Lie, født i Christiania 7. Maj 1872, D. a. Kommandørkaptajn Lars Johannes Lie og Amanda Caroline f. Afzelius.

Var Discipel paa Kerteminde Apotek fra April 1877 til Medhjælpereksamen 1. August 1880 ved Fyens Stiftsfysikat, konditionerede paa Otterup Apotek fra 1. Februar 1881 til 1. August 1882 og tog farm. Candidateksamen 1883 II (Laud.). Konditionerede derefter paa Køge Apotek fra Februar 1884 til 1885 og paa Vajsen-

hus-Apoteket 1885—1889. Overtog fra 1. Oktober 1889 »Blad & Hudes Materialhandel« paa Vesterbrogade, som han købte af P. V. Madvig (derefter Apoteker paa Løve-Apoteket i København); fik samme Aar Borgerskab som Materialist og Detaillist og i 1895 Borgerskab som Grosserer; driver vedvarende denne Forretning under Firma »Vesterbros Farve- og Materialhandel, H. Trojel«. I Aarene 1902—18 var han, som ovenfor omtalt, Medindehaver af Vajsenhus-Apoteket. I 1924 fik H. Trojel yderligere Borgerskab som Chokoladefabrikant og byggede sammen med sin Kompagnon V. H. Meyer Chokoladefabriken »T. & M.s Fabriker« paa Amager.

H. Trojel var i flere Aar Medlem af Forretningsudvalget for »Højres Arbejder- og Vælgerforening« og i mange Aar Formand for denne Forenings Afdeling for Københavns 13. Kreds. I de Aar, han var Indehaver af Vajsenhus-Apoteket, var han Medlem af Københavns Apotekerforenings Takstudvalg. — Efter Ombygningen af Apoteket udgav han det lille Skrift: »Blade af det kgl. Militær- og Vajsenhus-Apoteks Historie«. København MCMII.



H. J. V. Trojel.

— — —

Victor Hans Meyer. Født i København 1870, var Discipel paa Fuglebjerg Apotek fra November 1886 til Medhjælpereksamen i Juni 1890 (mg.) og tog farm. Candidateksamen 1892 I (g.). Var derefter Medindehaver af og senere Direktør for Akts. Bryggeriet »Stefan« i København; fra 1902—18 som ovenfor omtalt Medindehaver af Vajsenhus-Apoteket og den dertil knyttede Materialhandel. Er nu Grosserer og Fabrikant i København (Firma »Trojel & Meyer«).

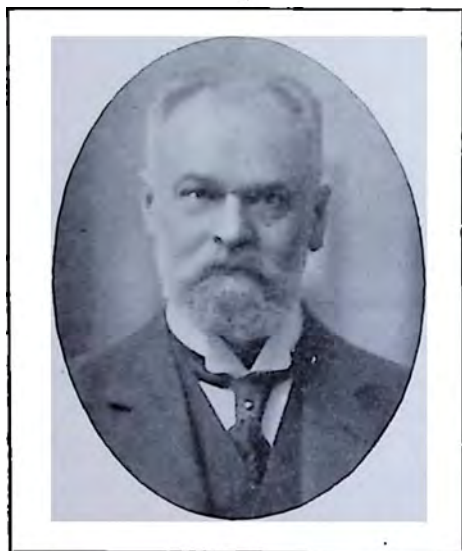
#### VALDEMAR DEHLHOLM.

Født i Nimtofte 15. Januar 1868, S. a. Proprietær Hans Christian Dehlholm og Margrethe Dorthea f. Jespersen.

Gift 1) i København 21. April 1908 med Ebba Simmelhag, født i København 28. Maj 1879, D. a. Vare- og Veksel-Mægler Ferdinand Simmelhag og Louise f. Wilian, død 8. August 1915.

2) i København 1. Maj 1920 med Rigmor Skovgaard, født paa Frederiksberg 25. Februar 1886, D. a. Murermester, Fabrikant Søren Skovgaard og Agathe f. Grønberg.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Viborg fra August 1882 til November 1883 og paa Løve-Apoteket i Aalborg fra December 1883



V. Dehlholm.

til Medhjælpereksamen i December 1885 (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen Januar 1889 (g.). Konditionerede paa Nørre-Sundby Apotek, St. Knuds Apotek i Odense, Vesterbro Apotek og Kong Salomons Apotek i København. Studerede Mejeribrug ved Landbohøjskolen og tog Eksamen i Mejerilære; var derefter ved Mejerivæsen i England og Holland og konditionerede i 2½ Aar paa Apoteker i Schweiz; efter Hjemkomsten var han Grosserer i København og Fabrikant af Ost.

25. Jan. 1908 overtog V. Dehlholm Løve-Apoteket i Vejle for en Købesum af 453,000 Kr. og fik Bevilling dertil 28. Marts 1908; i Maj 1919 solgte han dette Apotek (se »Løve-Apoteket i Vejle«). 24. Februar 1918 overtog han, som ovenfor omtalt, Vajsenhus-Apoteket i København med tilhørende Materialhandel og Ejendommen Kronprinsensgade Nr. 1—3; Bevillingen udstedtes 23. Februar 1918. I 1923 blev Materialhandelen nedlagt; og den indvundne Plads benyttedes til at udvide Apoteket, der fik større Skranke og Arbejdsplads samt 2 fuldstændige Recepturer; Laboratoriet er bragt tilbage til den oprindelige Størrelse, efter at Akts. Edward Jacobsen er fraflyttet.

V. Dehlholm har skrevet forskellige Arbejder om Mejerivæsen. Under Opholdet i Vejle var han i ca. 10 Aar Formand for Danmarks Apotekerforenings Horsens—Vejle Kreds.



## NOTER OG HENVISNINGER

I. E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek kun enkelte spredte Oplegninger. Af trykte Arbejder er benyttet: »Blade af det kgl. Militær- og Vajsenhus-Apoteks Historie. København MCMII« og E. Dam: »Vajsenhusapoteket i Kjøbenhavn 1736—1742« (i Nord. farm. Tidsskrift I, 1894). En Del af de i førstnævnte Skrift benyttede Clichcer er velvilligst stillede til Raadighed for nærværende Værk af fhv. Apoteker H. Trojel.

- 1) Supplik-Protokol 1756, 1757.
- 2) » » 1755, II Halvaar, 401, 424.
- 3) D. Kanc. Brevbog 1773, Nr. 399, S. 472.
- 4) Adresse-Contoires Efterretninger 1773, Nr. 169.
- 5) Supplik-Protokol 1757, I Halvaar, 105; 1737, I Halvaar, 373.
- 6) Forseglingsprotokol Nr. 4, Litra C, 1788—95. S. 177.
- 7) Aage Schæffer: Johan Gottlieb Blau. Apoteker i Kjøbenhavn. (Farm. Julehæfte 1916).
- 8) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol. Eksamensbevis af 1/4 1807 trykt i »Blade af det kgl. Militær- og Vajsenhus-Apoteks Historie«.
- 9) Archiv for Pharmaci og Chemi 1882, S. 31.
- 10) Pharm. Tidende 1863—64, Sp. 5.
- 11) » » 1866, Sp. 289.
- 12) Det kgl. Sundhedskollegiums Forhandlinger for Aaret 1876, S. 310.

# FAABORG APOTEK

FRIEDERICH LUDVIG VETTE.

Vistnok født i Flensborg, Data saavel herfor som for Død er ukendte; gift ca. 1738 (i Faaborg?), men Hustruens Navn etc. ukendt.

Han var i Aarene 1725—32 Discipel dels i København og dels i Flensborg og konditionerede 1732—37 i Horsens, Altona, Oltern-dorf og Frederiksstad. I en udateret Ansøgning, der har Paateg-ningen: Indleveret i Kancelliet den 4. Febr. 1737, siger Vette, at han i Forhaabning af den allerhøjestes videre Velsignelse og Kongens allerunderdanigst udbedende allernaadigste Tilladelse er sindet at oprette et nyt Apotek i Faaborg, efterdi samme Steds intet hidindtil har været, og Borgerskabet saavelsom de omboende forhaabent-ligt meget gerne vil have et saadant. Han beder om samtidig Til-ladelse til at sælge allehaande Gewürz samt Vin, Brændevin, Akva-vitter og deslige destillerede Sager i Betragtning af, at ingen paa et saadant lidet Sted kan leve af Apoteket alene. Han lovede til Gen-gæld bestandigt at stræbe efter, at Apoteket altid var forsynet med gode og forsvarlige Materialier og Rekvisitter samt, at han udi Taks-ten skulde findes saa billig, at ingen med Føje skulde faa Aarsag til Klage. Efter Udveksling af forskellige, nedenfor refererede, Skri-velser fik Vette Bevilling som Apoteker i Faaborg 28. Juni 1737 (kgl. konfirm. 24. Juli 1747).<sup>1)</sup>

Provinsialmedikus, Dr. Carl Musæus erklærede sig 20. Februar om Ansøg-ningen til Stiftsbefalingsmanden Christian Sehested. Han siger: Det er en stærk Resolution af en Apotekersvend at sætte sig ned i saa fattig en By, som Faaborg er, det er et stort Løfte af Supplikanten, at han vil holde der et godt og forsvarligt Apotek. Dersom han troligen vil efterkomme dette Løfte, saa er det visseligen for Byen og for Landet der omkring ganske nyttigt, gavnligt og ønskeligt. Jeg kender ikke til Supplikanten, men jeg frygter for,

at han ikke heller kender den fattige Tilstand i Faaborg saa vel som jeg, og at derfor hans Apotek ikke vil blive bedre end alle de andre, som er i de smaa Købstæder der omkring, og at han, lige saa vel som de, vil siden undskyldte sig med Byens slette Tilstand.« Musæus ønsker derfor, at Supplikanten maatte tilholdes at give en tilstrækkelig Forsikring om, at han baade kunde og vilde holde et Apotek, som var godt, skikkeligt og forsvarligt; »thi af slette *Apotheke* har Landet ingen ære, Byen ingen nytte Men derimod de Syge og hans egen Samvittighed kuns Stor Skade og fare. Jeg haaber at ieg taler herudi og tencker som een redelig Landphysicus Bor at talle og tencke.«

Borgmesteren i Faaborg Jørgen Jacobsen synes at have interesseret sig for Vettes Ansøgning og efter Amtmandens Ordre at have faaet Underretning om Indholdet af Musæus' Skrivelse og meddelt den vordende Apoteker det. I hvert Fald takker Vette ydmygst den ædle og velvise Borgmester i et Brev, dat. Sønderborg 9. April 1737, for Efterretningen om hans Supplikts Behandling og udtaler den Forsikring, at han skal oprette sit Apotek saaledes, at Fysikus ved sin Visitation ikke skal finde nogen *Manquement*; »men at man paa een gang kand Anskaffe saa Storre *Quantiteter* af *Materialier* og *Prælios* Som paa Stoere Stæder, eller hvor der i mange Aar tilforn haver været et *Apotek*, er ikke muelig, dog vil ieg forsickre, at der skal findes af de Sorter som begieris, og icke være mangel deraf«. I en Erklæring (dat. 16. April) anbefalede Borgmesteren Ansøgningen, da Faaborg By og de omkring liggende Herregaarde, »saa vel som Bønder«, kunde have stor Nytte af, at der boede en Apoteker i Byen, saa at de kunde faa det, de ellers maatte købe i Odense eller andre Steder, hvorved mange fattige maatte krepere, formedelst der ej udi en Hast kunde faas det nødvendige til Helbreds Konserveration.

Nu optraadte imidlertid Apoteker T o b i a s F r a n c k i Assens som Modstander af det truende Konkurrenceapotek i Faaborg; han indsendte (17. April) en Skrivelse til Amtmanden, hvori han erklærede, at det vilde blive ham »*tatal* undergang«, hvis der kom et Apotek i Faaborg; han havde anvendt stor Bekostning paa sit Apotek, og da Assens By var »fattig og fast ruineret«, havde han kun at haabe paa, at der intet Apotek kom hverken i Middelfart eller Faaborg, da han fra disse Egne skulde have sin bedste Fortjeneste.

Stiftamtmanden refererede i sin Erklæring (af 19. Juni) til Kancelliet de foreliggende Indlæg men udtalte dernæst, at Doktors og Borgmesterens Tanker var at reflektere paa, fornemmelig da Apotekets Indretning og Bekostning gik paa Supplikantens egen Regning og Hazard; gik det da ikke saa godt som andre Apoteker paa større Steder, var det dog en Trøst og Hjælp for de syge efter Lejlighed, »thi noget er Bedre end intet«.

Ud fra denne Motivering fik Vette da som ovenfor nævnt den ønskede Bevilling.

Vette lejede sig ind i Borgmester og Postmester Jacobsens Gaard paa Hjørnet af Holkegade og Torvegade, den samme Plads, paa hvilken Apoteket endnu findes; kort efter i samme Aar købte han Ejen-

dommen for 898 Rdl. (Skøde 21. September 1737). Ejendommen bestod af 3 Huse. En Længe paa 16 Fag mod Mellemgade, brugt til Vaske- og Bryggerhus; ved Vestsiden af denne Længe, med 8 Fag Gavl mod Torvegade og 19 Fag mod Holkegade, laa den egentlige Apoteksbygning, der ud mod sidstnævnte Gade havde en 2 Etages Karnap paa 8 Fag; begge Huse var af Bindingsværk med Egestolper og halvbrændte Sten; i Apotekshuset var Væggene af ubrændte Sten, i Bryggerhuset af Pilefletning med paaslaaet Ler.

I Gavlen førte Gadedøren ind i en Forstue, til venstre i denne var Indgangen til Officinet, et Rum paa 45 Kvadratalen med 2 Vinduer mod Gaden. En Lem bag Disken førte ned til et skummelt og indskrænket Kælderrum med Lergulv; bag Officinet laa Vagt-værelset, 14 Kvadratalen stort; Køkken og Laboratorium var forenede i et Rum længst mod Nord med Udgang til Gaarden. Bag Apotekshuset laa mod Holkegade en Bygning med Port og Lade; ved Gaarden laa en temmelig stor Have.

Det kom til at gaa Vette, som det var forudsagt, da han søgte om Bevilling, han kunde ikke klare sig i Faaborg og maatte i December 1748 sælge Apoteket til Nicola Gold formedelst »slette Vilkaar og Omstændigheder«. I sin Ansøgning om Bevilling for sin Efterfølger skriver Vette, at han ved Kredit og Assistance af Godtfolk havde sat Apoteket i fuldkommen Stand; men derefter havde han været saa uheldig, at Næringen ikke vilde udbringe Bekostningerne, langt mindre nødvendig Subsistence; da han nu frygtede for sine Kreditors Angreb og saaledes vilde blive plat ruineret, havde han besluttet at sælge til Gold, som skulde betale Vette hans Bekostninger paa Apoteket og dets Værdi.<sup>2)</sup>

Ved Auktion 13. Februar 1749 solgte Vette en Del Indbo og Løsøre og har da formentlig forladt Faaborg.

### NICOLAI GOLD.

Ved Kontrakt af 11. December 1748 købte han Faaborg Apotek med Gaard og Privilegium for 3000 Rdl. Til Vettes foran omtalte Ansøgning om Bevilling for Efterfølgeren erklærede Stiftamtmanden, at saavidt han havde erfaret og kunde skønne, fik Byen og Publikum intet Tab ved denne Omskiftning, og 5. April 1749 fik Gold da Bevilling.<sup>3)</sup> Denne Apoteker fik en endnu daarligere Skæbne i Faaborg end Forgængeren.

Vette havde en første Prioritet paa 800 Rdl. i Gaarden og Apo-

teket; »paa urette Tid og lovstridig Maade«, førend Betalingens Termin (11. Juni) kom, angreb han 31. Maj sin Efterfølger med at gøre Udlæg i Gaarden; tredje Prioritet havde Hans Poulsen, Ballegaard paa Als, med 900 Rdl.; han gjorde s. D. Udlæg i Apoteket, lod det tillukke men aabnede det igen og satte en Karl derudi. Men herved fornærmede de Arvingerne efter Jens Michelsen Møller, som mente at have anden Prioritet i Gaard og Bohave; det kom til Retssager, som førtes gennem alle Instanser. Højesteret stadfæstede i 1754 Landstingsdommen, der gav Vette og Poulsen Medhold. Sagen gav Højesteretsdommer Kofoed Lejlighed til at erklære, at et Apotek ikke er saadant Pertinens til en Gaard, at det bør følge samme som accessorum suum principale; en anden af Dommerne Enevold de Falsen udtalte i Overensstemmelse hermed, at et Apotekerprivilegium er ikke reale, men personale, kan altsaa ej anses som Accessorium ved nogen vis Gaard.<sup>4)</sup>

Resultatet af Dommen var, at Gold maatte forlade Apoteket. I »De københavnske danske Post-Tidender« Nr. 78 for 30. September 1754 bekendtgjordes, at Hans Poulsen til Ballegaard, boende i Sønderborg, efter foregaaende Domme og Indførsler vilde lade Apoteket opraae ved offentlig Auktion (13., 20. og 27. November); Gaarden var ny og i god Stand, en af de bedste i Faaborg, med en god Have. Gold havde iøvrigt forøget det bebyggede Areal med et Par Fag til Holkegade samt en Lade- og Staldbygning i Gaarden. 13. November solgtes Apoteket til Poulsen, der videresolgte det til S i e g m u n d D i r c h s.

Nicolai Gold var eksamineret i København; om hans Herkomst og senere Skæbne vides iøvrigt intet. I de faa Aar, han boede i Faaborg, forekommer han ret hyppigt i Kirkebogen som Fadder.

### SIEGMUND DIRCHS.

Gift i Faaborg 24. November 1757 med Anna Cathrine Sprenger.

Apoteket i Faaborg købte han som ovenfor omtalt efter Auktionen i November 1754 af Hans Poulsen for 1900 Rdl. Han blev derefter, 7. Juli 1755, eksamineret i København og befunden dygtig til at forestaa et Apotek, og 20. September s. A. bad han Kongen om Bevilling i en Ansøgning, hvori han skildrer, hvorledes Gold formedelst sine Kreditorers »Anfald« ikke har kunnet soutinere sig. Til hans Ansøgning erklærede Magistraten (4. Oktober), at Faaborg, »som Erfarenhed har vist«, ikke kan undvære et Apotek. »Der

kand hastigt paakomme Et Menneske Et Anstøed af Et og Andet, Et Creatur Ligesaa, Der kand findes gotfolk, som kan vide *Simple Raad* og Middel til det som skal bruges, Men jnden mand til næste *Appotech* kunde faa Bud, kand det som før kunde hielpvære for sildig, foruden den Bekostning een i saa fald trengende Jndvaaner tillige paa *Expreste* hafde. Dend *Comodilet* at have *Apoteched* i Døren er Langt høyere for Indvaanerne at ansee, end den Jndqvarterings frihed er at Regne af stedet hvor *Appoteched* holdes til Byrde for Een heel Bye«. For at bortforklare den kedelige Omstændighed, at selv om Erfaringen talte for, at Byen ikke kunde undvære Apotek, saa beviste den ogsaa, at Apotekerne ikke kunde bestaa, saa udtalte Øvrigheden, at den vidste ej anden Aarsag til Golds Ruin, end at han forsømte sin Økonomi og sit Apotek, men derimod slog sig til Drik; desuden købte han Apoteket altfor dyrt med bare Kredit, thi af sig selv ejede han aldeles intet; »og kand vi derfor af de 2de *Appotecheres Exempel* her har været, Jcke grunde os paa noget vist, enten de kand Soutinere sig eller ej, da de begge vare slette Huusholdere, men erfarenhed herefter skal først give oplysning«. Stiftamtmand Rantzau anbefalede ligeledes Ansøgningen (8. Oktober), og 24. Oktober 1755 fik Dirchs da sin Bevilling.<sup>o</sup>)

Dirchs Skøde paa Apotek og Gaard tinglæstes 19. November 1755 og omfatter ialt 46 Fag Hus mod 2 Gader samt Længen i Gaarden. Denne Apoteker gik det endnu værre end Forgængerne. Allerede Aaret efter, 25. August 1756, pantsatte han Indbo for 200 Rdl., der ved Dom og Indførsel blev udlagt hans Kreditorer, som solgte det ved Auktion 16. August 1757. Kort efter, 28. August s. A., solgtes Gaard og Apotek med Tilbehør til Birkedommer Mølmark, der købte det paa F. J. G. B ø v i n g s Vegne.

### FRANDS JOHAN GERHARD BØVING.

Født i Kirk Tempke i Oldenburg 8. Maj 1721, S. a. Præst Johan Georg Bøving og første Hustru Charlotte Ottonie Rappicani, død i Faaborg 22. November 1789.

Gift 1760 med Magdalene Orten, født 3. Juni 1722, død i Faaborg 22. September 1791.

Ved ovennævnte Auktion 28. August 1757 købte han Faaborg Apotek for 1800 Rdl. og lod sig derefter eksaminere i København. Eksamensbeviset udstedtes 4. November s. A., og det fremgaar heraf, at han tillige var bleven prøvet i de til *Praxin medicam* hen-

hørende Videnskaber og befundet i samme saaledes funderet, at det kunde tillades ham at praktisere, hvor ingen Doktor promotus var tilstede. 15. November indsendte Bøving sin Ansøgning om Bevilgning ledsaget af Dirchs originale Privilegium, paa hvilket Byfogden havde skrevet, at da Dirchs efter Dom og Indførsel var bleven depossideret fra Apotek og Privilegio, saa havde han og ekstraderet denne sin Bestalling, som værende ham ej mere nyttig.



Apotekerne F. J. G. Bøving, J. G. V. Bøving, J. A. Bøving og J. A. E. Berg  
med Hustruer.

Ansøgningen gav Stiftsfysikus Johan Eichel Lejlighed til en Erklæring (af 28. November), i hvilken han indberetter, at »denne *Apotheque*« i Faaborg enten ej kan holdes i forsvarlig Stand eller, naar dette sker, ej kan føde sin Ejer, saa længe den kgl. Anordning, at ingen anden maa dispensere eller sælge Medikamenter, ej kan holdes ved Magt paa anden Maade end ved vidtløftige Processer. Dirchs har oftere besværet sig over det for ham skadelige Indgreb i hans Næring, men han har ikke kunnet faa samme afskaffet, medmindre han vilde indvikle sig i uendelige og kostbare Processer. Eichel mener, at det eneste Middel, hvorved det kgl. Privilegium paa

Apoteket i Faaborg kan være Publikum og Ejeren til Gavn, er, at der forundes dets tilkommende Ejer Frihed til sammen med Politibetjenten efter foregaaende Rekvisition at inkvirere paa mistænkte Steder og konfiskere de forefundne officinelle Varer. Bøving fik 13. Januar 1758 sin Bevilling, der dog ikke indeholder nogen Bestemmelse hverken om Lægepraksis eller Inkvisition.<sup>o</sup>) Bevillingen blev stadfæstet 17. Juni 1766.



Faaborg Apotek før Ombygningen i 1880.

Bøving fik en heldigere Skæbne end sine Forgængere og blev en velstaaende Mand. 3. Oktober 1763 købte han en Toft ved Stranden udenfor Vesterport paa 16 Skp. Land for 190 Rdl. af Agathe Sølle og Aaret efter ved Auktion  $7\frac{1}{2}$  Skp. Land ved Tilebæk østen for Byen for 70 Rdl.; 1765 købte han et Hus af Jeppe Mørch, ved Landevejen udenfor Vesterport; 1771 købte han 2 Skp. Land paa Vesterhed ved Siden af den Jord, han i Forvejen ejede der; 1773 købte han 4 Skp. Land ved Svendborgvejen og 22. Marts n. A. 7 Skp. Land paa Vesterhed. 27. Juni 1781 købte han af Karen sal. Bangs Nabohuset paa Mellemgade og udvidede derved Apotekets Grund til dets nuværende Areal; Apotekergaarden, da = Nr. 27, var 1766 brandforsikret for 1500 Rdl.



10. Juli 1782 købte Bøvning en aaben Begravelse i Faaborg Kirke, og her fik han og Hustru deres sidste Hvilested, hvorom en Sten i Kirkens sydlige Korvæg endnu minder.

Efter Bøvings Død fortsatte Enken Apotekets Drift til sin Død 2 Aar efter med Sønnen J. G. V. B ø v i n g som Bestyrer. Hun stiftede ved Testamente »Bøvings Legat« med 17½ Skp. Land, af hvilke Indtægten skulde uddeles til Fattige (Fundats 26. September 1791).



Faaborg Apotek (1894).

### JOHAN GEORG VILHELM BØVING.

Født i Faaborg 30. Marts 1763, S. a. foregaaende Apoteker, død i Faaborg 8. December 1828.

Gift 15. Februar 1792 med Mette (Methea) Marie Jacobsen, født i Faaborg 11. August 1757, D. a. Købmand Poul Jacobsen og Mette Marie Hansdatter Storm, død i Faaborg 30. April 1852.

Var Discipel hos Apoteker Peter Speth i Altona 1777—82, konditionerede i Faaborg 1782—83 og paa Frederiks Hospitals Apotek i København fra 1. April 1783 til s. D. 1784 og tog farm. Eksamen 9. Juli 1784. (Laud.)<sup>7)</sup> Efter Eksamen vendte han tilbage til Faaborg som Medhjælper hos Faderen og forestod efter dennes Død Apote-

ket for Moderen »til Publici Nytte og Velbehag«. Han overtog selv Apoteket 4. November 1791 og fik 30. December s. A. Bevilling (kgl. stadf. 4. Januar 1811); 21. Februar 1792 fik han Skøde; Ejendommen, Apoteket og dets Varelager opføres deri til 3000 Rdl., en Del Jord til 766 Rdl.

J. G. V. Bøving var en meget driftig Mand. Han drev en gros Handel med Droger og Kolonialvarer; i Strandtoften dyrkede han



Officinet i Faaborg Apotek i J. A. E. Bergs Tid.

Lægeplanter, som delvis eksporteredes. Han byggede en Mellembygning mod Nord med Stødekammer, Pakrum, Vognport osv.; det tidligere Vaskehus og Bryggers blev omdannet til en stor Sal, hvori Bøving samlede sig et righoldigt Bibliotek af naturvidenskabelige Værker; Resterne af dette overdroges 1881 til farmaceutisk Bibliotek i København; desuden fandtes her en Samling malede Familieportrætter, der nu findes i Hamborg. Om Søndagen serveredes i en stor Stue bag Apoteket »Bittersopkener« for Byens Herrer, naar de kom fra Kirke. Bøving ejede 5 Tdr. Land, som han drev i Forbindelse med 15 Tdr. Land Fæstejord under Hvedholm. — Horne-mann har i Flora Danica, Hefte 25, afbildet en af Bøving ved Faa-

borg fundel *Berteroa incana* og kalder ham for »Botanikens flittige Dyrker«.»)

Enken fortsatte Apotekets Drift med Sønnen J. A. Bøving som Provisor, indtil denne i 1833. overtog det som Ejer.

### JACOB ANTHONI BØVING.

Født i Faaborg 16. Juni 1805, S. a. foregaaende Apoteker, død i Faaborg 23. September 1865.

Gift 8. November 1842 med Cecilie Trolle Dahl, født i Faaborg 27. September 1817, D. a. Kammerraad, Toldinspektør Arent Dahl og Anna Cathrine Lund, død i Faaborg 25. April 1872.

Bestemt til at studere blev han 1819 sat i Herlufsholm Skole, men forlod denne Aaret efter og blev Discipel paa Faaborg Apotek; tog Medhjælpereksamen April 1824 (ved Fyns Stiftsfysikat), opholdt sig derefter i København, hvor han hørte Forelæsninger og tog Manuduktion, indtil han 13. September s. A. bestod farm. Eksamen (Laud.).<sup>7)</sup> Efter Eksamen var han paa Faaborg Apotek først som Medhjælper, senere som Bestyrer, indtil han i 1833 selv overtog det; Bevillingen udstedtes 14. Juni 1833. Han overtog Apoteket for 16.900 Rdl. og de tilhørende Jordlodder (124,202 Kvadratalen) for 2600 Rdl.

J. A. Bøving fortsatte ogsaa Faderens Drogeforretning, der dog nedlagdes efter nogle Aars Forløb. 1841 flyttede han Apoteket over paa den anden Side af Stengangen i Fløjen mod Mellemgade og indrettede det tidssvarende (Officinet 80 Kvadratalen); det tidligere Officin blev Apotekerens Dagligstue. 1853 byggedes et nyt Sidehus, hvori Laboratoriet indrettedes fra nyt; 1859 blev Kælderen gjort højere og i det hele forbedret. — Han var 2. September 1843 Medstifter af »Faaborg Musikforening«.

Enken fortsatte Driften af Apoteket i 4 Aar efter Mandens Død med Theodor Andreas Vilhelm Ruge som Provisor; Ruge blev senere Apoteker i Maribo (Biografi II, S. 86—87).

### JOHAN ANDREAS EMILIUS BERG.

Født i København 30. Maj 1843, død i København 4. November 1897.

Gift 3. September 1872 med Christiane Marie Cecilie Sorwad, født i Faaborg 3. September 1853.

Var Discipel paa Vajsenhus-Apoteket i København fra 1861 til Medhjælpereksamen 1865, konditionerede 2 Maaneder paa Løve-Apoteket i Odense og tog farm. Kandidateksamen 1866 I (haud ill.); studerede derefter et halvt Aar ved Universitetets kemiske Laboratorium og konditionerede saa paa Middelfart Apotek til November 1869. I Oktober d. A. købte han Faaborg Apotek (uden Jordtilligende) for 64,000 Rdl. til Overtagelse 1. Januar 1870; Bevillingen udstedtes 24. December 1869.



Officinet i Faaborg Apotek i C. F. A. Gottschalchs Tid.

Han udvidede straks Laboratoriet og lod indlægge Dampapparat efter egen Tegning; samtidigt sattes en Materialforretning i Forbindelse med Apoteket; Baghuset og en i Forhuset nyindrettet Butik udlejedes. 1872 indrettedes nyt Urtekammer, 1873 paabegyndtes en Vinhandel, 1874 fornyedes det løse Inventar og Skuffesignaturerne i Officinet, 1877 byggedes Ishus. I 1880 nedreves de gamle Bygninger, og den nuværende Apoteksejendom opførtes. Ved Udgravningen af Grunden fandtes Fundamentet sat med Kampesten, og fra neden og op efter, med en halv Alens Mellemrum, fandtes et Gulv af Brosten, et af Munkesten, et af Brosten og et af Brædder. I den nye Bygning blev Officinet 123 Kvadratalen stort; de øvrige Lokaler

udvidedes i Forhold dertil (Laboratoriet blev saaledes ca. 143 Kvadratalen); Beboelsen flyttedes til første Sal. Bygningen fik en Facade paa 48 Alen og blev 18 Alen dyb. — I December 1892 solgte han Apoteket til fhv. Apoteker i Thisted C. F. A. Gottschalch, fratraadte 1. Januar 1893 og boede derefter i København til sin Død.

J. A. E. Berg var Indehaver af en lang Række Tillidshverv i Faaborg: Sekretær i Præces Have Forening (1873), Formand i Musikforeningen (1874), Kasserer i Forskønnelseskomitéen (1876), Formand i Klubben Enigheden (1877), Formand i Faaborg Husflidsforening (1878), Kredsformand i 11 Sognes Husflidsforening (1879), Kasserer i Folkeoplysningen (1881), Kredsformand for 25 Sognes Bidrag til Fædrelandets Forsvar (1885).

I Anledning af Apotekets 150 Aars Jubilæum i 1887 skrev Berg en paa Grundlag af mundtlige Meddelelser og paa Undersøgelser i Byens Arkiv og Geheimearkivet (ved N. Rasmussen Søkilde) udarbejdet Skildring af Apotekets Historie, fra hvilken en Del Oplysninger er hentet til nærværende Fremstilling. Et Ud-



C. F. A. Gottschalch.

tog af den er trykt i »Archiv for Pharmaci og Chemi« 1887, S. 475—80; Manuskriptet findes nu i Farm. Lærestalts Bibliotek.

### CHRISTIAN FREDERIK AUGUST GOTTSCHALCH.

Født i Vestervig 19. December 1854, S. a. Distriktslæge Christian Henrik Gottschalch og Cathinka Margrethe Nathalie Arentzen.

Gift 1) 19. August 1884 med Amanda Christine Henriette Ramm, født i København 10. Maj 1862, død 16. September 1903.

2) 5. Oktober 1906 med Laura Holbeck, født i Odense 12. Februar 1870, død i Gentofte 2. December 1921.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København fra 1. Oktober 1871 til Medhjælpereksamen i Maj 1874, konditionerede paa Køge Apotek fra 1. August 1874 til s. Dato 1875 og tog farm. Kan-

didateksamen 1876 II (haud ill.). Var derefter i de følgende 8 Aar ansat paa Holbæk Apotek, Svane-Apoteket i Aabenraa, Firmaet Alfred Benzon og paa Vajsenhus-Apoteket i København. I 1884 købte han Svane-Apoteket i Thisted for 230.000 Kr. til Overtagelse 11. Juni, fik Bevilling dertil 22. Juli s. A. og drev det til 1. Oktober 1891 (se »Svane-Apoteket i Thisted«). Det følgende Aar, 20. December 1892, købte han Faaborg Apotek for 260.000 Kr. til Overtagelse 1. Januar 1893; Bevillingen udstedtes 12. April 1893. Straks efter Overtagelsen lod Apoteker Gottschalch Officinet omforandre og foretog i Aarenes Løb en Del Udvidelser og Forbedringer af Apotekets øvrige Lokaler. I Juli 1911 solgte han Apoteket til G. S. F. Johansen, fratraadte 11. September og har siden da boet som Rentier i Gentofte.



G. S. F. Johansen.

C. F. A. Gottschalch var Medlem af Faaborg Byraad fra 1. April 1909 til 1. Oktober 1911, var i 9 Aar Medlem af Bestyrelsen for »de Fattiges Kasse« i Faaborg og i 17 Aar Medlem af Bestyrelsen for »sydfynske Dampskibsselskab« (Svendborg); er Medlem af Bestyrelsen for Akts. J. Fisker & Co., København.

### GEORG SOFUS FERDINAND JOHANSEN.

Født 7. September 1871 i København, S. a. Købmand Ferdinand Johansen og Sophie Marie Vilhelmine f. Lutz.

Gift i København 2. September 1896 med Vilhelmine Frederikke Brabrand, født i København 16. November 1872, D. a. Kaptain Eduard Sidenius Brabrand og Alvine Kathrine f. Nyman.

Var Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København fra Januar 1887 til Medhjælpereksamen i Juni 1890 (g.) og tog farm. Kandidateksamen i Juni 1891 (mg.). Fra 15. Juli 1891 til 1. Maj 1892 konditionerede han paa Nibe Apotek, studerede derefter i 2½ Aar ved polytek-nisk Lærestanstalt (Kemi, Fysik, Geologi og Mineralogi) og var sam-



Faaborg Apotek (mod Holkegade) 1925.

tidigt Manuduktør i Kemi, hvorefter han konditionerede paa følgende københavnske Apoteker: Nørrebro Apotek (1. November 1894—1. September 1896), St. Pauls Apotek (1. December 1896—1. Februar



Faaborg Apotek 1925.

1897), Griffenfeld Apotek (1. Februar 1897—1. November 1903) og paa Svane-Apoteket (1. December 1903—1. September 1911). Ved Kontrakt af 3. Juli 1911 købte han Faaborg Apotek til Overtagelse 11. September s. A., Købesummen var 330.000 Kr., Skødet udstedtes Overtagelsesdagen (tinglæst 22. September), og Bevillingen udstedtes 22. December 1911.

I Aarene 1919 og 1920 restaureredes Apotekets gamle Sidefløj i Holkegade, hvorved det ved Bergs Ombygning forsvundne Udskud af Egebindingsværk genopstod i sin gamle Skikkelse; samtidigt ombyggedes Laboratorium, Stødekammer og Tørrekammer og fik en meget betydelig Udvidelse, nyt Destillerapparat anskaffedes. Ved Udvidelsen blev der Plads til at indrette Separandakammer og analytisk Laboratorium. Materialkammer, Urtekammer og Kælder har i Aarenes Løb faaet alt løst Inventar fornyet, ligesom der er indrettet Kammer til Specialiteter og færdigpakkede Medikamenter.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet paa Grundlag dels af Manuskript i E. Dams Samlinger dels af Manuskriptet: Optegnelser om Fåborg Apothek 1737—1887 af J. A. E. Berg (Farm. Lærestalts Bibliotek).

<sup>1)</sup> Fynske aabne Breve 60. 28. Juni 1737.

<sup>2)</sup> Supplik Protokol 1749, I Halvaar, 4 Æ, 401.

<sup>3)</sup> Fynske og smaal. Registre 1746—1752, Fol. 250, Nr. 41.

<sup>4)</sup> Højesterets Voteringsprotokol 1754, S. 178 ff., Nr. 42 og 43.

<sup>5)</sup> Fynske aabne Breve 124, 24. Oktober 1755.

<sup>6)</sup> » » » 3. 13. Januar 1758.

<sup>7)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>8)</sup> J. Lind: Botaniserende Farmaceuter (Farm. Tidende 1915).



# LØVE-APOTEKET I SVENDBORG

CHRISTEN HOLMSTED.

Født i Aarhus 1716, S. a. Borgmester og Apoteker Bernt Holmsted og Dorthea Marie Kryssing, død i Svendborg 16. April 1774.

Gift i Aarhus (i Assessor Westergaards Hus) 9. Juli 1743 med Dorthea Marie Westergaard, født 1719, død i Svendborg 14. Juli 1809.

I 1731 fik hans Fader, der tidligere havde været Apoteker i Aarhus, Bevilling til Apoteket i Næstved, som han aabenbart nærmest havde købt med sin Søns Fremtid for Øje; i al Fald fik han samtidigt Tilladelse til at lade det bestyre ved Provisor, indtil Sønnen, »der applicerer sig til Apotekerkunsten«, kunde antage og forestaa det. Allerede Aaret efter solgtes imidlertid Apoteket i Næstved, idet Bernt Holmsted i December 1731 havde faaet Bevilling til Apoteket i Nyborg og her opnaaet Tilladelse til, at Sønnen maatte blive sine Forældres Efterfølger. (Om Bernt Holmsted se iøvrigt I, S. 354—359).

Christen Holmsted har aabenbart ikke villet afvente sine Forældres dødelige Afgang, thi 13. August 1737 ansøgte han fra København, hvor han konditionerede paa Vajsenhus-Apoteket, Kongen om Privilegium paa at oprette et Apotek i Svendborg med Tilladelse til Handel med Vin og Specerier; samtidigt ansøgte han, da han mente, at Apoteket alene ikke vilde slaa til til hans Udkomme, om at Postmesterembedet maatte henlægges til Apoteket, og om at han, naar Embedet lovligt blev vakant, maatte overtage dette.

Magistraten i Svendborg erklærede 21. September, at vel var der ikke noget privilegeret Apotek i Byen, men den vidste dog ikke af, at nogen led Mangel derved, da der 2 Gange om Ugen var Bud til Nyborg og idelig Færgefart til Rudkøbing, hvorfra Folk kunde

faa Apotekerverer. Magistraten vilde dog ikke nægte, at det selvfølgelig var mere *comode* at have Apotek i selve Byen, ligesom det var ønskeligt, at der kom en god Medikus, thi i den Henseende var Byen yderst slet forsynet. Med Hensyn til Holmstedes Ønske om Handel med Vin og Specerier meddelte den, at der i Byen allerede fandtes en privilegeret Vinhandler, og at der ligeledes var en Del smaa Købmænd, hvis Ruin det vilde blive, om deres Handel med Specerier blev dem frataget.

Landfysikus, Dr. Musæus udtalte sig absolut til Fordel for Holmsted; han vidste nok, at Farveren i Svendborg kaldtes Apoteker, fordi han holdt adskillige Medikamenter tilfals og havde været Apotekersvend tidligere, men Fysikus vidste ikke af, at han havde nogen Bestalling; eftersom Holmsted allerede havde Privilegium paa Apoteket i Nyborg, som i mange Aar var blevet søgt af Indbyggerne i Svendborg, saa kunde han og meget lettere holde og *fournere* et godt Apotek i Svendborg end en anden, som skulde indrette det for denne By alene. Stiftamtmanden anbefalede ligeledes Holmstedes Ansøgning, og 31. Januar 1738 fik denne da den ansøgte Bevilling, idet han dog først skulde bevise at være eksamineret. Samme Dag fik han Tilladelse til at lade Apoteket forestaa ved eksamineret Provisor, indtil han selv havde absolveret Studium medicum. Vinhandel maatte han ikke drive, saalænge den eksisterende Vinhandler Svitzers Privilegium af 26. Marts 1734 stod ved Magt.<sup>1)</sup>

Apoteket aabnedes i Sommeren 1738 i en Ejendom i Møllergade paa samme Sted, hvor Apoteket var beliggende, indtil det i 1897 flyttedes til Torvet.

Skønt nyudnævnt Apoteker i Svendborg fik Christen Holmsted s. A. (17. December) Bestalling af Magistraten i Nyborg som Vejer, Maaler, Vrager og Havnefoged i denne By, naar Mathias Fibiger døde, og ansøgte Kongen om Stadfæstelse derpaa. Konseillet indstillede, at Sagen udsattes, til Stillingen lovlig blev ledig. Nyborg Magistrat indgav nogle Dage senere en Erklæring om, at den havde været enig om at beskikke Borgeren Boe Boyesen til Fibigers Efterfølger, men at Borgmesteren (Bernt Holmsted) var faldet fra og paa egen Haand havde udfærdiget Bestalling for sin Søn. Magistraten fandt Holmstedes Opførsel utilbørlig og ulovlig, da han havde betjent sig af Raadstueeglet uden dens øvrige Medlemmers Viden og »maaske og af nogle deres Hænders Underskrift«. De bad derfor om, at Stiftamtmanden maatte faa Holmstedes Bestalling til Undersøgelse, eller om Kongens Stadfæstelse af Boyesens Udnæv-

nelse. Paa Aarets næstsidste Dag indstillede Konseillet paany sit tidligere i Sagen afgivne Votum.<sup>2)</sup>

Holmsted fik en krank Skæbne i Svendborg. 17. Juni 1765 pantsatte han for 2290 Rdl. mod første Prioritet sin Gaard i Møllergade til Provst Elias Brinch i Søndersø, som endvidere for 400 Rdl. fik første Prioritet i hans Effekter, Kreaturer og Bohave; samme Dag fik Jens Dons, Sognepræst til Brabrand, Holmsteds Svoger, anden Prioritets Panteret for 480 Rdl. i hans iboende Gaard og Apotek; endvidere fik Købmand Christen Graa tredje Prioritet i Apoteket og anden Prioritet i Mobilier for 200 Rdl. Holmsted betalte imidlertid nødtigt Renter af disse Penge. Brinchs Obligationer var 9. Januar 1767 transporterede til Svogeren Kristen Schaarup Westergaard, Provst i Vigerslev, og han effektuerede 29. og 30. Juni 1769 Arrest for Kapital og Renter, som Holmsted 24. Juli dømtes til at betale. 3. Juli 1769 havde Graas Enke gjort Arrest for sit Tilgodehavende med Renter fra Juni Termin 1768, hvilke Holmsted 31. Juli s. A. ogsaa dømtes til at betale. 24. Juli s. A. opsagde Dons sine Penge og stævnedes Holmsted for Retten; han havde ingen Sinde betalt Præsten Renter af de 480 Rdl. og mødte ikke i Retten, hvorfor Dons 4. September fik Dom over sin Skyldner.<sup>4)</sup>

Holmsted havde i de sidste Aar aldeles forsømt Apoteket, der var rent øde og forfaldent og havde mistet al Søgning. Da han ikke kunde klare sine Forpligtelser, blev Apotek og Ejendom sat til Auktion, hvor det købtes af Martin Henrik Werner for 2520 Rdl. Efter Salget vilde Holmsted ikke udlevere sin Bevilling, men synes at have villet benytte den til at drive Apotekernæring paa; Werner ansøgte da om Privilegium exclusivum og fik hertil Støtte af Byens konst. Borgmester Peder Bech, der erklærede, at »her kand ej Nære sig uden Een *Apotequer* i denne liden Bye, saavidt jeg indseer, og mange flere med mig«. <sup>5)</sup>

Var Forholdene for Holmsted saaledes daarlige udadtil, var de absolut ikke bedre i Hjemmet. I 1770 androg hans Hustru for Kongen, at efterat hun i over 26 Aar havde levet i Ægteskab med Holmsted og med ham haft 10 Børn, af hvilke endnu 6 levede, havde han uden dertil given Aarsag separeret sig fra hende og taget Bopæl for sig selv i Byen; hun ansøgte derfor om, at han enten maatte blive beordret til igen at flytte sammen med hende eller i modsat Fald til at yde hende 6 Rdl. mdl. til Livets nødtørftige Ophold; da Holmsted ikke vilde gaa ind paa hendes første Forlangende, blev det ved

kgl. Resolution af 7. December 1770 paalagt ham at svare hende 30 Rdl. aarligt.<sup>3)</sup>

Efter Afstaaelsen af Apoteket blev Holmsted til sin Død boende i Svendborg, hvor han nu kun havde de kummerlige Indtægter af Postmesterembedet at leve af. Paa Skiftet efter ham erklærede Hustruen, at de, efter at Kreditorerne havde gjort Indførsel hos dem, aldeles intet havde beholdt, men hvad der fandtes hos dem, tilhørte gode Venner, som havde hjulpet dem. Saa smaat stod det til med Holmsteds Forhold, at Byfogden maatte indsamle Penge blandt Byens Folk for at faa den Afdøde begravet; 2 Dage efter hans Død udstedte Byfogden følgende:

»Pro Memoria!

Da Postmester *Holmsted*, som vendtelig ikke er Dennem ubevidst, ved Døden er afgangen og det i saa yderlig Fattigdom, at der intet er efter Ham til at lade Ham nogenlunde anstændig begrave for, som, i hvor *Menagerlig* man i allemaader end vil tage det, dog vil koste en 20 rdr. og maaske noget derover.

Saa er min Ærbødigste og tiennistlige Anmodning til alle Fornemme og *honette* Personer her i Byen, som ved dette blive anmodet, at De efter havende eget gode Hiertelaug og Ævne ville give noget her til, som De ville tillige have den Godhed at tegne herpaa.«

Der indkom da i Gaver 7 Rdl. 4 Mk. 2 Sk., medens Begravelsen paa Vor Frue Kirkegaard kostede 15 Rdl. 3 Mk. Boet sluttede med en formodentlig nominel Balance paa 84 Rdl. 3 Mk. 15 Sk.; Enken og de 6 efterladte Børn fik ingen Arv.<sup>4)</sup>

#### MARTIN HENRIK WERNER.

Død i Svendborg 1788, begr. 30. April.

Gift med Bartholine Cathrine Sølling, født 1. April 1735, D. a. Fattigforstander, Købmand i Maribo Knud Pedersen Sølling og Mette Christine Wichmand, død i Svendborg 10. Oktober 1791; (gift 1) 1753—1771 med Sognepræst i Nakskov Nicolai Jørgensen Copmann).

Inden han ved Auktionen i 1770 købte Svendborg Apotek (for 2520 Rdl.), havde han gjort Tjeneste ved det kgl. Feltapotek under Apoteker J. G. Becker og paa forskellige Apoteker, bl. a. i Assens, hvor han var Provisor, da han 18. Maj 1770 fik Bevilling til Apoteket i Svendborg.<sup>7)</sup> Det medicinske Fakultet i København vilde ikke til-lade ham at forestaa Apoteket, førend han havde underkastet sig

Eksamen i København. Werner ansøgte da Kongen om Fritagelse herfor og anførte til sit Forsvar, at han i 1764 var bleven eksamineret af Stadsfysikus i Aabenraa i Overværelse af 2 Apotekere og af ham havde faaet et godt Testimonium; det vilde ogsaa, skriver han, være ham til stor Bekostning og Skade, om han skulde nødes til at rejse til København og forlade sit Apotek, hvor han maa arbejde alene. Fakultetet erklærede sig tilfreds med det tilsendte Testimonium og havde ikke noget mod det ansøgte at erindre, »allerhelst da Supplikanten er bekendt for et dueligt Subjectum«, og Ansøgningen blev da bevilget.<sup>8)</sup> 11 Juni 1770 fik Werner Skøde paa Apoteket med derudi befindende Vasa, Privilegium, Ejendom med Gaardsplads og Have, tilliggende Jord og Græsning i Byens Marker efter 8 Rdls. Grundtakst tillige med et Græsvænge.<sup>9)</sup> Sammen med Apoteket drev han Gæstgiveri, som fortsattes af den følgende Apoteker.

I 1772 klagede han til Kongen, idet Købmændene i Byen stadigt solgte Specerier. I 1775 blev han fritaget for at svare Indkvarteringsskat i Henhold til en Erklæring fra Stiftamtmanden om, at ingen af de andre Apotekere i Fyns Stift svarede Indkvarterings-skat, og at Apotekeren i Svendborg derfor burde nyde samme Frihed.<sup>10)</sup>

I Odense Adressekontors Efterretninger for 9. Marts 1781 fandtes følgende Bekendtgørelse:

»Da jeg haver bragt i Erfaring, at nogle som muelig ikke forstaar Medicinen, har dog fundet Behag udi at gjøre min Liqvor: Anod: Mineral: Hoffmann: og maaskee og andre af mine Vahre i mit Officin uduelig. Saa haver jeg ladet det bedømme af tvende Land-Physici, nemlig først af Hr. Doctor Eichel her i Fyen, og dernæst af Hr. Doctor Mackeprang paa Møen, som begge har befundet det saaledes, som det bør at være; og til ydermere Vished erbyder jeg, at indsende det til Collegii Medici Bedømmelse, paa det Publicum ikke skulde troe noget ugrundet omløbende Rygte til min Fornærmelse, under deres og min Forsegling. Svendborg den 7de Martii 1781.

*M. H. Werner,*

Kongelig Privilegered Apotheqver.«

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift til sin Død med efterfølgende Apoteker C. A. L a c o p p i d a n som Provisor.

## CARL ADOLPH LACOPPIDAN.

Født i Søby 30. August 1764, S. a. Sognepræst Mogens Hansen Lacoppidan og Johanne Dorthea Raun, død i Svendborg 15. Maj 1843.

Gift med Elisabeth Juliane M. Toftgaard, født 1776, D. a. Birke-dommer Andreas Toftgaard, død i Svendborg 5. Januar 1860.

Indtil sit 15. Aar undervistes han i sine Forældres Hus, hvorefter han i 7 Aar var Discipel paa Nyborg Apotek; derfra kom han som Medhjælper til Assens Apotek, hvor han efter Apoteker J. B. Francks Død bestyrede Apoteket for Enken fra Oktober 1787 til 1. Januar 1788. Han tog da til København for at læse til Eksamen; han hørte Forelæsninger over Eksperimentalfysik hos Kratzenstein, over Materia medica og Fysiologi hos Tode og over Kemi hos Tychsen; han bestod Eksamen 15. Marts 1788 (haud illaud.)<sup>11)</sup>

Derefter blev han Provisor hos Apoteker Werners Enke i Svendborg, indtil han efter hendes Død købte Apoteket af Arvingerne ved Kontrakt af 16. Januar 1792 for 6000 Rdl.<sup>12)</sup> Bevillingen udstedtes 16. Marts 1792.

I 1823 omtales, at Apoteket efter Skiltet over Døren kaldtes Løve-Apoteket, og at der paa det holdtes en Pharmaceuticus og som oftest 2 Dreng; en Del af Medicinalurterne indsamledes i Omegnen, medens de øvrige Varer købtes hos Materialister i København og Lybæk. Apotekeren handlede ogsaa med Vine og Urtekramvarer, og da Byen intet Gæstgiveri havde, modtog han Rejsende i Logi.<sup>13)</sup> 14. Februar 1823 fik Lacoppidan Bevilling til at nedsætte sig som Gæstgiver i Svendborg; denne Virksomhed har han dog sikkert overtaget med Apoteket i 1792 og siden stadigt fortsat. I 1798 holdtes der saaledes paa Apoteket Auktion over Forpagtningen af Lunds-gaard Hovedgaard. 24. August 1801 afholdt den bekendte Skuespiller H. C. Knudsen Koncert i Frue Kirke til Fordel for de i Slaget paa Reden 2. April s. A. Saarede og Faldnes Efterladte; efter Koncerten var Knudsen indbudt til en paa Apoteket foranstaltet Souper, »hvor de varmeste Ønsker blev sjungne for Kongehusets og Nationens Vel og Hæder, og en Sang istemt til Knudsens Ære for hans patriotiske Bestræbelser«. <sup>14)</sup> Efter at være bleven privilegeret Gæstgiver havde Lacoppidan endnu finere Gæster. 12. Maj 1827 om Aftenen ankom Prins Christian Frederik til Svendborg og tog ind paa Apoteket, hvor Byens Embedsmænd og Honoratiores var tilstede for at modtage ham; om Torsdagen var der Taffel paa Apoteket, hvortil

de alle var indbudte.<sup>16)</sup> Ogsaa efter at have solgt Apoteket synes han en enkelt Gang at have fortsat sin Gæstgivervirksomhed, idet Prinsguvernøren i August 1832 boede hos »forrige Apoteker« Lacoppidan og ved sin Afrejse forærede sin Vært en Juvels Brystnaal som Bevis paa sin særdeles Tilfredshed.

I 1831 solgte han Apoteket til H. A. C. R u g e. I Berlingske Tidende for 12. Maj d. A. skriver Lacoppidan derom, at han, siden han i 1792 overtog Apoteket og det dermed forbundne Gæstgiveri,



Love-Apoteket i Svendborg.  
Apoteksejendommen i Møllergade efter Ombygningen i 1847.

har erhvervet sig mange Venner baade blandt Ind- og Udlændinge. Da han nu trækker sig tilbage i Rolighed, formedelst tiltagende Alder, takker han dem alle ad denne Vej for Tillid og Velvilje. Han har solgt Apoteket og ophævet Gæstgiveriet fra medio Maj d. A., hvilket sidste ikke bliver fortsat af hans Eftermand.

I 1818 var Lacoppidan Medlem af en Kommission, som skulde ordne Indløsningen af Nicolai Kirkevænge, der i Følge kgl. Resolution skulde indrettes til Kirkegaard.<sup>17)</sup>

2 Sønner var farm. Kandidater; den ældste, M. A. Lacoppidan (cand. 1817), var Købmand og Gæstgiver, senere Mægler og Kollektør i Svendborg; den yngste, H. J. G. A. Lacoppidan (cand. 1831), var Landmand først i Jylland, senere paa Sjælland og derefter i mange Aar Lærer ved den Classenske Landbrugsskole paa Næsgaard paa Falster.

## HEINRICH ADOLPH CHRISTIAN RUGE.

Født 1802, død i Svendborg 20. Januar 1853 (se Note 18).

Gift med Marie Cecilie Hansen, født 1808, død 24. Decbr. 1891.

Han tog farm. Eksamen i Kiel. 1831 købte han Apoteket i Svendborg til Overtagelse medio Maj s. A. for 40.000 Rdl. og fik Bevilling dertil 19. April 1831.<sup>17)</sup> Han ombyggede i 1847 Apoteksejendommen i Møllergade, og samtidigt fik Gaden sin nuværende Bredde paa Tullebrinke; det gamle Hus laa nemlig saa langt ud paa Gaden, at et større Læs Korn ikke kunde passere forbi det.<sup>18)</sup> I Visitatsprotokollen skrives om det nye Apotek: »Det nye Lokale er i enhver Henseende hensigtsmæssigt, smagfuldt, ja pragtfuldt indrettet«.

Han drev Apoteket til sin Død, hvorefter Enken fortsatte Driften deraf med Provisorerne Niels Peter Willemoes (fra 1853 til 1860) og N. P. Chr. Lassen i 1861.\*) I December d. A. solgte hun Apoteket til G. P. Petersen.

2 Sønner af H. A. C. Ruge blev Farmaceuter: Peter Ludvig Emil Ruge døde 1864 som Dr. phil. og Privatdocent i København, Theodor Andreas Vilhelm Ruge var fra 1870 til sin Død 1892 Apoteker i Maribo (II, S. 86).

## GEORGE PETER PETERSEN.

Født i Berlin 1833, S. a. Jernstøber Peter Petersen og Frederikke f. Røhl, død 2. August 1907.

Gift December 1861 med Kristine Bolette Hansen, født 6. April 1841, D. a. Købmand Nis Christian Kjær Hansen og Eline f. Jørgensen, død 26. December 1882.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 1850 til Medhjælpereksamen 25. April 1854 ved Fyns Stiftsfysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1857 II (Laud.). Konditionerede derefter i Varde og paa Løve-Apoteket i Haderslev, indtil han i 1861 købte Svendborg Apotek til Overtagelse 11. December s. A. for 67.000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 2. September 1862. Apoteker G. Petersen flyttede Apoteket til dets nuværende Plads paa Torvet (Nr. 5); Ejendommen opførtes efter Tegning af Arkitekt, Professor H. B.

<sup>17)</sup>Niels Peter Willemoes blev 1860 Apoteker i Hornsyld, og N. P. Chr. Lassen var senere Apoteker i Kerteminde og København, Vajsenhus-Apoteket. (Biografier se disse Apoteker).



Storek, og Overflytningen fandt Sted 30. August 1888. I 1895 overdrog han paa Grund af tiltagende Svagelighed Apoteket til sin Søn H. P. N. Petersen, der havde bestyret det fra 1892 (Approbation 12. Maj d. A.).

Apoteket havde dengang Leve-  
rance til den distribuerende Læ-  
ge i Vester-Skerninge.

### HARALD PETER NIS PETERSEN.

Født i Svendborg 2. Januar  
1864, S. a. foregaaende Apoteker.

Gift i Svendborg 3. August  
1888 med Edith Maria Augusta

Fich, født i Svendborg 19. Juli 1865, D. a. Redaktør Carl Chri-  
stian August Fich og Maria Rosalie Petronelle f. Fossum.



George P. Petersen.



Love-Apoteket i Svendborg.  
Apoteksejendommen paa Torvet.

Var Discipel paa Svane-Apo-  
teket i Horsens fra Maj 1880 til  
Medhjælpereksamen 26. Oktober  
1883 ved Vejle-Skanderborg Fy-  
sikat (mg.) og tog farm. Kandi-  
dateksamen 1886 I (haud ill.).  
Konditionerede derefter paa  
Svendborg Apotek, indtil Fade-  
ren 11. December 1895 overdrog  
ham det for kapitaliserede For-  
pligtelser til Beløb 275.000 Kr.;  
14. Marts 1896 fik han Bevilling.  
I 1917 solgte han Apoteket til  
J. A. L a s s e n.

2. Januar 1900 tillodes det  
Apoteker H. Petersen at lade  
Apoteket bestyre for Kalender-  
aaret 1900, og Tilladelsen gento-  
ges for 1901 (6. Marts); Bestyrer  
var senere Apoteker i Borup og

Vejle Ove Julius Frederiksen (Biografi se »Gorms Apotek i Vejle«).

**JØRGEN ALBERT LASSEN.**

Født 21. Oktober 1875 i Nordby, Fanø, S. a. Distriktslæge Henrik Carl Alexander Lassen og Anne Kathrine f. Andersen.

Gift i Urlev, Bjerreherred, 3. Juli 1903 med Johanne Marie Petersen, født i København 23. December 1877, D. a. Manufaktur-



H. P. N. Petersen.



J. A. Lassen.

handler (i Aarhus) Thomas Eduard Madsen Petersen og Abelone f. Molboe.

Var Discipel paa Frederiksbjerg Apotek i Aarhus fra 24. Juli 1893 til 1. April 1897, tog farm. Medhjælpereksamen April 1897 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen Oktober 1898 (I Kar.). Konditionerede derefter paa Frederiksbjerg Apotek (nuv. Jernbane-Apotek) i Aarhus fra 1. November 1898 til 10. April 1902 og overtog sidstnævnte Dag Fjerritslev Apotek, hvortil han fik Bevilling 4. Juni s. A.; oprettede her ved Bevilling af 14. September 1903 Hjælpeapotek i Frøstrup (se disse Apoteker). Ved Kontrakt af 17. Januar 1917 købte J. A. Lassen derefter Løve-Apoteket i Svendborg for 422.000 Kr. til Overtagelse 1. Februar s. A.; Købet omfattede tillige Ejendommen (= Matr. Nr. 444 af Svendborg Købstads Bygrun-

de); Bevillingen udstedtes 14. Februar 1917 og Skødet 18. Juni s. A. Apoteker Lassen er desuden Ejer af den tidligere Apoteksejendom i Møllergade.

Apoteker J. A. Lassen er siden 1918 Medlem af Vor Frue Sogns Menighedsraad i Svendborg, siden April 1925 Medlem af Svendborg Byraad og siden 1. Januar 1926 Formand for Danmarks Apotekerforenings Fyens Kreds.

I Apoteket opbevares en smuk, gammel Malmmorter med Aars-tal 1668; den stammer oprindeligt fra Nyborg Apotek og er ført til Svendborg af den første Apoteker Christian Holmsted, hvis Fader, som tidligere omtalt, var Ejer af Nyborg Apotek.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- <sup>1)</sup> Fynske og smaal. aabne Breve 1737—42, Fol. 116, Nr. 13 (med Indlæg); Fol. 117, Nr. 14. Supplik-Protokol 1737, II Halvaar, 334; 1738, I Halvaar, 116.
- <sup>2)</sup> Supplik-Protokol 1738, II Halvaar, 1099, 1112.
- <sup>3)</sup> Fynske og smaal. Tegnelser 1766—71, Fol. 196, Nr. 54.
- <sup>4)</sup> Svendborg Tingprotokol 1760—67, Fol. 265.
- »           »           1767—75, Fol. 65, 66, 69.
- <sup>5)</sup> Fynske og smaal. aabne Breve 1766—71, Nr. 73 (med Indlæg).
- <sup>6)</sup> Svendborg Skifteprotokol 1760—90, Fol. 351—59; Svendborg Skiftesager.
- <sup>7)</sup> Fynske og smaal. aabne Breve 1766—71, Fol. 414, Nr. 73.
- <sup>8)</sup> Supplik-Protokol 1770, I Halvaar, 6. O. 1133.
- <sup>9)</sup> Svendborg Tingprotokol 1767—75, Fol. 96 .
- <sup>10)</sup> Supplik-Protokol 1775, I Halvaar, 6. W. 283.
- <sup>11)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol. Indlæg til Fynske og smaal. aabne Breve Nr. 75, <sup>16</sup>/<sub>100</sub>, 1792.
- <sup>12)</sup> Svendborg Tingprotokol 1786—1801, Fol. 158 .
- <sup>13)</sup> J. Begtrup :Forsøg til en Beskrivelse over Svendborg Kjøbstad. Odense 1823, S. 169.
- <sup>14)</sup> Fyns Stifts Adresseavis Nr. 103, <sup>22</sup>/<sub>100</sub>, 1801.
- <sup>15)</sup> Fyns Stiftstidende <sup>22</sup>/<sub>100</sub>, 1827.
- <sup>16)</sup> J. Begtrup, anf. Skr., S. 201.
- <sup>17)</sup> D. Kanc. 3. Depart. Registr. 1831, Nr. 205.
- <sup>18)</sup> H. A. C. Ruge, født 22. November 1802, S. a. Apoteker i Heide Johan Ludvig Ruge og Elisabeth Frederikke Albertine Foss. — Gift i Aabenraa 13. Maj 1831 med Marie Cecilie Hansen, født i Aabenraa 26. Marts 1808. D. a. Købmand Peter Bendix Hansen.

# LØVE-APOTEKET I VEJLE

HANS CHRISTIAN MÜHLENSTETH.

Født 1708, død i Vejle 1761, begr. 15. September.

Gift med Marie Hansen Warmark, født 1720, død i Vejle 24. December 1783.

Allerede i 1740 ansøgte Mühlensteth fra København om Tilladelse til at maatte anlægge et Apotek i Vejle; han tilbød at lade sig eksaminere og at indrette Apoteket i saa forsvarlig Stand, at det straks kunde blive visiteret. Stiftamtmanden anbefalede Andragendet, skønt Apotekerne i Kolding og Fredericia gjorde Indsigelse mod Oprettelsen; Konseillet erklærede 22. September s. A., at Ansøgningen kunde bevilges, naar Ansøgeren godtgjorde at være eksamineret.<sup>1)</sup> Hvornaar dette er sket, vides ikke, men i al Fald udstedtes Bevillingen først 5. Juni 1744.<sup>2)</sup>

I 1756 beklagede Mühlensteth sig til Kongen over den liden Næring, han havde som Apoteker, da Byen var lille, Indbyggerne fattige, og der ingen Medikus var, og ansøgte derfor om Eneret paa Handel med Vin og fransk Brændevin og Logement af Rejsende. Ansøgningen blev afslaaet, da Stiftamtmanden fraraadede, og Byens Købmænd protesterede.<sup>3)</sup> — Samme Aar fik Mühlensteth Skøde (dat. 4. Maj) af residerende Kapellan i Vejle Hans Hendrich Neusch paa 2 denne tilhørende Ejendomme, »som Hr. Apoteker allerede i brug haver«, beliggende i Nørregades Fjerding; Købesummen var 160 Rdl.; Skødet tingl. 6. Maj s. A.

Efter Mühlensteths Død fortsatte hans Enke Driften af Apoteket; det fremhæves i »Danmarks Spejl«, at hun havde Oplag af alle Slags Snustobak. I 1767 overdrog hun Apoteket til sin Svigersøn Johan Ejler Tscherning; da denne faa Aar efter gik fal-

lit, maatte hun igen overtage Apoteket for at redde sin deri staaende Kapital og Velfærd, og hun fik 10. Maj 1771 Bevilling til at lade det forestaa ved en Provisor.

At Md. Mühlensteth har været en driftlig og foretagsom Apotekerke med baade sin egen og sine Medmenneskers Velfærd for Øje, fremgaar bl. a. af, at hun i 1783 satte sig i Bevægelse for at skaffe Vejle By en bosiddende Læge, hvilket den ikke havde haft siden ca. 1777. Hun indsendte sin Ansøgning herom til Kongen og foreslog heri Sagen ordnet paa den Maade, at Vejle By aarlig skulde udrede 50 Rdl. (gennem Ekstraskat paa Indbyggerne), samt at Beboerne i Nørvang-Torrild Herreder skulde yde deres Bidrag dertil i Form af 1 Sk. Skat af hver Tønde Hartkorn; hun ansaa det nemlig for udelukket at faa en Læge til at tage fast Ophold i Byen, saafremt der ikke forud kunde sikres ham en vis aarlig Indtægt. Ansøgningen vandrede den sædvanlige Vej til de paagældende Autoriteter, men Md. Mühlensteth døde Juleaften s. A. uden at have oplevet noget Resultat deraf; hvilket der forøvrigt ikke kom. Der synes ikke at være kommen nogen Læge til Vejle By, førend Chr. Nik. Klevesahl blev ansat dér i det 19. September 1788 oprettede Distriktskirurgikat.<sup>19)</sup>

Ved Skiftet i 1783 efter »Madam« Mühlensteth findes i Skifteprotokollen en Beskrivelse af det gamle Apotek. Det betegnes som liggende paa Søndergades Vestside imellem Købmand Favejles Gaard paa den nordre og Felbereder Jørgen Ovesens paa den søndre Side. Ejendommen havde 19½ Fag til Gaden med Port, var teglhængt og med Kvist baade til Gaard og Gade. Ejendommen med Apotek, Materialkammer og Laboratorium med alle deri værende Medikamenter og Rekvisitter samt de i Dagligstuen og i Storstuen indrettede Medikamentskabe vurderedes ved Skiftet til 1600 Rdl. Lige overfor laa en Boet tilhørende lav énetages Bygning, paa 7 Fag Mur- og Bindingsværk, der vurderedes til 250 Rdl. Boet ejede desuden forskellige Tofter og en skraas for Apoteket beliggende Frugt- og Urtehave; disse vurderedes til 670 Rdl. De 2 foran omtalte, i 1756 erhvervede, Ejendomme og 2 Tofter blev solgt 13. Marts 1784 for 1123 Rdl., og Apoteket med Ejendom samt Huset og Haven paa den anden Side Gaden solgtes ved Auktion 21. August s. A. til Christian Albert Sadolin for 1530 Rdl. Boet efter Md. Mühlensteth viste et Overskud paa 354 Rdl.<sup>4)</sup>

## JOHAN EJLERT TSCHERNING.

Født i Tønder 1736, S. a. Apoteker Johann Heinrich Tscherning og Hustru f. Arends, død i Vejle 1784, begr. 2. Februar. (Om Familieforhold se I, S. 288).

Gift i Vejle 25. September 1767 med Cathrine Margrethe Mühlensteth, D. a. foregaaende Apoteker.

Han fik Skøde paa Apoteket 31. December 1767; Bevillingen udstedtes først 20. Januar 1769. Allerede Aaret efter, i 1770, maatte Tscherning stille Apoteket til Auktion for at kunne dække sine Kreditorer; efter at der ved anden Auktion 6. August var budt 2620 Rdl., hvilket Bud ikke antoges, erklærede han sig fallit og overgav sit Bo til Magistratens Behandling. Ved fjerde Auktion 16. Februar 1771 overtog som omtalt Mühlensteths Enke Apoteket for 1510 Rdl.<sup>6)</sup>

Tscherning efterlod ved sin Død sit Bo i en sørgelig Forfatning. Boets hele Indtægt var 150 Rdl. 2 Mk. 12 Sk., medens de samlede Udgifter beløb sig til 739 Rdl. 4 Mk. 8½ Sk. Blandt Gældsposterne fandtes bl. a. en Veksel af 10. Marts 1770 paa 200 Rdl.; heraf var de 100 Rdl. brugte til Tschernings Rejse til København for at tage Eksamen, medens de andre 100 var brugte til hans Bryllups For nødenheder; til hans Begravelse maatte Enken laane 30 Rdl. af Birkedommer Johan Meden.<sup>9)</sup>

## CHRISTIAN ALBERT SADOLIN.

Født i Viborg 1739, S. a. Sognepræst til Sortebrødre Kirke Albert Olsen Sadolin og Ellen Cathrine Jørgensdatter, død i Viborg 24. September 1819. Ugift.

Han var fra 1758 til 1764 Discipel paa Svane-Apoteket i København og konditionerede smst. i 1½ Aar; var derefter i 6½ Aar paa Bragernæs Apotek, Drammen, og i 5 Aar paa Helms' Apotek i Horsens; 3. November 1784 indstillede han sig i København til farm. Eksamen (non cont.)<sup>7)</sup> Nogle Maaneder forinden, ved Auktion 21. August, havde han som omtalt købt Apoteket i Vejle med tilhørende Ejendom samt Huset og Haven lige overfor for 1530 Rdl. Bevilling dertil fik han 4. Marts 1785, efter at Collegium medicum (26. Januar) havde erklæret, at Vejle trængte meget haardt til et Apotek, da det forrige ganske var forfaldet. Borgmester N. C. Carøe havde allerede 3. December 1784 udtalt, at Byen i nogle Aar havde savnet et godt Apotek og for nærværende slet intet havde, hvorfor Byen øn-

skede det paalagt Sadolin ikke alene uden Ophold at indrette og istandsætte Apoteket, men endogsaa fremdeles under dermed havende Opsigt forsvarligt at vedligeholde det.º)

Det gik imidlertid ikke Sadolin stort bedre end hans Forgænger. 1791 blev Ejendomme og Apotek paany sat til Auktion efter Begæring af Over-Krigs- og Land-Kommissær samt Regiments-Kvartermester Fischer i Horsens. Auktionen skulde holdes 22. August samt 5. og 12. Septemberº), og Apoteket m. v. blev nu solgt til Kirurg Peter Federspiel.

Apoteket var aldeles i Forfald; navnlig i den sidste Tid havde det manglet en Del nødvendige Medikamenter; ved Visitats i Juni 1791 havde Stiftsfysikus Fridsch fundet forgemte og uduelige Varer og havde indberettet Sagen til Stiftamtmand Hellfried; samtidigt udtalte han, at Apoteket ingen paalidelig Nytte var til for Publikum og højligt trængte til Istandsættelse.

Efter at have forladt Vejle Apotek gjorde Sadolin igen, i 7½ Aar, Tjeneste som Apoteksmedhjælper.

#### PETER FEDERSPIEL

købte »ved en Vens Hjælp« Apoteket med Ejendomme osv. paa ovennævnte Auktion og fik Skøde derpaa 25. Juni 1792. Da han søgte om at faa Bevilling, foreslog Stiftsfysikus Fridsch, at der blev givet ham en Frist af 3 Maaneder, inden hvilken han skulde have kasseret og tilintetgjort alle de ved Visitatsen fundne uduelige Simplicia og Composita og have sat Apoteket saaledes i Stand, at det kunde udholde en nøjagtig og skarp Undersøgelse, paa det at Vejle By og Omegn med Sikkerhed kunde betjene sig af dette Apotek, og det engang maatte komme i samme Stand og Agtelse som Stiftets øvrige Apoteker. I sin Ansøgning om Bevilling fortalte Federspiel iøvrigt, at han i sin Ungdom havde lært Farmacien, men siden af Mangel paa Evne havde maattet ernære sig som Chirurgus; han var nu bleven Ejer af det i Vejle værende lidet Apotek og bad derfor om Bevilling til dets »Brug og Fortsættelse« samt om Tilladelse til at lade det forestaa ved en duelig Provisor, indtil han selv havde erholdt farmaceutisk Eksamen. Ved kgl. Brev af 10. Februar 1792 tillodes det ham at drive Apoteket med Bestyrer »saalænge, indtil han efter halvandet til tvende Aars Forløb faar aflagt Examen, efter hvis Ud-

fald han da paa nærmere Ansøgning kan efter Omstændighederne forvente sig den ansøgte Apothekerbevilling meddelt«. <sup>10)</sup>

Federspiel tog ikke farm. Eksamen og opgav iøvrigt efter 2 Aars Forløb sin Virksomhed som Apoteker, idet han i 1794 solgte Apoteket til sin Provisor A n t o n H e i n r i c h H a v e m a n n. Han blev fremdeles boende i Vejle som Kirurg, men hans fremtidige Skæbne er iøvrigt ukendt. — 8. Februar 1788 blev han gift i Vejle med Juliane Marie Baldewin, D. a. Købmand Baldewin og Anna Sofie Hernkinth.

#### ANTON HEINRICH HAVEMANN.

Født i Memsen i Hannover 13. Juni 1766, S. a. Stutterimester Daniel Wilhelm Havemann og Anna Marie Vierken, død i Vejle 20. September 1819. (Han begr. ved St. Nicolai Kirke i Vejle, men da der i 1825—26 blev anlagt en ny Kirkegaard (tæt ved Havnegade), flyttedes Graven hertil). <sup>11)</sup>

Gift 1) i Vejle 18. Februar 1795 med Maren Ustrup (Ulstrup), født i Horsens 1740, døbt 2. Juli, D. a. Købmand Jacob Jørgensen Ustrup og Cathrine Margrethe Jørgensdatter Loss, død i Vejle 3. Juni 1824. Ægteskabet opløstes 1799 ved Separationsbevilling af 20. September d. A., Skilsmissebevilling af 31. December 1802. (Maren Ustrup var gift 1) 22. April 1763 med Købmand i Vejle Jens Feveje, der døde i Vejle 18. December 1787). <sup>12)</sup>

2) i Vejle 19. Januar 1803 med Kirstine Birgithe Winding, født 1764, død i Vejle 25. Februar 1845.

A. H. Havemann var i 1781—86 Discipel hos Raadsapoteker Wehrde i Hannover og konditionerede derefter indtil 1790 paa Slots- og Garnisons-Apoteket i Glückstadt, da han valgte Danmark som det Sted, hvor han ønskede at blive og finde Brødet ved i Tiden at etablere sig som Apoteker«. Fra Mikkelsdag 1790 til Paaske 1793 konditionerede han paa Hof-Apoteket i København og læste derefter til Eksamen, som han bestod 25. September s. A. (enst. Laud.). <sup>7)</sup> Han var derefter Provisor paa Vejle Apotek, indtil han selv købte det ved Kontrakt af 29. September 1794 <sup>12)</sup> til Overtagelse 1. Oktober s. A. Købet omfattede Apoteket med Ejendom paa Søndergade Nr. 86 tillige med den paa den anden Side Gaden liggende Urte- og Frugthave; Købesummen var 3300 Rdl.; Skødet udstedtes 18. Juni 1795 (tinglæst 9. Juli s. A.). <sup>12)</sup> Bevillingen udstedtes 14. August 1795 <sup>13)</sup> (kgl. Konfirm. 28. December 1810).



Ved en Synsforretning foretagen 15. September 1795 blev Apoteksgaarden »bestaaende af 19 Fag Bygning til Gaden med Kvist, Mur- og Bindingsværk, een Etage, samt 6 Fag Ladhus tillige med Apoteket, al dets Indretning og tilhørende« vurderet til 2600 Rdl., og Urte- og Frugthaven vurderedes til 200 Rdl. <sup>11)</sup>

Ved en Auktion, afholdt 6. August 1795, købte Havemann for 480 Rdl. (Skøde 21. Marts 1797) 2 af Vejle Kirkes Tofter; disse laa ud mod Lovbygade (senere Skolegade) og stødte op til hans Have. Ved Købet forpligtede han sig til paa denne Grund at opføre Bygninger til Beboelse og ikke anvende dem paa anden Maade. Allerede Aaret efter søgte han dog om Fritagelse for denne Forpligtelse, da han nu havde til Hensigt at opføre en ny Bygning paa den Haveplads, han ejede ud mod Raadhustorvet, hvorved Apoteket vilde faa Plads paa det belejligste Sted i Byen; de 2 Tofter skulde

da være dels til Gaard, dels til Have. Ved kgl. Reskript af 8. April 1796 fritoges han for Forpligtelsen paa de Betingelser, at den nye Bygning skulde være færdig inden 2 Aar, og at den af Kirken købte Grund aldrig maatte frasælges uden til Bebyggelse.<sup>14)</sup> Da Haven ved Torvet imidlertid havde skraa Front, fik han ved Reskript af 16. Juni 1797 Tilladelse til at købe af Byen et Stykke af Raadhustorvet saa-



Anton Heinrich Havemann's Gravsted  
paa Vejle Kirkegaard.

ledes, at Fronten blev lige; til Gengæld skulde han forpligte sig til bl. a. at gøre begge Gaardens Hjørner skraa, ligesom det var anordnet i København; han maatte ikke afspærre Fortovet ud mod Torvet, og Porten sammesteds skulde være lukket paa Markedsdage saaledes, at Kramboder eller Telte kunde opstilles udenfor den.<sup>15)</sup> Torvestykket kostede 250 Rdl., og Skødet derpaa udstedtes 19. Juni 1798.<sup>16)</sup>

Paa denne Grund opførte Havemann nu Hjørneejendommen mod Søndergade og Torvet, den nuværende Apoteksejendom, og indrettede her det nye Apotek; Adgangen til dette skete ad en høj Sten-trappe ud imod Søndergade (indtil 1868). I Købekontrakten af 16. April 1820, da P. F. Friis købte Apoteket, gives følgende Beskrivelse af Ejendommen: Et Forhus i 2 Etager, Grundmur med Kælder, 12 Fag til Søndergade, 4 Fag til Torvet, samt 6 Fag høj Grundmur med Port til Torvet; et Sidehus, 12 Fag Egebindingsværk, med Kvist; et Baghus, 2 Etager Mur- og Egebindingsværk, 12 Fag, samt et Halvtag i Gaarden paa 6 Fag.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift til April det følgende Aar med cand. pharm. J. W. Høxbroe\*) som Provisor. Hun stiftede 1844 Havemanns Legat med 6392 Rdl. og en aarlig Arvefæsteafgift af 6 Rdl. til Kirken mod, at Familiegravstedet stedse bibeholdes og vedligeholdes, og 2 Vokslys hver Jul sættes paa Kirkens Alter (Testamente af 18. Januar 1845).

### PETER FREDERIK FRIIS.

Født i Odense 3. April 1796, S. a. Kancelliraad, Birkedommer Frederik Ludvig Friis, død 4. Maj 1862.

Gift med Betty Birgitte Blumensaadt, født 1800, død 5. November 1880.

Efter at være bleven undervist i Odense Katedralskole »i de til en videnskabelig Aands Dannelse nødvendige Forkundskaber og i de levende Sprog« blev han 12 Aar gl. i 1808 Discipel paa Svane-Apoteket i Odense indtil 1812, da han blev prøvet af Fysikus og fik et fordelagtigt Vidnesbyrd. Fra November 1812 opholdt han sig i København for at læse til Eksamen, som han bestod 8. Februar 1813.

\*) Jes Wilhelm Høxbroe. Født i Lyngaa Sogn, Aarhus Stift, 1794, disc. paa Løve-Apoteket i Vejle 1810—1815 og tog farm. Eksamen 6. August 1818; død 1834 som Dyr læge i Fredericia.

(enst. Laud.)<sup>7)</sup> Efter Eksamen opholdt han sig en Tid ved Københavns Universitet for at udvide sine Kundskaber, var en Tid Amanuensis hos H. C. Ørsted og konditionerede paa et Par Apoteker; fra Maj 1814 til November 1819 var han derefter ansat paa Løve-Apoteket i Odense.

Ved Kontrakt af 16. April 1820 (tingl. 27. s. M.)<sup>12)</sup> købte han Løve-Apoteket i Vejle. Samtlige Bygninger var brandforsikrede for



Løve-Apoteket i Vejle 1864. Paa Torvet ses ostrigske Soldater.

8190 Rdl. Sølv; i Købet medfulgte den efter Grundtaksten hjemlede Græsningsret samt Andel i Byens Søndermark og den aarlige Skovudvisning; desuden »Brændevinstøjet« i Sidehuset. Friis forpligtede sig til at beholde det i Apoteket værende Personale indtil 1. November, hvis det var villigt til at blive, og at betale Høxbroe den for dette Tidsrum akkorderede Løn 150 Rdl. Sølv og til Medhjælper Niels Knudsen Bjerring 60 Rdl. Sølv. Han overtog Ejendommen paa Købekontraktens Dato og fik Skøde 30. Juni 1821 (tingl. 5. Juli s. A.)<sup>12)</sup>, ved hvilken Lejlighed Apoteket betegnes som Matr. Nr. 86, Ltr. B; Købesummen var 22.000 Rdl.; den lille Englod nedenfor Gaardens Have og Bæk, den saakaldte lille Tofte, forbeholdt Enke-

fru Havemann sig Brugsretten af for Livstid, eller saalænge hun havde Ophold i Vejle. Bevillingen for P. F. Friis udstedtes 14. Juli 1820, og samme Dag fik han Myndighedsbevilling.<sup>10)</sup> (Bevillingen blev kgl. konfirm. 21. Marts 1843 og 10. November 1848).<sup>12)</sup>

Om P. F. Friis' gode Ledelse af Vejle Apotek haves et Vidnesbyrd i Visitats-Protokollen, hvor der 7. August 1849 skrives, at Apoteket ved Visitatsen »uagtet Byens stærke fjendtlige Belægning og Apotekets egen Indkvartering er fundet særdeles godt forsynet og i samme udmærkede Orden som sædvanlig«. I 1837 byggede han Apotekets Mellemløj paa en Del af Grunden af Naboejendommen Matr. Nr. 116, som han dette Aar købte, men nogle Aar senere solgte i 2 Parceller. I 1857 overdrog han Apoteket til sin Søn H a n s E m i l F r i i s.

P. F. Friis udnævntes 11. Oktober 1849 til Eksaminator ved Fysikateksamen for Ribe Stift og varetog dette Hverv til 1854; 19. December 1848 fik han Titel af Assessor pharmaciae. Han var Sparekassedirektør i Vejle til 1860.

#### HANS EMIL FRIIS.

Født i Vejle 1827, S. a. foregaaende Apoteker, død i København 3. Januar 1910.

Gift 1) 21. April 1857 med Anna Ditlevine Monrad, født paa Stismølle i Tyrsting Sogn ved Horsens 2. Januar 1836, død 13. April 1865.

2) 9. Juni 1866 med Maria Magdalene Marenza Termansen, født paa Vejen Mølle 19. September 1840, D. a. Møller Christen Termansen og Christiane Jessine Fog, død i København 1. November 1912.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra Maj 1844 til Maj 1848, konditionerede derefter til November s. A. paa Svendborg Apotek og tog farm. Eksamen 1849 II (enst. Laud.). Konditionerede derefter paa Faderens Apotek i Vejle, indtil han fra 1. Maj 1857 selv overtog det. Købesummen for Apotek og Ejendom (da Matr. Nr. 115) var 75.000 Rdl.; Gaardens Have med tilstødende Englod, der fandtes anført i Matriklen over Vejle Købstads Enge som Nr. 178 af Hartkorn 2 Fdk. og 2 Alb., gl. Skat 12 Sk., fulgte med i Handelen, hvorimod Faderen forbeholdt sig den Gaarden tilhørende Jordlod paa Byens Søndermark, der iøvrigt senere af P. F. Friis' Enke blev skænket til Vejle Kirke. Skødet udstedtes 19. Februar 1859 (tingl.

24. s. M.)<sup>12)</sup>; ved Kontrakt af s. D. tilsikrede Sønnen sine Forældre fri Bolig i Ejendommen for deres Livstid. Bevillingen for H. E. Friis udstedtes 18. Maj 1857 (vgl. konfirm. 12. Januar 1865).<sup>12)</sup>

H. E. Friis opførte i 1863 Apotekets vestre Sidefløj i 2 Etager; 1876 paabyggedes en tredje Etage paa Ejendommens Hovedfløj mod Øst. Visitats-Protokollen beretter om adskillige Udvidelser og Forbedringer af Apotekets Lokaler i denne Apotekers Tid. I 1858 indrettedes 2 Recepturer, og Apoteket forsynedes med nyt Inventar; »det forrige Laboratorium er borttaget, og i dets Sted er der i den rummelige og luftige Kælder anlagt et Dampapparat med spændte Dampe«. I 1861 blev Laboratoriet flyttet til et Lokale i Sidebygningen »og synes i enhver Henseende fortræffeligt«. I 1868 blev Officinet flyttet til Bygningens Hjørneparti med Indgangsdør paa Hjørnet. I 1876 og 1884 blev Materialkamrene nyindrettede, og sidstnævnte Aar indrettedes ogsaa et nyt Laboratorium »i et rummeligt, lyst og i alle Maader tilfredsstillende Lokale«. <sup>17)</sup> I 1889 solgte Friis Apoteket til H. J. N. D a u g a a r d og boede derefter i København til sin Død.



Hans Emil Friis.

H. E. Friis var fra 1858 (udn. 22. Oktober) til 1874 Eksaminator ved Fysikateksamen i Vejle og Skanderborg Fysikat og var i en Aarrække Provinsialkasserer i det pharm. Understøttelsesselskab for Ribe Stift; var fra 1870 til 1887 Medlem af Vejle Byraad og Sparekassedirektør 1878—1890. — Udnævntes 10. Juni 1882 til Justitsraad, 13. Marts 1890 til Ridder af Dannebrog. Paa 25 Aarsdagen for Bevillingens Udstedelse modtog han fra 32 fhv. og dav. Medhjælpere hos ham bl. a. et Album med deres Fotografier som et synligt Erkendelsesbevis for den ualmindelige Humanitet og Velvilje, han altid udviste overfor sit Personale.

H. E. Friis var meget interesseret i historiske Undersøgelser og

udgav forskellige Arbejder baserede paa hans omfattende Samlinger herhen hørende; bl. a. kan nævnes:

»Minder fra Okkupationen i Vejle 1864« (i »Saml. til jysk Historie og Topografi«).

»Det russiske Fyrstehof i Horsens fra 1780 til 1807« samt dets Medlemmers og nærmeste Families tidligere Liv og Fangenskab i Rusland«. Kbhvn. 1895.

»Dronning Christina af Sverrig 1626—1689«. Kbhvn. 1896.

»Brudstykker af det oldenborgske Kongehus' Historie«. I, Kbhvn. 1901; II, Kbhvn. 1902; III, Kbhvn. 1905.



James Henry Foersom.

### HANS JACOB NICOLAI DAUGAARD

købte Løve-Apoteket i Vejle ved Kontrakt af 20. November 1889 for 333.000 Kr. til Overtagelse 1. Januar 1890 og fik Bevilling dertil 27. Januar 1890. I September 1907 solgte han Apoteket til J. H. Foersom. Han var baade før og efter Opholdet i Vejle Apoteker i Randers (I, S. 390—91).

(Biografi se »Løve-Apoteket i Randers«).

### JAMES HENRY FOERSOM.

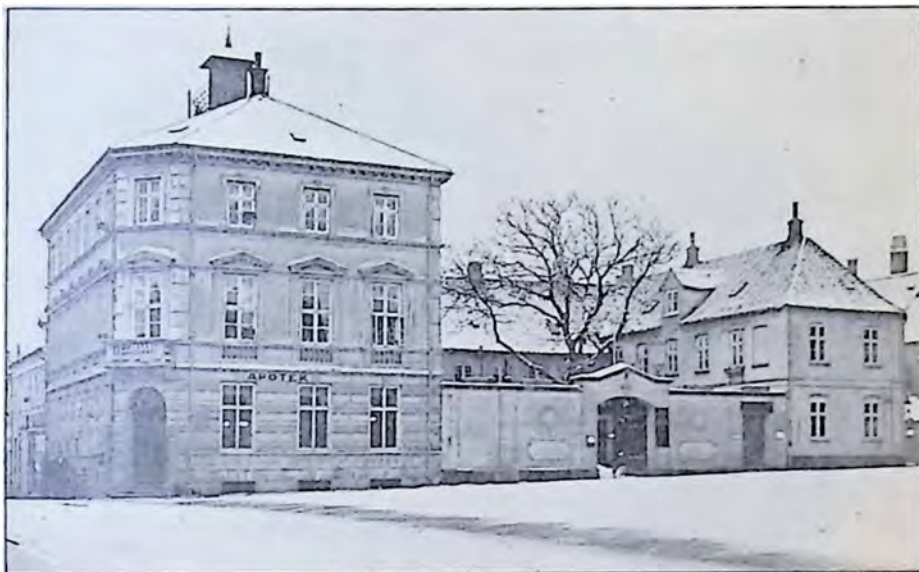
Født i Slagelse 5. Juli 1843, S. a. Apoteker Henrik Frederik Foersom og Betty Amalie David, død i København 6. Marts 1916.

Gift 1) med Adolphia Henriette Striegler.

2) i Helsingør 29. April 1884 med Magdalene Jensine Pfaff, født i Aalborg 14. September 1858, D. a. Generalmajor Sophus Wilhelm Wandahl Pfaff og Marseline Jensine Weile.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra 1. November 1857 til s. D. 1862, tog Medhjælpereksamen ved Fyns Stiftsfysikat November 1862 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen 1867 II (haud ill.);

konditionerede i Flensborg og Assens. J. H. Foersom var derefter i Aarene 1870—1908 Indehaver af følgende 6 Apoteker: Svane-Apoteket i Slagelse (Overtagelse 11. Juni 1870, Fratræden 1. Marts 1878), Svane-Apoteket i Helsingør (Overtagelse 1. Marts 1880, Fratræden 1. Maj 1885), Hørsholm Apotek (Overtagelse 11. Juni 1885, Fratræden s. D. 1886), Svane Apoteket i Viborg (Overtagelse 11. Oktober 1886, Fratræden 10. Marts 1889), Løve-Apoteket i Næstved (Overtagelse 1. Maj 1890, Fratræden 11. Januar 1906) og Løve-



Løve-Apoteket i Vejle. 1925.

Apoteket i Vejle. Sidstnævnte Apotek købte han i September 1907 for 420.000 Kr. og fik Bevilling dertil 22. Oktober 1907, men solgte det allerede igen i Januar 1908 til V. Dehlholm.

J. H. Foersom boede derefter som Rentier i København til sin Død. Han var i Aarene 1906—1911 Medlem af Bestyrelsen for Akti. Gefion, skand. Sygeforsikring af 1906.

### VALDEMAR DEHLHOLM

købte Løve-Apoteket i Vejle til Overtagelse 25. Januar 1908; Købesummen var 453.000 Kr., og Bevillingen udstedtes 28. Januar 1908; Skødet udstedtes 15. Juni s. A. (tingl. 25. s. M.), og Ejendommen be-

tegnes heri = Matr. Nr. 88 af Vejle Købstads Bygrunde af Hartkorn 2½ Alb. I Februar 1918 overtog V. Dehlholm Vajsenhus-Apoteket i København og drev samtidigt Apoteket i Vejle med ansvarlig Bestyrer, indtil dette 1. Maj 1919 overtoges af J. Th. Lind.

(Biografi se »Vajsenhus-Apoteket i København«).

### JOHANNES THEODOR LIND.

Født i Ribe 11. December 1890, S. a. Apoteker Niels Peter Theodor Lind og Frederikke Johanne f. Momsen.



Johs. Th. Lind.

Gift i Magglingen, Schweiz, 5. Juni 1920 med Erna Romang, født i Argentina 1. Oktober 1892, D. a. Rentier August Romang og Anna Romang.

Bestod Juli 1908 Studentereksamen (ved Ribe Katedralskole) og Filosofikum Juni 1912. Var Discipel paa Dom-Apoteket i Roskilde fra 1. September 1908 til s. D. 1911 og tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1911 (I Kar.); konditionerede derefter paa Hørsholm Apotek fra 1. November 1911 til 15. Februar 1912 og derefter paa Ribe Apotek til 1. Maj. s. A.; bestod farm. Kandidateksamen Oktober 1913 (I Kar.). Konditionerede i Yverdon, Schweiz, fra 1. November 1913 til 31. Marts 1914, derefter i Lübeck til 31. Marts 1916, i Zürich til 1. Oktober 1916, i Davos til 31. Maj 1917 og i Bern til 1. April 1919. Ved Kontrakt af 21. Februar 1919 købte J. Th. Lind Løve-Apoteket i Vejle til Overtagelse 1. Maj s. A.; Købesummen var 651.000 Kr., hvoraf for Ejendommen 180.000 Kr.; Bevillingen udstedtes 5. Maj 1919 og Skødet 13. Juni s. A. (tingl. 3. Juli s. A.). — I 1923 indrettedes nyt Laboratorium og nyt Materialkammer.



## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Supplik Protokol 1740. 4 I, 510.
- 2) Jyske Registre 1743—46, Fol. 293, Nr. 125.
- 3) Supplik Protokol 1756, II Halvaar, 5 D. 320, 663.
- 4) Skifteprotokol 1778—1828, Fol. 191.
- 5) Auktionsprotokol 1733—94, Fol. 186.
- 6) Skifteprotokol 1778—1828, Fol. 205.
- 7) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 8) Jyske aabne Breve 71, 1/4, 1785, med Indlæg.
- 9) Ribe Stifts Adresse-Contoirs Efterretninger Nr. 32, 2/4, 1791.
- 10) Jyske Tegnelser Nr. 21, 10/2, 1792.
- 11) Privattryk udgivet af cand. pharm. Arnold Hansen (Et gammelt Gravsted. Af Dokumenter til Vejle Bytingsprotokol 1795).
- 12) Originalt Dokument i Apotekets Besiddelse.
- 13) Jyske aabne Breve 470, 1/4, 1795.
- 14) Jyske Missiver 91, 3/4, 1796.
- 15) » » 147, 10/4, 1797.
- 16) Danske Kanc. 3. Depart. Registr. Nr. 778, 795.
- 17) Visitats-Protokol for Vejle Løve-Apotek. 2/4 1858, 11/11 1861, 11/10 1868, 2/1, 1876, 1/10 1884.
- 18) Se herom nærmere: »Da Vejle savnede en Læge«. Meddelt af Arnold Hansen (Vejle Amts Aarbøger. I Halvbind. 1925).

# GRENAA APOTEK

AUGUST LUDVIG STEUBE

indsendte i Oktober 1744 fra sin Fødeby Fredericia, hvor han da var bosiddende, en Ansøgning til Stiftamtmanden over Aarhus Stift og udbad sig skriftligt dennes gunstige Erklæring derom, da han ikke kunde have den Naade at indstille sig personlig formedelst et Tilfælde, der var paakommen hans (anden) Kone i Barselseng, og hvorved han var bleven overmaade occupered.<sup>1)</sup> I sin Ansøgning fortæller han, at han efter Opmuntring af Landfysikus, Dr. med. F. O. Briand de Crèvecoeur i Aarhus Stift, saavel som af andre gode Venner, agtede at nedsætte sig i Grenaa som Apoteker. Ansøgningen har formentlig faaet den bedste anbefaling, i al Fald fik Steube 18. December 1744 Bevilling som Apoteker i Grenaa, da »mange af Byens Indvaanere, Rejsende saavel som andre omliggende Byer ønskede gerne et Apotek ved Haanden at have«. <sup>2)</sup> Bevillingen tillige med de 30 første Artikler af Forordningen af 4. December 1672 læstes paa Grenaa Byting 14. Juni 1745.<sup>3)</sup>

Steube havde store Vanskeligheder ved at klare sig i Grenaa, og efter 6 Aars Forløb ansøgte han Kongen om at maatte flytte fra Byen og nedsætte sig i Aarhus. I sin Ansøgning derom fortæller han, at han efter at have faaet sin Bevilling i 1744 »ved Andres Hjælp med stor Besværlighed og Omkostning« anskaffede sig alt til Apotekets fuldkomne Istandsættelse, men derved kom udi saa stor Gæld og Vidtløftighed, som han aldrig kunde redde sig ud af i Grenaa; tværtimod sank han dybere ned i den, saa at han inden faa Aar vilde opleve sin yderste Ruin og Fattigdom. Et mere reelt Billede af hans daarlige økonomiske Forhold giver Byens Justitsprotokol. Ved Obligation af 12. Maj 1745 pantsatte han for 220 Rdl. til Major Henrik Hoff til Hessel »sin iboende Gaard i Grenaa saavel som hans

ejende Midler«; (Forskrivningen tinglæst 9. Maj 1746). Ved Obligation af 11. Marts 1747 gav han Major Hoff anden Prioritet for 298 Rdl. i Apoteket med alt dets Indhold og Tilbehør, desuden Indbo, 2 Destillerkedler, Vogne, Heste, Køer, Faar, Kane og den aarlige Kornsæd paa Marken; (denne Forskrivning tinglæstes 17. Juni 1748). Ved Obligation af 22. Marts 1748 pantsatte han Indbo og første Prioritet i »sit nu komplet havende og i Standsatte Apotek« for 100 Rdl. til Etatsraad Peter Fogh til Rugaard; (Forskrivningen tinglæst 1. Juli 1748). Og endelig udstedte han 18. Januar 1749 en Obligation paa 98 Rdl. til sin Fader, Borger i Fredericia Johan Daniel Steube, der ikke fik nogen Sikkerhed for Laanet; (tinglæst 9. April 1749.<sup>4)</sup>)

I 1748 havde Steube forsøgt at skaffe Penge ad anden Vej, idet han ansøgte om Hjælp af »Kongens Kasse« eller, saafremt dette ikke kunde bevilges, om at faa tillagt aarligt i 20 Aar 200 Rdl. af Byens Konsumtion, der just da var forhøjet med 200 Rdl. aarligt; »han vilde stille Forsikring for bemeldte Konsumtion og dens Forpagtning saa vel som og at den ikke skal gaa under den forrige Afgift, som til Anno 1748 er svaret«; han opnaaede dog intet derved.<sup>5)</sup> 8. April 1750 indsendte han da sin Ansøgning om at maatte nedsætte sig som Apoteker i Aarhus. Stiftamtmand Chr. Ulrik von Nissen anbefalede 26. Maj Ansøgningen, idet han bl. a. fremhævede, ligesom Steube havde gjort det, at Aarhus havde 2 Doktorer, 2 Kirurger og en Operatør, medens hverken Grenaa eller Ebeltoft havde nogen af Delene, hvorfor Befolkningen altid søgte til Aarhus, naar der var Brug for Læge og Apoteker. 19. Juni s. A. fik Steube den ønskede Bevilling. Han havde forøvrigt allerede 2 Gange i Begyndelsen af s. A. ansøgt om det samme, men faaet Afslag; anden Gang bevidnede Stiftamtmanden, at Steube var i vidtløftig Gæld.<sup>6)</sup> Steube har formentlig straks taget fat paa Indretningen af Apoteket i Aarhus; i al Fald kunde han i 1752 takke Kongen for Bevillingen og meddele, at han havde købt Gaard i Aarhus og sat Apoteket i fuld Stand. (Se iøvrigt under »Svane-Apoteket i Aarhus«).

Grenaa Justitsprotokol beretter om, at Steube, Byens Kirurg Johan Frederik Wulf og 2 af Byens fornuftige Borgere 15. Januar 1746 undersøgte Skipper Jens Pedersen Ginderup, hans Hustru, Børn og Tyende, »hvem et uforskammet og løgnagtigt Menneske havde sat den Blame paa, at de alle skulde være besmittet med en Syge af

Pokker«. »De fandt efter nøje Syn og Visitation ej ringeste Tegn til slig en smitsom Syge, saa at hvert Guds Barn ej haver det ringeste i slig Tilfælde fra dennem at frygte«.

Steube var kun i 6 Aar Apoteker i Aarhus, da gik han fallit. Han døde i København 1765 som forhenværende Feltapoteker.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Aarhus«).

### HERMAN PONICK ALBERG.

Født i Grenaa 1726, døbt 13. Februar, S. a. Farver Sven Peder- sen Alberg og Anna Hermansdatter Ponick<sup>7)</sup>, død i Grenaa 23. Maj 1800, begr. 29. s. M.

Gift 8. Juni 1759 med Johanne Lasson »af Dragør«, død i Grenaa 30. April 1795, begr. 6. Maj, 62 Aar gl.

Om hans Uddannelse, Medhjælpertjeneste, Eksamen o. l. vides intet. I 1755 ansøgte han Kongen om Bevilling til at oprette et Apo- tek i Grenaa, da Medikamenter efter Steubes Flytning maatte hen- tes over 6 Mil borte, hvorfor det vilde være til »stort *Soulagement* for *Publico*«, om et Apotek igen blev oprettet; Ansøgningen var ved- lagt hans Eksamensbevis (findes nu ikke mere) og bevilgedes 5. December 1755.<sup>8)</sup> Apoteket drev han til sin Død; i 1796 ansøgte han om, at hans Søn S v e n d H e n r i k A l b e r g, skønt ikke Far- maceut, maatte beholde Apoteket efter hans Død, hvilket blev bevil- get (se under efterfølgende Apoteker).

Apoteket var i Slægten Albergs Tid beliggende i Søndergade, ef- ter alt at dømme paa den Grund, der nu er Søndergade Nr. 5. Med- delelserne herom stammer fra Byens Kæmnerregnskaber; i 1754 omtales en »Mdm. Alberg«, utvivlsomt Herman Albergs Moder, som boende yderst paa Søndergades østre Side (formentlig nuv. Nr. 9—11). Af Kæmnerregnskaberne ses, at hun har været en velha- vende Kone, som jo altsaa uden Tvivl har fortsat Farveriet efter Mandens Død. I 1757 opføres hun tillige som Ejer af en anden Gaard. Den kaldes »Mdm. Albergs anden Gaard« og har ret sikkert været nuv. Nr. 5 paa Søndergade. Ved Ekstraligningen i December s. A. nævnes for første Gang »Apotecheren Sr. Alberg« som boende i Søndergade og ganske sikkert i denne Gaard, og her opføres han vedvarende i de kommende Aars Kæmnerregnskaber. Han er kort efter bleven Ejer af Gaarden og har rimeligvis senere ombygget den, hvad en indmuret Portstolpe tyder paa. Broderen Sr. Engelmand

Alberg arvede Gaard og Farveri efter Moderen og var i en lang Aarrække Ejer af Fædrenegaarden og Nabo til sin Broder Apotekerens.<sup>o</sup>)

**SVEND HENRIK ALBERG.**

Født i Grenaa 1760, døbt 13. Juli, S. a. foregaaende Apoteker, død i Grenaa 23. April 1801.



Grenaa ældste Apoteksbygning i Søndergade (nuv. Nr. 5), ca. 1757—1803.  
Carl Svenstrup fot.

Gift 1) med Cornelia Barbara v. d. Rippen, død i Grenaa (i Barselseng) 17. Juli 1799, 30 Aar gl.

2) 23. Oktober 1799 med Katrine Møller, født i Grenaa 1774, døbt 14. Oktober, D. a. Købmand og Skipper Mads Møller og Karen Hansdatter, død ? (Katrine Møller blev gift 1) 12. September 1792 med Købmand i Grenaa Søren Juul, død 6. Marts 1799).

5. Januar 1796 ansøgte, som foran omtalt, hans Fader om, at hans eneste Søn og Arving Svend Henrik Alberg efter hans Død maatte beholde Apoteket som Arv og Ejendom imod at holde en

duelig Provisor. Sønnen og hans Hustru boede da hos Faderen for at gaa ham tilhaande i hans Alderdom og Skrøbelighed, og om hans hidtidige Livsførelse meddeler Faderen i sin Ansøgning: »han er oplært og har anvendt sin Tid ved Handelen, hvorved han hidtil ikkun har gjort liden Lykke paa andre hans Opholdssteder, til sidst i Amsterdam i Holland«. . . »Dog er han ikke heller aldeles ukyndig i det, som hører til et Apotek, da han, som har lært Latin i sin Ungdom, allerede forstaar Recepter, lægger sig daglig efter ved min Undervisning at lære mere og mere og er mig saaledes endog



Grenaa Apoteks Ejendom paa Torvet, ca. 1803—1899.

i mine Forretninger til megen Hjælp og Nytte«. Collegium medicum anbefalede Ansøgningen, idet det dog forment, at det var bedst, om den unge Alberg et Aars Tid tjente i et af de store Apoteker i København og hørte Forelæsninger for derefter at absolvere Eksamen, »uden hvilken Publikum ikke havde den fornødne Sikkerhed i en saa vigtig Sag«. Bevillingen, der udstedtes 29. April 1796, stiller ikke denne Fordring, men tillader ham at fortsætte Apoteket efter Faderens Død imod at lade det bestyre af en Provisor, »som har bedste Karakter«. <sup>11)</sup> Som hans Provisor nævnes en Sadolin<sup>o</sup>), og der kan da kun være Tale om den tidligere Apoteker i Vejle Christian Albert Sadolin; S. H. Alberg døde dog allerede Aaret efter Fa-

deren, og Arvingerne solgte derefter Apoteket til Christian Anton Dahl.

S. H. Alberg fik 9. August 1799 Tilladelse til at sidde i uskiftet Bo efter sin første Hustrus Død og siden skifte med Samfrænder, hvilket skete 16. August s. A. Registrering i Boet efter Alberg fandt Sted 24. April 1801; Boet ejede Stervbogaarden, 67 Fag Hus, »der behøver en Del Reparation«, takseret til Brandassurance 3440 Rdl., nu vurderet til 1000 Rdl.; desuden en Gaard paa Store Gade (da = Nr. 8), vurderet til 170 Rdl., og en Lejevaaning paa Østergade (da = Nr. 9), vurderet til 150 Rdl.; til Deling mellem Arvingerne blev 3282 Rdl. 4 Sk.<sup>12)</sup>

En Datter af denne Apoteker, Johanne Marie Alberg, oprettede ved Testamente af 18. Januar 1825 (konfirm. 15 August 1835) et Legat med en Kapital af 1961 Rdl. 74 Sk., hvis Renter tildeles 2 trængende Enker eller Piger af Embeds- eller Borgerstanden. Legatet bestyres under Byraadets Tilsyn af Sognepræsten, Byfogden og Apotekeren i Grenaa.<sup>9)</sup>

#### CHRISTIAN ANTON DAHL.

Født i Aarhus 1. November 1776, S. a. Møllejejer Friederich Christian Dahl og Bolette Dacreth, død 21. September 1834.

Gift med Caroline Dorthea Fischer, født 4. Marts 1781, død 22. Marts 1839.

Indtil sit 16. Aar undervistes han i Aarhus Latinskole »i det latinske Sprog og flere tilhørende Videnskaber« og blev derefter Discipel paa Svane-Apoteket i København fra 25. April 1792 til 28. April 1797, hvorefter han konditionerede smst. som Laborant, samtidigt med at han studerede »alle til Pharmacien henhørende Kundskaber«; farm. Eksamen bestod han 26. Juli 1799 (enst. Laud.).<sup>13)</sup> Aaret efter købte han ved Kontrakt af 1. Juli 1800 Apoteket i Grenaa af sal. Albergs Arvinger for 2900 Rdl. og fik Bevilling dertil 22. August 1800 (vgl. stadf. 11. Januar 1811). I »Aarhus Stiftstidende« for 4. Oktober s. A. bekendtgjorde han, at han nu havde faaet sit Apotek sat i god Stand.

C. A. Dahl flyttede faa Aar efter Apoteket til den Ejendom paa Torvet, hvori det var, indtil Hoffmeyer i 1899 flyttede det til dets nuværende Beliggenhed paa Østergade. Ejendommen paa Torvet købte Dahl 23. Juni 1803 af Søren Langballes Enke; af Skatteligningen ses, at Langballe havde købt den ca. 1789 af Madam Olrog.

Gaarden paa Søndergade solgte Dahl 2. Januar 1807 til Bødker, senere Købmand Johan Hansen.<sup>9)</sup>

I Apotekets Besiddelse er en Visitatsprotokol, der toges i Brug efter C. A. Dahls Overtagelse af Apoteket. Den første deri indskrevne Visitats er afholdt 16. Januar 1801 og beskrives saaledes: »Ved Visitationen af Hr. Dahls Apothek i Grenaae, forefandtes *Simplicia*



Den endnu eksisterende Del af Grenaa Apoteks Ejendom paa Torvet. Her fandtes Apotekets Laboratorium. Carl Svenstrup fot.

saavelsom *Composita* ret gode: — den til een vel ordnet Apotheks nødvendige Indretning af *Laboratorium* og Materialkammer, istandsættes med det første — Egnens Beboere kan sikre, i fornøden Tilfælde, betiene sig ved Hr. Apotheker Dahls Vahre i Grenaae; som bevidnes af Hahn (Landfysikus i Aarhus Christoph Ditlev Hahn).« Iøvrigt er Udtalelserne i Protokollen meget kortfattede og enslydende; en ofte brugt Vending er: »D. D. er Grenaa Apothek visiteret til Fornøjelse« eller »til vor Tilfredshed«, hvilket udgør hele Beretningen om den stedfundne Visitats. En enkelt Gang (21. August

1810) klager Fysikus over »Opium, Asæ foetidæ og Jalappæ«, hvilke Varer var leverede Dahl af Medicinal-Provideringsskmissionen i Fredericia.

3. Marts 1810 skriver Kancelliet til Amtmanden i Randers, at det er indberettet, at der paa Markedsdagene i Grenaa skal falholdes og sælges af Galanteri- og Tåbuletkræmmerne Varer, som kun burde sælges paa Apoteket, hvilket Amtmanden anmodes om at træffe Foranstaltninger imod.<sup>14)</sup>



Efter hans Død drev Enken Apoteket i 4½ Aar med Provisor; fra November 1835 til August 1838 bestyredes Apoteket af cand. pharm. Jess Frederik Petersen\*), i den øvrige Tid af Sønnen C. F. Dahl.

### CHRISTIAN FISCHER DAHL.

Født i Grenaa 16. Maj 1813, S. a. foregaaende Apoteker, død i København 21. Juni 1884.

Gift med Frederikke Elisabeth Fischer, født 26. Maj 1818, død Februar 1905.

Han tog farm. Kandidateksamen 1834 I (haud ill.); var derefter indtil November 1835 Bestyrer for Moderen af Grenaa Apotek, konditionerede nu i København og Aalborg, men vendte i Begyndelsen af 1838 tilbage til Grenaa for igen at bestyre Moderens Apotek; dette gjorde han i Følge en Anbefaling fra Fysikus Willemoes, dat. 10. Januar 1839, »til Publici og Fysikatets fulde Tilfredshed«. 3. Januar 1839 ansøgte han om Bevilling til Apoteket, da han nu efter Overenskomst med sin Moder kunde erholde Faderens Apotek; 9. Marts 1839 udstedtes Bevillingen.<sup>10)</sup>



Chr. Fischer Dahl.

I 1858 omtales i Visitatsprotokollen, at Apotekets Laboratorium og Materialkammer har »modtaget hensigtssvarende Forbedringer«, og i 1862 bemærkes det samme om Kælderen. I de følgende Aar anskaffedes nye Blikdaaser til Vegetabilier, et nyt Giftskab indrettedes, ligesom andre mindre Forbedringer gennemførtes. I 1867 solgte C. F. Dahl Apoteket til N. F. W. E. Hoffmeyer og flyttede der-

\*) Jess Frederik Petersen. Født paa Lindtorp i Asp 18. November 1815, discipl. paa Grenaa Apotek fra 6. November 1829 til Medhjælpereksamen 6. Oktober 1834, farm. Kandidateksamen i København 1. Maj 1835 (Laud.); farm. Kandidateksamen i Norge 13. Juni 1845 (godt). Derefter Apoteker i Sarpsborg i Norge til sin Død 7. Maj 1879.<sup>11)</sup>

efter til København, hvor han boede til sin Død. 1880 udnævntes han til Justitsraad.

### NIELS FREDERIK WILHELM ELIN HOFFMEYER.

Født i Ringkøbing 7. Marts 1835, S. a. Herredsfuldmægtig, senere Byfoged i Skagen Niels West Hoffmeyer og Sofie Margaretha Augusta Bilfeldt, død i Aarhus 30. December 1910, begr. i Grenaa.

Gift 1) i København 16. November 1864 med Johanne Laurine Wilhelmine Frey, født i København 29. December 1836, D. a. Toldassistent (?) Daniel Frey og Karen Rerup, død i Grenaa 18. Juli 1880.



N. F. W. E. Hoffmeyer.

2) i Randers 10. Maj 1881 med Caroline Kjær, født i Hauerslev, Thy, 9. Januar 1852, Adoptivdatter af Prokurator i Randers Thomas Kjær og Anna Margrethe Elise Nielsen.

Var Discipel paa Hof-Apoteket i København fra 1850 til Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat i 1854 (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1856 I (haud ill.).

Konditionerede derefter i 2 Aar paa Vesterbro Apotek og i 9 Aar paa Christianshavns Apotek, indtil han fra 1. September 1867 overtog Apoteket i Grenaa. Dette havde han købt ved Kontrakt af 12. Juni 1867, og Købesummen for Apoteket med Ejendom, Have og en tilhørende Jordlod var 46.000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 30. August 1867. Straks efter Overtagelsen lod han udføre betydelige Omforandringer og Forbedringer af Apotekets Lokaler, og drev nu Apoteket i denne Ejendom til 1899, da han solgte den til Købmand C. Vogel og flyttede Apoteket til den nuværende Apoteksejendom paa Østergade. Den nye Bygning opførtes efter Tegninger af Broderen, Arkitekt Hoffmeyer, og er en smuk Ejendom i 2 Etager med Kælder; den er stærkt iøjnefaldende ved sine polerede Granitsøjler, Altan og en

særlig sekskantet Tilbygning; til Ejendommen hører en stor Have med Springvand. Officinet er stort og meget lyst, monteret i en simpel, men smuk Stil; det er udelukkende Ekspeditionslokale, og Recepturen findes i et Sideværelse. Der er meget rummelige Kældere; i alle Etager er Lofterne hvælvede og helt igennem byggede af Cement og Jern. I 1902 solgte Hoffmeyer Apoteket til Th. Thomsen og flyttede til Aarhus, hvor han boede til sin Død.

Hoffmeyer var i Aarenes Løb Indehaver af en lang Række Tilidshverv af forskellig Art; han var i det hele taget »en ualmindelig flittig og alsidig Personlighed, der op gennem Aarene viste sig i Besiddelse af en næsten udtømmelig Arbejdsevne«. <sup>17)</sup> I Medhjælper-aarene i København var han Formand for »Pharm. Læseselskab« (til 1867) og dels Formand, dels Kasserer i »Pharm. Forening« (1856—58, 1860—62, 1863—65, 1866—67). Han udgav »Uddrag af Medicinaltaxten 1856—57« (til Opklæbning til Brug i Recepturen), »Tillæg til Pharm. Stat 1856« (Kbhvn. 1864), »Haandkjøbs-Taxt« (Kbhvn. 1865) og skrev faglige og fagpolitiske Artikler. Sin største Indsats paa fagligt Omraade ydede han dog som Redaktør og Udgi-ver af »Pharm. Tidende« i Aarene 1861—68. Det var det første faglige Organ, der specielt havde til Opgave at varetage de konditionerende Farmaceuters Interesser; første Nr. udkom Oktober 1861, det sidste i December 1868; efter at have overtaget Grenaa Apotek blev Hoffmeyer i det sidste Aar bistaaet ved Redaktionen af cand. pharm., senere Medicinalrevisor A. Hlatky. Ved hans Død skrev »Farm. Tidende« herom, at »de konditionerende Farmaceuter yder ham fuldtud Anerkendelse for det Pionerarbejde, han for saa mange Aar siden udførte«.

I Grenaa var Hoffmeyer i en lang Aarrække Medlem af Byraadet (fra 1873 til 1886 og igen fra 1891) og var dér Medlem bl. a. af Havneudvalget, Fattigudvalget og Sundhedskommissionen. I 1876 var han Medstifter af »Grenaa Handelsforening« og Formand derfor til 1895; i 1883 dannedes en Sammenslutning af 24 jyske Handelsforeninger, Hoffmeyer blev Medlem af Bestyrelsen og var »de forenede jyske Handelsforeninger«s Repræsentant ved alle Handelsmøder i København. I 1887 var han Medstifter af »Grenaa Telefonselskab« og fik ved et energisk Arbejde Aaret efter dannet Sammenslutningen »Jysk Telefon Akts.« i Aarhus, for hvilket han var Direktør og til sin Død Formand for Bestyrelsen. I Grenaa var han tillige Medstifter af Fugleskydningsselskabet, af Realskolen, Asylet

og »Handels- og Kontoristforeningen«. Til sin Død var Hoffmeyer Indehaver af »Aarhus Æskefabrik«; i 1896 var han Medstifter af (og Formand for) »Apotekernes Æskefabrik og Stentrykkeri« i Aarhus. 1884 og 1890 var han Højres Folketingskandidat i Grenaa-kredsen uden dog at opnaa Valg. I September 1876, ved Aabningen af Grenaa—Aarhusbanen, udnævntes han til Ridder af Dannebrog.



Grenaa Apoteks nuv. Ejendom paa Østergade.

### THOMAS THOMSEN.

Født i Pombøl-Felsted Sogn ved Aabenraa 9. Marts 1857, S. a. Gaardejer Lorens Thomsen og Anne Marie f. Peitersen.

Gift i Vonsild ved Kolding 8. November 1885 med Marie Kathrine Tertenia Thaysen, født i Slyngsten-Felsted Sogn ved Aabenraa 17. Oktober 1858, D. a. Gaardejer Peter Thaysen og Marie Christine f. Christensen.

Var Discipel paa Nørre-Nebel Apotek fra Maj 1879 til Medhjælpereksamen ved Ribe Stiftsfysikat 31. Maj 1881 (I Kar.), konditio-

nerede derefter 2 Aar i Skanderborg, Otterup og Fuglebjerg og tog farm. Kandidateksamen 1885 I (haud ill.). Var derefter Materialist i Grenaa til 1902, da han købte Grenaa Apotek til Overtagelse 19. Oktober d. A. for en Købesum af 260,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 10. September 1902. 1917 solgte han Apoteket til cand. pharm. J. L. Hansen til Overtagelse 1. Januar 1918. Apoteker Thomsen indrettede i Ejendommens vestre Ende en lille Materialhandel, der drives endnu.

Th. Thomsen var en Tid Medlem af Grenaa Byraad, fra 1911—14 Overligningskommisær-Suppleant og i mange Aar Formand for den lokale »Sønderjyske Forening«. Han boer nu som Rentier i Fredensborg.

#### JØRGEN LUDVIG HANSEN

købte 1917 Grenaa Apotek til Overtagelse 1. Januar 1918 og fik Bevilling dertil 15. December 1917; i Maj 1920 solgte han det til C. G. A. Rasmussen. Aaret efter blev J. L. Hansen Apoteker i Aalborg.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Aalborg«).



Thomas Thomsen.

#### CARL GUSTAV ADOLF RASMUSSEN.

Født i Grenaa 9. December 1882, S. a. Urmager Rasmus Christian Rasmussen og Theresia Adelaide f. Graff.

Gift i Aarhus 7. November 1907 med Elise Eleonora Sørensen, født i Aarhus 22. Juli 1883, D. a. Oversergent, Bogholder Frederik Christian Sørensen og Eleonora Marie Sørensen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aarhus fra 1. Januar 1900 til 1. August 1903, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1903 (I Kar.), konditionerede derefter paa Uldum Apotek fra 1. November 1903 til s. D. 1904 og tog farm. Kandidateksamen i April 1906 (I Kar.). Konditionerede derefter paa Skanderborg Apotek 1. Maj 1906



C. G. A. Rasmussen.

—1. Maj 1907, paa Christianshavns Apotek 1. Maj 1907—1. November 1907 og derefter paa Reykjavik Apotek til 1. Januar 1911. Var derefter, ved Bevilling af 17. August 1910, Apoteker i Isafjord, hvor der hidtil havde været et Hjælpeapotek til Styk-kisholm Apotek; det nye, selvstændige Apotek aabnedes 23. Februar 1911 (se »Isafjord Apotek«). 6. Maj 1920 købte han Apoteket i Grenaa til Overtagelse 1. August s. A.; Bevillingen udstedtes 26. Juli 1920, Skødet tinglæstes 22. September. s. A. — Under denne og foregaaende

Apoteker er Skrankeforholdene omordnede og udvidede samt indrettet et nyt Recepturkorpus.

Til Grenaa Apotek hører Haandkøbsudsalg i Gjerrild og Tru-



Grenaa Apoteks nuværende Officin.

strup, og Apoteket har Leverance til distribuerende Læger paa Anholt og i Trustrup (2 Aar af 3, skiftende med Ebeltoft Apotek).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Grenaa Apotek kun spredte Optegnelser.

- 1) Hübertz: Aktstykker ang. Staden og Stiftet Aarhus. III, S. 332, Nr. 374.
- 2) Jyske Registre 1743—46, Fol. 407, Nr. 261.
- 3) Grenaa Justitsprotokol 1739—1752, Fol. 166.
- 4) » » » , Fol. 187, 273, 276, 296.
- 5) Supplik Protokol 1748, II Halvaar, 4. Z. 671.
- 6) » » 1750, I Halvaar, 669, 891.
- 7) Skifteprotokol 1730—54, Fol. 359.
- 8) Supplik Protokol 1755, II Halvaar, 5 M. 733; Jyske Registre, Nr. 285, 1/11 1755.
- 9) Velvillig Meddelelse af Lærer Carl Svenstrup, Grenaa.
- 10) De personalhistoriske Oplysninger vedr. Slægten Alberg stammer fra Grenaa Kirkebog.
- 11) Jyske aabne Breve 252, 29/4 1796, med Indlæg.
- 12) Skifte-Protokol 1788—1821, Fol. 204, 230.
- 13) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 14) 5. Depart. Brevbog 1810, 343.
- 15) J. W. Flood: Norges Apotekere fra 1588 til 1908. S. 227—28.
- 16) 3. Depart. Registr. 1839, Nr. 1465.
- 17) Nekrolog i »Farm. Tidende«, 1910.

# SVANE-APOTEKET I THISTED

Den første kendte Bevilling til at være Apoteker i Thisted udstedtes 5. Maj 1749 til Ole Leopold Biørnstrøm, der deri fik Tilladelse til at holde »et lidet Husapotek« i denne By for Ducholm, Ørum og Vestervig Amter. Før hans Tid har dog i al Fald Johan Christopher Apoldi drevet uprilegeret Apotekernæring i Thisted.

## JOHAN CHRISTOPHER APOLDI.

Født i Rudolstadt 8. Marts 1701, død i Thisted 13. November 1746.

Gift 1) i Holstebro 1730 med Kristine Othilie Mühlmann, født 1696, D. a. Apoteker i Holstebro Henrik Mühlmann og første Hustru Margrethe Othilie Beitzen, død i Thisted 1740, begr. 22. September.

2) i Thisted 5. Februar 1743 med Maren Pedersdatter Smith, D. a. Peder Clemmensen, Torup Strand.

Apoldi efterlod sig ved sin Død en Selvbiografi, hvoraf skal anføres følgende. I 2 Aar havde han gaaet i Latinskole i Erfurt »for at blive ved Bogen«, men da han ingen Lyst havde til den Stand, blev han sat i Apotekergærlære i Erfurt hos Greven af With og Kirchburgs Medikus og Apoteker Elias Alberti. Læretiden varede 5 Aar, efter hvis Forløb han rejste til adskillige fremmede Steder og *serverte*; overalt fandt han »noget foranderligt i Kemien og andre Scientier«. »Hvor jeg videre har *serveret*, kand mine *Testimonio* udviise Undtagen fra Holste Broe, hvor jeg har *Testimonium* nok i den første Sal. Koene, som levede med mig i 10 Aar«. Apoldi var paa Holstebro Apotek omtrent fra 1728—33.

I det mindste fra sidstnævnte Aar boede Apoldi i Thisted, til han i 1746 døde efterladende sin Familie i Armod. Efter hans Død takserede Apoteker Peiter Warberg fra Nykøbing *Urtebodens* og et andet Kammers Indhold af Apotekerverer; hans Hus vurderedes til 240 Rdl. og nogen Markjord til 100 Rdl.; Boets Udgift blev 5 Rdl. 1 Mk. 5 Sk. højere end Indtægten, og de 4 Børn blev anbragt hos Folk i Byen; Huset solgtes ved Auktion. I *Boutiquen* fandtes mange Apotekerverer og Rekvisitter, som solgtes til Byens Folk; i *Patientkammeret* har han ligesom sin Svigerfader i Holstebro taget syge i Kur og Pleje. Han efterlod sig en Del Bøger, ialt 38 Auktionsnumre, hvis Værdi ansløges til 3—4 Rdl.; men den afdøde havde bestemt, at hans medicinske, ki-



rurgiske eller pharmaceutiske Bøger og Manuskripter »i hvor slet og slit en liden Seddel kand være« ikke maatte komme bort, men samles, forsegles og gemmes »til et af Drengbørnene tilvokser og har Lyst til denne Kunst«. Mere formaaede han ikke at gøre for at støtte dem paa deres Vej gennem Livet.')

### OLE (OLAVE) LEOPOLD BIØRNSTRØM.

Født i Biørnkulla i Sverige, død i Thisted 6. April 1749.

Han havde rejst i de fleste Lande i Europa og i 11 Aar praktiseret som Læge i Sverige, bl. a. i Stockholm, hvor han 3. August 1747 af den svenske Konge Frederik I blev udnævnt til Hofmedikus med tilhørende Hæder og Rang, men uden Løn. Paa Foranledning af »Proprietæerne« i Dueholm, Ørum og Vestervig Amter (under det nuv. Thisted Amt) kom han i December 1748 til Thisted. 10. Marts 1749 indsendte »Proprietæerne« en Ansøgning til Kongen, hvori de skildrer deres hidtidige Nød og Elendighed, da de ikke havde nogen Hjælp og Undsætning af nogen erfaren Læge under »heftig og hastig Sygdom«. Nu var Biørnstrøm kommen til Thisted efter ved sin Praksis at have erhvervet sig stor Anseelse i Sverige, hvilket var dem til stor Hjælp; men endnu manglede de det, som var ligesaa fornødent, ja mere magtpaaliggende, nemlig gode Medikamenter; det nærmeste Sted disse kunde faas var i Aalborg eller Viborg, hvilket navnlig om Vinteren kunde tage 3—5 Dage, var meget kostbart paa Grund af de lange Rejser og ofte omsonst, da Patienten var død i Mellemtiden. De bad derfor om, at Biørnstrøm maatte faa Bevilling til et lidet Husapotek i Thisted for de 3 Amter. Amtmand Verner Rosenkrans anbefalede 24. Marts Andragendet, og 5. Maj 1749 udstedtes den ønskede Bevilling<sup>2)</sup>); da var Biørnstrøm imidlertid en Maaned i Forvejen afgaaet ved Døden i Amtsforvalter Foghs Gaard.

Amtmanden kaldte i sin Anbefaling Biørnstrøm for »en dansk Mand«, der af Kærlighed til sit Fædreland havde ladet sig overtale til det lille Levebrød i Thisted. Bymændene i Biørnkulla bevidnede imidlertid 29. April 1749, at han var født i Biørnkulla Sogn og By i Skaane og ikke havde andre Sødskende end Halvbroderen Rasmus Olufsen der paa Stedet.<sup>3)</sup>

Biørnstrøm har dog haft nogen Medikamenthandel i Thisted. Blandt hans Efterladenskaber fandtes en Trælade med nogen Medicin og en anden med nogle Urter; desuden en Kuffert med en Del Medicinalvarer, en Dragkisteskuuffe med 102 forskellige Slags Medikamenter og et Rejseapotek med Indhold; det meste betegnedes

dog som bedærvet, ubrugeligt, unyttigt, udueligt og uafsætteligt. En Del af Varerne tilsløges ved Auktion 10. Oktober 1749 Amtsforvalter Fogh for 20 Rdl.<sup>4)</sup> Apotekerverar og Løvsøre indbragte ialt 222 Rdl. 1 Mk. 14½ Sk.; Boets Overskud blev 390 Rdl. 5 Mk. 2 Sk.

### JACOB GESIUS

indgav 6. August 1750 fra København en Ansøgning til Kongen, hvori han siger, at han fra Ungdommen af havde været paa Apoteket i Aarhus og der lært Farmacien og Kemien; efter endt Læretid havde han serveret paa samme Apotek og flere deslige Steder i Danmark og Norge; ved sin Omrejse havde han erfaret, at det Aaret forud bevilgede Apotek i Thisted ved Biørnstrøms Død var blevet vakant. Da nu de fleste i denne By og de 3 Amter ønskede, at nogen igen vilde nedsætte sig dér som Apoteker, og en Del desuden var villige med nogen Hjælp og Assistance, besluttede han at rejse til København for at tage Eksamen. Denne fandt Sted 25. Juli 1750, og han blev befundet kapabel og duelig til at indrette og forestaa et Apotek; dette bevidnes af Dekanus for det medicinske Fakultet Professor B. J. de Buchwald efter Anmodning af Danske Kancelli. Gesius bad nu om at maatte oprette et lidet Apotek i Thisted, og blev dertil anbefalet af Amtmændene Rosenkrans til Krabbesholm og Ivar Holck i Aalborg Stift; den sidste bemærkede dog, at Supplikanten var ham ubekendt, da han ikke havde set hans Testimonier. 9. Oktober 1750 fik Gesius den ønskede Bevilling.<sup>5)</sup>

I 1757 udtalte Gesius i en Ansøgning til Kongen, at han dels ved egne Midler og dels ved Hjælp af et anseligt Pengelaan havde faaet Apoteket indrettet og siden holdt det i den Stand, at han dermed forsvarligen har kunnet betjene Publikum; men at han nu, da Fortjenesten derved ej kan blive tilstrækkelig til baade at gøre nyt Indkøb i Stedet for de mange Varer, som henligger uafsættelige, og betale store Renter aarligt, ikke kan have den nødvendige Subsistens. Han fik da 29. Juli s. A. Kongens Tilladelse til at afstaa Apoteket og Privilegiet til en i Apotekerprofessionen dygtig, eksamineret Person, som dog skulde ansøge om Stadfæstelse af Bevillingen.<sup>6)</sup> Aaret efter solgte Gesius Apoteket til C. A. Ziegler.

Om Gesius' Herkomst vides intet; maaske er han i Familie med Apoteker Gesius i Aarhus (jvf. I, S. 164—172); han døde som en fattig Mand i Hørдум.

## CHRISTIAN AUGUST ZIEGLER.

Født i Lyksborg 1722, død?. Gift.

Hans »kristelige og skikkelige Forældre« havde opdraget ham til 1733, da en adelig Frøken tog ham med sig til Stovgaard\*) ved Horsens; kort Tid efter kom han i Huset hos Apoteker Jacob Schmidt i Horsens, hos hvem han blev Discipel 1735; da Apoteket 1743 gik over til Gottfried Schmidt, blev Ziegler hos denne et Aar som Svend, var derefter 3½ Aar paa Svane-Apoteket i Aalborg, 2½ Aar paa Sønderborg Apotek, 3 Aar hos Hr. Bech i Altona og fra Paaske 1753 til Paaske 1756 hos Apoteker, Assessor Fabricius i Berlin; fra denne kom han tilbage til Horsens og var hos Schmidt til Mikkelsdag 1758. Disse Oplysninger findes i Zieglers Eksamensbevis, dat. 19. Oktober 1758; selve Eksamen fandt Sted 17. s. M. efter Anmodning af Ziegler, der stod »udi Handel« om et Apotek i Thisted; han erklæredes for »en god og habil Apoteker« og eksamineredes derefter tillige i de til Praxin medicam henhørende Videnskaber, hvori han blev funden saa dygtig, at han kunde betros »at betjene syge og skrøbelige med gode Raad og Medikamenter, i Sær hvor ingen Medicus promotus er eller saa hastigt kan faas«.7) 24. November 1758 fik Ziegler Bevilling til Thisted Apotek.

Landfysikus i Viborg Chr. Elovius Mangor afholdt 16. Februar 1769 Visitats paa Thisted Apotek, og det viste sig ved denne Lejlighed, at de mange Klager, som i Tidens Løb var fremkommet over Ziegler, var berettigede. Apoteket var i en sørgelig Forfatning. Ziegler var meget forfalden til Drik, var efter alles enstemmige Vidnesbyrd daglig fuld og havde regelmæssigt hveranden Dag et Raserianfald. Han var fattig og havde ingen Kredit blandt Folk formedelst hans slette Husholdning og Tilstand. Af samme Aarsag havde han hverken Svend eller Dreng, men hans Kone var ham alt, og Mangor fornam, at hun vidste mere af det lidet, der var, end han. I Apoteket saa det slemst ud; Træbøsserne var ormstukne og nogle itu, Glassene var uden Propper, sønderbrudte eller mugne, Salvedaaserne irrede, og de andre Kar ej bedre; men det værste var, at i dem alle var næsten intet. Alle de Medikamenter, Fysikus saa, var næppe 10 Rdl. værd, og der fandtes slet intet af de almindeligste og mest brugte Ting som Rabarberrod, Sennablade, Salpeter, Kinabark o. desl. I sin

\*) Stovgaard ejedes 1733 af Oberst Henning v. Arenstorff, hvis Datter Margrethe (født 1712) i 1751 solgte den til Apoteker Jacob Schmidts Enke i Horsens (jvf. II, S. 65).

Beretning af 27. Februar til Collegium medicum om disse Forhold fremhæver Mangor den store Ulempe, det er for de 3 Amter med over 15.000 »skattende Mennesker« ikke at have et ordentligt Apotek. Han henstiller til Kollegiet, om det ikke var rigtigst at fratage Ziegler Bevillingen mod at lade hans Efterfølger give ham og efter hans Død Enken 30 Rdl. i aarlig Pension, hvorved han nogenledes soulageredes. Det vilde sikkert ikke være vanskeligt, mener han, at finde en brav Karl, der vilde drive Apoteket, ikke mindst hvis han, som andre Steder, fik Tilladelse til at herbergere Fremmede og til at sælge Vin, Krydderier o. lign.

Amtmand og Byfoged bekræftede Mangors Indberetning, og 14. August 1769 indstillede Kollegiet, at Ziegler skulde have sit Privilegium forbrudt og af Eftermanden den af Fysikus foreslaæde Pension, og paa disse Betingelser blev da Ziegler afsat ved kgl. Brev af 29. September s. A.<sup>9)</sup>

Ziegler boede i 1775 i Nykøbing paa Mors og handlede der med Medikamenter.

#### FREDERIK VILHELM DUCKE.

Født paa Villerup, Skallerup Sogn ved Hjørring, 1739, døbt 16. Marts, S. a. Løjtnant Jens Bircherod Ducke og Marthe Nielsdatter, død i Thisted 1794, begr. sønden Kirken 10. November.

Gift med Johanne Holst, født i Thisted 1749, døbt 25. November, D. a. Købmand Thomas Holst og Else Marie Tollund; (hun siges 31. December 1795 at være gift 2) med Johs. Chr. Søltøft i Thisted).

Han var 1757—64 Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg og konditionerede derefter smst. som Svend til 1769. 1. Juni d. A. ansøgte han fra Aalborg Kongen om at faa Bevilling til i Zieglers Sted at indrette et godt og forsvarligt Apotek i Thisted.<sup>9)</sup> Paa Stiftamtmand Holcks Foranledning udtalte Apoteker Rübner i Aalborg sig om Duckes Levnedshold og Duelighed og medgav ham da sin bedste Anbefaling for de 12 Aar, han havde været i hans Hus. 29. September 1769 udstedtes Duckes Bevilling, og heri bestemmes, at det af Ziegler drevne Husapotek skal nedlægges, og at Ducke skal oprette et nyt og forsvarligt Apotek, og at han skal betale Ziegler og dennes Enke 30 Rdl. aarligt, saalænge de lever, »til en liden Hjælp i deres fattige Omstændigheder«.<sup>9)</sup> Ducke skulde først lade sig eksaminere, hvilket skete 9. November s. A.; samtlige Eksaminatorer fandt ham »antagelig«.<sup>10)</sup>

Ducke angives at have flyttet Apoteket et Par Gange; først i 1771, senere i 1787, da han flyttede det til en ham tilhørende stor Gaard paa Torvet. Han var Indehaver af Apoteket til sin Død; det sidste halve Aar var det dog bortforpagtet til efterfølgende Apoteker H. E. N i e m a n n.



Svane-Apoteket i Thisted 1884.  
Apoteksjendommen ses i Forgrunden tilhøjre.

26. Marts 1790 fik Ducke og Hustru Bevilling til at sidde i uskiftet Bo og til sin Tid at skifte med Samfrænder.<sup>11)</sup>

### HANS ERIK NIEMANN.

Født i Uth ved Horsens 1761, døbt 13. September, S. a. Sogne-  
degn Hans Niemann, død i Kristiania 11. Maj 1818.

Gift i København 19. Juli 1797 med Cathrine Marie Peckel, født  
paa Kongsberg 29. Marts 1779, D. a. Apoteker Frantz Peckel og  
Christiane Sofie Rogstad, død i Kristiania 21. April 1832.

Fra 1777—84 var han Discipel paa Thisted Apotek, konditione-  
rede smst. i 3 Aar og derefter i Kongsberg til 1791, da han kom til  
Vajsenhus-Apoteket i København, hvor han var indtil Eksamen 24.

Maj 1794 (enst. Laud.).<sup>10)</sup> Han blev derefter Forpagter af Thisted Apotek hos F. V. Ducke og efter dennes Død et halvt Aar efter hos Enken mod en aarlig Afgift af 130 Rdl. I November 1795 købte han Apoteket af hende og ansøgte 24. s. M. om Bevilling; Amtmanden erklærede hertil 5. Januar 1796, at han i 1½ Aar havde kendt Niemann som Forpagter af Apoteket, i hvilken Tid han havde opført sig som en duelig og særdeles paapasselig Mand; 5. Februar 1796 udstedtes Bevillingen.<sup>12)</sup> Allerede et Par Maaneder efter solgte han Apoteket til J. G. Kollberg. Niemann siges at have flyttet Apoteket til dets nuværende Plads.

Han rejste nu til Norge, hvor han 17. Marts 1797 fik Bevilling »paa 16 Aar« som Bestyrer af Svane-Apoteket i Kristiania; i Følge Kontrakt af 27. Oktober s. A. gav han 12.000 Rdl. for Gaard, Varer og Inventar. — Niemann optoges 31. Oktober 1799 i det dramatiske Selskab i Kristiania og spillede i Aarene 1806—08 oftere Tjenerroller ved dette Selskabs Teaterforestillinger.<sup>13)</sup>

#### JOHAN GUSTAF KOLLBERG.

Født i Landskrona 1768, S. a. Apoteker Johan Kollberg og Christina Rytting, død i Thisted 1808, begr. 3. Juni. — Gift med Else Marie Ducke.

Var fra 1779 til 1786 Discipel i Cimbrishamn, konditionerede derefter 2 Aar i Karlskrona, 2 Aar i Odense Løve-Apotek, 5 Aar i Faaborg, derefter en kort Tid i 1795 paa Christianshavns Apotek og fra 1. Januar 1796 paa Løve-Apoteket i København til Eksamen 30. April s. A. (Laud.).<sup>10)</sup> Ved Kontrakt af 15. Maj 1796 købte han Thisted Apotek for 3600 Rdl. og fik Skøde derpaa 13. Juni 1797; s. D. udstedte han en Panteobligation paa 800 Rdl. til Pastor Michael Vogelius Steenstrup mod Pant i Apoteket. Gaarden betegnes i Skødet som liggende paa Algades nordlige Side med Peder Knakkergaards Hus mod Øst og Præstegaardshaven og Guldsmed Klems Enkes Hus mod Vest, brandforsikret for 1030 Rdl.<sup>14)</sup> Først 4. Februar 1797 ansøgte Kollberg om Bevilling som Apoteker i Thisted og fik den d. 17. Marts 1797.<sup>15)</sup>

20. Juni 1800 maatte Kollberg overgive sit Bo til Konkursbehandling; Privilegium, Materialia, Vasa og Instrumenter blev ansat til 2400 Rdl., Gaarden, »af nyt opbyggt og i meget god Stand«, til 1300 Rdl. Md. Søltoft (Duckes Enke) var første og største Prioritetshaver og tillod Kollberg vedblivende at drive Apoteket, da der

paa den Tid grasserede smitsom Sygdom, saa at det vilde være ufor-  
 svarligt at lukke Apoteket.<sup>10)</sup> Ved femte Auktion 17. November  
 1800 lykkedes det at faa Apoteket solgt; P e d e r B e c h fra Frede-  
 ricia blev her højstbydende med ialt 3610 Rdl. for Gaard og Apotek  
 og tog straks sin Ejendom i Besiddelse. I Kontraktens § 9 findes



Svane-Apoteket i Thisted, Gaardparti 1884.  
 Efter Tegning af fhv. Apoteker C. F. A. Gottschalch.

endnu den Bestemmelse, at der skal udredes aarligt 30 Rdl. til Apo-  
 teker Zieglers Enke.

I 1798 klagede Kollberg til Kongen over, at Købmændene i Thi-  
 sted og Nykøbing paa Mors solgte »en stor Del af de hos Almuen  
 mest brugelige Apotekervarer«; 9. Marts s. A. fik Amtmanden Brev  
 om at søge dette ændret.<sup>21)</sup> — Samme Dag blev et af Kollberg og  
 Hustru Else Marie Ducke (en D. a. den tidligere Apoteker smst.?)  
 under 23. Februar s. A. oprettet Testamente kgl. konfirmeret.<sup>22)</sup>

### PEDER BECH.

Født i Stenløse ved Odense 28. April 1768, S. a. Skovrider Ras-  
 mus Bech og Barbara Reimann, død i København 1825.

Fra 1782 til 1788 var han Discipel i Faaborg og konditionerede

derefter paa Holstebro Apotek fra 1789 til 1794 og paa Viborg Apotek fra 1794 til 1798, hvorfra han rejste til København for at læse til Eksamen, som han bestod 27. April 1799 (enst. Laud.).<sup>10)</sup> Som ovenfor anført købte han Apoteket i Thisted paa Auktion 17. November 1800 for 3610 Rdl.; 12. Februar n. A. ansøgte han om Bevilling, som udstedtes 27. Marts 1801 (kgl. konfirm. 21. December 1810).<sup>17)</sup> I 1823 solgte han Apoteket til **L a r s C h r. D a h l e r u p**.

I 1810 ansøgte Bech om Tilladelse til at fordre kontant Betaling for de Lægemidler, som efter Doktor eller Kirurgs Recepter maatte udleveres eller ogsaa tilstrækkelig Sikkerhed for, hvor og naar han kan hæve Betaling; 26. Maj fik Amtmanden Ordre fra Kancelliet om at meddele Bech, at det maatte have sit Forblivende ved Forordningen.<sup>18)</sup> 6. Juni 1812 skrev Kancelliet til Medicinalprovideringens-Kommissionen, at Apoteker Bech i Thisted ikke har faaet de fra Kommissionen begærede Varer, og at der i Amtet var Mangel paa disse.<sup>18)</sup>

#### LARS CHRISTIAN DAHLERUP.

Født i Hillerød 7. Juli 1799, S. a. senere Hospitalsforstander og Vejinspektør Hans Dahlerup og Sophie (Vilhelmine?) Marie Birch, død i Aarhus 15. Maj 1876.

Til sit 13. Aar gik han i »den lærde Skole« i Hillerød og blev derefter »af Lyst til Farmacien« Discipel paa Kgl. Frederiks Hospitals Apotek i København; efter 5 Aars Læretid blev han prøvet af Stadsfysikus Dr. Lund, der gav ham et fordelagtigt Vidnesbyrd; var derefter Medhjælper paa samme Apotek og hørte samtidigt H. C. Ørsteds Forelæsninger; 17. November 1818 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>10)</sup> I 1823 købte han Thisted Apotek og fik 20. Juni s. A. Skøde derpaa af Bech (tingl. 21. s. M.); Købesummen var 10.800 Rdl., og Købet omfattede Apotek og Gaard, Brand-Nr. 38, med tilliggende Grund og 2 Haver; 15. Juli ansøgte han om Bevilling, der udstedtes 21. November 1823.<sup>10)</sup> I 1846 solgte han Apoteket i Thisted til **G. A. E y b e r**.

L. C. Dahlerup fik 18. August 1824 Bevilling til at oprette det nuværende Fjerritslev Apotek (tidl. i Kjettrup) og drive det sammen med Thisted Apotek. 9. December 1831 fik han yderligere Bevilling til at drive Thyholm Apotek (nu Hvidbjerg Apotek) og lade det forestaa ved en Provisor; begge disse Apoteker solgte han i 1841.

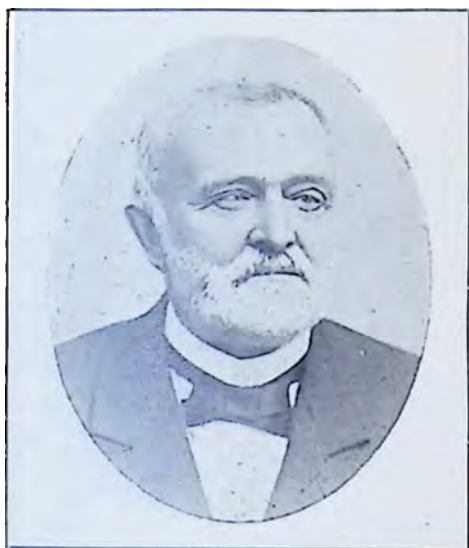


(Se »Fjerritslev Apotek« og »Hvidbjerg Apotek«).

Efter at have solgt Thisted Apotek var han bosiddende i Aarhus.

### GUSTAV ADOLPH EYBER.

Født 27. Oktober 1822 paa Ørumgaard i Thy, S. a. Proprietær Frederik Vilhelm Eyber og Bølette Schack, død i Vanløse 31. August 1902.



Gustav Adolph Eyber.

Gift 17. Januar 1850 med Antoinette Christine von Bülow, født 14. December 1830, D. a. Overkrigskommissær, Toldforvalter i Thisted Magnus Martin von Bülow, død i København 5. September 1917.

Han var Discipel paa Thisted Apotek 1836—40, blev farm. Kandidat 1843 II (haud ill.) og konditionerede paa Løve-Apoteket i Kristiania og i Berlin, indtil han i 1846 købte Thisted Apotek for 26,500 Rdl. 4. April d. A. ansøgte han om Bevilling; Amt-

mand Rosenkrantz havde intet at erindre mod Ansøgningen, og 21. August anbefalede Sundhedskollegiet den uanset, at Supplikanten kun var 23 Aar gl.; 19. November 1846 udstedtes Bevillingen; i denne var nu indsat den Klausul, at Apotekeren skulde svare Nærings-skat.<sup>20)</sup>

I 1859 solgte Eyber Apoteket til Ch r. T u l l i n P e t e r s e n og var derefter i de følgende 25 Aar Ejer af Herregaarden Kvistrup ved Struer; herfra flyttede han til København.

### CHRISTIAN TULLIN PETERSEN

købte 1859 Thisted Apotek for 50.000 Rdl. og fik Bevilling dertil 6. September s. A.; i December 1873 solgte han det til H. T. L. B e r t e l s e n og blev Aaret efter Apoteker i København.

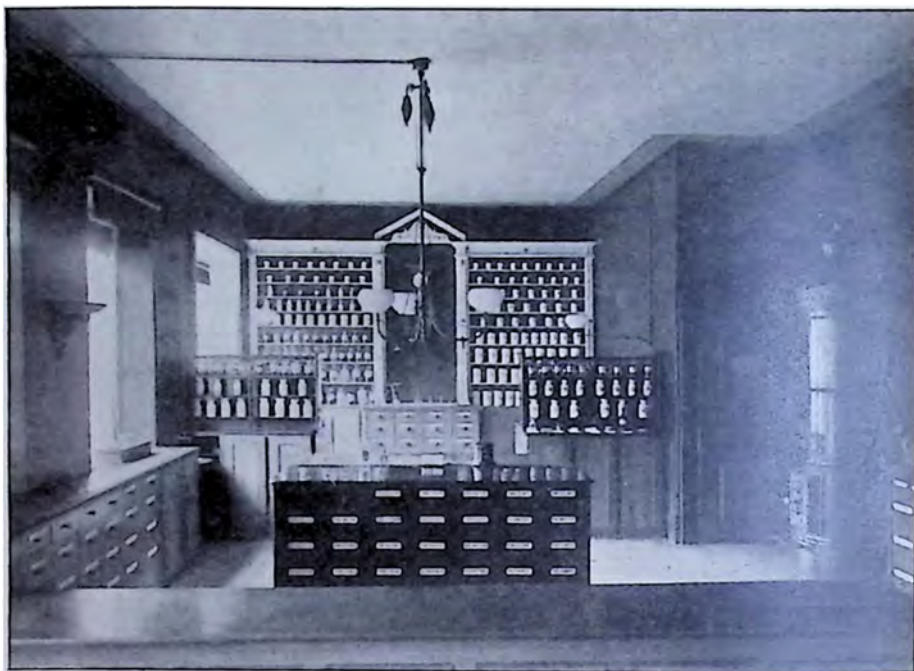
(Biografi se »Gammel Torvs Apotek i København«).

HENRIK THEODOR LIUNGE BERTELSEN.

Født i København 1827, død i København 25. Marts 1904.

Gift med Agathe Elisabeth Brinkmann, død i København 2. April 1922.

Han kom til Farmacien 1843 og tog farm. Kandidateksamen



Svane-Apoteket i Thisted, Officinet 1884.

1850 I (haud ill.); var senere i en Del Aar Brygger i Thisted og konditionerede derefter bl. a. paa Vajsenhus-Apoteket i København. I December 1873 købte han Thisted Apotek for 73.000 Rdl. og fik Bevilling dertil 14. Februar 1874. Han lod Apoteksløkalerne gennemgaa en Del tiltrængte Forbedringer. I Visitatsprotokollen skrives herom 31. Juli 1875: »Ved den idag foretagne Visitation af Thisted Apothek fandtes, at Apotheket havde modtaget betydelige Forbedringer og Udvidelser med Hensyn til Lokalernes Indretning. Navnlig var Officinet bleven lyst og smukt med 2de Recepturer«; og 4. August 1877 skrives, at Apoteket var bleven forsynet »med et smukt og hensigtsmæssigt indrettet Dampapparat, der vistes Visitatorerne i Virksomhed«. I 1884 solgte han Apoteket til C. F. A.

Gottschalch og boede derefter som Partikulier i København til sin Død.

H. Bertelsen var en kort Tid Medlem af Bestyrelsen for »Pharm. Medhjælperforening« fra dennes Stiftelse i Oktober 1873, til han det følgende Aar overtog Apoteket i Thisted. I denne By var han Formand for den lokale Afdeling af »De danske Vaabenbrødre« og blev som saadan 24. September 1884 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

CHRISTIAN  
FREDERIK  
AUGUST

GOTTSCHALCH

købte i 1884 Thisted Apotek til Overtagelse 11. Juni s. A. for 230.000 Kr. og fik Bevilling der- til 22. Juli 1884; i 1891 solgte han det til Ch r. K.

R a f n og købte det følgende Aar Apoteket i Faaborg. (Biografi se »Faaborg Apotek«).

CHRISTIAN KUHLMANN RAFN.

Født i Aalborg 26. Juni 1866.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg fra Januar 1883 til Januar 1886, konditionerede derefter ½ Aar og tog farm. Kandidat-



Svane-Apoteket i Thisted efter Ombygningen i 1898.

eksamen 1887 II (godt). I 1891 købte han Thisted Apotek for 260.000 Kr. til Overtagelse 1. Oktober s. A. og fik Bevilling dertil 3. Marts 1892. Han ombyggede i 1898 Apoteksejendommen, og i Visitatsprotokollen skrives herom 4. December 1899: »Apotheket er siden forrige Visitats bygget om, og samtlige Lokaler er nye og forsynede



Viggo M. C. Kierulff.

med nyt Inventar. Indretningen og Udstyrelsen synes meget gode«. I 1907 solgte han Apoteket til Gustav Johs. Møller, boede derefter nogle Aar som Rentier i Hellerup og boer nu i Sebbesund pr. Nibe.

GUSTAV JOHANNES MØLLER købte 1907 Thisted Apotek for 385.000 Kr. til Overtagelse 1. Juli s. A. og fik Bevilling dertil 6. Juli 1907; i Maj 1918 solgte han det til V. M. C. Kierulff og købte det følgende Aar Svane-Apoteket i Slagelse.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Slagelse«).

### VIGGO MARTIN CARL KIERULFF.

Født i Skee ved Ringsted, Haraldsted Sogn, 18. November 1886, S. a. Fabrikant Carl Gotfred Kierulff og Marie f. Clausen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 1. September 1902 til April 1906, tog farm. Medhjælpereksamen April 1906 (I Kar.) og farm. Kandidatksamen Oktober 1907 (II Kar.). Konditionerede derefter paa Jernbane-Apoteket i Slagelse (1. November 1907—1. Februar 1909), paa Elefant-Apoteket i Holbæk (1. November 1909—1. Maj 1910), paa Svane-Apoteket i Helsingør (1. Maj 1910—1. Oktober 1910), paa Frederiksværk Apotek (1. November 1910—s. D. 1911), i Schaffhausen (1. November 1911—1. Oktober 1912) og derefter paa Jernbane-Apoteket i Slagelse fra 1. Oktober 1912 til Overtagelsen af Svane-Apoteket i Thisted. Dette købte han i Maj 1918 for 440.000 Kr. og overtog det s. D., Bevillingen blev udstedt, 3. Juli

1918; Købekontrakten og Skøde udstedtes 24. Juli s. A. (tinglæst 13. August). I 1924 ombyggedes Ejendommen, som ved denne Lejlighed blev forhøjet med en Etage.

Til Apoteket hører f. T. Haandkøbsudsalg i Klitmøller (16. Juli 1909) og Hjardemaal (5. December 1907).



Svane-Apoteket i Thisted efter Ombygningen i 1924.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

<sup>1)</sup> Thisted Auktionsprotokol 1740—79, Fol. 51.

» Skifteprotokol 1735—77, Fol. 169.

<sup>2)</sup> Jyske Registre 129, <sup>3)</sup> 1749, med Indlæg.

- \*) Skifteprotokol 1735—77, Fol. 197.
- \*) Auktionsprotokol 1740—79, Fol. 81.
- \*) Jyske Registre 246, 2/10 1750, med Indlæg.
- \*) » » 162, 2/1, 1757, » »
- \*) Thisted Justitsprotokol 1755—61, Fol. 438.
- \*) Jyske aabne Breve 290, 2/1, 1769.
- \*) Supplik-Protokol 1769, I Halvaar, 6 M, 1353.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) Skifteprotokol 1776—1801, Fol. 412.
- \*) Jyske aabne Breve 59, 2/2, 1796.
- \*) J. W. Flood: Norges Apotekere fra 1588 til 1908. S. 128.
- \*) Skiftedokumenter 1776—1801.
- \*) Jyske aabne Breve 162, 2/3, 1797.
- \*) Skifteprotokol 1776—1801, Fol. 535.
- \*) 5. Depart. Registr. 1801, Fol. 20, Nr. 197 .
- \*) 5. Depart. Brevbog 1810, 994; 1812, 1149.
- \*) 3. Depart. Registr. 1823, 1163.
- \*) 3. » » 1846, 647.
- \*) Jyske Tegnelser 1798, Nr. 46.
- \*) Jyske Registre 1798, Nr. 170.

## RINGKØBING APOTEK

Apoteket i Ringkøbing er oprettet som *Filial-Apotek af Løve-Apoteket i Kolding* ved en Bevilling, som 31. Oktober 1749 tildeltes Apoteker Christian Cornelius Eilschou med samtidig Tilladelse til at lade det forestaa af en Provisor. Eilschou havde ansøgt om at maatte anlægge et Apotek enten i Varde eller Ringkøbing og som Støtte for sin Ansøgning anført dels, at der paa Jyllands Vestkyst fra Varde til Lemvig ikke fandtes noget Apotek, og dels, at han siden Anlæggelsen af Vejle Apotek (i 1744) ikke havde den fornødne *Debit* paa Medikamenter. Efter Stiftbefalingsmanden, Holger Scheels, Forslag blev Ringkøbing valgt til Sæde for det nye Apotek.

Eilschou købte ved Auktion i Dødsboet efter afg. Mad. Birgitte Cathrine sal. Regimentsfeltskær Gerhard Geeritz dennes Gaard, der laa med den *østre Side til Adelgaden*<sup>1)</sup>, hvilket vanskeligt kan siges om nogen Gaard i Ringkøbing undtagen maaske om den, der ligger som Nr. 23 i Grønnegade (i 1899) lige for Bredgade; nogen Sikkerhed for, om man her skal søge det første Apotek, har ikke kunnet skaffes til Veje. Han udvidede sin Grund ved af Krigsraad, Regimentskvartermester Svenning Andersen til Søndervang for 50 Rdl. at købe en Have norden for den; til Kapellanen Jens Bøgvad solgte han allerede tidligere noget af Grunden og et Udhus mod vest.<sup>1)</sup>

Allerede efter 2 Aars Forløb solgte Eilschou Apoteket i Ringkøbing til sin Provisor Jacob Elias Hoffmann. Magistraten i Ringkøbing attesterede ved denne Lejlighed, at Apoteket ikke alene laa paa et smukt og sirligt Sted, men »endog efter dessens Beskaffenhed af Hr. *Apoteker Eilschou i Kolding*, vel Indrettet og udi anseelig Stand bekostet, som Byen, og Egnen, kand være vel tiendt med«.

Eilschou var Apoteker i Kolding 1744—1779 og efterfulgtes her

af Sønnen Morten Christian Eilschou. I 1772 købte han Ribe Apotek til den anden Søn Andreas Michael Eilschou.

(Biografi af C. C. Eilschou se »Løve-Apoteket i Kolding«, I, S. 146—150).

### JACOB ELIAS HOFFMANN

havde været Medhjælper i Kolding hos Eilschou, inden han blev Bestyrer af Filialen i Ringkøbing. Da Eilschou i 1750 ansøgte om at overdrage ham dette Apotek, siges der af Magistraten om Hoffmann, at han var en »Mid-aldrende, *habil* Karl, som i Nogle Aar, skal have Rejst, baade i og uden Landet, paa *Apoteker-Konsten*«, og at han »trolig og vel, til des, upaaklagelig har opvartet, forestaaet og Forrettet« Apoteket i Ringkøbing.<sup>2)</sup> 19. November 1751 fik Hoffmann sin Bevilling.

Allerede i Februar s. A. havde Hoffmann paa Auktion efter Terman Jensen købt en paa Adelgaden beliggende Gaard, der strakte sig med Sydsiden til *Storgaden* (Adelgade, nu Bredgade) og med Østsiden til Østergade eller Damstrædegade; mod Vest grænsede den til Seign. Christen Iversen Noe og mod Nord til Borgmester Niels Bierghs Lejevaaninger; Købesummen var 501 Rdl. Hertil flyttede Hoffmann nu Apoteket, og her har det siden da været beliggende. For Apoteket betalte han Eilschou 1500 Rdl. og for den gamle Apoteksgaard 200 Rdl.<sup>3)</sup>

I 1755 ansøgte Hoffmann om at maatte flytte Apoteket i Ringkøbing til Holstebro, hvor der intet Apotek var oprettet siden denne Bys Brand i 1733; Ansøgningen blev afslaaet. Samme Aar ansøgte han igen om at blive Apoteker i Holstebro mod at holde Provisor i Ringkøbing eller sælge dette Apotek; og 17. Oktober s. A. blev det bevilget paa disse Betingelser (se nærmere under »Det gamle Apotek i Holstebro«, II, S. 171). I nogle Aar drev han nu begge Apoteker, indtil han 22. Marts 1760 ansøgte Kongen om at maatte sælge Ringkøbing Apotek til Provisoren der, J o h a n F r e d e r i k H e i n, hvilket bevilgedes.

(Biografi se »Det gamle Apotek i Holstebro«).

### JOHAN FREDERIK HEIN.

Død i Ringkøbing 18. eller 19. Marts 1780, 58 Aar gl.

Gift i Holstebro 1. Oktober 1760 med Jomfru Birgitte Mogensdatter Thiim, død i Ringkøbing 1800, begr. 17. November, 81 Aar gl.



Om hans Uddannelse etc., inden han blev Provisor paa Ringkøbing Apotek, vides intet; da Hoffmann ansøgte om at maatte sælge ham dette Apotek, betegnes han som »en gammel Candidatus Pharmaceuphticus som i Mange aar, har forestaaet Een og anden Apoteqve med Berømmelse« og straks vil lade sig eksaminere.<sup>4)</sup> 15. August 1760 fik Hein Bevilling til Ringkøbing Apotek; 28. Februar s. A. havde han faaet Skøde derpaa af Hoffmann; Købesummen var 1400 Rdl. kurant.<sup>5)</sup>

28. November 1771 skrev Hein til Kongen, at han »deels formedelst Tiidernes Forandring, og deels formedelst manglende Forskud, hverken har kunnet afbetale Renterne, mindre noget af *Capitalen*« af de Penge, han i sin Tid har maattet laane for at kunne overtage Ringkøbing Apotek; for at hans Kreditorer dog kan faa nogen Erstatning, og han selv ikke blive *Totaliter ruinered*, beder han om Tilladelse til at sælge Apoteket, til hvilket han har en Køber i Dr. H a n s V e n n i n g h a u s e n i Svendborg. De forskellige Autoriteter, der udtalte sig om Sagen, var enige i, at Venninghausen skulde forpligtes til at tage Examen pharmaceuticum, inden han fik Bevilling, og paa denne Betingelse udstedtes ogsaa 15. Februar 1772 Bestalling for Hans Venninghausen at være Apoteker i Ringkøbing.<sup>6)</sup> Salget gik dog ikke i Orden, eller ogsaa har Venninghausen maaske ikke villet underkaste sig farm. Eksamen; det følgende Aar solgte Hein sit Apotek til J o h a n S e b a s t i a n S t a b e l, medens Venninghausen blev Apoteker i Rudkøbing (se II, S. 107—112).

Hein efterlod sig ved sin Død kun Indbo og Gangklæder til en Værdi af 20 Rdl. 4 Mk. 10 Sk., hvorfor Skiftet hastigt sluttedes, efter at Enken havde lovet, naar Omstændighederne tillod det, at afbetale enhver af Kreditorerne noget af Gælden. Dette er der næppe blevet noget af, thi Enken og hendes Datter levede endnu i 20 Aar i stor Armod, understøttede af Fattigvæsenet. (Datteren døde en Ugestid før Moderen, begr. 10. November 1800).

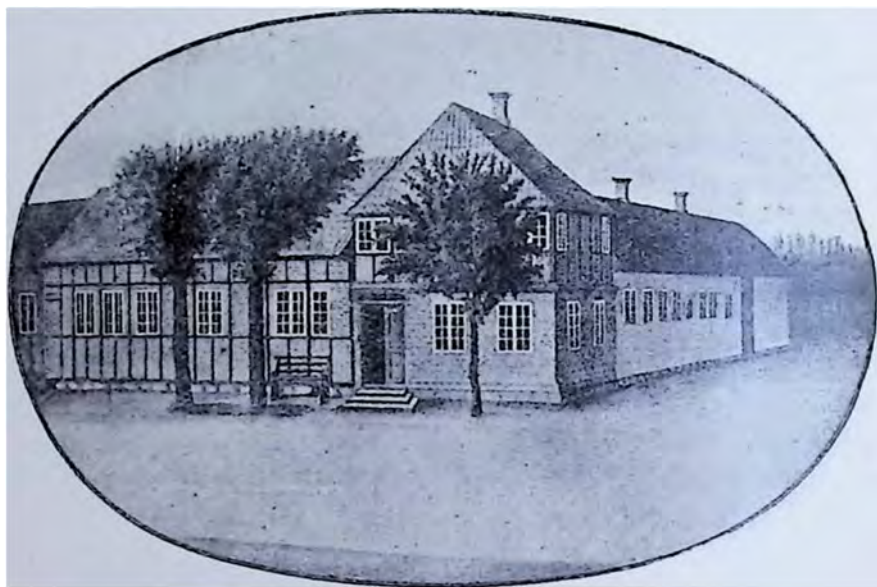
#### JOHAN SEBASTIAN STABEL.

Født i Viborg 25. Oktober 1747, S. a. Stads- og Sliftskirurg Sebastian Stabel og Anna Christine Samsø, død i Ringkøbing 16. August 1779.

Gift 1) i Viborg 7. Oktober 1773 med Jfr. Margrethe Moth Stabel, død i Ringkøbing 1774, begr. 22. December, 41 Aar 11 Mdr. gl.

2) i Ringkøbing 9. December 1778 med Anna Brøllund, født 6. November 1747 paa Herregaarden Udstrup i Sønder Nissum Sogn, D. a. Forpagter Peter Brøllund og Ane Marie Qvistgaard, død i Ringkøbing 3. Januar 1795. (Gift 2) med efterfølgende Apoteker J. L. Broager).

Fra 1761—68 var han Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek



Ringkøbing Apotek omkring 1818.

i København og derefter i 4 Aar Medhjælper paa Viborg Apotek; 10. December 1772 indstillede han sig til farm. Eksamen og fandtes derved »bekvem til at forestaa et Apotek enten som Herre eller Provisor«. 7) Ved Kontrakt af 15. Maj 1773 købte han Ringkøbing Apotek for 1000 Rdl. kurant<sup>8)</sup> og fik Skøde 26. April 1774; Bevillingen udstedtes 25. August 1773.

Stabel synes at have bragt Apoteket paa Fode, han efterlod sig i det mindste en Del Penge og et lille Bibliotek. Efter hans Død omtales Gaarden i Skifterettens Vurdering som bestaaende af 9 Fag til Adelgade og 22 Fag til Østergade foruden 10 Fag paa Gaardens nordre Side. »Og som Gaarden ei alleene ligger paa et for et Apoteqv beqvemt Stæd, men endog i goed Stand og nyeligen repareret, som og en stor Deel Medicamenter, Olieteter med Videre forefindes i Apoteqvets som og er vel indrettet til sit Brug, med alt til et maade-

ligt got Apoteqve fornøden saa ansættes aldt dette for 1000 Rdl. I Skiftesamlingen 26. Januar 1780 tilstodes der den forrige Apoteker, Hein, for Opsyn med Apoteket i Vakancen 2 Rdl.; han havde tidligere for sin Umage oppebaaret 1 Rdl. Arvingerne fik til Deling 2289 Rdl. 5 Mk.  $1\frac{1}{8}$  Sk.<sup>o</sup>)

### JOHAN LEONARD BROAGER.

Født i Staby (Ulfborg Herred) 5. Oktober 1743, S. a. Sognepræst Iver Nicolai Lorentzen Broager og Kirsten Margrete Pedersdatter Stauning, død 7. Marts 1824.

Gift 1) 7. December 1780 i Ringkøbing med Anna Brøllund, Enke efter foregaaende Apoteker.

2) 15. August 1796 med Else Ahlefeldt, født 12. December 1770, D. a. Hartvig Otto Ahlefeldt og Karen Ebeltoft, død 13. Juni 1855.

Fra 1757—64 var han Discipel paa Løve-Apoteket i Fredericia, konditionerede derefter smst. 1 Aar og 2 Aar paa Løve-Apoteket i Randers; fra 1767—69 var han ved Handelen og konditionerede

derefter paa Løve-Apoteket i Aarhus, paa Store Apotek i Tønder (i 2 Aar), paa Løve-Apoteket i Flensborg (3 Aar) og paa Kong Salomons Apotek i København (3 Aar); 27. November 1779 bestod han farm. Eksamen (Laud.).<sup>1)</sup> Kort forinden Eksamen havde han købt Ringkøbing Apotek paa Auktion i Stabels Dødsbo 11. November 1779; Bevilling fik han 8. Marts 1780.

Broager drev Apoteket til sin Død; han var en meget virksom og driftig Mand, der drev en ikke ubetydelig Handel med Lak og Chokolade. I 1818 ombyggede han Apoteksejendommen.



Johan Leonhard Broager.

## HANS LEGANGER HEIBERG.

Født i København 1. Februar 1798, S. a. Landmaalingsinspektør, senere Tolder paa Læsø, Christen Heiberg og Mette Marie Lemvig, død 28. August 1834.

Gift 18. April 1823 med Edel Marie Bjerrum, født i Ribe 22. Juni 1802, D. a. Købmand Christian Carl Bjerrum og Louise Geerdes, død 28. Februar 1882; (gift 2) med efterfølgende Apoteker J. A. Knudsen).

16 Aar gammel kom han i Lære paa Løve-Apoteket i Odense, hvor han blev i 4 $\frac{3}{4}$  Aar. Efter at være bleven prøvet af Stiftsfysikus Boyesen kom han i Kondition paa Ribe Apotek; i de 3 Aar, han var her, anvendte han efter sin Opgivelse til Eksamensprotokollen saa megen Tid, som hans praktiske Forretninger levede ham, til at erhverve sig teoretiske Kundskaber i Faget; han opholdt sig derefter en kort Tid i København for at høre botaniske Forelæsninger og havde Manuduktion af Provisor Viborg; 3. August 1822 bestod han farm. Eksamen (haud ill.).<sup>7)</sup>

Efter Eksamen kom Heiberg tilbage til Ribe og købte herfra 1823 Apoteket i Ringkøbing af Broagers Bo for 9600 Rdl. rede Sølv; Bevillingen udstedtes 5. September 1823. Han indrettede et bedre Laboratorium og anlagde i Følge Bevilling af 15. Februar 1832 et *Filialapotek i Herning*.

Efter hans Død bestyredes Apoteket et Par Aar af efterfølgende Apoteker J. A. Knudsen, som i denne Periode atter ombyggede Laboratoriet.

## JOHANNES ANDREAS KNUDSEN.

Født 20. August 1803 i Nørre Næraa paa Fyen, S. a. Sognepræst Knud Knudsen og Anna Christine Ewald, død 1. Februar 1853.

Gift i Lemb 23. November 1836 med Edel Marie Bjerrum, Enke efter foregaaende Apoteker.

Han blev 1819 Discipel paa Løve-Apoteket i Odense og tog farm. Eksamen 1829 I (Laud.). Hans senere Skæbne er ukendt, indtil han efter H. L. Heibergs Død i 1834 blev Bestyrer af Ringkøbing Apotek; efter sit Ægteskab med Enken overtog han dette og Filialapoteket i Herning som Ejer; Bevilling til at drive begge Apoteker fik han 4. Februar 1837. De 2 Apoteker vurderedes under Samfrændeskiftet efter Heiberg til 16,000 Rdl. rede Sølv.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekernes Drift med Bestyrere, indtil hendes Søn af første Ægteskab, Christian Carl Heiberg, overtog dem i 1856.

### CHRISTIAN CARL HEIBERG.

Født i Ringkøbing 27. Februar 1824, S. a. Apoteker Hans Legan-



Hans Leganger Heiberg. 1798—1834.



Christian Carl Heiberg.

ger Heiberg og Edel Marie Bjerrum, død i Odense 25. Februar 1900, begr. i Ringkøbing 2. Marts.

Gift 1) 11. Juni 1851 med Emilie Nathalia Beissenherz, født 11. Juni 1827, D. a. Major, Brandinspektør i København Christian Beissenherz og Anna Elisabeth Smith, død i Herning 26. April 1855.

2) 7. November 1860 med Hansine Gerhardine Frederikke Olrik, født 6. Januar 1834, D. a. Toldkontrollør Johan Henrik Ludvig Olrik og Benedicte Henriette Heiberg (Søster til H. L. Heiberg), død i Ringkøbing 11. August 1862.

3) 14. April 1869 med (Anna?) Mathea Elisabeth Helweg, født 15. Marts 1851, D. a. Stadslæge i Odense Heinrich Christian Helweg og Jacobine Sophie Saxtorph, død 14. Juni 1905.

Fra 1839—43 var han Discipel paa Løve-Apoteket i Odense, tog Medhjælpereksamen 18. December 1843 og farm. Candidateksamen

1845 II (Laud.). Han forpagtede 7 Aar senere Filialapoteket i Herning, indtil han 1. Maj 1856 overtog baade dette og Apoteket i Ringkøbing som Ejer for 30,000 Rdl.; Bevilling til begge Apoteker fik han 19. Juni 1856. Han søgte og fik allerede 29. November s. A. Tilladelse til at sælge Herning Apotek som et selvstændigt, salgbart



Ringkøbing Apotek efter Ombygningen 1863—65.

Apotek; denne Tilladelse benyttedes i 1861, da han solgte det til Jens Christian Møller (se »Løve-Apoteket i Herning«). Apoteket i Ringkøbing, som han ombyggede fuldstændigt i 1863—65, overdrog han 1885 til sin ældste Søn H. L. Heiberg.

Under sin 30-aarige Virksomhed som Apoteker i Ringkøbing var Heiberg en Tid lang Medlem af Skolekommissionen og i 6 Aar kommunal Revisor. 22. Oktober 1858 udnævntes han til Eksaminator ved Medhjælpereksamen i Ringkøbing Fysikat. Efter Salget af Apoteket bosatte han sig i Odense. 21. Maj 1885 udnævntes han til Justitsraad og 11. November 1898 til Ridder af Dannebrog.

Ved Siden af Apoteksgerningen arbejdede C. C. Heiberg meget interesseret for Plantningssagen. I Aaret 1873 købte han Gaarden Løvstrup i Hanning Sogn ved Ringkøbing, hvortil der hørte et temmelig stort Heedareal og lidt Mose, efter at han kort forinden af Heedeselskabet var bleven valgt til administrerende Direktør for den 340 Tdr. Land store Løvstrup Plantage. Paa Opdyrkning og Beplantning af Gaarden Løvstrups Jorder anvendte han store Summer. Nogle Aar før sin Død skænkede han Ejendommen til »Foreningen til Oprettelse af Landbrugskolonier for fattige Børn« mod, at Foreningen overtog første Prioritet paa 25,000 Kr.; Gaardens Tilliggende var 244 Tdr. Land. Da Kolonierne 1. November 1898 overtog Gaarden, anmodede Bestyrelsen om Tilladelse til at kalde den »Heibergs Gave«. 25. Juli s. A. var det 25 Aar siden, at Heiberg overtog Gaarden, og ved den Lejlighed afsløredes en Mindesten, som Omegnens Beboere havde rejst i Haven; den bærer følgende Indskrift:

C. C. HEIBERG.

HER, HVOR LYNG OG REVLING GROR I SANDET.  
FANDT HANS KÆRLIGHED TIL FÆDRELANDET  
STEDET, HVOR MED TAK HAN KUNDE BYGGE  
MED, O DANMARK, PAA DIN FREMTIDSLYKKE.  
TAK OG ÆRE HVER, SOM DANMARKS HUS VIL SMYKKE.  
1898.

#### HANS LEGANGER HEIBERG.

Født i Herning 17. Maj 1852, S. a. foregaaende Apoteker, død 22. April 1907.

Gift 14. Maj 1879 med Anna Margrethe Brodersen, født i Nyrup i Angel 9. Maj 1855, D. a. Proprietær Jes Brodersen og Henriette Neckelmann.

Var fra 1. August 1869 til s. D. 1873 Discipel paa Løve-Apoteket i Odense, konditionerede som exam. pharm. 1 Aar paa Hvidbjerg Apotek og tog farm. Kandidateksamen 1878 I (haud ill.). Gjorde derefter Tjeneste hos Faderen paa Ringkøbing Apotek, indtil han fra 1. Maj 1885 overtog det som Ejer for en Købesum af 159,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 2. Maj 1885. — 20. April 1905 ansøgte han om Tilladelse til at holde ansvarlig Bestyrer, hvilket 6. Juli s. A. bevilgedes »indtil videre«; som Bestyrer approberedes cand. pharm. Ove Julius Frederiksen (senere Apoteker i Borup og Vejle, Gorms Apotek). Efter H. L. Heibergs Død fortsatte Enken Apotekets Drift, indtil hun i 1910 solgte det til H. Hallas-Møller.

H. L. Heiberg var en Tid en af Direktørerne i Vestjysk Telefonselskab; i en lang Aarrække var han Medlem af Udvalget for Ringkøbing Bys Lystanlæg; var Repræsentant (Suppleant) for jysk



Hans Leganger Heiberg. 1852—1907.

Haveselskab; Medlem af de jyske Apotekeres Takstudvalg og af Forretningsudvalget for Vest-Sønderjysk Samfund; Formand for den lokale Sønderjyske Forening. I 1880erne var han en meget ivrig Deltager i Agitationen for Selvbeskatningen til Fædrelandets Forsvar. 17. November 1899 udnævntes han til Justitsraad.

I Anledning af Apotekets 150 Aars Jubilæum udgav han et af E. Dam forfattet Mindekrift: »Ringkøbing Apotek gennem 150 Aar«. Ringkøbing MDCCCXCIX.

#### HOLGER HALLAS-MØLLER

købte Ringkøbing Apotek af H. L. Heibergs Enke i 1910 til Overtagelse 1. November s. A.; Købesummen var 290,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 5. December 1910. I 1918 solgte han Apoteket til J. P. Juhl og overtog selv s. A. Løve-Apoteket i Fredericia.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Fredericia«).

#### JOHANNES PETER JUHL

købte Ringkøbing Apotek af H. Hallas-Møller ved Kontrakt af 3. April 1918 til Overtagelse 29. Maj s. A.; Købesummen var 400,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 24. Maj 1918. I 1920 solgte han Apoteket til A. H. Andersen og overtog selv s. A. Apoteket i Sønderborg.

(Biografi se »Sønderborg Apotek«).

#### AAGE HJALMAR ANDERSEN.

Født i Hobro 1884, S. a. Justitsraad, Sagfører Johan Christian Jakobus Andersen og Anna f. Jørgensen.



Gift i Nakskov 23. August 1911 med Anna Albertine Hermansen, født i Nakskov 1884, D. a. Skatteraadsformand Johan F. Hermansen og Betty Cecilie f. Smith.

Var Discipel paa Hobro Apotek fra August 1900 til Marts 1904, tog farm. Medhjælpereksamen April 1904 (II Kar.) og farm. Kandi-



Aage Hjalmar Andersen.



Carl Octavius Andersen.

dateksamen Oktober 1907 (II Kar.). Konditionerede derefter paa Reykjavik Apotek, Fredensborg Apotek og det gamle Apotek i Nakskov og var fra 1911 (Bevilling 14. August) til 1919 Apoteker i Stykkisholm paa Island (se »Stykkisholm Apotek«). I 1920 købte han Ringkøbing Apotek, fik Bevilling dertil 28. Juni s. A., overtog det 1. Juli s. A. og drev det indtil November 1923, da han solgte det til sin Broder C. O. A n d e r s e n. Bor nu som Privatier i Holte.

#### CARL OCTAVIUS ANDERSEN.

Født i Hobro 2. Juni 1888, S. a. Justitsraad, Sagfører Johan Christian Jakobus Andersen og Anna f. Jørgensen.

Gift 1) 18. November 1916 med Gerda Eriksen, født i Farum 26. December 1893, død i København 12. August 1917.

2) 29. April 1920 med Anna Kristine Laursen, født i København 26. Januar 1889, D. a. Gartner Anders Laursen og Bodil Marie f. Hansen.

Var Discipel paa Hobro Apotek fra August 1903 til Marts 1907, tog farm. Medhjælpereksamen April 1907 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1909 (I Kar.). Konditionerede paa Fjerritslev Apotek, St. Pauls Apotek i København, Taarbæk Apotek og Vajsenhus-Apoteket i København og var derefter Fabrikbestyrer i Akts. »Det danske Medicinal- og Kemikalie Kompagni« i København, indtil han 1. November 1923 overtog Apoteket i Ringkøbing, som han ved Kontrakt af 7. Oktober s. A. havde købt af sin Broder for 492,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 29. Oktober 1923, Skødet 6. Januar 1924.

I 1924 blev Apotekets Lokaler, Officin, Materialkamre og Laboratorium, omforandrede og restaureret. — Ejendommen har nu Gade-Nr. Bredgade Nr. 9, Mtr. Nr. 4.

Til Apoteket hører f. T. Haandkøbsudsalg i Lem (siden 1909) og Sdr. Lyngvig (siden 1921).

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet paa Grundlag dels af Jubilæumsskriftet: »E. Dam: Ringkøbing Apotek gennem 150 Aar. Ringkøbing 1899«, dels af Manuskript i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Ringkøbing Pante- og Skødeprotokol 1738—94, Fol. 135—36.
- 2) Indlæg til jyske aabne Breve, 307. <sup>19</sup>/<sub>11</sub> 1751.
- 3) Pante- og Skødeprotokol 1738—94, Fol. 158, 155.
- 4) Indlæg til jyske aabne Breve, 225. <sup>15</sup>/<sub>8</sub> 1760.
- 5) Pante- og Skødeprotokol 1738—94, Fol. 200.
- 6) Rentekammerets Bestallingsprotokol Nr. 18, 1772 <sup>15</sup>/<sub>2</sub>.
- 7) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 8) Pante- og Skødeprotokol 1738—94, Fol. 640.
- 9) En Pakke Skiftebreve fra Ringkøbing 1779—87.

# SVANE-APOTEKET I AARHUS

AUGUST LUDVIG STEUBE.

S. a. Borger og Stadsløjtnant i Fredericia Johan Daniel Steube (Steuben) og første Hustru\*), død i København 1765, begr. 15. November (65 Aar gl.).

Gift 1) med Maren Thorup, død i Fredericia 1743.

2) 10. Januar 1744 med Birgitte Buch, død i Aarhus 1757, begr. paa Frue Kirkegaard 13. Januar.

Om Steubes Uddannelse haves ingen Oplysninger. Han boede i 1743 i Fredericia, da hans første Hustru døde (Skifte efter hende afholdtes 24. December 1743).<sup>2)</sup> Her boede han endnu, da han Aaret efter søgte om og 18. December 1744 fik Bevilling som Apoteker i Grenaa. Som nærmere omtalt under »Grenaa Apotek« kunde Steube ikke klare sig i denne By, og efter 6 Aars Forløb ansøgte han derfor Kongen om at maatte flytte sit Apotek til Aarhus, ved hvilket Indehaveren af det derværende Apotek, Jacob Helms, ikke kunde blive præjudiceret, da han ikke havde Bevilling som Enc-Apoteker i Aarhus. Stiftamtmanden anbefalede Ansøgningen, og 19. Juni 1750 fik Steube den ønskede Bevilling. Straks efter, at Steubes Flyttebevilling var udstedt, søgte Helms paa Løveapoteket om, at Privilegiet kun maatte gælde Indehaveren personlig, saaledes at det ikke kunde sælges eller afstaa, ej heller være nogen *consequence* for Andre; dette blev dog ikke bevilget.<sup>3)</sup>

Steube fik 5. Oktober 1750 af Præsten Arrild Friis og Jomfru Ingeborg Basballe Skøde paa sidstnævntes Gaard paa Vestergade,

---

\*) Johan Daniel Steube døde i Fredericia 1770, begr. 13. Juni; hans første Hustru kendes ikke; hans anden Hustru, Else Kalthoffen, døde i Fredericia 1771, begr. 2. Maj; gensidigt Testamente oprettedes mellem dem 15. Februar 1755 (vgl. konfirm. 20. Marts s. A.). I første Ægteskab var Sønnen August Ludvig; i andet Ægteskab ingen Børn.<sup>1)</sup>

den samme, i hvilken Svane-Apoteket endnu er. Samme Dag gav han Etatsraad Lichtenberg første Prioritet for 2000 Rdl. i Gaard, Apotek, Privilegium og en Del Indbo;<sup>4)</sup> 21. April det følgende Aar fik Lichtenberg en ny Panteobligation for 1000 Rdl. med anden Prioritet i Gaard og Privilegium og første Prioritet i Møbler.<sup>5)</sup>

I 1752 takkede han Kongen for Flyttetilladelsen og meddelte, at han havde købt Gaard og sat Apoteket i fuld Stand; samtidigt beklagede han sig over sine daarlige økonomiske Forhold, han var nu igen i dyb Gæld, og bad om at maatte faa Bevilling som Ene-Apoteker i Aarhus, naar Helms og hans Hustru var døde. Jacob Helms indgav 2. Januar 1753 et Andragende derimod, da en saadan Ordning vilde være til ubodelig Skade for ham og hans Arvinger. I Maj 1753 døde Helms, og Steube ansøgte nu om at maatte faa Bevilling til Løve-Apoteket mod at købe Varer osv. af Helms' Enke; hvis hun agtede at fortsætte Apotekets Drift, bad han om at maatte købe det af Arvingerne efter hendes Død.

Endnu inden der kunde blive truffet nogen Bestemmelse med Hensyn til dette Andragende, døde ogsaa Helms' Enke. Steube er øjeblikkelig parat med en ny Ansøgning. Han siger nu, at Helms' Privilegium er ophævet, eftersom baade han og hans Kone er døde uden Livsarvinger; derfor beder han Kongen om at ekstendere hans eget Privilegium derhen, at det maatte være ham, hans Hustru og Arvinger forundt at holde Apotek alene i Aarhus imod at give 200 Rdl. til Domkirken og afkøbe Helms' Arvinger Beholdningen af Apotekerverar. Stiftamtmanden fraraadede denne Ordning, fordi et eneste Apotek i et saa vidtløftigt Distrikt udfordrede en velhavende Mand, der kunde holde det i forsvarlig Stand. Helms' Arvinger havde imidlertid ansøgt om Tilladelse til at sælge Apoteket til en Farmaceut og, indtil Salg kunde ske, at lade det bestyre af en Provisor; de havde derhos tilbudt at ville betale for Bevillingen hertil en Sum af 500 Rdl. til Horsens Latinskole. Stiftamtmanden henstiller nu, at hvis Steube af Hensyn til hans anførte sandfærdig slette Omstændigheder skulde nyde Privilegium exclusivum, det da maatte paalægges ham at betale Skolen de 500 Rdl. i Stedet for de 200 Rdl. til Domkirken.<sup>6)</sup> Ved en den 17. September 1753 afholdt Auktion over Løve-Apoteket blev Steube højstbydende med 10.210 Rdl. og var saaledes Indehaver af begge Byens Apoteker. Det gik imidlertid hurtigt op for Øvrigheden, at dette ikke gik an; Dagen efter Auktionen beordrede Stiftamtmand Levetzau Borgmester og Raad at forsegle

det solgte Apotek, en Forholdsregel Kongen stadfæstede 5. Oktober, idet han tillige befalede, at Apoteket snarest skulde sættes til ny Auktion for Arvingernes Regning.<sup>7)</sup> Steube ansøgte endnu et Par Gange om at faa Bevilling som Ene-Apoteker i Aarhus eller at maatte beholde Løve-Apoteket mod at sælge sit hidtidige Apotek, men opnaaede stadig intet. Efter at Løve-Apoteket var bleven solgt til Doktor Heilmann, deltog Steube naturligvis i Bestræbelserne for at faa Handelen omstødt, for dernæst at indgive Ansøgning om Tilladelse til selv at maatte købe Apoteket og Privilegiet; naar Helms' Arvinger ikke havde kunnet faa Apoteket solgt til en Farmaceut, var det, efter Steubes Mening, fordi en saadan indsaa, at der ikke kunde leve mere end én Apoteker i Aarhus. Tilladelsen blev nægtet 31. Juli 1755.<sup>8)</sup> (Se iøvrigt under »Løve-Apoteket i Aarhus«, I, S. 173—76).

For Steube blev denne Afgørelse skæbnesvanger; han formaaede ikke at optage Konkurrencen med det gamle Apotek; det følgende Aar gik han fallit. Han skyldte, foruden de foran nævnte 3000 Rdl., som Etatsraad Lichtenberg havde staaende i Gaard og Apotek paa 1. og 2. Prioritet, 1000 Rdl. til Biskop Peder Hygom i Aarhus, 350 Rdl. til Jens Laasby og 470 Rdl. 3 Mk. 14 Sk. d. Cour. til Johan Daniel Schmidt i Lybæk for Varer leverede fra 1746—54. Hovedkreditor var Raadmand Frederik Borchart i Aarhus; til ham udstedte Steube 5. Juli 1756 en Obligation paa 3000 Rdl. mod 3. Prioritet i Apoteksgaarden paa Vestergade; Borchart var tillige Kautionist for yderligere 4000 Rdl. Dagen efter, 6. Juli, indgav Steube sit Bo til Konkursbehandling. Efter hans egen Opgørelse skulde Aktiverne udgøre 8911 Rdl. 8 Sk., Passiverne 8411 Rdl. Gaarden var brandforsikret for 1000 Rdl.; Apoteket med Materialkammer og Laboratorium med Varer og Rekvisitter samt Privilegium ansatte han til 6000 Rdl. Steubes Konkurs medførte, at ogsaa Borchart gik fallit.

Der holdtes 25. Oktober 1756 Auktion over Apoteket, Privilegiet og Gaarden, der tilsammen opraabtes for 7000 Rdl., men intet Bud skete. Ved tredie Auktion 8. December s. A. opraabtes det samme for 3000 Rdl. og købtes af S c h a c k S e l m e r for 3700 Rdl.<sup>9)</sup>

Om Steubes senere Skæbne vides intet; i Københavns Garnisons Kirkebog kaldes han i Indførelsen om Begravelsen for »forhenværende Feltapoteker«.

SCHACK MATHIESEN SELMER.

Født i Øster Snede 7. Januar 1724, S. a. Sognepræst Mathias Selmer og Ceciliane Funch, død i Aarhus 11. Marts 1783.

Gift 29. Juni 1759 med Anna Elisabeth Sanne, født i Aarhus 22.

Maj 1739, død i Aarhus 29. December 1815.

(Hendes Fader hed Jens Sanne, hendes Moder var gift 2) med

Raadmand i Aarhus Rasmus Møller).

Han var Discipel paa Nyborg Apotek

1740—47, konditionerede

smst. til 1. April 1751 og derefter

en Tid paa Svane-Apoteket i Aarhus; 1757

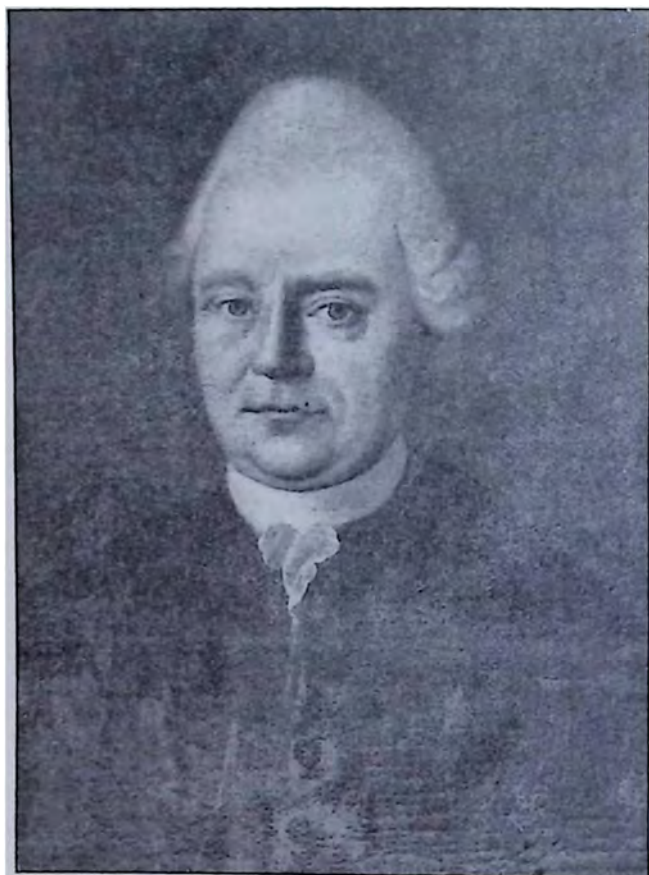
tog han Eksamen (Eksamensbevis dat.

9. April d. A.).

Ved oven omtalte Auktion i

Steubes Konkursbo købte

han Svane-Apoteket i Aarhus for 3700 Rdl. og fik Bevilling dertil 24. Juni 1757. Skødet udstedtes 5. Juli s. A., og i Følge dette bestod Ejendommen af et 6 Fag bredt, 2 Loft højt Bindingsværkshus til Gaden; til højre i Gaarden var en Bygning paa 12 Fag i 2 Etager med Stue, Køkken og Bryggerhus; i Gaardens Vestsida laa Laboratoriet; desuden fandtes en Have og et andet Gaardsrum item et Baghus med Stald; det var 13 Fag bredt, 2 Loft højt og havde Port og Udkørsel



Schack Selmer.

til Tangen. Fra Vestergade var fri Indkørsel til Gaarden under Madam Kiersgaards Bygning.<sup>10)</sup> For Udstedelsen af Privilegiet gav Selmer efter sit Tilbud 100 Rdl. til Aarhus Latinskole. — Selmer havde for Aarhus Oplag af norsk Glas, og han var Interessent i en 1778 oprettet Tobaksfabrik.<sup>11)</sup>

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Provisorerne Johannes Bartholomæus Overbek \*) fra 1783—87 og Peter Nielsen Lystager fra 1787, til denne i 1792 selv overtog Apoteket.

Kongens Fødselsdag den 29. Januar 1773 blev af et sluttet Selskab i Aarhus højtideligt erindret ved et prægtigt Bal. Hertil var af Selskabet inviteret Stiftamtmand Peder Rosenørn og Baron Christian Gersdorff til Marselisborg foruden en stor Del af Stadens anselige Indvaanere, som alle »udi Apoteker Selmers Gaard« blev beværtede med et anseligt Aftensmaaltid, hvorefter Stiftamtmanden og Baronessen aabnede Ballet med Dans, som Selskabet siden fortsatte til Morgen. Ved denne Lejlighed var Apoteksgaarden illumineret og smykket med 5 Transparenter; disse forestillede bl. a. den danske Mønt, Kongens Navnetræk, Kronregalierne, Kongens Brystbillede »udi en Sky« og derover hans Valgsprog: Gloria ex amore Patriæ; det sidste Transparent var et Øje forestillende Guds Forsyn over Kongehuset og Danmark; derpaa læstes: Thi Herrens Øjne er over de Retfærdige og hans Øren til deres Bøn.<sup>12)</sup>

### PETER NIELSEN LYSTAGER.

Født i Horsens (?) 1751, S. a. Løjtnant ved det slesvigske Regiment Lystager og Hustru født Boyesen, død i Aarhus 5. April 1797.

Gift i Aarhus 15. Februar 1792 med Margrethe Christine Selmer, født i Aarhus 1. Marts 1766, D. a. foregaaende Apoteker, død i Aarhus 8. August 1802; (gift 2) med efterfølgende Apoteker J. J. Køster).

I sit femte Aar kom han efter Faderens Død til sin Morbroder Jacob Boyesen, Sognedegn i Vorbasse, hvor han blev opdraget. Fra 1772 til 1779 var han Discipel paa Løve-Apoteket i Randers, konditionerede smst. til 1784 og derefter paa Frederiks Hospitals Apotek i København; 26. Januar 1785 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>13)</sup> I 1787 blev han Provisor paa Svane-Apoteket i Aarhus

\*) Johannes Bartholomæus Overbek. Født i Løgumkloster 1753, var Discipel paa Hjorte-Apoteket i Haderslev, konditionerede smst., paa Løve-Apoteket i Randers og Svane-Apoteket i Aarhus; farm. Eksamen 2. Juli 1783.

og var dette, indtil han efter sit Ægteskab med Husets Datter overtog det som Ejer; Bevillingen udstedtes 13. Januar 1792. Stiftamtmand Høegh-Guldberg siger i sin Erklæring om Lystagers Ansøgning om Bevilling, at Apoteket til Enkens Ære og til Pris for Supplikanten var i god Stand, saa at han og Byen ønskede at se det fremdeles i saa kendt godt Væрге.<sup>14)</sup> I 1795 bød Lystager ved Auktion over Løve-Apoteket i Aarhus 10.810 Rdl., men fik ikke Hammerslag.<sup>15)</sup>

Efter at Lystager var død efter en haard og langvarig Brystsvaghed, bestyredes Apoteket nogle Maaneder af *Andreas Sevald Holck*) og derefter i 2 Aar af *Jacob Jonas Køster*, som da overtog Apoteket ved sit Ægteskab med Enken.

Nogle Maaneder før sin Død bekendtgjorde Lystager følgende:

»En nye Sundheds-Chocolade, som af mig præpareres, og af S. T. Herr Doctor og Stifts-Physicus Hahn er funden nyttig og velsmagende, haves 2de Sorter af, nemlig:

Nr. 1. Hvori den lægende Tilsats er størst, koster 8 Mk. Pundet.

Nr. 2. Som indeholder et mindre *Quantum*; koster 7 Mk. Pundet.

Denne Sundheds-Chocolade kan faaes i halve og hele Pund hos

*P. Lystagger,*

Apotheker i Aarhus

Herr Apotheker Lystaggers Opmærksomhed paa et Lægemedels fortrinlige gode Virkning, som af mig ved adskillige Syge er anvendt, bragte ham paa den Tanke at forsøge, om den saa yndede Chocolade ei dermed kunde foreenes. Efter gjentagne Forsøg lykkedes det. Han gav mig Præparations-Maaden tilkiende; jeg smagte den og fandt den god og nyttig. Lægemedlet deri er et enkelt Mittel og groer i enhver af Dannemarks Provindser, er af Natur mild, dog overmaade virksom i Prædisposition til den gyldne Aare, Gigt, Værk, Kirtel-Sygdom og alt det Onde, som flyder af Circulationens Seendragtighed i Indvoldene. Med fuld Overbevisning kan jeg, efter Anmodning, anbefale den Sundheds-Chocolades Nytte. Aarhus, den 12te September 1796. Hahn.

Desuden bekommes og hos mig anden Chocolade fra 4 til 6 Mk. Pundet, alt efter Sukkerets Fiinhed og Qvantiteten af Speceri og Vanille.

*Lystagger.*<sup>16)</sup>

Efter sin Mands Død meddelte Enken følgende i Byens Blad:

»For alle Velyndere af min sal. Mand, Apotheker Lystagger, har jeg den

<sup>14)</sup> *Andreas Sevald Holck*. Født 1769 i København, var Discipel paa Vajsenhus-Apoteket i København, konditionerede bl. a. i Køge, Randers og Aarhus (Svane-Apoteket); fik 27. December 1799 Bevilling som Apotheker i Arendal; død 1811.



Ære at bekendtgjøre: det jeg agter fremdeles at vedblive Apotheket, og søge af alle Kræfter, efter Anordningen, ved en duelig Provisor, at vedligeholde samme i beste forsvarlige Stand, saaledes at mine Velyndere herefter ligesaa redelig og tryk, i Henscende Varenes Godhed og Orden, skal blive forsynet som forhen. Iligemaade kan den af min sal. Mand forhen bekendtgjorde og ved Hr. Doctor Hahn stadfæstede Sundheds-Chocolade, af samme Godhed som før, stedse hos mig faaes. Jeg smigrer mig da i Haabet, at de Velyndere, som hidtil have funden sig fornøiede med Varene og sammes Orden, herefter behagelig ville bære mig med deres Yndest og vedblivende Søgning.

Aarhus, den 15de April 1797.

*Margr. Christ. Selmer,  
sal. Lystaggers.«")*

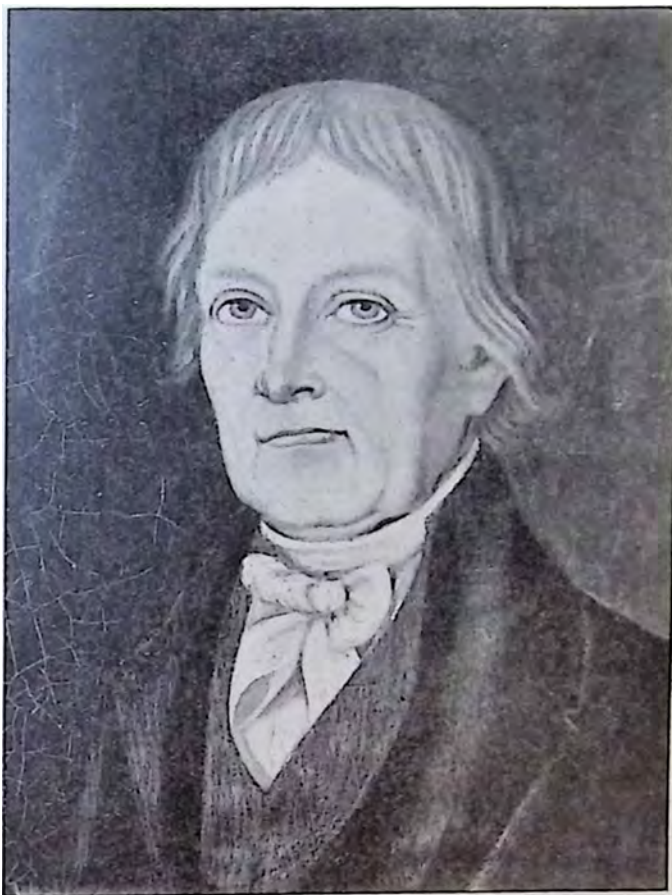
### JACOB JONAS KØSTER.

Født i Bergen 12. Januar 1771, S. a. Fiskevæger Lüneberg Køster og Barbara Catharina Gier-sing, død i Aarhus 9. September 1846.

Gift 1) i Aarhus 16. Oktober 1799 med Margrethe Christine Selmer, Enke efter foregaaende Apoteker.

2) i Aarhus 23. Marts 1803 med Elisabeth Selmer, født i Aarhus 8. Oktober 1772, D. a. Apoteker Schack Mathiesen Selmer og Ceciliane Funch, død i Aarhus 3. Oktober 1846.

Han var Discipel paa Svane-Apoteket i Ber-



Jacob Jonas Køster.

gen fra 1784 til 1790; konditionerede derefter smst. i 2 Aar, paa Holbæk Apotek fra Paaske 1792 til Paaske 1793 og paa Frederiks Hospitals Apotek i København til 1797; her gjorde han sig bekendt med Kemien i dens Fremgang i de nyere Tider saavel som med dens Nytte og praktiske Indflydelse; ved Paasketid 1797 rejste han til Apoteker Tychsen paa Kongsberg, hvor han studerede de der i Egnen voksende Planter og noget af Mineralogien; 8. September 1797 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>13)</sup> 10 Dage senere blev han Provisor paa Svane-Apoteket i Aarhus og overtog det som Ejer 2 Aar efter ved sit Ægteskab med Enken; Bevillingen for ham udstedtes 15. November 1799.

Da han 18. Oktober 1799 ansøgte om at faa Bevilling, bevidnede Høegh-Guldberg, at Køster som Provisor havde erhvervet sig ved sin Flid, Nøjagtighed og fuldt anstændige Opførsel saaved Stiftsfysici og Chirurgorum Bifald som alle andres Agtelse. Og Fysikus Hahn erklærede, at Køster havde forsynet Apoteket med gode og friske Varer, holdt det i den nøjagtigste Orden og anvendt den bedste Flid saavel i Henseende til at supplere Defekterne hastigt som ved at arbejde i Laboratoriet og paase den nødvendige udfordrende Akkuratesse ved Recepturen.<sup>14)</sup>

Køster averterede jævnligt i Aarhus Adresse-Contoires Efterretninger med finere Urtekramvarer; i 1805 bekendtgør han 31. Juli, at han sælger den nye Pharmacopoea Danica. I 1843 solgte han Apoteket til N. J. T. Wolf og flyttede ud til en lille Ejendom i Forstaden Spanien.

#### NICOLAI JACOB THEODOR WOLF.

Født i Ødis, Haderslev Amt, 12. April 1813, S. a. Sognepræst Hans Ejler Wolf og Cathrine Elisabeth Groth, død i Ordrup ved København 23. August 1890.

Gift 27. April 1844 med Ida Andrea Vilhelmine Groth, født i København 9. Juni 1823, D. a. Apoteker Jens Peter Groth og Cathrine Marie Magdalene Arends, død i Ordrup 11. Januar 1902.

Var Discipel paa Vajsenhus-Apoteket i København 1828—33, konditionerede smst. 3 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1836 II (Laud.). Var senere nogle Aar (til 1843) Provisor paa Augustenborg Apotek og købte ved Kontrakt af 25. Februar 1843 Svane-Apoteket i Aarhus for 15.000 Rdl.; paa Samfrændeskiftet efter Køsters første Hustru var Apoteket i 1803 med Gaard og Privilegium

vruderet til 7000 Rdl.<sup>19</sup>) Bevillingen for Wolf udstedtes 18. Maj 1843.

I 1859 solgte han Apoteket til A. V. J. M e y e r, var derefter Olie-møller i Horsens 1859—65, Eddikebrygger i København 1865—68 og Materialist smst. 1868—85; boede derefter som Rentier i Ordrup til sin Død. I 1860erne var Wolf nogle Aar Provinsialkasserer i det pharm. Understøttelses-selskab; i 1861 skrev han i »Archiv for Pharmaci og teknisk Chemi« en Artikel: Raps-Olie (Oleum Raparum), som er fri for Ætherisk Sennep-Olie.

#### ADOLF VILHELM JOSEPH MEYER.

Født i København 25. Maj 1835, S. a. Grosserer Abraham Meyer og Betty von Halle, død i Aarhus 1. Februar 1909.

Gift 1) i Gentofte 1. Juli 1859 med Antoinette Vilhelmine Hansen, født i Semarang paa Java 15. Oktober 1836, D. a. Plantageejer August Vilhelm Rasmus Hansen og Neeltje Louise Antoinette de Ville, død i Næstved 20. Oktober 1904. (Ægteskabet opløst).

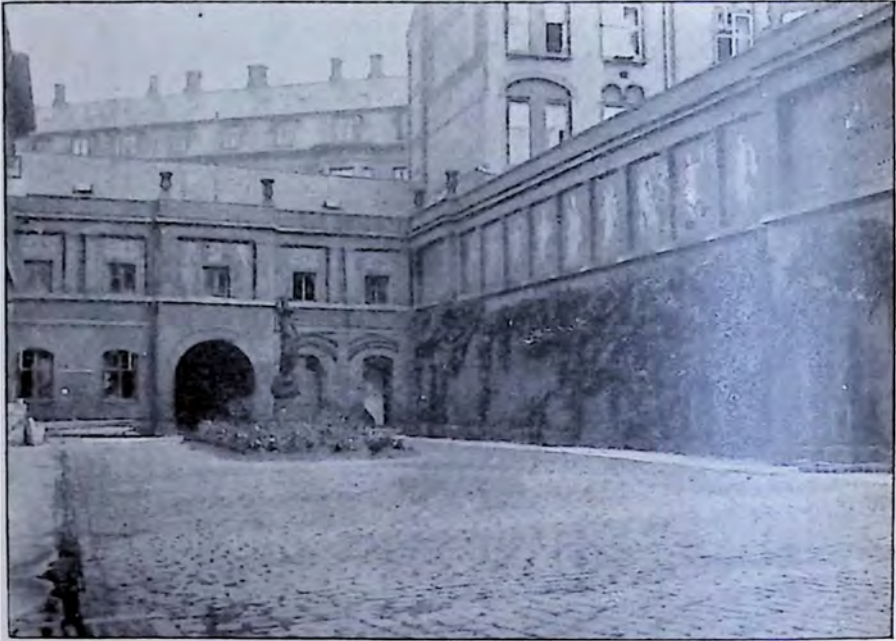
2) 3. September 1901 med Nathalia Cecilie Lehrmann, født 25. Juni 1856, D. a. Skræddermester P. Lehrmann, død 4. September 1922. (Gift 1) med Domorganist i Aarhus Robert William Otto Allen).

Blev Student 1853 og cand. phil. 1854; var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København 1856—58, tog Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat 1858 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen 1859 I (Laud.). Købte s. A. Svane-Apoteket i Aarhus for 73.000 Rdl. til Overtagelse 8. Maj og fik Bevilling dertil 16. August 1859. Han foretog straks flere smukke og hensigtsmæssige Forandringer af Lokaler og Beholdere. I 1867 foretoges ingen Visitats, fordi Apoteket siden Juli d. A. havde været underkastet en betydelig Omordning, der af Meyer ansaas nødvendig paa Grund af den tiltagende



A. V. J. Meyer.

Søgning. Ved Visitatsen 31. Maj 1868 fandtes Officinet flyttet til et større Lokale i den anden Ende af Forhuset og sat i umiddelbar Forbindelse med en Afdeling af Materialkammeret; Kældrene var ligeledes forandrede og forbedrede. I de følgende Aar foretoges betydelige Om- og Tilbygninger, der gav Udtryk for Apotekerens højtudviklede Skønhedssans og bl. a. skabte det harmoniske, skulptur-



Svane-Apoteket i Aarhus. Gaardparti.

prydede Gaardsrum. 11. Oktober 1874 foraarsagede en ved Ætherantændelse opstaaet Ildebrand en betydelig Ødelæggelse af Officinet. Meyer drev Apoteket til sin Død, hvorefter det bestyredes for Boet af nuværende Apoteker i Stoholm Alexis Kirchner, indtil det i November s. A. solgtes til Haagen Jacobsen.

Apoteker Meyer var Indehaver af en Del forskellige Tillidshverv. I 34 Aar var han, fra 1875 til sin Død, Medlem af Bestyrelsen for »Danmarks Apotekerforening«, de sidste 14 Aar som Næstformand. Fra Oktober 1885 til Januar 1903 Medlem af Aarhus Byraad; var Medlem af Aarhus Sundhedskommission, Medlem af Bestyrelsen for Aarhus Musæum, Kunstforeningen, Musikforeningen, Røde Kors,

Jysk Haveselskab og Formand i Bestyrelsen for Aarhus Teater, Medlem af Bestyrelsen for Akts. Apotekernes Æskefabrik og Sten-trykkeri i Aarhus fra Oprettelsen 7. April 1896. Blev 7. Juli 1884 udnævnt til Justitsraad, 8. Oktober 1888 til Ridder af Dannebrog, 14. September 1900 til Etatsraad.

— Hans betydelige Malerisamling solgtes i November 1909 ved Auktion i København for omtr. 36.000 Kroner.

#### HAAGEN JACOBSEN.

Født i Horsens 9. Maj 1870, S. a. Overværkfører ved Horsens Tugthus Frederik Henrik Jacobsen og Laurette Theresia Gade, død i København 9. April 1918.

Gift med Ellen Margrethe Sørensen, født i Vordingborg 29. Juni 1875, D. a. svensk Vicekonsul, Sparekassedirektør (i Nykøbing F.) Philip Sørensen og Louise Sørensen.

Var Discipel paa Ebeltoft Apotek fra 9. November 1886 til 1. Maj 1890, tog farm. Medhjælpereksamen Juni 1890 (g.) og farm. Kandidateksamen 1891 II (g.). Konditionerede fra Juli 1891 til November 1897 paa Nyt-Apotek i Nykøbing p. F. og var derefter til November 1909 Materialist i Stege (»Stege Materialhandel«). Købte Svane-Apoteket i Aarhus af A. Meyers Dødsbo til Overtagelse 11. November 1909 for 450.000 Kr. og fik Bevilling dertil 28. December 1909. I December 1917 solgte han Apoteket til Orla A. F. Schmidt og boede derefter i København til sin Død.

#### ORLA ANDERS FAURSCHOW SCHMIDT.

Født i København 12. September 1887, S. a. Grosserer Johan Heinrich Schmidt og Marie Michaëline f. Petersen.

Gift i København 4. November 1911 med cand. pharm. Virginia Augusta Engelke Petersen, født i København 15. Oktober 1884, D. a. Driftsbestyrer ved Kbhvns. Vestre Gasværk, cand. polyt. Niels Otto Petersen og Virginia Augusta f. Petersen.



Haagen Jacobsen.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København fra November 1902 til Marts 1906, tog farm. Medhjælpereksamen April 1906 (I Kar.) og farm. Kandidatexamen Oktober 1910 (II Kar.). Konditionerede i Tidsrummet Maj 1906—Oktober 1910 paa Svane-Apoteket i Aarhus, Løkken Apotek, Odder Apotek, Raadhus-Apote-



Svane-Apoteket i Aarhus. Facade mod Vestergade.

ket og Sønderbro Apotek i København; var 1910—1911 Bestyrer af Richard Eilersens kem. Fabriker for Osteløbe og Smørfarve.

Ved Kontrakt af 16. September 1911 købte han i Forening med cand. pharm. Frk. Virginia Petersen Apoteket i Rødby til Overtagelse 1. Oktober s. A.; Bevillingen udstedtes 25. November s. A. for O. Schmidt og Hustru Virginia Schmidt; dette Apotek solgte de i November 1917 (se »Rødby Apotek«). Ved Kontrakt af 10. December 1917 købte O. Schmidt Svane-Apoteket i Aarhus for 700.000 Kr. til Overtagelse 1. Januar 1918; Bevillingen udstedtes 31. Januar 1918, Skødet s. D. (tinglæst med Kontrakt 7. Februar s. A.). Under denne Indehaver er af Apotekets Lokaler Officin, Materialkammer, Urtekammer, Specialitetsrum, Kontor og Vagtværelse blevet ombygget.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Fredericia Trinitatis Kirkebog.
- 2) Fredericia Skifteprotokol 1741—61, Fol. 58.
- 3) Supplik Protokol 1750, II Halvaar, 345.
- 4) Aarhus Bytingsprotokol 1748—53, Fol. 249.
- 5) » » » , Fol. 291.
- 6) Supplik Protokol 1753, I Halvaar, 1335.
- 7) Aarhus Kopibog over udgaaede Breve 1751—58, Fol. 198.
- 8) Supplik Protokol 1754, I Halvaar, 1260.
- 9) Aarhus Auktionsprotokol 1756—70, Fol. 13; 26.
- 10) Originalskøde i Apotekets Eje.
- 11) Danmarks Spejl 1777; Jyske Tegnelser 117, 23/4 1791.
- 12) Jyske Efterretninger Nr. 5, 5. Februar 1773.
- 13) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 14) Jyske Registre 5, 13. Januar 1792.
- 15) Aarhus Auktionsprotokol 1792—1800, Fol. 386.
- 16) Aarhus Stifts Adresse Contoirs Efterretninger. Nr. 14, 18. Februar 1797.
- 17) = 16; Nr. 30, 15. April 1797.
- 18) Jyske Registre Nr. 809, 15. November 1799.
- 19) Aarhus Skifteprotokol 1790—1808, Fol. 221.



# KGL. FREDERIKS HOSPITALS APOTEK I KØBENHAVN

I den kgl. Fundats for Frederiks Hospital i København af 6. August 1756 findes i § 35 følgende Bestemmelse: »Hospitalet ville Vi allernaadigst forunde, ligesom Vi og herved allernaadigst forunde, Frihed at holde eller lade holde i Hospitalet et eget Apotek, hvilket skal have og nyde lige Frihed og Privilegier med de andre privilegerede Apoteker i bemeldte Vores kongelige Residens-Stad Kjøbenhavn nu og i Fremtiden uden Hinder i nogen optænkelig Maade af hvem det maatte være«. Og i Fundatsens § 28 c paalægges det Hospitalets Direktører, at de, naar Apoteket er i Stand, »med samme og den derved gjørende Indretning ligeledes have den fornødne Opsyn«.

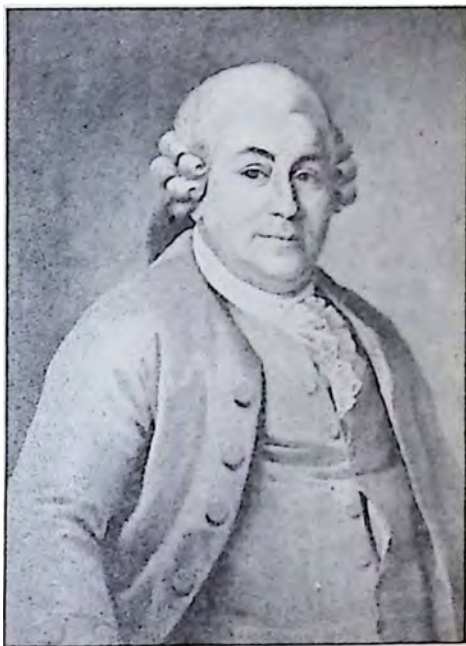
Apotekets Indretning lededes af Hospitalets første Apoteker Joachim Dietrich Cappel, og Tirsdag 10. April 1758 blev det nye Apotek højtideligt indviet af Kong Frederik V i Overværelse af Hospitalets Direktion, Ministrene og andre høje Herrer. Kongen gav »sin allerhøjeste Fornøjelse tilkjende over den meget skjønne og rare Indretning, som fandtes saavel i Apoteket selv, dets Urte- og Pakkamre som i Besynderlighed dets Laboratorium«. Videre skrives i Referatet af Indvielsen i »Kjøbenhavnske Danske Post-Tidender« for Fredag 14. April s. A. bl. a.: »Efterat Deres kongelige Majestæt saaledes havde vist sin allernaadigste Behag over Apotekets Indretning og samme nu befandtes i fuldkommen Stand og vel forsynet med gode og friske Medikamenter, blev allernaadigst for godt befundet og befalet, at Apoteket skulde aabnes, paa det Enhver saavel her i Staden som paa Landet, der maatte finde Behag udi derfra at lade hente eller forskrive nogen af dets gode og friske Medikamenter, dermed kunde vorde forsynet«. Dagen elter aabnedes Apoteket da for Publikum.



## JOACHIM DIETRICH CAPPEL.

Født 13. Februar 1717 i Wismar\*), S. a. Købmand Cappel, død i København 4. Februar 1784. Ugift.

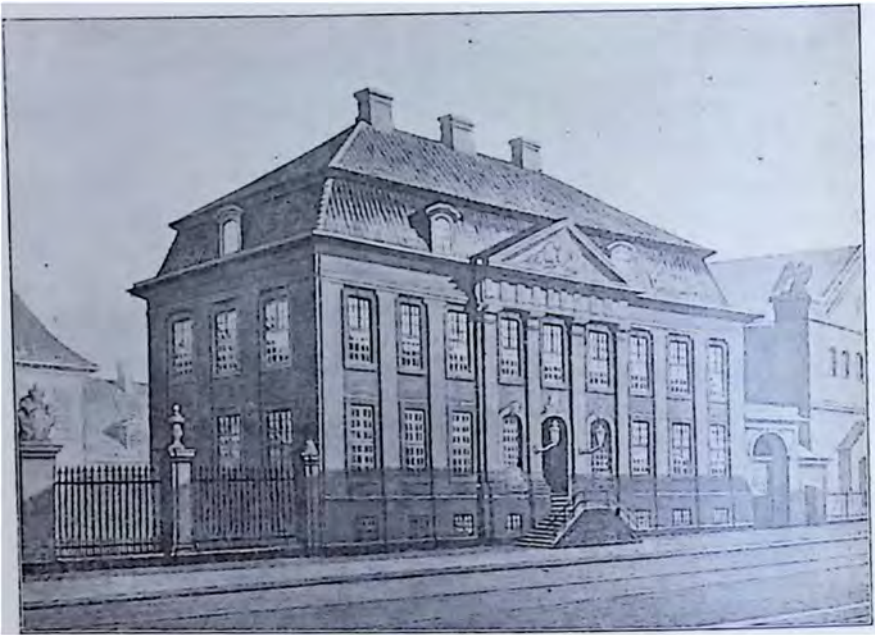
Han lærte Farmacien i Riga og blev derefter Provisor ved det kejserlige Apotek i dav. St. Petersborg, hvor han skaffede sig et saa godt Navn, at man tilbød ham at gaa som Feltapoteker til Finland. Han fortrak imidlertid en Plads i Halberstadt, hvorfra han i 1742 kom til Kong Salomons Apotek i København; da dettes Indehaver, Bernhard Hagen, døde i 1747, blev Cappel af Arvingerne antaget til Bestyrer, hvorfor han 18. December s. A. underkastede sig Examen pharmaceuticum. I 1752 bød Cappel paa Forpagtningen af Vajsenhus - Apoteket, men fik den ikke; han blev da paa Kong Salomons Apotek, til han blev Apoteker paa Frederiks Hospital. Om Bevilling til at varetage denne Stilling ansøgte han Kongen 27. September 1756, og det fremgaar heraf, at han da allerede i 2 Aar havde været beskæftiget ved dette Apoteks Opførsel og Indretning. Den begynder nemlig saaledes: »Efter Deres kongelige Majestæts allernaadigste Befaling de dato den 22. Maj 1754 og den højkongelige Naades Forsikring at blive Apoteker haver jeg med afgangne Obrist Eigtved



Joachim Dietrich Cappel.

\*) I Følge C. Nyrop: Det kgl. Frederiks Hospitals Apothekere. Kbhvn. 1917, S. 14. — J. D. Cappel angives at være Broder til Apoteker i Viborg Caspar Ludolf Cappel, og passer dette, faas imidlertid af Wismar St. Nicolai Kirchenbuch en anden Oplysning. I dennes »Taufregister 1721« anføres nemlig, at 14. Februar d. A. døbtes Joachim Dietrich, en Son af Joachim Cappel og dennes anden Hustru Maria Catharina Jungen (gift 23. April 1720). Dennes første Hustru, C. L. Cappels Moder, Anna Emerantia Schäfer, begr. 13. April 1712; (jvf. Svane-Apoteket i Viborg, I, S. 72).

og siden med Generalmajor Thura ved det kongelige Hospital udi Frederiks Kvarter i den til Apotek destinerede Bygning anvist alle saadanne nødvendige Logementer, Laboratoria, Kjældere m. v., som til et Apotek er behøvende, og siden ved dets Bygning haft bestan-



Det kgl. Frederiks Hospitals Apoteks gamle Bygning  
Efter Maleri af Erick Struckmann.

dig Opsyn«. 12. Oktober 1756 fik Cappel Bevilling til at være Apoteker ved Frederiks Hospital mod for egen Regning at indrette og vedligeholde et komplet Apotek.<sup>1)</sup>

Tilbage stod nu Ordningen af Forpagtningsforholdet overfor Hospitalet, en Sag, det paahvilte Overdirektionen og en under 15. Februar 1755 nedsat Kommission, der havde Indretningen af Hospitalets Virksomhed til Opgave, at ordne. Efter Forhandlinger indbyrdes og med Cappel foreslog Direktionen, at Forholdet ordnedes saaledes, at Inventaret anskaffedes for kongelig Regning, medens Cappel skulde vedligeholde det, at Cappel skulde svare en aarlig Afgift af 200 Rdl. og give Hospitalet en Rabat paa 25 à 30 pCt. under den almindelige Apotekertaksts Priser paa de Medikamenter, han leverede det. Med Hensyn til et Ønske fra Capps Side om Privilegiets Ekstension til hans Arvinger, indstillede Direktionen, at Privilegiet maatte udstrækkes til en af hans Arvingers Livstid, »hvem

han dertil før sin Død udnævner som et capabelt Subjectum, der havde lært Apotekkunsten og lagde Vind paa Chymien; dette sidste dog mod, at Cappel efter sit eget Tilbud legerede Hospitalet »en skikkelig Kjendelse« af sin Formue. Ved en kgl. Resolution af 29. Marts 1757 bifaldtes Direktionens Forslag.

Allerede s. A. skrev Cappel til Direktionen, at han havde vanskeligt ved at klare sig, og bad om Hjælp til nogle Lettelser. Disse fik han i Form af forskellige Toldfriheder. 29. November 1757 fik han Toldfrihed for indtil 2000 Rdl. Varer, hvoraf Toldrullen paabød 8 pCt., samt for en aarlig Indførsel af 3 Oksehoveder fransk Brændevin, 2 do. fransk Vin og 1 do. Vineddike, alt til Apotekets eget Brug. 18. April 1758 fik han »til Apotekets første Indretning« endnu fri Indførsel af Varer til 2000 Rdl.s Værdi samt af 6 Stykker fransk Spiritus. Og 9. Juni 1759 fik han Toldfrihed for 4 Oksehoveder fransk Spiritus aarligt, dog kun til Laboratoriets Brug.<sup>2)</sup>

J. D. Cappel var meget anset som Apoteker og Kemiker. 1769 blev han Medlem af »Videnskabernes Selskab«; han var Medarbejder ved »Pharmacopoea Danica« 1772; i Videnskabernes Selskabs Skrifter findes 2 Afhandlinger af ham: »Om Mursalt som et naturligt Ludsalt (1769) og »Beskrivelse over tvende Calcedonske Skuestykker fra Færøerne« (1777). 13. December 1780 fik han, samtidigt med Apoteker Mathias Hagen, Kong Salomons Apotek, Rang med Doctores medicinæ. — I en Del Aar var Cappel Ejer af »en Landgaard udenfor Østerport«, Joachimsdal, hvor han døde.

Cappels testamentariske Bestemmelser med Hensyn til hans efterladte store Formue var meget omfattende. Hovedtestamentet var af 28. Marts 1780, og hertil kom senere 4 Ændringer og Tilføjelser i 1782 og 1783. Apoteket overdrog han sin Provisor J e n s S a m u e l G r ø n l u n d, der dog skulde betale for Varer og Inventar en ved Taksation fastsat Sum; for at han kunde »sætte sig i Stand« fik Grønlund yderligere tillagt 1000 Rdl. Til Husholderske, Tyende og flere gamle Venner var der bestemt aarlige Udbetalinger, og det samme fik adskillige af hans tidligere Medhjælpere i Apoteket. Frederiks Hospital fik 10.000 Rdl., og yderligere oprettede han de 2 kendte Cappelske Legater. Det ene Legat, *Stipendium Cappellianum*, oprettede han med en Kapital paa 13.500 Rdl. som et Rejse-Stipendium for medicinske og farmaceutiske Studerende, der særligt have studeret Kemi og som paa Rejsen udelukkende skal studere dette Fag. Det andet Legat, *Det Cappelske Pensionslegat*, oprettedes med

15.670 Rdl., hvis Renter uddeles til »fattige Apotheker-Enker og -Svende«. (Om disse Legater se nærmere C. Nyrop, anf. Skr., S. 171—181, eller »Farm. Stat 1915«, S. 242—244 og S. 252).

### JENS SAMUEL GRØNLUND.

Født i København 30. August 1739, S. a. Pakhusforvalter Niels Andersen Grønlund og Maria Cathrine Møller, død i København 20. September 1804.



Jens Samuel Grønlund.

Gift 1) med Ursula Christiane Sathmann, død i København 7. Juni 1794, 49 Aar gl.

2) i København (Garnisons Kirke) 26. November 1794 med Anna Marie Schmidt.

14 Aar gammel kom han i Lære paa Kong Salomons Apotek i København (under Provisor J. D. Cappel), konditionerede smst. 1 Aar og rejste derefter udenlands. I 1½ Aar konditionerede han i Lüneburg, 1 Aar i Hannover, 1 Aar i Ahlefeldt; vendte derefter hjem-

ad, var 4 Aar paa Store Apotek i Tønder og kom derfra til Cappel paa Frederiks Hospitals Apotek, hvor han havde været i 10 Aar, da han 3. September 1779 indstillede sig til Examen pharmaceuticum, som han bestod med enst. Laud.<sup>o</sup>) Efter Eksamen vedblev han at fungere paa Frederiks Hospitals Apotek, som han faa Aar efter kom til at lede, takket være Cappels Velvilje overfor sin tro Provisor.

I Cappels ovennævnte Testamente af 28. Marts 1780 havde han bestemt Grønlund som sin Efterfølger, og denne skulde i Følge en mellem dem oprettet Kontrakt af 31. s. M. overtage Apoteket »udi den Stand, samme ved det Fjerdingaars Slutning, hvori det behager Gud at bortkalde mig (Cappel), befindes«. Hospitalets Direktion vilde imidlertid ikke uden videre gaa ind paa denne Ordning og ønskede navnlig den aarlige Afgift forhøjet fra 200 til 800 Rdl. For at Grønlund ikke skulde lide ved denne Forhøjelse, forhøjede Cappel

den Hospitalet legerede Sum fra 3000 til 10.000 Rdl. saaledes, at Renten heraf, 400 Rdl., skulde udgøre Halvdelen af den nye Afgift, hvilken for Grønlunds Vedkommende saaledes kun blev de andre 400. Denne Ordning, der bifaldtes af Direktionen, blev kgl. konfirmeret 10. September 1783. Denne Grønlunds Bestalling afviger fra Cappels deri, at medens Cappel blev udnævnt til Hospitalets Apoteker af Kongen, blev Grønlund udnævnt af Hospitalets Direktion; hvilket ogsaa blev Tilfældet for de efterfølgende Apotekere. Af Bestallingen fremgaar iøvrigt, at Grønlund skal, »saa længe han lever og Apoteket tilbørligen forestaar, eje og beholde dette Apotek med sit Privilegium«. Han skal have fri Beboelse i Hospitalets Bygning med Indretning til Apotek, Laboratorium, Urtekammere, Lofter og Kældere samt nyde den af Hospitalet i 1759 erhvervede Tilladelse til toldfri Indførsel af 4 Oksehoveder fransk »Esprit« aarligt. Han skulde til Gengæld levere Hospitalet Medikamenter med samme Rabat som Cappel og svare en aarlig Afgift af 800 Rdl. (som ovenfor anført 400 Rdl. af Grønlund personlig). For Varer og Inventar maatte Grønlund betale 6700 Rdl., for hvilke han udstedte en Obligation til Cappels Dødsbo; den overdroges af Eksekutorerne til Hospitalet som en Del af de Cappelske Legater, og da Grønlund havde afbetalt 4700 Rdl., blev Restbeløbet 3000 Rdl. staaende i Apotekets Inventar som en fast Prioritet.

Grønlund drev Apoteket til sin Død, hvorefter hans Enke ansøgte Direktionen om Tilladelse til at drive Apoteket ved Provisor indtil 1. April 1805, hvilket bevilgedes. Som Provisor antog hun den senere Indehaver af Løve-Apoteket i København *Marx Boye* (se I, S. 257—260); da det trak ud med Udnævnelsen af Grønlunds Efterfølger, var Boye Bestyrer for Enken til 1. Juli 1805.

#### JACOB MØLLER.

Født i Svendborg 1776, døbt 15. September, S. a. Møller Jeppe Eggertsen og anden Hustru Gertrud Maria Nicolaisdatter, død i Horsens (paa en Rejse) 6. Juli 1839.<sup>4)</sup>

Gift i Flødstrup ved Nyborg 7. December 1805 med Amalia Christiane Crone, født i Flødstrup 1788, døbt 26. Januar, D. a. Provst, Sognepræst Hans Crone og Lovise Bradt, død i København 26. Juli 1853.

Begge Jacob Møllers Forældre døde i 1780; 3 Aar senere, i April 1783, blev han optaget i det kgl. Vajsenhus i København, hvor han

var indtil April 1789, da han blev Discipel paa Nyborg Apotek; Læretiden varede til April 1796, hvorefter han konditionerede smst. til Oktober 1797, kom derfra til Christianshavns Apotek og fra 1. Maj 1799 til Løve-Apoteket i København, hvor han blev i 3 Aar. 9. November 1799 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>3)</sup> 24. August 1802 ansøgte han om at maatte oprette et Apotek i Nykøbing paa Mors og bad samtidigt om et Laan af den kongelige Kasse paa 2000



Jacob Møller.

Rdl. til Brug ved Oprettelsen; 5. November s. A. fik han Bevillingen, medens Laanet blev afslaaet; Møller benyttede da ikke sin Bevilling (se »Svane-Apoteket i Nykøbing p. Mors«). Alleerede 4 Dage senere, 9. November 1802, fik han Bevilling til »Vesterbro Apotek i København«, som han drev, indtil han 1. Juli 1805 overtog Forpagtningen af Frederiks Hospitals Apotek.

Efter Grønlunds Død havde der meldt sig ialt 14 Ansøgere til den ledige Stilling som Forpagter af Hospitalets

Apotek. Af disse valgte Direktionen den 60aarige Assessor pharm. Johannes Andreas Mühlentsteth, som fra 1782 til 1803 havde været Indehaver af Svane-Apoteket i København. Mühlentsteth kom dog ikke til at overtage Apoteket. I den for ham udfærdigede Bestalling fandtes efter hans Mening forskellige Bestemmelser, bl. a. med Hensyn til Afgift og Rabat, som var i Strid med de ham tidligere meddelte, og han tilbagesendte da Bestallingen. Direktionens nye Valg blandt de øvrige Ansøgere faldt da paa Jacob Møller, hvis Udnævnelse skete 24. April 1805, kgl. konfirm. 17. Maj s. A. Han skulde svare 2000 Rdl. i Afgift om Aaret, overtage den under Grønlund omtalte Obligation paa 3000

Rdl. og som sin Forgænger levere »Liquida 50 pCt., Emplastra & Ungventa 25 pCt. og alle øvrige Simplicia & Composita sicca 40 pCt. ringere end den autoriserede Medicinal-Taxt, derimod betales ham andre Medikamenter, der ikke ere anførte i Taxten, saasom nye opfundne eller arcana, som paa Direktionens Forlangende anskaffes, med 25 pCt. mere, end Priskuranten paa den Tid maatte lyde«.

De første Aar af Møllers Apotekertid paa Frederiks Hospital for-



Laboratoriet i det gamle Apotek.

løb ret roligt, men ellers er hele denne Periode, 27 Aar, præget af næsten uafbrudte Stridigheder mellem Apotekeren og Direktionen. Det er umuligt her at komme ind paa denne Strid, hvis Beskrivelse i C. Nyrops Bog om Frederiks Hospitals Apotekere spænder over 45 Sider; kun skal anføres, at Stridens Hovedemne var Rabatspørgsmaalet. De urolige Tider i det 19. Aarhundredes Begyndelse med Fastlandsspærringen, Statsbankerot osv. bevirkede til Tider store Vanskeligheder med Fremskaffelsen af Lægemedler og store Svingninger i disses Indkøbspriser. Møller søgte derfor, som oftest uden Resultat, at faa Indrømmelser i Rabatten til Hospitalet, svarende til de svingende Takster. I 1830 opnaede han, at Rabatten blev ansat til  $33\frac{1}{3}$  pCt. paa alle Lægemedler. Der var ogsaa adskillige an-

dre Stridspunkter, som fra Tid til anden satte Sindene i Bevægelse; flere Retssager var Følgen, og fra 26. November 1826 til 20. Juni 1828 var Møller endog suspenderet som Leverandør til Hospitalet, der i dette Tidsrum fik sin Medicin fra Vajsenhus-Apoteket. — I Marts 1831 opsagde han Forpagtningen; ved kgl. Resolution af 2. November s. A. blev Kontrakten ophævet, og i det følgende Aar fra- traadte han Apoteket.

Jacob Møller var almindeligt anerkendt som en dygtig Apoteker og Kemiker. I 1823 udgav han »Forsøg til en farmaceutisk Haand- bog for Begyndere eller kortfattet Beskrivelse over de i Medicinal- taxten anførte Lægemidler«, et Værk paa 576 Sider, der skulde af- løse Nic. Tychsens »Teoretisk og praktisk Anvisning til Apoteker- kunsten«, og som blev meget benyttet som Lærebog. Ved sin Død ef- terlod han sig en Række Optegnelser af kemisk-farm. Art, der var tænkt som en Fortsættelse af denne Bog, men som aldrig blev trykt. 30. Oktober 1828 udnævntes han til Eksaminator i »farm. Vare- kundskab og Beregning samt mekaniske Præparationer« ved den s. A. nyindrettede farm. Eksamen, og da han 1832 ophørte med at være Apoteker, blev det efter Sundhedskollegiets Indstilling ved kgl. Resolution tilladt, at han vedblev som bestandig Eksaminator ved farm. Eksamen. 1. Februar 1834 udnævntes han til Assessor pharm. (titul.) med virkelig Kancelliraads Rang.

Trods sine mange Klager over daarlige økonomiske Forhold endte Møller sine Dage som en formuende Mand. Efter at være fra- traadt som Apoteker flyttede han ud til sin Lystejendom »Vennero« paa Østerbro (Nr. 5 paa det Stykke af den daværende Kastelsvej, der nu er Begyndelsen af Classensgade). I 1838 skænkede han Vaj- senhuset et Legat paa 500 Rdl., hvis Renter skulde anvendes som en aarlig Præmie til forøget Udstyr, vekselvis for en Dreng og en Pige.

#### CHRISTIAN SCHIFTER HOLM.

Født i København 20. Maj 1801, S. a. Urtekræmmer Henrik Holm og Michaeline Schmidt, død i København 10. Februar 1870.

Gift i Hornslet 18. Maj 1852 med Baronesse Anna Dorteia Ro- senkrantz, født paa Rosenholm 10. August 1829, D. a. Kaptajn, Ba- ron Holger Rosenkrantz, død i Stockholm 21. Marts 1908.

Fra 1818 var han Discipel paa Hof-Apoteket i København, tog farm. Medhjælpereksamen i Juli 1823 ved Københavns Stadsfysi- kat og farm. Eksamen 6. December 1823 (enst. Laud.)<sup>2)</sup> Efter

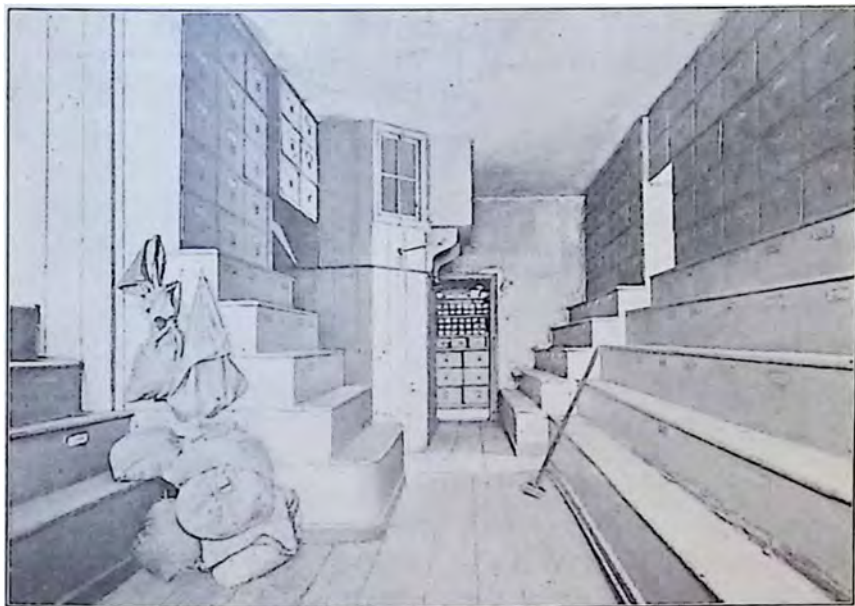


Eksamen konditionerede han paa Hof-Apoteket, indtil han fra August 1832 overtog Forpagtningen af Frederiks Hospitals Apotek. Efter at Jacob Møllers Kontrakt med Hospitalet var bleven ophævet, blev Stillingen som Apoteker opslaaet ledig; der meldte sig hertil 5 Ansøgere, hvoraf Direktionen i sit Møde 4. April 1832 valgte C. S. Holm; Bestallingen for ham blev udstedt 11. August og kgl. konfirm. 5. September 1832. Holm skulde svare en aarlig Afgift af 3000 Rdl., hvoraf de 1000 blev anvendt til Pension for Jacob Møller, og stille en Sikkerhed paa 10.000 Rdl.; Rabatten paa leverede Medikamenter sattes til 33 $\frac{1}{3}$  pCt.; Varelager og Inventar skulde han købe af Møller, og af Købesummen skulde de 3000 Rdl. betales til Hospitalet til Dæk-



Christian Schifter Holm.

ning af det gamle Apotek.



Urtekammer i det gamle Apotek.

ning af den tidligere nævnte Obligation. Material- og Urtekamre flyttedes fra 1. Sal til Mansardetagen, idet Hospitalet forbeholdt sig hele Førstesalen, som hidtil havde staaet til Apotekets Raadighed.

C. S. Holm var Hospitalets Apoteker til 1. November 1869. Han levede den hele Tid i Fred med Hospitalets Direktion, der velvilligt opfyldte hans beskedne Ønsker. I 1833 overtog Holm Leverancen af Igler, der hidtil var leverede af Hospitalets Barber; 1835 fik han sit Depositum formindsket til 6000 Rdl.; i 1862 fik han indlagt Dampapparat i Laboratoriet. I sine sidste Aar var C. S. Holm en Del svagelig og ønskede derfor i 1869 at trække sig tilbage. Som sin Efterfølger vilde han gerne se sin Brodersøn, cand. pharm. Frederik Holm, der i en Del Aar havde været paa Apoteket, først som Discipel, senere som Medhjælper. Dette Ønske fik C. S. Holm opfyldt fra 1. November 1869.



Frederik Henrik Holm.

#### FREDERIK HENRIK HOLM.

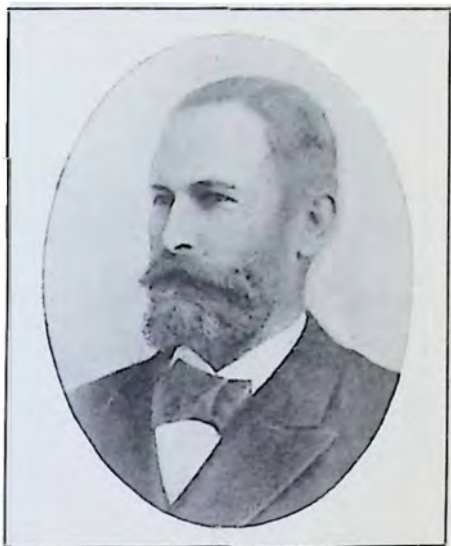
Født i København 16. Marts 1840, S. a. Urtekræmmer Georg

Frederik Holm og Frederikke Brummer, død i København 18. December 1915.

Gift 28. Oktober 1870 med Marie Schouboe, født i København 3. September 1848, D. a. Urtekræmmer og Grosserer, senere Etatsraad J. L. Schouboe og Charlotte Christiane Hansen.

Blev 1856 Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek, tog Medhjælpereksamen 1859 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.) og farm. Kandidateksamen 1862 I (Laud.); baade før og efter Eksamen konditionerede han paa samme Apotek. I 1869 henvendte, som ovenfor omtalt, hans Farbroder, Apoteker C. S. Holm, sig til Hospitalets Direktion med Anmodning om, at Brodersønnen maatte blive hans Efterfølger fra 1. November s. A. Direktionen tilskrev 21. Juli Justitsministeriet derom, fik Tilladelsen dertil, og 20. Oktober afsluttedes Kontrakt med F. H. Holm; dennes Bestalling udstedtes 22. Oktober, kgl. konfirm. 20. November 1869.

Frederik Holm skulde betale en aarlig Afgift af 4000 Rdl. med 333 Rdl. 32 Sk. hver Maaned; Rabatten paa leverede Medikamenter var som hidtil 33 $\frac{1}{3}$  pCt., og han skulde deponere 6000 Rdl. som Sikkerhed. Til Apoteks- og Privatbrug overlodes ham selve Apotekslokalet med Laboratorium og Kældere, 5 Materialkamre og 3 Kvistværelser i Mansardetagen samt en Beboelseslejlighed i Stuetagen paa 6 Værelser, Køkken, Pige-kammer, Spisekammer og Vaskeskælder. F. Holm var Hospitalets Apoteker i 15 Aar. Hospitalets Ledelse var i dette Tidsrum blevet ændret, idet den tidligere ulønnede Direktion var afløst af en lønnet Ene-direktør under Ministeriets Overledelse. Den første Direktør, tidligere Kultusminister Chr. Fischer, fandt Afgiften af Apoteket altfor lav; da Holm ikke mente at kunne yde en saa stærkt forøget Afgift, som forlangtes, blev Forpagtningen fra 1. Novbr. 1884 overdraget hidtilværende Apoteker paa Christianshavn V. C. E. L. Horn for en aarlig Afgift af 13,000 Kr.



Victor Horn.

Efter at være fratraadt Apoteket blev F. H. Holm boende i København. I 6 Aar, valgt 18. April 1887, var han Raadmand i Magistratens første Afdeling, hvor han særligt beskæftigede sig med Legatsager. Derefter varetog han Stillingen som Forretningsfører for Dronning Louises Børnehospital. 8. April 1898 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

#### VICTOR CHRISTIAN EMIL LUDOLF HORN.

Født i Kerteminde 22. Maj 1842, S. a. Købmand Christian Hempel Horn, død i København 29. December 1903.

Gift i København 22. November 1876 med Thyra Elisabeth Glahn, født i København 14. Juli 1852, D. a. Oberst i Artilleriet Poul Egede Glahn og Ottilie Alberta Caroline Elisa Henriette Seyffarth, død i København 19. September 1924.

1858—62 var han Discipel paa Svane-Apoteket i København, tog 1862 farm. Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.) og farm. Candidateksamen 1864 II (Laud.). Efter Eksamen konditionerede han først paa Nyt Apotek i København og derefter paa Svane-Apoteket smst., indtil han 1. Oktober 1870 overtog Christianshavns Apotek, som han havde købt ved Kontrakt af 9. Juli s. A. for 112.000 Rdl.; Bevilling hertil fik han 22. Oktober s. A. og



Officinet i det gamle Apotek.

drev dette Apotek til 1. April 1883 (se »Christianshavns Apotek«). I Januar 1884 oprettede han Kontrakt med Direktøren for Frederiks Hospital om Overtagelsen af Forpagtningen af Apoteket fra 1. November s. A. Kontrakten omfattede tillige den med Hospitalet nu forbundne kgl. Fødsels- og Plejestiftelse, og Horn skulde svare saavel Hospitalet som Stiftelsen  $33\frac{1}{2}$  pCt. Rabat paa leverede Medikamenter samt yde Hospitalet en aarlig Afgift af 13.000 Kr. Som noget nyt findes i Kontrakten den Bestemmelse, at Forpagtningen fra begge Sider kan opsiges med 1 Aars Varsel, idet dog Hospitalet ikke kan opsigte Forpagteren før 1. November 1889, saafremt der ikke forinden fandt nogen Flytning af Hospitalet Sted. Dette sidste Spørgsmaal var allerede dengang stærkt under Debat, men Flytningen fandt dog først Sted en Del Aar senere under efterfølgende

Apoteker. — Ved Kontrakt af 5. Maj 1885 fik Horn tillagt Leverancen af Medicin til den nye St. Johannes Stiftelse i Ryesgade og skulde ogsaa herfor yde  $33\frac{1}{3}$  pCt. Rabat til Københavns Magistrat.

Apoteker Horn forhandlede flere Gange med Hospitalets Direktør om et eventuelt Køb af Apoteket, naar Hospitalet blev flyttet; Flytningen trak som nævnt stadigt ud, og Horn døde uden at have naaet noget Resultat desangaaende.

Hans Enke fik Tilladelse til at drive Apoteket til 1. Maj 1904, da det overtoges af Nicolai Bjerre.

#### NICOLAI BJERRE.

Født i København 7. Juli 1870, S. a. Brygger, Kaptejn Søren Bjerre og Margrethe f. Olsen.

Gift 9. Juli 1895 med Ellen Nyrop, født i København 11. December 1871, D. a. Læge Franklin Nyrop og første Hustru Marie Louise Ernestine Klein.

Var Discipel paa Nørrebro's Apotek i København fra 12. November 1886 til

farm. Medhjælpereksamen i Juni 1890 (mg.) og tog farm. Kandidateksamen 1892 I (mg.). Konditionerede derefter paa Sorte Hest Apotek og Nørrebro's Apotek, opholdt sig fra Februar til August 1893 i London for at blive bekendt med engelsk Farmaci og blev efter sin Hjemkomst ansat ved farm. Læreanstalt, først som Privatassistent og (fra 1894) som Assistent ved Kemisk Laboratorium, hvilken Stilling han varetog indtil 1. April 1904. Maa nedsdagen efter overtog han Forpagtningen af kgl. Frederiks Hospitals Apotek, hvorom var afsluttet Kontrakt 15. Marts s. A. Han maatte i Følge denne afstaa hele Beboelseslejligheden paa et til



Nicolai Bjerre.

Kontor indrettet Værelse nær, men fik saa ogsaa Aarsafgiften nedsat med 1200 Kr. til 11,800 Kr. Kontrakten var kun gældende til 1. Maj 1908, men da det trak ud med Hospitalets Flytning<sup>\*)</sup>, blev den forlænget med 1 Aar, og Bjerre fik endda yderligere Lov til at benytte de gamle Lokaler til April Flyttedag 1912. — Ved Kontrakt

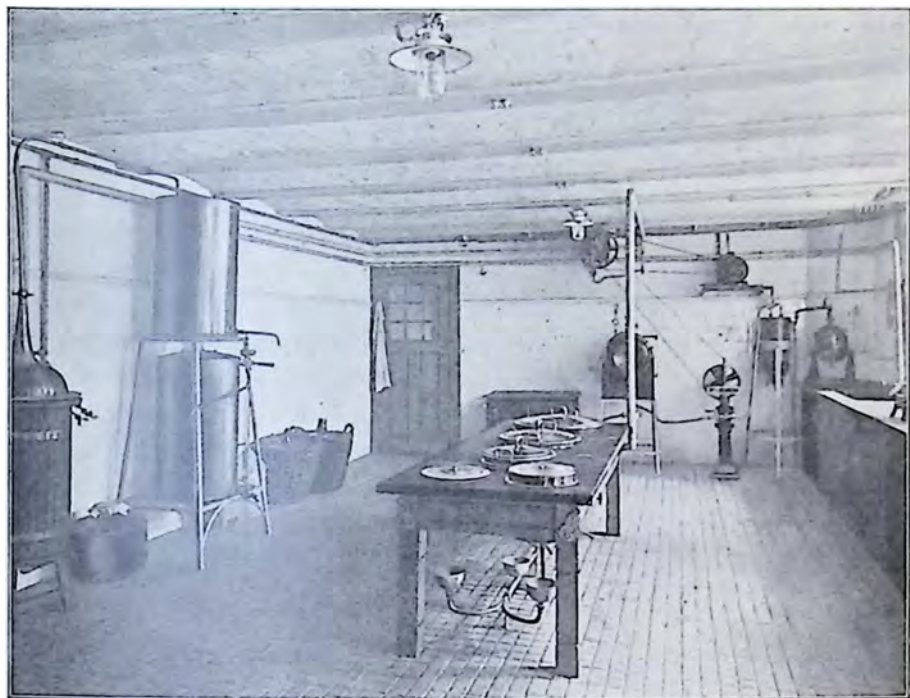


Officinet i det nye Apotek.

af 19. September 1911 havde han af Hospitalet købt Ejendommen Nr. 73 paa den anden Side af Bredgade, og Salget omfattede tillige »det Hospitalet ifølge Fundats af 6. August 1756 tilhørende Privilegium til at drive det kongelige Frederiks Hospitals Apotek«. I denne Ejendom indrettedes nu det nye Apotek. I Visitatsprotokollen skrives 2. September 1912 følgende derom: 1. Juni 1912 er Apoteket flyttet til Ejendommen Bredgade Nr. 73, i hvis Stue- og Kælderetage det er installeret. De nye Lokaler, der foruden fuldt ud at

<sup>\*)</sup> Ved Lov af 13. Marts 1903 blev bestemt, at der paa Blegdamsfælleden skulde opføres et for hele Landet fælles Rigshospital, og at kgl. Frederiks Hospital skulde flyttes dertil.

opfyldte Fordringerne er kostbart og praktisk indrettede og udstyrede, vidnende om Apoteker, Docent ved den farm. Lærestalt N. Bjerres store faglige Interesse, bestaar af: Officin, Kontor, Vagtværelse, 2 Materialkamre, analytisk Laboratorium, Skære- og Støderum, Laboratorium, Materialkælder, Skyllerum, Emballagerum.



Laboratoriet i det nye Apotek

Af Udstyrelsen bør navnlig bemærkes de mange, ved en i Kælderen anbragt elektrisk Motor drevne, Maskiner til Stødning, Salve- og Pillefabrikation, Omrøring af Dekokter, Vakuumsapparat og Vakuumbjørreovn. — Bevillingen som Apoteker i København fik N. Bjerre 5. Januar 1912.

Apoteker Nic. Bjerre blev i 1905 udnævnt til Censor i de praktiske Fag ved farm. Medhjælpereksamen; 7. August 1914 udnævntes han til Eksaminator i samme Fag fra 1. Oktober s. A., og samtidigt blev Afholdelsen af den praktiske Del af denne Eksamen henlagt til Frederiks Hospitals Apotek. 23. December 1904 konstitueredes han som Docent i Farmaci ved den farm. Lærestalt (fra 1.

Februar 1905) og fik endelig Udnævnelse til samme Stilling 30. Maj 1906 (fra 1. Juni s. A.). — Han er (siden 1896) Ejer af Ørstedsparkens Kuranstalt og Mineralvandsfabrik; Ephor for det Cappelske Pensionslegat; Sekretær i »Pharm. Selskab«; Formand for Schneeklothianer-Samfundet; Medlem af Bestyrelsen og Kasserer for »Fonden til det pharm. Studiums Fremme« (siden 1916); Suppleant i den farm. Voldgiftsret (siden 1918); Medlem af det faste Udvalg i »Københavns Brandforsikring«; Medlem af Bestyrelsen i Akts. Arbo-Bähr & Co. (siden 1914); Medlem af Bestyrelsen i Akts. Dansk Tjære-Industri (siden 1921); Medlem af Kontrollkomitéen i Forsikringsaktieselskabet »Haand i Haand« (siden 1923); Medlem af Bestyrelsen i Den konservative Vælgerforenings 8. Kreds i København. Blev 9. April 1923 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Har skrevet en Række Meddelelser af fagvidenskabelig Art i »Ny farm. Tidende«, »Nordisk farm. Tidsskrift« og »Archiv for Pharmaci og Chemi« samt udgivet »100 Præparater af den uorganiske Kemi« (Kbhvn. 1902), »50 Præparater af den organiske Kemi« (Kbhvn. 1903) og »Lærebog i Latinsk Grammatik og Receptlæsning« (Kbhvn. 1917). — I 1917 udgav han det af C. Nyrop nedenfor nævnte Værk om Frederiks Hospitals Apotekere.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet paa Grundlag af Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger (hvori Udskrifter af Frederiks Hospitals Arkivprotokoller) og af Værket: »Det kongelige Frederiks Hospitals Apotekere«. Historiske Meddelelser af C. Nyrop. Udgivne af Apotekets nuværende Indehaver Apoteker Nicolai Bjerre. MDCCCXVII. Kjøbenhavn 1. November.

- 1) C. Nyrop, anf. Sk.; hertil maa iøvrigt henvises til en mere udførlig Redegørelse for de gennem Aarene stedfundne langvarige Forhandlinger mellem Hospitalets Direktion og Apotekere.
- 2) Frederiks Hospital indk. Sager 1757—64.
- 3) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 4) Hans Jacob Møller: »Jacob Møller og hans Slægt«. Patriciske Slægter. Tredie Samling. 1915. S. 158—59. Dansk biografisk Haandleksikon II B, S. 707.



# RØNNE APOTEK

CASPAR FREDERIK DIRCKS.

Født i Hamborg 1727, død i Rønne 19. November 1802, begr. 24. s. M.

Gift i Rønne 26. November 1760 med Barbara Johanne Fuglsang, født paa Christiansø 23. September 1744, D. a. Proviantforvalter Anders Fuglsang og Anna Frederikke Hirschnach, død i Neksø 18. Juni 1823.

Blev 14 Aar gl. Discipel paa Helsingør Apotek fra 1741—1748, konditionerede derefter som Svend smst.  $\frac{1}{2}$  Aar, derefter  $\frac{1}{2}$  Aar i Oldenburg, 1 Aar i Mecklenburg, 3 Aar i Flensborg, 3 Aar i Rostock paa Raadhus-Apoteket og endelig i 2 Aar til 1759 hos Apoteker, Dr. Johan Adolf Bilhard i Slesvig. Her modtog han af Bornholms Kommandant, Oberst Carl Ulrik Bülow, efter Anbefaling af Apoteker von Westen i Flensborg, Opfordring til at anlægge et Apotek paa Øen.\*) 1759 lod han sig da eksaminere i København og modtog 16. Oktober det Testimonium at være dygtig i Farmacien; samtidigt fik han Ret til at praktisere som Læge, hvor ingen promotus medicinæ fandtes. Han rejste nu til Bornholm og ansøgte herfra Kongen om Privilegium exclusivum samt om Tilladelse til fra København uden Told at indføre fransk Brændevin og andre Apotekersager. Konseillet erklærede hertil, at herved var intet at gøre. I en ny Ansøgning af 8. September 1760 bad han paany om Bevilling som Eneapoteker paa Bornholm; han anbefaledes af Amtmanden, Kommandanten og Landprovsten, og 24. Oktober 1760 udstedtes Bevillingen.†)

\*) 20. Januar 1649 udstedtes Bevilling for Johan Georg Rübblachert som Apoteker paa »Borringholm«; han skulde altid holde friske og gode Varer mod at være fri for al borgerlig og Bys Tyngge.†) Der foreligger imidlertid ingen Meddelelse om dette Apoteks eventuelle Eksistens.

Dircks havde, eftersom Aarene gik, stadigt store Vanskeligheder ved at klare sig; Handelens med Lægemedler var kun ringe, og hans Virksomhed som Læge indbragte heller ikke stort; Børneflokken voksede — ialt havde han i sit Ægteskab 10 Børn — og han saa sig da om efter andre Indtægter. I 1780 døde Øens Skarpretter Christian Møller. Dircks søgte nu at erhverve dennes Embede med tilhørende aarlige faste Indtægt mod at forpligte sig til i paakommende Tilfælde at forskrive en Skarpretter fra Sjælland paa sin egen Bekostning.

I sin Ansøgning om Embedet fortæller Dircks om sin Virksomhed, at han paa Øvrighedens Befaling ofte var bleven brugt i vigtige Forretninger, saasom ved epidemiske Sygdomme og ved Obduktioner; efter sin liden Indtægt og Teori havde han maattet gøre Jordemødre »bekvemme«, for at der ikke skulde ske for mange ulykkelige Tilfælde, »som før min tiid og i sær de siste Aar sig have her paa landet forefaldet«. Han foreslog, at den Skarpretteren hidtil tillagte aarlige Løn (100—120 Rdl.) maatte blive ham tillagt som en »Physico Løn« og det saaledes, at ogsaa efter ham en duelig Mand, der i praxi Medicam var øvet, maatte animeres til at etablere sig efter hans Død.

Amtmand Fielsted anbefalede Andragendet, idet han udtalte, at Medicinalanstalterne paa Øen var i en maadelig Forfatning og vilde blive det endnu mere, dersom Apoteket ikke kunde opretholdes. Der forefaldt ofte epidemiske Sygdomme som Blodgang, der sidste Efterhøst havde grasseret temmelig stærkt, Kopper, ondartede Febre og Frisler, ligesom det hændte, at befængte Søfolk strandede paa Kysten. I alle disse Tilfælde var det yderst fornødent, at der fandtes ej alene tilstrækkeligt Forraad af Medikamenter men ogsaa en kyndig Haandsrækning. Stiftamtmanden og Collegium medicum anbefalede ligeledes; dette sidste udtalte dog, at Pengene efter Dircks Død burde tilfalde en »ordentlig« Landfysikus, som der paa Landet maatte vende beskikket og maaske af Fornødenhed kom til at paatage sig et Officin tillige. — Resultatet blev, at Dircks Ansøgning bevilgedes ved et Kongebrev af 27. September 1780 til Stiftamtmand Brockenhuus.)

Dircks ordnede sig med Skarpretteren i Ystad saaledes, at denne paatog sig Tjenestens praktiske Del mod et aarligt Honorar af 30 Rdl. og ekstra Betaling for de Tilfælde, hvori han skulde træde i Funktion. Alt gik nu roligt til 1791, da det kedelige Tilfælde indtraf, at en Mand i Aakirkeby af Højesteret blev dømt til at henrettes for Hustrumord. Skæbnen vilde nu tillige, at Skarpretteren i Ystad ikke kunde paatage sig Eksekutionen, og Dircks forsøgte da at faa Assistance fra København; denne Skarpretter forlangte imidlertid 200 Rdl. og fri Rejse for at eksekvere Dommen. I Fortvivelse herover frasagde Dircks sig Embedet med tilhørende Indtægter. Amtmanden sendte Opsigelsen til Kancelliet, der beordrede Københavns Skarpretter til Bornholm og samtidig meddelte Amtmanden, at det paahvilede Dircks at udrede Omkostningerne, og at disse skulde indrives ved Retten. Dircks fortrød imidlertid kort efter, at han havde frasagt sig Embedet og ansøgte om, at han vedblivende maatte beholde det. Han støttedes af de fleste i Sagen interesserede Autoriteter, og efter Udveksling af en Række Skrivelser, væsentligst omhandlende Betimeligheden af i det hele taget at opretholde Embedet, resolverede Kongen 26. Juli 1793, at Dircks for sin Livstid maatte beholde Embedet og dets Ind-

tægter mod at opfylde de ham ved Reskript af 27. September 1780 paalagte Pligter; efter hans Død skulde Tjenesten indgaa, mod at Landet (Bornholm) betalte en Skarpretter fra København til at udføre de forefaldende Eksekutioner.<sup>6)</sup>

Efter Dircks Død bestemtes iøvrigt ved kgl. Resol. af 14. September 1804, at den Skarpretterembedet paa Bornholm tillagte Løn skulde anvendes til en Jordemoders Lønning der paa Øen.

Efter Dircks Død ansøgte hans Enke om at maatte fortsætte Apotekets Drift, hvilket Skifteretten dog ikke kunde tillade, da der hverken var Provisor eller Svend paa Apoteket. Hun forestillede dernæst, at hun i Følge Kontrakt var forpligtet til at beholde den derværende Klub, som havde Lokaler i Ejendommen, i det mindste indtil samme efter loylik Opsigelse kunde erholde anden Lejlighed; hun bad derfor, om ikke den Fordel, som maatte være forbunden med Klubselskabets Beværtning, maatte blive Boet uvedkommende, hvilket Retten bevilgede hende. Behandlingen af Boet efter Dircks sluttede først 30. Juli 1804. Det udviste et Overskud af 2541 Rdl., heri medregnet hans Gaard, bestaaende af 2 Længer med Tegltag, ialt 31 Fag, vurderet til 900 Rdl.<sup>6)</sup> — Under Boets Behandling blev Gaarden med Apotek solgt af Skifteretten til J o h a n P e t e r M a n g o r.

#### JOHAN PETER MANGOR.

Født i Holsten 1778, S. a. Lector chemiæ, Apoteker Elovius Mangor (se I, S. 572—73) og Marie Dahlstrøm, død 17. September 1840.

Gift i Randers 16. Oktober 1803 med Inger Marie Bredahl, født 4. Januar 1784, D. a. Raadmand i Randers, Vejermester Dines Bredahl og Johanne Hansine Bredtz, død 26. Oktober 1846.

Efter privat Undervisning i sin Faders Hus kom han i Borgerdydskolen i København til 1793; var derefter 1794—99 Discipel paa Drammen Apotek, konditionerede smst. 1 Aar og tog 27. September 1800 farm. Eksamen (haud ill.); under sit korte Ophold i København inden Eksamen frekventerede han den botaniske Have.<sup>6)</sup> Af Boet efter Dircks købte han paa Auktion 27. Juni 1803 Rønne Apotek med Ejendom og fik Skøde derpaa af Skifteretten; i Skiftet efter Dircks var fremlagt Mangors Kvittering af 8. August 1803 for Modtagelsen af Apotekets Inventar og Medikamenter. Han ansøgte derefter om Bevilling som Eneapoteker som Forgænger, »da flere umulig derved kan have det fornødne Udkomme; Bevillingen udstedtes 30. September 1803 (kgl. konfirm. 20. August 1811).<sup>7)</sup>

I 1806 paatænkte han aabenbart at sælge Apoteket; i al Fald averteres dette til Salg i Berlingske Tidende ved en eneste Auktion (berammet til 20. August 1806 paa Børsen i København). Gaarden anføres at ligge i en af Byens reelleste Gader, har Hoved- og Sidebygning, teglhængt Mur- og Bindingsværk; Hovedbygningen 13 Fag til Gaden; i Haven en »skøn Samling« medicinske Planter. Han drev dog Apoteket til 1816, da det solgtes til J. A. P a u l s e n. J. P. Mangor var senere Graver ved Frederiks tyske Kirke (nu Christianskirken) paa Christianshavn og blev 1828 Medicinalrevisor ved Frederiks Hospital i København.

Rønne Apoteks fjerne, og navnlig i Krigstid vanskelige Beliggenhed, bevirkede Udstedelsen af flere for dette Apotek særligt udfærdigede Reskripter med Hensyn til Handelsret, Takst og Visitats. Kort efter at have overtaget Apoteket skrev J. P. Mangor til Kongen, at han af egen Formue havde istandsat Apoteket saaledes, at det kunde staa Maal med de bedste Provinsapoteker; han frygtede imidlertid for ikke at kunne holde det i samme gode Stand, saafremt det ikke blev Købmændene paa Bornholm forbudt at handle med »adskillige til Medicinalvæsenet henhørende Varer«. I Henhold hertil udstedtes, med Sundhedskollegiets Tilslutning, 17. August 1804 et kgl. Reskript, der indeholdt specificeret Fortegnelse over hvilke Varer, det var Apotekeren paa Bornholm forbeholdt at forhandle, og hvilke, Apotekeren og Købmændene maatte forhandle i mindre Partier.«<sup>8)</sup>

21. November 1807 skrev Kancelliet til Amtmanden over Bornholm, at det efter Brevveksling med Sundhedskollegiet om Sagen bifaldt de af Amtmanden provisorisk iværksatte Regler vedrørende Visitationen af Rønne Apotek. Denne skulde derefter ske 2 Gange om Aaret »om Efteraaret førend Skibsfarten ganske er standset, og om Foraaret i April eller Mai, samt at Visitationen ikke blot skal holdes af Landets lønnede Chirurk, der er overdraget Landphysikats-Forretningerne, men ogsaa af Regimentsfeldtskjæren, der stedse er tillige practiserende Læge, med hvilke Embedsmænd Byfogden i Rønne som Politimester skal sammentræde.«<sup>9)</sup>

Endelig fik Mangor 1. September 1810 kgl. Tilladelse til, saalænge Krigen varer, at maatte lade sig betale 12 pCt. mere, end den aarlige Medicintakst bestemmer, ved Salg af alle de Medicinalvarer, som ikke er »Indigener« paa Bornholm, paa Grund af den forhøjede Indkøbspris samt Fragt og Risiko paa Søn.«<sup>9)</sup>

## JOHAN ANDREAS PAULSEN.

Født i Tønder 21. Marts 1781, S. a. Herredsskriver og Digefoged i Tønder Amt Andreas Paulsen og Johanne Cathrine Brun, død i København 3. Februar 1856.

Gift 3. September 1816 med Bodil Cathrine Spendrup (28 Aar gl.), D. a. Destillatør Spendrup og første Hustru.

I hans andet Aar døde Faderen, og han blev derefter opdraget hos sin Stedfader, Gæstgiver i Tønder Victor Detlef August Reer, indtil han 14 Aar gl. blev Discipel paa Hjorte-Apoteket i Haderslev fra Paaske 1795 til Mikkelsdag 1801; konditionerede derefter paa Helms' Apotek i Horsens til Mikkelsdag 1802, paa Løve-Apoteket i Aarhus til Maj 1803 og derefter paa Svane-Apoteket i København, hvor han var, da han 4. Marts 1805 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>9)</sup>

I 1816 købte han Rønne Apotek, fik Bevilling dertil 13. September s. A. og drev det til 1822, da han solgte det til C. F. L a u r b e r g. Var senere Destillatør i København (Svigerfaderens Forretning?). — Fra 1818—20 var han Medlem af Direktionen for »det dramatiska Selskab« i Rønne.<sup>9)</sup>

## CARL FREDERIK LAURBERG.

Født i Svendborg 8. Maj 1791, S. a. Toldkasserer Lauritz Laurberg og Ellen Cathrine Hatting, død i Rønne 18. Juni 1850.

Gift 8. Oktober 1821 med Sofie Marie Tychsen, D. af Apoteker Nicolai Tychsen og Sørine Hallensen, død 27. Oktober 1865.

Efter privat Undervisning blev han Discipel paa Frederiksstad Apotek i Norge til 1812, konditionerede derefter 1 Aar i Kristiania og derefter paa Hjorte-Apoteket i København; efter privat Manuduktion bestod han 29. Juli 1814 farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>9)</sup>

I 1822 købte han Rønne Apotek, fik Bevilling dertil 5. Juli s. A.<sup>10)</sup> og drev det til sin Død. Ved Bevilling af 25. Juni 1830 oprettede han et *Filialapotek i Neksø*.

## FRITZ ADOLPH SCHMIEGELOW.

Født paa Fuirendal, Sjælland, 13. September 1819, S. a. Godslæge paa Holsteinborg, Krigsassessor Joachim Friedrich Schmiegelow og Marie Bøtcher, død 11. Oktober 1862.

Gift 5. September 1851 med Johanne Barbara Arboe, født i

Rønne 29. Marts 1827, D. a. Konsul, Købmand, Strandingskommis­ sær Olto Henrik Arboe og Oliva Elisabeth Saxtorph, død 27. April 1866.

Blev 1834 Discipel paa Præstø Apotek og tog farm. Kandidat­ eksamen 1843 I (haud ill.). Købte 1850 Apoteket i Rønne med til­ hørende Filialapotek i Nekso; Købesummen for begge Apoteker var 24,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 22. Januar 1851. Til sin Død var han Indehaver af begge Apoteker; 26. Juli 1858 fik han Bevil­ ling til at sælge Nekso Apotek som selvstændigt Apotek; Salget skele dog først fra 1. Juni 1873, da Ove Daugaard overtog Rønne Apotek.

Efter F. A. Schmiegelows Død fortsattes Apotekets Drift med Bestyrere, først for Enken og efter hendes Død for Arvingerne; disse fik 25. Juli 1866 Bevilling til at drive Apoteket i 10 Aar, medmindre Salg finder Sted forinden.

Johannes Schönberg Baagøe var Bestyrer indtil 1. November 1863 (senere Apoteker i Næstved Løve-Apotek, I, S. 417—419).

Frederik Ryberg Madsen var Bestyrer fra 1. Novem­ ber 1863 til Maj 1864, da han indkaldtes til Krigstjeneste (senere Materialist i Nykøbing p. F.).

Ove Daugaard var derefter Bestyrer, fra 1867 Forpagter, indtil han fra 1. April 1873 overtog Apoteket som Ejer.

I Apoteker Schmiegelows sidste Leveaar blev Ejendommen om­ bygget. I Visitatsprotokollen skrives 27. Januar 1862, at Apoteket »er iaar nyt opbygget fra Grunden og hensigtsmæssigt indrettet«. Provisor Baagøe lod (1863) indrette »et godt nyt Materialkammer« og under Daugaards Provisorat skrives (1. November 1865), at »Laboratoriet havde faaet en mere tidssvarende Indretning.« Kort efter, at han havde overtaget Apoteket, anskaffede han et nyt De­ stillerapparat.

#### OVE DAUGAARD.

Født i Skanderborg 11. Juli 1838, S. a. Distriktslæge Rasmus Daugaard og Elisabeth Nicoline Fabricius, død 30. August 1877.

Gift med Marie Severine Brøndsted, død i Rønne 1921.

Blev 1853 Discipel paa Ribe Apotek, tog Fysikateksamen 1857 ved Ribe Stiftsfysikat (I Kar.), konditionerede derefter ca. 3 Aar paa Løve-Apoteket i Odense og tog farm. Kandidateksamen 1863 II

(Laud.). Umiddelbart efter Eksamen blev han Provisor i Hillerød og derefter, ved dette Apoteks Salg Aaret efter, Bestyrer af Rønne Apotek og, som ovenfor anført, fra 1866 Forpagter af dette. Fra 1. April 1873 overtog han Rønne Apotek som Ejer for en Købesum af 37,400 Rdl.; Bevillingen udstedtes 1. Juli 1873. Filialapoteket i Neksø solgtes til J. V. L a n g e b e k, der overtog det 1. Juni 1873.



Rønne Apotek 1926.

Efter hans Død drev Enken Apoteket i 2 Aar og solgte det da til J. J. B e r g m a n n i Kolding. Bestyrere i dette Tidsrum var cand. pharm. J. N i e l s e n (?) 1877—78 og cand. pharm. J e n s T h e o d o r T o f t e g a a r d (1878—79).\*)

### JOHAN JULIUS BERGMANN

købte Rønne Apotek af Enkefru Daugaard til Overtagelse 1. Oktober 1879; Købesummen var 135,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 22.

\*) J e n s T h e o d o r T o f t e g a a r d. Født i Hagedst 24. 1848, Discipel paa Holbæk Elephant-Apotek 1864—68, farm. Kand. Eksamen 1872 II; konditionerede, efter Bestyrervirksomheden i Rønne, en Del Aar paa Sundby Apotek i København; død 24. Februar 1909.

November 1879. 1887 solgte han Apoteket til U. B. F. Fischer og købte s. A. Apoteket i Frederikssund.

(Biografi se »Frederikssund Apotek«).

### ULRIK BRÆMER FREDERIK FISCHER.

Født i Viborg 12. Januar 1856, S. a. Apoteker Søren Jensen Schmidt Fischer og Johanne Obel, død i Rønne 19. August 1899.

Gift i Odder 10. Maj 1882 med Meta Marie Christine Rehling, født i Thorshavn 26. April 1857, D. a. Herredsfoged i Hads Herred, Etatsraad Gerhardt Sigvert Rehling og Frederikke Reginne f. Lund.



U. B. F. Fischer.

Blev Student (Viborg) Juni 1874, cand. phil. 1875; fra 1. August 1875 Discipel hos Apoteker J. A. Viinsted i Kjellerup, med hvem han flyttede til Svane-Apoteket i Horsens, til Medhjælpereksamen 31. Juli 1877 ved Vejle-Skanderborg Fysikat (I Kar.); konditionerede smst. til 1. Februar 1878 og derefter et Aar i Odder; tog

farm. Kandidateksamen 1880 I (haud ill.). Var Bestyrer af Hjælpe-Apoteket i Bjerringbro fra 1. November 1881 til 1. Maj 1887 og købte derefter Rønne Apotek til Overtagelse 11. November 1887; Købesummen var 165,000 Kr., Bevillingen udstedtes 12. Januar 1888.

Om Forandringer ved Ejendom og Lokaler i denne Apotekers Tid skrives 23. September 1890 i Visitatsprotokollen: »Lokalerne var tildels forandrede, saaledes at der var opført en Forlængelse af Apotekets nordre Længe mod Nygade, og i denne indrettet i Forbindelse med selve Apoteket et Materialkammer og et Laboratorium, i Kælderen nye Opbevaringsrum. Alt forekom os hensigtsmæssigt og godt, og denne Forøgelse af Plads vil lette at holde Apoteket rentligt og smukt.«

U. Fischer drev Apoteket til sin Død, hvorefter det i 3 Aar blev drevet af Enken med Bestyrere: cand. pharm. Johannes Pe-



tersen fra 1. November 1899 til s. D. 1900 (Approbation 30. November 1899) og cand. pharm. S o f u s B e r g (nu Apoteker i Odder) fra 1. November 1900 til 1. Oktober 1902 (Approbation 24. Oktober 1900).

#### VILHELM FABER HIRTH

købte 21. Maj 1902 Rønne Apotek af Enkefru Fischer til Overtagelse 1. Oktober s. A.; Købesummen var 218,000 Kr., Bevillingen udstedtes 11. September 1902. I 1907 solgte han Apoteket til A. H. Nielsen og blev senere Apoteker i Skive (Løve-Apoteket) og Gram.

Visitatsprotokollen anfører 14. September 1904 om Nyindretninger: »Lokalerne var til Dels forsynede med nye Beholdere; i Kælderen Flasker med Glaspropper, nye Blikbeholdere til Vegetabilier paa et nyindrettet Forraadskammer; i Laboratoriet var der indsat ny Dampkedel og dertil hørende Koge- og Destillationsapparat. Et Skyllerum var indrettet. Vand var indlagt i Officinet og i Laboratoriet.«

(Biografi se »Gram Apotek«).

#### ALFRED HANS NIELSEN

købte April 1907 Rønne Apotek for 285,000 Kr. til Overtagelse 1. Juli s. A.; Bevillingen udstedtes 26. Juni 1907. I Oktober 1911 solgte han Apoteket til K. T h. J ø r g e n s e n og fratraadte 1. Februar 1912.

A. H. Nielsen var tidligere Apoteker i Frederiksværk, senere i Frederikssund.

(Biografi se »Frederikssund Apotek«).

#### KNUD THEODOR JØRGENSEN.

Født i Mariager 9. September 1880, S. a. Toldforvalter Christoffer Jørgensen og Mary Camilla Rebekka, f. Hansen.

Gift i Vejle 6. Juli 1912 med Mathilde Elisabeth Fischer, født i Vejle 26. Januar 1884, D. a. Kancelliraad, Herredsfuldmægtig J. Fischer og Mathilde f. Graff.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Odense 1. August 1897 til 1. April 1901, tog farm. Medhjælpereksamen April 1901 (I. Kar. m.



K. Th. Jørgensen.

U.), konditionerede  $\frac{1}{2}$  Aar paa Løve-Apoteket i Randers og tog farm. Kandidateksamen April 1903 (I. Kar.). Konditionerede derefter  $1\frac{1}{2}$  Aar paa Ørsted Apotek,  $2\frac{1}{4}$  Aar i Schweiz og  $1\frac{1}{2}$  Aar paa Løve-Apoteket i Vejle; var i 3 Aar, fra 1. Juni 1908, Dispensator paa Nakkebølle Sanatorium, og derefter paa Bogense Apotek (1. Juli—1. November 1911) og paa Løve-Apoteket i Fredericia (1. November 1911—1. Februar 1912).

Købte i Oktober 1911 Rønne Apotek til Overtagelse 1. Februar 1912; Købesummen var 320,000 Kr., Bevillingen udstedtes 27. Februar 1912. De under foregaaende Apotekere omtalte Nyindretninger og Forbedringer af Apotekslokalerne er stadig fortsatte. I 1914 indrettedes et nyt tidssvarende Laboratorium; 1920 en stor ny Receptur og bag denne et Arbejdsrum; Skranken blev betydeligt udvidet, og i et nybygget Sidehus indrettedes et nyt Skyllerum.

## NOTER OG HENVISNINGER

Vedrørende Rønne Apotek fandtes i E. Dams efterladte Samlinger kun spredte Optegnelser, væsentligst om C. F. Dircks.

<sup>1)</sup> Skaanske Registre 1648—1660, Fol. 47.

<sup>2)</sup> Supplik Protokol 1760, I Halvaar, 5 V. 628.

Sjæll. Registre 1760—61, Nr. 510 (med Indlæg).

<sup>3)</sup> Sjæll. Missiver 550, <sup>27</sup>/<sub>100</sub>, 1780 (med Indlæg).

<sup>4)</sup> Sjæll. Tegnelser 654, <sup>27</sup>/<sub>100</sub>, 1793 (med Indlæg).

Angaaende en mere udførlig Omtale af hele denne Sag kan iøvrigt henvises til: C. E. A. Schøller: Fra Rønne Apoteks første Dage (Bornholmske Samlinger. 5 Bind. Rønne 1910. S. 70—83) og til K. Carøe: Bøddel og Kirurg. Kbhvn. 1912. S. 47—51

<sup>5)</sup> Rønne Skifteprotokol 1781—1805, Fol. 518.

<sup>6)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>7)</sup> 2. Depart. Registr. 1803, Fol. 246, Nr. 1138.

3-4-5 Depart. Konfirm. Protokol. 1811, Fol. 7, Nr. 18.

<sup>8)</sup> C. P. N. Petersen: Den danske Medicinal-Lovgivning. Kbhvn. 1833—34. I Del, S. 465; II Del 1. Bind, S. 39, 79.

<sup>9)</sup> Bornholmske Samlinger I, S. 70.

<sup>10)</sup> 3. Depart. Registr. 1822, Nr. 708.

## KORSØR APOTEK

Den første Bevilling til Apotek i Korsør udstedtes 28. August 1761 til Johan Wilhelm Mincke. Allerede en Række Aar forinden havde imidlertid Borgeren Lorentz Schultz drevet uprivilegeret Apotekernæring der i Byen.

Schultz havde i 1737 nedsat sig i Korsør og vundet Borgerskab paa at sælge Vin og destillerede Akvavitter. Han havde lært Apotekerkunsten hos Hans Caspar Nickels i Slagelse og senere konditioneret hos ham og Bernt Holmsted i Nyborg. I 1742 (og igen i 1743) ansøgte han Kongen om Privilegium paa i Korsør at skænke Vin og destillere Akvavitter samt under Landfysici Visitation at sælge de mest nødvendige og brugelige Apotekervarer til Hjælp for Byens Indvaanere, der med Bekostning maatte lade hente deres Varer og Medikamenter fra Slagelse eller Nyborg. Ansøgningen anbefaledes af Magistraten og Stiftamtmanden men blev begge Gange afslaaet i Kancelli-Kollegiet.)

Da Antonius Smith efter at have købt Slagelse Svane-Apotek ansøgte om Bevilling, bad han tillige om at maatte anlægge et Filialapotek i Korsør, da Slagelse »dette lidet Stæd« næppe kunde ernære en Apoteker, hvorfor hans Formand ogsaa var gaaet til Agters. Provinsialmedikus, Dr. Tobias Wirth vilde ikke modsætte sig dette Andragendes Bønhørelse, »ihvorvel det var at ønske, at ingen flere Apoteker blev oprettet i Sjælland, og Supplikanten ingen Fordel kunde vente heraf i Henseende til den der værende uberettigede Person, som mod Forordningen falholder Apotekersager«. Af Korsør Magistrats Erklæring faar vi en anden Betragtning af den »uberettigede Person«; den, fraraader Apotekets Anlæggelse, da det »uden at komme Supplikanten til Nytte vilde geraade den brave og meriterede Borger Lorentz Schultz, som skønt uexamineret destillerer Akvavitter og andre Apotekersager, siden han har været Provisor, til Ruin.« Smith fik da 10. August 1753 Bevilling som Apoteker i Slagelse med samme Handelsret som Forgængeren. Schultz' Forretning vedblev da at blomstre i Korsør, og Smith ansøgte derfor endnu i samme Aar igen Kongen om at maatte oprette et Apotek i Korsør og der holde en edsvoren Provisor, eller om det maatte bevilges, at Ingen fik Tilladelse til at etablere sig som Apoteker i Korsør i Smiths Levetid, eller om, at det maatte blive Schultz forbudt at sælge andre Medikamenter end dem, han kunde bevise at have forsynet sig med fra Slagelse Apotek. Magistraten i

Korsør holdt dog fremdeles sin Haand over Schultz; den erklærede om ham, at han alene præparerede en og anden Slags af Simplicia og Salver, som elers, hvor intet Apotek var, falholdtes i Kramboderne; naar slige Præparata og Composita, som kun maatte sælges i Apotekerne, begæredes af ham, forskrev han dem altid fra Nyborg Apotek og handlede saaledes ikke mod Andordningerne. Den udtalte yderligere om Schultz, at »man har højlig Aarsag at berømme hans Velvillighed til at gaa Enhver til Haande, som haver søgt hans Assistance«, og nodig ser man ham bragt i den Nødvendighed at forlade Byen, hvor han i en Del Aar har været Overformynder og Fattiges Forstander.?) Smiths Ansøgning blev da 13. Oktober 1753 afvist af Konseillet.

21. Oktober 1757 fik Schultz Bestalling som Vice-Raadmand og blev senere Raadmand. Han boede (i 1771) i en Gaard paa Hjørnet af Torvet og Algaden imellem Præstegaarden og Albert Skomagers Hus. I den sidste Snes Aar, han levede, havde han en privilegeret Konkurrent i J o h a n M i n c k e, og han synes at være død i trange Kaar. Han døde 1782; Boet efter ham registreredes 13. Januar d. A., og Skiftet sluttedes 1½ Aar efter med et Underskud paa 4 Rdl. 2 Mk. 8 Sk.?) Han var gift med Maren Koefoed, der døde i Korsør 27. Marts 1771.')

Da Apoteker Jürgen Werligh i Slagelse i 1747 ansøgte om Bevilling til Nyoprettelsen af Sorø Apotek, skrev han bl. a., at »da *Sorø Academie* i fordem Tid var i Stand, var ingen *Apotheque* i Slagelse, men *Apotheqveren* i *Sorø* holdt een *Boutique* i *Corsøer*; dette maa formentlig saa have været i Apotekerslægten Bursers Tid (1631—1673).

### JOHAN WILHELM MINCKE.

Samtidig med, at Mincke 24. Maj 1760 bestod farm. Eksamen i København, blev han Licentiat. medic. pract.; han nedsatte sig i Korsør, hvor han praktiserede og desuden drev Handel med Lægemidler. Aaret efter ansøgte han om Bevilling som Apoteker i Korsør og fik denne 28. August 1761.5) I 1764 blev Mincke Ejer af en Gaard beliggende »lige udfør Kirken« og her indrettede han sit Apotek; Gaarden fik 1791 Mtr. Nr. 59, senere ændret til Nr. 144, i 1906 udstykket som Nr. 144 b, og det er saaledes paa samme Sted, hvor Apoteket blev drevet indtil 1896, da det flyttedes til Naboejendommen Mtr. Nr. 143, hvor det nu findes. Det Skøde, hvorved Mincke blev Ejer af Gaarden, udstedtes 30. September 1764 af kgl. Maj.s Cornet Jacob Thruue paa dennes sal. Moders, Anna sal. Chr. Jensens, Arvingers Vegne; Skødet tinglæstes 5. August 1765, og s. D. tinglæstes en Panteobligation paa 1000 Rdl., udstedt 5. Januar 1765 af Mincke til Thruue.6) Gaarden bestod af et Forhus i 2 Etager paa 12 Fag med Port, et Sidehus paa 26 Fag, 1 Etage højt, og et Tværhus paa 10 Fag, alt teglhængt. I »Taxt og Vurdering over Corsøer Kjøbstæds Byg-

ninger, saavel Publicque som Private..... sluttede den 19de May 1791« opføres Gaarden som Nr. 59 under 2den Rode »for ved Kirken« og vurderes her til 1940 Rdl.

I 1777 ansøgte Mincke Kongen om at blive befriet for borgerlige Tynger, ligesom det var forundt Apotekerne i København og andre Steder, da han der i Byen kun havde liden Næring og ellers ej kunde subsistere. Stiftamtmanden erklærede hertil, at for Konsekvensens Skyld kunde Mincke vel næppe fritages for alle Byens Paalæg og Skatter men burde i det mindste svare Grundskat og Indkvarteringsskat. Kancelli-Kollegiet sluttede sig 29. Maj til Amtmanden<sup>7)</sup>, og en ny Ansøgning fra Mincke senere s. A. ændrede intet derved.

Minckes økonomiske Forhold var til Stadighed kun daarlige. Foranlediget af adskillige Klager fra ham over hans egen og Apotekets forestaaende Undergang paa Grund af manglende Afsætning, søgte Collegium medicum at finde Udvej for at hjælpe ham. Landfysikus, Dr. med. Chr. Elovius Mangor, som blev hørt desangaaende, siger om Mincke, at han var en slittig og ordentlig Mand, der holdt sit Officin vel forsynet, og foreslaar, at der ydes ham et klækkeligt Pengelaan enten af Kongens Kasse eller af et andet offentligt Fond. Endvidere foreslaar han, at der ansættes en Practicus medicus i Korsør. Stiftamtmanden var derimod ikke Mincke venlig stemt; han mener ikke, at det vil hjælpe paa dennes Apotek, selvom en Practicus bliver bosat i Korsør, da »Mistillid til Minckes Medicin synes egentlig at være en af Grundaarsagerne til, at man frygter for Apotekets Undergang«. Skulde end Lægeforholdene i Stiftet i en nær Fremtid blive ordnede, »saa vil det dog nok komme an paa for en stor Del, om Mincke er i Stand til altid at være forsynet med de fornødne Medikamenter, som er gode; hvilket samt en god Opførsel imod alle Vedkommende synes at være iblandt de vigtigste Aarsager til Debit for et Apotek«. Kancelli-Kollegiet erklærede til Sagen, at derved var intet at gøre.<sup>8)</sup>

De vedvarende Vanskeligheder for Mincke nødte ham til i 1791 at opgive sit Bo til Konkursbehandling; Apoteket solgte han til cand. pharm. Carl Erdene Reich Finch og rejste til Kerteminde, i hvilken By han nogle Aar drev upriviligeret Medicinhandel, indtil han i 1796 fik kgl. Bevilling.

(Biografi se »Kerteminde Apotek«).

## CARL ERDENREICH FINCH.

Født i Sorø 1754, døbt 7. Juli, S. a. Haarskærer og Tjener ved Sorø Akademi, senere Købmand Johan Finch og Hustru (f. von Hack), død 1797.

Gift med Christine Jacobsen.<sup>9)</sup>

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 1770—1775, konditionerede derefter smst. 1 Aar og kom derfra til Vajsenhus-Apoteket i København i 2 Aar, »gjorde derfra en Rejse til Norge til hans Broder Apotekeren paa Moss (Henrik Johan Erdmann Finch), og derfra til Amsterdam og Hamborg, rejste samme Aar til Petersborg og siden til Cadix i Spanien, hvor han forblev i 6 Maaneder, derfra til Italien, hvor han blev 1 Aar, returnerede i 1781 til Ostende, gjorde siden en Tur til London, derfra til Philadelphia og Baltimore i Nordamerika, hvorfra han 1787 kom tilbage til København.<sup>10)</sup> Konditionerede nu 1 Aar paa Roskilde Apotek og derefter i 2 Aar paa Svane-Apoteket i København. Da Apoteker Jacob Holm i Fredericia i 1790 af Collegium medicum fik Paalæg om at holde en Provisor, var C. E. Finch en af Ansøgerne til denne Post; han var da, som ovenfor nævnt, Medhjælper paa Svane-Apoteket i København (for 120 Rdl. aarlig Løn og Kost, hvilken sidste han selv vurderede til 200 Rdl.); han forlangte som Provisor 200 Rdl. aarlig og i Kostpenge 2 Rdl. 3 Mk. om Ugen. Kollegiet foretrak Finch, som dog ikke fik Stillingen, da Holm i Mellemtiden havde antaget en anden.<sup>11)</sup> 18. December 1890 bestod han i København farm. Eksamen (Laud.).

28. April 1791 afsluttedes Købekontrakt mellem Mincke og Finch om Korsør Apotek og Ejendom. Der synes at have været nogle Uoverensstemmelser dem imellem angaaende Kontraktens Opfyldelse, men 5. September tinglæstes en Begæring fra dem om, at de ønskede Sagen mellem dem ophævet, da de nu var kommet til Forlig. 16. Januar 1792 tinglæstes en af Finch til Mincke udstedt Panteobligation paa 1800 Rdl. (udstedt 10. s. M.), i Følge hvilken sidstnævnte fik 1ste Prioritets Panteret i en Del Apotekervarer og Materialier tillige med Møbler, Effekter og Købmandsvarer.<sup>12)</sup>

Finch kunde imidlertid ikke klare sine Forpligtelser. Allerede Ugedagen efter sidstnævnte Tinglæsning begæredes afholdt Auktion over Apoteket, som 23. Februar solgtes med Ejendom etc. til F. C. Gravenhorst for 2600 Rdl. I Marts s. A. faldt Dom i en Del andre Gældssager mod Finch, og ved Auktion i Apotekergaar-

gen 24. April s. A. solgtes nogle ham forhen tilhørende Møbler og Effekter.<sup>13)</sup>

Nogen Bevilling for Finch som Apoteker i Korsør findes ikke udstedt. Hans senere Skæbne er ukendt.

### FREDERIK CONRAD GRAVENHORST.

Født i Kiel 1759, S. a. Slotskantor Christian August Gravenhorst og Anna Margrethe Rathjen, død i Slagelse 1836.

Gift 1) med Cathrine Vincentine Ostenfeldt, død 13. November 1792, 24 Aar gammel.

2) 1793 med Oligra Christiane Danholm, født 16. Marts 1773, D. a. kgl. Fiskemester paa Fredensborg Christian Danholm og Cathrina Becker, død i Korsør 3. Juni 1825.



Korsør Apotek. Gaardparti.

Var Discipel hos Apoteker Conrad Christiani i Kiel fra Paaske 1780 til Mikkelsdag 1783; konditionerede derefter i Glückstadt, i Drammen (1784—86) og paa kgl. Hof-Apotek i København; bestod 3. Marts 1792 farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>14)</sup> Aaret i Forvejen gjorde han en Del Forberedelser til en Ansøgning om at maatte anlægge et nyt Apotek paa Vesterbro ved København men opgav

Tanken og købte derimod paa ovennævnte Auktion 23. Februar 1792 Korsør Apotek og Ejendom for 2600 Rdl.; Auktionsskøde paa det købte fik han 11. Juni s. A. (tinglæst 25. s. M.).<sup>13)</sup> Efter at have taget sin Eksamen ansøgte han 12. Marts om Bevilling, hvilken han bad om at faa meddelt gratis, da han var uden egne Midler og derfor maatte begynde med fremmede Penge. Bevillingen fik han 13. April 1792, dog ikke gratis.<sup>14)</sup> Af en Taksation afholdt 1794 fremgaar det, at Gravenhorst havde ladet den gamle 10 Fags Tværlænge nedrive og i Stedet ladet opføre en 5 Fags, 9 Alen dyb Sidelænge.

I 1807 solgte han Apoteket til S. W. Stevenius og er formentlig derefter blevet boende i Korsør, hvor hans anden Hustru døde 1825. Hans Virksomhed efter at have solgt Apoteket er iøvrigt ukendt.

### SAMUEL WILHELM STEVENIUS

købte 1807 Korsør Apotek af Gravenhorst til Overtagelse 1. Maj og fik Bevilling dertil 12. Januar 1807. 22. December s. A. blev Apoteket visiteret, og den i den Anledning udfærdigede Beretning lod han offentliggøre i Berl. Tidende Nr. 2, 4. Januar 1808 »for sine Venner og Velyndere«; den lød saaledes:

»Tiirsdagen den 22. December d. A. Blev Apotheket her i Byen paa Embeds Vegne af Underskrevne visiteret og fundet i god Orden og meget forbedret Stand. *Materia Pharmaceutica* var meget god og Apotheket forsynet med et, i Henseende til den alt for ringe Afsætning, tilstrækkeligt Forraad af Varer, som vare sunde og gode.«

Allerede Aaret efter solgte han Korsør Apotek til C. F. Bayer og blev 4 Aar senere Apoteker i Nykøbing paa Sjælland.

(Biografi se »Nykøbing Sj. Apotek«).

### CHRISTIAN FREDERIK BAYER.

Født i København 19. April 1783, S. a. Miniaturmaler ved den kgl. Porcellænsfabrik Johann Christoph Bayer og Charlotte Birgitte Beling, død i København 30. Juni 1870.\*)

Gift 1) 19. Juni 1808 med Johanne Sophie Voigt født Gercken,

\*) Under »Kalundborg Apotek« (II, S. 35—36) er meddelt Biografi af C. F. Bayer. Da jeg senere er bleven gjort bekendt med Bogen »Slægten Bayer«, Biografisk Slægtsregister, udarbejdet af Albert Bayer, Aarhus 1912, hvori findes en Del supplerende Oplysninger, meddeles disse her, ligesom et fra samme Værk stammende Portræt gengives.



døbt 22. December 1774, død 5. September 1828 (gift 1) med Læge i Lemvig Daniel Gottlieb Voigt, f. 1768, d. 1797).

2) 18. Februar 1829 med Erasmine Theodora Antoinette Melchior, født 26. Februar 1795, D. a. By- og Raadstueskriver Melchior i Kalundborg, død i København 14. December 1871.

C. F. Bayer købte 1808 Apoteket i Korsør med Ejendommen og Tilbehør for 5250 Rdl.; Bevilling dertil fik han 8. December 1809. I 1812 ombyggede han Ejendommen og indrettede et helt nyt Apotek. 1824 solgte han Apoteket til G. Forbæch efter selv nogle Maaneder i Forvejen at have overtaget Kalundborg Apotek.

(Biografi se iøvrigt »Kalundborg Apotek«).



Christian Frederik Bayer.

### GREGERS FORBÆCH.

Født i København 19. Juni 1791, S. a. Fuldmægtig ved Vajsenhuset Jens Forbæch og Martha Christine Jacobsen, død paa »Gregersminde« ved København 5. Maj 1859.

Gift 7. Juli 1824 med Birgitte Eleonore Thejll, død 2. Juni 1884, 80 Aar gl.

Var Discipel paa Køge Apotek 1808—1813 i 5½ Aar, konditionerede derefter paa Løve-Apoteket i Nykøbing p. F. og opholdt sig i Sommeren 1821 i København for at læse til Eksamen; han blev

manuduceret af Dr. phil. W. Zeise, hørte dennes Forelæsninger og arbejdede i hans kemiske Laboratorium samt hørte Hornemanns botaniske Forelæsninger; 10. September 1821 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>10)</sup>

I 1824 købte Forbæch Korsør Apotek med Ejendom for 13000 Rdl. og fik 9. November s. A. Bevilling til dets Drift. 1857 solgte han Apoteket til C. H. P. Lundh. Forbæch nævnes 1825—26 som Lotterikollektør i Korsør.

### CARL HANS PHILIP LUNDH.



Carl H. Ph. Lundh.

Født i Aarhus 20. April 1831, S. a. Skibsfører Andreas Mølbech Lundh og Karen Mathilde Plesner, død paa Frederiksberg 6. April 1917 (begr. i Korsør).

Gift 1) med Oline Marie Cathrine Koefoed, D. a. Fabrikant paa Amager ..... Koefoed, død 27. September 1864.

2) 14. December 1866 med Marie Christiane Petersen, født 7. Januar 1848, D. a. Postmester i Korsør ..... Petersen, død paa Frederiksberg 20. Juli 1904.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Kolding fra 11. November 1850 til Medhjælpereksamen 1853 ved Ribe Stiftsfysikat (II Kar.), konditionerede i Varde og Nordby, Fanø, tog Kandidateksamen 1856 I (haud ill.) og konditionerede derefter paa Vajsenhus-Apoteket og Gl. Torvs Apotek i København. 1857 købte han Apoteket i Korsør med Ejendom (da = Mtr. Nr. 144) for 38000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 4. Juni 1858, Skødet tinglæstes 28. Oktober 1859. I November 1891 solgte han Apoteket til C. A. Ballhausen og boede derefter til sin Død som Rentier paa Frederiksberg.

C. Lundh paatænkte en større Udvidelse og Ombygning af Apoteket og købte derfor 17. Januar 1868 Naboejendommen Mtr. Nr. 143, Hjørneejendommen til Slottensgade, af Hattemager og Orga-

nist Hornung; da denne imidlertid ikke vilde flytte, maatte Lundh opgive sin Byggeplan, som først blev gennemført af Efterfølgeren. Senere udvidedes den gamle Apoteksbygning med en Sidebygning (= Nr. 144 a); den gamle Bygning, i hvilken Apoteket blev drevet i den ene Halvdel og en Kolonial- og Vinhandel i den anden, fik Mtr.



Korsør Apotek (længst tilhøjre) med Naboejendommen.  
(Jvf. Teksten S. 346).

Nr. 144 b. I 1887 indrettedes i Følge Visitatsprotokollen en ny rummelig og luftig Kælder samt et særskilt Giftkammer ved Siden af Materialkammeret.

### CARL ANTHON BALLHAUSEN

købte Korsør Apotek 1891 til Overtagelse 11. November s. A. for 207.000 Kr.; i Købet medfulgte Ejendommene 144 a, 144 b og 143 samt den til Apoteket knyttede Kolonial- og Vinhandel; Bevillingen udstedtes 7. Oktober 1891.

Straks efter Ballhausens Overtagelse kom Ombygningen af Apoteket igen paa Tale, og den fremhævedes i Visitatsprotokollen (22. December 1891) som absolut nødvendig; det lykkedes den nye Ejer

at faa fuld Raadighed over Hjørneejendommen ved at skaffe Beboeren anden Lejlighed, og i Visitatsprotokollen kan da 7. April 1896 berettes, at Apoteket nu er ombygget og i den nye Ejendom har faaet gode rummelige Lokaler, ligesom Inventaret for en stor Del var fornyet og udvidet. Den gamle Apoteksbygning benyttedes derefter til Kolonial- og Vinforretningen.

Billedet S. 345 viser Ejendommens Udseende inden Ombygningen. Yderst tilhøjre ses Apoteksbygningen; ved Siden heraf den gamle Hjørneejendom, der blev nedrevet og erstattet med den nuværende Apoteksejendom; og endelig skimtes bag Bygningerne den af C. Lundh opførte Sidebygning vinkelret paa Facaden; i denne var da Privatlejlighed. Her findes nu (i 1926) underst Kældere, i Stuen Laboratorium og Materialkamre og øverst Lejlighed.

Ballhausen solgte 1896 Apoteket til J. C. Klusmann; han havde forinden været Apoteker i Hvidbjerg og blev senere Apoteker i Aalborg.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Aalborg«).

#### JACOB CLAUDIUS KLUSMANN.

Født i Aalborg 1852, død i København 16. November 1906.

Gift i København 20. November 1896 med Marie Christiane Strande, født i Korsør 13. April 1867, D. a. Grosserer Jens Gotfred Strande og Hustru Adamine Frederikke.

Var Discipel paa Sorø Apotek fra Maj 1868 til November 1871, tog Medhjælpereksamen ved søndre sjæll. Landfysikat (I Kar. ved praktisk, II Kar. ved teoretisk Prøve), konditionerede 1¾ Aar og tog farm. Kandidateksamen 1874 II (haud ill.). Var nogle Aar Bestyrer af Hallund Apotek og derefter i en længere Aarrække Militærapoteker i Nordamerika, dels som Hospitalsapoteker i Hæren og dels som Skibsapoteker i Marinen. 20. Marts 1896 købte han Korsør Apotek med Ejendom til Overtagelse 1. Maj s. A.; Købesummen var 235.000 Kr. excl. Varer og Inventar. April 1901 solgte han Apoteket til H. J. Otterstrøm og drev derefter Fabriksvirksomhed paa Frederiksberg (blev 1901 Bestyrelsesmedlem i »Skandinavisk Farvefabrik«, anmeldte 1902 Firmaet »Fabriken Odin« og 1903 Firmaet »Fabriken Delta«). Var i Korsør Medlem af Bestyrelsen for »Sparekassen for Korsør og Omegn«.

## HENRIK JOHAN OTTERSTRØM.

Født i Aarhus 27. April 1874, S. a. Bankkasserer, cand. juris  
Henrik Johan Otterstrøm og Ida Sofie f. v. Leth.

Gift i Kolding 31. Oktober 1901 med Hulda Syrie Kirstine Ja-  
cobsen, født i Kolding 25. April 1876, D. a. Købmand Anders Ja-  
cobsen og Kristiane f. Møller.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Viborg fra August 1890 til  
Marts 1894, tog Medhjælpereksamen April 1894 (I Kar.), konditio-



J. C. Klusmann.



H. J. Otterstrøm

nerede paa Silkeborg Apotek Maj—November 1894 og tog farm.  
Kandidateksamen Januar 1896 (I Kar.); konditionerede i Rødby  
1. Februar—1. Maj 1896, paa Løve-Apoteket i Kolding 1. Maj 1896  
—1. Maj 1897, paa Kalundborg Apotek November 1897—Februar  
1899 og paa Løve-Apoteket i Kolding Februar 1899—April 1901.  
Købte Apoteket i Korsør med tilhørende Ejendomme, Kolonialhandel  
m. v. ved Kontrakt af 8. April 1901 for 265.000 Kr. (incl. Varer og  
Inventar) til Overtagelse 28. s. M.; Skødet udstedtes 6. Maj, Bevil-  
lingen 29. August 1901. (Apoteksejendommen = Kirkepladsen Nr. 8,  
Mtr. Nr. 143 a, 144 a, 144 b). Apoteker Otterstrøm er Medlem af Til-  
synsraadet for »Sparekassen for Korsør og Omegn«.

I 1906 udstykkedes Butiksejendommen 144 b; den deri væren-  
de, foran omtalte, Kolonial- og Vinhandel bortforpagtedes fra 1. Ok-

tober 1909 (indtil dette Tidspunkt blev den drevet af Apoteker Otterstrøm). I Aarens Løb er foretaget en Del Omforandringer og Udvidelser af Apotekslokalerne: en ny 2den Receptur (1908), ny Dampkedel (1919), Centralvarmeanlæg (1921). Udvidelse af Re-



Korsør Apotek efter Ombygning og Flytning.

cepturen m. m. (1922), nyt Cementgulv i Laboratoriet og nyt Skærebog og Støderum i Sidebygningen (1924).

Apoteket har, hvert andet Aar, skiftende med de 2 Apoteker i Slagelse, Leverance til den distribuerende Læge i Vemmelev.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek en Del spredte, væsentlig personalhistoriske Optegnelser.

\*) Supplik Protokol 1742, I Halvaar, 4 M. 175.

» » 1743, I Halvaar, 1046.

2) Indlæg til Sjæll. Registre 1753—54, Nr. 322.

\*) Korsør Skifteprotokol 1781—87, Fol. 6.

\*) » » 1768—72, Fol. 200.

- \*) Sjæll. Registre 1760—61, Fol. 645, Nr. 438.
- \*) Korsør Justitsprotokol 1746—75, Fol. 423.  
Korsør Skøde- og Panteprotokol 1737—72, Fol. 653—654.
- \*) Supplik Protokol 1777, I Halvaar, 6. Æ. 1219.
- \*) » » 1781, II Halvaar, 7 H. B. 2021.  
D. Kanc. Brevbog 1782, 223.
- \*) J. W. Flood: Norges Apotekere fra 1588 til 1908, Kristiania 1908, S. 205.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) E. Dam: Odense Løveapotek. S. 96.
- \*) Korsør Justitsprotokol 1786—1803, Fol. 160, 164, 179, 190.
- \*) » » » , Fol. 199—202.
- \*) Eksamensbevis dat. 3/, 1792 findes som Indlæg til Sjæll. aabne Breve 319,  
3/, 1792.
- \*) Korsør Justitsprotokol 1786—1803, Fol. 213.

=====

# LØGUMKLOSTER APOTEK

GEORG HERMANN OVERBECK.

Den ældste hidtil kendte Bevilling til at drive Apotek i Løgumkloster udstedtes 17. September 1777 til Georg Hermann Overbeck.

Inden dette Tidspunkt fandtes der dog et Apotek der i Byen, hvis Indehaver . . . . J e n s e n maa være død ca. 1777. I dette Aar indberettede Amtmanden over Aabenraa Amt til Departementet, at det hidtilværende Apotek i Flækken Løgumkloster nu efter Indehaverens Død var ganske ubrugeligt, og bad om at maatte faa Apoteket genoprettet og Koncession udfærdiget for en ny Apoteker; hertil havde han »med megen Møje« fundet et egnet »Subject« i G. H. Overbeck. (Schmidt<sup>1</sup>) omtaler Jensen som »uprilegeret Apoteker«; nogen Bevilling for denne er det hidtil heller ikke lykkedes at finde).

G. H. O v e r b e c k var født i Sønderborg, havde lært Apoteker-kunsten og derefter studeret Kirurgi; i de sidste 5 Aar havde han været Eskadrons-Kirurg ved det jyske Kavalleri-Regiment. Han ansøgte nu om Bevilling som Apoteker i Løgumkloster med samtidig Tilladelse til at udøve kirurgisk Praksis. I sin Indstilling af 10. September 1777 udtaler Tyske Kancelli, at han er behørig eksamineret i begge Fag og har indleveret de nødvendige *Testimonia idonei-latis*; desuden har han af den forrige Apoteker Jensens Enke købt Ejendom og de forhaandenværende »Redskaber«.<sup>2</sup>) 17. September s. A. underskriver Kongen Bevillingen. I 1788 solgtes Apoteket til J. W. K a e m p f m a n n.

JUST WILHELM KAEMPFMANN

købte Løgumkloster Apotek i 1788 og ansøgte om at faa Overbecks Privilegium overført paa sig; han var da Provisor i Tønder



for C. F. W. Holzendorffs Enke paa »Store Apotek« og var, inden han overtog denne Stilling, blevet behørig eksamineret og fundet skikket til at forestaa et Apotek. Efter Indstilling (dat. 10. Oktober) af Tyske Kancelli blev Bevillingen udstedt 24. Oktober 1788<sup>3)</sup> (kgl. konfirm. 20. Maj 1817).<sup>4)</sup> Bevillingen indeholder iøvrigt de samme Bestemmelser, som var gældende for de kongerigske Apotekere, om friske og uforfalskede Varer, der skal sælges til en billig Pris i Henhold til de for Apotekerne gældende Forordninger og Takster; Apoteket skulde én Gang aarligt visiteres af Fysikus i Aabenraa.

Efter hans Død overgik Apoteket i 1826 til Sønnen J. C. W. Kaempfmann.

#### JOACHIM CHRISTIAN WILHELM KAEMPFMANN

ansøgte efter sin Faders Død om at faa dennes Privilegium til Løgumkloster Apotek overført paa sig. Af Tyske Kancellis Indstilling (dat. 27. Oktober 1826)<sup>5)</sup> fremgaar, at J. C. W. Kaempfmann da var 32 Aar gl.; han havde bestaaet den anordningsmæssige farm. Eksamen og derefter konditioneret i 9 Aar, deraf de sidste Par Aar i Faderens Apotek. Han blev varmt anbefalet af Fysikus Neuber, som udtaler, at han har udført en Række Forbedringer i Apoteket; fra anden Side faar han det Vidnesbyrd at opfylde alle de Forordninger, man kan stille til en god Borger og dannet Mand. Bevillingen udstedtes 7. November 1826; 8 Aar senere solgte han Apoteket til C. A. Hansen.

#### CARL ADOLPH HANSEN

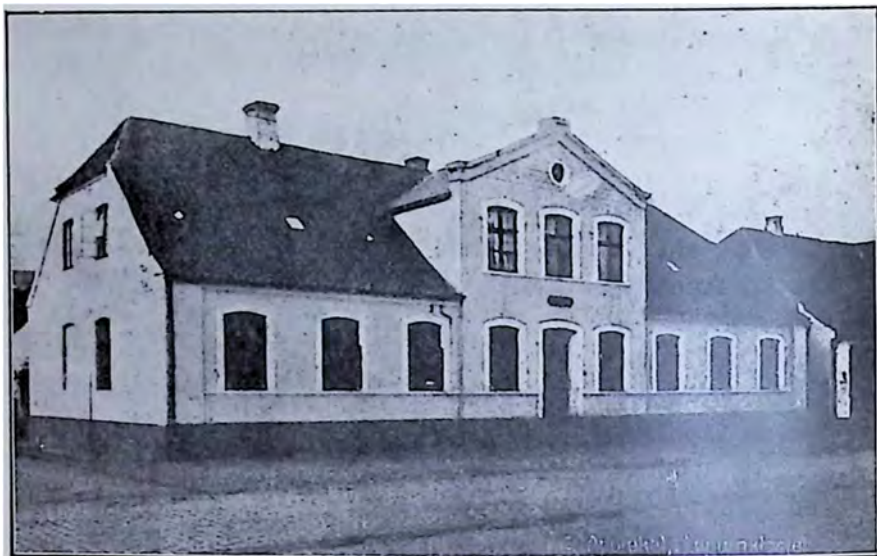
købte 1834 Løgumkloster Apotek af J. C. W. Kaempfmann for 9000 Rdl. Cour. og ansøgte derefter om Privilegiets Overdragelse. I Tyske Kancellis Indstilling (dat. 30. Maj 1834)<sup>6)</sup> skrives, at C. A. Hansen i 1826 havde bestaaet farm. Kandidateksamen (II Kar.), derefter forestaaet Filialapoteket i Süderstapel, været Provisor paa Apoteket i Bredsted og senest i flere Aar været Provisor i Løgumkloster; her havde han nu købt Ejendom og Apotek. Bevillingen udstedtes 1. Juli 1834 (kgl. konfirm. 1. Juli 1842).<sup>4)</sup> Efter hans Død (i 1851?) solgtes Apoteket til C. A. Th. Steinmann.

Senere Apoteker i Itzehoe N. H. Müller (cand. pharm. fra Kiel) var Bestyrer af Løgumkloster Apotek i 1847—48. M. J. Weil nævnes som Provisor i 1852.<sup>7)</sup>

**CHRISTIAN ALBERT THEODOR STEINMANN.**

Født i Kolding 1815, død i Løgumkloster Maj 1876.

Kom til Farmacien 1829 og tog 1836 II farm. Kandidateksamen i København (haud ill.). Var nogle Aar Bestyrer af Augustenborg Apotek (se dette), inden han efter C. A. Hansens Død købte Løgumkloster Apotek, hvortil han fik Bevilling 26. Oktober 1851.<sup>4)</sup>



Løgumkloster Apotek.

Apoteket brændte i 1856, fra hvilken Tid de nuværende Bygninger stammer i omtrent uforandret Skikkelse.

Enkefru Steinmann solgte 1878 Apoteket.

**PETER CHRISTIAN JØRGENSEN BERENDSDORF**

købte 1878 Løgumkloster Apotek af Enkefru Steinmann, fik Bevilling 3. Januar 1878 og drev det til 1881.

**FRIEDRICH AUGUST LUDOLPH HAACK**

købte 1881 Løgumkloster Apotek af P. C. J. Berendsdorf til Overtagelse 1. Oktober s. A., fik Bevilling 6. Oktober 1881 og drev det til 1888. Var derefter Apoteker i Angelbogade, Flensborg.

## KARL HERMANN MAY

(fra Westphalen) købte Løgumkloster Apotek af F. A. L. Haack til Overtagelse 1. April 1888, fik Bevilling 7. Marts s. A. og drev det til 1892.

## DETLEF HEINRICH DESLER

(en Møllersøn fra Egersund) købte Løgumkloster Apotek af K. H. May til Overtagelse 1. Juli 1892, fik Bevilling 2. August s. A. og drev det til 1903.

JACOB CHRISTIAN PETER  
KJEMS.

Født i Haderslev 13. Februar 1878, S. a. Købmand Peter Hansen Kjems og Julie Christine f. Iversen.

Gift 19. August 1905 med Jenny Eskildsen, født 18. November 1885, D. a. Gaardejer Laurids Eskildsen og Johanne f. Arnum.

Da dansk Undervisning dengang, under Köllerperioden, var forbudt, selv Privatundervisning i Hjemmene, blev Forældrene Lærerne i Modersmaalet; fra sit 5. til 8. Aar gik J. Kjems dog i en dansk Privatskole, som da blev lukket; gik senere i Latinskolen i Haderslev og blev efter bestaaet »Etaarigeksamen« Discipel paa Løve-Apoteket i Haderslev hos den danske Apoteker Folkenberg. Discipeltiden varede fra 1. April 1894 til s. D. 1897, Medhjælpereksamen i Kiel Marts 1897 (I Kar.); konditionerede derefter i Hamborg, Einhorn Apotheke (1. April 1897—1. Oktober 1898), Dresden, Saxonia Apotheke (1. Oktober 1898— s. D. 1899) og Berlin, Kaiser Friedrich Apotheke (1. Oktober 1899—1. April 1900); studerede ved Universitetet i München og bestod Apotekereksamen 1901 (I. Kar.). Konditionerede derefter i Løgumkloster fra 1. Januar 1902 til 1. Oktober s. A., aftjente 1 Aar sin Værnepligt i Slesvig som Militærapoteker og vendte nu tilbage til Løgumkloster som Ejer af Apoteket, som



Jacob Chr. P. Kjems.

han havde købt af D. H. Desler; Bevilling hertil fik han 3. December 1903.

Baade Apoteker J. Kjems og Hustru er af gammel, ren dansk sønderjysk Slægt og deltager interesseret i den nationale Kamp. Han var Medlem af Tønder Amdsraad, indtil Byen udtraadte af Amtet; blev 29. November 1920 udnævnt til Medlem af Skatteraadet for Løgumkloster Skattekreds; er Medlem af Byraadet for Løgumkloster og Medlem af Bankraadet for »Akts. Løgumkloster Bank«; blev »officier de l'academie francaise« 1923, Ridder af Dannebrog 7. Marts 1924.

## NOTER OG HENVISNINGER

- 1) Schmidt: Historisches Taschenbuch über die Entstehung der Apotheken. Flensburg 1835.
- 2) Tyske Kanc. Vorstell. Protokol. 1777 II, Fol. 283—285.
- 3) » » » » 1788 II, Fol. 345.
- 4) Denne og alle følgende Bevillinger og kgl. Konfirmationer findes in originali i Apotekets Eje.
- 5) Tyske Kanc. Vorstell. Protokol. 1826 V, Nr. 27.
- 6) » » » » 1834 III, Nr. 52.
- 7) Archiv for Pharmaci og Chemi 1852, S. 152, 1863, S. 97.

# FREDERIKSBORG APOTEK I HILLERØD

Den første Bevilling til at drive Apotek i Hillerød udstedtes 7. September 1792 for Knud Winding. Inden dette Tidspunkt var der dog drevet uprilegeret Apotekernæring i Byen af Borger og Handelsmand Hans Mønnicke (Mønnick, Mønnichen). Denne Mand nævnes, første Gang, i et Skøde, dat. 1. April 1750, ved hvilket der for en Købesum af 700 Rdl. overdrages ham Gaarden Matr. Nr. 34 paa Kongensgade (nuv. Slotsgade). Skødet udstedtes af Skovfoged Henrik Jensen Torm, som selv 2 Aar i Forvejen (26. Oktober 1748) havde faaet Skøde paa Gaarden af Grovsmed Peder Jensen. Ejendommen betegnes i begge Skøder som bestaaende af 12 Fag god Bygning til Gaden, 8 Fag Baghus samt Gaard og Have. — Ved Skøde af 20. Juni 1791 (tinglæst 23. s. M.) overdrog Hans Mønnicke Ejendommen til sin Søn Hans Wandal Mønnicke; den var da forsikret for 1280 Rdl., havde 12 Fag Forhus og 14 Fag Baghus. 1½ Aar senere, ved Kontrakt af 16. November 1792, solgte Mønnicke jun. Ejendommen til den ny udnævnte privilegerede Apoteker Knud Winding, og Apoteket har siden uafbrudt ligget paa samme Sted. Denne Købekontrakt er af særlig Interesse, da den viser, at Familien Mønnicke har haft et veritabelt Apotek indrettet der i Ejendommen. Indbefattet i Købesummen, 1700 Rdl., var nemlig en Del Inventar og Løspøre, bl. a.

1) Apoteket, alt hvad deri forefindes af Medicin, Flasker, Glas, Krukker, Bøsser, Skuffer, Reoler, Disk og Hylder ..... samt 3de medicinske Vægtskaal, 2de Serpentin Mortere med Stødere og medicinske Vægte.

2. I det lille Laboratorium: En Destiller Kedel med Hat og Tøn-

de, en indmuret Gryde og en do. Jernpande, en stor Jern Morter med Støder.

3) I det store Laboratorium: En indmuret Brændevins Kedel med Hat, Dæksel og Piber.<sup>1)</sup>

Hans Hansen Mønnicke døde i Hillerød 22. Februar 1813, 96 Aar gl.

Gift 1) 1749 med Sophie Hedevig Borch, født 1724, D. a. Slotsforvalter paa Vordingborg Anders Borch og Birgitte Bruun, død 28. Juli 1767.

2) 1768 med Johanne Margrethe Ritz (Vielsesbrev udstedt 19. August 1768), død 1786.

1750 nævnes han, som ovenfor omtalt, som Borger og Handelsmand i Hillerød. I 1755 ansøgte han 2 Gange Kongen om at maatte faa Privilegium paa Farveriet der i Byen, naar den daværende Farver Niels Nielsen var død; begge Gange fik han Afslag.<sup>2)</sup> I sin Ansøgning udtaler han, at han har lært Apotekerprofessionen og for »en Del Aar siden« nedsat sig i Hillerød; han mener derfor at have den nødvendige »inclination og Indsigt i Farveriet«, skønt han ikke har lært dette *ex fundamento*.

10. Juni 1757 (og igen 10. September 1759) forespurgte han om, hvornaar han kunde hente de ham af Kongen tilstaaede Penge, da han var ved at bygge.<sup>3)</sup> I 1761 takkede han Kongen for den ham forundte Assistance til hans Skedevandsfabrik samt for Forbudet mod fremmed Skedevands Indførsel i Danmark; samtidig bad han om Privilegium for sig og Arvinger enten paa Livstid eller visse Aar alene at brænde Skedevand i Danmark og om Fritagelse for borgerlige og Bys Bestillinger; dette blev dog afslaaet.<sup>4)</sup>

I 1786 bad han om Tilladelse til at sidde i uskiftet Bo efter sin afgangne Hustru med sine mange Børn, »som alle var hans egne«, hvilket blev bevilget.<sup>5)</sup>

Hans Wandal Mønnicke, S. a. Hans Mønnicke og første Hustru, død i Hillerød 4. August 1798 (39 Aar gl.).

Gift 11. Oktober 1788 med Gunild Wold, død i Hillerød 13. April 1796, 37 Aar gl.

I Kirkebogen benævnes han i 1794 »Kræmmer«.

## KNUD WINDING.

Født i Hillerød 15. August 1761, S. a. kgl. Skovfoged Johannes Henriksen Winding og Frederikke Sophie Knudsen, død 14. December 1809.

Gift i Slagelse 4. Maj 1793 med Jfr. Anna Marie Mandix, død 21. August 1842, 76 Aar gl. (gift 2) med efterfølgende Apoteker J. A. Schumacher).

Var Discipel paa Christianshavns Apotek fra Paaske 1781 til Paaske 1786, konditionerede smst. et halvt Aar, derefter 2½ Aar

til Paaske 1789 i Slagelse og derpaa i Roskilde, til han blev Apoteker; 10. Maj 1792 bestod han farm. Eksamen (cnst. Laud.).<sup>9)</sup>

2. Juni d. A. ansøgte han om at maatte oprette et Apotek i Hillerød, »en temmelig folkerig Købstad«, der savner et Apotek, hvorfor Indvaanerne maa hente deres Lægemidler i København, Roskilde eller Helsingør. Ansøgningen anbefaledes 6. August af Collegium medicum, og 7. September 1792 udstedtes Bevillingen.<sup>7)</sup> Apoteket drev han til sin Død.

Som ovenfor omtalt købte han November s. A. den Ejendom paa Hillerød Slotsgade (Mtr. Nr. 34), paa hvilket Sted Apoteket endnu findes; han overtog den til »Paaske Flyttetid« 1793 og fik Skøde derpaa 25. Juni s. A. Ved Bevilling af 24. Maj 1793 (tinglæst 4. Juli s. A.) opnaaede Winding den Begunstigelse, at den Gaard, han købte og indrettede til Apotek, »bestandig« maatte blive Apotekergaard; Bevillingen blev stadfæstet 16. September 1808 med den Ændring, at enhver ny Ejer skulde søge om ny Konfirmation.<sup>1)</sup>

— — 29. April 1796 solgte Winding ved Auktion et ham tilhørende Hus liggende udenfor Frederiksborg ved Løngangsporten.<sup>6)</sup>

#### JOHAN ADOLF SCHUMACHER.

Født i Hamborg 1780, S. a. Prokurator og Retsassessor Heinrich Adolph Schumacher, død i Hillerød 12. Februar 1828 »efter flere Ugers Sygeleje«. <sup>9)</sup>

Gift 6. Oktober 1810 med Anna Marie Mandix, Enken efter foregaaende Apoteker.

Var i 6 Aar (1793—99) Discipel paa Løve-Apoteket i Aabenraa, konditionerede smst. et halvt Aar, derefter i Hamborg til 1801, 3 Aar i Oldesloe, 2 Aar i Sønderborg og i Svendborg til Foraaret 1808; blev derefter i 4 Maaneder manuduceret i København i Kemi, Farmaci og Fysik og bestod 1. September 1808 farm. Eksamen (haud ill.).<sup>9)</sup> Ved Ægteskab med Knud Windings Enke blev han Indehaver af Hillerød Apotek; fik 8. Januar 1811 Bevilling til dets Drift og s. D. Bevilling til, at Gaarden bestandig maatte være Apotekergaard.<sup>1)</sup> Nogle Maaneder før sin Død solgte han, ved Kontrakt af 23. September 1827, Apoteket til E. M. A n d r e s e n.

#### EBBE MADSEN ANDRESEN.

Født i Haderslev 1. August 1802, S. a. Borger og Handelsmand Mads Andresen og Ane Ebbesdatter, død i Hillerød 26. Maj 1838.

Gift 27. Februar 1828 med Sofie Frederikke Schondel, født i Helsingør, D. a. Amtskirurg Schondel, død 4. April 1855, 52 Aar gl. (gift 2) med efterfølgende Apoteker H. E. L. Hasselriis).

Efter Undervisning dels i Borgerskolen og dels i 3 Aar i Latin-skole blev han 1817 Discipel paa Ribe Apotek, hvor han efter endt Læretid konditionerede til 1. Maj 1824; tog derefter til København, hvor han hørte Forelæsninger og fik Manuduktion; 9. September 1824 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>9)</sup> I 1827 ansøgte Andresen om at maatte anlægge en Handel i Helsingør med Ret til at sælge teknisk-kemiske og kosmetiske Præparater samt tillige at være Materialist. Der kom intet ud heraf væsentligst paa Grund af Modstand fra Stiftsfysikus, der i sin Erklæring af 25. August stærkt protesterede imod at give Andresen Ret til at være Materialist, da dette ikke kunde ske uden stor Skade for den i Helsingør privilegerede Apoteker.<sup>10)</sup> Samme Aar, ved Kontrakt af 23. September, købte Andresen af Enkefru Schumacher Apoteket i Hillerød med Ejendom, Privilegium etc. for 12.000 Rdl. Sølv + 200 Rdl. Sølv i aarlig Pension til hende, saalænge hun levede; Skødet udstedtes 10. September 1828 (tingl. 20. November s. A.)<sup>1)</sup> I Bevillingen, der udstedtes 8. Januar 1828, findes den Bestemmelse, at Andresen tillige maatte handle med Vin og Urtekramvarer.

Apotekets Visitatsprotokol beretter (26. September 1828), at Apotekets Lokaler under dets nye Ejer har modtaget hensigtsmæssige Forandringer i enhver Henseende; i 1833 omtales et nyt hensigtsmæssigt indrettet Laboratorium.

2 Maaneder før sin Død købte Andresen Holbæk Apotek med tilhørende Ejendomme, Jord etc. ved Kontrakt af 27. Marts 1838; Overtagelsen skulde ske 11. Juni, men som ovenfor anført døde Andresen 26. Maj. Hans Enke overdrog sine Rettigheder i Holbæk til cand. pharm. S. C. W. Ipsen (jfr. »Elefant-Apoteket i Holbæk«, II, S. 100) og beholdt Apoteket i Hillerød, som 2 Aar senere overtoges af H. E. L. Hasselriis, hendes anden Ægtemand.

#### HERMAN EDUARD LOUIS HASSELRIIS.

Født i Hasle 15. Juni 1815, S. a. Byskriver Christian Larsen Hasselriis og Hustru Cathrine, død 8. Marts 1907.

Gift (1840?) med Sofie Frederikke Schondel, Enken efter foregaaende Apoteker.

Var Discipel paa Rønne Apotek fra November 1828 til Novem-



ber 1833 og konditionerede smst. 1 Aar; tog farm. Kandidateksamen 1835 II (haud ill.) og var derefter ansat paa Vordingborg Apotek (November 1835—Maj 1836), Dom-Apoteket i Roskilde (Maj 1836—Maj 1837) og paa Frederiks Hospitals Apotek i København (Maj 1837—November 1838). I Vinteren 1836—37 assisterede han ved de Forelæsninger, som »Selskabet for Naturlærens Udbredelse« lod af-



Ældre Parti af Slotsgade i Hillerød med Apoteksejendommen.

holde i Roskilde; 2 Aars senere virkede han i Rønne paa samme Maade. Ved Ægteskab med E. M. Andresens Enke kom han i Besiddelse af Hillerød Apotek, til hvis Drift han fik Bevilling 18. Juni 1840. Ved Bevilling af 27. Maj 1842 oprettede han *Filialapotek i Frederiksværk*. 1855 solgte han begge Apoteker til P. G. H. B a a g ø e. 21. Juli fik han Prædikat af kgl. Hofapoteker.

I 1847—48 nedrev han den gamle Apoteksgaard og lod opføre den nuværende 2 Etages Bygning, der er bevaret næsten uforandret. Ved Visitatsen (20/10 1848) omtales den nye Bygning som »baade smukt og hensigtsmæssigt arrangeret«. I 1852 indrettedes et nyt

Materialkammer; i 1854 udvidedes Ejendommen med et nyt Sidehus.

Efter at have solgt Apoteket boede Hasselriis i København, indtil han i 1857 købte »Soldatergaarden« i Aaker Landsogn paa Bornholm. Her fik han i Aakirkeby oprettet en Amtssparekasse, hvis Formand han var, lige til han i 1872 solgte sin Gaard og atter flyttede til København; under Opholdet her valgtes han til Repræsentant, senere til Formand for Embedsmændenes Laanebank. De sidste 23 Aar boede han som Rentier i Slangstrup.

#### PETER GERHARD HEIN BAAGØE.

Født i København 21. Juni 1829, S. a. Apoteker Therkel Johannes Gottlob Schönberg Baagøe og første Hustru Petrine Octavia Hein, død paa Frederiksberg 26. Juli 1907.

Gift 1) 2. Maj 1856 med Thora Mathilde Bjerregaard, født 15. Juli 1830, D. a. kgl. Kapelmusikus Theodor Christian Bjerregaard og Betzy Birgitte Boalth, død 21. Januar 1864.

2) 25. Oktober 1864 i Helsingør med Betty Mathisen, født 22. Januar 1830, D. a. Toldassistent i Køge Anders Mathisen og Sophie Magdalene Starck, død i Helsingør 20. Oktober 1871.

3) 7. Maj 1873 med Marie Mathisen, Søster til foregaaende født 27. Maj 1825.<sup>11)</sup>

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Helsingør fra 1. November 1845 til Medhjælpereksamen ved nordre sjæll. Landfysikat Maj 1850 (I Kar.), var Medhjælper paa Assens Apotek 1. November 1851 til 1. Maj 1852, tog farm. Candidateksamen 1853 I (n. c.) og 1854 I (haud ill.) og konditionerede derefter i Assens (1. Maj—1. August 1854) og Roskilde (1. November 1854—1. Juli 1855).

Købte 1855 Hillerød Apotek med Filialapotek i Frederiksværk for 75.000 Rdl. til Overtagelse 1. Januar 1856; Bevilling til begge Apoteker udstedtes 30. Juli 1856. Hans store Interesse for Musik fik ham til at opgive Farmacien, og allerede det følgende Aar solgte han begge Apoteker. Apoteket i Hillerød solgtes til F r e d e r i k W e n g e l ; Apoteket i Frederiksværk solgtes til Bestyreren L. F. V. J o h n e (se »Frederiksværk Apotek«).

Efter at have solgt Apoteket var Baagøe i nogle Aar Musiklærer i København og derefter, fra 1. Juli 1864 til 1905, Organist ved St. Olai Kirke i Helsingør. De sidste 2 Leveaar boede han paa Frederiksberg.

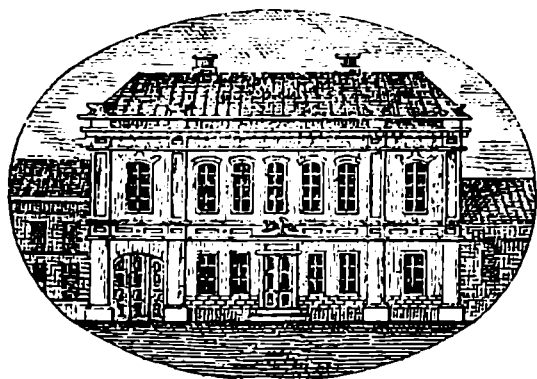
FREDERIK WENGEL.

Født i Rudkøbing 1818, S. a. fh. Regimentskirurg, Læge Niels Adolf Wengel og Henriette Haar, død i Hillerød 9. Juni 1863.

Gift med Martha Mowinckel.

Blev 1833 Discipel paa Løve Apoteket i København og tog farm. Kandidateksamen 1839 I (haud ill.); efter Eksamen konditionerede han i Norge. Fra 1841 (Bevilling 2. Oktober) til 1854 var Wengel Apoteker i Rudkøbing (se dette Apotek II, S. 114) og derefter Proprietær ved Fredericia (Sønderbygaard i Vejle Amt), til han fra 1. November 1857 overtog Hillerød Apotek; Bevilling hertil fik han

16. Januar 1858. Købekontrakten angaaende dette Apotek med Ejendom etc. oprettedes 9. Oktober 1857 mellem Hasselriis som Sælger og Wengel som Køber; Baagøe, som ikke havde Skøde paa Ejendommen, blev boende i denne til Overtagelsesdagen; Købesummen var 60.000 Rdl., og Skødet til Wengel udstedtes 9. Juli 1858 (tingl. 15. s. M.).<sup>1)</sup>



Hillerød Apotek i O. Klepsch's Tid.  
(Efter Vignet paa Receipt-Kopli).

Wengel drev Apoteket til sin Død, hvorefter det blev bestyret for Enken af senere Apoteker i Rønne O v e D a u g a a r d (se II, S. 332) indtil 1. Marts 1864, da det overtoges af E. C. A c h e n.

EGGERT CHRISTOPHER ACHEN.

Født i Næstved 1. December 1823, S. a. Major i Rytteriet Peter Henrik Achen og Anna Cathrine Meyer, død paa Frederiksberg 28. September 1913.

Gift 3. September 1852 med Johanne Georgine Vilhelmine Cecilie Tryde, født i Kvislemark 1. November 1827, D. a. Sognepræst Claus Schønning Tryde og Magdalene Orten Bøving (D. a. Apoteker i Faaborg J. G. V. Bøving).

Blev 1839 Discipel paa Holbæk Apotek, tog farm. Kandidateksamen 1846 I (haud ill.) og konditionerede derefter i Stege, Hol-

bæk og Assens. I Krigen 1848 gjorde han frivillig Tjeneste i det beredne Herregaardsskyttekorps og var derefter nogle Aar i Australien som Guldgraver. 1852 nævnes han som Købmand i Assens, og fra 1857 (Bevilling 5. August) til 1864 var han Apoteker i Frederikssund (se dette Apotek). Apoteket i Hillerød købte han af Enkefru Wengel ved Kontrakt af 18. Februar 1864 til Overtagelse 1. Marts s. A. Købesummen var 70.000 Rdl. og omfattede foruden Apoteket med Ejendom, Have etc. tillige 3 Tdr. Land af Byens Overdrev, hvilken Grund endnu tilhører Apoteket. Bevillingen udstedtes 9. Juni 1864, Skødet 16. Juli s. A. (tingl. 21. s. M.).<sup>1)</sup> 1870 solgte han Apoteket til O. E. A. Klepsch og boede derefter som Partikulier paa Frederiksberg til sin Død. — Var Medlem af Ligningskommissionen i Frederiksborg.

OSCAR EMIL ANTON  
KLEPSCH.

Født i København 1844, død i København 7. Juli 1910 efter et langt Sygeleje.



O. E. A. Klepsch.

Gift med Elisa Wilhelmine Willemoes.

Var Discipel i 4 Aar paa Thisted Apotek fra 1859 til Medhjælpereksamen Februar 1863 ved Viborg Fysikat (I Kar.), konditionerede 3½ Aar og tog farm. Kandidateksamen 1868 I (Laud.); konditionerede derefter paa Vajsenhus-Apoteket. Ved Kontrakt af 23. Oktober 1870 købte han Hillerød Apotek med Ejendom etc. til Overtagelse 1. November s. A.; Købesummen var 74.000 Rdl., deraf for Privilegiet 50.000 Rdl., og Skødet udstedtes 15. November s. A. (tingl. 17. s. M.);<sup>1)</sup> Bevilling fik han 4. Februar 1871.<sup>1)</sup> 1876 solgte han Apoteket til C. E. P e r m i n. 30. September 1873 fik Klepsch Prædikat af kgl. Hofapoteker.

Efter at have solgt Apoteket var Klepsch nogle Aar Grosserer i København. Studerede derefter til Tandlæge, tog Tandlægeeksamen 16. Maj 1881 og praktiserede en Del Aar i København sammen med

Tandlæge, Professor Haderup. Han fremstillede en Række Tandmidler, som Tandsæbe, Mundvand, Tandbørster etc., der i lang Tid blev meget anvendte. Var Redaktør af »Skandinavisk Tidende for Tandlæger«.

I »Ny farm. Tidende« Oktober 1875 averterede Klepsch med, at »Et Parti friskplukkede Agern kan faas paa Hofapoteket i Frederiksborg«.

### CHRISTIAN EMIL PERMIN

købte Hillerød Apotek med Ejendom etc. ved Kontrakt dat. 14. og 19. April 1876 til Overtagelse 1. Maj s. A.; Købesummen var 166.000 Kr. (Bygningen paa Slotsgade = Mtr. Nr. 34, de 3 Tdr. Land paa Overdrevet = Mtr. 84); Skødet udstedtes 1. Maj s. A. (tingl. 11. s. M.). Bevillingen blev udstedt 22. Juli 1876, og 15. August s. A. løste Permin Borgerskab som Apoteker i Hillerød.<sup>1)</sup>

Salget skete paa Grundlag af en Vurderingsforretning af 6. Marts 1875, der oplyser bl. a. følgende om Ejendommen: 1. Et Forhus, 2 Etager højt, 18 Fag til Gaden, i nederste Etage Apotek, 2 Materialkamre, Kontor og et Kammer. 2. Et Halvtags Sidehus mod Nord, hvori bl. a. Laboratorium med et Komfur med stor Tørreovn, et Kobber-Destillationsapparat med Kobberhat og Svaletønde samt en indmuret Chokoladegryde med Presser. 3. Et Baghus, heri bl. a. et Kammer, »hvori var anbragt Maskineriet til at fabrikere Mineralske Vand«. — Forhuset var forsikret for 25.200 Kr., Sidehuset for 6000 Kr. + fast Inventar for 500 Kr., Baghuset for 9660 Kr.<sup>1)</sup>

C. E. Permin solgte 1884 Apoteket til J. L. Camradt og købte selv Aaret efter Middelfart Apotek.

(Biografi se »Middelfart Apotek«).

### JOHANNES LUDVIG CAMRADT.

Født 1. September 1845 paa Endelave, S. a. Præst Jørgen Christian Ludvig Camradt og Laura Elisabeth Henriette Rosing.

Gift 28. August 1872 med Johanne Charlotte Kruuse, født 1849, D. a. Godsejer, Etatsraad Kruuse, »Nordskov«, Fyn.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Kolding fra 1. September 1863 til Medhjælpereksamen August 1866 ved Vejle-Skanderborg Fysikat, konditionerede 1 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1868 II (haud ill.). Var Apoteker i Ærøskøbing fra 1872 (Bevilling 18. Juni) til

1884 (se dette Apotek) og købte derefter ved Kontrakt af 21. Juli d. A. Apoteket i Hillerød for 200.000 Kr. til Overtagelse 1. September s. A.; Ejendommen (nu Mtr. Nr. 68 a) overtoges det følgende Aar, og Skøde herpaa blev udstedt 9. Juni 1886 (tingl. 10. s. M.)<sup>1)</sup> Bevillingen er dateret 19. November 1884. Solgte Apoteket 1894 til L. V. Lintrup. 25. September 1884 ansøgte J. L. Camradt om at



J. L. Camradt.



L. V. Lintrup.

maatte oprette et Hjælpe-Apotek i Fredensborg, men Ansøgningen blev afslaaet.

Siden Salget af Hillerød Apotek bor J. L. Camradt som Rentier paa Frederiksberg.

#### LAURITZ VILHELM LINTRUP.

Født i Tikøb 11. Januar 1860, S. a. Sognepræst Lorentz Lintrup og Sophie Augusta f. Hintze.

Gift i Neksø 3. December 1891 med Cecilie Bjørg Marcker, født i Neksø 8. Maj 1863, D. a. Købmand, senere Kæmner og Sparekassebogholder i Neksø Jens Andreas Marcker og Anna Johanne Sophie Frederikke f. Fog.

Var Discipel paa Ribe Apotek fra 4. September 1877 til Medhjælpereksamen 20. December 1880 ved Ribe Stiftsfysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen Januar 1883 (Laud.). Konditione-

rede derefter fra 1. Februar 1883 til 1. Maj 1884 paa Svane-Apoteket i Odense og fra 1. Maj 1884 til September 1894 paa Vajsenhus-Apoteket i København; var i 1893 i ca.  $\frac{3}{4}$  Aar konstitueret som Dispensator paa Garnisons Sygehus i København.

Købte Apoteket i Hillerød ved Kontrakt af 31. August 1894 til Overtagelse 1. Oktober s. A.; Købesummen var 270.000 Kr., deraf



Frederiksborg Apotek i Hillerød, nuværende Facade.

22.000 for Inventar og Varelager, Skødet udstedtes 20. December 1894 (tingl. 22. s. M.). Bevillingen er dateret 1. December 1894. — Apoteker Lintrup har i Aarenes Løb ladet foretage en Del Omforandringer af Apotekets Lokaler. I Visitatsprotokollen anføres saaledes 11. Januar 1896, at Visitatsen frembød adskillige Vanskeligheder, idet Apoteket tildels var under Ombygning; Laboratoriet var ombygget og havde faaet nyt Destillationsapparat og ny Tørreovn. I 1902 var Materialkamrene forsynede med nyt Inventar; i 1913 var indrettet en ny Kælder.

— — —  
Apoteket har Leverance til den distribuerende Læge i Skævinge

og havde tidligere en kort Tid Leverance til en Læge i Lillerød og en Læge i N. Herløv.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek kun spredte, væsentlig personalhistoriske Optegnelser.

- 1) Originale Dokumenter i Apoteker L. V. Lintrups Besiddelse.
- 2) Supplik Protokol 1755, I Halvaar 5. L., 639.
- 3) Partikulærkammeret. Indk. Breve Nr. 18. 1757.
- 4) Supplik Protokol 1761, I Halvaar 5. X., 688.
- 5) » » 1786, II Halvaar, 7. S. B., 1507.
- 6) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 7) Sjæll. aabne Breve Nr. 775, 7/8 1792, med Indlæg.
- 8) Berlingske Tidende 3/4 1796.
- 9) Danske Statstidender 1828, Nr. 14.
- 10) V. Hostrup Schultz: Spredte Efterretninger om Helsingør Apotek og dets Ejere. 1906. S. 118 ofl.
- 11) Stamtavle over Slægten Baagøe. 1876.

---



## LØVE-APOTEKET I HJØRRING

De første 25 Aar af dette Apoteks Levetid er præget af hyppige Ejerskifter og Flytninger. For at lette Oversigten over disse Omskiftelser skal disse, som Indledning, beskrives i korte Træk. Apoteket er oprettet i Følge Bevilling af 12. September 1794 udstedt for J. L. H a r t m a n n, som indrettede det i Gaarden Nr. 7 paa Algade (nuv. Nørregade). Maj 1809 overtoges Apoteket og denne Ejendom af C. G. S u n d i u s, som 2 Aar efter, fra 1. Maj 1811, overdrog begge Dele til A. C. H a n s e n. Denne Apoteker flyttede 1811 Apoteket til Østergade (dav. Nr. 104), hvilken Gaard han 2 Aar senere solgte til Kammerraad Rod, idet han dog for et Tidsrum af 3 Aar, til 1. Maj 1816, forbeholdt sig Lokaler for Apoteket i Ejendommen. 1813 solgte Hansen Apoteket tilbage til Sundius. Denne benyttede sig ikke af den 3aarige Ret til at drive Apoteket i Kammerraad Rods Gaard; men flyttede det forinden til den Ejendom paa Østergade (dav. Nr. 100), hvori det endnu findes. Denne sidstnævnte Gaard købte Sundius ved Kontrakt af 18. Marts 1815, men allerede forinden var Apoteket, som det fremgaar af Købekontrakten, indrettet i Gaardens østre Halvdel. I Januar 1816 solgte Sundius sit Apotek og udlejede sin Ejendom til J. C. H y g o m; denne kunde dog ikke klare sine Forpligtelser, og Sundius maatte da for tredie Gang overtage Apoteket, som han denne Gang drev til 1. Januar 1820, da det overtoges af C. L. L a n g e.

### JOHAN LUDVIG HARTMANN.

Født i Roskilde 26. December 1749, S. a. Kancelliraad, Raadmand, By- og Raadstueskriver i Roskilde samt Herredsfoged i Ramsø-Tune Herreder Morten Hartmann og anden Hustru Johanne Margrethe Lange, død i Hjørring 1809, begr. 4. December.

Gift 26. September 1788 med Else Marie Holst, født 1755, døbt 25. Juli, D. a. Købmand Thomas Nielsen Holst og Else Marie Tolund, død i Hjørring 3. Maj 1821.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg i 7 Aar fra 1764 til Paaske 1771 og konditionerede smst. til Paaske 1782; derefter Handlende i Aalborg men vendte tilbage til Farmacien og bestod farm. Eksamen 10. Maj 1794 (enst. Laud.).<sup>1)</sup> Nogen Tid forinden, 4. Februar s. A., havde han ansøgt om at maatte oprette et Apotek i Hjørring og dér handle med de Varer, »hans Anlæg og øvrige Nærings Vey gjør nødvendig«; som Anbefaling for Oprettelsen anførte han, »at der paa den nordlige Kant af Jylland fra Skagen til Aalborg, som er en Strækning af 14 til 15 Miile, ikke findes noget Apotek«, saa at Indbyggerne maatte hente alle Medikamenter i Aalborg, hvilket gav et Ophold af nogle Dage, og hvorved mange Menneskers Liv og Helbred sattes i Vove. Ansøgningen anbefaledes 29. Juni af Amtmanden, der tillige indstillede, at Bevillingen meddeltes gratis, da Ansøgeren var særdeles fattig, og anbefaledes derefter ogsaa af Fysikus, det medicinske Fakultet og Collegium medicum. 12. September 1794 udstedtes Bevillingen, og Hartmann maatte i Følge denne tillige handle med Vin og Urtekram samt holde Værtshus med Udtapning af Vin og Brændevin saa og andet Gæstgiveri.<sup>2)</sup>

Hartmann indrettede sit Apotek i en Gaard paa nuv. Nørregade (da Algade Nr. 7). Denne købte han for 1614 Rdl. af Borger i Thisted Christian Lassen Winther, og den betegnedes i Skødet af 25. Juni 1799 (tingl. 2. Juli s. A.) som beliggende paa »østre Side af Algaden imellem S. T. Hr. Amtmand Lybeckers eyende og iboende Gaard paa søndre Side og Tinpote Stræde paa nordre Side«; i Købet medfulgte Jord, Besætning etc.<sup>3)</sup> Ved Kontrakt af 30. September 1807 solgte han Apoteket til C a r l G u s t a f S u n d i u s, som dog næppe overtog det førend Maj 1809 (se nedenfor).

Ved Bestalling af 5. Februar 1802 blev Hartmann tillige Postmester i Hjørring, hvilket Embede han bestred til sin Død.<sup>4)</sup> 7. April 1808 købte han en Gaard paa Algade mellem Købmand Høgstedes paa den søndre og Madame Mørcks paa den nordre Side af Christen Christian Nielsen for 2000 Rdl.; Skødet udstedtes 15. Juni 1809 (tingl. 9. Februar 1813).<sup>5)</sup>

## CARL GUSTAF SUNDIUS.

Født i Malmø 27. August 1784, S. a. Hospitalsforstander Mathias Sundius og Jannika Maria Lundgren, død paa Finsta gård i Táby Sogn, Østergötland, 12. Oktober 1858.

Gift 1) 16. December 1807 med Nicoline Marie Bredahl, født 1777, døbt 1. Maj, D. a. Raadmand, Vejermester i Randers Dines Bredahl og Johanne Hansine Bredtz, død 1814 (Ægteskabet opløst ved Skilsmissebevilling af 12. Februar 1813).



Løve-Apoteket i Hjørring for Ombygningen 1913—14.

2) i Aalborg 16. September 1816 med Jacobine Caroline Gercken, født i København 8. April 1796, død 29. Januar 1856.<sup>o)</sup>

Var Discipel paa Apoteket »Fläkta Örnen« i Malmø fra November 1798 til farmacie studiosi-examen smst. 4. Marts 1802; konditionerede smst. 1 Aar, senere 3 Maaneder paa Apoteket Ugglan i Stockholm, rejste til Danmark og konditionerede i Itzehoe fra August 1804—05 og paa Løve-Apoteket i Randers; 17. Februar 1808 bestod han farm. Eksamen i København (haud ill.). I sin Ansøgning om at maatte indstille sig til Eksamen skriver han, at han »til

næste Maj« vil forlade sin Kondition i Randers for at overtage et Apotek, »han selv ved en honnet Mands Hjælp har købt i Jylland.«<sup>4)</sup>

Det var, som ovenfor omtalt, Hjørring Apotek, han havde købt ved Kontrakt af 30. September 1807; efter ovenstaaende at dømme har han da næppe overtaget det førend til Maj 1809; dette Aar fik han ogsaa Skøde af Hartmann; det tinglæstes 25. Juli d. A., og det fremgaar heraf, at Sundius paa dette Tidspunkt havde betalt Købesummen 4500 Rdl.; Skødet omfatter Ejendommen paa Algade med Apotek og Privilegium.<sup>5)</sup> Et Aarstid efter ansøgte han om at faa Hartmanns Bevilling overført paa sig, og 2. Oktober 1810 meddeltes Konfirmationen saaledes, at Sundius paa Grundlag af denne maa drive det i Hjørring værende, ham tilhørende Apotek.<sup>7)</sup>

1811 flyttedes Apoteket til Østergade (Nr. 104), og et Par Aar efter flyttedes det igen, denne Gang til det Sted, hvor det endnu er beliggende, dav. Østergade Mtr. Nr. 100. Denne sidste Ejendom købte Sundius ved Kontrakt af 18. Marts 1815 oprettet mellem ham og Madame K. E. Lemberg f. Sørensen, og Overtagelsen skete med det samme.<sup>8)</sup>

Inden disse Flytninger fandt Sted, havde Apoteket imidlertid været solgt til A n c h e r C h r i s t i a n H a n s e n ved Kontrakt (tingl. 28. Maj 1811) og var købt tilbage igen af Sundius ved Kontrakt af 31. August 1813 (se under A. C. Hansen).

Den anden Periode, hvori Sundius drev Hjørring Apotek, er bemærkelsesværdig ved, at Apoteket som nævnt flyttedes til dets nuværende Beliggenhed. I Følge Kontrakten (tingl. 12. Marts 1816) solgte Mdm. Lemberg sin »paa denne Bys Østergade beliggende Gaard med tilliggende Gaardsplads, Hauge og Herligheder«; i Købet medfulgte bl. a. »hele Madame Lembergs Udbo«, alt Løvsøre og det i Laden værende Korn og Hø. Sælgerinden forbeholdt sig Ret til for Livstid at benytte til Beboelse for sig de 5 Fag Hus østen for Porten, »hvor Apoteket har været«, hvilken Del Køberen skulde indrette til Beboelse for Sælgerinden, som ydermere forbeholdt sig Ret til »Halvparten af det lille Svinehus item Adgang til Pumpen«.<sup>5)</sup> (Købmand Lembergs Enke Kirstine Elisabeth f. Sørensen havde selv købt Gaarden ved Kontrakt af 14. August 1813 og faaet Skøde derpaa 31. December 1814).

Samme Dag, denne Kontrakt mellem Sundius og Mdm. Lemberg tinglæstes, læstes 2 andre Kontrakter, begge af 15. Januar 1816, i Følge hvilke Sundius til J a c o b C h r i s t i a n H y g u m sælger

sit Apotek med Varer, Inventar og Privilegium samt udlejer til denne Størstedelen af Gaarden paa Østergade for 12 Aar mod en aarlig Leje af 360 Rdl. (se under J. C. Hygum). Allerede et Par Aar efter maatte Sundius dog igen — for tredie Gang — overtage Hjørring Apotek, da Hygum ikke kunde klare sine Forpligtelser; men ogsaa denne Gang drev Sundius Apoteket kun et Par Aar. Ved Kontrakt af 26. December 1819 solgte han det til Christian Ludvig Lange, som overtog det fra Nytaar 1820, og Sundius forlod nu Danmark for at fortsætte sin Apotekervirksomhed i sit Hjemland, efterhaanden 3 forskellige Steder.

Efter sin Hjemkomst til Sverige blev Sundius 30. Oktober 1820 godkendt som svensk Provisor og Apoteker efter Eksamination af Professor J. J. Berzelius. 12. April s. A. havde han faaet Bevilling til Apoteket i Mariestad, som han købte i Begyndelsen af Aaret. 1831 solgte han det og købte 5. Januar s. A. Apoteket i Vadstena, som han afstod 11. August 1835. Endelig fik han 23. September 1835 Bevilling til at indrette et Apotek i Kisa, hvilket han, med særlig kgl. Tilladelse, overdrog til sin Søn 18. April 1850.<sup>9)</sup>

#### ANCHER CHRISTIAN HANSEN

købte ved Kontrakt af 6. November 1810 (tingl. 28. Maj 1811) Apoteket i Hjørring med tilhørende Ejendom Algade Nr. 7 af C. G. Sundius; Købesummen var 8760 Rdl., heri indbefattet bl. a. 2 Køer, 2 Heste, Vogne og Hestetøj; Overtagelsen af Ejendommen skulde ske 1. Maj 1811 og Apoteket indtil da drives for Hansens Regning under Tilsyn af Sundius.<sup>5)</sup> A. C. Hansen havde nemlig 31. August 1810 faaet Bevilling til at anlægge et Apotek i Frederikshavn (Fladstrand)<sup>6)</sup>, men ansøgte nu 6. December s. A. om at faa Bevilling til Apoteket i Hjørring, som han havde købt, og hvor han hellere vilde bo, med samtidig Tilladelse til at holde Provisor i Frederikshavn.<sup>10)</sup>

A. C. Hansen har næppe selv drevet Apoteket i den gamle Ejendom paa Algade; han ejede en Gaard (Nr. 104) paa Østergade, og den gamle Apoteksbygning solgtes i 1811 efter forud at være averteret til Salg i »Jyske Efterretninger« Nr. 3, 1811, saaledes:

»Efter Vedkommendes Begiering vorder den Gaard her i Byen, som er beliggende paa østre Side af Nørregade, hvor Apoteket, som flyttes, hidtil har været holdet, ved offentlig Auction bortsolgt, paa Raadstuen, Fredagen den 25. Januar næstk. Kl. 10 For-

middag, ifald anlageligt Bud gøres. Hvilket bekendtgøres til Lysthavendes Underretning.

Hjørring d. 2den Jan. 1811.

M. Brandt.«

Gaarden paa Østergade med Bygninger, Grund, Haveplads, Jord

etc. solgte Hansen ved Kontrakt af 11. December 1812 (tingl. 17. s. M.) til Landvæsenskommissær, Prokurator Rod, der overtog den d. 1. Maj 1813. Sælgeren forbeholdt sig dog for 3 Aar Lejlighed i Gaarden »fra Enden af det vestre Hus til Tørvehuset« til Apotekets Indretning, Materialkammer, Laboratorium etc.<sup>5)</sup>

Ved Kontrakt af 16. Maj 1813 (tingl. 31. August s. A.) solgte Hansen Hjørring Apotek tilbage til Sundi-



Love-Apoteket i Hjørring. Gaardparti efter Ombygningen 1913—14.

us; denne skulde nu give 10.050 Rdl. for Apoteket med Varer, Instrumenter, Vasa og Privilegium med samtidig Ret til at holde Apoteket i Kammerraad Rods Gaard paa samme Betingelser, som Hansen ejede.

I samme Nr. af »Jyske Efterretninger«, hvori oven anførte Salgsannonce findes, staar ogsaa følgende karakteristiske Avertissement:

»Brugte Medicin-Glas kjøbes her paa Apoteket — hvor ogsaa et ungt Menneske, ei under 14 Aar og ei over 18 Aar, der har Lyst til at lære Pharmacien, og som foruden de almindelige Skole-Videnskaber, ogsaa kunne noget Latin, kan blive antaget til førstkomende Maj.

Hjørring den 3 Januar 1811.

Hansen.«

A. C. Hansen var senere en Del Aar endnu Apoteker i Frederikshavn.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Frederikshavn«).

### JACOB CHRISTIAN HYGUM.

Født 1788 paa Øllegaard, Ribe Stift, S. a. dav. Gaardejer, senere Registrator i Geheimearkivet i København, Kancelliraad Peter Hygum og Marie Beckmann, død i Iller ved Broager 22. Februar 1882.

Gift Oktober 1813 med ??

Indtil sit 16. Aar fik han privat Undervisning hjemme i de alm. Skolefag og, da han var bestemt til Studering, tillige i Latin, men blev derefter, da han havde Lyst til Farmacien, Discipel paa Holbæk Apotek i 5 Aar; efter endt Læretid konditionerede han 4 Aar paa Apoteket i Nakskov og 1 Aar paa Løve-Apoteket i Nykøbing p. F.; 25. August 1814 bestod han farm. Eksamen (haud ill.)<sup>1)</sup>

1½ Aar efter Eksamen blev han Apoteker i Hjørring. Ved Kontrakt af 15. Januar 1816 købte han af Sundius dennes Apotek med Varer, Inventar og Privilegium; Købesummen var 21.500 Rdl. N. V. og 1050 Rdl. Sølv., og Overtagelsen skulde ske med det samme. Ved Lejekontrakt udfærdiget samme Dag lejede Sundius ham Gaarden (Nr. 100) paa Østergade i 12 Aar fra 11. Juni 1815 at regne for en aarlig Husleje af 360 Rdl. N. V.; Hygum skulde vedligeholde Ejendommen, betale Skatter og Afgifter samt vedligeholde Mdm. Lembergs Lejlighed; indtil 1. Maj 1816 betingede Sundius sig med 4 Børn og Søster frit Ophold i Gaarden, fri Kost og fornøden Opvarning samt Staldrum til Heste og Plads til Furage.<sup>2)</sup>

29. Juni 1816 ansøgte Hygum om Bevilling til det købte og i Besiddelse tagne Apotek; Ansøgningen anbefalede 8. Juli af Amtmanden. 4 Dage senere skrev Sundius til Kancelliet, at Hygum ikke havde opfyldt sine Forpligtelser; han havde derfor stævnet ham og bad nu om, at Bevillingen ikke blev udstedt, førend Sagen var afgjort ved Retten. Hygum imødegik ham i en Skrivelse af 2. Sep-

tember til Kancelliet, henviste heri til sin tinglæste Købekontrakt og mente sig derved i lovlig Besiddelse af Apoteket. Bevillingen udstedtes 27. September 1816 (tingl. 11. Februar 1817).<sup>5)</sup> Hygum har dog stadigt ikke kunnet tilsvare sine Forpligtelser overfor Sundius, som igen maatte overtage Apoteket. — Hygums senere Livsførelse er ukendt.

## CHRISTIAN LUDVIG LANGE.



Chr. Ludvig Lange.

Født paa Juellund, Sjælland, 30. September 1789, S. a. Forpagter Mathias Niels Lange og Bolette f. Petersen, død i Aalborg 1876.

Gift med Margrethe Rübner, født 1801, D. a. Apoteker i Aalborg Christian Leonhard Rübner og Lucie Wissing.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København fra August 1808 til Medhjælpereksamen 2. Februar 1812 ved Københavns Stadsfysikat; konditionerede derefter smst. endnu, da han 10. April 1813 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.);<sup>1)</sup> hans

Testimonium er dat. 18. Juni s. A. Ved Kontrakt af 26. December 1819 (tingl. 7. Januar 1820) købte han af C. G. Sundius Apoteket i Hjørring med Ejendom, Varer og Privilegium for 11.365 Rdl. Sølv til Overtagelse 1. Januar 1820; Sælgeren forbeholdt sig Bolig i Gaarden for sig og Familie til 1. Marts 1820, og med Hensyn til Mdm. Lemberg skulde Lange vedligeholde hendes Lejlighed, som hun skulde beholde for sin Livstid; Skødet til Lange udstedtes 3. Juli 1820.<sup>5)</sup> 30. Januar d. A. ansøgte Lange om Bevilling; han anbefaledes af Amtmanden (5. Februar) og af Sundhedskollegiet (6. April); 12. Maj 1820 udstedtes Bevillingen. 1843 solgte han Apotek og Ejendom til H. A. Colding.

Paa en til Apoteket hørende Toft norden for Byen, stor 2 Fdk. 1¾ Alb., dyrkede Lange forskellige Lægeplanter. Brinck-Seidelin skriver herom i sin Beskrivelse af Hjørring Amt (Kbh. 1828, S. 182):



»dyrker adskillige officinelle Planter, som ej voxe vildt, saaledes *Mentha crispa*, *Digitalis purpurea*, *Datura Stramonium*, *Imperatoria*, *Salvia off.*, *Aconitum*, *Verbascum thapsus* og nogle flere, hvilke alle have givet Udbytte, som baade i Mængde og Godhed kunde staa ved Siden af hvad foreskrives.«<sup>11)</sup> Langes »Samling af pressede



Løve-Apoteket i Hjørring. Officinet efter Ombygningen 1913—14.

og præparerede Planter opbevares endnu paa Hjørring Løveapotek, kæmpende en sidste afgørende Kamp med Tidens Tand.«<sup>12)</sup>

#### HANS ANDREAS COLDING.

Født 26. Oktober 1809 i Blære, Viborg Stift, S. a. Provst Jens Colding og Ellen Katrine f. Hansen, død i København 10. Februar 1882. Ugift.

Tog 1833 II farm. Kandidateksamen (haud ill.) og var i nogle Aar Købmand i Frederikshavn. Ved Kontrakt af 22. December 1843 købte han af Lange Apoteket i Hjørring med Ejendom etc. for 20.000 Rdl. Sølv; i Kontrakten findes endnu de samme Betingelser med Hensyn til Mdm. Lemberg som i de foregaaende; Bevilling til Apoteket fik han 8. Juni 1844; Skødet udstedtes 16. Juni 1845 (tingl.

24. s. M.).<sup>5)</sup> Allerede i 1846 solgte han Apoteket til H. C h r i s t e n s. Colding var derefter bosiddende i København. 1855—56 var han Formand i »Pharm. Forening«.

### HENNING CHRISTENS.

Født i Vejle 25. April 1821, S. a. Distriktslæge Johann Friederich Christens og Sofie Kirstine f. Henningsen, død paa Frederiksberg 15. Oktober 1896.



Henning Christens.

Kom til Farmacien 1835 og tog farm. Kandidateksamen 1842 I (Laud.). Ved Kontrakt af 20. Oktober 1846 købte han Hjørring Apotek med Ejendom etc. for 40.000 Rdl. til Overtagelse 1. Maj 1847; Skødet udstedtes 15. Juni d. A. (læst 22. s. M.); Bevillingen udstedtes 8. April 1847.<sup>13)</sup> I 1878 solgte han Apoteket til C. A. J. Z o f f m a n n; 3 Aar i Forvejen havde han restaureret og omdannet Officinet.

Efter at have solgt Apoteket boede han som Partikulier først i Hjørring, de sidste Aar i Kø-

benhavn. Fra ca. 1862—1868 var han Provinsialkasserer for Aalborg Stift i det pharm. Understøttelsesselskab. 3 Sønner blev Apotekere.

Gift 1) 24. November 1846 med Jørgine Marie Bærentz, født 19. December 1821, D. a. Købmand i Aalborg Peder Herskind Bærentz og Ane Schmidt.

2) 25. Juni 1859 med Ida Dalgas, født 31. Maj 1829, D. a. Fabrikant i Vejle Henry Francois Dalgas og Edle Dorothea Henningsen.

### CARL ALEXANDER JOHANNES ZOFFMANN

købte Hjørring Apotek med Ejendom etc. af H. Christens for 200.000 Kr. til Overtagelse 1. Oktober 1878 og fik Bevilling dertil 9. December d. A. Fire Aar senere solgte han Apoteket til N. T. N i e l s e n og købte samtidigt dennes Apotek i Kerteminde.

(Biografi se »Kerteminde Apotek«).

## NIELS TOBIAS NIELSEN.

Født i Skærbæk 1854, død i Fredensborg 8. Juni 1920.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Viborg fra Maj 1870 til Februar 1874, tog Medhjælpereksamen ved Viborg-Thisted Fysikat (I Kar.) og farm. Kandidateksamen 1876 II (haud ill.). Konditionerede bl. a. i Skærbæk og overtog 11. December 1879 Kerteminde Apotek (Bevilling 24. Februar 1880), som han 1882 mageskiftede med



N. T. Nielsen.



Hans Hørlück.

Løve-Apoteket i Hjørring; dette købte han for 220.000 Kr. og fik Bevilling dertil 9. August 1882. I 1897 solgte han Hjørring Apotek med dertil hørende Hjælpeapotek i Sindal (oprettet ved Bevilling af 29. Juli 1892) til H. H ø r l ü c k.

N. T. Nielsen var derefter en Del Aar Fabrikdirektør i Hjørring (Segelckes Fabriker), hvor han ogsaa henlevede sine sidste Aar som Rentier. I en Del Aar var han Medlem af Hjørring Byraad og beklædte flere andre lokale Tillidshverv, bl. a. Medlem af Forretningsudvalget for »Akts. Vendsyssel Bank«.

## HANS HØRLÜCK.

Født i Rurup, Sønderjylland, 16. Oktober 1868, S. a. Gaardejer Anders Dons Hørlück og Abelone f. Fausbøl.

Gift i Aarhus 8. Februar 1898 med Henriette Marie Reimers,

født i Aabenraa 4. Juni 1876, D. a. Apoteker Diderich Martin Christian Reimers og Louise Frederikke Dorthea f. Andersen.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg fra August 1885 til

Januar 1889 og tog farm. Kandidateksamen 1890 II (g.). Fik dansk Indfødsret d. 22. April 1893. Konditionerede i Ebeltoft 1. November 1890—1. Februar 1891, paa Løve-Apoteket i Fredericia 1. November 1891—1. November 1892 og paa Løve-Apoteket i Aarhus 1. Novbr. 1892—1. Februar 1897. Købte Løve-Apoteket i Hjørring ved Kontrakt af 10. Februar 1897 (tingl. 13. s. M.) for 330.000 Kr. til Overtagelse 15. Februar s. A. Skødet udstedtes 19. Februar (tingl. 23. s. M.) og Bevillingen 17. Maj 1897.



Love-Apoteket i Hjørring efter Ombygningen 1913—14.

I Aarene 1913—14 ombyggedes

den Halvdel af den gamle, lange 1 Etages Ejendom, hvori Apoteket var indrettet, medens den anden Halvdel af Bygning og Gaardsplads frasolgtes for 30.000 Kr. Den nye Apoteksbygning opførtes efter Tegning af Arkitekt H. Lønborg-Jensen og er en 3 Etages Mun-

kestensbygning med spidsbuede Vinduer, Indgangsportal og blindingprydede Gavle (se Billederne S. 372 og 378). Det nye Officin toges i Brug 19. November 1914. (Udførlig Omtale af Apotekets Indretning og Udstyr findes i »Farm. Tidende« 1914, S. 771—72.)

Apoteker H. Hørlück var Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforenings Aalborg—Hjørring Kreds 1904—1917 (deraf Formand 1914—1917); Medlem af Hjørring Byraad 1917—1921; Medlem af Hjørring Menighedsraad 1912—1920 (deraf Næstformand 1916—1920); er Formand for Hjørring Børneasyl, Formand for Sønderjydske Forening i Hjørring (siden 1898) og Medlem af Bestyrelsen for »Akts. Hjørring Diskontobank«. — Blev 15. September 1926 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Hirtshals (oprettet 1892). Havde tidligere Leverancer til distribuerende Læger i Bjergby, Taars og Vraa.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

- <sup>1)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>2)</sup> Jyske Registre 517, <sup>2</sup>/<sub>4</sub>, 1794.
- <sup>3)</sup> Skøde- og Panteprotokol for Hjørring Købstad Nr. 2, 1788—1822, Fol. 59 b.
- <sup>4)</sup> 5. Depart. Registr. 1802, Nr. 947.
- <sup>5)</sup> Kopi af Dokumenter i Apoteker H. Hørlücks Besiddelse.
- <sup>6)</sup> De personalhistoriske Oplysninger om C. G. Sundius er væsentligst hentede fra »Sveriges Apotekarhistoria« I, S. 553.
- <sup>7)</sup> 5. Depart. Registr. 1810, Fol. 400, Nr. 600 b.  
3—4—5. Depart. Konfirm. Protokol 1810, Fol. 3, Nr. 6.
- <sup>8)</sup> Skøde- og Panteprotokol for Hjørring Købstad Nr. 2, 1788—1822, Fol. 142.
- <sup>9)</sup> 5. Depart. Registr. 1810, Fol. 388, Nr. 531.
- <sup>10)</sup> D. K. 5. Depart. Journal 1810, 1959.
- <sup>11)</sup> J. Lind: Botaniserende Farmaceuter (Farm. Tid. 1915).
- <sup>12)</sup> N. Hedin: Hjørring Løveapotek 1794—1919.
- <sup>13)</sup> D. K. 3. Depart. Registr. 189. X. 78. 1847.

# VESTERBRO APOTEK I KØBENHAVN

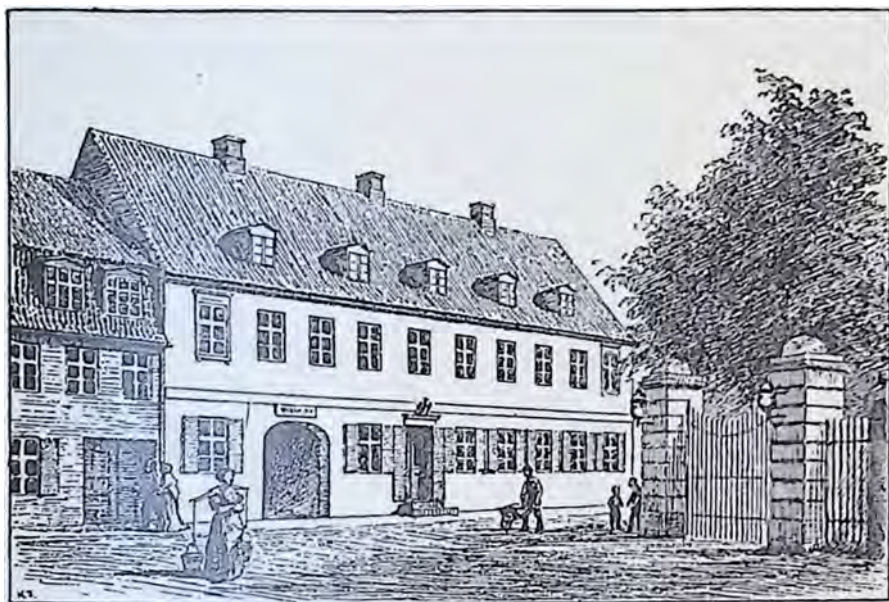
I 1791 ansøgte cand. pharm. Frederik Conrad Gravenhorst om at maatte oprette et Apotek i Forstaden Vesterbro og havde i den Anledning opfordret de Beboere paa Vesterbro og i Frederiksberg By, der vilde støtte et saadant Foretagende, om at underskrive en Henvendelse til Kongen; han fik ogsaa en Del Underskrifter men opgav Sagen og købte i Stedet Korsør Apotek i 1792 (Se II. S. 341). 3 Aar senere optog cand. pharm. J. G. Blau Sagen og fik den ogsaa gennemført.

## JOHAN GOTTLIEB BLAU

indsendte 18. November 1794 en Ansøgning til Kongen om at maatte anlægge et Apotek udenfor Byen paa Vesterbro; selv om han var i Tvivl om, hvorvidt et saadant nyt Anlæg kunde subsistere, havde han dog besluttet at anstille Forsøget. I sin Ansøgning anførte han bl. a., at »saavel de paa denne Stads Grund, eller saa kaldte Broen, som de i Friederichsberg Bye, og ellers her i Nærheden boesatte Familier have længe ønsket et Apothek anlagt udenfor Staden; for i pludseligen overraskende Sygdomme og anden mødende ulykkelige Tilfælde, som og især ved indtræffende haarde Barselsenge, at kunne faae den fornødne Hjælp baade nærmere og paa hvilken Tid, den maatte behøves; hvilket hidtil, fra Stadsportenes Lukning til deres Aabning, ey har kunnet skee. Allerede i Aaret 1791 vandt een af mine Medstuderende formeldte Beboeres Bifald til et saadant Apotheks Anlæggelse; hvilket hoslagte af dem egenhændig underskrevne Pro Memoria udviiser..... Der er aldeles ingen Tvivl om, at meerbenævnte Beboere udenfor Staden jo endnu ere af samme Tanke, som forhen.«

At de københavnske Apotekere ikke saa med Velvilje paa denne opdukkende Konkurrent, kan man jo nok forstaa, og de indsendte da ogsaa, 10. December s. A., et »Pro Memoria til den Høy- og Velviise Magistrat i Kjøbenhavn«. De fremfører her:

1) »at et Apothek udenfor Staden, efter ald den Kundskab vi



Vesterbro Apoteks Ejendom (1795—1825). Porten tilhøjr i Billedet er »Jernporten«, Indkørslen til Frederiksberg Allé.

om saadan Indretning haver, aldeles umuligen vil kunne udbringe endog Renten af et nok saa ufuldkomment Anlæg;

2) at Waisenhuus-Apotheket, som det nærmeste ved Vesterbro og Friedrichsberg, og hvilket afgiver en høj Pagt til Waisenhuuset, i Særdeleshed vilde finde sig udsat for Afbræk af sligt et Anlæg paa den Kant og saa nær ved Staden«;

men forøvrigt tilkommer det dem ikke at være Beboernes »sande eller forment Gavn« imod, men de vil dog haabe, at Collegii medici Betænkning maa blive indhentet, og at de i al Fald for Fremtiden maa blive befriet for slige Anlæg, samt at Apotheket maa blive lagt i Frederiksberg By.

Skrivelsen er undertegnet af samtlige Apotekere i København, men den fik ikke den forønskede Virkning; Magistraten anbefalede

22. December 1794 Apotekets Oprettelse, og Bevillingen for Blau udstedtes 16. Januar 1795.<sup>1)</sup>

Apoteket blev indrettet i »Gartner Mohrs Gaard«, der laa, hvor Oehlenschlägersgade nu begynder, skraas overfor Apotekets nuværende Beliggenhed. Blau var imidlertid ikke tilfreds med Forholdene paa Vesterbro men følte, som han selv skriver, sin Virkekreds derude for indskrænket; allerede i 1796 solgte han Vesterbro Apotek til **W o l f g a n g A n d r e a s R e s c h** og forpagtede selv fra Mikseldag s. A. Vajsenhusets Apoteksprivilegium (se II, S. 202—204). Ved Bevilling af 7. Juni 1811 oprettede han Gl. Torvs Apotek.

(Biografi se »Gammel Torvs Apotek i København«).

### WOLFGANG ANDREAS RESCH

købte 1796 Vesterbro Apotek af J. G. Blau og fik Bevilling 10. November 1797. I 1802 solgte han Apoteket til **J a c o b M ø l l e r** og købte Aaret efter Vordingborg Apotek; i 1812 fik han Bevilling til at anlægge et Apotek i Nibe.

(Biografi se »Nibe Apotek«).

### JACOB MØLLER

købte 1802 Vesterbro Apotek af W. A. Resch og fik 16. November s. A. Bevilling at være Apoteker udenfor Københavns Vesterport.<sup>2)</sup> Heller ikke Jacob Møller fandt sig tilfreds ved Virksomheden i den sparsomt bebyggede Forstad; 2 Aar efter, 30. September 1804, ansøgte han om Stillingen som Apoteker paa Frederiks Hospitals Apotek, der var bleven ledig ved J. S. Grønlunds Død. I sin Ansøgning skriver han om Apoteket paa Vesterbro, at »ved sin Tiltræden fandt han det »kuns i maadelig Forfatning«, men »ved utrættelig Flid og Virksomhed« bragte han det i en langt bedre Tilstand, hvorom han henviser til to af Sundhedskollegiet i 1803 afholdte Visitationer. Men, skriver han videre, »dette Apoteks Situation er, som bekjendt, af den Beskaffenhed, at der ikke hidtil har været Udsigt endog ved al mulig Flid og Virksomhed til at bringe det dertil, at en Familie derved kan vinde anstændig Udkomme«. <sup>3)</sup> 17. Maj 1805 fik Jacob Møller sin Udnævnelse som Hospitalsapoteker og solgte da Vesterbro Apotek til J. I. T h a n i n g.

Vesterbro Apoteks Visitatsprotokol begynder 1803, da der indføres: »1803 d. 3die Januar blev dette Apotek første Gang visite-



ret«. Protokollen er gennemdraget og forsynet med Collegii medici Segl.

(Biografi se »Kgl. Frederiks Hospitals Apotek i København«).

### JENS ISKOW THANING.

Født 18. April 1782 paa Katrinebjerg, Sengeløse Sogn, S. a. Forpagter, senere Brændevinsbrænder i Køge Jens Thaning og Mariane Lund, død i Slesvig (paa Sindssygeanstalten) 15. September 1852.

Gift 1) i København 31. Januar 1805 med Marie Christine Dein, født Marts 1788, død i Elstrup ved Kolding 6. Juni 1818.

2) 1818 med Anna Cathrine Nissen, født i Flensborg 18. August 1784, D. a. Farver Borg Nissen og Anna Marie Gieren, død i Aalborg 12. Maj 1875.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København 1797—1802, »i hvilken Tid han har nydt sin Principals (Apoteker, Professor Ludvig Manthey) mundtlige Undervisning samt bivaanet hans kemiske Forelæsninger«; 22. December 1802 bestod han farm. Eksamen (Laud.)<sup>\*)</sup> I 1805 købte han Vesterbro Apotek af Jacob Møller til Overtagelse 1. November s. A. og fik Bevilling dertil 10. Januar 1806.

Under denne Ejer indtraf Københavns Bombardement, der i saa høj Grad ødelagde Hovedstaden og dens Omegn. I 1808 ansøgte Thaning derfor ogsaa om »paa Grund af, at hans Næringsvej ved de Engelskes Overfald og de derved foranledigede Ulykker, betydelig var indskrænket«, at maatte flytte sit Apotek ind i Byen, indtil Vesterbros Opbygning igen var fuldført. 25. April d. A. anmodede det danske Kancelli Sundhedskollegiet om at meddele Supplikanten, at det ansøgte ikke kunde bevilges, »saa meget mindre, som Hensigten med dette Apoteks Oprettelse, nemlig at skaffe de uden for Stadens Porte og paa Broerne boende Adgang til at kunne erholde Medicin, naar Portene ere lukkede, vilde aldeles tilintetgøres.«

2 Aar efter solgte Thaning Apoteket til Niels Møller og gik til Toldvæsenet. 29. November 1811 udnævntes han til Grænsekontrollør ved Gredsted Bro; 20. December 1825 blev han surnumrær Told- og Konsumtionsoverbetjent i Randers; 20. Maj 1827 udnævntes han til Toldkontrollør i Aalborg; fra denne Stilling afskedigedes han 21. Juli 1850 i Naade og med Pension.

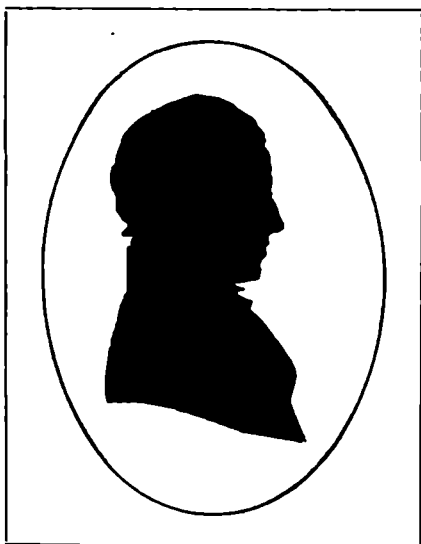
J. I. Thaning har skrevet en lille Digtsamling »Grænsens Lyngblomster« (Ribe 1824) og er Forfatter af Visen »Der fortælles i

saa mangen Krønikebog« (dvs. »Og det var i Aaret attenhundred syv...«).<sup>8)</sup>

NIELS MØLLER.

Født i Horsens 27. April 1780, S. a. Bager smst., senere Skolelærer i Dalby Sogn, Fakse Herred, Daniel Møller, død i København 14. Marts 1829.

Gift i Næstved 10. Oktober 1815 med Martha Cathrine Sorterup, født i Næstved 25. September 1798, D. a. Ejer af »Vinhuset«, Forligskommissær Christian Sorterup (Ejer af Hindholm, Øster Flakkebjerg Herred) og Christine Magdalene Schmidl Payngk (en Sønnesøns Sønnesøns Datter af Christian IV's Hofapoteker Peter Payngk), død i København 16. August 1882 (gift 2) med efterfølgende Apoteker Anders Madsen).



Niels Møller.

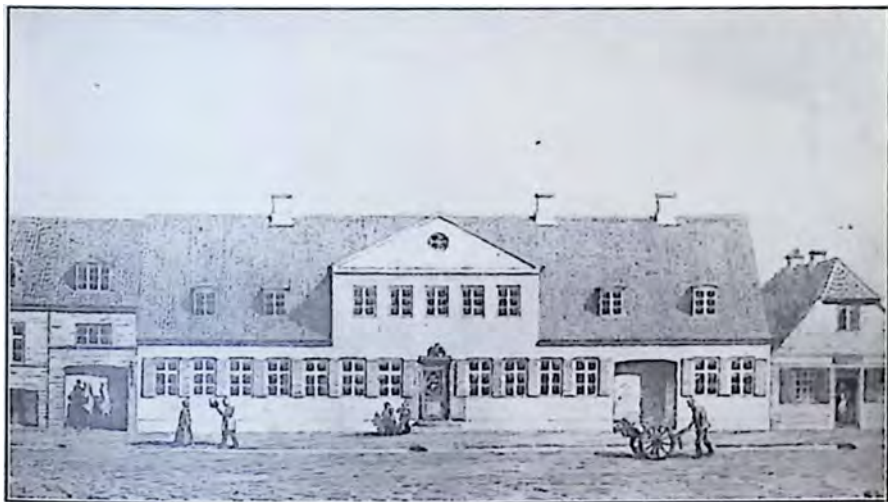
Niels Møllers Fader, som i sin Ungdom var Student, underviste ham privat og holdt ham desuden 2 Aar i Horsens Latin-skole; han fulgte derefter med Faderen til København, hvor

denne fremdeles selv underviste ham, indtil Hovedstadens Brand (1795) ruinerede Familien, hvorefter Niels Møller kom i Lære hos Apoteker Ole Andersen Scheen i Østerrisør i Norge. Læretiden varede 7 Aar til 1802, hvorefter han konditionerede 2 Aar i Helsingør, 2 Aar i Næstved og 1½ Aar paa Løve-Apoteket i København. »Fra 1ste Maj sidstleden har han uden Condition ved egen Flid og duelige Læreres Anførsel lagt sig efter det teoretiske i hans Fag«; 19. August 1808 bestod han farm. Eksamen (haud ill.).<sup>4)</sup>

1810 købte han Vesterbro Apotek af Thaning til Overtagelse 1. Oktober s. A.; Bevillingen dertil fik han 4. December 1810.<sup>9)</sup> I Efteraaret 1825 flyttede han Apoteket over paa den anden Side af Gaden, hvor han havde købt Gæstgivergaarden »Den lille Fortun«; her har Apoteket siden da været beliggende.

Denne Ejendoms Historie er, paa Grundlag af de gamle Adkomstbeviser i Apotekets Eje, beskrevet i Tidsskriftet »Før og Nu« (VI Aarg. 1920, S. 2) saaledes:

»Den, os bekendt, tidligste Ejer af det nuværende Nr. 72 (paa Vesterbrogade), som dengang var en én Etages Gaard, hvis Udbygninger i ethvert Fald delvis var straatækte, hed *Lars Jensen*. Hans Ejendom førte, uvist af hvilken Grund, Navnet »*Lille Fortun*« og havde paa den østre Side *Sr. Lorentzen's* og paa den vestre Side



Vesterbro Apoteks Ejendom 1825—1853.

*Sr. Jacob Bredahl's* Gaarde til Naboer. 1768 sælger *Lars Jensen* Stedet til *Sr. Michel Jensen Lindgreen*, der indtog den mærkelige Stilling som »Spisemester ved Renovationsgaarden« og betalte Ejendommen med 1100 Rdl. Han lod i 1771 Bygningen nedrive og opførte en anden, over hvis Port han indmurede en Medaillon, der endnu findes over Porten ud til Gaarden paa det nuværende Apothek.«

»Da *Lindgreen* forlod Timeligheden, gik Ejendommen over paa hans Enkes, *Hellena Kronwald's* Hænder og derefter til *Sr. Peter Hansen Koch*, der i Pantebøgerne gaar under den lidet forretningsmæssige Titulatur »Eftermand i Ægteskabet«.

»I 1788 stilles saa Stedet til Auktion og sælges til »Borger og Værtshusholder« *Sr. Knud Danielsen* for den i hine Dage ret antagelige Sum af 2272 Rdlr. De næste Ejere er *Feldbereder Jørgen Lange*

og Øllapper Peter Willumsen; denne sidste synes at maalte have gjort en ualmindelig god Forretning, idet Ejendommen i Jørgen Langes Fallitbo tilskødtes ham for lumpne 1300 Rdlr. I de nærmest paafølgende Aar stiger den til Gengæld ikke lidt i Værdi. Da Husets nye Æra i 1826 indvies, idet Apotheket flyttes herhen, maa Apotheker Niels Møller betale Øllapper Willumsen 4000 blanke Rigsdaler »deels udi rede Sølv, deels i Sølv og Sedler« for Overtagelsen!«

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med efterfølgende Apoteker, Anders Madsen, hendes anden Ægte-  
mand, som Provisor.



Anders Madsen.

### ANDERS MADSEN

Født 2. Februar 1794 i Nørre Lyndelse Sogn, Fyen, S. a. Husmand Mads Madsen og Karen Jørgensdatter, død i København 8. Februar 1879.

Gift paa Frederiksberg 1. Maj 1832 med Martha Cathrine Møller, født Sorterup, Enken efter foregaaende Apoteker.

Var Discipel paa Kerteminde Apotek 1808-1814, tog Medhjæl-

pereksamen ved Fyns Stiftsfysikat og kom derefter fra 1. Maj 1814 som Medhjælper paa Vesterbro Apotek i København; samtidig tog han privat Undervisning og bestod 10. Marts 1815 farm. Eksamen (Laud.)<sup>1)</sup> Efter Eksamen konditionerede han videre paa Vesterbro Apotek, blev efter Niels Møllers Død Bestyrer af Apoteket og overtog 1. Maj 1832 dette som Ejer efter sit Ægteskab med Enken; Bevillingen udstedtes 10. Juli 1832 (Kgl. konfirm. 15. Juni 1841 og 14. September 1849.

I 1853 ombyggede han Apoteksejendommen. 31. August n. A. afholdtes Visitats af »Ørne-Apoteket« første Gang efter dets Indflytning i de nye Lokaler; Officinet skildres i Visitatsprotokollen som »lyst, tørt og rummeligt og i alle Henseender særdeles hensigtsmæssigt og smukt indrettet.« — 27. September 1861 fik Anders

Madsen Titel og Rang som Assessor pharmaciæ. 2 Aar senere overdrog han Apoteket til sin Søn H. P. Madsen.

HANS PETER MADSEN.

Født i København 15. Januar 1835, S. a. foregaaende Apoteker, død i København 17. Juni 1919.

Gift i København 10. Juni 1864 med Fanny Elise Marie Chri-



Parti af Vesterbrogade ca. 1860. Apotekets Ejendom tilvenstre i Billedet.

stine Høst, født i København 28. Februar 1841, D. a. Universitetsboghandler, Etatsraad Andreas Frederik Høst og Hansine f. Muusfeldt, død i København 25. Marts 1920.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aalborg 1850—1854, tog Medhjælpereksamen ved Aalborg Stiftsfysikat (I Kar.) og farm. Kandidateksamen 1857 I (Laud.). 1. Januar 1864 overtog han Vesterbro Apotek for 70,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 19. Marts s. A. Hovedstadens og ikke mindst Vesterbros mægtige Udvikling i den lange Aarrække, H. P. Madsen var Apotekets Indehaver, nødvendiggjorde

en Del Udvidelser af Lokalerne. Visitatsprotokollen omtaler flere af disse: 8. Oktober 1876 skrives deri, at »Officinet var blevet betydeligt udvidet ved Inddragelsen af et Sideværelse, hvorved kan skaffes Plads til 3 Recepturer«; 19. Oktober 1883 skrives: »I Apoteket er



Hans Peter Madsen.

foretaget en meget betydelig Udvidelse og Tilbygning, saaledes at navnlig Laboratoriet, Stødekammer og de større Forraadsbeholdere fandtes i en særskilt Bygning paa en Grund indvundet fra Haven; ved denne Omfordeling har de tidligere Apoteksindretninger tillige vundet, saaledes at nu samtlige Apotekslokaler maa anses for særdeles velindrettede og tilmed efter vore Forhold af usædvanlig Størrelse

og Omfang.« — I 1912 optog han sin Søn, efterfølgende Apoteker Dr. phil. Erik Høst Madsen, som Medindehaver; Bevilling til Fællesdriften udstedtes 5. December 1912.

Allerede kort efter, at H. P. Madsen havde taget sin Kandidatexamen, begyndte han det videnskabelig-literære Arbejde, som han med Iver og Dygtighed fortsatte hele sit Liv. Fra hans Haand foreligger i »Ugeskrift for Læger«, »Archiv for Pharmaci og Chemi«,

»Ny pharm. Tidende« og »Pharm. Tidende« en meget lang Række større eller mindre Afhandlinger og Referater, en Del af dem offentliggjort under Fællestitelen »Meddelelser fra Vesterbro Apoteks Laboratorium«; flere af disse Arbejder udførte han med Bistand af Apotekets Laboranter. 19. Oktober 1889 blev han Medlem af Kommissionen til Udarbejdelse af en ny Farmakope. Ogsaa til den udenlandske Fagpresse fandt hans Arbejder Vej, ligesom han ved Fore



Vesterbro Apoteks Laboratoriebygning.

drag og Deltagelse i adskillige udenlandske Kongresser gjorde sit Navn kendt og agtet i Udlandet. I 1874 deltog han i den farm. Kongres i Petrograd, i 1876 indledede han paa det 2. nord. Lægemøde i Gøteborg en Diskussion om de 3 nordiske Farmakopeer; i August 1881 deltog han i den 5. internationale farm. Kongres i London, 2 Aar senere var han Medlem af Juryen for den internationale farm. Udstilling i Wien og i 1885 blev han af Justitsministeriet udnævnt til at repræsentere Danmarks Apotekere paa den internationale Kongres i Bryssel; i den tyske Apotekerforenings Møder var han en hyppig og skattet Deltager. Hans Virksomhed blev da ogsaa

stærkt paaskønnet af udenlandske Fagfæller. Han var Æresmedlem af farm. Selskaber og Apotekerforeninger i Tyskland, Østrig, Rusland, Belgien, Holland og Bøhmen, var Membre associé af »Société Royale de Pharmacie de Bruxelles« og korresponderende Medlem af »The Philadelphia College of Pharmacy«. — H. P. Madsens gode Kendskab til udenlandske Forhold fik ogsaa rent praktisk Betydning for dansk Farmaci. Allerede da han som ung Kandidat kondi-



Vesterbro Apoteks Laboratorium.

tionerede forskellige Steder i Udlandet, fik han Kendskab til de ansete udenlandske Handelshuse og lærte Betydningen af Varesnes Kvalitet. Som Apoteker benyttede han sig i udstrakt Maal heraf og bidrog derigennem ved sit Eksempel til, at ogsaa danske Apoteker forsynedes med stadigt forbedrede Varesorter. Han var ligeledes ivrig for at indføre og gennemprøve nye Lægemidler og nye Lægemiddelformer (bl. a. Ampuller); han anskaffede Radium og var den første, der indførte Iltapparater (til Hospitaler og Brandvæsen).

Utvivlsomt var den videnskabelige Del af Farmacien hans Hovedinteresse, men ogsaa i det faglige Foreningsliv var han ivrig Delta-



ger. Som Medhjælper paa Vesterbro Apotek var han fra Oktober 1861 til Oktober 1863 Bestyrelsesmedlem i »Den pharm. Forening« og samtidigt og en Del Aar endnu Medlem af Bestyrelsen for »Pharm. Læseselskab«. Fra 1868—1890 var han Formand for »Københavns Apotekerforening« og fra 1872—1891 samtidigt Næstformand i »Danmarks Apotekerforening«. Som de københavnske Apotekeres Formand lykkedes det ham efterhaanden at faa dem alle



Vesterbro Apoteks analytiske Laboratorium. I Forgrunden H. P. Madsen og Son Erik Host Madsen, i Baggrunden V. Causse.

samlet indenfor Kredsforeningens Rammer, hvorved denne blev i Stand til som en betydende Faktor at gøre sig gældende saavel udådtil overfor Autoriteterne som indadtil indenfor Danmarks Apotekerforening; han fik faktisk i de Aar skabt »Københavns Apotekerforening« i den Skikkelse, hvori den nu kendes. Nogle Aar var han Medlem af Repræsentantskabet i »Det pharm. Understøttelses-selskab«. I 1873 stiftedes paa hans og Brygger E. U. Kogsbølles Initiativ »Fonden til det pharm. Studiums Fremme«, hvis officielle Formaal var »ved mindre Understøttelser til de Studerende at virke hen til det pharm. Studiums Fremme«. Af senere af H. P. Madsen, bl. a.

i 1876, fremsatte Udtalelser fremgaar det, at hans egentlige Maal med Fondens Stiftelse var at bane Vej for en forbedret Undervisning for Farmaceuter, specielt ved Oprettelsen af en farm. Læreanstalt. — Fra 18. April 1888 til 9. September 1893 var han Assessor i Sundhedskollegiet; en Del Aar var han Censor ved farm. Kandidateksamen. — Ogsaa udenfor sit Fag var han paa forskellig Maade virksom. Han deltog, navnlig i Provisorieaarene, en Del i det politiske Liv som Medlem af »Højre«, men det var særlig Velgørenhedsarbejdet blandt Vesterbros fattigste Befolkning, der havde hans Interesse; fra 1892 til sin Død var han Medlem af Bestyrelsen for Vesterbros Samaritan.



Erik Høst Madsen.

Ved sin Fratræden som Assessor i Kollegiet blev H. P. Madsen udnævnt til *Assessor pharmaciae*; 25. Novbr. 1882 udnævntes han til Ridder af Dannebrog, 8. April 1888 til Dannebrogsmænd; 19. November 1875 fik han Tilladelse til at bære Ridderkorset af russ. Stanislausorden (III Kl.).

Ved sin Fratræden som Assessor i Kollegiet blev H. P. Madsen udnævnt til *Assessor pharmaciae*; 25. Novbr. 1882 udnævntes han til Ridder af Dannebrog, 8. April 1888 til Dannebrogsmænd; 19. November 1875 fik han Tilladelse til at bære Ridderkorset af russ. Stanislausorden (III Kl.).

### ERIK HØST MADSEN.

Født i København 5. December 1882, S. a. foregaaende Apoteker. Gift i København 24. November 1914 med Elise Levinsen, født 19. Januar 1895, D. a. Sognepræst, Provst T. L. Levinsen og Anna Pauline f. Petersen.

Student (fra Metropolitanskolen) Juli 1900, cand. phil. Juni 1901; Discipel paa Vesterbro Apotek i København August 1900—Marts 1903, farm. Medhjælpereksamen April 1903 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen Oktober 1904; derefter Studieophold i Rostock, Berlin og Paris i Aarene 1904—07. Erhvervede 2. Juli 1912 den filosofiske Doktorgrad ved Københavns Universitet for en kemisk Afhandling (»Kritiske Studier over Alkoholaters og Basers Indvirkning paa organiske Halogenforbindelser«). — Blev, som foran

nævnt, Medindehaver af Vesterbro Apotek ved Bevilling af 5. December 1912 og overtog efter Faderens Død dette som Eneindehaver; Bevilling som saadan 9. Februar 1921.

Foruden ovennævnte Doktorafhandling har E. Høst Madsen skrevet en lang Række kemiske og faglige Afhandlinger (offentliggjorte i »Det kgl. danske Videnskaberne Selskabs Oversigter«, »Ugeskrift

for Læger«, »Archiv for Pharmaci og Chemi«). Er siden 1913 Censor ved de farmaceutiske Eksaminer og blev 12. April 1922 Medlem af den permanente Farmakopékommision.



Vesterbro Apoteks Ejendom 1926.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek en Del, væsentlig biografiske, Optegnelser.

- \*) Aage Schæffer: Johan Gottlieb Blau, Apoteker i Kjøbenhavn (Farm. Julehæfte« 1916, S. 72—77).
- \*) D. Kanc. 2. Depart. Registr. 1802 Nr. 3, Fol. 435, Nr. 1355 a.
- \*) C. Nyrop: Det kongelige Frederiks Hospitals Apotekere. Kbh. 1. November 1917, S. 73—74.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) Erslevs Forfatterlexicon.
- \*) D. Kanc. 2. Depart. Registr. 1810, Nr. 1732.

# KERTEMINDE APOTEK

JOHAN WILHELM MINCKE.

Født i Berlin ca. 1730, død i Kerteminde 9. September 1807, begr. 14. s. M. »ved den nordre Side af Sognekirken«.

Gift i Korsør 16. Maj 1766 med Mette Kirstine Huusfeld, født ca. 1728, død i Kerteminde 1800, begr. 27. Juni (gift 1) med Arent Jansen).<sup>1)</sup>

Var i Apotekerlære i Berlin, konditionerede i forskellige tyske Byer og tilsidst i Slesvig, Slagelse og Nyborg; tog farm. Eksamen i København 24. Maj 1760 og fik samtidigt Ret til at praktisere som *Licentiat. medic.* paa Steder, hvor hans Hjælp kunde ønskes, dog skulde han i svære Tilfælde raadspørge en *promotus medicinæ*. Han nedsatte sig i Korsør, hvor han praktiserede og drev Handel med Lægemidler; Aaret efter, 28. August 1761, fik han Bevilling som Apoteker i Korsør; han havde vedvarende store Vanskeligheder ved at klare sig der i Byen, og 1791 maatte han opgive sit Bo til Konkursbehandling og solgte Apoteket til C. E. Finch (se under »Korsør Apotek«, II, S. 338—339).

Han flyttede derefter til Kerteminde, hvor han oprettede »et lidet, dog fuldstændigt Apotek«; heller ikke herved kunde han bestaa, da flere andre i Byen ogsaa solgte Apotekerverer. 4. Oktober 1796 ansøgte han da Kongen om at blive privilegeret Apoteker der i Byen; Landfysikus Eichel anbefalede Ansøgningen, og Stiftamtmanden indstillede, at han fik Bevillingen meddelt gratis paa Grund af Fatigdom; 25. November 1796 fik han da ogsaa Bevillingen.<sup>2)</sup> Hvor i Byen Mincke har haft sit Apotek vides ikke; maaske har han boet til Leje i den Gaard paa Langegade, som hans Efterfølger H. C h r. B r a s c h købte i 1801; som Ejer af nogen Gaard i Byen findes han i al Fald ikke opført.

Mincke fik ikke mere ud af sin Apotekervirksomhed i Kerteminde, efter at han var blevet privilegeret; efter 5 Aars Forløb maatte han sælge Apoteket til Brasch. Han blev boende i Kerteminde; ved sin Død boede han i Kasserer Bocks Gaard paa Vestergade. I Legatprotokollen findes i hvert af Aarene fra 1803—06, at der er tillagt »forrige Apoteker Mincke« 5 Rdl. af Hoffmanns Legat; siden 1801 havde han endvidere en Portion paa 26 Rdl. af Eilschous Legat. Boet efter ham var kun lille og overgaves den eneste Arving, Arent Johan Wilhelm Mincke i Roskilde, Branddirektør for Roskilde Amt, Premierløjtnant af Landeværnets 4. Batl. i Sjælland, senere Kaptajn ved Raketkorpset.<sup>3)</sup>

#### HANS CHRISTIAN BRASCH.

Født 6. Maj 1769 paa Aarupgaard i Tamdrup Sogn ved Horsens, S. a. Licent. juris. Magnus Brasch og Magdalene Wellejus.

Gift med Ellen Samueline Grønlund, D. a. Apoteker i København Jens Samuel Grønlund og Ursula Christiane Sathmann. (Ægteskabet opløst 29. April 1808).

Fra 1784 til 1790 var han Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek i København og konditionerede derefter smst. i 4 Aar; 29. Marts 1794 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>4)</sup> I 1801 blev han Apoteker i Kerteminde, hvor han havde købt Varer og Inventar af J. W. Mincke; 20. Marts 1801 fik han Bevilling.<sup>5)</sup>

Ved Skøde af 13. December 1801 blev han Ejer af Gaarden Mtr. Nr. 48 i Langegade med tilliggende Have og et Kobber-Brændevinsredskab, som han købte af Gæstgiver Hans Møller for 2000 Rdl.<sup>6)</sup> Apoteket havde han færdigt indrettet i denne Gaard allerede 1. August 1801, da det blev visiteret. Han bekendtgjorde samtidigt, at Rejsende hos ham kunde bekomme Logis og Beværtning, idet han i det hele taget gjorde sig den Ære at anbefale sig til det højtærede Publikum.<sup>7)</sup> I denne Gaard, senere Langegade Nr. 40, blev Apoteket drevet indtil 1920, da det flyttedes til dets nuværende Beliggenhed. Om denne Gaards Historie findes en Række interessante Oplysninger i nogle kulturhistoriske og topografiske Skildringer »Fra Kertemindes Fortid«, udg. 1925 af V. Woll. Gaarden byggedes i 1643 af Købmand Jesper Jakobsen Bager; den ejedes derefter af Sønnen, Købmand og Raadmand Anders Jespersen, senere af dennes Enke Anne Pedersdatter Norup, som ægtede den senere Raad-

mand og Borgmester i Kerteminde Peder Nielsen. Disses Arvinger solgte den 1724 til Købmand Oluf Tagesen Algreen. Dennes Bo solgte 1782 Gaarden til Major Johan Vilhelm Lütken, og efter dennes Død arvedes den af Sognepræsten i Rynkeby Jørgen Christian Klog. Han solgte den 1796 for 1200 Rdl. til Dr. med. Johan Georg Heinrich Myhlenpfordt, sikkert den første praktiserende Læge i Kerteminde, som 1801 solgte den til ovennævnte Gæstgiver Hans Møller, af hvem Apoteker Brasch købte den.

Længe blev Brasch ikke i Kerteminde; allerede 2 Aar efter aver-



Kerteminde Apoteks tidligere Ejendom, Langegade Nr. 40.

terede han, at han formedelst andre Udsigter vilde sælge sit Apotek ved Auktion 12. Oktober 1803. Apoteket manglede ikke god Søgning, skriver han i Avertissementet, og Gaarden, hvorudi er Billard, og til hvilken ligger en temmelig stor Hauge, foruden en mindre med Keglebane etc., findes beqvemmelig indrettet til Gæstgiveri, hvorfor de fleste Rejsende logerer her, og daglig have Søgning af Gæster.<sup>o</sup>)

Apoteket fik han solgt til C. A. D a m m a n, og han drog derefter til Norge, hvor han blev Fuldmægtig i Medicinalkontoret; fra denne Stilling fik han Afsked 1842; hans senere Livsførelse og Dødsaar er ukendt.

## CHRISTIAN ANDREAS DAMMAN.

Født i Hamborg 1776, S. a. Købmand Peter Jacob Damman og Dorthea Schrøder, død i Kerteminde 17. December 1818.

Gift i Odense 13. Oktober 1804 med Christiane Faber, døbt i Odense 30. December 1787, D. a. Prokurator, senere Brygger i København Rasmus Faber og Anna Kirstine Henneberg. (I 1810 blev Ægteskabet opløst. Hun blev 1814 gift med Grosserer, dansk Vicekonsul i Philadelphia Chr. Gotfred Weber og døde der 30. September 1867).<sup>9)</sup>

I sit 16. Aar blev Damman Discipel paa Sønderborg Apotek, konditionerede smst.  $\frac{1}{2}$  Aar efter Læretiden, derefter i Hamborg, paa Hjorte-Apoteket i Haderslev, paa Løve Apoteket i Odense (Maj 1801—Maj 1802) og paa Frederiks Hospitals Apotek i København; 27. November 1802 bestod han farm. Eksamen (n. c.).<sup>4)</sup> Af H. C. Brasch købte han Kerteminde Apotek og fik Bevilling dertil 30. November 1804.<sup>10)</sup> I 1811 solgte han Apoteket til Christian Hansted.

I 1806 fik Damman Bevilling til, at hans Gaard i Kerteminde maatte være privilegeret til Gæstgiveri for Rejsende. 1810 blev han tillige Postmester der i Byen. Hans urolige Sind bragte ham til indlede Forhandlinger med Postmesteren i Rudkøbing om at bytte Embede; en anden Gang ønskede han Embedet i Viborg, men disse Planer førte intet til. I April 1809 tilskrev han den kgl. General-Postdirektion i København, at han i Overensstemmelse med sin Bestalling som Postmester havde bekvemme og efter Byens Størrelse passende Værelser til deri at modtage og beværte Rejsende, men til Overflødighed havde han hverken Plads eller Formue. Navnlig i den sidste Tid havde han haft mange Rejsende, fordi Overfarten fandt Sted ved Kerteminde, naar fjendtlige Skibe var i Bæltet. For at opfylde sin Pligt havde han opsagt Klubben og indrettet dens Værelser til Gæstekamre. Da nu hans Værelser var blandt de smukke, bebyrdede Indkvarteringskommissionen ham med Militær, baade Menige, Heste og Officerer, som borttog 2, undertiden flere af hans Værelser; han havde netop haft en Officer, som førte sin Kone med i Indkvartering. Derved var det flere Gange hændet, naar der var kommet mange Rejsende, at Værten og hans Kone maatte forlade deres egne Senge, nogle Rejsende maatte endda sidde oppe paa Stole om Natten. Han bad derfor om, at han i Analogi med § 80 i Anordningen af 27. Januar 1804 maatte fritages for ordinær og ekstraordinær Indkvartering. Postdirektionen tilskrev 30. Maj 1809

Amtmanden, at Damman ikke uden højeste Nødvendighed maatte bebyrdes med Indkvartering.

Ved Kontrakt af 29. Maj 1811 solgte han Apotek og Gæstgiveri til Provisor H a n s t e d af København for 18.000 Rdl. Gaarden bestod af 18 Fag Forhus, 2 Etager Mur- og Bindingsværk til Gaden, 22 Fag Sidehus og 19 Fag Baghus, Keglebane i Gaarden, et Billard med 23 Baller og øvrige Redskaber. Hansted skulde overtage Apoteket fra Kontraktens Dato; Sælgeren forbeholdt sig fri Beboelse og nogen Forplejning til December Termin; hvis han vilde rejse fra Byen



Gaardparti fra Kerteminde Apoteks tidligere Ejendom, Langegade Nr. 40.

eller afstaa Postmestertjenesten, skulde denne først tilbydes Hansted, der straks ved Overtagelsen af Apoteket skulde paatage sig Opsynsmandstjenesten ved Befordringsvæsenet og ligeledes paatage sig for billig Betaling at beværte fremmede Rejsende.

Efter at Damman havde solgt Apoteket, købte han Gæstgiver Hjortebjergs Hus Nr. 27 i Langegade; det laa paa Gadens vestre Side mellem Sadelmager Bøtkers og Rebslager Fackous Ejendomme (Skøde af 28. Juli 1811); det var i Brandkassen takseret for 810 Rdl.; ved Kontrakt af 10. Januar 1816 solgte han Huset for 3500 Rdl. til Guldsmed Steen. — Boet efter ham viste et Overskud paa 3621 Rdl. 5 Mk. 9½ Sk.<sup>14</sup>)



## CHRISTEN HANSTED.

Født i Næstved 2. Juni 1789, S. a. Lars Christensen og Marie Hansen, adopteret af Apoteker Lauritz Hansted i Næstved, død i Glostrup 9. Juli 1838.

Gift 1811 i Stenløse med Albertine Kirstine Kehlet, født i Stenløse 1780, D. a. Sognepræst Japhet Kehlet og Sidsel Johansen, død i København 11. Maj 1859.

Fra Mikkelsdag 1803 til s. D. 1807 var han Discipel hos Apoteker Hansted i Næstved, konditionerede smst.  $\frac{1}{2}$  Aar og derefter paa Svane-Apoteket i Odense, »hvor han især lagde sig efter sit Fag«. Fra November 1810 lod han sig manuducere i København »for at lette sig Vanskelighederne ved Arbejdet« og bestod 30. April 1811 farm. Eksamen (haud ill.).<sup>4)</sup> Kort efter købte han som nævnt Apoteket i Kerteminde for 18.000 Rdl. til Overtagelse 29. Maj s. A. Først 13. August 1814 ansøgte han Kongen om Bevilling, idet han bad om at maatte faa denne meddelt gratis, da hans Formænd, hvis Stilling havde været fordelagtigere end hans, havde nydt den Naade at erholde samme uden Betaling.<sup>12)</sup> Bevillingen fik han 16. September 1814 men maatte vistnok betale det sædvanlige Gebyr for Udstedelsen.

I 1824 solgte han Apoteket til P. A. Arnesen og blev derefter Brændevinsbrænder i Middelfart; var senere Landmand, først i Naarup, Vervinge Sogn, paa Fyen, derefter i Kjølholt ved Vejle og tilslut i Glostrup, hvor han døde.

## PETER ADOLF ARNESEN.

Født i København 13. Februar 1798, S. a. Stokhusforvalter Hans Arnesen og Christine Sophie Schønberg, død 20. Marts 1866.

Gift paa Frederiksberg 22. Juni 1824 med Henriette Theresia Søht, født 1801, død 11. Februar 1882.

1814 blev han Discipel paa Løve-Apoteket i Nykøbing p. F., tog Medhjælpereksamen 1818 ved Lolland-Falsters Stiftsfysikat og konditionerede derefter smst. til Oktober 1821. Tog derefter til København, blev syg det følgende Foraar; under sin Sygdom blev han kendt med Apoteker paa Frederiks Hospital Jacob Møller, der antog ham som Medhjælper og underviste ham til Eksamen; denne bestod han 3. September 1822 (haud ill.).<sup>4)</sup> Han konditionerede derefter fremdeles paa Hospitalsapoteket, indtil han i 1824 ved mundtlig Af-

tale købte Kerteminde Apotek. Da han 14. April d. A. ansøgte om Bevilling, oplystes det, at der ingen Købekontrakt var, hvorfor Stiftamtmand Cederfeld de Simonsen foreslog Kancelliet at tilkendegive Arnesen, at Bevillingen skulde blive ham meddelt, naar han nærmere ved Skøde kunde legitimere sig som Ejer, da det ellers kunde tænkes, at den mundtlige Handel kunde vorde hævet, og naar Arnesen da havde faaet Privilegium, vilde der kunne opstaa 2 Apoteker i Kerteminde, der aldeles ikke kunde afgive Næring for 2 Familier, langt mindre give saadant Overskud, at Vedkommende kunde forsyne sig med gode og forsvarlige Varer. I Arnesens Bevilling af 6. August 1824 kom der da til at staa, at han maatte nedsætte sig som Apoteker i Kerteminde og sig der paa lovlig Maade ernære, naar han for vedkommende Øvrighed godtgjorde, at han ved Køb var kommet i Besiddelse af Apoteket.<sup>12)</sup> Dette havde han iøvrigt overtaget 1. Juli s. A. for en Købesum af 22.500 Rdl.

Arnesen har lidt under betydelige økonomiske Vanskeligheder; Apoteket var i al Fald stærkt behæftet, da Købmand H. Kruuse i Nyborg 24. Januar 1835 foretog Udlægsforretning hos Arnesen for 1128 Rdl. 54 Sk.<sup>13)</sup>

I 1835 solgte han Apoteket til J. V. N e e r g a a r d, var derefter Købmand i Bogense og flyttede senere til København, hvor han blev ansat som Kontorbestyrer ved Assistenshuset.

#### JOHAN VILHELM NEERGAARD.

Født i København 23. Marts 1810, S. a. Møller Henrik Hansteen Neergaard og Anna Katrine Petersen, død i New York 25. Maj 1880.

Gift 17. Oktober 1835 med Laura Marie Elise Hostrup, født i København 22. Juni 1814, D. a. Justermester Peder Hostrup og Anna Lene Johanne Irgens. Ægteskabet ophævedes. Hun gift 2) med Sognepræst til Hobro og Skellerup Johan Henrik Spur; død 20. April 1868.

1824 kom han i Lære paa Bogense Apotek, tog Medhjælpereksamen 1828, konditionerede smst. 1 Aar og derefter paa Hjorte-Apoteket i København; tog farm. Candidateksamen 1831 I (Laud.). Var derefter igen paa Hjorte-Apoteket, indtil han ved Kontrakt af 27. Maj 1835 havde købt Kerteminde Apotek til Overtagelse 1. November s. A.; Købesummen var 21.500 Rdl., Bevillingen udstedtes 2. Oktober 1835. 3 Aar efter solgte han Apoteket til F. W. T. F r i b e r t.

I 1840 udvandrede Neergaard til New York; her drev han Apotek i Pearl Street og studerede samtidigt Medicin; 1845 tog han Doktorgraden ved »The College of Physicians and Surgeons of the city of New York«. Han praktiserede nu nogle Aar som en meget søgt Læge, indtil han i 1855 sammen med John W. Sheddon oprettede et Apotek paa Hjørnet af Bowery og Fourth Street. Allerede det følgende Aar opløstes Fællesskabet, og Neergaard drev derefter alene Apoteket, som nu flyttedes til Hjørnet af Broadway og 28. Street; her virkede han til sin Død.<sup>14)</sup>

Neergaard var meget afholdt og agtet paa Grund af sine fremragende personlige Egenskaber. Han valgtes i 1855 til Medlem af »The New York College of Pharmacy« og blev i 1865 Vicepræsident for samme; siden 1859 var han Medlem af »The American Pharmaceutical Association«. Omkring 1870 blev han Medlem af en Kommission, der udvirkede, at ingen fremtidig maatte nedsætte sig som Apoteker uden at have erhvervet Eksamen; det skyldtes ogsaa ham, at den danske farm. Eksamen blev regnet lig den amerikanske. I Udarbejdelsen af den amerikanske Farmakopé af 1873 tog han virksom Del. I Aarsberetningen for det 31. Møde i Washington 1883 findes hans Portræt og i Forordet bl. a. følgende Udtalelse: »althoug never prominent as author or speaker, was well known to those members, who met him at the annual meetings, from which he was rarely absent, and who was greatly respected for his high aims, his pure principles and his sterling qualities as a man and as a pharmacist.«

#### FRANTZ WILHELM TROJEL FRIBERT.

Født 27. Marts 1810, S. a. cand. juris, Kaptajn, Ejer af Annebjerggaard i Odsherred Lorentz Fribert og Ulrikke Eleonora Svane Trojel, død i Kerteminde 6. August 1862.

Gift 25. August 1840 med Elise Jørgine Jensen Harder, født 25. August 1818, D. a. Kancelliraad, Distriktslæge i Kerteminde Knud Gotthold Harder og Marie Kristine Kjeldsen, død 19. April 1871.<sup>15)</sup>

Var Discipel paa Helsingør Apotek 1826—1831 og tog farm. Kandidateksamen 1832 II (haud ill.). Ved Kontrakt af 2. Oktober 1838 købte han Kerteminde Apotek for 18,250 Rdl. r. S. og fik Skøde derpaa 11. December s. A.; Bevillingen udstedtes 9. Februar 1839.<sup>16)</sup> Midt i 1850erne ombyggede Fribert Apoteksejendommens Facade, hvorved den fik det Udseende, som bevaredes til Apoteket

flyttedes i 1920; mod Gaardsiden skete ingen Forandringer og denne har i det væsentlige beholdt sit gamle Præg med de karakteristiske Udbygninger af Bindingsværk (jvf. Billederne S. 396 og 398).

Apoteker Fribert udfoldede en betydelig kommunal Virksomhed. »Han sad i en Aarrække i Kommunalbestyrelsen og tog her det første Skridt til et Forskønnelsesudvalgs Oprettelse . . . Han fik anlagt Gange paa Lundsgaards Klint, paabegyndte Lystanlægets



F. W. T. Fribert.

Tilplantning, stiftede Pavillonselskabet og var i Fugleskydningsselskabets Bestyrelse . . . Rosenfloret i hans Gaard og Have med mange sjældne, af ham selv forædlede Sorter vakte almindelig Beundring. — Grundtvig, som boede hos Fribert under Valgkampagnen 1855, da han valgtes til Kertemindekredsens Folketingsmand, fortæller, hvorledes han blev indlogeret »i en hyggelig Højloftssal, der i Krigsaarene 1807—14 skal være hvælvet til de døgnrige Kapergaster, som her drak hinandens og Haandteringens Skaal« — en Sal, der endnu

findes i Bygningens 1. Etage. — Videre nævner han, at Fribert allerede dengang saa hen til den Tid, da Kerteminde kunde faa Forbindelse med Jernbanen (sagtens tænkte han paa Dampskibsforbindelse over Korsør, hvortil Banen kom i 1856); han omtaler hans Omsorg for Skovanlægget, men først og sidst hans vidunderlige Roser«. <sup>17)</sup> — En Gade i Kerteminde er opkaldt efter Fribert.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med efterfølgende Apoteker, hendes senere Svigersøn, N. P. C h r. L a s s e n, som Bestyrer.

### NIELS PETER CHRISTIAN LASSEN

blev 28. August 1862 Bestyrer af Kerteminde Apotek, forpagtede det fra 11. Juni 1865 og overtog det som Ejer fra 11. Juni 1872, da det overdroges ham af Arvingerne efter Fribert og dennes nu afdøde Enke for 32,500 Rdl. + samtlige Omkostninger ved Overdragelsen; Bevilling dertil fik han 6. Februar 1873. I 1874—75 ombyg-

gede og udvidede han Apoteket; i Maj 1878 solgte han det til C. A. Biehl og overtog selv s. A. Vajsenhus-Apoteket i København sammen med C. J. S. Engberg (se II, S. 209—210).

Under sit Ophold i Kerteminde deltog han ivrigt i Byens offentlige Liv. Han var Formand for Skatteligningskommissionen, Sup-



Kerteminde Apotek. Det nuværende Office; 1927.

pleant til Overligningskommissionen for Fyens Stift, Medlem af Sundhedskommissionen, Kommunalrevisor, Medlem af Bestyrelsen for fynske Købstæders Industrilotteri og af Bestyrelsen for Odense Amts Skytteforening.

(Biografi se »Vajsenhus-Apoteket i København«).

#### GUSTAV ADOLPH BIEHL.

Født i Garding 1847, S. a. Apoteker i Garding, senere i Altona Peter Christian Christopher Biehl, død i København 3. Oktober 1908.

Var Discipel i Altona hos Faderen fra April 1865 til Oktober 1867 og derefter paa Vajsenhus-Apoteket i København til Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat Januar 1868 (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen i København 1871 II (n. c.). Konditionerede nu en kort Tid i Helsingør og derefter i Tyskland og Schweiz, indtil han i Maj 1878 købte Kerteminde Apotek for 115,000 Kr. til Overtagelse Juni Termin s. A.; Bevillingen udstedtes 12. August

1878. Allerede 1½ Aar efter solgte han Apoteket (med Tab) til N. T. Nielsen og rejste paany til Schweiz, hvor han konditionerede en lang Aarrække, især i St. Gallen. I 1902 kom han tilbage og henlevede sine sidste Aar i København under meget trange Kaar; han døde paa St. Johannes Stiftelsen.

NIELS TOBIAS NIELSEN

købte Kerteminde Apotek for 112.500 Kr. til Overtagelse 11. December 1879 og fik Bevilling dertil 24. Februar 1880. I 1882 solgte han det til C. A. J. Zoffmann og købte samtidigt dennes Apotek i Hjørring.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Hjørring«).

CARL ALEXANDER JOHANNES ZOFFMANN.

Født i København 1854, S. a. Carl Alexander Zoffmann og Ane Marie f. Jensen, død i København 4. Juli 1895.

Gift i Nykøbing Mors 28. April 1879 med Johanne Christensen, født i Nykøbing Mors 2. November 1858, D. a. Fabrikejer Niels Andreas Christensen og Hustru Marie Theresia, død.

Var Discipel paa Nykøbing Mors Apotek fra Januar 1869 til Medhjælpereksamen ved Viborg-Thisted Fysikat i Januar 1872 (I Kar.), konditionerede i 4½ Aar og tog farm. Kandidateksamen 1878 I (Laud. præ ceteris). I 1878 købte han Løve-Apoteket i Hjørring til Overtagelse 1. Oktober s. A. og fik Bevilling dertil 9. December s. A. (jvf. II, S. 376); i 1882 mageskiftede han dette med Kerteminde Apotek, som han erhvervede for en Købesum af 120.000 Kr. og fik Bevilling 10. August 1882. I 1889 solgte han sidstnævnte Apotek til P. C. W. Backmann og boede derefter i København som Rentier til sin Død.

POUL CHRISTIAN WISSING BACKMANN.

Født i Aabenraa 27. December 1860, død i Kerteminde 16. November 1899. Gift.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Horsens fra 1. August 1877 til Medhjælpereksamen 26. April 1881 ved Vejle-Skanderborg Fysikat (I Kar.), konditionerede 1¼ Aar og tog farm. Kandidateksamen 1883 II (Laud.). Han købte 1889 Kerteminde Apotek for 130.000 Kr. og fik Bevilling dertil 1. September s. A.; Apoteket drev han til

sin Død. — Han var Medlem af Sundhedskommissionen i Kerteminde og Formand for den lokale sønderjyske Forening.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med forskellige Bestyrere indtil hun i 1917 solgte det til H. C. Schultz.

Niels Christian Assens bestyrede Apoteket indtil 1. Maj 1900. Født i Nibe 24. Juni 1875, Discipel paa Kerteminde Apotek Januar 1893—April 1896, Medhjælpereksamen April 1896 (I



Carl A. Zoffmann.



P. C. W. Backmann.

Kar.), Kandidateksamen Oktober 1898 (II Kar.); siden Maj 1900 Medhjælper paa Løve-Apoteket i København.

Niels Peter Berg bestyrede derefter (ved Approbation af 5. Maj 1900) Apoteket til 1. Maj 1901 (Biografi se: »Hjultorvets Apotek i Viborg«).

Jens Peter Gümoes bestyrede derefter (ved Approbation af 18. Maj 1901) Apoteket til 1. Maj 1908. (Biografi se »Sundby Apotek i København«).

Sofus Berg bestyrede derefter Apoteket til 1917 (Biografi se »Odder Apotek«).

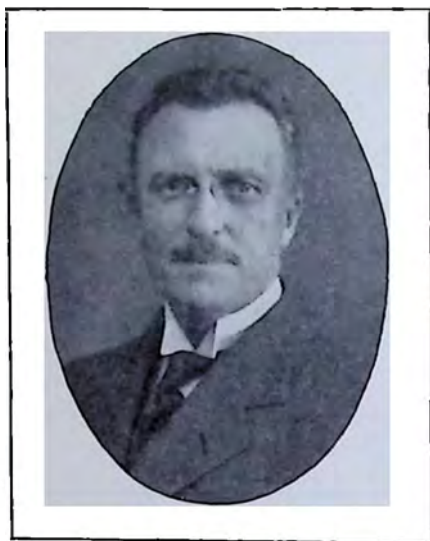
#### HANS CLAUSEN SCHULTZ.

Født 27. Januar 1868 paa Aakjær, Fole Sogn pr. Gram, S. a. Gaardejer Johannes Schultz og Birthe Sophie f. Kaltoft.

Gift 20. Oktober 1910 i København med Gerva Johanne Frede-

rikke Møller, født i København 8. August 1886, D. a. Grosserer Johan Emil Daniel Møller og Vanda Almine f. Jensen.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aarhus fra 1. November 1886 til 17. April 1890, tog farm. Medhjælpercksamen Juni 1890 (g.) og farm. Kandidateksamen Januar 1892 (g.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Randers 1. December 1892—1. Marts 1895 og derefter paa Ribe Apotek til 1. Oktober 1900; overtog 1. November



H. C. Schultz.

1900 Frederiksværk Apotek (Bevilling 30. Oktober s. A.) og drev det til 1903; overtog 31. December 1905 Samsø Apotek (Bevilling 5. April 1906) og drev det til 1917. Købte derefter ved Kontrakt af 17. April 1917 Kerteminda Apotek til Overtagelse 1. Juli s. A.; Købesummen var 207,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 28. Juni 1917, Skødet 3. Juli s. A. (tingl. 11. s. M.).

Et Par Aar efter Overtagelsen ansøgte H. C. Schultz om at maatte flytte Apoteket fra Langegade Nr. 40 til Langegade Nr. 37; Ansøgningen anbefale-

des af Amtslægen (5. Januar 1920) og af Sundhedsstyrelsen (10 Januar) og bevilgedes af Ministeriet 19. Februar 1920. — Den nye Apoteksejendoms Historie kan føres tilbage til 1682, da den findes opført i Grundtaksten som »Landsdormer Burenæus' Gaard« vurderet til 26 Rdl. for Grunden og 300 Rdl. for Bygningerne; den var paa den Tid den højst vurderede Ejendom i Byen. Grunden var dengang langt større, svarende til nuv. Langegade Nr. 37, 39 og 41, og bestod af en nyere nordlig Halvdel og en ældre sydlig; i den ældre Del er det, at Apoteket nu har til Huse. Efter Burenæus' Død ejedes Gaarden af forskellige og var som oftest udlejet; i 1716 var den saaledes udlejet til Byens Kirurg »Monsieur Conrad Feltskær« (Conrad Nyendahl?). I 1804 blev Gaarden overtaget af Kerteminda Kommune, der lod den ombygge og indrette til Skole. Da Kommunen i 1900—1902 lod bygge den nuværende Borger- og



Realskole, kom Gaarden atter i privat Eje; i 1909 indrettedes »Højskolehjemmet« deri, og i 1920 indrettedes den efter en gennemgribende Omforandring til Apoteksejendom.<sup>17)</sup> Flytningen af Apoteket fandt Sted 24. September 1920.

Apoteker H. C. Schultz blev 1. Januar 1921 Medlem af Tilsynsraadet og fra 1. Januar 1923 Meddirektør for »Spare- og Laanekassen for Kerteminde og Omegn«; i 1922 Medstifter af Andelsselskabet



Kerteminde Apoteks Ejendom, Langegade Nr. 37. 1927.

»Kerteminde Avis« og et Par Aar Medlem af Bestyrelsen; i 1923 Medstifter af Akts. »Banken for Kerteminde og Omegn«; 1921—23 Næstformand i Kerteminde Ligningskommission; fra 1918 Medlem af Bestyrelsen for Kerteminde Grundejerforening; fra 1921 Formand for Grænseforeningen for Kerteminde og Omegn; fra 1922 Medlem af Kerteminde Byraad. — — —

Apoteket har f. T. Leverancer til de distribuerende Læger i Melsing og Rynkeby.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

<sup>17)</sup> K. Carøe: Den danske Lægestand I, S. 86.

- 1) Fynske og smaal. aabne Breve 22/11 1796, Nr. 355 med Indlæg.
- 2) Kerteminde Skifteprotokol 1773—1807, Fol. 562.
  - » » 1807—1832, Fol. 3.Skiftedokumenter 1797—1807.
- 3) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 4) 5. Depart. Registr. 1801, Nr. 179.
- 5) Kerteminde Justitsprotokol 1787—1802, Fol. 545.
- 6) Fyens Stifts Adresse Avis og Avertissements Tidende 1/10 1801.
- 7) Københavnske Tidender 22/10 1803.
- 8) Patriciske Slægter III, S. 66.
- 9) 5. Depart. Registr. 1804, Fol. 675, Nr. 754.
- 10) Kerteminde Skifteprotokol 1807—1832, Fol. 154, 156, 166, 209, 223 og Skiftedokumenter.
  - Indlæg til 3. Depart. Registr. Nr. 764, 11/10 1814.
- 11) 3. Depart. Registr. 1824, 2071 a med Indlæg.
- 12) Kerteminde Justits- og Politiprotokol 1828—39, Fol. 277.
- 13) Proceedings of the American Pharm. Association at the Twenty-ninth Annual Meeting held in Kansas City August 1881. Philadelphia 1882.
- 14) V. Fribert: Stamtavle over den jyske Landmandsfamilie Kjeldsen fra Gundstrup (Saml. til jysk Historie og Topografi 2. R., II B., S. 284).
- 15) 3. Depart. Registr. 1839, 1412.
- 16) V. Woll: Fra Kertemindes Fortid: Kulturhistoriske og topografiske Skildringer. Kerteminde 1925. S. 58—59.



## MIDDELFART APOTEK

I Januar 1748 ansøgte Nicolai Gold, der tjente som Provisor paa Assens Apotek, om Tilladelse til at oprette et Apotek i Middelfart med samtidig Ret til at logere fremmede og rejsende Folk samt forsyne dem med Mad og Drikke og Ret til at sælge Vin, Gewürz og »anden smaa Kram«. Stiftamtmanden modsatte sig, at Ansøgningen blev bevilget, da Byen kun var lille, og der »strax ved Byen nemlig i Fredericia« var et godt Apotek; »altsaa synes Ansøgeren ikkun at sigte til at holde Værtshus og Vinskænk med en liden Urtekram, og under Navn af Apoteker at fritages for Indkvartering, de andre Byens Værtshusholdere og Indvaanere til Fortrængsel«. I Konseillet blev Ansøgningen da afslaaet 15. Februar 1748.<sup>1)</sup> Nicolai Gold købte ved Kontrakt af 11. December s. A. Apoteket i Faaborg (se II, S. 218—19). — Først ved Bevilling af 4. Januar 1799 for H. C. T s c h e r n i n g fik Middelfart et Apotek.

### HANS CHRISTIAN TSCHERNING.

Født i Vejle 28. August 1775, S. a. Apoteker Johan Ejlert Tscherning og Cathrine Margrethe Mühlensteth, død i Middelfart 1. September 1821.

Gift i Fredericia 22. August 1800 med Maria Sophie Viborg, D. a. Direktør og Kommercekonsulent N. C. Viborg; (hun gift 2) med Godsejer Schmidt i Tybrind).

Fra 1792—1797 var han Discipel paa Fredericia Apotek; »et halvt Aar derefter var han hos Hr. Direktør og Commerce Consulent Wiborg i Fredericia, hvor han i samme Tid havde Tilladelse til at benytte sig af hans til Chemien hørende Bøger«;<sup>2)</sup> 26. Maj 1798 bestod han farm. Eksamen (Laud.). 4. Januar 1799 fik han Bevilling til at maatte nedsætte sig som Apoteker i Middelfart og samtidig holde en Provisor i Bogense<sup>3)</sup> (Bevill. blev kgl. konfirm. 4. Januar 1811). H. C. Tscherning var i Vejle, da han indsendte sin An-

søgning; i denne anførte han, at den nordvestlige Del af Fyen omkring de smaa Købstæder Middelfart og Bogense havde megen Besværlighed ved at forsyne sig med Medikamenter, da Odense og Assens laa 5—6 Mil borte, og det formedelst Bæltet var meget kostbart, ja ofte umuligt at komme til det nærmere beliggende Fredericia. — Ved Skøde af 13. Juni 1809 blev han Ejer af Gaarden Mtr. Nr. 42 paa Algade, hvor Apoteket var indrettet. Han drev tillige en ret betydelig Handel med Urtekram og Vin. I »Ribe Stifts Adresse Avis« findes flere Avertissementer, hvori han reklamerer med »alle Slags Liqueurer af fransk Spiritus, alle Sorter Specerier, Chocolate med Krydderier til 3, 4, 6 og 9 Mk. Pundet«, »syltede Cappers Glasset 5 Mk., Chinesisk Soya 6 Mk. Flasken, adskillige Sorter fiine lugtende Vande i glasviis, gode friske Citroner, extra god Citronsaft i hele og halve Flasker, syltede Frugter saasom Kirsebær, Hybner, Valnødder etc.« Den »reelleste Behandling, prompte Afsending og billigste Pris« forsikres.<sup>4)</sup>

Efter hans Død fortsatte Enken, der hensad i uskiftet Bo, Apotekets Drift med Sønnen J. N. Tscherning som Bestyrer, indtil hun i 1826 overdrog det til C. F. S. Berg.

Johan Nicolai Tscherning var født i Middelfart 22. Juli 1802; han var Discipel dels hos Faderen og dels paa Løve-Apoteket i København indtil Medhjælpereksamen Efteraaret 1820; 11. September 1821 bestod han farm. Eksamen (Laud.). Ved Faderens Død blev han Bestyrer af Apoteket for Moderen og overtog det ved sit Ægteskab som Forpagter (en Lejekontrakt dem imellem er oprettet 17. December 1825). Da Moderen havde solgt Apoteket til Berg og han saaledes var uden Næringsvej, ansøgte han (3. November 1826) Kongen om at maatte nedsætte sig som Købmand i Middelfart og vinde Borgerskab som saadan, uagtet han ikke var oplært ved Handelen og endnu ikke var fyldt 25 Aar. Efter Anbefaling af Byfogden og Stiftamtmanden fik han 1. December 1826 saavel Myndighedsbevilling som Tilladelse til at drive Købmandshandel i Middelfart.<sup>5)</sup> Han døde i Middelfart 1837; var gift med Ane Kirstine Rasmine Holst.

### CARL FREDERIK SIGFRED BERG.

Født i Kristiania 3. April 1800, S. a. Brandinspektør, Tobaksspinder Claus Berg og Margrethe Vinterberg, død i Middelfart 13. April 1850. Gift med Anna Harboe, død 9. Marts 1875 (71 Aar gl.).

I hans 6. Aar døde begge hans Forældre, og han blev derefter opdraget hos Baronesse v. Brockdorff i Odense, som satte ham i Latinskole; efter Konfirmationen blev han Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra Maj 1815 til November 1819; 23. Marts 1820 bestod han farm. Eksamen (Laud.).<sup>o</sup>) Konditionerede derefter 3 Aar i Sønderborg og 2½ Aar paa Svane-Apoteket i Odense; ved Kontrakt af 26. August 1825 (tingl. 30. s. M.) købte han Middelfart Apotek med Ejendom af Enkefru Tscherning for 11,400 Rdl. Sedler til Overtagelse 1. Maj 1826.<sup>o</sup>) Ejendommen betegnes i Kontrakten som Nr. 42 paa Store Adelgade, bestaaende af 10 Fag 2 Etagers Bindingsværk til Gaden, et Baghus paa 7 Fag samt Gaard og Have. 16. Februar 1826 ansøgte han om Bevilling; Ansøgningen anbefalede af Sundhedskollegiet 8. Juni, og Bevillingen udstedtes 30. Juni 1826.<sup>o</sup>) I 1832 solgte han Apoteket til W. A. S. Schondel.

28. November 1832 skrev Berg til Byfogden i Middelfart, at han havde solgt Apoteket og derefter købt Gaarden Nr. 63 paa Algade af Brændevinsbrænder Hansted, hvor han agtede at drive Brænderi; han forespurgte, om det var nødvendigt om han som Farmaceut underkastede sig den befalede Eksamen for Brændevinsbrændere, inden han erhvervede sig Borgerskab som saadan. Ansøgningen behandlede af de forskellige Myndigheder og fik til Resultat en Kancelliskrivelse af 19. Februar 1833, hvorefter Berg ikke behøvede at tage den anordnede Prøve. (Ansøgningen foranledigede iøvrigt, at Kancelliet efter at have brevvekslet med Generaltoldkammer-Kollegiet og »Kommissionen for vordende Brændevinsbrænderes Eksamination« gjorde det til en almindelig Regel, at farm. Kandidater var fritaget for denne Prøve).<sup>7</sup>) 5. Marts 1833 fik Berg tillige Bevilling til at drive Købmandshandel i Middelfart.

#### WILHELM AUGUST SAMUEL SCHONDEL.

Født i Helsingør 11. December 1803, S. a. Amtskirurg Johan Frantz Anton Schondel og Birthe Christine Dam, død i Middelfart 9. Oktober 1850.

Gift med Louise Augusta Elberling, død 4. Juli 1841 (34 Aar gl.).

Efter Skoleundervisning dels i Helsingør og dels i København (Boserups Institut) blev han Juni 1818 Discipel paa Løve-Apoteket i Aalborg; Læretiden varede 5½ Aar, og han konditionerede derefter smst. i ca. 4 Aar; efter privat Undervisning i København bestod han 19. April 1828 farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>2</sup>) I 1832 købte han

Middelfart Apotek med Ejendom for 16,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 2. November 1832.<sup>o</sup>) I 1843 flyttede han Apoteket til dets nuværende Beliggenhed og drev det her til sin Død.

Den nye Apoteksejendom, dav. Mtr. Nr. 53 paa Store Adelgade (Algade), købte Schondel ved Kontrakt dat. 25. Oktober 1842 af Amtmand Grimur Johnsson for 4800 Rdl., som udstedte Skøde derpaa til Apotekeren 18. December s. A. (tingl. 21. Februar 1843).



Middelfart Apotek. Ejendommens Facade for Ombygningen 1926.

Amtmand Johnsson ejede selv Gaarden ved Skøde af 11. Juni 1830 fra Kammerjunker Fønss. Ejendommen bestod af: a. et 2 Etages grundmuret Forhus paa 13 Fag. b. en Tværbygning midt i Gaarden, Egebindingsværk, hvoraf 6 Fag i 2 Etager og 1 Fag i 1 Etage. c. en Sidelænge i Vester 12 Fag 1 Etage, Ege- og Fyrrebindingsværk. d. en Baglænge 15 Fag 1 Etage, grundmuret. e. et Baghus ud til Haven 5 Fag 1 Etage Egebindingsværk. f. et Halvtagshus øster i Baggaarden 5 Fag Bindingsværk. g. 6 Fag Mur imellem Baggaarden og Haven. h. Plankeværket for Haven ud imod Søndergade. i. en Sønden for Gaarden beliggende Urte- og Frugthave. k. Gaardsrum og øvrige Grund samt Brønd og Pumperedskab. l. de anordnede Brand-

redskaber. m. alle i Bygningerne værende mur- og nagelfaste Ap-  
 pertinentier derunder 4 Jernkakkelovne. Bygningernes Forsikrings-  
 sum var 3770 Rdl.º)

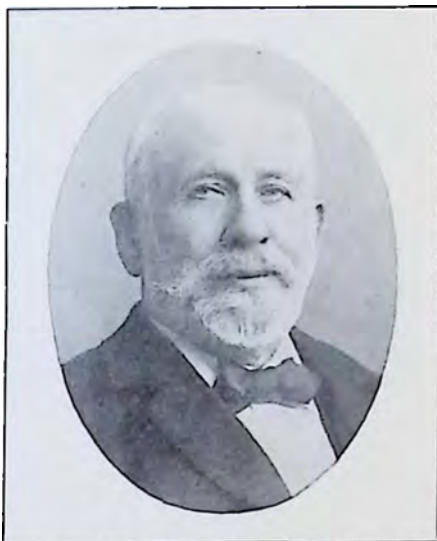
### JENS CHRISTIAN JUULSGAARD EYNDHOVEN.

Født i Holstebro 1819, død i København 3. Maj 1878. Gift med  
 Hansine f. Meyer.

Kom til Farmacien 1833 og bestod farm. Candidateksamen 1839  
 II (haud ill.). Konditionerede  
 efter Eksamen bl. a. i Stavan-  
 ger og købte efter Schondels  
 Død Apoteket i Middelfart for  
 30,100 Rdl. til Overtagelse No-  
 vember 1850; Bevilling dertil  
 fik han 11. Marts 1851. I 1863  
 solgte han Apoteket til P.  
 K r a g og boede derefter i Kø-  
 benhavn til sin Død.

### PETER KRAG.

Født i Odense 15. August  
 1835, S. a. Ejer af Munke Mølle,  
 senere Direktør i Fyens Stifts  
 Sparekasse i Odense Mouritz  
 Gotthold Krag og Antoinette  
 Frederikke f. Esbensen, død  
 paa Frederiksberg 29. Oktober 1921.



Peter Krag.

Gift (i Nørre Lyndelse Kirke) 12. April 1863 med Bodil Marie  
 Langkilde, født paa Sandholt (Fyen) 26. Juni 1840, D. a. Godsejer,  
 Etatsraad Niels Langkilde til Bramstrup (Fyen) og Frederikke f.  
 Langkilde, død paa Frederiksberg 25. December 1921.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra 1851 til Medhjæl-  
 pereksamen 1854 ved Fyns Stiftsfysikat (I Kar.) og tog farm. Kandi-  
 dateksamen 1859 I (n. c.) og 1861 I (haud ill.). Han konditionerede  
 i Aabenraa, da han 1862 købte Middelfart Apotek for 39,200 Rdl.;  
 Bevilling dertil fik han 27. Februar 1863 og drev Apoteket til 1. Ja-  
 nuar 1878, da han overdrog det til E. E. S c h j ø d t e. I Visitats-  
 protokollen anføres 12. November 1867, at Materialkammeret i det

sidste Aar er udvidet paa heldig Maade, ligesom alle Apotekets Lokaler i det hele taget er sat i særdeles smuk Stand af Apoteker Krag.

Han var derefter fra 1878 til 1895 Ejer af Gaarden »Snoghøj« ved Fredericia; flyttede derfra til »Margrethesminde« ved Svendborg, hvor han havde lejet Hovedbygning og Have af Ejeren Baron Schafalitzky de Muckadell til Rødkilde, og boede der til 1906; boede derefter 1½ Aar i Odense og de sidste 13 Aar paa Frederiksberg.



Middelfart Apoteks Officin for Ombygningen 1926.

### EMIL ELIMAR SCHJØDTE.

Født i Snertinge 15. Marts 1851.

Gift 5. April 1878 med Rosa Rigmor Riise, født paa St. Thomas 16. Maj 1855, D. a. Apoteker Albert Heinrich Riise og Henriette Marie Worm.

Var Discipel paa Christianshavns Apotek Januar 1870—Januar 1871 og paa Løve-Apoteket i Vejle fra Maj 1871 til Medhjælpereksamen Juli 1872 ved Vejle-Skanderborg Fysikat (II Kar.), konditionerede 1 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1875 I (haud ill.). I 1877 købte han Middelfart Apotek til Overtagelse 1. Januar 1878;



Købesummen var 120,000 Kr. og Bevillingen udstedtes 9. Maj 1878; i 1885 solgte han Apoteket til C. E. P e r m i n. Straks efter Overtagelsen begyndte Schjødte en Fornyelse af Apotekets Inventar, og Aaret efter, 21. Juli 1879, anføres i Visitatsprotokollen, at Apoteket baade hvad Bygning og Rekvisitter angaar er undergaaet meget paaskønnelsesværdige Forbedringer; i 1882 og 1883 anføres, at disse stadigt er fortsatte.



Middelfart Apoteks Officin efter Ombygningen 1926.

E. E. Schjødte var senere en Del Aar Ejer af Høveltegaard ved Birkerød, Frederiksborg Amt, af hvilken han i 1909 frasolgte 300 Tdr. Land til Militæretaten til Indretning af Høveltelejren. Nu Rentier i København.

### CHRISTIAN EMIL PERMIN.

Født i Store Hedinge 2. Juli 1846, S. a. Proprietær Peter Christian Permin og Martha Cathrine Christoffersen, død i København 16. April 1914.

Gift 26. August 1876 i Rønne med Jenny Barbara Petrea Hoffmann, født 4. Juni 1851 paa Rahbekkegaard ved Rønne, D. a. Pro-

prietær, cand. pharm. & phil. Jochum Ancker Steenbech Hoffmann og Mathea Benedicte Jespersen, død i København 2. Maj 1919.

Var Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København fra 1. Maj 1861 til Medhjælpereksamen 29. April 1865 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede paa Svane-Apoteket i Randers 1865—67 og tog farm. Kandidateksamen 1868 II (n. c.). Konditionerede efter Eksamen i Hillerød (1868—70), paa Hjorte-Apoteket i København (1870—74) og i Skive til Maj 1876, hvorefter han overtog Apoteket i Hillerød (Bevilling 22. Juli s. A.), som han drev til 1884 (se II, S. 363). Købte det følgende Aar Apoteket i Middelfart til Overtagelse 1. August 1885; Købesummen var 160.000 Kr., Bevillingen udstedtes 27. Juli 1885. August 1902 solgte han Apoteket til C. E. Norman n-M o g e n s e n og boede derefter som Rentier i København til sin Død.

I Visitatsprotokollen bemærkes 14. Januar 1897, at »Officin (særlig Receptur) og Materialkammer er meget indskrænkede Rum og trænger til Udvidelse«. Apoteker Permin tog sig straks denne Bemærkning ad notam, og ved Visitatsen i 1900 omtales et nyindrettet Materialkammer og i 1902 yderligere et nyindrettet Urtekammer.

#### CARL EINAR NORMANN-MOGENSEN

købte i September 1902 Middelfart Apotek med Ejendom etc. til Overtagelse December Termin s. A.; Købesummen var 250.000 Kr., Bevillingen udstedtes 10. November 1902. I 1907 solgte han Apoteket til C. L. B e c k e r og var senere Apoteker i Nykøbing paa Mors og i Sorø.

(Biografi se »Sorø Apotek«).

#### CARL LUDVIG BECKER.

Født i Frederikssund 8. Juni 1868, S. a. Apoteker Georg Ludvig Becker og Frederikke Dorothea f. Foersom.

Gift 29. Maj 1894 med Ingeborg Rostrup, født 9. Juli 1867, D. a. Læge i Stubbekøbing Hans Frederik Rostrup og Olavia Rasmine Benzon, død i Lyngby 8. August 1912.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Randers fra Oktober 1884 til Maj 1888, tog farm. Medhjælpereksamen Juni 1888 (g.), konditionerede 1 Aar i Stubbekøbing og tog farm. Kandidateksamen 1890 II (g.). Rejste efter Eksamen til Amerika, hvor han var Apoteker bl. a.

i Council Bluffs, Iowa og i Chicago; vendte hjem 1899 og blev Direktør for Laaland-Falsters Andelsslagteri i Nykøbing p. F.; blev i 1902 Béstyrer af »Triers Medicinalhandel« i København og var dette, indtil han 1. Juni 1907 overtog Middelfart Apotek, som han købte for 290.000 Kr. og fik Bevilling til 4. Juni 1907. Apoteket solgte han Juli 1910 til C. W. N. Q. Helm. Var senere en Del Aar Grosserer og Fabrikant i København; derefter Indehaver af »Anker-Drogeriet



C. W. N. Q. Helm.



Hans Schmidt.

i Haderslev (efter egen Begæring blev hans Bo her taget under Konkursbehandling August 1922).

### CARL WALDEMAR NICOLAUS QUATRIÈME HELM.

Født i Flensborg 14. April 1864, S. a. Apoteker Gebhard Helm og Marie Bernhardine Frederikke f. Voss.

Gift i Roskilde 16. Juni 1894 med Helga Camilla Kornerup, født i Roskilde 26. April 1871, D. a. Professor Jacob Kornerup og Augusta f. Madsen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 1. Maj 1881 til Medhjælpereksamen ved Fyns Stiftsfysikat 31. Oktober 1884 (I Kar.), konditionerede paa Stad- og Raads-Apoteket i Flensborg 1. Decbr. 1884—1. Juni 1885 og paa Holstebro Apotek 1. Juni 1885—1. September 1887 og tog farm. Kandidateksamen 1889 I (II Kar.).

Konditionerede derefter paa Dom-Apoteket i Roskilde fra 1. Marts 1889 til 1. Oktober 1893 og overtog 1. November sidstn. Aar Neksø Apotek (Bevilling 8. December s. A.), som han drev til 1. September 1910 (se Neksø Apotek). Sidstnævnte Dag overtog han Apoteket i Middelfart, som han havde købt for 297.000 Kr. og fik Bevilling

til 18. Oktober 1910; dette Apotek drev han til 1. Februar 1926, da det overtoges af H. Schmidt.

Apoteker Helm var i Neksø Medlem af Ligningskommissionen (i 3 Aar) og derefter i 2 Aar Overligningskommisær, kommunal Revisor og Medlem af Byraadet 1. Januar 1903—1. April 1909; var i Middelfart Medlem af Byraadet i 4 Aar fra 1. April 1913. Bor nu som Rentier i Roskilde.



Middelfart Apotek. Ejendommens Facade efter Ombygningen 1926.

**HANS  
SCHMIDT.**

Født i Horsens

16. Januar 1890, S. a. Eksportør Jacob Schmidt og Maria Margrethe f. Nielsen.

Gift 11. Oktober 1918 med Anna Sofie Clausen, født i Silkeborg 6. Juni 1890, D. a. Toldforvalter, Skovkasserer C. Clausen og Emilie Ahlefeldt Laurvigen.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Viborg 1. August 1907—1. Oktober 1908 og paa Løve-Apoteket i Vejle 1. Oktober 1908—1.

Februar 1911, tog farm. Medhjælpereksamen April 1911 (I Kar.), konditionerede 1 Aar paa Løve-Apoteket i Vejle og tog farm. Kandidateksamen Oktober 1913 (II Kar.); konditionerede derefter paa Svane-Apoteket i Horsens til 1. Maj 1915 og paa St. Johannes Apotek i København til 1. Juli 1917. — Var Apoteker i Frederiksværk,

Bevilling af 13.

September 1917,  
til 1. Januar

1919 og derefter  
i Frederikshavn

(Løve-Apoteket)  
ved Bevilling af

8. Januar 1919  
til 1925 (se disse

Apoteker). Købte  
derefter Apo-

teket i Middel-

fart ved Kon-

trakt af 17. No-

vember 1925 til

Overtagelse 1.

Februar 1926;  
Bevillingen ud-

stedtes 29. Janu-

ar 1926 og Skød-

det 12. Februar  
s. A. (tinglæst

16. s. M.).

Apoteket er i  
Sommeren 1926

blevet fuldstæn-

dig ombygget.

Ejendommens  
Facade har ganske

skiftet Udseende ved, at Officinet er sænket



Middelfart Apotek. Parti af Indgangen efter Ombygningen 1926.

Facade har ganske skiftet Udseende ved, at Officinet er sænket i Niveau med Gaden, hvorved den tidligere ubekvemme Indgang ad den høje Stentrappe er ændret (sml. Billederne S. 412 og 418 samt Billedet S. 419 af den smukke Indgangsdør med Lygte). Officinet blev samtidigt udvidet til den tredobbelte Størrelse og det faste Inventar fuldstændigt fornyet; ligeledes anskaffedes en Del

løst Inventar (Standflasker) i Officin, Kælder og Materialkammer. Ligeledes er alle Apotekets øvrige Lokaler omforandrede og moderniserede; Laboratoriet er udvidet til den dobbelte Størrelse og delvis forsynet med nyt Inventar; elektrisk Lys og Centralvarme er indlagt overalt. Arbejdet er udført af lokale Haandværkere under Ledelse af Arkitekt S. M. Alrøe, Vejle.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Strib (opr. ved Bevilgning af 11. December 1920). — Tidligere havde Apoteket Leverancer til distribuerende Læger i Skovshøjrup og Nørre Aaby.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Middelfart Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

\*) Supplik Protokol 1748, I Halvaar, 4 Y. 14.

\*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

\*) Fynske og smaal. aabne Breve 1798—99, Fol. 392, Nr. 2.

\*) Ribe Stifts Adresse Avis-Nr. 23, 2/4 1800; Nr. 41, 2/4 1801.

\*) 3. Depart. Registr. 1825—26, Fol. 500, Nr. 2315 med Indlæg.

\*) 3. » » » , Fol. 394, Nr. 1885 med Indlæg (heri bl. a. Kopi af Købekontrakt og orig. Eksamensbevis dat. 2/4 1820).

\*) 3. Depart. Brevbog G. 2904, 2/2 1833.

\*) 3. Depart. Registr. Nr. 1318, 2/11 1832.

\*) Velv. Meddelelse fra Landsarkivet for Fyen.

=====

## BOGENSE APOTEK

Apoteket i Bogense er oprettet som *Filialapotek af Middelfart Apotek* i Henhold til den for H a n s C h r i s t i a n T s c h e r n i n g under 4. Januar 1799 udstedte Bevilling til at være Apoteker i Middelfart. Apoteket i Bogense aabnedes dog først 17. August 1804. Det blev selvstændigt Apotek ved Salg i 1808 til E r i k C h r i s t i a n B a r f o e d.

### HANS CHRISTIAN TSCHERNING.

Dennes Bevilling af 4. Januar 1799 til at oprette et Apotek i Middelfart indeholdt Tilladelse for ham til at holde en Provisor i Bogense og ved ham forsyne denne By saavel som Egnen der omkring med Medikamenter. Tscherning skulde være ansvarlig for sin Provisors saavel som for sine øvrige Folks Handlinger med Hensyn til Apoteket lige saa fuldt som for Middelfart-Apotekets Vedkommende. Kom Apoteket i Middelfart ved Dødsfald eller Salg paa andre Hænder, skulde Filialen i Bogense sælges særskilt. Paa Grund af den formodede mindre Søgning for Apoteket i Bogense tilstodes der indtil videre Tscherning den Lettelse, at han befriedes for at holde det hele, for et »ordentligt Apotek« i det gældende Dispensatorium (af 1772) foreskrevne Apparat, imod at der deraf gjordes et Udvalg af Stiftets Fysikus til Rettesnor for Apotekets Ejer.<sup>1)</sup>

Først 5 Aar senere kom Apoteket i Bogense i Stand, hvilket fremgaar af følgende Bekendtgørelse i »Fyens Stifts Adresseavis og Avertissementstidende«:

»At jeg Undertegnede nu har faaet fuldbragt det mig af Hans Kongelige Majestæt allernaadigst forundte Privilegium paa et Apo-

<sup>1)</sup> J o h a n J o a c h i m G r ü n b e r g. Født i Hamborg 11. Maj 1754, Discipel 1772—1779 paa Frederiks Hospitals Apotek i København, Eksamen i København 26. Oktober 1779, død i Holsten 1815.

theques Oprettelse i Bogense, og hvor jeg fra i Dag af kan have den Ære at lade enhver opvarde ved et der holdende examineret Subject ved Navn Hr. Grünberg\*), har jeg ikke vildet undlade at bekendtgjøre til enhver behagelig Efterretning, og anbefaler mig herved paa det bedste til enhver især paa denne Egn.

Middelfart Apotheque den 17. Aug. 1804.

*Tscherning.*«

Da Bøe Boyesen i Juli 1805 var bleven udnævnt til Landfysikus for Fyens Stift, meddelte Tscherning ham (14. August), hvad der stod i Bevillingen om Størrelsen af Medikamentforraadet paa Bogense Apotek og bad ham give sig en Specifikation over, hvad han fandt fornødent. Denne Meddelelse gav Boyesen Anledning til at spørge Kancelliet, om denne Indskrænkning længere stod ved Magt, efter at den nye Pharmacopoea Danica af 1805 var udkommet. Byfogden i Bogense, Niels Bang, udtalte 7. September om Sagen, at det vel faldt af sig selv, »at enhver fornuftig Apoteqver indretter sit Corpus chymicus efter Lægernes forlangende og Recepter«. Stiftamtmanden kom i sin Erklæring af 19. September til det Resultat, at Tschernings specielle Bevilling ikke var ophævet ved den i Henhold til kgl. Forordning af 14. Juni 1805 nyindførte Farmakopé, og at det derfor paahvilede Stiftsfysikus at bestemme det Forraad, der burde findes paa Bogense Apotek. I Overensstemmelse hermed faldt Kancelliets Resolution af 5. Oktober 1805.<sup>1)</sup>

Apoteket indrettedes i en Gaard paa Torvet, Købmand Buchs senere Ejendom, men flyttedes af den næste Indehaver E. C. Barfoed til Algade.

(Biografi se »Middelfart Apotek«).

#### ERIK CHRISTIAN BARFOED

købte Bogense Apotek af H. C. Tscherning, vistnok i 1808, for 1000 Rdl. D. C. (excl. Inventar og Varelager), og fik Bevilling dertil 19. Januar 1810.<sup>2)</sup> Da han kort Tid efter i 1810 købte Stege Apotek (se II, S. 128) og overdrog Privilegiet i Bogense til N. A. R e i n e c h e, bad han om, at hans Bevilling maatte blive kasseret og om Tilbagebetaling af det erlagte Gebyr; 24. Marts 1810 meddelte Kancelliet ham, at Kassationen havde fundet Sted, og at han hos Kancelliets Kasserer kunde hæve de betalte 32 Rdl. 48 Sk.<sup>2)</sup>

Barfoed indrettede Apoteket i en Del af den nuværende Apoteks-



ejendom paa Algade, dav. Brandforsikrings Nr. 17, senere Grundtakst Nr. 20; han købte den af Købmand og Skipper Albrecht Christian Kayser og fik Skøde derpaa 16. December 1809.<sup>3)</sup> (Købmand Kayser ejede den i Følge Skøde af 8. Maj 1802 og havde købt den af Snedkermester Axel Sørensen Lundager.)<sup>2)</sup> Gaarden bestod af 11 Fag Stuehus til Gaden, Porten iberegnet, 10 Fag Sidehus og 5 Fag Halvtag samt et Tværladehus i Gaarden paa 11 Fag; den tilliggende Have strakte sig fra Tværladen til Stranden. 2 Dage efter, at Barfoed havde faaet Skøde paa Ejendommen, udstedte han Skøde derpaa til sin Efterfølger N. A. R e i n e c h e.

(Biografi se »Stege Apotek«).

### NIELS ARCTANDER REINECHE.

Født i Fangel ved Odense 29. Juni 1782, S. a. Sogndegn Christian Fabricius Reineche og Henriette Cathrine Zeuthen, død i Bogense 23. Maj 1855.

Gift i Bogense »i Huset« 25. August 1809 med Margrethe Frederikke Benedicte Louise Nutzhorn, født 8. Juli 1769, D. a. Oberstløjtnant Frederik Ernst Høeberg Nutzhorn og Elisabeth Cathrine Pogewisch, død i Bogense 25. December 1860.

Var Discipel paa Faaborg Apotek 1799—1805, konditionerede smst. til 1806 og derefter paa Løve-Apoteket i Odense et halvt Aars-tid; studerede i 3 Maaneder Kemiens Teori og Botanik i København og bestod 23. Oktober 1806 farm. Eksamen (haud ill.).<sup>4)</sup> I 1809 købte han Bogense Apotek med Ejendom, Varer og Effekter for 4000 Rdl. og fik 18. December s. A. Skøde derpaa af Barfoed; Købekontrakten er dateret 7. August s. A. <sup>5)</sup>; Bevillingen udstedtes 25. Maj 1810. — I 1812 udvidede Reineche sin Ejendom ved Køb af Nabo-gaarden Grundtakst Nr. 21; 21. April 1812 fik han Skøde derpaa af Hans Jørgensen Ellegaard.<sup>2)</sup> Denne var Ejer af Gaarden ved Skøde af 31. December 1810, og den beskrives heri som bestaaende af 7 Fag til Gaden, Porten iberegnet, 6 Fag Sidehus og 6 Fag Ladehus med Gaardsrum og Haveplads, alt vurderet til 910 Rdl. (Ellegaard havde købt den af Snedkermester Boye Carstensen, som ejede den i Følge Skøde af 10. Februar 1794 udstedt af Maler Niels Henriksen Burchardt).<sup>3)</sup>

I en Ansøgning til Kongen af 22. August 1811 siger Reineche: »Som Apoteker i Bogense, den mindste By i Fyen, afsides beliggende og blottet for Næring eller Søgning af Fremmede især under Kri-

gens Tid, kan jeg knapt finde Udkomme eller tjene til dagligt Brød for mig og min Familie, men maa geraade i Tab og Armod, om disse Konjunkturer længe skal vare, saasom jeg for ikke ret længe siden her er etableret og maa forrente det meste af Kapitalen, Apoteket er værd«. For derfor at hjælpe paa sin økonomiske Forfatning var han betænkt paa tillige at handle med en Del grove Varer saasom Jern, Salt, Tjære o. l.; han bad derfor om kgl. Tilladelse hertil, dog uden at Byens Købmænd derved skulde tro sig berettigede til at sælge Ting, som ene vedkom Apoteket. Stiftsfysikus Boyesen anbefalede Ansøgningen, ved hvis Bønhørelse Reineche vilde blive sat i Stand til at vedligeholde sin Kredit som duelig og tilstrækkeligt forsynet Apoteker; han omtalte ham som en meget virksom og akkurat Mand, ligesom han ved sine Visitatser havde fundet Apoteket forsynet med mange flere Medikamenter, end det særlige Privilegium forpligtede det til at have. Ansøgningen anbefaledes ligeledes af Byfogden, af Stiftamtmanden (der foreslog, at Reineche skulde svare Næringsskat af denne Handel) og af Sundhedskollegiet; 6. Marts 1812 udstedtes da den ønskede Bevilling mod at betale den foreslaede Næringsskat; Bevillingen udtalte tillige, at Byens Handlende ikke ved den berettigedes til at drive nogen Slags Apotekerhandel.<sup>5)</sup>

Reineche solgte 1825 Apoteket til H e n r i k H a n s e n ; 4. September 1827 løste han Borgerskab som Købmand og Detailhandler i Bogense.<sup>6)</sup>

#### HENRIK HANSEN.

Født i København 18. Juli 1798, S. a. Isenkræmmer Heinrich Hansen og Bolette Sylow, død i Bogense 26. December 1832.

Gift i Bogense »i Huset« 22. Juni 1831 med Ellen Sønderskov.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København 1812—16; konditionerede paa Holbæk Apotek 1816—17, men da Apoteker Hjerm her vilde indskrænke Personalet til en Discipel, kom Hansen til Storehedinge Apotek, hvor han var til Maj 1823; i et Par Maaneder hørte han nu Forelæsninger og fik Manuduktion i København og bestod 9. August 1823 farm. Eksamen (Laud.)<sup>7)</sup> I 1825 købte han Bogense Apotek for 9000 Rdl. r. S. til Overtagelse 1. Oktober s. A.; Skødet udstedtes 18. Juli (tingl. 19. s. M.) og omfatter Ejendommene Nr. 20 og 21 paa Algade med Gaardsrum, Haver og Tilliggende (henholdsvis ialt 3659 og 2086 Kvadratalen) samt Apo-

tek med Varer og Inventar.<sup>3)</sup> 2. September ansøgte han om Bevilling; Byfoged Hertz i Bogense anbefalede Ansøgningen, især da Byen, saafremt den ej blev bønne hørt, vilde være aldeles uden Apotek; Bevillingen udstedtes 25. November 1825.<sup>7)</sup>

I Juli Maaned 1832 solgte han Apoteket til N. C. L e t h. Et halvt



Bogense Apotek. Ejendommens Facade for Ombygningen 1899—1900.

Aar efter døde han; i hans Bo blev til Deling mellem Arvingerne 5481 Rdl. 20 Sk.

#### NICOLAI CHRISTLIEB LETH.

Født i Sønner Bjært 12. Januar 1794, S. a. Sognepræst Oluf Frederik Leth og Botilde Marie Nielsen Terp, død i Bogense 11. December 1833. Ugift.

Om hans Uddannelse kendes intet, inden han 20. September 1821 tog farm. Eksamen ved Universitetet i Kiel. Han var Provisor paa Tønder Apotek, da han ved Kontrakt af 11. April 1832 købte Bogense Apotek for 17,000 Rdl. r. S. til Overtagelse 20. Juni s. A.; Skødet udstedtes sidstnævnte Dato (tingl. 26. s. M.) og omfattede Ejendommene Nr. 20 og 21 paa Algade (samlet Areal 5745 Kvadratalen)

med Apotek etc. samt 2 Strandlodder (Mtr. Nr. 8 og Halvdelen af Mtr. Nr. 9).<sup>3)</sup> Bevillingen udstedtes 27. Juli 1832;<sup>4)</sup> Originalen er i Apotekets Eje og bærer Paategningen: Forevist i Fyens Stiftamtmandsskab 10. Oktober 1832.

Allerede det følgende Aar solgte han Apoteket til F. L. Richter; faa Dage efter Udstedelsen af Skødet døde han, og Dødsfaldet bekendtgjordes af Richter som hans mangeaarige Ven.<sup>5)</sup>

### FREDERIK LUDVIG RICHTER.



F. L. Richter.

Født i Haderslev 4. April 1805, S. af Tobaksfabrikant, deputeret Borger Frederik Christian Richter og Anna Catharina Boëtius, død paa Frederiksberg 29. November 1891.

Gift 4. April 1837 med Elisabeth Hansine Petrine Jørgensen, født i København 18. Februar 1814, D. a. Kammerraad, Landinspektør Simon Jørgensen og Bolette Marie Giessing, død paa Frederiksberg 13. Marts 1888.

Var i Handelslære hos J. C. Steger i Kiel fra Paaske 1821 til 1. April 1823 og derefter Discipel paa Rath's Apotheke i

Kiel fra Mikkelsdag 1823 til Mikkelsdag 1827; konditionerede paa Løve-Apoteket i Eckernförde fra Mikkelsdag 1827 til Paaske 1828, paa Hjorte-Apoteket i Heide fra Paaske 1828 til Paaske 1831 og tog farm. Eksamen ved Universitetet i Kiel 14. September 1831 (»II Kar. med fortrinlig Udmærkelse«). Ved Kontrakt af 19. Maj 1833 købte han Bogense Apotek for 17,000 Rdl. og fik Skøde derpaa 5. December s. A. (Skødet af samme Indhold som det til N. C. Leth udstedte).<sup>3)</sup> Bevillingen udstedtes 10. Juni 1834 (vgl. konfirm. 28. Maj 1843, 14. September 1849 og 6. Februar 1865). I 1870 overdrog han Apoteket til sin Søn S. L. Richter.

F. L. Richter lod Ejendommen ombygge og udvide. Af hans »Cassa-Buch« (begyndt ved Overtagelsen 6. December 1833) ses,

at i 1837 opførtes 1. Afdeling af det nye Stuehus (580 Rdl.) og 1841 opførtes 2. Afdeling (570 Rdl.); 1844 blev »den nye Gesims over hele Stuehuset« opført (50 Rdl.); 1846 byggedes Sidehus med Laboratorium og Kælder (830 Rdl.); 1850 ofredes 600 Rdl. paa Baghuset med Havestuen og 1852 opførtes Grundmur bag Materialkamret (95 Rdl.).

30. November 1886 udnævntes han til Justitsraad. Han skrev i Triers »Archiv for Pharmacie«: Om Blodigler og meddelte paa Apotekerforeningens Generalforsamling i 1850 »nogle praktiske Erfaringer«, der gav Anledning til videre Diskussion. Ved Fundats af 14. Januar 1887 stiftedes »Justitsraad F. L. Richters og Hustrus Legat for Trængende i Bogense«.

#### SIMON LUDVIG RICHTER.

Født i Bogense 28. Januar 1839, S. a. foregaaende Apoteker, død i Dalbyovre Stationsby 11. December 1909. Ugift.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra 1. August 1855 til 1. Februar 1859; tog Medhjælpereksamen 20. Januar 1859 ved Fyens Stiftsfysikat (I Kar.), konditionerede paa Nørrebro Apotek i København til 1. Februar 1860 og tog farm. Candidateksamen 1861 I (Laud.). Var derefter paa Thisted Apotek 1. Februar 1863—31. Januar 1864, paa Gram Apotek, paa Svane-Apoteket i København og tilslut paa Bogense Apotek. Dette overtog han som Ejer fra 1. August 1870 og fik 11. August s. A. Skøde af Faderen paa Ejendommen i Algade (nu Grundtakst Nr. 28) med Apotek etc. samt de 2 Strandlodder; Købesummen var 37,050 Rdl., deraf 27,050 Rdl. for den faste Ejendom; Bevillingen udstedtes 12. Oktober 1870.

I 1883 solgte han Apoteket til L. L. Mørk Hansen og bosatte sig i København; han døde i Dalbyovre under et Besøg hos Slægtninge.



S. L. Richter.

## LORENS LEVIN MØRK HANSEN.

Født i Nykøbing p. F. 2. Oktober 1847, S. a. Stiftsprovst Mourits Mørk Hansen og Charlotte f. Levinsen, død i Charlottenlund 21. Juli 1923.

Gift i Vonsild ved Kolding 16. September 1879 med Frederikke Møller, født i Ribe 27. Maj 1849, D. a. Koffardikaptajn (Kinafarer) Jørgen Frederik Møller og Hustru Cathrine.



L. L. Mørk Hansen.

Var Discipel paa Gram Apotek fra 1. August 1866 til 31. Juli 1869, konditionerede et Par Aar, bl. a. paa Gram Apotek, og tog farm. Kandidateksamen 1872 II (Laud.). Efter Eksamen rejste han til Tyskland, hvor han i Juli 1873 tog tysk Stats-eksamen i Marburg. I 1879 købte han Nysted Apotek til Overtagelse 1. August s. A. for 65,000 Kr., fik Bevilling 29. Oktober s. A. og solgte det 1883 (se »Nysted Apotek«). Ved Kontrakt af 17. Februar 1883 (tingl. 13. Marts s. A.) købte han Bogense Apotek til Overtagelse 1. Maj for 122,500 Kr., fik Bevilling der-

til 10. August 1883 og Skøde 18. December s. A. (tingl. 8. Januar 1884). Købet omfattede Ejendom (30,000), Privilegium, Løvsøre etc. samt de 2 Strandlodder; endvidere overførtes paa ham en mellem S. L. Richter og det kgl. Opfostringshus under 25. August 1880 indgaaet Kontrakt om at oplære R. F. V. Rossing (senere Apoteker i Skørping) i Farmacien samt bekoste hans Fysikateksamen. — I 1892 forsynedes Laboratoriet med nyt Dampapparat; dette fornyedes igen i 1899—1900, da hele Ejendommen blev ombygget (efter Tegning af Broderen Arkitekt V. J. Mørk Hansen) og nye Apotekslokaler indrettedes. I 1911 solgte han Apoteket til H. F a b r i c i u s.

Ved Siden af Apoteket drev Mørk Hansen Fabrikation af Mineralvande; i 1901 solgte han Fabriken til »De forenede Mineralvandsfabriker i Odense«. I »Ny pharm. Tidende« 1888 skrev han om en af

ham konstrueret Piletæller; ved Landmandsforsamlingen i Odense 1900 udstillede han Gift-hvede. Efter Salget af Apoteket boede han som Rentier i Charlottenlund.

### HENRIK FABRICIUS.

Født paa Charlottendal ved Slagelse 27. Oktober 1877, S. a. Forpagter Lars Peter Fabricius og Hustru Laura.

Gift i Valby (Jesuskirken) 18. Juni 1904 med Astrid Pauline Amanda Erlandsen, født i Kongens Thisted ved Hobro 27. Maj 1878, D. af Sognepræst

Johannes Julius Erlandsen og Anna Birgitte f. Tornøe.



Henrik Fabricius.



Bogense Apotek. Ejendommens Facade efter Ombygningen 1899—1900.

Var Discipel paa Nyborg Apotek fra 1. August 1892 til 20. Februar 1896, tog Medhjælpereksamen April 1896 (I Kar.), konditionerede paa Nyborg Apotek April 1896—November 1896 og paa Svane-Apoteket i Odense November 1896—November 1898 og tog farm. Kandidateksamen April 1900 (I Kar. m. Udm.). Konditionerede paa Holbæk Apotek Maj—August 1900, paa Sorte Hest Apotek i København til Februar 1902, var Inspektør ved Ny Carlsberg Februar 1902—Maj 1903 og derefter igen paa Sorte Hest Apotek til November 1911

(de sidste Par Aar som Bestyrer. — Ved Kontrakt af 17. Juli 1911 købte han Bogense Apotek for 220,000 Kr. til Overtagelse 1. November s. A., Bevillingen udstedtes s. D.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Skovshøjrup, Brænderup Sogn (oprettet 1. Februar 1925). Tidligere Leverance til distribuerende Læge i Gamby, skiftende med Apotekerne i Aarup og Søndersø.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) 5. Departements Brevbog 1932,  $\frac{4}{10}$  1805.
- 2) 5. » » 96, 182,  $\frac{10}{2}$  1810.
- 3) 5. » » 461,  $\frac{21}{3}$  1810.
- 4) 5. » Registr. 1810, Fol. 292, Nr. 37.
- 5) Orig. Dokumenter i Apotekets Besiddelse.
- 6) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 7) 5. Depart. Registr. 1812, Fol. 154, Nr. 170.
- 8) Bogense Raadstuebog.
- 9) 3. Depart. Registr. 1825, Nr. 1230.
- 10) 3. » » 1832, Nr. 1106.
- 11) Fyns Stiftstidende Nr. 202,  $\frac{10}{12}$  1833.

---

---



## AUGUSTENBORG APOTEK

Ved kgl. Reskript af 22. Februar 1799 fik Hertug Friedrich Christian til Slesvig Holsten-Sønderborg-Augustenburg kgl. Koncession paa at maatte indrette *et Hofapotek* paa Augustenburg; Apoteket skulde bestyres af et eksamineret »Subjekt«, der havde aflagt den sædvanlige Apotekered, og stilles under Opsyn af Fysikus i Sønderborg, som ogsaa skulde afholde den aarlige Visitsats.<sup>1)</sup>

Hoffet paa Augustenburg og Byens og Egnens Beboere havde tidligere til Stadighed faaet deres Medikamenter fra Sønderborg Apotek, men de uheldige Forhold paa dette i den Periode (1786—1797), Mathias Paulsen var Ejer af det, havde bevirket, at Hertugens Livlæge i en Del Aar havde faaet sin Forsyning gennem Apoteker Frederik Mecklenburg i Flensborg (Løve-Apotek), som ydermere havde indrettet et Filialapotek i Augustenburg, som blev forestaaet af en Medhjælper og en Lærling. Dette var, i Følge Schmidts »Taschenbuch«<sup>2)</sup>, sket efter Anmodning af Hertugens Livlæge Dr. Suadicani, som flere Gange først havde henvendt sig til Apoteker Paulsen, men da denne trods Løfter derom ikke gjorde noget ved Sagen, derefter henvendte sig til Mecklenburg. I 1796 skrev Hertugen til Kongen og besværede sig over de lokale Apoteksforhold med en samtidig Forespørgsel, om han var berettiget til at anlægge et Hofapotek til Brug for hans derværende Læger, eller om der dertil krævedes særlig kgl. Tilladelse. Den sidste Del af Forespørgslen blev af Kancelliet besvaret bekræftende, og med Hensyn til Forholdene paa Sønderborg Apotek fik Mathias Paulsen i Januar 1797 Befaling til inden 4 Uger at antage en eksamineret Provisor eller sælge Apoteket. Paulsen valgte det sidste, og Apoteket solgtes til D. P. H. Schmidt, som hurtigt fik ordnede Forhold bragt tilveje (jvf. »Sønderborg Apotek«, I, S. 592—94).

I Juni 1798 beklagede Schmidt sig til Kancelliet over, at Meck-

lenburg stadig holdt et Filialapotek i Augustenborg, hvilket han mente var et Indgreb i Sønderborg Apoteks Rettigheder. Samtidigt ansøgte Hertugen om Tilladelse til at maatte oprette et Hofapotek. Kancelliet søgte at støttele Schmidt ved at foreslaa, at denne fik Tilladelse til at holde et Filialapotek i Augustenborg, men i en ny Skrivelse imødegik Hertugen dette. Han henviste til, at hans Læger allerede i en Aarrække havde faaet Medicin fra Flensborg Apoteket gennem dettes Filial, og der havde saaledes allerede længe bestaaet et Apotek i Augustenborg uafhængigt af Apoteket i Sønderborg, for hvilket sidste den ansøgte Ordning derfor ikke betød noget nyt, idet der faktisk allerede nu var 2 Apoteker for de 2 Byer; han mente tillige, at Hensynet til Publikum,, bl. a. alle Indbyggerne i Nordborg Amt, der havde over 2 Mil til Sønderborg, burde sættes over Hensynet til en enkelt Mand; han bad derfor vedblivende om Koncessionen, ogsaa som en særlig Naadesbevisning mod ham og hans Familie. Resultatet blev da, at Kancelliet indstillede til Kongen, at Koncessionen blev bevilget, hvilket, som ovenfor nævnt, skete 22. Februar 1799.<sup>1)</sup> Bevillingen er dateret 1. Marts s. A. (kgl. konfirm. 31. Maj 1808).<sup>2)</sup>

Efter at Hertug Friederich Christian var død i 1814, blev Privilegiet efter Ansøgning, indsendt af Apotekets daværende Bestyrer Christian Petersen, under 1. Maj 1815 overført paa Sønnen Hertug Christian Carl Friederich August for dennes Livstid.<sup>3)</sup> Den sidste Bestemmelse blev dog uden Betydning. Som en af Lederne af det slesvig-holstenske Oprør blev Hertugen af Augustenborg og hans Familie 10. Maj 1851 forvist fra den danske Kronens Lande, og Staten overtog alle hans Besiddelser.

Til at begynde med blev det Apoteker Mecklenburg i Flensborg, der drev det nye Apotek i Augustenborg som Filial af sit eget. Med Hertugens Tilladelse overdrog han det i 1808 til cand. pharm. Christian Petersen. Denne bortforpagtede 1821 Apoteket til cand. pharm. Hans Carstens, som ialfald senest efter Petersens Død i 1832 selv blev Hertugens Apoteker. Efter Carstens' Død fortsatte dennes Enke Driften med Bestyrer og først fra 1. Januar 1852 blev Apoteket et ordinært Apotek med salgbart Privilegium, da cand. pharm. Christian Frederik Jacobsen overtog det efter at have faaet »Koncession at drive det Staten hidtil tilhørende Apotek i Augustenborg.«<sup>4)</sup>

I. Augustenborg Apotek som Hofapotek.  
Bestyrere:

FREDERIK MECKLENBURG.

Født 28. November 1751 paa Amrum, Ribe Stift, hvor Faderen var Præst, død i Flensborg 1829.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København i 6 Aar, konditionerede smst. yderligere i 6 Aar og derefter paa Løve-Apoteket i Flensborg; 17. September 1781 bestod han farm. Eksamen i København (enst. Laud.).<sup>6)</sup>

Ved sit Ægteskab med Apoteker Martin Rübners Enke blev han 1783 Indehaver af Løve-Apoteket i Flensborg, som han ejede til sin Død; fra 1816 lod han det bestyre af Nevøen, cand. pharm. Martin Mecklenburg.<sup>6)</sup> I 1797 oprettede han, som foran omtalt, et Filialapotek i Augustenborg, en ganske privat Foranstaltning, indtil det i Henhold til den Hertugen 1. Marts 1799 meddelte Koncession blev drevet dels som hertugeligt Hofapotek og dels som offentligt Apotek; i 1808 afstod han Filialapoteket til Ch r. P e t e r s e n.

CHRISTIAN PETERSEN

købte Apoteket i Augustenborg ved Kontrakt af 30. Juli 1808 for 10,000 Rdl. slesv. holst. Cour. Købet omfattede Ejendom med Staldbygning og alt i begge Bygninger værende mur- og nagelfast samt Kakkellovne og en i »Salen« hængende Glas-Lysekrone; desuden den Mecklenburg af Hertugen i August 1799 givne Koncession til at udøve Apotekervirksomhed i Augustenborg samt alt Inventar og Varelager.<sup>7)</sup> Den hertugelige Tilladelse til Overdragelsen blev paategnet Kontrakten 29. April 1809.

Chr. Petersen havde lært Farmacien i Husum og taget farm. Eksamen i Kiel. I 1818 flyttede han til Sønderborg, hvor han anlagde et Sukkerraffinaderi; her døde han 1832. Apoteket i Augustenborg lod han bestyre af cand. pharm. H a n s C a r s t e n s, som i 1821 med Hertugens Tilladelse forpagtede det paa 20 Aar mod en aarlig Afgift af 750 Rdl. slesv. holst. Cour.<sup>2)</sup> Chr. Petersen havde Titel af Kammerraad.

HANS CARSTENS.

Født 1783 paa Øen Hooge, Husum Amt, S. a. senere Sognepræst i Milsted ved Husum Hans Carstens og Cathrine Moritz, død i Augustenborg 1842. Gift med?

I hans 11. Aar, kort efter Faderens Død, kom Hans Carstens i Lære hos Apoteker Heber i Husum (Enhjørning Apotek) og, efter dennes Død 2½ Aar senere, hos Efterfølgeren Albert Benjamin Becker. Efter endt Læretid konditionerede han i Göttingen, Cassel, Frankfurl a/M., Maintz, Lausanne o. a. St. ialt i 11 Aar; han vendte tilbage til Becker i Husum, »hvorfra han nu er rejst hertil for at



Parti af Slotsalléen i Augustenborg. Længst tilvenstre ses en lille Del af Apoteksejendommen bagved Træerne.

studere Kirurgi, men Omstændighederne foranlediger ham nu til igen at forblive Apoteker, hvorfor han ønsker Eksamen«; denne bestod han i København 15. November 1816 (enst. Laud.).<sup>5)</sup> I 1818 blev han, som ovenfor nævnt, Bestyrer og fra 1821 Forpagter af Hofapoteket i Augustenborg for Chr. Petersen og ialtfald senest fra dennes Død i 1832 selv Hofapoteker.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift, indtil det fra 1. Januar 1852 blev overdraget til C. F. Jacobsen. Bestyrer for Enken var cand. pharm. Chr. Albert Theodor Steinmann, som 1851 blev Apoteker i Løgumkloster (II, S. 352).

II. Augustenborg Apotek med salgbart  
Privilegium.

Indehavere:

CHRISTIAN FREDERIK JACOBSEN.

Født i Stiftsbjergby ved Holbæk 21. April 1815, S. a. Sognepræst Christian Frederik Jacobsen og Margrethe Amalie Gier, død paa Frederiksberg 11. November 1902.

Gift 6. August 1851 med Sophie Bolette Gjern, født i Viborg 10. Oktober 1823, D. a. Landfoged paa Læsø Søren Wad Gjern og Marie Elisabeth Christensen, død paa Frederiksberg 17. Februar 1899.

Var Discipel paa Svane-Apo-  
teket i København fra Novem-  
ber 1830 til Medhjælpereksa-  
men 12. November 1835 ved Kø-  
benhavns Stadsfysikat; kondi-  
tionerede derefter smst. til 1.  
Januar 1849, de sidste 5 Aar dog  
som Bestyrer af Apoteket for  
Enkefru Baagøe; farm. Kandi-  
dateksamen bestod han 1837 II  
(Laud.). Fra Foraaret 1849 til  
Sommeren 1851 var han Felt-  
apoteker ved Lazarettet paa Au-  
gustenborg og havde Tilsyn  
med Byens Apotek, som dreves

af Enkefru Carstens. Fra 1. Januar 1852 overtog han Augusten-  
borg Apotek som Ejer og drev dette til 1879, da det overtoges af  
W. A u g s b u r g.

C. F. Jacobsen boede derefter som Rentier først i Fredensborg  
til Efteraaret 1892, derefter paa Frederiksberg til sin Død.



Chr. Fred. Jacobsen.

WILHELM AUGSBURG

købte Apoteket til Overtagelse 1. Juli 1879 for 92,500 Rchmk. men  
solgte det allerede det følgende Aar. Var senere Apoteker i Ærøskø-  
bing (Biografi se »Ærøskøbing Apotek«).

Som de følgende Ejere af Augustenborg Apotek nævnes:

R. Bredow, som købte Apoteket 1880 for 115,000 Rchmk.; han var tidligere Apoteker i Vilth.

Willy Meyer, som købte Apoteket 1883 og

Paul Axel Wind, som overtog Apoteket 1. Juli 1906; han var indtil da Apoteker i Nordborg (se der).

Efter Genforeningen i 1920 solgte han Apoteket i Augustenborg til Frk. Theodora Overgaard.

#### THEODORA OVERGAARD.

Født 28. December 1873 paa Overgaardsminde i Hvidbjerg Sogn, D. a. Proprietær Nicolaj Resen Overgaard og Anne-Marie f. Bernstorff.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Hjørring 1. April 1894—1. August 1895 og derefter paa Struer Apotek til 1. August 1897, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1897 (I Kar.) og farm. Kandidatexamen April 1900 (II Kar.). Har konditioneret (for en stor Del dog som Vikar) paa en lang Række danske Apoteker samt, i Tidsrummet 1. Februar 1916—1. Januar 1917, i Bern paa Insel Spital Apotheke og i Schaffhausen som Bestyrer af Schleithelm Apotheke. Købte i 1920 Augustenborg Apotek for 225,000 Kr., fik Bevilling dertil 31. August s. A., overtog det 1. September 1920 og drev det til 1. November 1922. Bor nu i Hellerup.

Under Navnet Dora Overgaard har hun udgivet flere skønliterære Bøger, bl. a. i 1915 »Glasmalersken«, en Fortælling fra det lykkelige Belgien, og i 1917 »Mellem Flygtninge og Fanger«, en Skildring af det store opofrende Hjælpearbejde, der under Verdenskrigen blev ydet af Schweiz, og som hun under sit Ophold der bl. a. som Hospitalsapoteker havde Lejlighed til at følge paa nært Hold. Fra 1908—1920 var hun Medarbejder ved Dagbladet »København« og ved »Kvindernes Fælleskorrespondance«.

#### CARL ULRIK CHRISTIAN DANTZER SØRENSEN.

Født i Aarhus 1. August 1880, S. af Købmand Christian Sørensen og Henriette f. Dantzer.

Gift 23. Juli 1918 med Anne Marie Brandt, født i Hamborg 19. Maj 1895, D. a. Dr. med. Emil Brandt og Hustru Meta Marie.

Var Discipel paa Nyborg Apotek fra 1. Oktober 1896 til Medhjælpereksamen April 1900 (II Kar.), konditionerede smst. til 1.

November 1900 og derefter paa Ringe Apotek til 1. November 1901 og tog farm. Kandidateksamen Oktober 1903 (II Kar.). Konditionerede paa Silkeborg Apotek 1. December 1903—1. Februar 1904 og derefter paa Faaborg Apotek til 1. Oktober 1907; var derefter Købmand i Odense til 1. April 1920.

Ved Kontrakt af 16. September 1922 købte han Augustenborg Apotek til Overtagelse 1. November s. A., Bevillingen udstedtes 31. Oktober 1922, Salget er indført i Grundbogen i Sønderborg 3. November 1922.

— — —

Apoteksejendommen er beliggende i Slotsalléen (Nr. 4) og ejes af Apotekeren. Den har tidligere været Lægebolig, saavidt vides hørende under Slottet, og Apoteket laa da længere nede i Alléen. Den ældste Del af Bygningen er opført 1767, for ca. 100 Aar siden forlænget og et Sidehus tilbygget. I 1914 tilbyggedes et nyt Hus i Haven, hvori indrettedes Støderum, Pakrum m. m. I 1925 er indrettet et nyt Damplaboratorium. — Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Guderup (Bevilling 22. Oktober 1921), Tandslet (Bev. 25. Oktober 1921) og Lysabild (Bev. 17. Februar 1926). Skiftende hvert andet Aar med Sønderborg Apotek haves Leverance til den distribuerende Læge i Lysabild.



C. U. C. Dantzer Sørensen.

## NOTER OG HENVISNINGER

- \*) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1799 I, Fol. 149 ofl.
- \*) Schmidt: Taschenbuch über die Entstehung der Apotheken. Flensburg 1835.
- \*) Tyske Kanc. Vorstell. Protokol 1808 I, Fol. 119.
- \*) » » » » 1815 I, Fol. 88.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) Schmidt, l. c. III, S. 79.
- \*) Originalt Dokument i Apotekets Eje.
- \*) Archiv for Pharmaci og Chemi. 1873.

# SVANE-APOTEKET I ODENSE

## HOSPITALS-APOTEKET

25. Juni 1794 udstedtes et kgl. Reskript angaaende Oprettelse af et Sygehus ved Graabrødre Hospital i Odense; samtidigt blev det paalagt Hospitalets Direktion, Stiftamtmanden og Biskoppen over Fyens Stift, at fremkomme med Forslag om, hvorledes der kan skaffes Indtægter til denne Syge-Indretning. De foreslaar bl. a. Privilegium paa et Assistenshus og Privilegium paa et Apotek. 8. August 1795 foreligger Kancelliets Svar herpaa. Med Hensyn til Assistenshuset maa Direktionen indsende en detailleret Plan til samme samt erklære, hvorledes den dertil nødvendige circulerende Kapital tilvejebringes. Med Hensyn til Apoteket har Kongen under 31. Juli s. A. resolveret, at et saadant ikke kan bevilges, da Indehaveren af Odense (Løve-) Apotek Jacob Holm har eksklusivt Privilegium, »dog haver *Cancelliet* nøye at paasee, at dette *Privilegium* i sin Tid ikke fornyes, da Vi vil være betænkt paa at forunde Sygehus-Indretningen Fordeelen af endnu et *Apotheks* Anlæg i *Odense*«. <sup>1)</sup>

Da Apoteker Jacob Holm 24. Maj 1799 afgaar ved Døden bliver Spørgsmaalet derfor aktuelt, og Hospitalsdirektionen indsender allerede 29. s. M. en Ansøgning om det tidligere foreslaaede Apoteksprivilegium. Samme Dag ansøger Jacob Holms Arvinger om, at deres Apotek fremdeles maa beholde Privilegium exclusivum og protesterer kraftigt mod Oprettelsen af et nyt Apotek i Byen. Resultatet blev imidlertid et kgl. Reskript af 5. Juli 1799 til Stiftamtmanden og Biskoppen over Fyens Stift, hvori meddeles Tilladelse til et nyt Apoteks Oprettelse i Odense til Fordel for det ved Byens Graabrødre Hospital indrettede Sygehus, »og ville Vi derhos bemyndige Hospitalets *Direction* til at afbenytte samme, saaledes som den efter Omstændighederne maatte til Sygeindretningens Fordeel finde det timeligt, enten ved dets Bortforpagtning imod høyste Afgift til



Stiftelsen, eller aldeles Afhændelse, deels imod en Grund-Capital, hvoraf Renterne alene anvendes til Sygeindretningen, og deels imod andre denne Indretning betingende Fordeele; dog skal *Directionen* til Vort Danske Cancellies *Approbation* indberette, paa hvilken Maade dette *Privilegium* afbenyttes til Hospitalets Fordeel.\*<sup>1)</sup>

I en Bekendtgørelse, dat. 19. Juli 1799, »iler« *Directionen* med at meddele eventuelle Lysthavende, at den har faaet Tilladelse til at oprette et nyt Apotek i Odense; og i en ny Bekendtgørelse, dat. 20. August s. A., meddeles, at Privilegiet vil blive udbudt ved offentlig Auktion, der er berammet til 26. September s. A. Kl. 10 Form.<sup>2)</sup> Denne Auktion gav intet Resultat. Paa Opraab til Forpagtning paa Livstid mod en aarlig Afgift til Sygeanstalten var Nic. N. Blumensaad t\*) højstbydende med 210 Rdl.; paa Opraab mod Betaling een Gang for alle saaledes, at den højstbydende faar Skøde for sig og Arvinger, var Carl Heinrich Mau (se senere) højstbydende med 2000 Rdl.; paa Opraab at den, der byder Forpagtningsbud, faar Ret til at sælge det indrettede Apotek, dog at det gjorte Højstebud hviler som en aarlig Afgift paa Apoteket + desuden 25 pCt. Rabat paa leverede Medikamenter, blev Blumensaad t højstbydende med 250 Rdl. Intet af disse Bud blev dog approberede.

Hvorledes Forholdene nu har udviklet sig, kan ikke afgøres med Bestemthed; men det maa antages, at Hospitalsdirektionen underhaanden er traadt i Forhandling med C. H. Mau, der indtil Udgangen af 1799 var Bestyrer af Byens gamle Apotek, og er kommet overens med ham om Overtagelsesvilkaarene, hvoraf bl. a. at Mau skal svare en aarlig Afgift af 260 Rdl., idet denne 1. April 1800 fik Privilegium paa at oprette det nye Apotek. I en Skrivelse til Kancelliet frasiger han sig imidlertid kort efter sin Bevilling, da han ikke ser sig i Stand til at opfylde de paatagne Forpligtelser; Mau havde iøvrigt 28. Juli 1800 af Kancelliet faaet Udsættelse med Betalingen af den første halvjaarlige Afgift paa 130 Rdl. Kancelliet udbeder sig Hospitalsdirektionens Betænkning, og denne erklærer 24. August, at den ønsker at afbryde enhver Forbindelse med Mau, som hidtil intet som helst har foretaget sig med Hensyn til Apotekets Anlæg. Dette Ønske opfyldes i en Kancelliskrivelse af 20. September, hvori det tillige paalægges *Directionen* at meddele Mau, »at

\*) Nicolai Nielsen Blumensaad t. Indehaver af Løve-Apoteket i Odense 1799—1804 (se I, S. 51—52).

have al Adgang til Privilegium paa et Apoteks Anlæg i Odense forbrudt« samt at stille Privilegiet til ny Auktion. Efter Bekendtgørelse af 10. Oktober afholdes anden Auktion paa samme Betingelser som tidligere 1. December 1800, men her fremkom intet Bud.

Atter har Direktionen — eller maaske snarere Mau — været virksom for underhaanden at finde en Køber til Privilegiet, for nu optræder Apoteker i Plöen *Lebrecht Gotthilf Hartmann* som saadan; og ved Kancelli Pro-Memoria af 7. April 1801 faar Hospitalsdirektionen Tilladelse til at tilskøde Hartmann Privilegiet. For den Formodning, at det er Mau, der her har været særlig virksom, taler flere Grunde. Hartmann var Maus gamle Læremester, og Mau havde yderligere i 3½ Aar bestyret Apoteket i Plöen under Hartmanns Fravær; da han nu ikke selv kunde klare den økonomiske Side af Privilegieovertagelsen, har han formentlig henvendt sig til sin gamle Principal og faaet denne til pro forma at købe Privilegiet; i al Fald overlader Hartmann Apotekets Indretning til Mau og tilskødede denne Privilegiet uden selv at benytte det. — De Betingelser for Privilegiets Overtagelse, om hvilke Hospitalets Direktion og Apoteker Hartmann blev enige, fastsattes i Købekontrakt dat. 25.—29. April 1801 og findes optagne i Skødet, der udstedtes 8. Maj 1801 (tingl. 11. s. M.);<sup>3)</sup> de var følgende (i forkortet Affattelse):

1. Apoteket skulde være færdig etableret, efter behørig Visitats, inden 1. Maj 1802.
2. Apoteket maa aldrig forenes med det andet ældre Apotek der i Byen, og hvert fremtidigt Skøde skulde (og er) forsynes med Paategning: »Aldrig at overdrage dette Privilegium til Besidderen af det her i Odense værende ældre Apotek, da dette nye Apotek stedse skal forblive en for sig særskilt Indretning.«
3. Hartmann og senere Ejere skal til Hospitalet svare en aarlig Afgift af 200 Rdl. fra 1. Maj 1801 at regne (det første Aar dog kun 50 Rdl., andet Aar 100 Rdl., tredie Aar 150 Rdl. og derefter 200).
4. Som Sikkerhed for Afgiften faar Hospitalet »til evig Tid« første Prioritets Panteret i Apotekets Inventar, Varer og Privilegium (ikke i Ejendom).
5. Ejeren af dette Apotek forsyner for evig Tid Syge-Anstalten ved Odense Graabrødre Hospital med de af dens beskikkede Læge til Anstalten foreskrevne Medikamenter mod 25 pCt. Rabat efter Medicinaltaksten.

H a r t m a n n betalte første Aars Afgift ved Skødets Udstedelse og fra denne Dag var Privilegiet i hans og hans Arvingers Eje. \*)

Ved Skøde dat. Plöen 4. December 1801 (tingl. i Odense 7. s. M.) overdrog Apoteker L. G. Hartmann til Carl Heinrich Mau, »hidtil antagne Provisor ved det af mig, med kgl. Privilegium forsynede, nu etablerede Hospitals Apotek i Odense«, nævnte Apotek med alt Tilbehør og Privilegium; Købesummen for dette sidste og det hidtil til Apoteket anskaffede var 1000 Rdl.; iøvrigt overtog Mau alle de mellem Hartmann og Hospitalet indgaaede Forpligtelser.

C. H. Mau blev saaledes alligevel Hospitals-Apotekets første Indehaver, trods Kancelliets ovenfor citerede kraftige Udtalelse om det modsatte.

### CARL HEINRICH MAU.

Født i Alten Krempe i Holstén 27. Oktober 1761, S. a. Præst Andreas Jacob Friederich Mau og Magdalene Margrethe Lange, død i Skelskør 6. Juli 1821.

Gift med Juliane Marie Fevejle, død 12. September 1825.

I 1782 blev han Discipel hos Apoteker L. G. Hartmann i Plöen, Læretiden varede 5 Aar, hvorefter han i 3½ Aar »forestod Apoteket i hans Principals Fraværelse«. Han konditionerede derefter 2 Aar paa Nyborg Apotek og kom derfra ved Paaske 1792 til Frederiks Hospitals Apotek i København. \*) Som Medhjælper her bestod han 13. December 1794 farm. Eksamen (enst. Laud.) og var iøvrigt ansat smst., indtil han i 1797 ved Beskikkelse af 6. Juni af Collegium medicum blev ansat som Bestyrer af Løve-Apoteket i Odense; han kunde ved denne Lejlighed fremlægge en fordelagtig Attest fra Apoteker J. S. Grønlund om sin Indsigt i Handelen; som Bestyrer af Odense-Apoteket skulde han have i aarlig Løn 200 Rdl. og 100 Rdl. i Kostpenge foruden fri Bolig med Lys og Varme paa Apoteket (se iøvrigt I, S. 50). Dette Apotek bestyrede han, indtil det efter Jacob Holms Død blev overtaget af den nye Ejer N. N. Blumensaadt fra Nytaar 1800, og var derefter, som ovenfor beskrevet, beskæftiget med at sikre sig Stillingen som det nye Hospitals-Apo-

\*) Skødet er underskrevet af Poul Rosenørn von Gerssdorff til Vosnæsgaard, Ridder og Kammerherre, Stiftsbefalingsmand over Fyen og Langeland, og af Tønne Bloch, Dr. theol., Biskop og Superintendent over Fyens Stift, Medl. af det kgl. norske Videnskabernes Selskab.

teks Indehaver. Indretningen af Apoteket fik han tilendebragt inden den fastsatte Frist; allerede 11. Februar 1802 blev det visiteret og Dagen efter aabnet for Publikum; dette bekendtgjordes 12. Februar i »Fyens Stifts Tidende« saaledes:

»Da det nye Kongel. privilegerede Hospitals Apothek for Syge-Anstalten i Odense nu er fuldkommen etableret, og ved befalet Visitation befunden i alle Maader som det bør at være baade i Qvalitæt og Qvantitæt; bekientgjøres herved at samme nu er aabnet for Publicum som ville bæere det med dets Søgning, og at det findes i Gaarden Nr. 304 ved Flakhaugen, Hiørnet af Vestergade og Graa-brødre Kirkestræde, hvor enhver til alle Tider kan være forsikret om reeleste og billigste Behandling og al skyldig Accuratesse.

De som ordinere noget fra dette Apothek, ville ved Modtagelsen behage at lægge Mærke til, at paa Signaturerne altid skal findes paatrykt med blaae Farve Inscriptionen: »Hospitals Apothek«, saa og dens Navn, der har udleveret Medicamentet; og hvad det koster.

Udenbyes behage kun at adressere deres Ordres til

Hospitals Apotheket  
i Odense.«

I den nævnte Ejendom Mtr. Nr. 304 paa Vestergade, hvori Mau indrettede Apoteket, og paa hvilket Sted det stadigt siden har været, boede han til Leje, indtil han i 1806 erhvervede den for 3300 Rdl.; han fik Skøde derpaa 16. Juni d. A. af Procurator Rasmus Faber, som selv ejede den i Følge Auktionsskøde af 13. s. M.<sup>3</sup>)

I 1810 overdrog Mau Apoteket (med Ejendom etc.) til F. T. h. Krüger. Senere var han, indtil han døde, Købmand i Skelskør.

#### FREDERIK THEODOR KRÜGER.

Født 1778 i Lüneborg, S. a. Apoteker P. Fr. Krüger og Dorothea Margrethe Soltau, død 23. Januar 1867.

I Eksamensprotokollen anføres om hans Levnedsløb følgende: Han undervistes privat til sit 15. Aar og kom derefter i Lære hos sin Fader og efter dennes Død hos sin Broder H. C. Krüger i Slesvig og konditionerede dernæst hos denne til September 1798. Konditionerede derefter i 2 Aar hos Gerth i Altona og efter dennes Død i 1 Aar i Hamburg hos Apoteker Ernst. Studerede derefter i 1½ Aar i Berlin og hørte Forelæsninger over Farmaciens Hjælpevidenskaber. Derefter begav han sig til sin Ven Apoteker Versmann i Stadt, hvis

Forretninger han i 3 Aar forestod. Efter Venners Tilskyndelse rejste han derfra til Kur- og Lifland for at søge Lejlighed til at etablere sig, men da denne ej gaves, tog han Kondition hos Apoteker Schillhorn i Riga i 3 Aar, hvorfra han drog til sit Fædreland, og har endelig købt Apotek i Odense, og ønsker derfor nu Eksamen.«<sup>4)</sup> 8. Marts 1810 bestod han farm. Eksamen i København (enst. Laud.).

Ved Kontrakt af 22. December 1809 købte han Hospitals-Apoteket i Odense af C. H. Mau til Overtagelse inden Paaske 1810;

Købsummen var 12,000 Rdl. D. C. og 1000 Rdl. slesv.-holst. Cour.; Købet omfattede Apoteket med Tilbehør og Privilegium samt

Ejendommen

Mtr. Nr. 304. Denne sidste beskrives som bestaaende af en 2 Etages Bygning, Mur- og Bindingsværk, 16 Fag med Kælder under, til Vestergade, med 2 Indgange, hvoraf den ene, i det »brækkede Hjørne«, til Apoteket, samt 16 Fag med Port til Kirkestrædet; desuden en Sidebygning hvori bl. a. Staldrum til 6 Heste, og en Bagbygning, 2 Etager, 9 Fag (hele Ejendommen var forsikret for 4160 Rdl.). Skødet udstedtes 12. Februar 1810 (tingl. 19. s. M.).<sup>5)</sup> I Apoteket beskæftigedes paa den Tid en Medhjælper og en Læredreng. I Februar 1811 gav han Apoteket Navnet *Svane-Apoteket*.

I 1831 solgte Krüger Apoteket til J. H. Fries; hans senere Livsførelse er ukendt.



Svane-Apoteket i Odense før Ombygningen 1870.

### JOHAN HEINRICH FRIES

(af Ballegaarde i Sundeved) overtog Svane-Apoteket i Odense ved Skøde udstedt til ham af Krüger 15. Juni 1831 (tingl. 20. s. M.). Købesummen var 38,400 Rdl. r. S., og Købet omfattede i Følge Kon-

trakten (dat. 26. Januar s. A.) Ejendom, Apotek med Privilegium og en Have i Vindegade (som Krüger ejede ved Skøde af 1. Maj 1813); Overlagelsen af Apoteket skete 1. April 1831.

Hverken Mau, Krüger eller Fries ansøgte om særlig kgl. Bevilling som Apotekere; de drev alle Apoteket i Kraft af det erhvervede Skøde, som igen refererede til det af Hospitalsdirektionen til L. G.



Svane-Apoteket i Odense (1927).

Hartmann udstedte Skøde af 8. Maj 1801 (hvortil Kancelliet, som foran anført, havde givet Sanktion 7. April 1801). Dette ændredes imidlertid nu. 1. Maj 1833 forespurgte Stiftamtmanden Kancelliet om Fries' Hjemmel til at være Apoteker var tilstrækkelig paa anførte Maade, hvortil Kancelliet 18. Maj s. A. svarede, at selvom Privilegiet maatte betragtes som værende »reelt«, vilde det dog være rigtigst, om der ved *fremtidige* Ejerskifter ansøgte om sædvanlig Bevilling.<sup>9)</sup> Da Landets Bevillingshavere ved Tronskiftet efter Frederik VI's Død fik Anmodning om at indsende deres Bevillinger til kgl. Konfirmation, sendte Fries følgende udaterede Skrivelse til Kancelliet:

»Uagtet jeg driver det af mig ejende Apothek, kaldet Hospitals- eller Svaneapothek hersteds allene i Medfør mig derpaa fra Direktionen for Hospitalet her meddeelt Skøde, og følgerig ikke grundet paa et saadant Privilegium, som i Følge det høje Collegii Kundgørelse af 28de Marts d. A. (= 1840) ved Kongeforandring burde indsendes til Fornyelse, finder jeg det dog min Skyldighed herpaa at gjøre opmærksom.«<sup>1)</sup>

I 1843 overdrog Fries Apoteket til Jes Petersen. (Nærmere biografiske Oplysninger om ham er det ikke lykkedes at fremskaffe).

### JES PETERSEN.

Født i Haderslev 19. Januar 1816, S. a. Raadmand og Købmand Jes Petersen (født 16. September 1760, død 30. December 1815) og Anna Catharina f. Meckelburg, død i Odense 17. Marts 1868.<sup>2)</sup>

Gift 21. September 1844 med Catharina Johannesen, født i Flensborg 16. Juli 1813, D. a. Guldsmed Johannesen (senere bosat i Haderslev), død 3. Oktober 1909.<sup>3)</sup>

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Haderslev og bestod farm. Kandidateksamen (I Kar.) 24. Februar 1841 ved det kgl. Sanitetskollegium i Kiel. Ved Kontrakt af 17. August 1842 købte han Svane-Apoteket i Odense for 45,000 Rdl. r. S. til Overtagelse 1. April 1843; Købet omfattede Apotek med Privilegium, Ejendommen Mtr. Nr. 304 og Haven i Vindegade (som Fries havde udvidet ved Køb af en Parcel, hvorpaa han havde Skøde af 28. September 1839); Skødet udstedtes 4. April 1843 (tingl. 10. s. M.).<sup>3)</sup> Samme Dag, Købekontrakten blev underskrevet, indsendte Jes Petersen sin Ansøgning om Bevilling; hverken Hospitalsdirektionen (Erklæring dat. 18. Okto-



Jes Petersen.

ber 1842) eller Stiftamtmanden (do. 26. s. M.) havde noget at indvende mod Ansøgningen, og Bevillingen udstedtes da 7. Marts 1843; naar der hengik saa lang Tid, inden Bevillingen forelaa, skyldtes det bl. a., at Ansøgningen gav Anledning til en Korrespondance mellem Kancelliet og Hospitalets Direktion om, hvorfor ingen af de tidligere Indehavere af Apoteket havde erhvervet kgl. Bevilling; Direktionen kunde intet finde derom i Arkiverne og mente, at Grunden sikkert var den, at Apotekerne havde anset det for unødvendigt.<sup>o</sup>) (Som omtalt under J. H. Fries havde Kancelliet allerede i 1833 afgjort Spørgsmaalet for fremtidige Ejeres Vedkommende).

Ved kgl. Reskript af 30. Oktober 1856 blev Graabrødre-Hospitalet befriet for »Syge-Indretningen« bl. a. paa Grund af Pladsmangel og Odense Kommune og Amt lod da i Forening opføre et nyt Sygehus, som blev taget i Brug 24. April 1862. Om Medicinleverancen førtes Forhandling mellem Hospitalsdirektionen og Apoteker Jes Petersen, som resulterede i, at Svane-Apoteket fik Ret til »for bestandig« at levere Medicin til Odense Amts- og Kommunes-Sygehus mod at den til Graabrødre Hospital hidtil svarede Afgift af 200 Rdl. aarlig overførtes til Sygehuset, som ogsaa tillige skulde have de hidtil ydede 25 pCt. Rabat paa leverede Medikamenter (jvf. foran S. 440); den Hospitalet givne første Prioritets Sikkerhed i Apoteket overførtes ligeledes til Sygehuset; de nye Bestemmelser blev 27. April 1863 paategnede Jes Petersens Skøde og tinglæst 4. Maj s. A.

Efter Jes Petersens Død fortsatte Enken Apotekets Drift indtil 1. August 1870, da Sønnen Jes Johan Petersen overtog det; Bestyrer i denne Periode var cand. pharm. Carl Axel Faber (senere Apoteker paa Samsø).

### JES JOHAN PETERSEN.

Født i Odense 6. September 1845, S. a. foregaaende Apoteker. Gift i Randers 28. August 1870 med Johanne Marie Elise Blom, født paa Københavns Toldbod 26. Maj 1846, D. a. Fuldmægtig, senere Toldinspektør i Randers, Justitsraad Carl Henrik Gram Blom og Inger Marie f. Printz, død 8. April 1909.<sup>o</sup>)

Var, efter bestaaet Artium i Juli 1863, Discipel hos Faderen paa Svane-Apoteket i Odense til Medhjælpereksamen i Oktober 1865 ved Fyns Stiftsfysikat (I Kar.); konditionerede 1¾ Aar i Nyborg, tog farm. Kandidateksamen 1869 I (Laud. præ ceteris) og konditio-



nerede derefter paa Løve- Apoteket i Randers, indtil han fra 1. August 1870 overtog Svane-Apoteket i Odense. Bevilling hertil fik han 12. Oktober, og Skødet udstedtes 30. December s. A. (tingl. 9. Januar 1871). Skødet omfatter Gaarden Nr. 23 (Mtr. Nr. 304) Hj. af Vestergade og Lille Graabrødrestræde med Apotek, Inventar, Varer og Privilegium samt Haven i Vindegade (da benævnet Slots-gade) Mtr. Nr. 4 b af St. Hans Sogn. Købesummen var 51,000 Rdl. i Panteobligationer og en aarlig Livrente til Moderen paa 280 Rdl.; denne forbeholdt sig yderligere hele første Sals Lejligheden i Hoved- og Sidebygningen samt de 3 Loftskamre og 2 Kælderrum i Sidebygningen og Adgang til Benyttelse af Vaskehus og Rullestue; endvidere den vestlige Halvdel af Haven i Slotsgade.<sup>3)</sup>

Apoteker J. J. Petersen lod i 1870erne Ejendommens Stueetage ombygge; herved forsvandt den høje Stentrappe paa Hjørnet, og Officinet ud til Vestergade blev sænket og fornyet. I Oktober 1883 solgte han Apoteket til Christen Mikkel sen, som overtog det 1. April 1884, og har siden da boet som Rentier i København eller Frederiksberg; boer nu paa Københavns Sygehjem i Ordrup.



Jes Johan Petersen.

#### CHRISTEN MIKKELSEN.

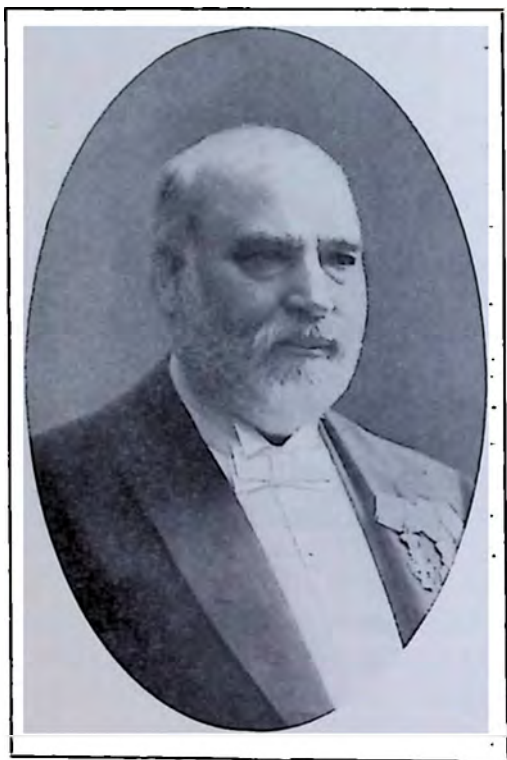
Født i Ringkøbing 22. November 1844, død i Odense 23. Marts 1924.

Gift 29. December 1874 med Johanne Sylvestra Ernestine Louise Helweg, født 14. Januar 1850, D. a. Stadslæge i Odense Heinrich Christian Helweg og Jacobine Sophie f. Saxtorph, død 28. Aug. 1913.

Var Discipel paa Ringkøbing Apotek fra 17. Marts 1859 til Medhjælpereksamen 26. Marts 1864 ved Ringkøbing Fysikat (I Kar.), konditionerede 3½ Aar som exam. pharm. og tog farm. Kandidat-eksamen 1869 I (Laud.). Efter Eksamen konditionerede han paa

Ringkøbing Apotek og paa Løve-Apoteket i Odense og købte 1874 Mariager Apotek for 40,000 Rdl., fik Bevilling dertil 25. November d. A. og drev det til 1883.

I Oktober 1883 købte Chr. Mikkelsen Svane-Apoteket i Odense til Overtagelse 1. April 1884; Købesummen var 325,000 Kr. for Ejendom, Have, Apotek med Varer, Inventar og Privilegium; Skødet blev udstedt 18. April 1884 (tingl. 21. s. M.), Bevillingen 3. Juli s. A.



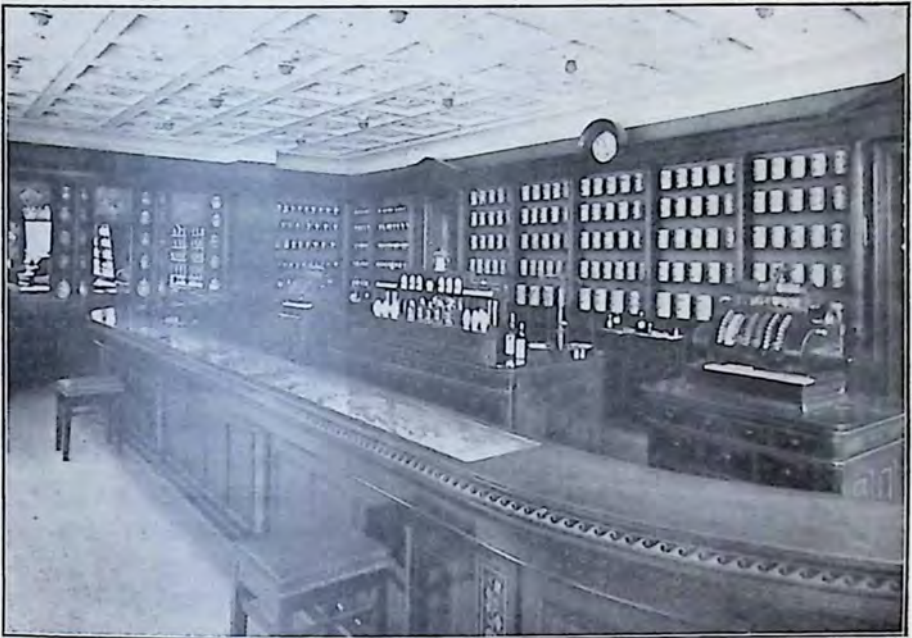
Christen Mikkelsen.

— 26. Oktober 1906 ansøgte han om at maatte bortforpagte Apoteket til sine 2 Sønner Poul Helweg Mikkelsen og Hans Christian Helweg-Mikkelsen fra 1. April 1907; Kollegiet anbefalede det paa Betingelse af, at kun én af dem fik offentligt Ansvar; 19. Februar 1907 bevilgedes Ansøgningen dog saaledes, at begge Forpagtere hæftede in solidum offentligt og overfor Private. Denne Forpagtning varede til 1. Oktober 1912, da Poul Helweg Mikkelsen overtog Apoteket som Eneejer. Broderen H. Chr. Helweg-Mikkelsen overtog 1914 det kgl. Hof-Apotek i København (se I, S. 629 ofl.).

Apoteker Christen Mikkelsen var en meget virksom og initiativrig Mand, dygtig og interesseret i sin faglige Virksomhed; i de 23 Aar han ledede Apoteket i Odense, lykkedes det ham at arbejde dette op til at være et af de største Apoteker her i Landet. Ejendommens Stueetage blev, som ovenfor omtalt, ombygget af Jes J. Petersen; i 1888—89 lod Chr. Mikkelsen de øvrige Dele af den stærkt medtagne, gamle 2-Etages Bygning nedrive og den nuværende 3 Etages

opføre. I 1907 udvidede Sønnerne, straks efter Overtagelsen, Officinet, og i 1917 lod Apoteker Poul Helweg Mikkelsen alle Apotekets Lokaler ombygge.

Ved Siden af sin Virksomhed som Apoteker dyrkede Christen Mikkelsen forskellige Interesser som Arkæologien, Hedesagen og den sønderjydske Sag. Han var en meget ivrig Samler af Oldsager



Odense Svane-Apotek. Officinet 1927.

og var en Tid sikkert Ejer af den største Privatsamling her i Landet. I Aarens Løb har han skænket forskellige Ting til Nationalmusæet og flere Provinsmusæer og i 1909 skænkede han sin store Samling til Fyens Stifts Musæum i Odense, hvor den opbevares i et særskilt Lokale. Han var tillige Ejer af en stor Møntsamling og har heraf skænket en større Samling antike Mønter til forskellige Musæer, bl. a. Kolding Musæum. — I Begyndelsen af det 20. Aarhundrede købte han store Arealer (et Par Hundrede Tønder Land) i Brørup og Holsted Sogne i Ribe Amt; disse lod han beplante og her findes nu Aalund Plantage, som er en af de kønneste i det sydlige Nørrejylland. — I en lang Aarrække var han Formand for »Sønderjysk Forening for Odense og Omegn«; han

var i Odense desuden Medstifter af »Arbejderundervisningen« og i en lang Aarrække Formand for »Afholdelse af populære Foredrag«, hvis Ledelse senere overtoges af Odense Byraad; en Tid var han Næstformand i Ligningskommissionen. Endelig var Chr. Mikkelsen Medstifter af Fyens Apoteker-Kredsförening og i 20 Aar, 1886—1906, dens Formand; ved sin Fratræden udnævntes han til dens Æresmedlem.



Svane-Apoteket i Odense. Parti af Officinet med Indblik i Privatkontoret.

I Aarenes Løb oprettede han en Del forskellige Legater; heraf skal kun anføres et ved testamenterisk Bestemmelse oprettet Legat (5000 Kroner) til Fordel for trængende Farmaceuter og deres Enker; det bærer Navnet »Apoteker Christen Mikkelsens og Hustrus Legat« og administreres af Bestyrelsen for »Det pharm. Understøttelsesselskab«.

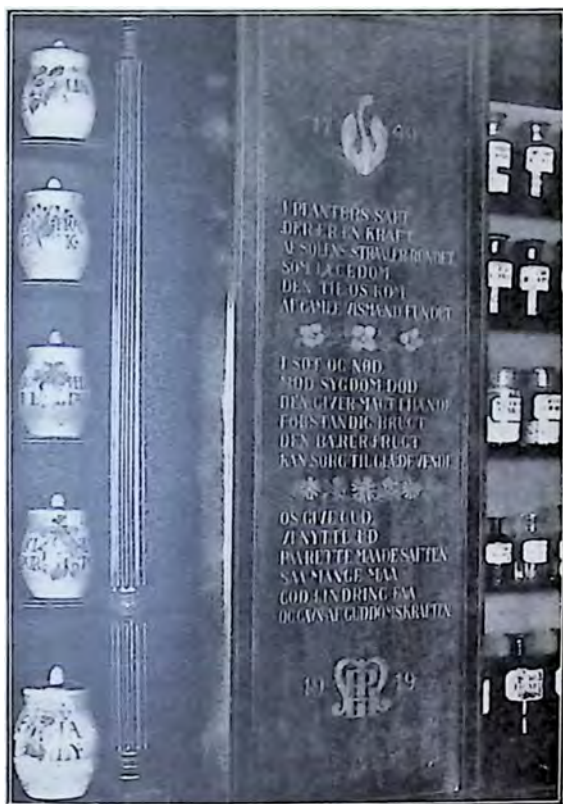
Han blev 7. Marts 1895 udnævnt til Ridder af Dannebrog, 18. Februar 1908 til Dannebrogsmænd.

### POUL HELWEG MIKKELSEN.

Født i Mariager 8. Januar 1876, S. a. foregaaende Apoteker.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra 16. August 1892 til Medhjælpereksamen i Oktober 1895 (I Kar.) og tog farm. Kandidatsamen Oktober 1898 (I Kar.). Konditionerede paa Svane-Apoteket i Odense og var, som ovenfor anført, Forpagter af dette sammen med Broderen fra 1. April 1907, indtil han fra 1. Oktober 1912 overtog det som Eneejer. Fik Bevilling til Apoteket 14. Oktober

1912 og Skøde paa dette og Ejendom 17. November s. A. (tingl. 25. s. M.). I 1917 lod han, som foran nævnt, alle Apotekets Lokaler ombygge.



Svane-Apoteket i Odense. Detail fra Officinet. De 3 Vers i Vægfeltet er skrevne af Apoteker P. Helweg Mikkelsen.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek kun nogle faa spredte Optegnelser.

1) Fynske og smaal. Missiver 64,  $\frac{1}{7}$ , 1799 med Indlæg.

2) Fyens Avertissements Tidende  $\frac{2}{7}$ , 1799,  $\frac{11}{8}$ , 1799.

3) Originale Dokumenter i Apoteker P. Helweg Mikkelsens Besiddelse.

4) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

5) 3. Depart. Registr. 1843—44—45, Fol. 36. Nr. 115,  $\frac{1}{3}$ , 1843 (Nr. 2816,  $\frac{11}{10}$ , 1842) med Indlæg (heri bl. a. Eksamensbevis for Jes Petersen dat.  $\frac{2}{3}$ , 1841).

6) Oplysninger meddelte af Laboratorieførster J. Blom Bjørner paa Grundlag af gamle Familieoptegnelser.

# HJORTE-APOTEKET I KØBENHAVN

NICOLAI TYCHSEN.

Født i Tønder 14. Juni 1751, S. a. Købmand Lorenz Tychsen og Catharina Petrejus, død i København 8. August 1804.

Gift i København (Trinitatis K.) 30. Maj 1788 med Anna Sørine Henrikke Hallensen, født 1762, D. a. Kontrollør Johan Hallensen, død i København 15. December 1836.

Hans Forældre døde inden hans Konfirmation, og da hans Fader ingen Formue efterlod sig, blev han, endnu medens Moderen levede, sat i Byens Vajsenhus. 1766 blev han Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek i København hos J. D. Cappel, hvis kemiske Arbejder indgav Disciplen Lyst til at læse Kemi og anstille smaa Forsøg. I 6½ Aar stod han i Lære og forblev efter den Tid smst. endnu i 7 Aar, væsentligst fordi Cappel, som Tychsen selv skriver, havde lovet at ville sørge for ham som en Fader. Da Cappel i 1780 gjorde sit Testamente, fik Tychsen dog kun tillagt 600 Rdl.; hans Løn havde kun været 60 Rdl. aarlig og 10—15 Rdl. til Nytaar, for hvilken Sum han skulde klæde sig, holde sig med Te, Kaffe, Vask osv. »Til en anstændig Fornøjelse, som er saa ganske nødvendig til Sindets Opmuntring for den arbejdsomme Mand, var ikke noget tilovers. Dette bidrog til, at mit Sind blev ofte nedslaaet og Tiden mismodig henbragt, især naar jeg tænkte paa den tilkommende Tid og Alderdom.« Det havde været Tychsens Sorg, at han ikke i sine Konditionsaar havde haft Raad og Tid til at lære fremmede Sprog, som er saa nødvendige for den efter Videnskaber begærlige Mand; han besluttede sig da til at tage fra sin Principal for at kunne udvide sine Kundskaber eller maaske studere Medicin, men fandt ikke der-

til den fornødne Understøttelse, hvorfor han forberedte sig til Examen chemico-pharmaceuticum, som han bestod 2. Maj 1781 (Laud.); det medicinske Fakultet, J. D. Cappel og F. H. Müller gav ham et meget smigrende Eksamensbevis paa Latin. Tychsen havde allerede nu udarbejdet Manuskriptet til en kemisk Haandbog, som han yderligere gennemsaa under en Rejse, han straks efter Eksamen gjorde til Holsten. Ved hans Hjemkomst derfra tog Professor Tode sig af ham og fik ham til i Vinteren 1781—82 at læse et Collegium chemicum (i det nye indrettede kemiske Laboratorium i Krystalgade, der ikke benyttedes synderligt af Professor Brünnich, der skulde holde kemiske Forelæsninger, hvad han aldeles forsømte). Kollegiet holdes paa Tysk for 32 Tilhørere, den følgende Vinter læste han paa Dansk for 21, og i Vinteren 1783, da Apoteker J. A. Mühlensteth ogsaa holdt Forelæsninger, havde han 23; Tilhørerne var for største Delen medicinske, kirurgiske og farmaceutiske Studerende, som gav ham 3 Rdl. pro persona. Forelæsningerne holdtes i en Sal paa Østergade (»Efterslægten«s Ejendom?), som Tode selv benyttede til sine Forelæsninger og overlod Tychsen uden Beløning. Tode raadede ham nu til at søge Geheimeraad Høegh-Guldberg, der ogsaa et Par Gange skaffede ham en mindre Understøttelse af den kgl. Chalkasse og opfordrede ham til at udgive sin Bog, der da ogsaa med kgl. Understøttelse af 450 Rdl. udkom 1784 under Titel »Chemisk Haandbog«, 3 Bd., tilegnet Kronprins Frederik; 10 Aar senere kom en forøget og forbedret Udgave.

Tychsen søgte nu samme Aar om aarlig Gage for at vedblive med sine kemiske Forelæsninger, men fik aldrig Svar paa sin Ansøgning. 1785 forsøgte han at faa Vajsenhus-Apoteket i Forpagtning, men fik det ikke. Derimod blev han s. A. ansat som *Lector chemiæ* ved det nyoprettede kirurgiske Akademi med en aarlig Gage af 200, senere 250 Rdl., af hvilke han dog selv maatte betale Lys, Varme, Instrumenter osv. til Forelæsningerne. Disse afholdtes de 2 første Vintre i hans gamle Lokale paa Østergade, senere i Akademiets eget Laboratorium; paa Akademiet havde han ligeledes sin meget indskrænkede Bolig. Hans Forelæsninger overværedes ogsaa af de medicinske Studerende, hvorfor han ansøgte Universitetet om 200 Rdl. Løn for at læse for disse; dette blev dog afslaaet, da han ikke var »Literatus«, og Tychsen udelukkede da Medicinerne. Det sidste Aar, 1788, han var ansat ved Akademiet, læste han tillige privat for en Kreds af »fornemme og lærde Herrer«; i 1787 udgav

han sin »Kurzes chemisches Handbuch«. Tychsen vovede dog ikke at betro sin Fremtid til Videnskaben alene, men købte 1788 Apoteket i Kongsberg i Norge af Frantz Peckel for 30,000 Rdl. og fik Bevilling hertil 2. Maj s. A.; til Ansøgningen om denne erklærede Collegium medicum (28. Marts) bl. a., at Tychsen var »noksom bekendt for sine gode chymiske og pharm. Indsigter«.») Han var



Hjorte-Apotekets Laboratorium. Efter Maleri sign. Chr. Rosenberg 1863.  
Original-Maleriet tilhører Universitetets medicinsk-historiske Museum, farm. Afdeling.

samtidigt Lektor i Kemi ved Bergseminariet i Kongsberg og underviste her tillige i praktisk Farmaci, hvorfor Kongsberg i disse Aar blev et Samlingssted for Landets Farmaceuter. I 1798 indskrænkede Regeringen imidlertid væsentligt Antallet af Bergværksarbejdere paa Kongsberg, og da Tychsen desuden havde købt Apoteket ret dyrt, blev det ham vanskeligt at bestaa. Han rejste 1799 til København for at søge sine Forhold forbedrede og indgav her en Ansøgning om at maatte anlægge et nyt Apotek i København, hvilket bevilgedes ham 27. December 1799, som det hedder i Bevillingen, for



en stor Del paa Grund af hans personlige Fortjenester. Aaret efter forlod han Kongsberg med sin Familie og anlagde Hjorte-Apoteket i Gothersgade. Apoteket i Kongsberg solgte han til M. H. Ingwersen for 24,000 Rdl.<sup>3)</sup>

Kun i ca. 3 Aar kom Tychsen til at virke som Apoteker i København. Han afsluttede i disse Aar sit over 1500 Sider store Værk: »Theoretisk og practisk Anvisning til Apothekerkunsten«; største Delen var trykt inden hans Død, og det blev derefter s. A. udgivet af hans Ven Licent. med. J. F. Bergsøe. Foruden de nævnte Haandbøger har Tychsen skrevet en lang Række Afhandlinger, trykt i Crells kemiske Annaler, Todes Sundhedstidende og Trommsdorffs Journal der Pharmacie. Han var Medlem af forskellige lærde Selskaber, bl. a. Det kgl. danske (1796) og det kgl. norske Videnskaberne Selskab (1792), det kgl. danske Landhusholdningsselskab (1802), det skand. Literatur-Selskab (1797) og det Jenaiske mineralogiske Selskab (1798).<sup>1)</sup> Fra 1803—04 var han Ephor for det Cappelske Pensionslegat.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Bestyrer, bl. a. Sønnen J. L. T y c h s e n. 10. Januar 1814 opgav Enken sit Bo til Konkursbehandling, og 28. s. M. udnævntes da Overretsassessor Jacob Stendrup og Apoteker, Assessor pharm. J. G. Blau til at tage Boet under Behandling. Sønnen overtog Apotekets Varer og Materialier for 978 Rdl. 1 Mk., antog Personalet fra 1. Maj s. A. og bestyrede Apoteket for Boet. De største Kreditorer i dette var et tysk Drogefirma, der havde 6474 slesv.-holst. Kr. tilgode, samt Medicinalprovideringsskommissionen, hvem der skyldtes 8617 Rdl. 58½ Sk. (pr. 1/6 1813). Da Boet sluttedes 27. December 1817, var denne sidste Gæld nedbragt til 1673 Rdl. 73¼ S., som »Direktionen for Statsgælden og den synkende Fond« ved Skrivelse af 16. August tillod at afdrage i 5 Aar med 1/6 aarlig.<sup>4)</sup>

Tychsen indrettede Apoteket paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende. Grunden var dengang betydeligt større end nu og havde længere tilbage i Tiden været endnu mere omfattende, da den hørte sammen med den nuværende Hjørnegrund til Store Regnegade. Den første Deling af Grunden fandt Sted, da Ejeren Amtskirurg Martin Labes i 1725 (Skøde 15. September) solgte den ham tilhørende Have og Plads med deri staaende Frugttræer til Kaptajn og Stadsadjutant i København Claus Barfoed. Paa denne Grund, dav. Matr.

Nr. 173, senere Nr. 138, nuv. Nr. 336 A og 336 B, lod Barfoed i 1726 opføre en ny Gaard; denne var beliggende paa den Del af Grunden, hvor Apoteksejendommen nu, og siden 1800, er beliggende (nu = Gade Nr. 35), medens den nordlige Del af Grunden henlaa som Have, indtil denne (nuv. Mtr. Nr. 336 A, Gade Nr. 37) i 1836 frasolgte; denne ejes nu af Firmaet »Bang & Tegner«. Barfoed solgte 1746 Gaarden for 3800 Rdl., og efter at den i Aarenes Løb havde skiftet Ejere nogle Gange, fik Justitsraad, Hofkirurg Alexander Kølpin 16. December 1775 Skøde paa den med de i Haven værende Træer og Statuer af Sten med Postamenter for 7000 Rdl. D. C.

I Registreringsforretningen, der foretoges 10. Januar 1814 i Enkefru Tychsens Konkursbo, nævnes bl. a. i Stuetagen: Stuen ved Apoteket, Sovekammeret nedenfor, Køkkenet, et Værelse lil Gaarden. Paa Svendenes Kammer fandtes 3 Borde, 3 Stolc, 2 Sengesteder, 4 Dyner, 4 Puder og 2 Par Lagen.<sup>4)</sup>

#### JOHAN LORENTZ TYCHSEN.

Født 31. Marts 1789 paa Kongsberg, S. a. foregaaende Apoteker, død i København 18. November 1841.

Gift med Charlotte Louise Haas; gift 2) med cand. pharm. Emil Thorup\*); død i København 29. April 1871.

Fra 1800 gik han i v. Westens Institut i København for at forberedes til Studentereksamen; men ved Faderens Død begyndte han, for at hjælpe Moderen, at arbejde i Apoteket og Laboratoriet; efter hendes Lavværger, Justitsraad, Apoteker F. H. Müllers Raad og for mere berettiget at kunne hjælpe hende som Bestyrer af Apoteket forberedte han sig til farm. Eksamen ved at høre Forelæsninger (af H. C. Ørsted og Hornemann) og ved at tage Manuduktion i Kemi og teoretisk Farmaci; 8. Juni 1809 bestod han farm. Eksamen (Laud. præ ceteris).<sup>5)</sup> Han bestyrede derefter Apoteket, fra 1. Maj 1814 som ovenfor nævnt for Moderens Konkursbo, indtil han 1. Januar 1818 overtog det som Ejer; Bevilling dertil fik han 28. November 1817. Skødet omfattede Ejendommen Mtr. Nr. 336 A og B og Apoteket med Tilbehør; Købesummen var 28,000 Rdl. N. V. I 1836 frasolgte han som nævnt Parcellen 336 A. Apoteket drev han til sin Død.

\*) Emil Thorup. Født i Ribe 27/1, 1813, S. a. Rektor, Professor P. N. Thorup og Frederikke Dorothea Abramowitz; kom til Farmacien 1830, cand. pharm. 1835 II (Laud.), Fabriker i København, Apoteker i Gowler i Australien, død i København 27/1, 1896.

I 1833 blev han Ephor for det Cappelske Pensionslegat, 30. Oktober 1835 blev han Assessor pharmaciæ i det kgl. Sundhedskollegium; begge Hverv varetog han til sin Død.

### CONSTANTIN JOHAN GLAHN.

Født i Sorø 1. Marts 1813, S. a. Apoteker Hans Egede Glahn og første Hustru Anna Birgitte Margrethe Jensen, død i København 3. Oktober 1878.

Gift i København 19. April 1843 med Erasmie Myhre, født i Gladsaxe 22. Juli 1820, D. a. Major Carl Christian Myhre og Erasmie Smith, død i København 20. Juli 1892.<sup>o</sup>)

Blev 1827 Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København og tog 1834 II farm. Kandidat-eksamen (enst. Laud.); blev 1836 cand. polyt. (Laud.), studerede derefter Roesukkerfabrikationen i Bøhmen og var 1838—41 Præparatør ved den polytekniske Lærestanstalt i Kø-

benhavn; samtidigt manuducerede han til farm. Eksamen. Et Aars-tid var han Medhjælper paa Sorø Apotek og købte da i 1842 Hjorte-Apoteket i København med Ejendom etc. for 41,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 5. April 1842.<sup>7</sup>) Apoteket restaurerede han meget grundigt og drev det til 1. April 1849, da det overtoges af H. A. F. Piper.

Fra 1. November 1844 til 15. Februar 1849 var han Assessor pharm. i det kgl. Sundhedskollegium, i hvilken Stilling han bl. a. deltog i Udarbejdelsen af Pharmacopoea Danica 1850, hvis kemiske Del hovedsagelig er hans Værk. 1847 blev han som Assessor Medlem af en af Kancelliet nedsat Kommission til Regulering af Materialisternes Handelsrettigheder. Fra samme Periode foreligger dels i »Archiv for Pharmaci« og dels i »Bibliotek for Læger« forskellige mindre Afhandlinger af farmaceutisk Indhold. En lang Aarrække var han Revisor i »Det pharm. Understøttelsesselskab«.



Constantin Johan Glahn.

Efter at have solgt Apoteket var C. J. Glahn Fabrikejer i København. 1850—64 anlagde og drev han en Kamfinfabrik paa Østerbro, senere ogsaa Fabrik for Belysningsvædske og Rektifikation af Petroleum. Ved Auktion 21. Februar 1851 købte han sammen med Jernbanedirektør Rothe »Østre Kalkbrænderi« for 34,130 Rdl.; fra 8. September 1855 til 1. Marts 1872 var han Eneejer af dette. Fra

22. Marts 1853 til 29. Marts 1871 var han Borgerrepræsentant i København, fra 1. December 1854 til 14. Juni 1858 Medlem af Folketinget for Københavns 4. Kreds.



H. Alfred F. Piper.

#### HARALD ALFRED FEDOR PIPER.

Født i København 9. Juni 1823, S. a. Hofbagemester Johan Frederik Vilhelm Piper og Karen Kramp, død i København 1. April 1900.

Gift 24. April 1857 med Emma Juliane Piper, født i København 3. November 1833, D. a.

Bagemester Johan Georg Ernst Piper og Caroline Vilhelmine Otto, død i København 3. August 1915.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København fra 1. Maj 1838 til 1. Maj 1842 og tog farm. Kandidateksamen 1843 II (enst. Laud.). Konditionerede derefter paa Hjorte-Apoteket i København 1. November 1843—1. November 1845, paa Holbæk Apotek 1. Maj 1846—1. Maj 1847 og paa Roskilde Apotek fra 1. Marts 1848, indtil han 1. April 1849 overtog Hjorte-Apoteket, som han havde købt af C. J. Glahn for 70,000 Rdl.; Bevilling dertil fik han 20. April 1849. Apoteket drev han i godt 40 Aar indtil 1. November 1889, da han overdrog det til sin Søn H. G. V. Piper.

A. Piper var en meget virksom og arbejdsivrig Mand, som gennem den lange Aarrække, han virkede som københavnsk Apoteker, fik stor Indflydelse indenfor sit Fag, dels gennem de mange Tillidshverv, der blev ham betroet, og dels gennem hans Arbejde paa

fagvidenskabelig Omraade. Fra 1. Marts 1865 til 16. December 1889 var han Assessor pharm. i det kgl. Sundhedskollegium. Han var som saadan delagtig i Udarbejdelsen af Pharmacopoea Danica 1868, hvori han nedlagde sit fagvidenskabelige Hovedarbejde, idet hele det farmaceutiske Afsnit i denne er udarbejdet af ham efter videnskabelige Principper; som Assessor udførte han i Aarenes Løb ogsaa en



Hjorte-Apotekets Officin 1927.

lang Række retskemiske Undersøgelser. I 27 Aar, fra 12. Marts 1860 til Maj 1887, var han Medlem af den farm. Eksamenkommission og som saadan Eksaminator ved farm. Kandidateksamen (i Farmaci). Var Medlem af den i 1867 nedsatte Kommission ang. Ordningen af Materialisternes Handelsrettigheder og af den i 1877 nedsatte Kommission til Udarbejdelsen af en ny Giftlov.

I 1850—51 og 1860—61 var A. Piper Medlem af Bestyrelsen for »Pharm. Forening«; fra 1. Januar 1858 (valgt 4. August 1857) var han Hovedkasserer i »Danmarks Apotekerforening« og fra 6. August 1862 til 31. Oktober 1892 Medlem af Bestyrelsen for samme; ved sin Fratræden udnævntes han til Æresmedlem. 16. Januar

1853 valgtes han til Medlem af Bestyrelsen (Hovedkasserer) for »Det pharm. Understøttelsesselskab« og varetog dette Hverv, indtil han 31. Januar 1864 valgtes til Selskabets Formand, som han var til 26. Maj 1891. 6. November 1872 var han Medindbyder til Stiftelsen af »Fonden til det pharm. Studiums Fremme« og Medlem af dennes Bestyrelse til 9. Marts 1897. Fra 1865—90 var han Ephor for »Det Cappelske Pensionslegat«. Fra 1850—54 Formand og 1884—98 Revisor i »Botanisk Forening«. — Udenfor Faget var han til sin Død Medlem af det velgørende Selskab »Hygæa«, af »Samfundet for det kvindelige Tyendes Vel« og af Akts. Rosenborg Brøndanstalt.

I 1869 udgav han sammen med Dr. med. F. Trier: Receptskrivning efter Gramvægt; praktisk Vejledning for Læger. Foruden ovennævnte Arbejde paa Pharmacopoea Danica 1868 skrev han i Aarenes Løb en lang Række fagvidenskabelige Artikler i »Archiv for Pharmaci«, »Pharm. Tidende« og »Ny pharm. Tidende«; nævnes maa ogsaa hans ivrige Arbejde paa Undersøgelser af Arkana, om hvilke han i Dagspressen skrev adskillige oplysende Artikler.

Ved sit 25 Aars Jubilæum som Apoteker (i 1874) og ved sit 50 Aars Jubilæum som Farmaceut (i 1884) skænkede han begge Gange 1000 Kr. til »Fonden til det pharm. Studiums Fremme«; ved Hjorte-Apotekets 100 Aars Jubilæum i 1899 oprettede han sammen med sin Søn »Etatsraad, Assessor pharm. A. Piper og Apoteker, Assessor pharm. H. Pipers Legat« til Fordel for trængende Farmaceuter og disses Enker (Kapital 10,000 Kr.). — 21. Juli 1869 udnævntes han til Ridder af Dannebrog, 8. Maj 1886 til Etatsraad og 14. December 1889 til Dannebrogsmænd.<sup>9</sup>)

#### HARALD GEORG VILHELM PIPER.

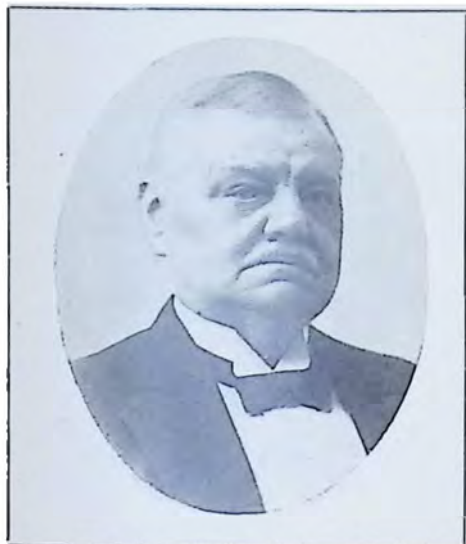
Født i København 13. Marts 1858, S. a. foregaaende Apoteker, død i København 28. December 1924.

Gift i København 18. December 1915 med Anne Louise Marie Petersen, født i København 13. Marts 1880, D. a. pens. Lokomotivfører Anders Petersen og Marie Kirstine f. Madsen.

Var Discipel paa Nørrebro Apotek i København September 1874 til September 1877, tog Medhjælpereksamen 29. August 1877 ved Københavns Stadslægeembede (I Kar.) og farm. Kandidateksamen 1879 I (Laud.). Han konditionerede paa Løve-Apoteket i Vejle 1.

Februar 1881—1. August 1882 og derefter fra 1. Januar 1883 paa Faderens Apotek, indtil han 1. November 1889 overtog dette for en Købesum af 140,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 9. December s. A. Apoteket drev han til sin Død.

1. November 1893 udnævntes han til Assessor pharm. i det kgl. Sundhedskollegium, fra hvilken Stilling han afskedigedes 9. April



Harald G. V. Piper.



Kjeld Ove Frandsen.

1907 efter Ansøgning af 9. Marts s. A. indgivel af samtlige Kollegiets Medlemmer og Assessorer under Striden med Justitsminister A. Alberti. 26. Maj 1891 efterfulgte han Faderen som Medlem af Bestyrelsen for »Det pharm. Understøttelsesselskab« og varetog dette Hverv til Maj 1914.

#### KJELD OVE FRANDSEN.

Født i Toxværd Sogn 27. April 1895, S. a. Landstingsmand Julius Frandsen og Sophie Margrethe f. Jensen.

Gift i Odense 14. Juli 1923 med Agnes Dyveche von Baden, født 23. November 1895, D. a. Læge Gustav Torkel v. Baden og Camilla f. Sørensen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Næstved fra 1. Marts 1912 til Medhjælpereksamen Oktober 1915 (II Kar.), konditionerede paa Karise Apotek fra 1. November 1915 til s. D. 1916 og tog farm. Kan-

didateksamen April 1918 (I Kar.). Konditionerede derefter paa Løve-Apoteket i Næstved til 1. November 1918 og var derefter ansat i Akts. Det danske Medicinal- og Kemikalie-Kompagni, først et halvt Aar i Akts. Th. Lose & Co. i København og derefter i Odense som Prokurist i Akts. Gustav Lotze. Købte i 1925 Hjorte-Apoteket i Kø-



Hjorte-Apotekets Fæcade, 1927.

benhavn af Enkefru Piper for 325.000 Kr. til Overtagelse 1. Maj s. A. og fik Bevilling dertil 27. Marts 1925.

I Efteraaret 1925 blev foretaget en ret omfattende Ombygning og Modernisering af Apotekets Lokaler.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Til Biografi af Nic. Tychsen er væsentligst benyttet hans egen Selvbiografi (fuldendt af Sekretær Didrichsen) i »Theoretisk og Praktisk Anvisning til Apotekerkunsten«, Kbhvn. 1804.
- 2) Supplik Protokol 1788 I, 7 W. A. 1065.
- 3) J. W. Flood: Norges Apotekere, Kristiania 1908, S. 110—111.



- \*) Hof- og Stadsrettens Forsegings-, Registrerings- og Behandlingsprotokol.
  - \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
  - \*) Patriciske Slægter. Fjerde Samling. Kbhvn. 1919 (Slægten Glahn).
  - \*) 2. Depart. Registr. 1842, Fol. 108, Nr. 232.
  - \*) Nekrologer i »Archiv for Pharmaci & Chemi« ,1900, S. 130 og »Farm. Tidende« 1900, S. 116; Omtale af botanisk Virksomhed se J. Lind: Botaniserende Farmaceuter (Farm. Tid. 1915).
-

## VARDE APOTEK

I 1749 ansøgte Apoteker i Kolding Chr. Corn. Eilschou om Tilladelse til at anlægge et Filialapotek enten i Varde eller Ringkøbing; efter Stiftamtmandens Forslag blev sidstnævnte By den udvalgte (jvf. II S. 285). Varde fik dog omtrent samtidigt et Medicinudsalg, idet Poul Christian Ambders 9. Januar 1750 fik Bevilling som Enekirurg i Varde, Skads Vester, Øster og Nørre Herred samt til tillige at udøve medicinsk Praksis og holde *et lidet Husapotek*.<sup>1)</sup>

Ambders havde Uddannelse baade som Kirurg og Farmaceut. Han disciplinerede fra 1725 i Husum og konditionerede i samme Bys 2 Apoteker til 1833 og havde samtidigt øvet sig i Kirurgi; gik derefter som Kirurg i hollandsk Tjeneste paa Grønlandsfart; studerede derefter Medicin ved Universitetet i Halle og blev der i April 1742 Licent. med.; han praktiserede i Aabenraa, da han i 1749 fik Opfordring til at nedsætte sig i Varde. Han døde sammen med Hustruen (født Lohmann) 29. December 1763 (druknede paa en Køretur i Forum Aa ved Varde under pludseligt indtrædende Højvande).<sup>2)</sup>

Som Ambders Efterfølger udnævntes 7. September 1764 Kirurgen Ferdinand Martini.<sup>3)</sup>

Et selvstændigt privilegeret Apotek fik Varde først i Aaret 1800.

### RUDOLF HELMS.

Født i Horsens 28. April 1774, S. a. Købmand Henrik Helms og Ellen Marie Toxen, død i Varde 14. Juli 1833.

Gift 1) med Anna Sofie Brøndsted, D. a. Provst Brøndsted i Horsens, død i Varde 20. Januar 1804. (Provst Christian Brøndsted var i Følge Wibergs Præstehistorie gift 1) med Johanne Kirstine Hansdatter Hatting, død 1779, 2) med Mette Augusta Petersen, død 1832).

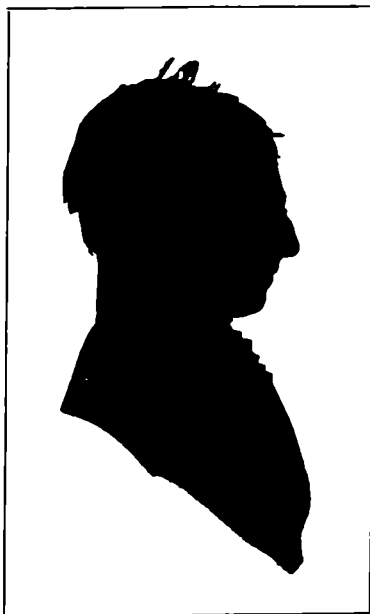
2) med Mathilde Augusta Fridsch, født i Ribe 20. Oktober 1788, D. a. Justitsraad, Provinsialmedikus Andreas Frausing Fridsch og Charlotte Hedvig Matthiesen, død i Varde 28. April 1884.

Efter Forældrenes Død blev Rudolf Helms opdraget hos Apoteker Jacob Helms i Horsens; i 1788 blev han Discipel paa Løve-Apoteket i Flensborg: Læretiden varede 5 Aar, hvorefter han konditionerede smst. 1 Aar og derefter i Horsens i 1½ Aar til Mikkelsdag 1796 og derfra 1 Aar paa Kong Salomons Apotek i København; 15. September 1797 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>5)</sup>

21. Februar 1800 fik han Bevilning til at anlægge et Apotek i Varde, da Indvaanerne der og i Omegnen meget ønskede et saadant formedelst den lange Vej til nærmeste Apotek (i Ringkøbing); i Betragtning af Stedets liden Størrelse blev det iøvrigt tilladt ham »at drive hvilken som helst anden lovlig Næringsvej, han maatte finde for sig bekvem«. <sup>6)</sup> Apoteket indrettedes i Ejendommen paa Hjørnet af Vester- og Nørregade, samme Sted hvor det endnu er beliggende:

det var dengang en lav og langstrakt Ejendom med Have mod Vestergade. — I Januar 1800 plantede Rudolf Helms midt paa Apotekets Gaardsplads en ung Lind, hentet fra Kirkegaardsdiget i Ribe; Træet staar der endnu, og Overleveringen fortæller, at den Dag, det molesteres eller forgaar, brænder Apoteket.<sup>7)</sup> (Ved den store Brand i Varde i Juni 1821, da den halve By ødelagdes, forblev Linden uskadt, og Apoteket brændte ikke, skønt Ilden opstod i Naboejendommen).

Ved Bevilling af 3. Oktober 1832 anlagde han et *Filialapotek paa Fanø*. Han havde Titel af Assessor pharmaciae. Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Sønnen A. F. Helms som Bestyrer, indtil hun i 1837 overdrog det til denne.



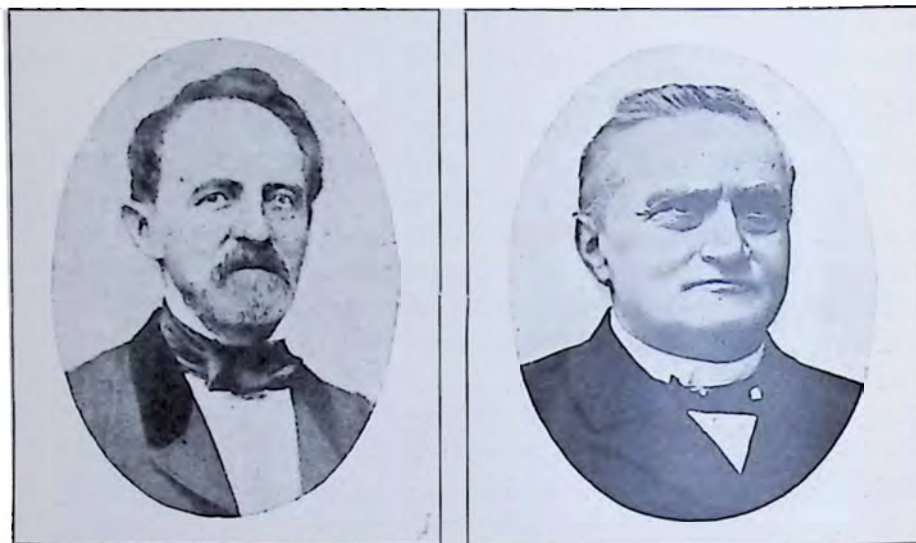
Rudolf Helms.

ANDREAS FRIDSCH HELMS.

Født i Varde 11. August 1808, S. a. foregaaende Apoteker og dennes 2. Hustru, død i Varde 26. Juni 1880.

Gift 11. September 1846 med Margrethe Adamine Juliane Holst, D. a. Købmand ... Holst i Aalborg, død i Varde 3. December 1857.<sup>o</sup>)

Han blev Discipel 1824 og tog farm. Kandidateksamen 1831 I



A. F. Helms.

R. C. C. Nielsen.

(Laud.). Efter Faderens Død blev han, som ovenfor nævnt, Bestyrer af Varde Apotek for Moderen, indtil han i 1837 købte det af hende for 18,000 Rdl. r. S. + en aarlig Livrente til hende paa 332 Rdl. r. S. samt fri Bolig med Have i den sydlige Del af Ejendommen for Livstid. 12. August 1837 fik han Bevilling til Varde Apotek med tilhørende Filialapotek paa Fanø.<sup>o</sup>) I 1848 overdrog han Apoteket paa Fanø til sin Broder Ch r. A u g u s t H e l m s, der 9. Maj d. A. fik Bevilling til at drive det som selvstændigt Apotek (se »Nordby Apotek paa Fanø«); i 1869 solgte han Varde Apotek til R. C. C. N i e l s e n og blev derefter boende i Varde som Partikulier til sin Død.

I 1875 stiftede han et Legat paa 1000 Kr. for værdige og trængende Familier eller enlige Personer af begge Køn i Varde.

RASMUS CHRISTIAN CORNELIUS NIELSEN.

Født i Eckernførde 4. Marts 1839, S. a. senere Stiftamtmand i

Ribe Henrik Christian Nielsen og Jacobine Laurence Eilschou (D. a. Apoteker i Ribe C. C. Eilschou), død i Varde 7. Januar 1920.

Gift med Marie Lautrup (fra Estrup), død 22. April 1910 i Varde.

Var Discipel paa Ribe Apotek fra 1855 til Medhjælpereksamen ved Ribe Stiftsfysikat 1859 (I Kar.), konditionerede 2 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1865 I (Laud.). Var derefter paa Gl. Torvs



Varde Apoteks Ejendom, fot. 1927.

Apotek i København fra 1. Februar 1865 til 1. Maj 1866 og tog derfra til Løve-Apoteket i Vejle, hvor han var, indtil han i 1869 overtog Varde Apotek. Dette købte han for 65,000 Rdl. + Forbehold af den gamle Fru Helms' frie Dispositionsret for Livstid over Enkesædet i den sydlige Del af Ejendommen; Bevilling fik han 1. Juni 1869.

Straks efter Overtagelsen foretog han forskellige Forbedringer ved Apotekets Lokaler »paa en hensigtsmæssig og tidssvarende Maade«. I 1879 lod han den gamle Apoteksejendom nedrive, og paa Tomten opførtes i dette og det følgende Aar den nuværende Ejendom, i hvilken Apoteket fik gode, tidssvarende Lokaler. — Ved Bevilling af 18. December 1883 oprettede han et *Hjælpeapotek* i Es-



H. C. A. Friis.

bjerg, som blev selvstændigt fra 1. Februar 1895 (se »Krone-Apoteket i Esbjerg«). Af Apoteket i Varde var han Indehaver til sin Død, i godt 50 Aar; fra 1. Februar 1902 blev det dog drevet med efterfølgende Apoteker H. A. Friis som ansvarlig Bestyrer.

**HANS CHRISTIAN  
ASBJØRN FRIIS.**

Født i Tønder 17. Marts 1870, S. a. Læge, Dr. phil. Gabriel Michael Friis og Catharina Margaretha Friis.

Gift i Varde 24. April 1902 med Jakobine Christine Nielsen, født 3. Februar 1872, D. a. Apoteker i Varde Rasmus Chr. Corn. Nielsen og Marie Christine Nielsen.



Varde Apoteks Officin, fot. 1927.

Var Discipel paa Blaagaards Apotek i København fra 1. Februar 1888 til Medhjælpereksamen i Januar 1892 og tog farm. Kandidat-eksamen Juni 1893 (mg.). Konditionerede paa Nykøbing Mors Apotek 1. August 1893 til 1. August 1899 (afbrudt af Militærtjeneste April—Oktober 1894) og derefter paa Faaborg Apotek fra 1. November 1899, indtil han fra 1. Februar 1902 blev Bestyrer af Varde Apotek (Autorisation 23. December 1901). Købte Apoteket efter R. C. C. Niensens Død ved Kontrakt af 1. Juli 1920 for 380,000 Kr. og fik Bevilling dertil 4. August 1920.

Revisor i Danmarks Apotekerforenings Ribe-Ringkøbing Kreds.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Oxbøl og Aarre og Leverance til den distribuerende Læge i Oxbøl (2 Aar af 3 skiftende med Nørre Nebel Apotek).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Varde Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> Jyske Registre 1749—51, Fol. 307, Nr. 7.

<sup>2)</sup> K. Carøe: Den danske Lægestand I, S. 4.

<sup>3)</sup> » » » » II, S. 43.

Jyske Registre 1762—66, Fol. 456, Nr. 240.

<sup>4)</sup> Petersen: Den danske Medicinallovgivning I, S. 118.

<sup>5)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>6)</sup> 5. Depart. Registr. Nr. 145, <sup>21</sup>/<sub>2</sub> 1800.

<sup>7)</sup> Ludvig Murtfeldt: Kulturbilleder fra det gamle Varde (meddelt i Uddrag i »Archiv for Pharmaci og Chemi«, 1900, S. 79 ofl.).

<sup>8)</sup> Personalialia vedr. Slægten Helms fra »Stamregister over Slægten Helms«, S. 20.

<sup>9)</sup> 3. Depart. Registr. Nr. 399, <sup>12</sup>/<sub>4</sub> 1837.

## LØVE-APOTEKET I SKIVE

I 1711 skrev Stiftamtmand i Viborg, Baron Frederik Krag til Kongen, at der ikke fandtes noget Apotek i Skive, hvilket var til stor Ulempe for Byens og Egnens Beboere, saafremt den store Pest, som netop paa den Tid hærgede Sjælland, ogsaa skulde naa dertil. Indbyggerne havde desaaarsag henvendt sig til ham, og han bad nu om Befaling til at tilholde Stiftlets privilegerede Apoteker *Johann Weischer* i Viborg at sende en god Apotekersvend til Skive med de fornødne Medikamenter for der at kunne betjene enhver, som behøvede hans Tjeneste. Saafremt Weischer ikke godvillig vilde paatage sig det, bad han tillige om Tilladelse til at maatte opsøge en anden, som var villig dertil. 22. August s. A. udstedtes et kgl. Reskript til Krag med den ønskede Tilladelse.<sup>1)</sup> Ved Skrivelse af 12. September undskyldte Weischer sig med, at det var ham umuligt at sende nogen Apotekersvend til Skive (jvf. I, S. 68). Amtmanden har dog formentlig alligevel faaet et Resultat af sine Bestræbelser; i al Fald blev der 20. December 1712 udstedt Bevilling for *Ernst Sievers* til at maatte oprette et Apotek i Skive; noget nærmere om dette Apoteks eventuelle Eksistens har ikke kunnet oplyses.

Først i 1801 kom der Apotek i Skive, og det blev ejendommeligt nok alligevel en af Viborg Apotekerne, der oprettede det, idet det ældste Apotek i Skive, det nuværende *Løve-Apotek*, er *oprettet som Filialapotek* af Svane-Apoteket i Viborg.

PETER VALEUR,

som fra 1798 til 1829 var Apoteker i Viborg Svane-Apotek (jvf. I, S. 77—78), fik ved Kancelli-Resolution af 21. April 1801 Tilladelse til at holde et Filial- eller, som det kaldtes, *Reserve-Apotek* i Skive. Som Bestyrer af dette fungerede senere, fra 1806, den senere Indehaver af Apoteket *P. C. F. Siesemsen* (se nedenfor).



I 1806 ansøgte cand. pharm. Friederich August Maack\*) om Bevilling til at anlægge et Apotek i Skive; Ansøgningen blev dog i Henhold til »de oplyste Omstændigheder« afslaaet ved Kanc. Skrivelse af 20. December 1806.<sup>2)</sup> Valeur er aabenbart blevet bange for den optrædende Konkurrent og ansøgte om at faa meddelt kgl. Privilegium paa Apoteket i Skive. Kancelliet udbad sig herover Sundhedskollegiets Betænkning, og dette udtalte, at saalænge Valeur besørgede Indretningen med i Skive at holde en autoriseret Svend med de fornødne Medikamenter, vilde Kollegiet aldrig anbefale noget »ordentligt« Apoteks Anlæg der i Byen ved nogen anden, hvorfor man ikke kunde indse, at Bønhørelsen af hans Ansøgning kunde være ham til nogen større Nytte. Kancelliet tilskrev derefter 21. Marts 1807 Stiftamtmanden, at Valeurs Ansøgning var afslaaet.<sup>3)</sup>

I 1810 ansøgte Valeur om Tilladelse til at maatte sælge den ham i 1801 meddelte Rettighed til at holde Filial-Apotek i Skive, og samtidig ansøgte Apotekets Bestyrer P. Siemsen om Bevilling som Apoteker der i Byen og meddelte, at Valeur var villig til at overlade ham det derværende Apotek med tilhørende Indretning.<sup>4)</sup> Ansøgningen blev bevilget (se nedenfor).

(Biografi se »Svane-Apoteket i Viborg«).

#### PETER CASPAR FERDINAND SIEMSEN

fik 31. August 1810 Bevilling som Apoteker i Skive; han skulde i Følge denne have Apoteket fuldstændigt indrettet og aabent til Udsalg inden et halvt Aar efter Bevillingens Dato.<sup>5)</sup> Dette meddeltes af Kancelliet til Stiftamtmanden i Skrivelse af 1. September s. A. med den Tilføjelse, at »man skal derfor ikke lade ubemærket, at den Valeur forhen tilstaaede Rettighed til at holde Filialapotek i Skive nu maa anses for ophævet«. Under s. D. meddeltes det F. A. Maack, som samtidigt med Siemsen igen havde ansøgt om Bevilling som Apoteker i Skive, at Ansøgningen ikke kunde bevilges, »da tvende Mænd ikke kan ernære sig som Apoteker i Skive«.<sup>6)</sup>

Allerede 2 Aar efter solgte Siemsen Apoteket til C. F. F. Heiberg og blev selv s. A. Apoteker i Nykøbing paa Mors.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Nykøbing p. Mors«).

\*) Fr. Aug. Maack. Født 1784, Discipel paa Svane-Apoteket i København 1798—1803, farm. Eksamen 29. Juni 1804; død 1836 som Rodemester i København.

## CHRISTOPHER FREDERIK FABRICIUS HEIBERG

købte Skive Apotek i 1812 og fik Bevilling dertil 2. Oktober s. A.?) Som Forgængereren drev han kun i ca. 2 Aar Apoteket, hvorefter han solgte det til J. D. Beckmann og selv overtog Apoteket i Frederikssund.

(Biografi se »Frederikssund Apotek«).

## JOHAN DIDERIK BECKMANN.

Født i Boeslunde 22. September 1791, S. a. Sognepræst Henrik Beckmann og Marie Engmann, død i Skive 1835.

Gift med Laura Blicher, D. a. Sognepræst i Vorning Jørgen Blicher.\*)

Han undervistes privat hjemme i de fornødne Skolekundskaber og blev efter Konfirmationen Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København fra Mikkelsdag 1805 til Paaske 1811; efter Læretiden fik han privat Manuduktion og bestod farm. Eksamen 30. September 1811 (haud ill.).\*) Han konditionerede derefter paa Viborg Apotek, indtil han ved Bevilling af 27. Januar 1815 overtog Skive Apotek, som han drev til 1830, da han solgte det til H. S. Lund. — Han var tillige Postmester i Skive og varetog denne Stilling til sin Død.

Under Opholdet i Viborg har han aabenbart været en ivrig og interesseret Deltager i det selskabelige Liv. Til en offentlig Maskerade i Hagemanns Gaard i Viborg 12. April 1814 til Fordel for Fondet for kvæstede Krigere sælges Billetterne hos Provisor Beckmann paa Apoteket; og i »Den Viborger Samler« indkalder han 6. Juli s. A. forskellige Ting, der mangler i »det dramatiske Selskab«s Garderobe, og 12. December indkalder han Selskabets udlaante Bøger.

Efter at være bleven Apoteker i Skive kastede han sig med stor Iver over Dyrkningen af Haveplanter og Salg af Blomsterfrø. I »Den Viborger Samler« findes i Aarene 1816—22 adskillige Annoncer herom. Som Eksempel skal anføres (D. V. S. Nr. 28. 7. Marts 1818):

»Hos Undertegnede er fra Dato alle Sorter lybsk Hauge- og Blomsterfrøer at erholde. — Hr. Apotheker Siemsen i Nyekiøbing — Kjøbmand M. Møller i Thisted — og Boghandler Gjærn i Vi-

\*) I »Kjøbenhavns Morgenblad« for 21/2. 1825 findes trykt en »Vise ved en Apothekers Bryllup« underskrevet »Geert Westphaler«. Visen er skrevet af St. St. Blicher og, skønt ingen Navne nævnes, er der ingen Tvivl om, at den er skrevet ved Beckmanns Bryllup med Laura Blicher (jvf. iøvrigt »Steen Steensen Blichers Livs-Tragedie i Breve og Aktstykker« ved Jeppe Aakjær. Kbhvn. 1903, I, S. 162—64).

borg, modtager mine Comitioner, hvilke Stæder Frøet af Vedkommende Portofrie bliver at modtage.

Apotheket i Skive, d. 5te Marts 1818.

*J. D. Beckmann.*

I samme Blad for 14. November gør han opmærksom paa, at han i sin Have har haft Hvidkaalshoveder, der har vejet over 17 Pd., hvad han ikke ansaa for nogen Sjældenhed.<sup>8)</sup>

#### HENRICH SØRENSEN LUND.

Født i Kalundborg 22. Januar 1798, S. a. Borger og Maler smst. Jens Christensen Lund og Dorothea Cecilie Buchwaldt, død 1873 i Tviis Sogn ved Holstebro.

I Eksamensprotokollen anføres følgende om hans Uddannelse: Hans Moder, som 2 Aar efter hans Fødsel var blevet Enke, opdrog ham indtil hans 9. Aar, da hans Onkel Agent Buchwaldt i Viborg tog ham i sit Hus og som Fader sørgede for ham til hans 14. Aar. Da han nu bestemte sig til Farmacien, kom han i Lære hos Apoteker Faith i Randers (Løve-Apotek), hvor han disciplinerede i 6 Aar. 1817 i Juli underkastede han sig den befalede Tentamen pharm. hos Stiftsfysikus Hahn i Aarhus, der fandt ham duelig. I Maj 1818 tog han til Apoteker Brummerstedt i Nykøbing Sj., hvor han fandt, hvad han før havde manglet, Tid til at studere og en tjenstvillig Mand til at lære ham alt, hvad hans Tid tillod ham. I November 1818 tog han til København for ved Hjælp af Forelæsninger og Manuduktion at studere til Eksamen. 4. Maj 1819 bestod han farm. Eksamen (Laud.).<sup>9)</sup>

Ved Bevilling af 10. December 1824 blev han Apoteker i Nykøbing Mors, men solgte dette allerede i 1826 (jvf. dette Apotek). I Februar 1829 ansøgte han om Bevilling til Svane-Apoteket i Viborg, som han havde købt af Peter Valeur for 30,000 Rdl. r. S. I sin Ansøgning skriver han, at han efter i 1826 at have solgt Apoteket i Nykøbing har tabt en Del af, hvad han ejede, ved anden Handel; han viste sig heller ikke i Stand til at udrede den store Købesum for Viborg Apotek og maatte lade Handelen gaa tilbage; den for ham til dette Apotek under 3. April 1829 udstedte Bevilling blev derfor 9. s. M. kasseret i Kancelliet (jvf. I, S. 78). Ved Kontrakt af 29. Marts 1830 købte han derefter Skive Apotek for 13,500 Rdl. r. S.; 14. August ansøgte han om Bevilling, som udstedtes 14. September 1830.<sup>10)</sup>

Allerede det følgende Aar solgte han Apoteket til J. V. A r n t z e n og var derefter i en lang Aarrække Møllejejer ved Holstebro.

### JENS VALENTIN ARNTZEN

købte 1831 Skive Apotek og fik Bevilling dertil 29. Juli s. A.<sup>11)</sup> Arntzen havde tidligere været Indehaver af Apotekerne i Mariager og Sæby Jyll., og det synes, som om han allerede i 1828 har været Køber af Apoteket i Skive, thi 10. December d. A. fik han Tilladelse til at maatte svare 5 pCt. af et Laan paa 4800 Rdl., som han agtede at optage paa 2. Prioritet i den under Mtr. Nr. 72 paa Skive Bys Slotsgade beliggende Gaard med deri indrettede Apotek; nogen Bevilling for ham er dog ikke udstedt i dette Aar. Apoteket i Skive solgte han 1835 til Ch r. A. J ø r g e n s e n og købte selv s. A. Apoteket i Randers (jvf. I, S. 385—87).

Den Ejendom, der her er Tale om, er den samme, hvori Apoteket endnu findes (Slotsgade, nuv. Nr. 2, Hj. af Søndergade), og hvori det sandsynligvis har været hele Tiden. I den første halve Snes Aar har Apoteket dog i saa Fald boet til Leje, men ved Kontrakt af 15. Oktober 1810 købte Apoteker P. C. F. S i e m s e n Ejendommen af Niels Steenberg, Sogndegn til Skive og Resen, for 2250 Rdl. (Steenberg havde 1797 købt den for 532 Rdl.).<sup>12)</sup>

(Biografi se »Løve-Apoteket i Randers«).

### CHRISTIAN ALBRECHT JØRGENSEN

købte 1835 Skive Apotek for en Købesum af 17,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 11. December 1835; i 1847 solgte han det til Niels Nielsen og blev 4 Aar senere Apoteker i Kjettrup; inden han overtog Skive Apotek, havde han i 5 Aar været Forpagter af Dom-Apoteket i Roskilde (jvf. I, S. 474).

(Biografi se »Fjerritslev Apotek«).

### NIELS NIELSEN.

Født i Ribe 9. Januar 1811, S. a. Amtsforvalter Rasmus Nielsen og Abalone Christine With, død i Odense 11. August 1899.

Gift med Ulrikke Charlotte Marie Thormann, død 28. September 1903.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense 1827—1831 og tog farm. Kandidatsamen 1833 I (Laud.). Konditionerede derefter indtil 1839 paa Løve-Apoteket i København og paa Køge Apotek,

hvorefter han blev Mølleejer i Nærheden af Bogense. I 1847 købte han Skive Apotek for 26,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 9. November s. A. I 1868 solgte han det til G. J. N. N o r g a a r d og etablerede sig da som Vinhandler i Randers, hvilken Virksomhed han saa sig nødsaget til at opgive i 1897. De sidste Aar boede han hos en Datter i Odense, paa forskellig Maade haardt hjemsøgt af Skæb-  
nen.<sup>13)</sup>

**GERHARD JOHAN NICOLAI  
NORGAARD.**

Født 31. August 1842 paa Gl. Viffertsholm ved Bælum, S. a. Distriktskirurg Christian Vilhelm Norgaard og første Hustru Elisabeth Charlotte Sønnichsen, død i Hellerup 27. Juli 1905.

Gift med Petrea Magdalene Feller, født 26. Februar 1844, død 26. Januar 1917.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Randers 1858—1862, tog Medhjælpereksamen ved Aarhus-Randers Fysikat (I Kar.)

og farm. Kandidateksamen 1864 I (Laud.). Købte Skive Apotek til Overtagelse 1. August 1868 for 65,000 Rdl.; Skødet udstedtes 31. Juli s. A. (tingl. 7. August) og omfatter Ejendom Mtr. Nr. 72 af Skive Købstads Bygrunde af Hartkorn 3 Fdk. 1 Alb. med samtlige paa-  
staaende Bygninger samt tilliggende Grund, Gaards- og Haveplads samt Apotek med Privilegium, Inventar og Varelager;<sup>14)</sup> Bevillingen udstedtes 13. November 1868. Han indrettede nyt Materialkammer i 1877 og lod i Aarenes Løb foretage en Del forskellige mindre Ombygninger samt forsynede Apoteket med nyt Inventar; selve Ejendommen udvidede han ved Tilbygning af den sydlige Sidefløj med Vagtrum og Lagerkælder. 1904 solgte han Ejendom og Apotek til J. S. F. M ø l l e r.

G. J. N. Norgaard var fra Maj 1885—1891 Medlem af Bestyrelsen for »Danmarks Apotekerforening«; i Skive var han i en Aarrække Medlem af Byraadet og Indehaver af mange andre kommu-



G. J. N. Norgaard.

nale Tillidshverv. Han var i det hele en meget anset Mand i Byen, og denne havde ogsaa meget at takke ham og hans Hustru for i de store Gaver og Legater, de oprettede. — 15. November 1888 udnævntes han til Ridder af Dannebrog, 19. Juli 1898 til Dannebrogsmænd.

Ved Fundats af 27. Oktober og 1. November 1882 (kgl. stadfæstet 14. August 1883) oprettedes »Apoteker Norgaards og Hustrus Børnehjem i Skive« (Asylgade Nr. 4); det bestyres af Kirkeinspektionen under Stiftsøvrighedens Tilsyn. — Norgaard og Hustrus Asyllegat (1926 = 14,950 Kr.) tilfaldt Børnehjemmet 1918 efter Fru Norgaards Død.



J. S. Feller Møller.

Ved Fundats af 1. December 1885 (kgl. stadfæstet 24. Februar 1886) oprettedes »Apoteker Norgaard og Hustrus Legat for værdige Trængende af Arbejdsklassen i Skive« (Kapital 1926 = 16,000 Kr., hvoraf de 1000 Kr. blev udbetalt straks, Resten i 1918 efter Fru Norgaards Død); det bestyres af Byraadet.

Ved Fundats af 2. August 1890 (kgl. stadfæstet 21. Oktober s. A.) opførtes »Apoteker Norgaard og Hustrus Arbejderhjem i Skive« (Havnevej Nr. 5); det bestyres af Byraadet. — Norgaard og Hustrus Legat til Arbejderhjemmet (1926 =

16,360 Kr.) tilfaldt dette 1918 efter Fru Norgaards Død.

Ved Fundats af 24. December 1893 (kgl. stadfæstet 1. December 1894) oprettede Norgaard og Hustru »Skive Kirkes Legat« med 100,000 Kr. til Opførelse af en ny Kirke i Skive eller Ombygning og Udvidelse af den gamle. Norgaard udbetalte straks 35,000 Kr. og Resten blev staaende som Prioritet i Skive Apotek med Ejendom og skulde afdrages med 2000 Kr. om Aaret (Renterne tilfaldt Norgaard og Hustru i deres Levetid). — 21. Juni 1896 nedlagdes Grundstenen til den nye Kirke, og det følgende Aar skænkede Norgaard dertil den nuværende smukke Altertavle (malet af Professor A. Jerndorff).

### JOHAN SOPHUS FELLER MØLLER.

Født i Randers 11. Maj 1859, S. af Adjunkt Mads Simon Møller og Anna Kirstine f. Feller.

Gift 6. Oktober 1891 i Ordrup med Karen Ragnhild Brask, født i

Holstebro 28. April 1869, D. a. Overretssagfører Jens Brask og Nanna f. Rygaard.

Var Discipel paa Skive Apotek fra 1. August 1874 til Medhjælpereksamen Juni 1877 ved Viborg—Thisted Fysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1879 II (Laud.); afsluttede Militærtjeneste med Løjtnantseksamen. Konditionerede paa Holstebro Apotek fra 1. September 1879 til s. D. 1880 (herunder en kort Tid Bestyrer



Love-Apoteket i Skive. Facade 1919.

af det dertil hørende Hjælpeapotek i Struer) og derefter paa Skive Apotek. Købte dette til Overtagelse 1. Juli 1904 for 275,000 Kr. (Ejendom 40,000, Varer og Inventar 20,000, Privilegium 215,000 Kr.); Bevillingen udstedtes 28. September 1904, Skødet 16. Oktober s. A. (tingl. 28. s. M.).<sup>14)</sup> Solgte Apoteket Maj 1907 til V. F. Hirth. — Paa Grund af Gadeudvidelse mageskiftedes i 1906 ca. 300 Kvadratalen paa Ejendommens Nordside med et tilsvarende Areal paa Sydsiden.

J. S. F. Møller var Formand for »vestjyske Apotekerforening«, Medlem af Skive Byraad, Formand for Grundejerforeningen og for Turistforeningen i Skive; Kommunens Tillidsmand ved Forhandlingerne ang. den da projekterede Skive—Skern Bane og Formand

for en Kommission ang. Trafikforhold i Vestjylland, nedsat af Handels- og Landboforeningerne i Viborg, Thisted og en Del af Ribe Amter. Blev 1906 tilbudt Udnævnelse til Ridder af Dannebrog men nægtede Modtagelsen. — Bor nu som Rentier i Hellerup.

### VILHELM FABER HIRTH

købte Apoteket Maj 1907 til Overtagelse 1. Juli s. A.; Købesummen var 380,000 Kr., Bevillingen udstedtes 28. September 1907; solgte Apoteket Maj 1919 til E. G. Esfelt.

Var tidligere Apoteker i Rønne, senere i Gram.

(Biografi se »Gram Apotek».)



E. G. Esfelt.

### EMIL GEORG ESFELT.

Født i Hurup 6. Oktober 1887, S. a. Gaardejer Carl Anton Grelenius Nielsen og Ane Kirstine f. Jessen. (Navneforandring April 1911).

Gift i Dollerup 5. December 1911 med Ane Dorthea Hansen, født i Skive 26. Maj 1888,

D. a. Direktør Gregers Hansen, Dollerup Mølle pr. Skelhøje, og Mogenete Margrete f. Andersen.

Var Discipel paa Hjultorvets Apotek i Viborg 15. Oktober 1903—2. Oktober 1905 og paa Løve-Apoteket i Skive 4. Oktober 1905—20. Februar 1907, tog farm. Medhjælpereksamen April 1907 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1909 (II Kar.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Skive 1. Maj—1. November 1907 og 1. Maj 1909—15. Juli 1919. Købte dette Apotek ved Kontrakt af 27. Maj 1919 (tingl. 3. Oktober s. A.) til Overtagelse 24. Juli s. A., Købesummen var 430,000 Kr., Skødet udstedtes 10. September s. A. (tingl. 3. Oktober) og Bevillingen 7. Juli s. A.

Apoteksejendommens samlede Areal er nu 2814 Kvadratmeter, hvoraf 338 bebygget; Facaden mod offentlig Gade er 187 Meter. 28. Februar 1919 blev Ejendommen optaget i Klasse B i Henhold



til Lov om Bygningsfredning men er 13. November 1924 igen slettet. — Kort efter Overtagelsen lod Apoteker Esfelt Apoteket ombygge, hvorved bl. a. Indgangen til Apoteket blev forandret (jvf. Billederne S. 477 og 479).

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Hald pr. Høislev



Love-Apoteket i Skive. Facade efter Ombygning. 1921.

(opr. ved Bevilling af 22. April 1914). — Apoteket havde tidligere Leverancer til de distribuerende Læger i Høislev, Stoholm og Sjørup men har nu ingen.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek en Del spredte Optegnelser.

\*) Supplik Protokol 1711, II Halvaar, 140.

Jyske Tegnelser 70, 2<sup>o</sup>/<sub>4</sub> 1711.

\*) 5. Depart. Brevbog 2407, 2<sup>o</sup>/<sub>12</sub> 1806, 1. G. 1539.

\*) 5. » » 11, 2<sup>o</sup>/<sub>1</sub> 1807; 546, 2<sup>o</sup>/<sub>1</sub> 1807, 1. G. 1717.

\*) 5. » » 403, 1<sup>o</sup>/<sub>2</sub> 1810.

\*) 5. » Registr. 1808.9.10, Fol. 399, Nr. 332.

- \*) 5. Depart. Brevbog 1810, 1125, 2/4; II, 1549, 1552.
- \*) 5. » Registr. 1811.12.13, Fol. 210, Nr. 724.
- \*) J. D. Beckmann var den første Indehaver af det i 1826 nyoprettede Embede som Postmester i Skive.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*\*) 3. Depart. Registr. 1828—30, Fol. 445, Nr. 1736.
- \*\*) 3. » » 1831—33, Fol. 132, Nr. 397.
- \*\*) Bogen om Skive i Anledning af Købstadens 600 Aars Jubilæum den 15. August 1926, S. 348.
- \*\*) Nekrolog i »Farm. Tidende« 1899.
- \*\*) Dokument i Apotekets Besiddelse.



# LØVE-APOTEKET I HADERSLEV

LORENZ HENNING JACOBSEN.

Da Indehaveren af Hjorte-Apoteket i Haderslev Nicolaus Gottfried Sass døde i August 1800 (jvf. I, S. 128), blev cand. pharm. L. H. Jacobsen, efter at have bestaaet farm. Eksamen 2. Oktober 1800, Bestyrer af Apoteket, indtil dette overtoges af C. H. P. Langheim, som købte det ved Auktion 19. Juni 1801. Jacobsen havde ogsaa budt paa Apoteket, men hans Bud var for lille og blev derfor ikke antaget. For alligevel at opnaa sin Hensigt at blive Apoteker i Haderslev ansøgte han Kongen om Bevilling til at anlægge et nyt, andet Apotek der i Byen. Langheim protesterede ret naturligt kraftigt derimod og støttedes i sin Protest af Amtmanden og af Fysikus, Dr. med. Schumacher. Jacobsen derimod støttedes af Magistraten, som fremhævede, at han havde tilbudt at deltage i alle Byens Pligter lige med andre Borgere og desuden betale 100 Mk. aarligt til den kgl. Kasse. Tyske Kancelli indstillede 23. Juli 1802, at der tildeltes Jacobsen Privilegium paa de tilbudte Betingelser, og samme Dag, som Langheim fik sin Bevilling til Hjorte-Apoteket, fik Jacobsen, 20. August 1802, Bevilling til at anlægge det nye Apotek, det nuværende Løve-Apotek.<sup>1)</sup> (Bevillingen blev kgl. konfirm. 20. Maj 1817).

Jacobsen indrettede Apoteket paa samme Sted i dav. Biskopgade (nu Apotekergade), hvor det stadig er beliggende; han drev tillige Handel med Urtekram samt fortsatte en af hans afdøde Svigerfader indrettet Tobaksfabrik.<sup>2)</sup> I 1810 ansøgte han om Bevilling som Apoteker i Aalborg; dette blev afslaaet, da Apoteket der efter indhentet Underretning var forsvareligt og godt indrettet, og det vilde blive skadeligt for Byen og Supplikanten, om nok en Apoteker nedsatte

sig der.<sup>3)</sup> I 1828 overdrog han Apoteket i Haderslev til H. H. H a n s e n og købte det følgende Aar Svane-Apoteket i Viborg, som han drev til sin Død.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Viborg«).

### HANS HEINRICH HANSEN sen.

Født i Sieseby, S. a. Sognepræst Gottlieb Hansen og Johanne Elisabeth Tramm, død i Haderslev.



Hans Heinrich Hansen.

Gift med Johanne Bruhn.

Tog farm. Kandidateksamen i Kiel (I Kar. m. Udm.). Købte Løve-Apoteket i Haderslev af L. H. Jacobsen ved Kontrakt af 23. September 1827<sup>4)</sup> for 22,800 Rdl. r. S. til Overtagelse 1. Maj 1828. Købet omfattede Ejendommen Biskopgade Mtr. 127, bestaaende af et Bindingsværks Beboelseshus i 2 Etager, 11 Fag, og et Bindingsværks Sidehus i 2 Etager, 8 Fag, samt det i Beboelseshuset indrettede Apotek. Jacobsen ansøgte derefter om, at hans Privilegium

maatte blive overført paa H. H. Hansen; 30. Maj 1828 resolverede Kongen, at Ansøgningen maatte bevilges, og 3. Juni s. A. udstedtes Bevillingen (vgl. konfirm. 1. Juli 1842 og 24. Februar 1855).<sup>5)</sup> Ordlyden af den for L. H. Jacobsen i 1802 udstedte Bevilling kendes ikke, da Originalbevillingen og Tyske Kancellis Registrerings-Protokoller i 1864 blev afleveret til Statsarkivet i Slesvig; derimod haves Afskrift af den for H. H. Hansen i 1828 udstedte Ekstension af Jacobsens Bevilling. I Følge denne skulde Apotekeren holde sit Apotek fuldstændigt og udadleligt, til enhver Tid forsynet med gode og friske Varer, saavel Simplicia og Composita som Specerier og andre Medicinalvarer, der hørte til et velbestaltet Apotek; han skulde rette sig efter de gældende og i Fremtiden kommende Anordninger og Takst, skulde Dag og Nat sælge sine Varer til saavel Rig som Fattig, skulde lige med Byens andre Borgere deltage i alle borger-

lige Pligter samt aarligt svare en Rekognition af 53 Rdl. 32 Sk. til Amtskassen i Haderslev; iøvrigt skulde han nyde samme Friheder og Rettigheder som de øvrige Apotekere i Hertugdømmerne.<sup>o</sup>) I 1860 overdrog han Apoteket til sin ældste Søn G. O. H. H a n s e n.

#### GOTTLIEB OTTO HEINRICH HANSEN

købte, efter i et Par Aar at have bestyret Apoteket for Faderen, dette ved Kontrakt af 10. Januar 1860<sup>a</sup>) (indført 13. Oktober 1860) for 50,000 Rdl. Ejendommen, der nu betegnes som Apotekergade Mtr. Nr. 270, var indrettet som ovenfor beskrevet (i 1827), dog udvidet med »et i Nord af Grundmur opført hvælvet Laboratorium«. Overtagelsen skete 1. Januar 1860, Bevillingen udstedtes 16. Marts s. A.<sup>o</sup>) I 1863 solgte han Apoteket til sin Broder H. H. H a n s e n og overtog selv s. A. Apoteket i Næstved.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Næstved«).

#### HANS HEINRICH HANSEN jun.

Født i Haderslev 1840, S. a. Apoteker Hans Heinrich Hansen sen. og Johanne Bruhn, død i Haderslev 30. Marts 1875.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Haderslev fra 1856 til Medhjælpereksamen i Slesvig 13. Juli 1859 og tog farm. Kandidateksamen i København 1862 II (Laud.). Konditionerede efter Eksamen som Laborant paa Hjorte-Apoteket i København, indtil han fra 1. November 1863 overtog Løve-Apoteket i Haderslev, som han havde købt af sin Broder ved Kontrakt af 4. Oktober 1863<sup>a</sup>) (indført 20. August 1864) for 93,750 Mk. slesv.-holst. Cour.; Bevillingen udstedtes 9. Januar 1864. Apoteket drev han til sin Død, hvorefter det bestyredes for Arvingerne af A. C. N. F o l k e n b e r g, som fra 1. Oktober 1876 selv overtog det som Ejer.

#### AUGUST CARL NICOLAI FOLKENBERG.

Født i København 30. Juli 1850, S. a. Høker og Husejer Nicolai Johan Andreas Folkenberg og Ida Christine Frederikke f. Juulmann.

Gift i Taps ved Kolding 29. September 1876 med Brigitte Kathrine Marie Stilhoff, født i Graasten 30. Marts 1850, D. a. Gæstgiver Peter Stilhoff og Anna f. Hansen, død 27. November 1920.

Var Discipel paa Nørrebro Apotek i København fra 1. Marts



A. C. N. Folkenberg.

men (Kar. »gut«) og 11. Marts 1876 faaet »Approbation zur selbst Betriebe eines Apotheke für das Gebiet des Deutschen Reiches«. Købekontrakten er dateret 1. Oktober 1876, Købesummen var 160,000 Mk. Apoteket drev han til Januar 1898, da det overgik til E. A. H a n s e n.

Efter Salget af Apoteket flyttede A. Folkenberg til København, hvor han i Novbr. 1903 købte Chokoladefabriken »Freja« (med Maskiner, Heste, Vogne etc.) for 100,000 Kr. af Fabrikant Paul Hansens Dødsbo; denne Fabrik driver han fremdeles; har i flere Aar været

1864 til 1. Februar 1868 og tog farm. Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.); konditionerede paa Hillerød Apotek fra 1. August 1868 til 1. Februar 1870 og paa Helsingør Apotek fra 1. Februar 1870 til s. Dato 1872; tog farm. Kandidateksamen 1873 I (Laud.). Konditionerede derefter fra 1. Februar 1873 paa Løve-Apoteket i Haderslev, blev som anført Bestyrer af dette fra 30. Marts 1875 og overtog det som Ejer fra 1. Oktober 1876 efter i Marts d. A. at have erhvervet tysk Apotekereksa-



Love-Apoteket i Haderslev.

Medlem af Bestyrelsen for »Foreningen for danske Chocolate- og Sukkervarefabrikanter«.

ERNST AUGUST HANSEN,

Apotekets nuværende Indehaver, købte det af A. Folkenberg for 330,000 Rchmk. og overtog det 15. Januar 1898. E. A. Hansen, der er Søn af tidl. Fysikus i Haderslev, Dr. med. Carl Hansen (en S. a. foran omtalte Apoteker H. H. Hansen sen.), er tysk cand. pharm. (Approbation 1896).

Apotekets Ejendom er nu = Apotekergade Gade Nr. 1.

NOTER OG HENVISNINGER

- 1) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1802, II, S. 11.
- 2) Schmidt: Taschenbuch über Entstehung der Apotheken ..., Flensburg 1835.
- 3) 5. Depart. Brevbog 1810, 1, 1/1; slesv.-holst. Kanc.
- 4) Originalt Dokument i Apotekets Eje.
- 5) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1828, I, S. 137.
- 6) Afskrifter af Bevillinger og kgl. Konfirmationer tilh. fhv. Apoteker A. Folkenberg.



# HOBRO APOTEK

ANTON JACOBÆUS

fik 29. April 1803 Bevilling til at anlægge et Apotek i Hobro.<sup>1)</sup> Noget nærmere vedrørende Apotekets Oprettelseshistorie kan ikke oplyses, da hans Ansøgning og dertil hørende Erklæringer fra de forskellige Autoriteter ikke er bevarede.

I 1805 var Jacobæus, uden Resultat, Ansøger til den ledige Stilling som Apoteker paa Frederiks Hospital i København. Det følgende Aar solgte han Hobro Apotek til M. C. R o s e og overtog selv s. A. Apoteket i Rudkøbing (Bevilling 3. Oktober 1806).

(Biografi se »Rudkøbing Apotek«).

MICHAEL CHRISTOPHER ROSE.

Født i Frederiksstad i Norge 27. Januar 1782, S. a. Christopher Brynildsen Rose og Hustru Inger, død i Randers 1849. Gift?

Fra Mikkelsdag 1795 til s. D. 1800 var han Discipel paa Svane-Apoteket i Kristiania; konditionerede smst. 1 Aar til September 1801, derefter paa Hjorte-Apoteket i København til Maj 1802, paa Løve-Apoteket i Odense til Maj 1803 og de følgende 2 Aar til Maj 1805 paa Løve-Apoteket i Randers; 29. Juni 1805 bestod han i København farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>2)</sup> 22. August 1806 fik han Bevilling til Hobro Apotek, som han havde købt af Jacobæus.<sup>3)</sup>

Ved de 2 store Ildebrande i Hobro i 1812 og 1813, hvorved Halvdelen af Byen ødelagdes, blev Apoteksejendommen ikke angreben af Ilden; derimod brændte i 1813 et Apoteker Rose tilhørende, udlejet lille Hus i Adelgade.<sup>4)</sup>

I 1818 maatte Rose opgive sit Bo til Konkursbehandling. Ved Skiftesamling 18. Februar d. A. blev bestemt, at Gaarden med Apo-



tek, Privilegium, Indretning og Varebeholdning skulde sælges ved Auktion 1., 4. og 8. April s. A. Gaarden betegnes som bestaaende af 20 Fag til Gaden samt 29 Fag til Gaarden og som værende særdeles godt vedligeholdt og bekvemt indrettet til Beboelse for en Handelsmand, for hvem den især er belejlig formedelst tvende til Gaarden hørende Havepladser, hvorved haves Adgang saavel til Østersom Vestergade. En Specifikation over Apotekets Varebeholdning var til Eftersyn hos Købmand Due i Hobro, og ved en senere Bekendtgørelse meddeltes, at kun en lille Del af Købesummen skulde udbetales i tilkommende Snapsting.<sup>4)</sup>

Ved sidste Auktion blev Apoteker P e t e r V a l e u r i Viborg Køber; efter hans Begæring blev, da flere Liebhaveere havde meldt sig efter Auktionens Afholdelse, Gaard og Apotek ved Bekendtgørelse af 14. Maj 1818 sat til en ny 4. Auktion 1. Juni s. A. »til Fordel for Opbudsboet i Tilfælde, at det maatte kunne udbringes til en højere Sum end den, hvorefter Hr. Valeur er samme tilslagen«. Ved denne Auktion blev Gaarden med Apotek etc. solgt til Apoteker i Lemvig J. C. U s t v a l d t.<sup>4)</sup>

M. C. Rose døde som Medhjælper paa Løve-Apoteket i Randers.

#### JOHANNES CARL USTVALDT,

Apoteker i Lemvig siden 1813, købte, som ovenfor nævnt, Apoteket i Hobro ved Auktionen 1. Juni 1818 og var Ejer af det til 1820, da han solgte det til H. G. Helm; nogen Bevilling for ham som Apoteker i Hobro er ikke funden.

J. C. Ustvaldt var senere, fra 1822, Apoteker paa Thyholm.

(Biografi se »Hvidbjerg Apotek«).

#### HENRIK GERNER HELM.

Født i Svinninge paa Fyen 9. December 1788, S. a. Sognepræst Morten Anton Helm og Vilhelmine Kirstine Eller, død 9. Oktober 1869.

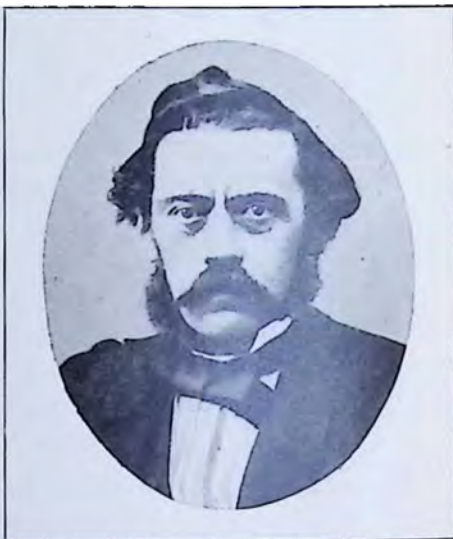
Gift med Anania Gjern.<sup>5)</sup>

Var Discipel paa Faaborg Apotek fra Maj 1803 til Maj 1809, konditionerede smst.  $\frac{1}{2}$  Aar og derefter paa Frederiks Hospitals Apotek i København; ved egen og andres Hjælp læste han i sin Fritid til farm. Eksamen, som han bestod 30. Maj 1811 (enst. Laud.).<sup>1)</sup> Ved Kontrakt af 18. August 1820 (tingl. 21. s. M.) købte

han af J. C. Ustvaldt Hobro Apotek og overtog det med det samme. Købet omfattede »forrige Apoteker Roses Gaard« der i Byen med Apotek, Privilegium, Indretning og Varer. 11. September s. A. ansøgte han om Bevilling; Ansøgningen anbefaledes af Byfogden (15. September), Amtmanden (13. Oktober) og Sundhedskollegiet (30. December s. A.), og Bevillingen udstedtes 9. Januar 1821.<sup>o</sup>) I 1855



Henrik Gerner Helm.



Martin A. Helm.

overdrog han Apoteket til sin Søn M. A. Helm, som iøvrigt døde før Faderen.

Paa Generalforsamlingen 6. August 1862 udnævntes han til Æresmedlem af Danmarks Apotekerforening, da »han udmærkede sig som en praktisk dygtig, redelig og samvittighedsfuld Apoteker samt ved sin varme, indtil sine sidste Dage vedligeholdte Interesse for sit Fag.« Han beklædte forskellige Tillidshverv i Hobro, bl. a. som Forligskommissær, Byraadsmedlem og Bestyrer af »de Fattiges Kasse.«<sup>7</sup>)

#### MARTIN ANTHON HELM.

Født i Hobro 1823, S. a. foregaaende Apoteker, død i Hobro 7. Juni 1864.

Gift med Caroline Marie Cathrine Voss, født 8. Februar 1841; (gift 2) 12. Marts 1868 med Baron Joseph Emil Adeler).

Han blev Discipel 1837 og tog farm. Candidateksamen 1846 I (haud ill.). Han konditionerede paa Hobro Apotek og fik 1855 dette overdraget af sin Fader; Bevilling til dets Drift fik han 29. Januar 1856.

Han drev Apoteket til sin Død, hvorefter hans Enke fortsatte Driften med cand. pharm. Johan Ludvig Schulstad som Provisor til 1. Januar 1867, da det overtoges af H. H. E. Hansen. J. L. Schulstad blev senere Apoteker i Horsens, Svane-Apotek (se der).

### HANS HENRIK EMIL HANSEN.

Født i Frederikshavn 1. Juni 1841, S. a. Konsul og Prokurator smst., senere Borgmester i Allinge Georg Vilhelm Hansen og Hustru f. Møller, død i Hobro 2. November 1925.

Gift 14. September 1867 med Anna Cathrine Hansen, født i Aalborg 24. Februar 1845, D.

a. Proprietær, cand. theol. Torkild Hansen og Hustru f. Kjellerup.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København fra 1. December 1857 til Medhjælpereksamen i Februar 1861 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede 2 Aar og tog farm. Candidateksamen 1864 I (Laud.). Han konditionerede nu nogen Tid i Fredericia, et Par Aar paa Løve-Apoteket i Vejle og et Aarstid paa Svane-Apoteket i Aalborg. 1866 købte han Hobro Apotek med tilliggende Jorder til Overtagelse 1. Januar 1867; Købesummen var 55,000 Rdl., Bevillingen udstedtes 12. Marts 1867.

Faa Aar efter Overtagelsen lod H. Hansen den nuværende Apoteksbygning opføre og omtrent samtidigt ombyggedes Baghuset, hvori Laboratorium, Kældere og Materialkamre. I Aarenes Løb lod han stadigt foretage mindre Ombygninger og Udvidelser; i 1877 indrettedes saaledes nyt Damlaboratorium, en ny rummelig Kælder og



H. H. E. Hansen.

2 nye Forraadskamre.<sup>8)</sup> I 1921 solgte han Apoteket til L. C. F. Sodemann.

H. H. E. Hansen var Indehaver af en Del forskellige offentlige og private Hverv. Fra 1883 Medlem af og fra 1904 Formand for Direktionen for »Spare- og Laanekassen for Hobro og Omegn«; i 1880'erne udførte han et stort Arbejde for Forsvarssagen og den frivillige Selvbeskatning (siden 1881 Formand i Hobro Forsvarsforening); han var Kirkeværge, kommunal Revisor, Formand for Realskolens Bestyrelse, Formand for Borgerforeningen, Medlem af Bestyrelsen i »Sønderjysk Forening« m. m. samt Overligningskommisær. Han var stærkt interesseret i Oldtidsforskning og har indsendt mange værdifulde Fund til Nationalmusæet. Desuden har han udført et betydeligt Arbejde for Plantningssagen og selv ladet tilplante ca. 50 Tdr. Land i Nørre Onsild Sogn ved Højmosegaard, som han ejede siden 1882. Her i »Apotekerens Plantage« blev 25. November 1917, i Anledning af hans 50 Aars Jubilæum som Apoteker, afsløret en Mindesten for ham, hvortil Bidrag var samlet blandt Medborgere og Venner. Stenen er forsynet med en Inskription, tegnet af Billedhugger Hansen-Jacobsen, der lyder:

Henrik Hansen,  
Justitsraad, Apoteker i Hobro.  
Fædrelandets gode Søn.  
De Fattiges Ven.  
Denne Sten rejstes af Venner og Med-  
borgere ved 50 Aars Borgerjubilæet  
den 1. Januar 1917.

I 1883 lod han opføre en Fribolig i Hobro for 6 Familier; i 1894 udfærdigedes kgl. Fundats for Apoteker H. Hansens og Hustrus Arbejderboliger i Hobro, hvilket Legat foruden af en fast Ejendom bestaar af 1000 Kr. I Anledning af sit Guldbryllup i 1917 stiftede han et Legat paa 4000 Kr. til Fordel for værdige Trængende i Hobro.

15. November 1888 blev han samtidigt udnævnt til Justitsraad og til Ridder af Dannebrog, 27. December 1916 til Dannebrogsmænd.

### LEONHARD CARL FREDERIK SODEMANN.

Født i Gunslev 3. Februar 1874, S. a. Sognepræst Georg Vilhelm Sodemann og Christiane f. Møller.

Gift i Ringkøbing 14. November 1902 med Karen Mikkelsen, født i Ringkøbing 10. Marts 1882, D. a. Købmand Mads Christian Mikkelsen og Else Kathrine f. Sørensen.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Randers fra 1. Marts 1889 til 30. August 1893, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1893 (I Kar.), konditionerede som exam. pharm. paa Nibe Apotek 1. November 1893—1. November 1895 og fra Maj—November 1896 og tog farm. Kandidateksamen April 1897 (I Kar.). Var derefter paa Ringkøbing Apotek fra 1. November 1897 til 1. April 1905 (de sidste 4 Aar som Bestyrer), Forpagter af Nørre-Nebel Apotek fra 1. April 1905 (approb. 6. s. M.) til 1. Juli 1910, Medhjælper paa Ringkøbing Apotek fra 1. November 1910 til 1. Maj 1911; Apoteker i Hvidbjerg fra 11. Juni 1911, Bevilling 20. Marts s. A., til 1. September 1919 (se »Hvidbjerg Apotek«) og derefter Medhjælper paa Hobro Apotek fra 1. November 1919 til 1. Juli 1921. Fra sidstnævnte Dato overtog han Hobro Apotek som Ejer, købt ved Kontrakt af 22. Januar 1920 (tingl. 7. Juli 1921) for 475,000 Kr., Bevilling udstedtes 26. Maj 1921.



L. C. F. Sodemann.

Apoteksejendommen (Mtr. Nr. 134) er beliggende paa Adelgade; det er en 2 Etages Ejendom med Apotek og Manufakturhandel i Stueetagen og Privatilejlighed paa 1. Sal. I 1923 er Ejendommen delvis ombygget og Apoteket flyttet, hvorved blev skaffet bedre Pladsforhold.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Kleitrup (opr. 11. Marts 1908) og i Hvilsum (opr. 19. Oktober 1910).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Hobro Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

- \*) 5. Depart. Registr. 1803, Fol. 415, Nr. 273.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) 5. Depart. Registr. 1806, Nr. 603.
- \*) Den Viborger Samler  $\frac{2}{1}$ ,  $\frac{2}{3}$ ,  $\frac{10}{8}$ ,  $\frac{1}{4}$  1818.
- \*) Stamtavle over Anders Coldings Slægt, S. 61.
- \*) 3. Depart. Registr.  $\frac{9}{1}$  1821 Nr. 1494 med Indlæg.
- \*) Nekrolog i »Archiv for Pharmaci og technisk Chemi« 1869, S. 558.
- \*) Det kgl. Sundhedskollegiums Forhandlinger 1877.
- \*) Hj. Schmidt: Hobro Ildebrande 1812 og 1813 samt Byens Genrejsning. Hobro 1912.

-----

# SVANE-APOTEKET I NYKØBING PAA MORS

Det nu bestaaende Svane-Apotek i Nykøbing paa Mors er oprettet ved Bevilling af 25. Maj 1804 udstedt for J e n s J a c o b s e n. Før hans Tid har der dog været solgt Medicinalvarer der i Byen dels af Købmændene, dels af uprivilegerede Apotekere. Benævnelsen Apoteker anvendes saaledes om P e i t e r A n d e r s e n W a r b e r g, første Gang 1721, da han nævnes i Nykøbing Kirkebog. Hans første Hustru Hylleberg Henriksdatter Hersted døde 1741, hvorefter han i 1743 ægtede den 17 aarige Maren Nielsdatter Ho, en Datter af Farveren i Nykøbing. Da de i 1745 har en Søn til Daaben, kaldes han atter i Kirkebogen Apoteker, og med samme Titel betegnes han, da han i 1746 blev kaldt til Thisted for at taksere den der afdøde Apoteker Johan Apoldis Efterladenskaber (II, S. 270 og E. Dam: Ringkøbing Apotek, S. 37). Han findes endnu et Par Gange efter den Tid i Nykøbing Kirkebog, sidste Gang i 1749.<sup>1)</sup>

I 1775 nævnes fhv. Apoteker i Thisted Ch r. A u g. Z i e g l e r som boende i Nykøbing p. Mors, hvor han solgte Medikamenter (jvf. II, S. 273—74).

I 1798 klagede Apoteker i Thisted J o h a n G u s t a f K o l l b e r g til Kongen over, at Købmændene i Thisted og Nykøbing solgte »en stor Del af de hos Almuen mest brugelige Apotekervarer«; 9. Marts s. A. fik Amtmanden Brev om at søge dette ændret.

24. August 1802 ansøgte J a c o b M ø l l e r om at maatte oprette et Apotek i Nykøbing paa Mors og bad samtidigt om et L a a n af den kgl. Kasse paa 2000 Rdl. til Brug ved Oprettelsen; 5. November s. A. fik han Bevillingen, medens Laanet blev afslaaet.<sup>2)</sup>

Møller benyttede dog ikke Bevillingen men overtog s. A. Vesterbro Apotek og var senere Forpagter af Frederiks Hospitals Apotek i København (jvf. II, S. 315—18).

### JENS JACOBSEN,

som da konditionerede i Thisted, ansøgte 1804 om at maatte oprette et Apotek i Nykøbing Mors, hvilket han ansaa for meget nødvendigt »paa Grund af den lange og besværlige Vej til nærmeste Apotek i Thisted, hvortil Overfarten om Vinteren ofte var aldeles umulig, hvoraf fulgte at Landets Indvaanere ofte maatte savne de fornødne Medikamenter«; 25. Maj 1804 udstedtes Bevilling for ham.<sup>3)</sup>

Samtidigt med Apoteket drev han Købmandshandel. I »Den Viborger Samler« averterede han 1805 med »Havefrø til billigste Priser« og i 1807 med »alle Slags brugelige Sorter Hauge- og Blomsterfrø«.<sup>4)</sup> I 1812 solgte han Apoteket til P. C. F. S i e m s e n og var senere Apoteker i Nibe.

(Biografi se »Nibe Apotek«).

### PETER CASPAR FERDINAND SIEMSEN.

Født i København 1780, S. a. fhv. Amtskirurg Christian Caspar Siemsen og Guderick Magdalene Wulffsberg, død i Nykøbing paa Mors.

Gift med Dorthea Cathrine Søgaard.

Var bestemt til Studeringer og blev derfor sat i Borgerdydskolen 1792—96, da han efter Faderens Død blev anbragt som Discipel paa Christianshavns Apotek til 1802; han konditionerede smst. til Paaske 1803 og indstillede sig derefter 20. August s. A. til farm. Eksamen, ved hvilken han imidlertid erklæredes »immaturus«. Han konditionerede nu 1½ Aar i Frederikshald i Norge, ½ Aar i Helsingør og tilsidst nogle Maaneder paa Frederiks Hospitals Apotek i København, hvorefter han igen, 29. Oktober 1806, indstillede sig til og nu bestod farm. Eksamen (Laud.).<sup>5)</sup>

Efter Eksamen blev han Bestyrer af det til Svane-Apoteket i Viborg knyttede Filial-Apotek i Skive; ved Bevilling af 31. August 1810 overtog han det som selvstændigt Apotek men solgte det 2 Aar efter (jvf. II, S. 470—71). Købte derefter Apoteket i Nykøbing Mors, hvortil han fik Bevilling 27. November 1812;<sup>6)</sup> Købesummen



var 1100 Rdl.; i 1824 solgte han det til H. S. L u n d. Hans senere Livsførelse og Dødsdag er ukendt.

### HENRICH SØRENSEN LUND

købte Apoteket i 1824 og fik Bevilling dertil 10. December s. A.; der findes heri den Bestemmelse, at Privilegiet skal forevises for Amtmanden over Thisted Amt, førend deraf gøres nogen Brug;?) 1826 solgte han Apoteket til C. C. B o r u p, og var selv senere Apoteker i Skive.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Skive«).

### CARL CHRISTIAN BORUP.

Født 4. Juli 1799 i København, hvor Faderen var Silke- og Klædekræmmer, død 12. Februar 1852 i Frederikshavn.

Gift med Johanne Andrea Kesselhahn (D. a. Toldinspektør i Storehedinge Henrik Kesselhahn?).

Sin første Undervisning fik han i det Massmannske Institut paa Christianshavn og blev senere sat i Latinskole i København, indtil han 10. November 1814 blev Discipel paa Svane-Apoteket i København; 11. Januar 1820 bestod han Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat og bestod, efter privat Undervisning, 14. Marts 1822 farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>5)</sup>

1826 købte han Apoteket i Nykøbing Mors men maatte 3 Aar senere sælge det igen, til A. G. B e g t r u p, formentlig paa Grund af økonomiske Vanskeligheder; nogen Bevilling for ham er ikke funden. I den ham 1827 tilskødede Ejendom (Mtr. Nr. 16) med det deri værende Apotek blev 30. November 1827 udstedt en Panteobligation (tingl. 1. December s. A.) paa 4222 Rdl. i 2. Prioritet. I 1831 bevilgedes Tilladelse til at erhverve Mortifikationsdom, da Obligationen var bortkommen og derfor ikke kunde udslettes af Pantebogen, nu »da Handelen gik tilbage«; Obligationen tilhørte da Fru Charlotte Bagge, Enke efter Apoteker i Nakskov C. J. S. Bagge (I, S. 435).<sup>6)</sup>

C. C. Borup døde som Medhjælper paa Frederikshavn Apotek.

### ALBRECHT GEORG BEGTRUP.

Født i Asminderød 1801, døbt 29. August, S. a. Proprietær, Krigsraad Jens Worm Begtrup og Ane Elisabeth Schwartz, død 18. Juni 1870.

Gift (i F. Vielsesbrev af 6. Juli 1830<sup>9</sup>)) med Augusta Gregersine Begtrup, død 22. April 1883 i Fredensborg.

Til sit 14. Aar blev han undervist af sin Fader, der havde studeret, og blev derefter fra 1. Maj 1816 Discipel paa kgl. Hof-Apotek i København til Medhjælpereksamen December 1821 ved Københavns Stadsfysikat; i og efter Læretiden hørte han Ørsteds og Schmidts kemiske og Hornemanns botaniske Forelæsninger samt



A. G. Begtrup.

A. J. F. Gether.

A. C. Teilman-Friis.

deltog i dennes Ekskursioner. Efter Medhjælpereksamen konditionerede han smst. og tog 19. Juli 1823, efter 4 Maaneders privat Manuduktion, farm. Eksamen (enst. Laud.)<sup>5</sup>) Han konditionerede derefter vedvarende paa Hof-Apoteket, indtil han i 1829 ved sin Principals, Apoteker Gottfried Beckers Hjælp købte Apoteket i Nykøbing Mors for 8000 Rdl.; Bevilling hertil fik han 30. Juli 1830.<sup>10</sup>)

I 1832 ansøgte A. G. Begtrup om den ved Jacob Møllers Død ledige Stilling som Apoteker paa Frederiks Hospital men fik den ikke. Han blev boende i Nykøbing, hvor han i 40 Aar var Ejer af Apoteket; dette blev nogle Aar bestyret af Sønnen O. W. Begtrup\*); kort før sin Død solgte han det til A. J. F. Gether.

#### AXEL JULIUS FREDERIK GETHER.

Født i Grenaa 20. Juni 1844, S. a. Toldforvalter, fhv. Ritmester Gether, død 8. November 1874.

<sup>9</sup>) Otto Worm Begtrup. Født 1833 i Nykøbing Mors; disciplinerede paa Løve-Apoteket i København 1849—53 og tog farm. Kandidateksamen 1855 II (Laud.); studerede videre ved Universitetets Laboratorium, foretog forskellige Rejser i Udlandet og bestyrede nogle Aar Faderens Apotek; døde paa Aarhus Sindssygehospital 26. Januar 1871.

Gift 1871 med Julie Augusta Emilie Beck, født i Løgstør 21. Oktober 1845, D. a. senere Distriktslæge i Kolding Ove Frederik Beck og Caroline Vilhelmine Nancy Darre, død 23. Januar 1875.

Var Discipel paa Store Apotek i Tønder August 1861—Februar 1864 og paa Svane-Apoteket i Randers fra Februar 1864 til Medhjælpereksamen December s. A. ved Aarhus—Randers Fysikat, konditionerede 1 Aar og tog farm. Candidateksamen 1868 I (Laud.).



Svane-Apoteket i Nykøbing p. Mors. Officinet.

Konditionerede i Randers og paa Gl. Torvs Apotek i København (1. Februar—1. Maj 1870) og købte 1870 Apoteket i Nykøbing Mors med Ejendom og tilhørende 2½ Tdr. Land Agerjord for 46,000 Rdl. 16. August 1870 fik han Bevilling til Apoteket, som han drev til sin Død.

#### ANDREAS CARL TEILMAN-FRIIS.

Født 30. December 1842 i Brøns, Sønderjylland, S. a. Sognepræst Hans Nicolaj Tranberg Friis og Sophie Amalie de Teilman.

Gift i Ribe 14. April 1875 med Laura Anina Møller, født i Varde

10. Maj 1846, D. a. Toldkontrollør Laurits Hansen Møller og Ane f. Hansen.

Var Discipel paa Ribe Apotek fra 1. November 1858 til Medhjælpereksamen 2. Oktober 1862 ved Ribe Stiftsfysikat (II Kar. prakt. Prøve, I Kar. teor. Prøve) og tog farm. Kandidateksamen 1865 II (haud ill.). Konditionerede 4 Aar paa Ribe Apotek og 4 Aar paa Gram Apotek og købte efter Gethers Død Apoteket i Nykøbing Mors for 67,000 Rdl. (incl. Jord for 2000 Rdl.); Bevillingen udstedtes 4. Marts 1875. Han anskaffede 1877 Dampapparat i Laboratoriet og drev Apoteket til December 1907, da det overtoges af C. E. N o r m a n n-M o g e n s e n.

A. C. Teilman-Friis, der er kendt som en dygtig og meget interesseret Botaniker og navnlig Zoolog, bor nu som Rentier i Hellestrup.

#### CARL EINAR NORMANN-MOGENSEN

købte Apoteket i Nykøbing Mors i Oktober 1907 til Overtagelse 11. December s. A.; Købesummen var 297,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 3. Januar 1908; i Juli 1914 solgte han Apoteket til A. S o n n e.

Var tidligere Apoteker i Middelfart, senere i Sorø.

(Biografi se »Sorø Apotek«).

#### ALFRED SONNE.

Født 24. December 1886 i Poulsker, Bornholm, S. a. Sognepræst Alfred Kofoed Sonne og Anna Margrethe Sofie Irene f. Teisen.

Gift 20. Juni 1915 i Solbjerg, Mors, med exam. pharm. Claudine Kirstine Fauerschou Nyholm, født 17. Juli 1889 i København, D. a. Dampskibsfører Laurits Christian Nyholm og Olivia f. Fauerschou, farm. Medhjælpereksamen April 1912.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg fra Februar 1903 til August 1906 og tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1906 (I Kar.); konditionerede November 1906 til November 1907 i Nykøbing Mors og var derefter til Juli 1910 ansat ved »De forenede Papirfabriker«; tog farm. Kandidateksamen April 1912 (I Kar.) og konditionerede derefter Maj 1912—November 1913 i Nykøbing Mors og November 1913—November 1914 paa Løve-Apoteket i Randers. — Ved Kontrakt af 17. Oktober 1914 købte han Apoteket i



Alfred Sonne.

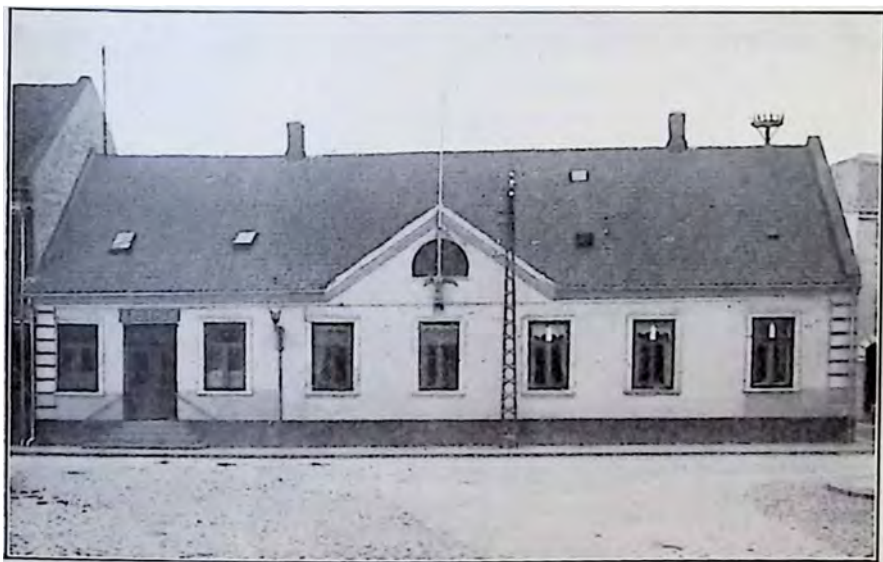
Nykøbing Mors til Overtagelse 11. December s. A. for en Købesum af 417,000 Kr., Bevillingen udstedtes 7. December 1914, Skødet 11. December s. A. (tingl. 30. Januar 1915).

Apoteksejendommen (Mtr. Nr. 68, 74 b og 75) har Facade mod Raadhustorvet og dens Grund (bl. a. en stor Have) strækker sig ned til Havnen. I 1922 er opført en ny Bygning til Laboratorium, ligesom Apotekets øvrige Lokaler er forandrede og forbedrede. — A. Sonne har været Medlem af

Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforenings Viborg—Thisted Kreds og er Formand i flere lokale Foreninger.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Sejerslev (opr. 28. Juli 1908) og i Øster Jølby (opr. i Mellem Jølby 10. November 1916 og flyttet ved Bevilling af 22. Marts 1917).

Apoteket har Leverance til den distribuerende Læge i Øster Jølby (21. April 1896); tidligere (1896—1904) tillige til Lægen i Øster Hvidbjerg.



Svane-Apoteket i Nykøbing p. Mors. Facade.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek en Del spredte Oplegninger.

- \*) Chr. Villads Christensen: Nykøbing paa Mors 1299—1899.
  - \*) 5. Depart. Registr. 1802, Nr. 1574 a.
  - \*) 5. » » 1804, Fol. 592, Nr. 326.
  - \*) Den Viborger Samler  $\frac{1}{11}$ , 1805, Nr. 89;  $\frac{2}{11}$ , 1807, Nr. 8.
  - \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
  - \*) 5. Depart. Registr. 1812, Fol. 232, Nr. 902.
  - \*) 3. » » 1824, Nr. 2674.
  - \*) 3. » »  $\frac{1}{4}$  1831, Nr. 11.
  - \*) 2. » » 1830, Fol. 178.
  - \*) 3. » » 1830, Fol. 419, Nr. 1657.
- 
-

# SAKSKØBING APOTEK

MATHIAS MARTIN THUNE.

Født i Vignæs paa Lolland 2. Marts 1777, S. a. Sognepræst Jacob Thune og Ernegaard Steenberg, død 15. Marts 1831.

Gift i Sakskøbing 19. Oktober 1805 med Dorothea Marie Zippel.

Han kom i Lære paa Svendborg Apotek i Juni 1793 og blev der, senere som Medhjælper, til Juni 1800; han forberedte sig derefter i København til farm. Eksamen, som han bestod 31. Oktober 1800 (enst. Laud.).<sup>1)</sup> 12. Juni 1804 fik han Bevilling til at anlægge et Apotek i Sakskøbing.<sup>2)</sup>

Apoteket indrettede han paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende, da = Mtr. Nr. 48—49 i Søndergade; 20. December 1805 fik han Skøde paa Ejendommen, som bestod af et Forhus med 12 Fag teglhængt Bindingsværk til Gaden med 2 Fag Karnap og Kvist og 12 Fag Sidehus med Straatag og Loft over 2 Fag samt Have og 3½ Tdr. Land Grund; Brandforsikringssummen var 1120 Rdl. — 17. December 1805 bekendtgjorde han i »Berlingske Tidende«, at hans Apotek den 5. s. M. var visiteret og derved erklæret at være forsynet med de befalede Medikamenter.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Provisor, indtil hun i 1837 solgte det til F. T. V. Grundtvig.

FREDERIK THEODOR VILHELM GRUNDTVIG.

Født i Jydstrup ved Ringsted 27. Januar 1802, S. a. Sognepræst Otto Grundtvig og Marie Magdalene Topp, død i København 16. September 1873.

Gift i Nykøbing p. F. 5. December 1833 med Fanny Eline Annette Schierning, født i Nykøbing p. F. 3. December 1807, D. a.

Købmand Gregers Schierning og Charlotte Reinholdine Sophie Bentzon, død i København 15. Oktober 1883.<sup>3)</sup>

Var Discipel paa Vesterbro Apotek i København fra 1. April 1817 til Medhjælpereksamen 5. Februar 1824 ved Københavns Stadsfysikat og derefter Medhjælper smst. til 1. April s. A.; han hørte Professor Hornemanns botaniske Forelæsninger, deltog i dennes Ekskursioner og blev privat manuduceret til farm. Eksamen, som han bestod 7. Juli 1824 (Laud.).<sup>1)</sup> Efter Eksamen konditionerede han igen paa Vesterbro Apotek til Foraaret 1833 og derefter en kort Tid paa Apoteket i Nykøbing p. F., indtil han s. A. nedsatte sig i denne By som Købmand og Brænderi- og Bryggeriejer (14. Maj 1833 havde han faaet Tilladelse til at nedsætte sig som Købmand uden at have faaet den lovbefalede Uddannelse som saadan<sup>2)</sup>, og 29. Oktober s. A. løste han Borgerskab).

I 1837 købte han Saksjøbing Apotek til Overtagelse 1. November s. A., Købesummen var 18,000 Rdl. + en aarlig Livrente til Thunes Enke; Skødet udstedtes 27. December og Bevillingen 22. December 1838.<sup>4)</sup> I 1838—39 ombyggede han Ejendommens Forhus af Grundmur i én Etage og samtidigt fornyedes Apotekets Inventar; ca. 1856 opførtes Staldbygning, Lo og Lade, og i 1865 Sidebygning til Laboratorium, Stødekammer osv., alt af Grundmur. — I 1870 overdrog han Apoteket til sin Søn F. Th. V. Grundtvig og boede derefter som Rentier i København.

Foruden Apoteket drev han i Saksjøbing tillige Købmandshandel til 1868; var desuden Bestyrer af den stedlige Filial af »Lollands Spare- og Laanekasse« i Nakskov samt i en lang Aarrække Forligsmægler.

#### FREDERIK THEODOR VILHELM GRUNDTVIG.

Født i Saksjøbing 19. April 1839, S. a. foregaaende Apoteker, død i Saksjøbing 21. Oktober 1918.

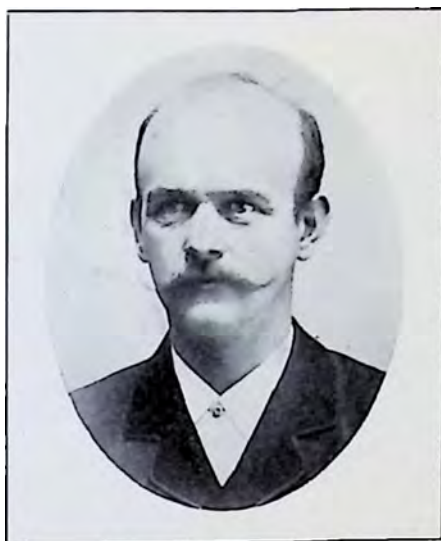
Gift i København (Helligaands Kirke) 7. September 1870 med Ida Vilhelmine Bentzen, født i København 27. April 1846, D. a. BrændevinsbrænderLorentz Bentzen og Marie Caroline Petersen.<sup>5)</sup>

Var Discipel paa Fredericia (Løve) Apotek fra August 1854 til Medhjælpereksamen 19. April 1858 ved Ribe Stiftsfysikat (I Kar.) og konditionerede som Medhjælper smst. til August s. A.; tog farm. Kandidateksamen 1859 II (haud ill.). Konditionerede derefter 1 Aar i Saksjøbing, 5 Aar i København (paa Christianshavns Apo-



tek, Frederiks Hospitals Apotek og Svane-Apoteket) og 5 Aar paa Saksøkøbing Apotek, indtil han fra 1. Juli 1870 selv overtog dette som Ejer for en Købesum af 41,000 Rdl. Bevillingen udstedtes 27. September 1870. Han indførte flere betydelige Forbedringer i Apoteket og anlagde en dette tilliggende Lyst- og Frugthave. 1. Januar 1879 overdrog han Apoteket til G. B. Christens.

F. T. V. Grundtvig var i Aarenes Løb Indehaver af forskellige Tillidsposter. Under Medhjælpertiden paa Svane-Apoteket i København var han fra Oktober 1863—1864 Bestyrelsesmedlem i »Den pharm. Forening«. Fra September 1871 til Januar 1900 var han, med en Afbrydelse paa 3 Aar, Byraadsmedlem i Saksøkøbing; fra Januar 1870 til sin Død var han Faderens Efterfølger som Bestyrer af »Lollands Spare- og Laanekasse«s Filial i Saksøkøbing; her var han i mange Aar tillige Medlem af Bestyrelsen for Telefonselskabet, i Stiftets og Langelands Brandforsikrings Selskab, i Industriforeningen og i Højreforeningen for Maribo Amts 3. Valgkreds. — 27. Januar 1915 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.



G. B. Christens.

### GEORGE BÆRENTZ CHRISTENS.

Født i Hjørring 19. Februar 1849, S. a. Apoteker Henning Christens og Ida Dalgas, død paa Frederiksberg 26. April 1924.

Gift 23. Juli 1876 med Emilie Ane Louise Landsperg, født 8. Februar 1855, død.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Svendborg fra Januar 1866 til Medhjælpereksamen i December (?) 1868 ved Fyns Stiftsfysikat (II Kar.), konditionerede  $\frac{1}{2}$  Aar som exam. pharm. og tog farm. Kandidateksamen 1871 I (n. c.). Konditionerede i Maribo 1871—72 og i Hjørring 1872—78, indtil han fra 1. Januar 1879 overtog Saksøkøbing Apotek for en Købesum af 130,000 Kr.; Bevilling hertil fik

han 14. Maj 1879. Apoteket drev han til 1. Februar 1890, da det overtoges af J. F. B. Muhle.

Fra 1893—1902 var han Underdirektør ved »De københavnske Sporveje« og boede derefter som Rentier paa Frederiksberg. Han var gennem mange Aar en ivrig Deltager i Ridesport og som saadan meget kendt i københavnske Ridesportskredse. — 27. Maj 1903 blev han udnævnt til Justitsraad.



Sakskøbing Apotek. Fot. 1927.

### JACOB FREDERIK BIANCO MUHLE.

Født i København 16. November 1863, S. a. cand. phil., Bogtrykker Frederik Siegfred Muhle og Jacobine Johansen.

Gift i København 1888 med Hansine Caroline Jacobine From, født i København 13. Maj 1862, D. a. Skibsreder og Fører Johan Abraham From og Ellen Winther.

Var Discipel paa Herning Apotek fra 1. Juli 1880 til Medhjælpereksamen 22. Januar 1883 ved Ringkøbing Fysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidatsamen 1884 II (Laud.). Konditionerede paa Middelfart Apotek 1. August 1884 til s. D. 1885, paa Søtorup (nu

Haslev) Apotek 1. August 1885 til 1. Maj 1887 og paa Nørrebros Apotek i København fra 1. November 1887, indtil han 1. Februar 1890 overtog Saksøkøbing Apotek for en Købesum af 210,000 Kr.: Bevilling dertil fik han 1. Februar 1890. Han indrettede Damplaboratorium og Stødekammer og drev Apoteket til 1. November 1909, da det overtoges af A. M. V. Svendsen.

Efter Salget af Saksøkøbing Apotek boede han 4 Aar i Gladsaxe, var derefter fra 1. Juni 1913 til 1. April 1916 Frugtsaft- og Konserverfabrikant paa Frederiksberg, konditionerede derefter nogen Tid paa Faaborg Apotek; bor nu som Privatier i Møllholm ved Vejle.

ANDREAS MEREDIN  
VALDEMAR SVENDSEN.

Født i København 19. Juni 1873, S. a. Tømrmester Peter Valdemar Svendsen og Maren Kirstine Svendsen.

Gift i Korsør 15. Februar 1906 med Vilhelmine Rasbech, født i Jerslev 7. Juni 1877, D. a.

cand. theol., Skolebestyrer Peter Carl Rasbech og Charlotte Rasbech.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Næstved fra 1. August 1888 til 11. Maj 1892, tog farm. Medhjælpereksamen Juni 1892 (g.) og farm. Kandidateksamen Januar 1894 (II Kar.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Næstved (1. Marts—1. November 1894), paa Aarup Apotek (1. November 1894—1. August 1895), paa Kerteminde Apotek (10. September—1. November 1895) og paa Korsør Apotek (1. November 1895—1. Maj 1901); var derefter Fabrikant i Korsør fra 1. Januar 1902 til 1. September 1905 (Firma: »Sola, teknisk-kemisk Fabrik«) og konditionerede paa Ny Apotek i Næstved (1. September 1905—s. D. 1909) og paa Gefions Apotek i København (1. September—1. November 1909).

Købte Saksøkøbing Apotek ved Kontrakt af 27. August 1909 til



A. M. V. Svendsen.

Overtagelse 1. November s. A. for en Købesum af 210,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 31. Januar 1910. — Apotekets Ejendom er nu = Søndergade Mtr. Nr. 107.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 2) 5. Depart. Registr. 1804, Fol. 601, Nr. 364.
- 3) 3. » » 1833, Nr. 1664 (Skrivelse fra D. Kanc. til Stiftamtmanden over Loll.-Falsters Stift).
- 4) 3. Depart. Regist. 1838, Nr. 1338.
- 5) Patriciske Slægter, Anden Samling (Slægten Grundtvig).



## CHRISTIANSFELD APOTEK

Selve Byen Christiansfeld er anlagt af Brødremenigheden i Henhold til en kgl. Koncession af 10. December 1771, i Følge hvilken Brødre-Unitetet fik Tilladelse til at oprette en Menighed i Haderslev Amt. I Koncessionens § 10 bestemtes tillige, at Menigheden maatte indrette »efter dens Conveniens en Gæstgivergaard og *et Apotek* i det nye Etablissement, og skulle de være befrieede for alle vedkommende Afgifter i 10 Aar; men efter Forløbet af disse Friaar vil der af saadanne Anlæg være at udrede en billig Recognition til Vores Cassa«.¹)

Det trak ud med Oprettelsen af Apoteket; de bevilgede 10 afgiftsfri Aar og flere endnu hengik, inden dets Virksomhed begyndte. I Følge Schmidt²) skulde dette skyldes, at Menigheden ikke havde et til Apotekets Bestyrelse egnet »Subject«, hvorfor man nøjedes med et af Byens Læge indrettet Privatapotek, der blev forsynet fra Hjorte-Apoteket i Haderslev. Medvirkende dertil har dog sikkert ogsaa været den ivrige Virksomhed, som Indehaveren af dette Apotek, C. F. Z e i s c, udfoldede for at forhindre Anlægget af Konkurrence-Apoteket i hans Opland. Af hans mange Skrivelser skal anføres, at han 22. Januar 1772 ansøgte om at faa sit velbestalte Privilegium beskyttet mod det af Brødremenigheden ansøgte Apotek; 10. Februar 1779 ansøgte han om, at det »de mähriske Brødre« tildelte Apoteksprivilegium maatte indskrænkes til kun at gælde for deres egen Bys Vedkommende.³) Den sidste Anmodning opnaaede han at se opfyldt i det kgl. Reskript af 27. Maj 1780 (og 28. Marts 1781)⁴), hvori de nærmere Regler for Brødremenighedens Apotek blev fastsat. Apoteket maatte i Henhold hertil kun sælge Medicamenter til Byen Christiansfelds Indbyggere; til Gengæld var det ikke underkastet den ellers lovpligtede Visitation af Fysikus, blev

ikke som Landets øvrige Apoteker forpligtet til at holde noget bestemt Vareforraad og skulde heller ikke svare nogen Afgift som bestemt i Koncessionen af 1771.

Ogsaa fra anden Side blev der ydet Modstand mod Christiansfelder Apotekets Virksomhed. I 1787 ansøgte saaledes Apoteker M. C. Eilschou i Kolding om, at en af Sognefogden i Tyrstrup paa flere Sognes Vegne ansøgt Tilladelse til »for sig og Kvæg« at købe Medikamenter paa Christiansfeld Apotek maatte blive afslaaet, saaledes at dette Apotek kun maatte sælge »til dem, som samme Steds er boende«.⁵)

Forstanderne for Menigheden ansøgte forskellige Gange i Aarenes Løb om, at deres Apotek maatte blive et »fuldstændigt Apotek« med Ret til ogsaa at sælge udenfor Byen; et Afslag herpaa foreligger bl. a. i en Skrivelse fra Tyske Kancelli af 9. Juni 1801.⁶) Først ved kgl. Bevilling af 26. April 1805 opnaaede de at se deres Ønske opfyldt.⁷) Der bevilgedes nu Apoteket Ret til fri og uindskrænket Salg af alle Apotekerverer ogsaa udenfor Byen; til Gengæld blev Apoteket nu underkastet alle bestaaende og kommende Pligter i Henhold til Medicinalforordning og Takst, det skulde underkaste sig aarlig Visitation af Fysikus i Haderslev samt svare en aarlig Rekognition af 16 Rdl. Spec. til Amtets Kasse. (Bevillingen blev kgl. konfirm. 10. Marts 1813 og 1. Juli 1842)⁸).

Apoteket indrettedes i 1785, og dets første Bestyrer var J a c o b H e i n r i c h K r o h n. Han havde, i Følge Schmidt⁹), været Discipel paa Løve-Apoteket i København og senere konditioneret i Provinsen Utrecht. Ved Kontrakt af 18. April 1786 blev han Administrator af Apoteket i Christiansfeld. Hans Efterfølger blev A b r a h a m G o t t l i e b P a d e l, som overtog Stillingen i 1793.

(I Brødremenighedens Arkiv opbevares en meget interessant Samling specificerede Lister over Inventar og Varelager med tilhørende Aarsregnskaber vedrørende Christiansfeld Apotek for Aarene 1787—1850. Man er ved Hjælp af disse, saa at sige Aar efter Aar, i Stand til at følge dette Apoteks Udvikling og Vækst i hele denne Periode.)

#### ABRAHAM GOTTLIEB PADEL.

Født i Danzig 26. Juli 1760, død i Christiansfeld 17. Marts 1843.

Gift 29. Juli 1795 med Anne Christine Brücker.

I April 1775 blev han konfirmeret og var kort Tid forinden kommen i Apotekerlære. Efter at være udlært i 1782 tog han til Königsberg, og 1787 fik han Ansættelse paa Apotek i Insterburg. Paa en Rejse Januar 1785 lærte han Brødremenigheden i Gumbinnen at kende, og Ønsket om at blive Medlem deraf opstod i ham. 1787 forlod han sin Plads i Insterburg og rejste til Neusalz; han havde allerede før søgt om at blive optaget i Menigheden dér, men hans Ønske var ikke blevet opfyldt.

1788 blev han Medhjælper paa Apoteket i Zeist i Holland, hvor han 22. Juni s. A. blev optaget i Brødremenigheden. 1793 fik han Tilbud om at blive Bestyrer af Apoteket i Christiansfeld; 2 Gange afslog han det, men tredje Gang overtog han Stillingen, som han nu varetog i over 44 Aar til Udgangen af 1837, da Stillingen overgik til hans Søn A. F. P a d e l.



A. G. Padel.

Noget nærmere om de forskellige Pligter og Rettigheder, som var knyttede til Stillingen som Administrator af Brødremenighedens Apotek i Christiansfeld, erfares af en Kontrakt, der blev indgaaet 18. April 1799\*) mellem Menighedens Forstander og A. G. Padel. Kontrakten indledes med en Beskrivelse af, hvorledes det Apotek, han nu skal administrere, er stillet med Hensyn til Pligter og Rettigheder (i Henhold til de foran anførte kgl. Reskripter af 1780 og 1781), hvorefter anføres, at han for sin Tjeneste foruden fri Bolig skal have 25 Rdl. slesv.-holst. Cour. om Maaneden i Løn. I derefter følgende 9 Paragrafer omhandles hans Forpligtelser med Hensyn til en forsvarlig og betryggende Ledelse af det betroede Apotek; at han ikke var særligt selvstændigt stillet, viser et Uddrag af nogle af Paragraferne. I § 3 skrives, at han én Gang aarligt eller saa ofte, som Menighedens Direktion fandt det nødvendigt, skulde udfærdige et Inventarium over alt i Apoteket værende og indsende dette sammen med Regnskabsbøger og dertil hørende Bilag, Korrespondance etc. Bøgerne skulde han (i F. § 4) føre ordentligt og nøjagtigt og daglig indføre alle Indtægter og Udgifter. Sine egne Penge maatte han (§ 5) ikke blande mellem Apotekets og for at undgaa enhver Uorden afholde alle private Udgifter af sine egne Penge. I § 6 bestemmes, at han ikke maa drive privat Handel for egen Regning eller overtage noget Bi-

erhverv af nogen Art. Og i § 7 paalægges det ham at drøfte Forretningens Gang med Menighedens Forstander saa ofte, det gjordes nødigt; uden dennes Approbation maatte han ikke foretage nye Indretninger i Apotek eller Ejendom, og hvis det blev nødvendigt at antage nye Medhjælpere eller Lærlinge, skulde Ansættelsesvilkaarene godkendes af Forstanderen. Blev en Opsigelse af Kontrakten af en eller anden Grund nødvendig, kunde dette ske med en gensidig Frist af 12 Uger.

### ABRAHAM FRIEDERICH PADEL

overtog Ledelsen af Christiansfeld Apotek i Henhold til Kontrakt af 31. Marts 1838<sup>o</sup>), og Overtagelsen af Inventar og Varelager skete paa Grundlag af en Opgørelse pr. 31. December 1837. Kontrakten, der nu omfattede 16 Paragrafer, indeholdt iøvrigt de samme Bestemmelser som for Forgængerens med Hensyn til Regnskabsførelse, Antagelse af Medhjælp i Apoteket, Konferencer med Forstanderen etc. Apotekeren skulde dog nu, i Henhold til en Synodal-Anordning af 1825, hver Maaned indsende Bøger og Kasse til Revision; Lønningen var steget til 400 Rdl. aarlig foruden fri Bolig, Lys og



Abraham Friedr. Padel.

Brændsel. — A. F. Padel var, som anført, Søn af foregaaende Apoteker; han efterfulgtes 1. Januar 1895 af sin Søn Theodor Padel. 1873 udnævntes han til Ridder af den preuss. Kroneorden (4. Kl.)\*)

### THEODOR PADEL

overtog Ledelsen af Apoteket 1. Januar 1895; Kontrakten er dateret 26. Juli s. A. I Følge denne stilles Ejendommen med deri værende

\*) Paa Grund af den ret begrænsede Tid, der har været til Raadighed for Udarbejdelsen af nærværende Beskrivelse af Christiansfeld Apoteks Historie, har mere udførlige Biografier af Apotekerslægten Padels Medlemmer ikke kunnet fremskaffes. Med velvillig Assistance af Apotekets nuværende Forpagter, H. Lind, vil nærmere Oplysninger søges fremskaffede, bl. a. i Brødremenighedens Arkiver i de forskellige tyske Menighedsbyer, og det fundne vil blive meddelt i Supplementbindet.



Apotek og dettes Inventar til Raadighed for Apotekeren, som skulde holde Ejendommen i god Stand og sørge for, at Inventaret altid var i Overensstemmelse med de gældende Medicinalanordninger. Administrationsforholdet var nu ordnet som Forpagtning, og Apotekeren skulde svare Menigheden en aarlig Afgift af 4000 Rchmk. foruden forskellige mindre Ydelser paa tilsammen 1000 Mk.

Th. Padel varetog Forpagtningen til 1. Januar 1910, da den overgik til hans Brodersøn W. P a d e l. Han blev boende som Pen-



Wilfried Padel.



Theodor Padel.

sionist i Christiansfeld til 1920, da han flyttede til Ebersdorff, en Brødremenighedsby i Thüringen, hvor han døde 5. August 1924.

#### WILFRIED PADEL

overtog Forpagtningen 1. Januar 1910 og varetog den til 1. Juni 1921, da han efterfulgtes af H. A. T. C. L i n d. Han flyttede derefter til Niesky som Provisor paa Brødremenighedens derværende Apotek og er senere flyttet til Hernnhut, hvor han f. T. er Provisor.

#### HANS AMATUS THEODOR CHRISTIAN LIND.

Født i Skartved, Bjert Sogn, 7. Januar 1889, S. a. Gaardejer Christian Nissen Lind og Mette Johanne f. Hugger.

Gift i Skibby 20. April 1922 med exam. pharm. Karen Margrethe Groes-Petersen, født i Vollerslev Sogn 1. Maj 1901, D. a. senere Sognepræst i Skibby Vincent Lund Groes-Petersen og Elna Margrethe f. Ulrich, farm. Medhjælpereksamen Oktober 1921 (I Kar. m. Udm.).

Var Discipel paa kgl. Frederiks Hospitals Apotek i København fra Januar 1906 til Marts 1910, tog farm. Medhjælpereksamen April 1910 (I Kar.), konditionerede paa Havdrup Apotek Maj 1910 —Maj 1912 og tog farm. Kandidateksamen Oktober 1913 (II Kar.). Konditionerede paa Middelfart Apotek fra Juli 1914 til November 1916, var derefter indtil Juni 1917 ansat ved Standard Laboratoriet under »Russisk Handelskompagni« i Petrograd og fra Juni 1917 til Maj 1919 ved samme Firmas farm.-kosmetiske Fabrik i Moskwa; konditionerede derefter fra Maj 1919 til Maj 1921 paa Løve-Apoteket i Svendborg.



H. A. T. C. Lind.

1. Juni 1921 overtog H. Lind Forpagtningen af Christiansfeld Apotek; Afgiften fastsattes til 8000 Kr. aarligt men er i 1923 nedsat til 7000 Kr. Saavel Privilegium som Ejendom og det meste Inventar tilhører stadigt Brødremenigheden.

Den Ejendom, hvori Apoteket findes og har været siden dets Oprettelse, er opført 1783; Beliggenheden betegnedes tidligere ved Øster Kvarter 13—14, efter Genforeningen ændret til Storegade 13—14. Som historisk interessant kan det anføres, at Fabrikationen af de berømte Christiansfelder Honningkager begyndtes 1783 i denne Ejendom og fortsattes der til 1799; Bageriet laa i den østre Del af Huset, hvor nu findes Kontor, Lagerrum, Materialkammer samt en Ende af Laboratoriet.

I Modsætning til de fleste af Byens Brødremenighedshuse, som er opført af lysegule Sten, har Apotekets Facade haft et graat og

Irst Udseende, paa hvilket dog bødedes noget ved 3 store Espalier-rosen. I Forsommeren 1923 fik Huset en smuk gul Farve, og det hele, beliggende i den ejendommeligt smukke Gade, gør med sine gammeldags Vinduer og Skodder nu et hyggeligt og overordentlig tiltalende Udseende. 1. Juni 1921 nedtoges det tyske Skilt over Indgangsdøren (det var iøvrigt da ganske raadent) og erstattedes med et paa Loftet fundet gammelt Skilt, rimeligvis stammende fra den



Christiansfeld Apoteks Ejendom.

tidligere danske Tid, bærende Ordet »Apothek« i forgyldte Bogstaver paa blaa Grund. I Officinet var Pladsforholdene meget mangelfulde, men disse er nu forbedret noget. Laboratoriet er meget rummeligt og forsynet med en mindre Dampkedel og tilsvarende lille Dampbord med Messingplade, hvortil hører en Destillerkedel med Hjelm, en større Skaal samt en mindre Gryde med Laag, alt af Tin. Endvidere findes en Del Gryder, Skaale, Pander, Varmtvandstragte m. m. af Messing eller Kobber, som lykkeligvis har været bortgemte og saaledes har undgaaet Verdenskrigens store Smeltedigel. Kælderen er temmelig lille men iøvrigt ret god, i Muren findes

Nicher. Materialkammeret ligger paa 1. Sal og er meget rummeligt og i enhver Henseende godt.

Til Apoteket hører Haandkøbsudsalg i Steppinge og Fjelstrup (begge opr. 1. August 1925 ved Bevill. af 11. Juli s. A.) og i St. Anslæt (opr. 1. Marts 1926). Apoteket har Leverance til den distribuerende Læge i Fjelstrup.

## NOTER OG HENVISNINGER

- 1) Fred. Chr. Høy: Christiansfeld 1773—1923, hvori Koncessionens fulde Ordlyd er aftrykt.
- 2) Schmidt: Taschenbuch über die Entstehung der Apotheke . . . Flensburg 1835.
- 3) Dokumenter, Skrivelser etc. vedrørende Christiansfeld Apotek, opbevaret i Brødremenighedens Arkiv.
- 4) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol. 1781. 377.
- 5) Danske Kanc. Brevbog 1787, Nr. 1048.
- 6) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1805 I, 129.

Til Udarbejdelsen er endvidere benyttet en Række Oplysninger, velvilligst meddelte af Apotekets nuværende Forpagter, H. Lind.

---

---

# SKELSKØR APOTEK

GERHARD WILHELM MAU.

Født 1776 i Alten Krempe ved Neustadt i Holsten, S. a. Præst Andreas Jacob Friederich Mau og Magdalene Margrethe Lange, død i Skelskør 19. Juni 1857.

Gift 1816 med Louise Sophie Nicoline Tessin, født 6. Marts 1796, død i Skelskør 22. Juli 1866.

(Af hans 6 Børn blev en Datter gift med efterfølgende Apoteker H. P. G. Heilmann, en Datter gift med Apoteker i Stykkisholm B. E. B. Jacobsen og en Søn H. F. M. Mau blev Apoteker i Lyngby. En Broder til G. W. Mau var Apoteker i Odense Svane-Apotek Carl Heinrich Mau).

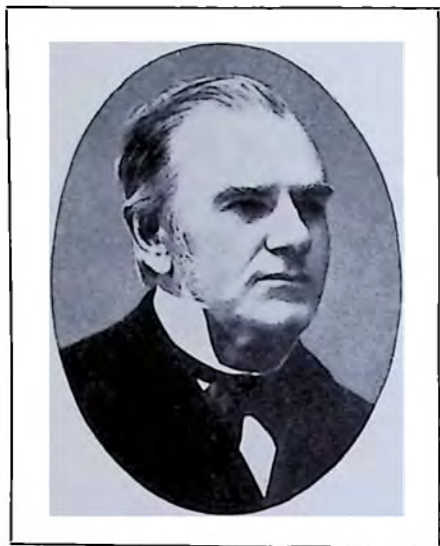
Efter hans Faders Død flyttede Moderen til Plöen, hvor han fra sit 6. Aar blev opdraget og senere fik Skoleundervisning hos Byens Rektor. 1791—96 var han Discipel paa Plöen Apotek, konditionerede smst. 1 Aar, derefter i Altona hos Apoteker Gerht 1797—98 og paa Frederiks Hospitals Apotek i København, hvor han endnu var, da han 13. September 1800 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>1)</sup>

30. August 1805 fik han Bevilling som Apoteker i Skelskør.<sup>2)</sup> I sin Ansøgning paaberaabte han sig, at Beboerne i Byen og Omegnen meget ønskede et Apotek; Sundhedskollegiet fraraadede Oprettelsen, hvortil dog alligevel blev givet Bevilling, formentlig i Henhold til Anbefalinger af de lokale Autoriteter (Indlæg til Sagen er ikke bevarede).

Han indrettede Apoteket paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende, og drev det til sin Død. I den lange Aarrække, 52 Aar, han var Apotekets Indehaver, er tilsyneladende ikke sket store Forandringer ved dette. Først i 1838, 25. Oktober, omtales i Visitats-

protokollen, at Apoteket nu har faaet »et passende Locale«. I 1847 er formentlig sket nogle Forandringer igen, thi 22. Oktober udtaler Visitatorerne: »Apothekets samtlige Localer blev ligeledes tagne i nærmere Øjesyn og fundne ret hensigtsmæssigt indrettede og ordnede, med Undtagelse af Materialkammeret, der uden at savne Lys eller den for et saadant Locale nødvendige Tørhed, dog syntes at maatte anbefales til nogen Omdannelse«.

G. W. Mau var tillige Postmester i Skelskør og havde Titel af Kammerraad.



H. P. G. Heilmann.

### HENRIK PETER GYSBERT HEILMANN.

Født i Skelskør 4. August 1821, S. a. fhv. Kirurg, da Købmand, Havne- og Forligskommissær i Skelskør, Kancelliraad Henrik Ernst Heilmann og første Hustru Anna Cathrina Ahrengoth f. Baggesen\*), død 18. Oktober 1906.

Gift 12. Juni 1858 med Fanny Agnes Nathalia Mau, født i Skelskør 27. Juni 1830, D. a.

foregaaende Apoteker, død 23. Februar 1899.

Han var farm. Kandidat fra Kiels Universitet 1845. I Maj 1848 blev han Medhjælper paa Skelskør Apotek og konditionerede her, indtil han i December 1857, efter G. W. Maus Død, købte Apoteket for 30,000 Rdl. til Overtagelse 1. April 1858; Bevilling fik han 19. April 1858. Straks efter Overtagelsen lod han foretage adskillige Forbedringer af Apotekets Lokaler, i Officin og Laboratorium, Materialkamret blev udvidet, og et nyt Stødekammer indrettet. I de følgende Aar fortsattes dermed; bl. a. indrettedes i 1865 ny Is-

\*) Anna C. A. Baggesen, født 23. Januar 1780, var D. a. Købmand Peder Baggesen (en Fætter til Digteren Jens Baggesen) og Rebecca Margrethe f. Windkilde; hun var gift 1) med Købmand . . . Beck i Skelskør, 2) 28. Marts 1812 med H. E. Heilmann, og døde 24. Maj 1822, 42½ Aar gl. Efter hendes Død blev H. E. Heilmann gift 2) 24. September 1830 med Anna Henriette Bøtcher.')

kælder; med Hensyn til Isopbevaringen skrives iøvrigt i 1887 i Visitatsprotokollen, at der i Apoteket var et Isskab, »medens Hovedbeholdningen findes i Haven i Tang, ligesom Tilfældet har været i en Række af Aar.«<sup>4)</sup>

I 1878—79 fulgte derefter en fuldstændig Ombygning af Apoteksejendommen. I Visitatsprotokollen skrives 4. Juli 1879: »Offi-



Skelskør Apoteks Ejendom.

cinet fandtes anbragt i en ny Bygning, det er af passende rummelig Størrelse, af antagelig Højde og forsynet med enten nyt eller brugbart ældre Inventarium. Det hele gør et tiltalende Indtryk, er smukt og liberalt udstyret«. Det følgende Aar kunde skrives, at nu var Materialkammer, Kælder o. s. v. ligeledes hensigtsmæssigt ombyggede og tagne i Brug.

I 1873 og 1878 ansøgte H. P. G. Heilmann om at maatte anlægge et Filialapotek i Rude; Sundhedskollegiet kunde ikke anbefale Ansøgningerne, der begge blev afslaaet.

H. P. G. Heilmann var i en længere Aarrække Byraadsmedlem og havde megen Interesse for Byens Opkomst; det skyldes i væsentlig Grad ham, at der oprettedes en Laanebank for Haandværkere,

en Diskontobank og en Telegrafstation, samt at Byens nuværende Lystskov indkøbles.<sup>3)</sup>

I 1894 overdrog han Apoteket til sine 2 Sønner Henrik Ernst Johannes Mau Heilmann og Carl Arent Heilmann, som overtog det 1. Juli d. A. for en Købesum af 140,000 Kr. (incl. tilhørende Jorder); Bevilling for begge udstedtes



H. E. J. M. Heilmann.



C. A. Heilmann.

22. Juni 1894, og de drev Apoteket i Fællesskab til 1. Juli 1907, da det overtoges af J. C. M o n b e r g.

#### HENRIK ERNST JOHANNES MAU HEILMANN.

Født i Skelskør 13. November 1862, S. a. Apoteker H. P. G. Heilmann og Fanny A. N. f. Mau.

Gift i Skelskør 20. Maj 1904 med Anna Meding, født i Skelskør 21. Januar 1883, D. a. Tømmerhandler Carl Abraham Vitus Meding og Anna Caroline Gunnensen Harboe.

Var Discipel paa Skelskør Apotek fra 1. August 1879 til Medhjælpereksamen 22. Maj 1883 ved søndre sjæll. Landfysikat (I Kar.), konditionerede  $\frac{1}{2}$  Aar og tog farm. Kandidateksamen 1885 I (Laud.). Konditionerede paa St. Pauls Apotek i København, paa Løve-Apoteket i Aarhus og paa Nyborg Apotek. Var Apoteker i



Skelskør 1894—1907 sammen med Broderen C. A. Heilmann (jvf. ovenfor). Anlagde i 1897 sammen med denne Firmaet »Skelskør Frugtplantage, Frugtsaft- og Geléfabrik«, hvortil toges et Areal af 10 Tdr. Land i Brug; dette er gennem stadige Udvidelser i Aarens Løb nu over 45 Tdr. Land. Da Firmaet i 1918 omdannedes til et Aktieselskab, blev H. E. J. M. Heilmann Formand for Selskabets Bestyrelse.

CARL ARENT HEILMANN.

Født i Skelskør 2. April 1864, S. a. Apoteker H. P. G. Heilmann og Fanny A. N. f. Mau.

Gift 15. Marts 1895 med Anna Gunnensen Harboe, født 25. Novbr. 1867, D. a. Brænderiejer i Skelskør Jørgen Gottfried Thuericht Harboe og Laurine f. Møller.

Blev Student fra Roskilde Latinskole Juli 1882 (Laud.) og derefter Discipel paa Skelskør Apotek fra Januar 1883 til December 1885, konditionerede  $\frac{3}{4}$  Aar og tog farm. Kandidateksamen 1888 I (mg.) Var Apoteker i Skelskør 1894—

1907 sammen med Broderen H. E. J. M. Heilmann (jvfr. ovenfor) og anlagde sammen med denne Firmaet »Skelskør Frugtplantage, Frugtsaft- og Geléfabrik« (se under foregaaende Apoteker). Da Firmaet i 1918 omdannedes til et Aktieselskab, blev C. A. Heilmann Selskabets administrerende Direktør.

C. A. Heilmann er Medlem af Skelskør Byraad og af Bestyrelsen for »Akts. Skelskør Laane- og Diskontobank«.

JOHAN CHRISTIAN MONBERG.

Født i Horsens 21. Marts 1856, død paa Frederiksberg 22. Juli 1926.

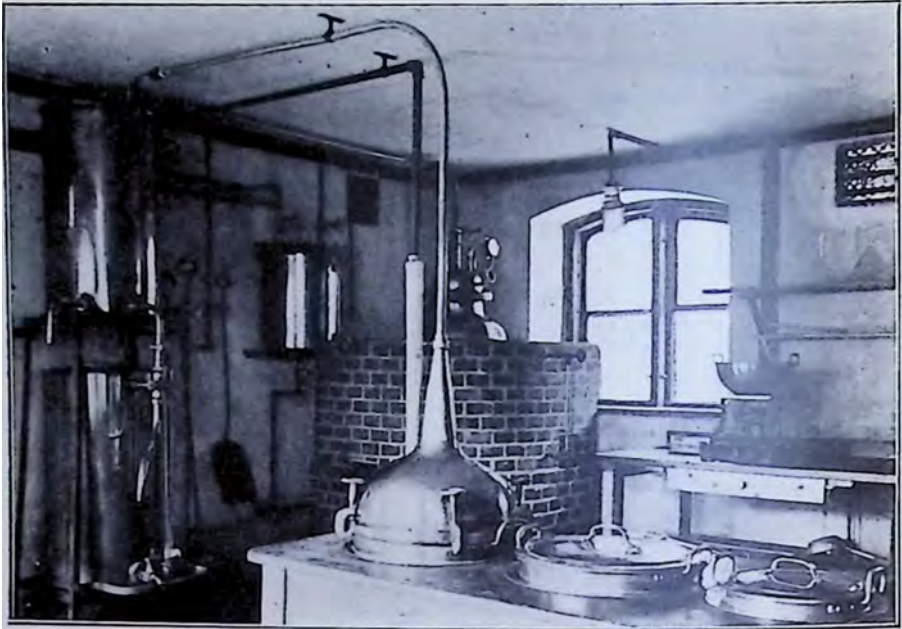
Gift 18. Maj 1883 med Laura Charlotte Møllerup, født 6. August



Johan Chr. Monberg.

1855, D. a. Inspektør ved Vartov Hospital i København Hans Christian Møllerup og Anna Marie Caroline f. Wulff.

Var Discipel paa Silkeborg Apotek August 1873—August 1875 og derefter paa Ringsted Apotek fra August 1875 til Medhjælper-eksamen April 1876 ved Søndre sjæll. Landfysikat (II Kar. ved prakt., I Kar. ved teor. Prøve), og tog farm. Kandidateksamen 1878 II (haud ill.).



Skelskør Apoteks Laboratorium.

Købte 1882 Apoteket i Stege, fik Bevilling dertil 1. Marts 1883 og drev det til 1. Januar 1886 (se II, S. 131); købte »det gamle Apo-tek« i Nakskov 1886 til Overtagelse 1. Januar 1887, fik Bevilling dertil 21. April d. A. og drev det til 1894 (se I, S. 440); købte Vordingborg Apotek 1895, fik Bevilling dertil 11. April 1896 og drev det til 1. Januar 1906 (se II, S. 191); kort forinden i 1895 havde han købt Hørsholm Apotek, men Handelen gik straks efter tilbage (se »Hørsholm Apotek«); købte endelig i November 1906 Apoteket i Skelskør til Overtagelse 1. Juli 1907 for en Købesum af 200,000 Kr. og fik Bevilling hertil 26. September 1907. — I Maj 1909 solgte han dette Apotek til fhv. Apoteker i Kalundborg Vilhelm Øhlen-

schlæger, men Handelen gik tilbage med det samme. I Juli 1911 solgte han det til T h. A. P. J ø r c k, som overtog det 1. Oktober s. A.

J. C. Monberg boede derefter som Rentier paa Frederiksberg til sin Død.

THEODOR ANDERS PETER JØRCK.

Født i Lyngby 2. Juli 1877, S. a. Proprietær Lars Jørgensen og Else Sophie f. Jakobsen. (Navneforandring 31. Januar 1916).

Gift i Skelskør 25. Juli 1913 med Astrid Meding, født i Skelskør 23. August 1888, D. a. Manufakturhandler Tycho Andreas Meding og Marie Gunnensen f. Harboe.

Var Discipel paa Lyngby Apotek fra 15. Juli 1893 til 15. Februar 1897, tog farm. Medhjælpereksamen April 1897 (II Kar.) og farm. Kandidateksamen Oktober 1904 (II Kar.).

Gennemgik 24. Januar—23. Maj 1900 et fuldstændigt Kursus i Gæringsfysiologi ved Alfr. Jørgensens gæringsfysiologiske Laboratorium i København, studerede efter Eksamen farmakognostisk Anatomi i nogle Maaneder ved farm. Lærestanstalt og har gennemgaaet et bakteriologisk Kursus paa Universitetets Laboratorium. Konditionerede i Farum, Taarbæk, Slagelse (Svane-Apoteket), Frederiksberg (Fasan-Apoteket), Gentofte og 1 Aar i Schaffhausen (Apotheke zum Einhorn). Købte i Juli 1911 Skelskør Apotek til Overtagelse 1. Oktober s. A.; Købesummen var 238,500 Kr.; Bevillingen udstedtes 1. November 1911.

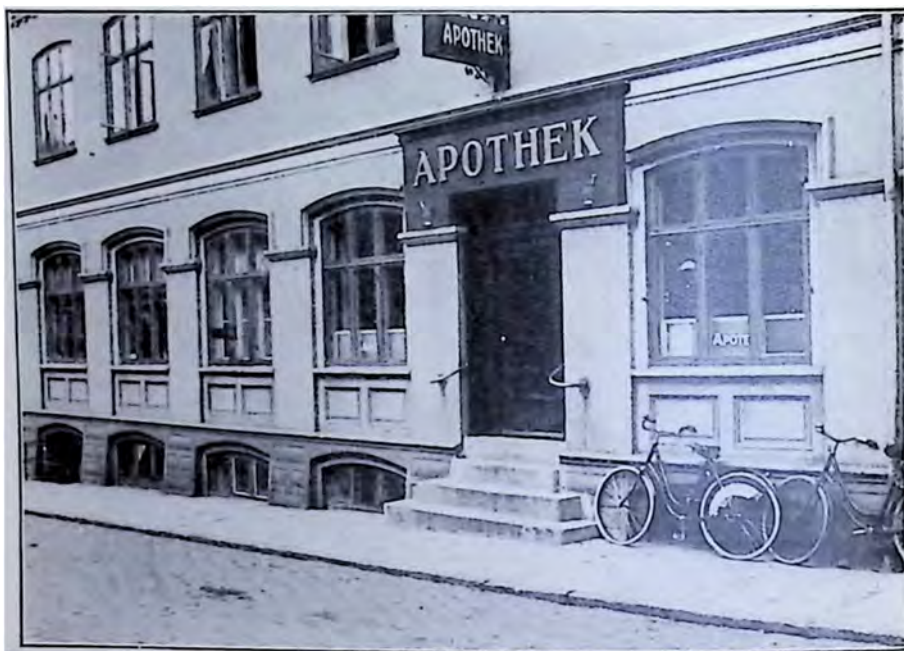
Th. Jørck har i Aarenes Løb ladet udføre adskillige Forandringer og Udvidelser af Apotekets Lokaler og anskaffet en Del nyt Apparat (Frysemaskine, Tabletmaskine, Pillesprøjtemaskine, ny stor Presse m. m.) for, saavidt muligt, at kunne fremstille alle Præparater i Apotekets eget Laboratorium. Officinet er forbedret og



Th. Jørck.

bl. a. forsynet med ny Skranke og ny Indgangsdør, nyt Damplaboratorium og et nyt stort kemisk Laboratorium er indrettet; i sidstnævnte er hidtil (til Juli 1927) udført 2235 Analyser af forskellig Art.

Apoteksejendommen, Mtr. Nr. 26 a, Algade Nr. 21, har et Grundareal af 2660 Kvadratmeter, af Hartkorn 3 Fdk.



Skelskør Apotek. Parti af Facade.

Apoteket har Leverance til den distribuerende Læge i Rude (Bevilling af 16. Juni 1892).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Skelskør Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

- 1) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 2) Depart. Registr. 1805. Fol. 291, Nr. 1105.
- 3) Slægten Heilmann. En Samling Levnetsbeskrivelser udarbejdede af Gerhard Heilmann, Kbhvn. 1893—95.
- 4) Skelskør Apoteks Visitatsprotokol. 1858, 1860, 1864, 1865, 1887.

## LYNGBY APOTEK

HANS LEOPOLD REICHWEIN SEEHAUSEN.

Født i Viborg 22. Maj 1781, S. a. Toldbetjent Johan Philip Seehausen og Edel Florentine Møller, død 18. November 1833.

Gift 1) med Anine Margrethe Ytting (»trolovet« 11. August 1805 i St. Petri Kirke i København), død 21. Januar 1827.

2) med Ane Cathrine Wilhelmine Stagemeyer.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Randers fra Februar 1796 til Januar 1802 og konditionerede smst. til Maj s. A., kom derefter »for at udbrede sine Kundskaber« til Thisted, hvor han efter Stiftsfysikus Koefoeds Foranstaltning forestod Apoteket 1 Aar, var derefter 1 Aar i Rønne og  $\frac{3}{4}$  Aar, til 1. Juli 1805, paa Løve-Apoteket i København; 5. December 1805 bestod han farm. Eksamen (Laud.)<sup>1)</sup>

27. Juni 1806 fik han Bevilling til at oprette et Apotek i »Kongens Lyngby«, det første Land-Apotek i Danmark, og drev dette til 1830, da han solgte det til S. M. T r i e r.

Som Støtte for sin Ansøgning (dat. 20. Februar 1806) om Bevilling skrev Seehausen, at der i Lyngby og dens Omegn boede en stor Del Familier udenfor Bondestanden, hvilke i Sygdomstilfælde behøve Medikamenter, som nu maa hentes i København, og ofte formedelst den lange Tid, der medgaar ved Transporten, komme for sildig, ej at tale om, at man om Nattetide ej kan komme ind af Stadens Porte. Ansøgningen anbefaledes af »Medikus paa Københavns Amt« Jørgen Münster, som ofte havde følt Savnet af et Apotek og mente, at et saadant vilde være til stor Hjælp for Egnens Beboere, for de nu i Søllerød og Lyngby oprettede Hospitaler og for Husar-Regimentets Sygestue paa Jægersborg. Endvidere anbefaledes den af »Sogne-Commissionerne« i Lyngby, Gentofte, Søllerød og Birkerød, af Distriktskirurg J. C. Holtzkamm i Hørsholm, af Her-

redsprovst Bentzen i Gladsakse, af Københavns Amts Politimester, af Amtmanden og af Professor, fhv. Apoteker Ludvig Manthey i hans Egenskab af Medejer af »Ørholm Nymølle og Brede Værker«. Overfor disse mange Anbefalinger formaaede Sundhedskollegiets 2 Assessorer intet, selv om de i meget kraftige Udtryk fraraadede Oprettelsen i en Skrivelse af 21. Maj 1806; Seehausen fik den ønskede Bevilling.<sup>5)</sup>

Seehausen bosatte sig paa Hovedgaden i Lyngby paa samme Sted, hvor Apoteket endnu er beliggende. Nogen Beskrivelse af Apoteket i hans Tid er ikke funden; en Taksationsforretning af 10. August 1810 til Brandforsikring beskriver Ejendommen som en straataekt én Etages Bygning med en lille straataekt Bygning mod Vest og Have, alt takseret til 2960 Rdl.; i Beskrivelsen nævnes derimod intet om nogen Art af Apoteksindretning; om denne erfares først under en senere Taksation foretagen under følgende Apoteker.<sup>6)</sup>

#### SALOMON MEYER TRIER.

Født i København 29. Marts 1804, S. a. Grosserer Meyer Seligmann Trier og Ester Lazarus, død 7. Marts 1894.

Gift med Sophie Ballin.

Fik Undervisning først i det Bangske Institut og siden i Borgerdydskolen, som han forlod November 1819 med gode Vidnesbyrd; derefter Discipel paa Hjorte-Apoteket i København til November 1824 og konditionerede smst., da han 10. Maj 1825 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.); han havde forinden hørt Professorerne Howitz's og Hornemann's Forelæsninger og deltaget i sidstnævntes Ekskursioner samt faaet privat Manuduktion.<sup>1)</sup>

Ved Bevilling af 27. Februar 1827 anlagde han Apoteket i Nysted (se der) men solgte dette allerede 1830 og købte s. A. Apoteket i Lyngby for 20,000 Rdl.; Bevillingen hertil udstedtes 14. September 1830. Ved Bevilling af 14. December 1840 anlagde han et *Filialapotek i Hørsholm* (se der); 1856 solgte han begge Apoteker til H. F. M. M a u.

17. September 1846 blev Apoteksejendommen i Lyngby efter foretagen Ombygning omtakseret til Brandforsikring. Hovedbygningen, der stadig var i én Etage, var nu teglhængt og forsynet med Kvist; der var, som nu, 2 Indgange fra Gaden af Stentrapper, den ene til Privatlejligheden, den anden til Apotek; i Stueetagen var

desuden 4 Værelser og et Laboratorium; i Loftsetagen var bl. a. et Pakkammer med Hylder og Skuffer; i en søndre Sidebygning med Kælder var ogsaa et Laboratorium samt et Pakkammer. Mod Nord fandtes en lille 3 Fags straatækt Bygning med Material- og Karlekammer. Hele Ejendommen med Have, Brønd etc. takseredes nu til ialt 6130 Rdl.7)

S. M. Trier har skabt sig et uforglemmeligt Navn indenfor dansk Farmaci ved at starte det første farm. Fagskrift. 1. Januar 1844 udsendte han det første Nr. af »Archiv for Pharmaci« (i 1847 ændret til »Archiv for Pharmaci og teknisk Chemi«) og forestod selv i 50 Aar Udgivelsen og Redaktionen deraf, indtil det fra 1. Januar 1894 overtoges af Danmarks Apotekerforening. Af denne Forening var han Medstifter og valgtes paa den første Generalforsamling 4. September 1844 til Formand, en Post han varetog til 1872. 11. Oktober 1849 udnævntes han til Eksaminator ved Medhjælpereksamen i Sjællands nordre Landfysikat. Endvidere var han Medlem af den 28. Februar 1863 nedsatte Kommission til Udarbejdelse af en ny Farmakopé (Ph. Dan. 1868).



S. M. Trier.

I Juli 1865 blev han Æresmedlem af »Det kejserlige Selskab for Pharmaci« i St. Petersborg; i Februar 1875 Æresmedlem af »The Philadelphia College of Pharmacy«. Fik 21. November 1856 Titel af Assessor pharmaciæ, 9. Marts 1869 Tilladelse til at bære svensk Nordstjerneordens Ridderkors, blev 21. Juli 1869 udnævnt til Ridder af Dannebrog og 30. December 1893 til Dannebrogsmænd.

Under 6. September 1870 udfærdigedes kgl. Konfirmation af »Assessor pharm. S. M. Triers Legat«. Fundatsens § 1 udtaler om dets Oprettelse: Til Minde om Assessor pharm. S. M. Triers lange og utrættelige Virksomhed i Pharmaciens Tjeneste, særlig som Formand i 25 Aar for Danmarks Apotekerforening og Redakteur af

Archiv for Pharmaci i et ligesaa langt Tidsrum, have et stort Antal af den danske Apothekerstands ældre og yngre Medlemmer sammenskudt en Sum, der under Form af et Indskrivningsbevis paa 1000, er Eet Tusinde Rigsdaler, skal danne Grundfonden for et Legat, der bærer Navn af »Assessor Pharm. S. M. Triers Legat«. Renterne uddeles 1) som Paaskønnelse af en fortjenstfuld, videnskabelig farmaceutisk Virksomhed og 2) som Opmuntring til et fortsat farm. Studium; Legatet bestyres af Bestyrelsen for Danm. Apotekerforening.

Efter Triers Død oprettede hans Arvinger »Assessor pharmaciae Salomon Meyer Trier og Hustru Sophie f. Ballins Legat« med 2000 Kr.; Legatet bestyres af Bestyrelsen for »Det pharm. Understøttelsesselskab«, og Renterne tilfalder en »ældre, værdig trængende Farmaceut«.

Ved testamentarisk Bestemmelse skænkede S. M. Trier ca. 380 forskellige Værker af sin Bogsamling til farm. Læreanstalts Bibliotek (efter Læreanstaltens eget Valg).

#### HEINRICH FREDERIK MÜLLER MAU.

Født i Skelskør 8. Januar 1821, S. a. Apoteker Gerhard Wilhelm Mau og Louise Sophie Noline Tessin, død 2. Februar 1857.

Blev 1839 Discipel paa Faderens Apotek i Skelskør og tog farm. Kandidateksamen 1847 I (haud ill.); konditionerede derefter paa Skelskør Apotek, indtil han i 1856 købte Apoteket i Lyngby med tilhørende Filialapotek i Hørsholm; Købesummen var 54,000 Rdl. for begge Apoteker; Bevilling udstedtes 25. November 1856. Alle-rede et Par Maaneder efter døde Mau, hvorefter Lyngby Apotek købtes af J. F. Trier, medens Hørsholm Apotek blev selvstændigt.

#### JACOB FREDERIK TRIER.

Født i Nysted 1829, S. afl Apoteker Salomon Meyer Trier og Sophie Ballin, død i København 26. December 1903.

Gift 1) med Mathilde Goldschmidt, død 1861.

2) med Mariane Koppel, død 16. September 1922.

Var Discipel paa Kong Salomons Apotek i København fra 1846 til Efteraaret 1850 og tog farm. Kandidateksamen 1851 II (haud ill.) og 1852 II (Laud.). Konditionerede paa Lyngby Apotek og



købte dette efter Maus Død for 34,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 19. August 1857; 1869 solgte han Apoteket til H. E. H a n s e n.

Efter Salget af Apoteket flyttede J. F. Trier til København, hvor han oprettede Firmact »J. F. Triers Medicinalhandel og farm.-kem. Fabrik«; det til dette Firma knyttede særlige Privilegium, i Følge hvilket han havde Lov til ogsaa at sælge de ellers Apotekerne forbeholdte præparerede Apotekervarer, som ikke fordrede Lægerecept, var udstedt for ham allerede 19. Maj 1857. Denne Forretning drev han (i Pilestræde) til sin Død; kort forinden denne, ved ministeriel Tilladelse af 23. April 1903, havde Trier faaet Lov til at drive Forretningen ved Bestyrer, hvilken Tilladelse ogsaa gjaldt hans eventuelle Enke. Efter hans Død fortsatte Enken da Forretningen, med skiftende Bestyrere, indtil sin Død, hvorefter det særlige Privilegium traadte ud af Kraft (fra 31. December 1922).



Jacob Frederik Trier.

Ved testamentarisk Bestemmelse oprettedes »Fabrikant, fhv. Apoteker J. F. Trier og Hustru Mariane f. Koppels Legat for trængende Apotekerenker«; det bestyres af Københavns Magistrat.

#### HARALD EMIL HANSEN.

Født i Alkestrup ved Kalundborg 1845.

Var Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek i København fra August 1862 til Medhjælpereksamen Januar 1866 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.) og tog, efter at have konditioneret 1 Aar som exam. pharm., farm. Kandidateksamen 1868 I (Laud.). Købte 27. Februar 1869 Lyngby Apotek med tilliggende Jord for 39,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 3. Juli s. A.; 1873 solgte han Apoteket til C h r i s t i a n S c h ø l l e r. H. E. Hansen var senere Fabrikbestyrer i København og derefter i Følge »Farm. Stat«, Smørfarvefabrikant i Kristiania og senere i St. James, U. S. A.

## CHRISTIAN SCHØLLER.

Født i København 28. Juli 1845, S. a. Oberst, Inspektør Christian Schøller og Mette Margrethe f. Poulsen.

Gift i Næstved 17. Marts 1874 med Aurelia Lundstein, født i Næstved 4. September 1853, D. a. Postholder Ludvig Boye Lundstein og Emilie f. Cumann.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København fra August 1864



Chr. Schøller.

til Medhjælpereksamen Juli 1868 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede paa Hjorte-Apoteket i Haderslev, tog farm. Kandidateksamen 1870 I (Laud.) og konditionerede derefter paa Vesterbro Apotek i København og paa Løve-Apoteket i Næstved. Købte Lyngby Apotek til Overtagelse 1. Marts 1873 for 40,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 16. April s. A.; ved Bevilling af 21. Juli 1873 anlagde han *Hjælpeapotek i Taarbæk* (se »Taarbæk Apotek«); 1876 solgte han begge Apoteker til F. L. Friis.

Efter Salget af Lyngby Apotek var han en Del Aar Medejer af en Okkerfabrik ved Silkeborg og blev derefter, og er endnu, Klasselotteri-Kollektør i Næstved.

## FREDERIK LUDVIG FRIIS.

Født i Vejle 4. Januar 1822, S. a. Apoteker Peter Frederik Friis og Betty Birgitte Blumensaadt, død paa Frederiksberg 14. Marts 1906.

Gift i Odense 29. Juli 1853 med Emma Aarestrup, født i Nysted 1831, D. a. Læge, Digter Carl Ludvig Emil Aarestrup og Caroline Aagaard, død 5. August 1883.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København fra Maj 1839 til Medhjælpereksamen 8. Maj 1843 ved Københavns Stadsfysikat og tog farm. Kandidateksamen 1844 I (Laud.). Konditionerede paa Hjorte-Apoteket i Haderslev Paaske 1844—Paaske 1845, i Burg paa

Femern 1845—46 og ½ Aar paa Apotheke der Neustadt i Itzehoe. Købte Løve-Apoteket i Kolding til Overtagelse 1. Januar 1852, Bevilling 13. April s. A. og drev det til 1872 (jvf. I, S. 153) og købte derefter, 21. August 1876, Lyngby Apotek med tilhørende Hjælpeapotek i Taarbæk for 110,000 Kr.; Bevillingen hertil udstedtes 4. Oktober 1876. Ved justitsmin. Skrivelse af 8. September 1883 fik han Tilladelse til at bortforpagte Apotekerne til sin Søn E. A.



Fred. Ludv. Friis.



Emil Aarestrup Friis.

Friis; for Hjælpeapotekets Vedkommende gjaldt Tilladelsen dog kun til 1. August 1884, hvorefter dette blev selvstændigt.<sup>2)</sup> 1886 overtog Sønnen Apoteket i Lyngby som Ejer.

F. L. Friis boede derefter som Rentier først i Lyngby, senere paa Frederiksberg.<sup>3)</sup>

#### EMIL AARESTRUP FRIIS.

Født i Kolding 30. August 1856, S. a. foregaaende Apoteker.

Gift 1) i Loschwitz, Sachsen, 21. September 1883 med Dagmar Minna Sophie Frederikke Regina v. Clauson-Kaas, født 29. April 1863 i Næstved, D. a. Kammerjunker, Ritmester Jens Adolf Frederik v. Clauson-Kaas og Sophie Caroline Kristine f. Øelund. (Ægteskabet opløst 9. Februar 1901).

2) i Søllerød 25. Maj 1901 med Valborg Frederikke Holm, født

i København 27. Oktober 1878, D. a. Maskinmester i Marinen Valdemar Vigilius Holm og Marie Hansine f. Jensen.

Var Discipel paa Lyngby Apotek og Frederiksværk Apotek fra Juli 1876 til Medhjælpereksamen Juli 1878 ved nordre sjællandske Landfysikat (I Kar. prakt. Prøve, II Kar. teor.) og tog farm. Kandidateksamen 1880 I (haud. ill.). Konditionerede hos Faderen paa Lyngby Apotek og var, som ovenfor anført, Forpagter af dette i 3 Aar, indtil han i 1886 overtog det som Ejer for en Købesum af 120,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 9. Februar 1886; i 1891 solgte han det til V. C. A. Løffler.

Efter at have solgt Apoteket oprettede han 1892 Dampvaskeriet »Victoria«, som han solgte 1925. Boer fra Maj 1926 paa Villa »Klin-tebo« paa Refsnæs og driver dér Rekreatiohshjem.

#### VICTOR CARL ALBERT LØFFLER.

Født i Gæstevlev paa Fyen 1. August 1857, S. a. Landmand Chr. Fr. Løffler og Margrethe f. Bang, død i Hellerup 31. August 1912.

Gift i København 19. December 1891 med Helga Caroline Cathrine Torp, født i København 17. Oktober 1862, D. a. Prokurator Hans Jacob Torp og Laura Albertine Løffler.

Var Discipel paa Maribo Apotek fra Oktober 1872 til Medhjælpereksamen September 1875 ved Lolland-Falsters Fysikat (I Kar.), konditionerede som exam. pharm. 2 Aar paa Hobro Apotek og tog farm. Kandidateksamen 1878 II (Laud.). Fra Januar 1879 til September 1880 gjorde han Tjeneste paa St. Thomas Apotek og var saa i 6 Aar paa Apotek i St. Paulo (Brasilien); han underkastede sig 1886 brasiliansk farm. Statseksamen og havde fra 1. Marts 1887 til 1. Marts 1891 Apotek i Santos. Herfra vendte Løffler tilbage til Danmark, købte Lyngby Apotek for 185,000 Kr. til Overtagelse 1. Oktober 1891 og fik Bevilling dertil 22. Januar 1892. Kort efter Overtagelsen lod han den gamle Apoteksbygning ombygge og forhøje med en Etage; samtidigt indrettedes Dampindlæg i Laboratoriet.

I 1908 solgte Løffler Lyngby Apotek til J. C. H. Strøberg og boede derefter i Hellerup som Rentier.

#### JENS CHRISTOPHER HANNIBAL STRØYBERG.

Født i Aalborg 6. September 1860, S. a. Apoteker Jørgen Jacob Kjellerup Strøberg og Susanne Severine f. Strøberg.

Gift 1) 7. September 1886 med Laura Andrea Smith, født 21. August 1864, D. a. Overlærer, Professor Henrik Smith, død 7. Juni 1887.

2) 3. Oktober 1889 med Sophie Frederikke Maximiliane Baronesse Haxthausen, født i København 31. Maj 1867, D. a. Generalmajor, Baron Henrich Haxthausen og Thora f. Birch.

Var Discipel paa Assens Apotek fra Oktober 1876 til Medhjælpereksamen 9. April 1880 ved Fyens Stiftsfysikat (1. Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1881 II (Laud.). Studerede derefter videre ved Univ. kem. Laboratorium til Foraaret 1882 og konditionerede fra Juli 1882 til Efteraaret 1884 paa H. C. Ørstedes Apotek paa Frederiksberg, studerede fra Oktbr. 1884 til April 1885 ved Universitetet i Strassburg, konditionerede fra Juli 1885 til Juni 1887 paa Gl. Torvs Apotek i København og derefter paa Svane-Apoteket i Aalborg til August 1889. Var fra 1889, Bevilling 26. Oktober d. A., til 1908 Indehaver af Løve-Apoteket i Randers (jvf. I, S. 390) og købte 26. August 1908 Lyngby Apotek for 225,000 Kr. excl. Varelager til Overtagelse 1. September s. A., Bevillingen udstedtes 14. Januar 1909.



J. C. H. Strøberg.

J. C. H. Strøberg var under Opholdet i Randers Formand for Danmarks Apotekerforenings Aarhus—Randers Kredsforening, Formand for Klubben »Harmonien« i Randers, for Randers Roklub, for Støvring og Omegns Plantningsforening samt for 2 Plantagekonsortier i Randersegnen og Kasserer i Musikforeningen »Brage«. I Lyngby har han fra 1908 til 1924 været Formand for De samvirkende Plantningsforeninger, fra 1910 Repræsentant i Hedeselskabet, fra 1910 til 1918 Formand for Lyngby Grundejerforening og fra 1921 Medlem af Bestyrelsen for Fællesforeningen af Grundejerforeninger for København og Omegn og som Repræsentant for denne Medlem af Danske Grundejeres Landsorganisation. Fra 1916

Medlem af Bestyrelsen for »Sparekassen for Lyngby og Omegn« og Formand for Tilsynsraadet for denne.<sup>4)</sup>

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Bagsværd (opr. ved Bevilling af 9. Maj 1916); tidligere Haandkøbsudsalg i Holte (opr.



Lyngby Apotek. 1927.

3. Maj 1905), i Nærum (opr. 4. Marts 1909), som nu er knyttet til Holte Apotek, og i Virum (opr. 3. Maj 1907).

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- <sup>1)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>2)</sup> Det kgl. Sundhedskollegiums Forhandlinger 1883, S. 235.
- <sup>3)</sup> Nekrolog over F. L. Friis (af J. R. = Johs. Rink) i »Archiv for Pharmaci og Chemi« 1906, S. 105—06.
- <sup>4)</sup> Biografier i Krak's Blaa Bog 1920 og i »Familien Strøyberg 1662—1920«, Aalborg 1920.
- <sup>5)</sup> 2. Depart. Registr. 1806. Fol. 238, Nr. 726 med Indlæg.
- <sup>6)</sup> Brandtaksationsprotokol for Sokkelund Herred. Nr. 2. 1809—19, S. 65—66.
- <sup>7)</sup> » » » » » Nr. 7. 1846—49. S. 54—56.

## ÆRØSKØBING APOTEK

Det nu bestaaende Apotek i Ærøskøbing er oprettet ved Bevilling af 19. December 1806 udstedt for Christian Ludvig Rasmussen; inden dette Tidspunkt var dog udstedt flere Apotekerbevillinger for Ærø, en enkelt var ogsaa benyttet.

5. November 1731 udstedte Hertug Friederich af Glücksburg en Bevilling for Melchior Brolund som Apoteker i Ærøskøbing; Brolund kaldes deri for »Borger og Kirurg«; 1751, da Bevillingen blev fornyet, kaldes han Borgmester. Om Melchior Brolund vides iøvrigt, at han var født 29. April 1698, S. a. Byfoged i Faaborg Christopher Hansen Brolund og Anna Margrethe Melchiorsdatter Wit, og døde i Ærøskøbing 19. Marts 1774 som den sidste Borgmester i denne By. I Hübertz's Samlinger vedrørende Ærø skrives (S. 100): »Den sidste Borgmester, der foruden det, at han var Apoteker og Doktor, ogsaa drev en Vinhandel, plejede at lade de stridende Parter møde i sit Hus, hvor han paa den fornøjeligste Maade afgjorde de vanskeligste Sager ved en Flaske Vin.«

18. Januar 1788 fik Fysikus paa Ærø Johan Gotfred Rode Tilladelse til at anlægge et Apotek i Ærøskøbing; han benyttede dog næppe Tilladelsen, thi allerede 7. Juni s. A. tiltraadte han Stillingen som Stiftslæge og Stiftskirurg paa Vallø; 31. Marts 1786 fik han Udnævnelsen til Fysikus paa Ærø.<sup>1)</sup> Rodes Efterfølger som Fysikus var Christian August Møller, der udnævntes 20. Juni 1788; han varetog denne Stilling til August 1834. Ogsaa Møller fik Bevilling til Apotek i Ærøskøbing, dat. 16. Juli 1788, men heller ikke han benyttede den, Koncessionen blev end ikke indløst og derfor senere kasseret i Kancelliet. At han ikke anlagde noget Apotek men fik sine Medikamenter, som han selv dispenserede, fra

Apotekerne i Faaborg og Husum, fremhæves ogsaa i den Indstilling, Tyske Kancelli\*) afgav i Sagen om Oprettelsen af et selvstændigt Apotek i Ærøskøbing, der opstod, da Kandidaterne Christian Ludvig Rasmussen og Julius August Christian von Berger samtidigt i September 1806 ansøgte om Bevilling til et saadant Anlæg. Kancelliet indstillede iøvrigt, at Bevillingen blev givet til C. L. Rasmussen, der havde 2½ Aars større Anciennitet end v. Berger; Indstillingen bifaldtes ved kgl. Resolution af 12. December s. A.²) — J. A. C. v. Berger blev 1809 Bestyrer og i 1811 Indehaver af Svane-Apoteket i Aalborg (jvf. I, S. 329).

#### CHRISTIAN LUDVIG RASMUSSEN sen.

Født 1782 i Herslev paa Sjælland, S. a. Sognepræst Peder Rasmussen, død i Ærøskøbing 14. Februar 1859.

Gift i Dalby 31. Juli 1807 med Jfr. Anna Dortha Frich Houe »fra Helsingør«.³)

Var Discipel hos Apoteker J. G. Blau i København fra 1796 til 1803, hvorefter han hørte Forelæsninger og studerede til farm. Eksamen, som han bestod 25. April 1804 (Laud.).⁴) Han konditionerede derefter i Odense, indtil han ved Bevilling af 19. December 1806 oprettede Ærøskøbing Apotek (Bevillingen blev kgl. konfirm. 31. Marts 1818, 1. Juli 1842 og 24. Februar 1855).⁵) Apoteket drev han til sin Død, hvorefter det overgik til Sønnen C h r. L u d v. R a s m u s s e n.

Apoteket indrettedes i Ejendommen Mtr. Nr. 26 paa Vestergade i Ærøskøbing, hvor det endnu findes; Ejendommen var dengang som nu en af de største og smukkeste i Byen. Den er antagelig opført i 1784, og i Murankrene i Frontespicen findes Navnetrækkene A. I. R. og B. M. R., angivende Forbogstaverne til Bygherrens og dennes Hustrus Navne: Albert Isaksen Rise og Bodil Marie Rise.\*⁶) (Om Ejendommens Indretning og senere Forandringer se nedenfor under Alb. Chr. Jørgensen).

#### CHRISTIAN LUDVIG RASMUSSEN jun.

Født i Ærøskøbing 2. Oktober 1814, S. a. foregaende Apoteker, død 23. Marts 1872. Gift.

\*) Den Ærø hørte indtil 1864 under Haderslev Amt, og alle Sager vedrørende Apoteket findes derfor indtil da ekspederede gennem Tyske Kancelli og Ministeriet for Hertugdømmerne.

\*) En Sønesøn af Skipper Albert Isaksen Riise var Apoteker paa St. Thomas Albert Heinrich Riise, som i en ung Alder var ansat paa Ærøskøbing Apotek; en Svigersøn af denne var Apoteker i Fredericia Alfred Alexius Jørgensen, og en Søn af denne, Alb. Chr. Jørgensen, var 1902—1913 Apoteker i Ærøskøbing.





Ærøskøbing Apotek.

Han tog farm. Kandidateksamen 1833 II (haud ill.), konditionerede bl. a. i Drammen i Norge (i Følge »Farm. Stat« 1843) og overtog Apoteket i Ærøskøbing efter Faderens Død i 1859; nogen Bevilling for ham er ikke funden. 6. August 1868 fik han »indtil videre« Fritagelse for at holde Medhjælper. Han drev Apoteket til sin Død, hvorefter det af Enken solgtes til J. L. C a m r a d t.

## JOHANNES LUDVIG CAMRADT

købte Ærøskøbing Apotek i April 1872 for en Købesum af 32,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 18. Juni 1872. I 1884 solgte han det til Sophus Carstensen og købte selv s. A. Apoteket i Hillerød.

(Biografi se »Frederiksborg Apotek i Hillerød«).

## SOPHUS CARSTENSEN

købte Ærøskøbing Apotek til Overtagelse 1. Juni 1884 for en Købesum af 92,500 Kr. og fik Bevilling dertil 14. August 1884; i 1888 solgte han det til O. A. Sandberg. Han var senere Forpagter af Brønderslev Apotek og af Hesselager Apotek (se disse) og Indehaver af Løve-Apoteket i Aalborg (Bevilling 23. Januar 1911).

(Biografi se »Løve-Apoteket i Aalborg«).

## OTTO ANDERS SANDBERG

købte i 1888 Ærøskøbing Apotek for en Købesum af 112,500 Kr. og fik Bevilling dertil 24. September 1888. Paa Grund af Sygdom overtog han ikke selv Ledelsen af Apoteket men bortforpagtede det til W. Augsburg, som overtog det som Ejer fra 1. Juli 1891.

O. A. Sandberg var senere Apoteker i Taarbæk og paa Frederiksberg, Fasan-Apoteket.

(Biografi se »Fasan-Apoteket paa Frederiksberg«).

## WILHELM AUGSBURG.

Født i Middelfart 25. August 1835, S. a. Købmand Bendix Alexander Augsburg og Caroline Berndt, død 9. Marts 1905 i Ærøskøbing.

Gift 24. Juni 1879 i Ahrensburg ved Hamborg med Anna Nathalia Pfortentauer, født paa Hubertusburg i Sachsen 19. September 1849, D. a. Amtsforvalter, Dr. juris Herman Pfortentauer og Henriette f. Pfortentauer.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Fredericia fra 5. August 1849 til Medhjælpereksamen 23. Maj 1854 og tog farm. Kandidateksamen 1858 I (n. c.). Har konditioneret paa Apoteker i Store Hedinge, Helsingør, Stavanger og Tønder; var nogle Aar Købmand og Materialist i Fredericia. I Juli 1879 overtog han Apoteket i Augusten-

borg, fik Bevilling dertil 15. August s. A., men drev det kun til det følgende Aar (jvf. II, S. 435). Fra 1885—1887 var han Redaktør af »Koldingposten« og blev derefter, som ovenfor anført, Forpagter af Ærøskøbing Apotek fra 1. Juli 1888; 3 Aar senere, fra 1. Juli 1891, overtog han det som Ejer for en Købesum af 112,500 Kr. og fik Bevilling dertil 2. Marts 1892. Efter Ansøgning af 27. Juli 1900 fik han »paa Grund af Sygdom« 27. September s. A. Tilladelse til at holde Bestyrer; 2 Aar senere solgte han Apoteket til Alb. Chr. Jørgensen. Apotekets Bestyrer i de 2 Aar var cand. pharm. Christian Wilhelm Julius Gericke.\*)

### ALBERT CHRISTIAN JØRGENSEN.

Født i Charlotte Amalie By paa St. Thomas 3. Februar 1873, S. a. senere Apoteker i Fredericia Alfred Alexius Jørgensen og Harriet Elisabeth Riise.

Gift i København 22. April 1905 med Ida Marie Rée, født i København 15. Juli 1879, D. a. Cigar- og Tobaksfabrikant Herman Ludvig Rée og Harriet Helene f. Heckscher.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra 1. Oktober 1890 til s. D. 1893 og derefter paa Løve-Apoteket i Fredericia til 1. Marts 1894, tog farm. Medhjælpereksamen April 1894 (II Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1897 (II Kar.). Købte Apoteket i Ærøskøbing til Overtagelse 15. December 1902 for en Købesum af 138,000 Kr., Købet omfattede Ejendom med Apotek etc. og Privilegium til at drive Apotek i Ærøskøbing og Marstal; Skødet udstedtes 24. December 1902 (tingl. 7. Januar 1903) og Bevillingen 11. April 1903; Apo-



Alb. Chr. Jørgensen.

\*) C. V. J. Gericke. Født i København 30. November 1860, discipl. paa Roskilde Apotek fra 1. August 1876 til Medhjælpereksamen 1880, farm. Kandidateksamen 1882 II (Laud.); nu Direktør for Akts. Rosenborg Brøndanstalt i København.

teket drev han til 1. Oktober 1913, da det overtoges af J. D. F r i d e r i c h s e n. Han boer nu i København og driver Grosserervirksomhed.

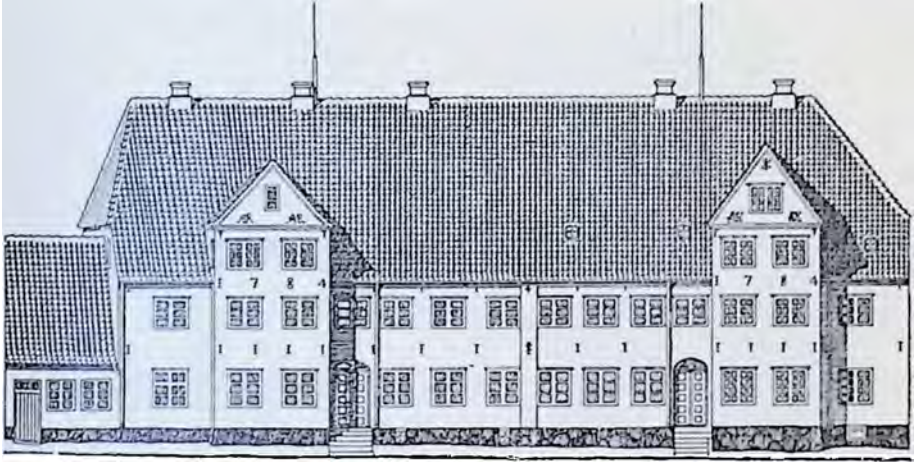
Til Brug for nærværende Værk har Apoteker A. C. Jørgensen i sin Tid indsendt en Redegørelse for Apoteksejendommens Indretning og Udstyrelse samt de Forandringer, denne i Tidens Løb er undergaaet; heraf skal anføres:

»De endnu bevarede Dele af det faste Inventar i Officinet vidner om den jævne og sikre Smag, der den Gang herskede i Haandværkerstanden. Træloftet i Officinet, der tidligere var facetteret, dækkes nu af malet Lærred. I Tidens Løb forsvandt foruden en Del af det faste Inventar tillige samtlige Kar i Officinet og gav Plads for moderne Fabriksarbejde. Af de smukke gamle Glas, Krukker og Bøsser findes Prøver paa Byens Musæum, der ogsaa huser en hel Del interessante Utensilier fra Apotekets tidligere Dage, saasom Vægte, Lodder, Kolber, Retorter, Gryder, Digler, Trefødder, Mortere og hvad tidligere Ejere ellers have levnet Eftertiden.

Indgangen til Apoteket er den samme som til Boligen. Publikum adskilles fra Officinet ved en ret høj og dyb Skranke (med Skuffer), hvorover tidligere fandtes et (1,6 m. høj, 1,65 m. bred) af Smaaruder (16½ cm. brede, 27½ cm. høje) sammensat Vindue (eller Glasvæg), hvori en mindre Dør (96 cm. høj, 44 cm. bred) ligeledes med Smaaruder, hvorigennem Ekspeditionen foregik. — Gulvet i Skranken var før dækket af rødlige og graa Sten, ca. 45 cm. i Kvadrat, paa hver Sten en cirkelrund Rende 34 cm. i Diameter, og indenfor denne et latinsk og et arabisk Tal, der henviste til Nr. i Kirkebøgerne, da Stenene tidligere havde været anvendte som Gravstene. I Skranken dækkes Stenene nu af Cement, hvorpaa Lino-leum.

En af de betydeligste Forandringer, der er sket i Tidens Løb ved Bygningen, er Tilmuringen af de 2 Porte, der fandtes i denne og i Søsterhuset (Naboejendommen Mtr. Nr. 25); det har skaffet nogle flere Rum tilveje, men det Liv, disse 2 dybe, skyggefulde Porte frembragte paa den hvide Facade, er borte. — Største Delen af Husets smaarudede Vinduer er erstattet med storrudede; intet Steds er de blyndfattede bevarede. Enkelte blyndfattede Glastagsten forefindes endnu. (I 1830erne skulde samtlige Facadens Ruder være knuste under en Haglbyge. I 1870erne er en større Del af Taget blæst ned, og noget lignende hændte 6. November 1911).

I 1903 indrettedes et mere tidssvarende Laboratorium, og et fuldstændigt nyt fast Inventar afløste 1906 det forældede og upraktiske, der fandtes i Recepturen. I 1903 blev et yderst forfaldent Baghus nedrevet og erstattedes af et rummeligt Halvtagshus. — Haven er ogsaa undergaaet mange Forandringer i Tidens Løb.«



Ærøskøbing Apoteks Ejendom (Mtr. Nr. 26) og Naboejendommen (Mtr. Nr. 25).  
Efter en Opmaalingstejning 1011.

### JOHAN DITLEV FRIDERICHSEN.

Født paa Fuglsang paa Lolland 24. Februar 1862, S. a. Forpagter Niels Jes Friderichsen og Godtfreddine Jacobine Caroline f. Friderichsen.

Gift i Skive 20. Oktober 1898 med Elisabeth Christiane Borch Jacobsen, født i Skive 9. Maj 1871, D. a. Overretssagfører Enevold Borch Jacobsen og Christiane f. Dige.

Var Discipel paa Rødby Apotek fra 2. November 1877 til Medhjælpereksamen 26. November 1880 ved Loll.-Falsters Fysikat (I Kar.) og tog farm. Candidateksamen 1882 II (haud ill) og 1884 II (Laud.). Konditionerede paa Rødby Apotek 26. November 1880—24. August 1881, paa Løve-Apoteket i Nykøbing p. F. 1. August 1882—1. Februar 1884 og paa Maribo Apotek 1. August 1884—1. Februar 1889.

Købte Svane-Apoteket i Viborg til Overtagelse 10. Marts 1889, fik Bevilling dertil 13. April s. A. og drev det til 1907 (jvf. I, S. 82) ;

købte Kalundborg Apotek til Overtagelse 1. Januar 1908, fik Bevilling dertil 30. November 1907 og drev det til 1912 (jvf. II, S. 39); købte endelig ved Kontrakt af 24. September 1913 Apoteket i Ærøskøbing med tilhørende Hjælpeapotek i Marstal til Overtagelse 1. Oktober s. A.; saml. Købesum var 155,000 Kr. og Skødet udstedtes 1. Oktober 1913 (tingl. 15. s. M.); Bevillingen er dateret 30. September 1913.



J. D. Friederichsen.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Søby (opr. ved Bevilling af 26. Marts 1904); tidligere Haandkøbsudsalg i Marstal (Bev. 25. Marts 1901), som blev overflødig, da det ved Bevilling af 12. December 1902 blev tilladt Ejeren af Ærøskøbing Apotek at anlægge *Hjælpeapotek i Marstal*; i J. D. Friderichsens Bevilling meddeltes Tilladelse til at drive dette Hjælpeapotek til 31. December 1920; denne Tilladelse

blev senere udvidet til at gælde til 31. December 1925 (ved kgl. Resolution af 16. September 1924 oprettedes et selvstændigt Apotek i Marstal fra 1. Januar 1926 at regne); se herom iøvrigt under »Marstal Apotek«.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Om Joh. G. Rode og Chr. Aug. Møller se iøvrigt Biografier i K. Carøe: Den danske Lægestand I, S. 105; II, S. 56; III, S. 143.
- 2) Afskrifter af Bevillinger, Indstillinger o. l. og originale Dokumenter vedr. Ærøskøbing Apotek tilh. fhv. Apoteker C. A. Jørgensen.
- 3) Dalby Kirkebog.
- 4) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 5) Forestillingsprotokol for Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig 1855, Nr. 60.

## RINGSTED APOTEK

Det nuværende Apotek i Ringsted er oprettet som Filial-Apotek af Sorø Apotek ved Bevilling af 25. Marts 1808 udstedt for Apoteker i Sorø Søren Christian Ørsted og blev selvstændigt ved Bevilling af 16. Juli 1834 udstedt for Filialapotekets Forpagter Hans Jørgen Wengel. Allerede inden Ørsted fik Bevillingen, havde der dog været gjort forskellige Forsøg paa at skaffe Ringsted et Apotek.

Apoteker Frederik Hansen Funck ansøgte 1740 om Bevilling til at anlægge et Apotek i Ringsted med samtidig Tilladelse til at skænke Vin og holde Herberg. Collegium medicum udtalte 26. Juli s. A., at hvis Funck mente at kunne eksistere af Apoteket alene, kunde det vel nok tillades ham at anlægge det.<sup>1)</sup> Apoteket blev da ikke anlagt, og 1748 blev Funck Apoteker i Køge (jfr. I, S. 450).

29. Juni 1778 ansøgte cand. pharm. Magnus Hosum Klein om Bevilling til at anlægge Apotek i Ringsted og bad samtidigt om Lov til Handel med Krydderier, Vine og alle Slags Urtekramvarer samt, naar han anskaffede sig en dertil bekvem Gaard, Ret til at logere Fremmede og Rejsende. Byfogden anbefalede Ansøgningen mod, at det blev paalagt Klein at tage Borgerskab og svare borgerlige og Byens Tynger; i Henhold hertil gav ogsaa Stiftamtmanden sin Tilslutning. Stærk Modstand herimod ydedes imidlertid af Sorø By og Akademi. Apotekeren i denne By, Rasmus Kierboe, var gaaet fallit, og Apoteket skulde sælges ved Auktion. Soranernes Arbejde gik ud paa at bevare Apoteket i deres By, og dette kunde ikke ske, hvis der kom et i Ringsted; man foreslog derfor, at Klein købte Sorø Apotek med Gaard og Privilegium. Collegium medicum foreslog nu, at Apoteket i Ringsted blev kombineret med det i Sorø saaledes, at Apotekeren paa et af Stederne holdt en Provisor med et

Korpus af de mest brugelige Medikamenter. Striden kom nu til at dreje sig om, hvor Hovedapoteket skulde ligge. Overhofmesteren i Sorø, Geheimekonferensraad Wolf von Reitzenstein indstillede, at Hovedapoteket kom til at ligge i Sorø, og efter at Sagen var drøftet endnu et halvt Aarstid i Collegium medicum og i Regeringen, blev Resultatet, at Klein 28. Juli 1779 fik Bevilling som Apoteker i Sorø, medens Forholdene i Ringsted forblev uforandrede.<sup>2)</sup> (Jvf. iøvrigt Sorø Apotek, I, S. 200—208).

I 1805 ansøgte Apoteker i Køge J ø r g e n H e n r i k D i s c h e r om at maatte anlægge et Filialapotek i Ringsted, hvilket foranledigede Klein til at ansøge om det samme. Amtmanden støttede Klein og indstillede, at det tillodes ham at oprette et Apotek i Ringsted paa de Vilkaar, at han paa eget An- og Tilsvar i alle Maader lod samme administrere af en eksamineret Provisor og holdt det vel forsynet med alle de Lægemidler, som efter Anordningerne burde findes i Apotekerne, samt forpligtede sig til inden Paaske 1806 at fuldføre Indretningen og begynde Udsalget. Sundhedskollegiet fra-raadede dog Filialapotekets Oprettelse, og 8. Oktober 1805 blev begge Ansøgninger afslaaet.<sup>3)</sup>

Der gik dog nu kun halvtredie Aar, til Ringsted fik et Apotek, da S. C. Ørsted i 1808 fik Bevilling til et saadant.<sup>4)</sup>

## I. RINGSTED APOTEK SOM FILIALAPOTEK 1808—1834

### SØREN CHRISTIAN ØRSTED

havde 11. December 1807 faaet Bevilling som Apoteker i Sorø. Samtidigt med, at han søgte Kongen om denne Bevilling, havde han udbedt sig Tilladelse til at have Udsalg af Apotekerverer i Ringsted, men ikke Filialapotek. Distriktskirurg Hans Henrik Voigt havde hidtil der i Byen solgt Medicin, som han købte i Sorø, men bad nu Ørsted om at foranstalte et Udsalg, da hans Forretninger ikke længere tillod ham at have dermed at gøre. Og Ørsted søgte at imødegaa de Indvendinger, som Sundhedskollegiet i 1805 havde ført i Marken mod Apoteket ved en Udtalelse om, at de Ringsted nærmest liggende Apoteker ikke vilde lide Skade, hvis han fik den ønskede Tilladelse. Skønt Amtmanden i Sorø fandt, at et Medikamentudsalg i Ringsted kunde foranledige Misbrug, og derfor foreslog et



»ordentligt Apotek«, fik Ørsted dog 25. Marts 1808, hvad han havde begæret, men kun »for sin Person«.

Den første Hjælp havde Ørsted i sin Søn Herman, der hjalp til ved Indretningen af Apoteket, om hvilket han siger, at bl. a. Nærværelsen af et spansk Felthospital udfordrede dets Anlæg; fra Juli 1809 maatte han imidlertid opholde sig i København for at forberede sig til farm. Eksamen; han afløstes da af Provisor Møller, som fungerede indtil 1. Januar 1810.\*)

I Begyndelsen af 1810 synes Apoteker Ørsted selv at have opholdt sig i Ringsted for at afløses af Sønnen, der nu havde faaet Eksamen og styrede Apoteket til November 1811. I dette Aar solgte Ørsted Sorø Apotek til H. E. G l a h n, som 1. Oktober overtog saavel dette som Medicinudsalget i Ringsted.

(Biografi se »Sorø Apotek«).

### HANS EGEDE GLAHN

fik 8. November 1811 Bevilling til Sorø Apotek og samtidigt ligesom Ørsted »for sin Person« Ret til Udsalget i Ringsted. Dette bestyredes nu af J ø r g e n G o r m\*), som fra 17. December 1812 afløstes af H a n s J ø r g e n W e n g e l.

Ved Kontrakt af 5. Oktober 1812 overtog Wengel Medicinudsalget i Forpagtning for et Tidsrum af 8 Aar (1. Januar 1813—s. D. 1821); det første Aar skulde han svare en Leje af 700 Rdl. D. C. og derefter 800 Rdl. aarligt; tillige skulde han udrede Husleje og alle Skatter og Afgifter. Udsalget fandtes da i Ritmester Peter Freieslebens Gaard, nuv. St. Bendtsgade Nr. 8, og Lejen for Apotekslokaler og Privatlejlighed androg 200 Rdl. aarlig.

I 1816 flyttede Wengel Apoteket til Gaarden Mtr. Nr. 21 i Nørregade, skraas overfor den nuværende Apoteksejendom. Denne Ejendom var i 1815 bleven købt af Købmand Otto Christian Boserup paa Auktion i Dødsboet efter Købmand Ignats Richter for 12,765 Rdl. N. V. og 800 Rdl. Sølv. I December Termin s. A. gav Boserup Wengel Skøde paa den for 11.000 Rdl. N. V. og 800 Rdl. Sølv.†) Tilbygning og Forbedring af Ejendommen var tilendebragt i August 1816:

\*) Hermann Ørsted. Født i Rudkøbing 1786, Discipel paa Rudkøbing Apotek 1799—1806, farm. Eksamen 19. Oktober 1809 (haud ill.), død før 1843.

†) Jørgen Gorm. Født i København 1788, Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg 1806—1810, farm. Eksamen 7. Maj 1811 (Laud.), død i Aarhus 1866.

den bestod da af et 12 Fags Forhus af Egebindingsværk med Kvist over 4 Fag og Port i 2 Fag; her var Stue, Køkken, Kamre, Apotek og Pakrum; Sidehuset i Sønder bestod af 7 Fag Grundmur, Kælder under 3 Fag, Loft overalt; her var Stue og Laboratorium, dette med



Hans Jørgen Wengel, Ungdomsportræt.

en indmuret Destillerkedel paa 20 Potter og 2 indmurede Jerngryder, en paa 20 og en paa 10 Potter; i Tværbygningen mod Vest var Lo, Lade, Stald og Karlekammer. Vurderingssummen var 6550 Rdl. Sølvværdi; af en ny Vurdering 10 Aar senere fremgaar, at Sidehuset nu var sat i Forbindelse med Forhuset ved et 4 Fags Hus.<sup>9)</sup>

Inden den nye Forpagtningskontrakt blev afsluttet, havde Wengel 2 Gange forsøgt at blive selvstændig Apoteker i Ringsted. 15. Oktober 1817 ansøgte han om Bevilling som saadan og støttedes heri af Glahn. Amtmanden modsatte sig imidlertid, at Ansøgnin-

gen blev bevilget, med den Begrundelse, at selv om Glahn kunde staa sig ved at sælge Filialen som selvstændigt Apotek, vilde dette blive til Skade for fremtidige Ejere af Sorø Apotek. Sundhedskollegiet sluttede sig til Amtmanden, og 14. Juli 1818 blev Ansøgningen afslaaet.

31. Maj 1820 ansøgte Wengel igen og anførte nu, at han nu enten



Ringsted Apotek, Norregade Nr. 21, nuv. Nr. 9.

var udsat for at maatte binde sig til en forhøjet Forpagtningsafgift, som han ikke kunde svare, eller at maatte forlade Apoteket og træde fuldkommen ødelagt ud i Verden. Resultatet blev som før; 29. Juli s. A. afslog Kancelliet Ansøgningen.

Wengel fortsatte da som Forpagter (ved ny Kontrakt af 25. August 1820), men 13 Aar senere, 20. Februar 1833, ansøgte han igen for tredie Gang om at blive selvstændig Apoteker, væsentligst fordi Glahn nu gjorde kraftige Forsøg paa at faa gennemført en klækelig Forhøjelse af Forpagtningsafgiften. Wengel blev denne Gang anbefalet af Byfogden i Ringsted og af alle Byens og Omegnens Læger; Sundhedskollegiets Medlemmer kunde imidlertid ikke blive enige om Sagen, som derved trak i Langdrag. 25. Marts 1834 op-

rettedes da en ny Kontrakt mellem Glahn og Wengel, i Følge hvilken førstnævnte bortforpagtede Filialen for Livstid til Wengel og dennes Arvinger; Afgiften fastsattes til 200 Rdl. aarligt, og Wengel skulde iøvrigt svare alle Afgifter og bære alt Ansvar for Driften. Fem Dage forinden havde imidlertid Amtmanden indsendt sin Indstilling, hvori han anbefalede Wengels Ansøgning, til Kancelliet, og Sagens Behandling i dette gav til Resultat, at Wengel 16. Juli 1834 fik Bevilling som selvstændig Apoteker i Ringsted. Bevillingen indeholdt den Bestemmelse: »Dog har bemeldte Hans Jørgen Wengel at holde sig den med Apoteker Glahn i Sorø i sin Tid indgaaede Kontrakt om Forpagtningen af dennes Filialapotek i Ringsted efterrettelig, efter hvilken Kontrakts Udløb det vil komme under nærmere Overvejelse om, og hvorvidt nogen Afgift fremdeles skal svares af Ringsted Apotek, og hvad Anvendelse samme i saa Fald bør gives«.

## II. RINGSTED APOTEK SOM SELVSTÆNDIGT APOTEK.

### HANS JØRGEN WENGEL.

Født i København 14. August 1784, S. a. Tobaksfabrikør Hans Jørgen Wengel og Juliane Marie Næsted, død i Ringsted 16. Januar 1874.

Gift i Gyrstinge Kirke 27. December 1812 med Ane Sophie Frederikke Aabye, født i København 22. Februar 1785, D. a. Overretsprokurator Niels Peter Aabye og Kirstine Molt, død i Ringsted 17. Maj 1877.

Han blev Discipel 1797 paa Vajsenhus-Apoteket i København, udlærtes 1803 og konditionerede smst. til 1812; 1. August 1807 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.), hvortil han havde forbedret sig ved egen Flid og andres Undervisning.<sup>9</sup>) Fra 17. December 1812 blev han, som ovenfor beskrevet, Forpagter af Filialapoteket i Ringsted, indtil han ved Bevilling af 16. Juli 1834 overtog dette som selvstændigt Apotek; (Bevillingen blev kgl. konfirm. 24. Juni 1841, 25. November 1848 og 4. Februar 1865). Ved Siden af Apoteket drev han Urtekram- og Vinhandel som en væsentlig Biforretning; i 1866 overdrog han Apoteket til sin Søn J o h a n J u l i u s W e n g e l.

18. Maj 1866 udnævntes han til Kancelliraad. Paa Ægteparrets

60 Aars Bryllupsdag, 27. December 1872, oprettede »en Kreds af Slægtninge og nære Venner« »Cancelliraad Wengel og Hustrus Diamantbryllupslegat«. Legatet, der er 1600 Kr. stort, fik sin Fundåts 16. Juli 1873; Renten uddeles i lige store, livsvarige Portioner til 2 værdige, trængende Ægtepar udenfor Fattigvæsenet.

## JOHAN JULIUS WENGEL.



Hans Jørgen Wengel.



Johan Jul. Wengel.

Født i Ringsted 26. Oktober 1815, S. a. foregaaende Apoteker, død i Ringsted 29. Maj 1897.

Gift 1) i Ringsted 19. April 1856 med Petrine Krebs, født i Thorshavn 18. November 1831, D. a. Landkirurg, senere Distriktslæge i Ringsted Johan Henrik Klingberg Krebs og Marie Margrethe Louise Lorentzen, død i Ringsted 28. Januar 1870.

2) i Sundby Kirke paa Amager 25. Maj 1871 med Jensine Petrine Hansen, født 1. Marts 1833, D. a. Landmand Anders Hansen og Maren Pedersen, død i Ringsted 25. September 1923.

Han var Discipel paa Ringsted Apotek fra 1. Februar 1832 til Medhjælpereksamen (ved søndre sjæll. Landfysikat) 29. Marts 1836; han studerede derefter i København og bestod farm. Kandidat-eksamen Oktober 1837 (haud ill.). Efter Eksamen konditionerede han paa Ringsted Apotek til Februar 1840, derefter paa Christians-

havns Apotek til August 1841, den følgende Vinter igen hjemme i Ringsted, fra Maj 1842 til November 1843 paa Hillerød Apotek, bestyrede dette Apoteks Filial i Frederiksværk fra November 1843 til November 1844 og vendte saa tilbage til Ringsted, hvor han blev, indtil han i 1866 overtog Apoteket som Ejer; Bevilling for ham udstedtes 28. Juni 1866.

Hans første Arbejde som Apoteker blev at flytte Apoteket til



Axel Wengel.

mere tidssvarende Lokaler. Til Overtagelse Oktober Flyttedag 1865 havde han købt Gaarden Mtr. Nr. 54, Gade Nr. 12, paa Ringsted Nørregades østlige Side, den nuværende Apoteksejendom. Om Gaardens tidligere Anvendelse kan anføres: ved Skøde af 28. December 1816 havde Ane Hansdatter, Enke efter Garver Arent Petersen, overdraget den til Garver August Jørgensen; fra ham gik den i 1825 over til Handelsbetjent Hans Peter Møller og skulde nu være Købmandsgaard; 16 Aar senere solgte Møller, som nu var Arvefæster

af Suserup Mølle under Sorø Akademi, Ejendommen til Købmand Gabriel Borchsenius (Skøde 30. Januar 1841); han overdrog den i 1856 til Handelsfuldmægtig Theodor Kiølbye, som 1863 lejede den ud til Købmand Karl Steffensen; 2 Aar senere gik den over i Wengels Besiddelse. Det gamle Hus blev nedrevet, og paa Grunden opførtes den nuværende Apoteksbygning; det nye Apotek aabnedes 17. December 1867 og blev visiteret første Gang 20. s. M. Ved Visitationen fremhævedes det lyse og meget rummelige Officin, det store Materialkammer, det smukke, med Dampapparat forsynede, Laboratorium samt den lyse og tørre Kælder.

I 1895 ansøgte J. J. Wengel om Tilladelse til paa Grund af Alder og Svaghed at maatte lade Apoteket bestyre af sin Søn A x e l W e n g e l fra 1. Maj. 20. Maj s. A. bevilgedes dette af Justitsministeriet for Livstid, og A. Wengel godkendtes som Provisor 30. Maj.

J. J. Wengels eneste offentlige Hverv var Stillingen som Overligningskommissær. I 25 Aaret for sin Overtagelse af Apoteket stiftede han et Legat paa 1000 Kr. til Fordel for gamle værdige Trængende, boende i Friboligen i Ringsted. (I 1911 stiftede hans Datter,



Ringsted Apotek. Facade 1926.

Fru Mozart Jensen, »Apoteker Johan Julius Wengels og Hustru Nina Wengels Mindelegat« med 5000 Kr. til Fordel for denne Stiftelse).

#### AXEL WENGEL.

Født i Ringsted 28. Juli 1863, S. a. foregaaende Apoteker og dennes første Hustru.

Gift med Vilhelmine Marie Dorothea Knippel, født i Faaborg 27.

Februar 1869, D. a. Forstander Erik Nielsen Knippel og Marie Pedersen.

Var Discipel paa Dom-Apoteket i Roskilde fra 1. August 1878 til Medhjælpereksamen 27. April 1882 ved nordre sjæll. Landfysikat (I Kar.), konditionerede fra Maj til November 1882 paa Ringsted Apotek og derefter til August 1883 paa Roskilde Apotek og bestod farm. Kandidateksamen 1885 I (haud ill.). Konditionerede efter Eksamen fra Februar til August s. A. paa Hørsholm Apotek, fra 1. November 1885 til s. D. 1887 paa Faaborg Apotek og derefter paa Ringsted Apotek, af hvilket han blev Bestyrer fra 1. Maj 1895. Efter Faderens Død overtog han Apoteket som Ejer fra 1. November 1897 og fik Bevilling dertil 5. Januar 1898; Købesummen var 230.000 Kr. — I de senere Aar er foretaget forskellige Ombygninger og Forandringer af Ejendommen og Apotekets Lokaler; i 1923 blev indlagt Centralvarmeanlæg, i 1924 indrettedes en stor ny Receptur, i 1926 blev Ejendommens Facade ombygget.

Apoteker Axel Wengel har i Aarenes Løb varetaget en Del offentlige og private Hverv, hvoraf kan anføres: Medlem af Ringsted Byraad 1903—1920 (konst. Formand 8. Juni 1909—10), Medlem af Ligningskommissionen 1898—1903 (de sidste 4 Aar Formand), Medlem af Sorø Amts Skoleraad (1909), Medlem af Bankraadet for Ringsted Bank, Medlem af Bestyrelsen for »Sparekassen for Ringsted og Omegn« (siden 1917), Formand for Skatteraadet for Sorø Skattekreds (beskikket 21. Februar 1921). — 21. December 1922 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

I Anledning af 100 Aarsdagen for Familien Wengels Overtagelse af Ringsted Apotek udgav han et af E. Dam forfattet Jubilæumsskrift: »Ringsted Apotek. Et Hundredaars Minde. Ringsted 1912.«

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet saa godt som udelukkende paa Grundlag af Jubilæumsskriftet: E. Dam: Ringsted Apotek. Et Hundredaars Minde. Udgivet af Axel Wengel. Ringsted 1912.

<sup>1)</sup> Colleg. medic. Forhandlingsprotokol 1740.

<sup>2)</sup> D. K. Supplikprotokol 1778, 7 B. 163, 446 og Indlæg.

<sup>3)</sup> D. K. 2. Depart. Journal 1805. 1408—2001.

<sup>4)</sup> Jvf. iøvrigt E. Dam, ovennævnte Værk, Side 1—17.

<sup>5)</sup> Ringsted Justitsprotokol <sup>11</sup>/<sub>12</sub> 1815.

<sup>6)</sup> » » <sup>21</sup>/<sub>1</sub> 1816 og <sup>21</sup>/<sub>1</sub> 1826.

<sup>7)</sup> D. K. 2. Depart. Brevbog. 3171. Jvf. E. Dam, l. c., S. 18—47.

<sup>8)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.



## NYKØBING SJ. APOTEK

Apoteket er oprettet som Filialapotek af Elefant-Apoteket i Holbæk ved Bevilling af 15. Juli 1809 udstedt for Apoteker Hans Christian Hagen og blev selvstændigt ved Bevilling af 28. Februar 1812 udstedt for Samuel Wilhelm Stevenius.

10. November 1808 ansøgte Stevenius, som da havde solgt sit Apotek i Korsør, om Bevilling til at oprette et Apotek i Nykøbing paa Sjælland. I sin Ansøgning skriver han, at han gør det efter Opfordring af adskillige af Byens Borgere, der føler sig besværet over den lange Afstand (6—7 Mil), de har til de nærmeste Apoteker i Holbæk og Kalundborg; Apoteket i Korsør har han solgt dels formedelst den ringe Afsætning og dels paa Grund af den svære Indkvartering i Byen. Hans Ansøgning er vedlagt en Erklæring (dat. 7. November s. A.) fra Borgerne i Nykøbing, hvori de støtter hans Andragende.<sup>1)</sup>

At Apotekerne i Kalundborg og Holbæk ikke saa med Glæde paa dette Forsøg paa Indgreb i Næringen, er selvfølgelig. 13. December 1808 skrev Apotekerenken i Kalundborg Johanne Augusta sal. Rips, at flere Apoteker i Sjællands smaa Købstæder vilde skade baade hende og andre Apotekere; allerede 1. December havde H. C. Hagen i Holbæk protesteret mod Nyanlægget. Han skriver i sit Indlæg, hvorledes han i forrige Aars Januar Maaned havde købt Holbæk Apotek for den store Sum af 14,000 Rdl., og at han af dette og en Smule Gæstgiveri kun har det nødvendige til Livets Ophold for sig og sin Familie; et Apotek i Nykøbing kan efter hans Mening slet ikke bestaa, men vil kun blive til Ruin for begge Parter; han slutter iøvrigt med at ansøge om at maatte anlægge et Filialapotek der i Byen.<sup>1)</sup> Stevenius fik Støtte af Distriktskirurgen i Nykøbing C. Lind, der havde praktiseret dør i 23 Aar, og af Byfoged Steenum (anb.

begge 21. November s. A.); derimod gjorde Sundhedskollegiet Modstand mod Sagens Gennemførelse. Kollegiet udtaler i sin Erklæring af 28. Februar 1809, at Indretningen af mange smaa Apoteker i Provinsen synes at være mere til Skade end Gavn for det »Almindelige«, da de ældre Apoteker derved ruineres; de smaa Apotekere maa søge Bierhverv for at kunne leve og forsømmer derved deres Officiner; mener iøvrigt, at den i Byen boende Kirurg udmærket er i Stand til fremdeles at forsyne Byens og Omegnens Beboere med Medicin, som han nu har gjort det i 23 Aar, og kan derfor ikke anbefale Ansøgningen. I Overensstemmelse hermed skrev Kancelliet 14. Marts 1809 til Amtmanden over Sorø Amt om at meddele Stevenius, at det ansøgte ej kunde bevilges.<sup>1)</sup>

Stevenius opgav dog derfor ikke Sagen. Han flyttede nu til Nykøbing, og derfra ansøgte han paany, 14. Maj 1809, Kongen om Bevilling til Apotek i Nykøbing; han fortæller nu, at han i Haab om Bønhørelse har truffet saadanne Foranstaltninger, at det vil blive hans Ruin, hvis han faar Afslag.<sup>2)</sup> Han henviser til et nyt Andragende af 10. April s. A. fra Byens Borgere; de indleder dette med at minde om deres første Andragende og dettes Skæbne; »det var,« skriver de, »ikke vores egen private Sag, det var den hele Byes — det almene Bedstes — flere Tusinde Indvaaneres Liv og Helbred — det var en Menneskelighedens Sag, vi talte.« Iøvrigt anfører de, mere omstændeligt, de samme Grunde som i det første Andragende og imødegaar meget indgaaende Kollegiets Indvendinger mod dette.<sup>3)</sup> 30. Juni s. A. indsendte Stevenius en ny Ansøgning om det samme, men det hjælper ham altsammen intet. Hans første Ansøgning resulterede i et Brev fra Kancelliet af 5. Juli d. A. til Amtmanden over Holbæk Amt, hvori skrives, at det skal have sit Forblivende ved det engang meddelte Afslag til Stevenius, og paa den anden Ansøgning bliver Svaret ham endnu mindre gunstigt, idet Kancelliet i sin Skrivelse af 15. Juli 1809 anmoder Amtmanden om at paalægge Apoteker H. C. Hagen i Holbæk at anlægge et *Filialapotek i Nykøbing Sj.*<sup>3)</sup> Herom har Stevenius formentligt intet erfaret, thi 7. September s. A. ansøgte han igen om den saa stærkt attraaede Bevilling og fik denne Gang endda Støtte af Sundhedskollegiet!, men da havde Hagen faaet Tilladelsen til Filialapoteket.

Med dettes Indretning gik det imidlertid ikke saa let. 29. August 1809 skrev Hagen til Amtmanden, at han nu havde lejet de fornødne Værelser til Apotekets Indretning i Købmand Munthes

Gaard, der laa saare bekvemt for Apoteket, men der var det kedelige ved det, at de Værelser, Hagen skulde have, var i Brug til Indkvartering; han bad derfor Amtmanden om at søge denne Hindring bortryddet og lover, at han, saasnart dette er sket, kan have Apoteket færdigt i Løbet af 2 Maaneder. Amtmanden konfererer med Byfogden, som erklærer, at det er den Øverstkommanderende over Ods herred, Kammerherre, Generalmajor Ahlefeldt, der er indkvarteret i Munthes Gaard, men han agter ikke at flytte; Amtmanden maa derfor 12. September skrive til Hagen, at han snarest maa se at finde sig en anden Lejlighed.<sup>4)</sup>

Hagen beklager sig nu til Kancelliet uden dog der at finde Medhold; dette skriver 21. Oktober til Amtmanden, at han skal tilholde Hagen at skaffe Lokaler inden 14 Dage, da den ham givne Tilladelse ellers ophæves. 11. November skriver Hagen, at det har været ham ganske umuligt at faa andre Lokaler og beder derfor om Udsættelse til Maj 1810, da han til den Tid kan faa, men hertil skal først de nu fabrikerede Hylder, Skuffer etc. laves om. Denne nye Skrivelse resulterer i, at Hagen faar Udsættelse til 1. Januar 1810 (Kanc. Skriv. af 5. December 1809).<sup>4)</sup>

Inden 2 Aar var forløbet, blev Hagen imidlertid ked af sit Filialapotek, da det, som han selv skriver (i en Erklæring af 22. December 1811), dels har kostet ham saa meget og dels skaffet ham saa megen Anstrengelse og Ulejlighed. Stevenius indsendte nu sin 5. Ansøgning om at blive selvstændig Apoteker i Nykøbing Sj., og denne Gang naaede han sit Maal.

(Biografi af H. C. Hagen, se »Elefant-Apoteket i Holbæk«, II, S. 98—99).

### SAMUEL WILHELM STEVENIUS.

Født i Harløse ved Lund i Skaane 6. Maj 1781, S. a. Sognepræst, Provst Peder Wilhelm Stevenius og Maria Magdalena Kihlgren, død 1. Maj 1833 i Nykøbing Sj.

Gift i Sorø 10. Juli 1807 med Jacobine Lund, født i Nykøbing Sj. 10. Januar 1785, D. a. Organist Jørgen Jacobsøn Lund og Juliane Sophie Thor-Bjørnsen, død 18. April 1856.

Var Discipel paa Universitets Apoteket Svanen i Lund i 5 Aar (fra 1798), blev 1799 indskrevet som Student ved Universitetet smst., hvor han hørte de ham vedkommende Forelæsninger over de til Farmacien hørende Videnskaber, og tog 1. Oktober 1803 Examen

Studiosi Pharmaciæ i Lund. Fra December 1803 til December 1806 konditionerede han paa Sorø Apotek og opholdt sig derefter i København for at forberede sig til farm. Eksamen, som han bestod 28. Marts 1807 (Laud.).<sup>5)</sup> Eksamensbeviset er dat. 7. April s. A.<sup>1)</sup>

1. Maj 1807 overtog han Korsør Apotek (Bevilling 9. Juni s. A.) men solgte dette allerede det følgende Aar (jvf. II, S. 342). Han indledte derefter sin ovenfor beskrevne Kampagne for at erhverve Bevilling som Apoteker i Nykøbing Sj. og havde, for med større Kraft at kunne virke for sin Sag, bosat sig der i Byen. Da det ikke lykkedes ham med det samme at faa dette Ønske opfyldt, har han aabenbart ernæret sig som Brændevinsbrænder. 30. September 1809 skrev nemlig Kancelliet til Amtmanden over Holbæk Amt, at Stevenius maatte drive Brændevinsbrænderi, »som forhen har været i Købmand Larsens Gaard«; han skulde løse Borgerskab og maatte ikke drive anden borgerlig Næring, ej heller holde Værtshus eller Skænkestue.<sup>6)</sup> Det sidste søgte han dog at skaffe sig, og 19. Oktober 1810 fik han Bevilling til foruden Brænderiet at holde Herberg og Værtshus; Bevillingen er imidlertid overstreget i Registranten og paategnet »kasseret«.<sup>7)</sup>

Da Apoteker Hagen i Slutningen af 1811 var tilsinds at opgive sit Filialapotek i Nykøbing, benyttede Stevenius sig naturligvis straks af Lejligheden og indsendte 20. December d. A. sin 5. Ansøgning om Bevilling. Han meddelte heri, at han havde købt en rummelig og bekvem Gaard, hvori et Apotek med Fordel kunde anlægges, og forpligtede sig til at vedligeholde sit Apotek saaledes, at det kunde forsyne Byen og Omegnen med de fornødne Lægemidler.<sup>8)</sup> Hans Ansøgning anbefalede af Hagen (ovennævnte Erklæring af 22. December 1811), af Byfogden (13. Januar 1812), af Amtmanden (17. Januar) og af Sundhedskollegiet (12. Marts). Byfogden skrev i sit Indlæg, at Stevenius' Gaard laa særdeles bekvemt, og at der dertil hørte et betydeligt Areal af Jorder og »andre frugtbringende Emolumenter«, hvilke var af den Beskaffenhed, at et Apoteks Drift og Afbenyttelse meget godt kunde forenes med dem, ja at de endogsaa kunde befordre et Apotek i Drift. Han anslog det af Stevenius ansøgte Apotek med dertil hørende Emolumenter til at blive en Ejendom paa mellem 30—40,000 Rdl., eller lige saa værdifuldt som Apotekerne i Holbæk, Kalundborg eller Roskilde. Han kunde dog kun anbefale Ansøgningen, saafremt der stilledes de Fordringer til Apotekeren, at de ham nu tilhørende Ejendomme ikke maatte sæl-

ges hverken helt eller delvis, og at denne Forpligtelse skulde overføres til de følgende Ejere. 22. April 1812 udfærdigedes kgl. Resolution for Anlægget af Apoteket, og 28. April s. A. fik Stevenius saa omsider den eftertragtede Bevilling. Han skulde i Følge denne anlægge Apoteket i den nævnte Gaard, holde Medhjælper og de ham tilhørende Jorder skulde forblive samlede, saalænge Apoteket blev



Nykøbing Sjø. Apotek for Ombygningen 1906.

drevet i samme Gaard.<sup>9)</sup> Denne var beliggende paa samme Sted, hvor Apoteket endnu findes (nuv. Mtr. Nr. 15, Algade Nr. 33).

I »Danske Statstidender« Nr. 56, 12. Juli 1816 averterede Stevenius sin Gaard og Apotek til Salg ved offentlig Auktion 16. s. M. Om Gaarden skrives, at den for 9 Aar siden var fra ny opbygget og velvedligeholdt; foruden Apoteket og Lejligheden kunde deri tillige indrettes et Brændevinsbrænderi, hvortil han havde Koncession. Jorderne bestod af 20 Tdr. Land, hvoraf det halve var dyrket Agerland, samt en Græslod, hvorpaa var Tørveskær, og en stor Sandlod mod Isefjorden. Det hele købtes paa Auktionen af J. M. C. B r u m m e r s t e d t.

Stevenius blev formentlig boende i Nykøbing; i al Fald døde han i denne By 17 Aar senere.

JOHAN MARTIN CONRAD BRUMMERSTEDT.

Født i Glückstadt 23. Marts 1792, S. a. Regimentskirurg ved Dronningens Livregiment Johan Conrad Brummerstedt og Sophie Amalie Keil, død 15. Juni 1860.

Gift i Højby Præstegaard (Holbæk Amt) 3. Januar 1817 med Jacobine Marie Holst, født i Tisvilde 1. Marts 1794, D. a. Sognepræst Erik Begtrup Holst og Else Kirstine Erdmann, død i Hillerød 15. September 1876.



J. M. C. Brummerstedt.

Fra 1807—1811 var han Discipel paa Itzehoe Apotek og konditionerede derefter 2½ Aar i Hamborg, »hvor han maatte efter Tvang af de franske Autoriteter gøre Tjeneste i Militærhospitaler, indtil han efter Ansøgning blev reklameret til dansk Tjeneste og fra 1813—14 gjorde Tjeneste som Overapoteker ved det danske Auxiliærkorps' Felt-Lazaret«. Han konditionerede derefter paa Vajsenhus-Apoteket i København, indtil han 16. September 1815 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.)<sup>5)</sup>

I 1816 købte han ved ovennævnte Auktion Apoteket i Nykøbing Sj. for 18,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 10. Januar 1817. I 1821 gik han fallit, og Apoteket blev stillet til Auktion; en af Panthaverne købte det og bortforpagtede det til F. C. Knudsen. Brummerstedt drev tillige med Apoteket Gæstgiveri og Beværtning (med Keglebane); dette blev ophævet i næstfølgende Apoteker, C. W. Kiersings Tid.

I 1822 kaldes Brummerstedt »Gæstgiver« i Nykøbing; 1828 flyttede han til Hillerød som Hotelforpagter og Gæstgiver; til sin Død var han Opsynsmand ved det kgl. Postbefordringsvæsen.

FREDERIK CHRISTIAN KNUDSEN.

Født i Købelev paa Lolland 4. Maj 1795, S. a. resid. Kapellan smst., senere Sognepræst til Borum og Lyngby i Aarhus Stift An-

dreas Hyllerup Knudsen og Erasmine Martine Fog, død i Holbæk 1831.

Gift med Karen Marie Olsen.

1809—1814 var han Discipel paa Stege Apotek, hvorefter han tog til København for at forberede sig til farm. Eksamen, som han bestod 12. August 1815 (haud ill.).<sup>5)</sup> Som ovenfor nævnt blev han 1821 ansat som Forpagter af Nykøbing Sj. Apotek mod at svare en aarlig Afgift af 400 Rdl. aarligt. Han har formentlig senere købt Apoteket af vedkommende Panthaver; i al Fald attesterer han 4. Oktober 1830 paa efterfølgende Apotekers, C. W. Kiersings, Ansøgning, »at jeg har solgt mit i Nykøbing beliggende Apotek«; nogen Bevilling for ham er ikke funden.

Det følgende Aar døde han som Gæstgiver i Holbæk.

#### CHRISTIAN WILHELM KIERSING

købte 1830 Apoteket i Nykøbing Sj. af F. C. Knudsen. Han konditionerede da paa Vajsenhus-Apoteket i København og indsendte 20. Oktober d. A. gennem Københavns Raadstue sin Ansøgning (dat. 1. September s. A.) om Bevilling; Ansøgningen var ledsaget af ovennævnte Erklæring og blev bevilget 2. November 1830.<sup>6)</sup> 1843 solgte han Apoteket til L. E. D e g n og blev senere Apoteker i Aalborg. (Biografi, se »Løve-Apoteket i Aalborg«).

#### LUDVIG EDVARD DEGN.

Født i København 20. September 1817, S. a. Krigskancelli-Sekretær, Rodemester Jakob Jessen Degn og Oline f. Sørensen, død i København 2. Juli 1907.

Gift i København 1. Marts 1843 med Christiane Andrea Fischer, født i København 2. November 1815, D. a. Glarmester Peter Christian W. Fischer og Elsa f. Bech, død i København 18. December 1902.

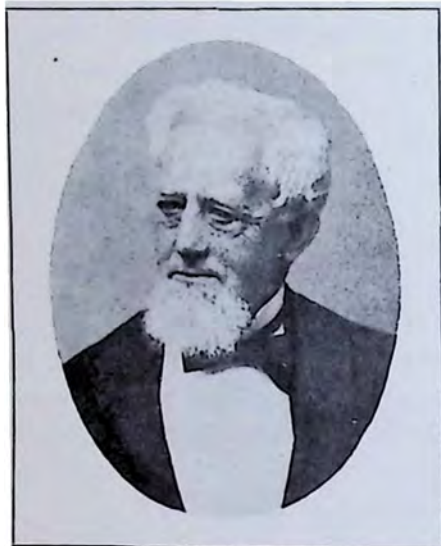
Var Discipel paa Svane-Apoteket i København 1832—37, konditionerede smst. som exam. pharm. og tog farm. Kandidateksamen 1839 I (Land.). Konditionerede derefter paa Svane-Apoteket i Slagelse og Løve-Apoteket i København, indtil han i 1843 købte Nykøbing Sj. Apotek for 20,000 Rdl. (Skøde 3. November s. A.). Hans Ansøgning om Bevilling er dat. Kbhvn. 16. November s. A., den anbefalede af Sundhedskollegiet 23. December, og Bevillingen blev udstedt 16. Januar 1844.<sup>11)</sup> Apoteket drev han til 1855, da han solgte det til C. E i l s c h o u.

Efter Salget var han en lang Aarrække Materialist i København og senere Partikulier smst.

CHRISTIAN EILSCHOU.

Født i Ribe 6. Februar 1818, S. a. Apoteker Christian Cornelius Eilschou og Anania Hansen, død i Nykøbing Sj. 15. Februar 1905.

Gift i Nykøbing Sj. Oktober 1857 med Cecilie (Sidse) Hansen



L. S. Degn.



C. Eilschou.

(Hansdatter), født 3. Marts 1830, D. a. Murermester Hans Jensen og Marie f. Hansen, død i Nykøbing Sj. 11. September 1914.

Var Discipel paa Ribe Apotek 1833—38 og konditionerede smst. til 1841, afbrudt af Studiet til farm. Kandidateksamen, som han bestod 1840 I (Laud.). Konditionerede derefter i Hamborg, i Mannheim (til Oktober 1842), i Rastadt (til Oktober 1844), i Ribe (til Paaske 1845), et Aar i Hamborg, et Aar paa Hof-Apoteket i København og igen 1847—55 i Ribe. Sidstnævnte Aar købte han Apoteket i Nykøbing Sj. med tilliggende 40 Tdr. Land Jord for 30,500 Rdl.; Bevilling dertil fik han 23. Oktober 1855.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Sønnerne Frederik Hans Eilschou\*) og Emil Christian Eil-

\*) Frederik Hans Eilschou. Født 1857 i Nykøbing Sj.; disciplineret der fra 1. August 1874 til Medhjælpereksamen 25. Januar 1878 (I), farm. Kandidateksamen 1881 (II) (haud ill.). Nogle Aar Bestyrer



s c h o u (efterfølgende Apoteker) som Bestyrere; disse godkendes som saadanne ved Skrivelse af 4. Maj 1905 fra Sundhedskollegiet til Sjællands nordre Fysikat.<sup>10)</sup> I 1906 lod disse den gamle Apoteksejendom nedrive og en ny, den nuværende, opføre paa samme Sted; de nye Apotekslokaler toges i Brug 1. November 1906. Til Ejendommen hører endnu en Lo, som hørte til det gamle Apotek.



Nykøbing Sjø. Apotek efter Ombygningen 1906.

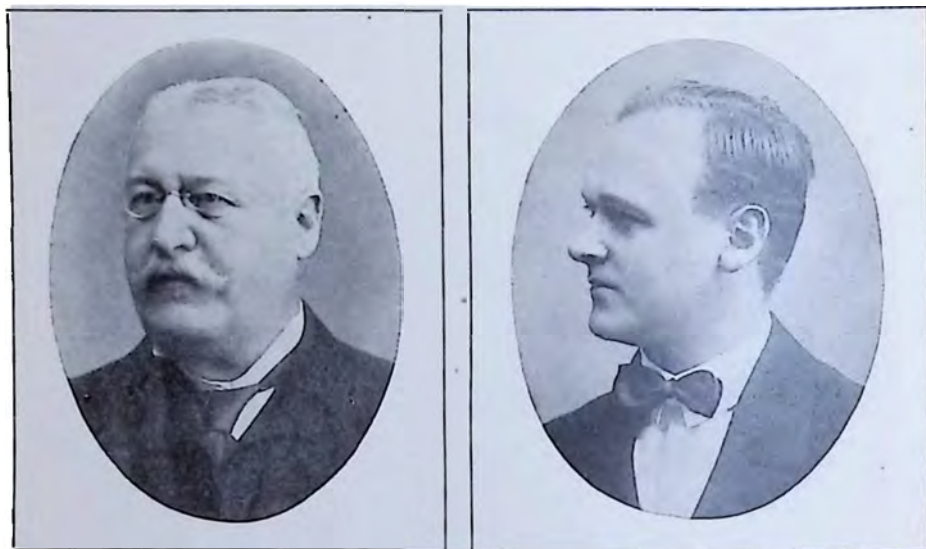
### EMIL CHRISTIAN EILSCHOU.

Født i Nykøbing Sjø. 21. December 1863, S. a. foregaaende Apoteker, død smst. 25. April 1924.

Gift 19. Oktober 1894 med Karen Christiansen, født i Nørre Nebel 18. April 1870, D. a. Købmand Chresten Madsen Christiansen og Hansine f. Hansen.

af Hjelpeapoteket i Esbjerg, derefter Medhjælper og senere Bestyrer af Apoteket i Nykøbing Sjø.; død som Partikulier i Nykøbing Sjø. 10. Maj 1927. Ugift.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Slagelse fra 1. September 1880 til Medhjælpereksamen 18. August 1884 ved søndre sjæll. Landfysikat (I Kar.), konditionerede 2 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1888 II (g.). Var nogle Aar Bestyrer af Hjælpeapoteket i Esbjerg og derefter Medhjælper og senere Bestyrer sammen med Broderen af Nykøbing Sj. Apotek, indtil han efter Moderens Død overtog dette som Ejer (udlagt ham som Arv); Bevillingen ud-



E. C. Eilschou.

C. C. Eilschou.

stedtes 23. Februar 1915. Han drev det til sin Død, hvorefter det overgik til Sønnen C. C. Eilschou.

E. C. Eilschou var fra 3. Januar 1903 til 1. April 1909 Medlem af Nykøbing Sj. Byraad og Sundhedskommission og fra 1. Januar 1906 til sin Død først Suppleant og senere Medlem af Overligningskommissionen (en Del Aar Formand).

### CHRISTIAN CORNELIUS EILSCHOU.

Født i Svendborg 3. December 1897, S. a. foregaaende Apoteker. Gift i København 18. Januar 1922 med Ellen Augusta Schaf-  
ranck, født i Holmestrand i Norge 27. December 1901, D. a. Gart-  
ner Vallentin Stabel Schafranck og Thora Louise f. Stabel.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Slagelse fra 3. Juli 1914 til 1. April 1915 og derefter paa Nykøbing Sj. Apotek til 1. Februar

1918; tog farm. Medhjælpereksamen April 1918 (I Kar.) og farm. Candidateksamen Oktober 1919 (II Kar.). Konditionerede paa Hørsholm Apotek 1. Juni 1921—1. April 1923 og paa Archiv Apoteket i København 1. Juni 1923—1. Maj 1924.

Ved Kontrakt af 25. Oktober 1924 og Skøde af 3. Marts 1925 (begge tingl. 6. Marts 1925) fik han overdraget Nykøbing Sj. Apotek til Overtagelse 26. Januar 1925; Købesummen var 250,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 29. November 1924.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Braade (Bev. 9. Marts 1904), i Vig (13. Juni 1905), i Rørvig (9. September 1918), i Overby (18. April 1919) og i Højby (12. Oktober 1920). Apoteket har Leverage til de distribuerende Læger i Egebjerg og Overby.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- <sup>1)</sup> Danske Kancelli Brevbog I H., 1809 <sup>1</sup>/<sub>2</sub>, 690 med Indlæg.
- <sup>2)</sup> » » » II H., 1809 <sup>1</sup>/<sub>2</sub>, 1946 med Indlæg.
- <sup>3)</sup> D. K. 2. Depart. Brevbog II H., 1809; 1794 og 1946 med Indlæg.
- <sup>4)</sup> » » » » » ; 2298, 2709, 3292 med Indlæg.
- <sup>5)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>6)</sup> 2. Depart. Brevbog II H. 1809; 2710.
- <sup>7)</sup> » » » 1810; 1494.
- <sup>8)</sup> » » Registr. 1812, Nr. 661 med Indlæg.
- <sup>9)</sup> » » » 1830, Fol. 279, Nr. 743 med Indlæg.
- <sup>10)</sup> Det kgl. Sundhedskollegiums Forhandlinger 1905.
- <sup>11)</sup> 2. Depart. Registr. 1844, Nr. 34 med Indlæg.

## SKANDERBORG APOTEK

Den første Bevilling til at anlægge Apotek i Skanderborg udstedtes 19. September 1806 for Hans Nicolai Ris<sup>1)</sup>, som imidlertid ikke benyttede Bevillingen. I 1809 ansøgte cand. pharm. Niels Arctander Reineche af Odense og David Seidelin, Provisor paa Svane-Apoteket i Aalborg, begge om Tilladelse til at anlægge et Apotek i Skanderborg. Seidelin blev den foretrukne, hvilket Kancelliet 21. November s. A. meddelte Aarhus Stiftamtmand, medens det ved Skrivelse af s. D. meddeltes Fyens Stiftamtmand, at Reineches Ansøgning var afslaaet.<sup>2)</sup> (Reineche blev Decbr. s. A. Apoteker i Bogense).

### HANS NICOLAI RIS.

Født i Helsingborg 11. Juli 1780, S. a. senere Sognepræst i Gråmans-  
torp og Wedby Anders Torbjørn Ris og Charlotte Hedvig Berman. Fra  
20. September 1795 var han Discipel paa Apoteket Lejonet i Helsingborg,  
fik Testimonium 22. Marts 1800 og tog herfra til Svane-Apoteket i Ystad;  
i denne By bestod han 17. Oktober 1801 Pharmacie Studiosi Examen. Et  
halvt Aar var han nu i Stockholm og tog derfra til København, hvor  
han straks kunde faa Plads paa Vesterbro Apotek; denne modtog han  
dog ikke »af Frygt for Forførelse og ikke attraaende at være i den saa-  
kaldte store Verden«; han tog til Kolding, konditionerede der 1 Aar, der-  
fra til Løve-Apoteket i Haderslev ( $\frac{1}{2}$  Aar), Itzehoe ( $\frac{1}{2}$  Aar) og endelig  
Viborg Apotek, hvor han var, da han 21. September 1805 indstillede sig  
til farm. Eksamen i København (bestod med Kar. haud ill.). Om sin  
Uddannelse skrev han, at han ved enhver Lejlighed havde øvet sig i  
nyttige Ting, men da ogsaa læst gavnlige Bøger i Philosophi, Poesi og  
Moral etc., som han mener maaske at have burdet lade staa tilbage for  
kemiske, fysiske etc.<sup>3)</sup> Han tog tilbage til Viborg og ansøgte herfra om  
Bevilling til at anlægge Apotek i Skanderborg, hvilken han fik 19. Sep-  
tember 1806. Forinden havde han søgt om Indfødsret for at blive Apo-  
teker i Danmark eller Norge; Kancelliet svarede hertil, at dette ikke var

nødvendigt, da Lovgivningen ikke fordrede dansk Indfødsret for at blive Apoteker her i Landet.\*) Ris benyttede, som nævnt, ikke sin Bevilling.

Hans senere Livsførelse var meget bevæget og omtumlet; han tilbragte den meste Tid paa Rejser, ofte under nærmest vagabonderende Former, i Danmark (hvor han 1807 blev indviklet i en Spionsag), Tyskland, Frankrig og navnlig Sverige. 1830 ansøgte han om at blive svensk Apoteker paa sin danske Eksamen, hvilket blev afslaaet. I baade danske og svenske Blade skrev han forskellige Opsatser, mest i bunden Stil; 1835 udgav han i Kristiansstad sin »Res- og Lefvernes beskrivelse«. I Slutningen af 1853 havde han været i Uddevalla og var derfra taget gennem Wenersborg. Her blev han smittet af Kolera og døde paa Gaarden Stigen i Färglan- da Pastorat, Dalsland, 3. November 1853.†)

#### DAVID SEIDELIN.

Født i Odense 15. Juli 1784, S. a. Ejer af Adressekontoret i Odense, senere Kirkeværge Frederik Seidelin og Ulrikke Birgitte Melbye, død i København 13. November 1858.

Gift 5. Juli 1810 med Cecilia Ulrikke Sidelmann, født 20. Januar 1789, død i Nysted 23. November 1866.†)

Fra 24. Juni 1801 blev han »efter Tilbøjelighed« Discipel hos Apoteker D. P. H. Schmidt i Sønderborg og konditionerede, efter 4 $\frac{3}{4}$  Aars Læretid, smst. 1 Aar; for at udvide sine Kundskaber forlod han »denne ædle Mand«s Hus og konditionerede paa Store Apotek i Tønder fra Paaske 1807 til Maj 1808; rejste derfra til København for at læse til Eksamen, som han bestod 25. Juli 1808 (enst. Laud.).‡) Det følgende Aar, 21. November 1809 fik han Bevilling



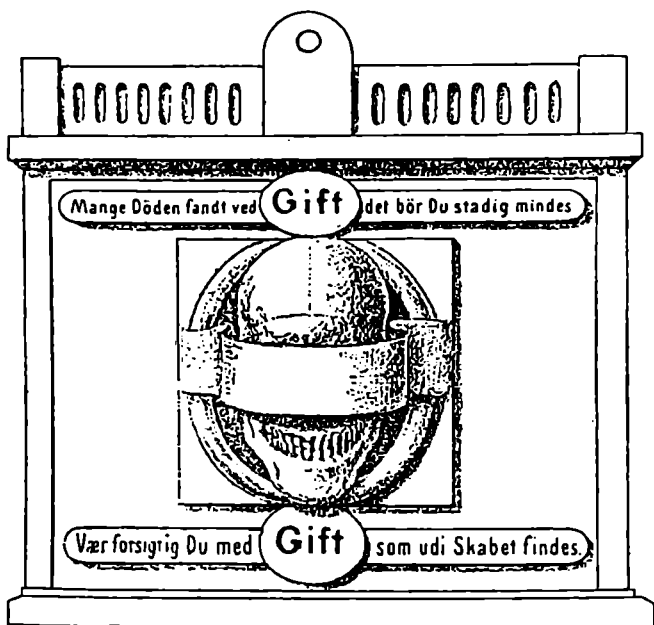
David Seidelin.

\*) Ægteskabet blev bekendtgjort i »Fyens Stiftstidende« Nr. 102, 7/7 1810: »Min ægteskabelige Forbindelse d. 5. Juli 1810 med Frøken Cecilia Ulrikka v. Sidelmann bekendtgjøres herved for Familie og Venner paa det ærbødigste af

David Seidelin,  
Apotheker i Skanderborg.«

til at anlægge et Apotek i Skanderborg, »da Ris ikke hidtil havde benyttet den ham i 1806 meddelte Bevilling«.º)

David Seidelin indrettede Apoteket paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende, paa Torvet ligefor Raadhuset (nu = Adelgade Nr. 27, Mtr. Nr. 14); det aabnedes i September 1810. I hans Tid bestod Apotekets Bygninger af 2 Dele, en gammel og en ny. En



Gammelt Giftskab fra Skanderborg Apotek.  
(Efter Tegning i »Farm. Tidende« 1890—91, S. 259).

Stentrappe førte op i en Entré, til venstre i denne laa Apoteket i den gamle Bygning, en Glasdør førte til en kort Gang, der afsluttedes med Skranken. Skufferne i Officinet var mørkebrune og tillige med Træbøsserne forsynede med originale Signaturer; Glassenes Signaturer havde Seidelin selv malet. I Apoteket stod et Giftskab, som desværre ikke mere findes her i Landet (det solgtes af Apoteker Høeberg til Sverige); det var anbragt paa en Fod og var ca. 50 cm. højt og ligesaa bredt. Foruden de paa Tegningen gengivne Indskrifter fandtes paa Baandet over Kraniet et Vers: »Linné er skjult, hans blide Træk ej skues, se nu paa Dødens Kontrafej og derved

ikke blues«; løftedes Kraniet op, saas bagved et malet Portræt af Linné. Laboratoriet laa i en Sidebygning med Indgang fra Gaarden. Fra sit Kontor kunde Seidelin komme lige ind i flere af Bygningens Rum; en Dør førte til Apoteket, en anden til Køkkenet, en tredje til Entréen; desuden aabnede en Lem i Gulvet Adgang til Kælderen, en anden med bevægelig Stige til Loftet. I dette Kontor fik han Besøg af Patienter, der søgte Raad hos ham; han stod i stor Anseelse for sine Kure; flere af hans Recepter opbevares endnu.

I 1810 ansøgte Seidelin om Frihed i 2 Aar for at holde Hest og køre Vognmandsrejser, uagtet der hørte Jorder til hans Gaard i Byen; dette blev afslaaet.<sup>7)</sup> I 1812 behandlede Kancelliet og Sundhedskollegiet en Klage fra Distriktskirurg Gyrsting, der beskyldte Seidelin for at praktisere i Lægekunsten, forsømme Apoteket, overtræde Medicinaltaksten m. m.; Klagen førte ikke til noget og har vel næppe været særligt begrundet; i al Fald var Seidelin Apoteker i Skanderborg i 40 Aar endnu.<sup>8)</sup> — Et lille Indblik i Seidelins Forretningsdrift faas af følgende Annonce i »Aarhus Stiftstidendes« 1815, Nr. 3: »Paa Skanderborg Apotek bekommes Københavns Porcellæn, slebne og uslebne Vin-, Øl- og Brændevinsglas, Karaffer, samt Rom, Citroner, Caffé, Sukker, Gewürtze etc. etc. til billigste Priser hos Seidelin.« — 27. Januar 1824 om Aftenen opstod Ild i Apoteksejendommens Baghus, som nedbrændte fuldstændigt; »ved den fra alle Sider hurtig tililende Hjælp og Anstrengelse frelstes imidlertid saavel de øvrige Sidebygninger som Apoteket og Nabo-huset fra de ødelæggende Luer.«<sup>9)</sup> I 1852 solgte Seidelin Apoteket til H. G. K o e f o e d.

David Seidelin fik 4. Maj 1843 Titel af Assessor pharmaciae. Efter at have solgt sit Apotek oprettede han i København et Engageringsbureau for Farmaceuter, det første her i Landet; 10. September 1853 udsendte han desangaaende et Cirkulære til alle danske Apoteker; hans »Sjurnal« over denne Virksomhed findes i hist. farm. Samling. Foruden forskellige faglige Artikler, bl. a. i »Archiv for Pharmaci og Chemi«, har han udgivet en Afhandling: »Den raa Eddike, Acetum. Et historisk-pharmacologisk Forsøg, uddraget af ældre og nyere pharm. og oeconomiske Afhandlinger, forenet med egne Erfaringer. For Pharmaceuter og Eddike-Fabrikanter. Af D. Seidelin. Kjøbenhavn 1846«; han beskriver heri bl. a. en Hurtig-eddikfabrikation, han har haft i Gang i Skanderborg. (En Række Bidrag til Seidelins Karakteristik og Omtale af hans Virksomhed

findes i »Farm. Tid. 1890—91«: E. Dam: Danske Apoteksforhold i den første Halvdel af dette Aarhundrede).

HENNING GYNTHER KOEFOED.

Født i Ringkøbing 8. December 1823, S. a. Proprietær, Justitsraad Andreas Carl Koefoed og Ingeborg Lassen, død i København 15. August 1901.

Gift 1) 3. Juni 1853 med Therese Emilie Krebs, født 29. August



H. G. Koefoed.



C. C. Nyholm.

1824, D. a. Kammerraad, Amtsforvalter Peter Axel Christian Krebs og Anna Larsine Bentzen, død i Skanderborg 23. Februar 1865.

2) 4. Maj 1866 med Vilhelmine Sophie Edelmann, født 13. Marts 1839, død i Middelfart 24. Maj 1896.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Kolding fra 1. November 1841 til s. D. 1845 (Lærebrev udstedt 27. Oktober d. A.), konditionerede paa Ringkøbing Apotek 1 Aar til 1. November 1846 og tog farm. Kandidatsamen 1847 II (Laud.). Studerede ved polyteknisk Lærestanstalt indtil Krigens Udbrud, da han meldte sig som Frivillig og efter en kort Uddannelse paa Kadetskolen sendtes til Hæren; under Krigen avancerede han til Premierløjtnant. I 1852 købte han Skanderborg Apotek for 25.000 Rdl. og fik Bevilling dertil 12. Februar 1853; i 1862 solgte han det til C. C. Nyholm. Straks efter Over-



tagelsen lod Apoteker Koefoed foretage ret store Ombygninger af de 2 til Apoteket hørende Ejendomme. Som omtalt under foregaaende Apoteker var Apoteket indrettet i den ældste, sydlige Ejendom (Mtr. Nr. 14); af Vurderingsprotokollerne (til Brandforsikring) fremgaar, at H. G. Koefoed 9. November 1853 lod Ejendommen omvurdere, efter at Matr. Nr. 14 var ombygget i sin nuværende Skikkelse, og Matr. Nr. 15 havde faaet ny Facade samtidig med, at Apoteket var flyttet til denne Bygning, hvori det endnu findes. Vurderingssummen var for Mtr. Nr. 14 = 5,700 Rdl., for Matr. Nr. 15 = 4,270 Rdl.

Efter Salget af Apoteket blev H. G. Koefoed Proprietær; fra 1862—75 paa »Godthaab« ved Skanderborg, fra 1875—81 paa »Espeskjær« ved Daugaard og fra 1884 til sin Død paa »Brejninggaard« mellem Ringkøbing og Herning.

### CARL CILIUS NYHOLM.

Født i Valløby 30. Juni 1830, S. a. Sognepræst til Højelse og Lellinge Holger Vilhelm Nyholm, død paa Frederiksberg 20. Juli 1908.

Gift 12. August 1877 med Andrea Marie Schjælde, født 6. December 1850, død paa Frederiksberg 27. Juni 1922.

Kom til Farmacien 1847, tog Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat 1851 (II Kar.) og farm. Kandidateksamen 1853 I (haud ill.). Konditionerede bl. a. i Skive og Vejle og overtog 11. December 1862 Skanderborg Apotek for en Købesum af 46.000 Rdl. (heri indbefattet Jorder for ca. 20,000 Rdl.); Bevillingen udstedtes 6. Juli 1863; i 1886 solgte han Apoteket til J. V. Høeberg.

I C. C. Nyholms Tid skete ingen særlige Forandringer ved Apoteket eller dets Lokaler; derimod omtales, at han i ret stort Omfang dyrkede Lægeplanter, hvoraf solgtes dels til nærboende Apotekere, dels til Grossister. — Efter at have solgt Apoteket boede Nyholm som Partikulier paa Frederiksberg.

### JOHANNES VALDEMAR HØEBERG.

Født i Randers 8. November 1858, S. a. Urmager Mads Christensen Høeberg og Johanne Glerup Karmark. Ugift.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aalborg fra August 1874 til Medhjælpereksamen 30. Juli 1877 ved Aalborg—Hjørring Fysikat

(I Kar.), konditionerede paa Grindsted Apotek og tog farm. Kandidateksamen 1879 II (haud ill.). Konditionerede efter Eksamen  $\frac{1}{2}$  Aar i Ringkøbing og 6 Aar i Nakskov, indtil han 1. Juli 1886 overtog Skanderborg Apotek for en Købesum af 153.000 Kr. (incl. Jord); Bevillingen udstedtes 1. September 1886 (tingl. i Skanderborg 29. Juni 1888); i 1905 solgte han Apoteket til C. A. S t u b.



Skanderborg Apotek.

I J. V. Høebergs Tid skete heller ingen større Forandringer; i Officinet indsattes store Ruder og lettere Adgang herfra til Materialkamrene skaffedes ved at indrette en Dør i Officinets Baggrund. Af Apoteksejendommens Jordtilliggende frasolgtes største Delen. — Han boer nu paa Københavns Alderdomshjem.

#### CARL AMBROSIUS STUB.

Født i Aarup 22. August 1879, S. a. Sygehuslæge Anton August Mathias Stub og Kirstine Clemmentine f. Hansen.

Gift i Assens 2. Juni 1906 med Rigmor Havemann, født i Aarhus

25. Oktober 1878, D. af Toldforvalter Christian Johan Havemann og Clara Emilie f. Lund.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 17. August 1895 til 20. Februar 1899 og paa Assens Apotek 1. Maj—1. September 1899, tog farm. Medhjælpereksamen September 1899 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen Oktober 1901 (II Kar.). Konditionerede paa Assens Apotek 1. November 1901—1. Maj 1902 og 1. November 1902—s. D. 1903 og derefter paa Løve-Apoteket i Odense til 1. Oktober 1905. Ved Kontrakt af 2. September 1905 købte han Skanderborg Apotek til Overtagelse 1. Oktober s. A. for en Købesum af 165.000 Kr. (incl. Jordtilliggende med Bygninger); Skødet udstedtes 30. September 1905 (tingl. 6. Oktober s. A.), Bevillingen 13. Februar 1906.

Apoteker C. A. Stub har ladet foretage meget omfattende Forandringer i Apotekslokalerne, Ombygning af Kælder, Dampindlæg i Laboratoriet og Indretning af moderne Skylleanlæg.



C. A. Stub.

24. Juni 1907 fik C. A. Stub Bevilling til at anlægge et *Hjælpeapotek i Hovedgaard*; dette blev selvstændigt fra 1. Maj 1918 i F. kgl. Resol. af 6. September 1917.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Ry (opr. 24. Juni 1907) og i Stilling (13. Februar 1924). Apoteket har Leverance til den distribuerende Læge i Hørning (tidl. ogsaa til Lægerne i Hovedgaard og i Katstrup).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek kun forskellige spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> 5. Depart. Registr. 685.

- \*) 5. Depart. Brevbog 1809, Nr. 1976, Nr. 1965.
- \*) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- \*) 5. Depart. Brevbog I Halvaar 1806, Nr. 277.
- \*) Om H. N. Ris se E. Dam: En Spionsag fra 1807 («Farm. Julehæfte» 1916, S. 43--54).
- \*) 5. Depart. Registr. 1809, Fol. 267, Nr. 700.
- \*) 5. Depart. Brevbog 1810, <sup>2</sup>/<sub>5</sub>, Nr. 999.
- \*) Sundhedskollegiet, indk. Sager 376, Skr. fra Kanc. af <sup>2</sup>/<sub>10</sub> 1812.
- \*) Ribe Stiftstidende Nr. 11, <sup>1</sup>/<sub>2</sub> 1824.

# LØVE-APOTEKET I FREDERIKSHAVN

ANCKER CHRISTIAN HANSEN.

Født 1. September 1787, S. a. Forvalter paa Lindholt ved Kolding Kristian Hansen og Marie Ankersen, død i Frederikshavn 7. September 1857.

Gift i Hjørring 28. December 1810 med Anne Green, født 1793, D. a. Landsdommer, Kancelliraad Klaus Holmer Green og Regitze Sophie Thomsen.

Paa Grund af Moderens tidlige Død blev han opdraget hos Pastor Høyer »i det Holstenske« og kom senere i Viborg Latinskole under sin Onkel Rektor, Mag. Jørgen Hansen. Var Discipel paa Løve-Apoteket i Randers 1801—06, konditionerede smst. 1½ Aar og studerede derefter »ved egen Flid og duelige Lærere« til farm. Eksamen, som han bestod 4. Juli 1808 (haud ill.). Apoteker Faith i Randers udtaler i sin Anbefaling, at A. C. Hansen »maaske noget tidligere, end han ellers havde gjort det, indstiller sig til Examen, for at undgaa efter medfødt Pligt i andet Fald at vorde Soldat.«<sup>1)</sup>

Han kaldes »af Hjørring«, da han 31. August 1810 fik Bevilling til at anlægge et Apotek i Fladstrand, nuv. Frederikshavn; Apoteket skulde i Følge Bevillingen være aabnet inden 1 Aar, han skulde selv benytte den og maatte ikke drive Handel med den.<sup>2)</sup> Kort Tid efter købte han Apoteket i Hjørring og ansøgte derfor, 6. December s. A., om Bevilling til dette, hvor han hellere vilde bo, med samtidig Tilladelse til at holde Provisor i Frederikshavn; Ansøgningen fik Sundhedskollegiets Anbefaling. Allerede 1813 solgte han dog Hjørring Apotek tilbage til Apoteker C. G. Sundius, af hvem han havde købt det (jvf. Løve-Apoteket i Hjørring, II, S. 371—73). Apoteket i

Frederikshavn drev han til 1833, da han maatte opgive det til Konkursbehandling. Senere var han Teglværksejer i Frederikshavn.

### HANS HALD STHYR.

Født i Viborg 7. November 1801, S. a. Herredsfoged, Kammeraad Peder Sthyr og Hedvig Birgitte Cathrine Hald, død i Frederikshavn 15. Januar 1856.

Gift i Randers 7. Maj 1834 med Hansine Birgitte Bay, født paa Kjersgaard ved Viborg 20. September 1802, D. a. Rasmus Bay og Ane Margrethe de Hoff, død i Frederikshavn 27. December 1874.<sup>3)</sup>

I hans 2. Aar døde hans Fader, og da Moderen var uformuende, gav hun ham selv Undervisning til 1815, da han kom i Viborg Latinskole. Det næste Aar blev han Discipel paa Skive Apotek, tog Medhjælpereksamen 28. August 1821 og konditionerede smst. til April 1823; tog derfra til København for at høre Forelæsninger og bestod 29. August s. A. farm. Eksamen (Laud.).<sup>1)</sup> Konditionerede derefter paa Vajsen-

husapoteket (1. November 1823—1. Maj 1827) og paa Gl. Torv's Apotek i København (1. Maj 1827—Juli 1833), og overtog da Apoteket i Frederikshavn, som han havde købt af A. C. Hansens Faltilbo; Bevilling fik han 30. August 1833.<sup>2)</sup>

Apoteket var i Hansens Tid i lejede Lokaler, men 1836 (1837?) flyttede Sthyr det til Ejendommen i Storegade (Mtr. 107), hvor det var, indtil det i 1898 flyttedes til dets nuværende Beliggenhed. Sthyr drev Apoteket, i Forbindelse med Urtekræmhandel, til sin Død, hvor-



Hans Hald Sthyr.

efter Enken fortsatte Driften med Sønnen P. C. A. S t h y r som Bestyrer, indtil hun fra 1. Maj 1861 overdrog det til denne.

### PETER CARL ASGEJR STHYR.

Født i Frederikshavn 26. Juli 1835, S. a. foregaaende Apoteker, død i Vedbæk 25. Juli 1916.

Gift paa Christianshavn 24. Juli 1868 med Sophie Marie Tøndering, født paa Christianshavn 17. August 1846, D. a. Kaptajn i Københavns Borgervæbning, Jernstøber Andreas Tøndering og Elisabeth Hedevig Mogensen.<sup>3)</sup>

Var Discipel paa Frederikshavn Apotek fra 1. Maj 1849 til Medhjælpereksamen i Juni 1853 ved Aalborg Stiftsfysikat (I Kar.), konditionerede smst. til 1. Februar 1855 og tog farm.

Kandidateksamen 1856 I (Laud. præ ceteris). Han blev derefter, da hans Fader paa samme Tid afgik ved Døden, Bestyrer af Frederikshavn Apotek fra 1. Februar 1856, ind-

til han 1. Maj 1861 overtog det som Ejer for en Købesum af 30.000 Rdl.; Bevilling fik han 17. November 1862.

I 1872 lod han foretage forskellige Udvidelser og Forbedringer af Apotekets Lokaler. I Visitatsprotokollen skrives herom (24. September d. A.), at Laboratoriet ved Flytning af Døre og Indretning af en ny Trappe til Materialkammeret var blevet saaledes isoleret, at Gennemgang kunde undgaas. I Gaarden var opført en lille Sidebygning med Kælder; Officinet havde faaet nye Reoler og Materialkammeret en Del nyt Blikinventar; samtidigt var indført en skarpere Adskillelse mellem Officinet og Udsalget af Kolonialvarer. Ogsaa det følgende Aar omtales nye Forbedringer af Inventar og Nyindretninger, bl. a. af et særdeles godt Tørreløft i en nyanlagt Sidefløj. — I 1875 solgte han Apoteket til L. L. T v e d e.

I Frederikshavn var P. C. A. Sthyr fra September 1864 til Nytaar



P. C. A. Sthyr.

1870 Medlem af Ligningskommissionen og derefter indtil sin Bortrejse i 1875 Medlem af Byraadet; han var Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforening 1872—75 og i November 1872 Medindbyder til Oprettelsen af »Fonden til det pharm. Studiums Fremme«.

Fra 1. Januar 1876 var han Grosserer i København og Medindehaver af Firma »Sthyr & Kjær« til 31. December 1912. — Var Repræsentant i »Borgervennen af 1788« fra 1889—1914, Medlem af Bestyrelsen for Akts. Soda-fabrikerne 15. Juli 1896—20. Marts 1915 og Repræsentant i Nationalbanken 1. August 1897—31. Juli 1902. Blev 8. April 1898 udnævnt til Ridder af Dannebrog.



L. L. Tvede.

#### LEVIN LEVINSEN TVEDE.

Født 1834 paa Tanderupgaard, S. a. By- og Raadstueskriver, kgl. Raadmand i Ribe Peter Hansen Tvede og Charlotte Marie f. Tvede, død i Frederikshavn 9. Maj 1880.

Gift 11. August 1865 med Elise Sofie Hyrup, D. a. Peter Hyrup (Gæstgiver i Fredericia til 1837, Møller og Proprietær til 1859, Husejer i København fra 1863) og Charlotte Marie f. Tvede, død 7. Juni 1908.

Var Discipel paa Ribe Apotek fra 1850 til Medhjælpereksamen 1854 ved Ribe Stiftsfysikat (I Kar.) og tog farm. Candidateksamen 1856 I (Laud. præ ceteris). Fra 1859—62 var han Assistent ved Univ. kem. Laboratorium hos Prof. Scharling og samtidigt en meget søgt Manuduktør for Farmaceuter; i 1860 holdt han Forelæsninger over farm.-kem. Præparater. Senere drev han en kemisk Fabrik i København. Fra 1866 var han sammen med Alfred Sprechelsen Indehaver af Vajsenhus-Apoteket i København, men solgte sin Andel til Kompagnonen fra 1. Januar 1871 (jvf. II, S. 207—08). Noget senere blev han Bestyrer af Magle mølle Papirfabrik paa Sjælland og købte derefter i August 1875 Apoteket i Frederikshavn for 107.000



Kr. til Overtagelse September s. A.; Bevillingen udstedtes 16. November 1875. Han drev Apoteket til sin Død.

I 1860 udgav han (paa Apotekerforeningens Opfordring og Bekostning) »Sendebrev til mine yngre pharm. Kolleger«, hvori han gav de studerende Farmaceuter Anvisninger paa en hensigtsmæssig Benyttelse af deres Studietid. 1861 skrev han i »Archiv for Pharmaci og Chemi« om »Fremstilling af Jodsyre og jodsur Kalk«.



Løve-Apoteket i Frederikshavn. Den nuværende Ejendom 1898.

Enken fortsatte Apotekets Drift med Bestyrere, indtil hun i December 1906 solgte det til C. J. Høeg Brask til Overtagelse 1. Januar 1907. Bestyrer var cand. pharm. Carl Ludvig Petersen (senere Apoteker i Næstved, Ny Apotek) fra Maj 1880 til 31. December 1899 og Sønnen, cand. pharm. Hans Tvede\*) fra 1. Januar 1900 til 31. December 1906.

L. L. Tvede lod i 1876 foretage en betydelig Udvidelse af Apotekets Lokaler. Den gamle Apoteksbygning udvidedes mod Syd med

\*) Hans Tvede. Født paa Frederiksberg 2. Februar 1867, S. a. Apoteker L. L. Tvede; Discipel i Grenaa og Frederikshavn Juli 1882 til Medhjælpereksamen Juli 1885 (mg.) og farm. Kandidateksamen 1888 I (g.); Medhjælper paa og Bestyrer af Frederikshavn Apotek; Købmand og Fabrikant i Frederikshavn 1. Januar 1907—1. April 1916; Fabrikant i København 1. September 1916—1. Februar 1919; derefter (og fremdeles) Medhjælper paa Glostrup Apotek.

en 2 Etages Bygning, i hvis nederste Etage indrettedes et nyt Officin, Kontor og Materialkamre; et saadant indrettedes ogsaa paa et Kvistværelse; en Kælder blev anlagt under den vestlige Halvdel af Bygningen med Vinduer mod Gaarden; i den gamle Bygning var kun Laboratoriet bibeholdt. I Visitatsprotokollen skrives (12. Oktober 1876), at »Officinet, der var delt mellem Medicinalhandel og Købmandshandel, var 14 Alen langt, 8 Alen bredt og 5¼ Alen højt«;

det var rummeligt, godt belyst og udstyret »med en vis Elegance«. I den lange Aarrække, Enkefru Tvede var Indchaver af Apoteket, udførtes fra Tid til anden forskellige Forbedringer, i 1883 saaledes af Laboratoriet, der blev forsynet med ny Skaalpresse (af Tin), nye Kogeindretninger og Tørreovn. I 1897 ansøgte Fru Tvede om Tilladelse til at flytte Apoteket til et mere centralt beliggende Sted i Byen, tæt ved Banegaarden, til Ejendommen Mtr. Nr. 43 p. Hj. af Danmarksgade og Jernbanegade; Flytningen bevilgedes 22. April 1897. Ved Vi-



C. J. Hoeg Brask.

sitatsen 13. Juli 1900 skrives: »Den nye Bygning er solidt og særdeles smukt bygget af Arkitekt Mørk-Hansen og i alle Maader godt og bekvemt indrettet, saa at Apoteket nu med Rette kan kaldes et Mønsterapotek«.

### CARL JOHAN HØEG BRASK.

Født i Holstebro 27. Januar 1872, S. a. Prokurator Jens Brask og Nanna Erasmie Christiane Rygaard.

Gift i Skovshoved 10. April 1918 med Anna Margrethe Bech, født i København 23. Maj 1876, D. a. Grosserer Peter Bech og Elisabeth Marie f. Rønneberg.

Discipel paa Nørrebro Apotek fra 1. Maj 1888 til Medhjælpereksamen Januar 1892 (mg.) og farm. Kandidateksamen Juni 1893 mg.). Konditionerede paa Nørrebro Apotek, Svane-Apoteket i Vejle,

H. C. Ørsteds Apotek paa Frederiksberg og det gamle Apotek i Nakskov (November 1895—1. Februar 1898). Gennemgik Kursus i Gæringsfysiologi paa Alfred Jørgensens Laboratorium, paa Carlsberg og paa Bryggerilaboratorium i Nürnberg, var paa den polytekniske Højskole i Aachen Januar 1899—Januar 1901 og derefter Kemiker paa et Bryggeri i Valparaiso til Februar 1904. — Vendte nu tilbage



Love-Apotheket i Frederikshavn. Indgangsparti.

bage til Danmark, konditionerede paa Apoteker i Skive, Horsens og Bogense og købte 16. December 1906 Apoteket i Frederikshavn for 340.000 Kr. til Overtagelse 1. Januar 1907. I September 1912 solgte han Apoteket til S. J. S. W i l k e n s.

Efter Salget bosiddende i København og beskæftiget dels som Vikar paa forskellige Apoteker, dels med Agentur- og Fabrikantvirksomhed.

### SØREN JOHAN SANDBERG WILKENS.

Født i Ringsted 12. August 1870, S. a. Grosserer Henrik Gerhard Wilkens og Petra Nicoline f. Rasmussen.

Gift 22. Maj 1896 paa Frederiksberg med Anna Margrethe Ma-

ckeprang, født 4. Marts 1871 paa Kallehavegaard ved Nakskov, D. a. Proprietær Frederik Vilhelm Mackeprang og Inger Kathrine f. Krøldrup.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Vejle fra 1. August 1886 til Medhjælpereksamen Juni 1889 (g.), konditionerede smst. 11 Mdr. og tog farm. Kandidateksamen 1891 II (g.). I 2 Aar studeret Bryg-



Løve-Apoteket i Frederikshavn. Officinet. 1925.

gerivæsen i England og Tyskland, en kort Tid Brygmester paa Carlsminde Bryggeri i Nyborg, derefter i 7 Aar Brygmester paa Bryggeriet »Alliance« i København (D. f. B.) og fra 1. Maj 1901 Ejer af P. Hansens Bryggeri i Nakskov (senere »Wilkens Bryggeri«), som han 1912 solgte til cand. pharm. Chr. Carl Heiberg, som en kort Tid havde været Medindehaver.

Ved Kontrakt af 18. September 1912 købte han Frederikshavn Apotek for 372,000 Kr. til Overtagelse 1. Januar 1913; Bevillingen udstedtes 25. November 1912. I November 1918 solgte han det til H. N. Schmidt. — Har derefter konditioneret paa forskellige Apoteker og er f. T. ansat paa Det kgl. Hof-Apotek i København.

## HANS NIELSEN SCHMIDT

købte Frederikshavn Apotek i November 1918 til Overtagelse 1. Januar 1919; Købesummen var 500,000 Kr., Bevillingen udstedtes 8. Januar 1919. Apoteker Schmidt lod foretage en Række haardt tiltrængte Forandringer og Istandsættelser af alle Apotekets Lokaler; i 1923 blev Laboratoriet moderniseret og forsynet med ny Dampkedel; s. A. indrettedes et nyt analytisk Laboratorium i et særligt Lokale i Stueetagen.<sup>o</sup>) Selve Ejendommen udvidedes ved Tilbygning og undergik en Del Forandringer, hvorved indrettedes et Par Butiker, Kontorlokaler til Udlejning og et Par Privatlejligheder. I Oktober 1925 solgte han Apoteket til E. J. A. Christiaansen.

H. Schmidt var tidligere Apoteker i Frederiksværk, senere i Middelfart.

(Biografi se »Middelfart Apotek«).



E. J. A. Christiaansen.

## ERNST JOHANNES ANDERS CHRISTIANSEN.

Født i København 1. Maj 1894, S. a. Malermester Anders Christiansen og Hulda f. Lundstrøm, død i Frederikshavn 14. Januar 1926.

Gift i Vejlbj by pr. Grenaa 11. April 1923 med cand. pharm. Anna Adamine Simonsen, født i Højrup, Hillerslev Sogn 7. April 1889, D. a. Købmand Ferdinand Carl Otto Simonsen og Mathilde Frederikke f. Trolle.

Var Discipel paa Vesterbro Apotek i København fra 1. Januar 1910 til Medhjælpereksamen Oktober 1913 (I m. U.) og tog farm. Kandidateksamen April 1915 (I). Fra 1. Februar 1916 til 1. Maj 1917 var han Assistent ved Univ. fysiolog. Laboratorium og har iøvrigt konditioneret paa Vesterbro Apotek, Kong Salomons Apotek, Raadhus-Apoteket, Løve-Apoteket i Randers og Grenaa Apotek, paa hvilket sidste Apotek han var, indtil han 1. December 1925 overtog

Løve-Apoteket i Frederikshavn, købt ved Kontrakt af 30. Oktober s. A.; Bevillingen udstedtes 14. November 1925.

I 1916—17 offentliggjorde han, sammen med Professor Henriques, 2 Afhandlinger om Ammoniakinhold i Blod i »Biochem. Zeitschrift«.

Apoteket bestyres for Tiden af hans Enke, Fru cand. pharm. Anna Christensen (Discipel Kalundborg Apotek 1. August 1907—1. Juni 1908 og Ringe Apotek 1. Juni 1908—Marts 1911, farm. Medhjælpereksamen April 1911, II Kar., farm. Kandidateksamen April 1915, II Kar.).

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Byrum paa Læsø (opr. v. Bevill. af 19. September 1899) og i Strandby (28. August 1923). — Tidligere havde Haandkøbsudsalg i Skagen (Bev. 28. Juni 1883) og i Aalbæk (Bev. 10. April 1897), hvilket sidste overgik til Skagen Apotek ved Resol. af 21. Februar 1905.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligt paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

<sup>1)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>2)</sup> 5. Depart. Registr. 1810, Fol. 388, Nr. 531.

<sup>3)</sup> Patriciske Slægter III, S. 236.

<sup>4)</sup> 3. Depart. Registr. 1833, Nr. 1865 (Ansøgning dat. 26. Juli 1833).

<sup>5)</sup> Frederikshavn Apoteks Visitatsprotokol.



## NIBE APOTEK

2. November 1804 udstedtes Bevilling for Georg Filip Hertzberg, som da var Bestyrer af Apoteket i Holbæk, til at anlægge et Apotek i Nibe.<sup>1)</sup> 25. Maj s. A. havde han faaet Bevilling til at anlægge et Apotek i Løgstør; han gjorde imidlertid ikke Brug af disse Bevillinger men fortsatte som Bestyrer af Holbæk Apotek, indtil han i 1806 rejste til Norge og blev Bestyrer af Holmestrand Apotek for L. W. Fabricius' Enke; 1809 købte han dette Apotek og fik Bevilling dertil 29. December s. A.\*)

Da Hertzberg stadig ikke gjorde Brug af sin Bevilling til Apotek i Nibe, anmodede Danske Kancelli 29. April 1809 Amtmanden i Holbæk om at forespørge ham om, hvorvidt han i det hele taget vilde benytte den, da man i modsat Fald vilde meddele Bevillingen til en anden, da der i Nibe højlig tiltrængtes et Apotek. Holbæk Amtmand kunde kun meddele, at Hertzberg nu var i Norge, og hertil afsendtes saa 17. Juni s. A. en Forespørgsel af samme Indhold. Svaret meddelte Kancelliet i Skr. af 2. September s. A. til Stiftamtmanden i Aalborg, som fik Besked om, at Hertzberg, som nu var Apoteker i Holmestrand, ikke ønskede at benytte sin Nibe-Bevilling, samt om, at en anden cand. pharm., som havde de dertil fornødne Egenskaber, efter Ansøgning kunde vente at faa Bevillingen meddelt.<sup>2)</sup>

Kort Tid efter forelaa Ansøgninger derom fra Apoteker i Vordingborg Wolfgang Andreas Resch og fra cand. pharm. Johan Carl Pauli af Varde; begge Ansøgninger sendtes af Kancelliet til Sundhedskollegiet, henholdsvis 27. Februar og 31.

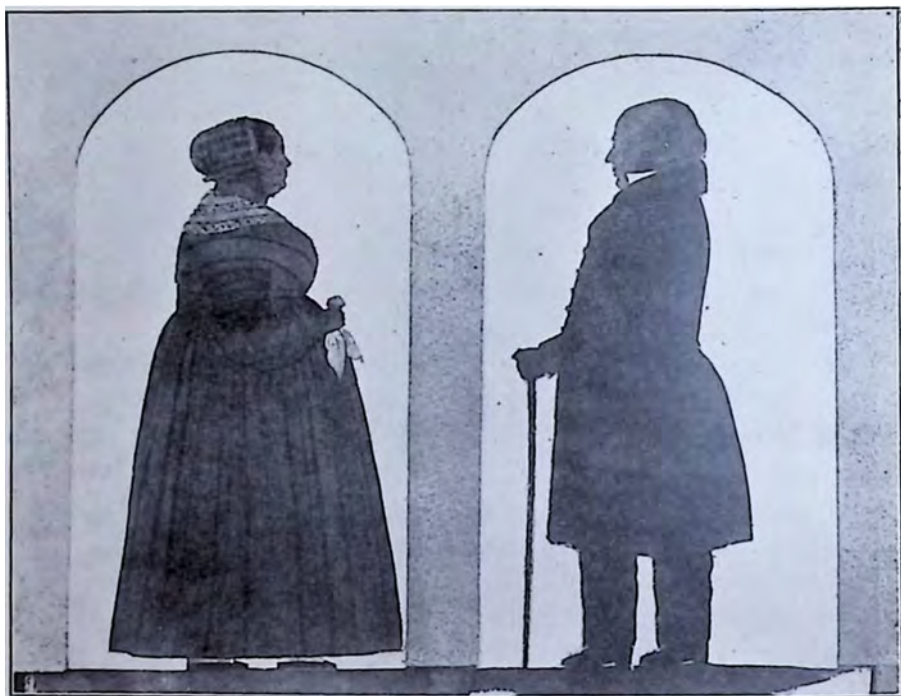
---

<sup>1)</sup> G. F. Hertzberg. Født i Tønningen 1. Maj 1777, S. a. Konrektor og Kantor Carl Philip Hertzberg og Concordia Constance Westphal; disciplinerede paa Holbæk Apotek og tog farm. Eksamen 31. Marts 1803 (enst. Laud.); død i Holmestrand 26. April 1843.

Marts 1810<sup>a</sup>), og Resultatet blev, at W. A. Resch 7. September s. A. fik Bevillingen. (J. C. Pauli fik 1815 Bevilling til at anlægge et Apotek i Sæby i Jylland).

### WOLFGANG ANDREAS RESCH.

Født paa Eggen ved Trondhjem 9. September 1770, S. a. Sorenskriver Erasmus Sigismund Resch og Kirsten Brink, død i Nibe 5. November 1844.



Apoteker W. A. Resch og Hustru.

Gift med Dorthea Marie Mohr, død 5. April 1858, 78 Aar gl.

1784—1791 var han Discipel paa Elefant-Apoteket i Christiania; saavel i Læretiden »ved Øvelse som siden ved Studeringer« søgte han at erhverve sig de fornødne Kundskaber for at indstille sig til farm. Eksamen; denne bestod han 24. November 1792 (enst. Laud.)<sup>4</sup>)

Allerede 3 Uger senere, 14. December 1792, fik han Bevilling til at anlægge et Apotek i Molde med Romsdals Fogderi i Norge, men



benyttede den ikke. 10. November 1797 fik han Bevilling til Vesterbro Apotek i København og drev dette til 1802 (jvf. II, S. 382); 22. Juli 1803 fik han Bevilling til Vordingborg Apotek og drev dette til December 1809 (jvf. II, S. 188). I 1810 indsendte han 3 forskellige Ansøgninger om at maatte anlægge Apotek, i Præstø, Aalborg og Nibe; den sidste blev bevilget 7. September s. A.<sup>5)</sup>

W. A. Resch anlagde Apoteket paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende, paa Hj. af Mellemgade og Algade; Bygningen købte



Nibe Apoteks Ejendom ca. 1878, i alt væsentligt uforandret siden Apotekets Oprettelse.

han af Kasserer Friederich Anthon Warberg i Ebeltoft. I Skødet, der tinglæstes i Nibe 27. Juni 1812, beskrives Ejendommen som bestaaende af 17 Fag Stuehus til Gaden, 7 Fag do. Hus til Gaarden, altsammen Mur- og Bindingsværk, teglhængt, og 3 Halvtag Huse i Gaarden, hvoraf det mellemste var Mur- og Bindingsværk med Straatag og de 2 andre bygget af Brædder med tilhørende Plankeværk; det hele var assureret i Brandkassen under Nr. 91 for 1540 Rdl. Købesummen var 3000 Rdl., indbefattet alt mur- og sømfæstet, de 5 Stk. Jernvindovne og Kakkelovne, »Kaaber-Kiedlen i Grue« etc. (30. April 1812 ansøgte han det kgl. vestind.-guineiske Rente- og

General-Toldkammer om Tilladelse til at faa sine Varer fortoldede i Nibe i Stedet for i Aalborg; Sundhedskollegiet gjorde 23. Maj s. A. en anbefalende Paategning paa Ansøgningen; (bevilget?).<sup>o</sup>) I 1816 solgte han Apoteket til J e n s J a c o b s e n.

W. A. Resch døde som Toldassistent i Nibe.

### JENS JACOBSEN.

Født i Westerbølle (?) i Jylland 1779, S. a. Degn Jacob Sørensen og Ingeborg Christophersen, død 1861.

Gift med Mette Maria f.?

Fra Mikkelsdag 1793 var han Discipel paa Svane-Apoteket i Viborg; i Efteraaret 1799 rejste han derfra til København for at fortsætte sine Studier; »formedelst økonomiske Forhold, der ikke tillader ham længere Ophold i Staden«, indstillede han sig 19. April 1800 til farm. Eksamen, som han bestod med enst. Laud.<sup>4</sup>) Han konditionerede i Thisted, da han 25. Maj 1804 fik Bevilling til Apoteket i Nykøbing paa Mors, hvilket han drev til 1812 (jvf. II, S. 494). 23. August 1816 fik han Bevilling til Nibe Apotek, og s. D. fik han Tilladelse til at oprette et Filialapotek i Løgstør, hvilken sidste han dog ikke benyttede. I 1822 gik han fallit.

Hans senere Livsførelse er ukendt. (10. Juli 1822 fik han Bevilling til at anlægge et Apotek i Kollerup By i Thisted Amt, hvilken han ikke benyttede.)<sup>7</sup>)

### OTTO FABRICIUS RAMSING.

Født i Hjortlund i Ribe Stift 1796, S. a. senere Sognepræst i Framlev i Aarhus Stift Jens Christian Ramsing og Else Cathrine Fabricius, død i Nibe 21. Juni 1866.

Gift 12. Marts 1831 med Johanne Frederikke Vilhelmine Resch, D. a. foran omtalte Apoteker W. A. Resch, død 20. Juli 1856.

14 Aar gl. blev han »efter egen Lyst« Discipel paa Løve-Apoteket i Aarhus og blev efter 5 Aars Læretid prøvet af Stiftsfysikus Hahn, der gav ham et godt Vidnesbyrd; konditionerede derefter paa Christianshavns Apotek, hvor han anvendte sin Fritid til Læsning og endnu var ansat, da han 27. Maj 1817 bestod farm. Eksamen (haud ill.)<sup>4</sup>) Ved Bevilling af 15. August 1823 blev han Apoteker i Nibe og fik 18. April 1832 Bevilling til »et Medikamentudsalg, saakaldet Filialapotek« i Løgstør; i December 1836 solgte han begge Apoteker til F. V. A a b y e.

Han blev derefter Vinhandler i Nibe, i hvilken By han boede til sin Død, de senere Aar »under kummerlige økonomiske Forhold.«<sup>9</sup>)

**FREDERIK VILHELM AABYE**

fik 10. December 1836 Bevilling til Nibe Apotek med tilhørende



O. F. Ramsing.

Chr. P. Høgaard.

Filialapotek i Løgstør; Købesummen for begge var 13,000 Rdl.; i 1846 solgte han dem til C. P. H ø y g a a r d.

30. December 1850 fik han Bevilling til at anlægge det personligt privilegerede Apotek i Odder.

(Biografi se »Odder Apotek«).

**CHRISTIAN PETER HØYGAARD.**

Født i Hjørring 3. September 1810, S. a. Købmand og Kirkeværge Jørgen Pedersen Høygaard og Anne Margrethe Jensdatter Bidstrup, død i Nibe 3. September 1875. Ugift.

Blev Discipel paa Hjørring Apotek 1825 og tog farm. Kandidat-eksamen 1833 I (Laud.). Var nogle Aar Amanuensis hos Prof. W. Zeise (Universitetets kemiske Laboratorium), konditionerede et Par Aar paa Stege Apotek og var derefter Forpagter af Filialapote-

ket i Løgstør. I 1846 købte han Nibe Apotek (med Løgstør Apotek), Købesummen for begge Apoteker var 17,500 Rdl., og Bevillingen udstedtes 24. December 1846. Apoteket drev han til 1. Maj 1874, da han overdrog det til sin Søstersøn A. M. Nielsen under Forbehold af fri Bolig for Livstid foruden Salgssummen.

C. P. Høygård var Eksaminator ved Medhjælpereksamen i Aalborg Fysikat ved Udnævnelse af 11. Oktober 1849 til December 1858; i Apotekets Visitatsprotokol fremhæves ofte hans indsigtfulde og omhyggelige Ledelse af Apoteket. — I sit Testamente skænkede han 2000 Kr. til hver af Velgørenhedsforeningerne i Nibe og i Løgstør.

#### ANNÆUS MARINUS NIELSEN.

Født i Hjørring 28. Juni 1839, S. af Købmand, Konsul Christian Henrik Nielsen og Karen Marie Høygård, død i Nibe 20. Februar 1927.

Gift 4. Januar 1876 med Palma Lunøe, født paa Birkelund 23. Januar 1842, D. a. Godsforvalter paa Meilgaard, exam. juris Christoffer Qvist Lunøe og Ane Kathrine Mørup.

Var Discipel paa Nibe Apotek fra 1854 til Medhjælpereksamen 1858 ved Aalborg Stiftsfysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1860 I (Laud.). Konditionerede paa Gammel Torvs Apotek i København 1863—65, var Bestyrer af Filialapoteket i Løgstør 1866—73 og derefter paa Nibe Apotek, indtil han fra 1. Maj 1874 overtog dette (med Løgstør Apotek) som Ejer; Købesummen for begge Apoteker var 40,000 Rdl. (+ fri Bolig for Forgængerens i dennes Livstid); Bevillingen udstedtes 25. Juni 1874.

I 1880 blev den gamle Apoteksbygning i Nibe nedrevet og en ny 2 Etages opført, til hvilken der i 1903 føjedes en Sidebygning, ligeledes i 2 Etager. I Visitatsprotokollen findes (15. December 1880) en længere Omtale af den da fuldendte Nybygning, der slutter saaledes: Apoteket maa i sin Helhed efter Ombygningen anses for et Mønsterapotek. — 11. Oktober 1893 fik han Tilladelse til at sælge Løgstør Filialapotek som et selvstændigt, reelt privilegeret Apotek (se »Løgstør Apotek«). — 5. Marts 1904 ansøgte han om Tilladelse til at bortforpagte Apoteket til sin Søn Christian Peter Høygård-Nielsen; Ansøgningen blev anbefalet af Fysikum og Sundhedskollegium og bevilgedes 31. Maj 1904. I 1922 overtog denne Apoteket som Ejer.

I den lange Aarrække, Apoteker Annæus Nielsen var Ejer af Nibe Apotek, har han paa mange Omraader virket til Gavn for Byen og dens Indbyggere. Fra Maj 1885 til 1902 var han Medlem af Byraadet og arbejdede her navnlig i Alderdomsunderstøttelses- og i Gade- og Mark-Udvalget; han var meget virksom for Nibe Bys Forskønnelse og ivrig interesseret i Plantningssagen; i denne Henseende arbejdede han i Forbindelse med Hedeselskabet og var Bestyrelsesmedlem i Aalborg Plantningsforening. Af andre Hverv skal anføres: Medlem af Direktionen for »Sparekassen for Nibe By og Omegn« (1877—1915), Medlem af Direktionen for Nibe-banen, Medlem af Aalborg Amts Skoleraad, Formand for Understøt-



Annæus Nielsen.

te, Medlem af Direktionen for »Sparekassen for Nibe By og Omegn« (1877—1915), Medlem af Direktionen for Nibe-banen, Medlem af Aalborg Amts Skoleraad, Formand for Understøt-



Nibe Apoteks Ejendom efter Ombygningerne i 1880 og 1903.

telsesforeningen, Formand for Sygeplejeforeningen. — Til Minde om sin Onkel, foreg. Apoteker C. P. Høygaard, oprettede han 1880 Alderdomshjemmet »Høygaardsminde« med 4 Friboliger, væsentligt for ældre, trængende Kvinder, i 1896 udvidet med 2 Sidefløje, hvori 6 Friboliger. Til Minde om sin Moder oprettede han et Legat med 2500 Kr. til Hjørring Børneasyl, hvoraf hun var Medstifter. I Anledning af Sølvbrylluppet skænkede Apoteker Nielsen og Hustru 3000 Kr. (senere yderligere 2000 Kr.) til et Grundfond til Dannelsen af en Sygeplejeforening samt 1000 Kr. til Nibe Sygeforening og 1000 Kr. til Arbejderforeningens Sygekasse.

Apoteker Annæus Nielsen blev 20. Juli 1901 udnævnt til Ridder af Dannebrog, og 4. Januar 1926 til Dannebrogsmænd. I Anledning af hans 80 Aars Fødselsdag rejstes ham i Byens Anlæg en Æresstøtte, bestaaende af en godt 2 Meter høj Granitstøtte, prydet med en Portrætmedaillon, udført af Billedhugger Sondrup; Støtten bærer, foruden hans Navn, Indskriften: »Paa 80 Aars Fødselsdagen den 28. Juni 1919 rejste Medborgere i Nibe denne Sten som Tak for hans uegennyttige Arbejde for Plantningssagen og hans Gavnildhed overfor Byen og dens Borgere«. Paa Guldbryllupsdagen 4. Januar 1926 blev han og hans Hustru udnævnte til Æresborgere i Nibe.

### CHRISTIAN PETER HØYGAARD-NIELSEN.

Født i Nibe 12. Februar 1878, S. a. foregaaende Apoteker.

Gift 23. Oktober 1903 paa Louisendal med Anna Dorthea Holm, født smst. 30. April 1877, D. a. Godsejer Christian Holm (til Louisendal og Krastrup) og Dorthea f. Kielsen.

Var Discipel paa Nibe Apotek 1. August 1894—1. Januar 1896 og paa Løve-Apoteket i Aarhus 1. Februar 1896—s. D. 1898, tog farm. Medhjælpereksamen April 1898 (I Kar. m. U.) og farm. Kandidateksamen April 1900 (I Kar.); har derefter yderligere uddannet sig dels ved at gennemgaa et gæringsfysiologisk Kursus hos »Hjorth og Bendixen« og dels et halvt Aar paa kemiske og bakteriologiske Laboratorier i Tyskland. Konditionerede paa Nørrebros Apotek i København 1900—1902 og fra 1903 paa Nibe Apotek; fra 1. Maj 1904 var han Forpagter af dette og blev Ejer deraf fra 1922 (Bevilling 28. Juli d. A.); Købesummen var 150,000 Kr. + fri Bolig for Apoteker A. M. Nielsen og Hustru.

Apoteker C. P. Høygaard-Nielsen var Medlem af Nibe Byraad

1909—1917 og derefter folkevalgt Borgmester til 1921 (Beskikkelse af 4. Septbr. 1917); var tidligere Medlem af Aalborg Amts Skoleraad, er Medlem af Direktionen for »Sparekassen for Nibe By og Omegn« (siden 1915) og Næstformand i Nibebanens Repræsentantskab.



C. P. Hoygaard-Nielsen.

— — —  
Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Vægger (Bevilling 3. Januar 1910) og i Øster Hornum (15. Juli 1910). Tidligere havde Leverance til den distribuerende Læge i Svendstrup (Bevilling 23. April 1904); denne overgik fra 1. Januar 1909 efter Ansøgning til Skørping Apotek.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende dette Apotek kun spredte Optegnelser.

- <sup>1)</sup> 5. Depart. Registr. 1804, Fol. 663, Nr. 695.
- <sup>2)</sup> 5. Depart. Brevbog 1809, 511, 835, 1365.
- <sup>3)</sup> 5. » » 1810, 303, 507.
- <sup>4)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>5)</sup> 5. Depart. Registr. 1808, 9, 10, Fol. 396, Nr. 555.
- <sup>6)</sup> Sundhedskollegiet, indk. Sager. 1812, 192.
- <sup>7)</sup> 3. Depart. Registr. 1822, Fol. 596, Nr. 737.
- <sup>8)</sup> Archiv for Pharmaci og Chemi, 1866.

# GAMMEL TORVS APOTEK I KØBENHAVN

JOHAN GOTTLIEB BLAU.

Født i Angermünde i Brandenburg 18. December 1765, S. a. Bagermester Georg Blau og Charlotte Michroch,<sup>1)</sup> død paa Nielstrup paa Fyen 21. Februar 1827.

Gift i København 18. December 1795 med Christine Vilhelmine Winckler, D. a. Gartner Andreas Johan Winckler og Serena Hjelm, død i København 5. April 1823.

Blev 1780 Discipel hos Apoteker Heyden i Oderberg i 6 Aar; konditionerede 2 Aar hos Hofapoteker Manitius i Markgrevskaftet Schwedt, fra 1788—90 paa Løve-Apoteket i Trondhjem og derefter paa Hof-Apoteket i København, hvor han var, da han 21. September 1793 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>2)</sup>

18. November 1794 ansøgte han om Bevilling til at anlægge et Apotek paa Vesterbro; Ansøgningen anbefalede af Københavns Magistrat og trods Modstand fra alle de københavnske Apotekere fik han 16. Januar 1795 Bevillingen (jvf. II, S. 380—82). Under Københavns Brand i 1795 brændte Vajsenhusets Ejendom, som da var beliggende paa Nytorv, og dets deri værende Apotek; dettes Forpagter J. P. Pflugmacher mistede saa godt som alt Inventar og Varelager og opgav nu denne Stilling for i December s. A. at overtage Christianshavns Apotek.

Blau, som var utilfreds med Forholdene paa Vesterbro, indledte Forhandlinger med Vajsenhusets Direktion om Forpagtningen af dettes Apoteksprivilegium, hvilken han ogsaa opnaede ved Kontrakt af 7. Juli 1796 fra Mikkelsdag s. A. at regne (jvf. II, S. 202—204). Apoteket paa Vesterbro solgte han til W. A. Resch og indret-



tede for egen Regning et nyt Apotek i Ejendommen paa Hj. af Nytorv og Frederiksberggade, hvilket han indtil 1811 drev paa Vajsenhusets Apoteksprivilegium. Han forsøgte i Aarenes Løb flere Gange at faa eget Privilegium som Apoteker i København for at opnaa Ret til at nyde de samme

Privilegier og Friheder som de andre københavnske Apotekere, men fik det ikke. Som omtalt under »Vajsenhus - Apoteket i København« (II, S. 202 ofl.) fik han forskellige Begunstigelser som Forpagter men var stadig ikke tilfreds med den opnaaede Ordning; i 1811 begyndte Vajsenhuset at flytte ind i sin nye



Gl. Torvs Apotek. Hj. af Nytorv og Frederiksberggade.

Ejendom paa Købmagergade og vilde have Apoteket indrettet samme Steds; Blau tilbød at købe Privilegiet for 3000 Rdl. men fik Afslag; 28. Maj s. A. ansøgte han igen Kongen om Bevilling som Apoteker i København, og denne Gang naaede han sit Maal. 7. Juni 1811 udstedtes Bevillingen, og fra November s. A. afsluttede Vajsenhusets Direktion Kontrakt med en ny Forpagter, J. P. Groth.

Blau blev boende paa samme Sted og drev Apoteket under Navn af »Gammel Torvs Apotek«, indtil han 1824 solgte det til Carl Wolff. — Fra 1813—1826 var han Assessor pharm. i det kgl.

Sundhedskollegium, de 3 første Aar som 3. Assessor (udnævnt 9. Juli 1813, afskediget efter Ansøgning 8. November 1826). I 1808 var han Medstifter af »Selskabet for indenlandsk Kunstflid« og Medlem af Selskabets fysisk-kemiske Komité; i dets Tidsskrift skrev han i 1810 et Par Afhandlinger: om Terpentiniolie, som han foreslaar indsamlet i Norge, og om Fremstilling af Potaske af Hestekastanier.<sup>3)</sup> I 1806 udgav han en engelsk og i 1807 en dansk Anvisning til Brug af et Hus- og Skibsapotek, han havde indrettet.<sup>4)</sup>

J. G. Blau indrettede, som omtalt, sit Apotek i den efter Branden 1795 nyopførte Ejendom paa Hj. af Nytorv og Frederiksberggade; selve Apoteket laa ud mod Torvet, hvor Indgangen var ad en Trappe paa 7 Trin. Grundens Historie kan føres tilbage til en Jordebog af 1581, hvori anføres, at den Gaard, som da laa paa dette Sted, hørte til det Gods, som efter Reformationen af Kongen blev udlagt til »Prædikanternes og Skoletjenernes« Underhold.<sup>5)</sup> Efter Branden 1795 ejedes Grunden af en Tehandler Jacob Larsen Roested, som lod den nye Ejendom opføre (1797 vurderet til 14,800 Rdl.). I 1805 ejede Roested og Blau den i Forening; i den d. A. optagne Vurderingsforretning anføres, at Officinet laa ud til Torvet; bagved dette ud til Gaarden laa Laboratoriet, dog fandtes en Presse, vurderet til 300 Rdl., i en Bygning i Gaarden. Senere blev Blau Eneejer af Ejendommen.

#### CARL WOLFF.

Født i København 24. Maj 1796, S. a. Ejendoms- og Hestehandler Lars Wolff og Hustru Christiane Margrethe, død paa Frederiksberg 5. Marts 1883.

Gift 13. Oktober 1830 med Ida Louise Nielsen, født 3. Maj 1813, D. a. Oberstløjtnant Johan Nielsen og Helene Liebe, død paa Frederiksberg 25. Juli 1864.

Blev 1811 Discipel paa Hof-Apoteket i København og konditionerede her efter Medhjælpereksamen, indtil han 23. April 1818 bestod farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>2)</sup> Ved Kontrakt af 18. November 1823 købte han Gammel Torvs Apotek for 34,500 Rdl. Sølv til Overtagelse 1. April n. A.; Skødet udstedtes 24. December 1823 og Bevillingen 5. Marts 1824 (vgl. konfirm. 15. Juni 1841 og 25. Maj 1849). I Berl. Tidende fremsatte han en Erklæring, dat. 10. November 1824: »At det af mig købte forrige Vajsenhus, nu gammel Torvs Apotek, ved Visitation den 6te ds. af det høje Sundhedskollegium og

flere af de mere berømte Læger, er befundet at være forsynet med gode og friske Medikamenter, skylder jeg Publikum at bekendtgjøre«. Under Wolffs kyndige og retskafne Ledelse blev Gl. Torvs Apotek et af de mest søgte københavnske Apoteker; 1859 solgte han det til A. M. L. S v a n h o l m og bosatte sig paa Frederiksberg, først som Ejer af Frederiksberg Allé Nr. 39, efter 2 Aars Forløb af Nyvej Nr. 2.

Wolff interesserede sig for Naturvidenskaberne og deltog i Na-



Gl. Torvs Apotek. Laboratoriet i det gamle Apotek.

turforsker møderne; i nogle Aar fungerede han som Eksaminator ved farm. Eksamen; nogle Aar var han Revisor og derefter 1838—45 Formand og Hovedkasserer i det farm. Understøttelsesselskab.

2 Aar efter, at Wolff havde overtaget Apoteket, truedes dette af en Brand, som lagde Naboejendommen i Frederiksberggade i Aske. Den nedbrændte Gaards Grund, som tilhørte M. Kalisch, blev ved Auktion 2. Juni 1826 solgt til Wolff og Kalisch' Nabo i Frederiksberggade, Brændevinsbrænder Joakim Møller; Wolff betalte for sin Part 4612 Rdl. 28 Sk. Sølv; paa denne Grund lod han opføre en 6 Fags Tilbygning til Apoteksejendommen. Ogsaa i hans Tid vedblev Apoteket at ligge ud mod Torvet med Indgang fra dette; Trap-

pen lod han forandre til en dobbelt Fritrappel med 11 Trin, oplyst af 2 Lygter paa Jernpæle; i Stueetagen ud mod Gaden lod han indsætte store Vinduer. I Gaarden lod han opføre en 2 Etages Bygning, hvis nederste Etage var hvælvet og anvendtes som Laboratorium; her var tillige Vognremise og Staldrum; da denne Bygning i 1907 blev nedrevet, bar det paagældende Rum endnu Navn af »Stalden«, skønt det forlængst havde faaet anden Anvendelse. Wolff indrettede ogsaa Damplaboratorium med 2 »Destillermaskiner«.°)



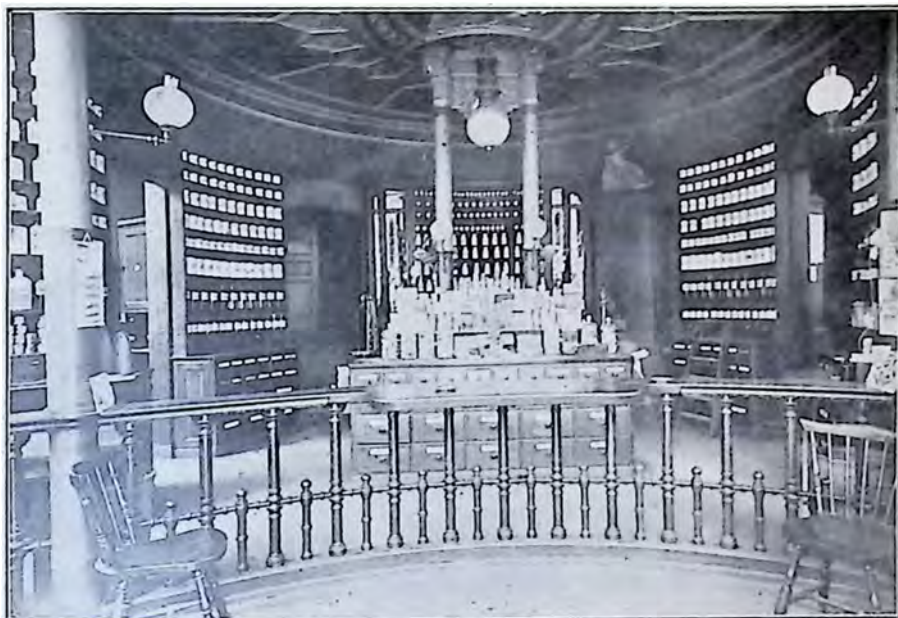
A. M. L. Svanholm.

ANDERS MICHAEL  
LAURITZEN SVANHOLM.

Født paa Svanholmsminde i Skibsted Sogn ved Aalborg 25. September 1829, S. a. Proprietær Lauritz Andersen Svanholm og Maren Mikkelsdatter, død i København 1. Maj 1866 (efter en langvarig Brysts sygdom). Ugift.

Fra 25. April 1844 til 25. Sept. 1848 var han Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg og tog farm. Kandidateksamen 1851 I

(Laud.); han konditionerede paa Gammel Torvs Apotek og var fra 1855 til Maj 1858 Bestyrer af Svane-Apoteket i Aalborg for Enkefru Strøbyberg. Ved Kontrakt af 17. November 1858 købte han Gammel Torvs Apotek for 150,000 Rdl. til Overtagelse 1. Maj n. A.; Bevillingen udstedtes 10. Marts 1859 (kgl. konfirm. 7. December 1864) og Skødet 18. Juni s. A.; dette omfattede foruden Apoteket Ejendommen Nr. 3 og 4 a paa Torvet og i Frederiksberggade. Svanholm gik straks i Gang med at forandre Officinet. Han fjernede Trappen ud til Torvet og flyttede Indgangen til Hjørnet; Officinet sænkedes meget betydeligt og udvidedes ved, at en Del af den private Beboelse indgik deri. — A. M. L. Svanholm var i nogle Aar til sin Død Revisor i »Pharm. Forening«, fra Januar 1860 til Januar 1866 Medlem af Bestyrelsen (Sekretær) i det pharm. Understøttelsesselskab og Medlem af den farm. Komité for H. C. Ørsteds Mindesmærke.?)



Gl. Torvys Apotek. Officinet i det gamle Apotek.

Ved Testamente af 26. Oktober 1863 havde han bestemt, at Broderen, Godsejer Jens Svanholm til Gl. Wiffertsholm skulde arve Apoteket; 11. Juni 1866 tillodes det denne at drive Apoteket i 1 Aar med cand. pharm. Jens Christian Lassen (sener Indehaver af »Frederiksberg Apotek«) som Bestyrer; Tillaelsen blev ved Skrivelse af 18. Juni 1867 forlænget for et halvt Aar; i Oktober d. A. solgtes Apoteket til A. F. Esmann.

**AUGUST FREDERIK  
ESMANN.**

Født i Nyborg 23. Februar 1841, død i København 12. April 1872.

Gift i Odense 7. August 1868 med Ingeborg Andrea Faber, født i Odense 9. Juli 1846, D.



A. F. Esmann.

a. Grosserer Mouritz Trap Friis Faber og Maren Magdalene Margrethe Quaade<sup>9</sup>).

Var fra 1855—59 Discipel paa Nyborg Apotek, tog Medhjælperksamen ved Fyens Stiftsfysikat (I Kar.) og konditionerede derefter smst.; tog farm.

Kandidateksamen 1862 II (Laud.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i København og var senere ansat ved »Gustav Lotze«s en Gros Forretning i Odense. — Ved Kontrakt af 1. Oktober 1867 købte han Gammel Torvs Apotek for 160,000 Rdl. til Overtagelse 1. Januar 1868; Bevillingen udstedtes 24. December



Gl. Torvs Apotek. Hjørne af Laboratoriet i det gamle Apotek.

1867. Efter hans Død fik Enkefru Esmann 18. Maj 1872 Tilladelse til at fortsætte Driften med Bestyrer. Som saadan fungerede cand. pharm. Gottlieb Emil Nyborg (senere Bestyrer af Terndrup Apotek) til December 1872, da han afløstes af cand. pharm. Anders Julius Edmund Simonsen (senere Apoteker i Farum og København, St. Pauls Apotek), der bestyrede Apoteket til 1. Februar 1874, da det overtoges af K. Tullin Petersen.

A. F. Esmann var 1869—71 Censor ved farm. Kandidateksamen,

fra Oktober 1869—Oktober 1870 Medlem af Bestyrelsen i »Pharm. Forening« og Hovedkasserer i Danmarks Apotekerforening.

KRISTIAN TULLIN PETERSEN.

Født i Nibe 17. Marts 1835, S. a. Møller Petersen, død i Helsingborg 13. August 1905.

Gift med Maren Andrea Thomsen, født i Thorshavn 25. Juni 1833, D. a. Præst Peder Thomsen og Stine f. Cramer, død 8. August 1892.

Var Discipel paa Nibe Apotek fra 1850 til Medhjælpereksamen 1853 ved Aalborg Stiftsfysikal (I Kar.), konditionerede i Nykøbing p. F. og paa Vajsenhus-Apoteket i København og tog farm. Kandidat-eksamen 1856 I (Laud.). Var derefter Bestyrer af Løgstør (Filial-) Apotek, indtil han i 1859 overtog Svane-Apoteket i Thisted ved Bevilling af 6. September d. A.; dette Apotek drev han til December 1873 (jvf. II, S. 279). Det følgende Aar købte



K. Tullin Petersen.

han Gammel Torv's Apotek for 172,000 Rdl., overtog det 1. Februar og fik Bevilling dertil 26. Marts 1874. Af Forandringer i hans Tid kan anføres, at han forhøjede Laboratoriebygningen med en Etage; 1891 overdrog han Apoteket til sin Søn A. S. P e t e r s e n. Sine senere Aar tilbragte han for en stor Del paa Rejser og boede forskellige Steder i Landet (i 1898 i Korinth ved Faaborg, i 1903 i Svebølle ved Kalundborg o. a. St.).

K. Tullin Petersen var meget fagligt interesseret; han var et virksomt Medlem af Danmarks Apotekerforening og deltog ofte i faglige Diskussioner i den farm. Presse; navnlig var det Undervisningsspørgsmaalet, han beskæftigede sig med. Han var Eksaminator ved farm. Medhjælpereksamen og Censor ved Kandidateksamen; i en Del Aar Formand for Apotekerforeningen i Viborg Kreds. Et særligt fortjenstfuldt Minde har han sat sig i Arbejdet

for at skabe den »historisk-farmaceutiske Samling«; i November 1886 udsendte han sammen med 24 Kolleger Opfordring til at indsende Materiale til en saadan Samling, og han udførte Hovedarbejdet med dennes Opbevaring og Vedligeholdelse, indtil den i 1892 overgik til farm. Lærestalt. Han var tillige en ivrig Botaniker og en lang Aarrække Medlem af »Botanisk Forening«.

Ved Testamente af 8. August 1894 oprettede han »Andrea Peter-



Gammel Torvs Apotek. Nuværende Facade mod Frederiksberggade.

sens Legat« med 5000 Kr.; det bestyres af det pharm. Understøttelsesselskab, og Renten tilfalder en værdig, trængende Farmaceutenke.

#### ANDREAS SOPHUS FREDERIK PETERSEN

overtog Gammel Torvs Apotek 1. Marts 1891 for en Købesum af 500,000 Kr. (Ejendom 250,000 Kr., Privilegium, Varer og Inventar 250,000 Kr.); Bevillingen udstedtes 5. Maj 1891. I 1906 solgte han Apoteket til L u d v i g A l b e c k og købte det følgende Aar Fredrikssund Apotek.

Om hans Virksomhed paa Gammel Torvs Apotek skriver E.



Dam i Nekrologen i »Farm. Tidende«: »Under hans Ledelse gik det (Apoteket) en glimrende Fremtid i Møde . . . Med overlegen Dygtighed udnyttedes de gunstige Forhold, utrætteligt deltog den unge idérige Chef i Arbejdet; i det gamle, hvælvede Laboratorium fremstilledes en Rigdom af farm. Præparater, i det nye, analytiske Laboratorium undersøgte og forberedtes Fremførelsen af nye Stoffer; et stort, stadigt forøget Bibliotek og et omfattende Tidsskrifthold



Gammel Torvs Apotek. Parti af det nuværende Officin.

gjorde det muligt at følge med paa alle Fagets Omraader; Rum efter Rum i det store Hus lagdes ind under Apotekets Virksomhed . . .  
(Biografi se »Frederikssund Apotek«).

### LUDVIG ALBECK.

Født i København 7. Maj 1869, S. a. Varemægler Sofus Emil Albeck og Franziska f. Kanstrup.

Gift i Kolding 17. Maj 1899 med Marie Sørensen, født i Kolding 21. December 1873, D. a. Sagfører Carl William Sørensen og Anna f. Debell.

Var Discipel paa Sorte Hest Apotek i København fra Oktober

1885 til Maj 1889, tog farm. Medhjælpereksamen Juni 1889 (mg.), konditionerede paa Præstø Apotek August 1889—Februar 1891 og tog farm. Candidateksamen Juni 1892 (mg.). Konditionerede paa Grenaa Apotek Juni 1892—Februar 1894, paa Lyngby Apotek Februar 1894—Juni 1897 og paa Svane-Apoteket i København fra Juni 1897 til 1903 og derefter i 3 Aar ansat i Firmaet »Alfred Benzon«s Fabrik, Lager og Kontor med videre Uddannelse i dette Firma for



Ludvig Albeck.

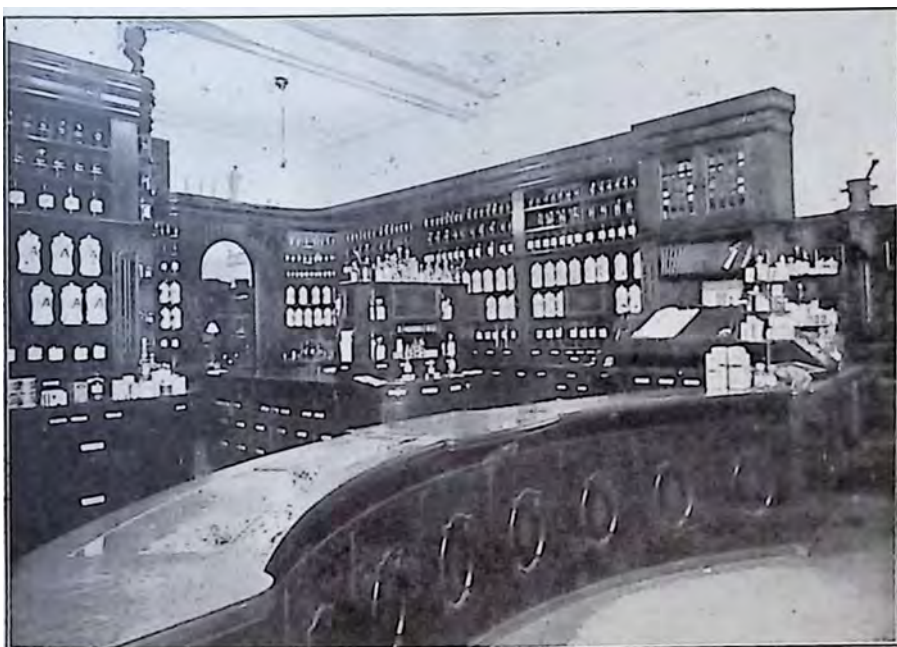
Øje, til han 1. Maj 1906 overtog Gammel Torvs Apotek. Dette havde han købt ved Kontrakt af 30. December 1905 for en Købesum af 715,000 Kr. (Ejendom: 465,000 Kr., Apotek + Privilegium 250,000 Kr.); Bevillingen udstedtes 24. Februar 1906.

Købet af Apoteksejendommen skete i Forening med »Københavns Grundejerbank«, som tillige erhvervede Nabejendommene i Frederiksberggade (Nr. 1) og paa Nytorv i den Hensigt at ombygge hele Karréen. Den første Del af Nybygningen, der blev færdig, var

Ejendommen i Frederiksberggade, som Banken overdrog til Apoteker Albeck, og hvortil Apoteket derfor flyttedes fra Hjørneejendommen. Det nyindrettede Apotek aabnedes her 7. Januar 1909. Ejendommen opførtes under Ledelse af Arkitekt V. Nybølle, og Apotekets Lokaler indrettedes i Stue- og Kælderetagen. En Beskrivelse af det nye Apotek findes i »Farm. Tidende« (1909, S. 20—22), hvorfra skal anføres: Den over 6 Alen høje Kælder faar Lys gennem Prismeglas i Gadens Fortov og i Stuens Gulv. Mod Gaden ligger Skylletrum og et meget stort Laboratorium med analytisk Afdeling; længere tilbage er der Reoler fra Gulv til Loft i Aflukker for Apotekskælder, Mineralvandslager, Æsker og Flaskeoplag; desuden Rum for det Kedelanlæg, der besørger hele Husets Opvarmning og Forsyning med varmt Vand. I Stuen er ligeledes hver Tomme Plads omhyggeligt udnyttet. Ved Bagtrappen ligger Signaturkamret; gennem

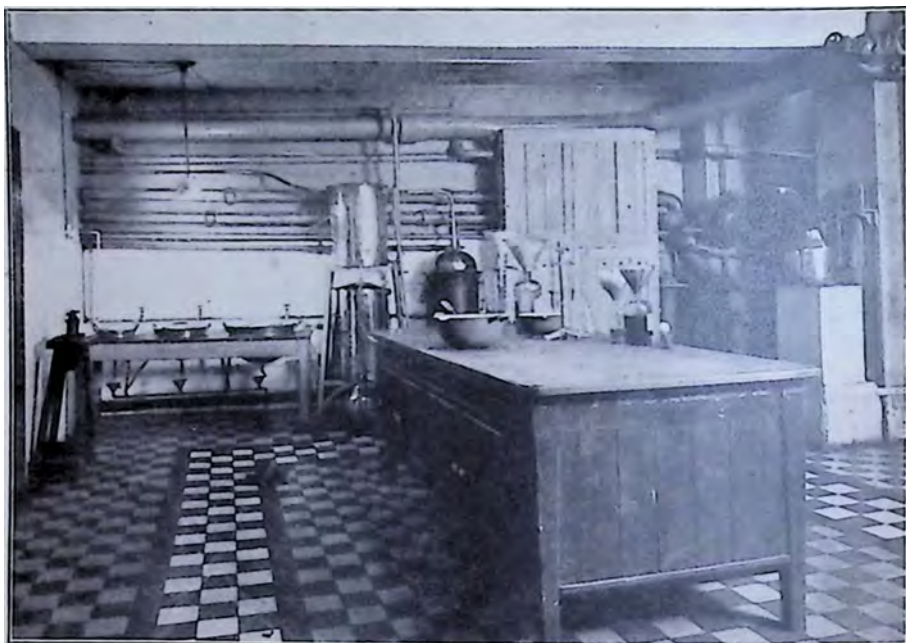


Gammel Torvs Apotek. Parti af det nuværende Officin.



Gammel Torvs Apotek. Parti af det nuværende Officin.

Bagdøren kommer man ind i Afvejningsværelse, Urtekammer og en rummelig Receptur, hvilke Lokaler alle ligger under Gaarden og har Ovenlys; ved en lang Gang adskilles disse Rum fra Vagtværelse, Materialkammer med Elevator til Kælderen, Frokoststue og Kontor. Officinet mod Frederiksberggade virker med en stilfuld, rolig Skønhed. I Fortovet er indlagt Apotekets Navn og Aarstallene 1811 og 1908, der betegner Tidsrummet for det gamle Apoteks Virksom-



Gammel Torvs Apotek. Parti af det nuværende Laboratorium.

hed. Apotekets nye Krukker blev tegnede af Arkitekt Nybølle og fremstillede i Porcellæn paa den kgl. Porcellænsfabrik. L. Albecks væsentligste Formaal med Erhvervelsen af Gammel Torvs Apotek var at føre dette videre i dets gode Aand som et virkeligt Apotek i gammeldags Forstand, hvor et godt og »farmaceutisk« Arbejde stadig præsteredes; og trods dets Beliggenhed midt i Storbyens Hjerte, hvor Fremskaffelse og Handel med udenlandske Specialiteter ikke var at undgaa, fremstilles der saavel i Laboratoriet som Recepturen stadigt særdeles mange rent farmaceutiske Præparater.

L. Albeck har i sine yngre Dage 2 Gange foretaget Studierejser

i Udlandet paa Stipendier fra »Det Rejersenske Fond« og var Repræsentant for »Farm. Medhjælperforening« paa den internationale farm. Kongres i Paris 1900; var Censor ved farm. Medhjælpereksamen 1914—1925; har skrevet »Bidrag til Forstaaelsen af Reagenserne i Ph. n. c. H. 1900« (Farm. Tidende 1901). Har i adskillige Aar fungeret som Næstformand i »Maria Kirkens Menighedsraad« og er stadig Medlem af »Københavns Brandforsikring«s Repræsentantskab.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Tauf-Register der ew.-luth. St. Marien Kirche in Angermünde.
- 2) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 3) Efterretninger fra Selskabet for indenlandsk Kunstflid. I B., Kbhvn. 1812, S. 208—16, 257—64.
- 4) »Anvisning til en rigtig og hensigtsmæssig Anvendelse af det Skibs- og Huus-Apothek, som til Brug for Søfarende og Folk paa Landet, som ingen Læge have i Nærheden, er indrettet af Apotheker J. G. B l a u i Kjøbenhavn.« Kbh. 1807. Trykt hos Sebastian Popp, Bogtrykker og Skriftstøber, paa Østergade Nr. 72. 8°. 82 S. og Register. — Den engelske Udgave er »printed Copenhagen 1806.«
- 5) Kbhvns. Diplom. I, 536.
- 6) Kbh. Brandforsikrings Selskabs Vurderinger. 1826, 1828, 1848.
- 7) Pharm. Tidende 1861, Nr. 7.
- 8) Patriciske Slægter III, S. 84.

---

## LØVE-APOTEKET I AALBORG

Allerede 22. Oktober 1725 havde Apoteker i Slesvig *Æ g i d i u s R a b e* faaet Bevilling til at oprette det andet Apotek i Aalborg; da han ikke havde gjort Skridt til at benytte den, fratoges den ham ved kgl. Resolution 8 Aar senere (jvf. I, S. 319—21). Efter Apoteker Rübners Død i 1742 ansøgte hans Enke, af Frygt for at nogen vilde søge at opnaa en Fornyelse af Rabes Bevilling, om at en saadan ikke blev givet af Hensyn til hende og hendes umyndige Børn; i Konseillet bestemtes det 23. August s. A. at henlægge hendes Andragende.

3. December 1742 ansøgte Apotekersvend *Johan Gottfried Licht* om at blive Apoteker i Aalborg, i 13 Aar havde han opholdt sig i Udlandet og nu været i 11 Aar paa Hof-Apoteket i København; hans Fader, *Henrik Licht*, havde i mange Aar været Livkirurg og Kammer-tjener hos *Christian V* og *Frederik V*. Allerede 28. s. M. var Enkefru Rübner fremme med et Modandragende, og hun fik Støtte af Stiftamtmanden, der erklærede, at der i Aalborg ikke kunde være mere end eet Apotek uden Tab for det allerede eksisterende og befrygtelig Skade for Publikum; 12. Februar 1743 blev Lichts Ansøgning afslaaet. (Han blev senere Dr. med., Medlem af Collegium medicum, Hofmedikus og Læge ved Søkadetkorpset).<sup>1)</sup>

Først i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede blev der igen Tale om et nyt Apotek i Aalborg. *Dietrich Maintzhausen*, der fra 1780—84 havde været Apoteker i Meldorf i Ditmarsken, men senere blev Lysestøber og Høker i Aalborg, *Hans Andreas Egerod*, fra 1810 Apoteker i Maribo, og *Mads Graae Aarsleff*, fra 1809 Apoteker i Vordingborg, indgav alle i 1809 Ansøgninger om Bevilling til at oprette et andet Apotek i Aalborg. Alle Ansøgninger blev afslaaede; dels fordi Sundhedskollegiet ikke kunde anbefale nogen af Ansøgerne, som alle var Kollegiet ukendte, dels fordi Stiftamtmanden stadigt beskyttede Rübners Enke. Kollegiet havde ogsaa særligt undersøgt Ansøgernes Formueforhold ud fra den Betragtning, at der i dette Tilfælde krævedes en nogenlunde velstillet Mand til at kunne optage Kampen med det store Svaneapotek i Aalborg.

I Slutningen af Aaret 1809 ansøgte Apoteker i Haderslev *Lorenz Henning Jacobsen* om Tilladelse til at anlægge et nyt Apotek i Aalborg, men ogsaa hans Ansøgning blev afslaaet (6. Januar 1810).

Endelig, 22. September 1812, indsendte cand. pharm. Georg Severin Kaye r ø d sin Ansøgning om det attraaede Aalborgapotek, og ham lykkedes det at opnaa Bevillingen. Han er af den Mening, at der i Aalborg som nu har 5600 Indbyggere, maa kunne bestaa 2 Apoteker lige saa godt som i Aarhus og Odense, der kun har 4100 og 5800 Indbyggere; han anser det for en Fordel for Byen og dens Omegn, at der er 2 Apoteker, hvorved Konkurrencen befordres; og endelig anfører han, at han er saa lykkelig at eje en lille Formue, saa at han kan undgaa at fordybe sig i Gæld ved Apotekets Indretning. Stiftamtmanden fraraadede at bevilge Kaye r ø ds Ansøgning og skrev bl. a., at ingen Apoteker kunde sætte sig i Stand der med Gaardkøb og de fornødne Medicinalvarer for en Tønde Guld! Sundhedskollegiet derimod anbefalede Ansøgningen, og 19. Februar 1813 udstedtes da Bevillingen; Apoteket skulde være færdigt til Udsalg inden 1 Aar fra Bevillingens Dato, og Privilegiet maatte ikke ubenyttet afhændes til nogen anden.<sup>3)</sup>

### GEORG SEVERIN KAYERØD.

Født i København 1782, døbt 18. April, S. a. Lærer i Herrested ved Nyborg, senere Kopist Andreas Peter Kaye r ø d og Anna Cathrine Grønbek, død i Aalborg 31. August 1845.

Gift 1) i København 26. April 1814 med Cecilie Catharine Lassen, født i København 1791, døbt 10. Juli, D. a. Isenkræmmer, Major Andreas Lassen og Louise Westengaard, død i Aalborg 9. August 1829.

2) i Aalborg 20. August 1845 med Bolette Ørstrøm, død i København 26. November 1878.

Var Discipel paa Nyborg Apotek 1796—1801; konditionerede paa Helms' Apotek i Horsens 1801—November 1803 og paa Svane-Apoteket i København November 1803—1813; bestod farm. Eksamen 12. Maj 1804 (Laud.). Efter Eksamen hørte han i 2 Aar Forelæsninger over den eksperimentale og teoretiske Fysik hos den astronomiske Professor Thomas Bugge og over Kemi hos Professor, Hofapoteker Gottfried Becker. 19. Februar 1813 fik han, som anført, Bevilling til at anlægge et nyt, andet Apotek i Aalborg. Apoteket indrettede han paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende, i Gaarden paa det østre Hjørne af Algade og Brødregyde, som han købte af Anne Marie Frisch, Enke efter Postmester Johan Diderick von Frisch. 15. Juli 1814 aabnedes Apoteket.

Det nye Apotek erhvervede sig hurtigt en betydelig Anseelse; Visitatsprotokollen anerkender det Aar efter Aar. I 1816 roses den

herskende gode Orden, den hurtige og nøjagtige Ekspedition af alt, hvad der forlanges, og fremfor alt Principalens idelige Tilsyn og Deltagelse i alt Arbejde; 1819 skrives: »i Henseende til bekvem, smagfuld og ziirlig Indretning overgaar det langt de fleeste Provincial-Apotheker«; i 1820 nævnes »med fortient Roes«, at en stor Del af de jyske Apotheker herfra forsynes med Medicinalvarer, som intet Steds kan faas bedre. Fra først til sidst søgte Kayeørød ved stadige Nyindretninger og Omdannelser af Lokalerne at fyldestgøre Tidens Krav. — Efter hans Død bestyredes Apoteket af cand. pharm. Carl Ludvig Sophus Kinch (senere Apotheker i Skibby), indtil det 4. Marts 1846 blev overtaget af C. W. Kier-sing.

Kayeørød erhvervede sig som dygtig Apotheker i høj Grad sine Medborgeres Agtelse og Tillid; ved sine Kundskaber i Veterinærfaget viste han en udbredt og uegennyttig Virksomhed til Gavn for de Landmænd og andre, der søgte Raad hos ham for syge Kreaturer. Hans Interesse for Træplantning og Haveanlæg skyldtes det, at den golde Møllebakke, nu Skovbakken eller Frederiksminde, et 14 Tdr. Land stort Areal sydvest for Frederikskilde paa den vestlige Side af Hobrovejen, blev beplantet; det første Træ blev plantet 18. Januar 1822. I de følgende Aar arbejdede han ihærdigt for Anlæggets Udvikling, han forstod at vække Medborgernes Interesse for det og faa dem til at bidrage til det med Penge og Arbejde; selv dækkede han bestandigt de aarlige Underskud.<sup>3)</sup> — Ved Skrivelse af 8. August 1845 foreslog Redaktør, Borgerrepræsentant Filip Réé at udnævne Kayeørød til Æresborger i Aalborg som Tak for hans Arbejde for Byen, specielt Frederiksminde Anlæg. Borgerrepræsentationen gik straks ind paa Forslaget og henstillede s. D. til Magistraten at erhverve Kongens Tilladelse dertil; Sagen gik til Kancelliet, men inden den var afgjort, maatte Stiftamtmanden meddele Regeringen Kayeørøds Død.

Af faglige Hverv varetog G. S. Kayeørød Stillingen som Provinskasserer for Aalborg Stift i farm. Understøttelsesselskab fra 1830 (valgt 24. Oktober) til sin Død. 22. Maj 1826 fik han Titel som Assessor pharmaciae; 23. April 1831 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

Til Minde om Kayeørøds Virksomhed afslørede 10. November 1861 ved Hovedindgangen til Skovbakken et Springvand, hvis Kumme og Figurer var tegnede og modellerede af Billedhugger Ludvig



Vieth og støbte af Zinkstøber Lauritz Rasmussen i København. Paa Fodstykket staar 3 Figurer, der symboliserer Kayerøds Virksomhed som Farmaceut, Veterinær og Plantør; Mindesmærket bærer en kort Indskrift, der fortæller, hvorfor og for hvem det er rejst.<sup>4)</sup> Inde i Byen er tillige en Gade opkaldt efter Kayerød. — Efter hans anden Hustrus Død tilfaldt der Aalborg Hospital 500 Rdl., for hvis Renter Kayerøds Grav, der er indfriet for bestandig, skal vedligeholdes.



Love-Apotheket i Aalborg før Ombygningen 1898—99.

### CHRISTIAN WILHELM KIERSING.

Født i København 1804, S. a. Rasmus Kiersing og Elisabeth Mengers, død i København 25. April 1873.

Gift 1) i Nykøbing Sj. 23. Oktober 1833 med Emilie Aurora Fritzsche, født 1812.

2) i København 1847 med Hermandine Hansine Cornelia Lund.

Han var bestemt til Studeringer og nød privat Undervisning dertil, men Omstændigheder forhindrede ham fra at betrede den akademiske Bane, og han valgte derfor Farmacien som den med hans Forsæt nærmest stemmende Vej.<sup>5)</sup> Han var Discipel paa Vajsenhus-Apotheket i København 1819—1824 og tog, efter at have hørt Forelæsninger og faaet Manuduktion, farm. Eksamen 2. December 1824 (haud ill.).<sup>5)</sup>

Ved Bevilling af 2. November 1830 blev han Apoteker i Nykøbing paa Sjælland og drev dette Apotek til 1843 (jvf. II, S. 557); 3 Aar senere købte han af Kayserøds Enke Løve-Apoteket i Aalborg for 38,000 Rdl. (Rekogn. 400 Rdl.) og fik Bevilling dertil 17. Februar 1846; Overtagelsen skele 4. Marts s. A. I 1849 ombyggede han La-

laboratoriet; 1854 solgte han Apoteket til V. K. Schiøtz og var derefter Fabrikant i København.



V. K. Schiøtz.

### VALDEMAR KOKANSKY SCHIØTZ

Født i Mariager 12. August 1816, S. a. Byfoged Simon Christian Schiøtz og Christine Claudine Abigael Christensen, død i København 4. Oktober 1866.

Gift i København 16. Oktober 1855 med Henriette Marie Magdalene Groth, født i København Januar 1818, D. a. Tobaksfabrikant, Major Hans Henrik

Groth og Karen Marie Schiøtz, død i København 14. April 1891.

Var Discipel paa Helsingør Apotek fra 1832 og tog farm. Kandidateksamen 1839 I (haud ill.). Konditionerede nogle Aar i København og var derefter Eddikebrygger i Aalborg, indtil han i 1854 købte Løve-Apoteket i Aalborg for 55,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 7. Juni 1854. I Januar 1865 solgte han Apoteket til J. P. K. Obel og boede derefter som Rentier i København. I December 1858 udnævntes han til Eksaminator ved farm. Medhjælpereksamen (i Aalborg Fysikat).

Ved Testamente af 8. September 1866 stiftedes Apoteker Schiøtz' og Hustrus Legat til Fordel for Lystanlægene Frederikskilde, Frederiksminde og Carolinekilde i Aalborg; det indkom efter Enkefru Schiøtz' Død med 554 Kr. og bestyres af Byraadet.

### JENS PETER KARMARK OBEL

købte Løve-Apoteket i Aalborg i Januar 1865 til Overtagelse 16. s.

M. for en Købesum af 65,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 2. Marts 1865. 5 Aar senere solgte han Apoteket til C. J. S. E n g b e r g og købte Svane-Apoteket i Randers.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Randers«).

### CHRISTIAN JULIUS SOPHUS ENGBERG

købte Løve-Apoteket i Aalborg i Februar 1870 for en Købesum af 80,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 3. Maj 1870; i 1877 solgte han Apoteket til F. C. C. H e u c k e n d o r f f og købte Aaret efter Vajsenhus-Apoteket i København sammen med N. P. C. Lassen.

(Biografi se »Vajsenhus-Apoteket i København«).

### FREDERIK CARL CHRISTIAN HEUCKENDORFF

købte Løve-Apoteket i Aalborg i Januar 1877 for en Købesum af 180,000 Kr., overtog det 25. Marts og fik Bevilling dertil 27. Oktober 1877. I 1883 solgte han Apoteket til L. H a r t v i g M ø l l e r og overtog dennes Apotek i Neksø.

(Biografi se »Neksø Apotek«).

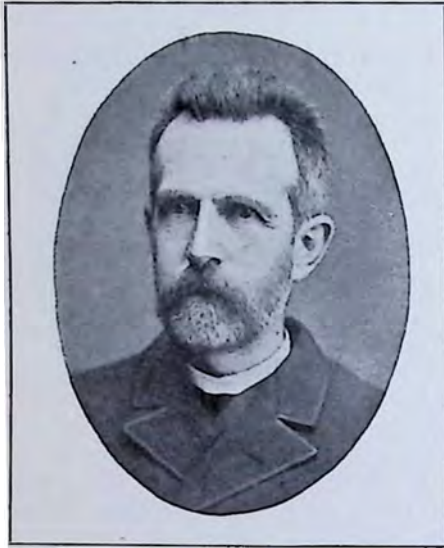
### LUDVIG HARTVIG MØLLER.

Født i Veerst i Jylland 23 Juli 1840, S. a. Præst Hans Møller og Sofie Jacobine Janssen, død i København 17. Marts 1919.

Gift 1. Juli 1872 med Julie Bruhn, født i Aabenraa 20. Marts 1846, D. a. Skibsreder og Kaptain Adolf Bruhn og Christiane Poulsen, død 7. April 1896.

Var Discipel paa Sønderborg Apotek fra 1. Maj 1855 til s. D. 1859 og derefter paa Tønder Apotek til Medhjælpereksamen 1860 ved Københavns Stadsfysikat (II Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1862 (II) (haud ill.). Konditionerede  $\frac{3}{4}$  Aar i Vejle og fra 1. Februar 1863 paa Løve-Apoteket i Aabenraa, indtil han 1. Maj 1872 overtog Nordborg Apotek paa Als, som han drev til 1. November 1878. Det følgende Aar overtog han, fra 1. Maj 1879, Neksø Apotek og fik Bevilling dertil 12. December s. A.; dette drev han til 1. Juni 1883, da han overdrog det til Apoteker F. C. C. Heuckendorff og samtidigt overtog dennes Apotek, Løve-Apoteket i Aalborg; Købesummen for dette var 230,000 Kr., og Bevillingen udstedtes 10. August 1883. I 1896 solgte han det til C. A. B a l l h a u s e n og flyttede til København, hvor han boede til sin Død.

L. Hartvig Møller var i Neksø Medlem af Byraadet fra 1881, til han forlod Byen; han har her sat sig et smukt Minde i en lille Plantage ved Byen. I Aalborg var han Medlem af Byraadet 1891—96 og virkede her særligt som Formand for Udvalget for Lystanlægene. Han var Formand for Aalborg og Thisted Amters Apotekerforening fra Oprettelsen 5. November 1885 og, ved Kredsens Omord-



L. Hartvig Møller.



C. A. Ballhausen.

ning, Formand for Danmarks Apotekerforenings Aalborg—Hjørring Kreds fra 9. Oktober 1894 til sin Bortrejse fra Byen.

#### CARL ANTHON BALLHAUSEN.

Født i Thisted 5. Maj 1856, S. a. Slagtermester Carl Frederik Adolf Ballhausen og Birgitte Cathrine Kappen, død i Aalborg 2. Januar 1903.

Gift i Viborg 15. Juli 1889 med Josefine Cathrine Schmidt, født i Aarhus 21. Oktober 1863, D. a. Claus Schmidt og Eline Kristine Mikkelsen, død August 1893.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg fra Juli 1871 til Medhjælpereksamen Oktober 1874 ved Aalborg—Hjørring Fysikat (I Kar.), konditionerede  $2\frac{1}{4}$  Aar og tog farm. Candidateksamen 1878 II (haud ill.). 1. Oktober 1882 overtog han Thyholm Apotek i Hvidbjerg, Bevilling 14. November s. A. og drev dette i 9 Aar. 11.

November 1891 overtog han Korsør Apotek, Bevilling 7. Oktober s. A. og drev dette i 5 Aar (jvf. II, S. 345—46). 11. Maj 1896 overtog han Løve-Apoteket i Aalborg for en Købesum af 285,000 Kr. (excl. Varer og Inventar); Bevillingen udstedtes 12. Juni 1896.

C. A. Ballhausen ombyggede alle de 3 Apoteker, han var Indehaver af. Hvad angaar Løve-Apoteket i Aalborg, havde alle de foregaaende Apotekere i større eller mindre Grad ombygget og nyindrettet Apotekets Lokaler. Laboratoriet undergik Forandringer i 1849, 67, 68 og 70; i sidstnævnte Aar fik det nye Vinduer, og Engberg lod indlægge fuldstændigt Dampapparat; 1863 blev Kælderen i søndre Fløj gjort højere, og 1865 forhøjedes Officinet mere end en Alen ved Udgravninger; men i Visitsprotokollen forekommer nu saadanne Udtalelser, der viser, at en fuldstændig Ombygning snart bliver nødvendig. Denne foretoges af Ballhausen, som 1898—99 lod den gamle Ejendom nedrive og en



Løve-Apoteket i Aalborg efter Ombygningen  
1898—99.

ny 3 Etages Bygning opføre paa samme Grund (Mtr. Nr. 619); det nyindrettede Apotek toges i Brug 17. Marts 1899.<sup>o</sup>)

Han var Medlem af Aalborg Byraad og Medlem af de jyske Apotekeres Takstkommision. — Efter hans Død fortsatte Arvingerne Apotekets Drift ved Bevilling af 31. Marts 1903, indtil det 11. December s. A. overtoges af V. Husted. Bestyrer i denne Periode var cand. pharm. Hans Christian Kjær, senere Apoteker i Hadsund.

#### VALDEMAR HUSTED

købte Løve-Apoteket i Aalborg November 1903 til Overtagelse 11. December s. A.; Købesummen var 387,000 Kr., og Bevillingen ud-

stedtes 18. Marts 1904. I 1910 solgte han Apoteket til S. C a r s t e n s e n og blev 2 Aar senere Apoteker i Slagelse.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Slagelse«).

### SOPHUS CARSTENSEN.

Født i Hornsyld 1859, død i Aalborg 28. Juni 1915.

Gift 1) med Petrea Kirstine Bendix, død i Ærøskøbing 8. December 1887.

2) med Ida Carstensen.

Var Discipel paa Hornsyld Apotek fra 1. November 1873 til Medhjælpereksamen 19. Oktober 1877 ved Vejle—Skanderborg Fysikat (I Kar.), og tog farm. Kandidateksamen 1881 I (Laud.). 1. Juni 1884 overtog han Ærøskøbing Apotek, Bevilling 14. August s. A., og drev det til 1888 (jvf. II, S. 536); var senere Forpagter af Vester-Brønderslev Apotek fra 1894—98 (Approbation 4. Januar 1894) og derefter Forpagter af Hesselager Apotek 1898—1909 (Approbation 29. Juli 1898). 1. Oktober 1910 overtog han Løve-Apoteket i Aalborg og fik Bevilling dertil 23. Januar 1911; dette Apotek drev han til sin Død, hvorefter Enken solgte det til A. B. W i b e - S i m o n s e n.

### ASGER BORTHIG WIBE-SIMONSEN.

Født i Lemvig 7. Marts 1877, S. a. Apoteker Carl Thestrup Simonsen og Ernesta Félicita f. Borthig.

Gift i Aarhus 22. Juli 1905 med cand. mag. Christiane Louise Rasmussen, D. a. Købmand Niels Rasmussen og Anne f. Larsen.

Var Discipel paa Lemvig Apotek fra November 1894 til Oktober 1897 og paa Vajsenhus-Apoteket i København fra November 1897 til Medhjælpereksamen April 1898 (I Kar.); tog Studentereksamen Januar 1902, Filosofikum Maj 1904 og farm. Kandidateksamen Oktober 1904 (II Kar.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Aalborg fra November 1904 til November 1905 og derefter paa Østerbro Apotek i Aalborg til April 1912. Fra 1. Maj d. A. blev han Bestyrer af Faderens Apotek i Lemvig, indtil dette fra 1. September 1915 overtoges af Hartvig Müller. Købte derefter Løve-Apoteket i Aalborg til Overtagelse 1. Juli 1915; Købesummen var 500,000 Kr., og Bevillingen udstedtes 27. August 1915; 9. September s. A. løste han Købmands-Borgerskab i Aalborg. I 1921 solgte han Apoteket til J. L. H a n s e n. Er f. T. bosiddende i Udlandet.

## JØRGEN LUDVIG HANSEN.

Født i Grindsted 26. November 1884, S. a. senere Apoteker i Odense (St. Hans Apotek) Theodor Claudius Hansen og Marie Louise Philipine f. Clausen.

Gift 1) i Odense 26. September 1910 med Ellen Agnete Knudsen, født i Viborg 23. April 1894, D. a. Købmand Niels Johansen Knudsen og Sofie f. Jensen, død 4. Januar 1917.



A. B. Wibe-Simonsen.



J. L. Hansen.

2) i Aarhus 31. Marts 1920 med Magdalene Kirstine Philippa Didot Wiegand, født i København 3. Juni 1895, D. a. Købmand Philip Wiegand og Laura f. Larsen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Frederikshavn fra 1. August 1902 til 1. Februar 1906, tog Medhjælpereksamen April 1906 (II Kar.) og farm. Candidateksamen Oktober 1907 (II Kar.). Konditionerede, bl. a. som Vikar, i Fjerritslev, Frøstrup, Brovst, Fuglebjerg, Næstved, Hornbæk, Skelskør og fra 1. Oktober 1910 til 15. December 1917 paa St. Hans Apotek i Odense. Derefter Apoteker i Grenaa, ved Bevilling af 15. December 1917, fra 1. Januar 1918 til 1. Juli 1920 (jvf. II, S. 267). Konditionerede paa Krone-Apoteket i København fra 1. September 1920 til 30. April 1921 og var Bestyrer af Nørre-Farimagsgades Apotek 15. Maj—30. Juni 1921.

Overtog Løve-Apoteket i Aalborg 1. Juli 1921 for en Købesum

af 675,000 Kr. og fik Bevilling dertil 8. Juli 1921. Dette Apotek er siden da undergaaet gennemgribende Restaureringer og Forbedringer. Kælder og Materialkamre er udvidede og tildels forsynede med nyt Inventar; nye Varmekedler er opsat samt nye Radiatorer i Apotek og Ejendom; det løse Inventar i Officinet er tildels fornyet.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams Samlinger.

- <sup>1)</sup> Supplikprotokol 1742; II Halvaar, 1251 og 397.  
Oversekretærens Brevbog <sup>2)</sup>/<sub>3</sub>, 1743, Nr. 56 og Indlæg.  
K. Carøe: Doktorer og Licentiat 1479—1788, S. 79.
- <sup>2)</sup> 5. Depart. Registr. 1813, Fol. 258, Nr. 137.
- <sup>3)</sup> Frederiksminde Lyst-Anlæg ved Aalborg, begyndt den 18. Januari 1822.  
Forlagt af Lystanlæggets Administration. Aalborg 1839.
- <sup>4)</sup> Aalborg Stiftstidende Nr. 261 og 266, 5. og 11. November 1861.
- <sup>5)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>6)</sup> Beskrivelse af det nye Apotek findes i »Farm. Tidende« 1899, S. 180—81.



## LEMVIG APOTEK

Det nu bestaaende Apotek i Lemvig er oprettet ved Bevilling af 22. April 1813 udstedt for Johannes Carl Ustvaldt; Byen og Omegnen regnedes indtil dette Tidspunkt til Holstebro Apoteks Distrikt. I Bevillingen af 16. December 1729 for Apoteker i Holstebro Henrik Mühlmann og ligeledes i Efterfølgerens, Jacob Elias Hoffmanns Bevilling var dette udtrykkelig fastsat, ligesom det i Henhold til samme var forbudt Købmændene i Lemvig at handle med Apotekervarer. Den følgende Holstebro-Apoteker Christian Faber havde særskilt Bevilling som Apoteker ogsaa i Lemvig; han havde 21. Maj 1777 faaet Bevilling til Holstebro Apotek efter i April s. A. at have ansøgt om Bevilling som Eneapoteker i Holstebro og Lemvig; da hans Bevilling imidlertid intet som helst indeholdt vedrørende Lemvig, ansøgte han 14. Juli s. A. om, at Lemvig maatte være indbefattet under hans Distrikt, og 12. December 1777 fik han Bevilling til »ligesom hans Formand« tillige at være Apoteker i Lemvig, »saalænge ingen samme Steds som Apoteker vil nedsætte sig.«<sup>1)</sup> Til Lettelse for Befolkningen forpligtedes man til hos en bekendt og paalidelig Mand i Byen at holde et Korpus af de ellers til et Apotek henhørende almindelige Midler, som menig Mand og Landboerne sædvanligt betjente sig af, paa det de der kunde faa samme til Købs uden videre Vidtløftighed. Med dette Haandkøbsudsalg maatte man i Lemvig lade sig nøje til 1813.

I 1812—13 ansøgte Kandidaterne Johannes Ustvaldt og Fred. Nic. Hansen om at maatte anlægge Apotek i Lemvig. Ustvaldt vedlagde sin Ansøgning en Erklæring fra Lemvig Byfoged, der bevidnede, at Byen og Omegnen stærkt savnede et Apotek. Stiftsfysikus Hoff-Hansen udtalte sig i samme Retning, idet han dog gjorde opmærksom paa, at Apoteker Faber i Holstebro havde et gammelt Privilegium som Apoteker i Lemvig, hvilket han dog hidtil ikke havde benyttet. Faber udtalte (19. November 1812) i Sagen, at han siden sin Ankomst til Holstebro stedse havde forsynet de i Lemvig værende Distriktskirurger med »det behøvede Medicin«, men havde anset det for bekosteligt at oprette et Apotek i Byen og der holde en eksamineret Provisor; dette turde han heller ikke paatage sig nu og maatte derfor finde sig i, at en anden fik Bevillingen.

Amtmanden i Ringkøbing anbefalede paa Grundlag af disse Erklæringer Ustvaldts Ansøgning, som derefter bevilgedes 22. April 1813.<sup>2)</sup>

Fred. Nic. Hansen kunde som Støtte for sin Ansøgning indsende en af Faber udstedt Erklæring (af 18. April 1813), hvori han afstod og overdrog sin Ret til at være Apoteker i Lemvig til Ansøgeren. Amtmanden i Ringkøbing erklærede om Hansens Ansøgning, at han intet havde at føje til, hvad han tidligere havde yttret i Anledning af Ustvaldts Henvendelse, og han tilføjede koldsindigt, at Supplikanten var ham aldeles ubekendt, saa at han ikke kunde dømme noget om, hvorvidt hans personlige Kvalitet maatte give Anledning til at vente, at han med fortrinligere Held end Førstnævnte maatte kunne indrette Apoteket. 10. April 1813 sendte Kancelliet en Anmodning til Kollegiet om dets Betænkning vedrørende Hansens Ansøgning. 8. Juli s. A. erklærede Kollegiet harmfuldt, at man ikke fattede, hvorledes Faber 19. November 1812 kunde udtale, at han maatte finde sig i, om Bevilling paa et Apotek i Lemvig gaves til en anden, og derefter 18. April Aaret efter udstede et formeligt Afstaaelsesdokument paa sin Rettighed til denne Ansøger. Kollegiet fandt heri et nyt Bevis paa Skadeligheden af slige Filialapotekers Bevilling, naar Bevillingen ikke klausuleredes derhen, at Impetranten ej maatte afhænde Privilegiet uafbenyttet og skulde have Apoteket indrettet og aabnet til Udsalg inden et Aar fra Bevillingens Dato, da den ellers sjældent benyttedes men alene brugtes som et Middel til at hindre andre i at erholde Tilladelse til at indrette et ordentligt Apotek. Da denne Skrivelse, der forøvrigt ikke var underskrevet af Kollegiets farm. Assessorer, naaede frem til Kancelliet, var Spørgsmaalet om, hvem der skulde være Apoteker i Lemvig, forlængst afgjort; 14. August 1813 anmodede Kancelliet Hjørring Amt om at meddele Hansen, at Ustvaldt allerede havde opnaaet Bevilling, og at den førstes Ansøgning saaledes var bortfalden.<sup>3)</sup> Hansen blev s. A. Apoteker i Maribo (jvf. II, S. 83).

### JOHANNES CARL USTVALDT

ejede Lemvig Apotek i 9 Aar; fra 1818 blev det bestyret af P. C h r. G r o s s, til hvem det 1822 blev overdraget. Ustvaldt udtaler d. A. (i en Ansøgning om at maatte anlægge et Apotek paa Thyholm), at han nødsagedes til at sælge formedelst de trykkende og besværlige samt saa sure pengemanglende Tider. Lemvig Apotek synes i de første Aar at have været i lejede Lokaler, men 1. August 1816 indrettedes det paa den nuværende Plads, paa Hj. af Vestergade og Torvet; Ustvaldt købte 1817 Ejendommen her for 2500 Rdl.; den havde dog dengang ikke samme Omfang som nu (se under efterfølgende Apoteker).

J. C. Ustvaldt var fra 1818—20 tillige Ejer af Hobro Apotek (jvf. II, S. 487) og fik 1822 Bevilling til at anlægge Apotek paa Thyholm. (Biografi se »Hvidbjerg Apotek«).

## PETER CHRISTIAN GROSS.

Født i København 1792, døbt 12. April, S. a. Kaplajn i Brandkorpset, Murermester Georg Adam Gross og Susanne Eggestad, død i Lemvig 10. Marts 1858.

Gift 1) med Ane Kirstine Hedevig Lange, født 13. Juni 1792, død i Lemvig 24. Februar 1831.

2) i Lemvig 27. Juni 1834 med Else Marie Smith, født i Lemvig 17. April 1801, D. a. Jens Smith og Helene Svindt, død i Lemvig 12. December 1890.

Fra 1809—13 var han Discipel paa Roskilde Apotek, eksamineredes ved nordre sjæll. Landfysikat og konditionerede smst. 1. Maj 1813—s. D. 1814; tog derefter til København, hvor han uden at paatage sig Kondition lagde sig efter sin Videnskab, især Kemi og Botanik, og derfor hørte nogle Kollegier; 16. December 1814 bestod han farm. Eksamen (Laud).<sup>4)</sup>

Ved Kontrakt af 18. April 1818 (tingl. 13. Maj s. A.) købte han Lemvig Apotek for 11,000 Rdl. N. V.; først 1832 fik han af Ustvaldts Enke udstedt Skøde (dat. Holmegaards Mølle 27. Juni 1832). Han overtog dog ikke Apoteket førend 1822, idet han i disse 4 Aar bestyrede det for Ustvaldt. 18. Marts 1822 ansøgte han om Bevilling; Ansøgningen var vedlagt bl. a. en Erklæring fra Byfogden i Lemvig, der udtalte, at Lemvig Apotek ved sidste Visitats blev befundet at være i meget god Stand, og at Supplikanten ved samme Lejlighed erkendtes for en særdeles duelig og ordentlig Apoteker; Bevillingen udstedtes 14. Juni 1822 (vgl. konfirm. 11. April 1843).<sup>5)</sup>

Gross udvidede Apoteksejendommen ved Køb af Naboejendommen mod Vestergade, den saakaldte Erichsens Gaard. Denne Gaard var 24. September 1812 bleven købt af Byfoged Schønau paa Auktion efter Generalauditør Hans Jacob Lindahl; i 1816 solgte han til Exam. juris. Erichsen de vesterste 11 Fag af Forhuset, hele den vesterste Huslænge i Gaarden, de 2 vestre Fag af Vognhuset, som vendte ud mod Svirrebommen og Søndergade, samt hele Haven vest for Gaardens Bygninger; Gaarden havde da Nr. 76. Ved Skøde af 17. Juni 1833 overdrog Postmester, Kancelliraad Rasmus Øllgaard Andrup »Erichsens Gaard«, der nu var Nr. 82, til Apoteker Gross; allerede 1. Maj 1832 havde Gross overtaget den og forenet den med den ældre Apoteksbygning under Mtr. Nr. 56.

I 1846 solgte Gross Lemvig Apotek og Ejendom til A. M. Eilshou og nedsatte sig derefter som Købmand i Lemvig.

## ANDREAS MICHAEL EILSCHOU.

Født i Ribe 28. April 1808, S. a. Apoteker Christian Cornelius Eilschou og Anania Hanssen, død i Lemvig 25. December 1890.

Gift med Jacobine Tetens, født 24. Maj 1811, død i Lemvig 14. November 1858.

Var Discipel paa Ribe Apotek 1824—1829, konditionerede 1 Aar paa Frederiks Hospitals Apotek og tog farm. Kandidateksamen



P. Chr. Gross.



A. M. Eilschou.

1831 II (enst. Laud.). Var derefter Brænderiejer i Viborg, til han 1. November 1846 overtog Lemvig Apotek med Ejendom, købt ved Kontrakt af 20. August s. A. for 19,000 Rdl. r. S. (Skøde 30. September 1847); Bevillingen udstedtes 23. Februar 1847<sup>o</sup>) (kgl. konfirm. 14. September 1849 og 24. Januar 1865).

Ejendommen beskrives Aaret før Eilschous Overtagelse som bestaaende af 16 Fag Grundmur med Kælder under de 10 Fag, 15 Fag Bindingsværk og Grundmur samt 4 Fag Halvtag Bindingsværk, alt med Tegtag, en rummelig Gaardsplads og en Have paa 1895 Kvadratalen. Gross, der foruden Købesummen paa Apoteket havde anvendt 1000 Rdl. paa Købet af Erichsens Gaard, siger, at Bygningerne i hans Tid havde modtaget ved Ombygning og Istandsættelse saa betydelige Forbedringer, at Ejendommen da kunde antages at have kostet ham 15,000 Rdl. Sølv; den vurderedes da med Apoteket til

25,000 Rdl., idet der bemærkedes, at der var taget Hensyn til den skønne og solide Bygningsmaade og Gaardens smukke og fortrinlige Beliggenhed paa Hj. af Torvet og Vestergade, paa det nærsomste Strøg i Byen, hvilken Beliggenhed gjorde Ejendommen særdeles skikket til hvilken som helst borgerlig Næring. — Officinet blev i Eilschous Tid udvidet, forsynet med nye Glas og Bøsser, opma-



Lemvig Apotek 1846—70

let og i det Hele forskønnet (1852); 6 Aar senere ombyggedes Laboratoriet og indrettedes mere hensigtsmæssigt.

Eilschou solgt 1870 Apoteket til A. T. R a m s i n g og blev derefter boende i Lemvig til sin Død; hans Eftermæle bevarer Mindet om hans noble Karakter og hans Godgørenhed.

#### ANTON THEODOR RAMSING.

Født i Høver 28. April 1844, S. a. Proprietær Carl Georg Ramsing (Koldkærgaard) og Amalie Marie Stilling, død i Jyderup September 1922.

Gift i Fredericia 7. April 1870 med Elvira Vilhelmine Gindrup, født i Christianssted 24. November 1847, D. a. Organist Holger Gindrup og Anna Christiane Leidersdorff.

Var Discipel paa Hammel (Frijsenborg) Apotek fra 1. Januar 1860 til 1. Juni 1864 (Eksamen ved Vejle—Skanderborg Fysikat), konditionerede smst. til 1. Februar 1866 og tog farm. Kandidat-eksamen 1867 II (Laud.); konditionerede derefter paa Christianshavns Apotek 1. August 1867—s. D. 1868 og paa Fredericia Apotek 1. August 1868—1. Februar 1870. Ved Kontrakt af 10. Marts 1870 købte han Lemvig Apotek med Ejendom og den Eilschou tilhørende Ejendom i Søndergade til Overtagelse 15. Juni s. A. for en Købesum af 37,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 4. Juli 1870, Skødet 21. August 1872.

Ramsing udvidede og forbedrede Officinet straks efter Overtagelsen, anskaffede nye Reoler, ny Skranke og nye Recepturer; Beholderne blev ligeledes fornyede og forsynede med de i Ph. Dan. 1868 befalede nye Navne; det samme var Tilfældet paa det nyindrettede Materialkammer, som befandt sig paa Loftet over Officinet, og hvori Apotekets ældre faste Inventar gjorde Tjeneste. Sammen med Apoteket drev han en ikke ubetydelig Handel med Chocolate og Pakfarver.

I 1875 solgte han Apoteket til C. T. S i m o n s e n og flyttede til Aarhus, hvor han overtog en af cand. pharm. Mehl anlagt Chocladefabrik, som han gav Navnet »Elvirasminde«, fremstillede Pakfarver og tillige samtidig nogle Aar drev St. Nicolauskildes Mineralvandsfabrik. I 1898 solgte han sidstnævnte Fabrik, i 1901 maatte han opgive Chocladefabriken og overtog derefter i 1904 en Købmandsforretning (J. C. Hingelbergs Eftf. ved Th. Ramsing).

Som Medhjælper i København var han fra Oktober 1867—68 Medlem af Bestyrelsen (Bibliotekar) i »Den pharm. Forening« Baade i Lemvig og i Aarhus var han Medlem af Byraadene.

#### CARL THESTRUP SIMONSEN.

Født i Nyborg 30. August 1845, S. a. Organist Jørgen Ernst Simonsen og Anna Margrethe Cathrine Wibe, død i Hellerup 12. Februar 1922.

Gift i Helsingør 16. Maj 1876 med Ernesta Félicita Borthig, født i København 25. Juli 1851, D. a. Fuldmægtig i Finansministeriet Peter Christensen Borthig og Angelina Theresia Lauretta Duodecima Ryge.

Var Discipel paa Nyborg Apotek fra 1. Maj 1859 til Medhjælper-eksamen 23. Januar 1863 ved Fyens Stiftsfysikat, konditionerede

smst. til 1. Februar 1866 og tog farm. Kandidateksamen 1868 I (Laud.). Konditionerede paa Apoteket i Nykøbing Mors 1. Februar 1868—s. D. 1869, paa Holstebro Apotek 1. Februar—1 August 1869, paa Svane-Apoteket i Aabenraa 1. August 1869—1. Februar 1872, paa Løve-Apoteket i Kolding 1. Maj 1872—1. Februar 1873 og paa Løve-Apoteket i Vejle fra 1. Maj 1873, indtil han 1. November 1875 overtog Lemvig Apotek. Bevilling hertil fik han 8. December 1875;



A. T. Ramsing.



C. T. Simonsen.

Købesummen for Apotek + Ejendom var 115,000 Kr.

Faa Aar efter Overtagelsen lod C. Th. Simonsen Officinet gøre i Stand; 1880 ombyggedes Apotekskælderen; 1883 flyttedes Laboratoriet fra sin hidtil hafte Plads i Bygningen mod Vestergade op ved Siden af Apoteket i Fløjen ud mod Torvet, Kælderen uddybedes og forsynedes med Betongulv, nye Vinduer og nyt Inventar; 2 Aar senere anskaffedes Dampapparat. Disse Forandringer var i Længden dog ikke tilstrækkelige, og en fuldstændig Ombygning af Ejendommen blev nødvendig. I 1894 blev den Del af Bygningen, der laa i Vestergade, nedrevet og opførtes straks i 2 Etager med Kælder. I Stueetagen indrettedes 3 Butiker med Beboelse; Bygningen var under Tag i Midten af Oktober. Først i Maj n. A. anbragtes Apoteket i de 2 store Butiker og tilstødende Værelser samt Kælder. Derpaa begyndte Nedrivningen af Bygningen mod Torvet, for at der paa

denne Del af Grunden kunde opføres en ny Fløj af det nye Hus. I September 1895 flyttedes Apoteket til sin nuværende Plads i Hjørnet af Vestergade og Torvet. Her indrettedes i Stuen Officin, 2 Materialkamre, Medhjælperværelse, Kogeværelse samt Apotekerens Kontor og Arbejdsværelse. I Kælderen indrettedes Laboratorium, forsynet med nyt, moderne Dampkoge- og Destillerapparat; endvidere Stødekammer, Glasrum, Skyllerum, Medicinalkælder med sær-



Lemvig Apotek.

skilt Giftkammer og Vinkælder; desuden Centralvarmeapparat.

Fra 1. Maj 1912 ved Bevilling af 15. Marts s. A. bestyredes Apoteket af Sønnen **A s g e r B o r t h i g W i b e - S i m o n s e n** (senere Apoteker i Aalborg, Løve-Apoteket), indtil det i 1915 solgtes til **H. J. S. M ü l l e r**.

**C. T. Simonsen** var Medlem af Oversundhedskommissionen for Ringkøbing Amt (til 1. Maj 1912) og en kort Tid Kommunalrevisor, det danske Fjerkrævlerselskabs Repræsentant for Ringkøbing Amt, Formand for den konservative Klub for Lemvig og Omegn, Formand for Højrevælgerforeningen for Lemvigkredsen og Kasserer for Lemvig Velgørenhedsselskab. — I Anledning af Apotekets Jubilæum udgav han i 1913 et af **E. Dam** forfattet Skrift: **Lemvig Apotek i Hundrede Aar. 1813—22. April—1913.**



## HARTVIG JACOBI SCHOU MÜLLER.

Født i Randers 2. Februar 1877, S. a. Materialist Harald Christoffer William Müller og Anna Catharina Elisabeth f. Schou.

Gift paa Frederiksberg 23. Maj 1911 med Magdalene Annette Bruhn, født i Haderslev 23. Marts 1876, D. a. Sognepræst Christian Heinrich Bruhn og Lucie f. Hansen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Kolding 1. August—1. September 1893 og derefter paa Helms' Apotek i Horsens til 10. Februar 1897, tog farm. Medhjælpereksamen April 1897 (I Kar. m. U.) og farm. Kandidat-eksamen Oktober 1898 (I Kar.). Konditionerede paa Frederiksbjerg Apotek i Aarhus 1. November 1898—1. Maj 1899 og derefter paa Svancapoteket i Randers, til han 1. September 1915 overtog Lemvig Apotek; dette var købt ved Kontrakt af 27. Juli 1915 for en Købesum af 335,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 30. August 1915.



Hartvig J. S. Müller.

Apoteker Hartvig Müller har ladet foretage en Del betydelige

Udvidelser og Fornyelser af Apotekets Lokaler og Inventar; ny Receptur er indrettet, hvorved Officinet udvidedes; Laboratoriet er forsynet med ny Dampkedel, Destiller- og Kogekedler; Materialkamrene er udvidede betydeligt. — Er Medlem af Bankraadet i »Akts. Lemvig Bank« (siden 1919), Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforenings Ribe—Ringkøbing Kreds.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Harboøre (opr. ved Bevill. af 30. Juli 1903) og i Thyborøn (Sptbr. 1925).

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Jubilæumsskriftet: E. Dam: Lemvig Apotek i Hundrede Aar. 1813—22. April—1913. Lemvig 1913.

- 1) Jyske Registre 1777—80, Fol. 81, Nr. 177; Fol. 192, Nr. 460.
- 2) 5. Depart. Registr. 1813, Fol. 282, Nr. 307.
- 3) 5. Depart. Brevbog 1813, 2171, 950.
- 4) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 5) 3. Depart. Registr. 1820—22, Fol. 577, Nr. 628.
- 6) 3. Depart. Registr. 1847, 98 a.

---

## STUBBEKØBING APOTEK

Det nu bestaaende Apotek i Stubbekøbing er oprettet ved Bevilling af 15. Juni 1813 udstedt for Thøger Christian Aamodt; allerede over 100 Aar tidligere nævnes dog flere uprilegerede Apotekere som boende der i Byen. I Slutningen af det 17. Aarhundrede nævnes flere Gange Christian Apoteker. Han boede i Søndergade ved Siden af Pugegaarden (nu Brugsforeningen) og ejede i Følge Matriklen af 1690 Jord paa Marken. Han blev begravet 1. Februar 1685. — Dorte Ibsdatter Apotekers blev begravet 12. Januar 1707, i en Alder af 74 Aar. — Endvidere nævnes Johan Ludvig Apoteker, der 1681 blev gift med Niels Skrickes Datter Anna.<sup>1)</sup> Noget nærmere om disse Apotekeres Virksomhed kendes iøvrigt ikke.

### THØGER CHRISTIAN AAMODT.

Født 1780 paa Moss i Norge, S. a. Sorenskriver . . . . Aamodt og Thøgerina Rosenberg, død i Stubbekøbing 22. Marts 1831.

Gift 9. Juli 1814 i København (Frue Kirke) med Eva Magdalene Lauritzen, født 1789 (gift 2) 24. April 1832 med Forvalter paa Holmen, Krigsraad Ditlev Christian Wibe).

Da Faderen døde i Drengens 5. Aar, kom han til sin Onkel, Apoteker C. F. Frich i Roskilde, der antog ham som sit eget Barn; 12 Aar gammel blev han Discipel i Onklens Apotek, udlærtes 7 Aar efter og forblev smst. i endnu 4 Aar; han tog da til København og bestod her 15. Juli 1803 farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>2)</sup> Han kaldes »af København«, da han 15. Juni 1813 fik Bevilling til at anlægge et Apotek i Stubbekøbing; han skulde have Apoteket aabnet inden 1 Aar og maatte ikke afhænde Privilegiet uafbenyttet; i Bevillingen nævnes som Motiv for Oprettelsen den lange Afstand

til Nykøbing og Vejenes Ufremkommelighed især i For- og Efteraar.<sup>3)</sup>

16. Marts 1814 aabnedes Apoteket paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende. 3. Januar 1814 afholdtes Auktion over de 2 Gaarde paa Byens Vestergade: Roeds Gaard og Flyggegaarden, som tilhørte Købmand Peder Staals Bo. De 2 Gaarde havde Navn efter Købmand og Kæmner Johan Berendt Flygge, som i Midten af det forrige Aarhundrede havde ejet den vestlige, og efter Forpagter Roed paa Karlefeldt, der 1810 ejede den østlige. Flyggegaarden er den ældste, opført af Ege-Bindingsværk med store røde Mursten; Roedsgaarden er yngre, ligeledes Ege-Bindingsværk, men muret med smalle Flensborgersten.<sup>1)</sup> I denne Ejendom er Apoteket nu helt og holdent; tidligere har Materialkammer og Kælder været i Flyggegaarden.<sup>2)</sup> Til Roeds Gaard hørte 10 Tdr. Land i Skovmarken. Aamodt gjorde det højeste Bud med 7010 Rdl. N. V. og fik 15. Juni 1814 Skøde paa Gaarden. Han drev Apoteket til sin Død.

Samtidigt med Dødsfaldet annoncerede Enken, »at Apotekets Fortsættelse vedbliver i mit Navn under en Provisors Ledelse«; det følgende Aar solgte hun Apoteket til N. P. Hø m.

#### NIELS PETER HØM.

Født 13. Marts 1798 paa Borreby ved Skelskør, S. a. Gartner Niels Høm og Louise Hansen, død i Stubbekøbing 12. November 1856.

Gift 4. Oktober 1832 i Gundslev med Caroline Sophie Sørensen, født i Nøddebo 19. December 1802, D. a. Sognepræst Niels Georg Sørensen og Dorthea Sophie Angel, død i København 11. Marts 1874.

Indtil sit 14. Aar undervistes han dels privat og dels i Skelskør Skole; efter Faderens Død i 1812 kom han til København, hvor han i nogen Tid gjorde Tjeneste paa Kontoret hos en Slægtning af ham, der var Lotterikollektør; 1814 blev han Discipel paa Stubbekøbing Apotek, tog Medhjælpereksamen Oktober 1818 ved Loll.-Falsters Stiftsfysikat og konditionerede derefter stadigt hos Aamodt, hos hvem han forberedte sig til farm. Eksamen, som han bestod 15. Februar 1821 (enst. Laud.).<sup>2)</sup>

22. Juni 1832 fik han Bevilling<sup>4)</sup> til Stubbekøbing Apotek; 7. April s. A. havde han af Aamodts Enke faaet Skøde derpaa og paa de 2 Gaarde (Matr. Nr. 7 og 8) for en Købesum af 3000 Rdl. r. S. + 5000 Rdl. S. + 7200 Rdl. Sedler. 1856 solgte han Apoteket til

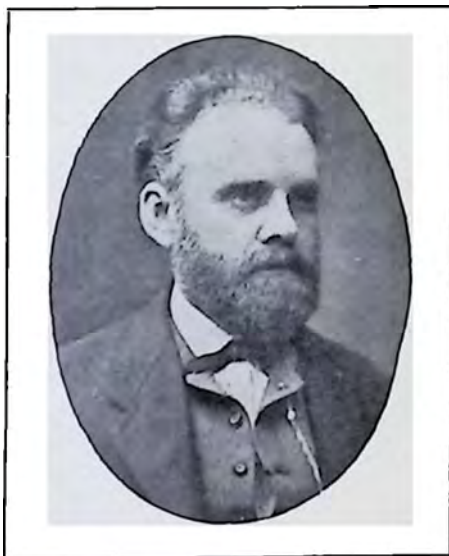
H. C. B u n k e f l o d, men døde, inden den nye Ejer havde overtaget det.

### HANS CHRISTIAN BUNKEFLOD.

Født i København 14. Oktober 1828, S. a. cand. phil., Institutbestyrer Hans Allesen Bunkeflod og Bodil Beck, død i Stubbekøbing 22. December 1884.

Gift 10. August 1858 med Helene Marie Nathalie Fibiger, født 26. Marts 1837 paa Berridsgaard paa Lolland, D. a. Forpagter Christian Fibiger og Anna Marie Aasen, død i København 23. Juli 1903.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i København fra 1. Januar 1845 til 1. Januar 1849, konditionerede paa Slagelse Apotek og tog farm. Kandidat-eksamen 1855 I (haud ill.). Konditionerede derefter paa Svane-Apoteket i Thisted, indtil han 1. December 1856 overtog Stubbekøbing Apotek med Ejendomme, som han havde købt for 35,500 Rdl.; Bevillingen udstedtes 9. Februar 1857.



H. C. Bunkeflod.

Bunkeflod tilmurede Apotekets Indgangsdør, fjernede Skranken og indrettede Receptur paa dens Plads; Skranken anbragtes ud mod Entreen til den private Lejlighed og forsynedes med Glasruder og Skydedøre. En Taksationsforretning af 21. November 1870 giver følgende Beskrivelse af Ejendommen.

- a. Forhus til Vestergade, 58 Fod langt, 25½ Fod bredt, Mur- og Bindingsværk.
- b. do. til do. 60 Fod langt, 25½ Fod bredt, ligeledes Mur- og Bindingsværk.
- c. en med Forhuset sammenbygget Sidebygning, 20 Fod lang, 10 Fod bred, Grundmur.
- d. Sidehus, 56 Fod langt, 21½ Fod bredt, Mur- og Bindingsværk.

- e. 12 Fag Udhus mod Vest, 59 Fod langt, 22 Fod bredt, Mur- og Bindingsværk.
- f. 11 Fag Udhus mod Nord, 56 Fod langt, 25 Fod bredt, Mur- og Bindingsværk.

»Samtlige fornævnte Bygninger ere i vel vedligeholdt Stand og ere indrettede, de fire førstnævnte til Apotek, Butik, Laboratorium og forøvrigt Beboelse, litr. e og f til Pakrum, Stald, Brænderum m. m. . . . Det samlede Grundareal = ca. 10,500 Kvadratalen.« Paa det under c. nævnte Sidehus blev i 1873 foretaget en større Reparation og Forandring af de private Værelser; i 1881 ombyggedes de gamle Udhuse.

H. C. Bunkeflod var fra 15. December 1866 til 31. August 1869 Medlem af Ligningskommissionen; fra 2. Juni 1874 til sin Død Medlem af Byraadet og som saadan Medlem af Udvalget for Gasvæsenet og af Fattigudvalget; endvidere var han Medstifter af Stubbekøbing alm. Sygekasse. — Efter hans Død solgte Enken Apoteket til C. H. N. R e d d e l i e n.

### CHRISTOPHER HEINRICH NICOLAI REDDELIEN.

Født i Gjellerup, Brabrand Sogn, 10. Juni 1855, S. a. Landmand, fhv. Apoteker i Aarhus Knud Reddelien og Petrea Dorthea Jacobine v. Berger, død i Stubbekøbing 28. November 1920.

Gift i Stubbekøbing 5. August 1892 med Ida Hansine Mathilde Rostrup, født der 11. Marts 1858, D. a. Læge Hans Frederik Rostrup og Olavia Benzon.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aarhus fra 1. April 1871 til 1. August 1875, tog Medhjælpereksamen ved Aarhus-Randers Fysikat (I Kar. teor., II Kar. praktisk Prøve) og farm. Kandidateksamen 1877 II (Laud.). Var Assistent ved Universitetets kemiske Laboratorium fra Efteraaret 1878 til Foraaret 1885 og i samme Tidrum Manuduktør for Farmaceuter. Ved Kontrakt af 28. Januar 1885 købte han Stubbekøbing Apotek med Ejendom for 117,000 Kr. til Overtagelse 15. Februar; Bevillingen udstedtes 20. Marts 1885 og Skødet 16. December s. A.

I Sommeren 1885 lod Reddelien Apotekets Lokaler gennemgaa en større Omforandring; foruden at et Par af Bunkeflod under Sidehuset til Apotekerstræde udgravede Kælderrum toges i Brug, omdannedes Materialkamret til Officin, som nu fik sin egen Ind-

gang fra Gaden, uden Forbindelse med Privatlejligheden. I 1890 indrettedes Materialkammer i det gamle Officin, der udvidedes ud i den af Bunkelod opførte Tilbygning mod Gaarden; et Fag Vindue blev lagt til Kontoret, der ved denne Udvidelse blev brugbart til analytisk Laboratorium; s. A. udvidedes Laboratoriet i Kælderen og blev meget hensigtsmæssigt indrettet. — I 1907 solgte han Apoteket til T. Hoff-Hansen.



Stubbekøbing Apotek.

H. Reddelien var Medlem af Stubbekøbing Byraad 1888—94 og 1897—1913; Medlem af Skole- og Sundhedskommissionen 1894—97; Medstifter af og i mange Aar Formand for Lolland-Falsters Telefon-Aktieselskab.

#### TORKILD HOFF-HANSEN.

Født i Hobro 23. Maj 1872, S. a. Apoteker Hans Henrik Emil Hansen og Anna Cathrine Hansen (Navneforandring til Hoff-Hansen ved Bevilling af 5. November 1907).

Blev efter bestaaet Artium (1891) og Filosofikum Discipel fra 1. April 1895 i 2 Aar paa Holstebro Apotek og i 2 Aar paa Hobro Apotek, tog farm. Medhjælpereksamen April 1899 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1903 (II Kar.). Har konditioneret i Løkken ( $\frac{3}{4}$  Aar), Østbirk, Jernbane-Apoteket i Slagelse (1. November

1903—s. D. 1904), Svane-Apoteket i Horsens (1. November 1904—s. D. 1906), paa udenlandsk Apotek (1. November 1906—1. Maj 1907) og vikarieret i Grenaa, Odder og Haverslev til Efteraaret 1907.

Ved Kontrakt af 7. September 1907 og Skøde af 13. December s. A. (begge tingl. 17. December s. A.) købte han Stubbekøbing Apotek med Ejendom (Vestergade 24 & 26, Mtr. Nr. 8) til Overtagelse 1. November s. A.; Købesummen var 145,000 Kr., Bevillingen udstedtes 24. Oktober 1907. Apo-

teker Hoff-Hansen har i Aarenes Løb ladet foretage store Fornyelser og Vedligeholdelser, uden at dog Karakteren af det gamle Apotek derved er ændret. Apotekets Facade ligger mod Hovedgaden og Beboelselængden langs med Apotekstræde, der danner den østlige Grænse for en stor og gammel Have, der gaar lige ned til Grønsund. Fra Ejendommen haves en meget smuk Udsigt over Møen, Bogø, Sydsjælland og Nordfalster.



T. Hoff-Hansen

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg paa Bogø (opr. 1. Juni 1908) og i Horbelev (opr. 1. Maj 1924). Leverance haves til de distribuerende Læger samme Steder.

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- <sup>1)</sup> Stubbekøbing Apotek. 1814—16. Marts—1914. Et lille historisk Tilbageblik af H. Reddelien. (»Lolland-Falsters historiske Samfund«s Aarskrift).
- <sup>2)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>3)</sup> 5. Depart. Registr. 1811, 12, 13, Fol. 299, Nr. 452.
- <sup>4)</sup> 3. » » 1832, Nr. 1038.



# STOREHEDINGE APOTEK

JACOB FREDERIK CHRISTIAN SÜNCKENBERG.

Født i København 1. Marts 1788, S. a. Bogholder og Kasserer ved det islandske Kompagni Johan Georg Ludolph Sünckenberg og Frederikke Louise Frich, død 24. August 1831.

Gift i Herfølge ved Køge 29. Maj 1816 med Inger Marie Schjøler, født i Herfølge 10. Juni 1796, D. a. Møller Søren Eilersen Schjøler og Inger Marie Sørensdatter, død i Storehedinge 8. Januar 1855. (Gift 2) med efterfølgende Apoteker L. R. Meldal).

Var i 6 Aar Discipel hos Morfaderen, Apoteker C. F. Frich i Roskilde og konditionerede efter endt Læretid smst. i 2 Aar; 22. December 1808 bestod han farm. Eksamen (haud ill.).<sup>1)</sup> Fra 1. Maj 1809 til Mikkelsdag 1813 konditionerede han paa Hjorte-Apoteket i København og derefter paa Svane-Apoteket smst., indtil han blev Apoteker i Storehedinge.

Dat. København 28. Januar 1815 ansøgte han om at maatte anlægge et Apotek i Storehedinge med samtidig Tilladelse til at drive Købmandshandel; som Støtte for Ansøgningen anførte han, at Byen (1801) havde ca. 600 Indbyggere, som havde henholdsvis 3 og 7 Mil til de nærmeste Apoteker i Køge og Vordingborg, samt at der i Egnen var 2 Læger (Tryggevælde og Vemmetofte); endvidere anførte han, at han i selve Byen havde Familie, »som kan bringe mig stor Hjælp, blandt andet ved at overlade mig Jord til medicinske Urters Dyrkning«. Landfysikus Holtermann kunde ikke anbefale Ansøgningen, da efter hans Mening en Apoteker ikke kunde leve i Storehedinge af Apotekshandel og derfor vanskeligt holde Apoteket i lovbefalet Stand; »hertil kommer, at den, som har den største Praksis i Byen og Omegnen, er Chirurgen ved Vallø Stift, Rode, som foreskriver Medicin fra sit eget Apotek, hvorved Apoteket i Køge i

mange Aar har lidt Tab, og mere vil det komme til at lide ved Oprettelsen af et i Storehedinge. Jeg befrygter derfor, at ingen af disse 2 vil kunne bestaa«. Amtmanden over Præstø Amt anbefalede 28. Februar 1815 Ansøgningen fuldtud. Derimod kunde de farm. Assessorer i Sundhedskollegiet kun foreslaa, at Sünckenberg fik Tilladelse til »der paa Stedet som Købmand at nedsætte sig og drive

Handel paa den Maade, som det er Urtekræmmerne tilladt«. Kollegiets medicinske Medlemmer indstillede imidlertid, at Sünckenberg fik den ønskede Bevilling paa de sædvanlige Betingelser: ikke at maatte overdrage Privilegiet ubenyttet til nogen anden, at have Apoteket aabnet inden 1 Aar samt holde en i det mindste af Fysikus eksamineret Medhjælper. Paa disse Vilkaar udstedtes Bevillingen 17. Maj 1815.<sup>2)</sup>



J. F. C. Sünckenberg.  
(Efter Malerl).

Apoteket aabnedes 23. Januar 1816, og Sünckenberg drev det til sin Død, hvorefter det fortsattes af Enken, indtil hun ved sit Ægteskab med L. R. Meldal overdrog det til denne. — J. F. C. Sünckenberg varetog tillige i en Del Aar Postmesterembedet i Storehedinge.

#### LAURITZ RANDRUP MELDAL.

Født i Vium 2. November 1805, S. a. Sognepræst i Vium ved Viborg Peter Meldal og Christiane Marie Randrup, død i Storehedinge 2. Februar 1837.

Gift i Storehedinge »hjemme i Huset« 11. November 1835 med Enken efter foregaaende Apoteker.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aarhus fra 1820 til Fysikatsamen 1825, konditionerede 2½ Aar smst. og tog farm. Kandidatsamen 1829 II (n. c.); Testimoniet er dat. 25. Oktober 1829. Konditionerede derefter paa Vordingborg Apotek 1. November 1829—s. D. 1833, paa Storehedinge Apotek 1. Maj—1. November 1834 og derefter paa Vesterbro Apotek i København til 1. November 1835.)\*

Dagen efter sit Ægteskab med Sünckenbergs Enke skrev han sin Ansøgning om at faa Bevillingen overført paa sig; den anbefaledes



Storehedinge Apotek.

af Byfogden, Landfysikus og Amtmanden og blev bevilget 16. Februar 1836.)\* Købesummen for Apotek m. v. var 15,000 Rdl. Efter hans Død Aaret efter fortsatte Enken Apotekets Drift indtil sin Død, hvorefter det overgik til hendes Søn af første Ægteskab J. P. G. S ü n c k e n b e r g. Som Bestyrere i denne Periode nævnes cand. pharm. G e o r g C h r i s t i a n B a r t h o l d y (ved Bevilling af 13. April 1842 Indehaver af Frijsenborg Apotek) og cand. pharm. C a s p a r S e i l i n g.\*)

Ved Bevilling af 17. August 1842 oprettede Enkefru Sünckenberg *Filialapotek i Vemmetofte* (jvf. Karise Apotek).

\*) C a s p a r S e i l i n g. Født i København 1809, til Farmacien 1824, farm. Kandidatsamen 1833 I (haud ill.). Bestyrer af Storehedinge Apotek 1842—1855 (?), senere Brygger smst. og dernæst i Grenaa; død som Partikulier i København 6. Marts 1885.

## JENS PETER GROTH SÜNCKENBERG.

Født i Storehedinge 2. Februar 1822, S. a. Apoteker Jacob Frederik Christian Sünckenberg og Inger Marie Schjøler, død i Storehedinge 2. Februar 1896.

Gift i Fakse 24. Juli 1850 med Albertine Henriette Kløcker, D. a. Prokurator og Amtstuefuldmægtig i Esrom Christian Kløcker og Louise f. Hansen.

Var Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København og tog farm. Kandidateksamen 1844 I (Laud.). Var derefter Bestyrer af Filialapoteket i Vemmetofte, indtil han efter Moderens Død overtog dette



H. F. Sünckenberg.



J. P. G. Sünckenberg.

og Hovedapoteket i Storehedinge ved Bevilling af 27. Marts 1855. Filialapoteket i Vemmetofte fik han ved kgl. Resolution af 9. April 1877 Tilladelse til at sælge som selvstændigt, reelt privilegeret Apotek og overdrog det 1880 til Sønnen J a c o b S ü n c k e n b e r g (jvf. Karise Apotek). Apoteket i Storehedinge drev han til sin Død, hvorefter Enken fortsatte Driften med den anden Søn H. F. S ü n c k e n b e r g som Bestyrer indtil 1901, da hun overdrog det til denne.

J. P. G. Sünckenberg var indtil faa Aar før sin Død Byraadsmedlem (og Medlem af Skoleudvalg og Skolekommission) samt Over-

ligningskommissær; indtil sin Død var han Forligskommissær og Sparekassedirektør.<sup>4)</sup>

### HILMAR FREDERIK SÜNCKENBERG.

Født i Storehedinge 15. Maj 1868, S. a. foregaaende Apoteker, død i København (St. Josephs Hospital) 1. Maj 1925.

Gift i Højrup Kirke 30. Juli 1902 med Alma Henriette Jørgensen, født i Storehedinge 13. Januar 1877, D. a. Hotelejer Rudolph Jørgensen og Petrine f. Madsen.

Var Discipel paa Storehedinge Apotek fra 1. November 1885 til Medhjælpereksamen Juni 1889 (g.) og tog farm. Kandidateksamen 1893 I (g.). Konditionerede paa Storehedinge Apotek og bestyrede det efter Faderens Død (approb. 14. Marts 1896); fra 1. Januar 1901 overtog han det som Ejer for en Købesum af 80,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 22. Februar 1901. Apoteket drev han til sin Død, hvorefter det af Enken solgtes til Edvard Vermehren.

### EDVARD VERMEHREN.

Født i København 7. Januar 1873; Discipel paa Gl. Torvs Apotek i København fra Februar 1893 til Medhjælpereksamen April 1896 (II Kar.); farm. Kandidateksamen Oktober 1901 (II Kar.). Bevilling til Storehedinge Apotek 30. Maj 1925.<sup>5)</sup>

## NOTER OG HENVISNINGER.

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Storehedinge Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>2)</sup> 2. Depart. Registr. 1815, Fol. 102, Nr. 697 med Indlæg (heri bl. a. originalt Eksamensbevis dat. 27. December 1808).

<sup>3)</sup> 2. Depart. Registr. 1836, Fol. 43, Nr. 97 med Indlæg.

<sup>4)</sup> Farm. Tidende 1896.

<sup>5)</sup> Apoteker E. Vermehren har afslaaet at meddele Oplysninger og at stille Materiale til Raadighed.

# FREDERIKSSUND APOTEK

## CHRISTOFFER FREDERIK FABRICIUS HEIBERG.

Født i Saabye paa Sjælland 1. Oktober 1784, S. a. Sognepræst, Provst til Voldborg Herred Thomas Severin Heiberg og Frederikke Kirstine Fabricius, død i Frederikssund 20. April 1826.

Gift i Skive 30. Juni 1812 med Petrine Charlotte Beck, født 16. September 1795, D. a. Sognepræst til Haslund i Galten Herred Carl Christian Beck og Charlotte Cathrine Hjersing, død 13. April 1856. (Gift 2) 1827 med efterfølgende Apoteker I. B. Seidelin.<sup>1)</sup>

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København fra 1. Juli 1799 til 1. Maj 1805, konditionerede smst.  $\frac{1}{2}$  Aar og derefter  $2\frac{1}{2}$  Aar paa Helsingør Apotek; 1. August 1808 bestod han farm. Eksamen (haud ill.)<sup>2)</sup> Fra 1. Juli s. A. fik han Ansættelse som Kompagnikirurg ved det norske Livregiment, fratraadte denne Stilling 1. November 1809 for derefter fra Juni n. A. at konditionere paa Løve-Apoteket i Randers, indtil han i 1812 overtog Løve-Apoteket i Skive (Bevilling 2. Oktober d. A.), som han dog solgte 2 Aar senere (jvf. II, S. 472).

14. December 1814 ansøgte Heiberg om Bevilling til at anlægge et Apotek i Frederikssund, da han under et Ophold der i Byen havde erfaret, at der intet Apotek var, og at Indbyggerne saavel som Omegnens Beboere, der havde 3—4 Mil til nærmeste Apotek, ønskede et saadant. Byfogden anbefalede Sagen, idet han (9. Januar 1815) erklærede, at han længe havde søgt efter nogen, som vilde begynde paa det nu ansøgte; Amtmanden derimod fraraadede Anlæggelsen af Apoteket, der vilde blive for lille til at bære sig selv, og det samme gjorde Sundhedskollegiets farm. Assessorer (9. Marts). Sagen fik nu en ny Vending, idet Apotekeren i Hillerød J. A. Schumacher 28. April 1815 ansøgte om at maatte anlægge et Filialapotek i Frederikssund. Kollegiets Assessorer fraraadede

ogsaa, at denne Ansøgning blev bevilget; de formodede stadigt, at Omsætningen i Frederikssund vilde blive saa lille, »at Apoteksforretningen faldt ned til en Bisag, der udøvedes ved Siden af andre for en Familiefader mere indbringende Sysler.« I Kancelliet var der Flertal for, at Heiberg skulde have Apoteket, et Mindretal for at lade Schumacher oprette et Filialapotek; ved kgl. Resolution af 19. Juli 1815 bifaldtes Flertallets Indstilling, og Heibergs Bevilling udstedtes 21. Juli s. A.<sup>3)</sup>



Frederikssund Apotek for Ombygningen 1908.

Heiberg, der tillige var Lotterikollektør, drev Apoteket til sin Død, hvorefter det fortsattes af Enken, som det følgende Aar ægtede efterfølgende Apoteker I. B. Seidelin (Apotekets Bestyrer?). Ved et i denne Anledning afholdt Samfrændeskifte (20. August 1827) blev Apoteksejendommen med Privilegium ansat til 3000 Rdl., Varer og Inventar til 200 Rdl. og Indbo til 200 Rdl.

#### IVAR BRINCK SEIDELIN.

Født i Odense 26. November 1789, S. a. Bogtrykker, Ejer af Adressekontoret i Odense Frederik Seidelin og Ulrikke Birgitte Melbye, død i Frederikssund 24. September 1861.

Gift 1827 med Petrine Charlotte Heiberg, Enken efter foregaaende Apoteker.

Af Lyst til Naturvidenskaberne besluttede han at studere Farmaci og blev derfor 1808 Discipel paa Løve-Apoteket i Odense. Da Broderen, David Seidelin, i 1810 blev Apoteker i Skanderborg, tog han dertil, hvor han 1812 afsluttede Læretiden med Prøve af Stiftsfysikus Hahn i Aarhus og erklæredes »duelig«. Konditionerede derefter paa Sønderborg Apotek indtil April 1815 og forestod i denne Periode i 1 Aar Distriktskirurg Bakkes Filial i Nordborg.\*) Efter nogen Tids Manuduktion bestod han 27. Juli 1815 farm. Eksamen (Laud.)<sup>2)</sup> Ved sit Ægteskab med Heibergs Enke blev han Ejer af Apoteket i Frederikssund, hvortil han fik Bevilling 19. Februar 1828. Han foretog flere Udvidelser og Forbedringer af Apotekets Lokaler; i 1857 solgte han det til E. C. A c h e n.

Seidelin var Boghandlerforeningens Kommissionær i Frederikssund. Han stod i Forbindelse med københavnske Forlæggere ved Boghandlerforeningens Stiftelse og opførtes 27. August 1838 som rabatberettiget. Han førte næppe videre Lager men modtog Bestillinger; ca. 1849 ophørte han med Boghandelen.<sup>4)</sup>

#### EGGERT CHRISTOPHER ACHEN

købte Frederikssund Apotek til Overtagelse 1. Juli 1857 for en Købesum af 34,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 5. August 1857. I 1864 solgte han Apoteket til G. L. B e c k e r og overtog s. A. Apoteket i Hillerød.

(Biografi se »Frederiksborg Apotek i Hillerød«).

#### GEORG LUDVIG BECKER.

Født paa Jægerspris 26. April 1837, S. a. Transportforvalter ved Jægerspris Færge Carl Ludvig Becker og Kirsten Resch, død i København 25. Maj 1900.

Gift i Slagelse 14. Maj 1864 med Frederikke Dorthea Foersom, født i Slagelse 8. September 1838, D. a. Apoteker Henrik Frederik Foersom og Betzy Amalie David, død i København 6. Januar 1917.

Var Discipel paa Saksøbing Apotek fra 1852 til Medhjælpereksamen 1855 ved Loll.-Falsters Stiftsfysikat (næppe II Kar.); kon-

\*) Bakke havde i Følge sin Bestalling Tilladelse til at dispensere Medicamenter til sine Patienter; Medicamenterne skulde han tage fra et Apotek, og han fik sin Forsyning fra Sønderborg.



ditionerede 1855—58 paa Lemvig Apotek, tog farm. Kandidateksamen 1859 II (haud ill.) og konditionerede derefter paa Apotekerne i Holbæk og Stege. Til Overtagelse 1. Februar 1864 købte han Apoteket i Frederikssund for 47,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 11. Juni 1864; i 1880 solgte han Apoteket til O. C. L. P r a æ m. Han lod Apotekets Lokaler gennemgaa en omfattende Reparation.

G. L. Becker var i Frederikssund Medlem af Byraadet, Formand i Ligningskommissionen, Medlem af Bestyrelsen for Sparekassen, Formand i Akts. Kronprins Frederiks Bro. Efter Salget af



G. L. Becker.



O. C. L. Praëm.

Apoteket bosatte han sig i København og var fra 1882 til 1898 Afdelingschef og Kasserer ved »Bikuben«s Nørrebro-Afdeling.

#### OLUF CHRISTIAN LUDVIG PRAÆM.

Født i Ærøskøbing 14. Februar 1855, S. a. Toldassistent Jonas Edvard Røring Praëm og Vilhelmine Sofie Magdalene Holst, død i Nærum 9. September 1904.

Gift i København 2. Juli 1881 med Helene Christiane Maria Pflugmacher, født i København 23. Juli 1860, D. a. Tobaksfabrikant Thorvald Pflugmacher og Nicoline Christine Henriette Praëm, død i København 18. August 1927.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Kolding fra 1. August 1871 til

s. D. 1874, tog Medhjælpereksamen ved Vejle-Skanderborg Fysikat (I Kar. pr., II Kar. teor. Prøve) og konditionerede smst. 2 Aar til 1. August 1876. Tog farm. Kandidateksamen 1878 I (Laud.), konditionerede derefter i Sorø 1. Februar 1878—1. Juli s. A., paa Nørrebro Apotek i København 1. Juli 1878—s. D. 1880. Apoteket i Frederikssund overtog han 1. Januar 1881 for en Købesum af 140,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 16. Marts 1881. I 1887 solgte han Apoteket til J. J. Bergmann. De sidste halvtredie Aar, fra 1. Juli 1884 til 1. Januar 1888, var Apoteket bortforpagtet til Svogeren, cand. pharm. E. F. Sommer.\*) (Praëm fik 17. Juli 1884 justitsmin. Tilladelse til at holde ansvarlig Bestyrer paa Grund af Svagelighed).

Efter Salget flyttede han til København, hvor han blev Leder af Lyskopieringsanstalten »Atelier Friis«, Møntergade 12 (fra 1902 et Aktieselskab med Praëm som Formand). 1904 udtog han Patent paa et af ham konstrueret Apparat til Tegningers og Kalkeringers Lyskopiering ved kunstigt Lys; for samme Opfindelse fik han s. A. af Industriforeningen H. C. Ørsteds Legat.

#### JOHAN JULIUS BERGMANN.

Født i København 8. Juni 1847, S. a. Bomuldsfabrikant Johan Heinrich Bergmann og Margrethe Charlotte Bergmann, død i Frederikssund 4. Februar 1913.

Gift i Kolding 10. April 1880 med Elise Johanne Katrine Dyring, født i Kolding 25. Juli 1858, D. a. Købmand Christian Dyring og Anna Katrine Wilhelmine f. Hansen.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Vejle fra April 1861 til Medhjælpereksamen December 1864 ved Vejle-Skanderborg Fysikat, konditionerede 7 Aar som exam. pharm. og tog farm. Kandidateksamen 1873 I (haud ill.). Fra 1. Oktober 1879 overtog han Apoteket i Rønne (Bevilling 22. November s. A.) og drev dette til 1887 (jvf. II, S. 333—34) og købte derefter Apoteket i Frederikssund

\*) Emilius Frederik Ferdinand Sommer. Født i Nykøbing p. Sj. 1. Januar 1856, Discipel Nykøbing Sj. Apotek 1. Maj 1870 til Medhjælpereksamen 1. Juni 1874, farm. Kandidateksamen 1880 I (haud ill.). Medhjælper og senere Forpagter af Frederikssund Apotek; Fabrikant i København Januar 1889—Januar 1892; Assistent og derefter Driftsinspektør paa »Sødring & Co.s Mineralvandsfabrik« i København; død som Medhjælper paa Aaboulevardens Apotek i Kbhvn. 1924.

til Overtagelse 1. Januar 1888; Købesummen var 160,000 Kr.; Bevil-  
lingen udstedtes 21. Marts 1888.

J. J. Bergmann forandrede Indgangen til Apoteket, anskaffede  
delvis nyt Inventar til Officin, Laboratorium og Materialkammer,  
indrettede Damlaboratorium; Kælderen, der før var mørk og fug-  
tig, blev ved Ombygningen lys og tør. I 1907 solgte han Apoteket til  
Dr. phil. A. S. F. Petersen. — Han var Revisor i Byrådet og  
til sin Død Direktør for Byens Sparekasse.



J. J. Bergmann.



Andr. S. F. Petersen.

#### ANDREAS SOPHUS FREDERIK PETERSEN.

Født i Thisted 23. Februar 1863, S. a. Apoteker Kristian Tullin  
Petersen og Maren Andrea Thomsen, død 10. November 1913 (begr.  
13. s. M. fra Brande Kirke).

Gift med Ellen Olesen (hun gift 2) 18. December 1914 i Hel-  
singør med Underfoged H. C. Ørsted).

Blev Student (Metropolitanskolen) 1880, cand. phil. 1881; Disci-  
pel dels paa Løve-Apoteket i Nykøbing p. F. og dels paa Gl. Torvs  
Apotek i København fra 1. September 1880 til Medhjælpereksamen  
31. Maj 1883 ved Københavns Stadslægeembede (I Kar.); kondi-  
tionerede paa Løve-Apoteket i Odense (1. Juni—1. September 1883)  
og paa Gl. Torvs Apotek og tog farm. Kandidateksamen 1884 II  
(Laud.). Studerede derefter videre, en kort Tid ved polyteknisk

Læreanstalt i København, ved Universitetet i Strassburg April 1885—Maj 1886 og ved Universitetet i Breslau Maj 1886—Januar 1888. Sidstnævnte Sted disputerede han 14. Januar 1888 for Doktorgraden (Dr. phil.) med en Afhandling »Beiträge zur Kenntniss der flüchtigen Bestandtheile der Wurzel und des Wurzelstocks von Asarum europæum L.«, efter i December 1887 at have bestaaet den til Doktorgraden hørende Eksamen med Kemi som Hovedfag (I Kar.



Frederikssund Apotek efter Ombygningen 1908.

summa cum laude). Efter Hjemkomsten konditionerede han igen en kort Tid paa Løve-Apoteket i Odense og paa Gl. Torvs Apotek og var i 1890 igen paa Rejse (i England og Frankrig).

1. Marts 1891 overtog Andr. Petersen Gl. Torvs Apotek (Bevilling 5. Maj s. A.) og drev det til 1. Maj 1906 (jvf. II, S. 598). 1. Juli 1907 overtog han Frederikssund Apotek, som han havde købt for 195,000 Kr. og fik Bevilling til 23. August 1907. Det følgende Aar lod han Apoteksbygningen delvis nedrive og paa samme Plads opføre en ny og mere tidssvarende Bygning. Apotekets Lokaler gennemgik en yderst omfattende Istandsættelse og Omordning, saa at Apoteket nu fremtraadte i en smuk og tidssvarende Form. —

Paa Grund af tiltagende Svagelighed maatte han i November 1911 sælge Apoteket.<sup>5)</sup>

### JENS CHRISTIAN THORVALD THEM.

Født i Starup 11. August 1872, S. a. Dyrlægge Mads Peter Madsen og Marie f. Jensen.

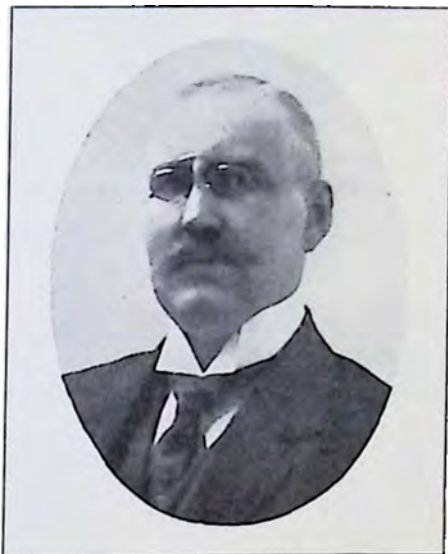
Gift 1900 i New York med Ane Cathrine Simonsen, født i Kolding 20. Januar 1875, D. a. Jørgen Simonsen og Johanne f. Sørensens.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Kolding fra 1. Juni 1888 til Medhjælpereksamen Juni 1891 (g.) og tog farm. Kandidateksamen Juni 1892 (mg.). Konditionerede paa dansk Apotek 1. Juli 1892—1. Februar 1895 og paa Apotek i Brooklyn fra 1. April 1895—1. Oktober 1896; bestod i Amerika Eksamen som »registered Pharmacist« saavel i Staten New York som i Staten New Jersey.

Var Apoteker i Hoboken N. T., U. S. A. fra 1. Oktober 1896 til 1. August 1903 og derefter Grosserer i København fra 1. November 1903 til s. D. 1905. Sidstnævnte Dag overtog han Apoteket i Ebeltoft og drev dette

til 1. Juli 1910 og var derefter, fra 1. Oktober 1910 til 1. Februar 1912 Apoteker i Nysted (jvf. disse Apoteker). Sidstnævnte Dag overtog han Frederikssund Apotek, som han havde købt for 245,000 Kr. og fik Bevilling til 28. Februar 1912; i Marts 1917 solgte han dette Apotek til A. H. Nielsen.

J. C. Th. Them tog derefter Ophold i København, hvor han fremdeles virker som kgl. edsvoren Tolk og Translatør i Engelsk (Eksamen 4. Januar 1904). Er Medlem af Bestyrelsen (Næstformand) for »Københavns Grundejerforening«, af Bestyrelsen for »Østerbros Grundejerforening« og af Kontrolkomitéen for »Københavns Hypotekforening«.



J. C. Th. Them.



A. H. Nielsen.

**ALFRED HANS NIELSEN.**

Født i Jyderup 21. Juni 1869, S. a. Købmand Rasmus Nielsen og Mette f. Hansen.

Gift i København (St. Johannes Kirke) 4. September 1894 med Amanda Kirstine Elisabeth Hansen, født i Slagelse 26. Oktober 1866, D. a. Manufakturhandler Lars Hansen og Ane Marie f. Nielsen.

Var Discipel paa Bogense Apotek fra August 1885 til Medhjælpereksamen Juni 1889 (g.) og tog farm. Kandidateksamen 1891 I (mg.). Konditionerede paa Sæby Sj. Apotek fra

1. Februar 1891 til 1. Juni 1892 og, efter aftjent Værnepligt, igen



Frederikssund Apotek, efter Ombygningen 1908, set fra Haven.

fra 1. Februar 1893 til 1. Maj 1894; var derefter Materialist i København fra 1. Juli 1894 til 20. Juni 1907.

Købte 1903 Frederiksværk Apotek til Overtagelse 11. Juni d. A. men solgte det allerede det følgende Aar. Købte 1907 Rønne Apotek til Overtagelse 26. Juni d. A. og drev dette til 1. Februar 1912 (jvf. disse Apoteker). Købte ved Kontrakt af 11. Maj 1917 Frederikssund Apotek til Overtagelse 1. August s. A. for en Købesum af 283,193 Kr.; Skødet udstedtes 1. August (tingl. 14. s. M.) og Bevillingen 8. Maj 1917. Til Apoteksejendommen, der er beliggende Havnegade Nr. 9 (Mtr. Nr. 44 a) hører Mtr. Nr. 44 d og 44 e. Den ældste Del af Ejendommen blev, som ovenfor omtalt, ombygget 1908.

— — —  
Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Slangerup (opr. ved Bevill. af 2. Juni 1922).

Apoteket har Leverance til de distribuerende Læger i Slangerup, Ølstykke og Jægerspris (2 Aar af 3, skiftende med Skibby Apotek).

## NOTER OG HENVISNINGER.

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Manuskript og Optegnelser i E. Dams efterladte Samlinger.

- <sup>1)</sup> H. K. Heiberg: General-Optegnelser om Familien Heiberg. Bergen 1864.
- <sup>2)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>3)</sup> 2. Depart. Registr. 1011, 2/3 1815, med Indlæg.
- <sup>4)</sup> Værket »Danmarks Boghandlere«.
- <sup>5)</sup> Jvf. Nekrologer i »Archiv for Pharmaci og Chemi« og »Farm. Tidende« 1913.



## SÆBY APOTEK, JYLLAND

Det nu bestaaende Apotek i Sæby, Jylland, er oprettet ved Bevilling udstedt 24. Oktober 1815 for J o h a n C a r l P a u l i. Alle-rede godt 100 Aar tidligere har Sæby dog haft sin egen Apoteker, idet N i e l s K r a g 29. December 1705 fik Bevilling til at anlægge et Apotek i denne By. Der vides kun lidt om Krag, men det kan dog konstateres, at han har boet i Sæby og ogsaa drevet Apotekernæring, dog kun med et meget daarligt Resultat.

Niels Krag nævnes i 1706, 1707 og 1709 i Sæby Kirkebog som Fadder; i 1706 og 1708 nævnes hans Hustru smst. i samme Egen-skab. — Ved Skøde af 23. Juni 1706 var han Ejer af en Gaard i Byen; 11. Juni s. A. og s. D. 1707 udstedte han Panteobligation (hver Gang paa 200 Rdl. Cr.) til Sognepræsten i Sæby Melchior Hiarde-maal, som fik Pant i Indbo og Bohave, Inventar og Løvsøre. Da Krag ikke betalte Præsten Renter, blev han i April 1708 stævnet af denne, og Præsten fik nu Pant baade i Ejendommen og i alt Løvsøre. At Krag har haft indrettet Apotek i sin Ejendom, ses af en ved denne Lejlighed foretagen Vurderingsforretning, hvori omtales bl. a. et Urteskab med 41 Skuffer samt de i »Apotekerstuen« staaende 4 Urteskabe med henholdsvis 28, 14, 21 og 34 Skuffer, et Bord med 41 Skuffer, et »Bord med Dør for Foden«, et »Skrive-Skrin med grønt Overtræk«, »et højt Skab med Sprinkeldør for« samt de der-værende Reoler.<sup>1)</sup> Krag havde iøvrigt klaget til Kongen over Sogne-præsten, der havde ladet hans Apotek forsegle.<sup>2)</sup>

Krags økonomiske Forhold bedredes ikke. Aaret efter overtog Præsten sit Pant, og Krag maatte 1. Juli 1709 forlade Apotek og Ejendom. Det følgende Aar i Marts var han igen stævnet til Be-taling af Gæld; det siges da, at han endnu opholdt sig der i Byen



»i stor Armod og ej har det han kan hvile paa«; Krag selv beder om Pardon, »eftersom han ikke endnu har naaet det kgl. Apotek igen efter Forsæt sat i Stand.«<sup>1)</sup> Dette er sikkert ikke lykkedes ham, og han har formentlig da forladt Byen; senere Oplysninger om ham er ikke fundet, og der kendes nu intet til nogen Apotekers Virksomhed i Sæby førend 1815.

### JOHAN CARL PAULI.

Født i Odense 30. April 1781, S. a. Landinspektør Johan Siegfred Pauli (død 1783) og Hustru, død i Sæby 1837.

Gift med Jacobine Frederikke Lund, D. a. Farver i Hjørring Hans Lund og Hustru (senere gift med Farver i Hjørring Poul Søltøft).<sup>2)</sup>

Var Discipel paa Faaborg Apotek 1785—1801; konditionerede smst. i 2 Aar, var derefter Laborant hos Ackermann i Trondhjem i 2 Aar og tog derfra til J. G. Blau paa Gl. Torv i København, hvor han var fra Sommeren 1805 til Paaske 1806; her studerede han samtidigt til Eksamen og fik privat Manuduktion. 9. Marts 1806 bestod han farm. Eksamen (haud ill.).<sup>4)</sup> Efter Eksamen konditionerede han paa forskellige Apoteker, bl. a. i Hjørring; 1810 ansøgte han om at maatte anlægge et Apotek i Nibe men fik ikke Tilladelsen; derimod fik han 24. Oktober 1815 Bevilling til at anlægge et Apotek i Sæby, Jylland.

Allerede forinden, paa Auktion 14. Oktober 1815 i Dødsboet efter Bager Jens Rasmussen, havde han købt den Gaard i Søndergade, hvor Apoteket endnu er beliggende, for 1000 Rdl. N. V. foruden paaheftede Prioriteter 1225 Rdl. Sølv. Til Gaarden hørte og medfulgte ca. 5 Tdr. Land af Byens Markjorder (skyldsat for 2 Skp. 1 Fdk. 1¾ Alb.), beliggende vest for Byen i Søndermarken; tillige var Gaarden Lodtager i Byens Fællede, og da disse i 1846 blev udskiftede, blev Apotekets Part ca. 18 Tdr. og 6 Skp. Land foruden en Moselod ca. 6 Skp. beliggende ved Hjelmkjær; disse Jorder tilhører endnu Apoteket. Selve Ejendommen beskrives i Paulis Tid som en 1 Etages Bygning paa 18 Fag af Egebindingsværk med murede Vægge og Tegtag. Apoteket var indrettet i den nordlige Del og bestod af Officin med Disk og Reoler, Kontor, Pakkammer og Laboratorium med en indmuret Kobberkedel og 2 indmurede Jerngryder. Til Ejendommen hørte et Baghus paa 9 Fag af Fyrrebindingsværk. Forhuset var forsikret for 1440 Rdl., Baghuset for 560 Rdl.<sup>3)</sup>

Pauli solgte 1828 Apoteket til J. V. Arntzen til Overtagelse 1. Maj d. A.; inden Overtagelsen videresolgtes det til L. P. Gad. Pauli blev boende i Sæby; udover forskellige Vikariater paa Apoteket er hans Beskæftigelse ukendt.

#### JENS VALENTIN ARNTZEN

købte Sæby Apotek med tilhørende Jorder ved Kontrakt af 2. Februar 1828 for 3500 Rdl. Sedler + 20 Specier til Overtagelse 1. Maj s. A. og fik Skøde derpaa 3. Maj s. A. Ved Kontrakt af 10. April s. A. solgte Arntzen Apotek etc. til L. P. Gad, som overtog det 1. Maj 1828 i Stedet for Arntzen.

J. V. Arntzen var forinden Apoteker i Mariager, senere i Skive og i Randers.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Randers«).

#### LASSEN PRØVESTEEN GAD

købte Apoteket, som ovenfor nævnt, ved Kontrakt af 10. April 1828, Skøde 29. Maj s. A., for 4600 Rdl. til Overtagelse 1. Maj; Bevillingen udstedtes 22. August 1828.<sup>5)</sup> I 1838 ombyggede han Apoteksejendommen; fraregnet en senere, mindre Tilbygning er Ejendommen endnu uforandret fra den Tid.

I 1838 fik L. P. Gad Bevilling til at drive Gæstgiveri smst. og drev dette til 1844. Fra 1829 var han i flere Aar Kæmner i Sæby; fra 1837 var han Medlem af Byraadet (Formand 1845—1850). I 1850 overdrog han Apoteket til C. A. G. H. Jacobsen og fik 2 Aar senere, 6. Januar 1852, Bevilling til at anlægge det personelt privilegerede, nu nedlagte Apotek i Sæby paa Sjælland.

(Biografi se »Sæby Apotek, Sjælland«).

#### CHRISTIAN ANDREAS GRAM HEIDE JACOBSEN.

Født i København 1820, død smst. 30. November 1888.

Gift med Petrine de Hoffmann.

Kom til Farmacien 1834 og tog farm. Candidateksamen 1840 II (haud ill.). Var Købmand i Aalborg fra 1847, indtil han 1. April 1850 overtog Apoteket i Sæby. Dette havde han købt ved Kontrakt af 7. November 1849, Skøde 18. Juni 1850, for 12.000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 15. Marts 1850. I 1861 solgte han Apoteket til F. L. Bruun.

I Jacobsens Tid havde Sæby Apotek endnu lukket Skranke. Ad Indgangsdøren kom man ind i en lille Forstue, adskilt fra Officinet ved en Skranke med Skodder med Vinduesruder lige til Loftet. Skodderne kunde delvis løftes op, men, særlig om Vinteren, var det kun en enkelt Rude, der aabnedes for Ekspedition.<sup>6)</sup>

Efter Salget af Sæby Apotek boede C. A. G. H. Jacobsen et Par Aar i Aalborg og derefter, til sin Død, i København; her ernærede han sig i Aarene 1864—83 som Fotograf. I »Ny pharm. Tidende« 1869 skrev han »Virkninger af den gule Farve i Photographiens Tj-

neste« og 1874 »Hvad et Photographi er«. 1876 fik han Guldmedalje for Fotografier (af sidste Aargang af Livgarden til Hest 1866). Han var meget interesseret i faglige farm. Spørgsmaal, specielt angaaende Nyoprettelser af Apoteker. Under Opholdet i Aalborg udsendte han et Cirkulære, dat. 20. September 1862, til Medhjælperne paa de københavnske Apoteker med Opfordring til at underskrive et Andragende til Justitsministeriet om Anlæg af nye Apoteker i Købstæderne; Sagen fik ikke den forventede Støtte, bl. a. fra Red. af »Ny

pharm. Tidende«, og Andragendet blev ikke indsendt. I 1879 udsendte han en lille Piece betitlet: »Apothekervæsenets Forhold til det kgl. Sundhedscollegium samt en Henstilling til Rigsdagen og Landets Apothekere om Apothekerprivilegiernes Egalitet«. <sup>7)</sup>



C. A. G. H. Jacobsen.

### FREDERIK LUDVIG BRUUN.

Født i København 23. September 1823, S. a. Skomagermester M. Bruun og Louise Pagh, død i København 19. April 1901.

Gift 9. Maj 1857 med Alvilda Emilie Juliane Nyholm, død 25. December 1875.

Var Discipel paa Ringsted Apotek fra 1. Marts 1840 til 9. Oktober 1843, konditionerede smst. 1 Aar og tog farm. Kandidateks-

amen 1845 II (haud ill.). Var efter Eksamen 1 Aar Medhjælper paa Frederiks Hospitals Apotek i København og derefter 1846—55 Bestyrer af Filialapoteket i Løgstør. I 1861 købte han Sæby Apotek til Overtagelse 1. Oktober s. A. for en Købesum af 25.000 Rdl.; Skødet udstedtes 10. December s. A., Bevillingen 17. November 1862. I 1867 solgte han Apoteket til L. J. A a r e s t r u p og flyttede til København, hvor han drev en Material- og Parfumeforretning samt Fabrikantvirksomhed.

#### LUDVIG JOHANNES AARESTRUP.



F. L. Bruun.

Født i Sakskøbing 1843, S. a. Digteren, Læge Carl Ludvig Emil Aarestrup og Caroline Aagaard, død paa Aarhus Sinds- sygehospital 10. Februar 1886.

Var Discipel paa Samsø Apotek 1858—60 og senere paa Terndrup Apotek til Medhjælpereksamen i 1864 ved Aalborg—Hjørring Fysikat (I Kar.), konditionerede  $\frac{3}{4}$  Aar og tog farm. Kandidatsamen 1866 II (n. c.). Rejste til Nordamerika, var en Tid hos Apoteker Hejdenheim i New York og lod sig hverve som Soldat i Krigen mod

de sydlige Unionsstater. Købte Sæby Apotek til Overtagelse 1. Juli 1867 for 30,000 Rdl. (Skøde 7. Juli s. A.) og solgte det 1873 til C. F. E. Beck. Var det følgende Aar Medhjælper paa Stubbekøbing Apotek og blev senere Toldassistent, først i København, derefter i Aarhus.

#### CHRISTIAN FREDERIK EMIL BECK

købte Sæby Apotek til Overtagelse 1. Februar 1873 for 32.000 Rdl.; Skødet udstedtes 24. Januar s. A., Bevillingen 24. Juni 1874. I 1885 købte han sammen med V. Ø h l e n s c h l æ g e r Løve-Apoteket i Nykøbing p. F.; Kompagniskabet opløstes imidlertid saaledes, at

sidstnævnte overtog Apoteket i Sæby, medens Beck alene overtog Apoteket i Nykøbing.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Nykøbing p. F.«)

### VILHELM ØHLENSCHLÆGER

købte Sæby Apotek af Beck (jvf. ovenfor) til Overtagelse 11. Juni 1885 for 95,000 Kr.; Skødet udstedtes 2. December, Bevillingen 31. August 1885. I 1895 solgte han Apoteket til C. Christens og overtog s. A. selv Apoteket i Kalundborg.

(Biografi se »Kalundborg Apotek«).



Sæby Apoteks Ejendom.

### CARL CHRISTENS

købte Sæby Apotek til Overtagelse 1. Maj 1895 for 120,000 Kr.; Skødet udstedtes 25. April, Bevillingen 11. Juni 1895. Han lod i 1899 opføre en Tilbygning til Apoteksejendommen, dog uden Forandringer i selve Apotekslokalerne. I 1905 solgte han Apoteket til O. H a m m e r og blev Aaret efter Apoteker i Næstved.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Næstved«).

## OTTO HAMMER.

Født i Korsør 2. Marts 1864, S. a. Skibsfører Claus Madsen Rasmussen og Hustru Marie Rasmussen.

Gift 1904 med Augusta Sophie Andersen, født i Holbæk 7. Februar 1874, D. a. Hotelejer Chresten Andersen og Hustru Karen Kirstine Andersen.

Var Discipel paa Blaagaards Apotek i København fra 1. Marts 1879 til Medhjælpereksamen 9. September 1882 ved Københavns Stadslægeembede (I Kar.), konditionerede paa Apotekerne i Nysted og Køge og tog farm. Candidateksamen 1885 II (haud ill.). Efter en Del Aars Ophold i Udlandet blev han fra 11. Juni 1905 Apoteker i Sæby; Købekontrakt 13. Marts 1905, Skøde 15. Juni s. A. (Købcesum 120,000 Kr.), Bevilling 26. August s. A.; i 1907 solgte han Apoteket til F. C. K i e l g a s t. Har derefter konditioneret paa forskellige Apoteker, Svane-Apoteket i Viborg, Gørlev Apotek, og f. T. paa Vanløse Apotek.

## FREDERIK CHRISTIAN KIELGAST

købte Sæby Apotek til Overtagelse 1. Januar 1907 for 124,000 Kr.; Skødet udstedtes 17. Januar, Bevillingen 9. Februar 1907. I 1911 solgte han Apoteket til J. A. A. H e r d e r og overtog selv Kalundborg Apotek.

(Biografi se »Kalundborg Apotek«).

## JULIUS ALFRED ANDREAS HERDER.

Født i Næstved 29. December 1869, S. a. Sergent Christian Ferdinand Julius Herder og Urania Marie f. Hoffmann, død i Sæby 3. Juni 1927.

Gift i Roskilde 19. Maj 1899 med Astrid Birgitte Caroline Hellen, født i Roskilde 1. Juni 1874, D. a. Bankdirektør, Grosserer Niels Jakob Edvard Hellen og Anna Henriette Augusta f. Curty.

Var Discipel paa Dom-Apoteket i Roskilde fra Januar 1887 til Medhjælpereksamen Juni 1890 (g.), konditionerede 14 Maaneder og tog farm. Candidateksamen 1893 II (g.). Var derefter Medhjælper paa Dom-Apoteket i Roskilde, indtil han 11. Juni 1911 overtog Sæby Apotek for en Købesum af 153,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 16. Februar 1912. Apoteket drev han til sin Død, hvorefter det af Enken solgtes til M. C. J ø r g e n s e n.

MARTIN CHRISTIAN JØRGENSEN.

Født i Egense 20. August 1898, S. a. Smedemester (nu i Bogense) Lauritz Valdemar Jørgensen og Hustru Anna Jørgensen.

Gift i Horsens 20. Maj 1925 med exam. pharm. Mary Elisabeth Kramper, født i Horsens 27. Oktober 1895, D. a. Konsul, Fabrikant Herman Christian Rudolf Kramper og Anna Kirstine f. Lund; farm. Medhjælpereksamen Oktober 1924 (I Kar.).

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Kolding fra 15. Februar 1915 til August 1918, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1918 (I



M. C. Jørgensen.



Otto Hammer.

Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1921 (II Kar.). Konditionerede derefter paa Nørre-Apotek i Horsens fra 1. Maj 1921, indtil han 1. August 1927 overtog Sæby Apotek; Bevillingen udstedtes 28. Juli 1927.

Til Apoteksejendommen, nuv. Søndergade Nr. 9, hører foruden en stor, gammel Have vedvarende, som foran omtalt, ca. 24 Tdr. Land Jord, som er bortforpagtet.

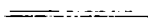
Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Dybvad (opr. 3. Februar 1914) og i Vorsaae (opr. 2. Maj 1916); tidligere havdes Haandkøbsudsalg i Øster Vraa, i Møllergaard, Torslev Sogn og i Hørby.

Tidligere havde Apoteket Leverance til den distribuerende Læge i Dybvad; nu ingen.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Sæby J. Apotek en Del spredte Optegnelser.

- 1) Sæby Justitsprotokol 1707—13.
- 2) D. K. Supplik-Protokol 1708, I Halvaar, 562.
- 3) Sæby Apotek. (»Vendsyssel Land og Folk«, hist. topogr. Aarbog VII, 1916, S. 51 o. fl.).
- 4) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 5) 3. Depart. Registr. 1828, Fol. 105, Nr. 445.
- 6) Meddelt af Apoteker i Aalborg A. H. Jacobsen (S. a. Apoteker i Sæby C. A. G. H. Jacobsen) til E. Dam.
- 7) Jvf. f. Eks. »Dansk Farmaceutforening gennem 50 Aar«, Kbhvn. 1923, S. 22.





# EBELTOFT APOTEK

ADAM ALEXANDER FREDERIK LASSEN.

Født i Kværndrup paa Fyen\*), S. a. Sognepræst Rasmus Lassen og første Hustru Karen Landorph Melbye, død i København 17. Februar 1875.

Gift 8. Juni 1816 med Eleonora Sophie Gottschalck, født 1798, D. a. Sognepræst i Jordløse Mathias Gottschalck og Cathrine Reigitze Lachendorph, død 1838.<sup>1)</sup>

Han oplærtes i Skolekundskaerne i Holsten, blev 1802 konfirmeret paa Sjælland og 1803 Discipel hos Apoteker J. G. Blau i København (Vajsenhus-Apoteket), »hos hvem han senere baade som Laborant og Receptar søgte at forskaffe sig praktiske Kundskaber og blev der til November 1808«; studerede derefter til farm. Eksamen, som han bestod 23. Marts 1809 (enst. Laud.).<sup>2)</sup>

13. December 1815 fik han Bevilling til at anlægge et Apotek i Ebeltoft. Han indrettede det, sammen med en Urtekramhandel, paa Algade i Naboejendommen til den nuværende Apoteksejendom, hvor det aabnedes 8. December 1816. Den første Visitats var afholdt 3. December, og han indrykkede derefter i »Aarhus Stiftstidende« (1817, Nr. 71) følgende Avertissement:

»Da mit her i Ebeltoft med Kongel. Privilegium nyeaanlagte Apothek nu er fuldkommen indrettet og af Stiftsphysicus S. T. Hr. Justitsraad Hahn visiteret og i alle Maader befunden som det bør at være; er det mig en Fornøjelse herved at kunne bekientgiøre saadant for Byens og Omegnens ærede Publikum, med Forsikring om billigste Priser og reelleste Behandling, der og kan ventes ved

---

\*) A. A. F. Lassen angives i Eksamens-Protokollen at være født 12. August 1787, i Lengnicks Stamtavler derimod 6. Maj 1788.

Udsalget af min Colonialhandel, hvormed jeg er forsynet fra første Haand.«

I 1830 solgte han Apoteket til J. J. H j e l m d r o p, boede et Par Aar i Odense, var derefter Gæstgiver i Vejle fra 1832 til Begyndelsen af 1840erne, hvorefter han boede i København til sin Død.

### JOHAN JUST HJELMDROP.

Født i Randers 1802, S. a. Tobaksfabrikør N. HjelmDROP og Inger Marie Rüdiger, død i Ebeltoft 21. Oktober 1891.

Gift 24. August 1831 med Dorthea (Doris) Marie Conradine Sophie Hansen.

Hans Fader, der ønskede, han skulde være Student, lod ham hjemme oplære i de dertil nødvendige Skolekundskaber, men da Sønnen havde afgjort Lyst til Farmacien, blev han 1816 Discipel paa Vajsenhus-Apoteket i København indtil Oktober 1821, da han bestod Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat; hørte derefter Hornemanns og Ørsteds Forelæsninger og fik hos W. Zeise privat Undervisning med Adgang til kemisk Laboratorium; 12. August 1822 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>2)</sup>

25. Juni 1830 fik han Bevilling<sup>3)</sup> (kgl. konfirm. 4. April 1843) til Ebeltoft Apotek, som han havde købt for 14,000 Rdl. I 1864 flyttede han Apoteket »fra det tidligere gamle, noget indskrænkede Lokale til en rummelig, nyere, grundmuret Gaard med bekvem Indretning«. <sup>4)</sup> Denne Ejendom, hvori Apoteket endnu findes, var bygget og hidtil benyttet som Hotel (»Dania«); baade For-, Side- og Baghus var grundmuret. Paa Grunden havde tidligere »Magasingaarden« (det kgl. Kornmagasin) været beliggende; i 1794 kom denne Gaard i privat Eje, og omkring 1806 blev Bygningen nedrevet.<sup>7)</sup> — 6. August 1873 ansøgte han om at maatte anlægge et Hjælpeapotek i Rønde; Ansøgningen blev ikke anbefalet af Sundhedskollegiet og afslaaet af Ministeriet. I 1883 overdrog han Apoteket til sin Søn H. C. H j e l m d r o p og blev derefter boende i Ebeltoft til sin Død.

I Anledning af sit 50 Aars Apotekerjubilæum blev han 16. April 1880 udnævnt til »virkelig« Kancelliraad.<sup>5)</sup> »Dette sjældne Jubilæum blev særlig højtidsfuldt paa Baggrund af den Agtelse og det Venskab, den gamle Apoteker gennem de mange Aar havde vundet saavel i Befolkningen som blandt Standsfæller. Byen bragte ham Fakkeltog, Farmacien hyldede ham, og Kongen udnævnte ham til Kancelliraad.«<sup>6)</sup>

## HANS CHRISTIAN HJELMDROP.

Født i Ebeltoft 28. Oktober 1832, S. a. foregaaende Apoteker, død i Svendborg 21. Marts 1903.

Gift med Caroline Marie f. Nielsen, død 1912 i Svendborg (St. Jørgens).

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Randers fra medio August 1848 til Medhjælpereksamen 30. Juli 1852 ved Aarhus Stiftsfysikat (I Kar. prakt., II Kar. teor. Prøve); i Lærebrevet, dat. 28. Juli 1852, skrives, at han »har med Flid forberedt sig til sin fremtidige Stilling og stedse udvist en sædelig og rosværdig Opførsel«; farm. Kandidat-eksamen bestod han 1855 I (n. c.). Var efter Eksamen Medhjælper paa Nørrebro Apotek i København og senere en Del Aar paa Ebeltoft Apotek (han kaldes »Provisor« for dette, da han 1. April 1875 blev Medlem af Danmarks Apotekerforening); i 1883 overdrog Faderen ham Apoteket, til hvilket han fik Bevilling 10. August 1883. I 1892 solgte han det til C. F. Nielsen.



J. J. Hjeldrop.

H. C. Hjeldrop.

14. November 1887 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

## CHRISTIAN FREDERIK NIELSEN

købte Ebeltoft Apotek ved Kontrakt af 8. Juni 1892 til Overtagelse 11. December s. A. for 140,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 22. Oktober 1892. Apoteket var, da C. F. Nielsen overtog det, meget gammeldags med Hensyn til saavel Drift som Indretning; han forsynede Officinet med nyt Inventar, ligeledes delvis i Kælder og Materialkammer; Ejendommen, der var ret daarligt vedligeholdt, fik adskillige Forbedringer.

I 1905 solgte han Apoteket til J. C. T. Th e m og blev det følgende Aar Apoteker i Kolding.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Kolding«).



Apoteket i Ebeltoft.

## JENS CHRISTIAN THORVALD THEM

overtog Ebeltoft Apotek 1. November 1905 for en Købesum af 162,500 Kr.; Bevillingen udstedtes 8. Januar 1906. Han lod udføre forskellige mindre Forbedringer i Apotekets Lokaler, bl. a. Linotol paa Gulvene, Linoleum paa Bordene i Materialkammer og Laboratorium (de samme Forbedringer indførte han paa Apotekerne i Nysted og Frederikssund); selve Ejendommen blev forsynet med nyt Tag og nye Spær. I 1910 solgte han Apoteket til S. K. O b e l.

J. C. T. Them var senere Apoteker i Nysted og Frederikssund.

(Biografi se »Frederikssund Apotek«).

## SCHACK KØSTER OBEL

overtog Ebeltoft Apotek 1. Juli 1910 for en Købesum af 182,500 Kr.; Bevillingen udstedtes 1. Juli 1910. I 1912 lod han opføre og indrette den nye Laboratorieføj ud mod »Fedmikkels Gang«. I 1918 solgte han Apoteket til C. A. H a n s e n.



C. A. Hansen.

sen og blev 2 Aar senere Apoteker i Haderslev. — (Biografi se »Hjorte-Apoteket i Haderslev«).

### CHRISTIAN ALBERT HANSEN.

Født i Odense 2. Oktober 1888, S. a. Bagemester Rasmus Hansen og Marie f. Andersen.

Gift i Frederikshavn 18. Oktober 1917 med Fanny Alfride Ne-



Ebeltoft Apotek. Officinet.

belong, født 28. Oktober 1894, D. a. Grosserer Marcus Siegfried Nebelong og Emmy Vilhelmine f. Lorentzen.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Horsens 1. November 1905—1. Februar 1909, tog farm. Medhjælpereksamen April 1909 (I Kar. m. U.) og farm. Kandidateksamen Oktober 1910 (I Kar.). Derefter Medhjælper paa Bogense Apotek 1. November 1910—24. April 1911, studerede ved polyteknisk Lærestalt 15. Oktober 1911—1. Marts 1912, i Udlandet 1. Marts—1. November 1912 (Assistent ved Bryggeriakademiet Weihestephan i Freising, Bayern), Kemiker i Akts. Drubin (Trykfarver) 1. November 1912—6. August 1914 og 20. Maj—1. November 1915 og Kemiker i Akts. De danske Spritfabriker, København, 1. November 1915—15. Juni 1916 og 1. Oktober 1916—

31. Marts 1917 (i de forskellige mellemliggende Tidsrum Militærtjeneste). Købte Ebeltoft Apotek til Overtagelse 1. Juli 1918 (Skøde 24. Juni s. A.) for en Købesum af 225,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 2. Maj 1918. I de forløbne Aar er foretaget gennemgribende Ændringer ved Apotekets Indgang og Officin, og et analytisk Laboratorium er indrettet.

Apoteker C. Alb. Hansen var fra Marts 1914 til April 1917 Medlem af Bestyrelsen for »Dansk Farmaceutforening« og er siden 1921 Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforenings Aarhus—Randers Kreds. Var Medredaktør af »Farm. Stat« 1915 (med Tillæg 1917) og har udgivet flere Originalarbejder, specielt indenfor den analytiske Kemi; et Arbejde om kvantitativ Bestemmelse af Arsen i Jernpiller og -Miksturer blev i 1925 belønnet med »Apoteker D. M. C. Reimers Legat«.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Thistrup (opr. ved Bevilling af 12. Juni 1906), Dejret (18. Maj 1907), Stødov (7. Maj 1907), Rosmos (12. November 1908), Feldballe (26. November 1918) og Egens (10. Maj 1922).

Apoteket har Leverance til de distribuerende Læger i Torup og Rønde samt i Trustrup (skiftevis med Grenaa Apotek).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Ebeltoft Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

- <sup>1)</sup> Lengnick: Stamtavle over Familien Lassen. Kbhvn: 1849.
- <sup>2)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- <sup>3)</sup> 3. Depart. Registr. 1830, Fol. 405, Nr. 1609.
- <sup>4)</sup> Det kgl. Sundhedskollegiums Forhandling 1864.
- <sup>5)</sup> Justitsm. 1. Depart. 2368, Skr. af 29/4 1880 til Amtmanden over Randers Amt.
- <sup>6)</sup> Danmarks Handel, Søfart og Industri (»Ebeltoft Apotek«).
- <sup>7)</sup> J. L. Frost og Albert Hansen: Af en gammel Bygnings Historie (»Fra det gamle Ebeltoft«).

# SAMSØ APOTEK

ANKER CHRISTIAN LAURBERG.

Født i Skanderborg 1784, S. a. Konsumptionsforvalter, senere Toldkasserer i Svendborg Lauritz Laurberg og Ellen Cathrine Halting, død i Pillemark paa Samsø 3. Maj 1836.<sup>1)</sup>

Gift i København 4. Juli 1817 med Lovise Guldberg f. Nielsen (gift 1) med Kompagnikirurg Guldberg).

I sin Barndom fik han Undervisning i de akademiske Forkundskaber og blev dernæst »efter sin Tilbøjelighed« sat i Lære paa Helms' Apotek i Horsens; Læretiden varede 5 Aar, hvorefter han konditionerede 2½ Aar paa Kong Salomons Apotek i Frederiksstad og derefter paa Elefant-Apoteket i Christianssand til 1. Maj 1809, da han tog til København for at studere til farm. Eksamen, som han bestod 25. November 1809 (haud ill.).<sup>2)</sup>

I 1810 ansøgte han om at maatte anlægge et Apotek i Præstø men fik ikke Bevillingen (se »Præstø Apotek«). I 1815 indsendte han til Kongen en (udateret) Ansøgning om at maatte anlægge et Apotek paa Samsø; han skriver bl. a.: »I 16 Aar har jeg ofret mig til Pharmacien for engang at opnaae Hensigten af mine Bestræbelser ved at erholde et Apothek, men da jeg ikke ejer Formue, seer jeg mig ikke i Stand til at kunne tilhandle mig et Apothek, men tror ved at oprette et saadant vilde jeg være i Stand til i Fremtiden at ernære mig, og da bemeldte Øe ligger saa langt fra Sælland og Jylland vilde det upaatvivlelig være dets Beboere til betydelig Fordeel«. Ejeren af Samsø, Geheimekonferensraad, Amtmand over Præstø Amt Christian Conrad Sophus Greve af Danneskjold-Samsø anbefalede 11. August 1815 Andragendet (»til Lykke for Øens Beboere at have et Apotek i Modsætning til nu, hvor undertiden flere Dage kan hengaa . . . «), og 11. November s. A. indstillede Sund-

hedskollegiet, at det bevilgedes paa de sædvanlige Vilkaar. 29. November udfærdigedes kgl. Resolution for Oprettelsen, og 20. December 1815 udstedtes Bevillingen.<sup>3)</sup>

Laurberg anlagde Apoteket i Landsbyen Pillemark og solgte det kort før sin Død til C. E. Carstensen.

### CHRISTIAN EHRENFRIED CARSTENSEN.

Født i Thisted 9. Juni 1816, S. a. Postmester, fhv. Forvalter og



„Det gamle Apotek“ i Pillemark.

(Fot. 1919)

Gaardejer paa Sjælland Otto Fabricius Carstensen og Mette Marie Bondorph, død i Holstebro 6. April 1894.

Blev 1830 Discipel paa Svane-Apoteket i Thisted og tog farm. Kandidateksamen 1835 II (haud ill.). 14. Juli 1836 ansøgte han om Bevilling til Apoteket paa Samsø, som »jeg under 1ste Januar har tilforhandlet mig«; Købesummen var 5100 Rdl. Ansøgningen anbefaledes 12. September s. A. af H. Danneskjold-Samsøe, og Bevillingen udstedtes 15. Oktober 1836.<sup>4)</sup>

Carstensen drev Apoteket i Landsbyen Besser (i »Lindegaarden«), hvor han boede til Leje; baade Apotek og Privatlejlighed (2 mindre Værelser til Gaarden) var meget smaat og indskrænket.<sup>5)</sup>



Efter kun 3 Aars Forløb solgte han Apoteket til C. L. W e r n b e r g. Han var derefter nogle Aar Købmand i Thisted og blev 18. December 1852 udnævnt til Postmester og Telegrafbestyrer i Holstebro, hvilket Embede han varetog til sin Død.

Han havde Titel af Kammerraad og blev 18. December 1877 udnævnt til Ridder af Dannebrog og 26. Maj 1892 til Dannebrogsmænd.



„Lindegaarden“ i Besser, hvor Samsø Apotek var 1836—39.

### CHRISTIAN LUDVIG WERNBERG.

Født paa Christianshavn 10. September 1809, S. a. Detailhandler Lars Christian Wernberg og Dorthea f. Holm, død i København 16. Januar 1897.

Gift i Aalborg 28. September 1839 med Dorthea Christiane Hjetting Svarrer, født i Aalborg 28. September 1812, D. a. Skibsreder Søren Nielsen Svarrer og Hustru Maja, død i København 25. December 1893.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aalborg fra 1. Maj 1824 til s. D. 1829 og tog farm. Kandidateksamen 1832 I (Laud.); konditio-

nerede paa Løve-Apoteket i Aalborg 1. Maj 1829—1. November 1834 (afbrudt af Eksamenslæsning) og paa Vajsenhus-Apoteket i København 1. November 1834 til s. D. 1838. Ved Kontrakt af 10. November 1838 købte han Samsø Apotek for 4500 Rdl. til Overtagelse (af Apotek og Lejlighed) 11. December s. A.; Skødet udstedtes 22. December s. A. (tingl. 7. Januar 1839).<sup>6)</sup> 15. December 1838 ansøgte han om Bevilling, som udstedtes 17. Januar 1839.<sup>7)</sup>

Kort efter Overtagelsen flyttede Wernberg Apoteket til Trane-



Samsø Apoteks Ejendom i Tranebjerg, ca. 1860.

bjerg. Paa Auktion 23. Januar 1839 købte han den afd. Handelsmand Peter Nicolai Risoms Arvinger tilhørende Ejendom i Tranebjerg Sogn for 220 Rdl. og fik Skøde derpaa 17. Juli 1839 (tingl. 18. s. M.). Huset bestod af 9 Fag Egebindingsværk med klinede Vægge og Straatag.<sup>\*)</sup> 4 Aar senere udvidede han denne Ejendom, idet han af Husmand Peder Knudsen købte 5 Fag Hus beliggende »ud til Ga-

<sup>\*)</sup> I Kontrakten var fastsat en Forpligtelse for Wernberg til at forsørge Aftægtsmand Jørgen Jacobsen Tydsker for dennes Livstid; denne havde i sin Tid solgt Huset til Rasmus Jørgen Jørgensen, som igen havde solgt det til P. N. Risom med samme Forpligtelse.<sup>\*)</sup>

den i lige Flugt med det Hr. Apoteker Wernberg tilhørende Hus« for 400 Rdl. (Skøde 17. Oktober 1843.)<sup>a)</sup>

Den første Visitats efter Flytningen til Tranebjerg afholdtes 19. August 1840; i Protokollen skrives om Apoteket: »Det nye Officin er . . . saavel med Hensyn paa Localet som øvrige Omstændigheder i særdeles god Orden.« 20. August 1852 skrives bl. a.: »Siden forrige Visitats har Hr. Apoteker Wernberg baade indrettet et nyt, tilstrækkeligen rummeligt samt hensigtsmæssigen arrangeret Materialkammer, hvorved det aabne Lofts hidtil stedfundne Anvendelse til Medicament-Oplag for Eftertiden bortfalder, og tillige restaureret samt betydeligen forskjønnnet sit Officin. Derimod savnes endnu en Medhjælper eller Lærling i Apoteket.« 28. August 1856 skrives, at der »i år« er indrettet et nyt lille Laboratorium.

I 1860 solgte Wernberg Apoteket til J. C. Bræ n n i n g og flyttede til København, hvor han til 1888 var Kasserer i Firmaet »Fr. Th. Adolphs Enke«; derefter Partikulier i København.

#### JULIUS CHRISTIAN BRÆNNING.

Født i København 1821, S. a. Hofbogbinder Ludvig Jensen Bræ n n i n g, død i Kalundborg 18. Juli 1873.

Var Discipel paa Dispensationsanstalten paa Alm. Hospital i København og tog farm. Candidateksamen 1845 II (n. c.). Konditionerede bl. a. paa Frederiks Hospitals Apotek i København, inden han i 1860 købte Samsø Apotek for 18,500 Rdl. til Overtagelse 1. Maj s. A.; Skødet tinglæstes 3. Maj, Bevillingen udstedtes 25. Maj 1860 (vgl. konfirm. 7. December 1864). I 1873 solgte han Apoteket til C. A. F a b e r, og flyttede nogen Tid efter til Kalundborg.

#### CARL AXEL FABER.

Født i Holstebro 15. Maj 1840, S. a. Apoteker Henning Andreas Faber og Kirstine Hein, død paa Samsø 7. Juni 1896.

Gift i Odense 2. August 1873 med Charlotte Vilhelmine Clausen, født i Odense 22. Maj 1849, D. a. Juvelerer Niels Christoffer Clausen og Sophia Charlotte Delcomyn, død i Vordingborg 11. Marts 1909.

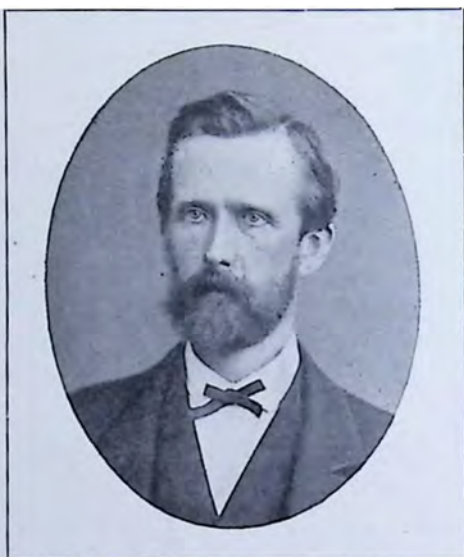
Var Discipel paa Holstebro Apotek fra 1. Maj 1855 til 1. August 1859 og tog farm. Candidateksamen 1860 II (haud ill.); konditionerede paa Stege Apotek 1. August 1860—1. November 1861, paa Holbæk Apotek 1. November 1861—s. D. 1863, paa Svane-Apo-

teket i Odense fra 1. Februar 1864 og som Bestyrer af dette Apotek fra 18. Marts 1868 til 1. August 1870, derefter paa Nakskov Apotek 1. Februar 1871—1. August 1871 og paa Holstebro Apotek 1. August 1871—1. Maj 1873.

Ved Kontrakt af 2. April 1873 købte han til Overtagelse 1. Maj s. A. det i Tranebjerg By og Sogn liggende Apotek med Bygninger og Jorder samt Privilegium, Inventar og Varer (saavel Apoteks som Urtekram) for en Købesum af 21,000 Rdl. (Ejendom 3000 Rdl., Varer og Inventar 3000 Rdl., Privilegium 15,000 Rdl.); Skødet ud-



E. O. Gottlieb.



C. A. Faber.

stedtes 30. April 1873 (tingl. 12. Juni s. A.)<sup>o</sup>), Bevillingen udstedtes 24. Juni 1873. — Straks efter Overtagelsen udvidede og restaureerede Faber Apotekets Officin og Kælder; i 1884 lod han bygge en hel ny Apoteksejendom. Den gamle Ejendom findes endnu i Tranebjerg og blev efter nogle Omforandringer benyttet til Købmandshandel og Afholdshotel.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Bestyrer, indtil det 1. Januar 1906 overtoges af H. C. S c h u l t z.

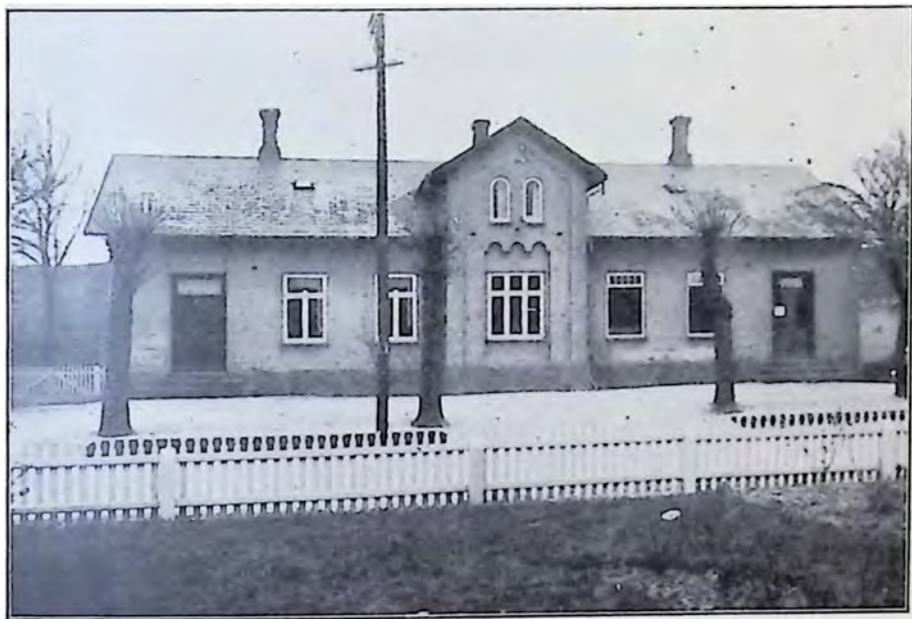
Bestyrer i dette Tidsrum, fra 11. Juni 1896, approb. 10. September s. A., var senere Apoteker i Vordingborg og Randers F r e d e r i k K a b e l l (Biografi se »Svane-Apoteket i Randers«).

HANS CLAUSEN SCHULTZ

købte 1905 Samsø Apotek til Overlagelse 1. Januar 1906 for 116,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 5. April 1906. I 1917 solgte han Apoteket til E. O. Gottlieb.

H. C. Schultz var tidligere Apoteker i Frederiksværk, senere i Kerteminde.

(Biografi se »Kerteminde Apotek«).



Samsø Apoteks nuværende Ejendom i Tranebjerg.  
Foran Apoteket laa tidligere Byens Gadekær; dette lod Apoteker H. C. Schultz opfyldte, og i Stedet for anlagdes et lille Anlæg med Springvand.

EINAR OLAF GOTTLIEB.

Født paa Frederiksberg 11. Marts 1890, S. a. Apoteker Albert Emil Gottlieb og Anna Johanne Caroline f. Bidstrup.

Gift i Storehedinge 15. Juni 1917 med Aase Deichmann, født paa Hanstholm Fyr 2. Oktober 1890, D. a. Fyrmester J. H. S. Deichmann og Andrea f. Scheibel.

Bestod Studentereksamen Juli 1908 og Filosofikum 1909; var Discipel paa Steno Apotek i København fra August 1908 til September 1911, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1911 (II Kar.), konditionerede paa Samsø Apotek 1. November 1911—1. Maj 1912

og tog farm. Kandidateksamen Oktober 1913 (II. Kar.). Konditionerede paa Jernbane-Apoteket i Slagelse 1. Januar 1914—1. Februar 1915, paa Steno Apotek 1. Maj—1. November 1916 og derefter paa Krone-Apoteket i København, indtil han 1. Juli 1917 overtog Samsø Apotek, købt for 185,000 Kr. (Skøde tingl. Samsø Birk 19. Juli s. A.); Bevillingen udstedtes 12. Juni 1917.

Den nuværende Apoteksejendom, som omtalt opført 1884 af C. A. Faber, nuv. Mtr. Nr. 17 a, e, f, 28 a, er beliggende ved Hovedlandevejen gennem Tranebjerg By; til Ejendommen hører en meget smuk, ca. 1 Td. Land stor, gammel Have.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Nordby, Samsø (opr. 5. April 1906) og paa Tunø (opr. 22. December 1917).

Apoteket har Leverance til den distribuerende Læge i Onsbjerg, Samsø.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Samsø Apotek kun faa spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> Berl. Tidende 1836, <sup>2</sup>/<sub>6</sub>, Nr. 127.

<sup>2)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>3)</sup> 2. Depart. Registr. 1815, Fol. 299, Nr. 1843, med Indlæg.

<sup>4)</sup> » » 1836, Fol. 295, Nr. 649 » »

<sup>5)</sup> Velvillig Meddelelse af Apoteker H. C. Schultz, Kerteminde.

<sup>6)</sup> Originalt Dokument.

<sup>7)</sup> 2. Depart. Registr. 1839, Nr. 30, med Indlæg.

-----

## PRÆSTØ APOTEK

16. Januar 1801 fik Apoteker i Køge Christian Peter Kold Bevilling til at nedsætte sig som Apoteker i Præstø.<sup>1)</sup> I sin Ansøgning havde han udtalt den Formening, at denne By »tilligemed omliggende Egn dertil formedelst den lange Frastand fra andre Apoteker vil være trængende«. I Følge Bevillingen skulde han lade sit Apotek visiteres af den nærmest boende Stads- eller Landfysikus, og han fik tillige Tilladelse til at handle med Vin og Urtekramvarer samt holde Gæstgiveri og modtage Rejsende. Kold benyttede dog ikke denne Bevilling. Han maatte i 1801 sælge sit Apotek i Køge ved Auktion, 1802 forlod han denne By efterladende sit Bo i en meget daarlig Forfatning; 1804 døde han paa »Kysten Guinea« (jvf. I, S. 453, »Køge Apotek«).

I 1804 ansøgte Johan Samuel Eckstrand om Bevilling til at anlægge Apotek i Præstø men fik den ikke; han blev Aaret efter Apoteker i Maribo (jvf. II, S. 80—81).

I 1810 var Spørgsmaalet om Apotek i Præstø igen fremme, idet baade cand. pharm. Anker Christian Laurberg og fhv. Apoteker i Vordingborg Wolfgang Andreas Resch d. A. ansøgte om Tilladelse til at oprette et saadant. Dette fremkaldte en kraftig Protest fra Resch's Efterfølger i Vordingborg, Mads Graae Aarsleff, som i en Skrivelse af 4. Juli 1810 udbad sig Sundhedskollegiets Støtte til, at et saadant Anlæg blev forhindret, da det vilde være fuldstændigt ruinerende for ham, der i December 1809 havde købt Vordingborg Apotek dyrt og kun kunde bestaa, saafremt han beholdt det beregnede Opland, hvoraf Præstø og denne Bys Omegn hørte til det bedste; »skulde det dog alligevel af Høye Vedkommende eragtes fornødent (at der oprettedes et Apotek i Præstø), da haver jeg i en til det Kongel. Danske Cancellie indgivet

allerunderdanigst Ansøgning tilbuden i Præstøe at anlægge et filial Apothek, hvilket rigtignok i disse besværlige Tiider vil falde mig kostbar, men dog hellere dette endsom hiint, thi da var jeg ellers gandske ulykkelig.«<sup>2</sup>) Der kom intet ud af disse Ansøgninger. A. C. Laurberg blev 1815 Apoteker paa Samsø (jvf. II, S. 661), og W. A. Resch blev senere Apoteker i Nibe (jvf. II, S. 582—84). Og først 6 Aar senere fik M. G. Aarsleff Bevilling til Filial-Apoteket.

### MADS GRAAE AARSLEFF

fik 12. Juni 1816 Bevilling til at oprette et Filial-Apotek i Præstø fra Vordingborg Apotek. I Bevillingen fastsattes udtrykkeligt, at denne kun skulde gælde »for hans Person« og saaledes ikke kunde sælges eller paa anden Maade afhændes til andre. Apoteket indrettedes paa Algade i en Ejendom beliggende skraas overfor den nuværende Apoteksejendom.



H. Chr. Aarsleff.

I 1842 overgik Filialen i Præstø til Sønnen H. C. Aarsleff (jvf. nedenfor), medens M. G. Aarsleff drev Apoteket i Vordingborg til sin Død 1845.

(Biografi se »Vordingborg Apotek«).

### HANS CHRISTIAN AARSLEFF.

Født i Vordingborg 29. Juli 1812, S. a. foregaaende Apoteker og dennes første Hustru Else Cathrine Eilschou, død i Præstø 18. Maj 1878.

Gift 27. November 1841 med Henriette Louise Bang, født i København 2. Januar 1818, D. a. Geheimeraad Oluf Lundt Bang og Henriette Louise Aamodt, død 4. Februar 1886.

Var Discipel paa Hof-Apoteket i København fra 1826 til 1832 og tog farm. Kandidateksamen 1834 I (Laud.). Rejste senere til Udlandet og var i 5 Aar ansat paa forskellige Drogerier og Apote-



ker i Hamborg; i Forsommeren 1841 vendte han tilbage for at blive Bestyrer af Filial-Apoteket i Præstø.

24. Oktober 1841 ansøgte han Kongen om at maatte overtage Apoteket i Præstø som et selvstændigt Apotek. I sin Ansøgning anførte han bl. a., at da hans Fader agtede at indgaa nyt Ægteskab, og Udsigten til at kunne overtage Vordingborg Apotek efter Faderens Død, hvilket oprindeligt havde været ham lovet, derved



Præsto Apoteks Ejendom før Ombygningen 1888.

var bortfaldet, maatte han nu se sig om efter en anden selvstændig Stilling, hvor han kunde drage Nytte af sin farmaceutiske Uddannelse. Da han ydermere selv tænkte paa at stifte Familie, ansøgte han derfor om, at den hans Fader givne personlige Bevilling til at drive Præstø Apotek maatte blive overdraget ham, da han mente, at dette Apotek vilde kunne yde en tarvelig Familie et anstændigt Udkomme; den Gaard, hvori Apoteket var indrettet, vilde Faderen sælge ham til Vurderingssum (herom havde M. G. Aarsleff 10. Oktober 1841 afgivet skriftlig Erklæring). Sundhedskollegiet indstil-

lede 28. Januar 1842, at Ansøgeren fik Bevilling paa samme Betingelser som Faderen. I Henhold til Kancelliets Forestilling udfærdigedes Bevillingen 9. Marts 1842; det blev herved tilladt H. C. Aarsleff »at overtage og drive det i Følge allerhøjeste Privilegium af 12. Juni 1816 i Præstø oprettede Filialapotek som et selvstændigt Apotek, dog saaledes, at dette Privilegium kun gjælder *for hans Person*, saa at det ikke paa nogen Maade kan sælges eller til andre afhændes, hvorimod den ved Forordn. af 4. December 1672 tilstaaede *Ret til at blive ved Apoteket forbeholdes hans eventuelle Enke og*

*Børn.»*<sup>3)</sup> Denne sidste fremhævede Tilføjelse skabte en for Præstø Apotek ejendommelig Særstilling og havde til Følge, at Privilegiet kunde forblive i Familien Aarsleffs Besiddelse og udnyttes af denne lige til 1923.<sup>4)</sup>



Alfred Aarsleff.

H. C. Aarsleff flyttede 1849 Apoteket til en ny stor 1 Etages Ejendom, den nuværende, indrettet efter Tidens Fordringer. — Han var Medlem af Præstø Byraad og Sparekassedirektør. Den af Faderen i Vordingborg grundlagte Fabrikation af »Esprit de Valdemar« fortsatte og udvidede han i Præstø.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift med Sønnen **Alfred Aarsleff** som Bestyrer, indtil denne efter hendes Død selv overtog det.

#### ALFRED AARSLEFF.

Født i Præstø 27. September 1849, S. a. foregaaende Apoteker, død i Præstø 14. Juli 1923.

Gift i Holstebro 3. August 1877 med Olga Eugenia Faber, født i Holstebro 8. Februar 1857, D. a. Apoteker Frederik Leonhard Faber og Maren Christine Repsdorph.

Efter Studentereksamen 1869 blev han fra August s. A. Discipel paa Præstø Apotek til Medhjælpereksamen. Maj 1871 ved søndre

sjæll. Landfysikat (I Kar.), konditionerede paa Svane-Apoteket i Horsens 1. August 1871—s. D. 1872 og tog farm. Kandidateksamen 1874 I (Laud.). Var fra Februar—August 1875 ansat paa Holstebro Apotek og derefter paa Præstø Apotek, som han efter Faderens Død bestyrede for sin Moder og efter hendes Død overtog som Ejer; han fortsatte Apotekets Drift paa Faderens Bevilling af 9. Marts 1842, som hverken blev fornyet eller kgl. konfirmeret.<sup>1)</sup>



Præsto Apoteks nuværende Ejendom.

I 1879 lod han bygge et nyt stort Laboratorium med Dampapparat til Brug dels for Apoteket og dels for Fabrikationen af »Esprit de Valdemar«; i 1888 ombyggede han hele Apoteket, og Ejendommen fik sit nuværende Udseende.

A. Aarsleff var fra 1910 til 1919 Formand for Danmarks Apotekerforenings søndre sjæll. Kreds; han var Medlem af Præstø Byraad og af Overligningskommissionen, Næstformand i Direktionen for »Præstø—Næstved Banen« og indtil Maj 1920 Medlem af

Direktionen for »Akts. Sydsjællands Laane- og Sparebank« (fra Febr. 1920 = »Akts. Banken for Præstø og Omegn«). 22. Marts 1900 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

Efter hans Død fortsatte Enken Fabrikationen af »Esprit de Valdemar« (under Firma »M. Aarsleff«), medens Privilegiet 14. August 1923 blev opslaaet ledigt som personelt Privilegium. Inden den nye Bevillingshaver overtog Apoteket, blev Kælderen meget forbedret og Materialkamrene flyttede.



Alfred Johannes Kjær.

#### ALFRED JOHANNES KJÆR.

Født i Nakskov 31. Januar 1862, S. a. Kancelliraad, Kordegn og Overlærer Rasmus Ludvig Kjær og Metha Kjær.

Gift i Nakskov 26. April 1901 med Lykke Eleonora Andersen, født i Vejle 10. April 1864.

Discipel paa Christianshavns Apotek fra 1. August 1877 til 1. August 1881, farm. Medhjælpereksamen 2. August d. A. ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede i Ribe 1881—82 og tog farm.

Kandidateksamen 1883 II

(haud ill.); var derefter, i 31 Aar, fra 1883 til 1914 Medhjælper paa Rudkøbing Apotek. Fik 10. September 1914 Bevilling til Havdrup Apotek og overtog dette 1. November s. A. (se »Havdrup Apotek«); fik 24. September 1923 Bevilling til Præstø Apotek og overtog dette 15. Januar 1924. For Apoteket, dets Lokaler m. m. er oprettet Kontrakt om livsvarig Leje.

Apoteket har Leverance til Faxinge Sanatorium og til de distribuerende Læger i Mern, i Tappernøje, i Everdrup (hvert andet Aar) og i Langebæk (hvert tredje Aar).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger vedrørende Præstø Apotek fandtes kun faa, spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> 2. Depart. Registr. 1801, Fol. 19.

<sup>2)</sup> Sundhedskollegiet, indk. Sager 1810, Nr. 228.

<sup>3)</sup> 2. Depart. Registr. 1842, Nr. 166 c, Fol. 77; Brev Nr. 912--13, 1842.

<sup>4)</sup> Jvf. iøvrigt »Farm. Tidende« 1923, S. 389—91 (Aage Schæffer: Præstø-Privilegiet).

# MARIAGER APOTEK

CHRISTIAN FREDERIK BAADSGAARD.

Født 1792, S. a. Inspektør ved Viborg Tugthus Gravers Baadsgaard og Mette Marie Hensemman, død i Mariager 19. Januar 1854.

Gift 29. Juni 1817 med Lovise Scheuerer, født 1793, død 29. April 1850.

Først bestemt til Studeringer blev han sat i Viborg Katedral-skole, men af Lyst til Farmacien blev han Discipel paa Løve-Apoteket i Randers 1805—1810; konditionerede smst. til November 1811, paa Slagelse Apotek til Maj 1813 og derefter paa Kong Salomons Apotek i København, hvor han samtidigt læste til farm. Eksamen, som han bestod 30. November 1813 (Laud.).<sup>1)</sup> Paa Kong Salomons Apotek var han endnu, da han 18. Marts 1816 ansøgte om Tilladelse til at anlægge og drive et Apotek i Mariager. Ansøgningen anbefalede af Byfogden i Mariager og af Amtmanden over Randers Amt, derimod gjorde Sundhedskollegiets Assessorer kraftig Indsigelse mod Oprettelsen; de anfører i en Erklæring af 7. Juni s. A. som Grunde, at Mariager er en af de ubetydeligste Byer i den nordre Del af Jylland, største Delen af Indbyggerne fattige; der findes ingen Læge i Byen, og endelig er der »et meget godt og særdeles vel vedligeholdt Apotek i Hobro, kun 1½ Mil derfra«; de føler sig derfor fuldkomment overtydede om, at ingen Apoteker kan bestaa der i Byen, og at det for Baadsgaard er den sikreste Vej til Ødelæggelse, hvis han faar Lov til at nedsætte sig der. Sagen gik tilbage til Amtmand og Byfoged, der begge paany anbefalede Oprettelsen, og i Henhold hertil indstillede Kancelliet 10. September til Kongen, at Ansøgningen bevilgedes; Dagen efter udfærdigedes kgl. Resolution for Oprettelsen af Apoteket, og 25. September 1816 udstedtes Bevillingen.<sup>2)</sup>

Baadsgaard lejede Lokaler til sit Apotek i afd. Major, By- og Herredsfoged Tetens Gaard, beliggende i Mariager Fuglsangsgade (Mtr. Nr. 109); til Gaarden hørte Have og 20 Tdr. Land paa Købstadens Markjorder. Ved offentlig Auktion 8. August 1826 tilfaldt Ejendommen Viborg Katedralskole som Højstbydende med 1005 Rdl. Sølv.<sup>3)</sup>

I 1825 solgte Baadsgaard Apoteket til J. V. Arntzen og var derefter til sin Død Postmester i Mariager.

### JENS VALENTIN ARNTZEN

fik Skøde paa Apoteket 17. Juni 1825. Først 30. December 1826 ansøgte han om Bevilling og anførte i sin Ansøgning at have købt Apoteket af Baadsgaard samt at være i Besiddelse af de fornødne Testimonia; paa hans Ansøgning har Byfoged Schiøtz bekræftet Salget og udtaler iøvrigt, »at der er mig intet bekendt, som kan tale imod det ansøgte«. Ansøgningen anbefaledes af Amtet 27. Februar 1827 og af Kollegiet 8. Marts 1828; Bevillingen udstedtes 14. Marts 1828.<sup>4)</sup> I 1827 overtog Arntzen Apoteksejendommen som Ejer, formentlig for samme Beløb, som Viborg Katedralskole havde købt den for; i al Fald udstedte han 16. August d. A. en første Prioritets Panteobligation paa 1000 Rdl. Sølv til Skolen.

I 1828 solgte han Apoteket til A. A. Bagger og var senere Apoteker i Skive og i Randers.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Randers«).

### ANTON AUGUST BAGGER

købte Mariager Apotek ved Kontrakt af 24. Januar 1828 (tingl. 30. s. M.), Skødet udstedtes 11. Juli s. A. (tingl. 23. s. M.). Købesummen var 6000 Rdl., der i Følge Kontrakten skulde udredes ved, at Bagger

- 1) betalte 3000 Rdl. kontant til Arntzen, deraf de 2000 ved Overtagelsen og de resterende 1000 i 11. December Termin 1828,
- 2) overtog den Panteobligation paa 1000 Rdl., som af Arntzen var udstedt til Viborg Katedralskole mod første Prioritet i Ejendommen, og
- 3) overtog den af Arntzen til fhv. Apoteker C. F. Baadsgaard udstedte Panteobligation paa 2000 Rdl.

For denne Sum fik Bagger, foruden Gaarden med Have og Jorder, »Privilegium, Inventarium, Redskaber saavel i Apotheket som Laboratorium, saasom Krukker, Vaser, Retorter, Pander, Kedler, 1 Chokoladegryde med 40 Former, kort sagt, alt hvad der kan henregnes til Inventarium og Redskaber i Apothek og Laboratorium, derunder indbefattet 2 Destillerkjedler og 1 Presse.« Endvidere »et Forraad af Apothekervarer til Beløb 500 Rdl. Sedler. Under disse forstaaes alene raae Varer og Simplicia og følgelig ej præparerede, og Priserne, hvorefter Varerne leveres, regnes efter de Priscouranter, der fortiden haves hos de eksisterende Materialister.«<sup>6)</sup> Bagger overtog Apoteket 1. Maj 1828; den 29. April 1829 ansøgte han om Bevilling, som efter Anbefaling af Amt og Kollegium udstedtes 31. Juli 1829.<sup>6)</sup>

I 1830 solgte Bagger 19 Fag Hus af Ejendommen til Pastor Secrup, som derved overtog 450 Rdl. af Pantegælden til Viborg Kate-dralskole; i 1834 udbetalte Bagger Restsummen til Skolen, og Pantet udslettedes. 1834 solgte han Apotek og Ejendom m. m. til J. F. B. Winther og blev derefter Apoteker i Viborg.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Viborg«).

### JENS FREDERIK BLOCH WINTHER.

Født i Durup ved Hobro 11. April 1804, S. a. Provst, Sognepræst til Durup og Stenild Rudolph Abraham Winther og Christiane Aagaard, død i Mariager 14. Oktober 1865.

Gift i Aalborg 29. September 1835 med Abrahamine Lorentze Dorothea Sophie Møller, født 19. Januar 1805, død i Mariager 1866.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg fra 1. Juli 1822 til 1. November 1826 (Lærebrevets Dato)<sup>7)</sup>, bestod 7. s. M. farm. Medhjælpereksamen ved Aalborg Stiftsfysikat (blev »fundet fortrinlig duelig i sit Fag«)<sup>8)</sup> og bestod farm. Kandidateksamen 1829 II (haud ill.). Konditionerede derefter paa Svane-Apoteket i Aalborg til 1834, da han købte Mariager Apotek for 10,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 30. September 1834 (vgl. konfirm. 4. April 1843 og 13. Juni 1849).<sup>9)</sup> I 1850 udvidede han Apoteksejendommen med en 4 Fags Bygning i søndre Side af Gaarden, indrettet til Pakhus og brandforsikret for 500 Rdl.<sup>9)</sup>

J. F. B. Winther var en meget virksom og dygtig Mand, der udvidede Apoteket og sine Ejendomme ret betydeligt, ligesom han selv drev stort Landbrug og Humledyrkning; ligeledes interesse-



rede han sig for Plantningssagen og har her bl. a. sat sig et synligt Minde i »Winthers Anlæg« i Mariager. — Efter hans Død drev Enken et Aars Tid Apoteket med Sønnen S. M. E. Winther, efterfølgende Apoteker, som Bestyrer.

**SIGURD MARCINUS ELIESER WINTHER.**

Født i Mariager 1. November 1840, S. a. foregaaende Apoteker, død i Hobro 19. Oktober 1887.

Gift i Mariager 1865 med Thomasine Christiane Jensen, adopt.



S. M. E. Winther.



J. F. B. Winther.

Lindahl, født i Holstebro 7. Maj 1844, D. a. Distriktslæge Thomas Jensen og Elise Christiane Schandorff, adopt. af Godsejer, cand. juris. Hans Jakob Lindahl og Marie Gjølbbye, død i København 1. Maj 1895.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aalborg fra 1856 til Medhjælpereksamen 1859 ved Aalborg Stiftsfysikat, konditionerede smst. 2 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1862 II (Laud.). Var derefter Medhjælper og senere Bestyrer af Mariager Apotek, indtil han 1866 overtog dette som Ejer; Bevilling dertil fik han 2. Juli 1866. I 1871 solgte han Apoteket til P. Chr. Krog Jensen, var derefter i nogle Aar Ejer af en Kunstgødningsfabrik i Mariager og senere

Bestyrer af Blaakilde Mølle ved Hobro. — I Mariager var han Medlem af Byraadet.

POUL CHRISTIAN KROG JENSEN.

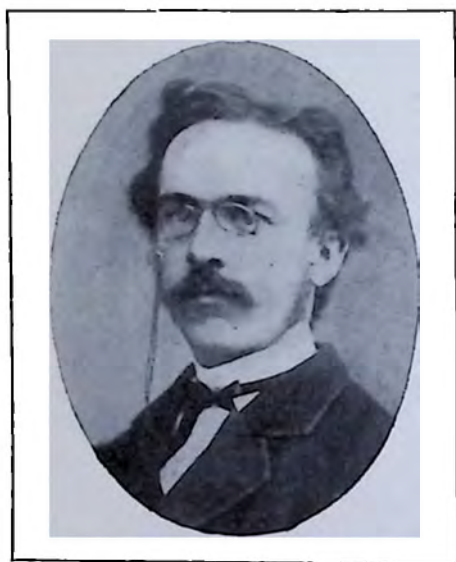
Født i Kalundborg 13. April 1845, S. a. Købmand, exam. juris. Carl Christian Jensen, død paa Frederiksberg 21. December 1916.

Gift 1) 6. Maj 1871 med Marie Wiche, død 19. November 1874.

2) 1877 med Juliane Marie Christine Jacobsen, død paa Frederiksberg 1922.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aarhus fra 1860 til Medhjæl-

pereksamen 1865 ved Aarhus—Randers Fysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1866 II (Laud.). Konditionerede derefter bl. a. paa Svane-Apoteket i Randers og købte December 1870 Mariager Apotek til Overlagelse 1. Februar 1871 for 32,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 1. Juli 1871; i 1874 solgte han Apoteket til Christen Mikkelsen.



P. Chr. Krog Jensen,

Krog Jensen flyttede Apoteket til dets nuværende Beliggenhed; denne Ejendom laa »næstop« til den gamle Apoteksejendom og medfulgte i Købet; i Sundhedskollegiets For-

handlinger betegnes den nye Ejendom som »en smuk Gaard med en i alle Henseender smukkere og mere tidssvarende Indretning og Udstyrelse end tidligere«.

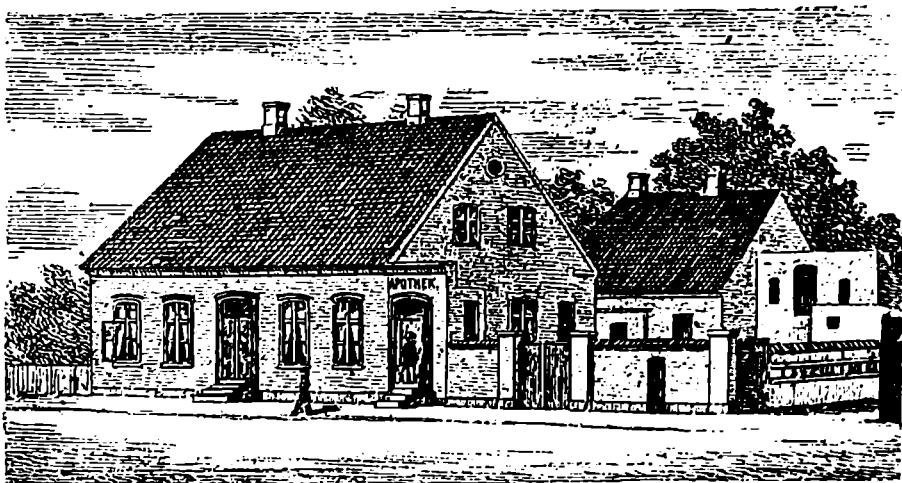
Efter at have solgt Mariager Apotek blev han Assistent ved og fra 1886—1889 Bestyrer af Strandmøllens Papirfabrik og var derefter 1889—1909 Direktør for Dalum Papirfabrik; derefter Rentier paa Frederiksberg til sin Død.

Har skrevet: »Bestemmelse af Vægtfylden ved forskellige Varmegrader af Vædsker, som ere officinelle i Ph. Dan. 1868« (Archiv f. Ph. og Ch. 1872); »Destillerapparat for mindre Apotheker«, med Tegninger (Ny pharm. Tid. 1873); »Om Fremstillingen af Decoct.

Chinae« (Ugeskr. for Læger 1873); »Nogle Undersøgelser af Hagers Metode til Bestemmelse af Alkaloidmængden i Chinabark og nogle Prøver udførte efter nævnte Methode« (Archiv f. Ph. og Ch. 1874); som Paaskønnelse af disse Arbejder modtog han 1874 »Ass. pharm. S. M. Triers Legat«.

### CHRISTEN MIKKELSEN

købte September 1874 Mariager Apotek for 40,000 Rdl. og fik Be-



Mariager Apotek ca. 1885.  
(Efter en samtidig Receptkonvolut).

villing dertil 25. November 1874. I 1883 solgte han det til F. C. Meyer og blev Aaret efter Apoteker i Odense.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Odense«).

### FRANTZ CHRISTIAN MEYER.

Født i Randers 15. August 1830, S. a. Stadshauptmand H. J. Meyer, død i Aarhus 7. December 1909.

Gift 3. August 1858 med Martha Elisabeth Cathrine Lottrup, født 11. November 1831, Søster til efterfølgende Apoteker, død i Aarhus 27. Januar 1909.

Blev 1847 Discipel paa Hobro Apotek og tog farm. Kandidat-eksamen 1854 I (haud ill.). Konditionerede bl. a. paa Helms Apotek i Horsens og nedsatte sig 1865 som Fotograf i Hobro, indtil han i

1875 købte Thyholm Apotek i Hvidbjerg, som han drev til 1882 (se »Hvidbjerg Apotek«). I 1883 købte han Mariager Apotek til Overtagelse 15. Oktober s. A. for 115,000 Kr. og fik Bevilling dertil 13. November 1883. I 1886 solgte han det til Svogeren S. C. W. Lottrup og boede derefter i Aarhus, hvor han en Del Aar var Indehaver af en Kuranstalt.



S. C. W. Lottrup.



Henrik Christens.

### SEVERIN CLAUDIUS WILKEN LOTTRUP.

Født i Hammershøj ved Viborg 6. Oktober 1858, S. a. Proprietær Jens Ring Lottrup og Johanne Margrethe f. Bindsbøll.

Gift 25. November 1886 med Elisabeth Frederikke Pauline Wigelsen, født 26. September 1860, D. a. dav. Toldfuldmægtig i Flensborg Hans Wigelsen og Pauline f. Møller, død 7. August 1912.

Var Discipel paa Grenaa Apotek fra November 1877 til Medhjælpereksamen 2. Februar 1880 ved Aarhus—Randers Fysikat (I Kar.), konditionerede paa Frederikshavn Apotek August 1880—August 1881 og tog farm. Kandidateksamen 1882 II (Laud.). Studerede ved Universitetet og polyteknisk Lærestanstalt September 1882—April 1883, konditionerede paa Svane-Apoteket i Viborg Oktober 1884—Juli 1886 og overtog derefter 1. August 1886 Apoteket i Mariager for en Købesum af 118,500 Kr.; Bevillingen udstedtes 28. September 1886.

I 1891 solgte han Apoteket til H. Christens og flyttede til Aarhus, hvor han blev Kasserer ved Bryggeriet »Ceres« og senere, indtil 1907, Forretningsfører for »Akts. Østjydske Bryggerier«. Bor nu som Rentier i København.

### HENRIK CHRISTENS.

Født i Hjørring 17. Marts 1866, S. a. Apoteker Henning Christens og Ida f. Dalgas.



Mariager Apotek, efter Ombygningen 1892.

Gift 25. April 1893 med Johanne Bardram, født i Odense 5. April 1865, D. a. Købmand, senere Lotterikollektør Jens Wilhelm Bardram og Caroline Regine f. Tietgen.

Var Discipel paa »Ny Apotek« i København fra 1. August 1881 til Medhjælpereksamen 9. Juli 1885 ved Københavns Stadsfysikat (II Kar. ved prakt., I Kar. teor. Prøve), konditionerede paa Sakskeborg Apotek 1. August 1885—s. D. 1886 og tog farm. Kandidateksamen 1888 I (mg.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Vejle 1. April 1888—s. D. 1889 og paa Sorte Hest Apotek i København fra 1. August 1890, indtil han 1. Juni 1891 overtog Mariager Apotek for en Købesum af 116,000 Kr.; Skøde udstedt 5. Juli 1892 (tingl.

13. s. M.), Bevilling 19. August 1891. I 1892 ombyggede han Apoteksejendommen, hvorved Officinet flyttedes fra Gavlen til midt paa Huset; Ejendommen fik derved sit nuværende Udseende.

I 1900 solgte han Apoteket til A. C. A n d e r s e n og flyttede til København; blev her fra 1. Oktober 1900 Bankkasserer i Detailhandlerbanken (Filial), fra 1. Oktober 1915 i Landmandsbanken (Filial) og siden 1. Februar 1924 Kasserer i Frederiksberg Sparekasse.

#### ANDERS CHRISTIAN ANDERSEN

købte Mariager Apotek til Overtagelse 1. September 1900 for en Købesum af 135,000 Kr., Bevillingen udstedtes 10. November 1900. Paa A. C. Andersens Bevilling blev 23. Juli 1901 paategnet den Deklaration, at Retten til at udøve Apotekernæring i Mariager ikke uden Panthavernes eller Justitsministeriets Samtykke kan udøves fra nogen anden fast Ejendom end den, hvori Apoteket nu er indrettet (Mtr. Nr. 70); 18. November 1908 ændredes »Panthaverne« til »1ste Prioritetshaver« (Jysk Hypotekforening). I 1908 overdrog han det til F. S ø r e n s e n og blev derefter Bestyrer af Saltum Apotek og senere Apoteker i Jels.

(Biografi se »Jels Apotek«).

#### FRITHIOF SØRENSEN.

Født i Skanderborg 14. November 1877, S. a. Læge Herman Georg Louis Sørensen og Christiane Frederikke Ludovika Tilemann, død i Odense Januar 1926.

Gift i København 12. Maj 1905 med Ragnhild Worm, født i København 18. Marts 1875, D. a. Kaptajn Frederik Christian Worm og Mathilde f. Hansen.

Var Discipel paa Christianshavns Apotek fra 20. August 1893 til 20. Februar 1897, tog farm. Medhjælpereksamen April 1897 (I. Kar.) og farm. Candidateksamen Oktober 1898. Gennemgik et Kursus i Gæringsfysiologi og fik Bryggeriuddannelse, bl. a. i Westphalen; derefter Medhjælper paa forskellige Apoteker: Gudumholm, Elefant-Apotek i Holbæk, Blaagaards Apotek i København (1. Oktober 1902—1. Februar 1904), Hammel (1. Februar 1904—1. November 1907) og Hesselager. Ved Kontrakt af 11. December 1907 købte han Mariager Apotek for 140,500 Kr. til Overtagelse 1. April 1908; Skødet udstedtes 17. Juni (tingl. 1. Juli), Bevillingen 14. Maj 1908.

I 1913 solgte han Apoteket til A. Møller Hansen og var derefter Cementfabrikant og fra 1918 Medejjer af »Mariager Kridtbrud«; i Januar 1921 var han Medstifter (og August 1922 Medlikvidator) af »Akts. Mariager kem.-tekn. Fabrik«. Ved sin Død konditionerede han i Odense.

### AAGE MØLLER HANSEN.

Født i Sæby pr. Roskilde 6. Oktober 1882, S. a. Lærer Henrik Hansen og Margrethe f. Møller, død i Mariager 1. Oktober 1914.

Gift paa Frederiksberg 16. Juni 1907 med Gudrun Fog, født i Roskilde 13. Juli 1882, D. a. Fabrikant Johannes Fog og Elisabeth Fog.

Var Discipel fra Januar 1899 paa Dom-Apoteket i Roskilde og derefter paa Sorø Apotek til Medhjælpereksamen Oktober 1902 (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1904 (II Kar.). Konditionerede 4 Aar paa Løve-Apoteket i Vejle, var Bestyrer (Forpagter) af Hvidbjerg Apotek for K. B. Graaes Konkursbo (se »Hvidbjerg Apotek«), i 1911 Medhjælper paa Kalundborg Apotek og derefter paa Løve-Apoteket i Randers, indtil han 11. Juni 1913 overtog Mariager Apotek, købt ved Kontrakt af 25. Marts s. A. for 175,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 30. Maj 1913. Apoteket drev han til sin Død det følgende Aar, hvorefter det af Enken solgtes til K. L. Faber.



Aage Møller Hansen.

### KAI LEONHARD FABER

købte November 1914 Mariager Apotek for 175,000 Kr. og fik Bevilling dertil 24. November 1914; i 1922 solgte han det til V. N. F. Torstensson og blev derefter Apoteker i Aabenraa.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Aabenraa«).

VALDEMAR NIELS FRANTZ TORSTENSSON.

Født i Kastrup, Taarnby Sogn 8. Juni 1894, S. a. Fabriksmester Melchior Valdemar Torstensson og Alma Therese f. Fleckenstein.

Gift i Fredericia 18. December 1920 med cand. pharm. Margrethe Katrine Pouline Gøtzsche, født i Fredericia 6. September 1895, D. a. senere Biskop Johannes Gøtzsche og første Hustru Ebba f. Kragh; farm. Kandidateksamen Oktober 1916 (II Kar.).

Var Discipel paa Blaagaards Apotek i København fra 15. Oktober 1910, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1914 (II Kar.)

og farm. Kandidateksamen April 1918 (II Kar.). Konditionerede derefter paa Ordrup Apotek, Vesterbro Apotek i København, Grenaa Apotek, Løve-Apoteket i Herning og Løve-Apoteket i Aarhus, indtil han 1. Oktober 1922 overtog Apoteket i Mariager; Bevillingen hertil udstedtes 23. September 1922.



V. N. F. Torstensson.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Havndal (opr. v. Bevill. af 3. August 1903), Gerlev (27. November 1905), Gassum (14. Marts 1906), Assens (4. Februar 1909), Dalbyover (16. Maj 1914), Øster Tørslev (16. Maj 1914), Udbyhøj (31. Juli 1923) og Vester Tørslev (6. April 1925).

Apoteket har Leverance til de distribuerende Læger i Assens, Havndal og Gerlev.

NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Mariager Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>2)</sup> 3. Depart. Registr. 1816, Nr. 838 med Indlæg.



- \*) Originalt Dokument; Skøde til Skolen 4/, 1827 (tingl. i Mariager 1. Aug. s. A.).
- \*) 3. Depart. Registr. 1828, 29, 30, Nr. 137 med Indlæg.
- \*) Originalt Dokument.
- \*) 3. Depart. Registr. 1828, 29, 30, Fol. 257, Nr. 1074.
- \*) Lærebrevet trykt i »Farm. Tidende« 1916 (Aage Schæffer: Mariager Apotek 1816—1916. Et Bidrag til Apotekets Historie).

## RØDBY APOTEK

Ved Bevilling dat. Jægersborg 7. Juni 1701 tillodes det J o a c h i m V o g e l at anlægge et Apotek i Rødby, og der forundtes ham samtidigt Frihed for Skat, Indkvartering og al anden borgerlig Tyngde. Om han har anlagt Apoteket, vides ikke, ligesom nærmere Oplysninger om ham iøvrigt savnes. Over 100 Aar hengik nu, inden der igen var Tale om Oprettelse af Apotek i Rødby.

I 1812 ansøgte Apoteker i Maribo H a n s A n d r e a s E e g e r o d om Tilladelse til at anlægge et Filialapotek i Rødby. Som Motiv for sin Ansøgning anfører han, at »Vejen mellem Maribo og Rødby er meget slet, i Sær om Vinteren, saa at Patienter i Rødby og Omegn ofte maa vente i det ringeste 6 à 8 Timer, inden de kan erholde de dem foreskrevne Lægemedler«. 26. Januar 1813 fik han den ønskede Bevilling, hvori bestemtes: »Apoteket skal bestyres af en duelig Provisor og maa Eegerod derfra forsyne Byen og dens Omegn med Medikamenter; han skal være ansvarlig for den af ham i Rødby holdende Provisor saavel som øvrige Folks Handlinger i Henseende til Apoteket ligesaa fuldt som ved Apoteket i Maribo, ligesom han og jævnlig bør besøge samme, og dermed have nøjagtigt Tilsyn . . . . Endelig ville Vi allernaadigst have fastsat, at Filialapoteket i Rødby bestandig skal tilhøre Apotekeren i Maribo.«<sup>1)</sup> — En Maaned i Forvejen var imidlertid Eegerod død, og hans Enke benyttede ikke Bevillingen. (Biografi af H. A. Eegerod se »Maribo Apotek«, II, S. 82—83).

Eegerods Efterfølger i Maribo F. N. H a n s e n ansøgte ikke om Bevilling til Filialapotek i Rødby; først den næste Apoteker M. H. B r y g g e genoptog Spørgsmaalet og bragte det til Udførelse.

## MADS HANSEN BRYGGE

siden 1815 Apoteker i Maribo, fik 14. Maj 1819 Bevilling til at oprette et Filialapotek i Rødby. Han skulde have det aabnet inden et Aar, skulde holde en duelig og eksamineret Svend og melde dets Istandbringelse til Stiftsfysikus, at det kunde blive visiteret. Han maatte ikke overdrage Rettigheden til nogen anden, og hvis han solgte Maribo Apotek eller døde, skulde den nye Ejer af dette søge særlig Bevilling til Rødby Apotek.<sup>2)</sup>

Allerede Aaret efter maatte Brygge opgive sin Apotekervirksomhed, da han ikke kunde klare sine Forpligtelser.

(Biografi se »Maribo Apotek«).

## CHRISTIAN FREDERIK SCHMIDT

købte ved Kontrakt af 5. December 1820 Maribo Apotek med tilhørende Filialapotek i Rødby til Overtagelse 1. Februar 1821; Bevilling til begge Apoteker fik han 13. April 1821. Det siges ved dette Salg, at Apoteket i Rødby var indrettet i et Lokale, der var lejet for 50 Rdl. Sølv i aarlig Leje. I 1843 solgte han begge Apoteker til P. F. Bagge.

(Biografi se »Maribo Apotek«).

## PETER FREDERIK BAGGE

overtog 1843 Maribo Apotek med tilhørende Filialapotek i Rødby. Ved kgl. Resolution af 10. November 1855 fik han Tilladelse til at sælge Filialapoteket som et selvstændigt Apotek med salgbar Privilegium.<sup>3)</sup> Det averteredes til Salg ved en eneste Auktion 22. December 1856 og solgtes til J. P. C. Fischer.

Bagge var tidligere Apoteker i Nysted, senere i Nakskov.

(Biografi se »Det gamle Apotek i Nakskov«).

— — —  
Som Bestyrere af Filialapoteket i Rødby kan anføres:

Jacob Edvard Lund. Født i Odense 1815, kom til Farmacien 1831 og tog farm. Kandidateksamen 1840 I (haud ill.); Bestyrer af Rødby Apotek (fra 1840?) til 1850; senere Købmand i Faaborg; død som Rentier i Kerteminde 2. Juni 1892.

Hans Frederik Plesner, Bestyrer af Rødby Apotek fra 1850—51 (?). Fik 25. Oktober 1860 Bevilling til at anlægge et Apotek i Farsø. (Biografi se »Farsø Apotek«).

**JENS PETER CHRISTOFFER FISCHER.**

Født i København 1808, død i København 25. Januar 1863.

Kom til Farmacien 1824 og tog farm. Kandidateksamen 1833 II

(haud ill.). Af

hans senere Virksomhed anføres, at han var

Saltraffinadør paa Fanø og derefter Købmand i Silkeborg, indtil han paa ovennævnte Auktion i 1856 købte Rødby Apotek.

Hans Ansøgning om Bevilling resulterede i en justitsmin. Skrivelse af 29. Juni 1857, hvorved det tillodes ham i et Aar at drive Rødby Apotek, og hvis han i dette Tidsrum bestyrede det forsvarligt, kunde han derefter vente at erholde Bevilling som



Rødby Apotek indtil 1920

Apoteker. 1. November 1858 udstedtes Bevillingen. I 1862 solgte han Apoteket til C. F. F. Pedersen.

**CARL FREDERIK FRIIS PEDERSEN**

købte Rødby Apotek ved Kontrakt af 14. Maj 1862 til Overtagelse 1. August s. A. for en Købesum af 28,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 23. September 1862. Han anlagde Ishus<sup>4)</sup> og lod udføre adskillige Forbedringer og Nyindretninger ved Apotekets Lokaler. I 1881 solgte

han Apoteket til C. T. S. Behrend og købte 2 Aar senere Christianshavns Apotek. — Han var i Rødby Indehaver af forskellige offentlige og private Hverv (jvf. II, S. 151).

(Biografi se »Christianshavns Apotek«).

### CHRISTIAN THOMAS SCHAT BEHREND.

Født i Aalborg 10. Oktober 1853, S. a. Organist Carl Ferdinand Behrend og Thomine Marie Frederikke Theodore f. Bruun, død 14. April 1915.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aalborg fra April 1869 til Medhjælpereksamen Januar 1873 ved Aalborg—Hjørring Fysikat (I Kar.), konditionerede et halvt Aar og tog farm. Candidateksamen 1875 II (haud ill.). Konditionerede derefter bl. a. paa Blaagaards Apotek i København og købte Maj 1881 Rødby Apotek til Over-



C. T. S. Behrend.

gelse 1. Oktober s. A. for en Købesum af 115,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 18. August 1881. I September 1911 solgte han Apoteket til O. A. F. Schmidt og Virginia A. E. Petersen og levede derefter som Rentier.

20. Oktober 1909 udnævntes han til Justitsraad.

### ORLA ANDERS FAURSCHOW SCHMIDT

købte Rødby Apotek ved Kontrakt af 16. September 1911 i Forening med cand. pharm. Frk. Virginia A. E. Petersen til Overtagelse 1. Oktober 1911; Købesummen var 195,000 Kr., og Bevillingen udstedtes 25. November 1911 for Orla Schmidt og Virginia Schmidt f. Petersen. Af disse Indehavere blev Officinets Inventar delvis fornyet, ligesom Officinet fik nyt Gulv og Loft (firkantede Felter af lyst Fyrretræ). I November 1917 solgte de Apoteket til V. Møller.

O. A. F. Schmidt blev derefter Apoteker i Aarhus.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Aarhus«).

## VIRGINIA AUGUSTA ENGELKE SCHMIDT.

Født i København 15. Oktober 1884, D. a. Driftsbestyrer ved Vestre Gasværk i København, cand. polyt. Niels Otto Petersen og Virginia Augusta f. Petersen.

Gift 4. November 1911 med Apoteker Orla Anders Faurschow Schmidt (jvf. II, S. 307—08).

Var Discipel paa Vajsenhus-Apoteket i København 1. December 1902—1. August 1906, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1906 (II Kar.), konditionerede paa Jernbane-Apoteket i København November 1906—Februar 1907 og paa Vajsenhus - Apoteket Februar—November 1907 og tog farm. Kandidat-eksamen April 1909 (II Kar.). Konditionerede paa Krone-Apoteket i Esbjerg August—November 1909, paa Jernbane-Apoteket i København November 1909—November 1910 og paa Vajsenhus-Apoteket November 1910—Oktober 1911; blev derefter Apoteker i Rødby (jvf. ovenfor).



Viggo Møller.

## VIGGO MØLLER.

Født paa Daugstrupgaard, Østrup Sogn 12. November 1891, S. a. Forpagter Eduard Viggo Møller og Katharina Dorothea Maria f. v. Federpiel.

Gift i Odense 16. Juli 1918 med Ida Marie Lehmann, født i Nykøbing p. F. 4. Januar 1894, D. a. Bankdirektør (i Odense) Vilhelm Lehmann og Ane Elisabeth f. Meincke.

Discipel paa Løve-Apoteket i Odense Oktober 1907 — Medhjælpereksamen Oktober 1911 (II K.), var  $\frac{1}{2}$  Aar paa H. C. Ørstedes Apotek og tog farm. Kandidat-eksamen Oktober 1913 (II K.). Konditionerede i Lausanne, Bern og Montreux til Juni 1915, derefter  $\frac{1}{2}$  Aar paa Løve-Apoteket i Odense og  $\frac{1}{2}$  Aar i Lausanne; var i 1917 Laborant paa Andelscementfabriken i Nørre-Sundby og overtog nu Apoteket i Rødby ved Bevilling af 2. Januar 1918; Købesummen var 250,000 Kr.; Skødet tingl. 14. Januar 1918.

Apoteksejendommen, beliggende Østergade Nr. 51, nuv. Mtr. Nr. 196 a—198 a, er bygget ca. 1850 og har tidligere været Posthus. V. Møller lod 1920 Ejendommen delvis ombygge. Af Facaden afhuggedes den gamle Oliemaling; Apoteksindgangen flyttedes hen midt for Officinet, og en ny Privatindgang indrettedes; i en nyopført Sidebygning indrettedes Laboratorium, Materialkammer, Kældere m. m.



Rødby Apotek efter Restaureringen 1920.

Apoteket har Haandkøbsudsalg i Holeby, Errindlev og Rødby Havn og Leverance til de distribuerende Læger i Holeby og Errindlev.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Rødby Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

- 1) 5. Depart. Registr. 1811—12—13, Fol. 250, Nr. 65.
- 2) 3. » » 1817—18—19, Fol. 442, Nr. 1084.
- 3) Archiv for Pharmaci og Chemi 1855, 541.
- 4) Det kgl. Sundhedskollegiums Forhandlinger 1877.

# THYHOLM APOTEK I HVIDBJERG

JOHANNES CARL USTVALDT.

Født 28. Juli 1790, S. a. Haarskærer i Viborg Johan Christian Ustvaldt og Suzanne Nielsdatter, død i Ydby Sogn 17. Juli 1830.

Gift 23. Juni 1812 med Georgina Ulrikke Grundtvig, født (døbt?) i København 28. Maj 1790, D. a. Førstelærer ved Holmen og Aftensangspræst ved Vartov, senere Sognepræst til Nørre Snede Søren Jacobsen Grundtvig og Kristine Nørregaard, død i Lemvig 21. Marts 1863.\*)

Var fra 1. Januar 1805 til s. D. 1810 Discipel paa Holstebro Apotek, derefter et Aar Medhjælper paa Varde Apotek og et Aar paa Løve-Apoteket i Svendborg; i April 1812 kom han til København for at faa privat Undervisning til farm. Eksamen, som han bestod 18. Juli 1812 (haud ill.).<sup>1)</sup> I Oktober s. A. ansøgte han om at maatte anlægge et Apotek i Lemvig og fik Bevilling dertil 22. April 1813; indtil 1822 var han Ejer af dette Apotek, som han fra 1818 lod drive ved Bestyrer (jvf. Lemvig Apotek, II, S. 616).

Efter at have solgt Lemvig Apotek ansøgte han s. A. om Bevilling til at anlægge et Apotek paa Thyholm. I sin Ansøgning skriver han, at han nødsagedes til at sælge formedelst de trykkende og besværlige samt saa sure pengemanglende Tider, hvorved han paa en Maade satte sig selv med Kone og 4 smaa Børn i en meget sørgelig Forfatning, der dybt nedbøjede ham under den kvælende Følelse, at han som ung Mand skulde henleve et uvirksomt Liv. Han var paa denne Tid — efter at have boet et Par Aar i Hobro, hvor han 1818—20 var Ejer af Apoteket (jvf. II, S. 487) — Ejer af en Bonde-

---

\*) I »Patriciske Slægter«, II, S. 161 anføres fejlagtigt, at Georgine Ulrikke Grundtvig blev gift med »Apoteker i Vestervig Jørgen Rasmussen Dybang Uswald«. Smst. anføres, at hendes Søster Petrine Marie »23. Juni 1812« blev gift med »Stud. pharm. Johan Christian Carl Uswald«.



gaard i Karby paa Mors. Hans Ansøgning anbefaledes af Amtmanden (11. Juni 1822) og af Stiftsfysikus (3. Juli); Sundhedskollegiet vilde »ikke fraraade« Apotekets Oprettelse, og 4. September 1822 udfærdigedes kgl. Resolution for Anlæg af et Apotek paa Thyholm, og 10. September s. A. fik Ustvaldt Bevilling dertil.<sup>2)</sup>

Han anlagde Apoteket i Søndbjerg. 6 Aar senere solgte han det til C. W. Schønemann og overtog Holmgaard Mølle i Ydby Sogn, hvor han døde 2 Aar senere.

### CHRISTIAN WILHELM SCHØNEMANN.

Født i Middelfart 1795, S. a. Distriktslæge Johan Friederich Ludvig Schønemann og Ane Sophie Birck, død 1853.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København 1811—Maj 1815, da han tog Medhjælpereksamen ved Københavns Stadsfysikat og fik Bevis for, »at han er et dueligt Subjekt i et Apotek«; 30. Juni 1815 bestod han farm. Eksamen (Laud.).<sup>1)</sup> Som »fhv. Feltapoteker« fik han 13. Juni 1828 Bevilling til at drive

Thyholm Apotek, som han havde købt af Ustvaldt for 3000 Rdl.; samtidigt fik han Tilladelse til at drive Handel med »Sild, tør Fisk, Tobak, Salt, Tømmer, Stangjern, Blaar, Brunkul, Hør, Tang, Tjære og Tran«.<sup>2)</sup>

Ved den første Visitats, der afholdtes paa Søndbjerg Apotek efter Schønemanns Tiltræden, udtalte Stiftsfysikus, at han fandt Apoteket »i en saa skjøn og god Orden samt forsynet saa vel med gode og uforfalskede Medicamenter«, at han ikke kunde andet end bevidne Apotekeren sin »fuldkomne Tilfredshed og Fornøjelse«.<sup>1)</sup> 1831 solgte han Apoteket til L. C. Dahlerup. — »Farm. Stat« (1856) anfører om ham: »død som Vejbetjent«.



J. C. Ustvaldt og Hustru.

LARS CHRISTIAN DAHLERUP,

som siden 1823 var Apoteker i Thisted (jvf. Svane-Apoteket i Thisted, II, S. 278) og fra 1824 tillige i Kjettrup (jvf. Fjerritslev Apotek), fik 9. December 1831 desuden Bevilling til Apoteket paa Thyholm med Tilladelse til at lade dette bestyre af en ansvarlig Provisor. Som Forgængereren fik han tillige Ret til Handel med de under denne nævnte «grove Varer», dog paa den Betingelse, at han købte dem i en af Købstæderne i Nørre Jylland og ikke direkte.<sup>5)</sup>

I 1841 solgte han Thyholm Apotek til P. J. Bering, som siden 1832 havde været Forpagter af det.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Thisted«).

PETER JACOB BERING.

Født 24. Juli 1805, S. a. Præst i Hesselager Vitus Bering og Susanne Baggesen, død 4. Maj 1868.

Gift 1832 med Dorteia Amalie Neve, født 17. Januar 1811, død 3. Marts 1885.

Han blev Discipel 1821 og tog farm. Candidateksamen 1830 I (Laud.). I 1832 blev han Forpagter af Thyholm Apotek i Søndbjerg, som han 1841 købte af Dahlerup for 9500 Rdl. og fik Bevilling til 1. Juli 1841. Apoteket drev han til sin Død; kort forinden havde han dog averteret det til Salg.<sup>6)</sup>

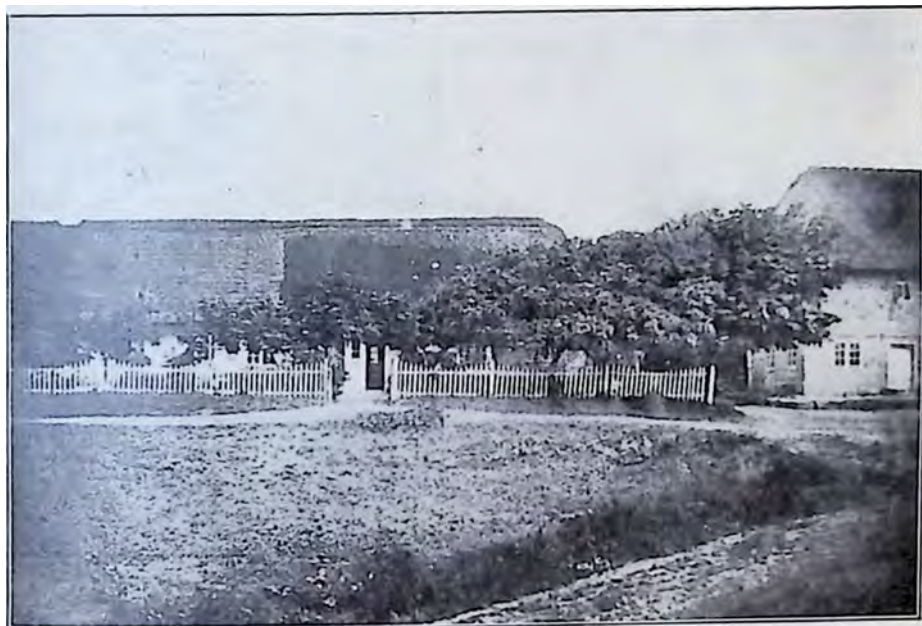
Enken ansøgte om Tilladelse til, i al Fald for en Tid, at fortsætte Driften med den paa Apoteket værende Medhjælper som Bestyrer, uagtet denne ikke var Kandidat. Fysikus anbefalede det ud fra den Betragtning, »at indtil den sidste Tid, da en Medhjælper blev antagen, har Apoteket været besørget af den Afdøde alene, paa Grund af, at Recepturen har været meget ubetydelig, og den Afdøde var meget paapasselig, aldrig fraværende og af godt Helbred«. Kollegiet fraraadede det, og fra 1. August 1868 antog Enken som Provisor cand. pharm. A d a m M ø l m a r k (senere Apoteker i Nysted). I 1869 solgte hun Apoteket til C. A. H a a s t r u p.

CHRISTIAN ALFRED HAASTRUP

købte Thyholm Apotek til Overtagelse 1. Oktober 1869; Købesummen var 12,000 Rdl., og Købet omfattede kun Apotekets Inventar og Varelager, derimod ikke Ejendom. Det var hans Hensigt at ansøge om Tilladelse til at flytte Apoteket fra Søndbjerg til Hvidbjerg,

hvor Distriktslægen boede, og Tilladelsen hertil blev givet ham samtidigt med Bevillingen 27. August 1869.

15. September 1870 afholdtes første Visitats efter, at Apoteket var flyttet til Hvidbjerg, og i Protokollen skrives: »Det maa bevidnes, at det (Apoteket) i saa godt som alle Henseender har vundet. Officinet er meget smukkere og lysere end det gamle, Materialkammeret ulige bedre. Laboratoriet større og adskilt fra Stødekammer-



Thyholm Apotek i Søndbjerg ca. 1868.

rel, Kælderen, saavidt Forholdene har tilladt det, brugbar. Nye Glas og Krukker var anskaffede, og der findes ingen Poser og Papirspakker med mangengang utydelige Navne.«<sup>4)</sup>

C. A. Haastrup solgte 1875 Apoteket til F. C. Meyer og blev senere Apoteker i Tønder, Store Apotek.

(Biografi se »Tønder Apotek«).

### FRANTZ CHRISTIAN MEYER

købte Hvidbjerg Apotek med Ejendom og tilhørende Jorder for 44,000 Kr. til Overtagelse 1. Oktober 1875 og fik Bevilling dertil

28. Oktober s. A. I 1882 solgte han det til C. A. Ballhausen og blev det følgende Aar Apoteker i Mariager.

(Biografi se »Mariager Apotek«).

### CARL ANTHON BALLHAUSEN

købte Hvidbjerg Apotek med tilhørende Jord og Besætning for 60,000 Kr. til Overtagelse 1. Oktober 1882 og fik Bevilling dertil 14. November s. A. Straks efter Overtagelsen lod han foretage forskellige mindre Forbedringer ved Apotekets Lokaler, men allerede 1884 lod han opføre en hel ny Apoteksbygning, den nuværende. Ved Visitatsen 12. Januar 1885 blev det nye Apotek taget i Brug. »Det findes i en smuk enetages Bygning, der ligger op til Landevejen. I Bygningen findes alle de Lokaler, som foreskrives; Officinet med en Receptur er rummeligt og smukt udstyret, forsynet væsentlig med nye Beholdere, Kjælderen og Materialkammeret gode og hensigtsmæssige. Apoteket er forsynet med elektrisk Ringeapparat, har Vagtværelse m. m., samt har godt Drikkevand.«<sup>4)</sup>

C. A. Ballhausen solgte 1891 Apoteket til R. P. I. Andersen og blev senere Apoteker i Korsør og Aalborg.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Aalborg«).

### RICHARD PETER INGEMANN ANDERSEN.

Født i Nørre Sundby 16. August 1858, S. a. Bogholder Christen Andersen og Petrea Marie Laurette f. Kragh, død i Horsens 16. Juli 1926.

Gift i Nørre Sundby 16. August 1892 med Inger Marie Clausen, født i Aalborg 2. Januar 1866, D. a. Købmand i Aalborg, senere Fabrikbestyrer i Karlskrona Peter Georg Clausen og Charlotte Marie Margrethe f. Formann.

Var Discipel paa Nørre Sundby Apotek fra November 1873 til Medhjælpereksamen 19. Oktober 1877 ved Aalborg—Hjørring Fysikat (I Kar.), konditionerede smst. til Oktober 1881 og, efter Militærtjeneste, paa Fuglebjerg Apotek Februar—August 1883; tog farm. Kandidateksamen 1884 II (Laud.) og konditionerede derefter paa Hobro Apotek fra August 1884 til August 1891. Købte Hvidbjerg Apotek til Overtagelse 1. November 1891 for 64,000 Kr. og fik Bevilling dertil 12. Oktober s. A.; i 1895 solgte han det til F. H. M. Eising. Var derefter fra August 1896 til sin Død Købmand og Materialist i Frederikshavn.

Var i Frederikshavn Indehaver af forskellige borgerlige Tillidshverv, bl. a. Kasserer i Handelsforeningen, og blev 1. September 1900 udnævnt til Vicekonsul (for Portugal).

**FREDERIK HELMUTH MARIUS EISING.**

Født i Holstebro 22. November 1868, S. a. Købmand F. P. Eising og Sophie Marie f. Møller.

Gift i København 4. Juni 1918 med Anna Kathrine Skaarup f.



Rich. P. I. Andersen.



F. H. M. Eising.

Jacobsen, født i Rørby ved Kalundborg 25. December 1867, D. a. Bagermester Søren Peter Heinrich Jacobsen og Louise f. Rørbæk.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Vejle fra 1. Maj 1886 til Medhjælpereksamen Januar 1890 (g.), konditionerede  $\frac{1}{2}$  Aar og tog farm. Kandidateksamen 1891 II (g.) og 1892 II (mg.). Konditionerede paa Nørre Farimagsgades Apotek i København fra 1. Februar 1892, til han 1. September 1895 overtog Hvidbjerg Apotek, købt ved Kontrakt af 27. Juni s. A. for en Købesum af 61,000 Kr.; Skødet udstedtes 1. September (tingl. 24. Oktober), Bevillingen 14. Oktober 1895.

28. Februar 1903 solgte han Apoteket til T. J. Skjoldborg Petersen for 74,000 Kr. til Overtagelse 1. September s. A.; Handelen gik tilbage og Skjoldborg Petersen blev Bestyrer og senere

Indehaver af Apoteket i Grindsted. Apoteket i Hvidbjerg solgtes derefter til K. B. G r a a e. — F. Eising boede efter Salget en Del Aar i København og bor nu som Rentier i Aarhus.

KNUD BØRGE GRAAE.

Født 1. Marts 1879 i Aargab Præstegaard, Holmsland Sogn.

Gift 5. August 1904 i Ringkøbing med Elna Kristina Traberg.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Nykøbing p. F. September 1895—Marts 1899, tog farm. Medhjælpereksamen April 1899 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen Oktober 1901 (I Kar.). Konditionerede i Ringkøbing og købte Oktober 1903 Hvidbjerg Apotek til Overtagelse 1. Marts 1904 for 80,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 23. April 1904. I April 1909 købte han en Grund ved Strib for der at anlægge en Ostefabrik; det følgende Aar gik han fallit og maatte opgive baade Apotek og Fabrik til Konkursbehandling. Svigerfaderen, Købmand Traberg i Ringkøbing, gjorde Udlæg i Hvidbjerg Apotek og solgte Oktober 1910 dette til L. C. F. S o d e m a n n til Overtagelse 11. Juni 1911. — Bestyrer (Forpagter) af Hvidbjerg Apotek i Tidsrummet 11. December 1908—11. Juni 1911 var senere Apoteker i Mariager A a g e M ø l l e r H a n s e n.

LEONHARD CARL FREDERIK SODEMANN

købte i Oktober 1910 Hvidbjerg Apotek for 80,000 Kr. til Overtagelse 11. Juni 1911 og fik Bevilling dertil 20. Marts 1911. I 1913 omtales i Visitatsprotokollen forskellige Nyanskaffelser i Officin og Laboratorium, og ved Visitatsen 15. Februar 1917 skrives, at der siden sidste Visitats er opført en ny Tilbygning til Ejendommen, i hvis Stueetage er indrettet et nyt, fuldtud forskriftsmæssigt Laboratorium samt et nyt tiltalende udstyret Vagtværelse; under Laboratoriet 2 nye Kælderrum. — I 1919 solgte han Apoteket til N. M. J. S c h j ø d t og blev 2 Aar senere Apoteker i Hobro.

(Biografi se »Hobro Apotek«).

NIELS MARIUS JENSEN SCHJØDT.

Født i Aaby ved Aarhus 5. August 1882, S. a. Gaardejer Jens Schjødt og Johanne f. Sørensen.

Gift 29. April 1906 med Ellen Margrethe Bergmann, født i Rønne

10. Marts 1884, D. a. Apoteker Johan Julius Bergmann og Elise Johanne Katrine f. Dyring.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Randers fra 1. September 1898 til 20. Februar 1902 og tog farm. Medhjælpereksamen April 1902 (I Kar.). Arbejdede derefter paa forskellige danske og tyske Bryggerier, Eddikebryggerier og Fabriker og gennemgik (1. Februar —1. Maj 1903) et gæringsfysiologisk Kursus paa Alfr. Jørgensens



Thyholm Apotek i Hvidbjerg efter Tilbygningen i 1916.

Laboratorium, konditionerede 1. Januar—1. November 1904 paa Glumsø Apotek og tog farm. Kandidateksamen April 1906 (I Kar.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Fredericia 1. Maj 1906—1. November 1907 og blev derefter Bestyrer (approb. 1. December 1907) af Hjælpeapoteket i Hunborg indtil 1. Maj 1917. I 1919 købte han Apoteket i Hvidbjerg for 138,000 Kr. til Overtagelse 3. September s. A.; Skødet udstedtes 2. September (tingl. 11. s. M.), Bevillingen 15. August 1919. Visitatsprotokollen omtaler i de følgende Aar jævnlige større eller mindre Omforandringer, Udvidelser og Nyan-skaffelser vedrørende Apotekets Lokaler og Inventar. — I 1925 solgte han Apoteket til Frk. M. J. M a d s e n.

N. Schjødt grundlagde 1. Januar 1910 »Thylands kem.-tekn. Fa-

briker« (nu i Hvidbjerg) og er vedvarende Indehaver deraf. Han er f. T. Formand for Sundhedskommissionen for Hvidbjerg—Lyngs Sogne og Formand for Thisted Amts Skytte- og Gymnastikforenings Gymnastikudvalg.

MARIA JENSINE MADSEN.

Født paa Gjelleruplund, Gjellerup Sogn 25. Januar 1882, D. a. Gaardejer, Sognefoged Niels Madsen og Anc f. Christensen.



N. M. J. Schjodt.



Maria J. Madsen.

Var Discipel paa Grindsted Apotek Oktober 1903—August 1906 og derefter paa Ølgod Apotek til 1. Februar 1907, tog farm. Medhjælpereksamen April 1907 (II Kar.), konditionerede  $\frac{1}{2}$  Aar paa Grindsted Apotek og tog farm. Kandidateksamen April 1909 (II Kar.). Konditionerede paa Hornsyld Apotek 1. Maj 1909—1. Februar 1910 og i det følgende halve Aar som Vikar i Hornbæk, København (Stjerne-Apoteket) og Horsens (Svane-Apoteket). Derefter 20. August 1910—1. April 1911 Assistent ved »Statens Planteavls-Laboratorium«, København, 1. April 1911—1. Oktober 1920 Bakteriolog ved »Danmarks geologiske Undersøgelse« og samtidigt 1. Oktober 1920—1. August 1921 Amanuensis ved »Statens Planteavls-Laboratorium«.

Fra 1. August 1921 Indehaver af »Jordbrugslaboratoriet« i Kø-



benhavn, af hvilket Afdelingen for Jordbundsundersøgelser nu drives sammen med Hvidbjerg Apotek, som hun købte ved Kontrakt af 18. Februar 1925 for 155,000 Kr. til Overtagelse 1. Maj s. A.; Bevillingen udstedtes 27. Marts 1925. — Frk. M. Madsen arbejdede i Vinteren 1922 paa Carlsberg Laboratoriet for at sætte sig ind i Brintionmaalinger i Jord for derefter at foretage en Række Undersøgelser med Sammenligninger mellem de bakteriologiske Metoder til Bestemmelse af Jordens Kalktræng og Brintionmaalinger. Modtog i 1923 og 1924 det Raben-Levetzauske Fond til Rejser i Landet for at undersøge Jorden i Forhold til de forskellige Vegetationer (disse Undersøgelser er endnu ikke bearbejdede).

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg paa Jegindø (opr. ved Bevill. af 19. Januar 1893), i Uglev St.by (17. Maj 1912) og i Lyngs St.by (17. Februar 1926).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Hvidbjerg Apotek saa godt som intet Materiale.

<sup>1)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>2)</sup> 3. Depart. Registr. 1822, Fol. 720, Nr. 942 d. med Indlæg.

<sup>3)</sup> » » » 1828, Fol. 79, Nr. 329.

<sup>4)</sup> Visitations Protokol for Thyholm Apothek, autoriseret 12. Juli 1828. (Benyttet <sup>1</sup>/<sub>0</sub> 1828—<sup>2</sup>/<sub>0</sub> 1915).

<sup>5)</sup> 3. Depart. Registr. 1831, Nr. 643.

<sup>6)</sup> Pharm. Tidende 1868, S. 144.

# VESTER HANHERREDS APOTEK I FJERRITSLEV

LARS CHRISTIAN DAHLERUP,

siden 1823 Apoteker i Thisted, fik 18. August 1824 Bevilling til at anlægge et Apotek i Fjerritslev By, Kollerup Sogn, med Forpligtelse til at have Apoteket aabnet inden 1 Aar.<sup>1)</sup> (S. D. blev det fastsat, at Distriktslægen for begge Hanherreder skulde bo i Fjerritslev By;<sup>2)</sup> ved kgl. Resol. af 31. Januar 1818 var det bestemt, at han skulde bo i Kollerup). — Et Par Aar i Forvejen havde fhv. Apoteker i Nykøbing Mors og Nibe J e n s J a c o b s e n under 10. Juli 1822 faaet Bevilling til at anlægge et Apotek i Kollerup, hvilken han dog ikke benyttede (Biografi se II, S. 584).

Om Dahlerup til at begynde med anlagde Apoteket i Fjerritslev By, vides ikke; Sandsynligheden taler dog for, at det lige siden Oprettelsen var beliggende i Kjettrup By, dengang Egnens største By; her fandtes det i al Fald i 1829.\*) Det var indrettet paa »Hvidshøjgaard«, der var og stadig er beliggende i Kjettrup By; den drives nu som almindelig Bondegaard og kaldes almindeligt »det gamle Apotek«; i denne Gaard var Apoteket, indtil det i 1898 flyttedes til Fjerritslev.

Som Bestyrer i Dahlerups Tid kendes M a t h i a s V a l e n t i n v. W ü r t z e n, der bestyrede Apoteket til 1837; hvornaar han er

---

\*) Paa Fjerritslev Apotek benyttes endnu den gamle Giftbog, paa hvis Titelblad er trykt »Giftbog for Fjerritzlev Apothek 1825« (da Protokollen 12. Oktober 1836 blev autoriseret af Stiftsfysikus i Aalborg, rettedes »F. Ap.« til »Apoteket i Hanherred«). Paa Bogens Side 2 er skrevet »ved Apotekets Visitation paa Hvidshøjgaard den 9. Oktober 1829 forefandtes ingen Gift-Attester«. Den første Indførsel i Bogen er dateret 23. Marts 1832.

tiltraadt, vides ikke (i 1827 blev han gift i Kjettrup Kirke med Laurentze Christine Hviid).\*)

L. C. Dahlerup var Apoteker i Thisted 1823—46; samtidigt var han, som nævnt, fra 1824 Indehaver af Kjettrup Apotek, som han solgte 1841 til W. E. Bendixsen, og desuden 1831—41 Indehaver af Thyholm Apotek.

(Biografi se »Svane-Apoteket i Thisted«).

### WILHELM EDVARD BENDIXSEN.

Født i Randers 1809, død i København 16. November 1889.

Gift med Elisabeth Hansine Ovesen.

Han kom til Farmacien 1825, tog farm. Kandidateksamen 1833 I (haud ill.) og fik 15. Juli 1841 Bevilling til Kjettrup Apotek, som han i 1851 solgte til C. A. Jørgensen. Han var senere Proprietær ved Vejle og boede sine sidste Aar som Rentier i København.

Apoteket i Kjettrup havde han fra 1844 bortforpagtet til Frederik Holm. Født i Nakskov 1814, kom til Farmacien 1840 og tog farm. Kandidateksamen 1843 I (Laud.); død 1855 som Købmand i Hobro. Gift med Bonn  Sophie Augustine Eugenie Top, født 1819, død 22. September 1899.

### CHRISTIAN ALBRECHT JØRGENSEN.

Født i København 23. Maj 1800, S. a. Styrmand Peder Jørgensen og Ane Margrethe Lassen, død 3. Februar 1859.

Efter Konfirmationen blev han Discipel hos Assessor pharm. S. C. Ørsted paa Dispensationsanstalten paa Alm. Hospital i København; Læretiden varede 5 Aar, og han konditionerede derefter smst. 1 Aar, paa Apoteket i Roskilde i 2 Aar fra Maj 1822 og paa Svane-Apoteket i København fra Maj 1824; efter privat Manuduktion bestod han 30. September 1824 farm. Eksamen (Laud.).<sup>2)</sup> I 5 Aar, indtil 1835, var han Forpagter af Roskilde Apotek og derefter, ved Bevilling af 11. December 1835, Apoteker i Skive indtil 1847 (se »Dom-Apoteket i Roskilde« og »Løve-Apoteket i Skive«). I 1851

\*) A. M. v. Würtzen. Født i København 20. 1794, discipl. Fred. Hospitals Apotek i København 1811—1814, farm. Eksamen 7. November 1816 (Laud.); Forpagter af Kjettrup Apotek til 1837; Ejer af Tandrupgaard til 1852 og af Trustrupgaard til 1869; død i Køge 10. August 1875.

blev han Apoteker i Kjettrup, Bevilling 18. September d. A., og drev dette Apotek til sin Død.

Siden denne Apotekers Tid er Apotekets Visitatsprotokol bevarret. 17. September 1855 skrives deri, at siden sidste Visitats har Kjettrup Apotek modtaget adskillige Forbedringer. Officiet er indrettet i en ny Bygning (en ny Fløj eller Tilbygning til »Hvidshøjgaard«), i hvilken tillige fandtes tvende Materialkamre, et Pakkammer og Kælder. Apotekets Inventar var dels nyt, dels meget forbedret.

Efter hans Død drev Enken Apoteket et Aarstid med M o u r i t z Severin Friis \*) som Bestyrer, indtil det overtoges af A. Herskind.

#### ANDERS HERSKIND.

Født i Aalborg 3. Januar 1834, S. a. Købmand Frantz Thestrup Herskind og Kristine Dorte f. Hilligsøe, død paa Ørslevkloster 6. Juni 1903.

Gift 16. November 1860 med Elisa Henriette Rebekka de Fønss, født paa Ørslevkloster 31. August 1840, D. a. Ejer af Ørslevkloster, Justitsraad Hans Jørgen Ring de Fønss og Marie f. Richter.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Aarhus fra 1848 til Medhjælpereksamen 1852 ved Aarhus Stiftsfysikat (I Kar.) og tog farm. Kandidateksamen 1855 II (haud ill.). Konditionerede paa Nykøbing Mors Apotek og Løve-Apoteket i Aalborg, indtil han 1860 købte Kjettrup Apotek med tilhørende Landejendom (Hvidshøjgaard) af 2 Tdr. Hartkorn for 25,000 Rdl.; Bevillingen udstedtes 21. Januar 1861.

I 1874 solgte han Apoteket til A. K j æ r og overtog derefter, ved Svigermoderens Død d. A., Hovedgaarden Ørslevkloster i Fjends Herred sammen med Svogeren Fr. de Fønss; ved dennes Død i 1878 blev Herskind Eneejer af Gaarden, som han ejede til sin Død; hans Enke solgte den 1907. \*) — Han var en i vide Kredse afholdt og anset Mand, der beklædte forskellige Tillidsposter indenfor Landvæsenets Omraade. 28. Juli 1894 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

\*) M. S. Friis. Født 1812 i Marslev paa Fyen, til Farmacien 1827, farm. Kandidateksamen 1832 II (Laud.); Købmand i Stubbekøbing, Medhjælper paa Stubbekøbing Apotek 1849—58, Bestyrer af Kjettrup Apotek; død som Materialist i Aalborg.

AXEL KJÆR.

Født 1845 i Straarup, Haderslev Amt.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aabenraa November 1862—Maj 1866 (Medhjælpereksamen ved Fyns Stiftsfysikat), konditionerede 1 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1869 I (haud ill.). Konditionerede i Nakskov og Kerteminde og købte i Februar 1874 Kjettrup Apotek med Hvidshøjgaard og tilliggende 40 Tdr. Land Agerjord og en Moseparcel med Besætning og Avlsredskaber for 29,800



Anders Herskind.



C. F. Holten.

Rdl.; Bevillingen til Apoteket udstedtes 13. Juli 1874. I 1882 solgte han Apoteket til C. F. Holten. 17. Januar 1876 fik han Bevilling til at anlægge et *Hjælpeapotek i Broust*.

Han var senere en Del Aar Bogholder paa Bryggeriet »Limfjorden« i Aalborg og boer nu i Christiansfeld (i »Enkehuset«).

CHRISTOFFER FREDERIK HOLTEN.

Født i København 21. August 1849, S. a. Pakhusforvalter Peter Christian Abildgaard Holten og anden Hustru Frederikke Charlotte Kirstine Heiberg, død i Fjerritslev 16. Maj 1902.

Gift i Randers 24. April 1877 med Juliane Sophie Schou, født i Randers 26. Juli 1855, D. a. Købmand Jacob Schou og Ane Abelone Dalsgaard, død i Kjettrup 21. Februar 1893.

Var Discipel paa Nørrebros Apotek i København fra August 1865 til Medhjælpereksamen Juli 1869 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede  $\frac{1}{2}$  Aar og tog farm. Kandidateksamen 1871 I (haud ill.). Konditionerede paa Svane-Apoteket i Randers og paa Nørrebros Apotek og var derefter Medejer af Svane-Apoteket i Randers fra December Termin 1876 til Juni 1881 (se »Svane-Apoteket i Randers«). Købte i Februar 1882 Kjettrup Apotek med Hjælpeapo-



Apoteket i Kjettrup ca. 1890.

tek i Brovst og tilhørende Avlsgaard (Hvidshøjgaard) med 40 Tdr. Land til Overtagelse 1. Maj s. A. for en Købesum af 86,500 Kr.; Bevillingen udstedtes 29. Juni 1882. — Ved kgl. Resolution af 13. Oktober 1897 blev Brovst Apotek selvstændigt fra 1. August 1898 at regne.

10. Juni 1898 ansøgte C. F. Holten om at maatte flytte Kjettrup Apotek til Fjerritslev By, som efter Anlægget af Nørre Sundby-Fjerritslev Banen var bleven Egnens Midtpunkt, hvor Sygehus og Epidemihus var opført, og hvor der da var Andragende fremme om at lægge Distriktslægeboligen (dette bifaldtes ved kgl. Resolution af 25. August 1898). Ansøgningen blev anbefalet af Distriktslæge, Fysikus og Sundhedskollegium og blev bevilget 25. August 1898 paa

Betingelse af, at Flytningen var tilendebragt inden Begyndelsen af December 1898.<sup>5)</sup>

Det nye Apotek blev indrettet i en paa Hj. af Stationsvej og Aggersundsvej beliggende Ejendom (Mtr. Nr. 20 m), som Holten købte for 17,500 Kr.; den gamle Ejendom i Kjettrup blev med tilhørende Jord solgt for 17,000 Kr. Den første Visitats efter Flytningen fandt Sted 9. Juni 1900, og Apotekets Lokaler og Inventar »fandtes til-



Officinet i Fjerritslev Apotek 1928.

Frisen under Loftet er malet 1915 af Prof. Alfred Jensen. (6 Malerier paa Lærred, lost opsal).

fredsstillende«. — Sammen med Apoteket blev drevet Kolonialhandel.\*)

I April 1902 solgte C. F. Holten Apoteket til J. A. L a s s e n. Kort før Salget lod han Ejendommen vurdere. I Vurderingsforretningen

\* ) Paa Apoteket opbevares de gamle Kassebøger siden 1. Maj 1885; for C. F. Holtens Tid bestaar de af smaa, tynde Kollegiehæfter, et pr. Aar, og Regnskabsaaret regnedes fra Maj—Maj; ved J. A. Lassens Overtagelse anskaffedes en mere moderne Omsætningsbog, og Regnskabsaaret følger fra nu af Kalenderaaret. Jævnside Apoteksregnskabet findes Regnskabet for Kolonialhandelen, hvis Omsætning gennemgaende var ca. halv saa stor som Apotekets.

af 1. April 1902 beskrives den som en 2 Etages Ejendom af 14 Fag, sammenbygget med Naboejendommen; i nederste Etage var Apoteket med Laboratorium (med »Desteler-Dampmaskine«) og Materialkammer samt »Parmasoittejlighed 4 Wærelser«; Ejendommen vurderedes til 22,500 Kr.

JØRGEN ALBERT LASSEN



Aage Jerslev.

købte Fjerritslev Apotek 9. April 1902 til Overtagelse 1. Maj s. A. for en Købesum af 120,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 4. Juni 1902. I 1909 blev »tilbygget et nyt Materialkammer og indrettet et nyt Laboratorium og tilkommet et Skyl-lerum, hvilke Udvidelser betegner en væsentlig Forbedring af Udenomslokalerne«<sup>o</sup>) i 1915 udvidedes Officinet.

Ved Bevilling af 14. September 1903 oprettedes et *Hjælpeapotek* i *Frøstrup*, der blev selvstændigt ved kgl. Resoluition af 27. Marts 1917. I 1917

solgte J. A. Lassen Fjerritslev Apotek til A. Jerslev og blev s. A. Apoteker i Svendborg.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Svendborg«).

AAGE HOLGER CHRISTIAN JENS JOHAN JERSLEV.

Født i Odense 3. Januar 1884, S. a. Overgartner Johan Jensen (Navneforandring til Jerslev 1916).

Gift 10. November 1916 med exam. pharm. Ella Friis-Sørensen, født i Tømmerby 24. Februar 1892, D. a. Læge Søren Sørensen og Sophia Elisa Friis; farm. Medhjælpereksamen Oktober 1912 (I Kar. m. U.).

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra 1. Maj 1900 til farm. Medhjælpereksamen April 1904 (I Kar.), konditionerede smst. ½ Aar og tog farm. Kandidateksamen April 1906 (I Kar.).



Konditionerede paa Løve-Apoteket i Odense 1. Maj 1906—1. Februar 1907, paa Faaborg Apotek 1. Februar 1907—1. November 1910 og paa Krone-Apoteket i Randers 1. November 1910—9. April 1917. Overtog Dagen efter Fjerritslev Apotek, hvortil Bevilling var udstedt 3. April 1917; Skødet udstedtes 12. Juni 1917 (tingl. 23. s. M.). Løste 7. Maj 1917 Næringsbevis som Detailhandler (dog ikke stærke Drikke) og 19. August 1919 som Fabrikant (kemiske Syrer og Præparater).



Vester Hanherreds Apotek i Fjerritslev.

Apoteker Jerslev har ved stadige Forbedringer og Nyanskaffelser søgt at holde Apoteket fuldt paa Højde med Tidens Fordringer. Adskilligt nyt saavel løst som fast Inventar er anskaffet til Officin, Materialkammer og Laboratorium, nyt Skyleanlæg med Vandturbine er indrettet; Apotekets Vindfang blev i 1925 fuldstændigt restaureret, i 1918 blev indlagt Centralvarme.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Aggersund (opr. 8. April 1905), i Vester Svendstrup (opr. 1. Februar 1906) og i Bonderup (opr. 11. Februar 1914); tidligere tillige i Vesløs og i Østerild (disse høre nu til Frøstrup Apotek).

Tidligere havde Apoteket hvert 3. Aar (skiftende med Brovst Apotek) Leverance til den distribuerende Læge i Skovsgaard; nu ingen.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Vester Hanherreds Apotek i Fjerritslev (og det tidl. Kjettrup Apotek) kun faa, spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> 3. Depart. Registr. 1824, Nr. 2106.

<sup>2)</sup> » » » » , Nr. 2099.

<sup>3)</sup> Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.

<sup>4)</sup> Trap: Danmark IV Udg. VI B., S. 139.

<sup>5)</sup> Det kgl. Sundhedskollegiums Forhandlinger 1898, S. 241.

<sup>6)</sup> Fjerritslev Apoteks Visitationsprotokol <sup>18</sup>/<sub>7</sub> 1910.



## NYSTED APOTEK

Det nuværende Apotek i Nysted er oprettet ved Bevilling af 27. Februar 1827 udstedt for S. M. Trier. 2 Gange tidligere havde Oprettelse af et Apotek der i Byen været paa Tale. I 1813 ansøgte cand. pharm. Johannes Preuert \*) om Bevilling til et saadant Anlæg; Sundhedskollegiet fraraadede det (1. November s. A.), og Ansøgningen blev afslaaet. 6. December 1815 ansøgte cand. pharm. Michael Christian Næsted \*\*) om det samme; Sundhedskollegiet fraraadede det igen (16. April 1816), og Ansøgningen blev afslaaet.<sup>1)</sup>

Allerede i Midten af det 18. Aarhundrede var der bosiddende en upriviligeret Apoteker i Nysted. Under Behandlingen af en Giftmordssag (Sognepræst Johan Clausen i Sundby mentes forgivet af Sognepræst Mossins Datter) blev af Aktor fremlagt et Indlæg, dat. 3. Oktober 1755, hvori Læge (?) A. F. Schæffer\*\*\*) erklærer, at han »saa snart Hr. Provst Dorph omstændelig tilmeldte mig om Hr. Clausens Svaghed, og at der tvivledes om, at hand var forgivet, fik ieg af Apotheket her udi Nyested Medicamenter derimod, saavel som udi anden Svagheds Tilfælde.....«<sup>13)</sup>

### SALOMON MEYER TRIER

fik 27. Februar 1827 Bevilling til at anlægge et Apotek i Nysted, om hvilket han havde ansøgt.<sup>2)</sup> Den første Visitats afholdtes 15. Ja-

\*) J. P r e u e r t. Født i Trondhjem 1791; discipl. Løve-Apoteket i Odense 1805—10, farm. Eksamen 1. Maj 1812 (Laud.); Apoteker i Røros i Norge 1821—34; død som Toldembedsmand i Sandefjord 1852.

\*\*\*) M. C. N æ s t e d. Født i København 1785; discipl. Vajsenhus-Apoteket i København 1801—07, farm. Eksamen 27. September 1808 (Laud.); Gæstgiver og Vinhandler i Næstved, død 1845.

\*\*\*) Formentlig en fra Tyskland indvandret Læge eller Kirurg; nærmere Oplysninger kendes ikke, og i K. Carøe: Den danske Lægestand I og II findes han ikke.

nuar 1828, og Apoteket blev ved denne Lejlighed »fundet fuldstændig forsynet med alle anordnede og brugelige Medicinalvarer, og disse med Hensyn til deres Kvalitet saaledes udvalgte, at Enhver med Sikkerhed herfra kan forsyne sig med hvad deraf behøves.«<sup>3)</sup> Trier indrettede Apoteket i Ejendommen Mtr. Nr. 17, nuv. Nr. 78 (Adelgade Nr. 90), som han havde købt af Toldkasserer Petersen for 800 Rdl.; Skøde 20. Marts 1827 (tingl. 26. s. M.).<sup>4)</sup>

I 1830 overdrog han Apoteket til P. I B o y s e n og oprettede s. A. Apoteket i Lyngby (jvf. II, S. 524).

(Biografi se »Lyngby Apotek«).

### PETER INGWER BOYSEN

købte ved Kontrakt af 15. December 1829 (tingl. 21. s. M.) Nysted Apotek med Ejendom, Inventar etc. til Overtagelse 1. Marts 1830 for 14,500 Rdl. Sølv; Bevillingen udstedtes 18. Juni 1830<sup>5)</sup> (tingl. 27. Januar 1834), Skødet 30. Juli 1830 (tingl. 30. August s. A.).

Ved Visitatsen 29. Marts 1834 omtales, at Apoteket nu var henflyttet til et større Lokale; det var indrettet i den nuværende Apoteksejendom, gl. Mtr. Nr. 55 A, nuv. Mtr. Nr. 128 (Adelgade Nr. 28); paa denne Ejendom havde Boysen 24. Januar 1834 faaet Skøde af »Mdm. Møller« (tingl. 25. s. M.).<sup>4)</sup> Den gamle Ejendom solgte han til Købmand P. Reimer (Skøde til denne 29. December 1839).

I 1837 solgte han Nysted Apotek til H. E. S c h e e l og overtog samtidigt dennes Apotek i Tønder (»Alte Apotheke«, I, S. 301); senere var han Apoteker i Stege.

(Biografi se »Stege Apotek«).

### HERMAN EMIL SCHEEL.

Født i København 1805, S. a. Paul Scheel og Annelisè f. Reimerus, død i Nykøbing p. F. 9. December 1849.

Gift (1834?) med Karen Marie Ytting, død 17. Februar 1878.

Han blev 1821 Discipel hos Apoteker G. W. Radicke i Kiel og tog farm. Kandidatsamen i København 1828 II (haud ill.). 1836 overtog han »Alte Apotheke« i Tønder (jvf. I, S. 300), hvilket han det følgende Aar mageskiftede med Nysted Apotek; dette drev han kun nogle faa Maaneder og solgte det til P. F. B a g g e. Scheels Bevilling til Nysted Apotek udstedtes 10. Februar 1838<sup>6)</sup> (tingl. 16. Juli s. A.), 10 Dage efter at Apoteket var overtaget af Efterfølgeren;

Scheel fik Skøde paa Ejendom etc. 13. December 1837 (tingl. 19. Februar 1838).<sup>4)</sup>

H. E. Scheel var derefter indtil sin Død Ejer af »Vilhelmsdal« i Brarup Sogn, Falsters Nørre Herred.

### PETER FREDERIK BAGGE

købte Nysted Apotek til Overtagelse 1. Februar 1838<sup>5)</sup> og fik Bevilling dertil 28. April s. A. (tingl. 16. Juli s. A.);<sup>7)</sup> Skødet udstedtes 25. Juni 1838 (tingl. 16. Juli s. A.).<sup>4)</sup> 1843 solgte han det til A. M ø l m a r k og var senere Apoteker i Maribo (+ Rødby) og i Nakskov.

(Biografi se »Det gamle Apotek i Nakskov«).

### ADAM MØLMARK.

Født i Svendborg 4. August 1817, S. a. Sagfører Abraham Georg Mølmark og Anna Cathrine Henningia Volkersen, død paa Frederiksberg 3. Juni 1889.

Gift i København med Erasmie Nicoline Fog, født i København 18. Maj 1820, død i Frederiksstad, Slesvig, 17. Maj 1853.

Kom til Farmacien 1833 og tog farm. Candidateksamen 1839 I (Laud.). I 1843 købte han Nysted Apotek for 20,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 16. Marts 1843<sup>8)</sup> (tingl. 17. Juli s. A.); Skødet udstedtes 30. Juni 1843 (tingl. 17. Juli s. A.).<sup>4)</sup> I 1847 solgte han Apoteket til F. C. P o n t o p p i d a n.

Om A. Mølmarks Livsførelse efter Salget af Nysted Apotek vides kun lidt. I 1849 omtales han som Feltapoteker ved Lazarettet i Bogense; var derefter Telegrafist i Horsens; 1. August 1868—1. Oktober 1869 var han Bestyrer af Thyholm Apotek i Søndbjerg for J. P. Berings Enke; i Slutningen af 1870erne var han Medhjælper paa Varde Apotek.<sup>9)</sup>

### FRODE CAMILLUS PONTOPPIDAN.

Født paa Bogø 18. August 1812, S. a. Præst smst., senere Sognepræst til Damsholt paa Møen, Børge Pontoppidan og Mette Marie Jansen, død i Nysted 9. Februar 1871.

Gift 1) 1849 med Caroline Haderup, født 23. November 1824, D. a. Grænsekontrollør Haderup, død 2. Juli 1850.

2) 5. September 1851 med Ines Seidelin, født 30. April 1817,

D. a. Apoteker i Skanderborg, Assessor pharm. David Seidelin og Cecilie Ulrikke Sidelmann, død 23. Maj 1889.<sup>10)</sup>

Kom til Farmacien 1828 og tog farm. Kandidateksamen 1837 II (haud ill.). Konditionerede bl. a. nogle Aar i Stubbekøbing og købte Nysted Apotek ved Kontrakt af 5. August 1847 (tingl. 9. August s. A.) for 19,500 Rdl.; Skødet udstedtes 6. Januar 1848 (tingl. 7. Februar s. A.). Bevilling fik han 6. Januar 1848<sup>11)</sup> (kgl. konfirm. 30. September 1848 og 4. Februar 1865; tingl. i Nysted 7. Februar 1848).<sup>7)</sup>

Apoteksejendommen (da Mtr. Nr. 55 A) beskrives i hans Tid som bestaaende af et Forhus paa 19 Fag, Mur- og Bindingsværk med Tegltag, et 2 Etages Sidehus paa 13 Fag, hvori bl. a. et Laboratorium, et Sidehus paa 6 Fag med Stald og Vognremise samt et Baghus paa 7 Fag med Kamre m. m.; alt var brandforsikret for 5010 Rdl.<sup>12)</sup> Apoteket drev han til sin Død. I »Archiv for Pharmaci og Chemi« skrives (1871): »Han var en stræbsom og omhyggelig Apoteker. I sin Kommune beklædte han forskellige Tillidsposter som Borgerrepræsentant m. m. og viste derhos megen Velgjørighed«.

Enken fik 9. December 1872 Tilladelse til at hensidde i uskiftet Bo og fortsatte Apotekets Drift med Bestyrere, indtil det 1. November 1876 overtoges af J. C. A. Pontoppidan. Bestyrere var F. E. Meyer \*) til 1. November 1872 og derefter senere Apoteker i Hornsyld Hartmann Westphal til 1. November 1876.

I Visitatsprotokollen skrives 21. September 1871: »Officinet var i Aar blevet ombygget, smukt udstyret og indrettet samt forsynet for største Delen med nye Flasker og Krukker; Materialkammer, Stødekammer, Laboratorium og Kælder var ogsaa ny hensigtsmæssigt indrettede«.

### JULIUS CHARLES ANDREAS PONTOPPIDAN.

Født i Nakskov 12. Februar 1848, S. a. Apoteker Frederik Andreas Waldemar Pontoppidan og Petrea Louise Cathrine Reiersen, død i København 13. April 1881.

Gift 3. Januar 1877 med Emilie Jeroma Olsen, født 10. Januar

\*) Frederik Ernst Meyer. Født i Rudkøbing 1844, Discipel paa Rudkøbing Apotek 1858—63, farm. Kandidateksamen 1867 I (Laud.). Konditionerede paa Nørrebros Apotek, var Bestyrer af Nysted Apotek 1871—72, og derefter til sin Død 27. Marts 1894 Fabrikant og Materialist i København.

1849, D. a. Købmand i Nykøbing p. F. Johannes Olsen, død 18. Maj 1889.<sup>10)</sup>

Efter at have været nogle Aar i Smedelære blev han Discipel paa Løve-Apoteket i Odense fra Marts 1867 til Medhjælpereksamen Juli 1870 ved Fyens Stiftsfysikat, konditionerede 1 Aar smst. og tog farm. Kandidateksamen 1872 II (haud ill.) og 1873 I (Laud.). Konditionerede derefter paa Gl. Torvs Apotek og Nørrebro Apotek



F. C. Pontoppidan.



J. C. A. Pontoppidan.

i København, indtil han 1. November 1876 overtog Nysted Apotek, købt ved Kontrakt af 3. September s. A. for 64,000 Kr.; Skødet, der udstedtes 15. December 1876 (tingl. 18. s. M.), omfatter foruden Apoteksejendommen Mtr. Nr. 128 med Privilegium etc. en Jordlod Mtr. Nr. 75 c k af Nysted Markjorder; Bevillingen udstedtes 16. November 1876.<sup>7)</sup>

I 1879 solgte han paa Grund af Sygdom (Brystsye) Apoteket til L. L. Mørk Hansen.

#### LORENZ LEVIN MØRK HANSEN

købte Nysted Apotek til Overtagelse 1. August 1879 for 65,000 Kr.; Skødet udstedtes s. D. (tingl. 18. s. M.), Bevillingen udstedtes 29. Oktober 1879.<sup>7)</sup> I 1882 lod han det ene gamle Sidehus nedrive og et nyt 1 Etages grundmuret Hus opføre i Stedet; i 1887 blev den

anden Sidebygning erstattet af et nyopført Bindingsværkshus. I 1883 solgte han Apoteket til A. M. J. D. Vide og blev derefter Apoteker i Bogense.

(Biografi se »Bogense Apotek«).

#### ANTHON MARTIN JULIUS DITLEV VIDE.

Født i Nyborg 1856, død paa Frederiksberg Maj 1926. (Navneforandring fra Andersen).

Gift med Maria f. Wrede, død paa Frederiksberg 15. December 1920.

Var Discipel paa Nyborg Apotek fra Oktober 1870 til Medhjælpereksamen Oktober 1874 ved Fyens Stiftsfysikat (II Kar. prakt., I Kar. teor. Prøve), konditionerede  $2\frac{1}{4}$  Aar og tog farm. Kandidat-eksamen 1879 I (haud ill.). Konditionerede derefter bl. a. paa Nørrebro Apotek i København og købte Nysted Apotek til Overtagelse 1. Marts 1883 for 80,000 Kr.; Skødet udstedtes 10. April s. A. (tingl. 23. s. M.), Bevillingen 6. Juli 1883.) I 1893 solgtes Apoteket til N. A a b l i n g T h o m s e n. A. Vide boede de senere Aar paa Frederiksberg, tilsidst i meget trange Kaar.

I 1892 blev af det Offentlige anlagt Sag mod Apoteker Vide (da Andersen) for »Bedrageri, Forfalskning af Recepter og Overtrædelse af Forordn. af 4. December 1672 m. fl.«. 27. Oktober 1894 blev han ved Nysted Købstads Ekstraret idømt en Maanedes simpelt Fængsel og en Bøde paa 400 Kr. til Nysted Kæmnerkasse. Dommen appelleredes, og ved Overretten blev den (1895) ændret til 100 Kr. i Bøde til Nysted Kæmnerkasse og 200 Kr. i Bøde til Statskassen, subsidiært 14 Dages simpelt Fængsel (se herom iøvrigt »Archiv for Pharmaci og Chemi« 1895, S. 493 ofl. og »Farm. Tidende« 1895, S. 393 ofl.).

I 1903 verserede for Kriminalretten i København en Sag angaaende Forhandling og Fabrikation af »Apoteker Vides Gigttabletter« (se »Archiv f. Ph. og Ch.« 1903).

#### NIELS AABLING THOMSEN

købte Nysted Apotek ved Kontrakt af 12. Januar 1893 for 120,000 Kr. til Overtagelse 1. April s. A.; Bevillingen udstedtes 15. Marts 1893), Skødet 14. December s. A. (tingl. 8. Januar 1894). I Slutningen af 1890erne omforandredes Apotekets Lokaler, hvorved Officinet blev mere rummeligt. I 1910 solgte han Apoteket til J. C. T. Th e m og blev derefter Apoteker i Køge.

(Biografi se »Køge Apotek«).



JENS CHRISTIAN THORVALD THEM

købte April 1910 Nysted Apotek til Overtagelse 1. Oktober s. A. for 140,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 13. August 1910. I 1911 lod han udføre »en Del større Forandringer og Forbedringer, hvorved Apotekets Lokaler er blevet større og mere moderne indrettede.«<sup>3)</sup> I 1912 overdrog han Apoteket til O. C. F. N a n d r u p H a n s e n.

J. C. T. Them var forinden Apoteker i Ebeltoft, senere i Frederikssund.

(Biografi se »Frederikssund Apotek«).

OVE CHRISTIAN FREDERIK  
NANDRUP HANSEN.

Født i Randers 3. Juni 1880, S. a. Grosserer Hans Sophus Hansen og Dina Marie f. Lund.

Gift i Hillerød 2. Maj 1908 med Benedicte Marie Paludan-Müller, født i Vadum 22. September 1879, D. a. senere Slotspræst i Hillerød Bernhard Paludan-Müller og Emmy Louise Jacobe f. Hagemann.

Var Discipel paa Assens Apotek 1. August 1897—1. August 1901, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1901 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1903 (II Kar.). Konditionerede 1. Maj 1903—1. November s. A. paa Esbønderup Apotek, derefter paa Hillerød Apotek til 1. Februar 1906 og derefter paa Vordingborg Apotek til 1. November 1911. Købte Nysted Apotek ved Kontrakt af 23. November 1911<sup>7)</sup> til Overtagelse 1. Februar 1912; Skødet udstedtes 31. Januar 1912 (tingl. 5. Februar s. A.), og Købesummen var 165,000 Kr. (deraf Ejendom = 40,000 Kr., Varer og Inventar = 10,000 Kr.); Bevillingen udstedtes 26. Januar 1912.<sup>7)</sup>

Ved Vurdering til Ejendomsskyld blev Apoteksejendommen Mir. Nr. 128, Adelgade Nr. 28 i 1912 beskrevet som bestaaende af et Forhus med 2 Sidebygninger, alle i 1 Etage; Forhuset og den ene



O. C. F. Nandrup Hansen.

Sidebygning benyttedes til Apotek og Beboelse, den anden Sidebygning til Vaskehus, Kulrum etc.; det samlede Areal udgjorde 2460 Kvadratmeter, hvoraf de 376 var bebygget, og Resten = Gaard og Have.

Apoteker Nandrup Hansen er siden 1916 Medlem af Bestyrelsen (siden 1921 Formand) for Danmarks Apotekerforenings Lolland-Falster Kreds og er Medlem af Overligningskommissionen for Nysted Kommune.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Øster Ulslev og Frejlev (oprettede 19. Januar 1928), og det har Leverance til den distribuerende Læge i Sørup pr. Ø. Ulslev. — Apoteket er ved Bevilling af 27. Juli 1916, indtil 1. Juli 1929, fritaget for Damplaboratorium.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Nysted Apotek kun faa, spredte Optegnelser.

- <sup>1)</sup> Sundhedskollegiet, indk. Sager 1816, 12.
- <sup>2)</sup> 3. Depart. Registr. 1827, Fol. 40. Den originale Bevilling er i Apotekets Eje.
- <sup>3)</sup> Nysted Apoteks Visitations-Protokol. <sup>2</sup>/<sub>1</sub> 1828—<sup>2</sup>/<sub>1</sub> 1915.
- <sup>4)</sup> Nysted Købstads Panteregistre (Landsarkivet).
- <sup>5)</sup> 3. Depart. Registr. 1828—30, Fol. 400, Nr. 1591.
- <sup>6)</sup> 3. » » 1838, Nr. 696.
- <sup>7)</sup> Originalt Dokument i Apotekets Eje.
- <sup>8)</sup> 3. Depart. Registr. 1843, Fol. 41, Nr. 130.
- <sup>9)</sup> Archiv for Pharmaci og Chemi 1849; Pharmaceutisk Stat 1879.
- <sup>10)</sup> »Slægten Pontoppidan«.
- <sup>11)</sup> 3. Depart. Registr. <sup>4</sup>/<sub>1</sub> 1848, 821, X 3019.
- <sup>12)</sup> Brandforsikrings Protokol for Nysted Købstad 1847—1856 (Landsarkivet).
- <sup>13)</sup> Helene Strange: Det falsterske Præstemord. (Loll.-Falst. histor. Samfunds Aarbog for 1918).

## GRAASTEN APOTEK

Det nu bestaaende Apotek i Graasten er, i Lighed med Augustenborg Apotek, oprettet som hertugeligt Hofapotek ved Bevilling af 4. November 1828 udstedt for Hertug Christian Carl Friederich August til Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenburg. Allerede forinden havde dog flere Ansøgninger om Tilladelse til at oprette Apotek i Graasten været til Behandling. I 1820 ansøgte senere Apoteker i Frederikssund Ivar Brinck Seidelin derom men fik Afslag; i 1821 ansøgte Apoteker i Sønderborg D. P. H. Schmidt (I, S. 593) om Tilladelse til at oprette Filialapotek der i Byen men fik Afslag; i 1822 ansøgte cand. pharm. Hieronimus Gottfried Huwald af Flensborg om Bevilling til et selvstændigt Apotek, men ogsaa han fik Afslag.<sup>1)</sup>

Ovennævnte Hertug tog nu Spørgsmaalet op og ansøgte (1825) det slesvig-holstenske Kancelli om Koncession til Apotek. Saavel Sanitetskollegiet i Kiel som den slesvigske Overret var af den Mening — som udtalt ved Behandling af tidligere Ansøgninger om samme Sag — at Byens Beliggenhed i saa kort Afstand fra Sønderborg, Flensborg og Aabenraa ikke nødvendiggjorde et Apotek. Kancelliet holdt navnlig for, at saalænge ingen Læge var bosiddende i Graasten, vilde det mangle paa det fornødne Opsyn med Apoteket. Det indstillede 28. Marts 1826 til Kongen, at Hertugen blev forespurgt, om han, saafremt han fik Tilladelse til at holde Apotek i Graasten, vilde forpligte sig til at yde et passende aarligt Vederlag som Salær til en af Kongen i samme By beskikket Læge; Indstillingen blev bifaldet ved kgl. Resol. af 8. April s. A.<sup>2)</sup>

Hertil vilde Hertugen ikke forpligte sig. Kancelliet indberettede 12. November s. A. dette til Kongen og forelagde samtidigt en ny Ansøgning fra Apoteker D. P. H. Schmidt i Sønderborg om Tilladelse til Filialapotek i Graasten; det indstilledes at forespørge Hertugen,

om han, saafremt Schmidt eller en anden fik Tilladelse til Filialapotek, vilde paalægge sin Livlæge at føre det ellers Distriktslægerne tilkommende Overopsyn med Apoteket; Indstillingen blev bifaldet ved kgl. Resol. af 28. November 1826.<sup>3)</sup>

Hertugens Svar herpaa var, at han vilde paalægge sin Livlæge dette, saafremt han selv fik Koncessionen, ellers ikke. Kancelliet indberettede 29. Maj 1827 dette til Kongen, idet det samtidigt udtalte sin Betænkelighed ved at oprette Apotek i Byen saalænge, at der ingen Læge var bosiddende; det gjorde ogsaa her opmærksom paa, at Hertugens Livlæge, Fysikus Henrici selv — til Huwalds Ansøgning — havde bemærket, at Graasten var en saa ringe By, at en Apoteker ikke kunde bestaa der. Ved kgl. Resol. af 9. Juni s. A. blev Sagen stillet i Bero.<sup>4)</sup>

Det følgende Aar indsendte Hertugen en ny Ansøgning om samme Sag, denne Gang direkte til Kongen, og kunde nu meddele, at der i et Aarstid havde boet en Læge i Graasten, og at denne havde en betydelig Praksis. I Henhold til Kancelliets Indstilling af 7. Oktober 1828 blev der nu, 4. November s. A., udstedt Bevilling for Hertugen til at holde Apotek i Graasten; dog kun saalænge der paa dette Sted var bosiddende en eksamineret og til medicinsk Praksis berettiget Læge; det lovlige Opsyn med Apoteket skulde varetages af Hertugens Livlæge, Fysikus Henrici og derefter af dennes Efterfølger som Livlæge, hvis denne dertil blev befunden dygtig, ellers den derefter kommende Fysikus.<sup>5)</sup>

Til at begynde med lod Hertugen Apoteket indrette og bestyre for egen Regning med cand. pharm. S. F. Grove som Bestyrer men foretrak derefter at lade det bortforpagte. Som den, der tilbød den højeste Afgift, blev L. Henningsen nu, fra 1831, ansat som Forpagter; i denne Stilling fortsatte han ogsaa efter, at de hertugelige Besiddelser var overtaget som den danske Krones Ejendomme efter Hertugens Landsforvisning. I 1863 forsøgte Finansministeriet at faa gennemført en endelig Ordning med Hensyn til Graasten Apotek; det fremsatte Lovforslag (se nedenfor) blev ogsaa vedtaget men naaede ikke at blive realiseret. Efter den prøjsiske Regerings Overtagelse af Hertugdømmerne i 1864 fortsatte L. Henningsen som Forpagter indtil 1866, da han overdrog den til sin Søn V. G. A. Henningsen, som drev Forpagtningen til 1872. Herefter blev Apoteket ved Auktion solgt til A. P. F. Holtermann som selvstændigt, reelt privilegeret Apotek.

Det af Finansministeriet i 1863 fremsatte Lovforslag var saalydende:

»§ 1. Finansministeriet bemyndiges til at afhænde det under de graastenske Besiddelser hørende Apothek i Flækken Graasten.

§ 2. Afhændelsen kan skee underhaanden eller ved offentlig Auction; og bør Salg kun iværksættes, naar der kan opnaaes en Kjøbesum, som staaer i et for Statskassen fordeelagtigt Forhold til den rene Indtægt, der efter muligt nøiagtig Beregning kan udbringes af Eiendommen som Statseiendom.

Motiverne hertil ere:

Efterat der Tid efter anden er ved forskellige Love meddeelt Finansministeriet Bemyndigelse til at afhænde den største Deel af de ifølge Patent af 2den Marts 1853 som Kronens Eiendomme overtagne forhenværende augustenburgske og graastenske Besiddelser i Sønderborg og Aabenraa Amter, og efterat disse Eiendomme nu tildeels ere solgte, efterhaanden som de gjældende Brugscontracter ere udløbne, har man anseet det for rettest ligeledes at afhænde det under de sidstnævnte Besiddelser hørende Apothek i Flækken Graasten, der med en til samme hørende Jordlod og Have er bortforpagtet for et Tidsrum af 15 Aar til St. Hansdag 1866 mod en aarlig Afgift af 600 Rd., hvortil kommer et Beløb af 131 Rd. 60 Sk. aarligt i Renter af en til Apothekets Ombygning i sin Tid anvendt Capital. Bemeldte Apothek er oprindelig anlagt i Medfør af en den forrige Eier af de graastenske Godser den 4de November 1828 meddelt Kongelig Concession til at lade anlægge og drive et Apotek paa Graasten, hvilket Privilegium senere har været bortforpagtet i Forbindelse med den Bygning, der endnu benyttes til Apothek, ligesom Privilegiet ogsaa er medtaget ved Beregningen af den Sum, for hvilken Godserne ere overtagne af Statskassen. Da det imidlertid saavel af Concessionen selv som af de samme forudgaaende Forhandlinger fremgaaer, at Privilegiet har en reen personlig Charakter, vil det bortfalde ved Salget saaledes at Kjøberen, naar han vil fortsætte Apothekets Drift, maa erhverve den dertil fornødne personlige Bevilling af det Kongelige Ministerium for Hertugdømmet Slesvig. Uagtet der altsaa ikke følger noget Realprivilegium med Eiendommen, tør det dog ansees for afgjort, at denne som Apothek har en større Værdi end den, der ligger i Grunden og Bygningerne, navnlig naar vedkommende Kjøber kan gjøre sikker Regning paa, at der vil blive meddelt ham Bevilling til at drive Apotheket, og da det Kongelige Ministerium for Hertugdømmet Slesvig har erklæret sig villigt til at meddele den nuværende Forpagter en saadan Bevilling, naar han blev Eier af Apothekets Grund og Bygninger, har man troet, at der under disse Omstændigheder kunde være Anledning til underhaanden at overdrage ham samme, saafremt han maatte være villig til at betale en Kjøbesum for Eiendommen, der svarer til dennes Værdi, medens man i modsat Fald agter at søge den afhændet ved offentlig Auction, naar den nuværende Forpagtning udløber. Med Hensyn hertil er der i Udkastets § 2 optaget den Bestemmelse, at Afhændelsen kan skee underhaanden eller ved offentlig Auction, hvorimod man, i Henhold til hvad ovenfor er oplyst, har anseet det for uforløst i Lovudkastet at optage nogen udtrykke-

lig Bemærkning om, at der ikke med Eiendommen følger noget reelt Privilegium til Apothekets Drift.«<sup>6</sup>)

## I. TIDSRUMMET 1828—1872.

### SAMUEL FREDERIK GROVE.

Født i København 1. Juni 1802, S. a. Kaptajn i Søetaten Lauritz Jensen Grove og Bodil Margrethe Marie Koss f. Achebye, død i København 16. April 1870.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Næstved Foraaret 1819—Efteraaret 1823 og tog farm. Candidateksamen 30. April 1824 (Laud.). Indrettede Apoteket i Graasten og bestyrede det et Par Aar. Fik 4. Maj 1839 Bevilling til at oprette et Apotek i Frederikssted, St. Croix; 1856 maatte han paa Grund af Sygelighed forlade Vestindien og tog Ophold i København; Apoteket bestyredes indtil hans Død af Lorenz Jacob Benzon Faber.

### LORENZ HENNINGSEN.

Født i Sønderborg 19. Maj 1803, død 25. December 1871.

Gift med Helene Juliane Jacobine Juel, død December 1894, 92¾ Aar gl.

Var Discipel i Kiel og tog, efter at have konditioneret flere Steder, farm. Candidateksamen ved Universitetet i Kiel (I Kar.). I 1830 blev han antaget som Forpagter af Graasten Apotek for 20 Aar; han skulde for egen Regning indrette Apotek og Laboratorium i det af Hertugen dertil givne Hus og skulde i de første 5 Aar svare en aarlig Afgift af 400 Rdl. Cour., de følgende 5 Aar 500 og de sidste 10 Aar 600 Rdl. Apoteket aabnedes 1831, og Forpagtningen regnedes fra d. A.; ved dens Udløb i 1851 fornyedes den for 15 Aar til St. Hansdag 1866; den aarlige Afgift var nu 600 Rdl. samt 131 Rdl. 60 Sk. aarligt i Renter af en til Apotekets Ombygning anvendt Kapital. I 1866 afstod han Forpagtningen til sin Søn V. G. A. Henningsen.

L. Henningsen var tillige Konsul. Han »viste altid en høj Grad af Interesse for sit Kald som Apoteker og nød stor Agtelse for sin Retsindighed og sin varme og mandige Optræden ved enhver Lejlighed, hvor det gjaldt om at forfægte Danmarkens Ret ligeoverfor dens mægtige Fjender i Slesvig og Tydskland.«<sup>7</sup>) Om hans Enke

skrives ved hendes Død, at hun »vil særlig mindes i militære Kredse blandt vore Veteraner fra Krigsaarene 1848—50 og 1864.«<sup>9)</sup>

VALDEMAR GUSTAV ADOLPH HENNINGSEN.

Født i Graasten 5. April 1837, S. a. foregaaende Apoteker, død i Klampenborg 10. August 1917.

Gift 1) paa Frederiksberg 25. Juni 1873 med Johanne Marie Kirstine Balle, født 7. April 1843 i Nordborg, D. a. Apoteker Nicolai



Lorenz Henningsen.



V. G. A. Henningsen.

Edinger Balle og Johanne Kirstine Ammitzøll, død i København Valby 10. September 1899.

2) i København Valby 29. Oktober 1901 med Amalie von Westen f. Pedersen, født i København 2. August 1854, D. a. Grosserer Kaas Pedersen og Ane Pedersen.

Var Discipel paa Hjorte-Apoteket i København fra 1. April 1853 til Medhjælpereksamen i April 1857 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar. ved prakt., II Kar. teor. Prøve) og tog farm. Candidateksamen 1860 I (haud ill.). Konditionerede paa Graasten Apotek 1½ Aar før og 6 Aar efter Candidateksamen og afløste derefter i 1866 Faderen som Forpagter af Apoteket; denne Stilling opgav han 1872, da han, efter eget Sigende, »ikke kunde være der som dansksindet.«<sup>9)</sup> Var derefter, fra 1. Januar 1873, ansat paa Carlsberg Bryggerierne

som Inspektør, senere Overinspektør og Direktør (Driftschef) paa Ny Carlsberg, indtil 1903; ved sit 25 Aars Jubilæum var han Genstand for megen Opmærksomhed og Hyldest fra Over- og Underordnedes Side. Derefter Rentier først paa Frederiksberg, senere i Klampenborg.

V. G. A. Henningsen var Formand i »Det pharm. Understøttelsesselskab« Maj 1904—Maj 1913; i 7 Aar Medlem af Valby-Hvidovre Sogneraad, Medlem af Bestyrelsen for Ny Carlsberg Arbejderlegat og Medlem af Bestyrelsen for Jesuskirken i Valby. Ved »Danmark Samfundet«s Stiftelsesmøde 13. September 1908 valgtes han til overordentligt Medlem af Overbestyrelsen for denne ny Nationalorganisation, til hvilken han var den egentlige Ophavsmand. — 15. Marts 1898 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

V. G. A. Henningsens Forpagtning udløb 31. Januar 1872; Apoteket i Graasten blev af den prøjsiske Regering stillet til Auktion 30. Januar s. A., afholdt i Byen Slesvig. Det solgtes dog først ved en ny Auktion, afholdt 2. April 1872.

## II. GRAASTEN APOTEK EFTER 1872.

ADOLF PETER FRIEDRICH HOLTERMANN

overtog Apoteket 1872 og drev det til 1879.

CHRISTIAN IVAR WÖGER

fra Haderslev købte Apoteket 1879 for 95,000 Rchmk. og drev det til 1884.

ANDREAS GEORG PETERSEN,

Apoteker i Husum, købte Apoteket 1884 og drev det til 1897.

HANS JACOB CHRISTIAN WITT

overtog Apoteket 4. Oktober 1897 og drev det til 1918.

RUDOLF CARSTENS

overtog Apoteket 1. Juli 1918, fik Bevilling 12. Juni s. A. og drev det til 1926.



## ASMUS PHILIP JÜRGENSEN

overtog Apoteket 1926, Bevilling 19. Juli d. A., og drev det til sin Død 3. November 1927.

Han var tidligere Apoteker i Toftlund (se der), boede derefter en Tid i Hamborg, indtil han købte Graasten Apotek. Blev 1927 udnævnt til Ridder af Dannebrog. — Gift i 1923 med Ellen Maria Reuter, D. a. Postgirochef Reuter i Hamborg.

## ANDERS CHRISTIAN ANDERSEN.

Født i Bogense 10. Oktober 1875, S. a. Hotelejer Hans Frederik Andersen og Ane Kathrine f. Knudsen.

Gift i Kolding 10. Oktober 1898 med Dorthea Marie Kirstine Margrethe Møller, født i Kolding 12. August 1876, D. a. Murermester Hans Nielsen Møller og Petrine f. Knudsen.

Var Discipel paa Bogense Apotek 1. September 1891—1. August 1895, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1895 (I Kar.) og farm. Kandidat-eksamen April 1897 (I Kar.). Konditionerede paa Hesselager

Apotek 1. August 1897—1. Februar 1898 og paa Svane-Apoteket i Kolding 1. Februar 1898—1. September 1900; var Apoteker i Mariager 1. September 1900—1. April 1908 (jfr. II, S. 684); Bestyrer af Ulfborg Apotek 1. Maj—1. August 1908 og Medhjælper paa Ferritslev Apotek 1. August—1. November 1908; Bestyrer af Nørresaltum Apotek 1. December 1908—s. D. 1918. Apoteker i Jels fra 1. Oktober 1919, Bevilling 14. April 1921, til 1. April 1928 (se »Jels Apotek«) og derefter fra sidstnævnte Dato Apoteker i Graasten; Købekontrakt 1. Marts, Skøde 2. April, Bevilling 26. Marts 1928.



A. C. Andersen.

Apoteksejendommen er beliggende udenfor Byen, ved Vejen til Sønderborg, lige overfor Graasten Slot. Indgangen til Officinet er i



Graasten Apoteks Ejendom.

Gavlen, Laboratoriet er i en særlig Bygning lige overfor Apoteksbygningen. — I April 1928 paabegyndtes en Forbedring og Omordning af Apotekets Lokaler, og en Del nyt Inventar skal anskaffes.

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Tørsebøl, Ullerup, Varnæs og Kollund.

## NOTER OG HENVISNINGER

- 1) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1822 II, Nr. 47.
- 2) » » » » 1826 II, Nr. 38.
- 3) » » » » 1826 V, Nr. 64.
- 4) » » » » 1827 III, Nr. 66.
- 5) » » » » 1828 V, Nr. 5.
- 6) Pharmaceutisk Tidende 1863, Sp. 35—38.
- 7) Archiv for Pharmaci og tekn. Chemi 1872, S. 95.
- 8) » » » » » 1895.
- 9) Medd. om V. G. A. Henningsen stammer væsentligst fra Skema til »Farm. Stat. 1915«, Skema i E. Dams Samlinger, Farm. Tidende 1908 og Kraks Blaa Bog 1917.

## NEKSØ APOTEK

Apoteket i Neksø er oprettet som Filial-Apotek af Rønne Apotek ved Bevilling udstedt 25. Juni 1830 for C. F. Laurberg. 26. Juli 1858 blev givet Tilladelse til at sælge Filial-Apoteket som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium; Tilladelsen blev dog først benyttet i 1873.

### CARL FREDERIK LAURBERG,

siden 1822 Apoteker i Rønne, fik 25. Juni 1830 Bevilling til at anlægge et Filial-Apotek i Neksø under Tilsyn af den i denne By boende Læge; Filialen maatte i Følge Bevillingen ingen Sinde adskilles fra Hovedapoteket i Rønne, men skulde stedse have fælles Ejer med dette.<sup>1)</sup>

Efter hans Død 18. Juni 1850 købtes begge Apoteker af F. A. Schmiegelow.

(Biografi se »Rønne Apotek«).

### FRITZ ADOLPH SCHMIEGELOW

købte 1850 Rønne Apotek med tilhørende Filial-Apotek i Neksø for en Købesum af 24,000 Rdl. for begge Apoteker; Bevillingen udstedtes 20. Januar 1851. Efter Ansøgning, anbefalet af Sundhedskollegiet, fik han 26. Juli 1858 Tilladelse til at sælge Neksø Apotek som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium.

Efter hans Død i 1862 fortsatte Enken begge Apotekers Drift med Bestyrer, og efter hendes Død i 1866 fik Arvingerne 25. Juli d. A. Tilladelse til at fortsætte Driften i 10 Aar, medmindre Salg fandt Sted forinden. I 1873 solgtes Rønne Apotek til dets Forpagter Ove Dugaard (jfr. II, S. 332), medens Neksø Apotek solgtes til dets Bestyrer F. W. Langbek.

Som Bestyrer af Filial-Apoteket i Neksø kan anføres følgende<sup>2)</sup>:  
 Dominicus Braagh Winther<sup>1)</sup> nævnes i Aarene 1840 og 1843 som Bestyrer; han efterfulgtes formentlig af Hans Jacob Wichmann<sup>2)</sup>, der nævnes som saadan i Aarene 1849 og 1858; han efterfulgtes formentlig af Frederik Christian Sibbern Friis<sup>3)</sup>, der var Bestyrer fra 1862 til 1865 og efterfulgtes af Frederik Wilhelm Langebek, der var Bestyrer fra 1. August 1865, til han 1. Juni 1873 overtog Apoteket som Ejer.

### FREDERIK WILHELM LANGEBEK

købte 1873 Filial-Apoteket i Neksø til Overtagelse 1. Juni s. A.; Bevillingen udstedtes 1. Juli 1873. Købesummen var 15,000 Rdl. for Inventar og Varelager; Apoteksejendommen ejedes i Forvejen af Langebek, idet denne i 1866 havde flyttet Apoteket »til et rummeligere Lokale i en Gaard, som han havde købt.«<sup>4)</sup>\*\*\*\*)

1. September 1873 ansøgte Langebek om at maatte oprette et Hjælpeapotek i Aakirkeby; Ansøgningen blev ikke anbefalet af Sundhedskollegiet og afslaaet af Ministeriet. 4. Oktober 1886 ansøgte Aakirkeby Byraad om at faa et Haandkøbsudsalg i Byen fra Neksø Apotek; Ansøgningen blev ikke anbefalet af Sundhedskollegiet og afslaaet af Ministeriet.<sup>4)</sup>

I 1879 overdrog Langebek Apoteket til L. H. Møller og købte selv Apoteket i Hørsholm.

(Biografi se »Hørsholm Apotek«).

- 
- <sup>1)</sup> D. B. Winther. Født i 1806 i Tyregodlund Præstegaard, Discipel paa kgl. Hof-Apotek i København November 1822—Maj 1827, farm. Kandidateksamen 24. Oktober 1827; Bestyrer af Neksø Apotek og senere Postmester i samme By; død i Neksø 1869.
- <sup>2)</sup> H. J. Wichmann. Født i Rønne 1817, til Farmacien 1832, farm. Kandidateksamen 1840 I (haud ill.); Bestyrer af Neksø Apotek og senere i en lang Aarrække Boghandler i samme By; død som Partikulier i Neksø November 1898.
- <sup>3)</sup> F. C. S. Friis. Født i Kærup 1828, Discipel paa Sorø Apotek 1847—52, farm. Kandidateksamen 1858 I (haud ill.); Bestyrer af Neksø Apotek 1862—65; død som Apoteker i Amerika 22. Oktober 1898.
- <sup>4)</sup> Før Apoteket blev selvstændigt, er det, saavidt det kan oplyses, blevet flyttet hver Gang, det skiftede Bestyrer; i Winthers Tid laa det i Storegade, i Wichmanns Tid i Aasen, i Friis' Tid i Munkegade og i Langebeks Tid først i Storegade og derefter i Nørregade, hvor det nu er beliggende.

## LUDVIG HARTVIG MØLLER

købte November 1878 Neksø Apotek til Overtagelse 1. Maj 1879; Købesummen var 85,000 Kr., Bevillingen udstedtes 12. December 1879. Han lod udføre betydelige Forbedringer af Apotekets Lokaler ved Omlægning og delvis Ombygning; 1883 solgte han Apoteket til F. C. C. Heuckendorff og overtog samtidigt dennes Apotek i Aalborg, Løve Apoteket.

Inden han overtog Neksø Apotek, var L. H. Møller Apoteker i Nordborg.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Aalborg«).

FREDERIK CARL CHRISTIAN  
HEUCKENDORFF.

Født i Haderslev 21. April 1849, S. af Husfoged og Branddirektør i Haderslev Østamt Carl Heinrich Heuckendorff og Marie Simonsen, død i Skodsborg 2. Juli 1913.

Gift i Rønne 7. Maj 1877 med Gabrielle Regine Rønne, født i Rønne 1. April 1846, D. a. Købmand og Skibsreder Hans Peter Rønne og Sofie Thaarup, død i København 10. November 1902.

Var ansat paa forskellige Postkontorer i Aarene 1865—73 og derefter Discipel paa Svane-Apoteket i Odense fra 31. Maj 1873 til Medhjælpereksamen 22. Januar 1875 ved Fyens Stiftsfysikat (II Kar.), konditionerede paa Rønne Apotek 1. Februar 1875—s. D. 1876 og tog farm. Kandidateksamen 1877 I (Laud.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Aalborg 1. Februar—1. Marts 1877 og købte dette til Overtagelse 25. Marts s. A. (se »Løve-Apoteket i Aalborg«); solgte det 1883 til L. H. Møller og overtog samtidigt 11. Juni d. A. dennes Apotek i Neksø; Købesummen var 95,000 Kr., Bevillingen udstedtes 25. September 1883. I 1893 solgte han Neksø Apotek til C. W. N. Q. Helm og boede derefter som Rentier først i Hellerup, senere i København.

Beboere i Svaneke ansøgte 7. Juni 1884 om at faa et Haandkøbs-



F. C. C. Heuckendorff.

udsalg fra Neksø Apotek; Ansøgningen blev ikke anbefalet af Sundhedskollegiet og afslaaet af Ministeriet; næste Aar ansøgte igen om det samme; Kollegiet vilde nu »ikke fraraade« det, og 4. Maj 1885 blev Bevillingen udstedt for Neksø Apotek.<sup>5)</sup>

CARL WALDEMAR NICOLAUS QUATRIÈME HELM  
købte Neksø Apotek til Overtagelse 1. November 1893; Købesum-



Neksø Apoteks Ejendom.

men var 135,000 Kr., Bevillingen udstedtes 8. December 1893. I 1910 solgte han Apoteket til H. Laage og blev derefter Apoteker i Middelfart.

W. Helm var i Neksø Medlem af Byraadet 1. Januar 1903—1. April 1909, Medlem af Ligningskommissionen og senere Overligningskommisær.

(Biografi se »Middelfart Apotek«).

#### HAKON LAAGE

købte i Juni 1910 Neksø Apotek til Overtagelse 1. September s. A.; Bevillingen udstedtes 9. November 1910. I 1913 solgte han Apoteket til A. A. Harild og blev det følgende Aar Apoteker i Kolding.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Kolding«).

## ANTON ARBOE HARILD.

Født i Neksø 16. December 1887, S. a. Avlsbruger, senere Borgmester i Neksø, H. B. Harild og Oliva K. Sonne.

Gift 28. August 1918 med exam. pharm. Sofie Margrethe Hansen, født i Ibsker Sogn 25. August 1891, D. a. Proprietær N. P. Hansen og Anine M. Sørensen; farm. Medhjælpereksamen Oktober 1917 (II Kar.).

Var Discipel paa Neksø Apotek 21. December 1903—Marts 1905 og paa Løve-Apoteket i Næstved Marts 1905—19. August 1907, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1907 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1909 (I Kar.). Konditionerede i Stege 1. Maj 1909—1. Februar 1910, Neksø 1. Februar—1. August 1910, i Schweiz (St. Gallen og Interlaken) 1. Maj 1911—1. November 1913 og paa Østerbro Apotek i Aalborg 1. Februar—1. December 1914. — Købte ved Kontrakt af 9. December 1913 Neksø Apotek til Overtagelse 1. Januar 1915 for 175,000 Kr. Bevillingen udstedtes 24. November 1914, Skødet 14. Januar 1915.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Svaneke (opr. v. Bevill. af 4. Maj 1885), Aakirkeby (19. Juli 1907) og Østermarie (5. Februar 1923). Apoteket har Leverance til den dispenserende Læge paa Christiansø og til de distribuerende Læger i Svaneke, Aakirkeby og Østermarie.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Neksø Apotek kun enkelte, spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> 3. Depart. Regist. 1828, 29, 30, Fol. 405, Nr. 1609 b.

<sup>2)</sup> I Følge de farm. Stater og Bestyrer-Fortegnelser i »Archiv for Pharmaci og Chemi«.

<sup>3)</sup> Sundhedskollegiets Forhandlinger 1866.

<sup>4)</sup> » » » 1873, 1886.

<sup>5)</sup> » » » 1884, 1885.

=====

# SVANE-APOTEKET I RANDERS

## SCHACK LÜNEBORG KØSTER.

Født i Aarhus 5. Oktober 1801, S. a. Apoteker Jacob Jonas Køster og dennes første Hustru Margrethe Christine Selmer, død i Randers 14. Maj 1876.

Gift i Aalborg 26. November 1831 med Henriette Petrine Winkel, født i Aalborg 1. Oktober 1804, D. a. Købmand Søren Winkel og Nicolette Brodera Deichmann, død i Randers 11. Maj 1865.

Han gik i Aarhus lærde Skole og blev efter bestaaet Studentereksamen (Laud.) i 1819 dimitteret til Universitetet. Allerede i sin Skoletid havde han lagt Vind paa Botanik og Farmaci, og efter i 1820 at have bestaaet Examen philolog.-philosoph. (Laud.) blev han Discipel paa Faderens Apotek (Svane-Apoteket i Aarhus); efter i Oktober 1822 at være prøvet af Stiftsfysikus opholdt han sig i København og benyttede »enhver Lejlighed til at uddanne sig«; 16. Juni 1823 bestod han farm. Eksamen (enst. Laud.).<sup>1)</sup> Efter Eksamen konditionerede han et Aarstid paa Gl. Torvs Apotek i København.

Det, væsentligt paa Initiativ af H. C. Ørsted, nylig stiftede »Selskabet til Naturlærens Udbredelse« overdrog ham i 1824 at holde letfattelige Forelæsninger over Naturlæren i de større jyske Byer, i hvilket Øjemed han foretog 2 Rejser omkring i disse i 1825 og 1827. I 1828 vandt han Universitetets Guldmedalje for Besvarelsen af en Opgave vedrørende »Stoffernes hydroelektriske Rækkefølge«, og s. A. fik han Bevilling til at anlægge et kemisk Laboratorium og drive Materialhandel i Randers<sup>2)</sup> og nedsatte sig da der i 1829. Med Støtte navnlig af H. C. Ørsted fik han 16. November 1831 Bevilling til at anlægge et nyt, andet Apotek i Randers<sup>3)</sup>; han maatte herfor udrede en Rekognition paa 5000 Rdl. Sølv, hvoraf de 4000 gik til polyteknisk Lærcanstalt og de 1000 til Randers Fattigvæsen (Be-



villingen blev kgl. konfirm. 4. April 1843, 8. November 1848 og 7. Februar 1865.)<sup>\*)</sup>

Det nye Apotek, der fik Navnet »Svane-Apoteket«, anlagdes samme Sted, hvor det endnu er beliggende; Gaarden, dav. Matr. Nr. 619, Brandforsikrings Nr. 52, ejedes forinden af Oberst Ludvig Frederik von Brock. Det indrettedes i Løbet af Vinteren, og den første Visi- tats afholdtes 28. Juni 1832. I Aarene 1842—52 var cand. pharm. Marcus Selmer<sup>\*)</sup> Bestyrer af Apoteket; ved Bevilling af 12. Januar 1867 blev Sønnen C. J. A. K ø s t e r<sup>\*\*)</sup> Bestyrer (Forpagter) af det; efter dennes Død i November 1870 ledede S. L. Køster igen selv Apoteket, indtil dette fra 1. Januar 1871 overtoges af Sviger- sønnen J. P. K. O b e l.

S. L. Køster blev 13. Juli 1847 valgt til Bestyrelsesmedlem (Di- rektør) i »Danmarks Apotekerforening« og fratraadte i 1872 paa Grund af Svagelighed. 11. Oktober 1849 udnævntes han til Eksami- nator ved farm. Medhjælpereksamen i Aarhus Stift. Han deltog i de skandinaviske Naturforsker møder i 1840, 1847 og 1856. I 1838 valg- tes han til Borgerrepræsentant i Randers og var Raadmand 1847— 58. I 1841 blev han valgt til Stænderdeputeret og deltog i de viborg- ske Stændermøder til 1848; han var kongevalgt Medlem af den grundlovgivende Rigsdag 1848—49 og Landstingsmand 1849—55. En lang Aarrække var han Medlem af Direktionen for Randers Dis- kontobank. —6. Oktober 1851 udnævntes han til Ridder af Danne- brog, 29. April 1858 til Kancelliraad og 22. December 1866 til Ju- stitsraad.

»Justitsraad Køster omfattede sin Gerning som Apotheker med stor Alvor, Kjærlighed og Interesse. Ikke blot ligeoverfor Lægerne og det Apotheket søgende Publikum havde han søgt at opnaa og be-

\*) Marcus Selmer. Født i Randers 8. Oktober 1818; Discipel paa Svane-Apoteket i Randers, farm. Kandidateksamen 1838 II (Laud.); 1842—52 Bestyrer af Svane-Apoteket i Randers; derefter Fotograf i Bergen; død i Bergen som Partikulier 18. Januar 1900.

\*\*\*) Carl Janus Adolf Køster. Født i Randers 7. Juni 1839; Di- scipel paa Svane-Apoteket i Randers 1853 til Medhjælpereksamen 1858 (I Kar.), farm. Kandidateksamen 1862 I (haud ill.); Medhjæl- per paa Svane-Apoteket i Randers og Forpagter af dette 1867 til sin Død 2. November 1870. Fremstillede 1860 »Køsters Mavebitter«, der forhandlede af Faderen; Fabrikationen, som stadig finder Sted i dette Apoteks Kældertage, indehaves nu af fhv. Apoteker F. Kabell (jfr. II, S. 739). — Gift i Randers 28. December 1866 med Kirstine Marie Rasmussen, født i Randers 20. Oktober 1845, D. a. Skomager- mester R. Rasmussen og Juliane Hillerup, død 11. August 1902.

vare en Tillid og Velvillie, som han satte stor Pris paa; men det var ham ogsaa altid en Glæde i hans kraftigste Aar ligeoverfor Haandværkere og Fabrikanter, Husmødre og Andre at være tilrede med det rige Fond af chemisk og teknisk Kundskab, han besad, og bistaa med nye Undersøgelser.«<sup>5</sup>) — I 1877 oprettede han »Henriette Winkels Mindelegat« (2000 Kr.) til Fordel for en trængende Købmandsenke i Aalborg og en trængende ugift Købmandsdatter smst.



S. L. Køster.



J. P. Karmark Obel.

### JENS PETER KARMARK OBEL.

Født i Øsløs paa Hannæs i Vester Hanherred 21. Marts 1836, S. a. Sognepræst Bertel Langballe Obel og Dorothea Cathrine Stub, død i Randers 27. Marts 1909.

Gift i Randers 13. September 1865 med Nicolette Marie Margrethe Køster, født i Randers 16. December 1841, D. a. foregaaende Apoteker, død i Randers 11. Maj 1907.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Aalborg fra Maj 1853 til Medhjælpereksamen Marts 1857 (I Kar.), konditionerede smst. til Maj 1858 og tog farm. Kandidateksamen 1859 II (haud ill.). Konditionerede paa Svane-Apoteket i Randers 1859—64, købte i Januar 1865 Løve-Apoteket i Aalborg, overtog det 16. s. M., fik Bevilling dertil 2. Marts s. A. og drev det til 1870 (jfr. II, S. 608). Overtog derefter fra 1. Januar 1871 Svane-Apoteket i Randers, hvortil han fik Bevilling

8. Marts 1871<sup>o</sup>) (Rekogn. 450 Rdl.); Købesummen var 100,000 Rdl. I December Termin 1876 solgte Obel den halve Andel i Apoteket til cand. pharm. C h r i s t o f f e r F r e d e r i k H o l t e n, som samtidigt blev Medinteressent i Apotekets Drift. I Forening drev de det til Juni 1881, da de solgte det til O. E. Hauberg.

J. P. K. Obel var en Del Aar Medlem af Randers Byraad og arbejdede her navnlig for Byens Anlæg; var Direktør i »Sparekassen for Randers og Omegn« 1885—1909; nærede en varm Interesse for Skyttesagen og alle nationale Foretagender. Blev 28. Juni 1894 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

C. F. H o l t e n var derefter Apoteker i Kjettrup, fra 1898 i Fjerritslev (Vester-Hanherreds Apotek). Biografi, se II, S. 707—710.

#### OTTO ERNST HAUBERG.

Født i København 1. Maj 1851, S. a. Apoteker Jørgen Christian Hauberg og Margrethe Sophie Arboe, død i København 25. August 1923.

Gift i Odense 19. November 1880 med Alma Gædecken, født i Odense 19. Maj 1856, D. a. Grosserer Emil Optatus Gædecken og Nicoline Hansine Christiane Quaade.

Var Discipel paa Christianshavns Apotek fra Maj 1867 til Maj 1868 og paa Nørrebros Apotek i København fra Maj 1868 til Medhjælpereksamen April 1871 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede paa Lyngby Apotek 1. Februar 1872—s. D. 1873 og log farm. Kandidateksamen 1874 II (haud ill.). Konditionerede paa Faaborg Apotek 1. August 1874—1. Februar 1875 og, efter Militærtjeneste, paa Svane-Apoteket i Odense 1. August 1876—1. November 1878 og Løve-Apoteket i Vejle 1. Januar 1879—1. Maj 1881.

Ved Kontrakt af 6. Maj 1881 købte han af Obel og Holten Svane-Apoteket i Randers til Overtagelse 11. Juni s. A. for 330,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 14. Juli 1881 (Rekogn. 1000 Kr.).<sup>o</sup> I 1909 solgte han Apoteket til A. M. L u n d h og boede derefter i København som Partikulier til sin Død. — Ved sit 25 Aars Jubilæum som Apoteker oprettede O. E. Hauberg et Legat med 5000 Kr. til Fordel for værdige trængende i Randers Kjøbstad.

#### ANDREAS MOLBECH LUNDH

købte Svane-Apoteket i Randers ved Kontrakt af 21. Marts 1909 til Overtagelse 1. April s. A. for 592,000 Kr. (incl. Fabrikationen af

»Køsters Mavebitter«); Ejendommen vurderet til 100,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 23. Juni 1909. Allerede det følgende Aar solgte han Apoteket til F. K a b e l l og overtog samtidigt (11. Juni 1910) dennes Apotek i Vordingborg.

A. M. Lundh var tidligere Indehaver af »Det gamle Apotek i Nakskov«.

(Biografi se »Vordingborg Apotek«).



O. E. Hauberg.



F. Kabell.

### FREDERIK KABELL.

Født i København 21. September 1871, S. a. Stationsforstander, Artillerikaptajn Ernst Frederik Kabell og Magnella Kirstine f. Petersen.

Gift 1) i København 8. Maj 1899 med Ebba Marie Faber, født i Tranebjerg, Samsø, 11. Februar 1876, D. a. Apoteker Carl Axel Faber og Charlotte Vilhelmine f. Clausen.

2) i Silkeborg 4. November 1926 med Johanne Jacobsen, født 3. Januar 1896, D. a. Tandlæge S. A. Jacobsen og Anna f. Lauritzen.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Thisted fra 1. August 1886 til Medhjælpereksamen Januar 1890 (g.), konditionerede paa Odder Apotek 1. Februar—1. August 1890 og tog farm. Kandidateksamen 1892 I (mg.). Konditionerede paa Samsø Apotek 1. Februar 1892—1. April 1894 og paa Frederiksberg Apotek 1. December 1894—11.

Juni 1896; fra sidstnævnte Dato Bestyrer af Samsø Apotek (approb. 10. September s. A.) til 31. December 1905 (jvf. II, S. 666). Var Apoteker i Vordingborg (med Hjelpeapotek i Lundby) fra 1. Januar 1906, Bevilling 20. December 1905, til 11. Juni 1910, og overtog derefter d. A., ved Mageskifte, Svane-Apoteket i Randers for 500,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 9. September 1910; i 1919 solgte han dette Apotek til C. M. Redsted-Pedersen.



Svane-Apoteket i Randers.

F. Kabell er Indehaver af Fabr. »Køsters Mavebitter« og Firmaet »J. C. Sabroe«, Randers. Medlem af Randers Byraad (siden 1917) og Medlem af Bestyrelsen i følgende Foreninger og Selskaber: Randers Amts Rekyllkorps (Formand), Den danske Grænseforening, Akts. Randers—Hadsund Jernbane, Akts. Viborg—Faarup Jernbane, Dansk Brændsels Kontrolforening, Foreningen af Amts- og bykommunale Sygekasser, Foreningen af købstadskommunale Elektricitetsværker, Kommunernes Kulkontor, »Akts. Randers Folkebank«, »Akts. Randers Margarinefabrik«, »Provincia, Dansk Forsikrings Akts.«, »Forsikrings Akts. Absalon«, Akts. Færgefarten Fredericia—Strib, Akts. Sallingsund Færgefart, »Forenede Danske Motorejere«, Akts. Dansk Hypotekforening, Akts. Jydsk Luftcompressor. — Blev 24. Marts 1920 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

## CHRISTIAN MARIUS REDSTED-PEDERSEN.

Født i Grynderup 11. Juni 1890. Navneforandring fra Pedersen, C. M.

Var Discipel paa Hobro Apotek August 1907—Marts 1911, tog farm. Medhjælpereksamen April 1911 (II Kar.) og farm. Kandidat-eksamen Oktober 1916 (II Kar.); før og efter Eksamen gjorde han Militærtjeneste, som han 1917 afsluttede som Løjtnant ved Sikringsstyrken. Fra 1. Juni 1917 til 30. April 1919 var han Assistent ved

Smør- og Margarinekontrollens 1. Distrikt (udnævnt 24. Maj 1917, afskediget efter Ansøgning 28. Februar 1919).

I Marts 1919 købte han Svane-Apoteket i Randers (Fabrikationen af »Køsters Mavebitter« medfulgte ikke i Købet) og fik Bevilling dertil 5. Maj 1919. I 1921 solgtes Apoteket til P. O. Christensen til Overtagelse 1. Januar 1922 og samtidigt maatte han overgive sit Bo til Konkursbehandling ved Randers Skifteret.

Er nu Apoteker i Kalifornien.



P. O. Christensen.

## PETER OLUF CHRISTENSEN.

Født i Bursø paa Lolland 4. Juni 1873, S. a. Maltgører Ole Christensen og Marie Birgitte f. Berendtsen.

Gift med Anna Henriette Christensen, født i København 21. Oktober 1871, D. a. Skorstensfejermester Carl Vilhelm Christensen og Laura Natalie f. Buckardt.

Var Discipel paa Maribo Apotek November 1886—Juni 1891, tog farm. Medhjælpereksamen Juni 1891 (g.) og farm. Kandidatexamen Januar 1894 (II Kar.); konditionerede derefter paa Maribo Apotek, Løve-Apoteket i Odense og Gefions Apotek i København. Var fra 1911, Bevilling 31. Oktober d. A., til 1919 Apoteker i Reykjavik (se »Reykjavik Apotek«) og overtog 1. Januar 1922 Svane-

Apoteket i Randers, hvortil Bevillingen var udstedt 22. December 1921; Købesummen var 810,000 Kr., og Skødet udstedtes 2. Januar 1922 (tingl. 6. s. M.).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Svane-Apoteket i Randers en Del spredte Optegnelser.

- 1) Det medicinske Fakultets Eksamensprotokol.
- 2) 3. Depart. Registr. 1828, Nr. 167.
- 3) 3. » » 1831, Nr. 598.
- 4) Bevillingen og de forskellige Konfirmationer findes in originali i Apotekets Eje.
- 5) Nekrolog i »Ny pharm. Tidende« 1876, 161—164.
- 6) Originalt Dokument i Apotekets Eje.



## LØVE-APOTEKET I HERNING

Fhv. Apoteker i Skive **Henrich Sørensen Lund** ansøgte 2. Juni 1831 Kongen om Bevilling til at oprette et Apotek i Gjelleruplund, Gjellerup Sogn, Hammerum Herred, hvortil han var opfordret af en stor Del af Herredets Beboere, der havde 5—6 Mil til nærmeste Apotek; Herredsfoged Landt medgav Ansøgningen sin bedste Anbefaling. Sandsynligvis for at forhindre Anlæget af et saadant Konkurrenceapotek ansøgte Apoteker i Ringkøbing **Hans Leganger Heiberg** 27. September s. A. om Bevilling til at oprette et Filialapotek i Herning By, Herning Sogn, Hammerum Herred.

Stiftsfysikus Randrup i Ribe anbefalede 27. Oktober s. A. et Filialapotek i Herning enten fra Holstebro Apotek eller, hvis dettes Indehaver **H. A. Faber** ikke vilde, fra Ringkøbing Apotek. Amtmand **de Neergaard** anbefalede Heibergs Ansøgning, idet han dog helst saa Sagen ordnet paa den Maade, at en Læge med farmaceutisk Kundskab nedsatte sig i Herredet og fik Tilladelse til samtidigt at holde et lidet Apotek. Sundhedskollegiet anbefalede 12. Januar 1832 Heibergs Ansøgning om Filialapotek i Herning; hertil sluttede Kancelliet sig, og 15. Februar 1832 blev Heibergs Ansøgning bevilget.<sup>1)</sup>

Ved kgl. Resolution af 29. November 1856 blev givet Tilladelse til, at Filialapoteket maatte sælges som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium. Tilladelsen blev benyttet i 1860.

### HANS LEGANGER HEIBERG,

siden 1823 Apoteker i Ringkøbing, fik 15. Februar 1832 Bevilling til »et Medikament-Udsalg, saakaldet Filialapotek« i Herning; det skulde være indrettet inden 1 Aar i færdig og forsvarlig Stand samt forestaaes af en eksamineret Provisor.<sup>1)</sup> Apoteket indrettedes i Ejendommen Østergade nuv. Nr. 22, hvor det var beliggende til 1882.

**H. L. Heiberg** drev begge Apoteker til sin Død i 1834.

(Biografi se »Ringkøbing Apotek«).



## JOHANNES ANDREAS KNUDSEN,

som efter H. L. Heibergs Død blev Bestyrer af Ringkøbing Apotek for Heibergs Enke, fik 4. Februar 1837 Bevilling til begge Apoteker, som han overtog som Ejer ved sit Ægteskab med denne; de 2 Apoteker var vurderet til 16,000 Rdl. r. S. (jvf. II, S. 290).

18. August 1838 fik han Bevilling til (i Herning) at drive Handel med grove Varer (Tømmer, Jern, Tjære, Tran, Tobak, Salt, Hør,



Herning Apoteks Ejendom 1832—1882.

Hamp, Humle, Sild og tør Fisk); 15. September 1848 fik han Bevilling til desuden at handle med Urtekramvarer og Vin.

J. A. Knudsen drev begge Apoteker til sin Død i 1853.

(Biografi se »Ringkøbing Apotek«).

## CHRISTIAN CARL HEIBERG,

som 1. Maj 1856 overtog Ringkøbing Apotek med tilh. Filialapotek i Herning, fik 19. Juni 1856 Bevilling til begge Apoteker (II, S. 292); han havde inden Overtagelsen været Forpagter af Herning Apotek siden 1852. Han ansøgte og fik 29. November 1856 Tilladelse til at sælge Filialapoteket som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium.?) Tilladelsen benyttedes i 1860, da Apoteket overtoges af dets Bestyrer J. C. Møller.

Som Bestyrere af Filialapoteket nævnes: **Jens Gundorph**, der bestyrede det vistnok fra Oprettelsen i 1832, indtil han blev Apoteker i Vestervig ved Bevilling af 31. December 1850. (Biografi se »Vestervig Apotek«).

**C. C. Heiberg**, der var Forpagter fra 1852, til han 1. Maj 1856 overtog Apoteket som Ejer (se ovenfor).

**J. Chr. Møller**, efterfølgende Apoteker, der var Bestyrer fra 1. Maj 1856 til Juni 1860.

### JENS CHRISTIAN MØLLER.



J. Chr. Møller.

Født i Aalborg 1825, S. a. Møllejer Christian Møller og Henriette f. Carstens, død i Herning 4. Juni 1906.

Gift i Viborg 1856 med Zephora Claudine Helene Bagger, født i Viborg 1833, D. a. Apoteker Anton August Bagger og Jacobine Lovise f. Svitzer, død i Herning 1875.

Kom til Farmacien 1840 og tog farm. Kandidatsamen 1846 II (n. c.). Var som ovenfor nævnt Bestyrer af Herning Apotek, da han i 1859 købte dette til Overtagelse Juni 1860 for 16,000 Rdl.; Bevil-

lingen udstedtes 14. Juli 1861. I Skødet af 12. Januar 1861 (tingl. 19. s. M.) overdrog Heiberg ham sin Ret til at drive Apotek i Herning, og det bemærkedes, at foruden den egentlige Apotekernæring havdes Ret til Handel med »grove Varer«, Urtekram og Vin (jfr. under J. A. Knudsen); Skødet omfattede tillige Ejendommen Mtr. Nr. 3 b.) J. C. Møller udvidede sin Ejendom ved Køb af Mtr. Nr. 3 c (Skøde tingl. 15. Juni 1861) og Mtr. Nr. 3 h (Skøde tingl. 6. April 1867). I 1874 solgte han Apoteket til O. P. A. E. Bagger og boede derefter vedblivende i Herning til sin Død.

J. C. Møller var Medstifter af og i mange Aar Meddirektør i Herning Sparekasse; han var meget interesseret i Byens og Egnens

økonomiske Forhold og gjorde meget for dens Fremgang; den Grund, hvorpaa Herning Musæum er opført, skænkede han til Kommunen. 18. Marts 1890 udnævntes han til Ridder af Dannebrog. — Oprettede ved Testamente »Fhv. Apoteker J. C. Møller og Hustrus Legat til Fordel for Enker og ugifte Piger i Herning Kommune« med 15,000 Kr. (vgl. Stadf. af Fundatsen 1909).<sup>4)</sup>

#### OTTO PETER ANTON EMIL BAGGER.

Født i København 25. September 1836, S. a. Toldkontrollør Jacob Andreas Bagger og Hanne Pouline Benedikte f. Hansen.

Gift 1) i København 1870 med Julie Camilla Laura Rasmussen, født 19. Maj 1847. D. a. Snedkermester Jørgen Rasmussen og Eline f. Hansen, død i København 1. Juli 1882.

2) 31. Oktober 1883 med Marie Elisabeth Tolderlund, født paa Holtbjerg ved Herning 7. August 1859. D. a. Bankdirektør Poul Heinrich Eugen Tolderlund (tidl. Ejer af Holtbjerg) og Anine Frederikke Christiane f. Schou.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Viborg fra 1. November 1851 til Medhjælpereksamen Oktober 1855 ved Viborg-Thisted Fysikat (I Kar. prakt., II Kar. teor. Prøve), konditionerede 3 Mdr. paa Ribe Apotek og paa Løve-Apoteket i Aarhus 1. Februar 1856—s. D. 1858 og tog farm. Kandidateksamen 1859 I (haud ill.). Konditionerede paa Stege Apotek 1. Februar 1859—1. Maj 1860 og paa Samsø Apotek 1. Maj 1860—1. November 1867; var derefter Materialist i København (paa Kultorvet) til 1. November 1873. — Ved Kontrakt af 22. September 1873 købte han Herning Apotek med Ejendom (Mtr. Nr. 3 b, c, h) for 42,000 Rdl. til Overtagelse 1. Maj 1874; Bevillingen udstedtes 29. Juni 1874, Skødet 30. April s. A. (tingl. 11. Juli s. A.)<sup>5)</sup> I 1881 solgte han Apoteket til F. V. Gjørup.

Efter Salget flyttede han til København, hvor han fra 1. November 1881 var Revisor i Firmaet »Engelhardt & Lohse«; fra 1883 tillige Kasserer og Næstformand i Københavns Understøttelsesforening (Vestre Afdeling). Nu Partikulier i København.

#### FREDERIK VILHELM GJØRUP.

Født i Thisted 26. December 1853, S. a. Købmand, Bankdirektør, vgl. Agent Lauritz Gjørup og Ane Marie f. Carstensen, død i Herning 25. Juli 1924.



O. P. A. E. Bagger.

Gift 1) 14. Oktober 1881 paa Rudbjerggaard ved Nakskov med Marianne Birgitte Klug, født paa Julianeholm ved Horsens 14. Marts 1857, D. a. Gaardejer Christian Klug, Mai-bølle ved Nakskov, og Andrea f. Aarestrup, død i Herning 16. Februar 1886.

2) 20. August 1887 i Kolding med Andrea Cathrine Kiær, født i Kolding 17. November 1856, D. a. Mægler, kgl. Agent Lave Ernst Kiær og Margrethe f. Petersen, død i Herning 18. Januar 1918.

Var Discipel paa Ringkøbing Apotek fra 1. November 1868 til Medhjælpereksamen 28. November 1872 ved Ringkøbing Fysikat (I Kar.), konditionerede 1 $\frac{3}{4}$  Aar paa Sakskøbing Apotek og tog farm. Kandidateksamen 1875 II (Laud.). Konditionerede 1 Aars Tid paa Gl. Torvs Apotek, var et Par Aar Bestyrer af H. Struers kem. Laboratorium i København, i en Kampagne Kemiker paa Højbygaard Sukkerfabrik,  $\frac{1}{4}$  Aar i Sverige paa en Sprit- og Gærfabrik,  $\frac{1}{2}$  Aar paa Marstrands Bryggerier og en kort Tid paa Krone-Apoteket i København. — Ved Kontrakt af 13. August 1881 købte han Herning Apotek til Overtagelse 1. November s. A. for 130,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 12. Jan. 1882. Kort efter Overtagelsen flyttede han Apoteket til en af ham nyopført Ejendom Østergade nuv. Nr. 24, Hj. af Smedegade; det nye Apotek toges i



F. V. Gjerup.

Brug 1. November 1882. Skøderne til den nye Grund Mtr. Nr. 32 c af Herning og Mtr. Nr. 2 l og 2 n af Laulund tinglæstes 25. November 1882 og 30. Juni 1883. I 1911 solgte han Apotek og Ejendom til C. A. Elm i n g.

F. V. Gjørup var Indehaver af forskellige Tillidshverv i Herning; i mange Aar (fra 1904) Formand i Bestyrelsen for »Hammerum Herreds Spare- og Laanekasse«; en Del Aar Formand i »Kristelig farm. Forening«. 4. April 1913 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.



Herning Apoteks Ejendom 1882—1915.

### CHRISTIAN AASTED ELMING.

Født i Løgstør 22. November 1884, S. a. Bagermester Janus Piselhøj og Julie Margrethe Aasted (Navneforandring 1909).

Gift i København 5. December 1909 med Gudrun Lykke Ewald, født i Løgstør 7. April 1887, D. a. Justitsraad, Herredsfuldægtig Mads Christian Ewald og Kirstine Nielsine Lykke.

Var Discipel paa Nibe Apotek fra 1. August 1901 til 1. Februar 1905, tog farm. Medhjælpereksamen April 1905 (I Kar. m. U.), konditionerede paa Balling Apotek 1. Maj—1. November 1905 og paa



C. A. Elming.

Nibe Apotek 1. November 1905 —1. Maj 1906 og tog farm. Kandidatsamen Oktober 1907 (I Kar.). Konditionerede paa Nørrebros Apotek i København 1. Januar—1. August 1908 og var fra 15. August 1908—5. Oktober 1911 ansat paa De danske Spritfabriker i Aalborg; gennemgik 1909 et gæringsfysiologisk Kursus paa Alfr. Jørgensens Laboratorium.

Købte ved Kontrakt af 17. August 1911 (tingl. 23. September s. A.) Herning Apotek med Ejendom etc. til Overtagelse 1. November s. A. for 315,500

Kr.; Bevillingen udstedtes 21. September 1911, Skødet 16. December s. A. (tingl. s. D.). — Ved Kontrakt af 5. December 1913 købte C. A. Elming Ejendommen Bredgade Nr. 4, Mtr. Nr. 668 (gl.



Løve-Apoteket i Herning, nuv. Ejendom.

Mtr. Nr. 26 m) for 75,000 Kr. og fik Skøde derpaa s. D. (tingl. 13. s. M.). 7. Februar 1914 gav Justitsministeriet Tilladelse til at flytte Apoteket til denne Ejendom, og efter en Del Omforandringer af Lokaler og Tilbygning til Laboratorium, Støderum, Flaskerum, Skyllerum m. m. (samlede Udgifter = 30,000 Kr.) blev det nye Apotek aabnet her 13. Marts 1915. — Den gamle Apoteksejendom solgtes til »Jydsk Telefon Akts.« i Aarhus til Overtagelse 15. Marts 1915.

I Aarenes Løb er foretaget stadige Forbedringer af Lokaler og Inventar, ny Tabletmaskine, Presse, mekanisk Skylleapparat er anskaffet, nyt Dampapparat blev indlagt 1922, ny Skranke indrettet 1928 m. m.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Hammerum (opr. ved Bevill. af 5. Januar 1928).

Tidligere havde Apoteket Leverance til de distribuerende Læger i Videbæk, Vildbjerg, Ikast og Kibæk, nu ingen.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger vedrørende Løve-Apoteket i Herning fandtes kun enkelte, spredte Optegnelser.

- 1) 3. Depart. Registr. 1/2 1832, Nr. 767 med Indlæg.
- 2) Archiv for Pharmaci og teknisk Chemi. 1856, S. 557.
- 3) Originalt Dokument i Apotekets Eje.
- 4) Archiv for Pharmaci og Chemi, 15. Debr. 1909.

---

# LØGSTØR APOTEK

Det nuværende Apotek i Løgstør er oprettet som Filial-Apotek af Nibe Apotek ved Bevilling udstedt 18. April 1832 for O. F. R a m s i n g. Ved kgl. Resolution af 11. Oktober 1893 blev Apoteket selvstændigt.

Allerede 25. Maj 1804 var udstedt Bevilling til Anlæg af et Apotek i Løgstør for cand. pharm. G e o r g F i l i p H e r t z b e r g (se II, S. 581), men han benyttede ikke Bevillingen. En for Apoteker i Nibe J e n s J a c o b s e n 23. August 1816 udstedt Bevilling til Filialapotek i Løgstør blev heller ikke benyttet (jvf. II, S. 584).

## OTTO FABRICIUS RAMSING,

siden 1823 Apoteker i Nibe, fik 18. April 1832 Bevilling til at oprette »et Medikamentudsalg, saakaldet Filialapotek« i Løgstør.<sup>1)</sup> Apoteket indrettedes i en til samme Brug opført Bygning, beliggende paa samme Sted som den nuværende. 1836 solgte han begge Apoteker til F. V. A a b y e.

Den første Visitats afholdtes 14. December 1832, og ved denne Lejlighed roses Ejendommens smukke Indretning og Inventarets gode Beskaffenhed. I 1834 omtales, at »en liden Hauge ved Apotheket begynder at opdyrkes med officinelle Urter, af hvilke alt adskillige havde lykkedes ret godt.«<sup>2)</sup>

(Biografi se »Nibe Apotek«).

## FREDERIK VILHELM AABYE

fik 10. December 1836 Bevilling til Nibe Apotek med tilhørende Filialapotek i Løgstør. 1846 solgte han begge Apoteker til Forpagter af Løgstør Apotek C. P. H ø y g a a r d og blev senere, ved Bevilling af 30. December 1850, Apoteker i Odder.

(Biografi se »Odder Apotek«).



## CHRISTIAN PETER HØYGAARD,

siden 1836 Forpagter af Løgstør Filialapotek, fik 24. December 1846 Bevilling til dette og Moderapoteket i Nibe; Skøde paa begge Apoteker med Ejendomme etc. fik han 26. Juni 1847 (tingl. 3. Juli s. A.). I 1874 solgte han begge Apoteker til Forpagter af Løgstør Apotek A. M. Nielsen.

Ved Visitatsen 24. Oktober 1853 omtales, at siden sidst var Bygningen undergaaet betydelige Forbedringer, et nyt Laboratorium med Destiller-Apparat og Tørreovn var indrettet, paa Loftet var anbragt Reoler til Opbevaring af Glas, Krukker etc., og ligeledes var ved Kælderen foretaget hensigtsmæssige Forandringer. I 1862 anføres, at en ny Sidebygning var opført og taget i Brug; deri var indrettet Lokaler til Opbevaring af Vegetabilier, Støde- og Skærekammer samt en Kælder.<sup>3)</sup>

(Biografi se »Nibe Apotek«).

## ANNÆUS MARINUS NIELSEN

fik 25. Juni 1874 Bevilling til Nibe Apotek med tilhørende Filialapotek i Løgstør; Købesummen for begge Apoteker var 40,000 Rdl., og Skødet udstedtes 19. April 1874 (tingl. i Nibe 23. Maj s. A. og i Løgstør 27. Maj s. A.); Overtagelsen fandt Sted 1. Maj s. A. Købet af Løgstør Filialapotek omhandlede Ejendom med Gaard og Haveplads (under Mtr. Nr. 76) samt en Toft, som Høygaard ejede ved Skøde af 10. Juli 1852. — I 1891 udvidedes Apoteksejendommen med en mindre Tilbygning, hvori bl. a. 2 Apotekskældere.

28. August 1884 fik A. M. Nielsen Tilladelse til at bortforpagte Løgstør Apotek (for 8 Aar). Og efter Ansøgning af 15. September 1893 fik han 11. Oktober s. A., efter Anbefaling af Sundhedskollegiet, Tilladelse til at sælge Løgstør Filialapotek som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium.<sup>2)</sup> Det solgtes s. A. til dets Forpagter C. V. O. C. Andersen.

(Biografi se »Nibe Apotek«).

— — —  
Som Bestyrere af Løgstør Filialapotek kendes fra O. F. Ramsings Tid: C. W. Kauffmann, Seidelin og Borgen.

Carl Wilhelm Kauffmann. Født i København 18. Februar 1809, til Farmacien 1823, farm. Kandidatsamen 1832 II (Laud.); cand. med. & chir. 1840 (haud ill.), Læge i Linæa ved Silkeborg og i Holstebro; død 31. Juli 1844.

Seidelin, formentlig = senere Apoteker i Ringe Frederik Herman Ludvig Marx Seidelin.

Borgen, formentlig = Hans Eggert Borgen; født i Varde 1807, til Farmacien 1822, farm. Kandidateksamen 1831 II (haud ill.); konditionerede nogle Aar og var senere Købmand i Slagelse; død 14. April 1864.

De derefter følgende Bestyrere (Forpagtere) var: Chr. P. Høyggaard, Forpagter 1836—1846 (se ovenfor).

Frederik Ludvig Bruun, Bestyrer 1846—1856, senere Apoteker i Sæby Jyll. (se II, S. 649—50).



Løgstør Apotek.

Kristian Tullin Petersen, Bestyrer 1856—1859, senere Apoteker i Thisted, Svane-Apotek, og København, Gl. Torvs Apotek (se II, S. 597—98).

Johan Emil Mohr, Bestyrer 1859(?)—1866. Født i Nykøbing p. F. 22. November 1814, til Farmacien 1837, farm. Kandidateksamen 1840 II (haud ill.); Medhjælper paa forskellige Apoteker, Brygger i Nysted, Provisor i Løgstør, senere nogle Aar i Udlandet og derefter Agent i Randers; død 7. Maj 1880.

Annæus Marinus Nielsen, Bestyrer 1866—1874 (se ovenfor).

Nicolai Valdemar Bauer Park, Bestyrer 1. Maj 1874—s. D. 1884, derefter Forpagter til 1. Maj 1888; senere Apoteker i Roskilde, Svane-Apotek, og Frederiksberg, Allé Apotek (Biografi se »Frederiksberg Allé Apotek«).

C. V. O. C. Andersen, efterfølgende Apoteker, Forpagter 1. Maj 1888 (Approbation 11. April s. A.)—1. November 1893.

## CHRISTIAN VILHELM OLUF CÆCILIAN ANDERSEN.

Født i København 11. Oktober 1855, S. a. Stationsforstander og Postmester (i Taastrup) Peter Christian Andersen og Sofie Ulrikke Hadberg.

Gift 1) 10. August 1888 i Nørre Sundby med Ida Jensine Amalie Larsen, født i Nørre Sundby 1. September 1866, D. a. Skrædermester Thomas Christensen Larsen og Ane Marie f. Nielsen, død 6. Marts 1905.

2) 9. Juli 1906 i Aarhus med Margrethe Karoline Lenbroch, født i Aarhus 4. Oktober 1876, D. a. Bagermester Carl Christian Lenbroch og Anna Christine f. Jensen.

Var Discipel paa Ny-Apotek i København 14. Februar 1871 til Medhjælpereksamen Oktober 1874 og tog farm. Kandidateksamen Januar 1885 (haud ill.). Konditionerede i Aarene 1875—1888 i Nykøbing p. F. (Løve-Apotek), Køge, Skive (Løve-Apotek), Nekst, Vesterborg, Slagelse (Svane-Apotek), Viborg (Nyt Apotek), Nørre Sundby, Høver og Aalborg (Løve-Apotek). Var derefter Forpagter af Filialapoteket i Løgstør fra 1. Maj 1888, indtil han i 1893 overtog dette som Ejer (jvf. ovenfor under A. M. Nielsen); Bevillingen udstedtes 13. Oktober 1893<sup>2</sup>); Købesummen var 125,000 Kr. (Ejendom: 15,000, Varer og Inventar: 7000, Privilegium 103,000 Kr.). I 1912 solgte han Apoteket til M. A. B j ø r n - J e n s e n.

I Aarene 1893—1912 udførtes adskillige Forbedringer ved Apotekets Lokaler, Ejendommen og Privatlejligheden. Laboratoriet forsynedes med Dampapparat, ligesom Inventaret i samtlige Lokaler Tid efter anden fornyedes; nyt Stødekammer indrettedes; Gulvene i Laboratorium og Officin fornyedes. Ejendommens Facade mod Gaden blev cementeret; de gamle Fortove omkring Huset optoges og lagdes paany i Cement. — 18. Juni 1906 fik C. V. O. C. Andersen Bevilling til at anlægge Hjælpe-Apoteker i Aars og Aalestrup. Disse Apoteker oprettedes ved kgl. Resolution af 11. Januar 1905 (enten som selvstændige Apoteker eller som Hjælpeapoteker efter Justitsministeriets nærmere Bestemmelse), og 10. Januar n. A. forespurgte Ministeriet Apoteker Andersen, om denne vilde paatage sig Anlægget af disse Hjælpeapoteker (som under alle Forhold vilde blive oprettede), og hertil erklærede han sig villig (se iøvrigt under Aars og Aalestrup Apoteker).

Efter Salget af Løgstør Apotek bosatte Apoteker Andersen sig med sin Familie i København; med det Maal for Øje muligt at kunne

opnaa et personligt Privilegium forlod han i nogle Aar periodevis sit Hjem og konditionerede paa forskellige Apoteker, bl. a. i Kjellerup og Skelskør.

### MAGNUS ALEXIS BJØRN-JENSEN.

Født i Nyborg 7. September 1874, S. a. Herredsfuldmechtig, Justitsraad M. Jensen og Adolfine f. Bjørnsen.

Gift 1900 med Thea Kirstine Nielsen, født 24. April 1876, D. a.



C. V. O. C. Andersen.



M. A. Bjørn-Jensen.

Gaardejer Niels Kristian Jensen og Maren f. Thomsen, død 30. Juli 1926.

Var Discipel paa St. Knuds Apotek i Odense fra September 1890 til Marts 1894, tog farm. Medhjælpereksamen April 1894 (II Kar.), farm. Kandidateksamen Juni 1896 (II Kar.) og konditionerede derefter paa Løve-Apoteket i Herning til Februar 1912. — Købte ved Kontrakt af 14. November 1911 Løgstør Apotek og fik Skøde derpaa 3. Februar 1912 (tingl. 21. s. M.); Bevillingen, der udstedtes 1. Februar 1912, omfattede tillige Hjælpeapotekerne i Aars og Aalestrup for Resten af den Tid, hvori de var bevilgede Forgængerer.

Apoteksejendommen, Torvegade, Mtr. Nr. 75 a, udvidedes 1914 med Parcellen Mtr. Nr. 75 b, hvorpaa opførtes en Sidebygning til

Skyllerianlæg, Pakrum etc.; iøvrigt er Ejendommen og Inventaret i Aarenes Løb moderniseret og forbedret.

— — —

Apoteket har siden April 1927 Leverance til den distribuerende Læge i Ranum.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Løgstør Apotek kun enkelte, spredte Optegnelser.

- 1) 3. Depart. Registr. 1832, Nr. 883.
- 2) Originalt Dokument i fhv. Apoteker C. V. O. C. Andersens Besiddelse.
- 3) Løgstør Apoteks Visitatsprotokol.

---

---

# NORDBY APOTEK PAA FANØ

Apoteket i Nordby paa Fanø er oprettet som Filialapotek af Varde Apotek i 1832 og blev selvstændigt i 1848 som et Apotek med personelt Privilegium.

## RUDOLF HELMS,

siden 1800 Apoteker i Varde, fik 3. Oktober 1832 Tilladelse til at oprette et Filialapotek paa Fanø.<sup>1)</sup> Den Ejendom, hvori Apoteket indrettedes og var til 1848, findes nu ikke mere.

Efter hans Død det følgende Aar fortsatte Enken Apotekernes Drift med Sønnen, efterfølgende Apoteker A. F. H e l m s som Provisor (jvf. II, S. 464).

(Biografi se »Varde Apotek«).

## ANDREAS FRIDSCH HELMS

overtog 1837 Apoteket i Varde med tilhørende Filialapotek paa Fanø ved Bevilling af 12. August d. A. Apoteket i Varde drev han til 1869 (jvf. II, S. 466), men Filialapoteket fik han 9. Maj 1848 Bevilling til at overlade til sin Broder C. A. H e l m s, der som Ejer maatte drive det som selvstændigt Apotek.

(Biografi se »Varde Apotek«).

— — —

I Tidsrummet 1843—1848 blev Filialapoteket paa Fanø bestyret af cand. pharm. C. H. C. A. L. W. B e a t u s D o d t. Født i Fredensborg 25. November 1817; 1832 Discipel paa Nykøbing Mors Apotek, farm. Kandidateksamen 1839 I (haud ill.); konditionerede forskellige Steder og var 1843—48 Bestyrer af Fanø Apotek; derefter fra 1850—1886 ansat ved Toldvæsenet; skønliterær Forfatter; død i Fredensborg 16. Marts 1901.

**CHRISTIAN AUGUST HELMS.**

Født i Varde 12. August 1813, S. a. Apoteker, Assessor pharm. Rudolf Helms og anden Hustru Mathilde Augusta Fridsch, død 3. Juli 1885.

Gift 24. April 1847 med Karen Benedikte Thorsen, født 4. December 1807, D. a. Købmand i Varde . . . Thorsen, død 23. Juli 1892.<sup>2)</sup>

Kom til Farmacien 1828, tog farm. Kandidateksamen 1836 I (Laud.) og konditionerede bl. a. paa Varde Apotek.<sup>3)</sup> Ved ovennævnte Bevilling af 9. Maj 1848 overtog han Apoteket paa Fanø; Bevillingen var gældende for ham og hans Hustru i deres Le-



C. A. Helms.



Apoteksejendommen i Nordby 1848—1892 og 1911—1920.

vetid. Han indrettede ved Overtagelsen Apoteket i den Ejendom, hvor det var beliggende til 1892 (se Billede S. 757).

I 1880 ansøgte han om Tilladelse til at bortforpagte Apoteket; Ansøgningen anbefaledes af Sundhedskollegiet og blev bevilget 31. Januar 1881. Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift i Henhold til Bevillingen af 9. Maj 1848; efter hendes Død blev Privilegiet »til at anlægge og drive et Apotek paa Fanø« opslaaet ledigt 11. August 1892.

Forpagtere af Apoteket var: R. A. C. Helms\*) fra 1881—1884 og Louis d'Arrest fra 1884 (Approbation 19. Juni d. A.) til 1892. L. d'Arrest var senere Apoteker i Balling.

### ALFRED VIGGO SCIAWITZKY DALBERG

fik 2. November 1892 Bevilling til Apoteket paa Fanø. Han flyttede det til den Ejendom paa Hovedgaden, hvori det var til 1911 (se Billede S. 759). 15. Januar 1900 fik han Bevilling til at oprette et Apotek i Borup paa Sjælland og fratraadte Fanø Apotek 1. November s. A. (Privilegiet til Fanø Apotek blev opslaaet ledigt 20. Januar 1900 med den Klausul, at den nye Bevillingshaver først kunde overtage Apoteket, naar Dalberg begyndte Driften af Borup Apotek).

(Biografi se »Borup Apotek«).

### CARL ANTON POULSEN

fik 18. April 1900 Bevilling til Apoteket paa Fanø og overtog det 1. November s. A. 30. April 1910 fik han Bevilling til Jernbane-Apoteket i København og fratraadte Fanø Apotek 15. August s. A. (Privilegiet til dette blev opslaaet ledigt 14. Maj 1910).

(Biografi se »Jernbane-Apoteket i København«).

### CARL FREDERIK MØLLER

fik 2. Juli 1910 Bevilling til Apoteket paa Fanø og overtog det 15. August s. A. I Ejendommen fandtes da foruden Apoteket og den dertil hørende Privatlejlighed paa første Sal tillige en Manufaktur-

\*) Rudolf Andreas Christian Helms. Født i Varde 25. November 1854, Discipel paa Løve-Apoteket i Vejle August 1871—August 1874, farm. Kandidatsamen 1879 I (Laud.); kond. bl. a. paa Midelfart Apotek og var 1881—84 Forpagter af Fanø Apotek; Direktør for Sukkerfabrik i Childers i Queensland 1884—1912; nu Rentier paa Frederiksberg.



handel og 2 Privattejligheder.<sup>4)</sup> Da Apotekets Lokaler var meget fugtige, Kælderne oversvømmedes ved Højvande, flyttedes Apoteket i 1911 tilbage til den Ejendom, hvori det var 1848—92.

C. F. Møller fik 20. December 1916 Bevilling til at anlægge det nyoprettede Apotek i Reberbanegade i Aalborg men sendte Bevil-lingen tilbage og fik 12. December 1917 Tilladelse til at opgive den og vedblivende være Apoteker paa Fanø.



Apoteksejendommen i Nordby 1892—1911.

I 1920 købte han den paa Hovedgaden i Nordby liggende tidligere Postbygning (opført 1897) og ansøgte om Tilladelse til at flytte Apo-tekets hertil, da de gamle Lokaler var for smaa og utidssvarende. Amtslægen anbefalede Andragendet, »saafremt man overhovedet ønskede at bevare et Apotek paa Fanø«, og Sundhedsstyrelsen fandt 7. Februar 1920 intet at erindre imod, at der blev givet Tilladelse til den planlagte Flytning, som derefter bevilgedes.<sup>5)</sup> Efter forskellige Ombygninger og Istandsættelser fik Apoteket i denne Ejendom (se Billede S. 760) lyse og rummelige Lokaler, tørre Kældere, Laborato-rium etc. samt indlagt Vand, Gas og Elektricitet.

10. September 1920 fik C. F. Møller Bevilling til Ringe Apotek, som han overtog 1. December s. A.; først 1. December 1921 overtoges Fanø Apotek af den nye Bevillingshaver A. C. C. L e r c h e.

(Privilegiet til Fanø Apotek blev opslaaet 18. September 1920 og paany, da den første Bevillingshaver N. O. Nielsen opgav Bevillin-



Apoteksejendommen i Nordby (siden 1920).

gen, 15. August 1921; i Opslaget forpligtedes den nye Bevillingshaver til at afkøbe C. F. Møller Apoteksejendommen i Nordby).

(Biografi af C. F. Møller se »Ringe Apotek«).

#### NIELS OSCAR NIELSEN

fik 28. December 1920 Bevilling til Fanø Apotek men fik 8. August 1921 Tilladelse til at opgive Bevillingen. 2. Oktober 1922 fik han Bevilling til Apoteket i Gudumholm.

(Biografi se »Gudumholm Apotek«).

#### AUGUST CHRISTIAN CARL LERCHE.

Født i København 7. Februar 1872, død i Nordby paa Fanø 21. Juni 1925.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Kolding 1. August 1889—1. December 1892, tog farm. Medhjælpereksamen Januar 1893 (mdl.), konditionerede paa Løve-Apoteket i Svendborg 1. Maj—1. Oktober 1893 og tog farm. Kandidateksamen Januar 1895 (III Kar.) og Januar 1896 (II Kar.). Konditionerede paa Glumsø Apotek 1. November 1896—1. Februar 1897, paa Nørrebros Apotek 1. Februar 1897—1. Maj 1898, var et Aarstid i Amerika og derefter Materialist i København Oktober 1900—Marts 1904. Konditionerede de følgende Aar indtil 1. Juli 1909 i Ringkøbing, Hadsten, Lyngby, Aarhus (St. Pauls Apotek), Horsens (Svane-Apotek) og Ribe; derefter i Augustenborg, Løgumkloster, Haderslev og Basel til 1. Juli 1914; paa Elefant-Apoteket i Holbæk 1. Juli 1914—1. November 1919 og derfra til Svane-Apoteket i Aalborg, indtil han 1. December 1921 overtog Fanø Apotek. Bevilling hertil fik han 27. Oktober 1921 og drev Apoteket til sin Død.

(Privilegiet til at drive Nordby Apotek paa Fanø blev opslaaet ledigt 15. December 1925).



N. K. K. Petersen.

### NICOLAI KARL KRISTIAN PETERSEN.

Født paa Frederiksberg 6. August 1878, S. a. Møller Peter Carl Petersen og Ane Marie Petersen.

Gift i København 31. Januar 1915 med Olga Emilie Olsen, født i København 14. August 1884, D. a. Musiker Thorvald Wilhelm Olsen og Ane Katrine Olsen.

Var Discipel paa Vajsenhus-Apoteket i København 29. April 1895—September 1898, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1898 (I Kar.) og farm. Kandidateksamen April 1900 (II Kar.). Konditionerede paa Løve-Apoteket i Kolding 1900—1904, paa Christianshavns Apotek 1908—1921, et halvt Aar (i 1921) paa Sønder Boulevards Apotek og i Fredensborg 1924—26. Fik 11. Februar 1926 Bevilling til Nordby Apotek og overtog det 1. April 1926; Købesummen var

52,000 Kr. for Ejendom, Inventar og Varelager, Skødet udstedtes 1. April 1926.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Sønderho (opr. ved Bevilling af 15. August 1911).

Flere Gange, bl. a. i 1916, da C. F. Møller fik Bevilling til Apoteket i Aalborg (i Reberbanegade), og i 1925, efter A. C. C. Lerches Død, var Spørgsmaalet om at nedlægge Nordby Apotek under Behandling af de forskellige Autoriteter. Da Øens Beboere stadigt arbejdede meget ivrigt paa at beholde Apoteket og var villig til at yde Bidrag til dets Subventionering, blev Tanken om Nedlæggelse dog hver Gang opgivet.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Fanø Apotek kun enkelte, spredte Optegnelser.

- 1) 3. Depart. Registr. 1832, Nr. 1255.
- 2) Stamtavle over Slægten Helms.
- 3) Farm. Stat 1843.
- 4) Oplysninger meddelte i »Farm. Tidende« 1910.
- 5) Sundhedsstyrelsens Aarsberetning 1920.



## NORDBORG APOTEK

I »Histor. Taschenbuch« anfører Schmidt<sup>1)</sup>, at før 1796 var der ingen bosiddende Læge i Nordborg; fra d. A. blev der ansat en Distriktskirurg, som i Følge sin Bestalling maatte dispensere de fornødne Lægemidler, som han skulde købe paa et privilegeret Apotek. Som omtalt, II, S. 638, forestod senere Apoteker i Frederikssund Ivar Brinck Seidelin i sin Egenskab af Medhjælper paa Sønderborg Apotek (1812—15) i 1 Aar Distriktskirurg Bakkes Filial i Nordborg.

I Kirkebogen for Nordborg Sogn omtales, at 30. April 1750 begravedes »Apotekerens Sr. Vettes Hustru«; nærmere Oplysninger om denne Apoteker savnes.<sup>2)</sup> — Det nuværende Apotek er oprettet 1835.

### NICOLAI EDINGER BALLE.

Født 1. Juli 1807, S. a. Krigsraad, Distriktslæge Johan Otto August Balle og første Hustru Anna Sophie Ovesen, død 9. August 1881.

Gift 12. Oktober 1839 med Johanne Kirstine Ammitzbøll, født 3. Juni 1819, død paa Frederiksberg 7. Februar 1905.<sup>3)</sup>

Var farm. Kandidat fra Kiels Universitet. Efter Indstilling af Ty-ske Kancelli resolverede Kongen 31. Juli 1835, at der maatte udstedes Bevilling for N. E. Balle til at oprette et Apotek i Nordborg paa Als<sup>4)</sup>, og 11. August s. A. udfærdigedes Bevillingen (vgl. konfirm. 1. Juli 1842 og 24. Februar 1855).<sup>5)</sup> I 1872 solgte han Apoteket til L. H a r t v i g M ø l l e r.

Apoteket indrettedes paa samme Sted, hvor det endnu er beliggende. Til Ejendommen hørte i Balles Tid ca. 20 Tdr. Land, og ved Siden af Apoteket drev han Landbrug; Ladebygningen er senere nedrevet og erstattet med Udhus; selve Apoteksejendommen er iøvrigt ikke gennemgaaet væsentlige Ændringer i det Ydre siden den Tid.

LUDVIG HARTVIG MØLLER

købte Apoteket ved Kontrakt af 19. Januar 1872 til Overtagelse 1. Maj s. A.; Bevillingen (»Extensionen«) udstedtes af Overpræsidenten for Schleswig-Holstein og er dat. Kiel 13. Marts 1872.<sup>6)</sup> Han lod foretage en Del Forbedringer og mindre Ombygninger af Apotekets Lokaler; 1. November 1878 fratraadte han Apoteket, som var solgt til E. C. M. H o l s t.

Var senere Apoteker i Neksø og i Aalborg.  
(Biografi se »Løve-Apoteket i Aalborg«).

I Tidsrummet 1878—1919 ejedes Nordborg Apotek af følgende 8 tyske Apotekere\*):

ERICH CARL MATHIAS HOLST,

fra 1872—78 Apoteker i Haderslev, Hjorte-Apoteket (I, S. 131), overtog Nordborg Apotek 1. November 1878 for en Købesum af 53,000 Rchmk.; Bevillingen udstedtes 3. Februar 1879. I 1889 solgte han det.

FRIEDERICH MARIUS HIPP

»fra Hamborg« fik Bevilling til Nordborg Apotek 21. November 1889. I 1900 solgte han det.

CHRISTIAN ANDREAS OSCAR HAASTRUP

købte Apoteket i Nordborg ved Kontrakt af 26. November 1900; Købesummen for Privilegiet var 60,000 Rchmk. (indført i Grundbogen 8. Oktober s. A.); Bevillingen udstedtes 3. Januar 1901. I 1904 solgte han Apoteket.

S. a. Apoteker i Hvidbjerg og Tønder Christian Alfred Haastrup og Catharina Erica Petrea Beier. Tysk cand. pharm.; Apoteker i Nordborg 1901—04, senere i Ahrensöl i Holsten og i London (det tyske Apotek). Under Krigen var han interneret (1914—18), hvilket gav hans Helbred et Knæk, saa at han Aaret efter (1919) afgik ved Døden; begr. paa Skærbæk Kirkegaard.<sup>6)</sup>

\*) Meddelelserne vedrørende disse stammer væsentligst fra Dokumenter i Nordborg Apoteks Arkiv.

**PAUL AXEL WIND**

købte Apoteket i Nordborg ved Kontrakter af 25. Februar og 8. Marts 1904 og fik Bevilling 24. Marts s. A.; Købesummen for Privilegiet var 80,000 Rchmk.; i 1906 solgte han Apoteket og blev s. A. Apoteker i Augustenborg (se II, S. 436).

**FRIEDRICH WILHELM BRUNO SCHULZE**

købte Apoteket ved Kontrakt af 16. Maj 1906 og fik Bevilling 9. Juli



Nordborg Apotek.

s. A.; Købesummen for Privilegiet var 90,000 Rchmk.; i 1910 solgte han Apoteket.

**OTTO JULIUS WALDEMAR VOGEL**

købte Apoteket ved Kontrakt af 17. Maj 1910 og fik Bevilling 6. Juli s. A.; Købesummen for Privilegiet var 85,000 Rchmk.; i 1913 solgte han Apoteket.

**HANS JENSEN,**

fra 1905—1910 Apoteker i Haderslev, Hjorte-Apoteket (I, S. 133), købte Apoteket i Nordborg ved Kontrakt af 17. April 1913 og fik Bevilling 1. August s. A.; i 1917 solgte han Apoteket.

ERNST HOTZE

købte Apoteket i Nordborg ved Kontrakt af 20. December 1916 og fik Bevilling 15. Februar 1917; Købesummen for Privilegiet var 95,000 Rchmk.; i 1919, til Overtagelse 1. Juli s. A., solgte han Apoteket til H. P. J. Petersen.

HANS PETER JULIUS PETERSEN.



H. P. Jul. Petersen.

Født i Sorø 7. Oktober 1881, S. a. Købmand Jens Christian Petersen og Maren Sofie f. Jensen.

Gift i Flensborg 12. Maj 1909 med Emma Cathrine Dahl, født i Husby i Angel 19. Oktober 1886, D. a. Mejeribestyrer Jes Dahl og Anna Marie f. Hansen.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Vejle fra 1. September 1898 til 1. August 1902, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1902 (II Kar.), konditionerede paa Sønderø Apotek 1. November 1902—1. Maj 1903

og tog farm. Kandidateksamen Oktober 1904 (II Kar.). Konditionerede i Nordborg 1. Januar 1905—1. April 1906, i Schweiz (Lenzburg, Bern, Fleurier) 1. April 1906—1. Juli 1907, i Stenlille 1. September 1907—1. Maj 1908, i Hjørring (Løve-Apotek) 1. Maj 1908—1. September 1910, i Haderslev (Hjorte-Apotek) 1. September 1910—1. Juli 1916 og i Kolding (Løve-Apotek) 1. August 1916—1. Juli 1919. — Købte ved Kontrakt af 24. Marts 1919 Apoteket i Nordborg til Overtagelse 1. Juli s. A.; Skødet udstedtes 19. Oktober 1920, Bevillingen 19. Januar 1921. — Apoteksejendommen er beliggende meget smukt i Udkanten af Byen, Storegade Nr. 62, med en stor Have ned til Nordborg Sø. Apotekets Lokaler er i de senere Aar underkastet en gennemgribende Restaurering. Apoteker H. P. J. Petersen er Formand for Skolekommissionen i Nordborg og Medlem af Bestyrelsen for Danmarks Apotekerforenings sønderjyske Kreds.



Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Svenstrup Stationsby  
(opr. 1. Januar 1925).

## NOTER OG HENVISNINGER

- 1) Schmidt: Historisches Taschenbuch über die Entstehung der Apoteken.  
Flensburg 1835.
- 2) Kirkebogen for Nørborg paa Als 1621—1776, udg. af E. Høyer Møller  
(Danske Saml. I R., VI B.).
- 3) Lengnicks Stamtavler.
- 4) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1835, IV, Nr. 65.
- 5) Originalt Dokument i Apotekets Eje.
- 6) Apoteker P. Tofts Optegnelser vedrørende Apotekerne i Tønder.

## GRAM APOTEK

Af Tyske Kancellis Indstilling til Kongen (dat. 19. Oktober 1838) om Oprettelse af et Apotek i Gram fremgaar, at dette Spørgsmaal flere Gange har været bragt paa Bane af Godset Grams Administrator. Kancelliet har næret Betænkeligheder ved at foreslaa Oprettelsen, bl. a. fordi der kun saa kort Tid (fra 1829) der paa Stedet har været en bosiddende Læge, som selv dispenserer Medicin, hvilken Foranstaltning indtil videre formentes at være tilstrækkelig. Kancelliet indhenter i 1838 de lokale Autoriteters Erklæringer, og af disse fremgaar, at Sanitetskollegiet i Kiel foreslaar Oprettelsen af et Filialapotek i Gram fra Hjorte-Apoteket i Haderslev, da dette Apotek antagelig vil lide mest ved Oprettelsen af et selvstændigt Apotek; Kollegiets Chef foreslaar dog et selvstændigt Apotek, da en Filial kun kan blive en ufuldkommen Institution; Fysikatet foreslaar ligeledes et selvstændigt Apotek, medens Amtmanden er stemt for et Filialapotek. Den slesvig-holstenske Regering mener, at et selvstændigt Apotek i Gram godt kan bestaa, ligesom den store Afstand fra Naboapotekerne bevirker, at et saadant Nyanlæg ikke i særlig Grad kan skade disse. Hertil slutter da Kancelliet sig og indstiller, som ovenfor anført, om Oprettelsen. Indstillingen gaar ud paa, at der meddeles cand. pharm. A. R. J e b e n s Privilegium til Apoteket, naar han har erlagt en Rekognition af 3200 Rdl. til det akademiske Kvæstur ved Kiels Universitet, samt at Apoteket hvert andet Aar skal visiteres af Fysikus i Haderslev.<sup>1)</sup>

### ANTON REINHOLD JEBENS.

15. Januar 1839 indstillede Tyske Kancelli til Kongen, at der udfærdigedes Bevilling for A. R. Jebens til at anlægge og drive et Apotek i Gram, da denne nu havde indbetalt den i Oprettelses-Ind-

stillingen fastsatte Rekognition paa 3200 Rdl.; 19. Januar underskrev Kongen da Bevillingen.<sup>2)</sup>

A. R. Jebens blev cand. pharm. fra Kiels Universitet i 1833 (I Kar.); han konditionerede i Frederiksstad, da han fik Bevilling som Apoteker. (Paa Bredsted Apotek var i 1834 en »Provisor Jebens«).<sup>2)</sup>

### JAMES OGELWIE THISTED

var Indehaver af Gram Apotek fra 1857 til 1866, da han solgte det til H. N. Levin sen.

J. O. Thisted var forinden Apoteker i Stege, senere i Frederiksværk.

(Biografi se »Frederiksværk Apotek«).

### HANS NICOLAI LEVINSEN.

Født i Ringkøbing 1823, død i Gram 15. Oktober 1883.

Gift med Eline Levinsen, død 23. September 1908.

Blev Discipel 1838 og tog farm. Kandidatsamen 1845 I (haud ill.). Efter Eksamen var han en kort Tid Godsforvalter paa Falster; i »Farm. Stat« 1856 omtales han som »fhv. Proprietær ved Aabenraa«; senere konditionerede han i Aabenraa og var derefter Bestyrer af Apoteket i Keitum paa Sild. I 1866 købte han Apoteket i Gram for 44,000 Rdl. og drev dette til sin Død.

Hans Enke fortsatte Apotekets Drift med Bestyrer, indtil hun i 1896 solgte det til J. H. Wittig. Ved Salget forbeholdt hun sig Fribolig i Apoteksejendommen med den dertil hørende Have for Livstid.

### JOHANNES HUGO WITTIG,

tysk cand. pharm., approb. 1892, købte Gram Apotek i Oktober 1896 for 70,000 Rchmk.; saalænge Fru Levinsen levede var han i Følge sin Kontrakt forpligtet til at betale hende Kostpenge for sin Medhjælper, der boede hos hende paa Apoteket; selv boede han andet Steds i Byen. I 1920 solgte han Apoteket til W. F. Hirth.

### WILHELM FABER HIRTH.

Født i Utterslev ved København 15. Juni 1875, S. a. Væver Hans Andersen og Johanne Christiane f. Stub. (Ved kgl. Bevilling af 14. Juli 1876 adopteret af Bankbogholder i Kolding Ole Christian Hirth og Johanne Marie f. Petersen).

Gift i Kolding 27. August 1902 med Augusta Roose.

Var Discipel paa Helms Apotek i Horsens 1. September—1. Oktober 1893 og derefter paa Løve-Apoteket i Kolding til 15. Februar 1897, tog farm. Medhjælpereksamen April 1897 (II Kar.), konditionerede  $2\frac{1}{3}$  Aar og tog farm. Kandidateksamen Oktober 1901 (III Kar.) og April 1902 (II Kar.). Var Apoteker i Rønne 1902—1907 og i Skive, Løve-Apoteket, 1907—1919 (jvf. disse Apoteker). Købte derefter i Maj 1920 Apoteket i Gram, hvortil han fik Bevilling 27. August s. A.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Rødding (opr. 18. April 1921), i Harreby (opr. 23. September 1923), i Arnum (opr. 25. Oktober 1923), i Fole og i Østerlindet (begge opr. 23. November 1923). Apoteket har Leverance til den distribuerende Læge i Rødding.

## NOTER OG HENVISNINGER

<sup>1)</sup> Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1838 V, Nr. 103.

<sup>2)</sup> » » » » 1839 I, Nr. 35.

<sup>3)</sup> Schmidt: Histor. Taschenbuch über die Entstehung der Apotheken. Flensburg 1835. III, S. 64.

Da forskellige skriftlige Henvendelser ikke er blevet besvarede, har det ikke været muligt f. T. at fremskaffe Billedstof eller mere indgaaende Oplysninger om Gram Apotek og dets Indehavere.

=====

# HØRSHOLM APOTEK

I 1815 ansøgte cand. pharm. L. G. Ulstrup \*) om Tilladelse til at anlægge et Apotek i Hørsholm med samtidig Ret til at drive Urtekramhandel; Ansøgningen blev afslaaet.<sup>1)</sup> Forskellige i de følgende Aar indsendte Ansøgninger af samme Art blev ligeledes afslaaede i Kancelliet, trods Anbefaling af de lokale Autoriteter, og først ved Bevilling af 14. December 1840 oprettedes det nuværende Apotek som Filialapotek af Lyngby Apotek, selvstændigt ved kgl. Resolution af 11. April 1857.

## SALOMON MEYER TRIER,

siden 1830 Apoteker i Lyngby, ansøgte i 1840 efter Opfordring om Bevilling til at oprette et Filialapotek i Hørsholm med samme Rettigheder som meddelte i Privilegiet for Lyngby Apotek; Ansøgningen anbefaledes af alle lokale Autoriteter, og 14. December 1840 udstedtes »reel« Bevilling til Anlæg af et «fra Lyngby Apotek uadskilleligt Filialapotek i Hørsholm«. <sup>2)</sup>

Næppe 4 Maaneder efter aabnedes det nye Apotek, udstyret med det til et selvstændigt Apotek af lignende Størrelse hørende Inventar og Varelager, i et lejet Lokale. — I 1856 solgte S. M. Trier begge Apoteker til cand. pharm. H. F. M. Mau.

(Biografi se »Lyngby Apotek«).

## HEINRICH FREDERIK MÜLLER MAU

købte 1856 Lyngby Apotek med det dertil knyttede Filialapotek i Hørsholm og fik Bevilling til begge 25. November s. A. Han døde allerede i Februar 1857, og Arvingerne ansøgte da om og fik 11. April

---

\*) Lauritz Gottlob Ulstrup. Født i Hillerød 1. November 1793, discipl. Frederiks Hospitals Apotek i København, farm. Medhjælpereksamen 15. December 1811, farm. Candidateksamen 23. Maj 1812 (Laud.); en lang Aarrække Teglværksejer ved Hillerød, senere Mølle-ejer ved Kalundborg; død 1875.

1857 Tilladelse til at sælge Hørsholm Apotek som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium.<sup>3)</sup> Det solgtes til dets Bestyrer A. B e c h e r.

(Biografi se »Lyngby Apotek«).

### ANDREAS BECHER.

Født i Faaborg 1820, S. a. Præst (til Vester Hæsinge og Sandholt) Claus Henrik Becher og Cathrine Marie Bredsdorff, død i København 24. August 1891.



A. Becher.

Blev 1835 Discipel paa Løve-Apoteket i Svendborg og tog farm. Candidateksamen 1841 I (Laud.). Var derefter Bestyrer af Filial-Apoteket i Hørsholm, indtil han i 1857 købte dette som et selvstændigt Apotek for 25,000 Rdl., heri ikke indbefattet Bygning, da Apoteket blev drevet i lejede Lokaler; Bevillingen udstedtes 19. August 1857. I 1866 flyttede han Apoteket til »en nyopført, godt indrettet Gaard«<sup>4)</sup>, den nuværende Apoteksejendom, opført efter

Tegning af Arkitekt C. F. Zwingmann. I 1876 solgte han Apoteket til P. J. Bartholdy.

Efter at have solgt Apoteket bosatte A. Becher sig i København, hvor han boede til sin Død. Han var blandt de tidligste Medarbejdere ved Triers »Archiv for Pharmaci« og skrev heri bl. a. »Cantharides i Danmark« (1844) og »Om indenlandsk Sandarach« (1851). Han hørte til Botanisk Forenings ældste og flittigste Medlemmer og har fundet adskillige sjældne Planter, som findes omtalte i Langes Haandbog.<sup>5)</sup> Han var Specialist i at samle og indrette Herbarier til Undervisningsbrug ved Skoler etc.; han udstillede Herbarier paa den store Udstilling i København 1888.

### PETER JACOBY BARTHOLDY.

Født i København 9. Juni 1840, S. a. Urtekræmmer, Klasselotteri-

Kollektør Frederik Andreas Olufsen Bartholdy og Petra Christine Hoffmann, død i Hørsholm 26. Juli 1877.

Gift 31. Oktober 1868 med Marie Mathilde Tesch, født i København 8. Maj 1840, D. a. Skomagermester Frederik Ferdinand Gott-hilf Tesch og Ane Christiane Krause, død 1887.

Var Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek i København fra 1855 til Medhjælpereksamen 1859 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), konditionerede i Nakskov og Roskilde og tog farm. Kandidat-eksamen 1862 I (haud ill.). Konditionerede paa Løve-Apoteket og Hof-Apoteket i København, var en kort Tid ansat ved L. Tvedes kem. Laboratorium og derefter fra November 1867 i Firmaet »Th. Lose & Co.«, af hvilket han blev Medindehaver Januar 1870—Oktober 1874. I August 1876 købte han Hørsholm Apotek for 115.000 Kr., fik Bevilling dertil 25. Oktober s. A. Efter hans Død det følgende Aar drev Enken Apoteket med A. E. T e s c h \*) (1877—78) og H. T. V. B r e i d a h l \*) (1878—79) som Bestyrere og solgte det derefter til F. W. L a n g e b e k.

#### FREDERIK WILHELM LANGEBEK.

Født paa Fyen 16. Juli 1825, S. a. Strandtoldbetjent Jacob Langebek og Elisabeth Rahbek, død paa Frederiksberg 9. September 1895.

Blev Discipel 1840 og tog farm. Candidateksamen 1851 II (n. c.) og 1853 I (Laud.); opholdt sig derefter i Udlandet, bl. a. i Australien<sup>o</sup>). Blev i 1866 Bestyrer af Filialapoteket i Neksø og Ejer af dette som selvstændigt Apotek 1873—1879 (jvf. II, S. 730). Købte 1879 Hørsholm Apotek for 100,000 Kr. og fik Bevilling dertil 12. April 1880; i 1884 solgte han det til J. J. J. A u g s b u r g og var derefter Partikulier paa Frederiksberg til sin Død.

#### JENS JANNIK JENSEN AUGSBURG

købte Hørsholm Apotek til Overtagelse 1. Marts 1884 for 111,200 Kr. og fik Bevilling dertil 12. Maj s. A.; solgte det Aaret efter til J. H. F o e r s o m og blev derefter Apoteker i Roskilde.

(Biografi se »Dom-Apoteket i Roskilde«).

\*) A x e l E m a n u e l T e s c h. Født i København 1846, discipl. Ringsted Apotek Maj 1863—Oktober 1866, farm. Candidateksamen 1869 I (haud ill.); en Del Aar Materialist i Næstved og derefter i København; død 26. April 1913.

H a r a l d T h e o d o r V i l h e l m B r e i d a h l. Født i Augustenborg 1853, discipl. Hammel Apotek April 1869—Januar 1873, farm. Candidateksamen 1876 II (Laud.); senere i Udlandet (Melbourne).

## JAMES HENRY FOERSOM

købte Hørsholm Apotek til Overtagelse 11. Juni 1885 for 116,000 Kr. og fik Bevilling dertil 8. Oktober s. A.; Aaret efter solgte han det til E. J. Holst.

J. H. Foersom var tidligere Apoteker i Slagelse og Helsingør, senere i Viborg, Næstved og Vejle.

(Biografi se »Løve-Apoteket i Vejle«).



Hørsholm Apotek.

## ERIK JANSEN HOLST.

Født paa Bredvad Mølle ved Horsens 2. Marts 1861, S. a. Fabrikant Hans Holst og Cecilie Frederikke Møller, død i Buenos Aires 23. Januar 1892.

Var Discipel paa Holstebro Apotek fra August 1877 til Medhjælpereksamen Juli 1881 ved Ringkøbing Fysikat (I Kar.), konditionerede 1 Aar og tog farm. Kandidateksamen 1884 I (Laud.). Købte Hørsholm Apotek i 1886 for 112,000 Kr. og fik Bevilling dertil 25. Maj s. A. Det følgende Aar solgte han det til P. H. J. Petersen og rejste derefter til Argentina, hvor han døde som Apoteker i Buenos Aires.



## PETER HARALD JULIUS PETERSEN.

Født paa Rynkebygaard, Ringe Sogn, 28. Maj 1859, S. a. Proprietær Peter Larsen Petersen og Frederikke Vilhelmine Fahrenholtz.

Gift i Odense 20. Oktober 1887 med Johanne Henrikke Berg, født paa Hunderupgaard ved Odense 1. Januar 1866, D. a. Proprietær, senere Kreditforeningsdirektør, Justitsraad Christian Henrik Berg og Regine Louise Dorschæus.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Odense 1. August 1876—1. Maj 1880, tog farm. Medhjælpereksamen Maj 1880 ved Fyns Stiftsfysikat (II Kar. prakt., I Kar. teor. Prøve) og tog farm. Kandidateksamen 1881 I (haud ill.). Studerede  $\frac{3}{4}$  Aar ved Universitetets kem. Laboratorium og konditionerede de følgende Aar skiftevis paa Apotekerne i Silkeborg og Odense. Købte Hørsholm Apotek til Overtagelse 1. September 1887 for 112,000 Kr. og fik Bevilling dertil 14. November s. A.; i 1908 solgte han Apoteket til P. S c h e e l.\*) Ved Siden af Apoteket drev han fra 1897 Mineralvandsfabrikation i en Tilbygning til Hovedejendommen; af Omforandringer ved Apoteket kan nævnes en Udvidelse af Officinet i 1897 ved, at Vagtlokalet blev inddraget som Receptur, og en Tilbygning til Sidebygningen med Udgravning af Iskælder.



P. H. J. Petersen.

P. H. J. Petersen var i Hørsholm Medlem af Sogneraadet, Skolekommissionen og Sundhedskommissionen; Medlem af Direktionen for Hørsholm Sparekasse, Formand for Kommunalforeningen og Højreforeningen, Medlem af Bestyrelsen og adm. Direktør i Akts. Hørsholm Gas- og Vandværk. Efter Salget af Apoteket var han

\*) I 1895 solgtes Hørsholm Apotek til J. C. Monberg for 127,000 Kr. til Overtagelse 1. Oktober s. A., men Handelen gik tilbage for 120,000 Kr.

nogle Aar Materialist i Rungsted, senere adm. Direktør i Akts. Nordisk Soya Bryggeri. — Har med Understøttelse af Carlsbergfonden foretaget Studier og Rendyrkning af de paa Soyabønnen forekommende Mikrober; har i de senere Aar arbejdet med personalhistoriske Undersøgelser: »Biografiske Optegnelser med Slægtstavler over Slægten Dorschæus 1579—1925« er i maskinskrevne Form afgivet til Rigsarkivet, og hertil vil tillige blive afgivet et endnu ikke afsluttet Arbejde over »Danmarks Ridefoder«.



P. Scheel.

## PAUL SCHEEL.

Født i København 28. August 1870, S. a. Grosserer August Vilhelm Scheel og Jensine Antoinette f. Kramer.

Gift 28. Oktober 1919 med Ellen Marcus, D. a. Grosserer Leo Marcus og Britta f. Hansen.

Var Discipel paa Vesterbro Apotek i København fra Februar 1887 til Maj 1890, tog farm. Medhjælpereksamen Juni 1890 (II Kar.) og farm. Kandidateksamen Januar 1893 (g.). Konditionerede paa Vesterbro Apotek baade før og efter Kandidateksamen indtil 1895, gjorde

Militærtjeneste Oktober 1895—Februar 1897 og var derefter ansat i Firmaet »Gustav Lotze« i Odense, indtil han 1. Juli 1908 overtog Hørsholm Apotek, købt 16. Januar s. A. for 175,000 Kr.; Bevilningen udstedtes 31. Oktober 1908. Apoteksejendommen er i de forløbne Aar udvidet med forskellige Tilbygninger, Damlaboratorium er indrettet, Kældere og Materialkamre er udvidede m. m.

P. Scheel er Formand for Danmarks Apotekerforenings nordre sjæll. Kreds (siden 1911) og Medlem af samme Forenings Hovedbestyrelse 1918—1920 og atter siden 1923; Medlem af Kommissionen (af 10. April 1924) til at udarbejde Forslag til Revision af Anordning om Handel med Apotekerverer af 1. August 1917 (udpeget af Apotekerforeningen). — Formand for Hørsholm—Rungsted Grundejerforening 1910—1914, Formand for Hørsholm Sogneraad 1914—

1921, Medstifter af og Næstformand i Akts. Rungsted Havn 1918—1925, Medlem af Frederiksborg Amts Epidemikommission, Hørsbøl Kommunes Repræsentant i Frederiksborg Amts Fredningsnævn, Medlem af Bestyrelsen af Fællesorganisationen for Landkommuner med bymæssig Bebyggelse; af sidstnævnte Organisation valgt til Medlem af Kommissionen (af 30. Juni 1923) til at undersøge og stille Forslag om Forenkling i Statens Administration, til



Horsholm Apoteks Ejendom mod Haven.

Medlem af Udvalget (af 17. Marts 1925) til Behandling af Spørgsmaalet om et Samarbejde mellem Jernbaner og Rutebiler samt af de Spørgsmaal vedrørende Kørsel med Motorkøretøjer, som maatte være af særlig Interesse for Vejevæsenet, derunder navnlig om Afgifter og disses Størrelse, samt til Medlem af Omnibus- og Fragtbiludvalget af 1927. — Medlem af Bestyrelsen for Turistforeningen for Danmark og af denne Forening valgt til Medlem af Udvalget angaaende Driften af Jægersborg Dyrehave og Jægersborg Hegn samt af Udvalget angaaende æstetiske og naturhistoriske Synspunkter for Statsskovenes Drift. — Stifter af og Formand for »Dansk Skatteborgerforening« (1921—24), 1. Vicepræsident i »Forenede danske Motorejere«, Formand for »Akts. Strandvejsautomobiler« (1917) og

for »Akts. Bruhn & Lehrmann«; Medlem af Bestyrelsen i Aktieselskaberne »Det danske Medicinal- og Kemikalie-Kompagni« (1924), »Hørsholm Mejeri og Mælkekompagni« (1917) og »Hørsholm-Rungsted Automobilselskab« (1911—27); Landmandsbankens Delegerede ved Bankens Hørsholm Afdeling; Næstformand i Forenede danske Motorejeres Forsikrings Akts. — Blev 11. Juli 1923 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Vedbæk (opr. ved Bevill. af 9. Marts 1907) og i Niverød (opr. 8. Februar 1909); tidligere ogsaa i Birkerød (opr. 22. Juni 1906), men dette overgik ved Bev. af 4. September 1912 til Ballerup (Farum) Apotek.

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams Samlinger fandtes vedrørende Hørsholm Apotek en Del spredte Optegnelser.

<sup>1)</sup> Sundhedskollegiet, indk. Sager 1815, 284.

<sup>2)</sup> I »Archiv for Pharmaci og teknisk Chemi«, 1876, S. 43—48 har S. M. Trier skrevet en udførlig Redegørelse »Om Apoteket i Hørsholm« vedrørende dets Oprettelseshistorie, hvortil iøvrigt maa henvises.

<sup>3)</sup> Archiv for Pharmaci og teknisk Chemi 1857, 270.

<sup>4)</sup> Sundhedskollegiets Forhandlinger 1866.

<sup>5)</sup> Jens Lind: Botaniserende Farmacevter.

<sup>6)</sup> Farm. Stat 1856.

---

---

## HØJER APOTEK

I 1840 ansøgte Repræsentanter for Beboerne i Højer og Omegn om, at der maatte blive meddelt cand. pharm. H. P. E. Nagel i Altona Bevilling til at anlægge et Apotek i Højer; der formentes at kunne regnes med en Søgningkreds paa 7—8000 Mennesker i Højer og omliggende Sogne. Fysikus Dircks i Tønder ansaa ikke Anlægget for særligt paakrævet; Byen havde kun 1½ Mil til Tønder og 2 Mil til Løgunkloster, hvor de nærmeste Apoteker fandtes, og Befolkningmængden kunde sikkert kun sættes til 3—4000; han mente iøvrigt, at de forskellige Parters Interesser blev bedst tjente, saafremt det ene af de 2 Apoteker i Tønder blev flyttet til Højer; de 2 Apotekere i Tønder har erklæret sig villige til at enes om at forlægge det ene Apotek til Højer, dog kun saafremt der af det Offentlige udredes et saa stort aarligt Beløb, at der kan sikres en Distriktslæge Bolig i Højer. Amtet anser det for særdeles ønskeligt, at der bliver anlagt et Apotek i Højer; hertil slutter sig Sanitetskollegiet i Kiel, der dog udtaler, at kun hvis de 2 Apotekere i Tønder ikke kan blive enige om Flytningen, bør det tillades Nagel at oprette Apoteket. Tyske Kancelli indstiller 24. April 1840 til Kongen, at der 1. udfærdiges Resolution for Anlæg af et Apotek i Højer, og 2. paalægges en af Apotekerne i Tønder at flytte til Højer inden en af den slesv.-holst. Regering nærmere fastsat Frist, dog mod at en Distriktslæges Annum bliver paalagt Distriktet; Indstillingen stadfæstedes s. D. af Kongen.<sup>1)</sup>

Omtrent samtidigt ansøgte Apoteker P. I. Boysen i Tønder (Alte Apotheke) om Tilladelse til at anlægge et Filialapotek i Højer; Kancelliet indstillede, at det fik sit Forblivende ved den kgl. Resolution af 24. April, hvilket bifaldtes af Kongen 13. Maj 1840.<sup>2)</sup>

Da det viste sig, at ingen af de 2 Apotekere vilde flytte til Højer, traadte Resolutionens første Punkt i Kraft, og 26. Februar 1841 ind-

stillede Kancelliet, at der meddeltes H. P. E. Nagel Bevilling til at anlægge det nye Apotek, efter at han til det akademiske Kvæstur i Kiel havde erlagt en Rekognition paa 3200 Rdl.; Apoteket skulde iøvrigt visiteres hvert andet Aar af Fysikus i Tønder; s. D. bifaldt Kongen Kancelliets Indstilling.<sup>3)</sup> Efter at Nagel havde betalt den forlangte Rekognition, blev den endelige Bevilling udfærdiget og underskrevet af Kongen 26. Juni 1841.<sup>4)</sup>

## HERMAN PETER EDVARD NAGEL.



H. P. E. Nagel.

Født i København 3. Juni 1816, S. a. Grosserer ... Nagel og Regina f. Muus, død i Højer 7. December 1890.

Gift med Theodora Johanne Marie Wulff, født i Brede 17. September 1822, D. a. Knipplingshandler Jens Wulff og Wilhelmine, f. Trenckner.

Blev 1831 Discipel paa Frederiks Hospitals Apotek i København, tog farm. Kandidat-eksamen i København 1835 II (Laud.) og konditionerede derefter i Slesvig og Altona (Zeises Apotek). 26. Juni 1841 fik han, som ovenfor anført, Bevilling

til at anlægge et Apotek i Højer; det nye Apotek aabnedes 3. Marts 1842 og han drev det til 1. November 1890, da han overdrog det til Sønnen Jens Nagel.

H. P. E. Nagel var tillige fra 1850—1864 Postmester i Højer samt svensk-norsk Vicekonsul. I December 1850 udnævntes han til Ridder af Dannebrog og blev 14. September 1885, ved sit 50 Aars Kandidatjubilæum, udnævnt til Æresmedlem af Danmarks Apotekerforening.

## JENS NAGEL.

Født i Højer 31. August 1847, S. a. foregaaende Apoteker, død i Højer 26. December 1922.

Gift 1) i Højer 20. Oktober 1874 med Helene Meier, født i

Hameln 20. Oktober 1849, D. a. Guldsmed ... Meier og Hermine Meier.

2) med Germania Sophie Hagge, født i Højer 4. September 1879, D. a. Bagermester Friedrich Theodor Christian Hagge og Anna Margarethe Louise Christine f. Petersen.

Var Discipel paa Erdmanns Apotek i Hannover, tog Apoteker-eksamen 1873 i Marburg og konditionerede derefter i Bielefeld, Hameln, Tønder, Flensborg og Højer. 1. November 1890 overtog han



Jens Nagel.



W. Nuesse.

Apoteket i Højer for 60,000 Rchmk. og drev det til 1906, da det solgtes til W. N u e s s e.

J. Nagel var i den tyske Tid en af Danskhedens Førere paa sin Hjemegn og var derfor blandt dem, der ved Verdenskrigens Udbrud blev arresteret 1. August 1914 og ført syd paa; hans Helbred fik dengang et alvorligt Knæk, som han ikke siden forvandt. — 31. August 1922 udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

### WALDEMAR NUESSE.

Født i Neustadt, Sachsen, 18. November 1875, S. a. Skoleinspektør og -direktør, cand. theol. & phil. Ferdinand Nuesse og Friderike f. Gottschalk.

Gift i Højer 1906 med Katharine Dethlefsen, født 26. Juli 1884, D. a. Gaardejer Thomas Dethlefsen og Otilie f. Sønnichsen.

Var Discipel i Stralsund, Pommern og Schirgiswalde, Sachsen, fra 1. April 1894 til Medhjælpereksamen Marts 1898 i Bautzen, Sachsen (II Kar.), konditionerede i Højer 1. April 1901—15. April 1902 og tog Apotekereksamen 1903 ved Universitetet i Erlangen, Bayern (II Kar.); gjorde Militærtjeneste i Kiel 1. Oktober 1904—1. April 1905 og som Militærapoteker i Dresden 1. April—1. Oktober 1905; konditionerede derefter i Højer, indtil han 1. Maj 1906 overtog dette Apotek som Ejer for 140,000 Rehmk. — Gjorde under Krigen (i 1917 og 1918) Tjeneste ved 119. Infanteridivision (i Frankrig) som Oberapotheker; dekor. med Eis. Kreuz II Kl.

— — —

Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Kongsmark, Rønmø (opr. 8. Oktober 1921) og i Ballum (opr. 8. November 1921).

## NOTER OG HENVISNINGER

- 1) Tyske Kanc. Vorstellungs Protokol 1840 III, Fol. 185.  
2) » » » » 1840 III, Fol. 1009.  
3) » » » » 1841 I, Fol. 1179.  
4) » » » » 1841 IV, Fol. 1087.

---

---



# FREDERIKSVÆRK APOTEK

Apoteket i Frederiksværk er oprettet som Filialapotek af Hillerød Apotek i 1842 og blev selvstændigt i 1857 i Følge kgl. Resolution af 11. August d. A.

## HERMAN EDUARD LOUIS HASSELRIIS,

siden 1840 Apoteker i Hillerød, fik 27. Maj 1842 Bevilling til at oprette et Filialapotek i Frederiksværk. Apoteket indrettedes i en Ejendom paa Sydsiden af Strandgade, nuv. Mtr. Nr. 13; i Tschernings Fortegnelse over de Huse, der hørte til Værket, havde det Nr. 13 og blev benyttet til Pakhus. Apoteksbygningen bestod oprindelig kun af Gavlbygningen (jvf. Billede S. 786), men senere udvidede Apoteker J. O. Thisted Ejendommen med den skiferdækkede Sidebygning, hvori indrettedes Privatlejlighed; i denne Ejendom var Apoteket til 1920.

I 1855 solgte Hasselriis begge Apoteker til P. G. H. Baagøe. (Biografi se »Frederiksborg Apotek i Hillerød«).

## PETER GERHARD HEIN BAAGØE

overtog 1. Januar 1856 Hillerød Apotek med det tilhørende Filialapotek i Frederiksværk og fik Bevilling dertil 30. Juli 1856. Baagøe fik 11. August 1857 Tilladelse til at sælge Frederiksværk Apotek som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium.<sup>1)</sup>

Da den mellem Baagøe og Hasselriis under 27. Oktober 1855 oprettede Købekontrakt imidlertid kort Tid efter hævedes efter fælles Overenskomst, overtog Hasselriis begge Apoteker som Ejer og solgte Apoteket i Hillerød til Frederik Wengel (jfr. II, S. 361) og Filialapoteket i Frederiksværk til dettes Bestyrer L. F. V. J o h n e.

(Biografi se »Frederiksborg Apotek i Hillerød«).

— — —

Bestyrere af Filialapoteket var:

Johan Julius Wengel fra November 1843—November 1844; han var senere Apoteker i Ringsted (jvf. II, S. 547).

L. F. V. John e, efterfølgende Apoteker, fra November 1844 til December 1857.

### LUDVIG FERDINAND VILHELM JOHNE

overtog Frederiksværk Apotek 11. December 1857 for en Købesum af 18,000 Rdl. og fik Bevilling dertil 29. September 1858. Købekontrakten mellem ham og Hasselriis oprettedes i September 1857; Sælgeren erkender heri at have solgt til John e de Rettigheder og Forpligtelser til at oprette et selvstændigt Apotek i Frederiksværk, som Tilladelsen af 11. August s. A. hjemler; fra Overtagelsesdagen er den mellem de 2 Parter oprettede Bestyrerkontrakt ophævet. Til samme Termin udbetales 8000 Rdl. til Baagøe, medens Restkøbsummen 10,000 Rdl. bliver indestaaende i det solgte samt i den eventuelle Ejendom, som Køberen erhverver, hvilken skal være af Værdi lig den Ejendom, der nu benyttes til Apotek, samt i Apotekets Inventar i 15 Aar.

I November 1863 solgte John e Apoteket til G. P. N. J e s p e r s e n. Johnes Opgivelse af Frederiksværk Apotek skyldtes især en særlig Handelseneret meddelt en derboende Købmand, hvilket hindrede John e i at udnytte den Apotekerne udenfor København tilladte Handel med Urtekramvarer; Fysikus og Distriktslæge søgte, men uden Resultat, at faa Regeringen til at skride ind, og John e maatte da sælge Apoteket og levede i de følgende Aar i meget trange Kaar. — 9. Juli 1869 fik han Bevilling til at oprette Esbønderup Apotek.

(Biografi se »Esbønderup Apotek«).

### GUSTAV PETER NICOLAI JESPERSEN.

Født 19. Februar 1838, S. a. Forpagter paa Beldringe ved Præstø . . . . . J espersen og Anna Louise Stensler, død ?

Var Discipel paa Løve-Apoteket i København fra 1854 til Medhjælpereksamen 1858 ved Københavns Stadsfysikat (I Kar.), kon-ditionerede 1 Aar og tog farm. Candidateksamen 1860 I (haud ill.). Købte November 1863 Frederiksværk Apotek for 24,000 Rdl. og fik

Bevilling dertil 9. Marts 1864; i 1868 solgte han det til J. O. Thisted. Rejste nogle Aar senere til Amerika, var Apoteker i Istpremeny, Michigan, konditionerede (1880) i St. Louis i Missouri, senere (1886, 1890) i Denver i Colorado.<sup>2)</sup>

JAMES OGELWIE THISTED.

Født i Aalborg 29. Maj 1831, S. a. Bagermester Jacob Sørensen Thisted og Claudine Johansen, død i Frederiksværk 22. December 1893.

Gift i Aarhus 1. Oktober 1857 med Johanne Gjeding, født i Aarhus 13. Februar 1830, D. a. Købmand Hans Gjeding og Anna Karina Gjern, død i Frederiksværk 18. Marts 1900.

Var Discipel paa Løve-Apoteket i Hjørring 10. November 1846—1. Maj 1850, Medhjælpereksamen ved Aalborg—Hjørring Fysikat (I Kar.), konditionerede paa Svane-Apoteket i Aarhus 1. Maj 1851—s. D. 1852 og tog farm. Kandidat-eksamen 1854 II (haud ill.); konditionerede i Fredericia 1854—1855 og København, Svane-Apoteket, 1855—1856.

Overtog 2. November 1856 Apoteket i Stege, fik Bevilling der-

til 6. s. M. og drev det til 1857 (jvf. II, S. 128); var derefter Apoteker i Gram fra Oktober 1857 til 1866 (jvf. II, S. 769) og købte endelig 1868 Frederiksværk Apotek for 29,000 Rdl.; Bevillingen hertil udstedtes 13. November 1868; dette Apotek drev han til sin Død.

J. O. Thisted var i Frederiksværk i ca. 8 Aar Medlem af Kommunalbestyrelsen, ca. 20 Aar Medlem (Formand) af Ligningskommissionen og ca. 20 Aar Formand for den fri Fattigkasse.

Efter hans Død fortsatte Enken Apotekets Drift til sin Død, hvorefter det fortsattes af Arvingerne indtil 1. November 1900, da det overtoges af H. C. Schultz. Bestyrer i hele Tidsrummet var C. A.



J. O. Thisted.

Øvre\*) (Approbation 13. Marts 1894 som Bestyrer for Enken, 21. Maj 1900 for Arvingerne; disse havde 27. Marts 1900 ansøgt om Tilladelse til at drive Apoteket 1 Aar, hvilket bevilgedes 21. Maj s. A.).

### HANS CLAUSEN SCHULTZ

købte Frederiksværk Apotek August 1900 for 130,000 Kr. til Over-



Frederiksværk Apoteks Ejendom ca. 1900.

tagelse 1. November s. A.; Bevillingen udstedtes 30. Oktober 1900. I 1903 solgte han det til A. H. Nielsen og blev senere Apoteker i Tranebjerg, Samsø og i Kerteminde.

(Biografi se »Kerteminde Apotek«).

### ALFRED HANS NIELSEN

købte Frederiksværk Apotek til Overtagelse 11. Juni 1903 for 150,000 Kr.; Bevillingen udstedtes 10. September, Skødet 11. December s.

\*) Carl August Øvre. Født 1844 i Halleby ved Slagelse, discipl. Terndrup Apotek og Løve-Apoteket i Aalborg, farm. Medhjælperksamen 1862 (I Kar.), farm. Kandidateksamen 1876 II (Laud.); en Del Aar ansat paa Frederiksværk Apotek først som Medhjælper, senere som Bestyrer (se ovenfor); død som Partikulier 7. Juli 1919.

A. Det følgende Aar solgte han Apoteket til H. K r u s e B l i n k e n b e r g og blev senere Apoteker i Rønne og i Frederikssund.  
(Biografi se »Frederikssund Apotek«).

### HANS KRUSE BLINKENBERG

købte Frederiksværk Apotek til Overtagelse 24. April 1904 for



Frederiksværk Apoteks nuv. Ejendom.

160,000 Kr. og fik Bevilling dertil 22. Juli s. A.; i 1917 solgte han det til H. N. S c h m i d t og var senere Apoteker i Aabenraa.  
(Biografi se »Løve-Apoteket i Aabenraa«).

### HANS NIELSEN SCHMIDT

købte Frederiksværk Apotek i 1917 og fik Bevilling dertil 13. September s. A.; det følgende Aar solgte han det til H. S. V a r m i n g og blev senere Apoteker i Frederikshavn, Løve-Apotek, og i Middelfart.

(Biografi se »Middelfart Apotek«).

HENRIK SERUP VARMING.

Født i Jellinge 2. September 1884.

Var Discipel paa Svane-Apoteket i Vejle 1. September 1900—1. Januar 1902 og paa Sorø Apotek 1. April 1902—1. September 1904, tog farm. Medhjælpereksamen Oktober 1904 (II Kar.), konditionerede paa Uldum Apotek 1. November 1904—1. Maj 1905 og paa Lemvig Apotek 1. Maj 1905—s. D. 1906, tog farm. Kandidateksamen Oktober 1907 (II Kar.). Konditionerede paa Apoteket Falken, Frederiksberg 1. November 1907—1. December 1909, paa Stjerne-Apoteket, København, 1. December 1909—1. Maj 1912, paa Apoteket Falken 1. Maj 1912—1. Februar 1913, som Vikar og i delvis Plads paa Krone-Apoteket, København, Apoteket Falken og Stjerne-Apoteket 1. Februar 1913—1. August 1915 og derefter paa Fasan-Apoteket, Frederiksberg.

Købte November 1918 Frederiksværk Apotek til Overtagelse 1. Januar 1919 for 225,000 Kr. og fik Bevilling dertil 8. Januar 1919. Han flyttede i 1920 Apoteket til dets nuværende Beliggenhed i Nørregade, Gade Nr. 4, Mtr. Nr. 45 b, hvor nye, tidssvarende Lokaler indrettedes under Ledelse af Arkitekt Bay. Kort efter solgte han Apoteket til A. K r u m h a r d t. Konditionerede derefter paa Fasan-Apoteket paa Frederiksberg og var derefter en kort Tid Bestyrer af Apoteket paa St. Thomas, tidl. Dansk Vestindien.

H. S. Varming var Maj 1913—Februar 1914 Medlem af Bestyrelsen for Dansk Farmaceutforening.

AXEL KRUMHARDT.

Født i København 25. December 1886, S. a. Overkanoner Albert Christian Krumhardt og Mathilde Louise Marie f. Gøssel.

Gift i Nakskov 20. Juli 1918 med Magda Louise Krøyer, født 12. December 1895, D. a. Købmand H. C. Krøyer og Kathrine f. Møller.

Var Discipel paa Vesterbro Apotek i København fra April 1903 til farm. Medhjælpereksamen Oktober 1906 (I Kar.); konditionerede som exam. pharm. paa Ferritslev Apotek (1. November 1906—s. D. 1907), Haslev Apotek (1. November 1907—s. D. 1909), Storehedinge Apotek (1. November 1909—s. D. 1911), Rønne Apotek (1. November 1911—s. D. 1913), Løve-Apoteket i Vejle (1. December 1914—1. August 1915) og Nyt Apotek i Nakskov (1. August 1915—1. November 1916); tog farm. Kandidateksamen April 1918 (I Kar.)

og konditionerede derefter paa Præstø Apotek 1. Maj 1918—Juli 1920.

Købte Frederiksværk Apotek til Overtagelse 1. August 1920 for en Købesum af 363,000 Kr. excl. Varelager; Skødet udstedtes 2. August s. A. (tingl. 17. s. M.), Bevillingen 3. August s. A. Han færdigt indrettede det nye Apotek med Hensyn til det løse Inventar, som praktisk talt blev fornyet; i de følgende Aar er dette stadigt forbedret og moderniseret ved Anskaffelse af nye Maskiner og Apparater.



Axel Krumhardt.

— — —  
Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Hundested (opr. ved Bevill. af 4. August 1904) og i Skævinge (opr. 3. Oktober 1924).

Tidligere havde hvert 3. Aar Leverance til den distribuerende Læge i Skævinge; nu have distribuerende Læge i Hundested (denne benytter ikke sin Distributionsret).

## NOTER OG HENVISNINGER

Udarbejdet væsentligst paa Grundlag af Optegnelser og Manuskript i E. Dams efterladte Samlinger.

- 1) Archiv for Pharmaci og Chemi. 1857.
- 2) Oplysninger i de forskellige farm. Stater.

## KARISE APOTEK

Det nuværende Apotek i Karise er oprettet i Vemmetofte som Filialapotek af Storehedinge Apotek ved Bevilling af 17. August 1842. Blev selvstændigt Apotek fra 1880 i Følge kgl. Resolution af 9. April 1877 og flyttedes til Karise ved Bevilling af 24. Januar 1902.

### INGER MARIE MELDAL,

Enke efter Apoteker i Storehedinge Lauritz Randrup Meldal (jvf. II, S. 632), fik 17. August 1842 Bevilling til at anlægge og drive et Medicinudsalg eller saakaldet Filialapotek paa Vemmetofte; det skulde bestyres af en duelig Provisor og staa under Tilsyn af vedkommende Læge; hvis Filialen ikke stedse var forsynet med gode og anordningsmæssige Medikamenter og iøvrigt i enhver Henseende blev holdt i forsvarlig Stand, skulde Privilegiet være forbrudt.<sup>1)</sup>

Ejendommen, hvori Apoteket indrettedes, tilhørte Vemmetofte Kloster og laa paa dettes Grund ved Vejen, hvor den svinger op til Klostret; de nødvendige Forandringer og Ombygninger skulde foretages for Klosters Regning mod, at Apotekeren, som Husleje og Afdrag, forrentede den dertil anvendte Kapital.

I 1855 overdrog hun Apoteket til sin Søn af første Ægteskab J. P. G. S ü n c k e n b e r g.

### JENS PETER GROTH SÜNCKENBERG

fik 27. Marts 1855 Bevilling til Storehedinge Apotek med det dertil hørende Filialapotek i Vemmetofte. I 1877 ansøgte han om Tilla-delse til at sælge Filialapoteket og fik 9. April d. A. Bevilling til at afhænde det som et selvstændigt Apotek med salgbart Privilegium.<sup>2)</sup> I 1880 overdrog han det til Sønnen J. C. F. S ü n c k e n b e r g.

Ved Vemmetofte Ladegaards Brand i 1857 brændte ogsaa Apo-



teksbygningen; den blev opført samme Sted med Benyttelse af de samme Ydermure. I 1874 blev Apoteket for Klosters Regning forsynet med Laboratorium, ligesom samtidigt forskellige andre Forbedringer indførtes.<sup>3)</sup>

— — —  
Bestyrere af Filialapoteket var:

Jens Peter Groth Sünckenberg, indtil han 1. Maj 1855 overtog Apoteket som Ejer.

Hans Henrik Anton Siegmundt fra 1855 til 1864; var derefter Apoteker i Glostrup.



Vemmetofte Apotek.

Christian Erhard Esmann fra 1864 til 1872; var derefter Apoteker i Verninge, senere paa Frederiksberg (H. C. Ørstedes Apotek).

Christian Wenzel Tornøe fra 1872 til 1877; var derefter Apoteker i Nørre Nebel, senere i Aarup og i Aarhus (St. Clemens Apotek).

Jacob Christian Frederik Sünckenberg, efterfølgende Apoteker, fra 1877 til 1880.

#### JACOB CHRISTIAN FREDERIK SÜNCKENBERG.

Født i Vemmetofte 10. Marts 1851, S. a. Apoteker Jens Peter Groth Sünckenberg og Albertine Henriette Kløcker, død i København 12. April 1906.

Gift i Herning 22. Februar 1878 med Charlotte Sophie Müller, født paa Laulund 3. Juli 1857, D. a. Proprietær, senere Købmand i København Peter Malta Müller og Hansine Frederikke Eskildsen; 7. Maj 1866 adopteret af Apoteker i Herning Jens Christian Møller og Zephora Claudine Helene Bagger; død 16. Januar 1894 i Aalborg. Ægteskabet opløst 10. August 1886. (Gift 2) 12. Oktober 1889 med

adm. Direktør for Østifternes Hypotekforening, Sagfører Johan Severin Nicolai Stockholm).<sup>4)</sup>

Efter endt Skoleundervisning uddannede han sig i 3 Aar, fra Juli 1867, i Skibsbygning, men opgav dette og blev fra Juli 1870 Discipel paa Nørrebros Apotek i København (½ Aar) og derefter paa Kerteminde Apotek til Medhjælpereksamen 25. Juni 1872 ved Fyns Stiftsfysikat (I Kar.), konditionerede smst. ½ Aar og tog farm. Kandidateksamen 1874 II (haud ill.). Konditionerede senere ½



Jacob Sünckenberg.



J. B. Fischer-Simonsen.

Aar i Ringe, 1 Aar i Herning og 1 Aar i Hørsholm og blev derefter fra Oktober 1877 Bestyrer af Filialapoteket i Vemmetofte, indtil han 1880 købte det af Faderen og overtog det som selvstændigt Apotek ved Bevilling af 3. Juli s. A. Han forandrede en Del ved Indretningen af Apoteksinventaret og anskaffede nye Standglas, Krukker m. m.; ved selve Bygningen foretoges ingen Forandringer i hans Tid. I 1887 solgte han Apoteket til J. B. Fischer-Simonsen.

I Juni 1892 blev J. C. F. Sünckenberg udnævnt til Inspektør ved den farm. Lærestalt fra August s. A. og varetog denne Stilling til sin Død. — Han var et Par Aar Revisor af Vemmetofte Sogns Regnskaber og senere et Par Aar Undersøger i Københavns Understøttelsesforening.

## JOHANNES BERTRAN FISCHER-SIMONSEN.

Født i Løgstør 9. Februar 1860, S. a. Købmand og Sparekassedi-  
rektør Michael Simonsen og Christine f. Jensen. (Navneforandring  
= Bindestreg Juli 1904).

Gift i Nykøbing p. F. 28. Oktober 1887 med Nicoline Houmark,  
født i Aalborg 3. Marts 1862, D. a. Skibskaptajn Andreas Houmark  
og Christiane Marie f. Binderup.

Var Discipel paa Nibe Apotek fra 1. Oktober 1877 til Medhjæl-  
pereksamen 18. Juni 1880 ved Aalborg-Hjørring Fysikat (I Kar.),  
konditionerede smst. til 1. August 1881 og tog farm. Kandidateks-  
amen 1882 II (Laud.); konditionerede paa Ny Apotek i Nykøbing p.  
F. 1. November 1883—1. August 1887. — Ved Kontrakt af 9. Juli  
1887 (tingl. 21. s. M.) købte han Vemmetofte Apotek til Overtagelse  
1. September s. A. for 85,000 Kr. (excl. Ejendom); Bevillingen ud-  
stedtes 19. September 1887, Skødet 1. September s. A. (tingl. 6. s.  
M.). Ved Bevilling af 13. August 1892 oprettedes et *Hjælpeapotek i  
Fakse*; i 1898 afstod han begge Apoteker til C. C. G r a v e n h o r s t.

J. B. Fischer-Simonsen var Medstifter af og Meddirektør i »Akts.  
Arbo-Bähr & Co.« 1898—1914, Direktør i »Akts. Dansk Sparemærke  
Kasse« 1918. Var Medlem af Vemmetofte Sogneraad og Kasserer for  
Vemmetofte og Omegns Sygeplejeforening. Bestod 22. Januar 1915  
Eksamen som »fuldt uddannet Samaritan« ved »Det røde Kors« og  
var til Disposition for dette i Aarene 1915—1919. — Blev 8. Novem-  
ber 1905 dekoreret med Med. for Druknendes Redning; 20. Septem-  
ber 1919 med »Mindetegnet for Dansk Krigsfangehjælp 1914—1919«  
for 3 Aars ulønnet Arbejde ved »Dansk Røde Kors' Krigsfange-  
hjælp«; 4. Juni 1922 med Østr. Røde Kors Ærestegn II Kl. med  
Krigsdekoration.

## CARL CILIUS GRAVENHORST.

Født i Byrum paa Læsø 12. Juni 1852, S. a. Sognepræst Jørgen  
Christian Gravenhorst og Julie Laurentia Adolphine Ortmann, død  
i København 7. April 1924.

Gift i Lyngby 4. Marts 1898 med Maren Christine Christensen,  
født i Lyngby 30. Maj 1866, D. a. Graver og Kirkeværge Anders  
Christensen og Marie Jacobine Nielsen.

Var Discipel paa Faaborg Apotek Februar 1869 til Medhjælper-  
eksamen August 1872 ved Fyns Stiftsfysikat (II Kar.), konditio-

nerede paa Løgstør Apotek, Kgl. Hof-Apotek i København og Svane-Apoteket i Viborg og tog farm. Candidateksamen 1879 I (haud ill.). Konditionerede derefter paa Løve-Apoteket i Fredericia, Svane-Apoteket i Odense, Løve-Apoteket i Nykøbing p. F., Det gamle Apotek i Nakskov og Farum Apotek, indtil han 1. Februar 1898 overtog Vemmetofte Apotek med tilhørende Hjælpeapotek i Fakse, købt i December 1897 for 105,000 Kr. (excl. Ejendom i Vemmetofte); Bevillingen udstedtes 4. Maj 1898. Apoteket i Fakse blev selvstændigt fra 1. August 1904.



C. C. Gravenhorst.

Forskellige Sogneraad ansøgte i August 1900 om at faa Vemmetofte Apotek flyttet til Karise Stationsby; det blev fraaraadet af Fysikat, Amt og Sundhedskollegium, og 12. Februar 1901 blev Ansøgningen afslaaet.<sup>6)</sup> Aaret efter fik Gravenhorst ved kgl. Resolution af 28. Januar 1902 Tilladelse til at flytte Apoteket til Karise, Flytningen skulde tilendebringes inden 1 Aar. 17. Februar 1902 ansøgte han om Approbation paa en Byggegrund ved Hovedlandvejen

midtvejs mellem Karise Kirke og Banegaard, hvilket bevilgedes 12. Maj s. A. Det nye Apotek aabnedes 25. Oktober s. A.

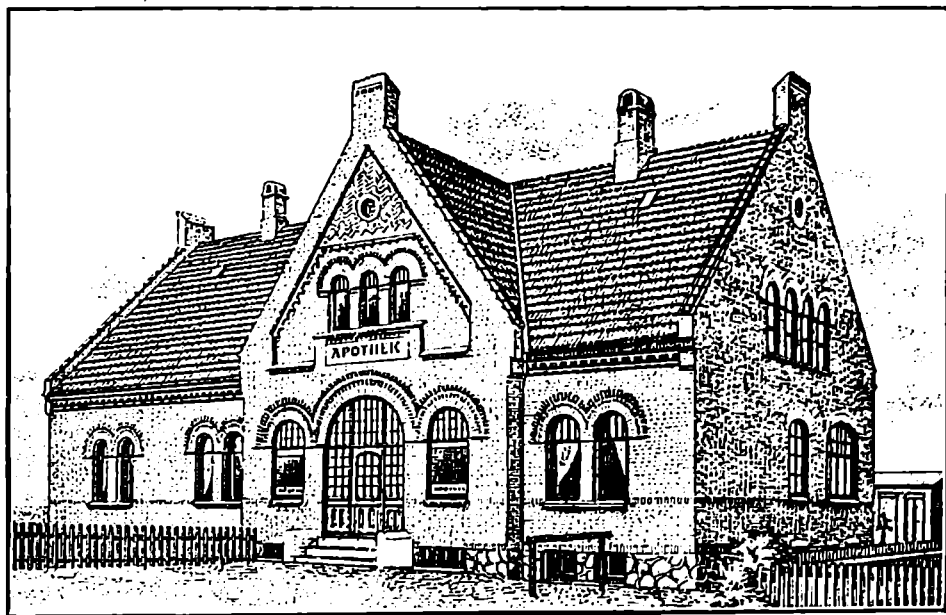
I Oktober 1906 solgtes Apoteket til cand. pharm. H. C. A. S ø d i n g, men da denne havde 3. Kar. til Candidateksamen, blev hans Ansøgning om Bevilling afslaaet; Apoteket solgtes da i December s. A. til Carl Pedersen. — Efter Salget var C. C. Gravenhorst hovedsagelig bosiddende i København; med Mellemrum konditionerede han i delvis Plads og som Vikar paa forskellige Provins- og Landapoteker; de senere Aar levede han væsentligt ved Agenturvirksomhed.

#### CARL PEDERSEN.

Født i Korsør 21. December 1881, S. a. Direktør Thorvald Pedersen (Kongegaarden) og Theodora Caroline f. Christensen.

Gift i Korsør 14. Marts 1924 med Ingeborg Marie Andersen, født 24. September 1895, D. a. Skovløber Niels Andersen og Johanne f. Jørgensen.

Var Discipel paa Præstø Apotek fra 1. August 1897 til 1. Marts 1901, tog farm. Medhjælpereksamen April 1901 (I Kar.), konditionerede paa Ulfborg Apotek 1. Maj—1. November 1901 og tog farm.



Karise Apotek.  
Efter Receptkonvolut.

Kandidateksamen April 1903 (II Kar.). Var fra Januar 1904 til August 1906 Landmand i Argentina, og købte derefter ved Kontrakt af 6. December 1906 Karise Apotek til Overtagelse s. D. for ca. 180,000 Kr.; Skødet udstedtes 8. Februar, Bevillingen 16. Marts 1907.

Til Apoteket er, siden Flytningen, knyttet Haandkøbsudsalg i Vemmetofte (opr. ved Bevilling af 1. Oktober 1902).

Vemmetofte Apotek havde Leverance til de distribuerende Læger i Fakse, Karise og Haarlev; Karise Apotek har Leverance til de distribuerende Læger i Haarlev, Vemmetofte (siden Flytningen) og Lyderslev (skiftevis med Storehedinge Apotek).

## NOTER OG HENVISNINGER

I E. Dams efterladte Samlinger fandtes vedrørende Karise (Vemmetofte) Apotek saa godt som intet Materiale.

1) 2. Depart. Registr. "1/1 1842, Nr. 602 b, Fol. 254.

2) Sundhedskollegiets Forhandlinger 1877.

3) " " " " 1874.

4) Patriciske Slægter II, 298.

5) Sundhedskollegiets Forhandlinger 1900.

---

---

Foruden de foran omtalte, i 1842 oprettede Apoteker, udstedtes d. A. tillige følgende Bevillinger til Oprettelse af nye Apoteker:

13. April 1842. Bevilling for **G e o r g C h r i s t i a n B a r t h o l d y** til at drive det Apotek, som Grevskabet Frijsenborgs Ejer havde faaet Tilladelse til at oprette paa Godset (= Hammel Apotek).
15. Oktober 1842. Bevilling for **C a r l G u s t a v K r e n c h e l** at anlægge og drive Vesterborg Apotek.
29. Oktober 1842. Bevilling for **C a r l F r e d e r i k N i e l s e n** at anlægge og drive et Apotek i Vrads (= det nuv. Gl. Apotek i Silkeborg).
29. Oktober 1842. Bevilling for **A d o l p h O t t e s e n** at anlægge og drive et Apotek i Grindsted.

Da de til disse Apotekers Drift udstedte Bevillinger ikke hjemlede Indehaveren Ret til at sælge Privilegiet men kun var gældende for vedkommende Person (og eventuelle Enke), vil disse Apoteker blive omtalte i III Bind sammen med de i Henhold til kgl. Resol. af 23. December 1842 oprettede.



# ALFABETISK FORTEGNELSE

## OVER

# PRIVILEGEREDE APOTEKERE

(Fuldstændigt Navne-Register findes i III. Bind).

	Side		Side
<b>A</b> abye, F. V. ....	585, 750	Bagger, A. A. ....	677
Aamodt, T. C. ....	625	» , O. P. A. E. ....	745
Aaestrup, L. J. ....	650	Balle, N. E. ....	763
Aarsleff, A. ....	672	Ballhausen, C. A. ...	345, 610, 698
» , H. C. ....	670	Barfoed, E. C. ....	127, 422
» , M. G. ....	188, 670	Bartholdy, P. J. ....	772
Achen, E. C. ....	361, 638	Bartholomæus, J. ....	137
Albeck, L. ....	599	Bauer, Axel ....	117
Alberg, H. P. ....	258	» , A. F. ....	115
» , S. H. ....	259	» , C. A. P. ....	116
Albinus, J. H. J. ....	51	Bayer, C. A. ....	36
» , J. J. D. ....	50	» , C. F. ....	35, 342
Ambders, P. C. ....	464	Bech, A. L. ....	29
Andersen, A. C. ....	684, 727	» , Peder ....	277
» , A. Hj ....	294	Becher, Andreas ....	772
» , C. Octavius ....	295	Beck, C. F. E. ....	650
» , C. V. O. C. ....	753	Becker, Christopher ....	45
» , Rich. P. I. ....	698	» , C. L. ....	416
Andresen, E. M. ....	357	» , Gottfried ....	184
Arnesen, P. A. ....	399	» , G. C. ....	105
Arntzen, J. V. ....	474, 648, 677	» , G. L. ....	638
Augsburg, J. J. J. ....	773	» , H. H. ....	185
» , W. ....	435, 536	Beckmann, J. D. ....	472
<b>B</b> aadsgaard, C. F. ....	676	Begtrup, A. G. ....	495
Baagøe, P. G. H. ....	360, 783	Behrend, C. T. S. ....	691
Backmann, P. C. W. ....	404	Bendixsen, W. E. ....	705
Bagge, P. F. ....	85, 689, 715	Berendsdorff, P. C. J. ....	352
		Berg, C. F. S. ....	410



	Side		Side
Berg, Jørgen .....	127	<b>Dahl, C. A.</b> .....	261
» , J. A. E. ....	225	» , C. F. ....	263
Bergmann, J. J. ....	333, 640	Dahlerup, L. C. ....	278, 696, 704
Bering, P. J. ....	696	Dalberg, A. V. S. ....	758
Bertelsen, H. T. L. ....	280	Damman, C. A. ....	397
Biehl, G. A. ....	403	Daugaard, H. J. N. ....	252
Biørnstrøm, O. L. ....	271	» , Ove .....	332
Bjerre, N. ....	323	Degn, L. E. ....	557
Bjørn-Jensen, M. A. ....	754	Dehlholm, V. ....	213, 253
Blau, J. G. ....	202, 380, 590	Desler, D. H. ....	353
Blinkenberg, H. Kruse ...	164, 787	Dirchs, Siegmund .....	219
Boberg, N. P. R. ....	176	Dircks, C. F. ....	327
Bonsach, Henrich .....	44	Dreyer, H. J. ....	125
Borup, C. C. ....	495	Ducke, F. V. ....	274
Boysen, P. I. ....	128, 129, 714	<b>Eckstrand, J. S.</b> .....	80
Brasch, H. C. ....	395	Eegerod, H. A. ....	82, 688
Brask, C. J. Høeg .....	576	Egholm, A. C. ....	120, 183
Bredow, R. ....	436	Eilschou, A. M. ....	618
Broager, J. L. ....	289	» , Chr. ....	558
Brock-Hansen, H. C. ....	129	» , C. C. ....	285
Brolund, M. ....	533	» , C. C. ....	560
Brummerstedt, J. M. C. ....	556	» , E. Chr. ....	559
Bruun, F. L. ....	649	Eising, F. H. M. ....	699
Brygge, M. H. ....	83, 689	Elbogen, E. J. ....	61
Brønning, J. C. ....	665	Elming, C. A. ....	747
Bunkeflod, H. C. ....	627	Engberg, C. J. S. ....	210, 609
Burser, Johannes .....	4	Esfelt, E. G. ....	478
Buus, Jacob .....	196	Esmann, A. F. ....	595
Bøving, F. J. G. ....	220	Eyber, G. A. ....	279
» , J. A. ....	225	Eyndhoven, J. C. J. ....	413
» , J. G. V. ....	223	<b>Faber, Chr.</b> .....	172
<b>Camradt, J. L.</b> .....	363, 536	» , C. A. ....	665
Cappel, J. D. ....	311	» , F. L. ....	175
Carstens, Hans .....	433	» , H. A. ....	174
» , Rudolf .....	726	» , K. L. ....	165, 685
Carstensen, C. E. ....	662	Fabricius, Heinrich .....	157
» , S. ....	612, 536	» , Henrik .....	429
Christens, C. ....	651	» , Peter .....	159
» , G. B. ....	503	» , Thomas, .....	156
» , Henning .....	376	Federspiel, P. ....	245
» , Henrik .....	683	Fellmann, Evert .....	89
Christensen, James W. ....	131	Finch, C. E. ....	340
» , P. O. ....	740	Fischer, Conrad .....	76
Christiansen, E. J. A. ....	579	» , J. P. C. ....	690
Colding, H. A. ....	375	» , U. B. F. ....	334
Crabidel, J. H. ....	167	» , V. D. ....	26

	Side		Side
Fischer-Simonsen, J. B. ....	793	Hagen, H. Chr. ....	98, 551
Foersom, H. F. ....	16	Hallas-Møller, H. ....	294
» , James H. ...	16, 252, 774	Hammer, Otto ....	652
Folkenberg, A. C. N. ....	483	Hansen, Ancher Chr. ....	371, 571
Forbæch, G. ....	343	» , Aa. Møller ....	685
Franck, J. B. ....	48	» , C. Adolph ....	351
» , Lambert ....	46	» , C. Albert ....	659
» , Tobias ....	47	» , E. A. ....	485
Frandsen, K. O. ....	461	» , F. N. ....	83
Fribert, F. W. T. ....	401	» , G. O. H. ....	483
Friderichsen, J. D. ....	39, 539	» , Henrik ....	424
Fries, J. H. ....	443	» , H. E. ....	527
Friis, E. A. ....	529	» , H. H. jun. ....	483
» , F. L. ....	528	» , H. H. sen. ....	482
» , H. C. A. ....	468	» , H. H. E. ....	489
» , H. E. ....	250	» , J. L. ....	267, 613
» , P. F. ....	248	» , L. L. Mørk ....	428, 717
<b>Gad, L. P. ....</b>	<b>648</b>	» , O. C. F. Nandrup ...	719
Gesius, J. ....	272	Hansted, C. ....	399
Gether, A. J. F. ....	496	Harild, A. A. ....	733
Gierulf, F. Aagesen ....	23	Hartmann, F. C. ....	119
Gjørup, F. V. ....	745	» , J. L. ....	367
Glahn, C. J. ....	457	Hasselriis, H. E. L. ....	358, 783
» , H. E. ....	543	Hauberg, J. C. ....	148
Gold, Nicolai ....	218	» , O. E. ....	737
Gottlieb, E. O. ....	667	Havemann, A. H. ....	246
» , N. F. ....	28	Heiberg, C. C. ....	291, 743
Gottschalch, C. F. A. ....	227, 281	» , C. F. F. ....	472, 636
Graae, K. B. ....	700	» , H. L. ....	290, 293, 742
Gravenhorst, C. C. ....	793	Heilmann, C. A. ....	519
» , F. C. ....	341	» , H. E. J. M. ....	518
Gross, P. C. ....	617	» , H. P. G. ....	516
Groth, J. D. H. ....	207	Hein, J. F. ....	286
» , J. P. ....	204	Helm, C. W. N. Q. ....	417, 732
Grove, S. F. ....	724	» , H. G. ....	487
Grundtvig, F. T. V. ....	501	» , M. A. ....	488
» , F. T. V. ....	502	Helms, Adam ....	70
Grønbech, J. P. ....	132	» , Adam ....	72
Grønlund, J. S. ....	314	» , A. F. ....	466, 756
Günther, A. ....	194	» , C. A. ....	757
Gøtzsche, P. J. N. ....	190	» , Jacob ....	68
		» , Jacob ....	71
		» , Rud. ....	464, 756
<b>Haack, F. A. L. ....</b>	<b>352</b>	Henningsen, L. ....	724
<b>Haastруп, C. A. ....</b>	<b>696</b>	» , V. G. A. ....	725
» , C. A. O. ....	764	Herder, J. A. A. ....	652
Haffgaard, R. C. ....	178	Herskind, A. ....	706
Hagen, Bernhard ....	94	Hertzberg, G. F. ....	581

	Side		Side
Heuckendorff, F. C. C. ...	609, 731	Juhl, J. P. ....	294
Hipp, F. M. ....	764	Juulmann, J. C. A. ....	152
Hirth, V. F. ....	335, 478, 769	Jürgensen, A. Ph. ....	727
Hjelmdrop, H. C. ....	657	» , J. F. ....	158
» , J. J. ....	656	Jørck, T. A. P. ....	521
Hjerm, G. A. ....	100	Jørgensen, Andreas ....	106
Hoff-Hansen, T. ....	629	» , Alb. Chr. ....	537
Hoffmann, H. N. ....	77	» , Chr. Albr. ....	474, 705
» , H. N. ....	79	» , K. Th. ....	335
» , J. C. ....	78	» , M. C. ....	653
» , J. E. ....	170, 286	▣abell, F. ....	191, 738
Hoffmeyer, N. F. W. E. ....	264	Kaempfmann, J. C. W. ....	351
Hollænder, J. E. ....	76	» , J. W. ....	350
Holm, C. S. ....	318	Karberg, H. T. ....	162
» , F. H. ....	320	Kayerød, G. S. ....	605
Holmsted, Christen ....	231	Kielgast, F. C. ....	40, 652
Holst, E. C. M. ....	764	Kiersing, C. W. ....	557, 607
» , E. J. ....	774	Kierulff, V. M. C. ....	282
Holtén, C. F. ....	707, 737	Kjems, J. C. P. ....	353
Holtermann, A. P. F. ....	726	Kjær, Axel ....	707
Horn, L. V. C. E. ....	150, 321	» , A. J. ....	674
Hotze, Ernst ....	766	Klepsch, O. E. A. ....	362
Husted, V. ....	19, 611	Klusmann, J. C. ....	346
Hygum, J. C. ....	373	Knudsen, J. A. ....	290, 743
Høeberg, J. V. ....	567	» , C. H. ....	15
Høm, N. P. ....	626	» , F. C. ....	556
Hørlück, H. ....	377	Koefoed, H. G. ....	566
Høygaard, Chr. P. ....	585, 751	Kold, Chr. P. ....	669
Høygaard-Nielsen, C. P. ....	588	Kollberg, J. G. ....	276
Ipsen, J. A. V. ....	101	Krag, Niels ....	646
» , S. C. W. ....	100	» , Peter ....	413
Jacobsen, Chr. Fred. ....	435	Krarup, A. V. ....	102
» , C. G. A. H. ....	648	Krenchel, C. Th. ....	177
» , Haagen ....	307	Krohn, J. H. ....	508
» , Jens ....	494, 584	Krumhardt, A. ....	788
» , L. H. ....	481	Krüger, F. Th. ....	442
Jacobæus, Anton ....	113, 486	Kyblich, B. F. ....	24, 135
» , Henrik ....	14	Køster, J. J. ....	303
Jebens, A. R. ....	768	» , S. L. ....	734
Jensen, C. E. ....	130	Laage, H. ....	732
» , Hans ....	765	Lachmann, S. C. F. C. von ...	164
» , P. Chr. Krog ....	680	Lacoppidan, C. A. ....	236
Jerslev, A. H. C. J. J. ....	710	Lange, C. L. ....	374
Jespersen, G. P. N. ....	784	Langebek, F. W. ....	730, 773
Johansen, G. S. F. ....	228	Lassen, A. A. F. ....	655
Johne, L. F. V. ....	784	» , J. A. ....	710

	Side		Side
Lassen, J. P. A. ....	240	Müller, F. H. ....	142, 200
» , N. P. C. ....	209, 402	» , Hartvig J. S. ....	623
Laurberg, A. C. ....	661	Møller, C. A. ....	533
» , C. F. ....	331, 729	» , C. F. ....	758
Laursen, J. P. ....	179	» , Gustav J. ....	19, 282
Lerche, A. C. C. ....	760	» , Jacob ....	315, 382
Leth, N. C. ....	425	» , J. Chr. ....	744
Levinsen, H. N. ....	769	» , J. S. Feller ....	476
Lind, H. A. T. C. ....	511	» , L. Hartvig ...	609, 731, 764
» , J. Th. ....	254	» , Niels ....	384
Linde, J. L. ....	92	» , Viggo ....	692
» , Lorentz ....	91	Mølmark, A. ....	715
Lintrup, L. V. ....	364	<b>N</b> agel, H. P. E. ....	780
Lottrup, S. C. W. ....	682	» , Jens ....	780
Lund, H. S. ....	473, 495	Neergaard, J. V. ....	400
Lundh, A. M. ....	192, 737	Nickels, H. C. ....	6
» , C. H. P. ....	344	Nielsen, A. H. ....	335, 644, 786
Lystager, P. N. ....	301	» , Annæus M. ....	586, 751
Løffler, V. C. A. ....	530	» , C. F. ....	657
<b>M</b> ackeprang, M. ....	124	» , Niels ....	474
Madsen, Anders ....	386	» , N. O. ....	760
» , E. Høst ....	392	» , N. Tobias ....	377, 404
» , H. P. ....	387	» , R. C. C. ....	466
» , Maria J. ....	702	Niemann, H. E. ....	275
Mangor, H. E. ....	33	Norgaard, G. J. N. ....	475
» , J. P. ....	329	Nuesse, W. ....	781
Mau, C. H. ....	441	Nyholm, C. C. ....	567
» , G. W. ....	515	Nørlund, A. C. ....	17
» , H. F. M. ....	526, 771	<b>O</b> bel, J. P. Karmark ....	608, 736
May, K. H. ....	353	» , S. K. ....	658
Mecklenburg, F. ....	433	Otterstrøm, H. J. ....	347
Meldal, Inger M. ....	790	Overbeck, G. H. ....	350
» , L. R. ....	632	Overgaard, Theodora ....	436
Meyer, A. V. J. ....	305	<b>P</b> adel, A. F. ....	510
» , F. C. ....	681, 697	» , A. G. ....	508
» , Willy ....	436	» , Th. ....	510
» , V. H. ....	213	» , W. ....	511
Mikkelsen, Christen ....	447, 681	Pauli, J. C. ....	647
» , P. Helweg ....	450	Paulsen, J. A. ....	331
Mincke, J. W. ....	338, 394	Pedersen, Carl ....	794
Mogensen, C. E. Normann	416, 498	» , C. F. Friis ....	151, 690
Monberg, J. C. ....	131, 191, 519	» , H. R. Victor ....	153
Muhle, J. F. B. ....	504	» , Thorvald ....	133
Muus, L. C. ....	37	Permin, C. E. ....	363, 415
Mühlensteth, H. C. ....	242	Petersen, A. G. ....	726
Mühlmann, H. ....	167		
Mylius, J. J. ....	5		

	Side		Side
Petersen, Andr. S. F. ....	598, 641	<b>S</b> adolin, C. A. ....	244
» , Chr. ....	433	Sandberg, O. A. ....	536
» , Dan. Chr. ....	161	Scheel, H. E. ....	714
» , G. P. ....	238	» , Paul ....	776
» , H. P. Jul. ....	766	Schenck, H. H. J. ....	164
» , H. P. N. ....	239	Schiøtz, V. K. ....	608
» , Ingwer ....	160	Schjødt, N. M. J. ....	700
» , Jes ....	445	Schjødt, E. E. ....	414
» , Jes Joh. ....	446	Schmidt, C. F. ....	84, 689
» , K. Tullin ....	279, 597	» , Gottfried ....	65
» , N. K. K. ....	761	» , H. N. ....	418, 579, 787
» , P. H. J. ....	775	» , Jacob ....	62
Pflugmacher, G. M. ....	148	» , Orla A. F. ....	307, 691
» , J. P. ....	146, 200	» , Virginia A. E. ....	692
Piper, H. A. F. ....	458	Schmiegelow, F. A. ....	331, 729
» , H. G. V. ....	460	Schondel, W. A. S. ....	411
Place, M. de ....	140	Schow, C. S. ....	189
» , P. M. de ....	126	Schultz, H. C. ....	405, 667, 786
Platfusz, E. ....	198	Schulze, F. W. B. ....	765
Plum, A. C. R. ....	187	Schumacher, J. A. ....	357
Pontoppidan, F. C. ....	715	Schwings, A. L. ....	33
» , J. C. A. ....	716	Schøller, C. ....	528
Poulsen, C. A. ....	758	Schønemann, C. W. ....	695
Praëm, O. C. L. ....	639	Seehausen, H. L. R. ....	523
<b>R</b> abe, Ægidius ....	604	Seidelin, David ....	563
Rafn, C. K. ....	281	» , I. B. ....	637
Ramsing, A. T. ....	619	Selmer, S. M. ....	300
» , O. F. ....	584, 750	Sickel, H. ....	187
Rasmussen, C. G. A. ....	267	Siensen, P. C. F. ....	471, 494
» , C. L. jun. ....	534	Sievers, Ernst ....	470
» , C. L. sen. ....	534	Simonsen, C. T. ....	620
Reddelien, C. H. N. ....	628	Smith, Antonius ....	11
Redsted-Pedersen, C. M. ....	740	» , Rasmus ....	126, 186
Reineche, N. A. ....	423	Sodemann, L. C. F. ....	490, 700
Resch, W. A. ....	188, 382, 582	Sommer, H. F. E. ....	164
Richter, F. L. ....	426	Sonne, A. ....	498
» , S. L. ....	427	Sprechelsen, A. ....	208
Rieffesthal, J. ....	49	Stabel, J. S. ....	287
Rips, J. A. L. ....	33	Steinmann, C. A. T. ....	352
Ris, H. N. ....	562	Steube, A. L. ....	256, 297
Rode, J. G. ....	533	Stevenius, S. W. ....	342, 553
Rose, M. C. ....	486	Sthyr, H. H. ....	572
Ruge, A. ....	87	» , P. C. A. ....	573
» , H. A. C. ....	238	Stisgaard, P. Chr. ....	162
» , T. A. V. ....	86	Stracken, J. J. von ....	5
Rübblachert, J. G. ....	327	Strøyberg, J. C. H. ....	530
		» , J. L. ....	52
		» , J. N. H. ....	55

	Side		Side
Strøyberg, J. V. ....	56	Wengel, Axel .....	549
Stub, C. A. ....	568	» , Frederik .....	114, 361
Sundius, C. G. ....	369	» , H. J. ....	546
Svanholm, A. M. L. ....	594	» , J. J. ....	547
Svendsen, A. M. V. ....	505	Venninghausen, Hans .....	107
Sünckenberg, H. F. ....	635	Werligh, J. F. ....	8
» , J. C. F. ....	791	Werlin, M. ....	125
» , J. P. G. ....	634, 790	Vermehren, E. ....	635
» , J. F. C. ....	631	Wernberg, C. L. ....	663
Sørensen, C. U. C. Dantzer ...	436	Werner, M. H. ....	234
» , Frithiof .....	684	Vette, F. L. ....	216
<b>T</b> eilmann-Friis, A. C. ....	497	Wibe-Simonsen, A. B. ....	612
Terkelsen, P. ....	119	Vide, A. M. J. D. ....	718
Thaning, J. I. ....	383	Wilkens, S. J. S. ....	577
Them, J. C. T. ....	643, 658, 719	Wind, P. A. ....	436, 765
Thisted, J. O. ....	128, 769, 785	Windersleff, A. C. ....	31
Thomsen, N. Aabling .....	718	Winding, K. ....	356
» , Th. ....	266	Winther, J. F. B. ....	678
Thune, M. M. ....	501	» , S. M. E. ....	679
Topp, J. C. ....	185	Witt, H. J. C. ....	726
Torstensson, V. N. F. ....	686	Wittig, J. H. ....	769
Trier, J. F. ....	526	Vogel, Joachim .....	688
» , S. M. ....	524, 713, 771	» , O. J. W. ....	765
Trojel, H. J. V. ....	212	Wognsen, J. J. ....	181
Tscherning, H. C. ....	409, 421	Wolf, N. J. T. ....	304
» , J. E. ....	244	Wolff, Carl .....	592
Tvede, L. L. ....	207, 574	Worsøe, S. L. ....	96
Tychsen, J. L. ....	456	Wöger, C. I. ....	726
» , N. ....	452	<b>Z</b> eise, Frederik .....	14
<b>U</b> stvaldt, J. C. ....	487, 616, 694	» , H. C. ....	158
<b>V</b> aleur, P. ....	470	Ziegler, C. A. ....	273
Varming, H. S. ....	788	Zoffmann, C. A. J. ....	376, 404
Weinholt, Daniel .....	3	<b>Ø</b> hlenschläger, V. ....	38, 651
		Ørsted, Søren Chr. ....	113, 542

## TRYKFEJL

Side 146, Lin. 16 franeden. — 2000, læs: 1200.

- » 151, Lin. 12 franeden. — Oktober 1882, læs: Oktober 1881.
- » 176, Lin. 13 fraoven. — Bobjerg, læs: Boberg.
- » 187, Lin. 17 fraoven. — Slætning, læs: Slægtning.
- » 217, Lin. 16 franeden. — ham, læs: ham til.
- » 279, Lin. 5 og 8 franeden. — Christian, læs: Kristian.
- » 282, Lin. 1 fraoven. — 260,000, læs: 280,000.
- » 291, Lin. 3—4—5 franeden. — læs: 3) 14. April 1869 med Anna Elisabeth Helweg, født 20. Marts 1833, D. a. Distriktslæge i Odense Hans Zacharias Helweg og Anna Elisabeth Wendt, død 14. Juni 1905.
- » 293, Lin. 2 fraoven. — købte, læs: byggede.
- » 359, Lin. 5 franeden. — 21. Juli, læs: 21. Juli 1851.
- » 361, Lin. 3 franeden. — tilføjes: død paa Frederiksberg 20. Marts 1918.
- » 382, Lin. 15 fraoven. — 1812, læs: 1810.
- » 397, Lin. 16 fraoven. — Christian, læs: Christen.
- » 496, Lin. 8 fraoven. — Begstrup, læs: Begtrup.
- » 505, Lin. 8 fraoven. — 1. Juni, læs: 1. Juli.
- » 519, Lin. 2 fraoven. — Firmaett, læs: Firmaet.
- » 619, Lin. 10 franeden. — solgt, læs: solgte.

## INDHOLD

	Side
Aabenraa, Løve-Apoteket \.....	156
Aalborg, Løve-Apoteket .....	604
Aarhus, Svane-Apoteket .....	297
Assens Apotek .....	44
Augustenborg Apotek .....	431
Bogense Apotek .....	421
Christiansfeld Apotek .....	507
Ebeltoft Apotek .....	655
Faaborg Apotek .....	216
Fanø, Nordby Apotek .....	756
Fjerritslev Apotek .....	704
Frederiksborg Apotek i Hillerød .....	355
Frederikshavn, Løve-Apoteket .....	571
Frederikssund Apotek .....	636
Frederiksværk Apotek .....	783
Graasten Apotek .....	721
Gram Apotek .....	768
Grenaa Apotek .....	256
Haderslev, Løve-Apoteket .....	481
Herning, Løve-Apoteket .....	742
Hillerød, Frederiksborg Apotek .....	355
Hjørring, Løve-Apoteket .....	367
Hobro Apotek .....	486
Holbæk, Elefant Apoteket .....	89
Holstebro, Det gamle Apotek .....	167
Horsens, Helms' Apotek .....	60
Hvidbjerg Apotek .....	694
Højer Apotek .....	779
Hørsholm Apotek .....	771
Kalundborg Apotek .....	23
Karise Apotek .....	790
Kerteminde Apotek .....	394
Korsør Apotek .....	337
København, Christianshavns Apotek .....	135
» , Frederiks Hospitals Apotek .....	310



	Side
København, Gl. Torvs Apotek .....	590
» , Hjorte-Apoteket .....	452
» , Vajsenhus-Apoteket .....	194
» , Vesterbro Apotek .....	380
Lemvig Apotek .....	615
Lyngby Apotek .....	523
Løgstør Apotek .....	750
Løgumkloster Apotek .....	350
Mariager Apotek .....	676
Maribo Apotek .....	76
Middelfart Apotek .....	409
Neksø Apotek .....	729
Nibe Apotek .....	581
Nordborg Apotek .....	763
Nordby Apotek, Fanø .....	756
Nykøbing p. Mors, Svane-Apoteket .....	493
» p. Sjælland Apotek.....	551
Nysted Apotek .....	713
Odense, Svane-Apoteket .....	438
Præstø Apotek .....	669
Randers, Svane-Apoteket .....	734
Ringkøbing Apotek .....	285
Ringsted Apotek .....	541
Rudkøbing Apotek .....	105
Rødby Apotek .....	688
Rønne Apotek .....	327
Sakskøbing Apotek .....	501
Samsø Apotek .....	661
Skanderborg Apotek .....	562
Skelskør Apotek .....	515
Skive, Løve-Apoteket .....	470
Slagelse, Svane-Apoteket .....	3
Stege Apotek .....	119
Storehedinge Apotek .....	631
Stubbekøbing Apotek .....	625
Svendborg, Løve-Apoteket .....	231
Sæby Jylland Apotek .....	646
Thisted, Svane-Apoteket .....	270
Thyholm Apotek i Hvidbjerg .....	694
Varde Apotek .....	464
Vejle, Løve-Apoteket .....	242
Vester Hanherreds Apotek, Fjerritslev .....	704
Vordingborg Apotek .....	181
Ærøskøbing Apotek .....	533